

МАЛАЗАНСКА КНИГА НА МЪРТВИТЕ

САКАТИЯТ БОГ

СКАЗАНИЕ ДЕСЕТО

СТИВЪН ЕРИКСЪН

„Възхитително красив и убедителен край на „Малазанска Книга на мъртвите“

Пъблишърс Уикли

ИЗДАТЕЛСКА КНИЖА БАРД

СТИВЪН ЕРИКСЪН САКАТИЯТ БОГ

Превод: Валерий Русинов

chitanka.info

Разбити жестоко от К'Чаин На'Рук, Ловците на кости тръгват в поход към Коланси, където ги очаква неизвестна съдба. Изтерзана от въпроси, армията е на ръба на бунта, но адюнкта Тавори е непреклонна. Остава един последен акт, стига да е по силите ѝ, стига да може да задържи армията си сплотена, стига крехките съюзи, които е сключила, да устоят в това, което предстои. Жена без магически дарби, смятана за грубовата и невзрачна, Тавори Паран е решена да се опълчи на боговете... ако собствените ѝ бойци да не я убият преди това.

Другаде тримата Древни богове Килмандарос, Ерастас и Секул Лат се готвят да строшат оковите на Коурабас, дракона Отатарал, и да я освободят от вечния ѝ затвор. Освободена, тя ще се превърне в сила за пълно унищожение и срещу която никой смъртен няма да може да устои. При портала на Старвалд Демелайн, Къщата Азат запечатала го, умира. Скоро ще дойдат Елейнт и на света отново ще има дракони.

Така в една далечна земя, под едно равнодушно небе, започва последната, преломна глава в „Малазанска Книга на мъртвите“.

„Ериксън е необикновен писател... Моят съвет към всеки, който би могъл да ме чуе, е: доставете си удоволствието!“

Стивън Доналдсън

„Дайте ми свят, в който всяко море крие рухнала Атлантида, всяка руина нашепва сказание, всеки прекършен меч е мълчаливо свидетелство за неznайни битки. Дайте ми, с други думи, фентъзи творбата на Стивън Ериксън... майстор на изгубени и забравени епохи, ваятел на епично фентъзи.“

Salon.com

Преди много години един човек рискува с неизвестен писател и първия му фентъзи роман — роман, вече безуспешно изтърпял огледа на издатели. Без него, без неговата вяра и непоколебима отдаденост през следващите години към това огромно начинание, „Малазанска Книга на мъртвите“ нямаше да съществува. За мен бе голяма привилегия да работя с един-единствен редактор от началото до края. Ето защо смирено посвещавам „Сакатият бог“ на моя редактор и приятен Саймън Тейлър.

БЛАГОДАРНОСТИ

Дължа своята най-дълбока благодарност на следните хора. На моите първоначални читатели за навременните им коментари по този ръкопис, който им натрапвах набързо и може би в неподходящи моменти: А. П. Канаван, Уилям Хънтър, Хейзъл Хънтър, Бария Ахмед и Боуен Томас-Лъндин. И на персонала на „Норуей Ин“ в Перанауортъл, „Манго Танго“ и „Коста Кофи“ във Фалмаут, всички от които по свой начин участваха в написването на този роман.

Също тъй сърдечно благодаря на вас, всички мои читатели, които (вероятно) сте останали с мен за този десети и последен роман от „Малазанска Книга на мъртвите“. Дългият ни разговор бе удоволствие за мен. Какво са три и половина милиона думи между приятели?

Същия въпрос спокойно бих могъл да задам на моите издатели. Благодаря ви за вашето търпение и подкрепа. Необузданият звяр е надвит и чувам облекчените ви въздишки.

Най-сетне, моята обич и благодарност към жена ми, Клер Томас, която понесе тежкото изпитание не само с този роман, но и с всички предхождащи го. Мисля, че майка ти те предупреди: бракът с писател е рискована работа...

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА ГЕРОИ, ПОЯВЯВАЩИ СЕ В „ПРАХ ОТ МЕЧТИ“ И „САКАТИЯТ БОГ“:

МАЛАЗАНЦИТЕ

Адюнкта Тавори Паран
Висш маг Бързия Бен
Юмрук Кенеб
Юмрук Блистиг
Капитан Лостара Юил
Банашар
Капитан Кайндли
Капитан Сканароу
Капитан Фарадан Сорт
Капитан Рутан Гъд
Лейтенант Поурс
Лейтенант Рабанд
Синн
Гръб

ОТДЕЛЕНИЯТА

Капитан Фидлър
Сержант Тар
Корик
Смайлс
Ботъл
Коураб Билан Тену'алас
Кътъл
Сержант Геслер
Ефрейтор Сторми
Шортноус

Флашуит
Мейфлай
Сержант Корд
Ефрейтор Шард
Лимп
Иброн
Кръмп
Сержант Хелиан
Ефрейтор Тъчи
Ефрейтор Бретлес
Мейби
Сержант Балм
Ефрейтор Детсмел
Троутслитър
Уидършинс
Сержант Ърб
Ефрейтор Класп
Мейсан Джилани
Солтлик
Бърнт Роуп
Сержант Бадан Грук
Ефрейтор Ръфъл
Неп Фъроу
Релико
Вастли Бланк
Ефрейтор Кисуеър
Скълдет
Дроуфърст
Сержант Гонтай
Ефрейтор Риб
Химбъл Тръп
Мъртвия Хедж
Алхимик Бейвдикт
Ефрейтор Суитлард
Ефрейтор Ръмджъгс

ВОИНСТВОТО

Гъноуз Паран, Върховен юмрук и Господар на Колодата
Върховен маг Ното Бойл
Юмрук Рит Бюд
Капитан Суиткрийк
Имперски художник Ормулогун
Боен вожд Маток
Телохранилел Т'морол
Гъмбъл
Ненанда
Калам Мекхар

ХУНДРИЛИТЕ

Боен водач Гал
Ханават (жената на Гал)
Шелемаса
Джастара

СИВИТЕ ШЛЕМОВЕ НА ПЕРИШ

Смъртен меч Кругава
Щит-наковалня Танакалаян
Дестраянт Рун'Турвиан
Командир Ерекала

ЛЕДЕРИИТЕ

Крал Техол
Кралица Джанат
Брис Бедикт
Атри-Цеда Араникт
Хенар Вигълф
Шурк Елале
Скорген Кабан
Ублала Пунг

БОЛКАНДО

Кралица Абрастал

Спултата
Фелаш, Четиринадесета дъщеря
Слугиня
Боен главатар на гилките Спакс

БАРГАСТИТЕ

Хетан
Стейви
Сторий
Скинкът Ралата
Оул Торент
Сеток от Вълците

ЗМИЯТА

Рут
Хелд
Бадале
Садик
Ян Товис (Сумрак)
Йедан Дериг (Страж)
Вещица Пули
Вещица Скуиш
Бревити
Пити
Снарл
Ефрейтор Найт
Сержант Келоуз
Уидал

ИМАСС

Онрак
Килава Онасс
Улшун Прал

Т'ЛАН ИМАСС

Боеен водач Онос Т'уулан
Горчив извор (Лера Епар)
Калт Урманал
Ристале Ев
Улаг Тогтил
Ном Кала
Уругал Втъкания
Теник Разбития
Бероук Тихия глас
Калб Безшумния ловец
Халад Великана

К'ЧАИН ЧЕ'МАЛЛЕ

Страж Дж'ан Бре'ниган
Ловец К'елл Саг'Чурок
Матрона Гунт Мач
Убиец Шай'гал Гу'Рул
Дестраянт Калит (Елан)

ТАЙСТ АНДИЙ

Нимандър Голит
Спинок Дурав
Корлат
Датенар Фандорис
Празек Гул
Скинтик
Десра
Ненанда
Сандалат Друкорлат
Силхас Руин

ДЖАГЪТ: ОТ ЧЕТИРИНАДЕСЕТИМАТА

Болириум
Гедоран
Дарифт
Гатрас

Санад
Варандас
Хаут
Сувалас
Айманан
Гуглата

ФОРКРУЛ АССАИЛ: СПРАВЕДЛИВИТЕ ИНКВИЗИТОРИ

Благоговение
Спокойствие
Справедливост
Кротост
Усърдие
Търпение
Възвишеност
Смирение
Опровержение
Свобода
Гроб

РАЗВОДНЕНИТЕ: РАНГОВЕ НА НИЗШИТЕ АССАИЛ

Амис
Екзиджънт
Хестанд
Фестиан
Кесган
Трисин
Мелест
Хаграф

ТАЙСТ ЛИОСАН

Кадагар Фант
Апарал Фордж
Ипарт Ерюл
Гелар Троу
Елдат Пресен

други

Руд Елале (Риад Елеис)
Телораст
Кърдъл
Блудния (Ерастас)
Ашици (Секул Лат)
Килмандарос
Маел
Олар Етил
Удинаас
Бент
Роуч

Сенкотрон (Амманас)
Котилъон
Драконъс
К'рул
Каминсод (Сакатия бог)
Карса Орлонг
Силана
Апсал'ара
Тюлас Остригания
Д'рек, Червея на есента
Гилимада (водач теблор)
Фейнт
Прешъс Тимбъл
Емби Боул
Грънтъл
Маппо
Икариум
Коурабас, драконът Отатарал
Абси
Спултата
Спиндъл
Мунуг

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА (В ДОБАВКА КЪМ ТЕЗИ ОТ „ПРАХ ОТ МЕЧТИ“)

МАЛАЗАНЦИТЕ

Химбъл Тръп
Сержант Гонтай
Ефрейтор Риб
Лап Туърл
Сад
Бърнт Роуп

ВОИНСТВОТО

Гъноуз Паран, Върховен юмрук и Господар на Колодата
Върховен маг Ното Бойл
Конен съгледвач Хърлочъл
Юмрук Рит Бюд
Капитан Суиткрийк
Имперски художник Ормулогун
Боеен вожд Маток
Телохранител Т'морол
Гъмбъл

ХУНДРИЛИТЕ

Джастара (вдовица)

ЗМИЯТА

Сержант Келоуз
Ефрейтор Найт
Шарл

Т'ЛАН ИМАСС

Уругал Втъкания
Теник Разбития
Бероук Тихия глас
Калб Безшумния ловец
Халад Великана

ТАЙСТ АНДИЙ

Нимандър Голит
Спинок Дурав
Корлат
Скинтик
Десра
Датенар
Гул
Ненанда

ДЖАГЪТ: ЧЕТИРИНАДЕСЕТИМАТА

Гатрас
Санад
Варандас
Хаут
Сувалас
Айманан
Гуглата

ФОРКРУЛ АССАИЛ: СПРАВЕДЛИВИТЕ ИНКВИЗИТОРИ

Благоговение
Спокойствие
Справедливост
Кротост
Усърдие
Търпение
Възвишеност
Смирение

Опровержение
Свобода
Гроб

РАЗВОДНЕНИТЕ: РАНГОВЕ НА НИЗШИТЕ АССАИЛ

Амис
Екзиджънт
Хестанд
Фестиан
Кесган
Трисин
Мелест
Хаграф

ТАЙСТ ЛИОСАН

Кадагар Фант
Апарал Фордж
Ипарт Ерюл
Гелар Троу
Елдат Пресен

ДРУГИ

Абси
Спултата
К'рул
Каминсод
Мунуг
Силана
Апсал'ара
Д'рек
Галиманда
Коурабас

ПЪРВА КНИГА „ТОЙ БЕШЕ ВОЙНИК“

*Прославен съм
във култа на гнева.
Вий почетете ме
като две шепи кръв.
Изпийте ме дълбоко.
Горчивата ѝ ярост
кипва и изгаря.
Ножовете ви бяха малки,
ала бяха много.*

*И назован съм
в култа на гнева.
Вий почетете ме
със смъртоносни удари
отдавна след като съм мъртъв.
Това е песен за
мечти изпепелени.
Преляха упованията ви,
но зият вече празни.*

*Удавен съм
във култа на гнева.
Вий почетете ме
чак до смъртта,
над костена грамада.
Най-чистата и свята книга
е неотваряната никога.
Не ще остане глад неутолен
в студения свят ден.*

*Намерен съм
във култа на гнева.
Вий почете ме
с порой проклятия.
Глупакът вярваше
и плачеше в съня си.
Но газим през пустиня,
разтърсвани от обвинения,
където никой
с омраза в костите си
не гладува.*

Нощта на поета, i.iv
Малазанска Книга
на мъртвите
Фишер кел Тат

1.

Ако не си познавал никога
в ума ми световите,
дребнава жал ще е
усещането ти за загуба,
така че нека го забравим.
Вземи каквото ти е дадено
и извърни печалното лице.
Не съм го аз заслужил,
та ако ще сал педя да е ивицата
на личния ти бряг,
която ни дели.
Но ако се потрудиш много,
ще може да се гледаме в очите.
Не вярвам само на стрелите,
стиснати в ръката ти,
докато се радвам на усмивката,
отправена към мен.
Не сме се срещнали за скръб
или да шием рани.
Не е един и същ ледът пропукващ,
по който стъпваме,
и своето съчувствие за твоите беди
отдавам драговошно, без да мисля
ни за взаимност, нито за отплата.
Така е редно и това е.
Дори и да е непознато за мнозина.
Но ще останат тайни,
които няма да узнаеш никога,
и няма да отстъпя от това.
Стрелите ми заровени са до една
и пясъчната ивица е тъй широка,
и всичко що е лично

*изстива приковано на олтара.
Дори и капките ги няма,
тез рожби на желаня
на ум със светове изпълнен
и с кървавите му сълзи.
Тъй мразя дните, през които
се чувствам смъртен.
Че дните в моите светове са
там, където аз живея вечно,
и ако някога изобищо дойде утрото,
за неговата светлина ще се пробудя
прероден.*

Нощта на поета,
iii.iv
Малазанска Книга
на мъртвите
Фишер кел Тат

Котилъон извади две ками. Взря се в лезвиетата. Почернялото желязо сякаш се завихри, калаени реки засълзиха по вдлъбнатини и жлебове — ръбовете бяха нащърбени там, където броня и кост бяха забавили забиването им. Погледа още за миг зловещо бледите небесни отражения, след което изсумтя:

— Нямам никакво намерение да обяснявам и едно проклето нещо. — Вдигна глава и погледите им се кръстосаха. — Разбираш ли ме?

Фигурата срещу него бе неспособна на изражение. Парцалите изгнили мускули и ивици кожа бяха неподвижни над костите на слепоочия, страни и челюст. В очите нямаше нищо, нищичко.

По-добре от преситен скептицизъм, реши Котилъон. Ох, до гуша му бе дошло от този.

— Кажы ми — почна той отново, — какво мислиш, че виждаш тук? Отчаяние? Паника? Волево поражение, някакъв неизбежен упадък до пълно безсилие? Вярваш ли в провала, Ходещ по ръба?

Привидението помълча, след това заговори с накъсан хриплив глас.

— Не може да си толкова... дързък.

— Попитах дали вярваш в провала. Защото аз — не.

— Дори и да успееш, Котилъон. Пряко всички очаквания, пряко всяко *желание* дори. Все пак ще говорят за твоя провал.

Котилъон прибра камите в каниите.

— Знаеш къде ще им кажа да си го наврат, нали?

Главата се кривна, ивици коса провиснаха и се развяха.

— Наглост?

— Вещина — сопна се Котилъон. — Усъмниш ли се в мен, ще е на твой риск.

— Няма да ти повярват.

— Не ме интересува, Ходещ по ръба. Това е.

Тръгна и не се изненада, че безсмъртният пазител го последва. „Правили сме го и преди.“ Прах и пепел изригваше при всяка стъпка. Вятърът стенеше като затворен в гробница.

— Почти е време, Ходещ по ръба.

— Зная. Няма да спечелиш.

Котилъон спря и се извърна през рамо. Усмихна се скръбно.

— Това не означава, че трябва да загубя, нали?

Прах се вдигаше и извиваше подире ѝ. От раменете ѝ се точеха десетки грозни вериги: кости, извити и огънати в неравни брънки, древни кости в хиляда оттенъци между бяло и кафяво. Стотици индивиди съставяха всяка верига, изкривени черепа с полепнала по тях коса, обгорени гръбнаци, дълги бедрени кости, дрънчаха и тропаха. Влачеха се зад нея като наследство на тиран и оставяха плетеница от бразди в просналата се на левги наоколо съсухрена земя.

Крачките ѝ не се забавяха, стабилни като пълзенето на самото слънце към хоризонта напред, неумолими като мрака, който я догонваше. Беше равнодушна към представите за ирония и към горчивия вкус на непочтителната насмешка, който така можеше да ужили небцето. В това имаше само необходимост, най-алчната от боговете. Беше познала пленничество. Спомените оставаха пламенни,

ала не бяха спомени за стени на крипта и неосветени гробници. Тъмнина, да, но също и натиск. Ужасен, непоносим натиск.

Лудостта беше демон и живееше в свят на безпомощна нужда, на хиляди неутолени желания, свят без изход. Лудостта, да. Познала бе този демон. Пазарили се бяха с монети от болка и тези монети идеха от хазна, която не се опразваше никога. Такова богатство бе познавала някога.

А мракът все така я гонеше.

Крачеше, същество с окапала коса, кожа с цвета на избелял папирус, дълги крайници, които се движеха със свръхестествено изящество. Пейзажът наоколо бе пуст, плосък от всички страни освен напред, където унила верига безцветни хълмове дращеше с треперлив нокът по хоризонта.

Беше донесла предците си със себе си и те трополяха в хаотичен хор. Нито един не бе оставила зад гърба си. Всяка гробница от родословната ѝ линия сега зееше празна, куха като черепите, които бе плякосала от саркофазите им. Безмълвието винаги говори за отсъствие. Безмълвието е врагът на живота и тя нямаше да го търпи повече. Не, свършените ѝ предци говореха с тихо мърморене, тропот и стържене — и бяха гласовете на личната ѝ песен, държаха демона надалече. Свършила бе с пазарлъците.

Знаеше, че някога световите — бледи острови в Бездната — гъмжаха от същества. Мислите им бяха груби и прости, а отвъд тези мисли нямаше нищо освен сумрак, бездна от невежество и страх. Щом в този смътен полумрак се пробудеха първите проблясъци, те бързо лумваха ярко и горяха като сигнални огньове. Но умът не се събуждаше устремен към слава. Нито към красота, нито дори към любов. Не се раздвижваше със смях или триумф. Всички онези оживели огньове принадлежаха на едно нещо и само на него.

Първата дума на разума бе *справедливост*. Дума, която да подхранва възмущение. Дума, овластяваща волята да се промени светът и цялата му жестока подредба, дума, която да носи праведно възмездие на бруталното безчестие. Справедливост, избуяла за живот в черната почва на безразлична природа. Справедливост, която да обвързва семейства, да гради градове, да изобретява и брани, да сътворява закони и забрани, да изковава буйния нрав на богове в различни религии. Всички пламенни вери се пораждаха, виеха се и се

разклоняваха от този единствен корен и се губеха в ослепителното небе.

Но тя и нейният вид бяха останали увити около подножието на онова огромно дърво, забравени и съкрушени. И в своето място под камъните, оплетени в корени и затрупани под черна пръст, бяха останали свидетели на покварата на справедливостта, на загубата на смисъла ѝ, на измяната ѝ.

Богове и смъртни бяха извращавали истините и с безчетните си дела бяха опетнили онова, което бе чисто някога.

Е, краят идваше. „Краят, скъпи мои, идва.“ Нямаше да има повече деца, израснали от кости и руини, които отново да съградят всичко изгубено. Имаше ли поне едно сред тях в края на краищата, което да не е сукало от гръдта на покварата? О, бяха подхранвали вътрешните си пламъци, но бяха трупали и кътали светлина и топлина все едно справедливостта принадлежи само на тях.

Беше ужасена. Кипеше от презрение. Справедливостта в нея бе нажежена до бяло и беше огън, който се усилваше от ден на ден, тъй както изтерзаното сърце на Окования изливаше несекващите си потоци кръв. Дванадесет Чисти оставаха и се захранваха. Дванадесет. Навярно имаше и други, пръснати надалече, ала не знаеше нищо за тях. Но тези дванадесет щяха да са лицата на сетната буря, а над всички тях тя щеше да стои в центъра ѝ.

Бяха ѝ дали името точно за тази цел, тъй отдавна. Форкрул Ассаил бяха повече от търпеливи. Но вече и самото търпение бе още една изгубена добродетел.

С веригите от кости, влаещи се подире ѝ, Смирение вървеше през равнината, а дневната светлина гаснеше зад нея.

— Бог ни провали.

Разтреперан, със свит от болка стомах, докато нещо студено и чуждо потичаше в жилите му, Апарал Фордж стисна зъби, за да не изрече отговора. „Това отмъщение е по-старо от причина, която би си направил труд да измислиш, и колкото и често да изричаш тези думи, Сине на Светлината, лъжите и лудостта са разтворени като цветя под слънцето. А пред себе си не виждам нищо освен злоещо червени поля, проснали се във всички посоки.“

Това не беше тяхна битка, нито тяхна война. „Кой сътвори този закон, според който детето трябва да вдигне меча на баща си? И, скъпи татко, наистина ли си искал да стане така? Не изостави ли тя консорта си и не те ли взе за свой? Не ни ли повели мир? Не ни ли каза, че ние, децата, трябва да сме като един под новороденото небе на твоя съюз?“

„Какво престъпление ни подбуди към това?“

„Дори не мога да си спомня.“

— Усещаш ли я, Апарал? Силата?

— Усещам я, Кадагар.

Бяха се отдалечили от другите, но не толкова, че да избягат от виковете на предсмъртна агония, от ръмженето на Хрътките и от бликащия на призрачни потоци от натрошените скали смразяващ дъх на студ. Пред тях се издигаше пъклената преграда. Стена от пленени души. Вечно разбиваща се вълна на отчаяние. Той се взря в зяпналите лица през пъстрото було, загледа се в затаения в очите им ужас. „Не си по-различен, нали? Непохватен с наследството си, тежкото острие се върти и насам, и натам в ръката ти.“

„Защо трябва да плащаме за нечия чужда омраза?“

— Какво те тревожи, Апарал?

— Не можем да знаем причината за отсъствието на нашия бог, Господарю. Боя се, че е самонадеяно от наша страна да говорим за негов провал.

Кадагар Фант не каза нищо.

Апарал затвори очи. Не трябваше изобщо да проговаря. „Не се уча. Той извървя кървава пътека, за да властва, и локвите в калта още лъщят червени. Въздухът около Кадагар остава избухлив. Това цвете тръпне под тайни ветрове. Опасен е, много опасен.“

— Жреците говориха за натрапници и шарлатани, Апарал. — Тонът на Кадагар бе абсолютно спокоен. Тон, към който прибягваше, когато е гневен. — Кой бог би позволил това? Изоставени сме. Пътят напред вече принадлежи само на нас — ние избираме.

„Ние. Да, говориш от името на всички ни, макар и да се присвиваме пред собствените си признания.“

— Прости ми думите, Господарю. Призля ми — вкусът...

— Нямахме избор, Апарал. Това, от което ти призлява, е горчивият вкус на болката му. Минава. — Кадагар се усмихна и го тупна по гърба. — Разбирам моментната ти слабост. Ще забравим

съмненията ти, нали? И никога повече няма да говорим за тях. Приятели сме в края на краищата и ще съм много покрусен, ако бъда принуден да те дамгосам като предател. На Бялата стена... Бих коленичил и плакал, приятелю. Бих плакал.

Спазъм на чужда ярост просъска в жилите на Апарал и той потрепери. „Бездна! Грива на Хаоса, усещам те!“

— Животът ми е вам подвластен, Господарю.

— Господарю на Светлината!

Апарал се обърна, Кадагар — също.

От устата му бликаше кръв. Ипарт Ерюл се олюля към тях, широко отворените му очи се впиха в Кадагар.

— Господарю, Ухандал, последният който пи, току-що умря. Той... *сам си раздра гърлото!*

— Свърши се значи — отвърна Кадагар. — Колко?

Ипарт облиза устни, потръпна от вкуса и отвърна:

— Вие сте Първият от тринадесетимата, Господарю.

Кадагар се усмихна.

— Кесобан диша ли още?

— Да. Казано е, че може да кърви столетия...

— Но кръвта сега е отрова — каза Кадагар и кимна. — Нараняването трябва да е прясно, силата чиста. Тринадесет, казваш. Чудесно.

Апарал се загледа в прикования на склона зад Ипарт Ерюл дракон. Огромните копия, които го задържаха към земята, бяха почернели от съсирена кръв. Можеше да усети болката на елейнта — изливаше се от него на вълни. Мъчеше се отново и отново да вдигне глава, очите му пламтяха, челюстите щракаха, но могъщият капан го задържаше. Четирите оцелели Хрътки на Светлината кръжаха на разстояние настръхнали. Апарал потръпна. „Поредният безумен риск. Поредният горчив провал. Господарю на Светлината, Кадагар Фант, зле се справи в света отвън.“

Отвъд тази ужасна гледка и срещу вертикалния океан от безсмъртни души, като в безумна подигравка се издигаше Бялата стена, скрила грохналите останки на града на Лиосан, Саранас. Смътните тъмни резки по нея, спускащи се от зъберите на бойниците, бяха единственото, което можеше да се види от братята и сестрите, осъдени като изменници на каузата. Под изсъхналите им трупове се

стичаха петната от всичко, което телата им бяха изцедили по алабастровата фасада. „Би коленичил и плакал, така ли, приятелю?“

— Така ли оставяме елейнта, Господарю? — попита Ипарт.

— Не. Предлагам нещо много по-подходящо. Събери другите. Ще променим курса.

Апарал се сепна, но не се обърна.

— Господарю...

— Вече сме деца на Кесобан, Апарал. Нов баща, който да замести онзи, който ни изостави. Оссерк е мъртъв в нашите очи и ще си остане мъртъв. Дори Бащата Светлина е на колене, сломен, негоден и сляп.

Очите на Апарал се задържаха на Кесобан. „Изречи такива богохулства достатъчно често и те стават банални, и всякакво стъписване увяхва. Боговете загубват силата си и ние се извисяваме, за да застанем на мястото им.“ Древният дракон плачеше кръв и в огромните му чужди очи нямаше нищо друго освен гняв. „Нашият баща. Твоята болка, твоята кръв — нашият дар за теб. Уви, това е единственият дар, който разбираме.“

— А щом променим курса?

— Ами, Апарал, ще разкъсаме елейнта.

Знаел беше какъв ще е отговорът и кимна. „Нашият баща. Твоята болка, твоята кръв, нашият дар. Празнуваме прераждането си, о, татко Кесобан, с твоята смърт. А за теб връщане няма да има.“

Нямам нищо, с което да се пазаря. Какво ви води при мен? Не, виждам го. Прекършеният ми слуга не може да пътува далече, дори и в сънищата си. Осакатена е, да, драгоценната ми плът и кости върху този окаян свят. Видели ли сте паството му? Каква благословия може да даде той? Нищо освен злочестина и страдание, и при все това се сбират, тълпите, врецящите и умоляващи тълпи. О, някога гледах на тях с презрение. Веселеше ме някога жалкият им патос, грешният им избор и окаяният им късмет.

Но никой не избира обхвата на своя ум. Всички те до един са родени с това, което притежават, и нищо повече. Чрез своя слуга виждам в очите им — когато дръзвам да го сторя — и те ми дават поглед, странен поглед, поглед, който дълго не можех да проумея.

Гладен, разбира се, и така изпълнен с нищета. Но аз съм Чуждият бог. Окованият. Падналият. И святото ми слово е Болка.

И все пак тези очи умоляваха.

Вече разбирам. Какво искат от мен? Тези тъпи глупци, искрени в своите страхове, с тези ужасни изразжения, които те карат да се свиваш от страх. Какво искат те? Ще ви отвърна. Искат моята жалост.

Те разбират, видите ли, нищожната стойност на жалките петащи в кесията на умовете си. Знаят, че им липсва интелигентност и че това е прокълнало тях и живота им. Борили са се и са негодували от самото начало. Не, не ме гледайте така, вие с гладката и проницателна мисъл, вие отдавате съчувствието си твърде бързо и така прикривате вярата в собственото си превъзходство. Не отричам вашата интелигентност, но оспорвам вашата състрадателност.

Те поискаха моята жал. Имат я. Аз съм богът, който отвърща на молитвите — можете ли вие или който и да е друг бог да заяви същото? Вижте как съм се променил. Моята болка, на която държах толкова егоистично, сега се протяга като осакатена ръка. Докосваме с разбиране и тръпнем от докосването. Аз вече съм едно с всички тях.

Изненадвате ме. Не вярвах, че това ще се окаже нещо ценно. Колко струва състраданието? Колко стълбчета монети изравняват везните? Слугата ми някога мечтаеше за богатство. Съкровище, заровено в хълмовете. Седеше на изсъхналите си крака и умоляваше минувачите на улицата. А вижте ме сега тук, дори не мога да се движа, потънал съм в зловонни миазми и вятърът плющи неуморно в платнените стени на шатрата. Няма нужда да се пазарим. Аз и слугата ми изгубихме всякакво желание да просим. Искате моята жал? Давам ви я. Безплатно.

Трябва ли да ви кажа за болката си? Гледам в очите ви и намирам отговора.

Това е сетната ми отплата, разберете го добре. Сетната. Не успея ли...

Добре. Никаква тайна няма в това. Ще събера отровата тогава. В гърма на своята болка, да. Къде другаде?

Смъртта? Откога смъртта е провал?

Простете, че кашлям. Трябваше да е смях. Вървете, прочие, изтръгнете обещанията си с онези парвенюта.

Това е вярата и нищо друго, знаете ли. Жал за душите ни. Попитайте слугата ми и той ще ви го потвърди. Бог гледа в очите ви и бог се присвива от страх.

Три дракона, оковани заради греховете им. При тази мисъл Котилъон въздъхна покрусен. Стоеше на дваисет крачки встрани, потънал до глезените в меката пепел. Асцендентството не беше толкова отдалечено от досадата на тленното битие, колкото му се искаше. Гърлото му се беше стегнало и едва можеше да си поеме дъх. Мускулите на раменете го боляха и глух тътен ехтеше зад ушите му. Взря се в пленените Елейнт, лежащи така мъртвешки изсъхнали сред наветите преспи прах, и се почувства... *смъртен*.

Ходещия по ръба спря до него, безмълвен и призрачен.

— Кости и почти нищо друго — промълви Котилъон.

— Не се заблуждавай — предупреди Ходещия по ръба. — Плът, кожа, това са одеяния. Износени и захвърлени както ги устройва. Виждаш ли веригите? Били са изпитани. Надигащите се глави... мирисът на свобода.

— Какво изпита, Ходещ по ръба, когато всичко, което държеше, се разпадна в ръцете ти? Дойде ли провалът като огнен вал? — Извърна се и погледна привидението. — Тези дрипи изглеждат обгорени всъщност. Помниш ли онзи миг, когато изгуби всичко? Отекна ли светът на твоя вой?

— Ако искаш да ме тормозиш, Котилъон...

— Не, не бих направил това. Прости ми.

— Ако това са страховете ти обаче...

— Не, не страховете ми. Ни най-малко. Това са оръжията ми.

Ходещия по ръба сякаш потръпна или навярно някакво раздвижване на пепелта под гнилите му мокасини го накара да се олюлее за миг. Древният отново се укрепи и пресъхналият мрак на очите му се впи в Котилъон.

— Ти, Боже на убийците, не си лечител.

„Не съм. Някой да изреже смута ми, моля ви се. Да прочисти язвата, да махне каквото е забрало и да ме освободи от него.

Поболяваме се от непознатото, но знанието може да се окаже отровно. А да те понесе течението, изгубен между двете, не е по-добре.“

— Пътят към спасението не е един.

— Любопитно.

— Кое?

— Думите ти... в друг глас, идещ от... някой друг, биха вдъхнали на слушащия спокойствие, утеха. От теб, уви, биха могли да смразят една смъртна душа до самата ѝ сърцевина.

— Това съм аз — рече Котилъон.

Ходещия по ръба кимна.

— Това си, да.

Котилъон се приближи още няколко крачки, без да откъсва очи от най-близкия дракон. Лъскавите кости на черепа прозираха между ивиците изгнила кожа.

— Елот, бих искал да чуя гласа ти.

„Пак ли ще се пазарим, Узурпаторе?“

Гласът беше мъжки, но такива подробности се променяха произволно. Все пак той се намръщи, докато се опитваше да си спомни последния път.

— Калси, Ампелас, всеки от вас ще получи реда си. С Елот ли говоря сега?

„Аз съм Елот. Какво толкова те тревожи в гласа ми, Узурпаторе. Усещам подозрението ти.“

— Трябва да съм сигурен — отвърна Котилъон. — И вече съм. Ти наистина си Мокра.

Нов драконов глас разтърси със смеха си черепа на Котилъон.

„Внимавай, Убиецо, тя е господарката на заблудата.“

Котилъон повдигна учудено вежди.

— Заблуда? О, не, моля ви. Твърде невинен съм, за да знам за такива неща. Елот, виждам те тук във вериги, но въпреки това гласът ти бе чут в смъртните селения. Май не си съвсем пленничката, която бе някога.

„Сънят се изплъзва и от най-жестоките вериги, Узурпаторе. Сънищата ми се издигат на криле и аз съм свободна. Да не би сега да ми казваш, че тази свобода е нещо повече от заблуда? Стъписана съм и не мога да повярвам.“

Котилъон направи гримаса.

— Калси, какво сънуваш?

„Лед.“

„Изненадва ли ме това?“

— Ампелас?

„Дъжда, който изгаря, Боже на убийците, дълбоко в сянка. И каква зловеца сянка. Прорицания ли да шепнем сега тримата? Всички мои истини са оковани тук, само лъжите летят на свобода. И все пак имаше един сън, който все още гори чист в ума ми. Ще чуеш ли изповедта ми?“

— Въжето ми не е чак толкова протрито, колкото си мислиш, Ампелас. По-добре ще е да опишеш съня си на Калси. Приеми този съвет даром от мен. — Замълча, погледна за миг Ходещия по ръба и отново се обърна към драконите. — Е, хайде да се спазарим наистина.

„Никаква полза няма в това — рече Ампелас. — Нямах какво да ни дадеш.“

— О, имам.

Ходещия по ръба изведнъж проговори зад него:

— Котилъон...

— Свобода — каза Котилъон.

Мълчание.

Той се усмихна.

— Чудесно начало. Елот, ще сънуваш ли за мен?

„Калси и Ампелас споделиха дара ти. Гледаха се един друг с лица от камък. Имаше болка. Имаше огън. Едно око се отвори и се вгледа в Бездната. Боже на ножовете, моите оковани събратя са... обезсърчени. Боже, ще сънувам за теб. Говори.“

— Слушай внимателно тогава — каза Котилъон. — Ето как трябва да бъде.

Дълбините на каньона бяха тъмни, погълнати от вечната нощ далече под океанската повърхност. В тъмното зееха цепнатини, смърт и развала на цял един свят се сипеше надолу в несекващ дъжд, а теченията пердашеха на свирепи порои, които раздвижваха утайките в кръжащи въртопи, издигащи се нагоре като вихрушки. Обрамчена от подводните зъбери на раздраните стени на каньона се простираше

плоска равнина, а посред нея потръпваше зловещо червен пламък, самотен и почти изгубен в необятния простор.

Маел намести на рамото си почти безтегловния си товар, спря и примижа към невъзможния огън. После закрачи право към него.

Безжизнен дъжд пада към дълбините, диви течения го изтласкват нагоре към светлината, където живи същества се хранят с богатата супа, за да умрат и те някога и да потънат отново надолу. Каква изящна обмяна — живо и мъртво, светло и тъмно, светът горе и светът долу. Почти сякаш някой го е замислил преднамерено.

Вече можеше да различи изгърбената фигура до пламъците, протегнала длани към съмнителната им топлина. Дребни морски същества се рееха като мушици в червеникавия облак светлина. Огънят пулсираше от пукнатина в дъното на каньона и нагоре бълбукаха газове.

Маел спря пред фигурата и пусна увития труп, който беше крепил на рамото си, в тинята. Малки лешоядни твари запълзяха към него, но не го полазиха. Увитото тяло почти потъна и вдигна смътно сив облак.

Гласът на К'рул, Древния бог на Лабиринтите, отекна глухо изпод качулката му.

— Ако цялото съществуване е диалог, как става тъй, че все още има толкова неизказано?

Маел почеса четината по брадичката си.

— Аз с моето, ти с твоето, той с неговото, и все пак не успяваме да убедим света в присъщата му нелепост.

К'рул сви рамене.

— Той с неговото. Да. Странно, че от всички богове той единствен откри тази безумна, тази влудяваща тайна. Идващото утро... на него ли ще оставим?

— Е — изсумтя Маел, — първо трябва да преживеем нощта. Донесох лицето, което търсеше.

— Виждам. Благодаря ти, стари приятелю. Кажи ми сега, а Старата вещица?

Маел изкриви лице.

— Същото. Опитва се отново, но онзи, когото е избрала... Да речем, че Онос Т'уулан навлиза в дълбини на Олар Етил, които не може да се надява да проумее, и тя, боя се, ще съжали за избора си.

— Човек язди пред него.

Маел кимна.

— Човек язди пред него. Това е... сърцераздирателно.

— „А пред разбитото сърце дори нелепостта замлъква.“

— „Защото думите отпадат.“

— „Диалог на мълчание.“

— „Което проглушава.“ — Маел зарея поглед в сумрачната далечина. — Слепия Галан и проклетите му стихове. — По безцветното дъно пълчища слепи раци настъпваха в марш, привлечени от чуждата светлина и топлина. Той примижа към тях. — Много умряха.

— Ерастас си имаше своите подозрения, а на Блудния точно това му трябва. Нещастно стечение на обстоятелства или убийствен подтик. Бяха каквито тя каза, че ще са. Незасвидетелствани. — К'рул вдигна глава и празната качулка зейна към Маел. — Е, спечели ли той?

Рунтавите вежди на Маел се вдигнаха.

— Не знаеш ли?

— Толкова близо до сърцето на Каминсод лабиринтите са гмеж от рани и насилие.

Маел погледна загърнатия труп в краката си.

— Брис беше там. Видях през сълзите му. — Помълча, преживявайки чужди спомени. — В името на Бездната, каква гледка бяха онези Ловци на кости!

Смътни намеци за лице сякаш се очертах в тъмното на качулката, блеснаха зъби.

— Наистина ли? Маел... наистина ли?

В думите му отекна чувство.

— Това не е свършило. Ерастас допусна ужасна грешка. Богове, всички сгрехиха!

След дълго мълчание К'рул въздъхна, погледът му се върна към огъня. Бледите ръце надвиснаха над пулсиращия блясък на горящия камък.

— Няма да остана сляп. Две деца. Близнаци. Маел, изглежда, ще се опълчим на желанието на адюнкта Тавори Паран да остане винаги неизвестна за нас, неизвестна за всички. Какво означава това желание да бъде незасвидетелствана? Не разбирам.

Маел поклати глава.

— Такава болка има в нея... не, не смея да се доближавам. Стоеше пред нас, в тронната зала, като дете с ужасна тайна, с неизмеримо чувство за вина и срам.

— Може би моят гост тук ще има отговора.

— Затова ли го поиска? Да уталожим чисто любопитство? Воайорска игра ли ще бъде това, К'рул? Надничане в разбитото сърце на една жена?

— Отчасти — призна К'рул. — Но не от жестокост или от съблазънта на забраненото. Сърцето ѝ трябва да си остане нейно, неподатливо на всякаква атака. — Богът погледна загърнатия труп. — Не, плътта на тогова е мъртва, но душата му остава силна, пленена в собствената си кошмарна вина. Бих се погрижил да я освободя от това.

— Как?

— Готова за действие, щом дойде моментът. Готова за действие. Живот за смърт — и ще трябва да свърши работа.

Маел издиша накъсано.

— Значи пада на нейните плещи. Самотна жена. Армия, която вече е разбита. Със съюзници, обзети от трескава страст за предстоящата война. С враг, който ги очаква непреклонно, с нечовешка самоувереност, нетърпелив да задейства свършения капан. — Вдигна ръце към лицето си. — Смъртна жена, която отказва да говори.

— Но все пак я следват.

— Следват я.

— Маел, наистина ли имат шанс?

Той извърна очи към К'рул.

— Малазанската империя ги създаде от нищо. Първия меч на Дасем, Подпалвачите на мостове, а сега Ловците на кости. Какво мога да ти кажа? Все едно, че са родени от друг век, златен век, изгубен в миналото, и работата е, че те дори не го знаят. Може би точно затова тя желае да останат незасвидетелствани във всичко, което правят.

— Какво имаш предвид?

— Тя не иска на останалите да им се напомня какво са били някога.

К'рул сякаш се загледа в огъня. Накрая отрони:

— В тези тъмни води не можеш да почувстваш сълзите си.

Отговорът на Маел беше горчив:

— Защо според теб живея тук?

„Ако не съм се подлагал на изпитания, ако не съм се стремил да отдам всичко, което имам, тогава ще застана със сведена глава пред присъдата на света. Но ако ще бъда обвиняван за това, че съм бил по-умен, отколкото съм — а как изобщо е възможно това? — или, боговете да не дават, твърде чувствителен за всяко ехо, отпратено в нощта да отскача и кънти, да тръпне като острие на меч по ръба на щита, ако, с други думи, ще бъда порицаван за това, че съм се вслушвал в сетивата си, е, тогава нещо изригва като огън вътре в мен. Аз съм, и използвам тази дума най-убедено, разярен.“

Удинаас изсумтя. Страницата под написаното беше скъсана, сякаш гневът на автора го беше докарал до неудържим бяс. Замисли се за хулителите на този неизвестен писател, реални или въображаеми, и мисълта за тях го върна към тъй отдавнашните времена, когато все нечий юмрук отвърщаше на собствения му прекалено бърз и остър ум. Децата са вещи в усета си за такива неща — момчето, твърде умно, за да му е от полза — и знаят какво трябва да се направи по въпроса, „Пребийте го, момчета. Така му се пада.“ Тъй че изпитваше съчувствие към духа на отдавна мъртвия писател.

— Но пък, стари глупако, те са прах, а твоите думи все още живеят. Е, чий е последният смях тогава?

Гниещото дърво наоколо му върна отговора. Удинаас въздъхна, захвърли оцелелия лист и загледа как късчетата разпадащ се пергамент се посипаха като пепел.

— О, какво ме интересува? Няма да е много задълго, да, няма да е задълго.

Масленият светилник изпърха и угасна и студът пак допълзя. Не чувстваше ръцете си. Старо наследство — никой не можеше да ги стопли тези хилещи се хитреци.

Улшун Прал беше предсказал още сняг, а снегът бе нещо, което започваше да ненавижда.

— Сякаш самото небе умира. Чуваш ли това, Феар Сенгар? Вече съм почти готов да подхвана приказката ти. Кой можеше да си въобрази *това* наследство?

Изохка от схванатите си крайници, изкатери се от корабния трюм на наклонената палуба и примига, щом вятърът го заблъска в лицето.

— Свят на бялото, какво ни казваш? Че всичко отива на зло. Че съдбите са ни вдигнали обсада.

Беше започнал да си говори сам. По този начин никой друг не трябваше да плаче, а му бяха омръзнали лъскавите сълзи по набръчканите лица. Да, можеше да ги разтопи всичките с шепа думи. Но знаят отвътре, е, той нямаше къде да отиде, нали? Вместо това го отдаваше на студения пуст въздух. Ни една замръзнала сълза пред очите му.

Прехвърли се през борда, спусна се в дълбокия до коленете сняг и запроправя нова пъртина към бивака в заслона на скалите; дебелиите му общити с козина мокасини оряха през преспите. Надушваше пушека откъм лагера.

На средата на пътя видя двете емлава. Огромните котки стояха настръхнали горе на високите скали, сребристите им гърбове се сливаха с бялото небе. Наблюдаваха го.

— Значи се върнахте. Това не е добре, нали?

Усети как го проследиха очите им, докато ги отминаваше. Времето забавяше хода си. Знаеше, че е невъзможно, но можеше да си представи цял свят заровен дълбоко в сняг, място без животни, място, където сезоните замръзват в един и този сезон не свършва никога. Можеше да си представи задавянето на всеки избор, докато не остане нито един.

— Един човек може да го направи. Защо не цял свят?

Снегът и вятърът не дадоха отговор освен жестокия ответ на безразличието.

Сред скалите хапливият вятър затихна и димът заципа ноздрите му. Глад в лагера, белота наоколо. И все пак Имасс пееха песните си.

— Не е достатъчно — замърмори Удинаас и дъхът му заизлиза на бели облачета. — Не е достатъчно, приятели. Приемете го, тя умира. Нашето скъпо малко дете.

Зачуди се дали Силхас Руин не го е знаел през цялото време. Това неизбежно бъдеще.

— Всички мечти умират накрая. Точно аз от всички хора би трябвало да знам това. Мечти за сън, мечти за бъдещето, рано или късно идва студеното, сурово утро.

Покрай затрупаните със сняг юрти, навъсен срещу монотонните песни, долитащи иззад полюшващите се кожи на входовете, продължи по пътеката към пещерата.

Мръсен лед бе покрил скалистата паст като замръзнала пяна. Вътре въздухът бе по-топъл, влажен и солен. Удинаас изтупа снега от мокасините и закрачи по лъкатушещия каменист коридор с разперени ръце, пръстите му забърсваха влажния камък.

— О — измърмори под нос, — каква хладна утроба си, нали?

Чу гласове пред себе си, по-скоро един глас. „Вслушай се в сетивата си, Удинаас. Тя стои непреклонна, вечно непреклонна. Това може да направи любовта, предполагам.“

Старите петна по каменния под си стояха, неподвластен на времето спомен за пролята кръв и изгубен живот в тази злочеста зала. Можеше почти да чуе ехото, меч и копие, отчаяния дъх. „Феар Сенгар, бих се заклеял, че брат ти все още стои тук. Силхас Руин залита назад, стъпка по стъпка, намръщен от неверие — маска, която не е носил никога, а и му стоеше зле. Със сигурност.“ Онрак Т’емлава стоеше отдясно на жена си. Улшун Прал се беше присвил на няколко стъпки вляво от Килава. Пред всички тях се извисяваше повехнало унило здание. „Умиращ дом, пропукал е казанът ти. Лошо зърно се оказа тя.“

Килава го усети и се обърна, тъмните ѝ животински очи се присвиха като на дебнеща котка, напрегнала се да връхлети.

— Мислех, че може да си отплавал, Удинаас.

— Картите не водят наникъде, Килава Онасс. Има ли нещо по-окайно от заседнал кораб, чудя се?

Онрак заговори:

— Приятелю Удинаас, приветствам благоразумието ти. Килава говори за пробуждането на Джагът, за глада на Елейнт и за ръката на Форкрул Ассаил, която никога не трепва. Руд Елале и Силхас Руин са изчезнали — тя не може да ги усети и се опасява от най-лошото.

— Синът ми е жив.

Килава го изгледа.

— Не можеш да знаеш това.

Удинаас сви рамене.

— Той взе повече от майка си, отколкото Менандори изобщо си представяше. Когато се изправи срещу онзи малазански маг, когато посегна да извлече от силата си... е, това беше една от многото фатални изненади за този ден.

Погледът му се спря отново на черните петна на пода. „Какво стана с героичния ти изход, Феар? Със спасението, заради което даде живота си? «Ако не съм се подлагал на изпитания, ако не съм се стремил да отдам всичко, което имам, тогава ще застана със сведена глава пред присъдата на света.» Но присъдата на света е жестока.“

— Обсъждаме изход от този свят — каза Онрак.

Удинаас се обърна към Улшун Прал.

— Съгласен ли си?

Воинът измъкна ръката изпод дрехата си и тя запърха във въздуха в плавни жестове.

Удинаас въздъхна. „Преди изреченото слово, преди песента беше това. Но ръката говори накъсан език. Смисълът тук е в стойката — номадското приклякване. Никой не се бои от ходенето или от разгръщането на нов свят. Блудния да ме вземе, тази невинност пронизва сърцето.“

— Няма да ви хареса това, което ще намерите. И най-свирепият звяр на този свят няма шанс срещу моя вид. — Погледна сърдито Онрак. — За какво според вас е бил целият онзи Ритуал? Който е откраднал смъртта от народа ви?

— Колкото и уязвяващи да са думите му — изръмжа Килава, — Удинаас говори истината. — Обърна се отново към Азата. — Можем да защитим този портал. Можем да ги спрем.

— И да умрете — отсече Удинаас.

— Не — отвърна тя и рязко се обърна към него. — Ти ще изведеш децата ми оттук, Удинаас. В твой свят. Аз ще остана.

— Мислех, че каза „ние“, Килава.

— Призови сина си.

— Не.

Очите ѝ пламнаха.

— Намери някой друг, който да те придружи в последната ти битка.

— Аз ще остана с нея — заяви Онрак.

— Няма — изсъска му Килава. — Ти си смъртен...

— А ти не си ли, обич моя?

— Аз съм Гадателка на кости. Родих Първия герой, който стана бог. — Лицето ѝ се намръщи, но в очите ѝ имаше терзание. — Съпруге, наистина ще призова съюзници за тази битка. Но ти, ти трябва да отидеш с нашия син и с Удинаас. — Изпъна крив пръст към ледериеца. — Отведи ги в своя свят. Намери място за тях...

— Място ли? Килава, те са като зверовете в моя свят — *никакви места не останаха!*

— Трябва да намериш някое.

„Чуваш ли това, Феар Сенгар? Няма да се превърна в теб все пак. Не, ще бъда Хул Бедикт, още един обречен брат. «Следвайте ме! Чуйте всички мои обещания! Умрете.»“

— Няма никъде — отрони той със стегнато от мъка гърло. — В целия свят... никъде. Нищо не оставяме на мира. Нищичко. Имасм могат да се заселят в пустеещи земи, да, докато някой не хвърли алчно око на тях. И тогава ще започнат да ви избиват. Да събират кожи и скалпове. Ще отравят храната ви. Ще изнасилват дъщерите ви. И всичко в името на умиротворение, или на презаселване, или каквито други по-благозвучни бедерински говна изберат да избълват. Но колкото по-скоро измрете, толкова по-добре, за да могат да забравят, че изобщо сте съществували. Вината е първият плевел, който изскубваме от градината си. Точно това правим и не можете да ни спрете — никога. Никой не може.

Килава се намръщи още повече.

— Може да бъдете спрени. Ще бъдете спрени.

Удинаас поклати глава.

— Отведи ги в своя свят, Удинаас. Бий се за тях. Не смятам да падна тук и ако си въобразяваш, че не съм способна да защита децата си, значи не ме познаваш.

— Ти ме осъждаш, Килава.

— Призови сина си.

— Не.

— Тогава се осъждаш сам, Удинаас.

— Ще говориш ли така хладнокръвно, когато моята съдба се разпростре и над децата ти?

Когато му се стори, че отговор няма да последва, въздъхна, обърна се и тръгна навън, за да подири студа, снега, белотата и

замръзването на самото време. За жалост Онрак го последва.

— Приятелю.

— Съжалявам, Онрак, не мога да ти кажа нищо обнадеждаващо — нищо, което да облекчи ума ти.

— И все пак — изръмжа воинът, — вярваш, че имаш отговор.

— Едва ли.

— Все пак.

„Блудния да ме бутне дано, безнадеждно е. О, вижте ме само с каква решимост вървя. Води ни всички, да. Храбрият Хул Бедикт се е върнал, за да повтори още веднъж своя низ от престъпления.“

„Още ли преследваш герои, Феар Сенгар? По-добре се откажи.“

— Аз ще поведе, Удинаас.

— Така изглежда.

Онрак въздъхна.

Вилицата отвън не спираше.

Беше потърсил изход. Беше се хвърлил извън пожара. Но дори силата на Азата не можеше да прониже Акраст Корвалайн, тъй че беше изхвърлен, умът му бе разбит и късметата се давеха в море от чужда кръв. Щеше ли да се възстанови? Смирение не знаеше със сигурност, но бе решила да не поема никакъв риск. Освен това затаената в него мощ оставаше опасна, заплаха за всичките й планове. Можеше да бъде използвана против тях, а това не беше приемливо. „Не, по-добре да обърна това оръжие, да го взема в ръката си и да го размахам срещу враговете, пред които знам, че ще се изправя скоро. Или, ако това се окаже ненужно, да го убия.“

Преди да може да стане едното или другото обаче трябваше да се върне тук. „И да направя каквото трябва. Бих го направила веднага, ако не беше рискът. Събуди ли се, принуди ли ръката ми да... не, твърде скоро е. Не сме готови за това.“

Смирение застана над тялото и го загледа: скулестото лице, бивните, леката червенина, която намекваше за треска. След това заговори на предците си:

— Вземете го. Обвържете го. Изтъчете магията си — трябва да остане в несвяст. Рискът от събуждането му е твърде голям. Няма да се бавя дълго. Вземете го. Обвържете го.

Веригите от кости се загърчиха като змии, заораха в коравата земя, стегнаха крайниците на тялото, увиха се около врата и надолу и го задържаха разперен на билото на хълма.

Видя как костите потрепераха.

— Да, разбирам. Силата му е неимоверна — точно затова трябва да остане в несвяст. Но мога да направя още нещо.

Приблужи се и се наведе. Дясната ѝ ръка се изпъна рязко със стегнати като остриета пръсти и вряза дълбока дупка в хълбока му. Изохка и едва не залитна назад. Много ли беше? Беше ли го събудила?

От раната бликна кръв.

Но Икариум не помръдна.

Смирение издиша дълбоко и накъсано.

— Оставете раната да кърви — каза на предците си. — Пийте от силата ѝ.

После се изправи и огледа хоризонта. Старите земи на Елан. Но с тяхното изчезване бяха запустели и те, не бе останало нищо освен големите овални камъни, задържали някога страните на шатрите, и старите убежища и пътеки от още по-отдавна. От едрите животни, обитавали някога тази равнина, не бе останало ни едно стадо, питомно или диво. Имаше достойно за възхита съвършенство в това ново състояние на нещата обаче. Без престъпници няма престъпление. Без престъпление няма жертви. Вятърът стенеше и никой не заставаше насреща му, за да отвърне.

Съвършена присъда с вкус на рай.

„Прероден. Прероден рай. От тази пуста равнина — светът. От това обещание — бъдещето.“

„Скоро.“

Пое по пътя си и остави хълма зад себе си, а на него — тялото на Икариум, приковано към земята с вериги от кости. Когато се върнеше, щеше да ликува, изпълнена с триумф. Или с отчаяна нужда. При второто щеше да го събуди. При първото щеше да сграбчи главата му с ръце и с едно-единствено жестоко извиване да прекърши врата на това изчадие.

А каквото и решение да я очакваше, в онзи ден предците ѝ щяха да пеят от радост.

Тронът на крепостта гореше в двора, захвърлен върху могилата смет. Сиво-черният дим се извиси на стълб, издигна се над бастيونите и вятърът го накъса, дрипите плющяха като знамена високо над опустошената долина.

Полуголи деца лудуваха по бойниците и гласовете им се врязваха в тропота и стърженето откъм главната порта, където зидарите поправяха щетите от вчерашния ден. Стражата се сменяше и Върховният юмрук чуваше отсечените команди зад гърба си. Примига да махне потта и прахта, наведе се предпазливо над разядения зъбец и с присвити очи огледа добре подредения вражески лагер, развърнал се по дъното на долината.

От покривната платформа на четвъртитата кула вдясно от него едно дете, не повече от десетгодишно, се бореше с някогашно сигнално хвърчило — с плясък на криле раздраният копринен дракон изведнъж се издигна във въздуха, завъртя се и закръжи. Гъноуз Паран примижа нагоре към него. Дългата опашка на дракона заблестя сребриста на следобедната светлина. Същата опашка, спомни си той, която се рееше в небето над крепостта в деня на завоюването.

Какво бяха сигнализирали бранителите тогава?

Беда. Помощ.

Хвърчилото се издигаше все по-високо, докато завихреният от вятъра пушек не го погълна.

Чу позната ругатня, обърна се и видя Върховния маг на Воинството — провираше се през хлапетата по стълбището, сбърчил лице с отвращение, все едно се провираше през тълпа прокажени. Измъкна се и закрачи към Върховния юмрук, рибешкият гръбнак потрепваше между зъбите му.

— Кълна се, че са повече от вчера. Как е възможно това? Не изскачат от нечие бедро вече полуотраснали, нали?

— Още изпълзяват от пещерите — отвърна Паран и отново огледа вражеския лагер.

Ното Бойл изсумтя.

— Ха. Кой изобщо си е въобразил, че пещерите стават за нормален живот? Вмирисано, мокро и гъмжи от паразити. Ще плъзне болест, помнете ми думата, Върховен юмрук, а Воинството вече изтърпя предостатъчно.

— Нареди на Юмрук Бюд да събере почистващ екип — каза Паран. — Кои отделения влязоха в склада с рома?

— Седмо, Десето и Трето, Втора рота.

— Сапъорите на капитан Суиткрийк.

Ното Бойл извади рибешкия гръбнак от устата си и огледа розовия му връх. После се наведе от стената и изплю нещо червено.

— Да, сър. Нейните.

Паран се усмихна.

— Е, добре.

— Пада им се, да. Тъй че ако плъпнат още гадини...

— Те са деца, маг, не са плъхове. Осиротели деца.

— Нима? Бели и кльощави, направо настръхвам от тях, само това казвам, сър. — Захапа отново гръбнака и той заподскача в устата му. — Я пак ми кажете, с какво това е по-добро от Ейрън?

— Ното Бойл, като Върховен юмрук отговарям само пред императрицата.

— Само че тя е мъртва — изсумтя магът.

— Кое то означава, че не отговарям пред никого, дори пред теб.

— И точно това е проблемът, закован направо на дървото, сър. Закован на дървото. — Видимо доволен от казаното, кимна надолу и захапа рибешкия гръбнак по-здравно. — Много са се раздвижили нещо. Нова атака ли готвят?

Паран сви рамене.

— Още са... объркани.

— Знаете ли, ако решат да нарекат блъфа ни...

— Кой казва, че блъфирам, Бойл?

— Искам да кажа, сър, никой не отрича дарбите ви и прочие, но ония двама командири там, ако им омръзне да хвърлят срещу нас Разводнени и Изповядани — ако просто рекат да се вдигнат и тръгнат насам, лично, ами... това имах предвид, сър.

— Мисля, че ти дадох заповед преди малко.

Ното се намръщи.

— Юмрук Бюд, да. Пещерите. — Обърна се да си тръгне, но спря и го погледна през рамо. — Те ви виждат, знаете ли. Как стоите тук, ден след ден. Дразните ги.

— Чудя се — отрони замислено Паран, загледан към вражеския лагер.

— Сър?

— Обсадата на Пейл. Лунният къс просто си висеше над града. Месеци, години. Господарят му така и не се показва, до деня, в който Тайсхрен не реши, че е готов да премери силите си с него. Но работата е — а ако го беше правил? Ако всеки проклет ден беше излизал на онази издатина? Тъй че Едноръкия и всички останали да могат да се спрат, да погледнат нагоре и да го видят застанал там? Развятата сребърна коса, Драгнипур като черно изсрано от бог говно зад него.

Ното Бойл задъвка умислено и попита намръщено:

— Какво ако го беше направил, сър?

— На страха, Върховен маг, му трябва време. На истинския страх, онзи, който изяжда куража ти и от който краката ти омекват. — Поклати глава и го погледна през рамо. — Все едно, това изобщо не беше в стила му, нали? Липсва ми, знаеш ли. Можеш ли да си представиш?

— Кой, Тайсхрен ли?

— Ното, разбираш ли изобщо какво говоря? Изобщо?

— Старая се да не го правя, сър. Без да се засягате. Онова за страха, дето го казахте.

— Гледай да не стъпчеш някое дете на слизане.

— От тях зависи, Върховен юмрук. Пък и няма да е зле да оредят малко.

— Ното...

— Ние сме армия, не сме сиропиталище, само това казвам. Армия под обсада. Отстъпваме по численост, бъка от гладни гърла, объркани сме, отегчени — освен когато не сме уплашени. — Извади отново рибешкия гръбнак и изсумтя отвратено. — Пещери, бъкани с деца — какво са правили с тях? Къде са им родителите?

— Ното...

— Би трябвало просто да им ги върнем, само това казвам, сър.

— Не си ли забелязал, че днес за първи път най-сетне се държат като нормални деца? Какво ти говори това?

— Нищо не ми говори, сър.

— Юмрук Рит Бюд. Веднага.

— Слушам, сър. Тръгвам.

Гъноуз Паран отново се обърна към обсаждащата армия и загледа безупречните редици на палатките — като костени кубчета

мозайка по изкорубен под — и дребните като бълхи фигури, щъкащи около катапултите и Великите фургони. Мръсният въздух на битката сякаш изобщо не напускаше тази долина. „Изглеждат готови отново да ни подложат на изпитание. Струва ли си още един излаз? Маток продължава да ме бодe с онзи жаден поглед. Искa да ги удари.“ Потърка се по страните. Боцкащата брада все още го изненадваше и той се намръщи. „Никой не обича много изненадата, нали? Но точно това е идеята ми.“

Коприненият дракон изскочи от валмата дим и той погледна към момчето на кулата и видя как едва го удържа. Мършаво хлапе, от онези от юг. Изповядан. „Когато стане неудържим, гледай да го пуснеш, момче.“

Далечният лагер закипя. Забляскаха пики, окованите роби тръгнаха в колона към яремите на Великите фургони, появиха се Старши Разводнени, обкръжени от бегачи. В небето над катапултите бавно се заиздига прах, щом ги подкараха напред.

„Все още са объркани, да.“

— Познавах един воин някога. Събуди се от рана в главата, повярвал, че е куче, а какво са кучетата, ако не вярност, лишена от разум? Тъй че ето ме тук, жено, и очите ми са пълни със сълзи. За онзи воин, който бе мой приятел, който умря, убеден, че е куче. Твърде верен, за да бъде върнат у дома, твърде изпълнен с вяра, за да си тръгне. Това са падналите на света. Когато сънувам, ги виждам с хиляди, как дъвчат раните си. Тъй че не ми говори за свобода. Той беше прав. Живеем във вериги. Вери, които да ни оковат, клетви, които да задавят гърлата ни, клетката на един тленен живот, това е нашата съдба. Кого обвинявам ли? Обвинявам боговете. И ги проклиnam с огъня в сърцето си. Когато тя дойде за мен, когато каже, че е време, ще взема меча си. Казваш, че съм несловоохотлив, но срещу морето от нужди думите са слаби като пясък. Хайде, жено, кажи ми пак за своята скука, за този безкраен низ от дни и нощи извън град, обсебен от траур. Стоя пред теб, с очи изтекли от скръб за мъртъв приятел, а в отговор ме обсажда само мълчание.

Тя каза:

— Имаш ужасно отвратителната дарба да ме увещаваш да те пусна в леглото си, Карса Орлонг. Е, добре, ела. Само не бъди груб.

— Груб съм само с тези, които заслужават.

— А ако дните на тази връзка са преброени?

— Преброени са — отвърна ѝ той и се ухили. — Но не и нощите.

Смрачаваше се. Далечните камбани на града смътно прогласиха скръбта им, а в окъпаните в синя светлина улици и улички завиха кучета.

Стоеше в сенките, в най-закътаната стая в двореца на градския владетел и видя как той се отдръпна от камината и изтупа пепелта от ръцете си. Не можеше да има съмнение в наследената кръв, а бремето, което бе носил баща му, сякаш бе натежало като старо наметало върху изумително широките рамене на сина. Никога нямаше да може да разбере такива същества. Готовността им за мъченичество. Тежестите, с които измерваха собствената си стойност. Волята им да прегърнат дълга.

Той се смъкна в стола с високия гръб, изпъна крака и мъждукащата светлина на пламъците от съживения огън заблиза металните пъпки по високите му до коленете кожени ботуши. Отпусна глава назад, притвори очи и заговори:

— Качулатия знае как успя да влезеш тук и си представям как Силана настръхва точно в този момент, но ако не си тук, за да ме убиеш, на масата вляво от теб има вино. Налей си.

Намръщена, тя излезе от сенките. Изведнъж стаята ѝ се стори твърде малка, стените заплашваха да я затиснат. Да изостави така драговолно небето заради тежък камък и почернели греди... не, изобщо не можеше да разбере това.

— Само вино?

Гласът ѝ бе малко хрипкав — от много време не беше прибягвала до него.

Издължените му очи се отвориха и той я изгледа с непресторено любопитство.

— Предпочиташ?

— Ейл.

— Съжалявам. За ейл ще трябва да слезеш до кухнята.

— Кобилешко мляко тогава.

Веждите му се вдигнаха.

— Долу до дворцовата порта, завиваш наляво и вървиш около петстотин левги. И това е само предположение, имай предвид.

Тя сви рамене и пристъпи към камината.

— Дарът се бори.

— Дар ли? Не разбирам.

Тя посочи пламъците.

— Аха. Е, стоиш в дъха на Майката Тъма... — Изведнъж се сепна. — Тя знае ли, че си тук? Но пък... — Отново се отпусна. — Как би могла да не знае?

— Знаеш ли коя съм? — попита тя.

— Имасс.

— Аз съм Апсал'ара. В своята нощ в Меча, *единствената му нощ*, той ме освободи. Намери време за това. За мен. — Усети се, че трепери.

Той продължаваше да я гледа.

— И си дошла тук.

Тя кимна.

— Не очакваше това от него, нали?

— Не. Твоят баща... нямаше причина за съжаление.

Той стана, отиде до масата и си наля вино. Вдигна чашата и се загледа в нея.

— Знаеш ли... Дори не го искам това. Необходимостта... да правя нещо. — Изсумтя. — Няма причина за съжаление, но...

— Те го търсят в тебе. Нали?

— Дори в името ми ще го намериш — пак изсумтя той. — Нимандър. Не, не съм единственият му син. Нито дори любимият — не мисля, че имаше любими синове. И все пак... — Махна с чашата в ръката си. — Ето, че седя в неговия стол, пред неговия огън. Този дворец е като... като...

— Неговите кости?

Нимандър потръпна и извърна очи.

— Твърде много празни стаи, това е.

— Трябват ми някакви дрехи — каза тя.

Той кимна разсеяно.

— Забелязах.

— Кожии. Копринии.

— Възнамеряваш да останеш ли, Апсал'ара?

— До теб, да.

Той се обърна и я погледна с нещо като изненада, ако изобщо можеше да е изненадан от нещо.

— Но няма да съм негово бремене — добави тя.

Кисела усмивка.

— Мое значи?

— Назови най-близките си съветници, господарю.

Той изгълта половината вино и остави чашата на масата.

— Върховната жрица, обречена на целомъдрие, и се боя, че това не й помага. Скинтик, брат. Десра, сестра. Корлат, Спинок, най-доверените слуги на баща ми.

— Тайст Андий.

— Разбира се.

— А онзи долу?

— Онзи?

— Съветваше ли те той някога, господарю? Стоиш ли до решетките в прозорчето на вратата, за да гледаш как мърмори и крачи напред-назад? Изтезаваш ли го? Ще ми се да знам, че ще служи.

Видя неприкрития гняв на лицето му.

— Какво, моят шут ли искаш да бъдеш? Чувал съм за такива роли в човешките дворове. Ще ми срежеш жилите на краката и ще се смееш, когато залитна и падна? — Озъби се. — Ако ще си лицето на съвестта ми, Апсал'ара, не трябваше ли да си по-хубава?

Тя само кривна глава и не отвърна.

Яростта му изведнъж рухна и той извърна очи.

— Той сам си избра изгнанието. Опитал ли да отвориш онази врата? Заключена е отвътре. Но пък *ние* нямаме проблем да му простим. Тъй че посъветвай ме. Аз съм владетел и е във властта ми да правя такива неща. Да опрощавам осъдените. Но ти си видяла криптиите под нас. Колко затворници треперят под желязната ми ръка?

— Един.

— И аз не мога да го освободя. Това определено заслужава някоя и друга шега.

— Луд ли е?

— Клип? Сигурно.

— Тогава не, дори ти не можеш да го освободиш. Баща ти взе стотици за веригите на Драгнипур, стотици също като този Клип.

— Смея да кажа, че той не го нарече свобода.

— Нито милост — отвърна тя. — Те са недосегаеми за господар, и за бог също.

— Значи ги проваляме всички. Господари и богове — проваляме ги, нашите прекършени деца.

Нямаше да е лесно да служи на този мъж, осъзна тя.

— Той привличаше други към себе си — твойт баща. Други, които не бяха Тайст Андий. Помня, в двора му, в Лунния къс.

Нимандър присви очи.

Тя помълча разколебана, след това продължи:

— Вашата раса е сляпа за много неща. Имаш нужда от други близо до теб, господарю. Слуги, които не са Тайст Андий. Не съм от тези... шутове, за които говориш. Нито мога да бъда твоята съвест, изглежда, щом съм толкова грозна в очите ти...

Той вдигна ръка.

— Прости ми за това, моля те. Искях да нараня и затова изрекох неистина, само за да видя как жили.

— Мисля, че аз първа те ужилах, господарю.

Той отново посегна за виното, след това се загледа в пламъците.

— Апсал'ара, Господарката на крадците. Ще изоставиш ли сега онзи живот, за да станеш съветничка на владетел Тайст Андий? Само защото баща ми в самия край ти показва милост?

— Изобщо не го обвиних за това, което направи. Не му дадох никакъв избор. Той не ме освободи от милост, Нимандър.

— Тогава защо?

Тя поклати глава.

— Не знам. Но смятам да разбера.

— И това търсене на отговор те доведе тук, в Черен Корал. При... мен.

— Да.

— И колко дълго ще стоиш до мен, Апсал'ара, докато аз управлявам град, подписвам укази, обсъждам политика? Докато бавно изгнивам в сянката на баща, когото едва познавах, и завети, които дори не мога да се надявам да изпълня?

Очите ѝ се разшириха.

— Господарю, не това е твоята съдба.

Той се извърна към нея.

— Нима? Защо не? Моля те, *посъветвай* ме.

Апсал'ара за втори път кривна глава и изглежда с горчиви, безпомощни очи високия воин.

— Толкова дълго вие, Тайст Андий, се молехте за любящия поглед на Майката Тъма. Толкова дълго копнеехте да се преродите за цел, за самия живот. Той ви върна всичко това. Всичко. Направи каквото трябваше да се направи, заради вас. Заради теб, Нимандър, и всички останали. А сега седиш тук, в неговия стол, в неговия град, сред неговите деца. И нейният свещен дъх ви обгръща всички. Да ти дам ли мъдростта, която притежавам? Добре. Господарю, дори Майката Тъма не може да затаи своя дъх вечно.

— Тя не...

— Когато се роди, детето трябва да заплаче.

— Ти...

— Със своя глас то влиза в света и *трябва* да влезе в света. Е? — Тя скръсти ръце. — Ще продължавате ли да се криете тук в този град? Аз съм Господарката на крадците, владетелю. Познавам всяка пътека. Вървяла съм по всички пътеки. И съм видяла каквото има да се види. Ако ти и твойт народ се криете тук, всички ще умрете. Както и Майката Тъма. Бъдете нейният дъх. Бъдете *прокудени*.

— Но ние сме в *този свят*, Апсал'ара!

— Един свят не е достатъчен.

— Тогава какво трябва да направим?

— Това, което искаше баща ви.

— А какво е то?

Тя се усмихна.

— Да го открием ли?

— Здрави нерви имаш, Господарю на дракони.

Някъде надолу по бойниците изпищя дете.

Гъноуз Паран въздъхна, без да се обръща.

— Ето, че отново плашиш младите.

— Едва ли достатъчно. — Обкованият с желязо край на бастун изтропа по камъка. — А не е ли винаги така, хи-хи!

— Не мисля, че ми допада новата титла, която ми даваш, Сенкотрон.

Богът се доближи до Паран като смътно тъмно петно. Лъскавата сребърна топка на бастуна се люшна озъбена над долината.

— Господарю на Драконовата колода. Твърде много е за изговаряне. Тези твои... обиди. Толкова не обичам непредсказуеми хора. — Изкиска се отново. — Хора. Асценденти. Богове. Твърдоглави говеда. Деца.

— Къде е Котилъон, Сенкотрон?

— Би трябвало да ти е омръзнал вече този въпрос.

— Омръзнало ми е да чакам отговор.

— Тогава престани да питаш!!!

Безумният крясък на бога прокълът из крепостта, прогърмя по коридори и проходи, преди да отекне обратно до двамата горе на стената.

— Това определено привлече вниманието им — отбеляза Паран и кимна към една далечна могила, на която бяха изникнали две високи, мършави като скелети фигури.

Сенкотрон изсумтя, после се изсмя презрително.

— Те не виждат нищо. Заслепени са от справедливост.

Гъноуз Паран се почеса по брадата.

— Какво искаш?

— Откъде идва вярата ти?

— Моля?

Бастунът потропа по камъка.

— Седиш с Воинството в Ейрън и отхвърляш всички имперски призови. А после нападаш Лабиринтите с *това*. — Изведнъж се изкиска. — Трябваше да видиш лицето на императора! А имената, с които те наричаше, леле, даже дворцовите писари се разтрепериха! — Замълча. — Докъде бях стигнал? Да, гълчах те, Господарю на дракони. Гений ли си? Съмнявам се. При което не ми остава избор, освен да заключа, че си идиот.

— Това ли е всичко?

— Тя там ли е?

— Не знаеш ли?

— А ти?

Паран кимна замислено.

— Вече разбирам. Всичко е до вярата. Нещо непонятно за теб, както разбирам.

— Тази обсада е безсмислена!

— Нима?

Сенкотрон изсъска и една призрачна ръка се пресегна сякаш да се вкопчи в лицето на Паран. Но само увисна във въздуха, изви се и се присви в смътно подобие на юмрук.

— Нищо ли не разбираш?

— Разбирам едно — отвърна Паран. — Драконите са същества на хаоса. Не може да има никакъв Господар на дракони, което прави титлата безсмислена.

— Точно така.

Сенкотрон се пресегна и загреба валмо оплетена паяжина под корниза на стената. Вдигна я нагоре, явно за да огледа изсъхналата коруба на умряло насекомо.

„Жалко говно.“

— Ето какво знам, Сенкотрон. Краят започва тук. Отричаш ли това? Едва ли. Иначе нямаше да ме преследваш...

— Дори ти не можеш да пробиеш силата, заобиколила тази крепост — каза богът. — Заслепил си се. Отвори отново портала си, Гъноуз Паран, намери друго място, което да подслони армията ти. Това е безсмислено. — Захвърли паяжината и посочи с бастуна. — Не можеш да надвиеш онези двамата, знаем го и ти, и аз.

— Но те не го знаят, нали?

— Ще те изпитат. Рано или късно.

— Още чакам.

— Може би още днес.

— Ще се обзаложиш ли за това, Сенкотрон?

— Нямах нищо, което да искам — изсумтя богът.

— Лъжец.

— Тогава аз нямам нищо, което да искам.

— Всъщност случайно...

— Виждаш ли ме да държа нашийник? Той не е тук. Замина да свърши други неща. Ние сме съюзници, разбираш ли? Съюз. Не някакъв проклет брак.

Паран се ухили.

— Колкото и да е странно, дори не мислех за Котилъон.

— Безсмислен облог, тъй или иначе. Ако загубиш, умираш. Или оставяш армията си да умре, което не мога да си представя. Освен това изобщо не си толкова непочтен като мен. Искаш ли този облог? Сериозно? Дори когато губя, печеля. Дори когато губя... *печеля!*

Паран кимна.

— И това винаги е било играта ти, Сенкотрон. Виждаш ли, познавам те по-добре, отколкото си мислиш. Да, бих се обзаложил с теб. Няма да ме изпитат днес. Ще отблъснем атаката им... отново. И ще умрат още Изповядани и Разводнени. Ще останем тръна в петата им, който не могат да извадят.

— Всичко това заради вярата ти? Глупак!

— Това са условията за този облог. Съгласен ли си?

Фигурата на бога сякаш се измести, изчезна почти напълно за миг, след което отново се появи и бастунът изрони парчета камък от разядения зъбец.

— Съгласен!

— Ако ти спечелиш и аз оцелея — продължи Паран, — получавам каквото искаш от мен, каквото и да е то и стига да е във властта ми да го дам. Ако аз спечеля, получавам каквото поискам от теб.

— Стига да е във властта ми...

— Ще е.

Сенкотрон измърмори нещо под нос, след което изсъска:

— Добре, кажи ми какво искаш.

И Паран му каза.

Богът се изкиска.

— И смяташ, че е във властта ми? Смяташ, че Котилъон няма думата по въпроса?

— Ако има, по-добре го попитай. Освен ако не се окаже, както подозирам, че нямаш никаква представа къде е отишъл съюзникът ти. В този случай, Боже на сенките, ще изпълниш каквото искам и след това ще отговаряш пред него.

— Не отговарям пред никого! — Нов крясък разтърси крепостта.

Паран се усмихна.

— Е, Сенкотрон, знам точно как се чувстваш. Хайде, кажи сега какво търсиш от мен?

— Търся източника на вярата ти. — Бастунът се развъртя във въздуха. — Че тя е там. Че търси каквото ти търсиш. Че там, на Равнината на кръв и вериги, ще я намериш и ще застанеш пред нея — все едно че двамата сте предвиждали това през цялото време, след като адски добре знам, че не сте! Вие дори не се харесвате!

— Сенкотрон, не мога да ти продам вяра.

— Излъжи тогава, проклет да си, само го направи убедително!

Чу плясък на копринени криле, стържене във вятъра. „Момче с хвърчило. Господар на дракони. Владетел на всичко, което не може да се владее. Възседни виещия хаос и го наречи господство — кого лъжеш? Пусни го, хлапе. Твърде много е.“ Но нямаше да го направи, не знаеше как.

„Мъжът с посребрялата брада гледа и не може да каже нищо.“

„Лошо.“

Погледна наляво, но сянката беше изчезнала.

Трясък долу от двора го накара да се обърне. Тронът, грамада от пламъци, бе пропаднал в купчината смет. А димът скочи нагоре към небето като звяр неокован.

2.

*Оглеждам живите около мен,
така мъчителни и смирени
на колене на камъка студен
пред току-що намереното.*

*Нощ изнурителна ли беше
като всички?
Или пък беше ден жесток
пред който падаш ничком?*

*Сами избрахте битката
и туй ви прави чест.
Ала словата ви от кръв
са непосилни днес.*

Песен за скърби
незасвидетелствани
Напат Унилия

Вече не можеше да се осланя на небето. Алтернативата, прецени той, докато оглеждаше съсухрените си изгнили крайници, водеше до униение. Тюлас Остригания огледа със смътен ужас насечения пейзаж — проклятие, преследвало всички вървели по тази раздрана земя. Нещата, които доскоро бе гледал от много високо, сега се оказваха сериозни препятствия: безброй оврази, врязали дълбоки раздрани жлебове по пътя му.

„Тя е ранена, но не кърви. Все още поне. Не, вече го разбирам. Тази плът е мъртва. И все пак това място ме привлича. Защо?“ Приблужи се с накуцване до ръба на най-близката пукнатина.

Надникна надолу. Тъмнина, хладен лъх, леко вкиснат от миризмата на гнило. И... още нещо.

Тюлас Остригания застина за миг, а след това пристъпи в празното и полетя надолу.

Протритото облекло се раздра и заплющя диво, докато тялото му се блъскаше в грубите стени, хлъзгаше се и отскачаше на кълбо от съсухрени крайници, превърташе се и пропадаше сред съсъка на пръст и пясък, рехавия допир и дръпване на корени трева, а вече и камъни, откъртели се от стените, за да полетят надолу след него.

Изпращяха кости, когато се удари в осеяното с канари дъно на цепнатината. Още пясък се изсипа отгоре със звука на пълзящи влечуги.

Дълго остана неподвижен. Вдигналата се прах бавно се утаи в сумрака. Най-сетне той се надигна и седна. Единият му крак беше счупен малко над коляното и се крепеше само на няколко ивици кожа и едно сухожилие. Той намести счупеното и изчака, докато нащърбените краища бавно се сраснаха. Четирите счупени ребра, чиито краища се показваха от дясната страна на гръдния му кош, не бяха особено изтощителни, тъй че засега ги остави, за да съхрани силата си.

След малко успя да се изправи и раменете му се остъргаха в стените. Огледа обичайното множество натрошени кости, осеяли неравното дъно, но те не представляваха особен интерес. Късове зверски души се бяха вкопчили в тях като призрачни червеи, подразнени от новите течения във въздуха.

Тръгна по дирята на странната миризма, която бе доловил отгоре. Тук беше по-силна, разбира се, и с всяка непохватна стъпка по лъкатушещия овраг в него се надигаше предчувствие, граничещо с възбуда. Вече беше близо.

Черепът бе набит на дръжка на копие от потъмнял бронз, издигаше се на височината на гърдите и преграждаше пътеката. Под копието лежеше останалото от скелета, всяка кост натрошена грижливо.

Тюлас Остригания спря на две крачки от черепа.

— Тартено?

Гласът, който прокънтя в главата му, заговори на езика на Имасс.

„Бентракт. Скан Ал те поздравява, Възвръщенецо.“

— Костите ти са твърде големи за Т'лан Имасс.

„Да, но от това не дойде спасение.“

— Кой ти причини това, Скан Ал?

„Тялото ѝ лежи на няколко крачки зад мен, Възвръщенецо.“

— Ако си я ранил в битката така, че да умре, как е могла да унищожи тялото ти с толкова сила?

„Не съм казал, че е мъртва.“

Тюлас Остригания помълча разколебан, след това изсумтя:

— Не, нищо не живее тук. Или е мъртва, или си е отишла.

„Трудно мога да споря с теб, Възвръщенецо. Обърни се и виж сам.“

Той се обърна и погледна. Слънчевата светлина си пробиваше път надолу през прахта.

— Не виждам нищо.

„Това е твоя привилегия.“

— Не разбирам.

„Видях я как прекрачи над мен. Чух как се смъкна на земята. Чух как извика от болка, а после заплака, а когато плачът свърши, остана само дъхът ѝ, докато и той не секна. Но... все още го чувам. Повдигането и спадането на гърдите ѝ, с всеки лунен изгрев — когато смътната ѝ светлина стигне долу — колко пъти? Много. Изгубил съм им броя. Защо остава тя? Какво иска? Няма да отговори. Никога не отговаря.“

Без да каже нищо, Тюлас Остригания се промуши покрай пръта и прашния череп. След няколко крачки спря и зяпна надолу.

„Спи ли тя, Възвръщенецо?“

Тюлас бавно се наведе и докосна крехкия гръден кош, лежащ в плитката вдлъбнатина в нозете му. Вкаменени кости на новородено, прилепени към земята от калцирания варовик. „За лунния прилив ли беше родено, мъничко? Вдиша ли поне един-единствен дъх? Не мисля.“

— Т’лан Имасс, това ли беше краят на гонитбата ти?

„Тя беше страховита.“

— Джагът. Жена.

„Бях последният по дирята ѝ. Провалих се.“

— И този ли провал те изтезава, Скан Ал? Или че тя сега те дебне, тук зад теб, завинаги скрита от погледа ти?

„Събуди я! Или още по-добре, убий я, Възвръщенецо. Унищожи я. Доколкото знаем, тя е най-последният Джагът. Убий я и войната ще е свършила, а аз ще позная мир.“

— Малко мир има в смъртта, Т’лан Имасс. — „Ах, дете, вятърът на нощта стене през теб, нали? Дъхът на самата нощ, който да го терзае цяла вечност.“

„Възвръщенецо, обърни черепа ми. Искам да я видя отново.“

Тюлас Остригания се изправи.

— Няма да застана между вас в тази война.

„Но това е война, която ти можеш да приключиш.“

— Не мога. Нито ти можеш, ясно е. Скан Ал, сега трябва да те оставя. — Погледна мъничките кости на земята. — И двама ви.

„След моя провал, Възвръщенецо, не съм се радвал на нито един гост. Ти си първият, който ме намира. Толкова ли си жесток, че да ме осъдиш вечно да остана така? Тя ме надви. Приемам го. Но те моля, дари ме с достойнството да погледна убиеца си.“

— Изправяш ме пред дилема — каза след миг размисъл Тюлас Остригания. — Това, което си представяш, че е милост, може да не се окаже милост в случай, че се съглася. А има и нещо друго: не съм особено склонен към милост, Скан Ал. С цялото ми уважение, не съм. Започваш ли да осъзнаваш затруднението ми? Бих могъл всъщност да се пресегна и да обърна черепа ти, и ти да ме прокълнеш завинаги. Или бих могъл да предпочета да не направя нищо, да оставя всичко така, както го намерих — все едно, че изобщо не съм бил тук, — и с това да си спечеля най-мрачното ти негодувание. И в двата случая ще приемеш, че съм жесток. Е, точно това не ме обижда много. Както казах, добротата не ме трога. Проблемът, пред който съм изправен, е: колко жесток желая да бъда?

„Помисли за привилегията, за която споменах, Възвръщенецо. Твоето простичко предимство да можеш да се обърнеш, да видиш какво се крие зад теб. И двамата разбираме, че видяното може да не е желано.“

Тюлас Остригания изсумтя.

— Т’лан Имасс, всичко знам за поглеждането през рамо. — Върна се при черепа. — Дали да съм докосване на вятъра тогава? Едно-единствено завъртане и нов, развърнал се свят.

„Ще се пробуди ли тя?“

— Не мисля — отвърна той, пресегна се и опря съсухрен пръст в огромния череп. — Но ти можеш да се опиташ. — Натисна бавно и черепът със стържене се люшна настрани и се завъртя.

Т'лан Имасс викаше отчаяно след Тюлас Остригания, докато той се изкачваше нагоре по оврага.

„Даровете никога не са това, което изглеждат. А наказващата ръка? Тя също не е това, което изглежда. Да, тези две мисли заслужават да отекват дълго, да стигнат до това злочесто бъдеще.“

„Сякаш някой ще слуша.“

Възмездие, стиснато здраво като копие с железен връх в ръката ѝ — как само изгаряше. Ралата усещаше разкъсващия му зной и болката вече бе дар, нещо, с което можеше да се храни, като ловец, наведен над прясна плячка. Беше изгубила коня си. Беше изгубила народа си. Всичко ѝ бе отнето, всичко освен този последен дар.

Луната бе като смътно петно, почти заличено в зеленото сияние на Небесните страници. Скинът на Баргаст стоеше обърната на изток, с гръб към тлеещите въглени в огнището, и гледаше над равнината, която сякаш кипеше в нефритено сребристата светлина.

Зад нея чернокосият воин Драконъс говореше тихо с великана Теблор. Двамата често говореха на някакъв чужд език — ледерийски, предполагаше тя, не че изобщо държеше да го научи. Дори по-простата търговска реч ѝ докарваше главоболие, но от време на време улавяше по някоя ледерийска дума, открила се в непонятното чуждо бърборене, тъй че знаеше, че говорят за предстоящия път.

На изток. За момента я устройваше да пътува с тях, въпреки че ѝ се налагаше непрекъснато да отбива непохватните ухажвания на теблора. Драконъс успяваше да намери дивеч там, където сякаш изобщо не съществуваше живот. Можеше да извлече вода от пукнатина в скалата. Не беше просто воин. Беше шаман. А в ножницата от черно като нощ дърво, стегната на гърба му, имаше магически меч.

Тя го искаше. Решена беше да го има. Оръжие, пригодено за възмездие, за което жадуваше. С такъв меч щеше да убие крилатия убиец на сестрите.

Умът ѝ превърташе възможни сценарии. Нож през гърлото му, докато спи, а след това — мушване в едното око на теблора. Просто,

бързо — и щеше да има каквото искаше. Да не беше само тази пуста земя. Да не беше жаждата и гладът, които щяха да последват — не, засега Драконъс трябваше да живее. Колкото до Ублала обаче, за него можеше да нагласи някоя ужасна злополука и да не се притеснява повече за нощта, в която щеше да посегне за меча. Трудността с намирането на фатална кончина за глупака в тази безлика равнина все още я надвиваше. Но имаше време.

— Ела при огъня, любима — извика теблорът, — и пийни малко чай. Има истински листа чай в него и мирише хубаво.

Ралата разтърка слепоочията си и се обърна.

— Не съм ти любима. Не съм на никого. И никога няма да съм.

Видяла полуусмивката на лицето на Драконъс, докато хвърляше бучка суха тор в огъня, и се намръщи.

— Невъзпитано е — заяви тя, след като се приближи, клекна и взе подадената ѝ от тоблакая чаша, — да говорите на език, който не разбирам. Може да кроите да ме изнасилите и убиете, откъде да знам.

Воинът повдигна вежди.

— Хайде сега, защо да го правим? Освен това Ублала те ухажда.

— По-добре да се откаже. Не го искам.

Драконъс сви рамене.

— Опитах да му обясня, че повечето от това, което наричаме „ухажване“ се свежда просто до това да си наблизко. Виждаш го всеки път, щом се обърнеш, докато компанията му не стане за теб нещо съвсем естествено. „Ухажването е изкуството да растеш като плесен по този, когото искаш.“ — Замълча и се почеса по четинестата брадичка. — Не мога да твърдя, че наблюдението е мое, но не помня кой го каза първи.

Ралата се изплю в огъня, за да покаже отвращението си.

— Не сме всички като Хетан, знаеш ли. Тя твърдеше, че преценявала привлекателността на един мъж, като си представи как се вторачва в зачервеното му лице и опулените очи. — Изплю се отново. — Аз съм Скинкът, кълцащата кожа, убиец, събирачка на скалпове. Когато погледна мъж, си представям как ще изглежда, като му одера кожата от лицето.

— Не е много мила, нали? — каза Ублала.

— Старае се упорито, искаш да кажеш.

— Кара ме още повече да ми се ще да я тръшна.

— Така действат тия неща.

— Голямо мъчение. Не ми харесва. Не. Ама никак. Ох, ще отида да си излъскам боздугана.

Ублала се надигна и се затътри тромаво настрани от огъня, а Ралата зяпна след него. Тихо, на езика на Белите лица, Драконъс измърмори:

— Имаше го предвид буквално, между другото.

Тя го изгледа накриво и изсумтя:

— Разбрах го това. Няма ум за нещо друго. — Помълча малко и подхвърли: — Бронята му изглежда скъпа.

— Скъпо струва, да, Ралата. Той я носи добре, по-добре, отколкото би могъл да се надява човек. — Кимна, по-скоро на себе си, и добави: — Мисля, че ще държи здраво, когато дойде моментът.

Спомни си как този воин бе убил Секара Омразната — прекърши ѝ врата. Лекотата на жеста, как я беше прегърнал сякаш, за да я задържи да не падне — все едно, че безжизненото ѝ тяло все още се е вкопчило в нещо като достойнство. Не беше лесен за разбиране този мъж.

— Какво търсите двамата? Пътувате на изток. Защо?

— Има злочести неща на света, Ралата.

Тя се намръщи.

— Не знам какво значи това.

Драконъс въздъхна и се загледа в огъня.

— Настъпвала ли си някога нещо неволно? Пристъпиш навън през прага и изведнъж нещо изпука под стъпалото ти? Какво беше? Насекомо ли? Охлюв? Гущерче? — Вдигна глава, впи в нея тъмните си очи и въглените се отразиха в тях със смъртнобледа светлина. — Не си струва да се замисляш, нали? Такива са приумиците на живота. Мравка, бленуваща за война, оса, поглъщаща паяк, гущер, дебнещ осата. Всички тези драми и хрус — всичко свърши. Какво да кажеш на това? Нищо, предполагам. Ако имаш сърце, ще си отмериш малка доза угризение и разкаяние и ще продължиш по пътя си.

Тя поклати глава объркана.

— Настъпил ли си нещо?

— В известен смисъл. — Той разбута жаравата и се загледа в блъвналите нагоре искри. — Все едно. Няколко мравки оцеляха. Няма край за тези малки негодници всъщност. Бих могъл да смажа хиляда

гнезда под петата си и ще е все едно. Така е най-добре да се мисли за това, честно. — Погледна я отново в очите. — Прави ли ме това студен? Питам се, какво оставих зад себе си в онези вериги, все още оковано там, гъмжилото от жалки добродетели... все едно. Имам странни сънища напоследък.

— Аз сънувам само за възмездие.

— Колкото повече сънуваш едно определено и приятно нещо, Ралата, толкова повече избледнява. Ръбовете се изтъркват, лустрото избелява. За да оставиш зад гърба си такива натрапчиви идеи, сънувай ги по-често.

— Говориш като старец, като баргастки шаман. Гатанки и лоши съвети, Онос Т'уулан беше прав да ги премахне всички. — Едва се съдържа да не погледне на запад, над рамото му, сякаш можеше да намери там своя народ и Бойния вожд, всички закрачили право към тях. Вместо това изпи последната глътка чай в чашата си.

— Онос Т'уулан — промълви Драконъс. — Имасско име. Странен боен вожд за баргаста... ще ми разкажеш ли историята за това, Ралата?

Тя изсумтя.

— Не ме бива в разказите. Хетан го взе за свой съпруг. Беше от Сбора, когато всички Т'лан Имасс се отзоваха на призива на Силвърфокс. Тя му върна живота, сложи край на безсмъртието му, а след това го намери Хетан. След края на войната на Панион. Бащата на Хетан беше Хъмбръл Тор, който бе обединил клановете на Бялото лице, но се удави по време на десанта на бреговете на този континент...

— Чакай малко. Вашите племена не са ли родом от този континент?

Тя сви рамене.

— Баргастките богове бяха пробудени. Напълниха мозъците на шаманите с тяхната паника, като горчива пикня. Трябва да се върнем тук, в първоначалното си отечество, и да се опълчим на древен враг. Така ни се казваше, но нищо повече. Мислехме, че врагът е Тайст Едур. После ледериите, а след това ак'рините. Но не беше никой от тях и сега сме унищожени, и ако казаното от Секара е вярно, то и Онос Т'уулан е мъртъв, както и Хетан. Всички са мъртви. Надявам се и баргастките богове да умрат с тях.

— Можеш ли да ми разкажеш повече за тези Т'лан Имасс?

— Те коленичиха пред смъртен мъж. В разгара на битката обърнаха гръб на врага. Повече няма да кажа за тях.

— Все пак избра да последваш Онос Т'уулан...

— Той не беше сред тях. Сам се изправи пред Силвърфокс, същество от кости, и настоя...

Драконъс се беше навел напред, почти над огъня.

— „Същество от кости“? Т'лан... *Телланн!* В името на Бездната!

— Изведнъж се надигна, с което още повече стъписа Ралата и тя го загледа как закрачи вбесен край огъня, черно мастило сякаш закапа от ножницата на гърба му, тъмно петно, от което очите я заболяха. — Онази кучка — изръмжа той гърлено. — Порочна, омразна вещица!

Ублала бе чул избухването му и изведнъж надвисна в бледата светлина на огъня с огромния боздуган, отпуснат на рамото му.

— Какво ти направи тя, Драконъс? — Погледна навъсено Ралата.

— Трябва ли да я убия? Ако е сочна и мазна... а какво означава „изнасилване“? Има ли нещо общо със секса? Мога ли да я...

— Ублала — срязва го Драконъс. — Не говорех за Ралата.

Теблорът се огледа.

— Не виждам никой друг, Драконъс. Крие ли се? Която и да е тя, мразя я, освен ако не е хубава. Хубава ли е? В смисъл, ако са хубави, всичко е наред.

Воинът го изглежда накриво.

— По-добре си легни, Ублала, и поспи. Аз оставам за първия пост.

— Добре. Не че съм уморен де. — Обърна се и тръгна да си вземе завивките.

— Ти внимавай с него — изсъска Ралата. — А ако първо удари и след това задава въпроси?

Той я погледна.

— Т'лан Имасс бяха *немрящи*, така ли?

Тя кимна.

— И тя не ги пусна?

— Силвърфокс ли? Не. Помолиха я, мисля, но не.

Той сякаш се олюля. А после се обърна и бавно се смъкна на колене, с гръб към нея. Беше поза на отчаяние или на скръб — не можеше да е сигурна. Объркана, Ралата пристъпи към него, но спря.

Той говореше нещо, на непознат език. Една и съща фраза, повтаряше я и повтаряше със стегнат и хриплив глас.

— Драконъс?

Раменете му се разтърсиха, а след това тя чу буботеция му смях, горчив и без капка веселие.

— А аз си мислех, че наказанието ми е било дълго — отрони с все така наведена глава. — Този Онос Т'уулан... той вече наистина ли е мъртъв, Ралата?

— Така каза Секара.

— Значи е в мир. Най-сетне. В мир.

— Съмнявам се.

Той изви глава и я погледна.

— Защо казваш това?

— Те убиха жена му. Убиха децата му. Ако аз бях Онос Т'уулан, дори смъртта нямаше да ме спре да си отмъстя.

Драконъс я зяпна. Дъхът му заседна в гърлото и той отново се обърна и отпусна глава.

От ножницата капеше черно като от отворена рана.

„Ох, как го искам този меч...“

Копнежи и потребности могат да вехнат и мрат, също като любовта. Всички величави жестове на доблест и предана вярност не означават нищо, когато единствените свидетели са тревата, вятърът и празното небе. На Маппо му се струваше, че благородните му добродетели са изсъхнали на лозницата и градината на душата му, някога тъй пищно избуяла, сега трополи с голи клони по каменни стени.

Къде бе обещанието му? А клетвите, които бе изрекъл тъй строго и тържествено в младостта, така блестящи с предвещанието си за доблест, подобаваща за широкоплещестия храбрец, какъвто беше някога? Маппо можеше да усети боязънта в себе си, корава като тумор с големината на юмрук в гърдите му. Ребрата го боляха от натиска ѝ, но беше болка, с която вече бе живял дълго, и се беше превърнала в част от него, белег много по-голям от раната, която покриваше. „И точно така думите стават плът. Точно така самите ни кости се превръщат в стягата на собственото ни мъчение, а мускулите се

сгърчват под хлъзгавата потна кожа, главата клюмва унило — виждам те, Маппо — така съкрушен в жалкото си поражение.“

„Беше отнет от теб като дрънкулка, открадната от кесията ти. Кражбата ужили и още жили, чувстваш се оскърбен. Насилен. Това е гордост и възмущение, нали? Това са знаците на бойното ти знаме, страстта ти за мъст. Погледни се, Маппо, ето, че вече изричаш аргументите на тирани и всички се свиват в ужас и се дръпват от пътя ти.“

„Но аз искам да си го върна. До мен. Обрекох живота си да го защитавам, да го засланям. Как може да ми бъде отнето това? Не можете ли да чуете кухия вой в сърцето ми? Това е яма без светлина и по всички тези затворени стени около мен не мога да усетя нищо освен браздите, изровени от ноктите ми.“

Зеленото сияние загръщаше накъсания пейзаж, болезнено за очите му, неестествено, злокобно натрапване, пред което разбиването на луната изглеждаше почти несъществуващо. „Но световите се изчерпват, докато ние не.“ В нощния въздух бе надвиснала миризма на мухъл и леш, като от далечни трупове, оставени да гният.

„Толкова много смърт е имало в тази пустош. Не разбирам това. От мечата на Икариум ли е? От неговата ярост? Трябва да съм почувствал това, но самата твърд едва диша. Както старица в смъртното си ложе може само да потръпва от далечни звуци. Гръм и мрачина в небето.“

— Има война.

Маппо изсумтя. Бяха мълчали толкова дълго, че почти бе забравил за Грънтъл.

— Какво знаеш за нея? — попита той и откъсна погледа си от хоризонта на изток.

Татуираният пазач на кервани сви рамене.

— Какво има да се знае? Неизброими трупове. Клане, от което устата ми се овлажнява. Космите ми настръхват — дори в този сумрак мога да видя потреса на лицето ти, Трелл, и го споделям. Война, каквато е била и винаги ще бъде. Какво друго има да се каже?

— Копнееш да се включиш ли?

— Сънищата ми казват друго.

Маппо погледна назад към лагера. Изгърбените фигури на спящите им спътници, по-добре очертаната грамада на новата гробна

могила. Мършавият силует на Картограф, седнал на камъните, опърпаният вълк, легнал в краката му. Два коня, пръснати пътни торби и продоволствие. Гледка на смърт и на скръб.

— Ако има война — рече той и се обърна отново към Грънтъл, — кому е изгодно?

Мъжът разкърши рамене — навик, знаеше вече Маппо, сякаш Смъртният меч на Трейк се опитваше да намести бреме, което никой друг не можеше да види.

— Вечният въпрос, сякаш отговорите значат нещо, а те са безсмислени. Войниците ги подкарват като стадо в желязната паст и земята става на червена кал, и някой на близкия хълм вдига юмрук в триумф, докато друг бяга от бялото поле на бял кон.

— Обзалагам се, че Трейк не е особено доволен от възгледите на избрания си воин по този въпрос.

— Заложи повече на това колко малко ме интересува, Маппо. Соултейкън тигър, но такива зверове не поддържат компания — тогава защо от Трейк трябва да се очаква нещо друго? Ние сме самотни ловци. Що за война можем да се надяваме да намерим? Това е иронията на цялата бъркотия: Тигъра на Лятото е обречен да търси съвършената война, но никога да не я намира. Виждам как върти опашка объркан.

„О, разбирам го това. За истинския облик на войната най-добре погледни ръмжащи вълчи челюсти.“

— Сеток — промърмори той.

— Тя си има своите сънища, сигурен съм — рече Грънтъл.

— Традиционните войни се разпалват зиме — разсъди Маппо. — Когато си затворен зад стените и ти остава твърде много време. Бароните потъват в мрачен размисъл, кралете заговорничат, войниците кроят набезите си през пограничните земи. Вълците вият зиме. Но щом се обърне сезонът, лятото се ражда с диващината на мечове и копия — диващината на тигъра. — Сви рамене. — Не виждам никакъв конфликт тук. Ти и Сеток, и обвързаните с вас богове, вие се допълвате взаимно...

— По-сложно е от това, Трелл. Хладното желязо е на Вълците. Трейк е горещо желязо, фатален недостатък според мен. О, добре се справяме в кървавата гмеж, но тогава трябва да попиташ как в името

на Качулатия изобщо се въвличае в тази гмеж? Защото не мислим. — Тонът на Грънтъл бе насмешлив и горчив едновременно.

— Та значи сънищата ти носят видения, Смъртен меч? Тревожни ли са?

— Никой не помни хубавите, нали? Тревожни са, да. Стари приятели, отдавна мъртви, как бродят из джунглата. Вървят изгубени, опипват слепешком с ръце. Устите им се движат, но никакъв звук не стига до мен. Виждам пантера, моята господарка в лова, в тези сънища, между другото — лежи ранена и окървавена, задъхана тежко и стъписана, с безнадеждно отчаяние в очите.

— Ранена?

— От глигански бивни.

— Финир?

— Като бог на войната той беше неоспорим. Яростен като тигър и лукав като вълча глутница. С Финир в асцендентството коленичихме с наведени глави.

— Твоята господарка издъхва ли?

— Да издъхва? Може би. Виждам я и гняв изпълва очите ми с пурпурен порой. Ранена, изнасилена и някой ще плати за това. Някой ще плати за това.

Маппо замълча. „Изнасилена?“

А Грънтъл изръмжа, както подобаваше за неговия бог покровител, и Маппо настръхна.

— Ще се разделя с тази компания на заранта — каза след малко.

— Търсиш бойното поле.

— Кое то никой от вас няма нужда да види, мисля. Той беше тук, разбираш ли. Почувствах го, силата му. Ще намеря дирята. Надявам се. А ти, Грънтъл? Накъде ще поведеш тази група?

— На изток, малко на юг от твоя път, но не искам да вървя много дълго редом с Вълците. Сеток говори за едно дете в град от лед...

— Кристал. — Маппо за миг притвори очи. — Кристален град.

— А Прешъс Тимбъл вярва, че там има сила, нещо, което би могла да използва, за да отведе акционерите у дома. Имат си крайна цел, но тя не е моя.

— Ще търсиш ли господарката си? Няма никакви джунгли на изток отук, освен ако не съществуват на отвъдния бряг.

Грънтъл се сепна.

— Джунгли? Не. Мислиш прекалено буквално, Маппо. Търся място до нея, да се сражавам в битка. Ако ме няма там, тя наистина ще умре. Така казват призраците ми, когато ме навестят. Не е достатъчно да пристигна твърде късно, да видя раната в очите ѝ и да знам, че единственото, на което мога да се надявам, е да отмъстя за онова, което са ѝ причинили. Не е достатъчно, Трелл. Изобщо не е.

„Раната в очите ѝ... от обич ли правиш всичко това? Смъртен меч, болят ли те ребрата? Тя ли те терзае, която и да е, или Трейк просто ти подава от най-сочното месо? Не е достатъчно да пристигна твърде късно. Ох, знам колко е вярно това.“

„Насилен.“

„Изнасилена.“

„Ето, че идва мрачният въпрос. Кой има изгода от това?“

Фейнт лежеше присвита под кожата и се чувстваше все едно, че я е влачил впряг на левга-две. Нямаше нищо по-лошо от спукани ребра. Е, ако се изправеше и намереше отсечената си глава полегнала в скута ѝ, щеше да е по-лошо. „Но сигурно по-безболезнено. Не като това. Отвратителна болка, хиляда искри си съперничат за вниманието ти, докато всичко не стане бяло, а после червено, а после мораво и най-после блажено черно. Къде е черното? Чакам, чакам вече цяла нощ.“

Привечер Сеток се беше приближила, за да ѝ каже, че треллът щял да ги напусне на заранта. Само тя си знаеше как го е разбрала, след като Маппо не бе в настроение да говори с никого освен с Грънтъл. А той бе от онези, с които е твърде лесно да говориш, човек, който просто те подканя за изповед, все едно че издава някаква миризма или нещо такова. Гуглата знаеше, искаше ѝ се да...

Спазъм. Потисна охкането си, изчака да минат тръпките, после се опита отново да промени позата, не че щеше да е по-удобно. По-скоро въпрос на продължителност. Дванайсет вдишвания лежиш така, петнайсет така, а на гръб беше невъзможно — никога не си беше представяла как тежестта на собствените ѝ гърди можеше да ѝ изкара дъха, а нежната прегръдка на кожените завивки заплашваше да я стегне като менгеме, ако помислеше да отпусне ръце. Беше невъзможно и само да дойдеше утрото, готова бе да къса глави.

„А после Грънтъл също ще ни остави. Още не. Но няма да остане. Не може.“

Сеток я биваше с думите, трупаше купчините си добри новини като монети в лично съкровище. Може би тревите шепнеха в ушите ѝ, докато си лежеше така кротко и проклето заспала уж, или щурците просто ги слушаха двамата — не, онова беше гръбнакът ѝ, дето изпука. Едва надви стона си.

Тъй че скоро щяха да останат само акционерите и варваринът, Торент, с тримата изтърсаци и самата Сеток. Не броеше Картографа, вълка и конете. Не по някаква конкретна причина, въпреки че само конете бяха наистина живи. „Не ги броя тях, и толкова.“ Тъй че само те, а кой сред тях беше достатъчно як, за да отбие следващата атака на онзи крилат гущер? Торент? Изглеждаше твърде млад, а и тия очи на подгонен заек...

„А остана само един Боул, и това е лошо. Горкото момче е нещастно. Ето ти я сделката: хайде да не погребваме повече приятели, нали?“

Но Прешъс Тимбъл бе непреклонна. На изток чакаше сурова сила и тя смяташе, че може да направи нещо с нея. Да отвори лабиринт, да ги измъкне от това проклето от Гуглата място. „Не мога да възразя на това. Разбира се, нашата Прешъс е просто една черешка. И ако вече съжالياва за заигравките си с двамата, това ще я направи по-внимателна за в бъдеще, което не е лошо.“

„Едно въргаляне с Грънтъл би било чудесно. Но ще ме убие. Освен това цялата съм в белези. Обезобразена, ха! Кой ще пожелае такъв изрод, освен от съжаление? Бъди разумна. Времето ти, когато можеше да свиеш пръст и да ти падат в краката, свърши. Намери си друго забавление, жено. Предене може би. Биене на масло... това забавно ли е? Може би не.“

„Не можеш да заспиш с всичко това. Преглътни го. Месеци ще трябва до някоя сваятна нощ... за сън. Или друго.“

„Грънтъл мисли, че отива някъде да умре. Не иска ние да умрем с него.“

„Е, това беше мило, Сеток, благодаря ти.“

„В Кристалния град има едно дете... пази се, когато отвори очи.“

„Слушай, миличка, на малкия задникът му трябва да се избърше, а близначките се правят, че не забелязват, но миризмата става леко

гадна, нали? Я скубни една шепа трева.“

Колко по-добър бе животът на каретата, на път да доставят едно или друго.

Фейнт изпъшка и потрепери от болка. „Богове, жено, съвсем си се побъркала.“

„Я да си помечтая за някоя кръчма. Одимена, претъпкана, хубава маса. Всички седим там и се съвземаме от друсането. Квел се изтътря с клатушкане навън до клозета. Двамата Боул си правят физиономии и се смеят. Реканто си е счупил палец и си го намества. Главо не може да види кръчмаря. Не може и масата пред себе си да види. Суитист Сафърънс прилича на дебела котка с опашка на плъх, увиснала от устата.“

„Пристига нова делва.“

„Реканто вдига глава и пита: «Кой плаща за това?»“

Фейнт вдигна плахо ръка, за да изтрие бузите си. „Блажено черно, изглеждаш толкова далече.“

Торент отвори очи в предутринната светлина. Някаква ярост бушуваше все още в черепа му — сън, макар че споменът за подробностите вече заглъхваше. Примига и бавно се надигна. Леденият въздух се прокрадна под одеялото му от вълна на родара и защита капките пот по гърдите му. Огледа се. Конете дремеха отпуснали глави. Всички в лагера май спяха.

Избута одеялото настрани и стана. Отиде до коня си, поздрави го с тихо мърморене и отпусна ръка на топлата му шия. Приказките за градове и империи, за газ, който горял със син пламък, за тайни пътища през свят, които очите му не могат да видят, всичко това го тревожеше и безпокоеше, макар да не знаеше защо.

Знаеше, че Ток бе дошъл от една такава империя, далече отвъд океана, и че единственото му око бе виждало гледки, каквито Торент не можеше и да си представи. Но все пак пейзажът около воина Оул сега беше по-познат, по-суров от Оул’дан, вярно, но също толкова открит, необятен, земята — равна и гладка под огромното небе. Какво друго място можеше да пожелае един честен човек? Очите можеха да стигнат до хоризонта, умът — да се разпростре надалече. Имаше пространство за всичко. Палатка или юрта за нощен подслон, кръг

камъни да обгърнат огнището, парата, вдигаща се от гърбовете на стадата, докато изгрява нежната зора.

Копнееше за такава гледка, за поздрава на утрото, който бе познавал винаги. Кучета се вдигат от леговищата си в тревата, тихият плач на изгладняло бебе от някоя юрта, миризмата на дим, докато огнищата оживяват наново.

Внезапно чувство го стегна за гърлото и той едва потисна хлипа си. „Всичко свърши. Защо все още съм жив? Защо съм се вкопчил в този злочест и празен живот? Когато си последният, няма причина да продължаваш да живееш. Всичките ти жили са срязани, кръвта капе и капе, и няма край на това.“

„Червена маско, ти ни уби всички.“

Чакаха ли го близките му в света на духовете? Искаше му се да може да го повярва. Искаше му се вярата му да не беше разбита, смачкана под петата на ледерийските войници. Ако духовете на Оул бяха по-силни, ако всички бяха шамани, както разправяха, че били... „нямаше да умрем. Нямаше да се провалим.“ Но ако изобщо съществуваха, те бяха слаби, невежи и безпомощни срещу промяната. Закрепени на тетивата на лък и когато тази тетива изплющя, светът им свърши завинаги.

Видя как Сеток се събуди, надигна се и прокара пръсти през сплъстената си коса. Торент изтри очите си, обърна се отново към коня си и опря чело в лъскавата козина на шията му. „Усещам те, приятелю. Ти не оспорваш живота си. В него си и не познаваш друго място, нищо извън него. Как ти завиждам.“

Тя се приближи със смътното хрущене на камъчетата под краката ѝ, с бавния пулс на дъха си. Застана вляво от него, пресегна се и погали коня по мекото между ноздрите, за да му даде мириса си.

— Торент — прошепна Сеток, — кой витае там, навън?

Той изсумтя.

— Вълците ти са разкъсани, нали? Изтерзани от любопитство и страх...

— Надушват смърт и в същото време — сила. Толкова много сила.

Козината, в която бе опрял чело, вече се бе навлажнила.

— Нарича се Гадателка на кости. Шаманка. Името ѝ е Олар Етил и никакъв живот не тлее в тялото ѝ.

— Идва преди разсъмване, вече три сутрини поред. Но не се приближава. Крие се като заек, а когато най-сетне дойде слънчевата светлина, изчезва. Като прах.

— Като прах — съгласи се той.

— Какво иска?

Той се отдръпна от коня си, забърса чело с опакото на дланта си и извърна очи.

— Нищо добро, Сеток.

Тя дълго помълча, застанала до него, кожата бяха плътно загърнати около раменете ѝ. После сякаш потръпна и промълви:

— В ръцете ѝ се гърчи по една змия, но те се смеят.

„Телораст. Кърдъл. Танцуват в сънищата ми.“

— Те също са мъртви. Всички са мъртви, Сеток. Но все още жадуват... за нещо. — Торент сви рамене. — Всички сме изгубени тук. Чувствам го, като гнило в костите си.

— Казах на Грънтъл за виденията си. Вълците и трона, който пазят. Знаеш ли какво ме попита?

Торент поклати глава.

— Попита ме дали съм видяла Вълците да вдигат крак срещу онзи трон.

Той се изсмя и това неочаквано го стъписа. „Кога за последен път се смях? Духове на бездната!“

— Така маркират територията си — продължи кисело Сеток. — Така придобиват власт над нещо. Бях стъписана, но не задълго. Те са зверове все пак. Тъй че какво почитаме, когато почитаме тях?

— Вече никого не почитам, Сеток.

— Грънтъл казва, че почитанието не е нищо повече от преклонение пред неща, които са извън контрола ни. Казва, че утехата от това е лъжлива, защото няма нищо утешително в борбата за живот. Той не коленичи пред никого, дори пред своя Тигър на Лятото, който би дръзнал да го застави. — Помълча за миг, после въздъхна и добави: — Грънтъл ще ми липсва.

— Възнамерява да ни напусне ли?

— Хиляда души могат да мечтаят за война и две мечти няма да са едни и същи. Скоро ще си замине, и Маппо също. Момчето ще е разстроено.

Двата коня изведнъж изцвилиха уплашено и се опитаха да побегнат, но букаите им пречеха. Торент ги погледна намръщено и промърмори:

— Тази сутрин заекът е дързък.

Прешъс Тимбъл потисна вика си и изпълзя задъхана от съня. В жилите ѝ бушуваше огън. Изрита завивките и с усилие се изправи.

Торент и Сеток стояха при конете и гледаха на север. Някой идваше оттам. Земята сякаш се присви от ужас и се заогъва под нея на вълни. Прешъс едва овладя учестения си дъх и се запъти към воина и момичето, наведена напред все едно се бореше с невидимо течение. Чу зад себе си тежки стъпки, погледна през рамо и видя Грънтъл и Маппо.

— Внимавай, Прешъс. Срещу тази...

Грънтъл поклати глава. Сините жилки на татуировката по кожата му бяха потъмнели, а в очите му нямаше нищо човешко. Още не беше извадил извитите си ножове обаче.

Погледът ѝ пробяга към трелла, но изражението му не издаваше нищо.

„Не аз убих Юла. Не беше по моя вина.“

Обърна се и продължи напред.

Фигурата, която крачеше към тях, беше съсухрена — старица, увита в змийски кожи. Щом се приближи, Прешъс видя опустошеното ѝ плоско лице и пустотата в очните кухини. Грънтъл зад нея нададе съсък като на дива котка.

— Т’лан Имасс. Никакви оръжия, което значи, че е Гадателка на кости. Прешъс Тимбъл, не се пазари с тази. Ще предложи силата си, за да вземе каквото иска. Откажи ѝ.

— Трябва да се върнем у дома — отвърна му тя през зъби.

— Не по този начин.

Прешъс поклати глава.

Старицата спря на десет крачки от тях и за изненада на Прешъс пръв заговори Торент.

— Остави ги на мира, Олар Етил.

Вещицата кривна глава, кичурите коса се развяха като нишки копринена паяжина.

— Има само един, воине. Не е твоя грижа. Тук съм, за да взема родственика си.

— Какво? Вещице, тук...

— Не можеш да го имаш — изръмжа Грънтъл и пристъпи напред покрай Торент.

— Стой настрана от това, кутре — предупреди го Олар Етил. — Погледни бога си и виж как се свива от страх пред мен. — После изпъна кокалест пръст към Маппо. — И ти, Трелл. Това не е твоя битка. Стой настрана и ще ти кажа всичко, което искаш да знаеш за онзи, когото търсиш.

Маппо сякаш се олюля, а след това, със сгърчено от терзание лице, отстъпи назад.

Прешъс ахна.

Сеток заговори:

— Кой е този твой родственик, вещице?

— Името му е Абси.

— Абси? Няма никак...

— Момчето — сопна се Олар Етил. — Синът на Онос Т'уулан. Доведете ми го.

Грънтъл извади ножовете си.

— Не бъди глупак! — изръмжа Гадателката на кости. — Собственият ти бог ще те спре! Трийч няма току-така да позволи да захвърлиш живота си заради това. Мислиш за превращение? Ще се провалиш. Ще те убия, Смъртен меч, не се съмнявай в това. Момчето. Доведете ми го.

Останалите вече се бяха събудили. Прешъс се обърна и видя Абси, застанал между близначките, с широко отворени и блеснали очи. Баалджаг бавно пристъпваше напред, по-близо до Сеток, навел ниско огромната си глава. Емби Боул остана до гроба на брат си, присвит и смълчан, младото му доскоро лице бе състарено и любовта, която грееше някога в очите му, бе изчезнала. Картографа стоеше с един крак във въглените на огнището, загледан в нещо на изток — може би към изгряващото слънце, — докато Суитист Сафърънс помагаше на Фейнт да се вдигне на крака. „Трябва да опитам още от цяра върху нея. Мога да покажа на Емби, че не винаги се провалям. Мога да... не, мисли за това, което е пред нас сега! Тя даде на Маппо каквото иска, толкова

лесно. Бързо се пазари, говори искрено.“ Прешъс се обърна към Гадателката на кости.

— Древна, ние от Тригали сме заседнали тук. Нямам силата да ни върна у дома.

— И няма да се намесиш, ако те благословя с това, от което се нуждаеш? — попита Олар Етил. — Спогодихме се. Доведете детето.

— Не си го и помисляй — изръмжа Грънтъл предупредително. Нечовешкият поглед в очите му спря Прешъс. Нишките по оголените му мишци сякаш се замъглиха за миг и отново изпъкнаха рязко.

— Момчето е мое, кутре — каза Гадателката на кости, — защото баща му ми принадлежи. Първият меч ми служи отново. Наистина ли желаш да ми попречиш да събера сина с бащата?

Стейви и Сторий притичаха и заразпитваха припряно една през друга:

— Татко... Жив ли е? Къде е?

Грънтъл ги спря с късия си меч.

— Чакайте малко, двете. Тук нещо не е наред. Стойте, моля ви. Пазете брат си. — Обърна се отново към Олар Етил. — Ако бащата на момчето ти служи, къде е сега?

— Близко е.

— Тогава го доведи при нас — каза Грънтъл. — Може сам да си прибере децата.

— Дъщерите не са от неговата кръв — отвърна Олар Етил. — Те не ми трябват.

— На теб? А Онос Т'уулан?

— Дайте ми ги тогава и ще се погрижа за тях.

— Ще им среже гърлата, това има предвид, Грънтъл — обади се Торент.

— Не казах това, воине. Ще взема и трите деца, това предлагам.

Баалджаг пристъпваше към Олар Етил и тя го подкани с ръка.

— Благословен ай, поздравявам те и те каня да станеш мой спът...

Огромният звяр скочи, грамадните му челюсти изхрущяха и се стегнаха около дясното рамо на Гадателката на кости. След това аят се завъртя бясно и отскубна Олар Етил от земята. Ивици змийска кожа, фетиши от кост и раковини се разхвърчаха и натрошиха. Гигантският вълк не отпусна хватката си, а надигна глава и натресе с все сила Олар

Етил в земята. В челюстите му изпращаха счупени кости, тялото ѝ се замята безсилно.

Баалджаг пусна рамото ѝ, захапа черепа ѝ я метна нагоре във въздуха. Лявата ръка на Олар Етил изведнъж се заби в гърлото на ая, прониза през сухата козина и се стегна около гръбначния стълб. Инерцията от замаха на Баалджаг вля още сила в хватката ѝ. Последва ужасно прашене и дълга ивица от гръбначния стълб на звяра се изтръгна от гърлото му като змия, стисната в костеливата ръка на вещицата.

Гадателката на кости отхвърча от ая и рухна на земята с тракане на кокали.

Баалджаг се свлече, главата му тупна тежко като чувал с камъни.

Абси изпищя.

Докато Олар Етил се надигаше, Грънтъл закрачи към нея с двете си извадени оръжия. Щом го видя, тя хвърли гръбнака настрани.

И започна да се превръща.

Когато стигна до нея, беше като в мъгла, няколко мига преди да се превъплъти в нещо огромно. Той заби там, където току-що беше главата, и дръжката на кривия нож изтрака силно в нещо. Превръщането рязко спря. Олар Етил залитна назад с натрошено лице и се просна по гръб.

— Майната му на тигъра бог! — изръмжа Грънтъл, застанал над нея. — Гуглата да го вземе глупавото ти превращение, и моето! — Събра двете остриета на кръст и ги притисна под челюстта ѝ. — Е, Гадателко на кости. Случайно знам, че ако удариш дори кокали на Т'лан Имасс, те се трошат.

— Никой смъртен...

— Пикай на това. Ще те направя на парчета, разбираш ли ме? На парчета. Я пак, как става това? Главата в ниша? На кол? На клон на някое дърво? Няма дървета тук, но една дупка в земята, това е лесно.

— Детето е мое.

— Няма да те иска.

— Защо?

— Току-що уби кучето му.

Прешъс Тимбъл забърза трескаво напред, едва се държеше на крака.

— Вещице...

— Мисля да оттегля предложенията си — проговори Олар Етил.
— Всички. Е, Смъртен меч, ще си прибереш ли оръжията, ще ми позволиш ли да стана?

— Не съм решил.

— Какво трябва да обещаеш? Да оставя Абси под твоя опека? Ще пазиш ли живота му, Смъртен меч?

Прешъс видя как Грънтъл се поколеба.

— Дойдох да се спазаря с всички вас — продължи Олар Етил. — Честно. Немръщият ай беше роб на древни спомени, древни измени. Няма да виня никого от вас за това. Смъртен меч, погледни приятелите си — кой от тях е способен да защити децата? Няма да можете. Треллът чака само да чуе думите ми, изшепнати в ума му, и след това ще ви остави. Воинът Оул е пале, и непочтително при това. Рожбата на джага Боулеад е прекършен отвътре. Смятам да върна на Онос Т'уулан децата му...

— Той е Т'лан Имасс, нали?

Гадателката на кости замълча.

— Това е единственият начин да продължи да ти служи — каза Грънтъл. — Той умря, точно както вярвах дъщерите му, а ти си го възкресила. И с момчето ли ще направиш същото? Дарът на убийственото ти докосване?

— Не, разбира се. Той трябва да живее.

— Защо?

Тя помълча за миг, после каза:

— Защото е надеждата на моя народ, Смъртен меч. Нужен ми е — за армията ми и за Първия меч, който я командва. Детето, Абси, ще бъде тяхната кауза, основанието им да се борят.

Грънтъл изведнъж пребледня.

— Дете? Тяхната кауза?

— Тяхното знаме, да. Не разбираш — не мога да се уповавам на гнева му... на Първия меч. Той е тъмен, звяр неокован, левиатан — не може да се позволи да се развихри, не по този начин. В името на съня на Бърн, Смъртен меч, пусни ме да стана!

Грънтъл отдръпна оръжията и отстъпи назад. Мърмореше нещо шепнешком. Прешъс Тимбъл долови само няколко думи. На речта на дару. „Знамето... детска ризка, това ли беше? Цветът... започна червен, свърши... черен.“

Олар Етил се надигна с усилие. Лицето ѝ бе едва разпознаваемо, купчина натрошени кости и парцали разкъсана кожа. Браздите от зъбите на Баалджаг бяха дълбоки бели жлебове на слепоочията и под челюстта от двете страни. Натрошеното рамо се смъкна и ръката ѝ увисна безпомощно.

Грънтъл направи нова стъпка назад и Сеток проплака отчаяно:

— Всички ли ви спечели? Никой ли няма да го защити? Моля ви! Моля ви!!!

Близначките плачеха. Абси бе коленичил до Баалджаг и стенеше някак странно напевно.

Картографа изкуцука до момчето; единият му крак бе почернял и димеше.

— Накарайте го да спре това. Някой. Накарайте го да спре това.

Прешъс се намръщи, но другите не обърнаха внимание на молбите на немрящия. „Какво иска да каже?“ Обърна се към Олар Етил.

— Гадателко на кости...

— На изток, жено. Там ще намериш всичко, което ти трябва. Докоснала съм душата ти. Превърнала съм я в Махиб, съсъд, който чака. На изток.

Прешъс Тимбъл скръсти ръце и за миг притвори очи. Искаше ѝ се да погледне към Фейнт и Суитист, да види удовлетворението и облекчението в очите им. Искаше ѝ се, но знаеше, че няма да види нищо такова, не и от тези двете. Бяха жени в края на краищата, а щяха да предадат три деца. Захвърлени в ръцете на немряща. „Ще ми благодарят накрая. Когато споменът за този миг заглъхне, когато всички сме спасени и отново у дома.“

„Е... не всички. Но какво можем да направим?“

Сеток, с Торент до нея, бяха единствената преграда между Олар Етил и трите деца. По страните на Сеток се стичаха сълзи, а в стойката на воина Оул Прешъс Тимбъл видя мъж, изправен пред екзекуцията си. Беше извадил сабята си, но погледът в очите му беше пуст. Все пак не трепваше. „Проклетата да си, Сеток, нима искаш да видиш как умира това храбро момче?“

— Не можем да я спрем — каза тя на Сеток. — Трябва да го разбереш. Торент... кажи ѝ.

— Предадох последните деца на Оул на баргастите — отвърна Торент. — И сега всички те са мъртви. Няма ги. — Поклати глава.

— Можеш ли да защитиш тези по-добре? — настоя Прешъс.

Все едно че го зашлеви през лицето. Той извърна очи.

— Предаването на деца, изглежда, е единственото нещо, с което се справям добре. — Прибра оръжието си и хвана Сеток над лакътя. — Ела с мен. Ще поговорим някъде, където няма да ни чуят.

Сеток го погледна като обезумяла и понечи да се отскубне, но след това изведнъж се отпусна в хватката му.

Воинът я задърпа назад. „Прекърши се като суха клонка. Горда ли си вече от себе си, Прешъс?“

„Но пътят най-после е чист.“

Олар Етил закуцука напред — ставите й скърцаха и пукаха — и спря до коленичилото момче. Пресегна се със здравата си ръка и го сграбчи за яката на баргастката туника. Задържа го пред себе си, за да огледа лицето му, а той на свой ред се взря в нея, без да трепне, със сухи и немигащи очи.

— Син на баща си, и още как, кълна се в Бездната — измърмори Гадателката на кости.

Обърна се и закрачи на север, момчето висеше от ръката й. След малко близначките ги последваха, без да погледнат назад. „Няма край изгубването на всичко, нали? Просто продължава и продължава. Майка им, баща им, народът им. Не, няма да погледнат назад.“

„А и защо да го правят? Ние ги предадохме. Тя дойде и ни раздели, купи ни като императрица, пръснала шепа монети. И откупи тях. Тях и нашето съгласие. И беше лесно, защото ние сме точно това.“

„Махиб? Какво в името на Гуглата означава това?“

Със свито сърце Маппо напусна лагера, като остави зад себе си другите и това ужасно утро. Едва се сдържа да не затича, сякаш това щеше да помогне. Освен това, ако всички отзад го гледаха, щяха да го правят със съвест не по-малко опетнена от неговата. Имаше ли утеха в това? Трябваше ли да има? „Нищо друго не сме освен своите нужди. Тя само показва на всеки от нас лицето, което крием от самите себе си и от всички други. Засрами ни, като оголи истината за нас.“

Припомни си с усилие своята цел и всичко, което изискваше клетвата му. Припомни си ужасните неща, които тя можеше да го принуди да извърши.

„Икариум е жив. Помни това. Съсредоточи се върху него. Той ме очаква. Ще го намеря. Отново ще оправя всичко. Ще оправя нашия малък свят, затворен и непристъпен за всичко извън него. Свят, където никой няма да ни предизвика, където никой няма да оспори делата ни, омразните решения, които сме вземали.“

„Дайте ми този свят, моля ви.“

„Моите най-драгоценни лъжи — тя ми ги отне всичките. Те видяха.“

„Сеток... мили богове, измяната, изписана на лицето ти!“

„Не. Ще го намеря. Ще го защитя от света. Ще защитя света от него. И от всичко останало, от наранени очи и разбити сърца, ще защитя себе си. А вие всички го нарекохте моята жертва, моята сърцераздираща вярност — там, на Пътя на ръцете, аз ви отнех дъха.“

„Гадателко на кости, ти открадна лъжите ми. Виж ме сега.“

Знаеше, че предците му са много, много далече. Костите им се бяха стрили на прах в гробници под могили, струпани от камък и пръст. Знаеше, че се е отрекъл от тях отдавна.

Как можеше тогава да чува воя им?

Запуши ушите си с ръце, но това не помогна. Воят продължаваше и продължаваше. И в тази огромна и пуста равнина той изведнъж се почувства малък, смаляваше се все повече с всяка стъпка. „Сърцето ми. Моята чест... свиват се, пресъхват... с всяка стъпка. Той е само едно дете. Всички са деца. Сгушваше се в прегръдката на Грънтъл. Момичетата, те се държаха за ръцете на Сеток и пееха песни.“

„Не е ли единствената неотменима отговорност на възрастния да защити едно дете?“

„Не съм това, което бях някога. Какво направих?“

„Спомени. Миналото. Толкова скъпо — искам си го обратно, обратно. Икариум, ще те намеря.“

„Икариум, моля те, спаси ме.“

Торент се качи на седлото. Погледна надолу, срещна очите на Сеток и кимна.

Виждаше страха и съмнението на лицето ѝ и съжали, че няма повече думи за казване, но ги беше изразходвал всичките. Не беше ли достатъчно, че правеше това? Въпросът, прозвучал така дръзко и самоуверено в ума му, едва не го накара да се засмее на глас. Все пак трябваше да го направи. Трябваше да се опита.

— Ще ги защита, обещавам.

— Нищо не им дължиш — рече тя и се присви толкова силно, че той се уплаши ребрата ѝ да не се прекършат. — Не е твой дълг, а мой. Защо правиш това?

— Познавах Ток.

— Да.

— Мисля си: какво би направил той. Това е отговорът ми, Сеток.

По лицето ѝ потекоха сълзи. Беше стиснала устни, сякаш ако заговореше, щеше да даде воля на скръбта си, ридаещ демон, който никога повече няма да бъде окован, нито надвит.

— Позволих онези деца да умрат — продължи той. — Предадох Ток. Но този път се надявам да се справя по-добре. — Сви рамене. — Освен това тя ме познава. Ще ме използва, правила го е вече. — Погледна към другите. Бивакът беше вдигнат. Фейнт и Суитист Сафърънс вече бяха тръгнали — две сломени души. Прешъс Тимбъл се влачеше на няколко стъпки зад тях като дете, несигурно дали го искат. Емби вървеше сам, вдясно от останалите и вперил поглед напред, с вдървени и колебливи крачки. А Грънтъл, след като размени няколко думи с Картографа, седнал отново на гроба на Юла, беше поел по пътя си, изгърбил унило рамене. Картографа, изглежда, щеше да остане. „Нещата се събират само за да се разпаднат отново.“ — Сеток, твоите вълци призраци се изплашиха от нея.

— Бяха направо ужасени.

— Нищо не можеше да направиш.

Очите ѝ пламнаха.

— Това за мое оправдание ли го казваш? Думи като тези само изравят ями и ни подканят да скочим в тях.

Той извърна очи.

— Съжалявам.

— Хайде върви, настигни ги.

Торент сбра юздите, обърна коня и го смуши с пети.

„И на това ли заложи, Олар Етил? Колко самодоволно ще прозвучи поздравът ти?“

„Е, добре, позабавлявай се, защото няма да продължи дълго. Не и ако аз имам думата по въпроса. Не се безпокой, Ток, не съм забравил. Заради теб ще направя това или ще умра.“

Препусна в галоп и скоро настигна Гадателката на кости и трите деца. Когато близначките се обърнаха и извикаха облекчено, сърцето му насмалко да се пръсне.

Сеток гледаше след младия воин и видя как догони Олар Етил и децата. Казаха си нещо, след това продължиха напред, докато измамливите гънки на равнината не ги скриха. Тя се обърна към Картографа и каза:

— Момчето плачеше от скръб. За мъртвото си куче. Ти му каза да спре. Защо? Защо те притесни това?

— Как става така... — Немръщият стана от гроба и се затътри към нея. — Как става така, че най-слабият между нас е единственият толкова готов да даде живота си, за да защити онези деца? Не искам да те нараня с думите си, Сеток. Просто се мъча да разбера. — Съсухреното му лице се кривна на една страна и празните очни кухини сякаш се възряха в нея. — Може би е защото има най-малко да губи? — Продължи вдървено напред и спря над трупа на ая.

— Разбира се — тросна се тя. — Само живота си, ти го каза.

Картографа погледна трупа на Баалджаг и въздъхна.

— А този няма и това.

— Ще се върнеш в мъртвия си свят, нали? Толкова по-просто е там, сигурна съм. Можеш да спреш да се чудиш на нещата, в които се въвличае ние, жалките смъртни.

— Аз съм познавач на карти, Сеток. Вслушай се в думите ми. Не можеш да преминеш Стъклената пустиня. Когато стигнеш до нея, обърни на юг, към Южен Елан. Не е много по-добро, но би трябвало да е достатъчно, поне за да ти даде шанс.

„Достатъчно какво? Храна? Вода? Надежда?“

— Ти ще останеш тук. Защо?

— Тук светът на мъртвите е дошъл. — Картографа махна с ръка.
— Тук ти си нежеланата чужденка.

Изведнъж потресена и необяснимо смутена, Сеток поклати глава.

— Грънтъл каза, че си бил с тях почти от самото начало. Но сега просто спираш. Тук?

— Трябва ли всички да имаме цел? — попита Картографа. — Имах, някога, но това свърши. — Обърна глава на север. — Компанията ти беше... чудесна. Но бях забравил. — Замълча и тя тъкмо понечи да попита какво е забравил, когато добави: — Нещата се разпадат.

— Да — прошепна тя съвсем тихо, почти нечуто. Наведе се и взе вързоп с вещите си. Обърна се, за да тръгне по пътя си, но се спря и го погледна през рамо. — Картографе, какво ти каза Грънтъл там, на гроба?

— Че миналото е демон, който дори смъртта не може да победи.

— Какво значи това?

Той сви рамене, без да откъсва поглед от трупа на Баалджаг.

— Отвърнах му: намерих живите в сънищата си и те не са добре. Тя се обърна и тръгна.

Прашни демони кръжаха и се завихряха по дирята ѝ от двете страни. Мейсан Джилани знаеше всичко за това. Беше чула всички стари истории за кампанията на Седемте града, как Логрос Т'лан Имасс можели просто да изчезват, да шепнат на ветровете или да се извиват над течението на някоя река. Лесно им беше на тях. Вдигат се от земята в края на всичко, без да са задъхани дори.

Изсумтя. Дъх. Това беше добре.

Конят ѝ тази сутрин се движеше едва-едва. Нямаше вода, нямаше зоб, не беше срал и дори пикал цял ден и цяла нощ. Нямаше да издържи дълго. Освен ако спътниците ѝ не можеха да сътворят някой извор и купа сено или торба-две овес. Можеха ли да правят такива неща? Нямаше представа.

„Я по-сериозно, жено. И те изглеждат все едно, че спящ дракон се е въргалиял върху тях. Ако можеха с магия да извадят храна от въздуха, досега щяха да са го направили. — Самата тя също беше

гладна и жадна и ако се стигнеше дотам, щеше да клъцне шията на коня и да се натъпче, докато коремът ѝ се пръсне. — Вземи се стегни.“

Вече не беше далече. Според сметките ѝ щеше да е хванала дирите на Ловците на кости преди обяд, а до свечеряване щеше да ги е настигнала — никоя толкова голяма армия не можеше да се движи много бързо. Носеха достатъчно провизии, за да изхранят голямо градче за половин година. Погледна на север, нещо, което правеше доста често напоследък. Нищо чудно нямаше в този импулс обаче. Не всеки ден ще видиш как изниква планина от нищото за ден и нощ — а и каква буря съпровождаше раждането ѝ! Помисли за миг да се наведе от седлото и да се изплюе, за да подчертае язвителното удивление, което бе преглътнала току-що. Но си струваше да задържи плунката.

„Задръж една хрчка — казваше майка ѝ — за лицето на Качулатия.“

Благословена да е побърканата дебела крава. Сигурно беше оляла дрипавия Жътвар с повърня в деня, в който ѝ бе дошъл часът, с черна воняща бликнала флегма, да. Едрите жени ги бива в тия неща, нали? Особено след четвъртото или петото им десетилетие, когато всичките им възгледи станат на камък и режат толкова остро, че кръв пускат с един поглед или презрителен смях.

Като дърво се беше движила майчицата ѝ, и също толкова стъписваща беше гледката. В края на краищата дърветата не вървят много, не и в трезва нощ, също както земята не се движи, освен ако Бърн не се размърда или не излезе, че мъжа го бива повече, отколкото сам знае (а колко рядко бе това!). Надвисваше, старото мамче, като среднощна буря. Смъртта беше претъпкана стаичка за жени като нея, а тълпата се отдръпваше с първата ѝ стъпка в стаята: чудо.

Мейсан Джилани изтри лицето си — никаква пот не беше останала. Лоша новина, особено толкова рано сутринта.

„Исках да съм голяма, мамче. Исках да стигна до тази зряла старост. Петдесет, да. Пет гадни, шибани, вдъхващи ужас десетилетия. Исках да *надвисна*. Мълнии в очите ми, гръм в гласа ми, същество с неимоверна тежест и несъкрушима маса плът. Не е честно да повехна така тук. Дал Хон, липсвам ли ти?“

„Денят, в който кракът ми отново стъпи на онази суха трева, денят, в който пропъдя първия рояк мухи от устните, ноздрите и очите

си, това ще е денят, в който всичко със света отново ще е наред. Не, не ме оставяй да умра тук, Дал Хон. Не е честно.“

Закашля се и примижа напред. Голяма бъркотия имаше там горе, онези две възвишения и проснатата се между тях долина. Дупки в земята. Кратери? Склоновете сякаш гъмжаха. Тя примига, зачудена дали просто не си го въобразява. Гладът и жаждата играят гадни игри в края на краищата. Гъмжене... беше си гъмжене, да. Плъхове? Не.

Ортени.

Бойно поле. Зърна бляска на оголени кости, успя да различи могили пепел на далечния хребет, от клади, несъмнено. Добра практика беше да се изгарят мъртвите. Свеждаше болестите до минимум. Срита коня и го подкара в тежък тръс.

— Знам, знам, още малко, миличък.

Прашните демони вече закръжиха покрай нея и се завихриха към хребета над долината.

Мейсан Джилани препусна след тях до билото. Там спря, дръпна юздите и огледа останките, запълнили долината, а след това зейналите окопи, прорязали отсрещния хребет, зад които се издигаха грамади от изгорени кокали. Ужасът бавно се просмука и отне дневния зной от костите ѝ.

Т'лан Имасс от Необвързаните се vyplътиха в нахъсана редица вдясно от нея, също загледани към полето на битката. Внезапната им поява след толкова много дни на прах някак странно ѝ донесе утеха. Твърде дълго бе имала за компания само коня си.

— Не че ще целуна някого от вас — каза Мейсан.

Извърнаха глави към нея. Никой не проговори.

„Благодаря на Качулатия за това.“

— Конят ми умира — заяви тя. — А каквото е станало тук, станало е с моите Ловци на кости, и не изглежда добре. Тъй че — добави и изгледа навъсено петимата немрящи воители, — ако имате да ми кажете някоя добра вест или, богове на бездната, някакво обяснение поне, всъщност бих могла да ви целуна.

Онзи, когото наричаха Бероук, ѝ отвърна:

— Можем да облекчим страданието на коня ти.

— Добре. — Мейсан се смъкна от седлото. — Хайде. И малко вода и храна също няма да е зле. Няма да ям повече ортени, да го

знаете. Кой изобщо е помислил, че кръстоска между гущер и плъх е добра идея?

Друг от групата Т'лан Имасс пристъпи напред. Не можеше да си спомни името му, но беше по-едър от останалите и сякаш бе сглобен от телата на три, може би четири отделни същества.

— К'Чаин На'Рук — каза той тихо. — Битка и жътва.

— Жътва?

Съществото посочи към далечните могили.

— Клали са. Хранили са се с падналите врагове.

Мейсан Джилани потръпна.

— Човекоядци?

— На'Рук не са човеци.

— Има ли разлика? За мен е човекоядство. Само белокожите варвари от планините Фенн падат толкова ниско, че да ядат други хора. Така поне съм чула.

— Не са довършили яденето си — каза грамадният Т'лан Имасс.

— В смисъл?

— Виждаш ли новородената планина на север?

— Не — провлече тя подигравателно, — изобщо не я забелязах.

Всички отново я изгледаха.

Мейсан въздъхна.

— Планината, да. Бурята.

— Друга битка — каза Бероук. — Роди се Азат. От това заключаваме, че На'Рук са надвити.

— О? Пак ли ги ударихме? Добре.

— К'Чаин Че'Малле — каза Бероук. — Гражданска война, Мейсан Джилани. — Посочи с изкривената си ръка. — Твоята армия... не мисля, че всички са загинали. Командирът ти...

— Значи Тавори е жива?

— Мечът й.

„Мечът й. О. Онова отатаралско оръжие.“

— Мога ли да ви пратя напред? Можете ли да намерите диря, ако има такава?

— Теник ще разузнае пътя пред нас — отвърна Бероук. — Риск е. Странниците няма да ни срещнат радушно.

— Чудя се защо ли.

Отново я изгледаха продължително. След това Бероук каза:

— Ако враговете ни намерят, Мейсан Джилани, преди последното ни възкресение, то всичко, което се домогваме да спечелим, ще бъде изгубено.

— Да спечелите? Какво да спечелите?

— Освобождението на Господаря ни.

Хрумнаха ѝ още няколко въпроса, но ги премълча. „Богове на бездната, не ме пратиха, за да намеря вас, нали? Все пак вие поискахте да намерите нас. Синтър, жалко, че не си тук, за да обясниш какво става. Но предчувствам лоши неща. Вашият Господар? Не, не ми казвайте.“

— Добре. Хайде да се отдръпнем малко настрана от това, а после ще ни нахраните, както обещахте. Но прилична храна, нали? Аз съм цивилизована. Далхонийка, от Малазанската империя. Самият император беше родом от Дал Хон.

— Мейсан Джилани — каза Бероук, — нищо не знаем за тази империя, за която говориш. — Помълча, после добави: — Но онзи, който беше император някога... него го познаваме.

— Нима? Преди или след като умря?

Петимата Имасс я изгледаха отново. След това Бероук попита:

— Мейсан Джилани, уместен ли беше този въпрос?

Тя примига и бавно поклати глава.

— Не, ни най-малко всъщност.

Заговори друг Т'лан Имасс:

— Мейсан Джилани?

— Какво?

— Старият ви император.

— Да.

— Беше ли лъжец?

Мейсан Джилани се почеса по главата, след това отново яхна коня.

— Зависи.

— От какво?

— От това дали вярваш на всички лъжи, които хората говорят за него. Хайде, да се махаме оттук, да се нахраним и напием с вода, а след това да намерим меча на Тавори, а ако Опонн ни се усмихне, може и тя да е прикрепена към него.

Стъписа се, когато петимата Имасс се поклониха. След това се разпаднаха на прах и се завихриха напред.

— Къде е достойнството в това? — запита се Мейсан на глас, а след това отново огледа бойното поле и гъмжащите ортени по него. „Къде е достойнството в каквото и да било, жено?“

„Засега, просто си трай. Не знаеш какво се е случило тук. Нищо не знаеш със сигурност. Още не. Просто се дръж.“

„Много достойнство има в това да се държиш. Като мамчето.“

Миризма на горяща трева. Влага до едната буза, студен въздух на другата, звук от някакво насекомо наблизо. Слънчева светлина, процедила се през затворени клепачи. Прашлив въздух, просмуква се в дробовите му и отново навън. Части от него лежаха разпръснати наоколо. На парчета. Поне така го усещаше, макар че самата представа изглеждаше невъзможна, така че я отхвърли въпреки това, което му говореха сетивата.

Мисли. Хубаво беше да открие, че ги има. Забележителен триумф. Сега, ако можеше просто да събере наедно разните си парчета, особено тези, дето ги нямаше... Но това можеше да почака. Първо трябваше да намери някои спомени.

Баба му. Добре, една стара жена, най-малкото. Предположенията можеше да са опасни. Някоя от фразите й, може би. А родителите му? За тях какво? Опитай се да си спомниш, толкова ли е трудно? Родителите му. Не бяха много умни, и двамата. Странни в тъпотата си — винаги се беше чудил дали у тях няма нещо повече. Все трябваше да има, нали? Скрити интереси, тайни прояви на любопитство. Майка му наистина ли беше толкова изумена от това, което е облякла днес вдовицата Търдли? Бедната съседка имаше само две ризи и един дълъг до глезените халат в края на краищата, и доста изтъркани при това, както се полагаше за жена, чийто мъж е изсъхнал труп в пясъците на Седемте града, а смъртта не беше чак толкова скъпа монета, че да преживееш с нея, нали? А онзи старец от долния край на улицата, дето се опитва да я ухажва, е, той просто е загубил форма, нищо повече. Не заслужава присмеха ти, мамо. Просто се стареае човечецът. Мечтае си за по-щастлив живот, мечтае да съживи нещо в тъжните очи на вдовицата.

Празен свят без надежда.

А ако тате имаше навика да се шляе безцелно, да си подсвирква някаква безкрайна мелодия, да се спира от време на време и да гледа разсеяно, погълнат сякаш от някаква мисъл или по-скоро дълбоко смутен от самото й съществуване, какво пък, човек на прилична възраст има много неща, за които да мисли, нали? Определено изглеждаше така. И ако имаше навика да се крие в тълпите, без да поглежда никого в очите, какво пък, светът е пълен с хора, забравили как да са хора. Или може би никога ненаучили се. Неговите родители ли бяха това? Или на някой друг?

Откровенията се затъркаляха с тътен. Едно, три, десетки, цяла лавина, на колко беше тогава? На петнайсет? Улиците на Джаката изведнъж се стесниха пред погледа му, къщите се снишиха, големите хора от квартала се смалиха до дребосъчета с малки зловни очички.

Цял свят имаше там, отвън. Някъде.

„Бабо, зърнах блясък в очите ти. Беше изтупала прахта от златния килим и го разгъна на пътя ми. За тези мои крехки крачета. Цял друг свят там отвън. Наречен «учене». Наречен «познание». Наречен «магия».“

Корени, червеи и сплетените кичури от нечия коса, куклички и кукли с оцапани платнени лица. Кълба оплетени черва, змийски кожи, оскубаните гърбове на врани. Капе, капе потта от челото по глинения под. Калта беше усилие, вкусът на езика бе грапав от близането на перото, а как потръпваха пламъците на свещите и подскачаха сенките!

„Бабо? Твоето момченце съкровище се разкъса. Имаше нокти, забити в плътта му, и тези нокти бяха негови, и не свършваше и не свършваше. Хапеше, дереше и съскаше от болка и гняв. Пропадане от пълното с пушечи небе. Ново издигане нагоре, нови криле, ставите пукат, свличащ се като лавина кошмар.“

„Не можеш да се върнеш от това. Не можеш.“

„Докосвах собствената си убита плът, а тя беше погребана под тела и цялата тази кръв, която капеше отгоре. Накиснат бях в кръв. Онова тяло, искам да кажа. Онова, което беше мое някога. Не се връщаш, не и от това.“

„Мъртви крайници се раздвижват, отпуснати лица се извърщат и уж че ме гледат — не аз бях толкова грубият да ги разбутам. Няма защо да обвинявате мен с празните си очи. Някой глупак е слязъл тук долу и

може би е топла на допир прогизналата ми кожа, но всичко това е топлината, изгубена от всички онези други трупове.“

„Не се връщам. Не и от това.“

„Тате, само да знаеше нещата, които съм видял. Мамо, само да можеше да отвориш сърцето си, колкото да благословиш онази сломена вдовица, съседката.“

„Ще го обясниш на този глупак, нали? Беше грамада от трупове. Бяха ни събрали. Приятелю, ти не трябваше да се месиш. Може би не ти обърнаха внимание, макар че не мога да проумея защо. А допирът ти беше хладен, богове, беше хладен!“

„Плъховете душат наблизко, улавят късчета от мен из въздуха. В свят, където всеки е войник, онези под нозете остават незабелязани, но дори мравките се бият като демони. Моите плъхове. Здравно се трудеха, топлите трупове им бяха като гнезда.“

„Не можеха да извадят всичко от мен. Не беше възможно. Може би ме измъкна, но бях непълен.“

„Или не. Бабо, някой върза нишки към мен. Докато всичко около нас се разпадаше, беше завързал нишки. Към моите проклетци от Гуглата плъхове. О, хитър кучи син си ти, Бързак. Хитър, хитър кучи син. Всичко там, всичко тук, аз съм всичко тук. А после някой ме изрови, отнесе ме навън. А Късоопашатите току поглеждаха, сякаш размишляваха дали да възразят, но така и не го направиха.“

„Някой ме отнасяше и се стапяше, докато вървеше.“

„А клането продължаваше. И те се шляеха безцелно, подсвиркваха си някаква безкрайна мелодия, спираха от време на време и гледаха разсеяно, погълнати сякаш от някаква мисъл или по-скоро дълбоко смутени от самото й съществуване. Така.“

„Та той ме отнесе, а къде бяха всички?“

Парчетата се бяха събрали и Ботъл отвори очи. Лежеше на земята, слънцето бе ниско на хоризонта, росата в жълтите треви блещукаше до лицето му, усещаше миризмата на току-що отминалата нощ. Утро. Въздъхна и се надигна бавно, тялото му бе натрошено до побъркване. Извърна очи към мъжа, присвит до огъня от суха тор. „Допирът му беше хладен. А след това се топеше.“

— Капитан Рутан Гъд, сър.

Мъжът го погледна през рамо, кимна и отново зачеса брадата си с пръсти.

— Птица е, мисля.

— Сър?

Рутан Гъд посочи облата буца обгорено месо, нанизано на шиш над жаравата.

— Просто падна някак от небето. Имаше пера, но изгоряха. — Поклати глава. — Имаше и зъби обаче. Птица. Гущер. Еднаква шепа сламки във всяка ръка, както казваше Страйк.

— Сами сме.

— Засега. Трудно можехме да ги настигнем — ти почна да натежаваш по някое време.

— Сър, вие ли ме носехте? — „Топеше се. Кап-кап.“ — Колко далече? Колко дни?

— Да те нося ли? Какво, да не съм Тоблакай? Не, има носилка... зад тебе. Влаченето е по-леко от носенето. Донякъде. Жалко, че нямам куче. Когато бях дете... добре, да кажем просто, че съжалението, че нямам куче, бе непознато преживяване. Но вчера бях готов да срежа гърлото на куче заради едно куче.

— Вече мога да вървя, сър.

— Но можеш ли да теглиш носилката?

Ботъл се намръщи, обърна се и погледна. Две дръжки на дълги копия, парчетата на други две или три. Лентите от ремъци на кожена броня, ивиците почернели.

— Нищо няма за теглене в нея, доколкото мога да видя.

— Мислех за мен, морски.

— Ами, мога да...

Рутан вдигна шиша и го размаха.

— Шега, войник. Ха-ха. Я, това нещо изглежда готово. Печенето е процесът на превръщане на познатото в неразпознаваемо, за да стане вкусно. Когато разумът се е родил за първи път, първият зададен въпрос е бил: „Може ли да се опече това нещо?“ В края на краищата опитай се да ядеш кравешко виме — е, вярно, някои го ядат, обаче... о, все едно. Сигурно си гладен, нали?

Ботъл се приближи. Рутан издърпа птицата от шиша, после я разкъса на две и му връчи едната половина.

Ядоха мълчаливо.

Накрая, след като осмука и изплю последния кокал, Ботъл облиза мазното по пръстите си, въздъхна и погледна мъжа срещу себе си.

— Видях ви като падахте, сър, под стотина Късоопашати.

Рутан поглади брадата си.

— М-да.

Ботъл извърна очи. Опита отново:

— Мислех, че сте мъртъв.

— Не можах да се измъкна от бронята, макар че още целият съм натъртен. Все едно, поотупаха ме в земята, а след това просто се отказаха. — Рутан се намръщи. — Доста време ми отне, докато се измъкна. Дотогава освен мъртвите, които събираха, вече нямаше и помен от Ловците на кости или от съюзниците ни. Хундрилите като че ли бяха избити до крак — не бях виждал никога толкова мъртви коне. И траншеите бяха прегазени. Ледериите бяха нанесли и понесли някакви щети, но трудно може да се прецени едното и другото.

— Мисля, че видях част от това — каза Ботъл.

— Теб те надуших обаче — рече капитанът, без да го поглежда в очите.

— Как?

— Просто така. Малко беше останало от теб, но достатъчно. Тъй че те издърпах.

— А те просто гледаха.

— Така ли? Не съм забелязал. — Изтри ръце в бедрата си и стана. — Е, войник, готови ли сме да тръгваме?

— Мисля, че да. Къде отиваме, сър?

— Да намерим другите оцелели.

— Кога беше битката?

— Преди четири-пет дни, нещо такова.

— Сър, Ездач на бурята ли сте?

— Не, тя ме язди.

Ботъл се намръщи още повече.

— Пак шегичка, войник. Хайде да смъкнем каквото има на носилката — намерих ти меч и още няколко неща, които може да са ти полезни.

— Всичко това беше грешка, нали?

Мъжът го изгледа рязко.

— Всичко се оказва грешка, войник. Рано или късно.

Долу кипеше въртоп от хаос. Той се приближи до ръба и погледна. Вдясно от него скалата се спускаше почти отвесно, а малко по-нататък беше Шпилът, чворест и черен, изпънат нагоре като гигантски пръст, и сякаш хвърляше ореол от бяла мъгла от разядения си връх.

Обърна се, мина през гладката, широка двайсетина крачки площадка и спря до устието на тунел. От двете му страни се бяха посипали натрошени канари. Изкатери се по тях и в една цепнатина намери прашно късо наметало от намазана кожа. Издърпа го, след това бръкна и извади опърпана чанта. Беше толкова изгнила, че дъното започна да се къса по шевовите и той бързо я сложи на земята, преди съдържанието ѝ да се изсипе докрай.

Издърнчаха монети, западаха дрънкулки. Два по-големи предмета, и двата увити в кожи, всеки дълъг колкото мъжка ръка от лакътя надолу, се удариха в каменния под, без да издадат звук. Взе само тях — единия затъкна в колана си, а другия разви.

Скиптър от просто черно дърво, краищата му обковани с потъмняло сребро. Огледа го за миг, а след това закрачи към основата на Шпила на Андий. Порови в кесията на бедрото си, извади оплетено валмо конски косми, хвърли го в краката си, с широк замах със скиптъра очерта кръг върху черния камък и отстъпи назад.

След миг затаи дъх и се извърна през рамо. След още миг заговори, тонът му бе извинителен.

— Ах, майко, стара кръв е, не го отричам. Стара и разрежена. — Помълча и добави: — Кажи на татко, че не се извинявам за избора си — защо да го правя? Все едно. Двамата с него направихме най-доброто, което можах. — Изсмя се гърлено. — И ти би могла да кажеш същото.

Тъмнината пред него се уплътни. Погледа я още малко, без нищо да каже, макар че присъствието ѝ бе осезаемо, огромно.

— Ако той искаше сляпо покорство, да ме беше задържал окован. А ти, майко, ти трябваше да ме опазиш дете завинаги, там под крилото ти. — Въздъхна, малко пресекнато. — Все още сме тук, но пък направихме каквото искахте и двамата. Почти ги хванахме всички. Единственото, което никой от нас не очакваше, бе как ще ни промени това.

Обърна се.

В кръга пред него тъмната фигура отвори кървавочервени очи. Копита изтрещяха като остриета на брадви по камъка.

Той сграбчи катраненочерната грива на привидението и се метна на гърба му.

— Пази се от чедото си, майко. — Обърна коня, подкара го няколко крачки по издатината и след това обратно към устието на тунела. — Бил съм сред тях вече толкова дълго, че това, което вие ми дадохте, е най-смътен шепот в дъното на душата ми. Не зачете достатъчно хората и се стигна до това. Но ето какво ще ти кажа. — Обърна коня си. — Сега е наш ред. Твоят син отвори пътя. А колкото до *неговия* син, е, ако пожелае Скиптър, ще трябва да дойде и да го вземе.

Бен Адефон Делат стисна още по-здраво гривата на коня.

— Ти свърши своето, майко. Нека и татко свърши своето, ако поиска. Но всичко опира до нас. Тъй че стой назад. Заслони си очите, защото ти се заклевам, *ще горим!* Когато гърбовете ни са притиснати до стената, майко, *представа нямаш какво можем да правим.*

Заби пети в хълбоците на коня. Съществото се хвърли напред.

„Хайде, лудост моя сладка, това може да стане малко страшно.“

Конят стигна до издатината. И скочи във въздуха. И надолу. Гмурна се в кипящия въртоп.

Призракът, който дишаше мрак, остана още малко в просторната пещера. Пръснатите монети и дрънкулки лъщяха по черния под.

А след това в черната скала изтропа бастун.

3.

*„Време е да излезеш в студената нощ.“
И този глас бе толкова студен,
че ме събуди вцепенен;
зовяха ме към небесата викове,
ала земята ме държеше здраво —
да, толкова отдавна беше,
но в тази неприветна утрин
крилете ми са сенки виснали от раменете;
звездите пък по-близки са от всякога.
Боя се, че е време да подиря
аз онзи глас и до ръба да стигна.
„Време е да излезеш в студената нощ“
изречено с досада и омраза —
не, нищо ценно не намирам в тази фраза:
ако за свобода последната надежда е
снят за полет,
ще се помоля за криле с последния си дъх.*

Студена нощ
Билийгър

Димът висеше на гъсти валма. Всички прозорци бяха отворени, но въздухът не се раздвижваше и душният зной ближеше оголената плът като трескав език. Фелаш, Четиринадесетата дъщеря на кралица Абрастал, се покашля да махне досадното сърбене горе в гърдите и отпусна глава върху меката прогизнала и влажна възглавница.

Слугинята ѝ се засуети да напълни отново лулата ѝ.

— Сигурна ли си за датата? — попита Фелаш.

— Да, ваше височество.

— Хм, сигурно би трябвало да съм възбудена. Стигнах до петнайсетата си година, нека се воят знамената. Не че се вее нещо наоколо. — Затвори за миг очи, след това ги отвори и примига. — Вълнение ли беше това?

— Нищо не усетих, ваше височество.

— Горещината е това, което не одобрявам. Разсейва. Шепне за тленност, вдъхва едновременно униние и странно нетърпение. Казвам си, ако скоро ще умирам, нека просто да се свършва.

— Лека конгестия, ваше височество.

— А болките в кръста?

— Обездвиженост.

— Сухото гърло?

— Алергии.

— Всички тези болести навсякъде?

— Ваше височество — попита слугинята, — има ли моменти, когато всички тези симптоми изчезват?

— Хмм. Оргазъм. Или ако, тъ, изведнъж се окажа заета с нещо.

Слугинята разпали наргилето и подаде мундщука на принцесата. Фелаш изглежда накриво сребърната тръбичка.

— Кога започнах с това?

— С ръждивеца ли, ваше височество? Бяхте на шест.

— И защо, казваш?

— Иначе щяхте да си издъвчете ноктите, ваше височество.

— Ах, да, детските навици. Благодаря на боговете, че съм излекувана. Е, смяташ ли, че мога да рискувам да изляза на палубата? Кълна се, че усетих вълнение преди малко, което трябва да вдъхва оптимизъм.

— Положението е бедствено — каза слугинята. — Екипажът е изтощен от работата на помпите, а все още се накланяме лошо. Никаква суша не се вижда и безветрието е пълно. Рискът да потънем е много голям.

— Нямахме никакъв избор, нали?

— Капитанът и първият помощник не са съгласни с тази преценка, ваше височество. Загубихме няколко души, едва плаваме...

— Маел е виновен — отсече Фелаш. — Не знаехме, че кучият син е толкова гладен.

— Ваше височество, никога преди не сме сключвали такава сделка с Древен бог...

— И никога повече! Но майка ми чу, нали? Чу. Как може това да не си заслужава жертвите?

Слугинята не отвърна нищо. Седна и се отпусна в съзерцателна поза.

Фелаш я изгледа с присвити очи.

— Чудесно. Мненията се различават. Е, успяха ли най-после да надделеят по-благоразумните глави?

— Не мога да кажа, ваше височество. Дали да...

— Не. Както каза, движението няма да ми помогне. Избери ми подходящо облекло, нещо удобно и по-представително в същото време, като за зрялата ми възраст. Петнайсет! Богове, хлъзгането надолу започна!

Първият ѝ помощник едва се справяше по наклонената палуба, забеляза Шурк Елале. Не му бяха останали достатъчно здрави части по тялото, за да гарантират повече увереност все пак. Но макар и тромаво, успяваше да се движи бързо въпреки охкането и потръпването при всяка крачка. Болката не е нещо приятно, не и ден след ден, нощ след нощ, не и с всеки проклет дъх.

— Наистина ти се възхищавам, Скорген.

Той спря пред нея на кърмовата палуба и примижа.

— Капитане?

— Понасяш го с гримаса и нищо повече. Има много форми на кураж, мисля, повечето от които минават невидими за мнозинството от нас. Не винаги опира до това да се изправиш срещу смъртта, нали? Понякога въпросът е да се опълчиш на живота.

— Щом казвате, капитане.

— Какво имаш да докладваш?

— Потъваме.

Добре. Тя си представи как ще поплува малко по течението, а след това бавно ще се понесе надолу като издута торба с мокри билки, докато не стигне морското дъно. След това щеше да е ходене, но накъде?

— На север, мисля.

— Капитане?

— „Вечна благодарност“, разбира се, заслужава по-добра съдба. Подгответе лодките. С колко време разполагаме?

— Трудно е да се каже.

— Защо?

Здравото око на Скорген примижа.

— Не ми се ще да казвам това, което имам предвид, капитане. Лош късмет, да речем?

— Скорген, трябва ли да приготвя пътния си сандък?

— Взимате си сандъка? Ще плува ли? Искам да кажа, ако го вържем отзад за спасителната лодка? Имаме само две, които ще плават, и двете са малко поочукани. Двайсет и деветима останаха от екипажа, плюс нас двамата и гостите ни. По десет в лодка и ще ни обърне първата по-голяма вълна. Не ме бива много с числата, но мисля, че сме в повече. Някои сигурно биха могли да се задържат над водата. Но не задълго, с всичките тия акули, дето се въртят наоколо. Идеалното е по осем души в лодка. Трябва бързо да се спрем на това. Но сандъкът ви, хм, обърква ми сметките.

— Скорген, да си спомняш да си товарил мой сандък?

— Не.

— Защото нямам. Казах го фигуративно.

— Е, това поне е облекчение. Пък и все едно, едва ли ще имате време да го пригответе. Можем да се обърнем на следващия дъх, както ми казаха.

— Блудния да ме вземе, бързо доведи гостите ни тук!

Той посочи зад нея.

— Благородничката тъкмо излиза, капитане. Виж, тая ще плува над водата поне докато аку...

— Спусни лодките и събери екипажа, Скорген — каза Шурк, обърна се и тръгна към принцесата.

— Капитане, искам да ви благодаря за... — почна Фелаш.

— Няма време, ваше височество. Вземете слугините си и каквито там дрехи ще ви трябват да ви е топло. Корабът потъва и трябва да се качим на лодките.

Фелаш примига лениво и се огледа.

— Струва ми се доста крайно.

— Нима?

— Да. Представях си, че напускането на кораб е най-последното нещо, което човек би пожелал да направи, когато е в морето.

Шурк Елале кимна.

— Самата истина, ваше височество. Особено в открито море.

— Е, няма ли алтернатива? Не ви е присъщо да изпадате в паника.

— Изглеждам ли изпаднала в паника?

— Екипажът ви е...

— Скромно казано, ваше височество, след като няма достатъчно място да вземем всички, което означава, че някои от тях скоро ще умрат в челюстите на акулите. Струва ми се, че такава смърт е доста неприятна, меко казано.

— О, богове. Добре, какво може да се направи?

— Открита съм за предложения, ваше височество.

— Може би един ритуал на спасяване...

— Какво?

Пълничките пръсти изпърхаха към устните.

— Хайде да преценим положението, искате ли? Бурята е разцепила корпуса, права ли съм?

— Ударихме нещо, ваше височество. Надявам се да е било главата на Маел. Не можем да направим ремонт, а помпите не успяват да удържат на напора. Както може би забелязвате, откъм десния борд сме почти наводнени до средата на кораба. Ако не беше безветрието, вече щяхме да сме се преобърнали.

— Предполага се, че трюмът е пълен с вода.

— Вярно предположение, ваше височество.

— Значи трябва да се...

Под краката им се разнесе ужасно скърцане и Фелаш се ококори.

— О, какво е това?

— Това сме ние, ваше височество. Потъваме. Споменахте за някакъв ритуал. Ако той включва един определен Древен бог на моретата, трябва да ви предупредя, че не мога да гарантирам за благополучието ви, ако екипажът ми научи за това.

— Нима? Колко отчайващо. Е, ритуал като този, който предлагам, може да не включва задължително онзи определено неприятен индивид. Всъщност...

— Простете, че ви прекъсвам, ваше височество, но току-що ми хрумна, че точно това състезание по омаловажаване всеки момент ще бъде прекъснато фатално. Макар да ми беше изключително приятно, вече съм убедена, че бяхте неволен участник в него. Колко добре можете да плувате, тъй като вярвам, че няма да ни остане време да стигнем до лодките...

— Замълчете, за бога.

Фелаш се завъртя и огледа сцената във всички посоки. След това махна с ръка.

„Вечна благодарност“ потрепери. От палубния люк към трюма изригна разпенена вода. Такелажът изплющя като при ураганен вятър, прекършените мачти се разтърсиха. От двете спуснати лодки се разнесоха уплашени викове и Шурк Елале чу крясъци да режат възетата. След миг видя как двете спасителни лодки се отдръпнаха от борда, и двете едва наполовина пълни, а останалите от екипажа и Скорген Кабан зареваха ругатни, струпани на левия борд. Водата заля палубата.

Принцеса Фелаш оглеждаше разположението на кораба, притиснала пръст към пълничките си боядисани устни.

— Първо трябва да пресушим трюма — рече тя, — преди да посмеем да вдигнем кораба по-нависоко. Съгласна ли сте, капитане? Иначе водната тежест ще прекърши корпуса.

— Какво правите? — попита намръщено Шурк.

— Ами, спасявам ни, разбира се. И кораба ви, който все още ни е нужен, въпреки плачевното му състояние.

— Плачевно? Много си е добре, проклета да сте! Или щеше да е, ако не бяхте...

— Хайде, хайде, капитане. Малко добро възпитание, моля ви. Благородничка съм все пак.

— Разбира се, ваше височество. Хайде, моля ви, спасете жалкия ми кораб, а след като го направите, ще можем да обсъдим другите въпроси на спокойствие.

— Чудесно предложение, капитане.

— Ако сте могли да направите това по всяко време, ваше височество...

— За може, можех. Но дали трябваше? Определено не. Отново се спазаряваме с ужасни сили. И отново трябва да се плати цена.

Толкова с „никога вече“!

Шурк Елале погледна към първия си помощник и екипажа. Палубата вече не беше под вода, а по дължината на кораба се носеше грохот от сто помпи. „Но ние нямаме сто помпи! А освен това долу няма никой.“

— Пак е Маел, нали?

Фелаш я погледна и дългите ѝ мигли изпърхаха.

— Уви, не. Трудността, която имаме в момента, видите ли, произтича тъкмо от съзнателното ни избягване на този персонаж. В края на краищата това е негово владение, а той не обича съперници. Поради това трябва да наложим физически натиск, който да се опълчи на силата на Маел.

— Ваше височество, това кралското „Ние“ ли е?

— Ах... Усещате ли го, капитане?

Ето, че около кораба се заиздига на вълни гъста бяла мъгла... двете спасителни лодки изчезнаха от поглед, а виковете на екипажите им изведнъж заглъхнаха, сякаш хората в тях престанаха да съществуват. В последвалата зловеща тишина Шурк Елале видя как Скорген и останалите ѝ дванайсетина моряци се присвиха на палубата и дъхът им заизлиза на бели облачета. След секунди наоколо им заблещука скреж.

— Ваше височество...

— Какво облекчение след одевешната горещина, не сте ли съгласна? Но сега трябва да сме твърди в позицията си. Да отдадем твърде много в този момент би могло да се окаже фатално.

— Ваше височество — опита отново Шурк, — с кого се спазаряваме сега?

— Крепостите са почти забравени от повечето, особено отдавна дремещите. Представете си, прочие, изненадата ни, когато един замръзнал труп се пробуди и отново се издигне в селението на живота след безброй столетия. О, те са досадна сган, джагътите, но, знаеш ли, все пак тая нежно отношение към тях, въпреки всичките им екстравагантности. Ами, в планините на Северна Болкандо има гробници, а колкото до Пазачите, е...

— Джагът ли, ваше височество? Това ли казахте? Джагът?

— Това определено е паника, капитане. Постоянните ви и все по-груби прекъсвания...

— Затваряте всички ни в лед?

— Омтоуз Феллак, капитане. Тронът на Лед, разбирате ли? Отново е съживен...

Шурк настъпи към Фелаш побесняла.

— Каква е сделката, принцесо?

— Можем да се безпокоим за това по-късно...

— Не! Ще се безпокоим за това веднага!

— Не мога да кажа, че ми харесва такъв властен тон, капитан Елале. Забележете колко стабилно застава корабът. Ледът е замразил пробойните в корпуса и трюмът е сух, макар и доста студен. Мъглата, за жалост, няма да можем да избегнем, тъй като охлаждаме водата почти до точката на замръзване. Значи, това течение, доколкото разбирам, ще ни отнесе на север, до суша, след около три дни. Необитаван бряг с хубав, естествено защитен залив, където можем да извършим ремонт...

— Ремонт? Току-що останах с половината си екипаж!

— Те не ни трябват.

Скорген Кабан изкуцука до тях.

— Капитане! Мъртви ли сме? Проклятието на Маел ли е това? В Моретата на смъртта ли пътуваме? Безжизнената река ли е това? Океанът на черепите? Между нос Изгубен и нос Безнадежден ли сме? В Гърчовете на...

— Богове на бездната! Няма ли край тези евфемизми за това да си умрял?

— Да, и Евфемерните бездни също! Екипажът има въпроси, видете ли...

— Кажи им, че късметът ни държи, Скорген, а колкото до ония, припрените в лодките... е, така става, когато не вярваш на капитана си и на първия помощник. Ясно?

— О, това определено ще го харесат, капитане, след като тъкмо се проклинаха, че са се забавили да скочат навреме.

— Тъкмо обратното, сигурна съм, първи помощник. Хайде, върви.

— Слушам, капитане.

Шурк Елале отново се обърна към принцесата.

— В каютата ми, ако обичате, ваше височество. За сделката.

— Сделката ли? О, да. Както желаете, но първо, хм, трябва да се преоблека, за да не настина.

— Дано Блудния да е извърнал погледа си, ваше височество.

— Извърнал го е, скъпа, извърнал го е.

Шурк се загледа след младата жена. „Скъпа? Е, може пък да е по-стара, отколкото изглежда.“

„Не, тя е само една снизходителна глезена принцеса. Ох, само да беше Ублала на борда, щеше да я оправи за нула време.“ Тази мисъл я накара да се подсмихне насмешливо. „Внимавай!“ — напомни си и се намръщи. „О, разбирам. Замръзвам здраво. Няма да има изтичане известно време, предполагам. Да вървим. И повече движение.“ Завъртя се да се огледа, макар и малко вдървено.

Да, корабът се движеше, понесен от течение, вече осеяно с буци лед. Мъглата ги загръщаше, техен личен облак. „Пътуваме слепешком.“

— Капитане! Екипажът пита Белият път ли е това?

— Храна.

Дестраянт Калит погледна Щит-наковалня.

— Търтеите ще се погрижат. Матрона Гунт Мач ни подготвя. Ще скитаме, както големите стада някога.

Мъжът с рижата брада се надигна на стремената от кожа и кости на Ве'Гат.

— Големи стада ли? Къде са?

— Е, те всички измряха.

Сторми се намръщи.

— Измряха ли? Как?

— Повечето ги избихме ние, Щит-наковалня. Хората на Елан не бяха само пастири на мириди и родара. Ловувахме също. Воювахме за притежаването на диви стада и бродове, а когато губехме, тровехме зверовете и разваляхме бродовете, та животните да се давят по време на миграциите. Ние сме едно със земята.

Геслер от другата ѝ страна изсумтя:

— Нямаше ли кой да ви отвори очите, Калит?

Тя сви рамене.

— Боговете ни духове измираха от глад. Какво сбъркахме? Нищо, нищичко не променихме. А беше убийствено. Дивите зверове изчезнаха. Земята изсъхна. Биехме се помежду си, а след това дойдоха Съдниците. От изток.

— Кои са тези Съдници?

Думите ѝ жилеха с горчивината си:

— Нашата присъда, Щит-наковалня. Те отсъдиха делата ни. Проследиха хода на живота ни, безкрайните ни глупости. И решиха, че нашето господство с насилие трябва да свърши. — Погледна го рязко. — Трябваше да умра със своите близки. Но вместо това избягах. Оставих ги всички да загинат. Дори собствените ми деца.

— Ужасно — промърмори Сторми. — Но престъплението е на тези „съдници“. Рано или късно народът ти е щял да промени нравите си. Не, кръвта тежи на тяхната съвест.

— Разкажи ни повече за тях — подкани я Геслер.

Калит яздеше Ве'Гат, също като спътниците си. Тропотът на огромните ноктести стъпала на Че'Малле бе сякаш много далече под нея. Едва можеше да усети допира им върху коравата земя. Небето беше мрачно и облачно, пейзажът сив. Зад тях двете деца, Синн и Гръб, седяха на гърба на друг Ве'Гат. Мълчаха. Всъщност Калит не можеше да си спомни изобщо да е чувала гласа на Синн, макар Гръб да беше издал, че привидната ѝ немота е по-скоро привичка, отколкото заболяване.

„Същества на огъня. Демонски чеда. Геслер и Сторми ги познават, но дори и те не се чувстват спокойно в компанията им. Не, не ми харесват тези две деца.“

Отне ѝ известно време, докато събере отново мислите си.

— Съдниците се издигнаха на власт първо в Коланси — каза тя след малко. Не искаше да си спомня за тях, не искаше изобщо да мисли за това, но продължи с усилие. — Когато за първи път чухме за тях, в лагерите си, разказите дойдоха от керванни охранници и търговци. Говореха изнервено, със страх. „Не са хора“, така казваха. А жреци. Култът им бил основан на Шпила, това е нос в залива на Коланси и там се заселили първоначално, като построили храм и след това крепост.

— Значи бяха чужденци? — попита Геслер.

— Да. От някакво място, наречено Окаяния бряг. Чувала бях за тях само от втора ръка. Дошли на кораби от кости. Шпилът беше незаселен — кой би поискал да живее на онази прокълната земя? И в началото бил само един кораб, с екипаж от роби и дванайсет или тринайсет жреци и жрици. Трудно можело да се нарече нашествие от гледна точка на краля на Коланси. А когато пратили емисарка в двора му, той я приел сърдечно. Местните жречества не били доволни и предупредили краля, но той се наложил над тях и я приел. Съдницата била нагла. Говорела за правосъдие все едно, че единствено нейните хора са желязната му ръка. Всъщност посочила с пръст самия крал и обявила падането му.

— Обзалагам се, че вече не е бил толкова доволен — изсумтя Сторми. — Отрязал е главата на тая глупачка, надявам се.

— Опитал се — отвърна Калит. — Войници, а след това магия — и тронната зала се превърнала в кланица, а когато битката свършила, единствено тя излязла от двореца. А в залива вече имало сто кораба от кости. Така започна ужасът.

Геслер се извърна в седлото си и като че ли огледа за миг двете деца, преди отново да се обърне напред.

— Дестраянт, преди колко време е станало това?

Тя сви рамене.

— Преди петдесет, шейсет години. Съдниците премахнаха всички други жречества. Все повече и повече техни следовници пристигаха, сезон след сезон. Разводнените, така ги наричаха. Тези с човешка кръв в тях. Ония дванайсетимата, те бяха от Чистите. От провинция Естобанси — най-богатата земя на Коланси. Оттам разпространиха властта си и наложиха волята си. Не ги интересуваха войни с простолудието и само с гласа си можеха да накарат цели армии да им коленичат. От Коланси започнаха да стъпкват една династия след друга — всички южни кралства покрай Пеласийско море, докато всички земи не паднаха под тяхната власт. — Калит потръпна. — Бяха жестоки господари. Имаше суша. Глад. Наричаха го Века на справедливостта, а оставяха хората да измират. Които възразяваха, ги екзекутираха, които се опитваха да се вдигнат срещу тях, ги унищожаваша. Скоро стигнаха до земите на нашия народ. Смачкаха ни като бълхи.

— Гес — попита Сторми. — Ако не са хора, тогава какво?

— Калит, тези Съдници с бивни ли са?

— С бивни? Не.

— Опиши ни ги.

— Те са високи, мършави. Кожата им е бяла като алабастър и крайниците им не се движат като човешките. От лактите могат да движат долната част на ръцете си във всички посоки. Телата им са като на панти, все едно имат по две бедра, едното закачено над другото. И могат да стоят като нас или на четири крака като кон. Никакво оръжие не може да ги достигне и едно докосване от дългите им пръсти може да натроши кокалите на як воин. Магическите атаки се оттичат от тях като вода.

— Същото ли е и с Разводнените — поиска да разбере Геслер, — или само Чистите са така?

— Не знам.

— Виждала ли си някой от тези Съдници със собствените си очи?

Тя се поколеба, после поклати глава.

— Но племето ти...

— Чухме, че идат. Знаехме, че ще ни избият всички. Аз избягах.

— Дъх на Гуглата! — ревна Сторми. — Значи не знаеш дали изобщо са...

— Промъкнах се обратно, няколко дни по-късно, Щит-наковалня. — Думите излязоха с усилие, устата ѝ бе суха като прах, мислите ѝ — студени като труп. — Бяха избили всички.

„Промъкнах се обратно. Но дали е истина дори и това? Или просто съм го сънувала? Лицата на децата ми, толкова неподвижни. Мъжът ми, с извития му невъзможно гръбнак и облещените очи. Мъртвите кучета, главите на шаманите на коловете. И кръвта, навсякъде... дори сълзите ми...“

— Избягах. Аз съм последната от моя народ.

— Тази суша, за която спомена — попита Геслер. — Преди да пристигнат Съдниците ли настъпи, или след това?

— През пролетта Естобанси е като градина. Намира се в долина с високи планини на север и друга верига на юг. Морето е на изток, а равнините на запад. Сушите бяха в южните кралства и в другите територии на Коланси. Не знам кога са започнали, Смъртен меч, но

дори в приказките от детството ми май си спомням за скръб, натежала над заселените земи.

— А равнините Елан?

Тя поклати глава.

— Винаги сухи, винаги в беда — точно затова клановете воюваха толкова помежду си. Нищо не ни стигаше. Бях дете. Едно дете свиква с нещата, всичко му се струва... нормално. През всичките години, докато бях с народа си, беше така.

— Тогава какво доведе Съдниците, след като вече сте страдали? — попита Геслер.

— Слабостта — каза Сторми. — Вземи която и да е страдаща от глад земя и ще намериш затлъстял крал. Никой не е плакал за клането в онази тронна зала, повярвай ми. Жреците са дърдорили за справедливост. Трябва да е звучало сладко, поне в началото.

— М-да — съгласи се Геслер. — Все пак онзи Шпил, където са построили храма си... Калит, ти го нарече прокълнат. Защо?

— Точно там е паднала звезда от небето — обясни тя.

— Наскоро ли?

— Не, много отдавна, но около носа морската вода е червена като кръв и нищо не може да живее в тази вода.

— Нещо от това промени ли се, след като са дошли Съдниците?

— Не знам. Никога не съм виждала това място... просто не знам. Не знам дори защо вървим в тази посока. Нищо няма на изток — нищо освен кости. — Погледна ядосано Геслер. — Къде е армията ви от съюзници? Мъртви! Трябва да тръгнем към нещо друго. Трябва да... — „Някъде, където да се скрия. Предци, простете ми.“ Не, страховете й бяха твърде близо на повърхността. Гъмжило от въпроси можеше да изригне изпод кожата й — не беше минало много време, нали?

— Не знаем — измърмори Сторми, без да я погледне.

„Съжалявам. Знам.“

— Когато Гу'Рул се върне — каза тихо Геслер, — ще знаем повече. Междувременно продължаваме, дестраянт.

Тя кимна. „Знам. Простете ми. Простете на всички ни.“

Силата им беше тъмно завихрено петно, което напираше като река в челото на огромната, извиваща се като змия колона. Гу'Рул

гледаше проявата ѝ отгоре, където се плъзгаше точно под гъстите облаци, разгърнали се от северозапад. Раните му зарастаха и беше пътувал далече, чак над Пустинните земи.

Беше наблюдавал опърпаните останки от човешки армии, натежали с огромни кервани обоз. На юг от тях, но приближаваща се неотклонно с всеки изминал ден, имаше друга сила, със стегнати в марш редици, непуснали кръв и внушителни, доколкото можеше да се съди за такива неща. Въпреки заповедите на Смъртния меч нито една от двете сили не представляваше особен интерес за Убиеца Шай'гал. Не, ядрата на сила, които бе видял другаде, бяха много по-опияняваща гледка, но от всички тях нищо не можеше да се сравни с онова, което се излъчваше от двете човешки деца, Синн и Гръб. Там, в самото чело на Гнездото Гунт'ан.

Разбира се, не можеше повече да се нарече „Гнездо“, нали? Нямахме никакво място, никакво стабилно, защитено убежище за последния клан на К'Чаин Че'Малле.

Дори водачеството беше предадено. На три човешки същества. Нямахме съмнение, че без тях Че'Малле щяха да бъдат унищожени от На'Рук. Три човешки същества със странни титли. И две още по-странни дрипави деца.

Толкова много същества жадуваха за власт. Съкрушаваща стъпка на историята, във всяка съществувала някога цивилизация. Гу'Рул не ламтеше за власт. По-добре беше да има повече от неговия вид, зад всеки трон, за да режат гърла при всеки намек за безумна амбиция. Достатъчно глави, които да се изтърколят през вековете, и може би урокът най-сетне щеше да бъде научен, макар да се съмняваше в това.

„Убиецът не трябва никога да умре. Сенките трябва да останат вечни. Ние държим света нащрек. Ние сме арбитрите на благоразумието. То е наш дълг, наша цел.“

„Видял съм ги. Видял съм какво могат да правят и радостта в очите им от опустошението, което могат да развихрят. Но гърлата им са меки. Ако потрябва, ще отърва света от тях.“ Силата беше нездрава, обвивка от нещо зло. Изтичаше от безразличните им умове и омърсяваше сладките миризми на родствениците му — радостта им от победата, благодарността им към Смъртния меч и Щита-наковалня, любовта им към Калит, дестраянта на К'Чаин Че'Малле. Вярата им в ново бъдеще.

„Но тези деца. Те трябва да умрат. Скоро.“

— Форкрул Ассаил — прошепна Гръб в ухото на Синн. — Кристалният град ги познаваше, дори Разводнените. Тя спомена за тях. Синн, те са в центъра на войната — те са тези, които преследва адюнктата.

— Престани — изсъска му тя в отговор. — Не говори. А ако ни чуят?

— Мислиш, че не знаят ли? Геслер и Сторми? Форкрул Ассаил, Синн, но как е наранена. Лошо наранена. Трябва да я спрем или Ловците на кости ще бъдат избити...

— Ако още има от тях.

— Има. Пресегни се с ума си...

— Онова е мечът ѝ — преградата, която не ни пуска да влезем. Нейният меч Отатарал.

— Което значи, че все още е жива...

— Не, просто, че някой го носи. Може да е Брис Бедикт или Боен водач Гал. Не знаем, не можем да се доближим достатъчно, за да разберем.

— Гу'Рул...

— Иска да умрем.

Гръб се сепна.

— Но какво сме му направили? Освен че му спасихме кожата.

— На него и на всичките други гущери. Все едно. Можем да се обърнем против всички тях и кой би могъл да ни спре?

— Ти би могла да се обърнеш срещу тях. Аз не искам. Тъй че аз ще те спра. Не се опитвай, Синн.

— Бяхме заедно в това — рече тя. — Партньори. Само казвах. Точно затова ни мрази Убиецът. Никой не ни контролира, освен ние самите. Възрастните винаги го мразят това.

— Форкрул Ассаил. Геслер иска да се присъедини към армията с адюнктата... това трябва да е намерението му, нали?

— Откъде да знам? Сигурно.

— Значи ще воюваме с Форкрул Ассаил.

Усмихна му се лукаво.

— Ще им откъсна крачетата, като на мухи.

— Кое е момичето?

Синн завъртя очи.

— Не започвай отново. Призлява ми да говорим за нея.

— Тя е в Кристалния град. Чака ни.

— Тя е безумна, това е. Ти го усети, не може да не си. И двамата го усетихме. Не, хайде да не говорим повече за нея.

— Страх те е от нея — каза Гръб. — Защото може би е по-силна и от двама ни.

— А теб не те ли е страх? Би трябвало.

— Нощем — каза Гръб — сънувам червени очи. Отварят се. Просто се отварят. Нищо повече.

— Остави го този сън. — Тя извърна лице.

Можеше да усети всичките ѝ мускули, стегнати и жилави, и знаеше, че на тази прегръдка няма да може да издържи много дълго. „По-уплашена е от Убиеца. Ти, в Кристалния град, толкова ли си уплашена като мен?“

— Глупав сън — каза Синн.

Беше по обед. Геслер обяви почивка. Огромната колона спря вкупом и търтеите се раздвижиха да подготвят храненето. Смъртният меч изохка, докато се измъкваше от люспестото седло на Ве'Гат; с облекчение забеляза, че шевове по хълбоците на звяра зарастват.

— Сторми, дай да се поразтъпчем.

— Не ми трябва помощ да се изпикая.

— След това, идиот.

Разкърши схванатия си кръст и се отдели от колоната, като нарочно пренебрегна смъкващите се на земята Гръб и Синн. Не беше толкова глупав да си въобрази, че може да има някакъв контрол над тях. „Палят небесни крепости като борови шишарки, Гуглата да ни спаси дано всички.“

Сторми се появи и плю на ръцете си да ги умие.

— Оня шибан Убиец не иска да слезе. Лоша новина?

— Едва ли ще се поколебае да я донесе, Сторми. Просто го прави нарочно.

— Само да ми слезе, ще му тресна един юмрук — изръмжа Сторми.

Геслер се изсмя.

— Не можеш да му стигнеш зъбатата зурла даже и със стълба. Какво ще направиш, ще го шибнеш в капачката на коляното ли?

— Може би, що не? Бас слагам, че ще го заболи ужасно.

Геслер смъкна шлема си.

— Форкрул Ассаил, Сторми. Косматите топки на Гуглата.

— Ако още е жива, трябва да е премислила. Кой знае колко са изяли На'Рук? Доколкото знаем, са останали само шепа Ловци на кости.

— Съмнявам се — каза Геслер. — Имаш стоене на позиция и поемане, когато се наложи. После палиш фитила на задника си и драсваш. Тя не го искаше този бой. Тъй че те й се натресоха. Сигурно е направила каквото трябва да измъкне войниците си. Кърваво беше, да, но не беше пълно унищожение.

— Щом казваш.

— Виж, това е оттегляне с бой, докато можеш разумно да се чупиш. Стесняваш фронта си. Хвърляш тежките си в оная стена и после се оставяш да те избутат назад, стъпка по стъпка, докато дойде моментът да се обърнеш и да побегнеш. А ако ледериите са стрували нещо, дали са отпор. В най-добрия случай сме загубили около хиляда...

— Най-вече тежки и морска пехота — ядрото на армията, Гес...

— Намираш нови тогава. Други хиляда.

— А в най-лошия? Нито един тежък не е останал, нито един морски, редовните разбити и пръснати като зайци.

Геслер го погледна ядосано.

— Аз трябваше да съм песимистът тук, не ти.

— Накарай Матроната да заповяда на Убиеца да слезе.

— Ще й кажа.

— Кога?

— Когато намеря за добре.

Лицето на Сторми почервения.

— Още си един насран от Гуглата сержант, знаеш ли? Смъртен меч, ха! Смъртен гъз си ти. Богове, като си помисля само — от колко време получавам заповеди от теб?

— Че кой ще е по-добър Щит-наковалня от човек с наковалня за глава?

Сторми изсумтя, после каза:
— Гладен съм.
— М-да. Да вървим да ядем.
Запътиха се към зоната за хранене.
— Помниш ли, когато бяхме млади? Онази урва...
— Не почвай пак с оная проклета урва, Сторми. Още сънувам кошмари за нея.
— Щото се чувстваш гузен.
Геслер се спря.
— Гузен ли? Проклет глупак. Живота ти спасих там горе!
— След като за малко не ме уби! Ако оная скала, дето падаше, ме беше ударила в главата...
— Но не те удари, нали? Само по рамото. Туп, малко прах и после аз...
— Работата е, че вършихме глупости тогава — прекъсна го Сторми. — Трябваше да сме се научили, а излиза, че не сме научили и едно проклето нещо.
— Не е това проблемът — отвърна Геслер. — Издъгнахме се толкова пъти, и не случайно. Не можем да се държим отговорно, това ни е проблемът. Почваме да се дърлим — а ти започваш да мислиш, което е най-лошото. Престани да мислиш, Сторми, това е заповед.
— Не можеш да ми заповядаш, аз съм Щит-наковалня и ако поискам да мисля, ще мисля колкото си ща.
— Гледай да ме уведомиш, като започнеш. И междувременно престани да мрънкаш за всичко. Досадно е.
— И твоето перчене, все едно си Върховният крал на Вселената, е доста досадно.
— Виж там — пак каша. Дъх на Гуглата, Сторми, толкова съм задръстен вече, че мога да се изсекна и...
— Не е каша. Мухъл е.
— Плесен, идиот.
— Каква е разликата? Доколкото знам, търтеите я отглеждат под мишниците си.
— Ето, че прекали, Сторми. Казах ти, престани да се оплакваш.
— Е, щом измисля една причина да спра да се оплаквам, ще спра. Но пък не трябваше да мисля, нали? Ха!
Геслер се намръщи.

— Богове на бездната, Сторми. Чувствам се адски стар.

Мъжът с рижата брада помълча, след това кимна.

— Да-а. Гадна работа. Все едно ще умра след месец, така се чувствам. Всички тия болезки и бодежи. Жена ми трябва на мене. Десет жени. Ръмджъгс и Суитлард, те ми трябват — защо не ги отвлече оня Убиец и тях? Тогава щях да съм щастлив.

— Калит нали е подръка — измърмори Геслер.

— Не мога да го набутам на дестраянта. Не е разрешено.

— Е, що. Много си е добра тя. И майка е била...

— Какво му е специалното?

— Циците им са използвани, нали? И бедрата им са отпушнати. Това е истинска жена, Сторми. Ще знае какво да прави под кожата. А и тоя поглед в очите й... не ме гледай така тъпо, знаеш какво имам предвид. Жена, която е изтърсила бебе, го има тоя поглед — минали са през най-лошото и са излезли от другата страна. Тъй че са наясно с всичко и знаеш, че знаят, че могат да те смачкат на пихтия, ако поискат. Майки, Сторми. Дай ми на мене майка пред всяка друга жена, винаги, това имам предвид.

— Ти си болен.

— Ако не бях аз, още щеше да си залепен на ония скали. Купчина кокали, птиците щяха да гнездят в косата ти и паяци в очните ти дупки.

— Ако не беше ти, изобщо нямаше да се опитам да ги изкача.

— Щеше.

— Защо го казваш това?

— Защото, Сторми, никога не мислиш.

Беше си събрал неща. Малки неща. Лъскави камъчета, късчета кристал, клонки от плодни дървета, и си ги носеше, а когато можеше, сядаше на пода и ги вадеше, и правеше с тях странни рисунки, или може би не бяха рисунки, просто случайно подредени. А след това започваше да ги гледа и нищо повече.

Целият ритуал, след като го бе видяла вече десетки пъти, дълбоко безпокоеше Бадале, но не знаеше защо.

*Садик има неща в торба
той е момче, което се мъчи да помни
макар да му казвам, че не бива
помненето е мъртвец
помненето е камъчета и клонки
в торба и всеки път щом излязат
виждам прах на ръцете му.
Избираме непомненето,
за да запази тишината в главите ни
някога бяхме млади
но сега сме призраци в сънищата
на живите.
Рут държи бебе в торба
а Хелд помни всичко
но няма да проговори на нас.
Хелд сънува клонки и камъчета
и знае какво са те.*

Беше мислила да даде тези думи на Садик: знаеше, че ще ги скрие в историята, която разказваше зад очите си, но после ѝ хрумна, че той няма нужда да ги чуе, за да ги знае, и че историята, която разказва, е недостижима за никого. „Аз съм затворена в историята му. Летях в небето, но небето е куполът на черепа на Садик и няма изход оттам. Виж го как оглежда нещата си, виж объркването на лицето му. Слабо лице. Кухо лице. Лице, което чака да бъде запълнено, но никога няма да бъде запълнено.“

— Икариас пълни коремите ни — каза тя. — Но държи гладно всичко останало.

Садик вдигна глава, погледна я в очите и извърна поглед. От прозореца отекнаха звуци, гласове от площада долу. Семейства пускаха корен, проникваха в кристалните стени и тавани, в подовете и стаите. По-големи момчета ставаха уж бащи, по-големи момичета ставаха уж майки, малките се пръсваха, но не задълго — побягваха, обзети сякаш от възбуда, но се разколебаваха едва след няколко крачки, лицата им помръкваха от смут и страх, обръщаха се и затичваха назад, за да намерят подслон в прегръдките на родителите си.

„Това е злото на помненето.“

— Не можем да останем тук — каза тя. — Някой ни търси. Трябва да отидем и да ги намерим. Рут знае. Затова ходи до края на града и гледа на запад. Той знае.

Садик започна да събира нещата си. В малката си торба. Като момче, което е уловило нещо с крайчеца на окото си, но не е намерило нищо, щом се е обърнало.

„Ако не можеш да си спомниш, то е защото никога не си имал онова, което се опитваш да си спомниш. Садик, подаръците ни се изчерпаха. Не лъжи, за да запълниш миналото си.“

— Не ми харесват нещата ти, Садик.

Той сякаш се сви в себе си и отбягваше очите ѝ, докато връзваше торбичката си, после я пхна под опърпаната си риза.

„Не ми харесват. Нараняват.“

— Отивам да намеря Рут. Трябва да се приготвим. Икариас ни убива.

— Познавах някога една жена. В селото ми. Семейна. Съпругът ѝ беше мъж, когото всяка ще поиска, като горещ камък в корема ти. Излизаше да походи с него, на една стъпка по-назад, по главната пътека между колибите. Вървеше и през цялото време ме гледаше право в очите. А знаеш ли защо? Гледаше ме в очите, за да ми пречи да гледам него. Всъщност не сме нищо повече от маймуни, маймуни без козина. Когато не гледа, ще ѝ се изпия в тревното гнездо — това бях решила. Че и нещо повече. Щях да съблазня мъжа ѝ. Да го прекърша. Честта му, почитеността му, верността му. Щях да го прекърша между краката си. Тъй че като върви с него през селото, да прави всичко, за да не ме гледа в очите. Всичко.

След тези думи Кисуеър се пресегна за каната.

Спакс, бойният главатар на гилките, я изгледа изпод вежди и се оригна.

— Опасно нещо е любовта, ей!

— Кой ти говори за любов? — отвърна тя и махна небрежно с каната. — Всичко е до притежаването. И краденето. От това се подмокря една жена. От това ѝ блесват очите. „Пази се от тъмната жилка в женската душа.“

— И мъжете си я имат — измърмори той.

Тя отпи и тикна каната в чакащата му ръка.

— Различно е.

— Общо взето, да. Но пък може би не. — Спакс удари глътка и обърса брадата си. — Притежаването се цени много само у мъж, който го е страх да не загуби каквото има. Ако е улегнал, не му трябва да притежава, но пък колко от нас са улегнали? Малко са. Все не ни свърта, и колкото по-остаряваме, все повече не ни свърта. Гадното е, че един стар мъж най-много иска да притежава онова, което не може да има.

— Кое е то?

— Дай още два-сет години на оня мъж в селото и на жена му изобщо няма да й трябва да зяпа в очите на съперничка.

Тя изсумтя, взе пръчката си я напъха между шините, стегнали крака ѝ. Зачеса енергично.

— Къде се дяна святното изцериаване?

— Казват, че проклетата магия била мъртва в тия земи. Колко си чевръста?

— Достатъчно.

— Колко си пияна?

— Достатъчно.

— Точно каквото два пъти по-стар мъж иска да чуе от една жена.

В светлината на огъня пристъпи фигура.

— Боен главатар, кралицата ви вика.

Спакс въздъхна, надигна се и подхвърли на Кисуеър:

— Задръж тая мисъл.

— Не става така — отвърна тя. — Ние цветята разцъфваме, но цъфтежът е кратък. Ако пропуснеш шанса си, толкова по-зле за теб. За тая нощ поне.

— Много дразниш, малазанко.

— Затова все се връщаш.

Той помисли малко и изсумтя:

— Може би. Но не разчитай много на това.

— Това, което никога няма да разбереш, ще те дразни до края на дните ти, баргаст.

— Едва ли ще пропусна шанса си, Кисуеър. В края на краищата колко бързо можеш да бягаш?

— Колко остър е ножът ми?

Спакс се засмя.

— Най-добре да не карам нейно величество да чака. Ще ми запазиш малко ром, нали?

Тя сви рамене.

— Не съм по обещанията.

Тръгна си и Кисуеър остана да седи сама. Сама с личния си огън, извън безполезните лагерни постове и с обещанието си за пришки по краката и за разкъсващо чувство за вина, стига да го искаше така. „Искам ли го? Може би. Тъй че не всички са мъртви. Това е добре. Тъй че просто дойдохме много късно. Това е лошо, или пък не. И този крак, е, едва ли е страховито измъкване, нали? Опитах се да препусна напред с хундрилите, нали? Поне си мисля, че опитах. Така изглеждаше поне. Достатъчно добре.“

Удари още една глътка от рома от Болкандо.

Спакс беше мъж, който обичаше жените. Винаги бе предпочитала компанията на такива мъже пред спаружените плахи пародии, които си мислеха, че свенливото мигане с очи — богове на бездната — е привлекателно. Не, дързостта беше по-добре. Свянът беше глупава игра, играна от жалки страхливци, ако питаха нея. „Всичкото онова пелтечене и неловките жестове? Ако ме искаш, ела и ме вземи. Бих могла дори да кажа «да».“

„По-скоро просто ще се изсмея, разбира се. Да видя как ще заболи.“

Придвижваха се към онова, което бе останало от Ловците на кости. Като че ли никой не знаеше колко жестоко беше, или най-малкото не й го казваха. Беше видяла магията, раздрала хоризонта, докато подкованите ботуши на легиона Евъртайн кънтяха зад нея. Видяла беше Лунния къс — загърнат от облаци и огън планина в небето.

„Имаше ли измяна в това? От това ли се страхуваше Синтър? Сестро, жива ли си поне?“

„Разбира се, че не искам да се върна. Не искам да знам. Трябваше просто да кажа какво изпитвам. «Върви при Качулатия, кралице. И ти също, Спакс. Аз тръгвам на юг.» Не искам да видя лицата им, на онези

жалки оцелели. Нито потреса, нито ужаса, нито всички онези неща, които виждаш на лицата на хора, които не знаят защо още са живи, след като толкова много от приятелите им са мъртви.“

„Всяка армия е казан и пламъците се вдигат по-високо от всички страни. Врим, кипим, превръщаме се в сиви буци месо. «Кралице Абрастал, гладът на теб и на хора като теб никога не се засища. Устите ви зоят и ни изяждат и от това ми се повдига.»“

Когато преди три дни се появиха двамата ездачи хундрили, Кисуеър им обърна гръб. Извади нож в ума си и уби любопитството си, бързо посичане, плисване и след това тишина. Какъв бе смисълът да знае, след като знанието не беше нищо повече от вкуса на сол и желязо на езика?

Отпи нова глътка ром, доволна от това колко изтръпнало беше гърлото ѝ. Яденето на огън бе лесно и ставаше все по-лесно.

Внезапно я споходи един спомен. Първия път, когато застанаха в раздърпана редица, първия ден от службата ѝ в морската пехота. Някакъв кокалест сержант беше подходил към тях с усмивката на хиена, доближила се до осакатена газела. Синтър се беше изправила до Кисуеър в опит да докара полагащата се стойка „мирно.“ Бадан Грук, беше го мярнала тя с бърз поглед, изглеждаше нещастен — с лице на мъж, току-що разбрал докъде го е довела любовта.

„Проклет глупак. Мога да играя играта им. Вие двамата не можете, защото за вас няма никакви игри. Те не съществуват в тъпия ви, насран от Гуглата свят на чест и на дълг.“

— Дванайсет, а? — каза сержантът и се ухили широко. — Обзалагам се, че трима от вас ще се справите. Останалите, е, ще погребем половината от тях, а другата половина ще я пратим в редовната пехота, където живеят всички губещи.

— Коя половина? — попита Кисуеър.

Очите на Гуцера се впиха в нея.

— Какво каза, червейче?

— Коя половина от тия, дето режете на две, отива в земята и коя половина при редовните? Половината с краката, добре, това спестява частта с походите. Но...

— Ти си една от тях, а?

— Какво? Една от тия, дето могат да смятат? Трима се справят, девет — не. Девет не може да се цепи на две. Разбира се — добави тя и

също се ухили широко, — може би на морските пехотинци не им трябва да могат да смятат и може би старши сержантите са най-задръстените от всички. Точно това започвам да си мисля, между другото.

Така и не се справи с хилядата лицеви опори. „Задник. На мъже, които се усмихват на това, им трябва чувство за хумор, но не съм от тия, които вярват в чудеса.“

Почеса се още малко с пръчката. „Трябваше да го прекърша, тука, между краката си. Да, оставете последната усмивка за Кисуеър. Тя печели всяка игра.“

Спакс нарочно държеше бронята си от раковини разхлабена, за да дрънчат свободно плочките и с всичките фетиши, навързани навсякъде по нея, бе повече от доволен от звуците, които произвеждаше, докато крачеше. Ако беше някой мършав дребосък, ефектът изобщо нямаше да се получи, но бе достатъчно едър и шумен за цяло отделение — войнствено привидение, което нямаше как да не се появи драматично и в най-люксовата среда.

В този случай командната шатра на кралицата бе най-близкото до дворец, което сигурно щеше да намери в тези Пустинни земи, а провирането между копринените завеси и пляскането на тежките му ръкавици върху масата с карти му донесе немалко удовлетворение.

— Ваше величество, ето ме.

Кралица Абрастал се беше изтегнала в разкошния си стол, изпружила крака, и го наблюдаваше изпод спуснатите си клепачи. Червената ѝ коса беше развързана и висеше свободно, наскоро измита и сресана, и слабините на баргаста се размърдаха, щом я огледа на свой ред.

— Избърши го това проклето хилене — изръмжа Абрастал.

Той повдигна вежда.

— Нещо не е наред ли, Огнекоса?

— Всичко, което знам, че си мислиш в момента, Спакс.

— Ваше величество, дори да бяхте родена в някоя уличка зад кръчма, пак щяхте да сте кралица в очите ми. Подигравайте се колкото си искате на възхищението ми, но това нищо не променя в сърцето ми.

Тя изсумтя.

— Вониш на ром.

— Преследвах една загадка, ваше величество.

— Тъй ли?

— Жената с кожа като оникс. Малазанката.

Тя завъртя очи.

— Богове на бездната, по-лош си от крокодил в сезона за съешаване.

— Не тази загадка, Огнекоса, макар че и нея ще преследвам, ако имам шанс. Не, това, което ме прави любопитен, е нейната, хм, липса на жар. Това не е войникът, който бих очаквал.

Абрастал махна вяло с ръка.

— Никаква загадка няма тук, Спакс. Тя просто е страхливка. Всяка армия ги има, защо малазанците да са по-различни?

— Защото е морска пехотинка — отвърна той.

— Е, и?

— Морската пехота завладяха почти целия проклет Ледер сами, ваше величество, и тя беше една от тях. На Дженабакъз цели армии ще дезертират, ако разберат, че ги чака нападение от малазански морски пехотинци. Вонят на магия и морантски оръжия, и никога не се прекършват — трябва да ги посечеш до последния мъж и жена.

— И най-коравият войник стига до границите на издръжливостта си, Спакс.

— Е, тя е била пленничка на ледериите, тъй че може би сте права. Е, ваше величество, какво желаете от верния си боен главатар?

— Искам да си с мен на преговорите.

— Разбира се.

— Трезвен.

— Щом настоявате, но ви предупреждавам: това, което ме мъчи, мъчи и воините ми. Копнеем за бой — наехме се при вас в Болкандо само защото очаквахме едно-две нашествия. Вместо това правим маршове като проклети войници. Ако бяхме стигнали Ловците на кости навреме...

— Най-вероятно щяхте да съжалите — каза Абрастал с помръкнало лице.

Спакс понечи да се намръщи.

— Вярвате ли на онези хундрили?

— Да. Особено след предупреждението на Фелаш — макар да започвам да подозирам, че предсказанието на Четиринадесетата ми дъщеря бе съсредоточено върху нещо, което тепърва ни очаква.

— Още от тия двукраки гигантски гущери?

Тя сви рамене, после поклати глава.

— Не, не мисля, но за съжаление е само предчувствие. Ще видим каквото има да видим на преговорите.

— Малазанците изобщо не завладяха гилките баргасти — каза Спакс.

— Богове на бездната, ако се появиш така настръхнал...

— Духовете да не дават да си го помислите, ваше величество. Пред тях ще съм като заек, пропуснат от орела. Сигурно ще се вцепеня или ще напълня бричовете.

Очите на Абрастал бавно се разшириха.

— Боен главатар — каза тя удивено, — вие се страхувате от тях.

Той се намръщи и кимна.

Кралицата на Болкандо стана рязко, пое си дълбоко дъх и очите на Спакс неволно се смъкнаха към издутата ѝ гръд.

— Ще се срещна с тази адюнкта — заяви с внезапна енергия Абрастал и очите ѝ го приковаха на място. — Ако наистина ще се изправяме пред още от гигантските двукраки гущери с тяхната ужасна магия... Спакс, какво ще заявиш сега за куража на хората ти?

— Куража ли, ваше величество? Ще го имате. Но можем ли да се надяваме да направят това, което хундрилите казаха, че са направили малазанците? — Поклати глава. — Огнекоса, ще гледам твърдо в тези войници и се боя, че вече знам какво ще видя. Те са познали изпитанието.

— И не искаш да видиш истината, нали?

Той изсумтя.

— Да кажем просто, че е и добре, и лошо, че запасите ви ром са почти изчерпани.

— Наше предателство ли беше това?

Танакалаян понесе въпроса, както и очите на коравата, желязна жена, която току-що го изрече толкова честно, колкото може, преди да се огъне.

— Смъртен меч, добре знаете, че просто не можахме да стигнем до тях навреме. В този смисъл провалът ни е заради обстоятелствата, а не от вероломство.

— Веднъж и вие да говорите разумно, сър. Утре отиваме в лагера на Ловците на кости. Пригответе ескорт от петдесет души от братята и сестрите ни — искам лечители и най-старшите ни ветерани.

— Разбирам, Смъртен меч.

Тя го погледна за миг, после отново обърна очи към огряното от нефритена светлина небе на югоизток.

— Ако не вие, те ще разберат, сър.

„Притискаш ме в ъгъла, Смъртен меч. Изглежда, си склонна да ме принудиш. Само за одного ли има място на този твой пиедестал? Какво ще направиш, когато се изправиш лице в лице срещу адюнктата? Срещу Брис Бедикт?“

„Но по-важното, какво знаеш ти за тази измяна? Виждам меч в бъдещето ни. Виждам кръв на острието му. Виждам перишите сами, застанали пред невъзможен риск.“

— На разговорите ще се съобразявате с нашата позиция, сър.

— Както желаете — отвърна той с поклон.

— Била е наранена — продължи Кругава. — Ще се струпаме около нея с изключителната ни загриженост за защитата ѝ.

— Защитата ли?

— Като китовете ловци, Щит-наковалня, когато един от клана им е зле.

— Смъртен меч, тези разговори ще са между приятели, повече или по-малко. Нашият клан, както бихте могли да го наречете, не е нападнат. Никакви акули. Никакви денрабъ или гарелит. От кого я защитаваме?

— От мрака на собствените ѝ съмнения, ако не друго. Макар и да не мога да съм сигурна, боя се, че тя ще чопли собствените си рани, нетърпелива да види как кървят, жадна за вкуса на кръв в устата ѝ.

— Смъртен меч, как можем да я защитим от самата нея?

Кругава помълча за миг, после въздъхна.

— Погледът ви да е твърд, прогонете сенките от ума си, закалете увереността си до най-ярък метал. Връщаме се на пътя с цялата решителност. Мога ли да се изразя по-ясно, Щит-наковалня?

Той отново се поклони.

— Сега ме оставете.

Танакалаян се обърна и заслиза от билото. Равните редици огньове мъждукаха в падината под него и багреха платното на палатките със светлина и сянка. Пет хиляди разтега на запад се вдигаше друго сияние — от лагера на Болкандо. „Разговор на приятели, клан. Или може би не. Болкандо нямат място в тази схема.“

„Казаха, че е имала сътресение, но вече се съвзема. Казаха, че с изпадналото ѝ в безсъзнание тяло станало нещо невъзможно, там на бойното поле. Казаха — с нещо, което гореше яростно в очите им, — че в онзи ден Ловците на кости се събудили и че сърцето било там, пред безчувственото тяло на адюнктата.“

„Вече се ражда легенда, а ние така и не видяхме сътворяването ѝ. Не изиграхме никаква роля. Името на Сивите шлемове на Периш е зейнало отсъствие в тази тържествена проверка на герои.“

Несправедливостта на това го изтезаваше. Беше Щит-наковалня, но прегръдката му оставаше празна, зейнала бездна между ръцете му. „Това ще се промени. Аз ще го накарам да се промени. И всички ще видят. Нашето време идва.“

„Кръв, кръв на меча. Богове, почти усещам вкуса ѝ.“

Дръпна силно от увитата с листо пръчка и усети как всеки мускул по челюстта и шията ѝ се напруга. Димът блъвна от устата и носа ѝ. Стоеше и гледаше към равнината на север. И други излизаха в края на лагера така и гледаха към малазанския лагер. Излизаха и се вторачваха също като поклонници, изправили се пред светилище, неочакван храм, издигнал се на пътя им. Представяше си как в мълчанието си се мъчат да вместят в своя свят унило мъждукащите огньове от суха тор, смътните фигури, щъкащи около тях, отблясъка на знамена като малка гора опустошени от буря дръвчета. Мъчеха се да намерят място за всичко това, което трябваше да е лесно. Но не беше.

Щяха да потръпват от собствените си рани, да си припомнят празнините в собствените си редици и щяха да се чувстват като сенки, хвърлени от нещо по-голямо от всичко, което бяха познавали преди. Знаеше, че съществува име за това. Атри-Цеда Араникт дръпна отново от пръчката.

„Една учена жена някога оприличи това на съвършения огън и всичко, което символизира той. Ха. Една учена жена упорито се мъчеше да оправдае навика си. Глупава жена. Той си е твой, тъй че просто му се наслаждавай, а стигне ли се до оправдаването на това, което правиш, просто си затвори устата. Философия, как ли не.“

„Попитай някой войник. Всеки войник знае всичко за пушека. И какво е вътре, и какво е вън, и каква е шибаната разлика накрая.“

Ледериите се бяха държали доблестно на онова ужасяващо бойно поле. Бяха отвлекли врага. С цената на кръв и болка бяха успели да осигурят изтеглянето на малазанците — „не, нека да го наречем каквото си беше, бягство. Щом прозвучаха сигналите, онази невъзможна желязна стена се превърна в ракитак, разбит и пометен назад от свирепия вятър.“

И все пак. Ледерийските войници излизаха на свечеряване или в миговете преди разсъмване на самия край на лагера и гледаха над празното, осеяно с шубраци пространство към малазанците. Не мислеха за бягства или за отстъпления. Мислеха за всичко, което се бе разиграло преди това.

И имаше дума за това, което изпитваха.

Смирение.

— Скъпа.

Беше дошъл зад нея тихо, колебливо като дете.

Араникт въздъхна.

— Забравям как се спи.

Брис Бедикт застана до нея.

— Да. Събудих се и усетих отсъствието ти. Накара ме да се замисля.

Доскоро беше неспокойна пред този мъж. Доскоро си беше представляла забранени сцени, като човек, който би могъл да си въобрази желания, за които знае, че са неосъществими. Сега изчезването ѝ от леглото му събуждаше него неспокоен. „Няколко дни — и светът се променя.“

— За какво да се замислиш?

— Не знам дали трябва да го кажа.

Тонът му беше унил. Тя напълни дробовете си с дим и бавно го издиша.

— Обзалагам се, че е твърде късно за това, Брис.

— Никога не съм бил влюбен. Не и така. Никога преди не съм се чувствал толкова... безпомощен. Все едно, че без дори да забележа, съм ти отдал цялата си сила.

— Всички детски приказки изобщо не говорят за това — отвърна след малко Араникт. — Принцът и принцесата, всеки от двамата героичен и силен, равни в голямата любов, която спечелват. Приказката свършва с взаимно възхищение.

— Звучи малко горчиво.

— Това е вкусът на самопоздравлението. Всички тези приказки са за нарцисизма. Измамата е в огледалния образ на героя — принцеса за принц, принц за принцеса — но всъщност всичко е едно. Любовта на благородството към самото себе си. Герои печелят най-красивите любовници, това е наградата за храбростта и добродетелността им.

— И тези любовници не са нищо друго освен огледала?

— Лъскави сребърни огледала.

Усещаше погледа му върху себе си.

— Но не е това, нали? — отрони той след малко. — Ти не си моето огледало, Араникт. Ти си нещо друго. Не съм отразен в теб, също както и ти не си отразена в мен. На какво се натъкнахме тогава тук и защо се оказвам на колене пред него?

Краят на пръчката ѝ грейна като новородено слънце, за да угасне след мигновения си живот.

— Как бих могла да знам, Брис? Все едно съм застанала пред тебе под някакъв ъгъл, недостъпен за никой друг, и докато съм там, нищо не се издига между нас — трик на светлината и всичките ти защиты изчезват. И ти се чувстваш уязвим.

Той изсумтя.

— Но с Техол и Джанат не е така.

— Да, чувала съм за тях и ми се струва, че както и да застане всеки от тях, другият стои пред него. Той е нейният крал и тя е неговата кралица, и всичко останало следва от това. Това е най-редкият вид любов, мисля.

— Но не е нашето, нали, Араникт?

Тя не отвърна нищо. „Как бих могла? Чувствам се препълнена, все едно съм те глътнала жив, Брис. Вървя с бремето на тежестта ти в мен и никога не съм изпитвала нещо такова.“ Перна края на пръчката да я угаси.

— Твърде много се безпокоиш, Брис. Аз съм твоята любима. Не го мисли повече.

— Но си и моята Атри-Цеда.

Тя се усмихна в тъмното.

— И точно това ме доведе тук, Брис.

— Защо?

— Нещо се крие. Витае навсякъде около нас, неуловимо като дим. Проявило се е само веднъж досега и това беше по време на битката, сред малазанците — на мястото, където адюнктата падна в безсъзнание. Скрита ръка има във всичко това, Брис, и не ѝ вярвам.

— Където падна адюнктата? Но, Араникт, това, което се случи там, спаси живота на Тавори и най-вероятно на останалите Ловци на кости. На'Рук *побягнаха* оттам.

— Все пак ме плаши — настоя тя и извади нова пръчка ръждивец. — Съюзниците би трябвало да се покажат. — Извади сребърната кутийка с насмоленото огниво. Нощният вятър надви усилието ѝ да разпали пламъка, затова тя се приближи до Брис и опита отново.

— Съюзниците си имат свои врагове — рече той. — Показването ги излага на риск, предполагам.

Пламъкът се задържа и пръчката се разпали. Араникт се отдръпна.

— Наблюдението ти е основателно. Добре, мисля, че винаги сме подозирали, че войната на адюнктата не е лична.

— Независимо от желанието ѝ — промълви той с респект, макар и неохотно.

— Утрешните преговори може да се окажат крайно обезсърчителни, ако тя не отстъпи — отбеляза Араникт. — Трябва да научим какво знае. Трябва да разберем какво цели. И най-вече трябва да разберем какво стана с На'Рук в този ден.

Той се пресегна и за нейна изненада я погали по бузата, а след това се наведе и я целуна. Араникт се изсмя гърлено.

— Опасността е най-съблазнителният опият, нали, Брис?

— Да — прошепна той, но след това се отдръпна. — Сега ще обиколя лагера, Атри-Цеда, за да видя зората с войниците си. Ще бъдеш ли достатъчно отпочинала за срещата?

— Повече или по-малко.

— Добре. До скоро, тогава.

Загледа се след него. „Блудния да ме вземе, просто си тръгна.“

— Когато се разтегли, си остава разтеглен, нали? — изръмжа недоволно Ханават. — Какъв е смисълът?

Шелемаса продължи да разтрива с маслото издутия ѝ корем.

— Смисълът е, че се чувстваш по-добре.

— Е, признавам го, въпреки че е повече от вниманието, отколкото от нещо друго.

— Точно това мъжете така и не разбират — каза по-младата жена, след като най-сетне се отпусна и изтри ръцете си. — Ние имаме желязо в душите си. Как иначе бихме могли да издържим?

Ханават извърна поглед и стисна очи.

— Последното ми дете. Единственото ми дете.

Шелемаса отвърна с мълчание на това. Атаката срещу На'Рук бе отнела всички деца на Ханават. „Всички. Но колкото и да беше жестоко това, не беше нищо в сравнение с оцеляването на Гал. Където майката се огъне, бащата се прекършва. Няма ги. Поведете ги всички към смъртта им, а той самият оцеля. Духове, дарихте ни с лудост.“

Атаката терзаше и нея. Беше препуснала напред през баража от мълнии, взривове от двете ѝ страни, пръскаха се тела и я засипваха с цвърчаща плът и кръв. Цвилещите коне, грохотът на тъпчещите зверове, кършещи се кости... дори и сега онзи ужасен врящ котел се пробуждаше в ума ѝ, порой от звуци блъскаше в ушите ѝ отвътре навън. Смъкна се на колене, разтреперана от спомените.

По-старата жена се пресегна и отпусна длан на бедрото ѝ.

— Отминава — промълви тя. — Виждам го сред всички вас, оцелелите. Вълната на спомена, ужаса в очите ви. Но казвам ти, отминава.

— И за Гал ли?

Дланта потрепери.

— Не. Той е Боен водач. За него тази атака не е в миналото. Преживява я отново и отново, всеки миг, ден и нощ. Аз го загубих, Шелемаса. Всички го изгубихме.

Осемстотин и осемдесет воители бяха останали. Беше стояла с тях, обикаляла беше с тях останките след отстъплението и беше видяла

каквото беше видяла. „Никога вече няма да се бием, не и с предишното ликуване и радост. Военната ни ефективност, както сигурно ще кажат малазанските писачи, е изчерпана.“ Изгорените сълзи на Хундрил бяха унищожени. Не заради изгубения кураж. Нещо много по-лошо. „За един миг се оказахме отживелица.“ Нищо не можеше да прекърши духа толкова невъзвратно, колкото осъзнаването на това.

Нужен беше нов Боен водач, но Шелемаса подозираше, че никой няма да бъде провъзгласен. Волята беше умряла. Не бяха останали никакви късчета за събиране.

— Ще присъствам на преговорите — каза Ханават. — Искам и ти да си с мен, Шелемаса.

— Съпругът ти...

— Лежи в палатката на най-големия си син. Не приема нито храна, нито вода. Решил е да изтлее. Скоро ще изгорим тялото му на клада, но това ще е само формалност. Траурът ми вече е започнал.

— Знам... — Шелемаса се поколеба. — Трудно беше между вас. Слуховете за убежищата му...

— А това е най-горчивото от всичко — прекъсна я Ханават. — Гал, е, имаше разни убежища. Отдавна се научих да приемам това. Сега най-силно боли от това, че ние се намерихме отново. Преди атаката. Съживили бяхме любовта си един към друг. Имаше... имаше щастие отново. За няколко мига. — Замълча и заплака.

— Кажи ми за детето в теб, Ханават. Никога не съм била бременна. Кажи ми какво е усещането. Чувстваш се изпълнена, това ли е? Мърда ли? Казвали са ми, че мърда понякога.

Ханават се усмихна, надмогвайки мъката си, и рече:

— А, добре. Какво е усещането ли? Все едно, че току-що съм изляла цяло прасе. Да продължавам ли?

Шелемаса се засмя, кратко и ненадейно, а после й кимна. „Кажи ми нещо добро. Да заглуши писъците.“

— Децата са заспали — каза Джастара и се отпусна на колене до него. Огледа лицето му. — Виждам колко много у него е дошло от тебе. Очите ти, устата ти...

— Млъкни, жено — прекъсна я Гал. — Няма да легна с вдовицата на сина ми.

Тя се отдръпна.

— Легни тогава с *някоя*, Гуглата да те вземе дано.

Той извърна глава и се вторачи в стената на палатката.

— Защо си тук? — попита го тя ядосано. — Идваш в палатката ми като призрака на всичко, което съм изгубила. Не съм ли достатъчно измъчена? Какво искаш от мен? Погледни ме. Предлагам ти тялото си — нека споделим скръбта си...

— Престани.

Тя изсъска тихо.

— Пронижи ме с нож — каза Гал. — Направи това, жено, и ще те благословя с последния си дъх. Нож. Дай ми болка, порадвай се, докато гледаш как ме нараняваш. Това направи, Джастара, в името на моя син.

— Егоистичен боклук такъв, защо трябва да ти угаждам? Махни се оттук. Намери си друга дупка, където да се скриеш. Мислиш ли, че внуците ти са доволни да те виждат така?

— Ти не си хундрил — рече той. — Ти си гилк. Не разбираш порядките ни...

— Хундрилите бяха вдъхващи страх воини. Все още са. Трябва отново да се вдигнеш, Гал. Трябва да събереш призраците си — всички — и да спасиш народа си.

— Ние не сме уикци — прошепна той и посегна отново да впие нокти в лицето си.

Джастара изруга.

— Богове на бездната, наистина ли си мислиш, че Колтейн и неговите проклети уикци щяха да се справят по-добре?

— Той щеше да намери начин.

— Глупак. Нищо чудно, че жена ти те презира. Нищо чудно, че всичките ти любовници са ти обърнали гръб...

— Обърнали гръб? Те всички са мъртви.

— Тогава си намери *някоя*.

— Коя ще обикне труп?

— Най-после да кажеш нещо разумно, Боен водач. Коя наистина? Отговорът лежи пред мен, глупаво старче. Пет дни вече. Ти си Боен водач. Отърси се и се събуди, проклет да си...

— Не. Утре ще дам народа си под опеката на адюнктата. Изгорените сълзи на Хундрил вече не съществуват. Свърши се. Аз

свърших.

Острието на нож блесна пред очите му.

— Това ли искаш?

— Да — прошепна той.

— Кое да прережа първо?

— Ти реши.

Ножът изчезна.

— Аз съм гилк, както каза. Какво разбирам аз от милост? Сам си намери пътя към Качулатия, Гал. Уикците щяха да измрат, също както твоите воини измряха. Не по-различно. Битки се губят. Така е в света. Но ти все още дишаш. Събери хората си — те гледат към теб.

— Вече не. Никога вече няма да поведе воини в битка.

Тя изръмжа нещо невнятно, излезе и го остави сам.

Гал се взря в стената на палатката, заслушан в безсмисления си дъх. „Знам какво е това. Това е страх. През целия ми живот ме е очаквал навън, в студената нощ. Извършил съм ужасни неща и наказанието ми се приближава. Побързай, моля те.“

„Защото тази нощ е много студена и то е все по-близо.“

4.

*Някога не знаехме нищо.
Сега знаем всичко.
Стой настрани от очите ни.
Очите ни са празни.
Взри се в лицата ни
и ни виж, ако смееш.
Ние сме кожата на войната.
Ние сме кожата на войната.
Някога не знаехме нищо.
Сега знаем всичко.*

Кожа
Седжарас

Толкова пот, че човек можеше да се удави в нея. Той потръпна под кожените завивки, нещо, което правеше всяка нощ след битката. Стръскаше се и се събуждаше прогизнал, с разтуптяно сърце. В ума му оставаха запечатани образи. Кенеб, в мига преди да бъде разкъсан, се извива в седлото си и го пронизва с хладния си, разбиращ поглед. На по-малко от десет крачки един от друг, гледат се в очите. Но това беше невъзможно. „Знам, че е невъзможно. Изобщо не бях толкова близо. Той не се обърна, не погледна назад. Не ме видя. Не можеше.“

„Недей да виеш към мен от тъмното, Кенеб. Не се вирай така. Нямаше нищо общо с мен. Остави ме на мира.“

Но тази проклета армия не знаеше как да се прекърши, не разбираше от бягство пред превъзхождащ враг. Всеки войник сам за себе си, това е всичко в бягството. Но те *поддържаха строй*. „С теб сме, Юмрук Блистиг. Виж как тупат в земята ботушите ни. Вървим на север, нали? Те не ни гонят, сър, и това е добре — не мога да го усетя

повече, сър, знаете го: Дъха на Гуглата там, на тила ми. Не мога да го усетя. В добър ред сме, сър. Добър ред...”

— Добър ред — прошепна той на сумрака в палатката си. — Трябваше да се разпръснем по ветровете. Всеки да си намери сам пътя обратно. Към цивилизацията. Към здравия разум.

Потта изсъхваше или пък остърганата вътрешна страна на кожената завивка я беше попила цялата. Все още беше премръзнал и стомахът му се беше стегнал от страх. „Какво е станало с мен? Те гледат. Там навън, в тъмното. Гледат. Колтейн. Дюйкър. Хилядите отвъд стената на Ейрън. Гледат ме отгоре от кръстовете си. А сега и Кенеб, там на коня си. Рутан Гъд. Бързия Бен. Мъртвите ме чакат. Чудят се защо не съм с тях. Би трябвало да съм с тях.“

„Знаят, че мястото ми не е тук.“

Някога беше чудесен войник. Свестен командир. Достатъчно умен, за да опази живота на хората си в гарнизона, героят, който спаси Ейрън от Вихъра. Но след това бе дошла адюнктата и всичко започна да се обърква. Тя го разжалва, изхвърли го от Ейрън — щяха да го направят Върховен юмрук, Градския защитник. Щяха да са му дали палат.

„Тя открадна бъдещето ми. Живота ми.“

Град Малаз беше още по-лошо. Там беше видял прогнилото сърце на империята. Малик Рел, предателят на Легиона на Ейрън, убиецът на Колтейн, Дюйкър и всички останали — не, никакво съмнение нямаше за това. Но ето, че джисталецът беше там, шепнеше на ухото на императрицата и мъстта му срещу уикците все още не бе приключила. „И срещу нас. Ти ни отведе в онова гнездо, Тавори, и още от нас умряха. Въпреки всичко, което направи, никога няма да ти простя.“

Когато се изправеше пред нея, това го изпълваше с жлъч. Всеки път почти се разтреперваше от желание да я хване за гърлото, да прекърши това гърло, да й каже какво му е причинила, да го повтаря, докато светлината напусне мъртвите й студени очи.

„Бях добър офицер някога. Доблестен войник.“

„Сега живея в ужас. Какво ще ни направи тепърва? Ю’Гатан не стигаше. Град Малаз не стигаше. Нито Ледер, никога нищо не стигна. На’Рук? Пак няма да е достатъчно. Проклетата да си, Тавори. Готов съм да умра за подходяща кауза. Но това?“

Никога досега не бе изпитвал такава омраза. Отровата ѝ го изпълваше и мъртвите продължаваха да го гледат от местата си из пустошта на владенията на Качулатия. „Трябва ли да я убия? Това ли искате всички вие? Кажете ми?“

Стените на палатката изсветляваха. Този ден щеше да е срещата. Адюнктата, Юмруците подредени около нея, новите, единственият оцелял от старите. „Но кой ме поглежда? Кой върви на стъпка зад мен? Не е Сорт. Нито Кайндли. Нито дори Рабанд или Сканароу. Не, новите Юмруци и старшите им офицери гледат право през мен. Аз вече съм призрак, вече съм един от забравените. Какво съм направил, та да заслужи това?“

Кенеб го нямаше. След Ледерас Кенеб във всяко отношение на практика бе командвал Ловците на кости. Ръководеше похода, грижеше се за снабдяването, поддържаше дисциплина и ред. Накратко, вършеше всичко. Някои хора притежават такива умения. „Поддържането на гарнизон беше много лесно. Имахме един дебел интендант, който бъркаше във всеки джоб, ухилен тъпак с остро око, и бяхме обкръжени от снабдители, каквото ти потрябва — просто пуснеш писмено искане, и готово. Понякога и от това нямаше нужда, само смигнеш и ти кимнат.“

„Патрулите излизаха и се връщаха. Постовете се сменяха, стражите на портите бдяха. Пазехме мира и мирът пазеше благополучието ни.“

Но една армия в поход беше друга работа. Логистиката го затрупваше с проблеми и задръстваше мозъка му. Твърде много за мислене, твърде много грижи. „Добре, сега сме поизтънели... ха, колко мил начин да се каже. Сега сме армия от редовни, с шепа тежки и морска пехота. Запасите ни са в изобилие, ако такова нещо изобщо съществува.“

„Но няма да продължи дълго така. Тя иска да прекосим Пустинните земи — а какво ни чака отвъд? Пустиня. Празно. Не, чака ни глад, колкото и да са натоварени фургоните ни. Глад и жажда.“

„Няма да го поема това. Няма. Не го искайте от мен.“

Само че нямаше и да го искат, нали? Защото не беше Кенеб. „Всъщност няма защо да се появявам там. По-зле съм от Банашар в онази компания. На него поне му стиска да се явява пиан и да се усмихва на недоволството на адюнктата. Това е куражът ни.“

С настъпването на утрото лагерът се раздвижваше. Затихнал, с приглушени разговори тук-там, сънен и пробуждащ се за жестоките истини; отварят се очи, потръпват души. „Ние сме крачещи мъртъвци. Какво още искаш от нас, Тавори?“

Много. Знаеше го като зъби, впити в гръдта му.

Изръмжа тихо, дръпна настрана дебелиите кожи и се надигна. Палатка на Юмрук. Всичкото това пространство за нищо, само за влажния въздух наоколо, чакащ геройското му ставане, даденото му от боговете великолепие. Навлече дрехите си, взе студените си кожени ботуши, изтърси ги да не са се сврели скорпиони и паяци вътре и ги обу. Трябваше да се изпикае.

„Добър офицер бях някога.“

Юмрук Блистиг дръпна платнищата на палатката и излезе навън.

Кайндли огледа наоколо.

— Капитан Рабанд.

— Юмрук?

— Намери ми Поурс.

— Старши сержант Поурс ли, сър?

— Или каквото звание си е избрал за днес, да. Ще го познаеш по черните очи. — Кайндли помълча замислен за миг и рече: — Жалко, че не знам кой му счупи носа. Заслужава медал.

— Слушам, сър. Тръгвам, сър. — И изчезна.

Кайндли чу стъпки зад себе си и се обърна. Юмрук Фарадан Сорт, с капитан Сканароу на стъпка зад нея. И двете не изглеждаха много весели. Кайндли се намръщи.

— Тези лица ли искате да покажете на войниците си?

Сканароу извърна гузно поглед, но очите на Сорт се втвърдиха като кремък.

— Собствените ти войници са на ръба на бунта, Кайндли. Не мога да повярвам, че си заповядал...

— Преглед на снаряжението? Защо не? Ще ги принуди да остържат говната от бричовите си. Крайно време е за малко почистване.

Фарадан Сорт го гледаше съсредоточено.

— Не е игра значи?

— Един съвет — каза Кайндли. — Крепостта гори, черната стомашна чума убива кухненския персонал, плъховете не искат да изядат вечерята ти и чула, че ще заминаваш, жена ти е смазала пантите на вратата на спалнята. Тъй че влизам и ти изприщвам ухото заради неизлъсканите ти ботуши. Когато ме гледаш, за какво мислиш?

— Мисля за по-изобретателни начини да ви убия, сър — отговори Сканароу.

Кайндли затегна оръжейния си колан.

— Слънцето пропука небето, скъпи мои. Време е за редовната ми разходка.

— Искате ли няколко телохранители, сър?

— Щедро предложение, капитане, но ще се оправя. А, ако се появи скоро Рабанд с Поурс, повишете добрия капитан. Всемогъщ Надзирател на Вселената ще е подходящо. До скоро, дами.

Фарадан Сорт се загледа след него, въздъхна, потърка лицето си и измърмори:

— Кучият му син е прав.

— Затова е кучи син, сър.

Сорт я изгледа през рамо.

— Репутацията на един Юмрук ли оспорваш, капитане?

Сканароу се изпъна.

— Съвсем не, Юмрук. Изтъквах факт. Юмрук Кайндли е кучи син, сър. Такъв беше като капитан, лейтенант, ефрейтор и седемгодишен хулиган. Сър.

Фарадан Сорт изгледа за миг Сканароу. Беше понесла тежко смъртта на Рутан Гъд, толкова тежко, че според Сорт отношенията им не бяха просто на бойни другари, колеги офицери. А сега казваше „сър“ на нея, след като едва преди няколко дни бяха колеги офицери. „Трябва ли да говоря за това? Трябва ли да й кажа, че и за мен е толкова неловко, колкото сигурно е за нея? Има ли смисъл?“ Тя се държеше, нали? Държеше се като проклет войник.

„А и Кайндли. Юмрук Кайндли, Гуглата да ни е на помощ.“

— „Редовна разходка.“ Богове на бездната. Е, май е време да се срещна с новите си войници.

— Редовната пехота са прости хорица, сър. Липсва им жилката на своенравност, като в морската пехота. Не би трябвало изобщо да са проблем.

— Огънаха се в битка, капитане.

— Беше им заповядано, сър. И точно затова все още са живи, повечето.

— Започвам да се досещам за друга причина за прегледа на снаряжението на Кайндли. Колко захвърлиха оръжията и оставиха щитовете си?

— Працахме групи да ги съберат по пътя, сър.

— Не това имам предвид — каза Сорт. — Оставиха оръжията си. Това може да стане навик. Казваш, че няма да са проблем, капитане? Може би не от вида, за който си мислиш. Другият вид проблем ме притеснява.

— Разбрано, сър. Няма да е зле да ги постегнем тогава.

— Мисля да стана много неприятна.

— Кучи син?

— Бъркаш рода.

— Може би, сър, но изразът все пак е подходящ.

Ако беше спокоен. Ако се измъкнеше от изпаренията и утайката от снощното вино и потиснеше болката в главата си и горчивия вкус на езика си. Ако затаеше дъх, легнал като мъртвец, в онова съвършено изражение на поражение. Тогава щеше да може да я почувства. Раздвижване, далече под напуканата, мазолеста кожа на земята. „Червеят се раздвижва и ти наистина я усещаш, жрецо. Тя е глождещата ти съвест. Тя е пламналият ти срам, така зачервил лицето ти.“

Неговата богиня се приближаваше. Проточено във времето усилие, несъмнено. Имаше месото на цял свят, което да дъвче. Кости, които да працият в челюстите ѝ, тайни, които да поглъща. Но стенеха планини, накланяха се и се местеха от бавното ѝ, дълбоко пълзене. Кипваха морета. Тресяха се лесовете. Червеят на Есента идеше. „Благослови нападалите листа, благослови сивите небеса, благослови хапливия вятър и зверовете, които спят.“ Да, Свята майко, помня молитвите. „И уморената кръв ще храни пръстта, и ще бъдат хвърлени

телата им в корема ти. И Тъмните ветрове на Есента ще връхлетят с глад и ще похитят освободените им души. Пещери ще стенат с техните гласове. Мъртвите са обърнали гърбове на земната твърд, на камъка и небесния допир. Благослови техния път напред, откъдето никой не се завръща. Душите са без стойност. Само плътта храни живота. Само плътта. Благослови очите ни, Д'рек, че те са отворени. Благослови очите ни, Д'рек, защото виждат.“

Обърна се на хълбок. Отровата стига до плътта много преди душата да я напусне. Тя е жестокият измерител на времето. Тя е лицето на неизбежната развала. Не я ли благославяше с всеки ден от своя живот, който бе спечелил?

Закашля и бавно се надигна. Невидими пръсти се бяха стегнали в черепа му. Знаеше, че има някой там вътре, нечий юмрук бе затворен вътре и искаше да излезе навън. „Навън от главата ми, да. Кой може да ги обвини?“

Огледа се замаяно. Гледката беше твърде цивилизована. Небрежно някак, да, леки намеци за разпадане, определена немарливост. Но никаква лудост. Никакъв ужас. Обичайната подреденост сякаш му се смееше в лицето. Безвкусният въздух, жалко бледото утро, просмукващо се през стените на палатката, очертавало силуетите на насекоми: всеки дребен детайл виеше досадната си истина.

„Но толкова много умряха. Само преди пет дни. Шест. Вече са шест. Все още мога да ги чуя. Болка, гняв, всички онези яростни викове на безнадеждност. Ако изляза навън тази сутрин, би трябвало все още да ги виждам. Морските пехотинци. Тежките. Върхлитат срещу настъпващия враг като стършели, но стършели, водещи изгубена битка — бяха срещнали нещо много по-гадно от самите тях и един по един бяха стъпкани и размазани в земята.“

„И хундрилите. Богове на бездната, горките Изгорени сълзи.“

Твърде цивилизована бе тази гледка — купищата дрехи, пращните делви, опразнени и зарязани по земята, стъпканите треви, залиNELI без чистите слънчеви потоци. Щеше ли изобщо да се върне светлината на живота, или тези треви бяха обречени да повехнат и умрат? Нито едно стръкче не знаеше. Засега не им оставаше нищо друго, освен да страдат.

— Спокойно — измърмори Банашар. — Ние продължаваме. Ще се съвземете след няколко дни. Ще усетите отново дъха на вятъра. Обещавам. — „Ах, Свята майко, твои думи на утеха ли са това? Светлината се връща. Бъдете търпеливи, сладката й целувка се приближава. Нов ден. Бъдете спокойни, крехки стръкчета.“

Изсумтя и тръгна да потърси някоя делва с нещо, останало в нея.

Петима воини хундрили стояха пред Мъртвия Хедж. Изглеждаха объркани, но решителни, ако такова нещо бе възможно, а Подпалвачът на мостове не беше сигурен в това. Трудно им беше да го погледнат в очите, но се държаха.

— Какво в името на Гуглата да правя с вас?

Погледна през рамо. Двамата му нови сержанти идваха зад него, зад тях се събираха други войници. Двете жени приличаха на торби, натъпкани с лоши спомени. Лицата им бяха болнаво сиви, сякаш бяха забравили всички радости на живота — „сякаш са видели другата страна. Но, милички, не е толкова зле, само стигането дотам е гадно.“

— Командире? — попита Суитлард и кимна към хундрилите.

— Искат да се присъединят към нас — каза Хедж намръщено. — Разжалвани от Изгорените сълзи или нещо такова. — Обърна се отново към петимата. — Обзалагам се, че Гал ще нарече това измяна и ще дойде за главите ви.

Най-старият от воините, с почти черно лице от татуираните сълзи, сякаш се сниши още повече под широките си изгърбени рамене.

— Душата на Гал Иншикалан е мъртва. Всичките му деца загинаха в атаката. Вижда само миналото. Изгорените сълзи на Хундрил вече ги няма. — Посочи приятелите си. — Но ние искаме да продължим да се бием.

— Защо не при Ловците на кости? — попита Хедж.

— Юмрук Кайндли ни отказа.

Друг воин изръмжа и рече:

— Нарече ни диваци. И страхливци.

— Страхливци? — Хедж се намръщи още повече. — Бяхте ли в онази атака?

— Бяхме.

— И искате да продължите да воювате? Какво му е страхливото в това?

Най-старият отвърна:

— Искаше да ни посрами пред народа ни — но ние сме унищожени. Коленичим в сянката на Колтейн, прекършени от провал.

— Казвате, че всички останали просто ще се... стопят?

Мъжът сви рамене.

Алхимик Бейвдикт заговори зад Хедж:

— Командире, понесохме няколко загуби. Тези воини са ветерани. И оцелели.

Хедж се извърна и погледна ледериеца.

— Не сме ли всички?

Бейвдикт кимна.

Хедж въздъхна и отново се обърна към воините. Кимна на възрастния.

— Името ти?

— Беррах. Това са синовете ми. Слег, Гент, Паврал и Раез.

„Синовете ти. Нищо чудно, че не се чувствате желани в лагера на Гал.“

— Вече сте конната ни охрана, съгледвачи и ако се наложи — конница.

— Мостоваци?

Хедж кимна.

— Подпалвачи на мостове.

— Ние не сме страхливци — изсъска най-младият, Раез, с почервенияло от ярост лице.

— Ако бяхте, щях да ви пратя да товарите — каза Хедж. — Беррах, ти си капитан на нашите Конни... имате ли резервни коне?

— Вече не, командире.

— Все едно. Сержантите ми ще ви снаряжат. Свободни сте.

В отговор петимата воини извадиха сабите си и му отдадоха чест по начин, който Хедж не беше виждал досега, с острието, притиснато диагонално през оголеното гърло на всеки.

Бейвдикт зад него изсумтя.

„И ако сега кажа: «Режи», ще направят точно това, нали? Богове на бездната.“

— Достатъчно с това, бойци — каза Хедж. — Ние в Подпалвачите на мостове не почитаме култа към Колтейн. Той беше просто един малазански командир. Добър, разбира се, и сега стои в сянката на Дасем Ълтър. И си има голяма компания. И един ден може би и Гал ще е там.

Беррах се намръщи.

— Да не почитаме ли паметта им, сър?

Това, в което Хедж оголи зъби, можеше да се нарече всякак, но не и усмивка.

— Почитайте каквото си щете в свободното си време, капитане, само че вече няма да имате никакво свободно време, защото вече сте Подпалвач на мостове, а ние, Подпалвачите на мостове, почитаме само едно.

— И какво е то, сър?

— Убиването на врага, капитане.

Нещо се оживи на лицата на воините. Прибраха оръжията като по команда. Беррах като че ли се канеше да заговори и накрая се осмели да попита:

— Командир Хедж, как отдават чест Подпалвачите на мостове?

— Не отдаваме. А за всеки извън нашата рота е това.

Очите се опулиха на неприличния жест на Хедж, а след това Беррах се ухили.

Когато се обърна да подкара сержантите си, Хедж видя, че вече не са съвсем онези издути сиви торби отпреди малко. Страхът се беше смъкнал от лицата им и умората вече личеше ясно — но някак смекчена. Суитлард и Ръмджъгс отново изглеждаха почти красиви.

„Нас, Подпалвачите на мостове, ни пердашат непрекъснато. Просто се вдигаме отново. Без излишно фучене, просто ставаме отново, да.“

— Алхимик — обърна се той към Бейвдикт, — покажи ми онова твоє ново изобретение.

— Най-после — отвърна ледериецът. — Странно, нали?

— Кое?

— Как петима хундрили ви накараха всички да се стегнете.

— Сержантите бяха в шок...

— Командире, вие изглеждахте по-зле от тях.

„О, Гуглата да ме вземе дано, едва ли мога да оспоря това.“

- Та кажи ми сега какво може да прави новата проклетия.
- Ами, сър, вие нали ми разправяхте за Барабана и...
- Какво? Кога?
- Бяхте пиян. Все едно, това ме наведе на мисълта, че...

Двамата новодошли влязоха в отделъонните лагери и се вдигнаха лица с помръкнали очи. Никой не искаше да се намесват в личната им мъка. Не и сега. Бадан Грук се поколеба, след това бавно се надигна.

— Осемнайсетото, нали?

Сержантът, мъж от Дженабакъз, огледа другите войници.

— Кой е от това, което е останало от Десето?

Бадан Грук изстина. Можеше да усети внезапно изостреното внимание на другите в лагера. Разбираше това отношение. Не беше корав мъж и всички го знаеха — тъй че щеше ли да отстъпи сега? „Ако ми беше останало нещо, щях.“

— Не знам къде бяхте в окопите, но ние посрещнахме първата атака. Проклето чудо е, че някои от нас все още са живи. Има двама морски пехотинци от Десето и предполагам, че затова сте тук, след като вие, сержант, и ефрейторът ви, явно сте единствените оцелели от вашето отделение. Загубили сте всичките си войници.

Бадан замълча, за да прецени ефекта от думите си. Не го видя. „Какво ни казва това? Нищо добро.“ Извърна се и посочи.

— Ей там, онези са от отделението на Праймли. Но сержант Праймли е мъртъв. Както и Хънт, и Нелър, и Мълван Дрийдър, а ефрейтор Кисуеър я няма... липсва. Остават ви Скълдет и Дроуфърст.

Сержантът се приближи, с ефрейтора зад него.

— Морска пехота, стани. Аз съм сержант Гонтай^[1], а това е ефрейтор Риб. Десето вече не съществува. Вече сте в Осемнайсетото.

— Какво? — попита Дроуфърст и се намръщи. — Отделение от четирима?

— Взимаме още двама от Седмо и други двама от Пето на Девета рота — отвърна ефрейторът.

Ръфъл изкуцука до Бадан Грук.

— Сержант, Синтър се върна.

Бадан въздъхна и се обърна.

— Чудесно. Тя ще се оправи с това.

Никой нямаше да трябва повече да гледа така към него и да очаква... — „да очаква какво? Гуглата знае. Сега просто събират парчета. Да закърпят дрипата.“ Върна се при останките от огъня и седна с гръб към другите.

„Видял съм достатъчно. Дори морските пехотинци не правят това за прехрана. Не можеш да умреш за прехрана. Тъй че кърпете нови отделения колкото щете. Но сериозно, колко точно морски пехотинци са останали? Петдесет? Шейсет? Не, по-добре да се просмучем в тези редовни, горчиви като стара кръв. Гуглата знае, гади ми се от тия лица тук, гади ми се, че не виждам липсващите, онези, които няма да видя никога повече. Шоули. Страп Пъл. Ским, Хънт, всички.“

Синтър говореше с Гонтай, но гласовете им бяха тихи и спокойни. След малко тя се приближи и клекна до него.

— Дойде ездач от Изгорените сълзи. Кисуеър още се съвзема. Кракът ѝ е зле.

— Отведоха ли ги?

— Кой?

— Сержанта.

— Да, макар че не е толкова далече. Просто „ей там“, Бадан. Не сме достатъчно много, че да се пръснем.

Бадан взе някаква пръчка и разбърка пепелта на огъня.

— Какво ще направи тя, Синтър?

— Кисуеър ли?

— Адюнктата.

— Откъде да знам? Не съм говорила с нея. Никой не е говорил, доколкото мога да разбера. Поне изглежда, че Юмруците командват в момента.

Бадан пусна пръчката и потърка лицето си.

— Трябва да се върнем.

— Няма да стане — отвърна Синтър.

Той я погледна ядосано.

— Не можем просто да се вдигнем и да продължим.

— По-спокойно, Бадан. Измъкнахме повече войници, отколкото би трябвало да можем. Не сме толкова пострадали, колкото можеше да сме. Рутан Гъд, Бързия Бен, а после онова, което стана в авангарда.

Тези неща ги спряха. Да не говорим как Фид ни накара да се окопаем — без ония траншеи тежките изобщо нямаше да могат да...

— Умрат?

— Да задържат. Достатъчно, та ледериите да натиснат. Достатъчно, за да можем останалите да се оттеглим.

— Да се „оттеглим“, да. Страхотно.

Тя се наведе към него и изсъска:

— Слушай. Ние не умряхме. Нито един от нас, които още сме тук...

— Едва ли може да е по-очевидно.

— Не схващаш нищо. Бяхме прегазени, Бадан, но успяхме да изпълим дори и от това. Да, може да е било отчаяното дръпване на Богинята, може всички други да са излезли на пътя на мечовете, които идеха към нас. Може да е от това колко стъписани бяха вече — както чух, Лостара Юил била почти невидима сред облак от кръв, и не нейната. Трябва да ги е спряло това. Пауза. Колебание. Все едно, простата истина е, че когато започнахме да се оттегляме...

— Те ни оставиха да го направим.

— Работата е, че можеше да е много по-лошо, Бадан. Виж хундрилите. Шест хиляди влязоха, по-малко от хиляда се върнаха. Чух, че някои от оцелелите им са дошли в лагера. Включили са се в Подпалвачите на мостове на Мъртвия Хедж. Казват, че Боен водач Гал е прекършен. Тъй че виждаш ли какво става, когато командирът се прекърши? Останалите просто рухват.

— Може би е наш ред.

— Съмнявам се. Тя просто е ранена и Денъл не ѝ действа. Трябва да намери свой начин да се изцели. Но ти все още не схващаш за какво ти говоря. Не се разкапвай, Бадан. Не се затваряй в себе си. Отделението ти загуби Скин, но никой друг.

— Неп Фъроу е болен.

— Той винаги е болен, Бадан. Най-малкото откакто стъпихме в Пустинните земи.

— Релико се буди с писъци.

— Не е само той. Двамата с Вастли стояха с тежките, нали? Така. Бадан Грук огледа загасналия огън и въздъхна.

— Добре, Синтър. Какво искаш от мен? Как да оправя всичко това?

— Да оправиш това? Идиот такъв, не се и опитвай. Не е за нас. Гледаме си офицерите и чакаме те да поведат.

— Не съм виждал капитан Сорт.

— Защото я направиха Юмрук... ти къде си бил? Все едно. Чакаме Фид, това е истината. По същото време, когато ще е срещата, ни събира всички, последните морски пехотинци и тежки.

— Той все още е сержант.

— Бъркаш. Капитан е вече.

Бадан Грук неволно се усмихна.

— Но е превъзбуден.

— Цяла сутрин танцува, да.

— Значи всички се събираме. — Извърна се и я погледна в очите.

— И слушаме какво има да ни каже. А след това...

— След това... е, за след това ще му мислим след това.

Бадан примижа към нея. Страхът му се върна и го смрази. „Не е отговорът, който очаквах.“

— Синтър, да идем ли да доведем Кисуеър?

— А, не. Нека я оставим тая крава да се помъчи още малко.

— Щото сме дребни — каза Ръфъл.

— Е-е, ххво?

— Чу ме, Неп. Ония Късоопашати бяха прекалено високи. Замахът толкова ниско, който трябваше да правят, беше труден — бронята им на кръста не им дава. А нас видя ли ни? Бързо се научихме. Водехме война с пиццалките им. Мушкахме нагоре в слабините им. Сечахме им сухожилията. Бодяхме им проклетите стъпала. Бяхме армия от кучешки бълхи, Неп.

— Аш не шъм кушешка вълха. Влѣх шъм аш. Неп Влѣха!

— Май си прав, Ръфъл — намеси се Релико. — Почнахме да се бием адски ниско, нали? Точно в краката им, близък бой, свършихме работа. — Абаносовото му лице се изкриви в нещо като усмивка.

— Точно както казах. — Ръфъл кимна и запали още една пръчка ръждивец, за да довърши закуската с другите пет. Ръцете ѝ трепереха. Беше посечена в десния крак и грубо защитата рана болеше. Както и всичко останало.

Синтър се смъкна до Хъни и каза тихо:

— Наложил се да отрежат ръката.

Лицето на Хъни се стегна.

— Дясната.

Другите се наведоха към тях да слушат. Синтър се намръщи.

— Да. Ефрейтор Рим ще е тромал известно време.

— И нас ли ще ни свият в друго отделение тогава, сержант? — попита Лукбек. — Или ние ще глътнем друго, както сме останали само с двама десантчици?

Синтър сви рамене.

— Още се обсъжда.

— Не ми харесва това, което стана с Десето, сержант — каза Хъни. — В един момент го има, в следващия го няма. Като дим. Не е редно така.

— Гонтай си е кучи син малко — рече Синтър. — Няма такт.

— И освен това позволи всичките му войници да загинат — изтъкна Лукбек.

— Спрете. Не можем да разсъждаваме така, не и този път. В тази битка се получи, че всеки е сам за себе си.

— Не и Фид — каза Хъни. — Или ефрейтор Тар. Или Коураб или Ърб, даже и Хелиан. Те сплотяваха, сержант. Точно затова сега сме живи.

Синтър извърна очи.

— Много се седи и приказва тука, мисля. Всички ще хванете краста и става гадно. — Стана. — Трябва да поговоря с Фид.

Сержант Ърб се приближи до Солтлик.

— Отделение, стани.

Мъжът го изгледа отдолу, изпръхтя и се надигна.

— Вземи си багажа.

— Слушам, сержант. Къде отиваме?

Ърб тръгна, без да му отвърне, и тежкят се затътри на две стъпки зад него. Не изгаряше от нетърпение за това. Знаеше лицата на повечето морски пехотинци в тази армия. За такива неща паметта му

бе добра. Лица. Лесно. Хората, криещи се зад тях — не. Имена? Забрави. Сега, разбира се, не бяха останали много лица.

Лагерът на морската и тежката пехота беше в бъркотия. Неподредено, немарливо. Пръснати отделения, празни места на мястото на други. Палатки, провиснали от небрежно забиване на колчетата. Оръжейни колани, очукани шлемове и разхвърлена броня по земята сред кокали от родара и сварени ребра от мириди. Плитки дупки, вмирисани от повръщано — войниците се оплакваха от някаква стомашна гадина, но по-вероятно бе просто от нерви, ужасната последица от всяка битка. Киселината от оцеляването, която продължава да пари нагоре по гърлото.

И навсякъде около тях — утрото, проснало се в кроткото си безумство, безчувствено както винаги. Изсветляващо небе, кръжащи и бръмчащи насекоми, глухо мучене на животни, подкарани на заколение. Едно нещо липсваше обаче. Разговорите. Войниците седяха навели глави или поглеждаха от време на време, с помръкнали и отчуждени очи.

Всички под обсада. От зеговете около кръга, от купчините палатки, оставени сгънати и вързани с колчетата и въжетата. Мъртвите също нямаха какво да кажат, макар че всички все още седяха и ги чакаха.

Ърб спря при един такъв накъсан кръг седящи войници. Бяха поставили котле върху жарта и парата, която се вдигаше от него, беше тежка, опияняваща. Той ги огледа. Две жени, двама мъже.

— Двайсет и второ отделение?

По-възрастната жена кимна, без да вдига глава. Ърб помнеше, че я е виждал. Живо лице, помнеше. Остър език. Град Малаз може би, или Ю'Гатан. Островитянка със сигурност.

— Всички, стани.

На лицата, които се вдигнаха към него, имаше негодувание. Другата жена, млада, тъмнокожа и тъмнокоса, имаше изумително сини очи, които блеснаха от гняв.

— Страхотно, сержант — заговори тя с акцент, какъвто не бе чувал досега. — Току-що си попълни отделението. — Щом видя Солтлик, застанал зад Ърб, изражението ѝ се промени. — Тежък. — Жената кимна почтително.

Другата изгледа навъсено приятелите си.

— Това, което виждате пред себе си, момчета и момичета, е Тринайсето. Това отделение, и на Хелиан, пиха гущерска кръв онзи ден. Тъй че всички стани, мамка му, и веднага! — Даде им пример. — Сержант Ърб, аз съм Класп. Дойдохте да ни приберете, добре. Все някой трябваше да ни прибере.

Другите се бяха вдигнали на крака, но по-младата жена продължаваше да се мръщи.

— Загубихме добър сержант...

— Който не слушаше, като казаха „залегни“ — сряза я Класп.

— Винаги си вреше носа навсякъде — каза единият мъж, картулиец с мазна брада.

— Любопитство — подхвърли другият, нисък плещест фалариец с дълга коса с цвета на опръскано с кръв злато. Върхът на носа му бе отсечен и бе хванал дебела коричка.

— Свършихте ли с елегията? — каза Ърб. — Добре. Това е Солтлик. Значи, лицата ги знам, тъй че ви познавам всичките. Сега да чуя имената.

— Бърнт Роуп, сержант — каза картулиецът. — Сапъор.

— Лап Туърл — представи се фалариецът. — Резач.

— Изцеряване?

— Не разчитайте на това. Не и на този терен.

— Сад — каза по-младата жена. — Отдельонен маг. Безполезна почти колкото Лап в момента.

— Пазите ли още арбалетите? — попита Ърб.

Никой не отвърна.

— Тогава първата задача: бегом до оръжейната. После се връщате тук и почиствате тази кочина. Двайсет и второ е разпуснато. Добре дошли в Тринайсето. Солтлик, придружи ги. Класп, ти вече си ефрейтор. Честито.

Когато всички тръгнаха, Ърб остана да стои сам и неподвижен и дълго, незабелязан от никого, се взираше в празното.

Някой я сръга в рамото и тя простена и се обърна настрана. Второ сръгване, по-силно този път.

— Разкарай се. Още е тъмно.

— Още е тъмно, сержант, защото сте си вързали очите.

— Тъй ли? Ами що не си ги вържете и ваш'те? Тогава всички щяхме да спим.

— Съмна се, сержант. Капитан Фидлър иска да...

— Той все иска. Щом станат офицери, само това правят. Някой да ми даде делва.

— Всичко свърши, сержант.

Тя се пресегна, опипа грубия парцал, покрил очите ѝ, и дръпна единия край само колкото да отвори едното.

— Това не е възможно. Идете ми намерете.

— Ще идем — обеща Бретлес. — Веднага щом станете. Някой обикаля по отделенията и ни броят. Не ни харесва това. Изнервя ни.

— Що? — Окото ѝ примига. — Имам си осем десантчици...

— Четирима, сержант.

— Петдесет процента загуби не е толкова зле за купон.

— Купон ли, сержант?

Тя бавно се надигна.

— Снощи имах осем.

— Четирима.

— Точно, четири двойни.

— Нямаше никакъв купон, сержант.

Хелиан дръпна парцала и отвори и другото си око.

— Нямаше, тъй ли? Така става, като се сковаваш, ефрейтор. Изтърваваш хубавите моменти.

— Предполагам. Разтапяме буца шоколад в едно котле — помислих, че може да искате малко.

— Какво? А, да. Шоколад „Балкло“. Добре, разкарай се от палатката да се приведа в приличен вид.

— Не сте в палатката си, сержант. В клозетния ни изкоп сте.

Тя се огледа.

— Хм. Това обяснява миризмата.

— Никой не го е използвал още, сержант, като гледахме как лежите тук.

— О.

Стомахът му се сгърчи отново, но нищо не бе останало за повръщане, тъй че го изтърпя, изчака задъхан и се смъкна на земята.

— Щръкналите цици на Полиел, ако не мога да задържа нищо, ще се скапя.

— Вече си се скапал, Уидър — подхвърли с хрипливия си глас Троутслитър от няколкото крачки напред срещу вятъра. Старите белези по шията му се бяха възпалили; бяха го ударили в гърдите, толкова силно, че брънките на ризницата се бяха пръснали, и нещо от тази травма беше раздрало гърлото му.

Бяха извън лагера, на дваисет крачки от крайния източен пост. Уидършинс, Троутслитър, Детсмел и сержант Балм. Оцелелите от Девето отделение. Редовните се свиваха в дупките си и ги бяха гледали, докато минаваха мълчаливо покрай тях, с кървясали очи. Войнственост ли беше това? Жал? Отдельонният маг не знаеше, но в този момент изобщо не му пукаше. Избърса устата си с опакото на ръката и погледна Троутслитър и Балм.

— Ти ни извика тук, сержант. Какво сега?

Балм смъкна шлема си и се зачеса енергично по темето.

— Просто рекох да ви кажа, че не разформираме отделението и не взимаме никакви нови трупове. Просто сме ние, вече.

— Бихме толкова път за това? — изсумтя Уидършинс.

— Не бъди идиот — изръмжа Детсмел.

Балм се обърна към войниците си.

— Говорете, всички. Ти пръв, Троутслитър.

Високият мъж се сепна.

— Какво да кажа? Сдъвкаха ни на парчета. Но Кайндли как върза Фид, е, проклет гений е тоя. Имаме си капитан вече...

— Нищо й нямаше на Сорт — намеси се Детсмел.

— Не казвам, че й имаше. Определено си е офицер жената. Но може би точно това е идеята. Фид е стар морски пехотинец, беше сапър. Сержант. А сега е капитан на това, което остана от нас. Мен ме устройва. — Сви рамене и се обърна към Балм. — Нищо повече нямам за казване, сержант.

— А когато каже, че е време да тръгнем, ще врешиш ли и ще хленчиш ли?

Троутслитър повдигна вежди.

— Да тръгнем? Къде да тръгнем?

Балм примижа и рече:

— Твой ред е, Детсмел.

— Качулатия е мъртъв. Сиви конници патрулират на Портата. В сънищата си виждам лица, смътно, но ги виждам. Малазанци. Подпалвачи на мостове. Не можете да си представите колко успокоително действа, просто не можете. Всички са там и мисля, че трябва да благодарим на Мъртвия Хедж за това.

— В смисъл? — попита Уидършинс.

— Просто чувство. Все едно, че с връщането си е прогорил пътека. Преди шест дни щях да се закълна, че бяха толкова близо, че да ги целунеш.

— Защото всички бяхме почти мъртви — сопна се Троутслитър.

— Не, бяха като оси, и сладкото беше не че ние умираме, нито гущерите. Беше Лостара Юил. — Очите му бяха светнали, докато ги поглеждаше един по един. — Зърнах го за миг, знаете ли. Видях я как танцува. Направи каквото направи Рутан Гъд, само че не падна под мечовете. Гущерите се стъписаха — не знаеха какво да правят, не можеха да се доближат, а които се доближиха, богове, насечени бяха на парчета. Видях я и сърцето ми едва не се пръсна.

— Тя спаси живота на адюнктата — рече Троутслитър. — Толкова добре ли е това?

— Не е твоя работа дори да питаш — каза Балм. — Фид ни събира. Има да ни каже някои неща. За това, предполагам. За адюнктата — и какво предстои. Все още сме морска пехота. Ние сме *морската пехота* и имаме тежките в редиците си, най-упоритите бикове, които съм виждал.

След това се обърна, тъй като двама редовни от постовете се приближаваха към тях. Носеха два самуна хляб, увита буца сирене и глинена бутилка от Седем града.

— Какво е това? — учуди се Детсмел.

Двамата войници спряха на няколко крачки от тях и този отдясно отвърна:

— Стражата се смени, сержант. Донесоха ни малко закуска за нас. Но не бяхме много гладни. — После двамата оставиха нещата на голата земя, кимнаха и тръгнаха обратно към лагера.

— Изринатото шкембе на Гуглата — измърмори Детсмел.

— Изчакайте с яденето — каза Балм. — Още не сме свършили. Уидършинс.

— Лабиринтите са болни, сержант. Видяхте какво правят на нас, маговете. А има и нови. Нови лабиринти, имам предвид, но никак не са приятни. Все пак бих могъл да бръкна в тях, щом ми омръзне да съм абсолютно безполезен.

— Ти си най-добрият между нас с арбалета, Уидър, тъй че не си безполезен дори и без магия.

— Може би, Троутслитър, но не го чувствам така.

— Детсмел — рече Балм. — Ти направи някакво изцеряване.

— Да, но Уидър е прав. Не е приятно. Проблемът — за мен, искам да кажа — е, че все още някак съм свързан с Гуглата. Въпреки че той е, въ, мъртъв. Не знам защо трябва да е това, но магията, която идва от мен, е студена като лед.

Уидършинс го погледна намръщено.

— Лед? Това е нелепо.

— Гуглата е проклет Джагът, тъй че не е. И е, защото е... ами, умрял.

Троутслитър плю на земята и попита:

— Ако наистина е умрял, както казваш, не върви ли в селението си? И не трябва ли поначало да е умрял, след като е Бог на Смъртта и прочие? Това, което говориш, е нелепо, Детсмел.

Некромантът се оклюма.

— Знам.

— Другия път като правиш изцеряване, дай ми да подуша — каза Уидършинс.

— Пак ще повърнеш.

— И какво?

— Какво мислиш, Уидър? — попита Балм.

— Мисля, че Детсмел не използва вече магията на Качулатия. Мисля, че лабиринтът трябва да е Омтоуз Феллак.

— И на мен ми хрумна — измърмори Детсмел.

— Има един начин да го проверим със сигурност — каза Балм.

Уидършинс изруга.

— Да. Не знам подробностите, но разправят, че има счупени ребра, може би дори храчи кръв и още има сътресение. Но с оня неин отатарал никой не може да направи кой знае какво.

— Но Омтоуз Феллак е Древен. — Детсмел кимаше. — Трябва да идем. Струва си да се опита.

— Ще идем — рече Балм. — Но първо ще ядем.

— И оставяме адюнктата да я боли?

— Ядем и пием тук — каза твърдо Балм. — Защото сме морска пехота и ме ритаме прах в лицата на приятелите ни войници.

— Точно така — рече Уидършинс и добави: — Освен това умирам от глад.

Шортноус беше загубил четири пръста на лявата си ръка. За да спре кървенето, продължило и след като му ги бяха зашили, ги беше държал притиснати до котлето на огъня. Сега краищата изглеждаха стопени и имаше мехури нагоре до кокалчетата. Но кървенето беше спряло.

Тъкмо се беше накарал да изповяда неугасващата си любов към Флашуит, когато цъфна сержантът от Осемнайсетото и прибра и Флашуит, и Мейфлай, тъй че беше сам, последният останал от старото отделение на Геслер.

Поседя малко сам и с един трън пукна мехурите, а след това ги изсмука. След като свърши и това, поседя още, загледан в догарящия огън. В битката откъснатият пръст на един от гущерите беше паднал отзад на врата му, между бронята и ризата. Когато най-сетне го измъкна, с Мейфлай и Флашуит го опекоха и го изядоха. Кокалчетата пък си разделиха и ги овързаха в косите си. Така правеха Ловците на кости.

Двете настояха той да вземе най-дългия, заради това, че ръката му беше скълцана, и сега той висеше под брадата му, изпъкваше над другите кокалчета от пръсти, всички от ледерийски войници. Беше тежък и толкова дълъг, че тупаше в гърдите му, когато вървеше, а той реши да направи точно това, след като осъзна колко е самотен.

Вдигна мешката, метна я на рамо и тръгна. Трийсет и две крачки, и стигна до бивака на старото отделение на Фид, където намери място да си вдигне палатката, остави брадвичката в нея и после седна при другите войници.

Хубавичката дребна жена вдясно от него му подаде канче, пълно с нещо димящо. Когато ѝ се усмихна благодарно, тя не отвърна на усмивката му и той се сети, че се казваше Смайлс^[2].

Реши, че това е по-добре, отколкото да е самотен.

— Имам попълнение, Коураб.
— Не го виждам — отвърна воинът от Седемте града.
— Шортноус иска да е новият ни юмрук — обясни Кътъл.
— И какво, ставаме четири юмука в това отделение? Аз, ефрейтор Тар, Корик и сега Шортноус.
— Аз бях ефрейтор, не юмрук — рече Тар. — Освен това не удрям, само ги поемам.
Кътъл изсумтя.
— Едва ли. Тръгна напред като всеки юмрук, който съм виждал.
— Тръгнах напред, за да остана на място, сапър.
— Добре казано — отстъпи Кътъл. — Поправям се.
— Току-що се сетих нещо — каза Смайлс. — Вече си нямаме сержант. Освен ако не си ти, Тар. А ако е така, значи ни трябва нов ефрейтор и тъй като аз съм единствената, останала с малко мозък, трябва да съм аз.
Тар почеса посивялата си брада.
— Мислех за Коураб всъщност.
— На него му трябва личен оръжен фургон!
— Запазих си ледерийския меч — сопна се Коураб. — Нищо не загубих тоя път.
— Да гласуваме тогава.
— Хайде не, Смайлс — рече Тар. — Коураб Билан Тену'алас, вече си ефрейтор на Четвърто отделение. Поздравления.
— Той до вчера беше новобранец! — Смайлс се навъси.
— Голям праз — рече Кътъл.
Корик се озъби на Смайлс.
— Примири се, редник.
— Вече съм ефрейтор — каза Коураб. — Чу ли го това, Шортноус? Вече съм ефрейтор.
Тежкият вдигна глава от канчето си.
— Какво да чуя?

Загубата на Ботъл ги бе наранила. Кътъл го виждаше на лицата им. Първата загуба на отделението, поне доколкото можеше да си спомни. Първата от първоначалните поне. Но загубата само на един войник беше адски добре все пак. Повечето отделения бяха пострадали

много по-лошо. Някои отделения бяха престанали да съществуват. „Някои? По-скоро повечето.“

Отпусна гръб на сгънатата резервна палатка и загледа другите скришом. Заслуша недоволното им мърморене. Корик беше сломен. Сякаш някакви вътрешни вериги бяха оковали душата му и объркваха мозъка му, и това може би вече бе трайно. Пиеше от кладенец на страх и непрекъснато се връщаше при него.

Свадата преди няколко дена беше ужасна, но Корик беше тръгнал по този път още преди това. Племенните често рухваха пред най-лошите превратности на цивилизацията и колкото и умен да беше най-умният между тях, често се оказваха слепи за това, което ги убива.

Може би не беше по-различно, отколкото при нормалните хора, но за Кътъл бе някак по-трагично.

Дори Смайлс бавно се отдръпваше от Корик.

Тя не се беше променила, реши Кътъл. Изобщо. Побъркана и убийствено опасна както винаги си беше Смайлс. Работата ѝ с ножа беше жестока там долу, под замаха на оръжията на гущерите. Беше събаряла великани в онзи ден. Въпреки това от нея щеше да се получи ужасен ефрейтор.

Тар си беше Тар. Същият, какъвто си беше открай време и какъвто щеше да е винаги. Щеше да е стабилен сержант. Може би малко лишен от въображение, но това отделение отдавна нямаше нужда от въображение. „И ще го следваме много твърдо. Тоя човек е като настръхнала стена, а когато шлемът се смъкне ниско над челото му, стадо връхлитащи бедерини не биха могли да го помръднат. Да, Тар, ти просто ще си чудесен, сержант.“

Коураб. Ефрейтор Коураб. Идеално.

А сега и Шортноус. Седи като пън, сплесканите мехури плачат по ръката му. Дори пие онази гнилоч, дето я беше сварила Смайлс, с нещо като усмивка. „Не можеш да ме заблудиш, Шортноус. Твърде дълго съм бил във войската. Обичаш да се правиш на задръстен, всички тежки си падате по това. Но виждам мъждукането в очичките под тежките ти клепачи.“

„Какво да чуя?“ Беше добро, само че видях искрата, която се опита да прикриеш. Щастлив си, че си тук, нали? Добре. Щастлив съм, че си тук.“

„Колкото до мен, какво научих аз? Нищо ново. Преживяхме го, но имаме да преживеем още много. Попитайте ме тогава. Попитайте ме тогава.“

Обърна се и видя дошлия при тях Фидлър. Само грифът на цигулката му беше останал, увиснал от гърба му със скъсаните струни като разпилени косми. Повечето червено по брадата му го нямаше. Ножницата на късия му меч беше празна — оставил бе оръжието щръкнало от очната кухня на един гущер. Погледът в сините му очи беше хладен, почти студен.

— Сержант Тар, половин камбана и ги водиш на мястото.

— Да, капитане.

— Дойдоха ездаци от юг. Периши, малко хундрили и още някои.

Цяла пасмина други.

Кътъл се намръщи.

— Кои?

Фидлър сви рамене.

— Преговарящи. Скоро ще разберем.

— Казах ти, че ще живееш.

Хенар Вигълф й се усмихна от походното легло. Но усмивката бе колеблива.

— Направих каквото ме помоли, Лостара. Гледах.

Погледът й помръкна.

— Коя си ти? — попита Хенар.

— Не ме питай за това. Виждам този въпрос във всяко лице. Всички ме гледат. И мълчат. — Замълча и загледа ръцете си. — Беше Танцът на Сянката. Беше *само* Танцът на Сянката. — Вдигна очи към него. — Не бях аз. Просто се отдръпнах, вътре в себе си, и гледах, също като теб.

— Ако не ти, кой тогава?

— Въжето. Котилъон, Богът покровител на убийците. — Лицето й се изкриви в гримаса. — Той ме обзе. Правил е и преди такива неща, мисля.

Очите на Хенар се разшириха.

— Бог...

— Яростен бог. Аз... никога не бях изпитвала такава ярост. Изгаряше ме цялата и ме прочисти. — Разкопча колана си и извади ножа от канията. Положи го върху одеялата, покрили наранената му гърд. — За теб е, обич моя. Но внимавай, много, много е остър.

— Мъката се е махнала от лицето ти, Лостара — каза Хенар. — Красива беше преди, но сега...

— Непреднамерен дар, несъмнено — отвърна тя плахо. — Милостта не е присъща на боговете. Нито състраданието. Но никой смъртен не би могъл да устои на онзи огън, без да мине през него или изгорял на пепел, или прероден.

— Прероден, да. Добро определение. Дързостта ми — добави с гримаса на съжаление той — вече отстъпва пред теб.

— Не го позволявай — срязва го тя. — Не взимам мишки в леглото си, Хенар Вигълф.

— Тогава ще се опитам да намеря в себе си мъжа, който бях.

— Ще помогна, но още не — лечителите още не са приключили с теб. — Стана от леглото. — Сега трябва да те оставя. Отивам при адюнктата.

— Мисля, че Брис е забравил за мен. Или е решил, че съм мъртъв.

— Не мисли, че ще му напомням — рече тя. — Отсега нататък ще яздиш с мен.

— Брис...

— Едва ли. Няколко думи насаме с Араникт ще свършат работата, мисля.

— Братът на краля е окаишен?

— Следващия път като се срещнете, можете да си сравните нашийниците.

— Мислех, че не харесваш мишки, Лостара Юил.

— О, очаквам да се бориш и да се напругаш във веригите си, Хенар. Държим в окови и под ключ тези, които не можем да опитомим.

— Разбирам.

Тя се обърна да излезе от болничната палатка и видя редиците лица, извърнати към нея, дори между резачите.

— Дъх на Гуглата — измърмори сърдито.

Блажено пиан, Банашар вървеше към командната палатка. Видя Юмрук Блистиг застанал при входа като осъден пред вратата на палача. „Горкият човек. Там не загина подходящият герой. Имаше своя шанс всъщност. Можеше да си също толкова безмозъчен като Кенеб. Можеше да останеш в сянката му до самия край всъщност, след като така удобно се криеше в нея последните няколко месеца.“

„Но слънцето вече не среща препятствие да те открие ярко и какво изпитваш сега?“ Мъжът изглеждаше зле. „Но ти не пиеш, нали? Това на лицето ти не е снощната отрова, а по-скоро жалост.“ Болен от страх. Банашар успя да изстиска малко искрено съчувствие към човека. Няколко капки, колкото да размътят водата и да притъпят справедливото задоволство.

— Каква хубава сутрин, Юмрук — подхвърли той, щом се приближи.

— Скоро ще изпаднеш в беда, Върховен жрец.

— Че защо?

— Защото виното свършва.

Банашар се усмихна.

— Мазетата на храма са добре заредени, уверявам те.

Очите на Блистиг блеснаха някак алчно.

— Можеш просто да влизаш там? Когато си поискаш?

— Горедолу.

— Тогава защо оставаш? Защо не избягаш от тази лудост?

„Защото Святата майка ме иска тук. Аз съм последният ѝ жрец. Наумила си е нещо за мен, о, да.“

— Ужасно съжалявам, че трябва да ти кажа това, Юмрук, но онази врата е частна, заключена е.

Лицето на Блистиг потъмня. Пред входа на командната шатра имаше двама стражи, едва на няколко крачки от тях, и ги чуваха добре.

— Подхвърлих ти да ни напуснеш, Върховен жрец. Безполезен пияница си, влияеш лошо на войската. Изумявам се защо адюнктата толкова държи на проклетото ти присъствие на тези събирания.

— Вярвам ти, Юмрук. Но едва ли съм толкова лошо изкушение за войниците ти. Не споделям личния си запас в края на краищата. Всъщност подозирам, че щом ме видят, душите им се отвръщат от бедствието на алкохола.

— Искаш да кажеш, че ги отвращаваш?

— Точно така, Юмрук. — „Но всъщност не би трябвало да водим този разговор, нали? Защото можем да разменим позициите и освен пиенето нищо друго няма да се промени. Същинската разлика е, че аз не губя нищо освен отвращението им, докато ти...“ — Ледерийския контингент ли чакаме, Юмрук?

— Елементарна учтивост, Върховен жрец.

„Хареса ти идеята, нали? Толкова, че да се вкопчиш в нея веднага. Добре.“

— Тогава ще ти направя малко компания, поне докато дойдат.

— Не се задържай дълго — подхвърли Блистиг. — Ще направиш лошо впечатление.

— Не се съмнявам. Няма да прекалявам.

— Всъщност — продължи Блистиг, — виждам, че другите Юмруци вече идват насам. Ако искаш да си избереш по-удобно място в палатката, Върховен жрец, сега е моментът.

„Е, добре, и аз мога с радост да се вкопча в това.“

— Добра тактика, Юмрук. Ще се вслушам в съвета ти.

Поклони се, обърна се и мина между двамата стражи. Улови погледа на единия и смигна.

Не получи нищо в отговор.

Лостара Юил чу вика, обърна се и видя четиримата тръгнали към нея морски пехотинци. Сержантът от Дал Хон, как му беше името? Балм. След него се мъкнеха трима войници, сигурно онова, което бе останало от отделението му.

— Искате ли нещо, сержант? Побързайте, отивам в командната палатка.

— Ние също — каза Балм. — Имаме тук един лечител, може да направи нещо за нея.

— Сержант, не става така...

— Би могло — каза високият войник с белезите на шията. Гласът му бе тънък и стържещ като камък, точещ желязо.

— Обяснете.

— Смятаме, че използва Древен лабиринт, капитане — каза друг войник.

— Какво? Как, в името на Гуглата, е възможно това?

Лечителят излезе напред. Леко се запъна, преди да заговори:
— Струва си да опитам, сър. Мисля, че Уидършинс е прав този път.

Лостара помисли за миг и кимна.

— Последвайте ме.

Морските пехотинци нямаха навик да губят времето на хората, а искането да се явят пред адюнктата не беше най-страстната амбиция за повечето от тях. „Следователно мислят, че са се докопали до нещо. Струва си да видим дали са прави. Главоболията ѝ се влошават — вижда се ясно.“

Събралите се при входа на командната шатра Юмруци я видяха и безгрижният разговор прекъсна. „Дори и вие. Добре. Продължавайте така.“

— Юмруци — каза Лостара. — Отворете ни път, моля. Тези бойци имат уговорена среща с адюнктата.

— За пръв път го чувам — рече Кайндли.

— Ами, доколкото помня, останалите тежки и морска пехота сега са под командването на капитан Фидлър, а той отговаря само пред адюнктата.

— Смятам да поставя този въпрос пред адюнктата — отвърна Кайндли.

„Няма смисъл.“

— Ще се наложи да го отложите за след преговорите, Юмрук. — Махна с ръка и поведе войниците между старшите командири. „И ще спрете ли да ме гледате така?“ Гърбът ѝ се стегна от погледите им, докато минаваше, и беше истинско облекчение, когато най-сетне се шмугна в сенчестия вход на палатката.

Повечето вътрешни платнени стени бяха махнати и вътрешността изглеждаше по-просторна. Само в другия край се поддържаше интимен кът за спане на адюнктата, с няколко тежки завеси, изпънати от едната страна до другата. Единственият вътре беше Банашар, седнал на една дълга пейка с гръб към външната стена, скръстил ръце и сякаш задрямал. Имаше една дълга маса, още две пейки и нищо друго, дори фенер. „Не, без фенер. Светлината я пронизва като нож.“

Щом отделението се подреди зад Лостара, една от завесите се дръпна.

И адюнкта Тавори се появи.

Дори от десет крачки Лостара видя лъсналата на пребледнялото ѝ чело пот. „Богове, ако армията види това, ще се стопят като сняг в огън. Да ги издуха вятърът.“

— Какво правят тези морски пехотинци тук, капитане? — Думите прозвучаха вяло и равнодушно. — Очакваме официални гости.

— Този отделъонен лечител смята, че може да направи нещо за вас, адюнкта.

— Значи е глупак.

Споменатият войник пристъпи напред.

— Адюнкта. Аз съм ефрейтор Детсмел, Девето отделение. Лабиринтът ми беше на Качулатия.

Посърналите очи на Тавори примигаха.

— Ако разбирам добре ситуацията, ефрейтор, имате съчувствието ми.

Той сякаш се обърка.

— Тъ, благодаря ви, адюнкта. Работата е там, че...

Вдигна ръце и Лостара ахна, когато от лечителя блъвна мразовит въздух. Островърхият покрив се заскрежи. Дъхът на Детсмел заизлиза на бели валма.

Магът, Уидършинс, рече:

— Омтоуз Феллак, адюнкта. Древен.

Тавори стоеше, като замръзнала. Само очите ѝ се присвиха.

— Джагът ли си намерил за покровител, Детсмел?

— Бога на смъртта вече го няма — заговори Уидършинс и зъбите му затракаха, може би понеже топлината спадаше рязко, а може би не. — Но е възможно самият Качулат да не е толкова умрял, колкото си помислихме.

— Помислихме си го, нали? — Устните на Тавори се присвиха, докато гледаше Детсмел. — Лечител, заповядайте.

Балм почти извлече Детсмел навън. Троутслитър и Уидършинс вървяха от двете му страни със свирепи лица, сякаш всеки момент бяха готови да извадят оръжие, ако някой се доближи.

Юмруците се заотдръпваха, а сержантът ги изгледа навъсено.

— Направете път, ако обичате, господа. А, и тя иска да ви види веднага. — Без да дочака отговор, Балм забута Детсмел напред и лечителят залитна — дрехите му бързо потъмняха от водата — скрежът и ледът се стапяха бързо на утринната топлина. След двайсетина крачки сержантът най-после спря зад една хлътнала интендантска палатка. — Сядай, Детсмел. Богове на бездната, кажи ми, че това ще мине.

Лечителят се смъкна на земята. Главата му клюмна и всички зачакаха да повърне, но вместо това чуха нещо като хлип. Балм изгледа Троутслитър, а после Уидършинс, но ако се съдеше по лицата им, и те бяха стъписани като него. Наведе се, отпусна леко ръка на гърба на Детсмел и усети тръпките.

Лечителят плака доста дълго.

Всички мълчаха.

Когато хлиповете най-сетне започнаха да стихват, Балм се наведе още и попита тихо:

— Ефрейтор, какво, в името на Тогг, става с теб?

— Не... не мога да го обясня, сержант.

— Цярът подейства. Всички го видяхме.

Детсмел кимна и пак изхлипа.

— Тогава... какво?

— Тя отключи защитите си, само за миг. Позволи ми да проникна, сержант. Трябваше да го направи, за да мога да изцера увреденото. А каква рана беше, богове! Да се появява пред хората... трябва да е отнемало всичко, което е имала. Да стои, да говори... — Той поклати глава. — Видях вътре. Видях...

Замълча отново и отново го разтърсиха хлипове.

Балм клечеше до него. Уидършинс и Троутслитър бяха като плътна преграда, с гръб към тях. Нищо не им оставаше — освен да чакат.

В паузата преди да влязат Юмруците Лостара Юил се обърна към Тавори. Постара се да говори спокойно и невъзмутимо.

— Добре дошла при нас, адюнкта.

Тавори бавно си пое дъх.

— Какво мислите, Върховен жрец?

Банашар вдигна глава.

— Твърде измръзнал съм, за да мога да мисля, адюнкта.

— Омтоуз Феллак. Усетихте ли стъпките на Джагът, Банашар?

Бившият жрец сви рамене.

— Значи Гуглата е имал задна вратичка. Трябва ли да сме изненадани всъщност? Проклетият измамен бог никога не играе почтено.

— Не сте коректен, Върховен жрец.

— Помислете добре откъде ви дойдоха подаръците, адюнкта.

— Най-после един разумен съвет от теб, Върховен жрец — отвърна тя. — Почти... трезвен.

Той сигурно се канеше да отвърне, но го прекъсна влизането на Кайндли, Сорт и Блистиг.

Последва тягостно мълчание, а след това Фарадан Сорт изсумтя и каза:

— Винаги съм вярвала, че „ледено посрещане“ е само метафора...

— Уведомиха ме — прекъсна я адюнктата, — че гостите ни вече идват. Преди да са дошли, искам всеки от вас да докладва за състоянието на войниците ви. Сбито, моля.

Лостара Юил погледна Банашар и видя как нещо заблещука в очите му, докато гледаше адюнктата.

Наложи се да минат през малазанския лагер по северния път, който криволичеше между палатките на кланиците. Вонята беше ужасна, мухите също. Атри-Цеда Араникт яздеше мълчаливо до командир Брис и слушаше блеенето на мириди, мученето на родара и квиченето на ужасени прасета — изправените пред заклание животни разбираха какво ги чака.

— Лош избор беше този маршрут — измърмори Брис. — Моите извинения, Атри-Цеда.

Двама войници пресякоха пътя им, облечени в тежки, плувнали в кръв касапски престилки. Лицата им бяха отпуснати и безизразни, от ръцете им капеше мръсотия.

— Армиите се къпят в кръв — каза Араникт. — Това е истината, нали, командире?

— Боя се, че всички се къпем в нея — отвърна той. — Градовете ни позволяват да се крием от тази мрачна истина, но тя си остава истина.

— Питам се какво ли щеше да е, ако всички ядяхме само зеленчуци?

— Щяхме да разорем цялата земя и дивите животни нямаше да има къде да живеят.

— Значи трябва да гледаме на тези домашни твари като на жертви в името на дивото.

— Бихме могли, ако помага.

— Не съм сигурна.

— И аз.

— Мисля, че съм твърде мека за всичко това — заключи тя. — Имам предвид сантиментална. Човек сигурно би могъл да се скрие от самото клане, но ако има поне малко въображение, няма никакво скриване, нали?

Приблжиха се до широко кръстовище. Срещу тях по южния път към същото място прииждаше внушителен отряд конници.

— Виж ти — каза Брис. — Това не са ли кралските знамена на Болкандо?

— Изглежда, кралицата е поела задължения с ескорта далече извън границите на кралството си.

— Да, крайно любопитно. Да ги изчакаме ли?

— Защо не?

Спряха на кръстовището.

Щом свитата на кралицата се приближи, Брис се намръщи.

— Това са редовни от Евъртайн според мен. Нито един офицер.

До Абрастал яздеха трима баргастки воители, а от дясната ѝ страна имаше две жени от хундрилите, едната бременна в седмия или осмия месец. Отляво на нея яздеха двама чужденци с брони — перишите? Араникт ахна.

— Това трябва да е Смъртен меч Кругава. Все едно е слязла от гоблен в тронна зала.

Брис изсумтя.

— Разбирам какво имаш предвид. Виждаш съм няколко корави жени през живота си, но тази... е наистина внушителна.

— Не бих могла дори да вдигна меча ѝ.

Кралицата махна с ръка и цялата свита спря. Абрастал каза нещо на един от войниците и изведнъж всички слязоха от конете, свалиха дисагите им и се пръснаха из малазанския лагер.

— Какво правят? — попита Араникт.

Брис поклати глава.

— И аз се чудя.

— Носят... пиене според мен.

Брис Бедикт изсумтя и смуши коня си напред. Араникт го последва.

— Командир Брис Бедикт — рече кралица Абрастал, щом спряха пред нея, — най-послед се срещаме. Кажете ми, вашият брат знае ли къде сте?

— А вашият съпруг, ваше величество?

Зъбите й блеснаха.

— Едва ли. Но не е ли по-добре това, вместо да се срещаме с гняв?

— Съгласен съм, ваше величество.

— Е, като изключим този тъп гилк до мен и вас, това, изглежда, ще е женско събиране. Треперите ли в ботушите си, принце?

— И да треперя, достатъчно мъж съм да не го призная, ваше величество. Ще бъдете ли така добра да ни представите?

Абрастал свали тежките си метални ръкавици и посочи надясно.

— От хундрилите: Ханават, съпругата на Боен водач Гал, а с нея е Шелемаса, телохранител и една от Атаката.

Брис сведе глава пред двете жени.

— Ханават. Бяхме свидетели на Атаката. — Погледът му пробяга за миг към Шелемаса и се върна на Ханават. — Моля, ако благоволите, уведомете своя съпруг, че бях засрамен от неговия кураж и от храбростта на Изгорените сълзи. Примерът на хундрилите ме подтикна към действие. Бих искал да науча, че всичко, което ледериите след това успяха да постигнат, за да облекчат Ловците на кости, е положено в смирена благодарност в нозете на Бойния водач.

Широкото месесто лице на Ханават остана безизразно.

— Изключително щедри думи, принце. Ще бъдат предадени на моя съпруг.

Отговорът й увисна за миг в прашния въздух, а след това кралица Абрастал посочи перишите.

— Смъртен меч Кругава и Щит-наковалня Танакалаян, от Сивите мечове.

Брис отново сведе глава.

— Смъртен меч. Щит-наковалня.

— Вие застанахте на мястото ни преди шест дни — заговори Кругава, все едно се караше. — Сега това е рана, отворена в душите на моите братя и сестри. Скърбим за жертвата, която понесохте на наше място. Това не е ваша война в края на краищата, но все пак устояхте твърдо. Бихте се с чест. Появи ли се възможност, сър, ние на свой ред ще застанем на ваше място. В това Сивите шлемове на Периш се заклеват.

Брис Бедикт се смути.

Араникт се покашля и рече:

— Унизихте принца, Смъртен меч. Не е ли време да се представим на адюнктата?

След което подръпна юздите и обърна коня си към центъра на лагера.

— Ще яздите ли до мен, принце?

— За мен е чест — отвърна Брис.

Араникт задържа коня си зад двамата и се озова до „тъпия гилк“.

Той я погледна, широкото му, нашарено с белези лице беше строго.

— Смъртният меч — измърмори тихо — е мила и мека като глътка кварц. Браво на командира ви, че се овладя.

— Благодаря.

— Не се обръщайте, но ако го направите, ще видите сълзи на лицето на Ханават. Мисля, че командирът ви ми харесва. Аз съм Спакс, Боен главатар на гилките на Баргаст.

— Атри-Цеда Араникт.

— Това трябва да означава Върховен маг Араникт, нали?

— Предполагам. Боен главатар, онези войници на Евъртайн, които се пръснаха между малазанците — какво правят?

Спакс вдигна ръка и я сви в юмрук пред лицето си.

— Какво правят ли, Атри-Цеда? Духове на бездната, ние все пак сме хора.

[1] Gaunt Eye — Мрачно око. — Б.пр. ↑

[2] Усмивката. — Б.пр. ↑

ВТОРА КНИГА

ВСИЧКИ ВЛАДЕЛЦИ НА ДНИТЕ МИ

*Добре, тя гледа надалече,
подминава тези лесни тронове,
не знае никой къде е следващата стъпка,
пада.
Когато в сенките залитаме
и се навеждат пряпорците ни под
ветровете сухи,
видях аз онзи поглед под ръба
на нажеженото желязо.
И виеше той на мъжете коленичили
насред площада, а спяха псетата
в подножието хладно на стената,
и никакви глупаци там.
Тя вечно гледаше надругаде,
лишена от илюзии девица,
помръдване на рамото и
просва трунове по пътя си.
Но все едно.
Понеже има един детски сън,
добре го помните.
Тя майката ли бе, или онази гръд
закапа изкушение?
Аз всички тези тронове създадох с моите
ръце,
труд на любов раздирана от нокти,
аз исках благослов или
разголване докрай, което дойде
непоканено.
О, бяхме гвардия, сурови стражи*

със забрала-решетки, вмирисани на кръв и
пот.

Не знаехме що браним
и не знаем
и никога не ще да разберем.
Ала заклевам се пред всички ви:
да, ще умра в нозете му, преди да вляза
вътре.

Да, дълг ме наречете и да свърши,
или изплюйте от устата си
онази сладка дума
доблест,
докато тръпнат псетата в съня
като деца захвърлени.

Адюнкта
Хеър Равидж

5.

Тя умираше, но ние я отнесохме долу до брега. Имаше светлина, изпъната като кожа над болката ѝ, но беше слаба и бързо се стапяше. Никой от нас не посмя да прошепне с ирония как бе наречена Пробуждащата се зора, а сега гаснеше в окаения изгрев на това утро.

С немощни жестове ни посочи да я донесем тук, където сребристите вълни падаха като дъжд, а пяната в нагънатото подножие бе опръскана с алено. Подути тела и бледи разперени ръце и крака в плитчините — и се питахме колко уместна е последната ѝ заповед.

Подобава ли да се изправиш пред своя убиец? Много скоро сам ще отговоря на това. Чуваме легионите, напирани отново зад надигащата се стена, а другите се отдръпват, за да стегнат разкъсаните си редици. Толкова малко останаха. Може би тя дойде, за да види точно това, преди убийствената светлина да изсуши очите ѝ.

Фрагмент от „Шейките“,
Карканас, неизвестен автор

Черната лъскава амфора се появи от страничната врата и се хлъзна, вместо да се затъркаля по коридора. Удари се в мраморната колона над стъпалата — пукотът отекна рязко като звук от пръснат череп, — килна се и заподскача надолу. Пръсна се и парчетата се разхвърчаха като искрящ дъжд по каменното стълбище чак до приземния етаж. Блещукащите пращинки се завихриха, извиха се на спирали и накрая се утаиха като скреж.

Уидал пристъпи до ръба на стълбището и погледна надолу.

— Доста зрелищно беше — измърмори и се обърна, понеже чу нещо зад себе си.

Капитан Бревити се беше подала от вратата и гледаше надолу.

— По-добре влез — каза му.

— Точно това възнамерявах — отвърна той. — Пет крачки по-близо и щеше да е вдовица.

Бревити го изгледа с неразгадаема физиономия, след което се отдръпна настрани да го пусне да мине.

Тронната зала все още бе като обитавана от призраци. Черен камък и черно дърво, мозайка от пурпур и оникс, изгубила блясъка си от прахта и сухите листа, навети през високите прозорци. Сякаш не бе опазила нищо от преливащата сила на Терондерай, святата гробница на Майката Тъма, но въпреки това Уидал се почувства нищожен, докато минаваше през страничния вход и заситни колебливо към центъра.

Тронът бе вдясно от него, издигнат на висок до коленете подиум, направен, както осъзна той, от огромния пън на черно дърво. Корените пълзяха надолу и потъваха в обкръжаващия го под. Самият трон бе изваян от ствола — прост и почти аскетичен стол. Трябваше да е бил пищен някога, богато тапициран и украсен с разкошни тъкани, но дори кабарчетата не бяха останали.

Жена му стоеше от другата страна на трона, скръстила ръце, и гледаше намръщено Ян Товис, която бе застанала срещу трона като молителка. Обърна се към Уидал и отсече:

— Най-последно. Ескортът ми. Изведи ме оттук, съпруге.

Ян Товис, кралица на шейките, се покашля и каза:

— Напускането не решава нищо...

— Грешеш. Решава *всичко*.

Ян Товис въздъхна.

— Това е тронът на Тайст Андий, а Карканас е столицата на Крепостта на Мрака. Вие сте у дома си, ваше величество...

— Престани да ме наричаш така!

— Длъжна съм, защото сте с кралска кръв...

— *Всички* бяхме с кралска кръв в този пъклен град! — Сандалат Друкорлат я посочи с пръст. — И шейките също!

— Но нашето владение бе на Брега, ваше величество, докато Карканас е ваш. Но ако трябва да има само една кралица, тогава на драго сърце абдикирам...

— Няма. Те са *твоят* народ. Ти ги доведе тук, Ян Товис. Ти си кралицата им.

— Право на този трон, ваше величество, може да има само някой с кралска кръв на Тайст Андий. А както и двете знаем, има само един Тайст Андий в цялото владение и това сте вие.

— Чудесно, а над кого царувам? Купища прах? Изгнили кости? Петна кръв по пода? И къде е моята Върховна жрица, в чиито очи блести Майката Тъма? Къде е моят Галан, моят гениален и луд дворецов шут? Къде са съперниците ми, зложниците ми, слугите и войниците ми? Слугините и... О, няма значение. Това е безсмислено. Не искам този трон.

— Но е ваш — каза Ян Товис.

— Добре тогава. Приемам го и първият ми акт е да абдикирам и да предам трона и целия Премъдър Карканас на теб, кралице Ян Товис. Капитан Бревити, намери ни кралски печат — тук някъде трябва да се въргаля някой, — пергамент, мастило и восък.

Кралицата на шейките се усмихваше, но усмивката ѝ бе тъжна.

— „Премъдрият Карканас“. Бях забравила това почетно название. Кралице Сандалат Друкорлат, най-почтително отказвам предложението ви. Моите задължения са при Брега. — Кимна към Бревити. — Докато се завърнат другите Тайст Андий в Карканас, смирено предоставям капитан Бревити да действа като ваш канцлер, командир на Дворцовата гвардия и каквито други организационни длъжности са необходими, за да върне този дворец предишния си блясък.

— О, колко умно — изсумтя Сандалат. — И предполагам, че отвън чакат няколкостотин от твоите шейки с парцали и ведра с вода.

— Ледерии всъщност. Островитяни и други бежанци. Преживяха голямо лишение, ваше величество, и ще приемат привилегията да работят в двореца със смирение и благодарност.

— А ако ги върна всички? О, да, разбирам капаните, които ми залагаш, Ян Товис. Разчиташ на съвестта ми, за да ме принудиш да седна на този проклет трон. Но ако се окажа по-твърда от теб?

— Бремето на властта втвърдява и двете ни, ваше величество.

Сандалат погледна Уидал умолително.

— Разубеди я, съпруге.

— Бих го направил, ако смятах, че имам някакъв шанс да я склоня, скъпа. — Приблужи се към подиума и огледа трона. — Ще

трябват една-две възглавнички според мен, преди да можеш да се надяваш, че става за по-дълго седене.

— И ти като мой консорт? Богове, не мислиш ли, че заслужавам нещо по-добро?

— Несъмнено — отвърна той. — Засега обаче си вързана с мен и... — махна с ръка към трона — с това. Тъй че сядай и го направи официално, Санд, за да може Ян Товис да коленичи или да приклепне, или каквото там се полага да направи, а Бревити да може да продължи с бърсането на подовете и изгупването на гоблените.

Тя се огледа, сякаш търсеше друга амфора, но най-близката бе кацнала върху каменна колона близо до страничната врата — вече осиротяла, видя Уидал, откъм другата страна. Изчака да види дали ще тръгне вбесена да повтори отчаяния си жест, но жена му сякаш изведнъж се смири. „Слава на Маел. Щеше да изглежда нелепо. Благоприличие, скъпа, както подобава на кралицата на Мрака. Да, не можеш да избягаш от някои неща.“

— Ще има две кралици в това кралство — заяви Сандалат и най-сетне седна на трона. — Не си и помисляй да ми правиш реверанси, Товис. — Изглежда я заплашително. — Други Тайст Андий, казваш?

— Несъмнено са усетили връщането на Майката Тъма — отвърна Ян Товис. — И несъмнено разбират, че най-сетне е дошъл краят на разделението.

— Колко точно Тайст Андий си представяш, че са останали?

— Не знам. Но знам едно: тези, които са живи, ще се завърнат тук. Както го направиха шейките. Както го направихте вие.

— Добре. Първият, който дойде тук, може да вземе този трон и всичко, което върви с него. Съпруге, започвай да ни строиш къща сред горите. Направи я отдалечена. Не, направи я недостъпна. И не казвай на никого освен на мен къде е.

— Къща.

— Да. С подвижен мост и ров, с вълчи ями и капани.

— Ще започна да чертая плановете.

— Кралице Сандалат — каза Ян Товис. — Моля за височайшето ви позволение да напусна.

— Да. Колкото по-скоро, толкова по-добре.

Бившият ледерийски офицер Ян Товис кимна, завъртя се кръгом и излезе със стегната стъпка.

Капитан Бревити пристъпи пред трона и се смъкна на едно коляно.

— Ваше величество, да призова ли дворцовия персонал?

— Тук? Бездната да ме вземе дано, не. Започнете във всички други помещения. Хайде. Ъъ, свободна си. Мъжо! Не си и помисляй да си тръгваш.

— И през ум не ми е минавало — отвърна той и успя да запази неутрално изражение пред смразяващия й скептицизъм.

Веднага щом останаха сами Сандалат скочи от трона като убодена от някое древно кабарче.

— Ама че кучка!

Уидал трепна.

— Ян Товис?

— Не тя. Тя е права. Вързана съм с това, засега. Освен това защо трябва да е единствената, понесла тежестта на властта, както деликатно го подхвърли?

— Да, погледнато така, мога да разбера, че се нуждае от приятел.

— Равен донякъде, да. Проблемът е, че не ставам. Не съм й равна. Аз не доведох десет хиляди души в това владение. Едва успях теб да доведа.

Той сви рамене.

— Но сме тук.

— И тя го знаеше.

— Коя?

— Оная кучка Тавори. Някак знаеше, че ще се случи точно това.

— Няма никакво доказателство, Санд — отвърна Уидал. — Гледането беше на Фидлър, не нейно.

Тя махна пренебрежително с ръка.

— Технически подробности, Уидал. Заклеци ме в капана си тя. Изобщо не трябваше да съм там. Не, тя знаеше, че има карта за мен. Няма друго обяснение.

— Но това изобщо не е обяснение, Санд.

Погледът, който му хвърли, беше отчаян.

— Мислиш ли, че не го знам?

Уидал се поколеба.

— Слушай. Твоите сродници идват. Наистина ли си сигурна, че искаш да стоя тук до теб, когато дойдат?

Тя присви очи.

— Това, което всъщност казваш, е: „Искам ли да стоя до нея, когато дойдат? Аз съм само едно човешко същество, мимолетна играчка за кралицата на Мрака.“ Така си мислиш, че ще гледат на теб, нали?

— Ами...

— Грещиш. Ще бъде обратното и може би ще е също толкова лошо. Ще видят в теб това, което си: заплаха.

— Какво?!

Тя го изглежда лукаво.

— Вашата раса сте наследниците — на всичко. И ето те теб, с всички тези ледерии и шейки с разрежена кръв, накацали в Карканас. Има ли място на този свят, където вие, проклети кучи синове, да не сте се оказали рано или късно? Така ще мислят.

— Маел знае, имат основание — отвърна той. Огледа тронната зала и си представи десетките застанали в нея величествени Тайст Андий, с твърди погледи и лица като изсечени от камък. — По-добре да се махна.

— Не, няма. Майката Тъма... — И изведнъж млъкна.

Той извърна глава и я погледна.

— Вашата богиня ли шепне в ухото ти, Санд? За мен?

— Ще бъдете нужни — промълви тя и отново изглежда накриво самотната амфора. — Всички вие. Ледерийските бежанци. Шейките. И не е честно. *Не е честно!*

Той я хвана за ръката, когато понечи да се втурне към глинения съд. Обърна я и я придърпа към себе си, прегърна я стъписан и ужасен: тя плачеше. „Маел! Какво ни очаква тук?“

Но отговор нямаше, а и никога не бе чувствал своя бог толкова далече.

Йедан Дериг задра с върха на меча си и очерта линия в натрошените камъни на Брега. Изливащата се стена от светлина потече по дължината на древното оръжие като млечни сълзи.

— Ние сме деца тук — промълви той.

Капитан Пити изкърти хрчка от гърлото си, пристъпи напред, плю в стената, след това се обърна към него.

— Нещо ми говори, че е време бързо да пораснем, Страж.

Йедан стисна зъби, преглътна няколко възможни отговора на мрачната ѝ фраза и каза:

— Да.

— Лицата в прибоя. — Пити кимна към несекващия дъжд от светлина пред и над тях. — Все повече са. И сякаш се приближават, все едно дращят с нокти напред. Всеки момент очаквам да видя протегната ръка. — Пъхна палци в оръжейния си колан. — Работата, сър, е какво става тогава?

Йедан впери очи в Светлопада. Мъчеше се да си припомни спомени, които не бяха негови. Стърженето на кътници звучеше като далечен гръм в главата му.

— Бием се.

— И затова ли привлякохте всеки с ръце и крака в тази своя армия?

— Не всеки. Ледерийските островитяни...

— Могат да надушат бедата по-добре от всеки друг. Осъдени престъпници, почти цялата им пасмина. Всичко тук е въпрос на нерви, сър, и щом схванат нещата, те ще се появят.

Той я изглежда.

— Защо сте толкова убедена, капитане?

— Щом схванат нещата, казах.

— Какви неща?

— Че няма къде да се бяга, първо — отвърна тя. — И че няма да има зяпачи, не... как беше думата? Цивилни. Очаква ни битка за самия ни живот. Отричате ли го?

Той поклати глава и загледа отново играта на светлината по острието на меча си.

— Ще стоим върху костите на своите предци. — Обърна се към Пити. — Имаме да браним кралица.

— Не мислите ли, че сестра ви ще е тук, на фронтовата линия?

— Сестра ми? Не, не тя. Кралицата на Карканас.

— За нея ли ще мрем? Не го разбирам, сър. Защо тя?

Той се намръщи. Вдигна меча и бавно го прибра в ножницата.

— Ние сме от Брега. Костите в краката ни сме *ние*. Историята ни. Смисълът ни. Тук ще стоим. Това е нашата цел. — Чужди спомени, но все пак се пробуждаха. — Нашата цел.

— Вашата може би. Останалите просто искаме да изкараме още някой ден. Да продължим да живеем. Да правим бебета, да орем земята, да забогатяваме, все едно.

Той сви рамене, отново загледан в стената.

— Привилегии, капитане, каквито не можем да си позволим в момента.

— Не ме радва мисълта, че ще умра заради някаква кралица Тайст Андий — каза Пити. — И едва ли съм единствената. Тъй че забравете какво казах преди малко. Може да си имате неприятности.

— Няма.

— Каните се да отсечете някоя и друга глава?

— Ако потрябва.

Тя изруга тихо.

— Дано не се наложи. Както вече казах, стига всички да разберат, че няма къде да ходят. Би трябвало да е достатъчно, нали? — След като не последва отговор, тя се покашля и добави: — Е, всичко се свежда до казването на подходящите неща в подходящия момент. Значи, Страж Дериг, вие може да сте изсран от Блудния воин и свестен войник също така, но ви липсват тънкостите на командването.

— Никакви тънкости няма в командването, капитане. Нито сестра ми, нито аз си падаме много по насърчителни речи. Изразяваме ясно очакванията си и очакваме да се изпълнят. Без ропот. Без колебание. Не е достатъчно да останем живи. Трябва да се бием решени да победим.

— Хората не са глупави... Е, забравете, че го казах. Много от тях не са. Но нещо ми подсказва, че има разлика между това да се биеш, за да останеш жив, и да се биеш за кауза по-голяма от собствения ти живот или дори живота на тези, които обичаш, или на приятелите ти. Разлика, но кълна се в живота си, не бих могла да кажа каква е.

— Винаги ли сте били войник, капитане?

— Аз? — изсумтя Пити. — Не, аз бях крадла и си въобразявах, че съм по-хитра, отколкото бях всъщност.

Йедан се замисли над това. Пред него, през светлината, напиреха лица, отваряха се усти, гърчеха се в маски на гняв. Ръце се протягаха, за да се докопат до гърлото му, и се свиваха празни. Можеше да се пресегне и да докосне стената, ако поискаше. Вместо това наблюдаваше врага пред себе си.

— За каква кауза бихте воювали, капитане? В смисъла, който описвате — за собствения си живот или на тези, които обичате?

— Точно това е въпросът, нали? За нас, ледериите, не е домът ни. Сигурно бихме могли след време да поискаме да е това, след като пролеем няколко поколения кръв в земята. Няма да има време обаче. Няма да стигне времето за това.

— Ако това е отговорът ви...

— Не, не е. Работя по него, сър. Нарича се *премисляне на нещата*. Кауза значи. Не може да е някоя кралица Тайст Андий или проклетият ѝ трон, или дори проклетият ѝ град. Не може да е Ян Товис, въпреки че тя ги преведе през всичко и спаси живота им. Спомените умират като риба, изхвърлена на пясъка, и скоро миризмата ще ги прогони. Не може и вие да сте.

— Капитане — каза Йедан Дериг. — Ако врагът ни унищожи, ще продължат по Пътя на Галан. Без нищо да ги спре, ще се излеят през портала към собствения ви свят и ще опустошат всяка човешка цивилизация, докато не остане само пепел. А след това ще избият самите богове. Вашите богове.

— Ако са толкова гадни, как можем да се надяваме да ги задържим тук?

Йедан кимна към Светлопада.

— Защото, капитане, има само един пролом. Тази ивица бряг. Хиляда стъпки широка. Само тук стената се огъва и е изтъняла от минали рани. Само тук могат да се надяват да разбият преградата. Залостваме тази врата, капитане, и спасяваме вашия свят.

— И колко дълго се очаква да ги задържим?

Той помисли за миг, после отвърна:

— Колкото трябва, капитане.

Тя се почеса по врата, примижа към него и извърна очи.

— Как може да правите това, сър?

— Кое?

— Стоите тук, толкова близо, и просто ги гледате — не можете ли да видите лицата им? Не можете ли да усетите омразата им? Това, което искат да ви направят?

— Разбира се.

— Но все пак стоите.

— Служат ми за напомняне, капитане.

— За какво?

— Защо съществувам.

Тя изсъска през зъби.

— Смразихте ме току-що.

— Попитах за достойна кауза.

— Да, спасяването на света. Би могло да свърши работа.

Той я погледна рязко.

— Би могло?

— Вярно, човек би си помислил, че да спасиш света си е достатъчно добра причина да направиш каквото и да било, нали?

— А не е ли?

— Каквито са хората... ще видим.

— Липсва ви вяра, капитане.

— Липсва ми доказателство за противното, сър. Още не съм го видяла, през всичките си години. Какво смятате, че прави престъпниците преди всичко?

— Глупостта и алчността.

— Освен тях. Ще ви кажа. Внимателното оглеждане. Виждането какво има всъщност и кой печели всеки път, и решаването, че отчаянието мирише гадно. Решението да направиш каквото е нужно, за да изпълиш, да спечелиш каквото можеш за себе си. Също така осъждането на своите човешки събрата на всички злочестини, които могат да ги споделят — дори ако са от твоята ръка. Да нараниш друг човек означава да обявиш своята омраза към човечеството — но най-вече мислиш да отвърнеш с омраза на онова, което вече те мрази. Една крадла краде, като си казва, че така изравнява изкривените везни. Така спим нощем.

— Чудесно слово, капитане.

— Постарах се да го направя колкото може по-кратко, сър.

— Значи наистина си без вяра.

— Имам вяра, че най-лошото в човечеството не е трудно да се намери — то е навсякъде около нас, противно като изпускащ мехур, ден след ден. Това е вонята, с която всички сме свикнали. Колкото до най-доброто... може би, но не бих избутала цялата си купчина монети в центъра на масата за такъв залог. — Помълча, после добави: — Като си помисля, има едно нещо, с което бихте могли да купите душите им.

— И то е?

— Опразнете дворцовата хазна и зарове златото на десет крачки над брега. И го направете показно. Може дори да обявите, че е, знаете, „Златото на меча“. Да бъде разделено в края на деня.

— А дали ще се бият да спасят войника до себе си? Съмнявам се.

— Хмм, прав сте. Тогава обявете фиксирано количество — и което остане непоискано заради смъртта на войник, се връща в съкровищницата.

— Е, капитане, бихте могли да го предложите на кралицата на Мрака.

— О, няма нужда, сестра ми Бревити сега е ковчезникът.

— Цинична жена сте, капитан Пити.

— В случай, че спасяването на света не свърши работа, не ни остава друго. Направете забогатяването награда и по-скоро ще изядат собствените си деца, но не и да отстъпят и крачка.

— А за коя от двете каузи вие бихте отдали с по-голяма готовност живота си, капитане?

— За нито една от двете.

Той повдигна вежди.

— Бях крадла някога. Много омраза имаше тогава, и от двете страни. Но после вървах на стъпка зад сестра ви и гледах как кръвта ѝ изтича заради всички нас. А след това бяхте вие, между другото. Онази акция в ариергарда, която спаси кожата ни. Тъй че сега... — Тя се загледа намръщено в Светлопада. — Е, сега ще стоя тук и ще се бия, докато не останат или само те, или само ние.

Този път Йедан я погледна сериозно.

— И защо ще направи това Пити Островитянката?

— Защото е правилното нещо, Йедан Дериг.

Правота. Думата бе заседнала в гърлото на Ян Товис като парчета стъкло. Усещаше вкуса на кръв в устата си и всичко, което се изсипваше в стомаха ѝ, сякаш се бе втвърдило в нещо голямо колкото юмрук и тежко като камък.

Брегът я приканваше, пресягаше се и дращеше към нея със своята нужда. Нужда, която копнееше да сподели с нея. „Ти стоиш с мен, кралице. Както го направи някога и както ще го направиш отново.

Ти си шейките и шейките са от Брега, и аз съм вкусвал вашата кръв през целия си живот.“

„Кралице, жадувам отново. Срещу този враг ще има Правота над Брега и ти ще стоиш, и няма да отстъпиш и крачка.“

Но преди много време бе имало измяна. Как можеше Лиосан да са забравили? Как можеше да са го пренебрегнали? Присъдата, жестокият бодлив трънак на възмездието можеше да оплете цял народ, тъй че докато кръвта се стича надолу, всяко тяло да се вдига все по-високо над земята. Жестоката примка ги отнасяше нагоре в праведното небе.

Разумът не можеше да стигне толкова високо и в небесата лудостта се вихреше необузdana.

„Правотата бушува от двете страни на стената. Кой може да се надява да спре това, което иде? Не кралицата на Мрака, нито кралицата на шейките. Нито Йедан Дериг — о, не, моят брат се напънга за този миг. Изважда отново и отново жалкия си меч. Усмива се на злокобната игра на Светлопада по лезвието. Стои пред безмълвно врецещото безумие от неистова омраза и не трепва.“

Но, и това бе невероятното противоречие, брат й нито веднъж в живота си не бе изпитал и един спазъм на омраза — душата му бе неумолимо неспособна за такова чувство. Можеше да застане в огъня и да не изгори. Можеше да стои пред тези уродливи лица, тези пресягащи се ръце и... и... *нищо*.

„О, Йедан, какво се таи в теб? Предал ли си се напълно на нуждата на Брега? Слял ли си се с него? Познаваш ли поне миг на съмнение? А той?“ Можеше да разбере изкусителната съблазън на тази покана. Освобождение чрез поражение, пълния отказ от себе си. Разбираше го, да, но не можеше да му се довери.

„Когато предлаганата благодат се обуславя от абсолютното покорство на молителя... изисква всъщност драговолното самопоборване на душата... не, как би могла такава сила да се извиси в морална безукорност?“

„Брегът иска поражението ни пред него. Исканашето заробване в блясъка на неговата любов, сладката чистота на вечната му благодат.“

„Има нещо грешно в това. Нещо... чудовищно. Предлагаш ни свобода на избора, но в същото време заявяваш, че да обърнем гръб

означава да загубим всякаква надежда за радост, за спасение. Що за свобода е това?“

Беше се придържала към вярата си, че Брегът я поставя над другите поклонници, онези боязливи смъртни, които коленичеха пред капризни въплътени богове. Брегът беше без лице. Брегът не беше бог, а идея, вечният разговор на първични сили. Променливи, но в същото време неизменни, обвързването на живота със самата смърт. Не нещо, с което да се пазариш, не нещо, притежаващо индивидуалност, непостоянно и склонно към капризи. Брегът, беше вярвала тя, не поставяше искания.

Но сега стоеше тук и усещаше сухия вятър, надигащ се от костеливия бряг, гледаше как брат ѝ говори с Пити, виждаше брат си на по-малко от крачка от страховития бяс на Светлопада, как вади меча си отново и отново. А Първият бряг виеше в душата ѝ.

„Тук! Благословена дъще, аз съм тук и мястото ти е с мен! Виж тази рана. Ти и аз ще я затворим. Моите кости, твоята кръв. Смъртта под нозете, живота с меч в ръка. Ти ще си моята плът. Аз ще съм твоите кости. Заедно ще устоим. Променими и непроменими.“

„Свободни и поробени.“

Една фигура се приближи плахо от дясната ѝ страна, друга — от лявата. Тя не погледна нито едната, нито другата.

Тази отдясно затананика нещо мелодично и безсловесно, а след това каза:

— Ний двете решихме, кралице. Скуиш да стои със Стража, пък аз да стоя с тебе.

— И с Брега и с деня — добави Скуиш. — Чуй го как пее!

Пули се завайка отново:

— Пък вие не сте коленичили на Брега, ваше величество. Още не сте. Гледайте да го сторите по-скоро, преди да е дошъл пробивът.

— Дори кралицата трябва да се покори — рече Скуиш. — На Брега.

„Потрошени кости във вериги. Свобода в робство. Защо изобщо сме се съгласили на тази сделка? Никога не е била справедлива. Кръвта е наша, а не на Брега. Блудния да ни пази, дори костите са от нас.“

„Празен трон, моята увереност... свърши. Моята вяра... рухва.“

— Не заслужава ли моят народ по-добро?

Пули изсумтя.

— Те също чуват песента. Копнеят да дойдат, да стоят...

— Да се бият — довърши Скуиш.

— Но... — „Заслужават по-добро.“

— Идете долу до Брега, ваше величество. Дори и вие не сте над
Първия бряг.

Ян Товис направи гримаса.

— Да ме принудите ли искате, Пули? Скуиш?

— Ако брат ви...

— Не беше убил всичките ви съюзници — рече Ян Товис и кимна. — Да. Странно, не мисля, че той напълно разбираше последствията. Нали? Сто или повече вещици и вещиери... да, те щяха да могат да ме принудят, може би. Но вие двете? Не.

— Грешка е, ваше величество.

— Не ви спря да се храните от кръвта ми, нали? Направи ви отново млади и сега се въргаляте като курви в палатката на всеки мъж.

— Дори Убиеца на вещици казва...

— Да, всички го казвате. „Коленичи, кралице.“ „Предай се на Брега, сестро.“ Знаете ли, единствената личност тук, която ме разбира поне донякъде, дори не е човешко същество. И какво направих аз? Унищожих приятелството, което се усилваше между нас, като я принудих да седне на Трона на Мрака. Боя се, че никога няма да ми го прости. — Ян Товис махна рязко с ръце. — Марш! И двете! Оставете ме сама.

— Като вещици трябва да ви предупредим...

— Вече ме предупредихте, Пули. Хайде вървете, преди да съм повикала Йедан да довърши каквото започна преди няколко месеца.

Заслуша се в стъпките им по пясъка, а след това през тревите.

Долу, на Брега, капитан Пити си тръгваше; пое наляво, навярно към ледерийския лагер. Брат ѝ остана, закрачи напред-назад по пясъчната ивица. „Като дива котка в клетка.“

„Но си спомни, скъпи братко. Мечът Хуст се е прекършил.“

Вдигна очи и огледа съскащата буря от светлина високо над размътените фигури на войните Лиосан. Не беше сигурна, но напоследък понякога ѝ се струваше, че вижда кръжачи там горе огромни създания.

„Облаци. Гръмотевични облаци.“

„Правота“ беше порочна дума. „Право ли е да искаш това от нас? Право ли е да ни приканиш в него с един дъх, а да ни заплашиш със следващия? Не съм ли аз кралица на шейките? Не са ли тези мои поданици? Искаш просто да ти ги отдам? Тяхната кръв, живота им?“

„Блудния да ме бутне дано, как завиждам на Сандалат Друкорлат, кралицата без поданици.“

Втеченото небе на Светлопада бе като гъст мътен въртоп. Никакви гръмотевични облаци днес. Тази гледка трябваше може би да я облекчи, но не го направи.

На Великия шпил, извисен над залива Коланси, петима Чисти изкачваха стръмното стълбище, всечено в разядения хълбок на кратера. Вдясно от тях, докато се катереха към Олтаря на Съда, склонът пропадеше на стръмна пропаст, а далече долу морето бушуваше, водите кипяха на гъста пяна с цвета на кобилешко мляко. Столетия връхлитаща ярост бяха разяли Шпила до самите му корени и бе останал само един тесен, коварен провлак откъм сушата.

Отгоре кървяха мръсни ветрове, претегляни от вълните в несекващи потоци. Понякога Изповядани се тровеха в своето поклонничество тук, по разронените стъпала от пемза, но Чистите можеха да понесат такива изпитания и просто прекращаваха свитите по стъпалата изсъхнали трупове.

Водеше ги Чистата Благоговение. Беше най-старата сред останалите в близост до Великия шпил. Висока дори за Форкрул Ассаил, тя беше изключително мършава, почти на скелет. Хилядите години на този свят бяха превърнали бялата ѝ някога кожа в болнаво сива, протъркана на синкави оттенъци около ставите, включително на двойно свързаната ѝ челюст и вертикалната кост, раздвояваща лицето ѝ от брадичката до челото. Едното око бе ослепено преди столетия в битка с един Джагът, избодено от бивен, докато се бореха да си разкъсат гърлата, а яростната му захапка бе нацърбила костите на кухнята и натрошила челния ръб от тази страна.

Усилието от изкачването я прониза остро в лявото бедро и тя прехвърли тежестта на десния си крак. Докато кремъчното оръжие я пронизваше, беше откъснала главата на воина от раменете. „Изискванията за съдник не са за слабите“, казваше понякога

шепнешком като мантра, за да закали за сетен път желязото на волята си.

Да, катеренето бе дълго за всички тях, но скоро върхът щеше да се появи пред погледа им, чист и настръхнал, и последните смъртоносни удари щяха да бъдат нанесени. „Присъда над човечеството. Присъда над този наранен свят. Ние ще прочистим. Не е това, което избираме за себе си. Това бреме всъщност не е наше, но кой ще се изправи да защити този свят? Кой, ако не Форкрул Ассаил, може да унищожи всички хора в това селение? Кой, ако не Форкрул Ассаил, може да избие техните користни богове?“

„Най-старата справедливост от всички е справедливостта на възможното. Ловец и плячка, смърт или бягство, да се нахраниш или да умреш от глад. Всеки прави това, което може, и това е всичко, което съществува. Всичко, което изобщо трябва да съществува.“

„Помня треви под вятъра. Помня небеса, изпълнени с птици от хоризонт до хоризонт. Помня плач в тишината в годините, които последваха, когато тези крадливи убийци се промъкнаха в нашия свят и убиха всичко, което можаха. Когато вървяха по древните брегове и забиваха алчността си като костени ножове в нови земи.“

„Ние гледахме. Ние скърбяхме. Израствахме в желязо от гняв, а после ярост. И сега. Сега сме хладни и уверени. Ще има смърт.“

Дъхът на тези зад нея бе здрав, източник на сила, опора за волята ѝ да довърши това катерене, да изтласка болестите и мъките на тяло, разнебитено като самата земя. Помнеше деня, в който мирът бе обявен за мъртъв. Деня, в който Форкрул Ассаил за първи път се изправиха гордо и видяха пред себе си бъдещето и необходимостта, на която трябваше да се отзоват.

Оттогава... „толкова много непредвидени съюзници“.

Още седем стъпала нагоре и стигна ръба на олтара. Белият кварцит на платформата блестеше на рехавата светлина. С последно усилие тя се издърпа нагоре и най-сетне стъпи на пометения от ветровете простор. Олтарът на Съда, бял като току-що паднал сняг, с изваяния слънчев изгрев от кървави жлеbove, водещи навън от центъра и врязани дълбоко, потънали в тъмни сенки.

Закрачи напред и разхлаби дебелилото си наметало, щом зноят лумна нагоре от кратера, обкръжил Шпила и наситен с вонята на сярата.

Зад нея четиримата други Чисти се развърнаха и намериха всеки своята пътека към центъра-камък.

Единственото ѝ око се спря на почернялата изгнила гадост, канарата, която беше — или може би затваряше в себе си — сърцето на чужд бог. Не можеше да види повдигане и спадане от зацапаните му очертания, но ако опреше длан на него, щеше да усети упорития му живот. „Небето го разкъса. Разхвърли над половината свят проклетите останки от тялото му и парчетата падаха и падаха над един континент и над друг. В разтърсените морета. Ах, защо не бяха повече. Защо не бяха достатъчно, за да унищожат всяка човешка твар на този свят, а не само онези, чието високомерие бе толкова нагло, чиято лудост се протягаше над бездната, за да вземе това окаяно нещо.“

Скоро щяха да понижат центъра-камък, Сърцето, и кръвта на онзи чужд бог щеше да потече, а силата щеше да... „ще ни захрани“. С тази сила щяха да могат напълно да разтворят портала на Акраст Корвалейн; щяха да могат да развихрят прочистващата буря и тя щеше да помете света. „Давете се в своята наглост, човешки същества. Това е всичко, което заслужавате.“ Всъщност щеше да довърши това, което Призовниците в своето безумство бяха започнали.

„Оковаваш каквото можеш да използваш. Както боговете са направили с него. Но когато ползата от него свърши... тогава какво? Убиваш ли го просто? Или изстискваш последната капка кръв от трупа? Напълваш корема си?“

„Има ли полза от безкрайната болка? Ще видим, нали?“

— Сестра Благоговение.

Обърна се и изгледа по-младата жена. В няколкото крачки помежду им имаше неизмеримо голяма пропаст.

— Сестра Смирение.

— Ако сме дошли тук само за да чуем донесение за войсковото ни разположение, сестро, каква бе нуждата от това възнесение?

— „Нужда“. Виж, това е твърде интересна дума, нали?

Смирение не вдигна очи.

— Обсадата ни възпира, сестро. Разводнените, които я командват, са недостатъчни за задачата.

— Кого предлагате да изпратим, сестро Смирение?

— Брат Усърдие.

„Ах, следващият по старшинство след мен. Най-близкият ми съюзник. Разбира се.“ Обърна се към мъжа с изгърбените рамене, застанал най-близо до Сърцето.

— Брат Усърдие?

Той я погледна със светлите си очи, студени като морето зад него.

— Ще сломя бранителите, сестро Благоговение. Никой там не може да се надява да устои срещу мен.

— Остава възможен избор — измърмори Благоговение.

Смирение отново не реагира.

Благоговение погледна другите.

— Брат Търпение?

— Знайно е, че където кръвта мокри пясъците — каза Мистикът, — други сили стягат редиците си срещу нас. Отвъд Стъклената пустиня.

— Имаме други армии — каза Смирение. — Достатъчно, за да срещнат и поразят всеки.

— Сестра Смирение е права — добави сестра Справедливост. — Брат Усърдие може да унищожи хората, които с измама завладяха Северната цитадела, и може да се върне навреме, за да посрещнем новите заплахи от запад.

— Но само ако не се бавим много с взимането на решение — каза Смирение.

„И започва разделение.“

— Брат Усърдие?

— Остава рискът — заяви воинът — да сме подценили командира на онези нашественици. В края на краищата те се появиха сякаш отникъде и успехът им до този ден бе... впечатляващ.

— Отникъде, да — промърмори брат Търпение. — Повод за отчаяние. Лабиринт? Със сигурност. Но да преведе през него цяла армия? Сестро Смирение и сестро Справедливост, не можем да изключим възможността онези в цитаделата просто да напуснат оттам, откъдето дойдоха, ако нещата се окажат твърде прибързани. В такъв случай кога и къде ще се появят отново?

— Основателен въпрос — каза Усърдие. — Докато стоят на място, те не са заплаха за нас.

— Все пак — възрази Смирение — вашето присъствие и командване на обсаждащата ни армия ще гарантира да можете да

реагирате на нещо неочаквано. Ще дойде време — *трябва* да дойде време, — когато ще е наложително да ги изтласкаме от цитаделата и, ако е възможно, да ги унищожим.

— Ще дойде, да — съгласи се Благоговение. — Но както каза брат Търпение, все още не сме сигурни дали сме взели предвид всички заплахи, трупаци се срещу нас. — Посочи с ръка. — Великият шпил, Олтарът на Съда — тук оставяме най-уязвимите. Командването на Усърдие на армията на Шпила гарантира Шпила и Сърцето Да останат ненакърними. — Замълча и единственото й око се впи в сестра Смирение. — Нашите останали Чисти командват отдалечените ни армии на сушата. Да не би да намекувате, че в крайна сметка ще се окажат недостатъчни за задачата? Сестра Опровержение? Сестра Свобода? Братя Гроб, Спокойствие и Възвишеност? Кой от тях се колебае според вас?

Смирение извърна очи.

— Настоявам, че е най-добре да премахваме всяка поредна заплаха, когато възникне, сестро Благоговение.

Благоговение се намръщи.

— А ако врагът в цитаделата изчезне също тъй мистериозно, както се появи? Само за да се появи, може би, тук, в самото подножие на Великия шпил? Докато брат Усърдие е задържан в другия край на долината Естобанси? Тогава какво? — попита тя. „Да, най-добре да спорим тук, сами, без да ни чуват слугите ни Разводнени и Изповядани.“ Продължи, като този път заговори на всички: — Цяла Коланси беше прочистена — как можехме да не го направим, след като щом стигнахме тези брегове, видяхме ужасните щети, нанесени на тази земя? Естобанси остава, защото засега ни е нужно да остане. За да изхранва Изповяданите и Разводнените. Когато Сърцето бъде принесено в жертва на този олтар, братя и сестри, дори нуждата ни от човешки армии ще приключи. Краят на човешкия свят започва тук — *трябва* да защитим това място над всички други, дори Естобанси. Някой от вас отрича ли това?

Мълчание.

Благоговение се обърна към Смирение.

— Сестро Смирение, в името на вашите предци, моля за търпение. — И тук най-сетне последва реакция. Лицето на Смирение се стегна и тя залитна като ударена. Доволна, Благоговение небрежно

продължи: — Всичко, което е нужно, е в движение още сега, докато си говорим. Ще има дъжд преди бурята. Трябва да има. Моля да се отправите веднага към мъртвите земи, за да сте нашите очи, настроени да ни предупредят, в случай че се появи заплаха от някой неочакван кът. — Махна с ръка. — Всъщност вземете сестра Справедливост със себе си.

— Добра тактика — каза брат Усърдие със суха усмивка.

Смирение се поклони сковано.

— Както желаете, сестро Благоговение.

Доловила нещо алчно в очите на по-младата жена, Благоговение се намръщи, изведнъж обзета от притеснение. „Ах, предвиден ли бе ходът ми? Влязох ли слепешком в капан? Искаш да бъдеш пратена в Пустините, Смирение. Защо? Какво развихрям тук?“

— Разположението ни, сестро Благоговение?

Тя кимна с любопитство.

— Да?

— Сестра Справедливост ще вземе южните земи, докато аз пътувам на запад.

„Пак? А какво прави там първия път? Какво намери?“

— Много добре — каза Благоговение. — Ето, стоим на Олтара на Съда, отново обединени в своите начинания. С кротост и смире...

— Благословени Чисти!

Викът дойде от ръба на стълбището. Обърнаха се и видяха Амис Разводнения, лицето му бе пламнало от напрежение. Бяха го оставили на Третата площадка, срещу източната страна на Шпила.

Благоговение закрачи към него.

— Братко, каква вест ни носиш така припряно?

Той се олюля на олтара и посочи на изток.

— Благословени Чисти! В залива... *кораби!* Много, много кораби!

Благоговение забеляза тревогата и стъписването в очите на сродниците си и я обзе задоволство. „Да, невидими заплахи ви връхлитат вече всички.“

— Брат Усърдие, съберете Бранителите и пробудете нашия лабиринт в Разводнените подкомандири. Акраст Корвалайн ще е нашата настръхнала стена днес. — „А сестра Благоговение? Е, добре, може би тя ще бъде Порталът.“

Смирение и Справедливост изтичаха до източния ръб на олтара. Взяха се за миг надолу, после Справедливост се обърна.

— Бойни кораби, братя и сестри. Сиви като вълци над водата.

— Да слезем ли да ги посрещнем? — попита Благоговение.

Усмивката на Усърдие бе мрачна и жестока.

Той коленичи сред Хаоса. Вълни го затиснаха да скършат костите му. Свирепи ветрове се вкопчиха в него, жадни да разкъсат душата му. Но беше влязъл тук по своя воля. С предизвикателство, готово да се опълчи на самата Бездна.

„Не всичко е подчинено на съдбата. Не трябва да бъде.“

„Не всичко е всечено в камък, заровено дълбоко и завинаги скрито от погледа на смъртен.“

„Трябва да има повече. Във всички светове непоклатимите закони са затвор — и аз ще ни видя свободни!“

Беше срещнал Хаоса с ярост в съществото си, настръхнала броня от гняв, неуязвима за всичко, което летеше към него. Беше влязъл в разбушувани морета от лудост и се беше вкопчил здраво в разсъдъка си. И тогава, накрая, беше стоял неогънат, сам, опълчен на самата вселена. Законите тук бяха лъжи, доказателствата бяха фалшиви. Камък, през който може да мине ръка. Вода, която може да се диша. Въздух, непроницаем като стена. Огън, който да утоли най-убийствена жажда. Светлина, която заслепява, тъмнина, която разкрива. Звярът вътре в това бе сърцето на достойнството, разумната същина на най-чисто дивачество. В живота — тайните кодове на смърт. В смъртта — семената на живот.

Беше говорил с първичните сили на естеството. Беше спорил неуморно. Беше защитавал правото си на съществуване освободен от тези ужасни, непознаваеми страхотии.

Сляпата несигурност на Хаос го бе обсаждала заради усилията му. Колко дълго? Столетия? Хилядолетия? Сега беше паднал на колене, разбит, с натрошена броня и кървящи рани. А стихията продължаваше да го връхлита, стремеше се да го разкъса.

Пукнатината, която изригна от него, се появи първо от центъра на главата му, взрив от сребристобял огън, в който чу безумен смях. С ужасни раздиращи звуци цепнатината пропълзя надолу, като разпра

гърлото му и забели назад двете страни. Гърдите му се разпукаха на две, изтръгнаха се ребра. Стомахът му се разтвори и изля горчива жлъч.

След това нямаше нищо. Колко дълго продължи това — така и не разбра. Когато съзнанието му се върна, стоеше там, където бе застанал преди, а пред него бяха коленичили две фигури. Мъж и жена.

„Моите деца, родени от терзание и нужда. Моите вечно сговорчиви близнаци. Моите окаяни лица на свободата. Хаос отвърща с най-възхитителната си шегга. Дърпайте и бутайте, мои малки божества, никога не ще узнаете какво изгубих, за да ви създам, тази жестока сделка с несигурността.“

„Ще ви дам светове. Но никой от тях не ще бъде вашият дом. Прокълнати сте да странствате из тях пленени в своите вечни игри. Бог и Богиня на шанса. На езика на азатанаите — Опонн.“

„Деца мои, вие никога няма да ми простите. А и аз не заслужавам прошка. Законите не са това, което изглеждат. Редът е илюзия. Той скрива своите лъжи в самите ви очи, изкривява всичко, което виждат те. Защото да виждаш означава да променяш видяното.“

„Не, никой от нас няма никога да вижда вярно. Не можем. Невъзможно е. Давам ви живот без отговори, мои деца. Вървете из селенията, разпространявайте вестта без граници, по своя начин, Опонн. Някои ще ви приемат радушно. Други не. И това, скъпи мои, е шегата над тях. И над нас.“

„Имах една мисъл.“

„Вижте сега какво направи тя.“

— Старческо малоумие ли е това?

Пещерата изливаше течностите си, непрестанен ромон и дъжд. Въздухът вонеше на болка.

— Ти ли проговори, Ерастас? — попита Секул Лат.

— Беше се отнесъл. Спомени ли те мъчат, Сек?

Седяха на две обли скали и дъхът им се рееше като дим из въздуха. Някъде от дълбините на пещерата се носеше шум от бързо течаща вода.

— Едва ли. В края на краищата, както винаги си изтъквал, аз съм човек на скромните постижения.

— Не човек. Бог. Което прави жалките ти дела още по-смущаващи.

— Да — съгласи се Секул Лат и кимна. — Имам много поводи за съжаление.

— Само глупците изпитват съжаление — каза Ерастас само за да омаловажи твърдението му и несъзнателно посегна към празната дупка на изваденото си око. Мускулите на бузата потръпнаха от допира на пръстите му.

Секул Лат извърна лице, за да прикрие усмивката си.

Килмандарос все още седеше изгърбена, почти сгъната на две под сипещата се като дъжд кръв на дракона Отатарал. Когато изтощението я надвиеше, периодът на съвземане можеше да е дълъг, безконечен в очите на Блудния. Още по-лошото бе, че тя все още не беше приключила с това. Секул Лат вдигна очи и огледа дракона, Коурабас. „Тя е единственият закон сред хаоса на Елейнт. Тя е отрицанието на тяхната сила. Тя е освободената воля. Не е достатъчно да ѝ се пусне кръв. Трябва да умре.“

„А дори Килмандарос не може да направи това. Не и с тази. Най-малкото не и сега, докато порталът все още е запечатан. Тя трябва да умре, но първо трябва да бъде освободена.“

„Срещу безумието на такива противоречия заложих самия си живот. Влязох в ядрото на Хаоса, за да се опълча на абсурдността на съществуването. И затова бях разкъсан на две.“

„Моето скромно постижение.“

— Форкрул Ассаил — промълви той и се обърна към Ерастас: — Не може да им се позволи наистина да успеят в това, което се стремят да направят. Трябва да знаеш това. Ассаил не коленичат пред богове, та дори и Древни.

— Наглостта им е безгранична — изръмжа Ерастас. — Ще използваме това, драги ми Ашици. Може и да клъцнат гърлата на боговете. Но ние сме друго.

— Ще ни трябва К'рул, преди да свърши всичко това, мисля.

— От всички нас той най-добре разбира от целесъобразност — съгласи се Ерастас.

„Целесъобразност?“

— И Маел. И Олар...

— Онази дърта вещица си има свои планове, но ще се провали.

— С подбутване?

— Няма да е трудно — отвърна Блудния. — Подбутване? По-скоро потупване, най-лекичко сръгване.

— Не прибързвай с това. Тя ще послужи добре за отвличане, колкото може по-дълго.

Отново опипаше дупката на окото си. Благословия ли търсеше? Едва ли.

— Азат — отрони Секул Лат. — Това беше неочаквано. Колко дълбока е раната ти, Ерастас?

— По-скоро е негодувание, отколкото кръв — отвърна с гримаса Блудния. — Бях използван жестоко. Някой ще плати за това.

— Крадеца на живот?

— Ех, Ашици, за глупак ли ме смяташ? Да предизвикам него? Не. Освен това имаше замесени деца. Човешки деца.

— По-лесни жертви значи.

Ерастас май долови нещо в тона на Секул Лат, защото лицето му помръкна.

— Не си и помисляй, че са невинни!

— Не мисля — отвърна Секул, сетил се за своите нечестиви деца. — Но окото ти го глътна Пернатата вещица, нали? А твърдиш, че си я убил със собствените си ръце. Как тогава...

— Глупавата маневра на Икариум в Ледерас. Затова така и не намерих душата ѝ. Тя отнесе окото ми направо при него, гадната кучка. А той изплю гмеж от нови лабиринти и направи от окото ми Финнест за Азат. Той остава единствената непредвидима сила в тази схема.

— Смирение ни уверява друго.

— Не ѝ вярвам.

„Най-после започваш да мислиш ясно, приятелю.“

— Точно така.

Ерастас кимна към Килмандарос.

— Не можем ли да я нахраним или нещо такова? Да ускорим изцеряването?

— Не. Преградите, които поставиха Рейк и другите, са силни. Изтръгването им я нарани дълбоко, така че никакво магическо изцеряване не може да я достигне. Остави я на мира.

Ерастас изсъска.

— Освен това — продължи Секул Лат — все още не всички са на мястото си. Знаеш го.

— Толкова дълго чакам за това. Искам да сме готови, когато дойде времето.

— И ще бъдем, Ерастас.

Единственото око на Блудния се впи в Секул Лат.

— Смирение не е единствената, на която не вярвам.

— Ще има пепелища и смърт, но ще се появят оцелели. Винаги се появяват. Те ще разберат необходимостта от кръв. Властта ни ще бъде неоспорима, Ерастас.

— Но се опитайте да ме предадете. Ти и Килмандарос.

— Да те предадем? Не. — „Отхвърлихме те.“

— Така го приемам аз. Какво друго да мисля?

— Това, което не успяваш да разбереш, стари приятелю — каза Секул Лат, — е, че неоспоримата власт не ме интересува. Не ме интересува нов свят, израснал от отломките на този. Напълно ще съм щастлив да газя из руините. Да се надсмивам на онези смъртни, които биха опитали отново. — Махна с ръка. — Остави света на безумното му невежество — животът поне беше прост тогава. Обърнах гръб на своите поклонници, защото приключих с тях. Отвратен съм от тях. Не искам онова, което *имахме*, Ерастас.

— Но аз го искам, Сек.

— Отстъпвам ти го от сърце.

— А децата ти?

— Какво децата ми?

— Къде виждаш Опонн в бъдещия свят?

— Не ги виждам никъде — отвърна Секул Лат.

Ерастас вдиша рязко.

— Ще ги убиеш?

— Каквото съм създал, мога да го разваля.

— Думите ти ме радват, Ашици. Наистина, облекчен съм.

„Не беше кой знае какъв живот, деца мои, нали? Едва ли ще възразите много. Бутай и дърпай, да, но накрая — след хиляди и хиляди години в тази жалка игра — какво е постигнато? Научено? От когото и да било?“

„Сляпата случайност е жалка кучка, шансът — жесток кучи син. Усмивва ти се, но с вълча усмивка. Какво е научено? Само че всяка амбиция трябва да коленичи пред онова, което не може да се предвиди.

И можеш да се снишаваш и отбягваш само донякъде. Накрая ще те надвие.“

„Човек се отървава от бесилото. Цивилизация се отказва от собственото си високомерие. Веднъж. Два пъти. Три пъти. Но дванайсетия път? Петдесетия? Триумфът се поколебава. Винаги. Никога не е имало равновесие.“

„В края на краищата здравият разум ще ти каже, че е много по-лесно да буташ, отколкото да дърпаш.“

— Какво изпитва Килмандарос? — попита Ерастас. — За убиването на собствените ѝ деца?

Секул Лат извърна поглед към майка си, а после — отново към приятеля си.

— Нищо ли не разбираш, Ерастас? Тя не изпитва нищо.

След миг самотното око се извърна плахо настрани.

„Май вече разбра.“

Детето иска онова, което имаш, нали? Има ли нещо, което да имаш, а детето да не го иска? Бадале се бе събудила тази сутрин с тези въпроси, кънтящи в главата ѝ. Гласът беше на жена, а после на мъж. И двата — поднесени с един и същ жалък, отчаян тон.

Седеше на слънчевата светлина, процеждаща се от прозореца, гонеше студа в костите си като гущер или змия и се мъчеше да проумее нощните видения, мрачните смущаващи гласове на непознати, които говореха толкова ужасни неща.

„Това, което може да се даде. И което не може. Мисля, че разбирам.“

Садик седеше на пода сред сбирката си безполезни предмети и на странно набръчканото му лице бе изписано объркване. „Като старец със съкровището на живота си. Само че е забравил как да брои.“

Но това, което притежаваха, което имаха, не беше непременно нещо добро, нещо добродетелно. Понякога това, което имаха, бе отрова, а детският глад не можеше да направи разлика. Как би могъл? Тъй че престъпленията се предаваха, от едно поколение на друго. „Докато ни унищожат. Да, вече го разбирам. Моите сънища са мъдри, по-мъдри от мен. Моите сънища пеят песните на Квидаторите, умно и убедително.“

„Моите сънища ме предупреждават.“

Извърна се от слънчевата светлина към стаята.

— Готови ли са всички?

Садик я погледна гузно и кимна.

Бадале се изви, надвеси се от перваза на прозореца и изви врат надолу към западния край на площада. Рут беше там, гушнал Хелд. Другите чакаха в сенките на околните сгради като фигури от фризове, излезли от каменните си светове.

Толкова по-добре. Бяха изяли всички плодове по дърветата на града.

„А кристалът крадеше душите ни.“

— Значи е време. Остави тези неща, Садик.

Той обаче започна да ги събира.

Гняв просъска през нея, последван от страх. И двете останаха неразбрани за Бадале. Тя въздъхна и се смъкна от перваза.

— Ще има Елитри. Диаманти, Рубини и Опали. Ще започнем да мрем отново.

Момчето я гледаше разбиращо.

Тя отново въздъхна.

— Сред нас вече има бащи. Трябва да ги наблюдаваме внимателно, Садик, да не ги споходят бащини мисли.

Той поклати глава, сякаш да отрече думите ѝ, и заговори накъсано:

— Не... Бадале. Те... просто се грижат... за малките.

„Толкова малко думи от теб, Садик. Сякаш си онемял. Какви други неща се пробуждат в теб, зад тези очи на старец, зад това лице на старец?“

Излезе. Садик я последва с торбата с безполезните неща, беше я прегърнал като бебе. Надолу по стъпалата с остри ръбове, през хладния въздух на затихнали коридори и после навън, под ослепителния зной. Бадале продължи без колебание към Рут, който я гледаше изпод вежди. Когато се приближи, другите деца запристъпваха под слънчевата светлина, скупчени в новоскалпените си семейства. Протегнати ръчички, вкопчени в пешовете на дрипи и прегърнали крака. Тя спря. Беше забравила колко много все още са живи.

Тръгна отново с усилие, застана пред Рут, а след това се завъртя и разпери ръце.

— *Градът ни изплюва.
Кисели сме и горчиви
на вкус.
Слепите гълтани се извържат,
докато се тъпчат,
докато поглъщат всичко, което бе за нас,
всичко, което мислехме да наследим,
защото искахме каквото имаха те,
защото мислехме, че е за нас,
тъй както бе за тях.
Извърщаха се, докато ядяха
бъдещето ни,
и вече градските стени
крадат нуждите ни
и изплюват каквото остава —
не е много.
Само нещо кисело, нещо горчиво
на вкус.
И това е вкусът
в устата ви.
Нещо кисело, нещо горчиво.*

Рут дълго се взира в нея, а след това кимна и тръгна по широкия централен булевард. На запад, към Стъклената пустиня. Зад него Змията се разви след няколкомесечната си дрямка.

Това бе нещо, което Змията разбираше, и Бадале можеше да го види. В отмерените небързащи стъпки на преминаващите деца, в стегнатите им лица, в познатата безрадостна кротост, утаила се в повехналите им черти. „Познаваме това. Научихме се да обичаме това.“

„Да вървим. Да се плъзгаме под юмруците на света.“

„Ние сме преродената Змия.“

Стигнаха края на града и се загледаха над равната блещукаща пустиня.

„Страданието е утеха. Като прегръдка на мъртва майка.“

6.

Като господстващи сред древните раси можем да отбележим четири: Имасс, Джагът, К'Чаин Че'Малле и Форкрул Ассаил. Макар в неспокойните времена да са били представяни и други, техният брой или е бил оскъден, или наследеното от тях е почти изчезнало от света.

Колкото до нас, хората, ние бяхме плъховете в стените и дупките — малкото от нас, които съществувахме.

Но не е ли господството нашето рождено право? Не са ли изваяни в наше подобие образите на идоли и пророци? Не служат ли нам тези идоли? Не предричат ли тези пророци нашето господство над всички други същества?

Сигурно бихте могли да подхвърлите с хитро намигване, че ръцете, изваяли тези идоли, са нашите собствени; и че онези благословени пророци, така дръзки в твърденията си за праведна слава, всеки от тях е изникнал от простата човешка гмеж. Бихте могли да отбележите, прочее, че пламенните ни уверения не са нищо друго освен нагло, самообслужващо празнословие.

А направите ли това, е, тогава не сте наш приятел. И за вас имаме ето тази кама, тази клада, този железен език на изтезанието. Оттеглете твърденията си за незначителната ни същност, за противната ни баналност на непосветени.

Като вид, нас ни дразнят възгледите за досадна лишеност от предопределение и ще държим на своето убийствено негодувание, докато ние, човешките същества, не рухнем на пепел и прах.

Защото, както щяха да ви кажат Древните раси, ако все още ги имаше, за да го кажат, светът има своята кама, своя железен език, своята клада. А от нейните пламъци няма къде да се скриеш.

Фрагмент от преводаческа
бележка
към изгубено издание на
„Лудостта на Готос“, 835 г. от Съня на
Бърн

Три дни и две нощи бяха стояли сред мъртвите тела. Кръвта и мръсотията засъхваше по опърпаните им кожи и оръжия. Стояха съвсем неподвижни и само вятърът дърпаше сухите кичури коса и ивиците раздрана кожа.

Лешоядните птици, гущери и нощни пеперуди, спуснали се над полето на касапницата, се хранеха необезпокоени, лениво отпуснати в своя пир с гниеща плът. Фигурите, които стояха неподвижно сред тях, бяха твърде изсъхнали, за да привлекат вниманието им. Можеше да са дънери на отдавна мъртви дървета, обрулени от вятъра и безжизнени.

Дребните същества бяха напълно безчувствени за безмълвния вой, изтръгващ се от душите на убийците, за несекващите вълни скръб, които разтърсваха тези съсухрени привидения, за ужаса, кипнал под пластовете почерняла съсирена кръв. Не можеха да усетят бурята, бушуваща зад лицата с изопната кожа, в кухините на черепите, в хлътналите ями на мястото на очите.

На третата вечер, щом слънцето се скри, Първи меч Онос Т'уулан се обърна на югоизток и с тежки, но равни крачки пое натам, а мечът в ръката му заора пътека през възлестите туфи трева.

Другите го последваха — армия от окаяни, безутешни Т'лан Имасс с напълно опустошени души.

Убийци на невинни. Касапи на деца. Каменните мечове се вдигаха и каменните мечове падаха. Лица изписваха заплетени сказания за ужас. Малки черепи се разтваряха с пукот като яйца на щрауси. Духове пърхаха и бягаха като врабци.

Двама останаха назад. Калт Урманал от Оршайн Т'лан Имасс пренебрегна заповедта на своя клан, натиска на волята му. Разтреперан се задържа срещу порива на страховитата вълна, която така настойчиво го тласкаше в сянката на Първия меч.

Нямаше да се преклони пред Онос Т'уулан. И колкото и да копнееше да се разпадне в безчувствена прах, да освободи завинаги изтерзания си дух, все пак остана, заобиколен от полуизядени трупове — изкълвани очни кухини и устни, оголени от гладните клюнове скули, — и се вкопчи с две ръце в рухващото безумие на всичко, което този живот — и смърт — му бяха поднесли.

Но знаеше с безутешност по-окаяна от всичко, което бе изпитвал досега, че няма да има никакъв дар на покой, нито за него, нито за никого от другите, и че дори разпадането може да се окаже недостатъчно, за да пречисти душата му.

Кремъчният меч в ръката му бе тежък, сякаш затънал в кал. „Де да беше така.“ Костите му, втвърдени на камък, бяха като клетка, която го държеше отвътре.

Когато зората изгря на четвъртия ден, когато писъците в черепа му секнаха, той вдигна глава и погледна единственото друго същество, което не се беше поддадо на неумолимия зов на Първия меч.

Гадателката на кости от клана Бролд. От Втория, Пропадналия ритуал. „А дали е пропаднал? Капещ нож, толкова сладко, толкова пророческо име.“

— Това — каза Калт Урманал — е Ритуалът, който сте търсели, Ном Кала. Това е спасението, което сте желаели. — Посочи. — Спасението ви от тези... деца. Които щяха, в годините, които идат — годините, с които те вече не разполагат, — да избият твоите родственици. Твоя мъжкар, твоите деца. Щяха да ви избият всички, без да се замислят и за миг. В техните очи вие сте били зверове. По-низши от тях и следователно заслужили съдбата на по-низшите.

— Звярът, който умира от ръката на човек, остава невинен — отвърна тя.

— Докато хората не могат да претендират за същото.

— Не могат ли?

Калт Урманал кривна глава и изглежда загърнатата в бели кожи жена.

— Ловецът намира удовлетворение.

— Нуждата стига.

— А убиецът?

— Нуждата стига.

— Тогава всички сме прокълнати да вършим безкрайни престъпления и това е вечната ни съдба. И сме дарени със способността да оправдаваме всичко, което вършим. — „Но това не е никакъв дар.“ — Каж ми, Ном Кала, чувстваш ли се невинна?

— Не чувствам нищо.

— Не ти вярвам.

— Не чувствам нищо, защото не е останало нищо.

— Аха. Сега ти вярвам, Ном Кала. — Той огледа касапницата. — Мислех да стоя тук, докато самите кости не изчезнат под пръстта, скрити от треви и храсти. Докато нищо не остане от това, което се случи тук. — Помълча и повтори: — Мислех.

— Няма да намериш какво наказание, Калт Урманал.

— Да, това беше думата, която търсех. Бях я забравил.

— Както си искал.

— Да. Както исках.

Никой от двамата не проговори повече чак докато слънцето отново не се скри и не отстъпи небето на Нефритените странници и на разбитата луна, която се издигна боязливо на североизток. Тогава Калт Урманал вдигна оръжието си.

— Надушвам кръв.

— Да — каза Ном Кала.

— Безсмъртна кръв, още непролята, но... скоро.

— Да.

— В мигове на убийство светът се смее — каза Калт Урманал.

— Мислите ти са жестоки — отвърна Ном Кала, докато прибираше полепналия си с косми боздуган в клупа, стегнат на гърба ѝ. Извади харпуните си.

— Нима? Ном Кала, познавала ли си някога свят на мир? Знам отговора. Съществувал съм много по-дълго от теб и през това време нямаше никакъв мир. Никога.

— Познавала съм *мигове* на мир — отвърна тя и го погледна. — Глупаво е да очакваш повече от това, Калт Урманал.

— Търсиш ли сега такъв миг?

Тя се поколеба, преди да отвърне:

— Може би.

— Тогава ще тръгна с теб. Ще пътуваме, за да го намерим. Онзи единствен, най-скъп миг.

— Не се вкопчвай в надеждата.

— Не, ще се вкопча в тебе, Ном Кала.

Тя потрепери. И прошепна:

— Не прави това.

— Мога да видя, че си била красива някога. А сега, заради копнежа в празното ти сърце, си красива отново.

— Така ли ще ме изтезаваш? Ако е така, не пътувай с мен, умолявам те.

— Ще бъда безмълвен до теб, освен ако не решиш друго, Ном Кала. Погледни ни, оставаме ние двамата. Безсмъртни и толкова пригодни да търсим този миг на мир. Да започнем ли?

Тя не отвърна нищо и тръгна.

Той също.

„Помните ли как танцуваха цветята на вятъра? Три жени коленичиха в меката глина до потока, гребнаха с шепи бистра вода и я пръснаха по омекналите кожи на пран’аг, преди да ги вържат. Преселението на пран’аг беше започнало, по рогата им имаше меко кадифе, а насекомите кръжаха на искрящи облаци, пърхаха като възхитителни мисли.“

„Слънцето бе топло в онзи ден. Помните ли?“

„Лъскави камъчета се вадеха от торбите, обикаляха по кръга смеещи се младежи, а месото вече беше почти опечено и всички се събираха за пиршеството. Беше, с тези прелестни гледки, ден като всеки друг.“

„Зовът от края на лагера не беше прекомерно тревожен. Трима странници, приближаващи се от юг.“

„От един от другите кланове, познати лица, усмивки за поздрав към родственици.“

„Вторият вик смрази всички.“

„Излязох с другите. Държах най-хубавото си копие и с всички мои воини около мен се чувствах сигурен и дързък. Онези, които се приближаваха, не бяха родственици. Бяха странници. Ако се наложеше, щяхме да ги отблъснем.“

„Имаше го този миг — моля ви, трябва да си го спомните с мен. Стояхме в редица, докато те не се приближиха на шейсет крачки от нас

и не се вгледахме в лицата им.“

„Видяхме самите себе си и в същото време — не. Смътни различия. Бяха по-високи, с по-тънки кости. Покрити с фетиши, с раковини и зърна кехлибар. Лицата им не притежаваха закръглената кротост на лица на Имасс. Чертите бяха изострени, скулести. Костите на челюстта под устата им изпъкваха под тъмни бради. Видяхме оръжията им и те ни смутиха. Видяхме хубостта на кожените им облекла и се почувствахме унижени.“

„Очите им бяха нагли, с цвета на пръст, а не на небе.“

„Тези тримата се опитаха да ни прогонят. С жестове. Тази ловна земя вече бе тяхна. Ние бяхме натрапниците. Помните ли какво изпитавме тогава? Погледнах в лицата им, в очите им, и видях истината.“

„За тези високи странници ние бяхме ранаг, ние бяхме бедерини, ние бяхме пран’аг.“

„Убийството им не промени нищо, а кръвта по оръжията ни ни отслаби с ужаса си. Моля ви, умолявам ви, спомнете си това. Това бе денят, в който светът започна да умира. Нашият свят.“

„Кажете ми какво помните *вие*, които стояхте срещу тези груби диваци с техните плоски лица, тези тромави същества с червени и руси коси. Кажете ми какво изпитвахте, опишете възмущението си, когато не се присвихме от страх, гнева си, когато ви посякохме.“

„Знаехте, че ще дойдете отново, в невъобразима чет. И щяхте да ни изловите, да ни подгоните, да ни изтласкате в студени долини и скални пещери над връхлитащи с грохот морета. Докато всички не изчезнем. И тогава, разбира се, щяхте да се обърнете един против друг.“

„Ако посмеете да си спомните това, ще разберете. Аз съм убиецът на деца — на вашите деца. — О, не! Не ми се правете на ужасени! Вашите ръце са червени с кръвта на *моите* деца! Не можете повече да ни убивате, но ние можем да убиваме вас, така че ще го правим. Ние сме мечът на древни спомени. Спомени за огън, спомени за лед, спомени за болката, която ни нанасяхте. Аз ще отвърна на вашето престъпление. Аз ще съм ръката на вашето окончателно унищожение. До последното дете.“

„Аз съм Онос Т’уулан и някога бях Имасс. Някога гледах как цветята танцуват на вятъра.“

„Виждате ли армията ми? Дошла е, за да ви убие. Да ви прогони в студените долини. Да ви прогони в пещерите и в скалите над връхлитащи с грохот морета. И ще е все едно. Както тези убежища предадоха нас, така ще предадат и вас.“

„Виждам добре тази истина: вие изобщо не очаквахте завръщането ни.“

„Толкова по-зле за вас.“

Да, щяха да му харесат тези мисли, този праведен проглас, че мъстта е заслужена и затова — справедлива. И че невинността на младите е лъжа, когато са станали наследниците, когато са затлъстели от злите дела на своите предци.

Знаеше, че това са мислите на Олар Етил, нашепвани в тайните кътчета на душата му. Разбираше я добре. Винаги я беше разбирал.

Баргастите заслужаваха съдбата си. Бяха убили жена му, децата му. И той помнеше наглостта в очите на убийците на семейството си — но как бе видял това? Беше невъзможно. Та той вече бе мъртъв тогава.

„Тя пропълзява вътре в мен. Олар Етил, не те искам. Искаш ме да ти служа. Искаш... да, знам какво искаш, и смееш да го наричаш изцеление.“

„Мъртъв разсад има в тебе, Гадателко на кости. Изсъхнало, безжизнено нещо. В други то продължава да живее, понякога крехко и гладуващо, понякога здраво и сито със сладката болка. Този разсад, Олар Етил, има име и дори името би изкривило с горчилката си устните ти. Името е състрадание.“

„Един ден ще застана пред тебе и ще те целуна, Олар Етил, и ще ти дам вкуса на нещо, което никога не си притежавала. И ще видя как ще се задавиш. Ще плюеш с горчица ярост. И дори тогава, за да ти покажа смисъла му, ще плача за тебе.“

„Твърде дълго сме бягали от него. Нашият народ, нашият благословен, обречен народ. Можеш ли една сълза да пролееш за тях, Гадателко на кости? За твоите предполагаеми деца? Те живяха добре в бавното си пропадане, много добре — покажи ми гледката, която така и не видях, мига, който така и не познах, когато стоях пред първите хора. Кажи ми за кръвта, която пролях, в ответ на най-последното ми престъпление, за да слее двете, сякаш праведността е маска, която да се носи отново и отново. Вечно.“

„За глупак ли ме смяташ?“

„Ток, моят брат, ме отпрати. Но сега мисля, че беше принуден. Сега си мисля, Олар Етил, че ти го държеше здраво. Изгубил съм брат и знам, че никога няма да се върне. За неговата съдба бих плакал.“

„Стига само да можех.“

Някъде на изток се сбираха сили. Древният лабиринт на Телланн беше бушуващ огън, като равнините, огрени от пламъци на всички хоризонти. Можеше да усети зноя, можеше да вкуси горчивия дим. Другаде — *недалече* — Омтоуз Феллак кипеше съживен с грохота на цепещ се лед. Пращяха морета и стенеха долини. А още по-близо вонята на К'Чаин Че'Малле се носеше по ветровете силна и люта като змийски корем. А сега... „да. Акраст Корвалайн. Бледите стари призраци крачат отново по земята. Древните лабиринти се надигат отново. В името на всички духове на пръст и вода, какво е започнало?“

„Олар Етил, в това, което иде, Т'лан Имасс ще са като пращинки сред ураган. А това, което търсиш... не, цената е твърде висока. Твърде висока.“

И все пак продължаваше напред, сякаш все още съществуваше предопределение за народа му, сякаш самата смърт не беше никаква преграда пред славата, която ги чакаше. „Изгубили сме умовете си. Ток-младши, каква е тази зимна виелица, която така ни носи напред? Ела при мен, нека поговорим отново, както някога. Ток-младши, прощавам ти. За раните, които нанесе, за всичко, което ми отказа, не мога да направя друго, освен да ти простя.“

Едно последно пътуване към бурята. Щеше да води. Изгубените му събратя щяха да следват. По-малки от пращинки можеше да са Т'лан Имасс, но щяха да са там. „Няма да бъдем забравени. Заслужаваме по-добра участ.“

Три хиляди Т'лан Имасс вървяха след Онос Т'уулан. Оршайн, Брод и още двадесет забравени клана — онези, които бяха паднали във Войните, онези, които се бяха предали на отчаянието.

Вероятно, подозираше Ристале Ев, Онос Т'уулан не съзнаваше, че е разтворил ума си за тях, че ужасните чувства, които се бореха в душата му, се изливат навън да ги погълнат всички. Древните прегради бяха сринати и тя с всички останали удържаше на бурята в мълчание, изтръпнала отвсякъде.

На полето на касапницата неговият вой бе отеквал с нейния, но сега Първият меч ги обвързваше с ужасните му вериги.

Щяха да са с него. Нямаха никакъв избор. А когато най-сетне паднеше, както подобава, те също щяха да паднат с него.

Това беше... приемливо. Беше всъщност справедливо. „Убийци на деца не заслужават слава. Пещерите вече са опразнени, но не можем да обитаваме там. Въздухът е изпълнен с кръвта, която проляхме. Дори пламъците на огнищата не могат да ни стоплят.“

Усещаше, че Калт Урманал вече не е с тях. Не беше изненадана и макар собствената ѝ мъка от това, че го няма, да я глождеше, болката бе някак далечна, удавена под терзанията на Първия меч. Любовта ѝ винаги бе нещо изгубено и той винаги бе спял за нея.

Цялата ревност, която бе изпитвала някога, се задържаше, отрова, която проникваше в съществуото ѝ и петнеше любовта ѝ към него. Той отдавна бе прекършен от К'Чаин Че'Малле, когато бяха убили жена му и децата му. Любовта ѝ беше към спомен, а споменът бе несъвършен.

„Не, по-добре да го няма. Да е решил, че не може да продължи. Истината е, че се възхищавам на силата на волята му, че може така да се опълчи на силата на Първия меч.“ Бяха ли останали и други? Не знаеше, но ако бяха, молеше се присъствието им да утеши Калт Урманал.

„Това ли е да изгубиш любов, която никога не си имал?“

Улаг Тогтил, който бе дошъл сред Оршайн Имасс като чужд и чиято кръв бе сгъстена с тази на Треллан Телакай, залиташе след Първия меч, сякаш краката му бяха подложени на неимоверно усилие. Треллан притежаваха сурова твърдост, която му бе послужила добре в деня на клането, но сега той пропадеше в бездънния кладенец на пороя от чувства, извиращи от Имасс.

„О, как биха се надсмели безсърдечните на това тъй дълбоко чувство. Погледът им — равнодушен и преценяващ като на лешояд над умиращ. Повод за забавление, но дори дърветата треперят пред студените ветрове. Толкова ли си безчувствен, приятелю, че да дръзнеш да не го правиш и ти?“

„Онос Т’уулан ни дава болката си. Той не осъзнава дара, но това все пак е дар. Подчинихме се на заповедта на Първия меч, без нищо да знаем за душата му. Мислехме, че сме намерили в него тиран, по-жесток и от Джагът. Но той е объркан също като нас.“

„Но ако има невидими свидетели на този миг, ако има коравосърдечни сред тях, ах, какво те е страх да разкриеш? Там, в онази сълза, в онзи тих хлип? Усмиваш се в превъзходството си, но какво е естеството на този твой триумф? Бих искал да знам. Направените от самия теб вериги са те стегнали толкова здраво, че не са повод за гордост. Неспособността ти да чувстваш не е добродетел.“

„А усмивката ти е уязвима.“

Улаг беше играл тази игра през целия си живот и сега го правеше отново, сред пепелищата на Телланн, сред завихрената безумна река по пътя на Първия меч. Представяше си своята невидима публика, море от замъглени лица, гмеж от неведоми мисли зад булото на очите им.

И говореше с тях понякога.

„Аз съм вълкът, който ще умре от самота, ако бъде прокуден от глутницата. И затова дори когато съм сам, избирам да вярвам, че не съм.“

„Нямаше истинско единство в Т’лан Имасс, защото бяхме предали спомените за своя живот. Но дори и тогава отказвахме да сме сами. Ах, какъв глупак съм. Моята публика е присъдата на бъдещето и тя ще бъде сурова, и когато най-сетне проговори с онова множество гласове, няма да съм там, за да я чуя.“

„Можеш ли да понесеш спокойно това, Улаг? Можеш ли да чуеш сухия смях на Треллан? Присмеха на човешките същества?“

„Но виж как той те огъва, дори сега. Виж как те смазва.“

„Срещу бъдещето, Улаг, ти си безпомощен като бебе, оставено да лежи върху гола скала. А сянката на орела се плъзга над пълните със сълзи очи, над мекото лице. Бебето затихва, разбрало, че опасността е близо. Но уви, то дори не се е научило да пълзи. А ръцете на майката отдавна ги няма.“

„За тази съдба, Онос Т’уулан, бихме плакали. Ако можехме.“

Щит-наковалня Сторми се надигна, примига да махне влагата от очите си и опипа разкъравената си буза.

— Добре — изръмжа и изплю кръв. — Май си го заслужих това. — Погледна ядосано Геслер. — Това ще ми кажеш сега. Нали? Кажи ми го или ми помогни, Гес, иначе ще ти откъсна главата и ще я хвърля в най-близкия боклукчийски трап, който намеря.

— Трябваше да ти привлече вниманието — отвърна Смъртният меч. — С теб деликатностите не вършат работа.

— Откъде знаеш? Още не си опитвал. Нито веднъж през всичките години, откакто съм прокълнат да търпя компанията ти.

— Ами... — Геслер загледа с присвити очи колоната Фурии на Че'Малле, която минаваше с грохот покрай тях. — Оказва се, че имам решение на това. Край на проклятието ти.

— Не можеш да избягаш! Не можеш да ме оставиш тук...

— Не, *тебе* те изпращам далече оттук, Сторми.

— Какво?

— Аз съм Смъртният меч. Мога да правя такива неща.

— Къде ме пращаш?

— При нея. При каквото е останало от нея.

Сторми извърна очи на юг, към пустата унила равнина. Изплю още малко кръв.

— Ти май наистина не ме харесваш, а?

— Трябва да разберем, Сторми. Да, бих могъл да отида аз, но ти си Щитът-наковалня. Там ще са останали душите на приятели, ще витаят из въздуха като гадна воня. Нима ще оставиш призраците да блуждаят безутешно, Сторми?

— И какво да направя с тях?

— Откъде да знам? Да ги благословиш, предполагам, или каквото там ти се полага да правиш.

Дестраянт Калит се върна при тях, огледа ги, намръщи се на зачервения оток под лявото око на Сторми и въздъхна:

— Вие двамата никога ли не си говорите като хората? Богове на бездната, всички мъже сте еднакви. Какво е станало?

— Нищо — отвърна Сторми. — Трябва да ви оставя.

— Да ни оставиш?

— Временно — рече Геслер и отново се метна на седлото от кост и люспи на своя Ве'Гат. — Скоро пак ще се домъкне тук, като краставо пале.

— Къде отива? — настоя Калит.

— Там, откъдето дойдохме — отвърна Геслер. — При Ловците на кости. Пострадали са зле. Трябва да разберем колко зле.

— Защо?

Сторми изгледа навъсено Геслер — очакваше кучият син да измисли някакъв отговор на този въпрос, — но Смъртният меч само изсумтя и пое към челото на колоната.

Когато се отдалечи, Калит впи очи в Сторми.

— Е?

Той сви рамене.

— Когато те очаква неприятност, дестраянт, е добре да знаеш как я карат съюзниците ти.

Отговорът му я притесни, макар да не можеше да обясни защо.

— Ще ти трябва ескорт.

— Няма да ми трябва.

— Ще ти трябва, Щит-наковалня. Твоят Ве'Гат ще трябва да яде. Ще наредя на Саг'Чурок да зачисли към теб трима Ловци К'елл и двама търтеи. Кога заминаваш?

— Веднага.

Тя изсъска някаква еланска ругатня.

Сторми се ухили, яхна своя Ве'Гат и пое обратно. „Класическа малазанска военна структура действа тук, жено. Кратка енергична дискусия, и толкова. Не се мотаем. А Геслер? На Геслер ще му счупя ченето.“

Гръб се загледа след Сторми и се намръщи.

— Нещо става.

— Нищо не става — изсумтя Синн. — Какво ти пука къде отива Сторми?

— Пука ми.

— Повечето са мъртви — каза тя. — И той ще го потвърди. Искаш да отидеш с него ли? Искаш да видиш трупа на Кенеб? Да дойда ли с теб? За да мога да видя какво са направили лешоядите на брат ми? Истината е в сърцето ти, Гръб. Чувствах я също като мен. Те са мъртви.

Гръб се присви от жестоките й думи и извърна очи. Редиците на Че'Малле, войници Ве'Гат, се движеха в плавен ритъм, прахът

притъпяваше лъскавото злато на люспите по вратовете и гърбовете им. Стегнатите в сбруите на търтеите оръжия се полюшваха и дрънчаха. Тежките шлемове скриваха очите на войниците. „Но очите на всеки войник са едни и същи. Видели твърде много, а предстои още и те го знаят.“

„Чичо Кенеб, за теб вече всичко свърши. Най-сетне. А ти всъщност никога не си го искал, нали? Жена ти те напусна. Единственото, което имаше, бе армията, и ти умря с нея. Искал ли си изобщо някога нещо друго?“

Но не знаеше истината за тези неща. Не бе живял достатъчно свой личен живот. Опитваше се да влезе в главите на хора като Кенеб — хората с толкова много години зад гърба — и не можеше. Можеше да изреди каквото знаеше за тях. „Вихрушката. Клане и бягство. Изгубени любими хора, но какво знам аз за това?“

„Кенеб, теб те няма. Никога вече няма да видя лицето ти — раздразнението ти, когато погледнеше към мен, но дори тогава знаех, че никога няма да ме изоставиш. Просто не можеше, и го знаех. И точно това съм изгубил, нали? Нямам дори дума, с което да го назова, но вече го няма, отиде си завинаги.“

Погледна Синн. Очите ѝ бяха затворени и тя се поклащаше със стъпките на Ве'Гат, отпуснала брадичка на гърдите си. „Брат ти е умрял, Синн. А ти просто спиш. Магията е изстъргала всичко от тебе, нали? Ти само носиш това момичешко лице, тази маска, но каквото и да си там, вътре, вече изобщо не е човешко, нали?“

„И искаш да се присъединя към теб.“

„Добре, ако това означава да спре да ме боли, ще го направя.“

„Чичо Кенеб, защо ме изостави?“

Беше затворила очи и умът ѝ се бе отнесъл към място на пясък и прах, където гаснещата слънчева светлина превръщаше стръмнините в огън. Познаваше този свят. Виждала го бе много пъти, вървяла беше из него. А някъде в мъгливите далечини имаше познати лица. Човешки фигури, гъмжащи в знойните пазари на Г'данисбан, прохладни коридори и шляпане на боси крака. А след това — ужас, слуги с окървавени ножове, нощ, пълна с пламъци и дим. И из целия град писъци пронизваха безумието.

Стая, в която някой се олюлява. Много скъпа на сърцето ѝ стая... майка ѝ ли бе това? Сестра? Или просто някоя гостенка? Двете конярчета и една слугиня — която винаги се смееше, помнеше тя, и сега пак се смееше, а юмрукът ѝ и ръката ѝ почти до лакътя проникваше вътре в мама, докато момчетата я притискаха на пода. До каквото и да се опитваше да се докопа смеещото се момиче, като че ли така и не го намираще.

Сляпа паника, бягство, едно от момчетата тича след нея.

Боси крака шляпат по камъка. Тежък накъсан дъх. Настигна я в коридора и проникна в нея с нещо друго вместо с юмрука си, и ако се съдеше по виковете му, намери каквото бе търсил миг преди някаква странна преграда в главата ѝ да изригне навън, и той се озова разпльокан на сводестия таван на коридора. Очите му бяха опулени, лицето му потъмняваше, нещото между краката му се свиваше и почерняваше — всичките му кръвоносни съдове се пръскаха.

Тя го гледаше и видя как издутите му очи започнаха да пръскат кръв на тънки струи. И продължи да натиска. Костите му запращяха, плиснаха се течности, изпразненията му шляпнаха върху краката ѝ и се смесиха с изливащата се оттам кръв. Докато се сплескваше, той се разтегли и заприлича на част от самия камък, грозно подобие на нещо смътно човешко, направено от кожа, гипс и капеща кал.

Подозираше, че вече отдавна е умрял.

Махна се оттам омърсена, сякаш той все още бе в нея и винаги щеше да е в нея, сякаш в нея вече нямаше нищо чисто, недокоснато от някой друг.

После, много по-късно, лице на убиец, нощ на пещери, на демони и убийство. Беше мечтала за отрова, да, и беше имало подутти тела, но нищо не я беше прочистило, колкото и да се беше опитвала.

Извън някакъв град, гледа извисяващите се пламъци. Умираха войници. Светът беше капан и всички изглеждаха изненадани, макар това да беше нещо, което винаги беше знаела. Огънят я искаше, а щом толкова я искаше, добре, тя го пусна в себе си. Да изгори всичко вътре в нея.

Искала бе да вярва, че е станало така. Че най-после е пречистена. Но много скоро започна да чувства връщането на онова момче дълбоко, дълбоко в нея. Имаше нужда от повече. Повече огън, защото

огънят нанасяше смърт. А сред бушуващия пожар, отново и отново, един глас й шепнеше.

„Ти си мое дете. Девата на Смъртта изобщо не е това, което си мислят. Това, което умира, е самата дева, чистотата на душата ѝ. Или душата му. Защо винаги мислят, че Девата е момиче? Тъй че ти показвам какво беше, но сега показвам какво си. Почувствай сърцето ми — то е удоволствието, което завинаги си изгубила. Почувствай целувката ми на устните си: това е любовта, която никога няма да познаеш. Виж моя глад, това е твоят копнеж за мир, който никога няма да намериш.“

„Ти си мое дете. Ти го уби, преди да те остави. Смаза мозъка му на пихтия. Останалото бе само за показ. Той все още беше в тебе, мъртво момче, и това бе пътеката на Качулатия към душата ти, а докосването на Господаря на смъртта краде живот. Какво чувстваш дълбоко в себе си? Дай му каквато си поискаш форма, каквото и да е име, няма значение. Важното е едно: то е мъртво и те очаква, и ще те чака докато и последният дъх не напусне тялото ти.“

„Когато твоята смърт вече е в теб, няма къде да бягаш, никакво спасение не е възможно. Когато твоята смърт вече е в теб, Синн, нямаш какво да губиш.“

Нямаше какво да губи. Това беше истина. За всичко. Нито семейство, нито брат, нищо. Дори Гръб, нейният мил Девственик, е, той никога нямаше да я достигне, също както и тя нямаше никога, никога да се слее с него, за да омърси чистото. „Моето скъпо притежание, скъпия Гръб, и него ще опазя. Никой никога няма да го докосне. Никакво шляпане на боси крака, никакъв накъсан дъх. Аз съм твой огън, Гръб, и ще изгоря на пепел всичко и всеки, който дръзне да се доближи до теб.“

„Точно затова яхнах мълнията на гуцера, този ярък огън. Яхнах я право към Кенеб. Не я поведох, не го избрах, но разбрах нуждата от това, правотата на това да премахна единствения останал човек, който те обичаше.“

„Не скърби. Имаш мен, Гръб. Имаш мен и аз имам теб, а какво може да е по-съвършено от това?“

Познати лица в далечната мъгла. Умът ѝ се скиташе из пустинята. Нощта настъпваше и някъде долу в низините оживяваха малки огънове. Тя се усмихна. „Ние сме мъртвото нещо в утробата на

света и ние, и само ние, огряваме мрака с огън. По това ще ни познаете. Само от тези пламъци земята ще трепери.“

„Какво е да си изнасилен? Безмълвна съм като света и няма да кажем нищо. Какво е да си изнасилващият?“

Пустинята нощем е студено място — ако ги няма огньовете. И тъмно — ако ги няма огньовете.

— Терзае ги младите, тази нужда да намерят причините за някои неща.

Руд Елале се присви, загърна се плътно в халата и се доближи още до огъня. Вятърът в тези скалисти височини беше свиреп, въздухът — рядък и леден. Далече долу, ниско по планинските склонове, край на дървесната линия се виждаше като тъмна грамада, изтъняваща на по-високите места... които изглеждаха много далече. Потръпна.

— Не можехме ли поне да намерим някоя пещера?

Силхас Руин стоеше с лице към високите проходи на север, сякаш неуязвим за студа.

— Утре. Ако бяхме останали Елейнт, разбира се...

— Щях да се чувствам добре, да. Знам.

Руд се загледа в колебливите пламъци на огъня, които гълтаха последните дърва, които бяха донесли отдолу. В драконовия му облик бушуващият в него хаос щеше да го стопля, да го прави неподатлив на стихииите. Но мислите му се изкривяваха необуздани при всяко превъплъщение, когато кръвта на Елейнт потичаше властно в жилите му. Започваше да губи усещането за себе си като за разумно същество, същество с рационална мисъл и ясна цел. Не че имаше ясна цел, разбира се. Все още не. Но не беше здравословно да си дракон — това поне знаеше.

„Майко, как си могла да живееш с това? Толкова дълго? Нищо чудно, че полудя. Нищо чудно, че всички обезумяхте.“ Погледна към Силхас Руин, който изобщо не бе помръднал. „Колко още?“ — искаше да го попита. Но... Тайст Андий нямаше нужда от още поводи да гледа на него почти като на дете. Дете със страховита сила, вярно, но все пак дете.

И, призна си Руд, не беше много далече от истината, нали? Нищо разумно нямаше в това, което се канеха да направят. Толкова много неща бяха извън възможностите им. Надвиснали бяха като мечове, но чия желязна хватка щеше да се стегне около тях, когато дойдеше времето? Като че ли нямаше отговор на това — или поне отговор, който Силхас Руин бе готов да сподели.

А този Тайст Андий, застанал като изваян от алабастр, с рубини за очи, с поскърцващите остриета, кръстосани на гърба му... Беше изгубил последния си оцелял брат. Беше абсолютно самотен, ограбен. Олар Етил го беше прекършила без никаква видима за Руд причина — освен злобата. Но Силхас Руин се беше изправил, изгризал беше раната като пронизан от копие вълк и оттогава накуцваше, поне в човешкия си облик. Беше напълно възможно — и сигурно бе точно така — Силхас Руин да предпочита да остане в облика на Елейнт, макар и само за да прогори болката с вътрешния огън на хаоса. Но ето, че стоеше тук. „Защото аз съм твърде слаб, за да устоя. Вкусът на драконовите амбиции е горчив като отрова. Искат от мен да се предам, искат да чуят как вия от страст.“

— Щом намерим пещера — каза Силхас Руин, — ще те оставя за малко. Каменните оръжия не са достатъчни за това, което предстои. Макар да е вярно, че може би няма да са ни нужни никакви оръжия, мисля, че е време да вземеш в ръцете си подobaващ меч.

— Искаш да отидеш да ми намериш меч?

— Да.

— И къде ще ми търсиш меч? В някоя оръжейна ковачница в Ледерас? В някой търговски лагер до неотдавнашно бойно поле?

— Нищо такова — отвърна Силхас Руин. — За теб съм намислил нещо по-амбициозно.

Руд се взря в пламъците.

— Колко дълго няма да те има?

— Няма да е дълго, мисля.

— Е, добре — сопна се Руд, — какво чакаш тогава? Мога и сам да си намеря пещера.

Усети погледа на Силхас Руин върху себе си, а след това погледът се махна и когато вдигна глава, Тайст Андий го нямаше — беше скочил в пропастта. След миг вятър го блъсна в лицето и той

видя как драконът се издигна в небето, високо над планинските зъбери, и затули звездите.

— Силхас, извинявай.

Въздъхна и протегна ръце над жаравата. Липсваше му баща му. Удинаас щеше да намери някоя горчива усмивка за този момент, няколко режещи думи — не прекалено дълбоко, разбира се, но достатъчно, за да пробудят у Руд известно себелюбие, нещо, което подозираше, че му трябва. „Духове на потока, това е само защото съм самотен. Липсва ми домът. Сладките песни на Имасс, горещата съблазън на Килава — о, Онрак, съзнаваш ли колко си щастлив?“

„А къде е моята любов? Къде се крие? — Огледа се намръщено — гола скала, припукващи искри. — Не е тук, със сигурност.“

Е, ако някой имаше нужда от жена повече от него, това бе баща му. „В известен смисъл той е толкова самотен сред Имасс, колкото съм аз тук. Роб. Моряк. Ледериец. Живял богато, сред толкова много удобства, че да полудееш, докато се опитваш да си избереш някое. А сега живее в колиба от кожи и кости на тенаг. И тази приближаваща се свирепа зима...“ Не, всичко това не беше честно за Удинаас, който се възприемаше като толкова незначителен, че чак незабележим. „Незначителен? Жена ли ще трябва да те убеди в обратното? Не можеш да намериш такава жена там — трябва да се върнеш у дома, татко.“

Можеше да опита с послание. Да го сътвори и да го изпрати с воля и сила — възможно ли бе да стигне толкова далече?

— Струва си да опитам — промърмори. — Утре сутринта.

Засега щеше да се опита да поспи. Ако не станеше — е, разполагаше с кръвта на Елейнт и нейния убийствен, страстен зов.

Вдигна глава и се загледа на юг. Знаеше, че в далечния край на хребета има просторна долина със склонове, прорязани с тераси с обилна зеленина. Имаше градове, села и укрепления, и високи кули, които пазеха мостове през реките. Имаше десетки хиляди хора, които работеха по тези тесни тераси.

Бяха летели толкова високо над всичко това, че за човешко око бяха буквално невидими. А когато се доближиха до извисилия се хребет на север от долината, близо до най-западния ѝ край, бяха видели военен лагер — армия, обсадила някаква крепост, всечена в първия от планинските склонове. Руд се беше учудил. Гражданска

война? Но Силхас Руин не бе проявил любопитство. „Хората правят каквото си искат и когато си искат, Риад.“

Все пак си представи, че точно сега вътре в онази цитадела е топло.

Стига все още да се държеше срещу врага. Незнайно защо беше сигурен, че се държи. „Да, хората правят каквото си искат, Силхас Руин, и адски упорито при това.“

Мислите му бяха земя, а кръвта бавно се движеше през нея, просмукваше се като летен дъжд. Виждаше как другите го гледат, когато си мислеха, че вниманието му е насочено другаде. Толкова по-голям бе от тях, с броня от кожа на далк, с етилийски боздуган с изваяно лице на всяка от четирите посоки, както подобаваше за небесния дар от Вещицата.

Слушаше ги как подготвят оръжията си, затягат каишките на броните и заключват решетъчните набузници на шлемовете и знаеше, че в последните седмици се е превърнал в планината, под която се присвиваха, в канарата зад гърбовете им, на фланговете им, на върха на копието — там, където се окажеше най-необходим, там щеше да бъде.

Колко врагове беше убил? Нямаше представа. Десетки. Стотици. Те бяха Ноктите на смъртта, тяхната чет бе неизброима и това, знаеше той, не беше преувеличение.

Приятелите му нашественици, които наброяваха в началото десетки хиляди, вече бяха оредели. Възможно бе други части все още да напират напред, някъде на юг или на север, но те нямаха в редиците си воин Тел Акаи. Нямаха драконоубиец. „Нямат мен.“

Земята не умираше бързо. Пръстта бе черно царство на безброй усти, на ненаситни гладници. В една-единствена шепа бушуваха милион войни. Смъртта винаги беше врагът и в същото време смъртта бе източникът за препитание. Нужна беше свирепа воля, за да бъде убита земята.

Един по един приятелите му — вече останали едва двадесетина — заявяваха готовността си, като се вдигаха на крака и стискаха в металните ръкавици нащърбените си очукани оръжия. И какви оръжия! Всяко бе достойно за десетки епични песни за блясък и печал,

ликуване и покруса. Самите воители стояха гордо изправени, впили очи на изток, и устните им бяха изкривени в горчива насмешка.

Това беше война, която не можеха да спечелят.

Епичен марш, от който нито един велик герой нямаше никога да се върне.

Земята в него закипя с внезапен плам и той се надигна, боздуганът се извиси в огромните му ръце. „Ще сме живели, както никой друг не е живял. Ще умрем, както никой не е умираЛ. Можеш ли да вкусиш този миг? Кълна се във Вещицата, мога!“

Извърна лице към приятелите си и ги дари с широката си усмивка.

Увенчаните с бивни усти се разтвориха като разцепена плът и леден смях изпълни въздуха.

Ублала Пунг простена и отвори очи. Още сънища! Още ужасни видения! Превъртя се настрани и примига към импровизирания бивак и присвитото тяло на жената баргаст. Неговата любима. Обожаваната. Не беше честно, че го мразеше. Пресегна се и придърпа странния боздуган с четирите му лица от синкаво желязо. На вид трябваше уж да е тежък и сигурно беше — за някои. И си имаше име, свое собствено име. Но го беше забравил. „Дузина и още четири епични песни. Песни за трясък и въргал, лудуване и сласт.“

Може би просто се преструваше, че спи. И пак се беше опитала да го убие. Последния път Драконъс я беше спрял — появи се сякаш отникъде, сграбчи я за китката и задържа върха на камата на половин пръст от дясното око на Ублала. След това така я зашлеви, че я просна на земята.

— По-добре да я убием веднага, Ублала — така каза.

Ублала изтри съня от лицето си и продължи да си спомня.

— Не, моля те, не прави това — беше му отговорил. — Обичам я. Просто се спречкахме. Веднага щом се сетя за какво, ще й се извиня, заклевам ти се.

— Ублала...

— Моля ти се! Просто се скарахме.

— Тя иска да ни убие и да ни ограби.

— Имала е жестоки родители и са я били като дете, Драконъс. Другите момичета са ѝ дърпали плитките и са ѝ плюли в ушите. Затова е такава.

— Съветът ми е да я пребиеш до несвяст, Ублала. Сигурно точно така се държат мъжете баргаста със зли жени, когато се наложи.

— Не мога да направя това, Драконъс. Но ще ѝ среща косата.

И точно това направи, когато тя най-сетне се съвзе. Понеже нямаше гребен, използва една трънлива клонка, което сигурно не беше идеалното, особено по тънките ѝ вежди, но след това се погрижиха за изподрасканото и тя вече си изглеждаше почти нормално.

Тъй че сега може би наистина спеше, а и след като вече не ѝ бяха останали оръжия, какво пък, беше безопасна като мишле в торба, ако не се брояха ръбестите камъни, дето си ги трупаше до постелята всяка вечер.

Поне беше престанала да се оплаква.

Ублала се извъртя да види къде е Драконъс — той като че ли изобщо не спеше, макар че лягаше понякога и точно това бе направил, когато Ралата се опита да наръга Ублала с ножа. Как я изненада обаче!

Драконъс стоеше загледан на север, нещо, което правеше доста често напоследък.

Хора като него имаха твърде много мисли, реши Ублала. Толкова много му бяха мислите, че не можеше дори да си отдъхне от себе си, а така сигурно е трудно да се живее. Не, по-добре беше да нямаш почти никакви мисли. „Като земята. Да, точно така. Като пръстта.“

„Но онези бивни си бяха страшни, а онзи смях още повече!“

Хладният лъх от запад донесе нова миризма и разбуди древни спомени. Тя видя как господарят се протегна, а след това застъпва безшумно нагоре към билото. Притежаваше такава сила, като всички господари — можеше да застане на високо място, изложен на всичките четири вятъра, и да не изпита страх.

Другите останаха във високите треви на склона, младите мъжкар крачеха нервно, женските се задържаха в сянката на дърветата, където кутретата пълзяха и се въргаляха.

Коремите бяха пълни, но стадата, точещи се нагоре от равнините на юг, този сезон бяха по-малки. Долавяше се някаква печал в дългия

им бяг от жаждата и горещината, сякаш ги гонеше пожар или нещо още по-лошо. Ловът беше лек — всяко животно, което събаряха, вече бе изтощено.

Господарят застана на билото. Ушите му щръкнаха и другите бързо се вдигнаха — дори игрите на кутретата секнаха.

Господарят се олюля. От тялото му щръкнаха три пръчки, а от склона от другата страна доехтя странно възбуден лай. Кръв потече от пръчките и господарят се отпусна, изви глава в напразно усилие да стигне до пръчките. После се смъкна на една страна и застина.

Вече имаше движение от всички страни и още пръчки засвистяха през листа и треви, за да понижат плът. Глутницата заръмжа от болка и паника.

Онези, които връхлетяха от всички страни, се движеха на задните си крака. Кожите им бяха лъснали от масло и миризмата им бе на смачкана зеленина над нещо друго. Хвърляха още пръчки. Имаше бяло около очите им и имаха малки усти, от които излизаше дивият лай.

Тя изпъшка, когато огънят прониза хълбока и. Кръв напълни гърлото ѝ, плисна навън от ноздрите ѝ и потече по челюстите ѝ. Видя как един от нападателите сграбчи едно кутре за опашката. Разлюля го и го блъсна в ствола на близкото дърво.

Стара миризма. „Те са отново сред нас. Няма къде да се скрием. Сега ще умрем.“

Сеток отдръпна ръката си от избелелия вълчи череп, който бяха намерили в скута на чворестото дърво, израснало край пресъхналия извор. Грубата раздрана кора почти бе погълнала избелялата кост.

Първото дърво, което виждаха от седмици. Сеток избърса очите си. „И това.“

Не стигаше, че скърби. Вече го разбираше. Не стигаше, че затъва в угризения заради кръвта по ръцете си. Не стигаше, че се бори за милост, че се моли за нов начин да върви по света. Не стигаше, че се чувства виновна.

Обърна се и огледа бивака. Фейнт, Прешъс Тимбъл, Суитист Сафърънс и Емби Боул — всички те търсеха път към дома. Място на удобство, където всички заплахи са избледнели, всички опасности са останали далече. Където патрули правят улиците безопасни, където нивите, а и дърветата, се проточват на правилни редове. Или така поне

си го представяше — странни гледки, които не можеше да са спомен, защото нямаше никакъв спомен извън равнините и дивите земи. Но в онези градове единствените животни бяха роби или храна, а които не бяха, живеяха в клетки или кожата им красяха раменете на изящни дами и дръзки благородници, или костите им чакаха на купища трошачките, за да захранят засадените ниви.

Това беше техният свят и те искаха да си го върнат.

„Вие го искате. Но за мен няма място там, нали?“

Излезе от бивака и тръгна в тъмното. Гадателката на кости им бе отнела децата — и Торент с тях. Предопределености бяха отнели трелла и Грънтъл. Смъртта бе отнела другите. „Но аз не ви дължа нищо. Докато съм с вас, моите призрочни вълци стоят надалече. Роят се като далечни желания. Забравям какво е да тичаш на воля.“

„Забравям защо съм тук.“

Нямаше да им липсва. Имаха си своите терзания в края на краищата. „Мястото ми не е с вас. Мисля... мисля, че аз съм това, което оставихте зад гърба си. Много отдавна.“ Питаше се дали и тя търси предопределение като Маппо и Грънтъл, но те като че ли бяха нещо много повече от нея, а и самата идея за нейно предопределение изглеждаше нелепа. „Но призрочните вълци — и всичките други паднали зверове — те гледат към мен. За нещо. Просто не знам какво е то. И трябва да го разбере.“

„Това ли е предопределението? Това и нищо друго?“

Беше изумително лесно да ги остави зад гърба си, онези, с които бе вървяла вече толкова дълго. Можеше да им е обърнала гръб още тогава, да се обърне с лице към града — всички градове и всички разбити земи, които ги изхранваха. Можеше да е избрала да приеме човешката си същност. Вместо това... „Вижте ме. Ето ме тук и вървя с вас.“

„Нека вълците прочистят света. Нека зверовете се върнат. И най-вече — нека безумното убиване да свърши: уморени сме да бягаме, уморени сме да умираме. Трябва да разберете това. Трябва нещо да почувствате за това. Колко точно е студена душата ви?“

„Вие опразвате земята. Разбивате пръстта и я използвате, докато не умре, а после децата ви умират от глад. Не обвинявайте мен. Не обвинявайте никого от нас за това.“

Мрачна мисъл изведнъж порази ума ѝ. Нож в ръката ѝ. Гърла, които зейват в нощта. Още четирима убийци мъртви. Във война, за която знаеше, че може никога да не свърши. „Но какво значение има — губили сме толкова дълго, едва ли ще познаем вкуса на победата дори когато изпълни устата ни. Дори когато ни удави в триумфа си.“

Можеше ли да ги убие? Можеше ли просто да се обърне, тук и сега, и да се промъкне обратно в лагера?

Беше изкусително, но тя продължи напред. Реши, че предопределението ѝ не е да убива един тук, друг — там. Не, ако можеше, щеше да ги убие всички. „Това е войната, която търсеха Вълците. Крепостта ще бъде преродена. Аз ли трябва да съм водачката им? Аз ли трябва да застана сама начело на огромната армия на възмездието?“

И изведнъж призрачните вълци вече бяха около нея, притискаха се в нея жадно от всички страни и тя започна да тича на дълги отскоци, без усилие, сърцето ѝ се изпълни със сила. Свободата — вече го разбираше — бе нещо отдавна изгубено сред хората, дотолкова, че бяха забравили какво е усещането за нея. „Огъвай се под тежките си неволи. Стискай парите! Дръж вратите заключени и огънят в огнището да гори, за да прогони сенките зад теб! Накарай братята и сестрите ти да коленичат пред теб, да утолят желанията ти. Свободни ли сте? Не помните истината за онова, което беше някога — за онова, което така драговолно предадохте.“

„Аз ще ви покажа свободата. В това се заклевам: ще ви покажа какво е да си свободен.“

Призрачните вълци нададоха вой.

— Отиде си.

Фейнт отвори очи и примига на яркото утринно слънце.

— Какво? Кой?

— Момичето. Сеток с вълчите очи. Тръгна си.

— О...

— Мисля, че няма да се върне.

— Да. Емби. И аз така мисля.

Емби се отдръпна и Фейнт се надигна в постелята си. Гърдите я боляха, раздраните белези по лицето ѝ смъдяха. Беше мръсна, а устата

й бе пълна с вкуса от гранясалото месо, което бяха яли снощи. Емби бе самотен и объркан без брат си — само като го погледнеше и сърцето й се късаше.

Суитист Сафърънс още спеше, извивките на закръгленото й тяло се очертаваха под одеялата. Прешъс Тимбъл седеше до пепелта от снощния огън, впила помръкнали очи в Емби.

Беше чувала приказки за ужасни неща от акционерите, които се бяха отписали и сега седяха в крчмите и чакаха да умрат. Пиеха и разказваха за провалени поръчки. Умрял маг, изгубени в непознати земи, без път към дома. Малцината извадили късмет намираха някакъв превоз или пък друг впряг на Тригали ги намираше полумъртви от глад и полупобъркани — и се връщаха у дома със сломен дух и с празни погледи.

Вдигна очи към утринното небе. Летящият гуцер още ли беше там? Надсмиваше ли им се отгоре със студените си очи? Едва ли. „Ако успеем да се измъкнем от това, ще е чудо. Най-дългото дръпване на късмета на Богинята, което е виждал този свят. Но нещата не стават така. Никога.“

— Надуших дим — каза Емби.

— Кога?

Той сви рамене.

— На разсъмване. Вятърът още не беше обърнал. Откъм слънцето.

Изток значи. Тя стана и огледа нагънатата пустош. Лека мъгла ли беше онова там? Не, бе твърде високо. Облак.

— Е, оттам дойдохме.

Щом държеше да помирисва неща, добре. Все едно.

— Трябва ни вода — каза Емби.

Фейнт въздъхна и отиде при Прешъс Тимбъл. Младата вещица вдигна глава, но не смееше да я погледне в очите. Тя изчака малко и попита:

— Можеш ли да извлечеш вода?

— Казах ти...

— Да, земята е почти мъртва. Но все пак. Можеш ли?

— Няма смисъл да се опитвам.

— Опитай все пак.

Очите на Прешъс припламнаха.

— Кой те назначи да командваш?

— Ти си акционерка в Тригали. Аз имам старшинство тук, Прешъс.

— Но аз съм...

— Дотук не си нищо — прекъсна я Фейнт. — Покажи ни малко магия и това може да те дръпне малко нагоре. Отвори ни портал до вкъщи и лично ще те короновам за императрица. Но дотогава, Прешъс, аз командвам.

— Боли.

— Какво като боли? Да умрем по-добре ли е?

Прешъс поклати глава.

— Магия. Тук. Земята... *тръпне*.

— Прешъс, все ми е тая дори да вие. Просто ни извади малко вода.

— Не ни иска тук. Не иска никого тук.

— И ние искаме да се махнем, нали?

Прешъс потрепери.

— Има нещо... Ако е дух — дори да е призрак на дух... може би...

— Пробвай. — Фейнт ѝ обърна гръб и отиде до Суитист Сафърънс. — Дъх на Гуглата, събуди се.

— Будна съм, краво.

Е, значи всички се чувстваха кофти като нея.

— Гладно е — каза Прешъс Тимбъл.

Богове на бездната! Фейнт отново погледна на изток. Облак или дим? Емби простена и тя се обърна към него. Нещо ставаше с лицето му... вадички кал? Сълзи? Не, много тъмни бяха. Тя се приближи. „Какво, кръв ли е това?“

Товарният кон се отскубна от кола и побягна.

Откъм Суитист Сафърънс се чу някакво тупкане и Фейнт рязко се обърна.

— Суити?

Увитата в одеялата Суитист се гърчеше.

— Гладно е — повтори Прешъс Тимбъл.

Суитист Сафърънс се тресеше в спазми, ръцете и краката ѝ тупаха по земята. Изрита одеялата и се превъртя на гръб. Очите ѝ се

отвориша широко, налети с кръв. Лицето ѝ се подуваше. Плътта се разцепи.

— Тук вътре ли? — попита Прешъс Тимбъл.

Фейнт се извъртя към вещицата... видя как странно е изкривила глава, видя и слюнката, стичаща се по брадичката ѝ. Очите ѝ бяха оцъклени. Притича към нея в паника.

— Извади го! Прешъс! Махни го!

Суитист Сафърънс се надигна, от пръстите ѝ капеше кръв. От лицето ѝ бяха изникнали костени издатини, пред очите и устата ѝ. Цялото ѝ тяло се тресеше, сякаш вътре в него имаше нещо и се мъчеше да се измъкне. Дрехите ѝ се раздраха и още кости изригнаха навън през кожата и облеклото.

Земята под нея сякаш се разтваряше.

Изтръпнала от ужас, Фейнт отстъпи назад. Потресът бе отнел волята ѝ.

— Прешъс... моля те...

Емби изведнъж изкреця и крясъкът му бе толкова пронизващ, че Фейнт подскочи и дойде на себе си. Втурна се към Прешъс Тимбъл и я зашлеви жестоко през лицето. Емби изкреця пак.

Фейнт погледна през рамо към Суитист Сафърънс... но от нея не бе останало почти нищо, а от пръстта отдолу стърчеше оцапана с кръв китка, дебела като ствола на вековно дърво. Ръката беше провряла пръсти през Суитист, оцапани с кръв нокти задрачиха във въздуха.

Земята под Фейнт се наклони и тя едва не падна.

Емби скочи към Прешъс Тимбъл — лицето му се беше наляло с кръв, — фрасна я в лицето с юмрук, грабна я като дете и побягна нанякъде.

Чудовищната ръка се изпъна още нагоре, останките от Суитист Сафърънс бяха полепнали по свиващата се длан. Кръвта гореше и почерняваше, изсипа се на пепел и оголи чудовищен крайник от чист нефрит.

Фейнт стоеше втрещена. Пред очите ѝ се издигаше могила — цял хълм, разцепващ коравата земна твърд. Дървото при извора се разтресе и по голите му мъртви клони изведнъж изригна гмеж от гърчещи се зелени червеи. Нефритените плодове се заиздуваха, надвиснаха на гроздове и задърпаха клоните надолу.

Скалистият хребет на петдесет разтега на юг се взриви, високите треви се разлюляха като нефритени пламъци. Огромна лъскава канара се издигна над земята... „Чело — о, богове на бездната, о, в името на Гуглата... — Беру... моля те...“

Драконъс се извърна и го погледна с очи като непроницаемо черни езера.

— Стой тук.

Ублала отвори уста, но земята се разтърси, разлюля се на вълни, връхлитащи някъде от север, и той забрави какво искаше да попита. Обърна се към любимата си.

Ралата се беше събудила и се беше присвила, лицето ѝ бе преbledняло от ужас. Гледаше някъде зад него.

Ублала се обърна отново в мига, в който Драконъс извади мечата си. От дългото лезвие се изля нещо черно, като разлюляна от вятъра плащаница, изду се и се уви около него като сгъващи се криле. Драконъс изчезна в черното и мастиленият облак закръжи на спирала нагоре и нарасна. Извиси се над тях, а след това черните криле се разгънаха отново.

Привидението се извиси към небето и огромните криле от катраненочерен дим затътнаха във въздуха.

Ублала зяпна. Незнайно защо и как боздуганът бе в ръцете му и главата от небесен камък димеше като в ковашко огнище.

Гигантското същество отлетя далече на север. Не дракон. Крилат мрак. „Да, точно това. Крилат мрак.“

Облиза устни.

— Драконъс?

Веждите се извисиха над натрошената скална твърд. Очите грейнаха със смарагдови пламъци. От земята, на трийсет крачки на запад, се беше изтръгнала друга ръка. Фейнт стоеше като вкоренена в разтърсващата се земя. Всякакви мисли я бяха напуснали, главата ѝ бучеше, черепът ѝ бе готов да се пръсне. Чуваше гласове, хиляди, десетки хиляди гласове — и всички говореха на непонятен за нея език.

Извисяваха се изпълнени с тревога, със страх и паника. Запуши ушите си с ръце, но полза нямаше.

„Искат да излязат.“

„Молят. Но няма отговор. Умоляват. Светът им отвърща с мълчание. Откъде зная това? Сърцата им — пулсът им — усещам ги. Усещам ги как се пръскат.“

Душата ѝ се разкъсваше от терзание. Не можеше да преживее това. Твърде много беше, болката бе непоносимо огромна.

Леден вятър лъхна зад нея. Над земята отляво се понесе гигантска сянка. Нещо загърнато в мрак и понесено на огромни безплътни криле. Спусна се натам, където се бе появила нефритената глава.

Нещо дълго и черно изсвистя във въздуха, острие сякаш, и докато мракът връхлиташе като приливна вълна срещу челото на гиганта, блестящият връх се понесе напред и прониза челото в центъра.

Изтрещя гръм. Трусът събори Фейнт на земята. Невъзможният хор от гласове изрева — с болка, потрес и още нещо. Земята под нея сякаш простена. Фейнт се надигна, закашля се и изплю кръвта, напълнила устата ѝ.

„Тези викове... Какво бе това? Облекчение? Най-последен отговор.“

Ръката точно пред нея и онази откъм запад изведнъж застинаха, нефритената светлина помръкна. Клоните на дървото, опасно огънато на една страна, спряха безумното си треперене, натежали от нефритените листа и огромните кълбести плодове.

Горе на хълма мракът се сви като бавно поет дъх и на негово място се появи висок широкоплещест мъж. Стискаше дръжката на двуръчен меч, от който се изливаха черни потоци и кръжаха лениво из въздуха. Фейнт видя как се напрегна да изтръгне оръжието от нефритеното чело, извисено пред него като каменна стена.

Изпъшка, когато най-сетне успя. Мечът се хлъзна в ножницата, стегната под лявата му ръка. Обърна се и закрачи към Фейнт. Бяла кожа, изсечено като от камък лице, черна коса и бездънни очи. Щом се приближи, заговори на дару.

— Там, откъдето иде той, всеки бог е Щит-наковалня. Ума ли си си изгубила, жено?

Фейнт отвори уста да възрази с негодувание, но той я подмина и продължи напред. Тя се обърна и се загледа след него. „На юг?“

„Богове на бездната, какво видях току-що?“

Обърна се към пронизаното чело на билото на хълма. Раната в центъра се виждаше ясно дори от толкова далече. Черепът беше разцепен почти на две.

„Бог. Това беше бог. И двамата ли бяха богове? Единият уби другия?“ Усети, че се е подмокрила. Още една воня към всичките други. Изхлипа.

— Суитист Сафърънс, съжалявам. Тя ме предупреди. Съжалявам, Суити. Моля те, прости ми.

Щеше да тръгне и да подири Емби и Прешъс Тимбъл.

Но не сега. *Не точно сега.*

Ублала я гледаше как сгъва постелята си и се приготвя за тръгване.

— Къде отиваш? Трябва да чакаме. Той каза да чакаме.

Тя се озъби, без да го погледне.

— Той е демон. Когато му свършат нещата за убиване, ще убие нас и ще ни изяде.

— Няма. Той е добър. Драконъс е добър, обич моя...

— Не ме наричай така.

— Но...

— Млъкни. Върни си ми ножа.

— Не мога. Ще ме намушкаш.

— Няма. Тръгвам си. Прибирам се у дома.

— У дома? Къде е това? Може ли да дойда и аз?

— Само ако можеш да плуваш — рече тя. — Хайде, дай си ми ножа поне. А ако ме обичаш толкова, колкото твърдиш, ще ми върнеш и останалите оръжия.

— Не бива.

В очите ѝ блесна злъч.

— Ти си буден. Държиш тоя тъп боздуган. Не мога да ти направя нищо. Да не си страхливец, Ублала? Не мога да обичам страхливци, отвращават ме.

Той посърна.

— Само защото ме е страх от тебе не значи, че съм страхливец. Веднъж се бих с петима богове на Теблор.

— Да бе. Страхливците винаги лъжат.

— И се бих срещу Ноктите на смъртта, и всички онези воини с бивните ме харесаха... не, онова май не бях аз. Поне не мисля, че бях аз. — Зяпна боздугана в ръцете си. — Но убих Далк. Убих дракон. Беше лесно... не, не беше. Трудно беше май. Не мога да си спомня.

— Край нямат всичките ти лъжи.

— Права си — отвърна той унило. — Край нямат.

— Дай си ми оръжията.

— Ако ти ги дам, ще умреш.

— Какво?

— Ще ни напуснеш, а тук няма никаква храна, освен ако Драконъс не ни донесе. Ще умреш от глад. Не мога.

— Аз да не съм ти пленничка? Така ли го обичаш, Ублала? Искаш робиня?

Той я погледна.

— Мога ли да те чукам по всяко време, ако си ми робиня?

— Това не е любов.

— Толкова отдавна беше — отвърна той. — Май ще избира чукане вместо любов. Виждаш ли какво стана с мен?

— Добре. Ще легна с теб, ако след това ми върнеш оръжията.

Ублала се хвана за главата.

— Ох, объркваш ме!

Тя пристъпи към него.

— Съгласи се с предложението ми, Ублала, и съм твоя... — Изведнъж спря и се загледа някъде зад него.

— Какво има? — попита той. — Съгласен съм! Съгласен съм!

— Много късно — отвърна тя. — Приятелят ти се върна.

Ублала се извърна, видя приближаващия се Драконъс и промърмори:

— Той не ми е приятел. Вече не е.

— Много е нагъчкано в тия Пустини — рече тя.

— Тогава ни остави — отвърна Торент. — Няма да ни липсваш.

В отговор Олар Етил отново вдигна Абси за вратлето и рече:

— Починахме си достатъчно.

— Престани да го носиш така. Може да язди с мен.

Вратът ѝ изпраця, щом се извърна да го погледне.

— Само да се опиташ да избягаш, ще те догоня, кутре.

Торент погледна близначките, свити край каменния кръг, където се бяха опитали да нападнат огън предната нощ, и каза:

— Няма да избягам.

— Сантименталността ще те убие — рече Гадателката на кости.
— Ела тук. Вземи детето.

Той се приближи и посегна за момчето, но Олар Етил го сграбчи с костеливата си ръка, придърпа го и го надигна, докато очите му се оказаха на по-малко от педя от ужасното ѝ лице.

— Не призовавай богове тук — изсъска му. — Всичко е твърде близо до повърхността. Разбираш ли ме? Дори призракът на Токмладши не може да устои на призив... и няма да дойде сам. — Бутна го назад. — Предупредих те. За първи и последен път. Хвана ли те да шепнеш молитва, Торент от Оул, ще те убия.

Той се намръщи.

— Това предупреждение е старо като тебе, вещице. — Хвана Абси за ръка и бавно го поведе към коня си. — И ни трябва храна — помниш ли какво е това, Олар Етил? И вода.

Огледа се, но от Телораст и Кърдъл нямаше и помен — кога ги беше виждал за последен път? Не можеше да си спомни. Въздъхна и се обърна към близначките, които вече бяха станали.

— Можете ли да повървите малко? После може да поездите, малко по-дълго от вчера. Нямам нищо против да походя.

— Чу ли го онзи гръм? — попита Стейви.

— Просто гръм.

— Татко още ли е жив? — попита Сторий. — Наистина ли?

— Няма да ви лъжа — каза Торент. — Ако духът му все още върви по земята, ще е същият като Олар Етил. Т'лан Имасс. Боя се, че ще е останало малко, което да познаете...

— Освен онова, което е вътре в него — отвърна Сторий. — То няма да се е променило.

Торент извърна поглед.

— Дано да сте прави, заради всички ни. — Помълча и добави: — В края на краищата, ако някой може да се опълчи на тази Гадателка на

кости, това ще е баща ви.

— Той ще си ни вземе — каза Стейви. — И тримата. Ще видиш.

Торент кимна, после попита:

— Е, готови ли сме?

Не, нямаше да ги лъже. Не и за баща им. Но някои подозрения щеше да затаи за себе си. Не очакваше Олар Етил да ги отведе до Онос Т'уулан.

Вдигна Абси и сърцето му се сви, когато ръчичките на момчето го прегърнаха през врата. Знаеше, че децата се приспособяват бързо, но дори тогава остават рани, които се плъзгат под съзнанието, без да оставят вълна, и потъват дълбоко. И след много години оформят цял един живот. „От изоставено момче става слаб мъж. От необичано момиче — жена на много мъже. Така казваха старите. Думи, натежали от предупреждения думи, които казват на всички ни, че животът е опасно пътуване. Че поемеш ли по крив път, трудно можеш да се върнеш на правия.“

Щом ухиленият Абси се настани в седлото, Торент подкара след Олар Етил. Близначките тръгнаха от двете му страни.

Не се чу друг гръм. Безоблачното небе си оставаше непроменено. Из тези пустини витаеха такива ужасни сили, че можеха да стреснат дори безсмъртната вещица, закрачила тъй устремено пред тях. „Не призовавай богове тук.“ Странно предупреждение. Беше ли се молил някой? Торент изсумтя. „Че кога молитвата е постигала нещо друго освен безмълвие? Нещо друго освен жалко отсъствие, изпълнило въздуха и набъбващо като мехур от празнота в душата? Откога една молитва е нещо друго освен празен копнеж, в който желанията изтляват и блянът е като нож, извиващ се безжалостно в гърдите?“

„Не призовавай богове тук. Не призовавай Ток Анастер, моя едноок бранител, който може да препусне през булото, който може да говори с гласа на самата смърт. Защо толкова се боиш от него, Олар Етил? Какво може да ти направи той?“

„Но аз знам отговора на това, нали?“

Гадателката на кости се поколеба, обърна се и го прониза с поглед. А той й се усмихна.

„Да, Олар Етил. В тези пустини наистина е нагъчкано. Стъпвай внимателно, вещице, това няма да ти помогне.“

Макар че Абси издаде странен гърлен звук, а след това запя:

— Толлалалалалала! Толлалала!

„Всяка дума на едно дете сама по себе си е молитва. Благослов. Смей ли да отвърнем? Пази се от мъничкия Абси, Олар Етил. Има рани, които се плъзгат дълбоко. Ти уби кучето му.“

„Ти уби кучето му.“

Тъканта между лабиринтите се беше раздрала и дупките зееха отвсякъде. Както подобаваше за съществуването, в което се бе превъплътил, Грънтъл се движеше дебнешком в сенките, мускулите му се напрягаха под острата козина, очите му светеха като въглени в нощта. Но опората под меките му лапи бе колеблива. Гледките семеняха с безумна бързина, преди да е впил поглед в тях. Само отчаяние — и може би лудост — го бяха повели по тези пътеки.

В един момент се спускаше по убийствено студен склон, обсипан с обрасли с черен мъх канари, в следващия се движеше като призрак през висока смълчана гора, загърната в зловонен сумрак. В друг въздухът бе изпълнен с отровни миризми и когато преплува една река, водата бе гъста и покрита с кафява пяна. Излезе на брега и се озова в село от дялан камък, пълно с впрягове, които се точеха през гробище, лисица излая злокобно, уловила миризмата му.

Внезапната поява на две фигури така го стъписа, че тревогата развихри инстинктите му — ръмжене, скок, зъби и нокти. Писъци раздраха нощния въздух. Челюстите му натрошиха костите на човешки врат, замахът на ноктестата му лапа разпра хълбока на куче и го отпрати в храстите. А след това се провря, остави този свят далече зад себе си и се озова в мокра джунгла, огряна от блясъците на мълнии, зловоние на сярата бе надвиснало във въздуха.

Надолу по разкалян бряг, в яма, пълна с гниещи издути трупове на хора и коне, жаловита песен някъде в далечината.

Горящ лес.

Коридорът на някакъв дворец или храм — десетки хора в халати бягат с писъци — и той отново скочи. Човешка кръв изпълни устата му и вкусът му се стори смущаващо сладък. Влачеше след себе си тела, трошеше черепи — немощни юмруци се опитваха да го спрат...

Някъде от дълбините му се изтръгна хлип, измъкна се... и светът отново се промени. Гола тундра този път, някой, коленичил до огромен

балван, вдигна глава и се взря в очите му.

„Спри. Веднага. Дете на Трийч, предаваш се на кръвта на звяра.“

Жена, дългата ѝ черна коса е гъста и лъскава като козина на пантера, лицето ѝ е широко, скулите високи и изпъкнали, кехлибарените ѝ очи са изпълнени с вещина. Само няколко дрипи от кожа на карибу за дрехи въпреки мразовития въздух.

„Когато ме намериш — продължи тя, — няма да съм както си представяш. Няма да се срещнем като любовници. Няма да желаем едни и същи неща. Възможно е да воюваме двамата.“

Той се присви. Хълбоците му се стегнаха, мускулите потръпнаха, но слепият гняв угасваше.

Тя направи някакъв странен жест с ръка.

„Една котка скача нагоре и отнема живота на птица. Друга взима живота на дете, заиграло се в градината. Това правят котките, отричаш ли го? Има ли престъпление в тези неща? Може би. За птицата престъплението е небрежност, невнимание. За детето? Нехаен родител? Лошо избрано място, където да играе?“

„Пиленцата в гнездото си пицят за майка, която няма да се върне. Смъртта ѝ е тяхната смърт. Майката скърби за загубата, но може би ще има друго дете, нов живот, който да замени изгубения. Кажете ми, Грънтъл, как измерва човек тези неща? Как решаваш кой живот е по-ценен? Разпределят ли се чувствата според разумността и самосъзнанието? По-малко дълбоко ли скърби едно мъниче същество от едно по-голямо на... ръст?“

„Но не е ли естествено да се гневим за възмездие, за отплата? Не копнее ли за убийство мъжкият на мъртвата птица?“

„Дете на Трийч, ти отне не просто деца по този твой труден път. След тебе вече се вихри много повече скръб. Появата ти бе необяснима за сетивата им, но доказателството за присъствието ти лежи в локви от кръв.“

„Бъди оръжието на слепия шанс, ако трябва. Бъди невъобразимата сила, която поражда без повод, без цел. Бъди онзи, който отнема живот.“

„Аз ще те чакам в края на този път. Ще обсъдим ли възмездието? С нокти и зъби?“

При тази заплаха от гърдите му се изтръгна глухо ръмжене.

Усмивката ѝ бе тъжна. Тя махна отново с ръка и...

Грънтъл примига. Стоеше на четири крака на камениста земя. Закашля и изхрани гъстата съсирена кръв от устата си, посегна да изтрие мокрите си устни... червена слюз и човешки косми по опакото на ръката му.

— Богове на бездната — промълви той. — Това беше грешка.

Лабиринтите се разпадаха. „Къде отивах? От какво бягах?“ Но си спомни. Предателства. Малодушие. Недъзите на това да си човек — беше търсил изход. Главоломен скок в безумството, бягство от всякакви разкаяния и угризения. „Бягах.“

— Но какъв е смисълът? — „Да забравя значи да забравя себе си. Да забравя кой съм, а това не бива да предам. Направя ли го, нищо няма да ми остане.“

„Ах, и все пак... да си невиновен. Котка над трупчето на птица. Над трупа на дете.“

„Невиновен.“

„Но кучите синове, които ме гонят, не ги е еня за това. Умряло е дете. Майки се превиват в окаяна скръб. Оръжия се вдигат. Светът е опасно място. Решени са да го направят по-безопасно. Копнеят да умрат стари и сгърчени в сламениците, в края на дълъг живот, с кожи, изпънати по стените във възхвала на храбростта им.“

„Добре, елате за мен, щом трябва. В очите ви аз съм чудовищен тигър. Но пазя в ума си хитростта на човек. И да, знам всичко за възмездията.“

Вече разбираше накъде го води пътят му. Убийственият дар на Трейк се връщаше в ръцете му, намерил нов, ужасен облик.

— Искате да се разграничите от звяра? Не животно. Нещо друго. Добре, тогава ще има война.

Изтри очите си и бавно се изправи. „Възхити се на звяра. Той е храбър. В мига, в който връхлита срещу копието ти. И ако ти застанеш над трупа ми, възхвали подobaващо своята храброст, но в моите безжизнени очи виж тази истина: споделеното между нас в този сблъсък на кураж, приятелю, не е съзнание или разум. Умението и късметът могат да са победоносни, но те са дарби на естеството.“

„Объркаш ли ги, рискът е твой.“

— Трийч, чуй ме. Ще водя тази война. Разбирам нейната... неизбежност. Ще връхлетя срещу копието. — „Защото нямам друг избор.“ Изръмжа озъбен: — Просто направи смъртта ми достойна.

Тя го очакваше някъде напред. Все още не знаеше какво означава това.

Булото между човек и звяр се беше раздрало и той усети, че гледа на света и от двете страни. Отчаяние и безумство. „О, Стони, не мога да спазя обещанието си. Съжалявам. Да можеше само да видя лицето ти още веднъж.“ Грънтъл въздъхна.

— Да, жено, да отговоря на жестокия ти въпрос: мъжкият на птицата копнее за убийство.

Сълзите непрекъснато се връщаха. Замъгляваха гледката му, стичаха се по покритите му с белези страни. Но Маппо продължаваше упорито напред, отвоюваше всяка нова стъпка. Две воли се бяха вкопчили в неумолима битка. Необходимостта да намери приятеля си. Необходимостта да избяга от своя срам. Тази война беше болезнена — имало беше време, когато въпреки всички заблуди, направлявали живота му, беше разбирал необходимостта, безупречната яснота на предназначението си.

Стоеше между света и Икариум. Защо? „Защото светът заслужава да бъде спасен. Защото съществуваше любов и мигове на мир. Защото състраданието съществуваше, като цвете в цепнатина на камък, като непоносима истина, като секващо дъха чудо.“ А Икариум беше оръжие на унищожението, безумно и сляпо. Маппо бе посветил живота си да държи това оръжие в ножницата му, стегнато в обвивката на мир и забравено.

В името на състраданието и любовта.

А току-що ги беше оставил. Обърнал беше гръб на децата, за да не види болката в очите им, онази втвърдяваща се горчивина от поредното предателство, сполетяло краткия им живот. Защото, каза си, бъдещето им бе несигурно, но изпълнено все пак с възможности. „Но ако Икариум се събуди и ако няма никой, който да го спре, тези възможности може да свършат. Не е ли разумно това?“ О, да, разумно беше, разбира се.

„И все пак беше грешно. Знам го. Усещам го. Не мога да се крия от това. Ако се втвърдя за състраданието, какво тогава се опитвам да спася?“

Тъй че плачеше. За себе си. Пред лицето на срама скръбта изтляваше. Пред лицето на срама започваше да губи себе си, онова, което винаги бе вярвал, че е. Дълг, гордост от клетвата, която бе дал, саможертвата му — всичко това бе рухнало. Опита се да си представи как намира Икариум, своя най-стар приятел. Опита се да си въобрази връщане към старите дни, към своите измамни думи в името на обичта, към леките и деликатни хитрини, с които си играеха, за да държат настрана ужасяващите истини. Всичко, което беше някога, и в сърцевината му — готовността на Маппо да отдаде живота си, но да не види как пламват очите на Крадеца на живот.

Не знаеше дали би могъл да го прави пак. Сърцето на човек трябва да е чисто за такова нещо, прочистено от всички съмнения дотолкова, че самата смърт да се окаже достойна жертва. Но здравите убеждения отпреди години вече бяха рухнали.

Чувстваше се огънат в себе си като над стара рана и костите му бяха чупливи, клетка, която можеше да се натроши под най-слабия натиск.

Пустинната земя го подминаваше от двете страни почти незабелязвана. Дневният зной отстъпваше пред пожара, който бушуваше в черепа му.

Маппо крачеше упорито напред. Трябваше да намери Икариум, сега — повече от всякога. „За да помоля за прошка. И да приключа.“

„Приятелю мой. Вече не съм достатъчен. Не съм воинът, когото познаваше някога. Не съм стената, на която да подпреш уморената си съвест. Предадох деца, Икариум. Погледни в очите ми и виж истината.“

„Моля за избавление.“

— Икариум. Моля те. Сложи край на това.

Стори му се, че видя гъст облак прах на югоизток. Не можеше да прецени колко е далече — тук хоризонтите въртяха номера. Гущерът, който яздеше, поглъщаше левга след левга, без да показва никакви признаци на умора. Сторми се обърна и изгледа намръщено търтеите, които тичаха след него. Ловците К'елл се бяха разпръснали по фланговете, понякога видими, но повече пъти — не, изгубени някъде сред измамните гънки и цепнатини на околността.

„Яздя проклет Ве’Гат. Най-гадното оръжие за война, което съм виждал. Не ми трябва проклетият им ескорт.“ Добре, съществото трябваше да бъде нахранено вечерта. Трябваше да се съобрази с това. „Но аз съм човек. Мразя да ми се налага да се съобразявам с каквото и да било. А и не е проблем. Поне не толкова.“

Предпочиташе да си е просто ефрейтор. Тази работа с Щитанаквалня оставяше горчив вкус в устата му. „Добре де, имам сантиментална жилка. Не я отричам и може да е голяма колкото океан, както казва Гес. Но не съм го искал. Плаках веднъж за едно умиращо мишле — умираше, защото се опитах да го хвана, но ръката ми се оказа прекалено тремава и нещо в него се счупи. Лежеше в ръката ми, дъхът му стана толкова бърз, но краченцата бяха спрели да мърдат и след това дъхът се забави.“

„Коленичих върху камъните и гледах как бавно умира. В шепата ми. Богове, не е ли достатъчно, за да се разрева отново само като си го спомня? На колко бях тогава? На двайсет?“

Наведе се настрани, за да се изсекне, едната ноздра, после другата. Избърса мустаците си с пръсти, а пръстите в коляното си. Приближи ли се онзи облак прах? Трудно бе да се каже.

Изкачи възвишението, изруга и безмълвно заповяда на Ве’Гат да спре. Долината под него беше широка триста, че и повече разтега, а по средата ѝ се виждаха десетина фигури, прави или насядали в груб кръг. Щом той се появи, правите се извърнаха към него, а насядалите бавно се надигнаха и направиха същото.

Бяха високи, мършави и облечени в черни ризници, черна люспеста броня и черни кожи.

Ловците К’елл изведнъж се появиха от дясната и лявата страна на Сторми, приближаваха се с бързи подскоци, вдигнали настрани огромните извити мечове.

Сторми усети в устата си вкуса на нещо мазно и горчиво.

— Укротете се, гущери — промърмори той тихо и срита Ве’Гат напред. — Не вадят оръжия.

Тъмните изпити лица под пишно украсените шлемове проследиха приближаването му. Съсухрени лица. „Кучите синове имат бивни. Джагът? Трябва да са — онзи стар бюст на Готос в Сивия храм на Ейрън имаше бивни като тези. Но пък тия типове не изглеждат много добре. Т’лан? Джагът имат ли Т’лан? О, зарежи ги тия въпроси,

идиот. Просто ги попитай. Или пък не.“ На десет крачки от тях Сорми спря. Ловците се задържаха на няколко разтега назад, отпуснати и забили върховете на мечовете си в твърдата земя.

Сорми огледа воините пред себе си и изсумтя тихо:

— Гадно.

Един от тях проговори — в първия миг Сорми не разбра кой точно.

— Виждаш ли това, Болириум?

— Виждам — отвърна друг.

— Човек... Е, общо взето. Трудно е да се каже зад толкова много косми. Но хайде да сме великодушни. Човек с К'Чаин за негови любимци. А само преди малко, Болириум, има дързостта да допуснеш, че светът е станал по-добро място от последния път, когато го напуснахме.

— Имах — призна Болириум и добави: — Бях идиот.

Последва гърлен смях.

Заговори трети Джагът:

— К'Чаин и термити, Гедоран. Намерихме си един...

— А знаете, че в дървенията има още сто хиляди. Както казваш, Варандас.

— А и миризмата...

— Точно така — каза Гедоран — и Сорми го откри по кимването, придружило думите. — Прах.

— Сънищата и кошмарите, Гедоран, се крият в една и съща дупка. Бръкнеш и не знаеш какво ще извадиш.

Всички говореха на фаларийски, което беше нелепо. Сорми изсумтя и рече:

— Ей. Застанали сте на пътя ми.

Гедоран пристъпи напред.

— Не търсеше ли нас?

— Толкова глупав ли изглеждам. Не. Че и защо да ви търся?

— Нагъл е.

— Дарифт, човек, яхнал Ве'Гат, може да е нагъл колкото си иска — каза Болириум.

Отвърнаха му с груб смях, отметнали глави.

— Дошли сте в най-затънтеното място на света. Какво сте намислили?

— Виж, това е уместен въпрос — каза Гедоран. — Пратихме командира си на издирване и сега го чакаме да се върне.

— Командватے командира си?

— Да, не е ли чудесно?

Джагът се разсмяха отново — навик, който, както продължаваше да се повтаря, можеше да се окаже влудяващ, реши Сторми.

— Добре, ще ви оставя да си го чакате тогава.

Четиринайсетимата Джагът се поклониха и Гедоран каза:

— До нова среща, Щит-наковалня.

— Не мисля да се връщам по същия път.

— Мъдростта още е жива — рече Болириум. — Не ви ли убеждавах всички в това?

— Между всичките ти идиотски твърдения, може и да си.

— Варандас, трябва да има баланс на света. На едната страна трошица натежала мъдрост, за да балансира бълвоча от безмозъчна глупост. Не стоят ли така нещата?

— Но, Болириум, капка парфюм не може да надвие купищата говна.

— Зависи, Варандас, къде ще си пъхнеш носа.

— Когато най-сетне помиришеш нещо приятно, гледай да ни уведомиш, Варандас — рече Гедоран.

— Ще ти потърся някое говно, Гедоран.

При последвалия груб смях Сторми скрита Ве'Гат и го подкара отляво, за да заобиколи джагътите. След това го пришпори в галоп на дълги отскоци. Ловците К'елл скоро го догониха.

— М-да — измърмори Сторми, подушил притеснението им.

Зачуди се кой ли е командирът им. „Трябва да е някой проклет идиот. Но пък може да е бил готов на всичко, за да избегне този смях. Да, изглежда разумно. Аз самият сигурно щях да препусна право в задника на Качулатия, за да избягам от тая сган.“

„И само да подуша нещо приятно, момченца и момиченца, веднага ще се върна да ви кажа.“

Прашният облак вече изглеждаше по-близо. Може би.

7.

Чакам възмездие.

Епиграф на надгробен камък,
Ледер

— Така ли е, както го виждам? — попита Брис Бедикт. — Съдбата на света в ръцете на три жени?

Атри-Цеда Араникт дръпна за последно от пръчката и я хвърли в огъня. „В пламъците...“ Задържа дима в дробовите си колкото можеше по-дълго, сякаш с отказа си да издиша можеше да задържи самото време. „Видях пещери. Видях тъмнина... и дъжда, богове на бездната, дъжда...“ Най-сетне въздъхна. И да беше останал някакъв дим, не го видя.

— Не само три жени. Има и един мъж. Ти.

Седяха необезпокоявани пред огъня. Войниците спяха. Готварските огньове угасваха, докато завихреният вятър поглъщаше последната суха тор и във въздуха се носеше пепел. На размисъл... „Напускаме. Разкъсани, всеки по своя път. Можех ли да си го представя? Знаеше ли го тя? Трябва да го е знаела. От нейния меч сме разбити.“

— Беше необходимо — каза Брис.

— Казваш го сякаш се опитваш да убедиш себе си. — Взе въглен и запали друга пръчка.

— Мисля, че я разбрах. — Той изсумтя. — Е, поне колкото би могъл да я разбере някой.

Тя кимна.

— Израженията на офицерите й.

— Смаяни. Да.

Тя си помисли за Юмрук Блистиг.

— Ужасени.

Брис я погледна.

— Безпокоях се за теб, скъпа. Дъщерята на Абрастал...

— Силно дете, наистина. Да ни намери от толкова далече. — Дръпна от пръчката. — Бях неподготвена. Виденията бяха непонятни. Съсипаха ме.

— Можеш ли да ги изтълкуваш сега?

— Не.

— Ще ми ги опишеш ли, Араникт?

Тя наведе очи.

— Прощавай, че те попитах. Не помислих... не бива да преживяваш отново такава травма. Ох, уморен съм, а утре ще е дълъг ден.

Тя долови подкана в думите му, но пламъците в огнището я задържаха. „Нещо. Обещание. Предупреждение. Трябва да помисля над това.“

— Ще дойда при теб, скъпи. Скоро.

— Разбира се. Ако ме намериш мъртъв за света...

Тя потрепери. Овладя се и отвърна:

— Ще внимавам да не те събудя.

Брис се наведе и тя се обърна, за да срещне устните му със своите. Видя нежността в усмивката му, щом се отдръпна.

После остана сама и погледът ѝ отново се върна към пламъците. „Преговори. Среща на умове. Добре.“

Беше започнало съвсем просто. Великолепните ездачи спряха пред командната палатка, войници поеха конете. Размениха се поздравии с малазанските старши офицери, чакащи височайшите гости. Адюнктата беше вътре, да. Раните ѝ? Беше се възстановила, за щастие. Бояхме се, че няма да има много официалност в това, ваше величество — не е ли по-добре всеки сам да се представи? Смъртен меч, Щитнаковалня, радвам се, че ви виждам двамата...

Юмрук Фарадан Сорт се бе придържала към собствения си еталон за официалност, предполагаше Араникт. Едновременно сърдечна и почтителна. Докато Юмруци Кайндли и Блистиг мълчаха и напрежението между двамата бе осезаемо.

Беше се задържала близо до командир Брис. Трудно ѝ бе да реши накъде да гледа. Жените на хундрилите, Ханават и Шелемаса, останаха по-назад от другите, сякаш не бяха сигурни колко са достойни за тази среща. След като Сорт, Кругава и Араникт си размениха няколко думи

по проблема кой е редно да влезе първи — сблъсък на взаимна вежливост, ни повече, ни по-малко, — Араникт се отдръпна и тръгна към хундрилите.

Те наблюдаваха приближаването ѝ с видимо смущение. Араникт спря, бръкна в кесийката си и извади три пръчки ръждивец. Показа им ги и повдигна вежди. Отвърнаха ѝ с внезапни усмивки.

Стоеше и пушеше с тях, на няколко крачки по-назад от другите; улови погледа на Брис и остана доволна от гордостта, която видя в очите на любимия си.

Най-сетне бе решено кралица Абрастал да влезе първа, придружена от бойния главатар на баргастите Спакс, а след тях перишите. Когато няколко лица се извърнаха към жените хундрили, Ханават махна небрежно с ръка — явно, след като вече си имаше занимание, беше доволна да изчака. Шелемаса изглеждаше още по-облекчена.

Брис се приближи.

— Атри-Цеда Араникт, ако обичате, бихте ли придружили хундрилите вътре, след като... мм, приключите тук.

— Разбира се — отвърна тя. — За мен ще е удоволствие.

Малко след това трите останаха сами, освен двамата войници на пост пред входа на палатката.

Ханават заговори първа:

— Изкушавам се да се върна при хората си. Не ми е мястото в такава компания.

— Тук сте на мястото на съпруга си — каза Араникт.

— Не е нещо, което бих избрала — отвърна Ханават с гримаса.

— Никой не е сляп за това — каза Араникт колкото можеше по-вежливо. — Но ако желаете, мога да измисля извинение...

— Не — прекъсна я Ханават. — Дори за съпруга ми такова задължение струваше усилие. Изгорените сълзи са се заклели на бойното поле, в памет на Колтейн от клана на Враната. — Издиша лютив дим. — Но провалът, изглежда, ни намира, накъдето и да се обърнем. — Кимна към палатката. — Ще изтърпя разочарованието им, след като мъжът ми не смее. Акушерките ми все повтарят, че духът на една жена е по-силен от този на мъж. Днес съм решила да го докажа.

— Ако желаете, ще ви представя, Ханават.

— Не очаквам подобни формалности, Атри-Цеда. Адюнктата вътре има по-важни проблеми.

— Зави ми се свят — каза Шелемаса.

— Минава — увери я Араникт.

Скоро приключиха и Ханават подкани с жест Араникт да ги поведе. Атри-Цеда се обърна към входа на палатката, но Ханават каза:

— Араникт.

— Да?

— Благодаря ти.

— Моят командир беше искрен преди малко, Ханават. Хундрилите няма от какво да се срамуват. Всъщност вярно е тъкмо обратното. — Въведе ги в палатката.

Във външното помещение бяха двамата офицери, Рабанд и Сканароу. От другата страна на завесата се чуваха приглушени гласове. Сканароу ги посрещна с напрегната усмивка.

— Решихме, че е по-добре да не правим навалица.

Шелемаса се поколеба, но Ханават я хвана под мишницата.

Араникт дръпна завесата на входа и жените хундрили пристъпиха вътре.

Разговорът замря.

Араникт веднага усети напрежението. Лицето на Смъртен меч Кругава бе потъмняло от гняв — или от срам. На крачка зад нея беше Щитът-наковалня, пребледнял. Брис стоеше отдясно и гърбът му почти забърсваше платнената стена, на лицето му ясно бе изписана тревога. Отляво стоеше кралицата, нащрек, острият ѝ поглед се местеше от Кругава към адюнктата и обратно. Коя беше говорила току-що? Араникт не беше сигурна.

Юмруците стояха отляво на адюнктата, близо до отсрещния ъгъл на помещението. Банашар се беше подпрял на един пилон от другата страна, скръстил ръце и притворил очи. Близо до него, готова сякаш да прихване бившия жрец, ако рухне, стоеше Лостара Юил.

Адюнкта Тавори изглеждаше здрава, със строго лице. Гледаше Кругава, без да трепне.

При появата на хундрилите Юмрук Фарадан Сорт се покашля и заговори:

— Адюнкта, ако ми позволите да представя...

— Не е нужно — прекъсна я Тавори и погледът ѝ се спря на Шелемаса. Адюнктата пристъпи напред, като принуди Смъртния меч и кралицата да се отдръпнат. — Предполагам, че вие сте Шелемаса, която успя да събере оцелелите от Щурма, поведе отстъплението и така спаси живота на много хора. Казват, че вие последна сте напуснала бойното поле. Присъствието ви тук е чест за всички нас. — Замълча, след което се обърна към Ханават. — Скъпа майко, скърбя за ужасните загуби, които сте претърпели. Натъжена съм също така, че в този момент съпругът ви живее само със своите загуби. Надеждата ми е скоро да се събуди за даровете на живота. — Обърна се към другите. — Ханават и Шелемаса са от Изгорените сълзи на Хундрил, най-отдавнашните ни съюзници. Тяхната жертва в деня на На'Рук спаси живота на хиляди. На този ден, и на всеки друг, ценя и ще ценя техния съвет. Юмрук Кайндли, намерете стол за Ханават — не подобава да стои в нейното състояние.

Араникт видя как Ханават надви сълзите, напирajući зад изненадата ѝ... „Адюнкта Тавори, продължаваш да ни изненадаваш.“

Тавори се върна на одеешното си място и заяви:

— Ловците на кости имаха достатъчно време да ближат раните си. Сега ни чака истинският марш.

Гласът на Кругава прозвуча хрипливо:

— Ние сме се заклели да...

— Да ми служите — отсече адюнктата. — Заклехте се да ми служите и ме боли от това, че се налага да ви го напомням, Смъртен меч.

— Не — каза Кругава с тон като наточено желязо. — Армията ви е сериозно пострадала, адюнкта. Стоим пред вас, всички ние, и сме готови да се обречем на вашата кауза...

— Не съвсем — намеси се кралица Абрастал. — След като все още не разбирам тази кауза, а ако мога да съдя по изражението на принц Брис, подозирам, че и той споделя притеснението ми.

Кругава изсъска някакво проклятие на своя език и опита отново.

— Адюнкта. Сега е моментът да слеем силите си, за да укрепим своята мощ...

— Не.

Думата се стовари като нож, забит в пода между двете.

Кругава пребледня.

— Ако се съмнявате в нашата вяроност или кураж...
— Не — отвърна й Тавори. — Всъщност завися от тях.
— Но това е безсмислено!

Адюнктата се обърна към Абрастал.

— Ваше величество, присъствието ви тук е крайно неочаквано, но добре дошло. Вашето кралство, дори повече от това на крал Техол, е имало дългосрочни договори с онези територии на Коланси и Южните кралства по Пеласийско море.

— Самата истина, адюнкта.

— Какво можете да ни кажете за положението там?

Веждите на кралицата се вдигнаха.

— Предполагах, че сте напълно запозната с района, накъдето сте се запътили, адюнкта. Ако не е така, съм изумена. Що за война търсите? Каква е причината за тази ваша войнственост?

Тавори явно не желаше да отговори. Мълчанието се проточи. Този, който най-сетне проговори, изненада всички.

— Червея ще се храни. — Банашар бавно вдигна глава. — Ще се тъпче от касапницата, която иде. — Размътненият му поглед обиколи всички и се спря на кралицата на Болкандо. — Какво струвате? Всеки от вас? — Кимна към адюнктата. — Тя смята... достатъчно. Достатъчно, за да води всяка възможна война. За вас, ваше величество. И за вас, принц Брис. И... — поколеба се за миг, сякаш му прилоша, — дори за мен.

— Не разбирам — каза Абрастал. — Но ще оставя настрана този проблем засега. За да ви отговоря, адюнкта, трябва да се разпростра надълго и широко. А... гърлото ми е пресъхнало.

Сорт отиде до входа, подаде глава навън и нареди на капитаните да донесат ейл.

Кралицата изсумтя и рече:

— Е, предполагам, че ейлът по отива на една разказвана история от виното. Добре, ще започна. Дойдоха от морето. Не е ли винаги така? Все едно. Но в земите имаше неприятности много преди този ден. Десетилетия суша. Въстания, граждански войни, узурпации, множество богати някога държави вече бяха на ръба на рухването... В такива времена се знае, че се издигат пророци. Дръзки революции, главите на крале и кралици на върховете на копия, кръв по улиците. Но срещу сухо небе никоя кауза не тържествува, никой велик водач от

масите не може да предложи спасение и много скоро дори техните глави вече красят копията.

Сорт се върна с бъчонка ейл и десетина калаени чаши и почна да налива — започна от кралицата.

Абрастал удари бърза глътка, въздъхна и продължи:

— Човек може да си представи какво е усещането. Светът свършваше. Самата цивилизация се бе провалила, разкрила ужасната си уязвимост — това, че се е крепила на сноп тънки пръчки. Вместо дъжд над земите се изсипа отчаяние. В Коланси процъфтяваше единствено провинция Естобанси. Захранвана от ледникови потоци и реки, заслонена от горещите ветрове на юга. Коланси продължаваше да съществува единствено благодарение на тази единствена провинция — но имаше твърде много гърла за изхранване и напрежението взимаше своята дан. И да имаше решение на това бедствие, беше твърде жестоко, за да се помисли. Чужденците от морето нямаха такива угризения и след като свалиха владетелите на Коланси, направиха това, което сметнаха за редно...

— Клане — промълви адюнктата и тази дума сякаш отне живота от очите ѝ.

Абрастал я изгледа за миг над ръба на чашата си, отпи и кимна.

— Точно така. През първата година намалиха населението на Коланси с петдесет процента. Най-непригодните, старите, болните. Още с десет процента следващата година, а след това, докато с големите кораби идваха все повече от расата им, пратиха войски в Южните кралства. Присъдата, така го нарекоха. Титулуваха се Инквизитори, държаха в ръцете си правосъдието на самата земя — и това правосъдие наистина се оказа сурово.

Абрастал помълча, след което сви рамене.

— Това в общи линии сложи край на търговията ни с Изтока. Като сухоземни хора, а не морски, ние пращаме търговските си кервани по старите южни маршрути, но малкото, които се връщаха, ни разказваха само за опустошения. Търговските кораби, които наехме след това, навлязоха в Пеласийско море и намериха задръстени с тиня пристанища и изоставени градове по цялото крайбрежие. Не можаха да намерят никой останал, с когото да търгуват.

— Продължиха ли пътя си до Коланси? — попита Тавори.

— Само първите няколко. И с основание. Инквизиторите не бяха гостоприемни. — Тя пресуши чашата си и я протегна да я напълнят отново. — Обмисляхме война, адюнкта. Въпреки че корабите не бяха наши, бяхме готови да им дадем кралска привилегия и бяхме крайно възмутени от избиването на невинни. — Кимна към бойния главатар на баргастите. — Дори привлякохме наемническа армия.

— И все пак не обявихте война — отбеляза Брис.

— Не. Изпратих агент, моята Единадесета дъщеря. Тя не оцеля, но все пак успя да ми изпрати... послание. Инквизиторите изобщо не бяха човешки същества.

— Правосъдие... — Банашар извади малка делва изпод наметалото си. — Сладкото противоречие, за което са се хванали, като... — Погледна делвата в ръката си. — Като за вино. Няма истинско правосъдие, ще кажат, без най-основното право, което е възмездие. Опасно е да разхищавате света, скъпи приятели. Един ден някой ще реши да заговори от името на този свят. Един ден някой ще потърси сметка. — Бившият жрец изсумтя. — Но Форкрул Ассаил? Богове на бездната, дори Лиосан щяха да са го направили по-добре. — Вдигна малката делва, отпи и въздъхна. — Имаше храмове на Д'рек някога. В Коланси. — Погледна ухилен към Тавори. — Горко на всички от изповедите на един жрец, а, адюнкта?

— Не човешки същества — повтори Абрастал. — Мощта им беше ненакърнима и като че ли се усиляше. Не обявихме война. — Погледна адюнктата в очите. — Но ето ни тук.

Адюнкта Тавори се обърна към Брис Бедикт.

— Принце, все още не съм имала възможността да ви благодаря за намесата в деня на На'Рук. Това, че Ловците на кости все още съществуват, се дължи на вашата храброст и на доблестта на войниците ви. Без вас и без хундрилите изобщо нямаше да се изтръгнем от онова сражение.

— Боя се, адюнкта — отвърна Брис, — че не бяхме достатъчно, и съм сигурен, че Боен водач Гал, както и Ханават тук, изпитват същото. Вашата армия е наранена. Отпорът от тежката пехота и морската пехота ви отне войниците, от които най-много се нуждаете сега. — Погледна за миг към Кругава и продължи: — Адюнкта, споделям тревогата на Смъртния меч от това, което предлагате сега.

— Ловците на кости ще продължат похода си сами — заяви Тавори.

— Нима ни казвате, че нямате повече нужда от нас? — попита Брис.

— Не, нуждата ми от вас никога не е била по-голяма.

Кралица Абрастал пак подаде чашата си на Сорт и след като тя я напълни, каза:

— В такъв случай сте ме подвели, адюнкта. Явно знаете повече за врага — тези Форкрул Ассаил — и за техните цели от който и да е от нас. Или — поправи се тя — си мислите, че знаете. Бих искала да изтъкна, че Инквизиторите вече не създават впечатление за експанзионистични намерения — Блудния знае, имаха достатъчно време досега да докажат обратното.

Смехът на Банашар бе тих, но стържещ.

— Ловците на кости тръгват сами и пускат кръв на всяка стъпка. Юмруци, капитани и готвачи питат едно и също: какво знае тя? Откъде го знае? Кой говори на тази корава жена с мрачните очи, този меч Отатарал, откраднат от ножницата на императрицата? Бързия Бен ли беше, нашият загадъчен Висш маг, който вече не крачи с нас? Юмрук Кенеб ли беше? Или може би императрицата не е господарката на измяната, както всички вярвахме, и Върховният маг на империята Тайсхрен сега се промъква по стъпките ни, сянка, която никой не хвърля. — Вдигна делвата си за наздравица. — Или тя просто е полудяла? Но не, никой от нас не мисли това, нали? Тя *знае*. Нещо голямо. Но какво? И откъде го знае? — Отпи, люшна се за миг като да падне, но се закрепил преди Лостара Юил да е посегнала да го хване. Щом я забеляза, ѝ се усмихна вяло.

— Или бившият жрец шепне в ухото ѝ? — Въпросът бе зададен от Юмрук Блистиг, с напрегнат и хладен тон.

Банашар повдигна вежди.

— Последният жрец на Д'рек няма време за шепнене, скъпи ми безгръбначен Юмрук Блистиг...

Юмрукът изръмжа проклетие и щеше да тръгне напред, ако Кайндли не излезе бързо на пътя му.

Банашар продължи с усмивка:

— Цялото дъвчене бездруго го оглушава. Гложди го отвсякъде. Кучето има рани — не пипайте! — Махна с делвата към адюнктата. —

Ловците на кости тръгват сами, о, да, по-самотни, отколкото бихте могли да си представите. Но вижте сега Тавори — погледнете я добре, приятели. Тази самота, на която тя настоява, ами, изобщо не е сложно. Не сте ли всички вие командири? Просто е, приятели. Нарича се... *тактика*.

В неловкото мълчание, което последва, Араникт погледна към Брис и видя нещо изведнъж съживило се в очите му, сякаш непознат за него език изведнъж е станал понятен.

— Адюнкта — каза той, — срещу империята на Ледер... вие ни ударихте едновременно по суша и по море. Залитахме от едната страна и от другата.

— Казахте, че сме ви нужни повече от всякога — заговори след него Смъртен меч Кругава, — защото трябва да нахлуем на повече от един фронт. Адюнкта?

— Право на изток от нас ни чака Стъклената пустиня — каза Тавори. — Макар да предлага най-късия маршрут към териториите на Форкрул Ассаил, този път е не само опасен според сведенията ни, но и във всяко отношение невъзможен за преминаване от армия. — Замълча и огледа перишите. — По този път ще тръгнат Ловците на кости. Смъртен меч, не можете да ни придружите, защото не мога да ви изхраня, нито да ви осигуря вода. Отвъд Стъклената пустиня, според описанието на самата кралица Абрастал, земята не става много по-добра.

— Момент, моля. — Кралицата на Болкандо гледаше втренчено адюнктата. — Единствените възможни маршрути по сушата са южните керванни пътища. Стъклената пустиня наистина е непроходима. Ако отведете армията си в нея, ще унищожите това, което е останало от Ловците на кости — нито един от вас няма да излезе.

— Ще прекосим Стъклената пустиня — заяви адюнктата — и ще излезем югозападно от провинция Естобанси. И ще дам възможност на врага да ни види възможно по-бързо. И те ще съберат силите си срещу нас, и ще има сражение. Едно сражение.

Нещо в тона на Тавори накара Араникт да ахне и тя изстина от ужас.

— А Сивите шлемове? — попита Кругава.

— В залива Коланси се издига едно естествено укрепление, наречено Шпила. На върха на тази твърдина има храм. В този храм е

затворено нещо. Нещо ранено, нещо, което трябва да бъде освободено. Ловците на кости ще бъдат магнитът за силите на Форкрул Ассаил, Смъртен меч, но перишите са тези, които ще нанесат смъртоносния удар срещу врага.

Араникт видя как стоманените очи на Кругава се присвиха.

— Ние трябва да хванем южния път.

— Да.

„Битка. Една битка. Смята да пожертва себе си и войниците си. О, в името на всички Крепости, не може да...”

— Ще предизвикаш метеж. — Лицето на Юмрук Блистиг бе посиняло. — Тавори... не можеш да поискаш това от нас.

И тогава тя се обърна към Юмруците си и прошепна:

— *Но трябва.*

— Незасвидетелствани. — Фарадан Сорт бе пребледняла като призрак, с пресъхнали устни. — Адюнкта, тази битка търсехте. Ако се изправим срещу врага с единствената вяра, че ще умрем...

Банашар заговори и Араникт се стъписа, като видя стичащите се по страните му сълзи.

— Пред брадвата на екзекутора има хора, които коленичат навели глави и очакват съдбата си. И има хора, които се борят, напрягат се и се опълчват с вик, докато острието пада. — Посочи с пръст Блистиг: — Сега ще кажете истината, Юмрук: от кои е адюнкта Тавори?

— Пиян глупак говори от името на командира ни? — Гласът на Блистиг беше зъл. — Колко на място! Ще бъдеш ли с нас в деня на тази битка, Банашар?

— Да.

— Пиян.

Усмивката, с която отвърна Банашар, бе ужасна.

— Не. Абсолютно трезвен, Блистиг. Както се полага на твоя единствен — единствен — свидетел.

— Гуглата да го вземе проклетия ти екзекутор! Няма да допусна това! — Блистиг се обърна умолително към колегите си Юмруци. — След като знаете това, ще поведете ли войниците си към сигурната им смърт? Ако тази Стъклена пустиня не ни убие, ще ни убият Ассаил. И за какво ще е всичко? Отвличаща маневра? Шибана *отвличаща маневра*? — Обърна се рязко към адюнктата. — Само това ли

струваме, жено? Ръждясала кама за един последен удар, и ако острието се прекърши, какво от това?

Кругава проговори:

— Адюнкта Тавори. Това нещо, което е ранено. Това нещо в замъка на Шпила — какво е то, че искате да бъде освободено?

— Сърцето на Сакатия бог — отвърна Тавори.

Смъртният меч видимо бе потресена от отговора. Зад нея, с блеснали очи, Танакалаян запита:

— *Защо?*

— Форкрул Ассаил извличат от кръвта му, Щит-наковалня. Искат да разтворят Портите на правосъдието над този свят. Акраст Корвалайн. За да развихрят силата в пълна мяра, възнамеряват да забият меч през онова сърце, когато моментът е подходящ...

— И кога е това? — попита Абрастал.

— Когато пристигнат Нефритените копия, ваше величество. След по-малко от три месеца, ако изчисленията на Банашар са точни.

Бившият жрец изсумтя.

— Д'рек е увит около самото време, приятели.

Брис се покашля.

— Нефритените копия, адюнкта. Какво са те?

— Душите на неговите поклонници, принце. Неговите възлюблени вярващи. Идват за своя бог.

По гърба на Араникт полазиха тръпки.

— Ако сърцето бъде освободено — каза Кругава, — тогава... можем да им го върнем.

— Да.

— Все пак ще останат части от него — рече Банашар. — Смъкването му го разкъса. Но би трябвало да е достатъчно. Колкото до останалото, е, „за гниещата плът пее Червея“. — Смахът му бе горчив. Жрецът се взря в Тавори. — Виждате ли я? Погледнете добре, всички. Тя е лудостта на амбицията, приятели. Изпод ръцете на Форкрул Ассаил и на самите богове е решена да открадне сърцето на Сакатия бог.

Кралица Абрастал издиша шумно.

— Моята Четиринадесета дъщеря в момента се приближава към Южните кралства. Тя е чародейка със значителна дарба. Ако ще

продължим тази дискусия за тактиката, ще се опитам да отворя пътека към нея...

Адюнктата я прекъсна.

— Ваше величество, тази война не е ваша.

— Простете, адюнкта Тавори, но смятам, че е. — Обърна се към бойния главатар на баргастите. — Спакс, вашите воители жадуват за битка — какво ще кажете?

— Където вие поведете, ваше величество, Бялото лице на Гилк ще ви последва.

— Мечът Отатарал, който нося...

— Простете ми отново, адюнкта, но силата, от която извлича моята дъщеря, е Древна. Омтоуз Феллак.

Тавори примигна.

— Разбирам.

Тогава заговори Брис Бедикт.

— Смъртен меч Кругава, щом сте готова да приемете съюза на кралица Абрастал, ще приемете ли моя?

Сивокосата жена отвърна с лек поклон.

— Принце — и ваше величество — за перишите е чест. Но... — поколеба се за миг — трябва да заявя на всички, че ще бъда сурова компания. След като знам какво очаква Ловците на кости... след като знам, че ще се изправят срещу врага сами, ранени също като сърцето, което искат да видят освободено... Настроението ми е повече от мрачно и не очаквам това да се промени. Когато най-сетне удари Шпила, ще сте принудени да не отстъпвате на решимостта ми.

Брис се усмихна.

— Достойно предизвикателство, Смъртен меч.

Адюнктата пристъпи и отново застана пред Ханават.

— Майко. Бих искала да ви попитам следното: ще тръгнат ли хундрилите с Ловците на кости?

Ханават сякаш онемя. Едва намери гласа си:

— Адюнкта, ние сме малко.

— Въпреки това.

— Тогава... да, ще тръгнем с вас.

— Адюнкта? — попита кралица Абрастал. — Да призова ли Фелаш, моята Четиринадесета дъщеря? Има въпроси на тактика и логистика, които трябва да обсъдим днес. С ваше позволение ще...

— До гуша ми дойде от това! — извика Блистиг и се обърна да напусне.

— Стойте на мястото си, Юмрук. — Гласът на Тавори беше стоманен.

— Подавам си оставката.

— Забранявам.

Той я зяпна стъписано.

— Юмруци Блистиг, Кайндли и Фарадан Сорт, частите ви трябва да се подготвят за утрешния поход. Ще ви призова всички по здрач, за да чуя докладите ви за състоянието ни. Дотогава сте свободни.

Кайндли сграбчи Блистиг за ръката и го поведе навън, а Сорт ги последва с кисела усмивка.

— Омтоуз Феллак — измърмори Банашар, след като напуснаха. — Адюнкта, последния път премръзнах достатъчно. Ще ме извините ли?

Тавори кимна и каза:

— Капитан Юил, моля придружете нашия жрец до палатката му, за да не се загуби. — След това хвърли поглед към Араникт, сякаш за да я попита „Готова ли си за това?“ Араникт кимна.

Абрастал въздъхна.

— Добре. Да започваме ли?

Араникт видя, че торта е догоряла на сива пепел. Хвърли кухия край на последната пръчка ръждивец, след това стана и вдигна очи към Нефритените копия.

„Ще направим каквото можем. Поне това обещахме днес. Каквото можем.“

„Едно сражение. О, Тавори...“

Най-трудното в този ден се оказа да мине през лагера на Ловците на кости. Войниците, лицата им, тихите разговори и смях — всяка една гледка, всеки един звук поразяваше сърцето ѝ като връх на кама. „Виждам мъртви мъже, мъртви жени. Те не го знаят все още. Не знаят какво ги очаква, какво е решила да направи с тях.“

„Или може би знаят.“

„Незасвидетелствани. Чух за това, за това, което им е казала. Незасвидетелствани... става, когато никой не оцелее.“

Беше възнамерявал да ги събере по време на преговорите на адюнктата, но прегрупирането на отделенията бе отнело повече време, отколкото бе предполагал — предположение, което се оказа глупаво оптимистично. Въпреки празнините, зейнали като безмълвен вой в кръга около лагерните огньове, морските пехотинци и тежките все едно бяха пуснали корени в земята. Трябваше да ги дърпат, ритат и влачат от старите им места.

За да се вместиш в нещо ново, трябва да оставиш старото зад гърба си, а това не е толкова лесно, колкото звучи, защото означава да приемеш, че старото е мъртво, отишло си е завинаги, колкото и упорито да си се опитвал да устоиш.

Фидлър знаеше, че е бил същият. Не по-различен от Хедж в това отношение. Тежките и морската пехота бяха премазани. Застанал над тях като някой резач над натрошеното тяло на пациент, който се мъчи да проумее какво точно виждат очите му, отчаяно се напруга да различи нещо разпознаваемо, той беше гледал как бавно се стичат в падината, която бе избрал за срещата. Докато слънцето гаснеше в небето, докато двойки бойци от отделенията, тръгнали да издирят някой липсващ другар, се връщаха с намръщения приятел подире им... да, беше тъжна гледка и негодуванието натежаваше в прашния въздух.

Беше изчакал, понасяйки нетърпението на вече събралите си, докато най-сетне, с бързо настъпващия мрак, в тълпата се вля и последният непокорен войник — Корик.

„Добре. Можеш да се блъскаш по челото колкото искаш. Когато черепът е станал здрава каменна стена, няма начин да я пробиеш.“

— Тъй — заговори Фидлър. — Вече съм ви капитан. — Взря се в лицата им. Едва половината като че ли изобщо му обръщаха внимание. — Ако Уискиджак можеше да ме види, сигурно щеше да се задави — никога не съм ставал за нещо повече от това, което бях в началото. Сапър...

— И какво сега? — извика някой. — Искаш да те съжалим ли?

— Не, Гонтай. След като всички толкова се самосъжالياват, не бих имал шанс, нали? Гледам ви сега и знаете ли какво си мисля? Мисля си: вие не сте Подпалвачи на мостове. Много далече сте от това.

Дори и сумракът не можеше да скрие твърдата враждебност, която си спечели.

— М-да. Виждате ли, чак в Черното псе най-сетне ни прещрака в главите, че сме ходещите мъртъвци. Някой искаше да останем в земята и проклет да съм, ако не свършихме общо взето там. В тунелите на Пейл, гробниците на Подпалвачите на мостове. Гробници, които изкопаха за себе си. Чухме за няколко обесени кръшкачи чак в Черен Корал и телата им накрая се оказаха в Лунния къс, в деня, в който бе изоставен от Тайст Андий. Край на историята, но както казах, видяхме идващия край от много далече.

Замълча, потънал за миг в спомените си, милионите загуби, добавени към това, което изпитваше сега. След това се овладя и вдигна отново очи.

— Но вие. — Фидлър поклати глава. — Вие сте твърде глупави, за да схванете какво ви се набива в главите още от Ю'Гатан. Опулени тъпаци.

Кътъл отпред проговори:

— Ние сме ходещите мъртъвци.

— Благодаря за добрата новина, Фид — каза някой приглушено.

Неколцина се изсмяха, но горчиво.

Фидлър продължи.

— Ония гущери ни ухапаха грозно. Всъщност общо взето ни размазаха. Огледайте се. Ние сме това, което остана. Димът над Пейл изтънява и ето ни тук. Да, трудно ще ме обърне вече някой да гледам в грешната посока. Мислите си, че се чувствате като говна — опитайте се да сте на мое място, момчета и момичета.

— Мислех, че ще решаваме какво да правим — обади се Гонтай.

— Това ли си мислеше, сержант? Това ли си мислеше наистина, че ще правим тук? Че ще гласуваме за нещо? Ще си вдигнем ръчичките, след като си помрънкаме малко? Че ще си изровим дупчиците и ще се сврем в тях като в утробата на мамчето? Кажи ми, сержант, за какво точно сме се събрали?

— Да измислим как да се измъкнем.

— Ако ставаше с мислене, ти изобщо нямаше да си сержант.

— Ти свика това проклето събрание, капитане...

— Аз, да. Но не за да вдигаме ръце. Адюнктата иска от нас нещо специално. Щом излезем от другата страна на Стъклената пустиня. И

тук ви го казвам, ние ще бъдем нейната лична малка армия. Никой не кръшка, ясно ли е? В похода стоите плътно. Пазите си оръжията, държете ги наточени и чакате думата ми.

— Армия ли наричаш това, капитане?

— Ще трябва да свърши работа, нали?

— Та какво точно се очаква да направим?

— Ще разберете, сигурен съм.

Още няколко смяха.

— Още гущери ли ни чакат, капитане?

— Не, Релико, с тях вече се оправихме, забрави ли?

— Проклет да съм, нещо да пропускам?

— Никакви гущери. Нещо още по-грозно и гадно всъщност.

— Е, добре. Щом не са гущери.

— Чакай малко — извика ефрейтор Риб. — Капитане, накара ни да седим тук цял следобед? За да ни кажеш само това?

— Не съм виновен, че имахме кръшкачи, ефрейтор. Трябва да взема някой урок от Сорт или от Кайндли може би. Капитанът заповядва, войниците изпълняват. Така уж трябва да става. Но пък всички вие вече сте други... специални случаи, така ли? Ще изпълнявате заповеди само ако ви харесат? Заслужили сте си го, или нещо такова? Как? С това, че живеете, след като приятелите ви умряха? Защо умряха? Точно така. Изпълняваха заповеди — все едно дали им харесваха, или не. Представи си. Решава той дали да се появи тука, или не, какво значи това? Отдаване на почит към падналите ви другари, предполагам, онези, които умряха вместо вас.

— Може да сме се прекършили.

Отново не можа да разпознае гласа. Почеса се по брадата и поклати глава.

— Не сте. Ходещите мъртъвци не се прекършват. Още не ви е прещракало това в главите, а? Ще бъдем малката лична армия на адюнктата. Но *твърде* малка — всеки може да види това. Значи, не че тя иска да умрем. Не го иска. Всъщност може би дори се опитва да спаси живота ни — къде взима редовните в края на краищата. Където и да е, най-вероятно не искате да сте там. Тъй че може би смята, че сте заслужили отдых. Или може би не. Кой знае какво мисли адюнктата за каквото и да било? Исква това, което е останало от тежките и морската пехота, в една рота. Съвсем просто.

— Знаеш повече, отколкото казваш, Фидлър.

— Така ли, Корики?

— Да. Имаш Драконовата колода.

— Знам едно. Следващия път, когато ви дам заповед на всички, няма да чакам цял ден, докато я изпълните. Следващият войник, който опита това с мен, го изхвърлям при редовните. Вън от специалния клуб, завинаги.

— Свободни ли сме, капитане?

— Не съм решил още. Всъщност изкушавам се да ви накарам да седите тук цяла нощ. Просто за да ви го набия в главите, ясно? Онова за дисциплината, онова, за което умряха приятелите ви.

— Схванахме го още първия път, капитане.

— *Ти* може да си го схванал, Кътъл. Готов ли си да заявиш същото за останалите?

— Не.

Фидлър седна на една канара на ръба на падината и се помъчи да се успокои. Вдигна очи към нощното небе.

— Наистина, не е ли красива онази нефритена светлина?

Нещата бяха прости всъщност. Нищо повече не може да направи един войник, за нищо повече не може да мисли един войник във всеки момент. Струпай твърде много на гърбовете им и коленете им започват да се огъват, очите им да се оцъклят, и започват да се оглеждат какво да убият. „Защото убиването опростява нещата. Нарича се елиминиране на разсейките.“

Конят ѝ беше доволен, толкова напоен и нахранен, че можеше да подсили речен бързей и да насади цяла гора по пътя им. Щастлив кон, щастлива Мейсан Джилани. *Направо чудесно*. Спътниците ѝ отново не се виждаха никакви. Кисела компания на всичкото отгоре. Не ѝ липсваха.

А самата тя не се чувстваше толкова оклюмала и отпусната, колкото беше едва преди ден. Кой знае откъде Т’лан Имасс бяха намерили пушеното месо от антилопа, меховете, пълни с чиста студена вода, самуните корав хляб и гърнето с мазно сирене. Сигурно от същото място, откъдето и зоба за коня ѝ. „А където и да е това, е на поне сто левги оттук — о, кажи го простичко, Мейсан. През някакъв

пъклен лабиринт. Да, видях ги как пропаднаха в някаква прах, но може би не беше така, както изглеждаше. Може би просто стъпиха в някое друго място.“

„Хубаво място. Където под острието на каменен меч селяците ти връчват храна с лъчезарна усмивка и пожелават добро здраве на всички.“

Предвечерното небе помръкваше. Скоро трябваше да спре.

Сигурно я бяха чули, защото стояха и гледаха към билото, точно към мястото, където се появи. Мейсан дръпна юздите, примижа за миг към тях и смуши коня надолу по склона.

— Не сте всичко, което е останало — каза им. — Не може да сте. Капитан Рутан Гъд поклати глава.

— Не сме далече от тях. Някоя и друга левга, не повече.

— Тъкмо мислехме да продължим — добави Ботъл.

— Много ли беше зле, знаете ли?

— Още не. — Капитанът погледна накриво коня й. — Тоя звяр изглежда прекалено здрав, Мейсан Джилани.

— Няма такова нещо като прекалено здрав кон, сър — отвърна тя, след като се смъкна от седлото.

Гъд се намръщи.

— В смисъл, не искаш да се обясниш.

— Ти не дезертира ли? — попита Ботъл. — Ако си го направила, Мейсан, тръгнала си в грешната посока, освен ако не гориш от желание да те обесят.

— Не е дезертирала. — Рутан Гъд се обърна и тръгна. — Специална мисия за адюнктата.

— А вие откъде знаете, сър? — Мейсан забърза след двамата мъже.

— Не знам. Просто предположих. — Почеса се по брадата. — Имам дарба за това.

— Много дарби има нашият капитан — измърмори Ботъл.

Каквото и да ставаше между тези двамата, трябваше да си признае, че се радва да ги види.

— Та как се отделихте от армията вие? — попита тя. — Между другото, изглеждате много зле. Ботъл, в кръв ли си се къпал или какво? Едва те познах.

— И ти щеше да изглеждаш така, ако беше лежала погребана под петдесет трупа половин ден.

— Не чак толкова дълго — поправи го капитанът.

Тя затаи дъх.

— Значи сте *били* в сражението. Какво стана, в името на Гуглата?

— Липсват парчета — отвърна Ботъл и сви рамене.

— Парчета?

Той като че ли понечи да каже нещо, но явно премисли.

— Не можах да хвана всичко. Особено, въ, втората част. Но нали знаеш, Мейсан, всички приказки за голямото изхабяване сред офицерите в малазанската армия? — Врътна палец към Рутан Гъд. — С него не е така.

— Ако чу възмущение в тона му, то е защото му спасих живота — каза капитанът.

— А колкото до самодоволството в тона на капитана...

— Добре — сопна се тя. — Да, адюнктата ме прати да намеря някои хора.

— Явно не си успяла — подхвърли Ботъл.

— Не е — рече Рутан Гъд.

— Значи това, дето ми лази по кожата, не са бълхи?

Рутан Гъд се озъби в зла усмивка.

— По-скоро са, войник. Честно казано, изненадан съм, че изобщо чувстваш нещо — о, знам, ти си маг. Излъсканият ашик на Фид, нали? Все пак знаят как да се крият кучите синове.

— Чакай да се сетя. В коня са. Нямаше ли някаква приказка за...

— Поуката от която непрекъснато остава неразбрана — намеси се Рутан. — Няма нищо общо с това, което си мислиш. Фактът е, че поуката от приказката е „не вярвай на коне“. Някои хора понякога се вглеждат твърде надълбоко в такива неща. В други моменти не се вглеждат достатъчно дълбоко. Но повечето пъти изобщо не се вглеждат.

— Ако искате, мога да ги помоля да се покажат — каза Мейсан Джилани.

— Нямам абсолютно никакъв интерес към...

— Аз имам — прекъсна го Ботъл. — Извинете, че се намесих, сър.

— Извинение, което не съм готов да приема, войник. Колкото до тези гости, Мейсан Джилани, предложението ти категорично се...

Прахта около тях се завихри.

След няколко мига ги обкръжиха петима Улан Имасс.

— Богове на бездната — измърмори Рутан Гъд.

Немрящите воители като един се поклониха на капитана. Единият проговори:

— Поздравяваме те, Древен.

Втората ругатня на Гъд бе на език, който Мейсан Джилани изобщо не бе чувала.

„Не е каквото си мислиш“, беше казал той, докато онези прастари същества му се кланяха. И нищо повече не каза. Малко след това Т’лан Имасс изчезнаха и тримата продължиха напред, докато нощната тъмнина се сгъстяваше.

На Ботъл му се искаше да запищи. Компанията на капитана през последните няколко дни беше изпитание за търпението му и повод за безкрайно разочарование. Нямаше го много в приказките. „Рутан Гъд. Или каквото там ти е името всъщност. Не е каквото си мисля? Откъде знаеш какво си мисля? Освен това е точно каквото си мисля. Фид си има своя излъскан ашик, а изглежда, че и адюнктата си има.“

Проклет от Гуглата Древен бог — в края на краищата пред какъв друг „Древен“ щяха да се кланят Т’лан Имасс? А и откога изобщо се кланяха на когото и да било?

Пороят от въпроси на Мейсан Джилани съсухри Т’лан Имасс на прах доста набързо, според Ботъл поне. Като изправени камъни, всички те пазеха тайните си заровени дълбоко вътре. Не беше дори въпрос на дразнеща сдържаност. „Просто не им пука. Обяснения? Какъв е смисълът? Кой го интересува какво си мислиш, че трябва да знаеш, между другото? Ако съм камък, подпри се на мен. Ако съм развалина, отпусни уморения си задник на отломките. Ако съм Древен бог, е, Бездната да те вземе дано, не гледай към мен за каквото и да било.“

Но беше препуснал срещу На’Рук, след като можеше да препусне в обратната посока. Отиде и даде отпор. В какво го превръщаше това? В поредния загадъчен индивид на служба при

адюнкта Тавори Паран от Унта? „Но защо? Дори императрицата не я искаше накрая. Т’амбър, Бързия Бен, дори Фидлър — те стояха с нея дори когато това струваше живота им.“

Войници мърмореха, че не вдъхва и едно проклето нещо в тях. Войници негодуваха, че не е Дужек Едноръкия, нито Колтейн, нито Кръст, нито Дасем Ълтър. Не знаеха какво е. „Никой от нас не знае, ако става въпрос. Но виж ни, тук, сега, виж как се връщаме при нея. Далхонийка, която може да язди вятъра — силния вятър поне. Древен бог... и аз. Богове на бездната, сигурно съм си изгубил ума.“

„Не съвсем. Разкъсах го. За да може Бързия Бен да се погрижи повечето да се върне. Чувствам ли се различен? Променен ли съм? Как бих могъл изобщо да знам?“

„Но Ловците на кости ми липсват. Липсва ми клетото отделение. Липсва ми проклетата адюнкта.“

„Ние сме само мечът в ръката ѝ, но е удобно да го стиснеш в ръката си. Използвай го тогава. Просто го направи със стил.“

— Лагерни светлини напред — каза Мейсан Джилани от гърба на коня си. — Изглежда адски голям лагер.

— Съюзниците ѝ са пристигнали — каза Рутан Гъд.

— Тя знае ли, че си жив, капитане? — изсумтя Ботъл.

— Защо трябва да знае?

— Ами защото...

— Аз съм капитан, войник.

— Който връхлетя сам срещу цял легион На’Рук! Брониран в лед! С меч от лед! С кон...

— О, стига, Ботъл. Нямах представа колко съжалявам, че го направих. Хубаво е да оставаш незабелязан. Може би някой ден вие хората най-сетне ще разберете това и ще изоставите безумните си амбиции, досадната си самоизмамна мегаломания. Не сте изсрани от някой бог от високото. Не сте начертани в плътта на божественото — или поне не повече от който и да е и каквото и да е друго. Какво ви е на всички вас, между другото? Натикате си пръчка в задника и после се перчите колко високи и изправени стоите. Войник, мислиш ли, че си оставил дните, в които си пълзял, зад деня, в който си спрял да сучеш от майчината си гърд? Запомни го от мен — още пълзиш, момче. И сигурно винаги ще пълзиш.

Ботъл не каза нищо.

— Вие двамата продължете — рече Мейсан Джилани. — Трябва да се изпикая.

— Значи онова последното беше конят? — попита Рут.

— Много смешно. — Тя дръпна юздите.

— Добре де, поклониха ти се — каза Ботъл, след като двамата с капитана продължиха напред. — Защо си го изкарваш на мен?

— Не съм... о, все едно. Да ти отговоря. Не, адюнктата не знае нищо за мен. Но както казваш, скъпоценната ми анонимност приключи — или ще приключи, ако в момента, в който стигнем в лагера, изтичаш до сержанта си.

— Ще го направя със сигурност — отвърна Ботъл. — Но не за да се раздрънкам, че си Древен бог, ако не искаш.

— Бог? Не бог, Ботъл. Казах ти: не е каквото си мислиш.

— Ще затая малката ви гадна тайна, сър, ако това искате. Но онова, което всички видяхме в онзи ден, няма да се промени, нали?

— Магията на Ездача на бурята, да. Онова.

— Онова.

— Заех го.

— Зае го?

— Да. Аз не крада, Ботъл.

— Разбира се, че не, сър. Не ви и трябва, нали?

— Точно така.

Ботъл кимна в сумрака, заслушан в стъпките на коня на Мейсан зад тях.

— Заел го.

— Неразбран народ са Ездачите на бурята.

— Несъмнено. Отчаяният страх не оставя много място за друго.

— Интересно — промълви тихо Рутан Гъд. — Нуждите се събраха някак. А съм твърде стар, за да вярвам в съвпадения. Все едно. Правим каквото правим, и толкова.

— Звучи все едно, че го е казал Фидлър.

— Фидлър е мъдър човек, Ботъл. Също така е най-добрият от вас, макар че едва ли ще го разберат мнозина. Не толкова ясно като мен поне.

— Фидлър значи, капитане? А не адюнктата?

Чу тихата въздишка на Рутан Гъд. Беше изпълнена с тъга.

— Виждам постове.

— И аз — рече Мейсан Джилани. — Не са малазанци. Периши са.

— Наши съюзници — каза Ботъл и погледна намръщено към Рутан Гъд, но, разбира се, беше твърде тъмно, за да е видял това. „Но пък какво значи тъмно за един проклет от Гуглата Древен бог, пред когото Имасс коленичат?“

А той рече:

— Беше предположение, Ботъл. Наистина.

— Ти взе яростта ми.

Гласът излезе от сенките. Лостара Юил примига и бавно се надигна, кожата се смъкнаха и мразовитият въздух загърна оголените ѝ гърди, гръб и корем. На походното столче в палатката седеше изгърбена фигура, загърната в сиво вълнено наметало. Ръцете, увиснали покрай сгънатите колене, бяха бели като кост.

Сърцето ѝ се разтуптя.

— Усетих го — рече тя. — Врхлетя като порой. — Потрепери и прошепна: — И се удавих.

— Твоята любов ме призова, Лостара Юил.

Тя се намръщи.

— Не изпитвам любов към теб, Котилъон.

Скритата под качулката глава кимна едва-едва.

— Имам предвид мъжа, когото избра да защитиш.

Тонът му я стъписа. „Уморен, да, но и повече от това. Самотен. Този бог е самотен.“

— Ти танцува заради него и никой друг — продължи Котилъон.
— Не и заради адюнктата дори.

— Очаквах, че ще умра.

— Знам.

Тя зачака. Зад платнените стени из лагера отекваха смътни гласове, приглушена светлина на фенер пробяга между палатките, чуваха се стъпки.

Мълчанието се проточи.

— Ти ни спаси — каза тя накрая. — Предполагам, че трябва да ти благодаря за това.

— Не, Лостара Юил, не трябва. Аз те обсебих в края на краищата. Ти не помоли за това, но пък след толкова години изящството на танца ти беше... изумително.

Тя затаи дъх. Нещо ставаше. Не го разбираше.

— Щом не желаеш благодарността ми, Котилъон, защо си тук?
— Още докато го изричаше потръпна от грубостта на тона си. „Получи се съвсем зле...“

Лицето му остана скрито.

— Толкова отдавна беше, нали? Плътта ни бе истинска, диханията ни... истински. Всичко бе там, на ръка разстояние, и за миг не се замисляхме колко скъпоценно е всичко. Младостта ни, яркостта на слънцето, топлината, която сякаш се простираше напред вечно.

Тя осъзна, че плаче, и се почувства безпомощна пред плача му.

— Каза, че съм взела яростта ти. — И да, можеше да си го спомни: как я бе изпълнила силата. Умението с мечовете бе изцяло нейно, но бързината, дълбокото и ясно съзнание — това бе дошло от него. — Взех яростта ти. Котилъон, а ти какво взе от мен?

Той сякаш поклати глава.

— Мисля, че приключих с обсебването на жени.

— Какво взе? Взех онази любов, нали? Тя те удави, също както твоята ярост удави мен.

Той въздъхна.

— Винаги равностойна размяна.

— Не може ли един бог да обича?

— Един бог... забравя.

Тя се стъписа.

— Но тогава какво те крепи? Котилъон, *защо продължаваш да се бориш?*

Той се изправи рязко.

— Наруших отдиха ти...

— Обсеби ме отново.

— Какво?!

— Любовта, която чувствам. Ти се нуждаеш от нея, Котилъон. Тази нужда те доведе тук, нали? Искаш да... се удавиш отново.

Отговорът бе колеблив.

— Не мога.

— Защо не? Аз ти предлагам това. Искрен израз на благодарността ми. Когато една смъртна общува със своя бог, езикът не е ли самата любов?

— Моите поклонници не ме обичат, Лостара Юил. Освен това нямам нищо ценно, което да ти дам в замяна. Оценявам предложението ти...

— Слушай, говно такова, опитвам се да ти върна малко от човешкото. Ти си проклет бог — ако изгубиш страстта си, какво става с нас?

Въпросът явно го разтърси.

— Не се съмнявам в пътя, който ме чака, Лостара Юил. Достатъчно силен съм за него, чак до горчивия край...

— Изобщо не се съмнявам в това. Аз те *почувствах*, забрави ли? Слушай, какъвто и край да виждаш, че предстои... това, което ти предлагам, е за да отнеме малко от горчивината му. Не разбираш ли това?

Той клатеше глава.

— Ти не разбираш. Кръвта на ръцете ми...

— Вече и на моите ръце, или си го забравил?

— Не. Аз те обсебих...

— Мислиш ли, че има разлика?

— Не трябваше да идвам тук.

— Може би, но си тук и тази качулка не скрива всичко. Много добре, откажи предложението ми, но наистина ли мислиш, че само жените изпитваме любов? Ако решиш никога вече да не чувстваш... каквото и да било, то най-добре се откажи напълно от обсебването, Котилъон. Проникнеш ли в нас, смъртните, ние ще взимаме това, което ни трябва от теб, и ще ти даваме в замяна своето. Ако имаш късмет, ще е любов. Ако нямаш късмет, е, Качулатия знае какво ще получиш.

— Съзнавам това.

— Да, сигурно. Съжалявам. Но, Котилъон, ти ми даде нещо повече от яростта си. Не разбираш ли това? Мъжът, когото обичам, вече не скърби за мен. Любовта му не е към призрак, кратък миг в живота му, който никога няма да може да върне. Ти даде и на двама ни шанс да живеем и да обичаме — няма значение за колко дълго още.

— Също така пощадих адюнктата, а с това и цялата тази армия.

Тя го погледна объркано.

— Съжаляваш ли за това?

Той не отговори и мълчанието му прониза Лостара Юил като лед.

— Докато тя живее — отрони накрая, — пътят, който очаква теб и тази прокълнатата армия, е също толкова горчив като моя. За страданието, което предстои... ах, никакви дарове няма за това.

— Трябва да има, Котилъон. Съществуват. Винаги.

— Ще умрете ли всички в името на любовта? — Въпросът сякаш се откъсна от нещо вътре в него.

— Ако трябва да умрем, каква по-добра причина?

Изглежда я продължително и отрони:

— Мислех за... обезщетения.

— Обезщетения? Не разбирам.

— Младостта ни — промълви той, все едно не я беше чул. — Яркостта на слънцето. Тя избра да го остави. Заради мен, боя се, заради онова, което й направих. Беше погрешно. Всичко. Така ужасно погрешно. Любов... Бях забравил.

Сенките се сгъстиха и след миг тя вече бе сама в палатката. „Тя? Котилъон, чуй молитвата ми. Въпреки всичките ти страхове любовта не е нещо, което можеш да забравиш. Но можеш да й обърнеш гръб. Не прави това.“ Един бог я беше подирил. Бог, изпитал отчаяна нужда. Но тя не можеше да му даде онова, което желае — може би, осъзна чак сега, той беше проявил благоразумие, като отказа предложеното. „Първия път беше ярост за любов. Но не видях останала ярост в него.“

„Винаги равностойна размяна. Ако отворех любовта си за него... каквото и да е останало вътре в него, не искаше да ми го даде.“ И това, осъзна сега тя, бе акт на милост.

Неща казани и неща премълчани. В пространството между тях — хиляди светове. Хиляди светове.

Перишкият ескорт от двама мълчаливи войници спря. Онзи отляво посочи и каза на Ботъл:

— Там ще намериш другарите си, десантчик. Капитанът ви ги е събрал. — Обърна се към Мейсан Джилани и Рутан Гъд и продължи: — Командната палатка на адюнктата е другаде, но след като стигнахме до границата на лагера на Ловците на кости, предполагам, че няма да се затрудните да се оправите сами.

— Колкото и да ни липсва компанията ви, убеден съм, че сте прав — отвърна Рутан Гъд. — Благодаря, че ни придружихте дотук, господа.

Двамата — Ботъл дори не беше сигурен дали са мъже, или жени, гласът на говорещия не му бе подсказал нищо — се поклониха, обърнаха се и тръгнаха обратно.

— Е, значи тук се разделяме — каза Ботъл. — Мейсан, очаквам скоро да се видим. Капитане. — Отдаде отривисто чест.

Гъд само се намръщи. После махна на Мейсан и двамата се отправиха към средата на лагера.

Ботъл се обърна натам, където му бе посочил стражът. „Какво ли има да им каже Сорт? Е, след малко ще разбере.“

Не бяха поставили постове. Малка тълпа войници седяха или стояха в една падина, а в другия край, присвит на една канара... „Фидлър ли е това? Богове на бездната, не ми казвайте, че само това е останало.“

Тръгна колебливо натам.

Вървяха през относително затихналия лагер. Беше късно и Мейсан не гореше от нетърпение да буди адюнктата, но Тавори нямаше да търпи никакво забавяне за това. „Въпреки че докладът ми едва ли ще я впечатли. Петима пребити Т’лан Имасс, единственото, което имам да й покажа.“ Не, голямото притеснение щеше да е за Рутан Гъд. Надяваше се да види поне част от този разговор, ако не друго, то само за да позлорадства на неудобството на капитана.

„Древен! Е, няма да го кажа. Но всичко останало, което си направил, капитане, това, виж, прозвуча интересно. Толкова по-зле, че го пропуснах.“

Подминаваха групи войници и Мейсан долови усиливащото се внимание от извъръщащите се към тях лица, но никой не ги спря. Никой не каза и едно проклето нещо. „Странно и все по-странно.“

Стигнаха командната палатка. На входа стояха двама стражи. Светлината на фенера вътре багреше платнените стени.

— Тя спи ли изобщо? — провлече учудено Рутан Гъд.

— На нейно място едва ли бих спала — отвърна Мейсан.

Стражите отдадоха чест, щом спряха пред тях.

— Вероятно ще иска да ни види — каза Рутан.

— Имате разрешение да влезете, сър — каза единият.

Когато капитанът пристъпи към входа, същият войник рече:

— Сър?

— Да?

— Радваме се, че се върнахте.

Мейсан го последва вътре.

— Проклет късмет — измърмори Рутан Гъд, щом видя задрямалата Сканароу. Вдигна ръка да спре Мейсан и прошепна: — Моля те, не я буди.

— Страхливец — отсече тя.

Намръщи се и се приближи до спящата. Погледът ѝ се спря на обувия в ботуш крак и Мейсан го изрита.

Сканароу скочи.

— Адюн... Богове на бездната!

Викът прокънтя като ударен с чук казан.

На самия праг към вътрешното помещение, Рутан Гъд се обърна рязко. Каквото и да се канеше да каже, не успя, защото Сканароу се хвърли към него и го прегърна толкова силно, че той залитна назад и разтвори завесата към адюнктата.

Сканароу впи устни в устата на капитана.

Ухилена, Мейсан Джилани се промъкна покрай тях и влезе при слисаната адюнкта.

Тавори стоеше до малка сгъваема маса за карти. Бе сама, ако се съдеше по това, че беше полуоблечена — само ватираната риза на бронята покриваше тялото ѝ, а отдолу имаше само широки ленени панталони с толкова оцапани колене, че селяк щяха да притеснят. Лицето ѝ бе странно нашарено от треперливата светлина на единствения маслен светилник.

— Адюнкта — каза Мейсан Джилани, след като отдаде чест, — на връщане случайно се натъкнах на капитана тук, и на един морски пехотинец на име Ботъл, от отделението на Фидлър...

— Сканароу! — Думата проряза въздуха като меч. — Пусни капитана. Предполагам, че все пак е дошъл да говори с мен. Колкото до останалото, ще трябва да почака.

Сканароу се отлепи от Рутан Гъд.

— М-моля за извинение, адюнкта. Аз... с ваше позволение, ще изчакам отвън...

— Не. Ще се върнеш в палатката си и ще чакаш там. Убедена съм, че капитанът ще я намери без особени затруднения.

Сканароу примига, а след това, едва надвивайки усмивката си, отдаде отново чест и с един последен поглед към Рутан — поглед, който бе или сърдит, или изпълнен с мрачна закана — напусна.

Рутан Гъд изправи рамене и се покашля.

— Адюнкта.

— Вашият акт, капитане, в деня на На'Рук, наруши достатъчно военни правилници, за да ви гарантира военен съд. Вие изоставихте войниците си и не се подчинихте на заповеди.

— Да, адюнкта.

— И най-вероятно спасихте живота на всички ни. — Явно съобрази, че видът ѝ не е много подходящ, защото отиде до централния пилон на палатката, на който бе окачен вълнен халат. Загърна се и отново се обърна към Рутан. — Цели томове са посветени на обсъждане точно на такива инциденти във военни кампании. Неподчинение от една страна и изключителна доблест от друга. Какво да се прави с такъв войник?

— Рангът и дисциплината трябва винаги да са приоритетни, адюнкта.

Погледът ѝ го прониза.

— Това ли е ученото ви мнение по въпроса, капитане? Доволен сте, че можете да извлечете смисъла от всички тези томове в няколко думи, така ли?

— Честно ли, адюнкта? Да.

— Разбирам. Тогава какво предлагате да направя с вас?

— Най-малкото, адюнкта, да понижите ранга ми. Защото бяхте точна и най-уместно отбелязахте това, че изоставих отговорността си по отношение на поверените ми войници.

— Разбира се, че бях, глупак такъв. — Прокара пръсти през късата си коса и улови погледа на Мейсан. На далхонийката не ѝ убягна смътния блясък в невзрачните — и явно уморени — очи. — Много добре, Рутан Гъд. Изгубихте командването на частта си. Рангът ви обаче ще остане непроменен, но от днес сте прикрепен към щаба ми. И ако си въобразявате, че това е някакъв вид повишение, съветвам

ви да седнете и да си поговорите скоро с Лостара Юил. — Замълча, присвила очи към Рутан Гъд. — Е, капитане? Изглеждате недоволен. Добре. Сега, колкото до другите неща, които трябва да обсъдим, те навярно може да изчакат. В този лагер обаче има една жена, която не може. Свободен сте.

Той ѝ отдаде чест малко разтреперано.

След като Гъд напусна, адюнктата въздъхна и седна до масата.

— Извинете ме за неопрятната външност, десантчик. Беше дълъг ден.

— Не е нужно извинение, адюнкта.

Очите на Тавори пробягаха по Мейсан и предизвикаха леки тръпки по гръбнака ѝ... „О, познавам го този поглед.“

— Изглеждате изненадващо здрава, войник.

— Скъпоти дарове от наши нови съюзници, адюнкта.

Веждите на Тавори се вдигнаха.

— Нима?

— Уви, само петима са.

— Петима?

— Т'лан Имасс, адюнкта. Не знам дали са съюзниците, които търсехте. Всъщност те ме намериха, а не обратното, и тяхно беше мнението, че е редно да ги доведе тук.

Адюнктата продължаваше да я оглежда. Мейсан усети вадичките пот, потекли по гръба ѝ. „Не знам. Толкова слаба е...“

— Призови ги.

Фигурите се вдигнаха от прашния под. От прах — кости, от прах — съсухрена плът, от прах — очукани каменни оръжия. Т'лан Имасс се поклониха на адюнктата.

Бероук проговори:

— Адюнкта Тавори Паран, ние сме Необвързаните. Носим ви поздрав, адюнкта, от Сакатия бог.

И при тези думи нещо в Тавори сякаш се прекърши. Тя скри лицето си в ръце и промълви:

— Благодаря ви. Мислех... че се забавихме... че е много късно. О, богове, *благодаря ви!*

Остана незабелязан дълго, просто още един морски пехотинец там, в края на тълпата. Задържа се назад, без да проумява какво вижда тук. Фидлър не говореше нищо. Всъщност кучият син като нищо можеше да спи, както беше отпуснал глава. Колкото до войниците в падината, някои мърмореха помежду си, други се опитваха да заспят, но приятелите им ги сритваха и ги събуждаха.

А после Фидлър вдигна глава и морската пехота и тежките се смълчаха и изведнъж се напрегнаха. Сержантът ровеше в походната си торба. Извади нещо, но в тъмното бе невъзможно да се види какво. Огледа го продължително, след което го върна в торбата.

— Кътъл!

— Да?

— Той е тука. Иди го намери.

Сапърът стана и бавно се обърна.

— Е, добре — изрева той, — нямам очи на плъх. Тъй че се покажи, проклет да си.

Лицето на Ботъл пламна и той се огледа притеснено.

— Да, Ботъл — рече Фидлър. — Ти. Не бъди толкова тъп.

— Тук — отзова се Ботъл.

Хората около него се заобръщаха. Няколко приглушени ругатни — и изведнъж около него се отвори кръг. Кътъл се провираше през множеството и дори в сумрака изражението му бе сурово.

— Мисля, че Смайлс разпродаде снаряжението ти, Ботъл — каза той, след като застана пред него. — Но поне си свил някакви оръжия, което говори нещо.

— Всички знаехте?

— Какво да знаем? Че си оцелял? Богове, не. Всички мислехме, че си мъртъв и приключил. Мислиш ли, че Смайлс щеше да разпродаде нещата ти иначе?

Видя останалите от отделението, провиращи се зад Кътъл.

— Ами, да.

Сапърът изсумтя.

— Тук си прав, войник. Както и да е, не знаехме нищо. Той просто ни накара да седим тука и да чакаме, това направи...

— Мислех, че е събрание на Фарадан Сорт.

— Фид е капитанът сега, Ботъл.

— О.

— И след като вече е капитан, официално и така нататък, трябва да спазва приличие.

— Вярно. Така де. В смисъл...

— Тъй че вместо да го направи той, съм аз. — И с тези думи ветеранът го прегърна, толкова силно, че костите на Ботъл изпращаха. Дъхът на Кътъл изсвистя в ухото му. — Все гледаше една карта, схващаш ли? Все я гледаше. Добре си дошъл, Ботъл. Богове на бездната, добре си дошъл.

Зазоряваше се. Сторми спря своя Ве'Гат на билото и загледа армията в низините долу. Знамената на Ловците на кости отляво, ротите се трупаха и бутаха да се строят за похода. Твърде малко роти, за да му хареса. Вече строени и обърнати на югоизток — ледерийските легиони, а с тях и редиците на перишите, и позлатените знамена на някаква друга армия. Намръщен, Сторми извърна отново поглед към Ловците на кости. Строяваха се за поход право на изток.

— Богове на бездната!

Неколцина конни съгледвачи на хундрилите го бяха забелязали: двама поеха обратно към авангарда, а останалите шестима с изпънати лъкове бързо препуснаха към него. Видял нарастващото им объркване, Сторми се ухили и вдигна ръка за поздрав. Те спряха на трийсет крачки.

Адюнктата и шепа офицери излязоха от редиците на Ловците на кости и препуснаха към него.

Помисли да ги срещне на средата на пътя, но се отказа. Извърна се и погледна назад към ескорта си Ловци К'елл и търтеи. Върховете на оръжията бяха забити в коравата пръст. Търтеите се бяха отпуснали на опашките си, малки птици прехвърчаха над козината им и се хранеха с ларви и кърлежи. Сцена на мир и спокойствие — за тях.

— Добре. Стойте там, всички. И не правете нищо... изнервящо.

Конете зацвилиха уплашено, щом се приближиха, и бързо стана ясно, че няма да се доближат повече до Ве'Гат. Сторми срещна очите на адюнктата над празнината.

— Щях да сляза — рече той, — но мисля, че краката ми умряха някъде през нощта. Адюнкта, нося ви поздрав от Смъртен меч Геслер, дестраянт Калит и К'Чаин Че'Малле на клана Гунт'ан.

Тя се смъкна от коня си и тръгна към него, като бавно свали кожените си ръкавици.

— На'Рук, ефрейтор, търсеха родствениците си, права ли съм?

— Да. Прокудени родственици, бих казал. Не видях прегръдки, когато се срещнаха.

— Щом сержант Геслер вече е Смъртен меч, ефрейтор, вие какво сте?

— Щит-наковалня.

— Разбирам. А богът, на който служите?

— Проклет да съм, ако знам, адюнкта.

Тя затъкна ръкавиците в колана си, свали шлема и прокара ръка през късата си коса.

— Битката ви с На'Рук...

— Малазанската тактика, адюнкта, заедно с тези зверове, ни даде предимство. Размазахме ги тия копелета.

Нещо в лицето ѝ се промени, но той не можа да го разгадае ясно. Тя се озърна назад към офицерите си или може би към армията, чакаща по-нататък, а след това погледът ѝ отново се впи в него.

— Щит-наковалня Сторми, това същество, което яздите...

— Войник Ве'Гат, адюнкта. Само три от тях носят тези... седла.

— И вашата армия К'Чаин Че'Малле — виждам също и Ловци зад вас. Има ли още от тези Ве'Гат?

„Моята армия К'Чаин Че'Малле.“

— Много са, да. Поотупаха ни малко, разбира се. Онези небесни крепости ни създадоха проблем, но пристигнаха някои неочаквани съюзници и ги свалиха. Това дойдох да ви кажа, адюнкта. Синн и Гръб ни намериха. Имаше и още някой също. Така и не разбрах кой беше, но все едно, никой не се измъкна от Азата, когато всичко приключи, тъй че едва ли са оцелели.

Беше ѝ подхвърлил достатъчно, за да обърка и проклет асцендент. Но тя само го изгледа и попита:

— Щит-наковалня, вие сега командвате армия от К'Чаин Че'Малле?

— Да, и двамата ни дребосъци казват, че трябвало да останат с нас, освен ако вие не заповядате да се върнат при вас...

— Не.

Сторми изруга наум.

— Сигурна ли сте? Сръчни са, не ядат много, чистят след себе си... общо взето — е, от време на време — но с повечко тренировка, какво пък, ще влязат във форма...

— Юмрук Кенеб е мъртъв — прекъсна го тя. — Загубихме също и Бързия Бен, и повечето морска пехота и тежки.

Той потръпна.

— Ония Късоопашати бяха сериозно разпердушинени, когато ни намериха. Но думите ви ми подсказват какво може да направите с дребосъците...

— На вас ще ви трябват повече, отколкото на нас.

— На нас? Адюнкта, къде според вас отиваме?

— На война.

— Срещу кого?

— Кои, Щит-наковалня. Предстои ви да водите война срещу Форкрул Ассаил.

Той вдигна вежди към Юмрука и капитаните, строени зад адюнктата. Блистиг, Лостара Юил, Рутан Гъд. Онзи окаян бивш жрец, полузадрямал на седлото си. Погледът му се върна на адюнктата.

— Та защо трябва да обявим война на Форкрул Ассаил?

— Питай дребосъците.

Сторми посърна.

— Няма ги много по обясненията тия двамата. Само Гръб казва изобщо нещо, и то от време на време. О, Синн си говори чудесно, когато я устройва. Ние с Гес, надявахме се, че вие ще сте... тъ, по-общителна.

Блистиг отзад изсумтя.

— Щит-наковалня — каза Тавори, — уведомете Смъртен меч Геслер за следното. Армиите на перишите, ледериите и Болкандо настъпват към Шпила. Моето опасение е, че дори такава внушителна сила... няма да е достатъчна. Магията на Ассаил е могъща и коварна, особено на бойното поле...

— Нима, адюнкта?

Тя примига.

— Прекарала съм три години сред архивите на Унта, Сторми. В четене на най-древните и най-неясни исторически трудове, донесени в столицата от по-далечните предели на Малазанската империя. Разпитвала съм най-добрите учени, които можах да намеря,

включително Хеборик Леката ръка, по въпроси, свързани с откъслечните сведения за Форкрул Ассаил. — Замълча за миг, след което продължи: — Знам какво очаква всички ни, Щит-наковалня. Трите човешки армии, които виждаш сега да тръгват в поход на югоизток, са... уязвими.

— Докато К'Чаин Че'Малле не са.

Тя сви рамене.

— Ако можехме да призовем пред нас, тук и сега, един Форкрул Ассаил, мислиш ли, че би могъл да заповяда на твоя Ве'Гат да предаде оръжията си? Да коленичи?

— Бих искал да видя как ще опита — изсумтя Сторми. — Но с дребосъците какво?

— В по-голяма безопасност са с вас, отколкото при нас.

Той присви очи.

— Какво сте решили да направите с Ловците на кости, адюнкта?

— Да разцепя силите на врага, Щит-наковалня.

— Понесохте жесток удар, адюнкта...

— И бях отмъстена от вас и вашите Че'Малле. — Приблужи се още към него и сниши глас. — Сторми, когато вестта за победата ви се пръсне из армията ми, много от това, което сега я мъчи, ще заглъхне. Няма да има радостни възгласи — не съм толкова глупава да очаквам нещо подобно. Но най-малкото ще има удовлетворение. Разбираш ли ме?

— Фидлър...

— Жив е.

— Добре. — Той примижа. — Умеете да събирате съюзници, а, адюнкта?

— Не аз, Сторми. Каузата.

— Бих се съгласил, ако можех да разбера заради каква кауза е всичко това.

— Спомена за дестраянт...

— Споменах, да.

— Питай нея.

— Питахме я, но тя знае по-малко и от нас.

Тавори кривна глава.

— Сигурен ли си?

— Е, тя малко спи. Кошмари всяка нощ. — Зачеса се по брадата.
— Оу, Гуглата да ме вземе дано...

— Тя вижда съдбата, която очаква всички ни, ако се провалим, Щит-наковалня.

Той замълча, прехвърляше в ума си хиляда левги спомени и време. Дните в Ейрън, метежи сред войниците, непокорни лица, отчаяната необходимост от сплотяване. „Армиите са необуздани зверове. Ти ни взе, превърна ни в нещо, но никой не знае в какво, нито дори за какво.“ И ето я сега пред него, слабичка невзрачна жена. Не висока. Нищо натрапващо се в каквото и да било отношение. „Освен хладното желязо в костите ѝ.“

— Защо се заехте с това, адюнкта?

Тя постави отново шлема на главата си и стегна каишките.

— Това е работата ми.

— Този ваш път — попита я той, без да обръща внимание на пренебрежението ѝ, — къде започна? Първата стъпка, кога беше това? Можете да ми отговорите на това поне.

Тя го изгледа.

— Мога ли?

— Трябва да се върна при Геслер, адюнкта. Трябва да направя доклад. Трябва да му кажа какво мисля за всичко това. Тъй че... подайте ми нещо.

Тя извърна очи и огледа стегнатите редици на армията си.

— Първата ми стъпка? Добре.

Той зачака.

Стоеше пред него като изсечена от дефектен мрамор — нещо в профил, което плачеше прах... но не, това усещане бе изплувало някъде дълбоко от душата му, сякаш бе намерил огледално отражение на невзрачната жена, застанала пред него, и в това отражение — хиляда затаени истини.

Обърна се отново към него, очите ѝ бяха потънали в сенките под ръба на шлема.

— Беше в деня, Сторми, в който семейство Паран изгуби единствения си син.

Отговорът бе толкова неочакван, толкова стъписващ, че той не можеше да отвърне нищо. „Богове на бездната, Тавори!“ Помъчи се да намери думи, каквито и да са.

— Аз... Не знаех, че брат ви е умрял, адюнкта...

— Не е — отсече тя и му обърна гръб.

Сторми изруга наум. Беше казал нещо погрешно. Издал бе глупостта си, неразбирането си. „Добре! Може би не съм Геслер! Може би не схващам...“ Леден дъх сякаш потече между двамата.

— Адюнкта!

Викът я накара да се обърне отново.

— Какво има?

Той си пое дъх.

— Когато се съединим с перишите и другите, кой поема върховното командване?

Тя го огледа за миг, преди да отвърне:

— Ще има принц на Ледер. Смъртен меч на Сивите шлемове и кралицата на Болкандо.

— Дъх на Гуглата! Не питах...

— Кой ще командва ли, Щит-наковалня? Ти и Геслер.

Той я зяпна слисано, а след това изрева:

— Не мислиш ли, че главата му достатъчно се е замаяла вече? Не ти се е налагало да живееш с него!

Тонът ѝ беше твърд и хладен.

— Не забравяй какво казах за уязвимостта, Щит-наковалня, и гледайте да си пазите гърба.

— Да пазим... какво?

— Едно последно нещо, Сторми. Предай съболезнованията ми на Гръб. Уведоми го, ако мислиш, че ще помогне, че смъртта на Юмрук Кенеб беше... изключителен героизъм.

Стори му се, че долови грижливо подбиране на думи в тази фраза. „Все едно. Може пък и да помогне. Струва си да се опита поне.“

— Адюнкта?

Беше сбрала юздите на коня си и единият ѝ крак бе на стремето.

— Да?

— Ще се срещнем ли отново?

Тавори Паран се поколеба и нещо като смътна усмивка изкриви тънките ѝ устни. Обърна коня си.

— Сбогом, Щит-наковалня. — Замълча и: — Сторми, ако един ден срещнеш брат ми... Не, няма значение. — Подкара коня и препусна към челото на колоната.

Блистиг обърна зад нея, както и Рутан Гъд, а след това и бившият жрец — макар че него по-скоро конят го обърна. Остана само Лостара Юил.

— Сторми.

— Лостара.

— Бързия Бен беше сигурен, че с Геслер сте живи.

— Тъй ли?

— Но него го изгубихме.

Той помисли малко и се ухили.

— Оцени го, Лостара Юил. Разбрал е, че сме живи и здрави. Бил е прав. Значи, имам едно такова чувство, че не се е изгубил толкова, колкото сигурно си мислиш. Змия е той. Винаги е бил змия и ще си остане змия.

Усмивката, която му хвърли, почти го накара да се поколебае, но преди да успее да й извика нещо подканващо и може би неприлично, тя вече яздеше след другите.

„Проклятие! Такива усмивки не кацат по мен всеки ден.“

Намръщи се, заповяда на Ве'Гат да обърне и пое обратно.

Ловците и търтеите закрачиха след него.

Едно птиче се опита да кацне на брадата на Сторми, но той изруга и го разкара.

ТРЕТА КНИГА

ЩУРМЪТ НА КОПИЕТО

*И ето, идва историкът дързък
с блестящата си дарба
да развърне този том
все по-безценен,
където строгите монаси
се свиват под камшика,
а от високия прозорец
пепелта на еретици
се сипе като дъжд от чистота;
виж истините вшити
в нишката от злато
по кожата злочеста.
Аз съдникът съм на лъжите,
който ще пречисти ръката му
в бронзови купи и в пясъка бял.
Но слюнката по устните му
сбира пак войнство за новото сказание;
не бях чак толкова сляп да не усетя
реките скрити във пороя кипнал
и ядната сълза от бодването на перото.
Ще ви разкажа истината
за всичките неща
и доказателството
е в правилния ред на тези камъни.
О, не, спестете ми юмруците
и празния брътвеж на принцеса,
сред мъгли и кипнал облак,
дъхът на невидяното ми дава
надежда и утеха за най-мрачните*

*настъпващи години.
Ще устоя
във своята несигурност,
загърнат в плащаницата на мир, какъвто
дори не можете да си представите.*

Живот в мъгли
Готос (?)

8.

Каквото ни е останало
може да стигне само
ако в мярката на нещата
нищо не бъде изхвърлено
оставено край пътя
в крачките които ни отвеждат
отвъд дима и скръбта
в свят на стъписано раждане
и очи отворени към светлина внезапна.
За дъх един да закръжим тогава
да видим всичко което сме сторили
където гробниците по пътя ни
лежат затворени като скъпи спомени
в сумрака в края на хубав живот.
И нито една стъпка не мами
към мекия сняг напред
но усетете сладката милувка на вятъра.
Сезон изпълзява под земята
на гънките.
Зърнах за миг смътен
проблясък на загадка
фигури в яркия знак.
Ще вземат от нас
всичко което сме сгушили
в прегръдката си
и бремето оставя перца
по дланите ми
а гласовете заглъхващи
са всичко което ни е останало
и което ще стигне завинаги

Ще вземете дните
ми
Фишер кел Тат

„Да се плъзнеш под юмруците на света.“

Казваше се Торл. Тихичка, с будни тъжни очи.

Письците й, изригнали от облака Елитри, прозвучаха като смях. Ненаситните насекоми се трупаха там, където бяха доскоро очите й. Нахлуваха в зяпналата й уста, а съсиреците кръв от раздраните й устни привличаха още стотици.

Садик изрева от ужас, залитна назад, сякаш се канеше да побегне, но Бадале го хвана здраво и го задържа. Паниката бе това, което Елитрите обичаха най-много, това, за което чакаха, и паниката беше взела Торл, а сега Елитрите взимаха нея.

Ослепено, момичето тичаше и залиташе по натрошените кристали, които разкъсваха босите крачета.

Около нея се струпваха деца и Бадале видя мрака в погледите им, и разбра.

„Удряйте, юмруци, все още се плъзгаме и пълзим. Не можете да ни убиете, не можете да убиете спомена за нас. Оставаме, за да ви напомняме за бъдещето, което ни дадохте. Оставаме, защото сме доказателството за престъплението ви.“

„Нека ядачите пълнят очите ви. Добре дошли в собствената си слепота, сякаш е дар на милост. А онова като нищо можеше да е смях. Скъпо дете, като нищо би могло да се смееш, глас на спомен. На история дори. Смях, побрал всички злини на света. В онзи смях, всички доказателства за вината ви.“

„Умират деца. Все още умират. Вечно умират.“

Торл падна, письците й заглъхнаха в задавени нахъсани звуци — Елитрите запълзяха надолу в гърлото й. Тя се загърчи и затупа с ръце и крака, а после роякът стана ленив, докато се хранеше и дебелееше.

Бадале загледа как децата запристъпваха, как запротягаха ръце, как грабваха натъпкалите се гърчещи се насекоми и ги тъпчеха в гладните си усти. „Кръжим и кръжим, и кръжим, и това е историята на света. Не бягай от нас. Не бягай от този момент, от тази сцена. Не

бъркай неприязън и погнуса с гневно отричане на истини, които не желаеш да видиш. Приемам ужаса ти и не очаквам прошка. Но ако отречеш, наричам те страхливец.“

„А до гуша ми е дошло от страхливци.“

Издуха мухите от устните си и се обърна към Рут. Беше гушнал Хелд и плачеше без сълзи. Зад него се простираше ужасната тепсия на Стъклената пустиня. Бадале отново се обърна да огледа Змията, присвила очи. Вцепененост, неподходяща за зноя, за яркостта на небето. Вялото движение на капналите от умора. „Юмруците ви ни бият до безсъзнание. Юмруците ви изригват с основание. Биете ни от страх. От самоомраза. Биете ни, защото така ви е добре, хубаво е да се преструваш и да забравиш, и всеки път, когато удрят юмруците ви, още малко вина е премазана.“

„В онова старо място, където живяхме някога, заклеяхвахте тези, които бият децата си. Но вижте какво направихте на света. Вие сте биячите на деца.“

— Бадале — каза Рут.

— Да, Рут. — Не го погледна отново. Още не.

— Малко дни са ни останали. Дупките с вода свършиха. Не можем дори да се върнем — изобщо няма да можем да се върнем. Бадале, мисля, че се предавам... аз... готов съм да се предам.

„Да се предам.“

— Ще оставиш ли Хелд на Елитрите? На Опалите?

Чу как пое рязко дъх.

— Няма да докоснат Хелд — прошепна той.

„Да, няма, нали?“

— Преди Хелд да стане Хелд — каза тя, — Хелд имаше друго име и това име беше Родена. Родена излезе между краката на една жена, майка. Родена дойде в този свят с очи от синьо, синьо като това небе, и сини ще останат. Трябва да продължим, Рут. Трябва да живеем, за да видим деня, в който нов цвят ще намери очите на Хелд, когато Хелд отново стане Родена.

— Бадале — прошепна той зад нея.

— Не е нужно да разбираш — каза му тя. — Не знаем коя е била майката. Не знаем коя ще е новата майка.

— Виждал съм, нощем... — И се поколеба. — Бадале...

— Големите, да — отвърна тя. — Нашите майки и бащи, лежат заедно, опитват се да правят бебета. Можем само да се върнем до онова, което знаехме, до онова, което помним от старите дни. Караме го всичко да се случва отново, макар да знаем, че не стана първия път, това е всичко, което знаем.

— Още ли летиш в сънищата си, Бадале?

— Трябва да продължим, Рут, докато Хелд престане да е Хелд и стане Родена.

— Чувам плача й нощем.

„Тя. Това е нейната история: Родена става Хелд, Хелд става Майка, Майка прави Родена, Родена е Хелд... А момчетата, които сега са бащи, те се опитват да се върнат, обратно вътре, всяка нощ, опитват се и се опитват.“

„Рут, всички ние плачем нощем.“

— Трябва да вървим — каза тя и най-сетне се обърна да го погледне.

Лицето му беше сбръчкано, отпусната кожа и плувнали в червени кръгове очи. Напукани устни, чело на жрец, усъмнил се в собствената си вяра. Косата му окапваше, дланите му изглеждаха огромни.

— Хелд казва *на запад*, Рут. Запад.

— Там няма нищо.

„Там има голямо семейство и те са богати с всякакви неща. С храна. С вода. Те ни търсят, за да ни благословят, да ни покажат, че бъдещето все още е живо. Ще ни обещаят това бъдеще. Видяла съм, видяла съм всичко това. И има майка, която ги води, и всичките й деца, които държи в прегръдката си, макар никога да не е правила Родена. Има майка, Рут, също като тебе. И скоро детето в прегръдката й ще отвори очите си.“

— Сънувах за Хелд предната нощ, Рут.

— Наистина ли?

— Да. Имаше криле и отлетя надалече. Чух гласа й на вятъра.

— Нейния глас ли, Бадале? Какво казваше? Какво казваше Хелд?

— Нищо не казваше, Рут. Смееше се.

Скреж беше нашарил струпаните по брега плавеи, а буците лед в плитчините на залива пукаха и стържеха, подмятани от връхлитащите вълни. Фелаш изкашля последната си сутрешна хращка, придърпа около раменете си наметалото от кожа и лен, изправи се и закрачи към слугинята си, която се бе навела към огъня.

— Пригответи ли ми закуската?

Жената махна към отрязания от пън диск, който използваша за маса и на който чакаше глинена чаша с билков чай и запалено наргиле.

— Чудесно. Казвам ти, главата ме боли. Посланията на майка ми са тромави и груби. Или може би Омтоуз Феллак е груб — като този пъклен лед и мраз, които ни мъчат. — Погледна към другия бивак, на трийсет крачки по брега, и се намръщи. — И цялото това суеверие! Прекрачиха всички граници на доброто възпитание според мен.

— Чародейството ги плаши, ваше височество.

— Пфу! Това чародейство спаси живота им! Човек би си помислил, че благодарността би трябвало да стъпче дребнавите страхове и въображаеми кошмари. Божичко, какви кресливи кокошки са само. — Намести се на едно дърво, като се постара да избегне странните железни шипове, които стърчаха от него, отпи глътка чай и се пресегна за изкусно изваяния мундщук на наргилето. Пуфна доволно и завъртя очи към замръзналия сред залива кораб. — Виж само. Единственото, което го държи над водата, е айсбергът, в който е стегнат.

— Уви, ваше височество, вероятно точно това е източникът на недоволството им. Те са моряци, заседнали на сушата. Дори капитанът и първият ѝ помощник излъчват униние.

— Е — изсумтя Фелаш, — ще трябва да се оправим с това, което ни е подръка, нали? Все едно, нищо не може да се направи. Корабът е свършил. Сега трябва да тръгнем по суша, а как ще преживеят това горките ми стъпала, не смея и да мисля.

Обърна се и видя идващите Шурк Елале и Скорген Кабан. Първият помощник ръсеше ругатни, докато залиташе по пясъка.

— Капитане! Заповядайте на чай. Ти също, Скорген... Ще ни донесеш още чаши, нали? — каза на слугинята си. — Чудесно.

— Беру да ни благослови — изсъска Скорген. — Десет крачки по-назад и топлината ни стапя на място, но тук...

— Това ще заглъхне, убедена съм — каза Фелаш. — Магията от вчера, да се изразим така, беше доста интензивна. И преди да сте прекалили с оплакванията, ще отбележа, че аз и слугинята ми сме не по-малко притеснени от този ужасен студ. Може би на Джагът им е било приятно да живеят в такъв климат, но както добре виждате, ние не сме Джагът.

— Ваше височество, за кораба ми... — почна Шурк Елале.

Фелаш дръпна от наргилето и въздъхна.

— Вече ви се извиних, нали? Може би е следствие от недостатъчно образование, но наистина не бях наясно, че всички кораби носят в коремите си определено количество вода, смятано за приемливо при пътуване. И че замръзването й следователно би могло да предизвика бедствие в смисъл на нацепени дъски и прочие. Освен това екипажът ви не работеше ли на помпите?

— Да. Но и сто ръце под палубата не можеха да помпат достатъчно бързо, предвид скоростта на замръзването. Не това имах предвид обаче — каза Шурк. — Както отбелязахте, всичко това го преживяхме. Просто лош късмет. Не, това, което искам да обсъдим, е въпросът с ремонта.

Фелаш изгледа светлокожата жена и потупа замислено зъбите си с мундщука на наргилето.

— Като се има предвид драмата, която разиграхте преди два дни, капитане, бях предположила, че по въпроса с „Вечна благодарност“ всичко е загубено. Премислихте ли?

— Да. Не. Искам да кажа, походихме по този плаж. Изхвърленият плавей е безполезен. Малкото дъски, които видяхме, са тежки като гранит — Маел знае за какво са използвали този проклет материал, но определено не плува. Всъщност, изглежда, притежава естествена потопяемост...

— Извинете, какво?

— Бутнете ли това дърво на каквато и да е дълбочина, остава там. Никога не бях виждала такова нещо. Дърводелецът ни твърди, че е свързано с минералите, които е попил материалът, и почвата, в която е расло дървото. Тъй или иначе, никакви гори не виждаме на сушата — никакви дървета, нищо.

— Което означава, че нямате дървен материал, с който да осъществите ремонта. Да, капитане, не беше ли точно това

предположението ви преди два дни.

— Беше, да, и се доказа, ваше височество. И тъй като екипажът ми не може да оцелее на замръзнал кораб, изглежда, че като че ли наистина сме заседнали.

Скорген разрови пясъка със здравия си крак.

— Още по-лошото, ваше височество, е, че няма мекотели в плитчините. Не бихме могли дори пеш да стигнем там, където искате да идем.

— Крайно притеснително — измърмори Фелаш, без да откъсва очи от Шурк Елале. — Но вие все пак имате идея, нали, капитане?

— Може би.

— Продължете, моля. Авантюрата и експериментирането не са ми чужди по природа.

— Да, ваше височество. — Все пак жената се поколеба.

Фелаш отпрати във въздуха вихрецо се облаче дим.

— Хайде, капитане, първият ви помощник вече посинява.

— Добре. Омтоуз Феллак, ваше височество... истинска Крепост ли е?

— Не знам какво точно имате предвид с този въпрос.

— Крепост. Владение. Място. Свят, различен от този...

— Където можем да намерим, тъ, дървета — добави Скорген. — Или нещо такова. Освен ако всичко не е лед и сняг, разбира се, или още по-лошо.

— Аа, разбирам. — Потупа се замислено с мундщука по устните.

— Крепостта на Лед, точно. Магията — както всички открихме — определено е... студена. Неприятно при това. Въпреки пропуските в образованието ми по отношение на корабостроенето и прочие, досежно Крепостите то е доста по-задълбочено. — Фелаш се усмихна. — Естествено.

— Естествено — каза Шурк Елале, колкото да не позволи на Скорген да се обади.

— Най-обичайната проява на Омтоуз Феллак е точно това, което изпитахме. Лед. Жесток студ, замразяващ и изнервящ. Но трябва да се разбере, въпросната магия е била оформена като защитно оръжие, ако щете. Джагът са били във война с неумолим враг и са губели тази война. Опитали са да се обградят с могъщи ледени стени, да ги превърнат в непреодолима преграда. И много често са успявали... за

известно време. Разбира се, както обича да изтъква майка ми, войната стимулира изобретенията и скоро след като едната страна подобри тактическата си позиция, другата бързо се приспособява да преодолее въпросното предимство — стига да има достатъчно време, за да го направи. Интересно, би могло да се твърди, че тъкмо собствените грешки на Джагът са довели до поражението им. Защото ако бяха погледнали на леда не като на защитна мярка, а като на *нападателна* — ако бяха направили от него истинско оръжие, сила за нападение и атака — като нищо са могли да унищожат врага си, преди да е успял да се приспособи. А макар детайлите, свързани с този враг, да са смътни...

— Извинете, ваше височество — прекъсна я капитанът. — Но, както отбелязахте преди малко, първият ми помощник наистина страда. Ако ви разбирам, ледът и студът на Омтоуз Феллак са просто аспекти или, предполагам, приложения на определена сила. И като такива, те не са единствената характеристика на силата.

Фелаш плесна с ръце.

— Точно така, капитане! Великолепно се изразихте!

— Благодаря, ваше височество. Толкова съм облекчена. Е, досежно тези други аспекти на Крепостта, какво можете да ми кажете?

Фелаш примига.

— Ами, нищо.

— Нищо?

— Нищичко, капитане. Единствената проява на Омтоуз Феллак, която е виждал този свят, е била с аспекта на лед.

— Тогава откъде знаете, че в нея има нещо повече?

— Капитане, това просто е логично.

— Значи този възглед, че има нещо повече е само... теоретичен?

— Скъпа моя, терминът не е пейоративен, въпреки тона, който използвахте току-що.

Зъбите на Скорген Кабан затракаха, когато проговори:

— Аз за това ли стоях тука? Нямате нито една изплута от Маел податка?

— Едва ли сте точен, помощник-капитан — каза Фелаш. — Едва ли щеше да помогне на когото и да било от нас, ако бях казала просто: „Не знам“, нали? Това, което всъщност казах, е: „Не знам, но вярвам, че тази нишка си струва да се проследи.“

— Тогава защо не го направихте?

— Но аз го направих!

Шурк Елале се обърна към Скорген.

— Стига, Хубав. Върни се при другите.

— И какво да им кажа?

— Кажи им, че... проучваме възможности.

Фелаш махна с пухкавата си ръка.

— Момент, моля. Предлагам и двамата да се върнете при приятелите си. Проучванията, които ще ме ангажират днес, е най-добре ги направя сама, защото не мога да гарантирам безопасността на когото и да било в непосредствена близост. Всъщност предлагам да преместите бивака си на разстояние може би два пъти по-голямо от сегашното.

— Ясно, ваше височество — каза Шурк Елале. — Ще го направим.

Щом се отдалечиха, Фелаш се обърна към слугинята си и измърмори:

— Чака те пътуване, миличка.

— Да, ваше височество.

— Облечи се хубаво — посъветва я Фелаш. — Пригответи си броня и си вземи метателни брадви. И ще се наложи да доплуваш до кораба за някое парче дърво. Но преди всичко това бих искала ново котле чай и още ръждивец за това наргиле.

— Веднага, ваше височество.

— Богове на бездната — изруга Шурк Елале, докато приближаваха бивака на екипажа, — какви цици има само! Винаги ме е удивлявало необикновеното разнообразие, което ни благославя всички. — Хвърли око на първия си помощник. — Или ни проклина, както е в случая може би.

— Искях да ѝ забия един нож в черепа, капитане.

— Задръж тия идеи и ги скрий дълбоко и на тъмно — ако те чуе някой от екипажа, не искам да си имаме точно такива неприятности.

— Разбира се, капитане. Все едно, беше просто импулс, като кърлеж под окото. Между другото, как изобщо можа да видиш циците ѝ под всичките ония топли кожи?

— Много добре ги видях аз. Нарича се въображение, миличък.

— Де да имах и аз.

— Междувременно трябва да успокоим някои страхове и предполагам, че изместването ни по-далече по брега ще е добро начало.

— Добро ще е, да. — Той се почеса по набръчkalите шията му белези. — Знаеш ли, капитане, някакъв нюх ми подсказва, че оная нейна слугиня не е толкова безполезна, колкото изглежда, как мислиш?

— Варенето на чай и паленето на лули за нищо ли го смяташ, миличък? Казвам ти, сериозно си мисля да си намеря слугиня, щом се върнем у дома. Разбира се, няма никакво правило, според което трябва да е жена, нали?

По уродливото му лице пропълзя червенина.

Шурк го плесна по гърба.

— Прав си за нея, Хубав. Според мен е също толкова зла магьосница като принцесата, ако не и повече. Тая жена се прикрива добре, но само да ѝ погледнеш китките... Освен ако не се упражнява в хвърляне на бали сено, докато не я гледа никой, а и според белезите на дланите трябва ножове да има в балите... Тъй че да, много повече е, отколкото изглежда.

— Как се казва, между другото?

— Представа нямам. — Шурк изсумтя. Моряците в бивака вече ги гледаха. — Добре, Хубав, остави на мен да говоря.

— Да, капитане. По-добре ще е.

— Ако оплескам нещата, можеш да опухаш няколко глави.

— Да ги вкарам в пътя, един вид.

— Точно.

Невъзмутима под сянката на чадъра, Фелаш гледаше как слугинята ѝ излиза от водата.

— Трябва да понатрупаш малко тлъстина, миличка — подхвърли ѝ. — Сигурна съм, че слънцето ще те стопли много бързо, също като мен. Все едно, преминаването те чака.

Задъхана, жената бавно се отдалечи от водата. В дясната си ръка стискаше парче дърво, черно в посинелите ѝ пръсти. Зад нея, в плитчините, ледът се топеше — последните утайки от Омтоуз Феллак

загасваха. В залива, там, където шелфът отстъпваше на по-дълбоките води, „Вечна благодарност“ потъваше в лъскавото си сълзящо ледено гнездо.

След като се съвзе достатъчно, за да може да се движи, слугинята облече ватираното долнище, а сетне тежката люспеста броня, която извади от вързопите намазано с восък платно. Затъкна две метателни брадви, стегна колана на късия меч в кожената ножница и калъфа с четири ножа за мятане под мишницата си и довърши снаряжаването си, като пхна в колана си парчето дърво.

— Ваше височество, готова съм.

— Крайно време беше. Търпението ми е на път да свърши. — Фелаш въздъхна, остави наргилето настрана и стана. — Къде остави последните сладки?

— До бучката ръждивец, ваше височество.

— Аа, разбирам. Чудесно. Виж как съм почнала да отслабвам! От яд е. Помниш ли детството си, скъпа, когато гърдите ти са били плоски и всичките ти кокали са стърчали откъде ли не?

— Не, ваше височество, никога не съм била кльошчава като момче, слава на късмета на Блудния.

— Нито пък аз. Винаги съм била подозрителна към пораснали мъже, които, изглежда, харесват това у жените си. Какво им е на момченцата, та хлътват по бледи костеливи призраци?

— Сигурно привлича покровителствената им природа, ваше височество.

— Покровителстването е едно, баламосването — съвсем друго. Та какво щях да правя? О, да, да те хвърля в Крепостта на Лед. Най-добре да извадиш поне няколко оръжия, миличка. Кой знае на какво ще попаднеш.

Слугинята извади брадвите си.

— Готова съм.

— ... онази снизходителна високомерна крава не заслужава да има такива цици и такава безукорно бяла кожа и лъскава коса. И как ги люшка само тия бедра, ще кажеш, че ще си счупи кръста на всяка стъпка, а тия проклети сочни устни сякаш са готови всеки момент да налапат някой... Богове, какво стана?

Гърмът разтърси водата в залива и вдигна пушилка по пясъка. Шурк Елале се обърна и видя огромен бял облак, изригнал във въздуха от бивака на Фелаш. Моряците — още доста далече от тях, за да я чуят — наскочаха и се развикаха уплашено.

— Стой тук, Скорген. И ги успокой онези глупаци!

Затича обратно.

Бивакът беше в пълна бъркотия, вещите бяха разхвърляни по пясъка все едно от вихрушка. Принцеса Фелаш бавно се измъкна от изригналия пясък. Косата ѝ беше разчорлена, дрехите ѝ раздърпани. Лицето ѝ бе почервенияло, все едно я бяха скъсали от бой.

— Ваше височество, добре ли сте?

Момичето се закашля.

— Мисля, че теорията се доказва, капитане. Изглежда, че Омтоуз Феллак е много повече от няколко буци лед. Проходът, който открих... мм, трудно е да се каже къде точно отведе...

— Къде е слугинята ви, ваше височество?

— Ами, да се надяваме, че в момента проучва с почуда и възхита.

— Пратихте я вътре?

Изумителните ѝ очи блеснаха.

— Разбира се, че я пратих! Не настоя ли точно ти, че е нужно, предвид ужасната ни беда? Можеш ли изобщо да си представиш величината на жертвата, която правим с тази услуга?

Шурк Елале изгледа мълчаливо дебелото момиче.

— А ако не се върне?

— Ще съм крайно недоволна. Същевременно ще разполагаме с доказателство, подкрепящо някои други теории за Омтоуз Феллак.

— Моля? Какви други теории?

— Ами, за демони, за облаци безумие, месоядни растения, коварни полевки и още стотици кошмари в същия дух. А сега, моля, бъдете така добра да запалите огъня.

Посегна за последния си метателен нож и разбра, че канията е празна. Изруга, сниши се под замаха на косата, хвърли се наляво, превъртя се през рамо и се изправи до туловището на първия демон, който бе убила. Ръцете ѝ зашариха по пъпчивата му кожа и напипаха една от бравите ѝ. Изпъшка, докато я изтръгне, превъртя се над

тялото — то потрепери, щом шестте меча се забиха там, където тя беше допреди миг — и се изправи отново, за да запокити брадвата.

Тя изпраща в челото на демона и главата му отскочи назад.

Тя се хвърли напред и издърпа един от тежките мечове в стиснатата му ръка, която трепереше, докато огромният звяр се смъкваше на колене. Отби с острието петте меча, които млатеха от краищата на другите пет ръце, след което посече дебелия му врат веднъж, два пъти, три пъти, докато главата не се изтърколи.

Завъртя се рязко, за да погледне дали има още от проклетите същества. Пет трупа и нищо повече. Ако не се броеше тежкият ѝ дъх, поляната беше съвсем тиха.

От един огън право на друг — беше се озовала сред бивак — и късметът ѝ бе, че беше готова, докато те явно не бяха. Огънят продължаваше да гори, а и тук-там се бяха пръснали пушещи въглени. Ако не внимаваше, щеше да подпали гората — и всичкото дърво, от което капитанът и екипажът ѝ така ужасно се нуждаеха.

Прибра оръжията си и стъпка тлеещите пламъци.

Изруга, когато нещо я ухапа отзад по врата. Посегна и юмрукът ѝ се стегна около нещо малко и космато. Тя го огледа отблизо. Полевка, с мръвка месо от плътта ѝ. Изсумтя и хвърли животинчето настрана.

— Е, ваше височество, май ви намерих малко дървета.

Някакъв звяр изрева наблизо и реvät бе повторен от още няколко, обкръжили поляната.

— Гъз на Блудния, тия гадини реват страшно.

Реши, че няма смисъл да се мотае повече тук. Избра случайна посока и се шмугна в гората.

Мракът беше нелеп, а въздухът влажен и студен. Тя се хвърли напред, стиснала брадвите в готовност. Нещо изпищя точно зад нея и тя рязко се обърна. Нещо изшумоля в горската шума — още една проклета полевка. Видя как животинчето спря, изви главата си назад и нададе нов писък.

Скоро остави лакомите твари зад себе си. Огромните дървесни стволове изтъняха, а гъстите храсти вече я затрудняваха. На десетина крачки напред земята пропадеше. Тя стигна до ръба и погледна надолу в дерето. Беше запречено от нападали дървета, а дънерите им бяха бели като кости.

Ниска мъгла се стелеше над тях и светеше като блатен газ.

Дерето се бе образувало от внезапен порой и дърветата долу бяха дивашки изтръгнати от корен и понесени от бурното течение. Огледа отломките и забеляза някакво очертание в сумрака на дерето, на около дваайсет крачки надолу по течението. Отначало предположи, че е преграда от сплетени клони и дървета, но наносът беше струпан върху нещо друго... корпус.

Извади парчето дърво от колана си. Като че ли се потеше в ръката ѝ.

Ботушите ѝ се хлъзнаха и къде с пързаляне, къде със залитане, тя започна да се смъква по стръмния бряг на оврага. Промъкна се поблизо до кораба, като се стараеше да отбягва мъглата, доколкото може. Как беше стигнал толкова далече по този коварен лъкатушещ овраг, без да се разбие на парчета, си беше голяма загадка, но тя бе достатъчно разумна, за да се довери на чародейната връзка. В каквото и състояние да беше корпусът, щеше да е достатъчно, за да свърши работа.

Стигна до него и го опипа. Не беше изгнил. Почука и я възнагради смътен кух ек. На пет разтега над нея имаше резбован планшир с тежко перило, оформено като извиващи се змии по дължината на кораба, която по нейна преценка трябваше да е около петнайсет или дваайсет крачки.

Погледна надолу и видя как бялата мъгла погълна краката ѝ до коленете. А в тази мъгла малки сгърчени ръце се пресягаха да сграбчат бедрата ѝ. Ноктите се впиха дълбоко и тя изохка от болка, измъкна меча си и започна да сече.

С раздрани и плувнали в кръв бедра се изтръгна и се закатери по корпуса, като се хващаше за струпаните дървета и клони. Прехвърли се с пышкане през планшира и тупна върху наклонената палуба.

И се озова сред гмеж от космати черни маймуни, големи колкото кучета. Те оголиха дълги като ками зъби — зловещо жълтите им очи засвяткаха — и надигнаха чворестите си криваци. След това я връхлетяха от всички страни.

Някъде нагоре по оврага отекна глух тътен, но не ѝ остана време да помисли за това.

— Утуулуто ми си мисли, че това е секс... колко странно.
Фелаш я изгледа накриво и клепачите ѝ лениво примигнаха.

— В двореца има великолепна колекция от мундшуци, изваяни като пениси. — Махна небрежно с ръка. — Част от образованието на принцесата, разбирате...

Шурк остави наргилето.

— Мисля, че ми стига, ваше височество. Оставям ви на... приспособленията ви.

— Приключението може да ни споходи под всякаква форма, капитане. Ако вашето утуулу имаше мозък, сигурна съм, че щеше с охота да се съгласи.

— Но точно това е целият смисъл на, въ, страстта. Тя е предимно безмозъчна. Повечето световни трагедии се коренят точно в това неразбиране. Твърде много се привързваме към него, видите ли. Неща като вярност и скъпоценна интимност, любов и притежаване — и рано или късно всичко се обърква. Ами, познавала съм мъже — и имам предвид „познавала“, — които идваха при мен два пъти седмично, жадни за безмозъчното нещо, а след това започваха да дърдорят за жените си.

— И какво точно ви казваха? Моля ви, трябва да знам.

— За клюки сте зажадняла, нали?

— Дворецът изглежда ужасно далече в момента.

— Така е, ваше височество. Добре. Някои ми разправяха как цялата магия на любовта свършила между тях, жаравата на страстта вече изстинала на камък. Други се оплакваха колко сложно станало всичко или пък колко банално, или отчаяно. А пък други говореха за жените си все едно, че са собственост, да се използва, когато мъжете ги устройва, а иначе да се държи под ключ, но самата мисъл, че тези жени може би правят същото, което прави съпругът — там с мен, — виж, това подпалваше убийствен гняв в очите им.

— Значи, докато бяха с теб, повечето от тях все пак не схващаха идеята?

— Много точно, ваше височество. Да, изобщо не схващаха идеята.

— Защото това, което им предлагаше, беше секс без усложнения.

— Точно.

— Безмозъчен.

— Да. И това ги освобождаваше, а свободата ги правеше щастливи — или поне ги караше да забравят за кратко време. Но щом

поривът отминеше, старият свят и всичките му вериги се връщаха с дрънчене. Тръгваха си все едно, че са осъдени да преплуват канала.

— Водили сте разнообразен и необикновен живот, капитане.

— Живот? Погрешна дума, ваше височество.

— О, не е нужно човек да диша, за да е жив... И преди да сте изтъкнали прибързано колко нелепо очевидно е това твърдение, умолявам ви да помислите добре, тъй като не визирах вашето състояние.

— В такъв случай наистина съм любопитна какво точно имате предвид, ваше височество...

— През своите години на обучение съм...

Следващите й думи бяха удавени от грохот. Двете рязко се обърнаха и видяха порой кална разпенена вода да изригва в залива малко отвъд плитчините и да избутва плочите плаващ лед. Миг след това от раздраното се изсипа сякаш половин гора от накършени клони и съборени дървета, а след тях пред очите им изникна носът на кораб, изпънат напред като забит юмрук, който се гмурна надолу в кипящите води на залива.

Буйното течение го понесе стремглаво към подводните скали.

— Кучката на Блудния! — изруга Шурк Елале.

Корабът рязко се наклони сред облаците пара и пяна, извъртя се и двете видяха самотна човешка фигура на руля да завърта кораба срещу течението.

Раната се затвори с гръм и бесният поток спря. Клони и дънери закръжиха във въртопа.

Капитанът се втурна към водата.

Странният кораб за миг остърга рифа. Имаха късмет, реши принцесата, че морето бе спокойно, но беше явно, че една сама жена няма да може да се справи и че корабът все още е застрашен. Погледна надясно и видя екипажа — тичаха по пясъка явно решени да догонят капитана си.

Погледът на Фелаш се върна на кораба.

— Миличка, не можа ли да намериш по-хубав?

Шурк Елале се покатери на палубата и изплю солена вода. Ботушите й се хлъзнаха по нещо и тя тупна тежко на задник. Вдигна

ръката си. Кръв. Много и много кръв. Изруга, надигна се и закри към носа.

— Има ли котва тука? — извика. — Къде е проклетата котва?

В отговор слугинята изрева от кърмата:

— Откъде да знам?

Шурк видя моряците си, наскачали в плитчините. „Добре.“

— Носим се обратно към рифа! — извика слугинята. — Как да го спра това чудо?

— С проклета котва, тъпа краво!

Малко гузна от избухването си, забърза към кърмата. Щом видя слугинята отблизо, замръзна.

— Богове, жено, какво е станало с теб?

— Проклетите полевки — изръмжа тя. — Това... онова там... него ли наричаш котва?

Шурк с усилие откъсна погледа си от нея.

— Целувката на Маел, това е, да! — Пет бързи крачки и отново спря. — Вода ли чувам да шурти долу? Вода ли поемаме?

Слугинята я изгледа със зачервените си, капнали от умора очи.

— Мен ли питаш, капитане?

Шурк се хвърли към планшира откъм сушата, погледна ядосано бухащия във водата екипаж и изкрещя:

— Бързо на борда, мързеливи свине! На помпите! Бързо!

На брега Фелаш се намести отново на дънера, като внимаваше да избегне железните шипове. Дръпна от наргилето и загледа с доволство суматохата във водата. Издиша облак дим и усети как гърлото ѝ изкъркори.

Време беше за следобедната ѝ кашлица.

Риташе и газеше през купчините смачкани шлемове, разбити броня и кости, които се разпадаха на прах и се вдигаха на сиви, вихрещи се около краката му облаци. Напред, отвъд плоската равнина, затрупана с тела, се виждаше могила със също такива сгърчени трупове, а от върха на могилата се издигаха стволите на две дървета, вързани в центъра, за да оформят изправено Х. От тях висяха останки на тяло с раздрана на ивици плът и черна коса, увиснала над съсухреното лице.

Макар и отдалече, Силхас Руин виждаше ясно дългата стрела, забита в челото на фигурата.

Тук, на това място, световите се сгъваха един в друг. Хаос и лудост в такова обилие, че зацапваха самото време, задържаха ужаса в неумолима хватка. Тук кожата на сто свята носеше една и съща раздрана дамба. Не знаеше какво е станало в тази битка — тази касапница, — та да остави такова наследство, нито дори в кой точно свят се е случило действителното събитие.

Бавно прекоси бойното поле към могилата зловещия ѝ олтар.

Наоколо се движеха други фигури, лутаха се като изгубени, сякаш търсеха свои приятели сред безликите хиляди. Отпървом ги бе помислил за призраци, ала не бяха призраци. Бяха богове.

Преминаването му привлече вниманието на един, после на друг, на трети. Някои просто извързваха отново погледи, за да продължат каквото правеха. Неколцина тръгнаха да го пресрещнат. Щом се приближиха, чу гласовете им, мислите им.

„Чужденец. Натрапник. Това не е негов свят, не е негово проклятие, нищо не е за него.“

„Идва да ни се надсмее, на онова от нас, което е пленено тук.“

„Дори не чува виковете, които така ни оглушават, всички тези вериги на страстно желя...“

„И отчаяние, Шеденул, толкова много отчаяние...“

Силхас Руин стигна до подножието на могилата и огледа сгърчените тела пред себе си, стръмния склон от плътна кост, сбръчкана кожа, броня и натрошени оръжия.

Половин дузина богове се сбяха около него.

„Тайст Лиосан?“

„Не, Беру. Тайст Андий. Бялата му кожа крие тъмнината вътре в него.“

„Има ли място във войната? Той е опасен. Не искаме да е наблизо, когато убием Падналия. Когато се нахраним и с това се освободим...“

„Да се освободим? — изръмжа един тежък гърлен глас. — Моури, от наследството на поклонниците ни никога няма да се освободим. Това е сделката, която сключихме...“

„И все пак, Беру. Смъртна страст ни даде облик. Смъртна страст ни въвлече във всичките им светове. Не бе достатъчно, че се

възнесохме, не бе достатъчно, че трябваше да подирим предопределението си. Казвам ти, въпреки че повечето от мен все още върви по един далечен свят — и воят му за измяна ме оглушава, — в проклятие и молитва съм стегнат тук като юмрук. Желая ли обожание? Не. Стремя ли се към още по-голяма власт? Показано ми бе нейното безсмислие и сега всичката ми воля се утаява като пепел над душата ми. Тук сме пленени и така ще останем...”

„Защото онзи глупак Господаря оправда кражбата на Каминсод! Падналия беше ранен. Стана безполезен с болката си. И с онази проклета благословия на Господаря издигна Дома на Вериги, и с тези вериги окова всички нас!“

Десемврий изсумтя.

„Много преди онези вериги да дръннат за първи път, ние вече бяхме в окови — макар да се забавлявахме с преструвката си, че не съществуват. Господарят на Колодата и Падналия разпръснаха илюзията — не, те разпръснаха заблудите ни — и с тях цялото сладко, мило удобство.“

„Не ми трябва парвеню като теб да ми казва неща, които вече знам!“

„Трябва ти, след като си готов да храниш разума си с лъжливо въображение. Скоро ще се съберем на друго място, не много по-различно от това, и там ще извършим убийство. Хладно, жестоко убийство. Ще убием свой събрат бог. Преди сърцето му да бъде пронизано, преди Непознаваемата жена изобщо да успее да стигне до Падналия или да опита каквото се кани, ние ще го убием.“

„Недей толкова лесно да я изключваш, Десемврий — рече нов глас, на жена, тънък и накъсан. — Тя е сестра на Господаря на Колодата — Господар, който лично се крие от всички нас. Как е възможно това? Как е успял да ни заслепи за местонахождението си? Казвам ви, витае някъде над всичко това, неузнаваем като сестра си. Тази окаяна фамилия от тази окаяна империя...”

В костите изпращя тояга, натроши ги и Силхас се обърна и видя, че е дошъл нов бог. Смътен като петно от сянка.

„Десемврий — изсъска той, — и прескъпа Джес. Беру, Шеденул, Моури. Бекра, Тиланда, виждате ли как сте се струпали около този Тайст Андий? Този брат на Аномандър Рейк? Въобразявате си, че не може да ви чуе? — Тоягата се изпъна към Десемврий. — Виж ни,

колко обречени сме в отражението на смъртните ни някога същности. Империята, да! Нашата империя, Десемврий, или сте забравили? Онази окаяна фамилия? Нашите собствени деца!“

„О, я огледай наоколо, Сенкотрон — изръмжа Джес. Лицето ѝ — чиле от вълна, памук, коноп и коприна — се загърчи и стегна, щом оголи оплетените си в паяжина зъби. — Д’рек е дошла и си е отишла от това място. Тя знае и ни отваря вярна пътека. Проклетите ти деца не могат да се надяват да ни надвият. Остави ги на Форкрул Ассаил! Дано да се изядат едни други!“

Сенкотрон се изкиска.

„Кажми ми, Джес, виждаш ли братовчедката си някъде наблизо? Къде е Кралицата на сънищата в това място на смърт?“

„Тя се крие...“

„Не е тук, Джес — каза Сенкотрон, — защото е будна. Будна! Разбираш ли ме? Не спи, не се сънува тук, не дърпа лудите опашки на всички ви, Джес, за да обърка смъртните умове. Всички вие сте слепи глупци!“

„Решил си да ни предадеш!“ — изкрещя Шеденул.

„Не ме интересува никой от вас — отвърна Сенкотрон и махна рязко с призрачната си ръка. — Предателство? Твърде голямо усилие за такава нищожна цена.“

„Дошъл си тук само за да ни се подиграеш?“

„Тук съм, Беру, защото съм любопитен. Не за някой от вас. Вие не сте нищо освен богове и ако Ассаил успеят, всички ще изчезнете като пръдни във вятъра. Не, любопитството ми е за нашия неочакван гост, нашия Тайст Андий. — Тоягата се люшна към Силхас Руин. — О, братко на герои, защо благославяш Вечното падане на Колтейн с присъствието си?“

— Търся оръжие.

„Двете, които носиш, не са ли достатъчно?“

— За приятел. Тази битка, в която всички вие изглеждате тъй жадни да се включите... бих могъл да ви предупредя да се откажете, но признавам, че не виждам голяма полза от това. Всички сте обречени да се включите в свадата. Кое то ме кара да се чудя.

„Какво да се чудиш?“ — настоя Беру.

— Когато прахта се слегне, колко от труповете ви ще видя на това поле? — Силхас Руин сви рамене. — Правете каквото искате.

„Твоят брат уби най-силния ни съюзник.“

— Нима? И какво значение има за мен това, Беру?

„Дразнещ си също като него! Дано да споделиш съдбата му!“

— Всички ще споделим съдбата му — отвърна Силхас Руин.

Сенкотрон се изкиска.

„Намерил съм ти оръжие, но само ако този, който го владее, е достоен.“

Силхас Руин направи широк жест.

— Оттук ли?

„Не, не оттук. Нищо за оръжие не може да се намери тук, освен спомени от провал.“ — От сенките, завихрени около бога, се появи меч и издрънча в нозете на Тайст Андий.

Той погледна надолу и вдиша рязко.

— Откъде го намери това?

„Познаваш ли го?“

— Хуст... но не. — Замълча разколебан. — Чувствам, че би трябвало, след като познавам добре онази свещена ковачница. Драконовата тема е... характерна. Но втулките на ефеса ми напомнят за най-ранния период на изработка на Хуст, а мислех, че познавам всички направени така. Къде си се натъкнал на това?

„Въпросът е несъществен, принце. Забелязваш драконовата тема, нали? Какъв е терминът? Декоративен наклеп? Това би си помислил, като видиш тези люспи, проблясващи тъй прелестно по дължината на лезвието. — Сенкотрон се изкиска. — Това би си помислил.“

— Това оръжие е твърде хубаво за онзи, когото смятам да въоръжа.

„Нима? Колко... жалко. Навярно би могъл да убедиш приятеля си да вземе тези, с които боравиш сега? А за самия теб — това изключително оръжие. Приеми го като дар за тебе, от Сенкотрон.“

— А защо трябва да ме даряваш така? — попита Силхас Руин.

„Навярно другите тук скърбят за загубата на Качулатия. Аз — не. Беше престарял и лишен от хумор, и грозен освен това. Тъй. Щом не мога да предам най-добрите си благопожелания на благородния убиец на Гуглата, ще се задоволя с брат му.“

Силхас Руин погледна отново меча Хуст и промълви:

— Когато бяхме деца, той непрекъснато крадеше нещата ми, защото обичаше да гледа как се ядосвам. — Замълча при спомена и

въздъхна. — Още тогава беше безстрашен.

Сенкотрон се беше смълчал. Другите богове просто ги наблюдаваха.

— А след това — прошепна Силхас Руин — той открадна скръбта ми. И сега се питам какво... какво ми е останало да чувствам?

„Ако предложи «благодарност», дали ще е безчувствено?“

Силхас Руин погледна рязко бога и рече:

— Приемам дара ти, Сенкотрон, а в замяна ти предлагам това. — Махна с ръка към другите богове. — Тази сган не ти подхожда. Остави ги да правят каквото щат, Сенкотрон.

Богът се изкиска.

„Ако бях кръвен родственик на това семейство, щях да съм пияният чичо, сврян в ъгъла. За късмет — дали да рискувам с тази дума? — не съм близък на никого от тях. Бъди уверен, че смирено ще се вслушам в съвета ти, принце.“

Силхас Руин вдигна оръжието. Рубинените му очи бавно обходиха боговете един по един. А след това изчезна.

Десемврий се обърна рязко към Сенкотрон.

— Какво беше всичко това? Що за коварна игра ни въртиш тук?

Тоягата на Сенкотрон се завъртя и шибна Бога на трагедията през носа. Той залитна и падна по задник.

— Най-доброто от теб странства в смъртния свят, стари приятелю — изсъска Сенкотрон. — Преди много време ти изостави онази празнота, наречена гордост. Най-после виждам къде се е дянала тя. Е, явно те чака още един урок по смирение. — Изглежда ядосано останалите. — Всички ви всъщност.

— Сополив малък фукльо! — изръмжа Беру. — Ти...

Гласът му заглъхна, защото Бога на Сенките вече го нямаше.

— Работа, работа, работа.

Котилъон спря на пътя.

— Стана ли?

— Разбира се, че стана! — сопна се Сенкотрон, после изсумтя:
— Тук? Какво правим тук?

— Позна мястото значи.

— Пфу! Да не чувам повече съжаления от теб. Писна ми от тях!

— Маркирам района още веднъж...

— Какво, като пес, пикаещ на ограда?

Котилъон кимна.

— Грубо, но точно.

— А ти? — попита Сенкотрон. — Върна ли се в цитаделата на Сянката? Изгони ли я? Трябваша ли й няколко шамара? Юмрук в носа, бързо чуване зад цитаделата?

— Трябваше само да я подканя, Амманас.

— Сериозно?

— От всички вълци по нечия диря — каза Котилъон — винаги има един, водачът на глутницата. Жесток и неумолим. Покажи ми един бог или смъртен без вълци по петите...

— Стига приказки за вълци. Това съм аз в края на краищата. Озъбен, с пламнали очи, мръсна кожа и ненаситен глад, сто звяра и всеки един наречен Съжаление.

— Точно така. — Котилъон кимна.

— Значи я качи на кон, даде й меч и я отпрати по пътя ѝ.

— За да убие най-големия, най-злия, да.

— Но тя се усмихваше.

— Намери ми един глупак, който ще заложи на това — отвърна Котилъон и сам се усмихна.

Богът на Сенките се огледа.

— Не виждам никого наоколо. Толкова по-зле.

Въздухът се изпълни с крясък на чайки.

„Тайст Лиосан. Децата на Бащата Светлина. Звезда се е родила в тъмното и небесата са разкрити на всички.“ Уидал прокара длан по мазилката и пръстите му остъргаха парчета влажен мъх. Нарисуваната сцена бе в груб, примитивен стил, но той подозираше, че е потскорошна от великолепните творби в градския палат. Светлина като кръв, трупове по брега, лица, блеснали под шлемовете. Горящо небе...

„Малцина преживяха хаоса, гражданските войни. Скриха се тук в тази гора. В цветната мазилка и боя се опитаха да направят спомените си вечни.“ Зачуди се защо някои хора правят такива неща.

Зачуди се на нуждата им да оставят след себе си запис за велики събития, които са видели и преживели.

Разбира се, такова откритие — тук в леса над Брега, в подножието на огромна падина, на която колебливите му стъпки неизбежно се бяха натъкнали — водеше до въпроси, представляваше загадка и, като липсващите парчета по зида и дебелиите късове мъх, той изпита нужда да запълни празнините.

„Защото всички ние сме обвързани в истории и докато годините се трупат, те стават на камък, пласт подир пласт, и съграждат живота ни. Можеш да стоиш на тях и да се вираш към някой бъдещ хоризонт или може да бъдеш смазан под тежестта им. Можеш да гребнеш с ръка и да ги натрошиш, докато не останат само отломки. Можеш и това да стриеш на прах и да гледаш как вятърът го отвява. Или можеш да благоговееш пред тези злочести истории, да изваеш идоли и възхитителни лъжи, които още повече да извисят погледа ти, и всички тези лъжи да направят кухня и тънка твърдта, на която стоиш.“

„Истории. Те са претрупаните вещи в живота ни, удобствата, на които се облягаме и зад които се крием. Но какво от това? Променяш както ти хрумне — това е само една игра в черепа, разклащане на кокалчетата в чашата да видиш дали ще се покаже нещо ново. Да, предполагам, че такива игри са освобождаващи и чувството, което оставят, е като преместване в нова къща. Ново начало те зове. Нов живот, ново гъмжило от истории, нова планина, която да градиш камък по камък.“

„Какво те прави щастлив, Уидал?“

„Дълги промеждутъци време, Санд, свободни от тревога.“

„Нищо друго?“

„О, красотата, предполагам. Наслада, която да гали сетивата.“

„Играеш си на стабилен и простиичък човек, Уидал, но смятам, че всичко това е преструвка. Всъщност смятам, че мислиш твърде много, за твърде много неща. Ти си по-лош от мен. И много скоро целият този хаос става толкова плътен, че започва да изглежда стабилен и прост.“

„Жено, главата ме заболява от теб. Ще ида да се поразходя.“

Разтърка отеклото си бедро, изтупа клечки и кал от дрехите си, а след това предпазливо се закатери нагоре по склона на падината, като се хващаше за корени и търсеше къде да стъпи по скритите в сумрака

каменни сечени блокове. Издърпа се и продължи пътя си надолу към Брега.

На малко повече от двайсет крачки от пясъчната ивица крайт на гората беше преобразен. Изсечени дървета, траншеи, изкопани на лъкатушещи вълни срещу предстоящия пробив в Светлопада. Навсякъде щъкаха хора. Купища оръжия — мечове, копия и пики — и групи шейки и ледерии, които усърдно търкаха ръждата от древното желязо и навиваха нови ивици мокра кожа по дръжките. Дървото на метателните оръжия изглеждаше незасегнато от времето, черните прътове бяха здрави както всякога. Стотици шлемове, струпани на смътно плашещи купчини, чакаха да ги смажат и поправят.

Уидал си проправи път през всичко това и стигна до самия бряг. Спря и затырси с очи из тълпите, но не можа да намери когото търсеше. Видя напред едно познато лице и извика:

— Капитан Пити!

Жената вдигна глава.

— Къде е той? — попита Уидал.

Тя изтри потта от лицето си и посочи.

Уидал погледна натам. Видя самотна фигура, седнала върху стара купчина смет, извърнала лице към Светлопада. Махна на Пити и се отправи натам.

Йедан Дериг дояждаше буца сирене и челюстите му работеха здраво, докато оглеждаше стръмната каскада от светлина. Щом чу стъпките на Уидал, хвърли поглед през рамо, но само за миг. Ботушите на Уидал запращяха по ужасните натрошени кости по ивицата, а след това нагоре по склона на бунището, където между по-големите парчета кости се мяркаха черупки от някакъв горски плод, кратуни и глинени чирепи. Най-сетне стигна до принца и седна до него.

— Не знаех, че ни е останало сирене.

Йедан млясна последната хапка, преглътна и отвърна:

— Вече не ни е.

Уидал потърка лице.

— Очаквах да усетя солта, освежаващия лъх на морето. Но въздухът е застоял като в корабен трюм. — Кимна към Светлопада. — Никакъв дъх не идва от това, нищо.

— Скоро ще дойде — изсумтя Йедан.

— Кралицата се чудеше за това.

— Чудеше ли се?

— Добре де. Тормозеше се. Добре, по-скоро като приклещена в ъгъла котка, като си помислиш. Никакво тормозене. Съска, дращи с лапи, страх гори в очите й.

Челюстите на Йедан се издуха, сякаш още дъвчеше сиренето, после той рече:

— За това ли се будиш всяка сутрин, Уидал?

Той въздъхна и примижа към Светлопада.

— Никога не си бил женен, нали? Разбирам.

— Не ме е интересувало много.

— Изобщо?

— Жените.

— Аа. Е, при Мекрос мъжете се венчават помежду си непрекъснато. Мисля, че виждат как го правят мъже и жени, и го искат и те.

— Кое точно искат?

— Някой да е котката, някой да е кучето, предполагам. Но всичко да е официално, един вид.

— Аз пък си мислех, че човек го прави от любов и преданост, Уидал.

— Не, всичко се свежда до това кой вдига крак и кой кляка. И ако имаш късмет, това върви напред-назад. Ако нямаш, ще се заклешиш в едното или другото и целият живот е нещастен.

— Нещо в очарователното ти описание на брака не ми достига, Уидал.

— Съжалявам, че чувам това, Йедан.

— Подозирам, че има нещо общо с липсата на искреност.

Уидал се ухили.

— Както и да е. Кралицата трябва бързо да бъде успокоена. Чувстваш ли се готов. И... скоро ли ще е?

— Няма как да се прецени готовността, докато не влезем в стълкновение, Уидал, докато не видя какво може да направи армията ми или какво е готова да направи. От двете ще разчитам на второто и ще се надявам на първото. А дали ще е скоро... — Замълча и посочи към Светлопада. — Виждаш ли онова там?

В изливащите се отгоре потоци светлина се оформи странно тъмно петно. Закапа като боя и стигна до самата основа на стената,

преди по-светлите ръбове да започнат да се свиват навътре.

— Какво е?

— Дракони, Уидал.

— Какво?!

— Соултейкъни, или съюзници. Магията на Елейнт, която някои наричат техния дъх. Щурмуват преградата с тази хаотична сила и с всеки дъх древната рана изтънява, кожата отслабва.

— Маел да ни пази дано, Йедан... смяташ да се опълчиш на дракони? Как?

— Когато се отвори, раната ще е в подножието — за да отвори път за пешаците им. Ще трябва да се направи предмостие за десант — ние трябва да бъдем изтласкани назад от раната. За да премине физически един дракон през разлома, ще е необходима цялата му мощ, а когато го направи, ще е на земята, не във въздуха. А когато е на земята, драконът е уязвим.

— Но ако предмостие то ви е изтласкало назад...

— Трябва на свой ред да ги отблъснем.

— За да стигнем до първия дракон.

— Да.

— И да го убием.

— В идеалния случай — на средата на раната. И не да го убием, а да го раним смъртоносно. В този момент сестра ми и вещиците трябва да... ударят. Да отнемат жизнената сила на дракона...

— И да запечатат разлома.

Йедан Дериг кимна.

Уидал се взря в него: в скулестия профил, в тъмните кротки очи, така невъзмутимо впити в Светлопада. „Кълна се в сладката пикня на Бери, нищо ли не може да го развълнува? Принц Йедан Дериг, войниците ти ще гледат към теб и най-сетне разбирам какво ще видят. Ти си тяхната стена, техният Светлопад.“

„Но дали и ти си ранен?“

— Йедан, може ли да стане? Това, което описваш?

Йедан Дериг сви рамене.

— Сестра ми отказва да коленичи пред Първия бряг. Това е актът, който освещава кралицата на шейките, а тя отказва да го извърши.

— Но защо?

Йедан оголи зъби в усмивка и отвърна:

— Опърничава сган сме ние, кралските особи. Кралица, която отхвърля осветяване, принц, който никога няма да създаде наследник. А Пробуждащата се зора? А нашата Сестра на Нощта? Няма ги, отидоха си завинаги. Ян Товис и аз, само това останахме. Бил ли си някога в ледерийски град, Уидал?

— Ами... да.

— Виждал ли си шейки сред ледерийската тълпа?

— Не, не мисля.

— Ходят с наведени глави, присвити, отдръпват се и правят път на всички. Не вървят, както би вървял ти, с изправени рамене, изпълнил пространството, което ти е нужно.

— Мисля, че това се е променило, Йедан. Това, което ти и сестра ти направихте тук...

— Че това, че натикахме меч в ръката им и им казахме да стоят тук, да се борят и да умрат без нито стъпка назад, ще превърне мишките в ръмжащи леопарди? Много скоро ще намерим отговора.

Уидал помисли малко, поклати глава и попита:

— Тогава само кралската кръв ли прави теб и сестра ти изключения от образа на шейките, който рисува току-що? Вие не сте мишки.

— Ние сме обучени като офицери в ледерийската армия. Приехме го като дълг, не към краля на Ледер, а към шейките. За да предвождаме, трябва да ни видят като водачи, но по-важното бе, че трябваше да се научим да водим. Това беше подаръкът, който ни даде ледерийската армия. Но беше опасен, защото едва не погълна Ян. А може и да я е погълнал, предвид неохотата, която проявява сега.

— Ако не коленичи пред Брега, могат ли вещниците сами да затворят раната?

— Не.

— А ако бяха повече?

Йедан го погледна.

— Тоест, ако не бях ги избил? — Езикът му изчопли нещо полепнало по зъбите и той го сдъвка и го преглътна. — Не знам. Може би. Може би не. Бяха затънали в користни съперничества. Вероятно по-скоро щяха да узурпират властта на сестра ми, дори да я убият. А след това щяха да започнат да се избиват помежду си.

— Но не можеше ли да ги спреш?

— Спрях ги.

Уидал помълча, после отрони:

— Тя, разбира се, осъзнава опасността.

— Надявам се.

— Не си ли се опитвал да я убедиш?

— По свой начин сестра ми е също толкова упорита като мен.

— Още една стена — въздъхна Уидал.

— Какво?

Уидал поклати глава.

— Няма значение.

— Ето там. Нов подстъп... виж...

Зад Светлопада се спускаше тъмно призрачно петно, голямо и размътено. Врълхлетя изведнъж, за да се промуши през сърцевината на раната. Нещо се стовари в преградата като огромен юмрук. Светлина се плисна като кръв. Червени цепнатини плъзнаха навън от тъмното петно.

Йедан се изправи.

— Върви при кралицата на Карканас, Уидал — рече и извади меч си. — Още един подстъп, и започва.

— Започва? — попита Уидал и всичко в него сякаш изтръпна.

Видя как Пити и Бревити затичаха нагоре по брега. Изведнъж го прониза мраз. Ужасни спомени — за младостта, за битки на палубите на Мекрос. Страх размекна краката му.

— Кажи й — продължи Йедан с тон, по-твърд от всякога, — че ще се държим толкова дълго, колкото можем. Кажи й, Уидал, че шейките отново стоят на Брега.

От раната щръкнаха копия — потръпващ, настръхнал ужас... Уидал видя гъмжащи, напирани напред фигури, можеше почти да чуе воя им. Бликна светлина като гъста кръв. Изля се по брега и обля натрошените кости. Огря лицата под шлемовете.

„Тайст Лиосан. Децата на Бащата Светлина. Звезда се е родила в тъмното и небесата са разкрити на всички.“

— Побързай, Уидал. Врагът проби.

„Не можем да устоим срещу нищо. Можем само да се разсипем като пясък под гладната вълна. Йедан призовава офицерите си,

офицерите тичат и реват, строят се редици, набедените ни войници едва се държат на крака. Шейките — моите шейки — стоят преbledнели, широко отворили очи, напругат се да видят какво става на пролома, където ледерите, замечтали за богата плячка, срещат връхлитащите копия.“

„От раната вече се надигат крясъци. Идват Тайст Лиосан, лицата им са изкривени маски на ярост и цялата лудост на войната вече е там, на Брега. Кръвта на живота вече се лее.“

„Не можем да удържим. Виж хората ми, как търсят очите им брат ми, но той е само един и дори той не може да надвие този враг. Преди много време щяхме да сме достатъчно, достатъчно да удържим, достатъчно да устоим и да умрем, за да спасим този свят. Но вече не.“

Пули и Скуиш надвиснаха над нея. Викаха, пищяха, но тя бе глуха за тях. Грохотът на оръжията ставаше отчаян, като хиляда ножа на един брус. „Но ти си плът, братко. Не си камък за точене. Плът.“

— Трябва да коленичиш!

Ян Товис погледна намръщено младоликата жена пред себе си.

— Кръв ли искате?

Очите се разшириха.

Тя протегна ръце, с китките нагоре.

— Това ли искате?

— Трябва да коленичиш пред Брега!

— Не — изръмжа тя. — Още не. Махайте се, до гуша ми дойде от вас. Островитяните се борят — долу там, при тях, паднете на колене. В пясъка, до ранените и издъхващите — и двете. Погледнете ги в очите и им кажете, че така ще се спасят. — Хвърли се напред и ги изблъска настрани. — Вървете! Кажете им!

„Искате да коленича? Да осветя всичко това? Трябва ли да съм поредният владетел, подтикнал поданиците си към смърт? Трябва ли да се изправя високо и гордо, за да ги призова към гибел с гръмки обещания за слава? Колко още лъжи може да понесе този бряг? Колко празни могат да са думите?“

— На колене — прошепна Ян Товис. — Да. Всички. На колене.

9.

Аз съм жертвата
имаше време
когато зъби се впиха дълбоко
тялото се влачеше
и виеше плътта
студено бе лицето на страха
имаше време
когато ме сразиха чуждите
и непознат прошепна ужасът
стъписване от неочаквани
за нас желаня
огря очи от нашите неразличими
имаше време
когато приятел се извърна
пред очите ми
и всичката ми твърда вяра
се стопи
пред новия свят на жестока направа
имаше време
когато брат извади ножа
да посече свещения закон
с червена завист
и червена злост
когато ужасът
дома спохожда
виждате ли този път
започналото в сенки
и далечен мрак
е все по-близо
и вече паднал съм
на демона в душицата ми жертва
и изкривеното лице

*е моето
гневи се на провалите
на плът и кост
духът се гърчи
и падам жертва
харесахме си
свят от врагове
и падаме жертва
и жертва след жертва*

Лица на страха
Фишер кел Тат

Най-сетне прекършено, тялото рухва и духът се изтръгва на свобода, духът разгъва криле за полет и звукът от крилете му е въздишка. Но знаеше, че не винаги е така. Бе имало времена, когато духът се бе изтръгвал с вой, прекършен също като тялото, което оставя. Твърде дълго в изтерзаната плът, твърде дълго злочест любим на безжалостната болка.

Копитата на коня му отекваха кухо, сухожилията на краката му проскърцваха като улягащ стар добре познат стол и той си помисли за топла стая, място, натежало от спомени, прошарени с обич и скръб, с радост и страдание. Но нямаше кътче в себе си, където да задържи сълзи, нищо, което да може да стисне в юмрук и да усети влагата, потекла между пръстите му. Никакви жестове не бяха останали, които да му напомнят кой беше някога.

Намери изгнилото ѝ тяло под един балван. Рижата коса проблясваше под навятата прах. Лицето ѝ бе сведено надолу, хлътналите ѝ страни бяха притиснати в коленете. Сякаш в последните си мигове бе седяла присвита, взряна в пръстите на краката си.

Всичко отдавна си бе отишло, така си каза. Дори това усещане обаче бе някак механично, макар и объркващо, на ръба на провал. Залитащи стъпки като на сляп объркан човек, опитващ се да намери пътя за дома. Слезе от коня и тръгна към нея, ботушите се огъваха от

движещите се и скърцащи в тях кости. Бавно седна на скалата — със скърцане на жили, кост и броня.

С прекършени криле духът ѝ, объркан и сляп, си бе отишъл оттук, изгубил и самия себе си. Как можеше да се надява да го проследи? Наведе се, скри лице в ръцете си и — макар да беше все едно — затвори едното си око.

„Вече е без значение кой съм. Скърцащ стол. Малка стаичка, пушекът от огъня люти на очите. Врани накацали по гредите — що за луда жена би ги поканила тук? Копитата на конете на ловците са изтъннали отвън и вълчицата вече не вие. Няма дъх за това, вече не, не и след като трябва да бяга. Да бяга... богове, да бяга!“

„Знае, че е без полза. Знае, че ще я догонят и ще я обкръжат, ще я пронижат с копията си. Знае всичко за лова и за плячката, защото тези сили са природният ѝ закон. Както и за тези, които я гонят, изглежда.“

„А жената в стола, очите ѝ са насълзени, погледът ѝ е замъглен. Коминът трябва да се почисти, пък и дивото е мъртво вече, мъртво завинаги. И когато следващия път ловците минат оттук, плячката им ще е на два крака, не на четири.“

„Точно така.“

„Сънуваш ли ме, старице? Сънуваш ли самотно око, блеснало в нощта, един последен поглед на дивото към лицето ти, към твоя свят? Богове на бездната, разкъсвам се. Усещам го.“

Роговете ехтят в триумф. Пронизано, сърцето на звяра спира лудешкия си бяг и старицата в скърцащия стол вдига ръка и изтръгва едното си око. Лежи кърваво в дланта ѝ, докато тя изохква от болка. А после вдига глава и впива здравето си око в него.

— Дори слепият знае как се плаче.

Той поклаща глава — не в отрицание, а защото не разбира.

Старицата хвърля окото в огъня.

— При дивото, при дивото. Отиде си. Всичко си отиде. Освободи вълка в себе си, Призрако. Освободи звяра по дирята и един ден ще я намериш.

— Коя си ти?

— Надушваш ли това? Восък в огъня. Восък в огъня.

— Що за място е това там?

— Това тук? — Столът изскърца. Тя посяга за другото око. — Любов живее тук, Призрако. Крепостта, за която сте забравили.

Крепостта, която всички копнеете да намерите отново. Ала забравяте още нещо. — Впи ноктите си в другото око. — Където има любов, има и болка.

— Не — прошепна той. — Трябва да има много повече в това. — Вдигна глава и отвори окото си. Злочеста пустинна земя, канара, превито тяло. — Но тя го хвърли в пламъците. — „Восък. Восък в огъня.“

Огледа тялото, после бавно се изправи. Върна се при мъртвия си кон и смъкна от седлото навитото платно. Разпъна го, отиде при нея и леко я вдигна от гъстите туфи позеленяваща вече трева. Положи я върху платното, придърпа краищата и го стегна здраво, а след това вдигна вързопа и го завърза зад седлото.

Хвана юздите и затвори окото, което му бе останало.

А след това отвори онова, което го нямаше.

Дневната светлина изведнъж изчезна и грамадата настръхнали облаци изригна. Свирепият порив на вятъра заогъва дърветата по северния хребет и след миг връхлетя по склона и нагоре по пътя. Конят ѝ изцвили уплашено и потрепери, а тя се присви на седлото — вихрушката заплашваше да я вдигне от гърба на животното. Впи петите си в хълбоците му и го пришпори напред.

Все още беше на половин ден от града — лабиринтите често се отклоняваха и никога не можеше да се разчита на порталите, а точно този портал се бе отворил много, много далече от мястото, където се бе появил. Изтощена и изпълнена със съмнения и трепет, тя препускаше напред и конските копита мяхаха искри по каменната настилка.

Някои неща могат да обсебят душата. Някои неща трябва да се отменят. Носът на ботуш, ровец в пепелта... но не, беше го подминала това. Беше тук със съжаленията, като ловни кучета по петите ѝ.

Изтътна гръм. Мълнията блесна и накъсаните ивици сребриста светлина раздраха облациите. Някъде зад нея светкавица взриви пътя и конят ѝ се олюля. Тя дръпна юздите и не му позволи да падне. Поривите на вятъра я удряха като юмруци отляво. Изруга. Едва чу гласа си.

Тъмнината вече бе погълнала света и тя яздеше, без да вижда почти нищо, разчиташе само на коня да се задържи на пътя. А дъждът все още се бавеше — можеше да го усети във въздуха, горчив от солта на кипналото море.

Наметалото се изхлузи от връзките на бедрата ѝ и заплющя зад нея като разкъсано платно и тя изруга, понеже едва не изхвърча от седлото.

Беше яздила срещу пясъчни бури — богове, беше плюла в лицето на самия Вихър, — ала не помнеше такова нещо. Въздухът пращеше и пукаше. Пътят се тресеше от ударите на мълниите, гръмотевиците бяха като стъпките на слизащ от небето бог.

Изкрещя от ярост, подкара коня в бесен галоп и дъхът му задумка като барабани в дъжда... но въздухът бе горещ като клада и сух като гробница... нова ослепителна мълния, нов оглушителен взрив... конят залитна, а след това, с издути мускули, с изпънати кости — задържа се на пътя и...

... и вече нещо яздеше до нея, на огромен мършав кон, черен като небето горе.

Тя се извъртя в седлото и го изгледа с гняв.

— Ти?

На лицето му блесна усмивка.

— Кой друг? Съжалявам.

— Кога ще свърши това?

— Откъде да знам? Когато проклетият портал се затвори.

След това каза още нещо, но каквото и да каза, гръмотевицата го пръсна на парченца и тя поклати глава.

Той се наведе към нея и извика:

— Радвам се, че те виждам!

— Идиот! Той изобщо знае ли, че си тук?

Единственият отговор бе нова широка усмивка.

Къде се беше изгубил? Винаги я беше вбесявал. И ето го сега тук, до нея, за да ѝ напомни всички основания първия път да направи... да направи каквото бе направила. Изръмжа нова ругатня и го погледна ядосано.

— Ще стане ли по-лошо?

— Чак когато се махнем оттук!

„Богове на бездната, какви неща съм готова да направя от любов.“

— На север — каза съсухрената старица. Като я погледнеше, Торент си спомняше за един свой чичо, ритнат от кон в лицето, копитото бе натрошило челюстите и костта чак до слепоочието. До края на дните си той показваше на света отпечатъка от това копито и с изкривена беззъба усмивка се смееше и казваше: „Най-добрият ми приятел направи това. Накъде върви светът, щом вече не можеш да се довериш на най-добрите си приятели?“

И ако конят го бе надживял, ако жена му беше плакала при кладата му, както се полага на вдовица, вместо да стои със сухи очи, ако чичо му не бе започнал да задиря момиченцата... Торент поклати глава. На всеки ездач, който нарича коня си „приятел“, му хлопа нещо в главата.

И все пак той се грижеше за коня си с усърдие, граничещо с обсебеност. Измъчваше се, като го гледаше как страда. Без храна, без вода, без други същества от неговия вид. Самотата отслабваше духа на конете, защото те бяха стадни животни също като хората и от самотията погледът им помръкваше.

— Тази пустиня лъщи на смърт — продължи Олар Етил. — Трябва да я заобиколим. На север.

Торент се огледа за децата. Абси се бе осмелил да се отдалечи малко и сега се връщаше с дълъг кристал, който рисуваше призми по голата му ръка. Вдигна го високо, размаха го като меч и се засмя. Близначките бяха унили, лицата им бяха безизразни.

Не можеше да се оправя с деца. Червената маска го беше пратил да се погрижи за децата на Оул, в онзи ден преди толкова време, след като познаваше добре непохватността и притеснението му. Червената маска го беше наказвал за нещо — Торент не можеше да си спомни за какво, не че вече имаше някакво значение. От мястото, където се бе озовал тогава, беше видял падането на един велик водач. От мястото, където се бе озовал, беше видял смъртта на Ток Анастер.

Беше апотеоз на човешкото безумие да се принуждават деца да виждат такива неща, осъзна той. Болката на умирация, насилието на убиеца, жестокостта на победителя. Питаше се какво бяха видели

близначките след онази нощ на измяна. Дори Абси носеше раните си, макар че сякаш бе неподатлив на дълги изблици на скръб.

Не, това изобщо не беше редно. Но пък може би никога не е било редно. Не спохожда ли всяко дете онзи миг, когато майката, бащата, изгубват богоподобния си статут, онова върховно всезнание за всички неща, когато се разкрие, че те са също толкова слаби, също толкова несъвършени и объркани като детето, което ги гледа? Как съкрушава този миг! Изведнъж светът се превръща в опасно място и в неизвестното дебнат всякакви заплахи, и детето се пита дали е останало някакво място, където да се скрие, да намери убежище.

— На север — повтори Олар Етил и тръгна с накуцване, провисналите от разнебитеното ѝ тяло кости потракваха. Двата скелета-гуцери заситниха след нея — беше се чудил къде са се дянали, тъй като бяха изминали дни, откакто ги бе видял за последен път.

— Абси и Стейви този път — каза Торент. Стейви стана, хвана ръката на братчето си — тази, която не стискаше кристала — и го поведе към коня. Качи се на седлото, след което се пресегна за Абси.

Докато я гледаше как вдига момчето от земята и го настанява пред себе си, Торент си помисли как са се променили тези деца. Бяха мършави, всичката тлъстина се беше стопила, кожата им бе потъмняла от слънцето. Новонаточен ум и вещина в очите и в жестовете им.

„Червената маска ме остави да пазя децата. Но тях вече ги няма. Всички. До едно. Тъй че обещах на Сеток да пазя тези. Колко дръзка бе тази клетва. А аз дори не обичам деца. Ако отново се проваля, тези три ще умрат.“

Ръчичката на Сторий се пхна в неговата. Той я погледна, отгоре, срещна очите ѝ и стомахът му се сгърчи от онова, което видя в тях. „Не, не съм безпогрешният ви защитник, не съм вашият бог закрилник. Не, не ме гледай така.“

— Да вървим — каза грубо.

Усещаше как нараства силата ѝ. Сетивата ѝ се протягаха надалече по каменистата земя, по мокрите пясъци на погребани потоци. Отново и отново докосваше знаците от своите изгубени деца, Имасс, и дори от Ерес'ал — които бяха живели тук във времената

преди Имасс. И можеше да чуе ехото от гласовете им, песни, вече отнесени от древни ветрове там, по бреговете на пресъхнали реки, в подветрията на хълмове, отдавна изронени и разсипани.

Сечивата бяха груби, наистина, камъкът — от лошо качество, но все едно. Бяха живели тук. Бяха странствали по тези земи. „И отново ще вървят по тях. Онос Т’уулан, отказваш да разбереш какво търся за вас, за теб и събратята ти. Силвърфокс отведе толкова много далече от мен, но, Първи меч, онези, които те следват, ще намерят спасение.“

„Не се вслушвай в призивите на Първия трон — тя може да е дете на императора и може да стои в сянката на тайни — но нейната власт над теб е илюзия. Това, което те подтиква да се подчиниш, е покварата на Логрос, лудостта на отчаянието му. Да, ти коленичи пред Първия трон там, с другите, но императорът е мъртъв. Императорът е мъртъв!“

„Послушай ме, Онос Т’уулан! Върни своя народ — пътят, по който сте тръгнали, ще унищожи всички ви. Намери ме — нека сложим край на тази война на воли. Първи меч, виж през очите ми — аз държа твоя син.“

„Държа твоя син.“

Но той продължаваше да я отхвърля. Собствената му сила все така вреше и кипеше около него, изпълнена с мощта на Телланн. Опитваше се да си пробие път до него, но силата му ѝ се опълчваше. „Проклет глупак! Аз държа сина ти!“

Изръмжа, спря и погледна с гняв човешките същества, които се точеха зад нея. „А дъщерите ти, Онос? Да им разпоря ли гърлата? Това ще те смири ли? Как смееш да ми се опълчваш! Отговори ми!“

Нищо, само стенещият вятър.

„Трябва ли да ги изоставя? Трябва ли сама да те намеря? Кажи ми, достатъчна ли е силата ти, за да отблъснеш дракон? Ще дойда за тебе, Първи меч, в кипящия огън на Телас...“

„Ако им навредиш, Олар Етил, хиляда свята на огъня Телас няма да те опазят от мен.“

Тя се засмя.

— А, ето, че проговори.

„Нима?“

Гадателката на кости изсъска от гняв.

— Ти? Да те няма, едноок труп! Върни се при жалката си армия презрени войници!

„Посегнеш ли със силите си, Олар Етил, не се знае кого би могла да намериш. Всъщност приеми го като предупреждение. Съвсем не си сама в тази земя. Има криле в тъмното, а утринният скреж таи във всяка своя капка хиляда очи. На вятъра се носят миризми и аромати, а дъхът на леда...“

— О, млъкни! Разбирам какво правиш! Нима си въобразяваш, че не мога да се скрия?

„Не успя да се скриеш от мен, едноокия труп.“

— Колкото по-се задържах — отвърна тя, — толкова повече се губиш. Това е *мое* предупреждение към *теб*. Отпадаш, Ток Анастер. Разбираш ли ме! Отпадаш!

„Ще устоя достатъчно дълго.“

— И какво ще направиш?

„Каквото трябва.“

Волята ѝ го избягна с лекота. Хлъзна се покрай него и се понесе напред, изтътна като порой от мълнии, изля се като вода, като огън. Щеше да нападне Телланн на Първия меч. Щеше да разбие преградата. Щеше да го стисне за гърлото...

Отпред на пътя ѝ изникна редица конници, безмълвни и тъмни. Мръсни отпуснати знамена, опърпани пряпорци, шлемове над мършави съсухрени лица.

Силата ѝ връхлетя срещу тях, разби се и се разпадна като вълни срещу скална стръмнина. Олар Етил усети как умът ѝ се олюля. Беше замаяна от волята на тези привидения, узурпаторите на Трона на смъртта. Докато залиташе назад, един от мъртвите войници подкара коня си напред.

Сивото на брадата му бе като предено желязо, погледът в очите му — като камък. Спря пред нея и се наведе от седлото.

— Газиш по чужда земя, Гадателко на кости.

— Дръзваш да ме предизвикваш?

— Винаги и всякога.

— Той е мой!

— Олар Етил — рече той, докато вадеше меча си, — когато спориш със смъртта, винаги губиш.

Тя изкрещя от ярост и побягна.

Торент се приближи и застана до падналото на колене същество.

— Едва не ни оглуши. Нещо не е наред ли?

Тя бавно се изправи, а след това го шибна с ръка през гърдите и той отхвърча във въздуха. Тупна тежко на земята и дъхът излезе от дробовете му.

Олар Етил се приближи до него, пресегна се и го стисна за гърлото. Надигна го, приближи лицето си към него и в кухините на очите ѝ той видя бушуващи пламъци.

— Ако ги избия всички — изсъска тя, — тук и сега... каква полза от тебе? Каж ми, паленце, каква полза от тебе?

Той изохка, тя изръмжа и го захвърли настрана.

— Да не си посмял да ми се подиграваш отново, оул.

Двата скелета влечуги се изсмяха.

Сторий притича до него.

— Недей — замоли се момичето, личицето му беше оцапано от сълзи. — Недей, моля те. Не ни оставяй!

Той поклати глава. Гърлото му бе твърде раздрано за думи.

Конят му пристъпи отзад и го бутна с муцуна по рамото.

Богове на бездната.

Отдавна не бе развихрял пълната мощ на Телланн, повлякъл след себе си магията на лабиринта с всяка тежка, стържеща крачка. Нищо не можеше да го достигне в умъртвената ѝ сърцевина. Дори яростната атака на Олар Етил бе приглушена, заглъхнал гняв, едва различим под многото пластове воля на Първия меч.

Помнеше една пустош, солена низина с остри камъни. Имаше пробиви в бойния ред. Имаше кланове останали само с по няколко воители в онова студено, затихнало утро. Той стоеше пред Логрос, останал без събратята си, и единственото, което го държеше на място, бе обвързването на дълга, заплетените мрежи на вяност. Беше Първият меч все пак.

Последните Джагът в Одан бяха избити и изклани. Дошло бе времето да се върне в Малазанската империя, при императора, който седеше на Първия трон. И при Дасем Ълтър, смъртната си сянка, която

бе взела за себе си — и за най-близките си следовници — титлата Първи меч. Пророческо вдъхновение, защото скоро всички щяха да са мъртви — мъртви като Онос Т'уулан, мъртви като Т'лан Имасс. Или ако не мъртви, то... *унищожени*.

Но Логрос вдигна ръка и разкривените пръсти го посочиха.

— Ти беше някога Първият ни меч — каза той. — Когато се върнем в смъртната империя, ще се закълнем в служба на Дасем Ълтър, който е наследникът на титлата ти. Ще предадеш името Първи меч.

Онос Т'уулан се замисли. Да предаде титлата? Да прекъсне връзките? Да разкъса възлите? „Да позная отново свободата?“

— Той е смъртен, Логрос. Не знае какво е направил, като е присвоил титлата Първи меч.

А Логрос отвърна:

— В службата си Т'лан Имасс го освещават в...

— Готови сте да го направите бог?

— Ние сме воини. Нашата благословия ще...

— Ще го прокълне за вечността!

— Онос Т'уулан, ти не си ни нужен.

— Нима си въобразявате... — И си спомни гласа си, кипналият гняв и ужаса от това, което Логрос искаше да... „на един смъртен човек, на човек, обречен да се изправи срещу собствената си смърт, а това е нещо, което не сме правили никога, не, вечно бягахме от този миг на равностметка — Логрос, Господарят на смъртта ще удари Т'лан Имасс чрез него. Качулатия ще го накара да плати. За нашето престъпление, за непокорството ни...“ — Нима си въобразявате, че благословията ви може да се окаже нещо друго освен проклятие? Готови сте да го направите бог на скръбта и провала, бог с лице обречено да плаче, да се гърчи в болка...

— Онос Т'уулан, ние те отхвърляме.

— Ще говоря с Дасем Ълтър...

— Не разбираш. Твърде късно е.

Твърде късно.

Адюнкта Лорн бе повярвала, че убийството на императора е развалило съюза на човешката империя с Логрос Т'лан Имасс. Беше сгрещила. „Пролятата кръв, на която трябваше да обърнеш внимание, беше на Дасем Ълтър, не на Келанвед. И при все че никой от двамата

не умря истински, само единият понесе смъртоносната целувка на Гуглата през всичките дни, които последваха. Само единият се изправи пред самия Качулат и научи за ужасното нещо, което му бе причинил Логрос.“

„Казваха, че Качулатия бил неговият бог покровител. Казваха, че се е заклел да служи на Господаря на смъртта. Казваха, че Качулатия след това го е предал. Нищо не разбираха. Дасем и неговата дъщеря бяха ножовете на Гуглата, които удряха по нас. Какво е да бъдеш оръжието на бог?“

„Къде си сега, Логрос? Усещаш ли ме сега, в това мое страстно прерождение? Моят наследник — избраното от теб дете — отхвърли предначертаната му роля. Стъпките му сега отмерват хода на една трагедия. Ти го превърна в Бог на сълзите и след като Гуглата вече го няма, той трябва да унищожи следващия, който го направи каквото е. Трепериш ли, Логрос? Дасем иде за теб. Дасем иде за теб.“

Не, светът не можеше да стигне до Онос Т’уулан. Той не трепваше от болка, не го разтърсваше скръб. Гневът му бе непознат. Беше неуязвим за всяко предателство, нанесено на него и на онези, които бе обичал с цялото си смъртно някога сърце. Не искаше мъст. Не се надяваше на спасение.

„Аз съм Първият меч. Аз съм оръжието на безбожните и в деня, в който бъда изваден от ножницата, прахта ще заличи всеки ваш сън. Логрос, глупак такъв, смяташе ли, че ти и всички Т’лан Имасс бяхте доказателство срещу смъртоносната целувка на бога? Попитай Крон. Попитай Силвърфокс. Погледни мен сега, виж как Олар Етил се опитва да ме изтръгне от проклятието на Дасем... но не може. Ти му даде господство над нас и тези вериги на Гадателката на кости ще се скършат.“

„Вървим към своето унищожение. Първият меч е разкъсан на две, едната половина смъртна и жестока в отрицанието си, другата половина безсмъртна и още по-жестока. Радвай се, че Дасем не ме е намерил. Радвай се, че той търси собствения си път и че ще е далече от мястото, където ще застана аз.“

„И ето я моята тайна. Вслушай се добре в това. Оръжието на безбожните не се нуждае от ръка, която да го владее. Оръжието на безбожните се владее само. То е без страх. Лишено е от чувство за вина, презрително е за възмездието. То е всичко това и много повече,

но едно не е: не е лъжец. Никакво убийство в името на по-висша сила, никакви обещания за изкупление. Няма да загърне жестокостта във фанатична ревност, която оправдава и освобождава.“

„И точно затова е най-ужасяващото оръжие от всички.“

Никой не можеше да го засегне и той усещаше кипящата сила, излъчваща се от него на вълни... а отвъд нея светът тръпнеше. Не мислеше повече да се крие. Не го интересуваха коварства и военни хитрости.

Не беше ли по-добре така? Не беше ли по-удобно така, вместо да отприщи огъня на своя гняв? Телланн не изискваше бушуващи пожари, които да опустошат земи и да погълнат небето. Телланн можеше да се затаи в една-единствена искра или в смътния блясък в душата на кехлибар. Можеше да се затаи в търпението на един воин, неподвластен на съмнението, брониран в чиста праведност.

И ако тази праведност след това лумне, ако изпепели всеки дръзнал да я нападне, не беше ли това справедливо?

Улаг Тогтил се огъваше под атаката на мислите на Първия меч, този раздиращ порой от ярък ужас. Усещаше вълните страдание, изригващи от воините около него, завихрени като новородени змиорки във въртопа на яростта на предводителя им.

Щеше ли да унищожи това всички тях? Щеше ли накрая Онос Т'уулан да намери мястото си, за да прегърне унищожението, а щом се обърне назад, да види след себе си само пепелища? „Или това ще ни закали? Дали ще ни претопи това в неговите оръжия на безбожните?“

„Почувствахме те, Олар Етил, и ние също отхвърляме теб и всичко, което обещаващ. Нашето време свърши. Първият меч разбира това. Ти — не.“

„Иди си. Кръвта, която искаш от този свят, е твърде ужасна и да я пролеем в свое име означава да докажем за сетен път тази трагична тема, ужасното проклятие на смъртния Дасем Ълтър.“

„Логрос, да можех да те намеря сега, бих те разкъсал. Щях да ти откъсна главата и да заровя черепа ти в най-дълбоката, най-тъмната яма, за да не можеш да виждаш нищо освен вечната развала.“

„Да, вече разбираме Първия меч.“

„Разбираме го и не можем да го понесем.“

Ристале Ев се мъчеше да достигне Улаг. Нуждаеше се от силата му. Първият меч се самопоглъщаше, мислите му бяха едновременно зейнала озъбена паст и нахапана разкъравена опашка. Беше змия от огън, която неумолимо се стремеше напред, и воините след него залитаха в пороя на ужасяващата му мощ.

„Улаг, моля те — не ни ли дойде до гуша от оръжия? Нима мирът е само лъжа?“

„Първи меч — заклеваш се да ни прекършиш всички, но какво ще ни спечели това? Това ли е единственото наследство, което можеш да предложиш на всички, които те следват? Умираме, символ на безсмислено непокорство. Кралете ще продължат да вървят по земята, робите ще продължат да се влачат в синджирите, ловците ще продължат да преследват пляката и пляката ще продължи да умира. Майки ще плачат за изгубените си деца — Първи меч, нищо ли друго не можеш да ни предложиш освен това?“

Но в мислите на Онос Т’уулан нямаше място за грижа за страховете на тези, които го следваха. Не ги слушаше дори, вкопчен в жалката игра на безмилостност — в безумната нелепост на неуязвимостта. Никой не можеше да стигне до него.

„Но го следваме. Нищо друго не можем да направим.“

Тя залитна и Улаг я хвана и я задържа да не падне.

— Улаг...

— Дръж се, Ристале Ев. Намери нещо. Спомен, в който можеш да се вкопчиш. Време на радост, на любов дори. Когато дойде моментът... — Замълча, за да намери точните думи. — Когато дойде времето и паднеш на колене, когато светът извърне лицето си от теб на всички страни, когато пропаднеш в себе си и падаш, *и падаш*, намери своя миг, своя блян за мир.

— Няма такъв — прошепна тя. — Помня само скръбта си.

— Намери го — изсъска той. — Трябва!

— Той ще се погрижи всички да бъдем унищожени — това е единственият мир, за който вече бленувам, Улаг.

А той замълча и се обърна и я изпълни тъга. „Виждаш ли ни? Ние сме Т’лан Имасс. Ние сме славата на безсмъртието. Когато дойде

забравата, ще я целуна. И в ума си ще се понеса в пустошта по река от сълзи. По река от сълзи.“

Грънтъл следваше диря невъобразимо стара, през стръмни пропасти, нападали остри скали и натрошени балвани. В това място на сънища въздухът беше горещ, миришеше на солени блата и просторни крайбрежни низини. Беше диря на мъртви и умиращи, диря на стиснати челюсти и вратни мускули, стегнати като железни пръти. Стържещи в камъка нозе и онова тъмно, топло зловоние, което така обсебваше умовете на гонените, на жертвите, изпълваше въздуха като дъха на призраци, пленени завинаги в това страдание.

Стигна до пещерата, спря пред нея и вдигна глава, за да подуши.

Но всичко това отдавна бе отминало, поколение след поколение се бяха напластили, процесия, която обещавахе да се повтаря и повтаря във вечността.

Илюзия, и той го знаеше много добре. Последната гигантска котка, довлякла плячката си в тази пещера, бе станала на кости и прах, така разпръснати от столетията, че не можеше дори да различи миризмата ѝ. Леопард, тигър, пещерен лъв — какво значение имаше, проклетото същество отдавна бе умряло. Цикълът на ловуване, раждане и изхранване отдавна бе прекъснат.

Пристъпи в пещерата. Знаеше какво ще намери.

Кости. Разбити черепи. Черепи на Ерес’ал и на други маймуни, човешко дете или жена тук-там. Доказателства за време, когато бъдещите тирани на света са били само жертви, свиващи се от страх и ококорени пред блясъка на котешките очи в тъмното. Падали бяха жертва на свирепи зъби и нокти. Увисвали бяха с прекършени вратове от челюстите на огромните жълто-кафяви зверове, обитавали техния свят.

Тиранията е била само блясък в очите тогава и всеки ден слънцето се е вдигало, за да огрее свят на невежество. Колко сладко трябва да е било.

Грънтъл изсумтя. Къде бе умът, бленуващ за невъобразими възможности — като ръце, опипващи в тъмното? Опипващи... блясък на някоя далечна светлина ли бе онова? Беше ли обещание за нещо, нещо... чудесно? В мига преди тихото ръмжене — космите на врата

настръхват — и внезапното връхлитане. „По-добре да умреш, докато търсиш пипнешком мечти, отколкото... какво? Онзи кърлеж под мишницата на вмирисаното същество, сгушено в теб?“

„Чувал съм, че скалните маймуни се събират на ръбовете на стръмнините, за да гледат изгрева и залеза на слънцето. За какво мислят? За какво бленуват? Миг на молитва ли е това? Време за благодарност за светлината на живота?“

„Молитва? Да: «Дано тези двукраки ловци си изядат задниците. Дай ни копия от огън и мълнии, за да обърнем тази битка — само веднъж, молим те. Само веднъж!»“

Пресегна се с грамадната си ноктеста лапа и перна един малък череп, видя как се хлъзна и след това бавно се завъртя. „Разбрах те. Зъбите са изщракали, мечтите са си отишли. Свършили са.“ Изръмжа глухо, мина през купчините кости и намери мястото, където бяха спали древните котки, след като си напълнят коремите, просто бяха тичали през дивите степи на сънните си светове, не по-различни от този. „Ха. Да сънуваш рай не по-различен от този, в който се е случило да живееш. Каква поука би могло да се крие в това?“

Всички тези светове, всички тези лабиринти му се надсмиваха със свършената си баналност. Шаблони, които не носят просветление, повторения, лишени от смисъл. Не бе достатъчно да си представи светове без хора или други разумни глупци. Самият акт на въображението предполагаше прекалено човешки подход. При все това бе лесно да съчетае тези противоречия — „когато се придържам към човешкото в мен. Когато отказвам сладкия благослов на тигровия свят.“

„Не е чудно, че си забравил всичко, Трейк. Не е чудно, че не бе готов за божественост. В джунглите на древните дни тигрите бяха богове. Докато не дойдоха новите богове. А те бяха много по-жадни за кръв от тигрите и сега джунглата е безмълвна.“

Тази нощ, знаеше той, тук, в тази пещера, щеше да сънува лова, свършеното дебнене на свършената плячка и как влачи жертвата си нагоре по пътеката в тази пещера, далече от хиените и чакалите.

Като за сънища, не беше толкова лошо. Като за сънища.

„Черна козина, вкус на кръв в устата ми...“

Беше го намерил пред стените на мъртъв град. Коленичил на прашния път, събираше натрошените останки от старо гърне, но не само едно гърне се бе натрошило, бяха стотици. Паническо бягство, пушекът и пламъците се издигат и почерният варовиковите скали, до които се бе присвил градът, хиляди пребледнели, сиви като плавеи изтерзани лица. Падат неща, чупят се неща.

Опитваше се да сглоби парчетата и когато Маппо се приближи, вдигна поглед, но само за миг, и отново се върна към задачата си.

— Добри човече — рече тихо, докато буташе напред-назад парчетата с пръст, за да разбере каква е била формата на гърнето, — добри човече, да имаш случайно лепило?

Гневът си бе отишъл и с него — целият спомен. Икариум стоеше на колене, с гръб към града, който бе унищожил.

Маппо въздъхна, остави тежката си торба на земята и се наведе.

— Твърде много са натрошени, за да можеш да ги залепиш. Би отнело седмици, може би месеци.

— Но аз имам време.

Маппо потръпна и извърна очи — но не към града, където хищни пеперуди се трупаха по первазите на прозорците на залепените до стръмните скали сгради, където ивици сажди лъщяха по камъка като ужасни белези. Не към града с тесните му улици, пълни с отломки и трупове, и гущери ризан, гъмжащи по изстиналата гниеца плът, и бок'арала, трупащи се да ближат лъскави петна за солта и да мъкнат наръчи парцали, с които да правят гнездата си. И не към портата с разбитите ѝ врати и купищата мъртви войници, подпухнали в броните си под дневния зной.

Не, загледа се на юг, към старите керванни станове, очертани само от ниски каменни основи за кошари. Никога вече нямаше пустинните търговци да пътуват до тук. Никога вече нямаше търговци от далечни градове да идват тук за прочутите „коприни на Червения червей“ на Шикимеш.

— Мислех, приятелю — каза Маппо и поклати глава. — Нали вчера говореше за пътуване. На север, каза ми, към брега.

Икариум вдигна очи и се намръщи.

— Нима?

— За да потърсиш Танно, Бродниците на духа. Казват, че били събрали древни записи чак от Първата империя.

— Да. — Икариум кимна. — И аз съм чувал това. Помисли си, всичкото това тайно знание! Кажи ми, мислиш ли, че жреците ще ми позволят да вляза в библиотеките им? Има толкова много, което трябва да науча — защо да ме спрат? Мислиш ли, че ще бъдат добри, приятелю? Добри към мен?

Маппо огледа чирепите на пътя.

— За Танно казват, че са много мъдри, Икариум. Не мисля, че ще залостят вратите си за теб.

— Добре. Това е добре.

Треллът се почеса по четината на брадичката си.

— Тъй че ще сме Икариум и Маппо. Ще вървим през пустините чак до брега и ще вземем кораб до острова, до дома на Бродниците на духа.

— Икариум и Маппо — повтори джагът и се усмихна. — Маппо, приятелю мой, този ден изглежда много обещаващ, нали?

— Ще извадя вода от керванните кладенци, а след това тръгваме на път.

— Вода — повтори Икариум. — Да, за да мога да измия тази кал — сякаш съм се къпал в нея.

— Хлъзнал си се от някой бряг снощи.

— Точно така, Маппо. Какъв съм трмав. — Загреба две шепи чирепчета и бавно се изправи. — Виждаш ли тази синя глеч? Като самото небе — сигурно тези съдове са били много красиви. Такава загуба е, когато драгоценни неща се счупят, нали?

— Да, Икариум. Ужасна загуба.

— Маппо? — Очите на Икариум бяха пълни с мъка. — В града... мисля, че нещо се случи. Хиляди хора са умрели — хиляди лежат мъртви в онзи град — истина е, нали?

— Да, Икариум. Изключително трагичен край.

— Що за ужасно проклятие го е сполетяло според теб?

Маппо поклати глава.

Икариум огледа чирепите в ръката си.

— Ако можех отново да събера всичко, бих го направил. Знаеш го, нали? Разбираш това... моля те, кажи, че го разбираш.

— Да, приятелю.

— Да вземеш каквото е счупено. Да го залепиш. Да го направиш цяло.

— Да — прошепна Маппо.
— Трябва ли всичко да се чупи накрая?
— Не, Икариум, не всичко.
— Не всичко? Кое няма да се счупи накрая? Каж ми, Маппо.
— Ами... — Трелът се усмихна. — Не е нужно да търсиш далече. Не сме ли приятели, Икариум? Не сме ли били винаги приятели?

Внезапна светлина огря сивите очи на джага.

— Да ти помогна ли с водата?

— Ще се радвам.

Икариум се взря в чирепите в шепите си и се поколеба.

Маппо вдигна торбата си.

— Да ги приберем тук, ако искаш. Можем да се опитаме да ги залепим по-късно.

— Но има още на пътя, навсякъде — ще трябва да...

— Тогава остави водата на мен, Икариум. Напълни торбата, ако искаш, с колкото можеш да събереш.

— Но те са тежки... не, мисля, че ще се окаже твърде тежко бреме тази моя обсебеност, приятелю.

— Не се притеснявай за това, приятелю. Събирай. Ще се върна след малко.

— Наистина ли да ги сложа в торбата?

— Да, приятелю.

Икариум се усмихна и клекна. Погледът му се спря на меча му на няколко крачки вдясно и Маппо видя как се намръщи и каза:

— Почистих го от калта снощи.

— Ах. Колко мило от твоя страна, приятелю.

„Шикимеш и коприните на Червения червей. Преди толкова години, преди толкова лъжи. И най-голямата лъжа от всички: вечно приятелство.“

Седеше в сумрака сред кръг от камъни, които бе дотъркалял — стар обичай на Трелл, кръгът отворен на изток, където щеше да изгрее слънцето. В шепите си държеше десетина прашни светлосини глинени чирепа.

„Така и не ги сглобихме. Беше забравил още същия следобед, а не се и опитах да му напомня — а не беше ли точно това задачата ми? Да го храня само с онези спомени, които преценя, че са полезни, да потискам всички други, докато не изчезнат.“

„Коленичил в онзи ден, беше като дете, с всичките му игри, които чакат пред него — чакат да мине някой като мен. Преди това бе доволен да общува само с играчките си и нищо друго. Не е ли това скъпоценен дар? Не е ли това чудото на едно дете? Да гради собствените си светове, да живее в тях и да намира радост в самото живеене?“

„Кой би прекъснал това? Кой би искал да разбие и унищожи такова чудесно нещо?“

„Ще те намеря ли коленичил в прахта, Икариум? Ще те намеря ли озадачен над отломките, които са те обкръжили? Ще говорим ли за свети библиотекари и тайни истории?“

„Ще залепим ли своето гърне?“

Грижливо прибра чирепите в торбата. Легна с гръб към отвора в каменния пръстен и се опита да заспи.

Фейнт огледа околността и заяви:

— Тук са се разделили. Едната армия е тръгнала право на изток, но това е по-тясната дия. — Посочи на югоизток. — Две, може би три сили — големи — са тръгнали натам. Тъй че трябва да направим избор. — Огледа спътниците си и погледът ѝ се спря на Прешъс Тимбъл.

Младата жена сякаш се бе състарила с десет години след смъртта на Юла. Явно я болеше от стоенето, петите ѝ сигурно бяха набити, напукани и кървяха. „Също като моите.“

— Е? Каза, че е имало сила... тук някъде. Коя армия да последваме?

Прешъс Тимбъл се присви боязливо.

— Щом има армии, сигурно има война.

— Е, имало е битка, да. Намерихме каквото е останало. Но може би тази битка е била единствената. Може би войната е свършила и всички се връщат у дома.

— Имах предвид, защо трябва да тръгнем след които и да е от тях?

— Защото гладуваме и умираме от жажда...

Очите на младата жена блеснаха.

— Правя всичко, което мога!

— Знам, но не е достатъчно, Прешъс — каза Фейнт. — Ако не настигнем някоя от тези армии, всички ще умрем.

— На изток тогава... Не, чакай. — Прешъс се поколеба.

— Хайде, казвай най-после — изръмжа Фейнт.

— Нещо ужасно има нататък. Аз... не искам да се доближа. Пресягам се и след това бягам — не знам защо. Нищо не знам!

Емби се беше вторачил в нея все едно гледаше някакво странно парче дърво или счупен идол. Изглеждаше готов всеки момент да се изплюе в краката ѝ.

Фейнт прокара пръсти през сплъстената си коса — ставаше дълга, но беше добре дошло. Само и само да я пази от убийствения зной. Гърдите я боляха и болката вече бе постоянен спътник. Мечтаеше си да може да се напие. Да падне в несвяст в някоя задна уличка или в мръсната гостилница на хан. Да изчезне от себе си за една нощ, само за една нощ. „И нека се събудя в ново тяло, в нов свят. Със Суитист Сафърънс, която седи до мен жива. Без воюващи богове и посечени от мечове чела.“

— А югоизтокът, магьоснице? Някакви лоши чувства в онази посока?

Прешъс Тимбъл поклати глава, а след това сви рамене.

— Какво означава това? — изсъска отчаяно Фейнт. — И там ли е толкова гадно за нас, колкото на изток, или не е?

— Не... но...

— Но какво?

— Вкусът е на кръв! Натам! Защо така? Всичко е с вкус на кръв!

— Проливат ли я, или я пият?

Прешъс Тимбъл я зяпна все едно, че е полудяла. „Богове, може и да съм, щом задавам такива въпроси.“

— Кой път ще ни убие по-бързо?

Младата жена вдиша дълбоко и потрепери.

— На изток. Онази армия... всички отиват да умрат.

— От какво? — настоя Фейнт.

— Не знам — от жажда може би. Да, от жажда. — Очите ѝ се разшириха. — Няма никаква вода, никаква — виждам низина, искрящо поле, ослепително, остри като ками камъни. И кости — безкрайни полета от кости. Виждам мъже и жени, полудели от горещината. Виждам деца — о, богове! — прииждат като кошмар, като доказателство за всички престъпления, които сме извършили някога. — Изведнъж нададе ужасяващ вой, скри лицето си с ръце, олюля се и щеше да падне, ако не беше Емби, който пристъпи до нея и я задържа. Тя зарови лице в гърдите му. Над главата ѝ той се вгледа във Фейнт и се усмихна убийствено.

„Лудост ли? Твърде късно е, Прешъс Тимбъл — и благодаря на боговете, че не виждаш това, което виждаме ние.“ Фейнт потръпна и се обърна на югоизток.

— Натам тогава.

„Деца. Не ми напомняй. Някои престъпления режат до кокала. Не, не ми напомняй.“

Видя в ума си Суитист Сафърънс, усмихната широко, взе решение и тръгна. „Ако са отишли много далече, няма да успеем. Ако стане още по-зле... кръв. Или я проливаме, или я пием.“

Зачуди се за армиите. Кой, в името на Качулатия, бяха и защо бяха навлезли толкова дълбоко в Пустинните земи само заради някаква си глупава битка? И защо се бяха разделили? „А вие, нещастни глупаци, първите на изток. Само един бегъл поглед натам, накъдето сте се запътили, разкъсва разума ѝ. Моля ви, върнете се, преди да оставите твърде много мъртъвци по земята.“

„Където и да отивате, не може да си струва. Нищо на този свят не си струва и много ще ви е трудно да ме убедите в обратното.“

Чу пыскане и се обърна.

Емби носеше Прешъс Тимбъл, усмивката му бе замръзнала в ухилена пародия на задоволство, сякаш намерил най-сетне копнежа на сърцето си, държеше да извлече най-пълно удоволствие от това. Главата на Прешъс Тимбъл се полюшваше на рамото му, със затворени очи и полуотворена уста.

— Какво ѝ стана?

— Припадна и най-последно ми падна — отвърна доволно Емби.

— О, писна ми от тъпотииите ти!

Десет хиляди космати гърбове, черни, сребристи и сиви, десет хиляди мършави дълги тела. Като железни мечове — десет хиляди железни меча. Кипяха пред очите на Сеток, размътваха се като наточените ръбове на вълни над разгневено море. Носеше се тласкана към извисяващите се скали, към щръкналите зъби на изгнилите канари.

Вятърът ревеше в ушите ѝ, ревеше през самата нея и тътнеше като гръм през всяка костичка на съществото ѝ. Усещаше как зверовете се разбиват в брега, усещаше яростта им, докато връхлитаха срещу безчувствения камък и всички жестоки закони, които го държаха на място. Зъбеа се към небето, хапеха и дъвчеха лъчите слънчева светлина, които ги пронизваха. Виеха срещу идещата нощ и в своя лов дебнеа собственото си безумно настървение.

„Ние сме това, което сме, и да се опълчиш на този враг, който сме ние, е безнадеждно.“

„Кой ще се бие за нас? Кой ще се озъби, за да оголи мечове от остро желязо?“

Стръмнините напред отекваха от сблъсъка — беше все по-близо. „Вълци на Зимата, виждате ли ме? Благословен Господарю, горда Господарке, вашият призив ли е това? Чака ли там пещера, в онази разядена стена? И вътре — Крепост на тронове?“

„Има един мирис в дивото, мирис, от който настръхваш, който бликва като лед през човешките жили. Има дири, които пресичат пътеката, тайни проходи под горския саван. Мишки танцуват по рохкавата земя в мига преди да дойдем, а ние сме слепи за всичко това.“

„И всички пространства, разчистени от нашите огньове и нашите оръжия, и нашите рала, трябва след това да запълним с този потен, горчив порой на гордостта. В пустинните земи, създадени от нас, сме готови да застанем с ликуване и триумф.“

„Тронове на Дивото, тронове от кости, кожи и безжизнени очи. Високи като планини са тези Тронове на Зверовете.“

„Кой ни напада? Кой ни преследва в безмилостен лов? Кой ни убива?“

„Всички.“

Носеше се към разядените скали. Унищожението, ако дойде, щеше да дойде като благослов. Топлината на понеслите я зверове бе сладка като любяща целувка, утешителна прегръдка, обещание за спасение. „Аз съм дестраянтът на Вълците. Аз държа в гръдта си душите на всички избити зверове, на този и на всеки друг свят.“

„Но не мога да ги държа вечно.“

„Трябва ми меч. Трябва ми освобождение.“

„Освобождение, да, и меч. Десет хиляди железни меча. В името на Вълците на Зимата, в името на Дивото.“

Сестра Справедливост крачеше по безжизнения пясък далече на юг от Шпила, далече от очите на всички. Някога беше мечтала за мир. Беше живяла в свят, където въпросите бяха редки, и в това бе имало утеха. Ако имаше кауза, достатъчно ценна, за да може да посвети живота си на нея, това бе да измине пътя си от раждане до смърт без конфронтация. Нищо, което да разбуди неспокойствието ѝ, нищо, което да нанася или понася болка. Макар Форкрул Ассаил отдавна да бяха изгубили своя бог, отдавна да бяха преживели ужасната скръб заради жестокия край на този бог — убийство, за което не бе възможно никакво възмездие, — беше започнала да таи в душата си детинската надежда, че е възможно да се сътвори нов бог. Да го сглоби от кости, от размекната глина за мускули, нежната милувка на лице, на което се придава форма, вдъхва се живот от собствените ѝ обични ръце. И този бог щеше да се нарича Хармония.

В света на този бог животът нямаше да изисква смърт. Нямаше да е нужно да се убива, за да се яде. Нямаше да има жестока съдба или случайна трагедия, която да те отнеме, преди да е дошло времето ти, а горите и равнините щяха да гъмжат от животни, небесата от птици, моретата, езерата и реките — от риба.

Желанията на едно дете са крехки неща и тя знаеше, че нито едно от тях не надживява суровото, брутално безразличие, идващо с горчивите императиви на зрелостта: хладноокия порив да се намерят уклончиви доказателства за стойност или да се достигне надутото пренасищане на удовлетворението. Добродетелите се променят. Глината намира нови форми и се втвърдява на камък, а възрастните вдигат оръжия и се избиват.

И в този нов свят, в който се оказа, че бе израснала, нямаше място — никакво — за мир.

Помнеше как слезе от кораба в града, сред тези шумни човешки същества с уплашени очи. Накъдето и да се обърне, можеше да види как, живеят във война, всеки от тях грохнал от умора войник, воюващ с демони — реални или въображаеми. Бореха се за статут, бореха се за достойнство и се бореха да се изтръгнат от своите съседи, близки и събратя. Всъщност самата необходимост, която държеше заедно семейства, общности, провинции и кралства, бе натежала от отчаяние и страх, барикадираше ги срещу непознатото, странното и застрашаващото.

Форкрул Ассаил бяха прави да разрушат всичко това. Щеше да има мир, но в налагането на мир трябваше да има присъда и възмездие. Всички хора на Коланси и кралствата на юг трябваше да бъдат върнати в детското им състояние, а след това да бъдат съградени отново. Не можеха, нямаше да го направят сами — твърде много неща пречеха. Твърде много.

Беше жалко, че за да се постигне устойчиво равновесие, трябваше да умрат много хиляди, но когато алтернативата беше смъртта на *всички*, кой можеше да оспори направения избор? Цели популации бяха прочистени, изклани избиращелно. Цели райони бяха опустошени и в тях не остана нито едно човешко същество, за да се освободи земята, за да се изцери. Онези, на които бе позволено да живеят, насила бяха принудени да приемат нов начин на живот под неумолимото наставничество на Форкрул Ассаил.

Ако това бе размерът на възстановяването, Справедливост щеше да е доволна. Нещата можеше да се получат, равновесието можеше да се постигне, и дори нов бог навярно щеше да се въздигне, роден от трезва вяра в реалността и съвсем реалните ѝ ограничения, роден от искрено смирение и от желанието за мир. Вяра, която да се разпространи по целия свят, наложена от Чистите и Разводнените.

„Ако не беше Сърцето, ако не беше онзи юмрук на изтезание, извлечен от дълбините на залива. Цялата онази сила, така груба, така чужда, така съвършена в своето отрицание. Нашият бог беше убит, но ние вече бяхме намерили път към възмездието — На'Рук, които бяха разкъсали веригите си и сега жадуваха за кръвта на своите господари. Толкова много вече бе в ръцете ни.“

„Ако не беше Сърцето, така възпламенило Благоговение, Спокойствие и другите древни, така отворило душите им. Никое равновесие не може да е свършено — всички знаехме това, — но новото решение лумна ярко, толкова ярко, че ги заслепи за всичко друго. Порталът, изтръгнат от К'Чаин Че'Малле, прочистен от онова мръсно древно проклятие. Акраст Корвалайн, върнат на Форкрул Ассаил, и от онзи портал — от силата на Сърцето — можем да възкресим своя бог.“

„Можем отново да станем деца.“

„Жертви? О, да, но всичко ценно изисква жертви. Равновесие? Ами просто ще премахнем единствената сила, която вечно е готова да наруши това равновесие — човечеството.“

„Нашият отговор е пълно унищожение. Нашето прочистване ще бъде абсолютно. Нашето прочистване ще бъде премахването на цял един вид.“

„Вдигнете високо Сърцето! Дръжте го високо, за да бъде чул гибелният му пулс! Мислите ли, че не ще намерим съюзници срещу грабителствата на човечеството?“

„Съюзници. Да, Благоговение, намерихме си съюзници.“

„И си казвам, че виждам мир в бъдещето — мира на моето детство, мира на хармонията, мира на безмълвния свят. Единственото, от което се нуждаем, за да достигнем до него, е малко кръв. Малко кръв.“

„Но, сестра Благоговение, тогава се вглеждам в древните ти очи и виждам как гладът на нашите съюзници те е заразил. Тайст Лиосан, Елейнт, Господарят и Господарката на Крепостта на Зверовете — но всички те жадуват за хаос, анархия, унищожение, за края на Века на боговете и на Века на човеците. Също като тебе жадуват за кръв, но не малко кръв. Не. Океани, океани от кръв.“

„Сестра Благоговение, ние ще ти се опълчим, когато дойде времето. Смирение е намерила оръжие, оръжие, което да сложи край на безумните ти амбиции.“

Стъпките ѝ бяха шепот в пясъка, но в ума ѝ земята тръпнеше под нозете ѝ. Зноят на слънцето бе жесток на бялото ѝ лице, но огънят на мислите и бе още по-горещ. А гласовете долу на пясъчната ивица, вече недалече, щяха да заглъхнат безсилно пред твърдата ѝ непреклонност. И все пак в тях намираше... надежда.

— Равновесие — промълви тя. — Сестро Благоговение, ти сама ни принуди да ти се противопоставим. Смирение намери оръжието, което ни трябва. Дори да развихриш най-свирепото си безумие, ние ще му отвърнем... и отгоре.

Всъщност изобщо не я интересуваше съдбата на човечеството. Ако всички загинеха — така да бъде. Не, това, което бе важно, тук и сега, и в бъдещето, което идеше, беше *принципът*. „Равновесието има вечен враг и името му е амбиция. Ти си забравила това, сестро Благоговение, и на нас се пада да ти го напомним. И ще го направим.“

Изкачи високите скали над пясъчния бряг. Долу, на петнайсет крачки от нея, десетина човешки същества се бяха събрали и сякаш водеха някакъв спор. В залива зад тях стоеше на рейд кораб... и странните му очертания изведнъж смразиха Справедливост. „Джагът. Глупци!“

Закрачи надолу към брега.

Първите двама моряци, които я видяха, се разкрещяха. Блеснаха оръжия и човешките същества изведнъж се втурнаха към нея.

— Ще говоря...

Един ятаган посече към лицето ѝ. Тя се изви настрани, сграбчи китката и стисна, докато костите не се пръснаха. Мъжът нададе вой, а тя пристъпи напред и заби пръстите си в гърлото му. Кръв плисна от зяпналата му уста, очите се облешиха и той се свлече. Нечий нож се стрелна към корема ѝ. Кръстът ѝ се изви настрани, за да отбегне атаката, едната ѝ ръка изсвистя напред, докопа челото на жената и го строши като черупка на яйце.

В лявото ѝ рамо удари ятаган и отскочи като от здраво дърво. Справедливост изсъска, изви се настрани и два бързи удара прекършиха врата на мъжа. Вече намръщена, загази напред, тела се завъртаха и падаха от замахващите ѝ ръце, крясъците бяха оглушителни...

А след това оцелелите бяха по брега, захвърлили оръжията си, а до водата, на трийсет крачки от нея, стояха четири фигури: мъж и три жени. Справедливост закри към тях.

Магията изригна от най-ниската жена. Вълна изгарящ студ връхлетя срещу Форкрул Ассаил и я изтласка на стъпка назад.

Втората жена бе извадила две метателни брадви с къси дръжки и бързо настъпваше.

„Кълна се в сладката целувка на Бездната, всички ли са самоубийци?“

— Спри!

Една брадва полетя право към нея. Тя се отмести от пътя ѝ, но изпъшка, когато втората я удари в гърдите — желязното острие заседна в гръдната ѝ кост. Прониза я неопишуема болка. Втора вълна на Омтоуз Феллак я надигна от пясъка и я отхвърли на пет крачки назад. Тя падна тежко по гръб, превъртя се и се изправи. Костите на гърдите ѝ се сгърчиха, изхвърлиха острието на брадвата и тя се изправи навреме, за да посрещне следващата атака на жената с брадвите.

Дълги ножове, съсък на остриета.

Справедливост отби ударите един след друг, но бе изтласкана назад на стъпка-две.

Пробуди гласа си.

— *СПРИ!*

Жената се олюля, но след това изръмжа и натисна напред.

— *СПРИ!!!*

Кръв плисна от носа на нападателката ѝ. Кръв в очите ѝ. Тя залитна, но отново вдигна оръжията си.

Справедливост изръмжа, пристъпи напред и я зашлеви толкова силно, че главата ѝ изпраща. Жената рухна. Форкрул Ассаил застана над нея и за миг помисли да ѝ строши гърлото с пета.

Една стрела забърса лявата ѝ скула и отвори червена резка.

— *СПРЕТЕ ВСИЧКИ!*

Жената в краката ѝ простена и се опита да се надигне. Ядосана, Справедливост се пресегна надолу, вдигна я и я запокити в морето на десет крачки отдясно. Изпъна дълъг пръст към магьосничката.

— Ще говоря на теб!

Другата жена с нея изкрещя:

— Тогава спри да убиваш екипажа ми!

Справедливост опипа с пръст резката на скулата си — раната вече се затваряше. Въздъхна. Гърдите я боляха, но костите бяха започнали да заздравяват и болката бързо заглъхна в сърбеж.

— Те ме нападнаха. Аз просто се защитих. Всъщност — добави, докато се приближаваше, — ако исках да ги убия всичките, вече щях да съм го направила.

— А онези пет трупа ей там?

— Както казах, щях да съм ги убила всичките.

Захвърлената в плитчините жена се изправяше колебливо. Справедливост я изгледа за миг и каза кратко.

— Ако отново ме нападне, ще я убия. — Обърна се към магьосничката. — Кажи ѝ го ясно — твоя е, нали?

Ниската пълна магьосничка размърда странно пръстите на едната си ръка.

— Много ми е трудно да я задържа да не ти откъсне главата. Определено боравиш добре с думите, Инквизитор, но това няма да се получи втори път.

Справедливост присви очи към третата жена и изсумтя.

— Казано е, че Селението на Смърт е раздрано. Вашият вид ли вече носи чума на света?

— Не нося никаква чума — отвърна жената.

Форкрул Ассаил се намръщи. Видиотена ли беше тази? Знаеше много добре, че мозъкът на такива същества често загнива непоправимо.

Мъжът, който стоеше до немрящата, я беше зяпнал с единственото си здраво око.

— Какво каза тя, капитане? Че си чумава ли?

— Не, Хубав, каза, че си идиот. Сега млъкни и вземи събери екипажа, че виж как се пръснаха кой накъдето види, и назначи погребален наряд и каквото трябва там. Хайде.

— Слушам, капитане. — После се поколеба и изхриптя дрезгаво така, че да го чуят всички: — Ако някой е чумав, това е тя. Цялата бяла и с всичките тия вени по ръцете, и...

— Върви, Кабан. Веднага.

Мъжът кимна и се отдалечи с куцукане.

Справедливост загледа как нападналата я жена започна да събира оръжията си.

— Инквизитор — заговори магьосничката, — нямаме никакво намерение да търпим вашата... присъда. Всъщност обявяваме ви за свой враг.

— Сляпата омраза ли е единствената ви реакция? — попита Справедливост. — Наричаш ме Инквизитор, с което ми подсказваш, че знаеш определени подробности от местно значение. Но все пак титлата е предположение. Допускаш, че всички Форкрул Ассаил са

Инквизитори, а това е невежество. Всъщност повечето Инквизитори, които наложихме над народите на тази земя, бяха Разводнени — в жилите им тече толкова човешка кръв, колкото и на Ассаил. Намерихме доста приятна ирония в това да наблюдаваме усърдието им, между другото.

— Въпреки всичко — отвърна магьосничката, докато продължаваше заповедните си жестове към слугинята си, — трябва да гледаме на теб като на свой враг.

— Все още не разбираш, нали? Вашите врагове са Древните сред Чистите, които искат пълното унищожение на целия ви вид, не просто на този континент, а по целия свят.

— Сигурна съм, че разбираш защо бихме могли да възразим на такива желаня — рече магьосничката, а слугинята ѝ междувременно дойде при тях и пъкна глинена лула в пухкавата ѝ ръка. Младата жена запуфка да я разпали и продължи: — И макар, изглежда, да ми намекваш, че не споделяш ревността на вашите Древни Чисти, не мога да не се запитам какво точно те доведе тук, при мен.

— Спазарила си се с джагътите — каза Справедливост.

— Те споделят отвращението ни към вашите представи за справедливост.

Справедливост се намръщи.

— Не мога да разбера каква ценност виждат джагътите в теб, малко глупаво момиче, което си играе с гибелна магия, да не говорим за това безжизнено изчадие, приютило в себе си паразит. — Погледът ѝ се впи в слугинята. — Има ли чар някакъв в тази? Ако има, твърде неуловим е за мен. Кажете ми, магьоснице, джагът ли е тя?

— Слугинята ми? Богове, не!

Очите на Справедливост се спряха на кораба в залива.

— Там ли е той?

— Кой?

— Твоят съюзник. Бих искала да говоря с него. Или с нея.

От лулата изпуфка облак дим.

— Извинявам се, какъв съюзник?

— Къде се крие джагътът? — настоя Справедливост.

— А, разбирам. Греша. Не съм сключила никаква сделка с определен джагът. Просто пожертвах малко кръв за привилегията на Омтоуз Феллак...

Немрящата се обърна към чародейката.

— Какво си направила?! Блудния да ме бутне — онази буря! Не можеш да...

— Необходимост, капитан Елале. А сега, моля те, поразмишлявай в мълчание за малко, нали?

— Изумена съм — призна Справедливост. — Не си представях, че ще си толкова... задръстена.

— Тръни и камъни...

— Не можеш да се пазариш с Омтоуз Феллак — не си Джагът. Не, трябва ти благословия или лична намеса, и това е вярно както за смъртен, така и за Древен бог. Този кораб е джагътски — видът му не е плавал по моретата на този свят от хилядолетия. Откъде е дошъл?

— От селението на самия Омтоуз Феллак — каза чародейката.

— Не, това е невъзможно. Освен ако някой джагът не е пътувал в лабиринта — но не, той е само лед — този кораб е построен в *този* свят. Разбираш ли защо това е нелогично.

— Явно не е само лед.

— Видяла си Омтоуз Феллак?

— Слугинята ми — отвърна чародейката. — Тя отпътува през портала. Влезе в Омтоуз Феллак и се върна с кораба.

Справедливост се обърна към слугинята.

— Опиши мястото, където беше.

— Просветли я — заповяда магьосничката, след като слугинята се поколеба.

Слугинята сви рамене и рече:

— Гора. Демони. Оврази. Зли маймуни.

— Не си пътувала до Омтоуз Феллак — заяви Справедливост. — Порталът се е отворил към друго селение, различен лабиринт.

— Не може да бъде — възрази чародейката. — Моят ритуал се захрани от силата на Омтоуз Феллак.

— О, спрете — провлече немрящата, беше скръстила ръце на гърдите си. — Тази Форкрул Ассаил е дошла да преговаря. Искане да предаде своите. Очевидно е дошла да търси съюзници, макар че защо е решила да търси нас си остава донякъде загадка, след като явно не знаеше, че използваш Омтоуз Феллак, принцесо. Тъй че, освен ако уменията ти в магията са такива, че дори боговете да треперят, признавам, че ми е трудно да разбера какво иска от нас.

Справедливост въздъхна и каза:

— Усетихме докосването на Древен лабиринт, но не можахме да определим кой е.

— Значи са те изпратили Древните Чисти?

— Не, тези, които стоят близо до Шпила, са почти слепи за отдалечени сили. Като казвам „ние“, имам предвид себе си и другарите ми. Пътували сме много пъти далече отвъд влиянието на мощта, излъчвана от Шпила, иначе нямаше да можем да засечем тези... смущения.

— А сега искате да постигнете някакъв съюз — каза немрящата.

— Вие търсите Шпила и онова, което лежи на олтара му...

— Не точно — прекъсна я чародейката, замълча, за да дръпне здраво от лулата, и добави: — Търсим начин да предотвратим онова, което замисляте вие.

— И как мислите да го предотвратите?

— По същия начин като теб: съюзници.

— Ако искате да имате и най-малката надежда за успех, ще ви е нужна нашата помощ.

— А ако не ти повярваме? — попита немрящата.

— О, всичко това е просто загуба на време — заяви Справедливост. — Ще говоря с джагъта веднага.

— Няма джагът — каза чародейката зад воала от дим.

— Значи той или тя се крие дори от теб. Отвори портала — онзи, който си използвала за слугинята си. Присъствието е много близо — усещам го. Усетих го още когато отприщихте Омтоуз Феллак срещу мен. Отвори портала и нека всички да видим кой е дошъл сред нас.

Магьосницата изсъска и подаде лулата си на слугинята. После каза:

— Е, добре. Ще бъде крехък портал. Всъщност бих могла да се проваля...

— Няма.

Чародейката се отдалечи, полюшвайки закръглените си бедра. Вдигна ръце и пръстите ѝ се задвижиха във въздуха, сякаш дърпаха невидими конци.

Изля се жесток студ, пясъкът запращя като изгорен от мълния и порталът, който изригна, бе огромен, зейнал и извисен. През нахлулия леден въздух протече сладникава смрад. Миризмата на смърт.

На прага на портала се изправи фигура. Висока, изгърбена и съсухрена, със зеленикавосиво лице, пожълтели бивни стърчаха от долната челюст. Хлътнали очи ги изгледаха изпод опърпана вълнена качулка.

Мощта, която се изсипа от привидението, накара Справедливост да залитне назад. „Бездна! Джагът, да, но не просто някой Джагът! Смирение — можеш ли да ме чуеш? През този вой? Можеш ли да ме чуеш? Съюзник стои пред мен — съюзник на древна — толкова древна — сила! Този може да е бил Древен бог. Този може да е бил... всичко!“ Задъхана и събрала всичките си сили да не коленичи, да не се преклони пред това страховито същество, Справедливост успя да вдигне глава и се взря в празните кухни на очите му.

— Познавам те — рече тя. — Ти си Качулатия.

Джагътът пристъпи напред, порталът се завихри и затвори зад него. Гуглата спря, огледа поред всички, след което тръгна към Справедливост.

— Те те направиха свой крал — прошепна тя. — Те, които не следваха никого, избраха да последват *теб*. Те, които отказваха всякаква война, поведоха *твоята* война. И онова, което направи тогава — което направи...

Съсхрените му длани я уловиха. Той я вдигна от земята, а след това отвори уста и я захапа отстрани по лицето. Бивните се забиха под костта на бузата и изтръгнаха окото от тази страна. Отпра половината лице сред кървава каша, а след това захапа отново, под очните дупки, и бивните се забиха в мозъка ѝ.

Справедливост висеше в ръцете му и усещаше как животът се изцежда от нея. Главата ѝ странно се замая. Сякаш плачеше само с едно око, а от гърлото ѝ не можеше да се изтръгнат думи. „Някога мечтаех за мир. Като дете мечтаех за...“

Шурк Елале гледаше ужасено. Джагътът захвърли трупа настрана. От плувналата му в кръв уста паднаха парчета от черепа.

След това Качулатия се извърна към тях и рече със сух монотонен глас:

— Никога не съм харесвал много Форкрул Ассаил.

Никой не проговори. Фелаш трепереше, беше пребледняла като самата смърт. Слугинята бе отпуснала безсилно ръце и изобщо не мислеше да посегне към брадвите на колана си.

Шурк Елале най-сетне се овладя и каза:

— Имаш изключително странен начин да приключваш дискусия, джагът.

Празните дупки на очите сякаш я намериха някак и Гуглата рече:

— Нямаме нужда от съюзници. Освен това наскоро научих един урок по краткост, Шурк Елале, и ми хареса.

— Урок? Сериозно? И кой ти дава уроци пък на теб?

Джагътът се извърна и се загледа над водата.

— А, моят кораб „Смърт“. Признавам, беше отживял каприз. Все пак не можеш да не се възхитиш на очертанията му.

Принцеса Фелаш, Четиринадесетата дъщеря на Болкандо, се смъкна на колене и повърна на пясъка.

10.

Какво на този свят злочест
донесе твоята неволя?
Защо признаваш в своя глас
тъй жалко жертвената роля?
И в жаловитата обида,
обагрила очите ти,
скърби живот в страдание,
изплащащ вечно тежка дан.

Стойхмe там под слънцето,
от жаждата събрани с упование,
жената бронзова, държеше чашата
с гърди, надвиснали над купела,
и гледаше отгоре състрадателно.
Или пък може би с презрение?
Тя е кралицата на блянове
и дара ѝ избираш сам —
дали да бъде жал зад булото,
или презрителна насмешка.
Да бях излъскал аз очите ѝ
за взор по-ясен.
Да бях погалил розите
за вкус по-сладък.
И щом от чашата отпием
и се отверъщаи погнушен,
се чудя на езика чакащ
и сетивата ти безчувствени,
тъй жадни да ограбят.

Какво на този свят злочест
донесе твоята неволя?
Какво да кажа, за да съживи

ранения ти поглед?
Безсилна е целувката ми хладна
и млякото ми е вгорчено
тук под камбаната на храма
пред твоя тъй помръкнал взор.

Десет хиляди висят от дървета,
нозете им са голи корени
под слънцето лишени от надежда.
Секачите отдавна си заминаха
по пътя,
по дирите в прахта,
които се преплитат и се вият
като дим
на хиляди огньове,
като маяци блеснали
в нощта пустинна.
И казаха прокажените,
насядали под хълма,
че някой без ръце,
но който можел да се взира
тъй както да се взре
единствено слепец
във ужаса на довода горчив,
все пак с едната си разядена ръка
посегнал в тъмното небе,
а с другата, съвсем окапала,
към къщи ме повел.

Дървосекачи
Таблички II-III
Хетра от Ейрън

Границата на Стъклената пустиня бе накъсана линия от кристали
и балвани, досущ като древен бряг. Араникт не можеше да откъсне

поглед от него. Седеше отпусната в седлото на уморено тътрещия се кон, придърпала качулката над лицето си против изгарящото слънце, встрани от главната колона. Принц Брис яздеше някъде напред, близо до авангарда, и я бе оставил на мира.

Необятният плосък като тепсия простор на пустинята бе заслепяващ, блясъкът бе болезнен и някак странно противен, все едно бе свидетелка на продължаващо престъпление, жестоко проклетие, изтерзало самата земя. Камъни, стопени на стъкло, късове кристал, стърчащи като копия, други израснали като храсти — и всеки клон и вейка блещукаха като направени от лед.

По границата имаше могили от кости, струпани като плавей. Повечето бяха натрошени на трески, сякаш онова, което се бе стоварило върху земята, беше смазало с огромния си юмрук всяко живо същество и изтръгнало живота му — приличаше на съзнателен акт, упражнение в невероятна злост. Струваше й се, че все още може да долови вкуса на злото, все още може да усети гнилия му дъх във вятъра.

Вълни на погнуса извираха от стомаха й непрестанно и плъзваха бавно като прилив, и щом се отдръпнеха назад, оставяха утайка в костите й. „Това място иска да ме убие. Усещам го.“ Кожата й бе лепкава и хладна под наметалото. „Иска ме отвътре. Гладно като зараза. Кой може да е направил това? Защо? Какъв ужасен сблъсък е довел до това?“

Представяше си, че ако се вслуша достатъчно внимателно, ако всички звуци от хилядите крачещи напред войници и стотици търкалящи се фургони заглъхнат изведнъж, ако дори стонът на вятъра заглъхне, ще може да чуе все още монотонните слова на ритуала, възпламенил пожарите и довел до жестокото оскверняване, превърнало земята в Стъклената пустиня.

„До това води отчаянието, онова отчаяние, което краде светлината от света, което се надсмива на борбата на самия живот да съществува, да устои. Което се опълчва на желанието ни да изцерим, да поправим всичко, което сме разрушили. Което отказва самата надежда.“

„Ако отчаянието има ритуал, проговорил е тук.“

Докато яздеше толкова близо до искрящата граница, до бреговете от кости и напукани скали, имаше чувството, че пустинята я поема

вътре в себе си, че убийствените кристали са започнали да растат вътре в нея, нашепват пробудени в ехото на древни светове. „Че всичко, което сме, е направено погрешно. Това е усещането, което внушава.“

Армията на Брис Бедикт беше на много дни зад другите две, тъй като принцът се бе постарал да се раздели с Ловците на кости последен. Бяха продължили с тях до самия край на пустинята. Осем дни през все по-пресъхнала и негостоприемна земя. Питаше се дали се бе надявал да накара адюнктата да размисли, да я убеди колко безумна е решимостта ѝ да прекоси Стъклената пустиня. Или навярно бе обмислял да придружи обречената сила. За първи път, откакто бяха станали любовници, Брис се беше затворил за нея. „И не само за мен. За всички.“

„А в деня, в който се разделихме с тях, стоеше близо до Тавори, но не каза нищо. Поне докато всички гледахме как Ловците на кости се строиха и поеха на път през онова отвратително сметище от кристали и кости и навътре в жестокия блясък. Всички гледахме и никой от нас — нито един от цялото множество войници — нямаше какво да каже.“

Когато и последният тежко натоварен фургон се изтъркаля през прохода и последният завихрен по дирята на малазанците облак прах се разнесе, когато колоната се стопи в свирепия блясък и надигащ се зной, Брис бе извърнал лицето си към нея.

Погледът му я стъписа, разби цялата ѝ защита. Каквото и да беше мислил да направи, за да разубеди адюнктата, моментът бе отминал. Не, хиляда моменти. Цели осем дни и никой от тях задържан, никой от тях стиснат в ръката като оръжие. Крехката стена от безмълвие го беше надвила, надвила бе всички. Онзи поглед...

„Безпомощен. Изпълнен с... В името на Бездната, изпълнен с отчаяние.“

Изключителна жена бе Тавори Паран. Всички го разбираха. Всички бяха видели ужасяващото величие на волята ѝ.

И войниците ѝ я бяха последвали. За Араникт това бе най-непоносимото за гледане. Отделенията се събраха, ротите се строиха и докато минаваха в марш покрай принц Брис, му отдаваха чест рязко и отсечено. „Като на парад. Очите скрити в сянката на шлемовете, стегнатите юмруци на гърдите, израженията, изсечени от камък — богове, никога няма да забравя това. Онези лица. Ужасяващи със своята празнота. Войниците: ветерани от нещо много отвъд битките,

много отвъд вдигнатите щитове и оголените мечове, отвъд дори писъците на умиращите другари и опустошаващата скръб.“

„Ветерани от цял живот на невъзможни решения, на всичко непоносимо и всичко непримиримо.“

След това Брис Бедикт подкара в челото на колоната и поведе войниците си на юг, покрай самата граница на Стъклената пустиня. Беше ясно, че веднага щом стигнат най-южния ѝ край, скоростта ще стане свирепа. Бяха на повече от седмица зад перишите и легиона Евъртайн.

Араникт запали нова пръчка ръждивец. Вратът ѝ се беше схванал, а се оказваше невъзможно да извърне лице и да гледа напред. Стъклената пустиня я държеше като капан.

„Те са там. Залитат ли вече под напора ѝ? Заразила ли ги е вече лудостта ѝ? Избиват ли се вече помежду си, обзети от безумна ярост? Вече три дни. Може вече да са мъртви, до един. Още кости за трошене, да ги навее вятърът до брега — единственото отстъпление, което им е останало.“ Погледна отново избелелите грамади от кости. „Всички вие ли сте се опитали да преминете пустинята.“

Самата мисъл я смрази. Потръпна и с усилие извърна очи от ужаса вляво от себе си.

„Брис, обич моя, какво ще изковеш сега от всички ни? Ние ледериите познахме твърде много поражения в последно време. И вкусихме отново собствената си кръв, срещу На’Рук. Не толкова горчива този път, защото спасихме Ловците на кости. Все пак бледнеем пред съюзниците ни. Нищожни сме в тяхната сянка.“

„И все пак... те ни отдадоха чест.“

Не можеше да заличи този миг от ума си. Лицата я терзаеха и се боеше, че ще е така до края на живота ѝ.

„Чия армия са те? Тези Ловци на кости. Каква е каузата им? А силата вътре в тях, откъде идва? Дали е затаена в душата на адюнктата? Не... не мисля. О, тя е средоточието на всички тях, но те не хранят обич към нея. Виждат я, ако изобщо я виждат, като нещо не по-различно от планина, като стълб от буреносни облаци, като настръхнало сиво море — виждат я като част от естествения свят, нещо, което да се понесе и удържи.“

„Видях в лицата им ерозията на волята ѝ и те я носеха. Носеха я както всичко друго. Тези малазанци засрамват самите богове.“

— Приближават се бързо към нас, ваше височество, от северозапад.

Брис кимна.

— Изтегли летящото крило, Преда. Ще взема знаменосеца и моята Атри-Цеда — щом ни видите да препуснем извън колоната, пусни крилото зад нас.

— Да, ваше височество.

Преда отпрати двама ездачи, един към крилото на фланга на леката конница, друг — да доведе Араникт от колоната. Знаменосецът, още съвсем младеж, спря до принца. Лицето му беше преbledняло и изопнато.

— Няма повод за тревога, войник — каза му Брис. — Това е среща на съюзници.

— Но... гущери, сър!

— К'Чаин Че'Малле. Не Късоопашати — сигурен съм, че си чул, че армията, която сега подхожда към нас, разгроми На'Рук.

Младежът кимна и облиза нервно устни.

Брис го изглежда замислено.

— Войник, нашето стълкновение с На'Рук... за първи път ли опита тогава вкуса на битката?

— Тъй вярно, сър.

— Ти ли носеше този пряпорец?

— Не, сър. Е, бях третият поред за деня, но тогава вече бяхме в пълно отстъпление...

— Оттегляне — поправи го Брис. — Повярвай ми, едно пълно отстъпление е много по-кърваво от това, което постигнахме.

— Да, сър.

Брис вдигна очи към знамето и едва потисна стона си, след като то за пореден път му напомни за извратеното чувство за хумор на брат му. „Не пряпорец на легион. Не, Имперското знаме, ни повече, ни по-малко.“ Провиснал от желязната кръстачка, платът представляваше опърпан правоъгълник безцветна вълна — беше всъщност откровено копие на одеялото на Техол, в мащаб почти едно към едно. А в центъра, където човек можеше да очаква елегантен или горд хералдически знак, стоеше новият герб на крал Техол Единствения на

Ледер: три четвърти изображение на леглото на покрива на брат му, а ако човек се вгледаше внимателно, щеше да види присвити под това легло шест оскубани — но живи — кокошки. Щом ги зърна, Брис си спомни за срещата си с Техол, когато му го показва...

— Настояваш войските да се сражават под *това*?

— Е, вече го *направих*. Леглото имам предвид. Пилците също — можеш ли да си представиш величината на святия им ужас да знаят, че Бог е поискал да ги сготви? Добре де, не точно техният бог. Макар че всъщност не можем са сме сигурни в това, нали? Бъг, случайно да си почитан от кокошки и петли?

— Не и от двете едновременно, ваше величество.

— Благодаря. Беше много просветляващо.

— Самата причина да съществувам, ваше величество. Няма защо.

— Техол...

— Да, Брис?

— Разбирам възгледа ти, че достойнството не може да се намери в... въ, материалното — трон, корона, великолепно имение или каквото е там... но когато стане дума за армията...

— О, винаги чувам само това от тебе, братко! „В армията не е така, Техол“, „Наборите няма да приемат еди-какво си, Техол“, „Не им харесва розовото, Техол“. Жалкият консерватизъм на тази прашасала институция е, честно казано, досаден.

— Не помня да се е споменавало за розово, ваше величество.

— Не се спомена, Бъг. Бях просто илюстративен.

— Каква точно илюстрация имахте предвид? Да призова ли отново дворцовия художник?

— В името на бездната, не! След онова поражение с жена ми и онази хубавичка гвардейка...

— Бивша гвардейка, ваше величество.

— Сериозно? По чия заповед? Настоявам да разбере!

— На нейно величество, ваше величество.

— Онази месеца се във всичко крава... о, не ме гледай така, скъпа — говорех за теб само в официалното ти качество. Тъй че, макар да негодувам от кралицата, любовта ми към моята красива жена си остава все така лъчезарна и вечно неопетнена...

— Колко лошо, че същото не може да се каже за онази млада жена, съпруге.

— Нея изобщо не съм опетнявал — нито веднъж!

— Техол, виждал ли си *изобщо* онази проклета картина?

— Само веднъж, скъпа, след като ти изгори единственото копие.

И — точно така, изглеждаш много добре с този размахан пръст — художникът оттогава е потиснат...

— По-скоро бяга уплашен — подхвърли Бъг.

— Техол, за Имперското знаме...

— Не започвай пак, Брис. Мислех, че отдавна го решихме това. Хубаво е и много подходящо...

— Но кой ще се стече под него?

— Брис, ако една армия трябва да се стича под нещо, човек може да предположи, че здраво е загазила, нали? Е, добре, има ли подходящо място, под което да се свре, от кралското легло?

— С всичките други пилци — добави Бъг. — Виж, това беше умно, ваше величество.

— Чакай малко — намеси се кралицата. — Какво имаше предвид с „единственото копие“?

— Брис, събирай войските!

Сега, изпотен под яркото слънце, братът на краля изсумтя... но как му липсваха онези дни. Хаотичният палат на крал Техол изглеждаше много далече. Присви очи към знамето и се усмихна.

Араникт се приближи и спря до него.

— Принце, радвам се, че ви виждам усмихнат. Какво толкова ви развеселява?

— Нищо, Атри-Цеда. В смисъл, нищо съществено. К'Чаин Че'Малле са ни намерили — каква пъстра сбирщина съюзници ставаме, не мислите ли? Все едно. Елате с мен. Искам да се запозная с новите ни командири.

Тя се намръщи.

— Не са ли двама прости морски пехотинци, ваше височество? Всеки може да се сдобие с титла — това едва ли ги прави годни да искат подчинение от един принц, да не говорим за кралицата на Болкандо.

— Геслер и Сторми са много повече от прости малазански десантчици, Араникт. И нямам предвид новите им титли.

— Не помня да съм ги срещала.

— За мен ще е удоволствие да ви запозная, ако благоволиш.

Подкараха един до друг, знаменосецът яздеше на дваайсет крачки пред тях. Конските копита затупаха кухо.

— Брис, чуваш ли това?

— Яздим по дъното на древно езеро — каза той. — Често пъти езерото остава, но само под повърхността, и смятам, че точно така е било тук някога. Но сега...

— Водата е изчезнала.

— Да. Изчезнала е.

— Възможно ли е всички да пропаднем?

Той сви рамене и не каза нищо.

— Значи вече и теренът под нас е несигурен.

— Съжалявам, Араникт. Дълго те пренебрегвах.

— Да.

Летящото крило възвиваше зад тях, трийсет пиконосци на Блуроуз в съвършен строй. Брис помисли за войника, когото бе загубил — „заради любов, ни повече, ни по-малко“. Хенар Вигълф сега вървеше с Ловците на кости. „И дори да съм го изпратил на смърт, не мисля, че ще проклина името ми.“

— Не се оправям много добре със скръбта, Араникт. Когато умряха родителите ни, без Техол и Хул едва ли щях да го преживея. Куру Кан ми каза веднъж, че скръбта няма нищо общо с тези, които са си отишли, и е свързана само с тези, които са останали. Усещаме отсъствието им в живота си като отворени рани и те никога не се затварят, колкото и години да минат.

— Скърбиш ли тогава за адюнктата и Ловците на кости?

— Безсмислено е, нали? Тя... трудно е човек да харесва тази жена. Тя гледа на всеки човешки жест като на някакъв вид поражение, слабост. Отговорностите ѝ я поглъщат, защото няма да си позволи нищо друго.

— Разправяха, че имала любовница — каза Араникт. — Загинала е, спасявайки Тавори.

— Представи си раната, която е оставило това.

— Никой не иска да бъде нехаресван, Брис. Но ако трябва да е така, човек се стреми към други неща. Като уважение. Или дори страх.

Всеки избор, който правим, отпада, без дори да го забележиш, докато не останат съвсем малко, и тогава осъзнаваш, че си само това, което си.

Брис помисли над думите ѝ и въздъхна.

— Би трябвало да я харесам. Да намеря нещо... Освен нейната вещина, освен нейната упоритост дори. Нещо...

— Брис, за какво скърбиш? Да не би да е за това, че не успя да намериш у Тавори причините, които ти трябваха, за да я последваш?

— Трябваше да говоря с теб преди няколко дни — изсумтя той.

— Беше потънал в мълчание.

— Задържах се близо до нея, колкото можах. Като човек, умиращ от жажда — беше ли тя спасението ми? Или беше просто мираж? — Поклати глава.

— Няма да се върнем, нали?

— Да, няма.

— Ще се справим с това.

— Да, тъй че ще трябва да крия несигурността си — от офицерите ми, от войниците...

— Но не от мен, Брис.

Той се обърна да я погледне в лицето и се стъписа, като видя сълзите, потекли по прашните ѝ страни.

— Араникт?

— Няма нищо — рече тя, ядосана сякаш на себе си. — Искаш ли да си като нея, Брис? Искаш ли отговорностите ти да те погълнат?

— Не, разбира се.

— А откакто тръгнахме с Ловците на кости, какво ти даде адюнктата.

— Не много...

— Нищо — отсече тя. — Нищо освен мълчание. Всеки път, когато ти трябваше нещо повече, тя ти даваше мълчание. Брис, ти от много дни не си казал почти нищо на никого. Не поемай чужди рани. Недей.

Той въздъхна, обърна се и се загледа напред. Тъмното петно на легионите в мъгливата далечина и по-близката група от хора и гущери, приближаваща се към тях.

„Когато Пазителят на имената дойде за мен, морето изтичаше от него като сълзи. Но вече бях мъртъв. Не видях нищо от това. Едва след прераждането ми ме намериха тези видения. Виждам как горкият

Рулад Сенгар лежи посечен на оплискания с кръв под и зове братята си. Виждам ги как извързват очите си от него. Виждам тялото си, свлечено до подиума. Виждам моя крал, седящ безжизнен на трона.“

„Можеше ли просто да го оставим там, толкова безсилен да се възпротиви на кукловодите, които винаги се сбират при символите на власт — толкова ли слепи са всички те, та да не разберат нелепостта на амбициите си? Жалката корист на всичките си дребни кроежи? Да сграбчиш тези мъртви ръце и нозе и да го подчиниш на своята воля.“

„Сънувал съм имената на хиляда изгубени богове. Ще ги изрека ли изобщо някога? Ще изрека ли на този свят за сетен път онези имена на падналите? Достатъчно ли е да отдадеш възпоминание на мъртвите? Име в дъха ми, изречено силно, в шепот, в дързък вик — ще се разбуди ли някоя изгубена душа? Ще намери ли себе си отново?“

„Като изричаме името на един бог, създаваме ли го?“

— Брис.

— Да, Араникт?

— Чу ли ме?

— Чух те и ще се вслушам в предупреждението ти, обич моя. Но трябва да имаш предвид, че понякога самотата е единственото останало ти убежище. Самотата... и мълчанието.

Видя как я потресоха думите му и съжали. „Ще възкреся ли с име един бог? Ще го накарам ли отново да отвори очи? Да види всичко, оставащо край нас, да види опустошението, което сме нанесли?“

„Толкова ли съм жесток? Толкова ли съм егоистичен?“

„Мълчание. Тавори, мисля, че започвам да те разбирам. Трябва ли падналите да бъдат принудени да видят за какво са загинали, да видят как е пропиляна саможертвата им? Това ли имаш предвид — това ли винаги си имала предвид — с «незасвидетелствани»?“

— Ето, че сега ти плачеш. Блудния да ме бутне дано, Брис, каква жалка двойка сме. Стегни се, моля те — вече сме почти при тях.

Той вдиша накъсано и се изправи в седлото.

— Не можех да я спра, Араникт.

— Наистина ли го очакваше?

— Не знам. Но мисля, че проумях нещо. Тя ни дава мълчание, защото не смее да ни даде нищо друго. Това, което виждаме като

студенина и безразличие, всъщност е най-дълбокото въобразимо състрадание.

— Мислиш ли, че е така?

— Избирам да го вярвам, Араникт.

— Добре тогава.

— Знаменосец! — извика Брис.

Младежът дръпна юздите и извърна коня си надясно. Брис и Араникт се изравниха с него.

Двамата морски пехотинци бяха слезли от Ве'Гат. До тях стояха една жена и момче и момиче. Жената бе на средна възраст, Оул по рождение навярно. Децата бяха малазанци, макар че явно не бяха близки на двамата. Беше ли ги виждал някъде. В двореца? Вероятно. Зад хората стояха половин дузина К'Чаин Че'Малле, сред които и трите оседлани същества. Два от другите гущери не бяха толкова яки, но вместо ръце имаха мечове, а третото бе с по-широка муцуна, по-едро и невъоръжено. Две дръгливи псета обикаляха между краката на гущерите. Хората тръгнаха към тях.

— Араникт — промълви Брис, — кажи ми какво виждаш.

— Не сега — отвърна тя хрипливо.

Той я погледна и видя, че пали пръчка ръждивец, ръцете й трепереха.

— Кажи ми поне това. Трябва ли един принц на Ледер да отстъпи командването на тези?

Димът изсъска от устата ѝ.

— Морските пехотинци... Да, по една проста причина.

— И тя е?

— По-добре на тях, отколкото на двете деца.

„Разбирам.“

Спряха на пет крачки от тях и гладко обръснатият войник заговори. Погледна знамето и рече:

— Значи е вярно.

Брис се покашля.

— Моят брат, кралят...

— Не храни никакво уважение към военните институции — рече десантчикът и кимна. — Гуглата да ме вземе, само заради това бих го последвал навсякъде. Какво мислиш, Сторми?

Другият мъж се навъси, почеса се по рижата брада и изпръхтя.

— Трябва ли?

— Какво да трябва? Тъпак, казах, че...

— А аз не слушах, тъй че как да знам какво си казвал, Геслер? И пука ли ми изобщо? Ако ми пукаше, сигурно щях да слушам, нали?

Геслер изсумтя сърдито, след което заговори на Брис:

— Принце, бих ви помолил да извините просташкото държане на приятеля ми, но пък той не е петгодишен и аз не съм татенцето му, тъй че можете спокойно да се отнасяте към него с отвращение. Всички ние тук го правим, не е ли тъй, Сторми?

— Не слушах.

— Принц Брис, за командната верига, която иска адюнктата...

— Съгласен съм да отстъпя пред желанията й, Смъртен меч Геслер.

— Е, ние не сме.

— Точно така — изръмжа Сторми. — Гес най-добре да се оправя с Че'Малле — всичко е до миризмите, нали? Трябва само да пръдне и всички мечове са извадени, което общо взето си е както си беше едно време. Ами че то в казармите още...

— Всичко е до доверието — каза момчето. По-голямото куче беше клекнало до него. Очите му блестяха войнствено на покритата с белези муцуна.

Всички се смълчаха. Тишината се проточи.

— Няма да е зле да обясниш, Гръб — каза мрачно Геслер.

Брис понечи да заговори, но Араникт го спря с ръка на рамото му.

— Всичко се свежда до това кого тя познава най-добре — продължи Гръб. — Нищо повече.

— Ние спасихме живота им! — възкликна знаменосецът.

— Млъкни, войник — сръза го Брис. — Това, което казва момчето, е смислено, Геслер. В края на краищата как може тя да разбере мотивите ни? Тази война е нейна, винаги е била нейна. Защо сме тук? Защо кралица Абрастал изглежда готова също да превърне това в своя кауза? Ловците на кости смъкнаха ледериите на колене — не бихме ли могли да таим негодувания заради това? Не бихме ли могли да мислим за измяна? Колкото до Болкандо, според всички описания хундрилите са опустошили огромни райони в кралството и

са пролели кръвта на поданиците на кралицата. Заедно с перишите са подложили Болкандо на пълен грабеж.

— А защо да има по-добро основание да се довери на нас? — попита Геслер. — Нас ни отмъкнаха и сега командваме собствената си проклетата армия от гущери. Фактът е, че дезертирахме от...

— От нищо не съм дезертирал! — извика Сторми. Малкото куче заджавка.

Брис забеляза усилващата се тревога на лицето на жената от Оул. Улови погледа ѝ и рече:

— Вие ли сте дестраянтът?

— Аз съм Калит — отвърна тя. — Не разбирам какво става. Както използвате търговската реч, има думи, които не знам. Съжалявам. — Кимна към Геслер. — Той е Смъртен меч на К'Чаин Че'Малле. Той е защитник на Матрона Гунт Мач. Трябва да се бием, за да останем живи. Има стари рани... стари... престъпления. Не можем да избягаме. Гунт Мач не може да избяга. Воюваме и ще воюваме.

— И по някакъв начин адюнктата разбира тази истина — разсъди Брис. — Как?

Калит поклати глава.

— Не я познавам. Но... — Посочи момичето до Гръб. — Където отиде тя, има огън.

Геслер потърка лицето си с ръце.

— Нашата... Цеда. Синн. Без нейната магия и на Гръб На'Рук щяха да ни победят. Не на земята, а от небесните крепости. — Въздъхна. — Тъй че Синн и Гръб спасиха живота на всички ни. Адюнктата каза, че ще ни трябват.

— Не — поправи го Сторми. — Каза, че ще са в по-голяма безопасност с нас, отколкото с нея.

Геслер се обърна към Брис.

— Мислехме да тръгнем след нея — в онази пустиня.

— Няма да бъде отклонена — каза Брис. — И не иска никой от нас да я последва. Убедена е, че ще сме нужни другаде.

— Не мога да поема командването — каза Геслер. — Аз съм само един проклет от Гуглата морски пехотинец, шибан сержант.

— Беше проклет Юмрук, Геслер! — настоя Сторми.

— За три дни...

— Докато те разжалваха, да! А защо те разжалваха? Не искаш да го кажеш, нали?

— Остави...

— Няма! — Сторми изпъна пръст към приятеля си. — Ти си въобрази, че може да си следващият Дасем! И взе, че закле душите на всички ни на един проклет бог! Не ти е за първи път да си Смъртен меч, нали?

Геслер се обърна вбесен към Сторми.

— Откъде можех да знам? Не е като Финир да се е протегнал и да ме е потупал по главата, нали? А за тебе какво да кажем, *Адютант*? Излъга проклетата императрица!

— Картерон и Урко ме помолиха!

— Ти предаде империята!

Цеда Синн се смееше, но беше студен и жесток смях.

Калит бе пребледняла и отстъпи назад, въртеше широко отворените си очи от Геслер към Сторми и обратно.

— Точно за това ще сте нужни — рече Синн на Геслер. — Но няма да ви хареса. Ха! Изобщо няма да ви хареса!

Геслер понечи да се нахвърли върху момичето, но Сторми го спря и го избута назад.

— Ще спрете ли всички!?

Викът на Араникт наистина ги спря.

Геслер изруга тихо и извърна очи от предизвикателния поглед на Сторми.

— Принце, изобщо не съм го искал това. Искрах вие да поемете върховното командване — вие или Кругава. Богове, дори онази кралица, за която говорихте. Изобщо не го искам.

— Проблемът се оказа много по-сложен, отколкото мислех — рече Брис. — Но ще спазя споразумението си с адюнктата. Не очаквам и кралица Абрастал да склони. Нашите благороднически титли са само продукт на обстоятелства. Не предполагат някаква особена дарба или способност, както и двамата знаем. Смъртен меч Геслер, не може да се отрече, че вие командвате най-внушителната армия в този съюз, поради което командването трябва да се падне на вас.

Геслер въздъхна отчаяно.

Сторми изръмжа, обърна се и закрачи към чакащите К'Чаин Че'Малле. Малкото рошаво куче го последва.

Геслер сви рамене.

— Харесваше ни както го бяхме направили — богове, колко отдавна беше. Сврени в някакъв мръсен гарнизон в едно вмирисано рибарско селце. Бяхме се покрили толкова далече, че светът сякаш бе забравил за нас, и точно така искахме да е. А виж ни сега. Богове на бездната!

Брис кривна глава.

— И оттогава сте били с адюнктата?

— Не съвсем. Въвлякохме се във Вихъра — един бунт. Обвиняваме Имперския историк за това, него, да. Все едно, изобщо не си заслужава да се знае — мизерна история за това как се тътрим и се лутаме насам-натам през половината проклет свят. Нищо забележително не направихме, освен може би че останахме живи, и виж докъде ни доведе това.

— Щом двамата с приятеля ви се чувствате толкова впримчени, защо просто не напуснете? — попита Брис. — Не се ли нарекохте вече дезертьори?

— Де да можех. Наистина. Но не можем и го знаем.

— Но... защо?

Геслер погледна унило Гръб и промълви като осъден на смърт:

— Защото *тя ни вярва*.

— Всъщност се получи доста добре — подхвърли Араникт, докато язدهа в бавен тръс назад към колоната.

Брис я погледна.

— В гласа ти имаше голяма тревога, Араникт. Когато ни стресна всички.

— Откъде идват боговете, Брис? Знаеш ли?

Той поклати глава. Не искаше да пробужда спомените си за морското дъно, за забравените менхири, загърнати в тиня. Сякаш цял живот беше странствал из онези кални пусти дълбини. „Спах и толкова исках да спя — вечно. А ако това не беше смъртта, която намират другите, беше смъртта, която намери мен. Такава умора... бях загубил волята си да се измъкна на свобода.“

— Геслер и Сторми — промълви Араникт. — Те са на една ръка разстояние.

— Моля? От какво?

— От божествеността.

— Говориш за неща, за които обичаше да говори Куру Кан. Представата на древната Първа империя за възнесението.

— Дестраянтът спомена за огън.

— Момичето, Синн...

Араникт изсумтя.

— Тя, да. Огънят, в най-безумната си проява, е изключително унищожителен — би могла да изгори всички ни на пепел, без изобщо да помисли. Когато таиш такава сила в себе си, тя изгаря всичко човешко. Не *чувстваш* нищо. Но, Брис, ти не разбираш — адюнктата иска Синн да е с тях.

— Колкото може по-далече от нея? Не мисля, че Тавори би...

— Не, не това е основанието й, Брис. Геслер и Сторми са.

— В такъв случай беше права като каза, че не разбирам.

— Те двамата са влизали в Крепостта на Огън, в това, което мъдреците на Първата империя са наричали *Телас*. Тавори иска Синн да е с тях, защото никой друг не може да й устои, никой друг не би могъл да се надява да преживее силата й, защото когато Синн съживи тази сила, както каза Калит, *ще има огън*.

— Адюнктата предупреди за измяна...

— Брис, Геслер и Сторми са на ръба на асцендентството и го усещат. Двамата са се вкопчили на живот и смърт...

— В какво са се вкопчили?

— В човечността си — отвърна тя. — Пръстите им са изтръпнали, мускулите им пищят. Ноктите им са напукани и кървят. Видя ли как ги гледаше момчето? Онзи Гръб? Той стои до Синн като въплътената й съвест — тя вече наистина е извън нея. Би могла да я изтласка настрана или да изтръгне живота й — не знам защо не го е направила вече. Въпреки всичкият този огън в ръцете й сърцето й е студено като лед.

— Да не би да ми казваш, че момчето няма никаква своя сила?

Тя го погледна рязко.

— Адюнктата спомена ли за него? За момчето?

Той кимна притеснено.

— Какво каза?

— Каза, че той бил надеждата за всички нас и че в края неговата сила ще — би могла — да се окаже спасението ни.

Тя се вгледа в лицето му.

— В такъв случай, Брис, наистина сме в беда.

„Измяна. Когато лицето пред нас се окаже лъжа, когато очите лъжат и крият истините. Ще има ли някога край на тези неща?“

Отново помисли за морското дъно, както знаеше, че ще стане. „Имам тези имена, дълбоко в себе си. Имената на падналите. Мога да чуя всяко от тях, там, със собствения си неповторим глас. И все пак толкова много от тях звучат еднакво, вик на болка. На... измяна. Толкова много и толкова много пъти.“

— Тя вярва на тези двама морски пехотинци. Вярва, че няма да ѝ изменят. Само това има. Само на това може да се надява.

— Да — рече Араникт. — И още по-лошото е, че онази жена от Оул — Калит, — която каза, че не разбира нищо. Разбира го много добре. Харесва ли ѝ, или не, съдбата на К'Чаин Че'Малле е в нейните ръце. Тя е дестраянтът на Матроната — представяш ли си как ще се довери на Синн? С живота на всички тези същества? С Матроната и всички останали К'Чаин Че'Малле? Едва ли. Тя е в същото положение като нас — всичко се свежда до Геслер и Сторми, а тя ги гледа как се дърлят и за най-малката дреболия.

— Сигурно ѝ къса сърцето.

— Тя е ужасена, Брис. И е толкова сама, толкова сама. С всичко това.

Конете им бяха забавили ход. Без да ги усети, знаменосецът бе продължил напред и вече се приближаваше към колоната. От толкова далече знамето приличаше на бял флаг.

— Араникт, какво можем да направим?

— Каквото и да се случи, трябва да останем с тях — отвърна тя. — С Геслер и Сторми, и Калит, и К'Чаин Че'Малле. Но ако се стигне до това кого можем да спасим, ако останем с този ужасен избор, тогава... трябва да е момчето.

— Но те двамата са се стиснали за гърлата. Трябва да...

— Брис, те са като братя. Може да се репчат един на друг, дори да се сбият. Вярно, викат си, но нещата щяха да са много по-лоши, ако не си викаха. Това, което видяхме, беше човечността им — същото,

което толкова отчаяно искат да опазят. То е като... ритуал. На грижа. На обич дори.

— Като женени.

— Братя според мен е по-точно. Обвързани кръвно, обвързани от общ живот. Когато ги гледаме как се карат, чуваме само казаното на глас — не чуваме всичко останало, важното. Калит тепърва започва да го разбира — когато го разбере, ужасът и тревогата й отчасти ще си отидат.

— Дано да си права. — Брис спря коня и се смъкна от седлото. Обърна се към пиконосците на Блуроуз, махна им да се върнат на мястото си на фланга и каза: — Хайде да походим. Авангардът все някак ще преживее и без мен, сигурен съм.

Макар да бе обзета от любопитство, тя само сви рамене и слезе от коня. Тръгнаха успоредно на колоната, повели конете си.

— Обич моя — заговори Брис. — Познах мълчание по-дълбоко — и по-съкрушително — от всичко, което човек би могъл да си представи.

— Не е нужно да говориш за това...

— Греша. Но това, което трябва да ти кажа, е много повече от новата интимност, която трябва да намерим помежду си, макар че и тя ще е част от него. Това, което ще опиша, е важно — основава се на казаното току-що от теб и — с твоя помощ — се надявам да ни насочи към верния курс на действие. Кажи ми какво знаеш за смъртта ми?

Тя спря и запали нова пръчка от угарката на предишната.

— Отрова. Нещастен случай.

— А трупът ми?

— Откраднало го е привидение.

— Откраднало го е? Може би е изглеждало така. Всъщност аз бях върнат. Отнесоха ме на едно място, където съм бил преди. Името ми бе изсечено на един камък. Добавено към безброй други.

Тя се намръщи и се загледа в жилавата трева по земята.

— Значи това става? С всички нас? Имената ни, всечени на камък? От смърт към живот и после пак отново? Както твърдят някои мъдреци?

— Не знам какво става. Не знам дали преживяното от мен е различно от това, през което преминават другите. Но чувствам, че в него има нещо, което е... уникално. Ако бях склонен да обвинявам

някаго, щеше да е Куру Кан. Той предизвика ритуал и ме изпрати на едно далечно място, селение може би — свят на дъното на океана, — и там срещнах... привидението. Пазителя на имената — или аз поне го нарекох така.

— И точно той дойде за теб? В тронната зала?

Брис кимна.

— Защото е знаел името ти?

— Може би. А може би не. Бихме се. С мечове. Надвих го.

— И той се провали като Пазител?

— Да.

— Тоест е дошъл, за да заемеш неговото място?

— Мисля, че да. — „Или поне така изглеждаше.“

— „Имената“, за които говориш, Брис — никой ли не ги пази вече?

— А, това ни води до възкресението ми. Какво знаеш за всичко незабележимо около нас?

Араникт поклати глава.

— Нищо. Но пък почти никой не знае.

— Често мисля за това. В сънищата ми има спомени за неща, които никога не съм правил или виждал. Крайно притеснително, поне в началото. Също като теб нищо не знам за връщането ми в света на живите. Покана ли беше? Разкъсване на вериги? Просто не знам.

— Силата за постигане на такова нещо трябва да е огромна.

— Нещо ми подсказва — отвърна той с кисела усмивка, — че дори силата на един Древен бог не би била достатъчна. Желанията на живите — за връщането на онези, които сме изгубили — не могат да разкъсат законите на смъртта. Това не е пътуване, което човек изобщо би могъл да предприеме, и вече не сме онова, което сме били като живи. Аз не съм същият човек, защото онзи човек умря в тронната зала, в нозете на своя крал.

Тя го гледаше със страх в очите.

— Дълго — продължи Брис — мислех, че няма да мога да намеря нищо — дори ехо на онова, което бях някога. Но след това... ти. — Млъкна и поклати глава. — И тъй, какво мога да ти кажа? Каква стойност има всичко това извън истините, които вече си споделихме? Мисля, че е следното: бях освободен... за да направя нещо. Тук, на този свят. Мисля, че вече знам какво е то. Не знам обаче какво ще бъде

постигнато. Не знам защо е толкова... важно. Пазителят ме върна, защото аз съм надеждата му. — Погледна я рязко. — Когато спомена за вярата на Тавори в момчето, улових проблясък... като мъждуване на далечна свещ, като през мътна вода... от някой в сумрака. И осъзнах, че съм виждал тази сцена преди, в един сън.

— Някой — промълви Араникт. — Твоят Пазител?

— Не. Но съм усещал мислите на онзи непознат — сънувал съм спомените му. Стара къща, където съм бил някога, но сега е празна. Наводнена, тъмна. Като толкова други неща на дъното на океаните, времето ѝ бе отминало, предназначението ѝ — изгубено. Той влезе в нея, искаше да я намери, както я е намирал преди, искаше най-вече утехата на близки. Но тях ги нямаше.

— „Тях“? В онази къща са живели хора?

— Вече не. Той я напусна и сега върви, понесъл фенер — виждам го като фигура от мит, последната душа в дълбините. Самотното смътно сияние на всичко, което му е останало да предложи на някого. Миг на... — Вдигна ръка и изтри сълзите си. — На... светлина. Облекчение. От ужасния натиск, от бремето, от *тъмнината*.

Бяха спрели. Тя го гледаше и очите ѝ бяха пълни с тъга.

— Той зове ли те? — прошепна Араникт. — Моли ли те за близостта ти, Брис?

Брис примига и поклати глава.

— Не знам. Той... ме очаква. Виждам светлината на фенера, виждам сянката му. Всичко е като от мит, заклинание. Чака ли душите на удавените? Като че ли трябва да е така. Когато затъваме, когато губим усета кое е горе и кое долу — не се ли случва често това, когато някой се дави? И виждаме светлина в сумрака, и вярваме, че натам е повърхността. Но вместо това... неговият фенер ни зове. Надолу и надолу...

— Брис, какво трябва да направиш?

— Има един глас вътре в мен — каза той хрипливо, гърлото му изведнъж бе пресъхнало. — Всичко, което са взели моретата — боговете и смъртните — всички... *Незасвидетелствани*. — Вдигна глава и се взря в широко отворените ѝ очи. — Обвързан съм също като адюнктата, също като нея нещо ме тласка към... нещо. Бях ли възкресен, за да съм брат на крал? Командир на армии? Дали съм тук в отговор на братова скръб, на *съжаление*, че нещата не са като някога?

Тук ли съм, за да изпитам отново какво е да си човек, да си жив? Не. Има нещо повече, обич моя. Нещо повече.

Тя се пресегна и го погали по бузата.

— Трябва ли да те изгубя, Брис?

„Не знам.“

Араникт като че ли видя отговора му, макар и неизречен, защото се притисна в него и той я прегърна с една ръка.

„Скъп глас. Скъпо нещо, което чака в мен — думите не могат да променят светове. Никога не са могли. Би ли разбунил хиляда души? Милион? Да разриташ калта и да я понесат безумните течения? За да се утаи отново, някъде другаде?“

„Сянката ти, приятелю, я чувствам като своя собствена.“

„Светлината ти, тъй треперлива, тъй смътна — всички блуждаем в тъмното, от мига на раждането до мига на смъртта. Но ти мечтаеш да ни намериш, защото като всеки от нас си сам. Има нещо повече. Трябва да има нещо повече.“

„В името на всичката любов в жилите ми, моля те, трябва да има повече.“

— Не ме поучавайте, сър, в заветите на нашата вяра.

Толкова много беше отдадено на мълчанието, сякаш бе драгоценно хранилище, съкровищница, която би могла да преобрази всичко, което е побрала, и да превърне страховете в множество храбри добродетели. „Но тези страхове са непроменени.“ Щит-наковалня Танакалаян стоеше пред Кругава. Звуците на пет хиляди братя и сестри, вдигащи лагера, ги обкръжаваха.

Под дрехите му се стичаше пот. Можеше да помирише собственото си тяло, остра и лютива миризма от вълнената подплата под ризницата. Дневният поход бе натежал на раменете му. Очите го сърбяха, устата му бе пресъхнала.

Беше ли готов за този момент? Не можеше да е сигурен — имаше си своите страхове, с които трябваше да се справи, в края на краищата. „Но пък колко дълго още трябва да чакам? И кой момент от всички мога да преценя като най-безопасния? Дъха преди бойния вик? Едва ли.“

„Ще го направя сега и дано всички, които гледат, разберат — дълго време мина, докато дойде, и мълчанието, което ме обкръжава, не е моето — тя ме доведе до това. Ще ни натика всички до ръба на пропастта, в цепнатините на камъка.“

„Желязо, кои са твоите добродетели? Наточеното острие целува и искри се пръскат на дъжд. Кръв се стича по жлеба и капе по белия сняг. Така бележиш всяка своя диря.“ Танакалаян извърна очи. Наоколо вреше и кипеше, вдигаха се палатки, валма дим се къдреха, понесени от вятъра.

— Без дестраянт — рече той — няма да знаем съдбата им. — И я изгледа с присвити очи.

Смъртен меч Кругава гледаше към седемте братя и сестри, които сглобяваха командната ѝ шатра. Яките ѝ ръце, скръстени над гърдите, бяха потъмнели до бронз, цвят, който изглеждаше също толкова пращен като голата земя около тях. Слънцето беше избелило кичурите коса, измъкнали се изпод шлема ѝ, и те се развяваха под горещия вятър като паяжина. И да носеше рани от преговорите с адюнктата, нямаше да ги издаде.

— Сър — заговори тя, — командир Ерекала не е от нерешителните. Точно затова го избирам да командва флота. Внушавате колебливост и смятате, че точно това е моментът за подобни неща — след като толкова много бе подложено на изпитание.

„Но Рун’Турвиан провидя какво предстои, глупачко! Ще изменим на клетвата си. И не виждам изход.“

— Смъртен меч — почна той, като се мъчеше да сдържи гнева си, — ние сме се заклели на Вълците на Зимата. В желязото си оголваме зъбите на войната.

— И наистина ще има война, Щит-наковалня — изсумтя тя.

„Когато застана пред адюнктата, когато заяви, че ще служиш на нея и само на нея, славата на онзи миг те изкуси, нали? Лудост!“

— Нямаше как да знаем какво възнамерява адюнктата. Нямаше как да знаем, че така ще ни подведе...

— Сър, трябва ли да ви порица?

Танакалаян сви устни, изправи рамене и заяви:

— Смъртен меч, аз съм Щитът-наковалня на Сивите шлемове на Периш...

— Ти си глупак, Танакалаян. Всъщност ти си поводът за най-голямото ми съжаление.

Този път нямаше да отстъпи пред високомерието й. Нямаше да се отдръпне унижен и пребит.

— А вие, Смъртен меч, стоите пред мен като най-голямата заплаха, която са познавали Сивите мечове.

Братята и сестрите при шатрата бяха спрели работата си. Други се стичаха, за да станат свидетели на сблъсъка. „Вижте се всички! Знаехте, че това предстои!“ Сърцето на Танакалаян затуптя силно.

Кругава беше пребледняла.

— Какво имате предвид, Щит-наковалня? — Гласът й бе стържещ. — В името на живота ви, *обяснете*.

О, как беше копнял за този миг, как си беше представял тази сцена, когато Щитът-наковалня се изправя лице в лице срещу Кругава. Засвидетелстван и запомнен. Точно тази сцена! И в ума си беше изричал всичко, което щеше да каже сега, с твърд и дързък глас, здрав и непоклатим пред гнева на тази тиранка. Бавно си пое дъх, изгледа разтрепераната от ярост Кругава и не трепна.

— Адюнкта Тавори е обикновена жена. Смъртна жена и нищо повече. Не е в правото ви да й предлагате службата си. Ние сме Децата на Вълците, а не на тази проклета жена! А виждате ли какво стана сега? Тя определя посоката ни и това се забива в самото сърце на нашата вяра!

— Падналия бог...

— Гуглата да го вземе Падналия бог! „Когато бедеринът е ранен и слаб, вълците ще врхлетят!“ Така е писано! В името на нашите богове, Смъртен меч, той би трябвало да умре от *нашата* ръка! Но да оставим всичко това — нима си въобразявате, че Тавори дава и пет пари за нашата вяра? Коленичи ли тя пред Вълците? Не.

— Вървим към последната война, сър, и тази война ни иска. Нас, перишите. Сивите шлемове. Без нас не може да има последна война! И няма да търпя...

— Последна война? Стига глупости. Няма такова нещо като *последна война*! Когато падне последният човек, когато последният бог издиша сетния си дъх, лешоядите ще вкопчат челюсти един в друг над труповете. Няма никакъв край — на нищо, безумна, суетна глупачко! Всичко това стана, за да застанеш ти, да, тъкмо ти, над грамада от

трупове с меча си, червен като залеза. Всичко това стана заради Кругава и нейните безумни мечти за слава! — Махна яростно към струпалите се около тях войници. — И ако трябва всички да умрем заради твоя скъпоценен бляскав миг, какво пък, не е ли Щитът-наковалня този, който стои готов да прегърне душите?

— Това е твоята роля!

— Да благословя съзнателното убийство на нашите братя и сестри? Искаш да осветя жертвата им?

Лявата ѝ ръка беше на дръжката на меча, оръжието бе наполовина извадено. От бяла беше станала яркочервена. „Безумният гняв почти я е завладял. Всеки момент ще ме убие. Кълна се във Вълците, вижте я само!“

— Щитът-наковалня, сър, няма право да оспорва...

— Ще ни благословя, Смъртен меч, в името на *справедлива* кауза. Направете каузата си справедлива. Умолявам ви, пред всички тези свидетели — пред нашите братя и сестри — *направете тази кауза справедлива!*

Мечът изстърга. Желязото потъна надолу и се скри в ножницата. Огньовете в очите ѝ изведнъж помръкнаха.

— Значи сме разделени — каза тя. — Разкъсани сме. Кризата, от която се боях, най-после ни сполетя. Адюнктата спомена за измяна. — Студените и очи обходиха тълпата. — Деца мои, какво ни сполетя?

Капитан Икарл, един от последните ветерани сред Сивите мечове, проговори:

— Смъртен меч. Двете страни на един спор може да направят сложното просто, когато съвсем не е просто. Трети глас би могъл да предложи разум и дори мъдрост. Трябва да провъзгласим дестраянт. Мост, който да свърже това разделение, да заздравя тази рана.

— Сър, огласявате ли съмнението на мнозина? Оспорват ли моите братя и сестри водачеството ми?

Той поклати глава, но не се разбра в отрицание на какво.

— Смъртен меч, ние сме заклетни на Вълците на Зимата — но без дестраянт не можем да стигнем до тях. Откъснати сме от боговете и затова страдаме. Кругава, дъще на Накалат, не виждате ли как страдаме?

Стъписана, с помръкнали очи, тя отново погледна Танакалаян.

— Щит-наковалня, предлагате ли да предадем адюнкта Тавори?

И ето, че беше разголено. Най-последно. Той повиши глас, като се постара да остане спокоен и твърд, без да издава триумфа си.

— Вълците вят в името на войната. Нашият култ е роден в отечеството ни, в жестокия леден дъх на зимата. Дойдохме, за да почетем и уважим зверовете на дивото, вълците, които споделиха планинските твърдини и тъмните лесове с нашата раса. Въпреки че в ранните си дни преследвахме същите тези зверове. Разбирахме ги — или поне така искахме да вярваме...

— Тези думи са ненужни...

— Не, Смъртен меч. Нужни са. Всъщност те са *жизненоважни*. — Погледна другите — всички вече се бяха събрали, смълчано множество. „Пет хиляди. Всички братя и сестри. Вие ме чувате. Вие ще ме чуете. Трябва да ме чуете.“ — Оказваме се разделени, но тази криза настъпваше и ние трябва да ѝ устоим. Тук. Сега. Братя и сестри, гледали сме в очите на звяра — избраното от нас диво — и в дръзката си самоувереност ги провъзгласихме за наши братя, наши сестри, наши близки.

Завикаха гласове — гневни и груби в отрицанието си. Танакалаян вдигна ръце и ги задържа високо, докато тишината се върна.

— Самонадеяност — повтори той. — Не можем да разберем ума на един вълк — не повече, отколкото можем да разберем ума на едно куче или на денрабъ от северните морета. И въпреки това приехме култа към най-древните богове — Господаря и Господарката на мразовитата зима, на всички зверове, на дивото на света. Заклехме се на Дом — на Крепост — *където не ни е мястото...*

Протестите този път бяха още по-шумни и не заглъхнаха лесно. Танакалаян изчака.

— Но *войната*, ах, нея я познаваме добре. Разбираме я така, както никой вълк от леса не би могъл да я разбере. Това ли трябва да е каузата ни тогава? Трябва ли да сме мечът на дивото, защитникът на вълците и на всички зверове на леса, на морето, равнината и планината? — Погледна Кругава. — Смъртен меч?

— Най-ранните чувства шепнеха за такива неща, както всички знаем — отвърна тя. — И не сме се отклонили, сър. Не сме.

— Отклонили сме се, Смъртен меч, ако продължим да следваме адюнктата, ако стоим до нея в тази война, която търси тя. Най-сетне,

време е да кажа за последното предупреждение на дестраянт Рун'Турвиан, изречено пред мен в миговете преди смъртта му, тежки, обвиняващи думи, докато той отказваше прегръдката ми.

Стъписването бе осезаемо — като гръм, толкова далечен, че остава нечуто, но усетен. Трепет в самите кости. „И всичко, което предстои, всичко, което връхлита към нас...“

Видя объркването в широко отворените очи на Кругава.

— Танакалаян... той ти е отказал?

— Да. Така и не ме одобри — но едва ли не сте знаели за това. Сигурно ви е въздействал, ден и нощ, подкопавал е решението ви да не ме направите Щит-наковалня. А когато умря, страховете и съмненията му се вкорениха у вас.

Удостои го с поглед, какъвто не беше виждал никога в очите й.

— Щит-наковалня, кажете ни за предупреждението на дестраянта — обади се Икарл.

— Измяна. Каза, че тя ще ни принуди да изменим на нашите богове — не можех да съм сигурен за коя говори. За адюнктата? — Погледна Кругава. — Или за собствения ни Смъртен меч? Беше трудно, виждате ли, защото неприязънта му към мен се оказа пречка. Както и фактът, че умираше пред очите ми.

— Казваш истината — отрони удивена Кругава.

— Смъртен меч, не мислете, че не обичам моите братя и сестри. Не мислете, че бих застанал тук и да лъжа. Аз съм Щитът-наковалня и въпреки всички съмнения на дестраянт Рун'Турвиан — въпреки всички *твои* съмнения, Кругава — се придържам към своя дълг. Ние сме разделени, да. Но това, което ни разделя, е толкова основно, че ако се изрази с думи, ще прозвучи нелепо. На страната на адюнктата на нас ни се предлага място сред смъртните, сред хората — дефектни, слаби, несигурни в каузата си. На другата страна е заветът на вярата ни. Вълците на Зимата, Вълците на войната. Господарят и Господарката на Крепостта на звяра. И в тази вяра избираме да застанем до зверовете. Посвещаваме мечовете си на тяхната свобода, на тяхното право да живеят, да споделят този и всеки друг свят. Въпросът — толкова нелеп — е следният: трябва ли да бъдем хора, или трябва да сме убийци на човешкото? И ако е второто, тогава какво ще стане с нас в случай, че победим? В случай, че по някакъв начин поведем въстание на дивите зверове и така унищожим и последния

човек на този свят? Трябва ли след това да се хвърлим върху собствените си мечове?

Погледна Кругава в очите.

— Рун'Турвиан беше прав. Ще има измяна. Всъщност, като изберем едната страна, не можем да не изменим на другата. Смъртен меч, ти положи меча си пред адюнктата. Но много преди този миг си врекла същото това оръжие на нашите богове. Колкото и здраво да е изкован един меч, никое оръжие не може задълго да понесе противоположни налягания. Отслабва. Строшава се. Никое оръжие никога не е свързвало разделеното и щом го извадиш, мечът може само да реже. Въпреки всички качества на желязото, Смъртен меч, ние сме плът и кръв. Какво ни очаква, Кругава? По кой път ще ни поведеш? Ще бъде ли към личната ти слава, там, редом до адюнктата? Или ще е в името на боговете, на които сме се заклели да служим?

Тя сякаш бе загубила дар слово.

„Качеството на желязото, жено, е, че когато удари, удря вярно!“ Той се обърна към множеството.

— Сестри! Братя от Сивите шлемове! Има много богове на войната — прекосили сме половината свят и не можем да отречем хилядата им лица — хилядата маски, носени от онзи тъмния властелин на враждата. Виждали сме смъртни да коленичат пред идоли и статуи — пред образа на глиган, на тигър или два вълка. Чували сме виковете над бойното поле. — Замълча и се усмихна унесено, сякаш си спомняше. — Полето на битката, да. От ехтящите умолителни викове бихме могли да си въобразим, че най-великият бог на войната е наречен *Майка*. — Вдигна отново ръце, за да усмири слушателите си. — Не беше израз на непочтителност, скъпи братя и сестри. Казвам само, че трябва да открием какво ни отличава — от всички онези просмукани с кръв култове. Какво търсят те там, в страховитата битка, онези дивашки вери? Ами, търсят смъртта — смъртта на враговете си — и ако смъртта трябва да дойде да ги вземе, се молят да е храбра и славна.

Закрачи покрай Кругава, доволен, че тя отстъпи да му направи път, и се обърна към Икарл и останалите: десетки и десетки лица, стотици, очите вече впити в него, очи, които се плъзгаха покрай Смъртния меч все едно бе престанала да съществува. Не можеше да

повярва на внезапността, на пълната *категоричност* на тази узурпация.

„Беше фатално отслабена. Там, в командната шатра на адюнктата. Постара се да не го издаде и наистина го криеше добре. И въпреки това трябваше само да подбутна, само веднъж. И виж какво стана.“

„Тавори, твоят отказ прекърши Кругава, а Кругава е жена, за която доверието е всичко. Как така не чух прекършването на гръбнака ѝ? Още там и тогава? Как пропуснах мига, в който тя се вкопчи в идеята за стратегия и за тактика и изгуби праведното си рвение? О, вече няма значение.“

— Но ние не сме като другите. Не сме просто един култ на войната сред много други. Не славата търсим — не в нашето име поне. Дори смъртта на враговете ни не ни радва толкова, не изпълва с гордост пиянските ни нощи. Твърде трезви сме за такива неща. Не ни е присъщо да се перчим и пъчим. *Войната*, мои братя и сестри, е единственото оръжие, което ни е останало.

— Да защитим дивото. Казвам ви, бих се опълчил на последните думи на Рун'Турвиан! Да предам Вълците? Не! Никога! И в деня на нашата битка, когато застанем свободни над труповете на нашите събратя човеци, когато отново поставим дивото над целия свят, е, тогава ще се поклоня на Вълците. И ще им отстъпя смирено. Защото не *нашата слава* е това, което търсим. — Обърна се рязко и се взря в Кругава. — Никога не е била. — Отново извърна лице към другите. — Трябва ли тогава да се хвърлим върху собствените си мечове? Не! Защото, както вече казах, *няма такова нещо като последна война*. Един ден ще бъдем призвани отново — и това е единственото сигурно нещо на света.

Огледа ги и извика:

— Братя и сестри! Заклети ли сте на Вълците на Зимата?

Ревът, който отвърна на въпроса му, го накара да залитне стъпка назад. След като се съвзе, той се обърна към Кругава.

— Смъртен меч, дойдох, за да те попитам за командир Ерекала и флота. Ти го избра, но трябва да знам — верен слуга ли е на Вълците? Или почита *теб*?

Все едно я зашлеви през лицето. „Да, правя го пред свидетели. Всички публични унижения, които ми нанесе ти — най-сетне мога да

ти ги върна. Какво е усещането?“

Кругава изправи рамене.

— Ерекала е изключително благочестив, сър.

— Флотът вече трябва да е стигнал — каза той. — Да е блокирал залива и да е изолирал Шпила. Нали?

Тя кимна.

— И ни очакват там.

— Да, Щит-наковалня.

— Смъртен меч, ще се завърнете ли в лоното? Ще ни водите ли в предстоящата война? Нашата нужда от вас...

Тя вдигна очи и го накара да замълчи с ледения си поглед. Устните ѝ се извиха в презрителна усмивка.

— Явно е отминала, Щит-наковалня. — Обърна се към тълпата. — Отказвам се от титлата Смъртен меч на Вълците. Със своята клетва пред адюнктата, изглежда, съм изменила на всички вас. Така да бъде. Нека бъде записано, че измяната — предречена от дестраянт Рун'Турвиан — не е на Сивите шлемове на Периш, а на Смъртен меч Кругава. Престъплението е мое и само мое.

„Богове, какъв върховен егоизъм! Дори в поражението е готова да застане сама над могилата. Лишавам я от всичко — забивам нож в самото ѝ сърце, — а тя изведнъж се превръща във фигура от потресаваща трагедия! Как го постига? Всеки път!“

— Как ще бъде записано — каза той високо, — тепърва ще бъде решено. В случай, че преоткриеш вярата си, Кругава...

— В случай, че ти преоткриеш *човечността си*, Танакалаян, и в случай, че намериш куража — Гуглата знае къде — да видиш кризата в собствената си душа — озъби му се тя. — Тогава ела при мен. Дотогава ще яздя сама.

— А сама ли ще вдигаш и шатрата си? Ще си готвиш закуската?

— Винаги съм изразявала благодарността си към моите братя и сестри, Щит-наковалня, за добротата, която проявяват драговошно. — Кривна глава. — Питам се... колко ли време ще мине, преди да ти хрумне да направиш същото, Танакалаян?

И си тръгна, а той се обърна към братята и сестрите около палатката и попита:

— Е, чеда мои, трябва ли да ви помогна с това?

Кругава профуча покрай Спакс и запокити шлема си в ъгъла на палатката. Последваха го металните ѝ ръкавици.

— Бих пила нещо, ваше величество.

Абрастал махна на Спакс и той стана и взе една кана.

— Права си, жено. Напий се и после ела в леглото ми. Заклевам се, с мен ще забравиш всичките си неприятности.

Навъсената жена го изгледа преценяващо, сякаш премисляше дали наистина да не приеме предложението му, и Спакс изведнъж усети, че се изпотява. Бързо ѝ напълни бокал и ѝ го подаде.

Кралица Абрастал се намести на купчината възглавнички.

— Е, поне не продължи дълго.

Очите на Кругава блеснаха.

— Ако съм толкова опозорена в очите ви, ваше величество...

— О, я млъкни и пий. Спакс, щом го изпие това, ѝ налей още. Просто разсъждавах на глас, Смъртен меч, за усета на адюнктата...

— Тя ли? И ако благоволите, вече не съм Смъртен меч. Не, нищо от това не може да се хвърли в краката на Тавори...

— В името на всички речни богове, пий си пиенето. С други думи — млъкни! Остави ме аз да говоря.

— А аз, Огнекоса?

— Ако изобщо дойде някога удивителният миг, в който ще можеш да кажеш нещо умно, Спакс, гледай да не го изтървеш. Междувременно, да се върна на мисълта си. Адюнктата. Не знам как стана, но тя явно успя да ви обвърже всички към себе си — до деня на преговорите, когато взе, че разкъса всичко. Тъй че не продължи дълго, ако ме разбираш. Каквото направи, след това го развали и се чудя на удивителния ѝ усет за подходящия момент.

Очите на Кругава гледаха мрачно над ръба на бокала.

— Ваше величество, какво мислите за нея?

— Спакс, подай ми тази проклета кана, ако не можеш да правиш нищо друго, освен да зяпаш — не, дай ми я, наистина. И се просни там до завесите — може да ни потрябваш да си избършем краката в теб. Та значи, адюнктата. Кругава... заклевам се, ще те накарам да се разреवेश или каквото там можеш да изцедиш от себе си. Да таиш всичко вътре, както виждам, че правиш, ще те убие.

— Тавори Паран, ваше величество.

Абрастал въздъхна, загледана как Спакс сяда до завесата.

— Липсват ми хундрилите — промълви тя. Примига и извърна поглед към накачените по стените на палатката гоблени. Някаква избеляла сцена на коронация, фигурите — вдървени като статуи, от онзи вид официалност, която говори или за артистично бездарие, или за гениална абсурдност. Така и не можеше да настрои ума си за такива неща. „Просто едно глупаво кръгче от злато, сребро и какво ли още не. Просто една глупава демонстрация на превъзходство — виж всички тези преклонени глави! Къде е същинското послание тук? Ами, то е в онези стражи покрай стените и в ръцете им на дръжките на мечовете.“

— Трудно е — каза Абрастал, все така намръщено загледана в гоблените. — Откъде идва верността? Какво я поражда? Какво извисява някого над всички други, тъй че човек да избере да го следва? Дали не е нищо друго освен собственото му отчаяние? Дали е, както твърдят хундрилите, онова огромно крило на врана, изпънало се над нас? Копнеем ли за опеката на компетентността — реална или въобразяема, истинска или измамна?

Спакс се покашля.

— Във времена на криза, Огнекоса, дори най-малката група ще потърси и ще избере един от малцината. Когато нямаме отговори, гледаме към този, който би могъл да има — и тази надежда е породена от забелязани качества: на най-чиста мисъл, на мъдрост или дързък кураж — всичко, което всеки от нас желае да отрази.

Кругава го погледна, но не каза нищо.

— Да отрази, тъй ли? — Абрастал изсумтя и удари глътка вино. — Тази кралица пред теб огледало ли е? Само това ли съм аз? Само това ли си ти, Боен главатар Спакс? Огледало на своя народ?

— В много отношения, да. Но когато гледат в това огледало, те винаги избират, според мен, да виждат само каквото искат да видят.

— Сър — изръмжа Кругава на Спакс, — поддържате несъстоятелна позиция, за всички, които биха могли да командват, които биха повели, от най-малкия отряд воители до най-голямата империя. — Намръщи се на бокала си и го протегна към Абрастал, а тя се наведе да го напълни отново. — Сред перишите, в облачни и безлунни нощи, често пъти по двайсет ловци се качват на рат'аварите и гребат извън фиордите. Запалват ярки фенери, окачват ги на прътове над черните ледени води и с тази светлина зоват от дълбините

тричелюстните нитали — ужасна риба, която на огромни стада напада денрабъ и ги яде живи. Ниталите, видите ли, нападат на лунна светлина. И когато изплуват към светлината, ловците ги пронизват с копия. — Замълча и притвори клепащи.

Спакс се почеса по четинестата брадичка, мъчеше се да проумее значението на току-що казаното. Погледна Абрастал, но кралицата не откъсваше поглед от стария гоблен.

— Та тези риби изплуват на повърхността — изскърца като чакъл гласът на Кругава — и светлината ги заслепява, вцепенява ги. Никаква храброст няма в избиването им — то свършва чак когато ръцете и раменете на ловците пламнат като огън, когато не могат повече да вдигат харпуните.

Спакс изсумтя и закима.

— Да, чувството наистина е това, понякога.

— Когато мисля за дивите същества — продължи Кругава все едно, че не го е чула, — се сецам за ниталите. Ние хората се извисяваме като най-ярката светлина и пред нас всеки жив звяр на този свят замръзва на място. Моят Щит-наковалня съживи целия гняв на народа ми, гняв, смесен с чувство за вина. Ние трябва да бъдем убийците, защитаващи избиваните.

— Вълците на войната...

— Това е само един проклет глупав култ! — Кругава поклати глава. — Дивацината на вълка ни е вдъхновила — толкова ли е изненадващо?

— Но във вярата ви трябва да има някакви принципи, които зоват за възмездие — настоя Спакс.

— Заблуди, сър. Ваше величество, продължете за адюнктата. Моля ви.

— Крайно импулсивна жена, Кругава. Отчаяние. Ужасна необходимост. Но дали е огледало? И ако е, какво трябваше да видим всички ние в нея?

Кругава вдигна очи и я изгледа.

— Доплаква ми се от самата мисъл за това, но не знам защо.

— За да отразява — каза Спакс, — огледалото се прави здраво, лъскаво и свършено гладко.

— Намери ни още вино, Спакс — изръмжа Абрастал, — това свърши. Кругава, ти се закле във вярност на адюнктата. Защо?

— Бяхме обезпокоени. Започнали бяха да ни мъчат съмнения, особено дестраянта и неговите най-висши сенешали — онези, които са посветили живота си на философията на нашата религия. Обучавахме се да бъдем оръжията на войната, виждате ли, но бяхме започнали да се питаме дали единственият жест на човечеството е този, който нанася насилие. Унищожение. Чудехме се на привидно непреодолимата мощ на възмездието, отплатата и праведното наказание. — Очите ѝ бяха тъжни. — Това ли е всичко, което притежаваме? Нищо ли друго няма, което да може да се опълчи на тези оръжия?

— Значи трябва да си видяла нещо. В нея. В Тавори Паран...

Но Кругава поклати глава.

— Единственото, което знаех за нея в онзи момент, когато обрекох службата си и службата на Сивите мечове — единственото, което знаех, дойде от виденията на сенешалите. Падналият бог е пострадал. В ужасна болка. Като звяр — като всеки от нас — се е разярил срещу мъчителите си. В това той е повече вълкът, отколкото сме ние. Или отколкото изобщо можем да се надяваме да бъдем. Ваше величество, един нож в гърлото му ще е милост, защото толкова много — трябва да разберете това — толкова много вече са се събрали, за да се хранят от болката му, да пият сладката отрова на кипналата му кръв. Нещо повече, като виждат неговия плен и агонията му, те се чувстват възвисени — това ги кара да се чувстват силни и единственото приложение на тази сила е жестокостта. В края на краищата не правим ли винаги точно това?

— Сънищата на сенешалите, Кругава. Какво предлагат те?

— Алтернатива. Изход. В сънищата им има жена, смъртна жена, неуязвима за всякаква магия, неуязвима за изкушението от вечното страдание на Падналият бог. И тя държи нещо в ръката си — малко, всъщност толкова малко, че нашите сънуващи не могат да различат естеството му, но то ги обсебва — о, как ги обсебва!

— Какво държи? — настоя Абрастал и се наведе към нея. — Все трябва да имате някакво предположение.

— Предположение ли? О, стотици предположения имам, ваше величество. Това, което държи, има силата да освободи Падналият бог. Има силата да се опълчи на боговете на войната — и на всеки друг бог. Има силата да съкруши живота на мъстта, на възмездието и

праведното наказание. Силата да изгори самото *изкушение от страданието*. — Очите ѝ блеснаха на светлината на фенера. — Можете ли да си представите такова нещо?

— Виждал съм я достатъчно пъти — обади се Спакс. — Нищо не виждам в ръката ѝ.

Кругава остави чашата си. Седеше отпуснала ръка на коляното си, с дланта нагоре. Взря се в нея, сякаш се опитваше да сътвори с мисълта си онова, което ѝ трябваше, и прошепна:

— Не е огледало. Но... о, как бих искала да е.

— Кругава — каза тихо и някак плахо Абрастал. — В момента, в който застана пред нея, нямаше ли някакво съмнение? Нямаше ли поне един миг на... несигурност?

— Помислих си... в очите ѝ, толкова унили, че видях... нещо. А сега се питам — неволно се питам дали всичко, което ми се стори, че видях, не беше просто това, което исках да видя. — Ръката ѝ бавно се сви, затвори се като цвете по заник. — *Огледалото лъже*.

Последните думи разтърсиха Спакс до дъното на душата му и той скочи и викна:

— Тогава защо не прие аргумента на своя Щит-наковалня? Кругава! Защо избобщо си тук?

Тя го погледна с помръкнали очи.

— Исках справедлива война. Исках да е последната от всички войни. Исках край. Един ден вълците ще тичат само в спомените ни, в сънищата ни. Не искам да доживея да видя този ден.

— Там имаше нещо — настоя Абрастал. — В ръката ѝ — прорицателите ви са го видели, Кругава. Видели са го. Трябва да откриеш какво е — за да направим всички ние това, да направим каквото тя иска — заради *нас*, Кругава, трябва да го откриеш!

— Но аз вече знам какво е то, ваше величество. И вече разбирам как е отслабвало пред очите ми. Как пред очите ми светлината му гаснеше от света. Виждате отчаянието на адюнктата — о, да, тя е отчаяна. Ние сме твърде малко. Проваляме се. Скъпоценното нещо, което тя намери... плати скъпо за него, прекалено висока цена. За нея, за Ловците на кости, за нас.

— Значи огледалото не е излъгало — изръмжа Спакс.

— Лъжата е във вярата, сър. Вярата, че може да успее да спечели, че може да оцелее дори. Виждате ли, тя наистина е обикновена

смъртна и силата ѝ не е по-голяма, отколкото на всеки друг. Била е във война — така мисля — през целия си живот. Чудно ли е изобщо, че вече залита?

Спакс поклати глава.

— Тя намира сила отнякъде, Кругава. Видях го — всички го видяхме, проклета да си...

— Тя ме отхвърли.

— Унижена ли се чувстваш? — изсумтя Абрастал. — Заради това ли е всичко?

— Ваше величество. — Тонът на Кругава се втвърди. — От самото начало се виждах като отражението на нейната вяра. Щях да съм неин непоклатим съюзник — заклет в нея и само в нея, все едно накъде щеше да ни поведе. И знаех, че се разбираме една друга. И че точно колкото аз се нуждаю от нея — и от онова, което таи в себе си — и тя се нуждае от мен. Схващате ли го изобщо? Аз бях източникът на силата ѝ. Когато вярата ѝ се поколебае, трябваше само да погледне към мен. — Скри лицето си в ръце и бавно се килна напред. — Тя ме отхвърли!

Спакс се обърна към Абрастал, срещна твърдия ѝ поглед и кимна бавно.

— Поставяш ме в трудно положение, Кругава — каза Абрастал. — Ако те разбирам правилно, мисълта ти сега е, че като те е отхвърлила, адюнктата по същество е изгубила вярата си. Но все пак не е ли въпрос на военна диспозиция? Две цели, не една, тъй че трябва да разделим силите си. А и предвид характера на Стъклената пустиня...

Но Кругава завъртя глава зад дланите си.

— Наистина ли си въобразявате, че тя вярва, че може да я премине? С армията?

Спакс избълва порой баргастки ругатни и след тях викна:

— Що за глупости? Ако мисли да се самоубие... не, егоизмът ѝ не може да е толкова чудовищен, че да избие и всичките си войници!

— Мисля, че не разбирате... — Кругава свали ръце от лицето си и го погледна. — Не сте наясно с третия глас в този вечен спор.

— За какво говориш?

— Говоря за отчаянието, сър. Да, тя е готова да премине с армията си Стъклената пустиня, но го прави без вяра. Вярата я няма,

прогонена е...

Абрастал я прекъсна:

— Колкото и искрено да си се виждала като истинското и непоклатимо отражение на вярата на Тавори, мисля, че убеждението ти, че Тавори те е виждала по същия начин, само по себе си е израз на вяра. Безкрайното ти отчаяние е изцяло сътворено от самата теб.

Кругава поклати глава.

— Отслабваше пред очите ми. Пред очите ми светлината му гаснеше от света. И видях отчаянието ѝ. Ние сме твърде малко. Проваляме се. Онова блестящо нещо в ръката ѝ умира.

— Кажи ми името му — прошепна Абрастал. — Този спор, за който говориш. Наричаш едната страна *вяра*, а другата *отчаяние*. Кажи ми за онова, което държи тя. Онова гаснещо, умиращо нещо.

Спакс се обърна изненадано към Абрастал.

— Ох, Огнекоса, все още ли не разбираш? Онова, което гасне от света? Името му е *състрадание*. Това е, което държи. Това е, което изпитва към Падналия бог. Това е, което изпитва към всички ни.

— А то не е достатъчно — прошепна Кругава. — Богове на бездната, не е достатъчно.

ЧЕТВЪРТА КНИГА ЮМРУЦИТЕ НА СВЕТА

*Ако има по-добро място,
ще го потърсиш ли?
Ако мирът е за теб достижим,
ще го прегърнеш ли?
А хиляди стоят на този път
и плачат за всичко отминало.
Пътуването е към края си,
приключили сме със делата стари,
но те не са приключили със нас
и капка въздух не остана
във стиснатия ни юмрук
и е изтръгнат сетният ни дъх
и идва избавление.
И ето ти децата
седнали и чакат
да наследят сметта,
погребани под дарове, от нас оставени.
Познавам място по-добро,
видял съм като сън мира,
той в края е на пътя,
където тинята се сбира
и гласовете стенат като съпровод
на сетната прегръдка.
И камъкът плътта ми взе
и задържа ме здраво
с очи невиждащи
и с дъх пресекнат,
с юмука стиснат в тъмното,
с ръка протегнатата*

*и вие в марш минавате пред мен
и хвърляте монети пред нозете ми.
Потърсих място по-добро
и толкова за мир копнеех,
ала това е разказ неразказан
и живот несвършен.*

Дървосекачи
Табличка IV
Хетра от Ейрън

11.

Издигнаха се пред очите ми високо в онзи ден

и в извисяването си години на раменете си крепяха,

издигаха се като богове, в които те да се превърнат щяха,

и пот по мишиците блестеше, и алчни лешояди

ме дебнеха от пламналите им очи.

Виждам знание, пълзящо под вратата,

залостил съм я и задъхан в ужас

затиснал съм я с гръб.

Но там се трупат доказателства за откровение,

там зад вратата на ума ми

децата властват като богове

и малкото телце не тръпне в края на злочестината.

Издигнаха се пред очите ми високо в онзи ден —

окаян пантеон на утрешното сред петната

по камъка, където гърчеше се псе

насред гора от тънички крачета

и пръчки и парчета тухли падаха

и вдигаха се — като строители на храмове,

където купели от бронз преливат

и статуи от мрамор като гълъби мълчат.

Видели ли сте всички тези божии лица?

Тъй извисени, за да ни покажат съвършенството

на светостта на собствените ни лица?

Но празни са ръцете им
без тухлите и пръчките сега,
когато вече са пораснали,
къде е вярата, която да пречисти
детската жестокост?
Не ще ли някой бог да защити
квечащото на плочника кутре
от малките му негови подобия,
нападнали безпомощното и сакатото?
Ако сме създадени каквито искаме
да сме, то ние сме създателите.
А ако там се извисява Бог
и възплъщава всичко туй, което сме,
то този бог сме ние, а децата,
пребиващи до смърт едно сакато псе
там зад вратата, зад вратата,
са мярата на волята, помислена,
опитана — изплута или пък погълната —
на всемогъщото в екстаза.

Деца като богове
Фишер кел Тат

Екипите теглеха с песен възжетата. Колони от черен мрамор се изправяха в кръг около искрящата могила. Прахта в устата на Спиндъл имаше вкус на надежда, а болката в раменете и кръста бе като обещание за спасение.

Беше я видял днес и тя беше... по-добре. Все още дете всъщност, жестоко употребено, и само някой кучи син щеше да твърди, че всичко е било за добро. Че намирането на вяра може да дойде само от ужасно страдание. Че мъдростта се ражда от рани. Все още дете, проклятие, прочистено от мръсните пороци, но погледът ѝ си беше там, в състарените ѝ очи. Познанието за убийствени аромати, разпознаването на собственото ти съществуване, оковано във веригите на слабостта и страстта.

Тя беше Висшата жрица на Избавителя. Беше я взел в прегръдката си и тя бе последната, познала този дар.

Бяха изкопали цели кошове жертвоприношения. От Т'лан Имасс най-вече. Парчета лъскава кост, раковини и кехлибар, които се изсипваха по страните на гробната могила. Големите гипсови фризове, по които работеха сега в Корал, вече побираха тези странни, любопитни дарове в широките си изящни ивици, обкръжаващи Деветте свещени сцени.

Спиндъл се подпря на фургона с вода и зачака реда си с очуканото тенекиено канче в напуканата си мазолеста длан.

Беше морски пехотинец някога. Подпалвач на мостове. Беше се обучавал като всеки малазански морски пехотинец във военно инженерно дело. А сега, три месеца след завръщането си от Даруджистан (леле какъв ужас бе там!), бе станал началник на група изкопчи, но също като през войнишките си дни нямаше да седне и да остави на другите да вършат цялата тежка работа. Не, честно.

Не беше му минавала през ума убийствена мисъл от седмици. Добре де, от дни.

Слънцето грееше ярко над блатистата низина. По западния път огромни фургони лъкатушеха от и към карьерите. А колкото до града на юг... Той се обърна натам и примижва. Величествена светлина. Куралд Галайн си бе отишъл. Черен Корал вече не беше черен.

Отишъл си беше. Тайст Андий бяха изчезнали и онзи червен дракон — с тях. И бяха оставили всичко — книги, съкровища, всичко. Нито дума на никого, нито намек. Адски загадъчно, но пък какво му беше странното на това? Те не бяха хора. Не разсъждаваха като хора. Всъщност...

— Богове на бездната!

Внезапно изригване от високия дворец и кулите, вихрещ се мрак, който се разпръсна на кипнали облаци и след това се разсипа на парцали.

Екипите се развикаха. Страх и тревога. Ужас.

Далечни крясъци... Порой от крясъци.

Спиндъл бе паднал на колене, тенекиеното канче се изплъзна от разтрепераните му ръце. Последния път... богове! Последния път, когато бе видял...

Велики гарвани изпълниха небето. Хиляди. Кръжаха и се извисяваха с оглушителен грохот. Дори слънцето изчезна за миг зад огромния им облак.

Усети старите сълзи, надигнали се от дълбокия кладенец вътре в него. Беше мислил, че е запечатан. Забравен. Но не.

— Приятелите ми — прошепна той. — Тунелите... о, сърцето ми, сърцето...

Великите гарвани. Изригваха от високите части на града, излитаха все по-високо, трупаха се и се понасяха над залива.

— Отиват си. Отиват си.

И докато извираха над града, докато кипваше ятото им над морето на изток, стотици ужасни, съкрушителни спомени закръжиха в душата на Спиндъл и накацаха там.

Само мръсник щеше да твърди, че всичко е било за добро. Че намирането на вяра може да дойде само от ужасно страдание. Че мъдростта се ражда от рани. Само мръсник.

Беше коленичил.

И плачеше както може да плаче само войник.

Нещо привлече Банашар към групата войници. Може да беше просто любопитство. Поне така трябваше да изглежда, но истината бе, че вече всяко негово движение от едно място на друго беше неговият начин да избяга. „Да избягам от сърбежа. Сърбежа за храмови мазета, за всичко онова, което ми бе подръка. Но откъде можех да знам? Как можеше да знам?“

Стъклената пустиня го предизвикваше. Съвършеният лукс на пиянския рай, безбройните делви вино, което не беше му струвало и един петак, всичко това беше свършило. „Сега съм прокълнат. Както се заклех на Блистиг, както им казах на всички, трезвост е сполетяла горкия стар Банашар. Нито капка в жилите му, нито намек в трескавия му дъх. Нищо от човека, който беше.“

„Освен сърбежа.“

Войниците — редовна пехота според него — се бяха събрали около един преобърнат камък. Бяха го обърнали, за да затиснат единия ъгъл на кухненската палатка. Нещо се беше крило под камъка.

Банашар се приближи да погледне.

Червей, свит на кълбо за сън, макар че бе започнал да се размърдва и вдигна сляпата си глава. Дълъг колкото змиорка в залива на Малаз, но приликата свършваше дотук. Това същество имаше усти по цялото тяло.

— Изобщо не ми харесва тая гад — рече един от войниците.

— Бавно изглежда обаче — отбеляза друг.

— Понеже още не се е събудило. Всичките тия гладни усти... Дъх на Гуглата, май няма да е зле да обърнем всички камъни из лагера. Само като си помисля как ще легна да спя и тия ще плъпнат да ядат...

Един от мъжете се обърна и видя Банашар.

— Ха, ето го и оня негоден за нищо жрец на Д'рек. Какво, чеденцето ли си дошъл да видиш?

— Безброй са формите на Червея на Есента...

— Какво е това? Червей мирид ли, а?

— Виждал съм такива — каза Банашар и им махна да замълчат. „В сънищата си. Когато сърбежът се превръща в нещо, което хапе. Когато дъвче и гризе и не мога да го видя, не мога да го намеря. Когато крещя нощем.“ — Наистина ще плъпнат, така че прочистете лагера — кажете на всички. Намерете ги. Избийте ги до едно.

Петата на нечий ботуш стъпка червея малко зад главата. Той се сгърчи, а след това вдигна глава като змия, готвеща се да нападне.

Войниците отстъпиха назад с ругатни.

Някой избута Банашар настрани. Блесна желязо, изсвистя острие и посече червея на две. Банашар вдигна очи и видя Фарадан Сорт. Тя изгледа войниците кръвнишки.

— Стига сте си губили времето с глупости. Ще става все по-горещо. Свършете си работата и си намерете сянка.

Двете парчета от червея се сплетоха в смъртоносна битка.

Някой хвърли монета и тя тупна в прахта.

— За по-късия мирид.

— Аз съм за по-дългия. — Втора монета тупна до първата.

Мечът на Фарадан Сорт посече още веднъж и отново, парчетата на червея запотрепваха в бялата прах.

— Значи, само още веднъж да чуя за бас или нещо такова, глупаците ще мъкнат вода оттук до Източния океан. Ясна ли съм? Добре. Залавай се на работа, всички.

Войниците се пръснаха, а Фарадан се обърна към Банашар и го изгледа критично.

— Изглеждаш по-зле от обикновено, жрецо. Намери някоя сянка...

— О, слънцето ми е приятел, Юмрук.

— Само човек без приятели може да каже това. — Тя присви очи. — Изгорял си. Ще боли. Съветвам те да потърсиш лечител.

— Благодаря за съвета, Юмрук. Дали очаквам болка? Да. Всъщност мисля, че ще е добре дошла.

Видя отвращението в очите ѝ.

— Богове на бездната, не съм те виждала толкова скапан.

— Нима? Колко мило, че ми го казвате.

Фарадан Сорт се поколеба за миг, сякаш се канеше да каже още нещо, но след това му обърна гръб и тръгна.

Той погледа след нея, докато навлизаше в лагера на редовната пехота — войниците вече бяха почнали да обръщат камъните с ножове и мечове. Оръжията бляскаха и кънтяха ругатни.

Умората на това място го изумяваше. Твърдите късове кристал, родени в неистов натиск някъде далече долу, а след това изтласкани нагоре, за да прорежат кожата на земята. Гледаше наоколо и си представяше болката от всичко това, неумолимата воля зад тези сили. Вдигна очи и се взря на изток, където слънцето едва-едва се открехваше, като око на гущер.

— Нещо е умряло тук — прошепна Банашар. — Някой... — Потрес беше раздрал тази земя. И изригналата сила бе нанесла на Спящата богиня такава рана, че тя сигурно бе проплакала в съня си. „Убили са плътта ѝ. Вървим по мъртвата ѝ плът. Кристали като рак, прорасли във всички посоки.“

Продължи да обикаля безцелно из лагера; сърбежът го хапеше по петите.

Юмрук Блистиг се провря през множеството и влезе в палатката.

— Всички вълн! Освен интенданта.

Тълпата, обсадила седналия зад сгъваема маса гладко избръснат Поурс, бързо се изниза.

Блистиг дръпна входното платнище, погледна Поурс и изсумтя:

— Лейтенант. Старши сержант. Интендант. Колко точно звания и титли имаш?

— Ами, Юмрук Блистиг, те си идват според задълженията ми. Та какво мога да направя за вас, сър?

— Колко вода изразходвахме от снощи?

— Твърде много, сър. Само воловете и конете...

— По твои сметки колко дни можем да издържим без попълване на запасите?

— Ами, зависи, Юмрук.

Блистиг се намръщи.

— Всички войници, които бяха тук, Поурс. Какво правеха?

— Искаха, сър. Излишно е да казвам, че трябваше да им откажа на всички. Бързо става ясно, че водата придобива стойност на диаманти и злато. С две думи, превърна се във валутата на оцеляването. В тази връзка, радвам се, че сте тук, Юмрук Блистиг. Предвиждам време — не далечно, — когато моленето ще прелее в гняв, а гневът — в насилие. Бих искал да помоля за повече охрана на фургоните с вода...

— Пестиш ли?

— Разбира се, сър. Но е трудно, тъй като, изглежда, нямаме достоверна информация колко дни ще ни отнеме да прекосим тази пустиня. Или по-скоро, колко нощи. — Поурс замълча, след което се наведе над масата. — Сър, ако може да поговорите с адюнктата. Разправят, че имала карта. Че знае колко е дълга тази проклета пустиня, но не казва. Защо не казва? Защото...

— Защото е твърде далече — изръмжа Блистиг.

Поурс вдигна ръце в жест „Точно така е, уви“ и се отпусна отново назад.

— Безгрижните ми дни свършиха, сър. Това сегашното е адски сериозно.

— Напълно си прав.

— Адюнктата ли ви изпрати, сър? Да не би да ви наредиха да направите рапорт за провизиите ни? Ако е така, имам един опис тук...

— Колко дни ни остават, докато свърши водата? — настоя Блистиг.

— При най-пълни икономии и като приспаднем за товарните животни, около пет.

— А без животните?

— Без воловете накрая ще се наложи да теглим фургоните сами — тежка работа, жадна. Не мога да съм сигурен, но подозирам, че всички изгоди бързо ще бъдат сведени до нулата от все по-голямото изчерпване на теглителната сила...

— Но това ще намалява с времето, нали? Понеже каците ще се изпразват.

— Прав сте. Юмрук, заповед на адюнктата ли е това? Да изколим воловете? Конете?

— Когато тази заповед дойде, Поурс, няма да я съгласувам с вас. Готов съм да подсиля охраната около фургоните обаче.

— Чудесно, но...

— Благонадеждна охрана — прекъсна го Блистиг и впи очи в очите му.

— Разбира се, сър. Кога ще...

— Ще заделите порцион вода за една рота, интендант. Обозначете каците с моя печат. Да се посяга на тях само по моя лична заповед и порционите ще се отпускат на имената от списъка, който ще ви се даде. Никакво отклонение.

Поурс присви очи.

— Ротен порцион ли, Юмрук?

— Да.

— А мога ли да допусна, сър, че допълнителната ви охрана ще пази изключително грижливо точно тези каци?

— Ясни ли са указанията ми, интендант?

— Да, сър. Съвършено ясни. Сега за разпределението. Колко души допълнителна охрана ще назначите?

— Десет трябва да стигнат, мисля.

— Десет? За една смяна на караула ще им е трудно да държат под око пет фургона, сър, да не говорим за десетки и десетки...

— Тогава преразпредели съответно другите от охраната си.

— Да, сър. Ясно, сър.

— Разчитам на твоята компетентност и на дискретността ти. Ясен ли съм?

— Напълно, Юмрук Блистиг.

Блистиг излезе доволен от палатката, спря пред входа и огледа намръщено десетината чакащи отвън войници.

— Първият войник, заловен при опит да купи вода, ще бъде осъден за измяна и екзекутиран. Е, още ли имате повод да се видите с интенданта? Не мисля.

Тръгна към палатката си. Горещината се усилваше. „Тя няма да ме убие. Не съм тук, за да умра за нея или за някаква си шибана слава. Истинските «незасвидетелствани» са тези, които оцеляват, които излизат от прахта, когато всички герои са мъртви. Направили са каквото е трябвало, за да живеят.“

„Поурс разбира. Същият е като мен. Сто на сто си е скътал някъде свой личен склад. Е, не е единственият умен кучи син в тази армия.“

„Няма да ме хванеш, Тавори. Няма.“

Намръщен, Поурс стана и закрачи около походната маса. Три обиколки и изсумтя, обърна се и извика:

— Химбъл Тръп, тук ли си?

Ниският кръглолик мършав войник се шмугна вътре.

— Тук съм, сър. Чаках да ме извикате.

— Какъв образцов чиновник си станал, Химбъл. Списъкът готов ли е?

— Тъй вярно, сър. Какво поиска милорд Юмрукът, между другото?

— Ще стигнем и до това. Да видим гения ти, Химбъл — о, ето го, я да го разгънем. Знаеш ли, удивително е, че изобщо можеш да пишеш.

Химбъл се ухили и вдигна ръце. Пръстите му бяха отсечени от ставите.

— Лесно е, сър. Всъщност никога не съм бил по-добър писар.

— Още си имаш палци, затова ли?

— Точно така, сър, точно така.

Поурс огледа пергаментата, после погледна писаря.

— Сигурен ли си?

— Да, сър. Лошо е. Осем дни със зор. Десет дни с клизма. Кой от двата пътя хващаме?

— Това ще го реши адюнктата. — Сгъна пергаментата и го върна на Химбъл. — Това не го връчвай още. Юмрукът ни праща десетима

отбрани главорези да му пазят личната собственост — продоволствие за една рота — и преди да си ме попитал, не, не мисля, че се кани да я споделя с когото и да било, дори с блюдолизците си.

— Точно както казахте, сър. Че няма само редници да подсмърчат за глътка. Той ли е първият?

— И единственият, мисля, поне от този ранг. Ще има и няколко лейтенанти, предполагам. Може би дори един-двама капитани, да търсят за подчинените им войници. Шишетата за пикня как са?

— Вече са притеснени, сър. Човек би си помислил, че ще се мръщят, но още не.

— Защото са умни, Химбъл. Глупаците умряха. Останаха само умните.

— Да, сър, като вас и мен.

— Точно. Сега сядай и се приготви да пишеш. Кажи ми, като си готов. — Поурс закрачи отново.

Химбъл извади полевата си кутия със стилото, восъчни таблички и лампа с фитил. Запали лампата с огниво и нагря върха на стилото. Щом приключи, каза:

— Готов съм, сър.

— Пиши: „Лично послание, от лейтенант старши сержант полеви интендант Поурс до Юмрук Кайндли. Най-горещи поздрав и благопожелания за вашето повишение, сър. Както би могло да се отбележи, вашият напредък в кариерата, както и моят, са повод за голямо задоволство. Колкото и да съм щастлив винаги да си кореспондирам с вас, за да обсъждаме всевъзможни теми с всякакви възможни идиоми, уви, тази тема е с доста по-официален характер. Накратко, изправени сме пред криза от най-висш порядък. Ето защо покорно моля за вашия съвет и бих предложил да уредим изключително лична среща при най-ранната удобна възможност. Сърдечно ваш, Поурс.“ Написа ли го, Химбъл?

— Да, сър.

— Прочети ми го.

Химбъл се покашля и примижа към табличката.

— „Поурс до Кайндли среща тайно кога?“

— Отлично. Изпрати го веднага, Химбъл.

— Преди или след онова до адюнктата?

— Мм, преди, мисля. Не казах ли „криза от най-висш порядък“?

Химбъл примижа отново към табличката и кимна.

— Казахте, сър.

— Добре тогава. Действай, ефрейтор.

Химбъл заприбира инструментите си и си затананика под нос.

Поурс го изглежда.

— Щастлив ли си, че те разкараха от тежките, Химбъл?

Мъжът замълча, помисли и отвърна:

— Да съм щастлив ли, сър? Не, щастлив — не. Като ти отсекал пръстите, какво можеш да правиш?

— Чух, че един от приятелите ти получил специална кожена сбруя, направена от...

— Той си загуби само едната ръка, сър. Аз загубих лявата с щита при първата отбрана и другата с меча при четвъртата атака.

— И сега си писар.

— Да, сър.

Поурс го изглежда мълчаливо, после каза:

— Тръгвай, Химбъл.

Химбъл излезе, а Поурс продължи да крачи и да си мърмори:

— Да не забравя да говоря с оръжейника и ковача. Да видим дали можем да измислим нещо. Нещо ми подсказва, че старите дарби на Химбъл много скоро ще станат нужни. С цялото уважение към благосъстоянието и дълголетието на Поурс, смирен и най-покорен офицер от Ловците на кости. — Намръщи се. „Осем със зор. Десет с клизма. Боговете дано да са ни на помощ на всички.“

Юмрук Кайндли прокара длан по главата си, сякаш за да си приглади косата, и за един кратък миг на Лостара Юил жестът ѝ се стори мил. Мигът отмина, след като си напомни за репутацията му. Във всеки случай тревогата, изписана на лицето му, бе притеснителна и тя ясно видя затаения в очите му страх.

Фарадан Сорт свали металните си ръкавици и каза:

— Адюнкта, днешният преход беше тежък. Пресеченият терен разбива фургоните, а и воловете и конете не издържат. Седем товарни животни окуцяха и трябваше да се заколят. Плюс два коня на хундрилите и още един от щабното стадо.

— Ще става още по-лошо — измърмори Кайндли. — Тази Стъклена пустиня с право е наречена така. Адюнкта... — Погледна Фарадан Сорт и след това Рутан Гъд. — Бихме искали да споделим с вас опасенията си. Този поход като нищо може да ни съсипе. Дори да успеем да преминем тази пустош, ефективността ни като бойна сила ще бъде под всякаква критика.

Фарадан Сорт добави:

— Маговете са единодушни в мнението си, че няма никаква вода, освен ако не спрем за няколко дни и не се опитаме да изкопаем кладенци. Много дълбоки кладенци, адюнкта. И дори тогава проблемът е, че маговете нямат нищо, от което да извлекат. Безсилни са. Нито един лабиринт не им е достъпен, което означава, че не знаят има ли вода дълбоко под нас, или няма. — Въздъхна. — Съжалявам, че нямам някоя добра новина — не би била излишна.

Адюнктата стоеше до масата и гледаше картите. Като че ли оглеждаше земите на Коланси, както бяха отбелязани върху промазана кожа от някой търговец на Болкандо преди петдесет години: бележките бяха на език, който никой тук не можеше да разчете.

— Ще трябва да прехвърлим тази верига хълмове или насипи ето тук — тя посочи, — преди да можем да навлезем в долината на провинция Естобанси. Подозрението ми обаче е, че врагът ще стигне до нас преди това. Или от проходите, или от изток. Или и двете. Очевидно бих предпочела да не се налага да се сражаваме на два фронта. Прходите ще са ключът към всичко това. Заплахата от Естобанси е по-голямата от двете. Юмрук Кайндли, убийте всички щабни коне освен един. Помолете хундрилите да избият своето стадо до един кон на воин и десет резервни. Юмрук Сорт, започнете да формирате екипи за теглене на обозните фургони — воловете няма да издържат още много нощи.

Кайндли отново прокара ръка по черепа си.

— Адюнкта, времето, изглежда, е против нас. Дали не бихме могли да увеличим продължителността на всеки нощен преход? До две камбани след разсъмване и една камбана повече преди залез-слънце. Ще ни изтощи, естествено, но това бездруго ни очаква.

— Фургоните, опразнени от провизии — добави Фарадан Сорт, — могат да поемат бронята и тежкото оръжие на войниците, за да облекчим малко товара им. Бихме могли също да започнем да

облекчаваме обоза от допълнителен материал. Да намалим оръжейниците и ковачите. Всичко това е повече или по-малко в прилично състояние — войниците не губят много време в кърпене и поправяне на снаряжението. Ако оставим две трети от желязото и повечето ковачници и въглищата, ще можем да преразпределим храната и водата на повече фургони, поне в началото, което ще облекчи воловете и екипите, да не говорим, че ще намали повредите на фургоните, след като ще карат по-малко.

— Бихме могли и да устроим броя на войниците в отделонните палатки — каза Кайндли.

— Задържахме всички палатки и плат — заяви адюнктата, без да вдига очи от картата. — Колкото до предложенията ти, Фарадан, разпореди се да се изпълнят. И, Юмрук Кайндли, по-дългите преходи започват от тази вечер.

— Адюнкта — отвърна Кайндли. — Това ще е... брутално. При този боен дух скоро може да се изправим пред неприятност.

— Новината за поражението на На'Рук помогна — каза Сорт, — но последният половин ден и цяла нощ преход изтощиха усърдието. Адюнкта, войниците имат нужда от нещо повече, за което да се държат. Нещо. Каквото и да е.

Тавори най-сетне вдигна глава. Изглежда мрачно Фарадан Сорт със зачервените си очи и попита глухо:

— И какво точно да им дам според теб?

— Не знам, адюнкта. Слуховете...

— И какви точно са тези слухове?

Фарадан Сорт млъкна и извърна очи.

— Кайндли — каза Тавори, — Юмрук Сорт, изглежда, изгуби дар слово.

— Адюнкта. — Кайндли кимна. — Слуховете. Добре. Някои са безумни. Други режат почти до кокал.

— Че сме в съюз с Древните богове и сте решена да пролеете кръвта на войниците си в едно голямо последно жертвоприношение — на всички — за да постигнете своето възнесение — заговори Рутан Гъд. — Има друг, че сте сключили таен договор с Висшите домове и по-младите богове. Ще се спазарите с тях, като използвате Сакатия бог — затова се каним да го отмъкнем, да откраднем от Форкрул Ассаил каквото е останало от него. Има и още много, адюнкта.

— Притежавате тайно знание — добави Кайндли. — Придобито кой знае откъде. И след като никой не знае откъде, всеки си измисля собствени обяснения.

— Но във всяко от тях — рече Рутан Гъд, вече гледаше Тавори в очите, — вие коленичите пред бог. А кой малазански войник не изпитва горчивина от това? Кой малазански войник не помни историята на Дасем Ълтър? Преклонението пред бог от страна на командир винаги е струвало кръвта на подчинените му. Огледайте се, адюнкта. Ние вече не служим на Малазанската империя. Служим на вас.

Адюнктата промълви едва чуто:

— Всички служите на мен, така ли? Всички сте готови да рискувате живота си за мен? Моля, който и да е от вас тук, кажете ми, какво съм направила, за да заслужи *това*?

Тонът ѝ ги накара да замълчат стъписани.

Тавори Паран ги изгледа един по един и в очите ѝ нямаше гняв, нито укор или възмущение. Лостара Юил видя в очите ѝ по-скоро нещо безпомощно. Смутено.

След дълга и много крехка пауза Кайндли най-сетне отрони:

— Адюнкта, ние отиваме да спасим Сакатия бог. Проблемът е, че като за бог той не е много харесван. Няма да намерите и един негов поклонник сред Ловците на кости.

— Нима? — Гласът ѝ изведнъж стана суров. — И нито един войник в тази армия — в тази *палатка* — не е страдал? Нито един тук не се е прекършвал, нито веднъж? Не е плакал? Не е бил наскърбен?

— Но ние няма да почитаме това! — отвърна Кайндли. — Няма да коленичим пред такива неща.

— Радвам се да го чуя. — Огънят в нея бе угаснал също толкова бързо, колкото беше пламнал. Тавори отново бе присвила очи над картата, мъчеше се да намери най-добрия изход. — Погледни отсреща тогава, над тази огромна пропаст. Погледни в очите на онзи бог, Юмрук Кайндли, и направи мислите си корави. Направи ги хладни. Безчувствени. Направи ги всичко, което трябва, за да не изпиташ нито едно жегване, нито един трепет. Погледни в очите му, Кайндли, преди да ги извърнеш. Ще го направиш ли?

— Не мога, адюнкта — отвърна Кайндли с разтреперан глас. — Защото той не стои пред мен.

А Тавори отново го погледна в очите.

— Така ли?

Едно изтупване на сърцето, и още едно, преди Кайндли да отстъпи. И да извърне лице.

Лостара Юил ахна. „Тя каза, че ще го направи.“

Но Тавори нямаше да го остави.

— Храм ли ти трябва, Кайндли? Изваяна статуя? Жреци ли ти трябва? Свещени текстове? Трябва ли да си затвориш очите, за да видиш един бог? Толкова величав на трона си, толкова извисен и, о, да не забравим, милостивата ръка, вечно протегната към нас, хората. Това ли ти трябва, Кайндли? И на вас, останалите? Това ли ви трябва, за да бъдете благословени с истината?

Платнището на входа грубо се дръпна настрани и влезе Банашар.

— Призован ли бях? — Усмивката, с която ги удостои, бе нещо ужасно, озъбване, което им разкри целия му смут, мъчението на живота му. — Чух едно-друго на влизане. Твърде много всъщност. — Погледна адюнктата. — „Благословени с истината.“ Скъпа ми адюнкта, би трябвало вече да го знаеш. Истината не благославя никого. Истината може само да *проклина*.

Адюнктата сякаш се сви. Погледът ѝ се смъкна към картата на масата и тя промълви:

— Тогава моля, септарх, прокълнете ни с няколко думи истина.

— Едва ли е нужно — отвърна той. — Вървахме през нея тази нощ, и отново ще вървим, под сиянието на Нефритените страници. — Замълча и изгледа намръщено събралите се. — Адюнкта, да не би да бяхте под обсада? И да не би аз, по силата на някое неволно чудо, да я разбих?

Кайндли посегна за шлема си.

— Трябва да събера офицерите си. — Изчака застанал мирно, докато Тавори не вдигна ръка да го освободи, без да откъсва очи от картата.

Фарадан Сорт го последва навън.

Лостара Юил засече погледа на Рутан Гъд и му кимна да я придружи.

— Адюнкта, ще бъдем пред палатката.

— Вървете да си лягате — каза Тавори.

— Да, адюнкта, както благоволите.

Тавори се усмихна вяло.

— До скоро. Вървете.

Лостара видя как Банашар се отпусна на едно седло вместо на стол. „Богове, с такава компания чудно ли е, че е каквато е?“

Висшият жрец изпъна пръст към Рутан Гъд, докато той го подминаваше, и направи странен жест, сякаш пише във въздуха.

Рутан Гъд се поколеба за миг, след това с кисело изражение се почеса по брадата и излезе от палатката. Лостара го последва.

— Добре ли си? — попита Фарадан Сорт.

Кайндли се намръщи.

— Разбира се, че не съм добре.

— Виж. Опитяхме се да...

— Не можеш да разчиташ на чувствата на войниците. Ако могат да чувстват, свършени са. — Погледна я в очите. — Как може да не разбира това? Трябва да се втвърдим — за всичко, което правим. Трябва да станем по-твърди от своя враг. Вместо това тя иска да тръгнем мекушави. Да *чувстваме*. — Поклати глава и тя видя, че трепери — от гняв и безсилие.

Гъд и Лостара Юил излязоха от командната палатка и Кайндли се обърна към Рутан.

— Който и да сте всъщност, капитане, няма да е зле да й набиете малко ум в главата, защото се оказва, че никой друг не може.

Рутан Гъд се намръщи.

— Какъв точно ум да е, Юмрук?

— Убиваме хора за препитание — изръмжа Кайндли.

— Не мисля, че тя иска да промени това — отвърна капитанът.

— Искане да пролеем кръвта си за Сакатия бог!

— По-тихо, Кайндли — предупреди го Фарадан Сорт. — И я по-добре да се отдалечим малко от лагера.

Тръгнаха. Рутан се поколеба, но Лостара Юил го дръпна да тръгне. Никой не проговори, докато не оставиха постове далече зад себе си. Жаркият зной ги изгаряше, блясъкът ги заслепяваше.

— Няма да стане — заяви Кайндли, скръстил ръце. — Ще има метеж, а след това бой — за вода — и скоро след това повечето от нас

ще сме мъртви. Дори проклетите морски пехотинци и тежките няма да могат да задържат тази армия цяла...

— Явно нямаш високо мнение за редовните ми — рече Фарадан Сорт.

— Колко от тях са се записали доброволно, Сорт?

— Не знам.

— Малазанската политика е да се взимат по-напористите и да се правят морска пехота или тежки. Осъдените, безимотните и принудително вербуваните отиват в редовната пехота. Фарадан, наистина ли си сигурна във войниците си? Бъди честна — едва ли някой тук ще се забърка в клюки.

Тя извърна очи и примижа.

— Единственото странно у тях, доколкото съм забелязала, Кайндли, е, че не говорят много. За каквото и да било. Трябва да им извиваш ръцете, за да изтръгнеш някакво мнение. — Сви рамене. — Знаят, че са безлични. Винаги са били такива повечето, много преди да се озоват в армията. Това... това просто е като всичко друго.

— Може да не казват нищо, докато можеш да ги чуеш, Сорт. Но се обзалагам, че имат много неща да си кажат един на друг, когато наоколо няма офицери.

— Не съм сигурна.

— Забрави ли собствения си живот като редови войник?

Тя трепна, после поклати глава.

— Не съм го забравила, Кайндли. Но мога да постоя на петдесет крачки от един лагерен огън, достатъчно близо, за да видя движещи се усти, да видя жестове, придружаващи един спор — и няма нищо такова. Признавам, изглежда необичайно, но войниците ми като че ли *нямат какво да кажат*, дори помежду си.

Дълго никой не проговори.

Рутан Гъд чешеше брадата си с пръсти, изражението му беше замислено и някак разсеяно, сякаш се бореше с нещо на хиляда левги оттук. „Или може би на хиляда години.“

Фарадан Сорт въздъхна.

— Метеж. Грозна дума, Кайндли. Като че ли си готов да я хвърлиш в краката на пехотинците ми.

— Боя се от това, Фарадан. Не оспорвам командването ти — знаеш го, нали?

Тя помисли малко и изсумтя.

— Е, всъщност точно това оспорваш. Аз не съм Юмрук Блистиг и смея да кажа, че репутацията ми сред войниците ми е съвсем прилична. Да, може да ме мразят, но не е убийствена омраза. — Погледна Кайндли. — Не ми ли говори веднъж колко е важно войниците ни да ни мразят? Ние трябва да сме магнитът за тях и когато видят, че го понасяме, когато видят, че нищо от това не може да ни огъне, те също на свой ред стават по-силни. Или съм те разбрала погрешно?

— Не си. Но те вече не гледат така на нас, Сорт. Не, вече ни виждат като свои потенциални съюзници. Срещу нея.

Гласът на Рутан Гъд беше сух:

— Готов ли си да поведеш бунт, Кайндли?

— Попитай ме още веднъж това и ще те убия на място, капитане.

Рутан Гъд отвърна със студена усмивка:

— Съжалявам, не съм тук, за да ви дам лесен изход, Юмрук.

— Всъщност не ни даваш нищо.

— Какво искате да кажа? Тя не иска войниците ѝ да плачат или да леят кръвта си по цялата земя, защото са се размекнали. Искане да са тъкмо обратното. Не просто твърди. — Огледа бавно тримата. — Свирипи. Неумолими. Упорити като скали срещу морето.

— В командната палатка...

— Не разбрахте — прекъсна го Рутан. — Вече си мисля, че всички не разбрахте. Тя каза да погледнете отсреща, в очите на Сакатия бог. Да погледнете и да *почувствате*. Но вие не можете да го направите, Кайндли, нали? Ти, Юмрук Сорт? Лостара? Който и да е от вас?

— А ти? — сопна се Кайндли.

— Изключено.

— Тя ни разби всички — *какъв беше смисълът от това?*

— А защо не? — отвърна Рутан Гъд. — Поискахте от нея повече. А след това аз я издигнах на проклет пиедестал с онова безумие, че ѝ *служим*. Тя отвърна на удара и това, приятели, беше най-човешкият момент, който съм виждал някога у адюнктата. — Изгледа ги един по един. — Дотогава бях разколебан. Да остана ли? Или да си тръгна и да се махна от всичко това? Ако си тръгнеш, нямаше кой да ме спре, нали?

— Но си тук — каза Фарадан Сорт.

— Да. И ще съм с нея толкова дълго, колкото има нужда от мен.

Юмрук Кайндли вдигна ръка, сякаш за да го удари.

— Но защо?

— Още не го разбирате. Никой от вас. Чуйте. Ние не смеем да погледнем в очите на един страдащ бог. Но, Кайндли, тя смее. Поискахте от нея повече — богове на бездната, какво повече може да даде? Тя е готова да изпита цялото състрадание, което никой от вас не може да си позволи да изпита. Зад студено желязо тя ще *изпита* това, което не можем ние. — Очите му се спряха на Кайндли. — А ти я помоли за повече.

Камъните пращяха от горещината. Кръжаха насекоми с искрящи крилца.

Рутан Гъд се обърна към Фарадан Сорт.

— Вашите редовни не казват нищо? Бъдете спокойна, Юмрук. Може би най-сетне разбират, на някакво инстинктивно ниво, какво е взела тя от тях. Какво таи в себе си и го пази. Най-доброто, което имат.

Фарадан Сорт поклати глава.

— Е, кой сега е човекът с твърде много вяра, Рутан Гъд?

Той сви рамене.

— Горещо е тук навън.

Загледаха се след него: самотна фигура, затътрила се обратно към лагера. Нямаше прах във въздуха — тази пустиня не вдигаше прах.

Най-сетне Кайндли се обърна към Лостара Юил.

— Подозираше ли го, че се кани да драсне?

— Какво? Не. Този човек е една проклета загадка, Юмрук.

— Как да стане това? — попита Фарадан. — Когато трябва да повдигна духа на войниците си, какво, в името на Гуглата, мога да им кажа?

Мълчание. След малко Лостара Юил се покашля и рече:

— Не мисля, че изобщо трябва да им казвате нещо, Юмрук.

— Какво имаш предвид? И не ми бълвай думите на Рутан — той влага твърде много в сърцето и ума на простия войник. Това, че си посветил живота си на убиването, не носи никаква особена мъдрост.

— Не съм съгласна с това — отвърна Лостара. — Вижте, само с това, че стоите с нея, с адюнктата, вие казвате всичко, което има нужда да се каже. Истинската заплаха за тази армия е Юмрук Блистиг, който

не крие противопоставянето си на адюнктата и съответно на всички ви. Ако започне да събира последователи... е, тогава ще започне неприятното.

Кайндли изтри потта от челото си.

— Има мъдрост, Фарадан. Мъдростта, която идва с научаването — до самото ядро на душата ти — колко точно крехък е животът всъщност. Печелиш тази мъдрост, когато отнемаш живота на някой друг.

— А тези, които изобщо не се замислят? Мъдрост? Едва ли. По-скоро... това започва да ти харесва. Онази тъмна вълна на наслаждение, с която... толкова се привиква. — Извърна очи. „Знам. Стоях на Стената.“

Лостара посочи.

— Някакъв войник идва... за някой от нас.

Войникът беше слаб и кръглолик, с осакатени ръце. Отдаде чест с дясната и поднесе с лявата восъчна табличка на Кайндли.

— Поздрави от лейтенант старши сержант интендант Поурс, сър. Кайндли взе табличката и я огледа.

— Войник.

— Сър?

— Слънчевата топлина е стопила восъка. Надявам се, че сте запомнили съобщението.

— Да, сър.

— Да го чуем.

— Сър, посланието беше лично.

— От Поурс? Наистина нямам време за това. Словесните дуели ги зарязахме отдавна. Хайде казвай, войник.

— Сър. Цитирам: „Лично послание, от лейтенант старши сержант полеви интендант Поурс до Юмрук Кайндли. Най-горещи поздрави и благопожелания за вашето повишение, сър. Както би могло да се отбележи, вашият напредък в кариерата, както и моят, са повод за голямо задоволство. Колкото и да съм щастлив винаги да си кореспондирам с вас, за да обсъждаме всевъзможни теми с всякакви възможни идиоми, уви, тази тема е с доста по-официален характер. Накратко, изправени сме пред криза от най-висш порядък. Ето защо покорно моля за вашия съвет и бих предложил да уредим изключително лична среща при най-ранната удобна възможност.

Сърдечно ваш, Поурс.“ — След това войникът отново отдаде чест и рече: — Трябва да изчакам за отговора ви, сър.

В озадаченото мълчание, което последва, Фарадан Сорт присви очи към войника.

— Ти беше от тежката пехота, нали?

— Ефрейтор Химбъл Тръп, Юмрук.

— Държат ли бойците, войник?

— Държат здраво, Юмрук.

— Редниците говорят ли много за адюнктата, войник? Това извън протокола.

Воднистите му очи пробягаха за миг към нея и отново се извърнаха.

— Понякога, сър.

— И какво говорят?

— Не много, сър. Предимно, всички ония слухове.

— Обсъждате ги.

— Не, сър. Дъвчем ги, докато нищо не остане. А после измисляме нови, сър.

— За да сеете брожение?

Веждите се вдигнаха под ръба на шлема.

— Не, Юмрук. Това е... тъ... забавление. Надвива скуката, сър. Скуката води до мързел, сър, а мързелът може да убие войника. Или другаря му до него, което е още по-лошо. Мразим скуката, сър, нищо повече.

— Кажи на Поурс да ме намери в командната ми палатка, когато иска — рече Кайндли.

— Слушам, сър.

— Свободен си, войник.

Мъжът отдаде чест за трети път, обърна се кръгом и си тръгна.

Кайндли изсумтя.

— Това са то тежките — подхвърли Фарадан Сорт. — Измислят гадни слухове за забавление.

— Гадни са само ако някой реши, че един е верен, предполагам.

Фарадан го погледна в очите.

— Заради нищо ли изпадаме в паника, Кайндли.

Той въздъхна.

— Честно казано, всъщност не знам вече.

Рутан Гъд смъкна подплатеното долнище от лъсналото си от пот тяло и за миг се наслади на прохладата след непоносимата жегата.

— Е, това вече ме събуди — каза Сканароу от постелята.

— Богоподобната ми физика ли?

— Миризмата, Рутан.

— Ах, благодаря ти, жено, направо засиях от гордост.

Седна до нея и отпусна глава в ръцете си.

— Пак ли? — попита Сканароу.

— Не знам колко още ще може да издържи — отвърна той иззад пръстите си.

— Едва от два дни сме в пустинята, Рутан. Надявам се да е по-корава, отколкото мислиш.

Той свали ръцете си и я погледна.

— Аз също. — Погледа я още миг и рече: — Може би трябва да ти го кажа. Мислех да... напусна.

— О.

— Не теб. Тази армия.

— Рутан, аз съм *в тази* армия.

— Мислех да те отвлека.

— Разбирам.

Той въздъхна.

— Днес тя ме разубеди. Тъй че, обич моя, ще бъдем в това до горчивия край.

— Ако това е предложение за брак... май ми харесва.

Рутан я изгледа. „Богове, бях забравил...”

Изад кухненските палатки, където миячите търкаха котли с шепи чакъл, се носеше шумно дрънчене. Кътъл затегна ремъка на походната си торба, изправи се, разкърши гръб и изохка.

— Богове, наистина голяма жегата. Корик, тия оставяш ли ги?

Полукръвният сети беше захвърлил военните си подковани ботуши на една страна и с един объл камък заглаждаше гънките по чифт изтъркани племенни мокасини.

— Много е горещо.

— Тия няма ли да се съдерат? — попита Смайлс, беше седнала на походната си торба. — Ако почнеш да куцаш, Корик, не ме търси за помощ.

— Метни ботушите във фургона — рече Кътъл. — Просто за всеки случай, Корик.

Мъжът сви рамене.

Сержант Тар се върна от командната палатка на ротата и нареди:

— Приключвай с товаренето. Тръгваме. Някой успя ли да поспи? Отвърна му мълчание.

— М-да. Като гледам, утре ще е същото — изсумтя Тар. — Чака ни дълго влачение. Оръжията годни ли са? Казвай всички. Шортноус?

Тежкият вдигна глава и малките му очи лъснаха в сумрака.

— Аха.

— Коураб?

— Да, сержант. Още я чувам как стене от бруса...

— Не е жена — рече Смайлс. — Меч е.

— Тогава защо стене?

— Никога в живота си не си чувал жена да стене, тъй че откъде знаеш?

— Звучи като жена.

— Все едно, аз не чувам никакви стонове — отсече тя и извади бойните си ножове. — Оръжията са добри, сержант. Само ми дай малко мека плът да ги забия в нея.

— Задръж тази мисъл — посъветва я Тар.

— За пет месеца някъде, Смайлс. — Корик вдигна глава и я изгледа изпод невързаната си коса. — Можеш ли?

Тя изръмжа.

— Ако ще отнеме пет месеца да прекосим тази пустиня, сме умрели от умрелите, идиот. — Потупа с единия нож по глиненото шише, пъхнато в плетената мрежа, стегната за торбата ѝ. — И няма да си пия пикнята.

— Искаш ли моята? — попита Ботъл, както се беше изтегнал със затворени очи и ръце под главата.

— Това предложение ли е, или размяна? Богове, Ботъл, ти си болен, знаеш ли?

— Слушай, ако трябва да я пия, по-добре да е женска, защото тогава, ако много се постарая, може и да се престоря, че ми харесва.

Или нещо такова. — След като никой не отвърна нищо, Ботъл отвори очи и се надигна. — Какво?

Кътъл понечи да се изплюе, овладя се и се обърна към Тар.

— Фид има ли да каже нещо ново, сержант?

— Не. Що, трябва ли?

— Ами, в смисъл смята, че ще можем да я минем, нали?

Тар сви рамене.

— Предполагам.

— Не може да изпълни оная мисия, ако не го направим.

— Точно така, сапър.

— Казва ли нещо за всичко това, за пиенето на собствената ни пикня?

Тар се намръщи, но Корик заговори:

— Естествено, Кътъл. Всичко е в оная негова Драконова колода. Нова карта. Пияч на пикня, Върховен дом.

— Върховен дом какво? — попита Смайлс.

Корик само се ухили, а после вдигна очи към Кътъл и усмивката му стана студена.

— Картата е с твоето лице, Кътъл, голямо като на живо.

Кътъл изгледа полукръвния с ритуалните татуировки, нашарили тялото му с някакви йероглифи на езика на сетите, които Корик сигурно разбираше едва наполовина. Тъпите му мокасини. Изведнъж нещо прегради погледа му и тъмните, измамно спокойни очи на Тар се впиха в неговите.

— Просто го остави — измърмори му тихо сержантът.

— Помисли си, че ще направя нещо ли?

— Кътъл...

— Помисли, че ще му пробия още няколко задника ли? Ще му натикам последната си острилка и после ще го метна във фургона? Нещо такова ли си помисли, сержант?

Корик зад Тар изсумтя.

— Качвай си торбата на фургона, Кътъл — отсече Тар.

— Слушам, сержант.

— Останалите, вдигай багажа и се пригответи — нощта ни зове и каквото е там.

— Продавам си пикнята — рече Смайлс.

— Да бе — изсумтя Корик. — Срещу теглото ѝ в злато. Само че няма да иде на фургона, Смайлс. Трябва да запазим дъното чисто за цялата плячка, която ще спечелим. Така че ще трябва да си я носиш. — Нахлузи едната мокарина и дръпна каишките. Те се откъснаха в ръцете му и той изруга.

Кътъл хвърли торбата си във фургона и се отдръпна встрани. Коураб го последва, а другите се наредиха след него, Корик последен на опашката с две развързани мокасини. Сапърът се обърна, подмина ефрейтора, Ботъл и Смайлс, а после юмрукът му се стрелна и шибна Корик в слепоочието. Пукотът бе толкова силен, че воловете се сепнаха. Полукръвният тупна тежко на земята и повече не мръдна.

— Добре де — изръмжа Тар, — сега като дойде ред да се биеш с тоя войник до тебе, как ще разчиташ на него?

— Това, което направих току-що, е без значение — отвърна Кътъл. — На него вече изобщо няма да разчитам. Той се размърнка още в окопа — пред самия Фидлър. И оттогава е увесил нос. Външно може да показваш кураж колкото искаш, но ако отвътре си се скапал, не струваш и едно говно, сержант. — Спря и огледа дясната си ръка. — Ще ида да потърся резач, сержант. Счупих му главата на тоя шибаняк.

— Тъпанар такъв... хайде върви, махай ми се от очите. Коураб, Ботъл, вдигнете Корик на фургона. Чакай. Жив ли е поне? Добре, във фургона. Май няма да се събуди, докато не свърши походът тая нощ.

— Проклетият му късмет — измърмори Смайлс.

Проехтяха рогове. Ловците на кости се раздвижиха, вляха се в дълга колона и маршът започна. Ботъл се шмугна зад Коураб, Смайлс бе от лявата му страна. На три крачки зад тях вървеше Шортноус. Походната торба на Ботъл бе лека — повечето му багаж бе отишъл в резервите, а като във всички армии по света, не съществуваше такова нещо като свръхрезерви, поне доколкото ставаше дума за полезен багаж. „Безполезен, виж, това е друга работа. Ако бяхме в Малаз или в Седемте града, щяхме да имаме много. Пера и никакво мастило, ремъци и никакви шила и игли, фитили и никакъв восък — все пак нямаше ли да е хубаво да сме в Малаз? О, я стига, Ботъл. Нещата са достатъчно зле и без да влагаш безсмислена носталгия.“ Все едно,

беше загубил повечето си полезен багаж. Само за да открие, че всъщност изобщо не му трябва.

Глиненото шише се въртеше в увисналата на бедрото му мрежа и се люшкаше при всяка стъпка. „Добре, за мен поне беше логично. Винаги бих могъл да помоля... Не знам. Флашуит? Или... богове на бездната, Мейсан Джилани! Сигурен съм, че тя би...“

— Ела тука до мен, Ботъл.

— Сержант?

— Фид нареди да ти задам няколко въпроса.

— Вече обсъдихме каквото помня...

— Не онова. Древна история, Ботъл. Та коя беше онази битка? Все едно. Задръж малко по-назад, Коураб. Не, още си ефрейтор. Спокойно. Просто трябва да си поприказвам малко с Ботъл тука — той е нашият отделъонен маг, нали?

— Ще съм точно зад вас, сержант.

— Благодаря, ефрейтор. Не мога да ти опиша колко успокоително ми действа дъхът ти на врата ми.

— Още не съм пил пикня, сержант.

Докато го подминаваше, Ботъл го изглежда навъсено.

— Коураб, защо напоследък говориш като по-тъпия брат на Кътъл?

— Аз съм морски пехотинец, войник, това съм, и ние морските говорим така. Та както казва сержантът, коя битка беше онази? Древна история. Бием се с някого? Кога? Такива неща, схващаш ли?

— Най-добрите морски пехотинци, Коураб, си държат скапания език зад зъбите — изръмжа Тар.

Коураб стисна многозначително уста.

— Ефрейтор Коураб?

— Извинявам се. Така ли, сержант?

— Идеално.

Ботъл видя Балм и отделението му десетина крачки напред. Троутслитър. Детсмел. Уидършинс. „Това ли е? Само това ли остана от тях?“

— Никакви лабиринти наоколо, а?

— Сержант? А, да. Нищо. Та тия въпроси на Фид?

— Значи е съвсем умряло.

— Да. Като изсмукана кост.

— Което значи, че никой не може да ни намери тук — продължи Тар. — Нали?

Ботъл примига и се почеса по брадичката. По ноктите му останаха люспи изгоряла кожа и нещо, което приличаше на кристали сол. Погледна ги намръщено.

— Ами, да, предполагам. Освен ако нямат очи, разбира се. Или криле.

Кимна нагоре.

Дъхът леко изсвири от ноздрите на Тар.

— А за това трябва да са тук. Но тази пустиня уж трябваше да е непроходима. Никой с капка ум в главата няма да се опита да я прекоси. Това е гледната точка, нали?

„Гледна точка? Не е мнение, Тар. Това е факт. Никой с малко ум в главата не би се опитал да я прекоси.“

— Има ли някой конкретен, който може да се опитва да ни намери, сержант?

Тар поклати глава.

— Капитанът е тоя с Колодата, не съм аз.

— Но ония карти ще са студени тук. Безжизнени. Тъй че говорехме за гледането му преди да навлезем тук. Приближаваше ли се някой, сержант?

— Няма смисъл да питаш мен за това, Ботъл.

— Слушай, това е нелепо. Ако Фидлър иска да ме пита за разни неща, може просто да ни дочака и да го направи. Така и аз ще мога да го попитам разни неща.

— Дали са слепи, Ботъл. Това искаше да разбере Фид. Не ние. Те.

„Те.“

— Да. Гледат и нищо не виждат.

Тар изсумтя.

— Добре.

— Сержант... можеш ли да си спомниш кой ни измисли името? Ловците на кости?

— Може да е била самата адюнкта. Първия път, когато го чух, беше от нея. Мисля.

„Но това е невъзможно. Ейрън. Не е могла да го знае. Не и тогава.“

— Защо, Ботъл?

— Нищо, просто се чудех. Това ли е? Може ли да се сменим пак с ефрейтора?

— Още един въпрос. Жив ли е Бързия Бен?

— Вече казах на Фид...

— Този въпрос не е негов, Ботъл. Мой е.

— Не знам. И казах същото на Фид. Не ги разбирам ония хора.

— Кой хора?

— Подпалвачите на мостове. Ония. Мъртвия Хедж, Бързия Бен — дори самия Фидлър. Не са като нас. Като теб и мен, сержант, или Коураб отзад. Не искам да обяснявам какво имам предвид. Работата е, че не мога да ги проумея, да ги разгадая. Понякога все едно, че са... не знам... Призраци. Мушкаш и минаваш през тях. Друг път са като планина, толкова голяма, че самото слънце не може да се изкатери над тях. Не знам, това ми е отговорът.

Тар го изгледа с присвити очи.

— Казваш всичко това за капитана?

— Не знам дали Бързия Бен е мъртъв, или жив, сержант, но ако трябва да се обзаложа, хм, мога да се сетя за няколкостотин Ловци на кости, които с радост биха заложили срещу мен — повече от няколкостотин всъщност. Но ако трябва да направя същия залог за Хедж или Фидлър... — Ботъл поклати глава, плесна се по врата и размаза нещо хапещо.

— Обзалагаш се, че е мъртъв?

— Не, обзалагам се, че е жив. И за нещо повече се обзалагам. Обзалагам се, че все още е в играта.

Сержантът изведнъж се ухили.

— Страхотно е, че се върна, маг.

— Не бързай толкова, Тар — сержант, исках да кажа. Не забравяй, не го видях там накрая. А според това, което чух, е било гадно.

— Възможно най-гадното.

— Тъй че... за това не правя залози.

— Гуглата знае какво изобщо е видял Фид у теб, войник. Хайде, махай ми се от очите.

След като си размениха местата в редицата с Коураб, Кътъл заговори от лявата му страна:

— Слушай...

— За кого, в името на Гуглата, ме взимате напоследък, за самия Фишер ли?

— Какво? Не. Нещо, което каза Корик...

— Кое нещо? Онова за Пияча на пикня? Фид не си прави сам картите, Кътъл. Не е от ония шарлатани с Колодата. Тъй че...

— За плячката, войник. Онова нещо за плячката.

— Мисля, че беше сарказъм.

Вдясно от него Смайлс изсумтя, но не се обади.

— Точно така е — каза Кътъл. — Значи, всъщност Дасем Ълтър сложи край на всичко това с плякосването... Ние завоювахме, не правехме набези. Когато окупираш град, е лоша практика да плякосваш и изнасилваш гражданите. Дразни ги и докато се усетиш, започват да убиват войниците ти от окупационния гарнизон по време на нощния патрул. Тъй че все едно, не го правехме, но дори тогава все пак имахме шанс да забогатеем. Всяка рота си имаше писар и всичко се разпределяше. Събрани оръжия и броня. Конете и така нататък. Спечелването на битка означаваше бонуси.

— Всичко това добре, Кътъл — съгласи се Ботъл. — Но ние тука си имаме храмово съкровище. Ведомостите за заплати още се поддържат. Фактът, сапър, е, че сме се вмирисали от богатство.

— Стига да доживеем да го вземем.

— Винаги е така. Не те разбирам.

Малките очи на сапъра лъснаха в тъмното.

— Кажи ми — изръмжа той, — даваш ли гъза на една нахта за това? А, Ботъл?

Той помисли. Четири, пет, седем крачки.

— Не. Но пък никога не ме е интересувало много. Не съм тук заради богатство.

— Ти си млад, да. Приключението те влече. Но виждаш ли, стигаш до определена възраст, видял си вече достатъчно и почваш да мислиш за живот, когато си приключил с всичко това. Почваш да си мислиш за някоя хубава къщичка или, да речем, за прилична стая над някоя сваятна кръчма. Да, знаеш, че сигурно никога няма да стане, но все едно, мечтаеш си за това. И там отива цялата пара.

— И?

Гласът му стана по-тих.

— Ботъл, вече не мисля за повече от следващата седмица. Не съм мислил за заплатата си от месеци. Чуваш ли ме? Никаква къща, никаква кръчма. Никаква хубава рибарска лодка или, боговете да не дават, градина. Нищо такова.

— Защото сме живи мъртъвци, нали?

— Така мислех, но след онова, което каза Фид предната нощ, вече не.

Ботъл го погледна с любопитство.

— Кажй тогава.

Кътъл сви рамене, сякаш изведнъж му стана неловко.

— Нещо стана с нас, това е. С Ловците на кости. Може би беше завладяването на Ледер. Може би беше град Малаз или дори Ю'Гатан, не знам. Виж ни. Ние сме армия, която не мисли за плячка. Защо според тебе Корик се подигра със Смайлс за парите за пикнята й?

— Защото се е скапал — отвърна Смайлс. — И ревнува.

— Защото на никой не му пука за злато и сребро, за купуване на вмирисани имения, за гледане на коне или презморска търговия. Ние сигурно сме единствената армия на света, на която не й пука.

— Чакай малко, сапър — изсумтя Смайлс. — Не мислиш, че след като сме накълцали някой и стоим там на бойното поле — не мислиш, че ще почнем да режем пръсти и всичко останало? Че ще товарим торкви, пръстени и хубави мечове, и каквото е там, нали?

— Не, Смайлс.

— Мисля, че съм съгласен с Кътъл за това — рече Ботъл. — Но пък може би *ти* ще...

— Защо? Изобщо не говорех за себе си...

— За пръв път ще е — измърмори Ботъл.

— О, ще мина да огледам телата, да — съгласи се тя. — Ще намеря някой да диша и ще му клъцна гърлото. Но пръстени и други говна? Забрави.

— Точно каквото казвах. — Кътъл впи очи в Ботъл. — Точно това е, Ботъл. Тази армия се е побъркала.

— Фид е капитанът сега — изръмжа Балм. — Какво повече ви трябва да знаете? Той ще ни оправи. Беше от Подпалвачите на мостове, нали? Вижте му старото отделение, момчета — не са

загубили и един проклет войник. И това ако не е гледащо отгоре милостиво божие око, какво тогава?

Уидършинс се приближи до Троутслитър, Детсмел и сержанта и попита:

— Някой от вас чу ли Ботъл отзад? Онова за името ни?

Троутслитър се навъси.

— Какво?

— Питаше как сме си получили името.

— Е?

— Ами, просто си мисля... хм... мисля, че е важно. Мисля, че Ботъл знае нещо, но го държи в тайна...

— Запушено в бутилката за пикня ли? — попита Детсмел.

Пискливият смях на Троутслитър предизвика ругатни по колоната и той даже се притесни.

— Съжалявам, изпуснах се.

— Ами стискай по-здраво. Ако искаш, може да ти сложим и тапа. Даже две — едната отзад.

Троутслитър едва не се задави, докато се мъчеше да спре поредния врясък.

— Детсмел, престани — заповяда Балм. — Сериозно ти казвам.

— Нищо не съм казал, сержант...

— Видя какво направи Кътъл на Корик, нали? Ще те просна долу, Детсмел.

— Не можеш — ти си ни сержантът.

— Означава, че го мога, идиот.

— Ботъл е маг, също като мен — заговори Уидършинс. — Имаме обща връзка. Мисля, че мога да поговоря с него все пак. Има нещо, което не казва. Знам го.

— Е — разсъди Детсмел, — момчето все пак оцеля от кухненската палатка на На'Рук, тъй че си е впечатляващо.

— И се върна с капитан Рутан Гъд. Има някакъв вътрешен кръг, да ви кажа. Подозирах го отдавна.

— Уидършинс, знаеш ли, че може да си налучкал нещо тука — рече Детсмел. — Посветени хора. Знаят... нещо.

— Повече от нас, точно така.

— Може и на картата да са го нахвърляли. Как да минем през тая пустиня и след това да свалим още някоя империя, както завзехме

Ледер.

— И както разбихме Вихъра също. И се измъкнахме от град Малаз. Тъй че вече няма да си правиш майтап с мен, Детсмел, нали?

Четиримата морски пехотинци се извърнаха като един назад и погледнаха намръщено тътрещото се зад тях отделение. Сержант Тар повдигна вежди.

— Чуваш ли ни, Тар? — подвижна му Балм.

— Нито дума, Балм.

— Добре.

Отново се обърнаха напред и Уидършинс се приближи още повече до сержанта.

— Можем да се сетим кои са от посветените. Фид и Рутан Гъд...

— И Ботъл — каза Детсмел. — Защото е излъсканият ашик на Фид.

— Мейсан Джилани...

— Какво? Сериозно?

— Още една, прикрепена към свитата на адюнктата — не убиха коня й, разбрахте ли го това? Два й запазиха всъщност. — Уидършинс се почеса по брадичката. — Студено става, като залезе слънцето, нали? После имаме Лостара Юил, която направи онзи Танц на Сянката — тя със сигурност. Кой още?

— Кенеб, ама той умря — рече Балм. — Бързия Бен също.

Уидършинс се изсмя тихо.

— По този въпрос съм на едно мнение с Ботъл. Той е там някъде. Може би с Геслер и Сторми...

— Разбира се! — прекъсна го Балм. — Гес и Сторми! А изтърсаците не са ли с тях?

— Синн и Гръб, да.

Уидършинс кимна.

— Цялата конспирация може да е там. Вътрешният кръг, за който говорех...

— Коварната кабала — каза Детсмел.

— Да...

— Тайната завера.

— Точно така.

— Лукавите пазители на истината...

Смехът на Троутслитър прониза нощта.

Синтьър потръпна от вряска зад тях.

— Богове, ще ми се да престане да го прави.

— Нищо особено смешно няма в това — съгласи се Бадан Грук.

— Но пък това е Троутслитьър, нали? Тоя човек ще се смее и над умиращата си сестра. — Поклати глава. — Не разбирам хора като него. Да се забавляваш в нещастieto и мъчението. Какво има за смях тука? Това говори за разстроен ум.

Тя го изгледа с любопитство. Лицето му бе огряно от зеленото сияние на Нефритените копия. Призрачно. Безплътно.

— Какво те гложди, Бадан?

— Оная конспирация на Уид. — Погледна я подозрително. — Трябва и теб да включва, нали?

— Гуглата да ме вземе, как пък не.

— Бъбрихте си с Мейсан Джилани и... — кимна към фургона, който се друсаше и скърцаше малко пред тях — със сестра ти.

— Просто се опитвахме да разберем това-онова, за да помогнем на адюнктата...

— Защото знаеш нещо. Онези усещания, дето ги имаш. Знаеше, че сме в беда, много преди да се появят гущерите.

— Не че ни помогна много. Не разбираш ли? Знаех, но не знаех. Можеш ли да си представиш колко безпомощна ме кара да се чувствам това?

— Та какво предстои, Синтьър?

— Нямам представа... и точно така искам да е. — Тя се потупа по шлема. — Всичко е тихо, нито шепот. Мислиш, че съм в някакъв вътрешен кръг? Грешаш.

— Добре. Забрави го.

Тишината между двамата се проточи и Синтьър се почувства като в пашкул или в паяжина, в която са оплетени. Борбата само го правеше още по-лошо. В хълмовете високо над родната ѝ савана имаше древни гробници, всечени в стръмните скали. Малко след първото си кървене беше ходила със сестра си и други две момичета, за да проучат тайнствените пещери.

Нищо освен прах. Десетки каменни саркофази бяха струпани във всяка камера и Синтьър помнеше как стоеше там в студеното, стиснала

факлата, и на мигащата, треперлива оранжева светлина беше зяпнала най-долния ковчег на издигащата се пред нея камара. Някои народи погребваха мъртвите си вместо да поднасят трупа на лешоядната богиня. Или ги затваряха под тежки каменни капаци. И помнеше как си бе помислила, помнеше смразяващата вълна, която я обля: „Но ако са сгрешили? Ако не са били умрели?“

В годините след това бе слушала ужасяващи приказки за нещастници, погребани живи, затворени в ковчези от камък или дърво. Животът в казармата бе пълен с разкази, предназначени да накарат човек да тръпне. По-лоши от публичните заплахи на жреците от амвона — а всички знаеха, че те го правят за пари. И цялото онова приятно споделяне на страх.

„А сега... сега се чувствам сякаш скоро ще се пробудя. От дълъг сън... Виждам само мрак и чувам само странно глухо ехо. Пресягам се и напипвам студен мокър камък. Капките ме събудиха. Кондензираните капки от собствения ми дъх.“

„Скоро ще се събудя и ще открия, че съм била погребана жива.“

Ужасът не я напускаше. „Тази пустиня е на мъртвите. Песента ѝ е песента на умиращите.“

Във фургона пред тях седеше сестра ѝ, отпусната, май спеше. Кракът ѝ зарастваше бавно — в това мъртво място, никой лечител не можеше да ѝ помогне. Сигурно я болеше. И все пак спеше.

„Докато ние крачим в поход.“

„Дезертъорката така и не стана дезертъорка в края на краищата. Кой можеше да предположи, че ще намери нещо в себе си, нещо, което надхвърля проклетия ѝ егоизъм? Не можем, нали? Никога не можем да познаваме другия, та дори да е от собствената ни кръв.“

„Кисуеър. Трябваше да избягаш. Можех да се справя с всичко това, можех. Ако знаех, че ти си в безопасност — някъде много далече.“

Спомни си отново онзи миг, когато сестра ѝ се появи с хундрилите — онази опърпана, жалка група оцелели. Млади майки, стари майки, осакатени воители, непуснали първата си кръв деца. Едва кретащи старци, като предвестници на разбита вяра. И тя сред тях — залиташе с набързо стъкмената патерица, патерица като онези, които носят осакателите ветерани по улиците на чужди градове, докато просят храна. „Богове на бездната, Малазанската империя поне знае

как да почете своите ветерани. Не ги забравяш просто така. Не ги пренебрегваш. Не ги прекрачваш в канавките. Почиташ ги. Дори близките на загиналите получават пари и има празничен ден в тяхна почит...”

Знаеше, че съществуват всякакви видове ковчези. Всякакви начини да откриеш, че си погребан жив. Колко хора се страхуват да си отворят очите? Да ги отворят истински? Колко хора изпитват ужас от онова, което ще открият? Онзи каменен сандък. Онази плътна тъмнина. Неподвижните стени и капакът, и невъзможната тежест.

Сестра ѝ отбягваше да я погледне в очите. Отбягваше дори да говори с нея. „Но се върна все пак. И войниците видяха това. Видяха и разбраха, че е отишла да доведе хундрилите, да намери помощ за онзи ужасен ден.“

„Разбраха също и какво трябва да е изпитала сред жалките оцелели хундрили. Да, беше пратила останалите от тях на смърт. Достатъчно, за да унищожи най-силните сред тях, да. Но вижте я. Като че ли може да го понесе. Счупеният крак? Щеше да язди и в онзи съдбоносен щурм, ако не беше паднал конят ѝ, приятели.“

Не, те вече гледаха Кисуеър със сериозност, която говореше неизразимо много за окончателната принадлежност, която говореше за това, че виждат по нея пресните рани от единствения ритуал на преход, който си заслужава да бъде уважен — оцеляването и пълната цена, заплатена за тази привилегия.

„Добре. Това е моята сестра, нали? Въпреки всичко тя ще блести. Ще блести.“

Кисуеър усети как изтракаха зъбите ѝ, готови всеки момент да се натрошат, щом фургонът изтропа над поредния камък, и затаила дъх зачака изригването на зашеметяващата болка. Тръгна нагоре от костите на крака ѝ, разцъфтя като ярки цветя в бедрата ѝ, извиси се по тялото ѝ като дърво с хиляда жилещи клони и десет хиляди бодливи клонки. И още по-нависоко, безумните режещи листа, които се разгърнаха в черепа ѝ и разцепиха мозъка ѝ.

Понесе се над тази лудешка вълна, над влудяващо усилващата се агония, а след това, след като пулсирането заглъхна, след като се изцеди, бавно издиша киселия си дъх. Вонеше на страдание; усещаше

вкуса му на подутия си език. Изливаше го по мръсните дъски под себе си.

Трябваше да я оставят. Самотна палатка в сметта на изоставения лагер. Щеше да е акт на милост. Но откога пък армиите мислеха за това? Цялата им работа бе да отказват милост и огромното каменно колело на мелницата на унищожението се въртеше и въртеше. Никому не бе позволено да си иде... къде? Усети, че се усмихва. „Да си иде дори в смъртта, да.“

Вторачи се в дебелата превръзка от кожи на мириди, стегнала натрошения ѝ крак. Провисналата коса криеше от очите ѝ Бадан Грук, Синтър и всички останали, толкова безполезни в тътренето си напред, толкова унили сред всичките призраци, които вече носеха и под чиято тежест се огъваха.

„Поурс ли беше, или Кайндли? Да, Поурс. «Пусни я тази коса да порасте, жено!» Или беше «срежи я»? Не мога да си спомня. Как така не мога да си спомня? Толкова отдавна ли беше?“

„Поурс, докато се правеше на Кайндли. Откъде идва този негов кураж? Тази... дързост? Този знаещ поглед ще бъде в очите му чак докато го тикнат през Портата на Гуглата. Нали?“

„Как се възхищавам на такива хора. Как исках да съм като тях.“

„Бадан Грук, вземи си урок от Поурс, моля те. Стига с тези тъжни очи, с този наранен поглед. Виждам го и искам да пронижа по-дълбоко. Да ударя. Искам да направя основателни всички тези твои жалки притеснения, всички рани в сърцето ти. Да ги видим как кървят!“

Фургонът пак подскочи. Тя изохка. Цветя и дървета, листа от огън, пламнали зад очите ѝ. Нямаше време за мислене. Всяка мисъл се опитваше да избяга, само за да изригне в леса. „Да изригне и да съживи всички листа, високо в короните, и всяка мисъл да отлети.“ Като птици в небето.

Кракът ѝ беше забрал. Имаше треска и никой нищо не можеше да направи. Билките воюваха добре или щяха да воюват, ако ги имаше. Ако бе помолила за тях. Ако бе казала на някого. Мехлеми и мазила, отвари и еликсири — развели знамена войници, настъпващи срещу ухиленото лице на болестта.

„Никой не те пуска да си идеш.“

„Стой тук в този друсац се фургон, зад вонящата сладникава пот на воловете. Имаме си своята война, приятели. Не можем да спрем и да си бърбим. Имаме си война и никой не може да си иде. Никой не може да се махне. Никой не може да...“

— Мамка му! — изруга Синтър и забърза напред.

Кисуеър току-що бе паднала назад, главата ѝ издумтя в дъските.

Синтър се качи на фургона.

— Богове на бездната, цялата гори. Бадан... доведи резач, бързо.

— Надигна се и се надвеси над вързопите снаряжение. — Ръфъл! Изкарай този фургон от колоната! Бързо!

— Слушам, сержант!

— Излизат от колоната, сержант. Да се върнем ли да видим какво става?

Хелиан се намръщи.

— Продължавай напред, ефрейтор.

Беше тъмно, но може би не чак толкова, колкото трябваше. Хората грееха в зелено, но пък май винаги бе така, когато не пиеше. „Нищо чудно, че пия.“

— Слушай всички — изръмжа тя. — Отваряй си очите.

— За какво? — попита Брети.

— За кръчма, за какво. Идиот.

Бяха получили две попълнения. От Седмо отделение. Два меча, единият накуцваше, а другият беше с лице като на болен кон. „Лимп беше името на единия. Но кой от двамата? Оня другия беше... Кръмп. Сапър? Кръмп ли е сапърът? Освен ако Кръмп не е този със счупеното коляно. Да бе, куц сапър. Слагай заряда и бягай! Куцай си, куцай! Колкото можеш по-бързо.“

„Сапюри. Тъпо. Счупи им единия крак на всички и бързо ще станат изчезваща порода.“

— Ста'а студено, сержант.

Хелиан се намръщи още повече.

— Какво искаш да направя по въпроса, да ти пръдна да те стопля?

— Не. Просто казвах. А и Лимп едва се влачи — трябваше да го качим на фургона.

— Я кажи пак кой беше?

— Мейби съм аз, сержант. С вас съм от началото.

— Коя врата?

— Какво?

— Улицата, на която живяхме в Картуул. Ти коя врата беше.

— Не съм от Картуул, сержант. Искях да кажа от началото на отделението. Това имах предвид. Ейрън. Седемте града. Първия път, когато минавахме през шибана от Гуглата пустиня.

— В Ю'Гатан ли сме пак? Нищо чудно, че съм гадна. Носиш ли нещичко в това шише, войник?

— Само пикнята ми, сержант.

— Късмет имаш, че не си жена. Пробвай да пикаеш в шише, когато си жена. Ю'Гатан. Богове на бездната, колко пъти трябва да го превземаме?

— Не вървим към Ю'Гатан, сержант. Ние сме... о, все едно. Определено е пустиня обаче. Студена.

— Ефрейтор Тъчлес!

— Сержант?

— Какво имаш в това шише?

— Пикня.

— Кой го продава това между другото? Проклет гений.

— Чух, че интендантът връзвал мехове на жребците на хундрилите — каза Мейби. — На чеповете на жребците.

Хелиан се намръщи.

„Блести зелено, да. И всички тия камънаци и парчетии там, където са паяците. Малките очички скупчени там, гледат ме как минавам. Трезва съм. Не мога да се престоря, че ги няма, вече не.“

„И никаква кръчма наоколо.“

„Това е лошо. Много лошо.“

— Чу ли? — попита тя. — Беше проклета хиена.

— Беше Троутслигър, сержант.

— Убил е хиена? Браво на него. Къде е Балгрид, между другото?

— Мъртъв е.

— Проклет кръшкач. Аз ще поспя. Ефрейтор, поемаш командата...

— Не може да спиш сега — възрази Бретлес. — Ние вървим, сержант...

— Най-доброто време за сън значи. Събудете ме, като изгрее слънцето.

— Е, не е честно как го прави това.

— Чувал си за тях непрекъснато обаче — изсумтя Бретлес. — Ония ветерани, дето могат да спят в поход. — Помисли и изсумтя отново. — Не знаех, че е от тях.

— Сега е трезва — измърмори Мейби. — Това й е новото.

— Видя ли я как се върнаха с Ърб и Тар в окопа? Вече почти се бях предал и тогава я видях, измъкна ме все едно имах синджир на врата. Мен и Тъчи. Помниш ли, Тъчи?

— Да. Та какво?

— Бяхме свършили. Като видях какво стана с Бързия Бен, все едно някой ме изтърбуши. Целият станах кух отвътре. Изведнъж разбрах, че е време да умирам.

— Сбъркал си обаче — изръмжа Мейби.

— Имаме си добър сержант, това казвам.

Мейби кимна и се обърна отново към Кръмп.

— Слушаш ли, войник? Не се скапвай.

Високият мъж с конското лице примига смутено.

— Стъпиха на проклетиите ми. Не ми останаха повече.

— Можеш да използваш тоя меч на колана ти, сапъор.

— Какво? Това ли? Защо? Ние просто вървим.

Тътрецият се зад тях Лимп заговори задъхано:

— Кръмп имаше цяла торба муниции. И мозъка си беше натикал в нея. За, въ, резерва. Всичко гръмна, На'Руци се разхвърчаха навсякъде. Само един празен череп му остана, Мейби.

— Значи не може да се бие? А да стреля с арбалет?

— Не съм го виждал да се е пробвал. Но да се бие? Кръмп се бие, не се притеснявай.

— Добре де, но с какво?

— С голи ръце, Мейби.

— Е, страхотно тогава.

— Ние просто вървим — повтори Кръмп и се засмя.

Ърб хвърли поглед към тътрещото се на пет крачки зад хората му отделение. Тя вече нямаше нищо за пиене. Събуждаше се. Връщаше се към онова, което беше всъщност. И може би не харесваше това, което виждаше. Не беше ли пиенето точно заради това? Потърка се по врата и отново се обърна напред.

Трезва. С ясен поглед. Достатъчно ясен, за да види... е, не че бе проявила всъщност някакъв интерес. А и той наистина ли искаше толкова да се оплете с жена като нея? Изправена сигурно само за да падне отново. За хора като нея това бе тясна пътека и трябваше да искат да вървят по нея. Иначе падаха отново, рано или късно. Всеки път.

Разбира се, ако казаното от Фид беше вярно, имаше ли всичко това изобщо някакво значение? Те бяха вървящите мъртъвци и си търсеха място, където да сложат край на всичкото това вървене. Тъй че междувременно, ако изобщо имаше някакъв шанс за каквото и да е, защо да не опита? Тя обаче нямаше да го приеме сериозно, нали? Щеше да се надсмее на самата идея за любов — просто щеше да се изсмее.

Не беше достатъчно смел за това. Всъщност изобщо не беше смел, за нищо. Не и когато се биеше с На'Рук или с ледерии, или с фанатиците от Вихъра. Всеки път, когато се наложеше да извади меча си, ставаше студен като лед отвътре. Отпуснат, разтреперан, ужасът набъбваше от стомаха му и отнемаше топлината от крайниците му. Вадеше меча си с очакването, че ще умре — и ще умре жалко.

Но щеше да направи каквото може, за да я опази жива. Винаги го беше правил. Винаги щеше да го прави. Обикновено тя беше твърде пияна, за да го види дори. Или навярно бе толкова свикнала той да е наблизо, когато е важно, че за нея не бе нищо повече от каменна стена, на която да подпре гръб. Но не беше ли дори това достатъчно за него?

Трябваше да е, защото нямаше кураж за нищо повече. Това да си ходещ мъртвец нямаше нищо общо с храбростта. Беше просто начин да се гледа на времето, което ти остава, да се стегнеш и да не се оплакваш. Можеше го това. Беше го правил през целия си живот всъщност.

„Бил съм ходещ мъртвец през цялото време и дори не го знаех.“ Тази мисъл го омаломощи, все едно някакъв невидим нож се беше забил дълбоко в душата му. „Непрекъснато си повтарях, че това е да си жив. Това тук. Това... криене. Мечтаене. Копнеене. Чакане. И през цялото време какво виждат всички останали, когато ме погледнат?“

„Тихият Ърб. Не става кой знае какво там вътре, нали? Но е добър войник. На мястото си. Стана сержант, да, но не си и помисляй, че ще се издигне повече. Няма го отвътре, виждаш ли. Тихо е там вътре като в пещера, но, е, трябва все пак да му се възхитиш. Той е човек без тревоги. Човек, който го преживява леко, ако ме разбираш.“

„Това е сержант Ърб. Ще свърши работа, докато се появи по-добър сержант.“

„Криенето не е живеене. Криенето е просто да си ходещ мъртвец.“

Вдигна очи към огряното в нефритена светлина нощно небе и огледа зловещите ивици, прорязали мрака. Вече огромни, готови сякаш да се врежат в лицето на самия свят. Потръпна. „Но ако съм ходещ мъртвец, защо все още ме е страх?“

Ефрейтор Класп изостана от Ърб, изравни се със Солтлик в ариергарда и продължи до него.

— Може ли да си кажем някоя дума тихичко?

Той я погледна и примига.

— Аз съм си тих.

— Забелязах го, Солтлик. Така ли е в това отделение?

— В смисъл?

Тя кимна напред.

— Сержант Ърб. С него сте еднакви. Нищо не казвате, не се издавате. Виждаш ли, всички знаехме, че имаше... е, нещо като елитна група. Отделения и няколко тежки. Всички някак си по-близо до Фидлър, още докато беше сержант. По-близо от нас останалите. Знаехме го. Виждахме го. Фидлър, а около него Геслер и Сторми, Балм и Хелиан, Корд и Шард. И Ърб. С Бързия Бен, който наминава от време на време, а после Хедж. И накрая някои от вас, тежките. Шортноус, Мейфлай, Флашуит. Ти. Знаем, всичко това бе свързано с

Фидлър и тези, които привличаше около себе си. Тези, които избираше.

Солтлик я гледаше все едно е луда.

Класп направи гримаса.

— Виж войниците ми. Погледни Сад. Знаеш ли какво е тя? Проклетата вещица от Семк. Семк. Знаеш ли какво прави, когато се подготвя за бой? Все едно. Сам ще видиш, стига да оцелеем в тази пустиня. После Бърнт Роуп, Изгореното въже. Сапър. Но ме изненада в траншеята. Както и нашият лечител — знаеш ли, веднъж взе, че отиде при Геслер и Сторми — земляци фаларийци, нали? Ние го пратихме. Пратихме Лап Туърл при Гес и Сторми да ги пробва. Да види дали можем да влезем.

— Да влезете ли?

— В онзи елит. Вътрешните, нали? Е, не стигна доникъде. Бяха съвсем дружелюбни и тримата се напоркаха — в Ледер беше. Напиха се зверски и наеха цял бардак курви. Но Лап се опази малко по-трезвен и когато прецени, че е добре, просто взе, че помоли. Помоли ги да ни вкарат. Знаеш ли какво каза Геслер?

Солтлик поклати глава.

— Кучият син го отрече в лицето на Лап. Каза, че не съществувало. Излъга Лап в лицето. Тъй че за нас няма влизане.

Солтлик продължаваше да я гледа съсредоточено. След няколко крачки рече:

— Та защо ми казваш това?

— Ърб е един от най-добрите сержанти, които ни останаха на нас, морската пехота. Знаем го. Всъщност това адски ни изнервя. Напрежението става непоносимо, Солтлик. Не можем и една дума да измъкнем от него. И можеш да го видиш в очите му — адски е разочарован, че го вързаха с нас.

— Добре — рече Солтлик.

Тя го погледна намръщено.

— Какво „добре“?

— Вътре сте, ефрейтор. Ти и войниците ти. Всички сте вътре.

— Наистина ли? Сигурен ли си?

— Вътре сте.

Тя се усмихна. Тръгна отново напред, спря, погледна през рамо и кимна. Той също й кимна в отговор и видя колко лека стана стъпката й.

Видя как се наведе към Лап Туърл, двамата си заговориха шепнешком и с жестове, а след малко Сад и Бърн Роуп се доближиха до тях да слушат. Извърнаха се и погледнаха към него.

Той им махна с ръка.

„Нямам търпение да видя Флашуит като чуе това.“

Размърда се неловко. Беше се потил много в палатката и сега грубият плат на долните гащи го жулеше. Почти усещаше как се изприщва. „Мамка му, адски щипе. Няма да е зле утре да си проветря топките.“

Сержантът гледаше сърдито към нея и жестикулираше. Флашуит се намръщи.

Мейфлай я сръга.

— Иска да говори с тебе.

— Защо?

— Има седем въпроса. Откъде да знам? Отивай, принцесо. Идиотът загуби цялото си отделение. Вероятно иска да се опита да го обясни. За да не получи нож в гърба.

— Не бих забила нож в гърба му — рече Флашуит и поклати глава. — Каквото и да е направил.

— Нима?

— Ако ги е убил всичките и ми го каже, просто ще му скърша врата. Нож в гърба е страхливо.

— Не е — възрази Мейфлай. — Подходящо е. Жертвата не заслужава да я погледнеш в очите, когато я убиваш. Жертвата няма защо да знае какво я е довършило, просто трябва да разбере, че е свършило и че Портата на Гуглата я вика.

— Но понякога не улучваш.

— Хайде върви, че се изнервя.

Флашуит изсумтя и тръгна напред към сержант Гонтай. Не беше никак дружелюбно лицето му. Но беше лице, което се запомня, с тая лошотия в него.

— Сержант?

— Не знаеш ли езика на жестовете, войник?

— Кой език? А, оня. Знам го, да. Повечето. Ходом. Спри. Залегни. В атака. Я се еби. Тия неща.

— Един морски пехотинец трябва да може да сглоби цели изречения, Флашуит.

— Тъй ли? Аз съм от тежките, сержант.

— Кажи ми за женчото.

— С ръцете? Не мога, сержант. В смисъл, трябва да пробвам да попитам „Кой женчо?“, а не знам как.

— Скълдет. Говори, войник. С думи — но по-тихо.

— Никога не съм повишавала глас, сержант. Нито веднъж, през целия си живот.

— За Скълдет.

— Какво по-точно?

— Защо е такъв женчо, примерно?

— Той е принц, сержант. От някакво племе в Седем града. Наследникът е всъщност...

— Тогава какво търси тук, в името на Гуглата?

Тя сви рамене.

— Пратили са го да израсне някъде другаде. С нас. Да види широкия свят и прочие.

Гонтай оголи кривите си зъби.

— Но съжaliaва за това.

— Няма причина да съжaliaва — отвърна Флашуит. — Засега поне.

— Глезили са го като момиченце значи.

— Предполагам.

— Как е получил това тъпо име тогава?

Флашуит присви очи към сержанта.

— Ще ме прощавате, сержант, но къде бяхте вие с отделението си? В траншеите имам предвид?

Той я изгледа свирепо.

— Какво значение има това?

— Ами не сте могли да го видите, явно. Скълдет. Той скача високо, видите ли. Беше единственият, който режеше *гърлата* на На'Рук. Високо скача, както казах. Виждате ли ония осем щръбки на лявата му китка?

— Изгорените?

— Да. За всеки На'Рук, на който лично е прерязал гърлото.

Гонтай изсумтя.

— И лъжец при това. Точно както си мислех.

— Но той изобщо не ги броеше, сержант. Никога не го прави. Ние видяхме, че оправи осем. Онези, които изобщо го видяха, искам да кажа. Говорихме за това, сравнявахме и прочие. Осем. Тъй че му казахме и той си изгори белезите на китката. Когато го попитахме колко е разпрал, каза, че не знае. Ние пък не можахме да се разберем за бройката. Доста повече от осем обаче. Но след като го видяхме как се изгаря решихме да не му казваме колко са. Щеше целият да е изгорял, нали? А какъвто е хубавичък, щеше да е срамота.

Замълча да си поеме дъх. Беше си счупила някъде към три ребра в боя, тъй че от говоренето болеше. Повече от дишането, от което болеше достатъчно лошо. Говоренето беше по-лошо. Това бяха най-много думи, които бе изговорила от битката насам.

— Дроуфърст и Мейфлай — рече Гонтай. — И ти. Всички сте тежки.

— Да, сержант.

— Връщай се в строя, Флашуит.

Тя му се усмихна широко, което сякаш го стъписа, и изостана покрай едноръкия ефрейтор Риб — който я изглежда малко подозрително, — после до Дроуфърст и Скълдет, докато отново не се озова до Мейфлай.

— Е?

— Сбърка — отвърна Флашуит с дълбоко задоволство.

— За кое?

— Ха. Зададе ми само *шест* въпроса.

Гонтай отново хвърляше злобни погледи назад към отделението си.

— Сега пък какво иска? — зачуди се Мейфлай.

И тогава сержантът посочи Скълдет.

— Ако ми пратиш още една целувчица, войник, ще ти увия червата около проклетия ти от Гуглата врат!

— Ох — изпъшка Флашуит.

Мейфлай кимна.

— Принцът винаги е улучвал досега, нали?

Хедж чу неистовия смях зад себе си и въздъхна тежко.

— Чуй това, Бейвдикт! Фид ги разпердушини, и още как. Знаех си аз!

Ледерийският алхимик дръпна отново поводата на воловете.

— Уви, командире, не разбирам какво имате предвид.

— Бас държа, че им пробута стария лаф за „ходещите мъртъвци“. Пранги сече тоя. Имаше една нощ, виждаш ли, когато Дужек Едноръкия дойде лично в лагера на Подпалвачите на мостове. Работехме на Пейл тогава, тунелите — никога в живота си не съм местил толкова камънаци. Тъй че влезе и ни каза това, което вече знаехме. — Хедж смъкна опърлената си кожена шапка и се почеса по гладко обръснатия череп. — Че сме ходещи мъртъвци. После се разкара. Остави ни да мислим какво да направим по въпроса.

— И какво направихте?

Хедж отново нахлузи шапката си.

— Ами, повечето от нас, въ, умряхме. Преди изобщо да имаме шанс. Но Уискиджак, той не можеше да остави тая работа така. И Бързия Бен, и Калам, богове, те просто искаха да почнат да убиват. Няма какво да губиш, щом вече си ходещ мъртвец.

— Искрено признавам, командире, че не ми харесва много да бъда описван така.

— Изстинаха ли ти петалата?

— Винаги съм харесвал остроумието ви, сър — каза Бейвдикт. — Но изстинали петали не е точно това, което искам, ако ме разбирате.

— Стегни се тогава. Освен това какво има да казва Фид на неговите Ловци на кости си е негова работа. Нищо общо няма с нас, Подпалвачите на мостове.

— Вероятно защото Подпалвачите на мостове са ходещи мъртъвци още от, въ, Пейл.

Хедж го плесна по гърба.

— Точно така. Не е като да е някакъв недостъпен клуб, нали?

— Сър — плахо попита Бейвдикт, — не се ли оплакахте днес следобед как старият ви приятел ви е обърнал гръб? Че се чувствате като прокажен...

— Нещата са по-лесни, когато си мъртъв. В смисъл, за него. Може да ме скъта на някоя лавица в черепа си и да ме остави там. — Хедж махна небрежно с ръка. — Разбирам го. Винаги съм го разбирал. Просто не ми харесва. Чувствам се обиден. Искам да кажа, върнах се.

Всеки може да го види. Фид би трябвало да е щастлив. А Бързия Бен... е, видя го какво направи в битката, преди да духне. На Тайсхрен ни се направи. Следващия път като се срещнем, хубаво ще си поприказваме с него.

— Искрах да кажа, сър, че Фидлър всъщност се е доближил до вас, ако наистина е говорил на войниците си, че са ходещи мъртъвци.

— Би могъл и така да си го помислиш — отвърна Хедж. — Но ще сбъркаш. Когато си мъртъв, Бейвдикт, нямаш братя. Нищо не ви държи заедно вече, поне доколкото аз съм видял. Да, мъртвите Мостоваци всички са заедно, но това са просто стари спомени, които са ги оковали един към друг. Просто едно призрачно ехо от времето, когато бяха живи. Казвам ти, алхимик, продължавай да правиш всичко каквото можеш, за да останеш жив колкото може по-дълго. Защото мъртвите нямат приятели.

Бейвдикт въздъхна.

— Искрено се надявам да не сте прав, командире. Не казахте ли, че Владението на смъртта се е променило — че самият Жътвар е предал Неживия трон? И че този Уискиджак...

— Никога не си го познавал. Уискиджак имам предвид. Тъй че просто трябва да ми повярваш, упорито копеле е той. Може би най-упоритото копеле, което е ходило някога по този свят. Тъй че може и да си прав. Той сигурно би могъл да го промени. Ако някой може, той е. — Плесна отново Бейвдикт по гърба. — Даде ми повод за размисъл. Фид никога не го е правил, знаеш ли. Всъщност не мога да си спомня какво изобщо ми е давал. Сега си мисля, че всъщност никога не ми е харесвал.

— Колко жалко. Харесвахте ли Уискиджак?

— Да, бяхме първи приятели. Много имаше за харесване, общо взето. У двама ни. Фид беше особнякът, извън играта, като си помисля.

— А сега Уискиджак язди с мъртвите.

— Трагично, Бейвдикт. Адски срамно.

— И вие го обичахте дълбоко.

— О, да. Да.

— Но Фидлър все още е жив.

— Да...

— А вие никога не сте го харесвал.

— Точно така...

— Всъщност обичате *всички* мъртви Подпалвачи на мостове.

— Разбира се!

— Просто не и последния останал жив.

Хедж го погледна намръщено и го плесна по главата.

— И защо ли говоря с тебе? Нищо не разбираш!

И отпраща напред да настигне ротата си.

Бейвдикт извади едно шишенце. Порцелан с инкрустирани скъпоценни камъни. Развинти капачката, отпи един пръст, огледа го и го потърка по венците си.

— Да умира ли? — измърмори. — Но аз нямам никакво намерение да умирам. Изобщо.

Джастара ги намери близо до челото на хундрилската колона. Беше впечатляващо как Ханават успяваше да издържа на тази бързина, как газеше упорито напред с всичкото допълнително бреме. Изобщо не беше лесно да си бременна. Първо гаденето, после си гладна непрекъснато, а накрая си голяма и издута като бедерин, докато всичко не свърши с разкъсващата болка. Помнеше първия си път, когато мина през всичко това с толкова блеснали очи и зачервена, само за да загуби проклетото нещо веднага щом излезе.

„Детето направи каквото трябваше да направи, Джастара. Показва ти пътя, който ще познаеш отново и отново. Направи каквото трябваше да направи и се върна в черните води.“

Но други майки не трябваше да минават през всичко това, нали? Едва ли Джастара бе благословена с живот във величие, нали?

„Омъжена за любимия син на Гал обаче, нали? Имаше амбиции, ако не за себе си, то за плода си.“

Амбиции. Тази дума вече висеше като проскубана врана от върха на копие, изгнило, съсухрено валмо пера и изсъхнала кръв.

„Пази се от вдовици. Видя ли как взе Гал при себе си? Какво правят нощем, когато децата заспят? Ханават да внимава, особено каквато е уязвима сега, с дете, готово да се изсипе всеки момент, а съпругът ѝ избяга. Не, добре се вгледай в онзи гилк, вдовице Джастара.“

Има степени на отвращение, при които човек се отдръпва. А след това те се връщат и човек не се отдръпва толкова. А после пак, за трети

път, и четвърти, когато ръката се протяга от тъмното, за да погали оголеното бедро, да бръкне под кожата... е, понякога отвращението е като траурно покривало, изведнъж толкова натежало, че не можеш да го носиш повече.

„Хайде, добре се вгледай в нея. Можеш да го видиш в очите ѝ.“

Утешиш ли един отчаян мъж, поемаш отчаянието в себе си. Коя жена не знае това? Пукнатините се разпростират, зашепват във всичко наоколо. Това е проклятието на пияниците и на пристрастените към д'баянг, и на женкарите, и на курвите. Проклятието на мъже, които са покварили млади момчета и момичета — собствените си рожби понякога. Покварили ги завинаги.

Обвинения и доказателство, а след това — същият този срам, както е коленичил в прахта с ръце на очите. Или както е коленичила. И изведнъж цялото отвращение се връща, само че вкусът му вече е познат. Не, повече от познат. Вкусът е *интимен*.

„Чувствам ли се опетнена? Смея ли да погледна Ханават в очите?“ Въпросът я задържа на десетина крачки зад жената на Гал. „Моята свекърва. О, да, вижте Джастара сега. Но забравяте, тя изгуби мъжа, когото обичаше. Тя също бе наранена. Може би дори отчаяна. Разбира се, не можеше да го покаже, не можеше да се потопа в това, защото макар да не може да бъде повече жена, остава си майка.“

„А аз? А моята болка? Ръцете ѝ са грешните ръце, но прегръдката ѝ все още е топла и силна. Рамото му е попило сълзите ми. Какво да направя?“

Тъй че се задържа назад, а другите я гледаха. И си шепнеха.

— Куражът я е оставил — промърмори Шелемаса.

Ханават въздъхна.

— Може би утре.

— Не знам какво мисли, че може да каже — отвърна по-младата жена. — За да го поправи това. Да го изгони, това трябва да направи.

Ханават я погледна.

— Значи това говорят всички, нали? Твърдият тон, твърдите думи. Най-често сечените монети, които харчим толкова щедро, са и най-малоценните.

Шелемаса се намръщи.

— Какво имаш предвид?

— Когато започнеш да съдиш, всичката боя на света не може да скрие грозотата на лицето ти. Злобата избива и изкривява всяка черта.

— Аз... съжалявам, Ханават. Мислех за теб...

— И си готова да вземеш онова, което си въобразяваш, че са чувствата ми, и да ми говориш за тях. Обявяваш се за воин на моята страна, в редицата, която стои твърдо, за да ми даде утеха — разбирам всичко това, Шелемаса. И все пак това, което чувам от теб — което виждам в очите на другите, — няма нищо общо с мен. Молила ли съм за съжаление? Молила ли съм за съюзници в тази скрита война? Има ли изобщо някаква война? Много си въобразяваш.

— Тя няма да говори с теб...

— А колко храбра щеше да си ти на мое място? Свекърът й я е съблазнил, взел я е в леглото си. Или тя него, едното или другото, без значение. Мислиш ли, че не познавам собствения си мъж? Трудно е да му се възпротивиш и в най-добри времена, а сега, когато е наранен и в нужда... никой тук, жена или мъж, не би могъл да устои на волята му. Но виждаш ли, всички вие сте в безопасност. От него. Свободни сте да хвърляте присъдата си върху единствената жена, която е в примката му. Не върху моя съпруг обаче — защото какво би могло да каже това за мен? Не ми говори за страни в това. Няма страни. Има просто хора. Всякакви хора и всеки прави каквото може, за да се измъкне.

— А ако това, което правят, наранява другите? Ханават, мъченица ли искаш да станеш? И за Джастара ли ще плачеш, която всеки ден се крие в прегръдките му?

— А, виждаш ли как те ужилих? Теб и жестоката ти присъда. Съпругът ми е в нужда. Джастара е неговата слабост. Всички тези неща са актове на егоизъм. Актове на *избутване*.

— Как можеш да кажеш това? Презирам това, което ти причиниха!

— И вкусът е сладък, нали? Чуй ме. Аз също съм вдовица вече. И майка, която е загубила децата си. Имам ли нужда от прегръдка? Откраднат миг любов? Трябва ли да изпитвам омраза към Гал и Джастара, че са намерили това, което аз не мога?

Шелемаса беше втрещена. Сълзи се стичаха по бялата боя на лицето й.

— Не е ли твоят съпруг, при когото трябва да търсиш това?

— Докато все още извърща лицето си от мен, не мога.

— Тогава *той* е страхливецът!

— Да погледне в очите ми означава да види всичко, което някога споделяхме и сега сме изгубили. Твърде непоносимо е, и не само за съпруга ми. Да, нося неговото дете, а ако не е негово, това само аз трябва да знам, в сърцето си, но никога да не го изричам. Засега имам това — имам каквото ми трябва, за да продължавам да се държа. А сега го има и Гал.

По-младата жена поклати глава.

— Значи си сама, майко. Той е взел вдовицата на сина ти. Това е непростимо.

— Не е, Шелемаса. Не е добре. Виждаш ли, Джастара не заслужава омразата ви. Не и тези погледи, тези шепоти зад гърба ѝ. Не, вместо това, за да сте истински нейни сестри, трябва да идете при нея. Да я утешите. И когато направите това — когато всички го направите, — тогава и аз ще ида при нея, и ще я взема в прегръдката си.

Хенар Вигълф помнеше деня, в който бе получил първия си кон. Баща му, чието бедро бе натрошено пет години преди това и времето му за езда бе свършило, закуцука до него с тояжката към пасището. От дивите стада по високите планински плата бяха подбрали нов табун и сега двайсет и три великолепни животни обикаляха неспокойно зад стобора.

Слънцето се бе издигнало високо, свиваше сенките под краката му, а вятърът метеше надолу по склоновете, решеше високите треви топъл и изпълнен с упойващите миризми на ранна есен. Хенар беше деветгодишен.

— Ще ме види ли някой? — попита баща си. — Ще ме избере ли някой?

Високият конегледач от Блуроуз го погледна отгоре и тъмните му вежди се вдигнаха.

— Онази нова слугиня е, нали? Онази с циците като дини и големите очи. От брега, а? Пълни главата ти с всякакви глупости.

— Но...

— Няма кон по целия широк свят, Хенар, който с радост да избира ездача си. Няма нито едно животно, копнеещо да служи. Нито

едно, което да се радва да го прекършат, да надвият волята му. Да не са по-различни от теб или мен?

— Но кучетата...

— В името на Чернокрилия господар, Хенар, кучетата се *учат* да бъдат четирикраки роби. Виждал ли си вълк да се усмихва? Повярвай ми, не искаш и да видиш. Никога. Усмихват се точно преди да скочат към гърлото ти. Остави ги кучетата. — Посочи с тояжката. — Тия животни са диви. Живели са в пълна свобода. Е, кой ти харесва?

— Онзи пъстрият, отляво, дето е сам.

Баща му изсумтя.

— Млад жребец. Не е достатъчно силен все още, за да се състезава. Не е лош, Хенар. Но съм... хм, изненадан. Дори оттук едно животно изпъква. Наистина изпъква. Достатъчно голям си, бил си с мен достатъчно също тъй. Мислех, че ще го видиш веднага.

— Видях го, татко.

— Какво има тогава? Не чувстваш ли, че заслужаваш най-добрия кон?

— Не и ако това означава, че ще го прекърша.

А баща му отметна глава и се разсмя. Толкова силно, че сепна табуна.

Спомнил си този миг от младостта си, грамадният воин се усмихна. „Помниш ли онзи ден, татко? Обзалагам се, че го помниш. А ако можеше да ме видиш сега. Да видиш жената, която върви до мен. Почти мога да чуя онзи красив рев на смеха ти.“

„Един ден, татко, ще я доведа при тебе. Тази дива, свободна жена. Ще стъпим на дългия бял път, ще тръгнем между дърветата — трябва вече да са големи — и ще влезем през портата на имението.“

„Ще те видя застанал до главния вход като статуя, властваща над самия камък. Нови бръчки на лицето ти, но онази извита усмивка още е там, сред посивялата вече брада. Подпрял си се на тоягата си и мога да надуша конете — като упоителната миризма на цвят във въздуха, и тази миризма ще ми подсказе, че съм се върнал у дома.“

„Виждам те как я оглеждаш, забелязваш ръста ѝ, гъвкавата ѝ увереност, дързостта в очите ѝ. И ще се питаш дали тя ме е прекършила — не обратното — това можеш да видиш. Не обратното. Но тогава ще погледнеш в моите очи и усмивката ти ще стане още по-широка.“

„И ще отметнеш величествената си глава. И ще се разсмееш към небесата.“

„Ще е най-сладкият звук на света. Ще е гласът на нашата победа. На всички ни. Ти, аз, тя.“

„Татко, наистина ми липсваш.“

Мазолестата длан на Лостара намери неговата и той пое част от тежестта ѝ, когато се облегна рамото му.

— Благословен да е Брис Бедикт — промълви тя.

Хенар кимна и отвърна:

— Подозирам сантиментална черта в командира си.

— Радвай се на това. Аз се радвам.

— Беше... неочаквано.

— Защо? Бих се за тебе, Хенар. Не за адюнктата. За теб. Той разбра...

— Не, ни най-малко, мила. Всичко... това. Където намерихме себе си. И как се намерихме един друг.

Тя се загледа нагоре към Странниците в нощното небе.

— Тъй че ни дава колкото време ни е останало. Не е толкова сантименталност, по-скоро... жалост. Ти имаш мрачна черта, Хенар — мисля, че предпочитам сантименталната на Брис. Може би ще се отърва от тебе и ще се върна при него.

— Ще трябва да се биеш с адюнктата за него, мисля.

— О, прав си, а не бих могла да направя това. Не бих го направила. Твърде много я харесвам. Е, изглежда, съм вързана за теб.

Той се усмихна. „Вързана. Ха.“

— Хенар.

— Да?

— Боя се, че няма да се върнем от това пътуване.

Той кимна. Не защото бе съгласен с нея, а защото знаеше, че се страхува.

— Ще умрем — каза тя. — Може би дори няма да успеем да прекосим тази пустиня.

— Има го този риск.

— Не е честно.

— Имах една слугиня някога, в селското ни имение. Цици като дини и големи очи...

— Какво?!

— Баща ми така казваше. Тъй че тя си остана с това, мм, паметно описание. Все едно, често ми разправяше приказки нощем. Дълги многословни приказки за герои. Изгубена любов, спечелена любов. Всеки край го правеше мил. За да направи сънищата ми едни и същи, разбираш ли?

— Точно каквото му трябва на едно дете.

— Предполагам. Но приказките не бяха за мен. Бяха за нея. Беше от брега и бе оставила зад себе си мъж, когото обичаше — това беше Ледер, не забравяй, и цялото им село бе затънало в живота на Длъжниците. Точно затова бе дошла да работи за семейството ни. Колкото до младия мъж, е, него го пратили по море. — Помълча малко, докато си спомняше, след което продължи: — Всяка нощ ми разказваше как иска да се обърне животът ѝ — макар да не го разбирах тогава. Но истината беше, че искаше щастлив край. Искаше да вярва в него. За себе си и за всеки друг.

Лостара въздъхна.

— Какво стана с нея?

— Доколкото знам, все още е там, в селското ни имение.

— Сърцето ли се опитваш да ми разбиеш, Хенар?

Той поклати глава.

— Баща ми се справяше със системата по най-добрия възможен начин и не беше лош с Длъжниците си. Около година преди да замина да се обучавам с Пиконосците „Цици като дини с големи очи“ се омъжи за сина на един от конярите ни. Последният ми спомен за нея е с ей такъв издут корем и циците — още по-големи.

— Отказала се е от своя мъж от морето значи. Е, сигурно е било разумно, предполагам. Част от израстването.

Хенар я погледна, след което отново извърна очи към каменистия пейзаж.

— Мисля си за нея от време на време. — След това се ухили. — Дори съм си фантазирал за нея понякога, да, както правят младежите. — Усмивката му повехна. — Но най-вече я виждам как седи на ръба на леглото, разказва и маха с ръце, и очите ѝ стават по-широки, а в онова легло е собственото ѝ дете. Момче. Кое то ще сънува сладки сънища. А когато фенерът угасне, когато застане до вратата на стаята му, тогава сълзите потичат по бузите ѝ. И си спомня за един млад мъж на брега

на морето. — Дъхът на Лостара се бе променил някак и лицето ѝ бе скрито от погледа му. — Мила?

Отговорът ѝ бе приглушен.

— Няма нищо. Хенар, непрекъснато ме изненадваш.

— Ще преживеем това, Лостара Юил — промълви той. — И един ден ще те поведе за ръка до бащината ми къща. И ще го видим, застанал там и ни чака. И той ще се смее.

Тя вдигна глава и изтри сълзите си.

— Ще се смее ли?

— Има наслади на този свят, Лостара Юил, които не може да се опишат с думи.

„Чух някога една такава наслада. И ще я чуя отново. Ще я чуя.“

— Преди да стигна до високата позиция на неизтощима мастурбация, каквато е септарх на Демидрек от Великия храм — говореше Банашар, — трябваше да спазвам същите ритуали като всеки друг. И един от тези ритуали беше да съветвам простолюдието — кой знае защо изобщо ще търсят жрец на Червея на Есента, но пък истината е, че реалната и основна функция на жреците от всякакви цветове е просто да изслушват литания от стонове, страхове и изповеди, всичко това за укрепването на нечия душа — така и не разбрах на чия точно душа, но все едно. — Той замълча. — Всъщност слушате ли ме, адюнкта.

— Изглежда, нямам голям избор — отвърна тя.

Стъклената пустиня се простираше пред тях. Малък флангови отряд — съгледвачи, предположи той — се придвижваше вляво и северно пред авангарда, пеша като всички останали. Но точно пред Банашар и адюнктата нямаше нищо освен пресечен терен, осеян с кристали под призрачно небе.

Бившият жрец сви рамене.

— Е, това ако не е интересен обрат. Благословена жено, ще чуеш ли приказките ми за смъртната злочестина? Ще ми дадеш ли съвет?

Погледът, който му хвърли, беше неразгадаем и миг по-късно му хрумна, че толкова по-добре.

Банашар се покашля.

— Понякога някой от тях се оплакваше. От мен. Или по-скоро от нас, лицемерно набожните говна в тия нелепи халати и какво ли още не. Знаеш ли за какво най-много се дразнеха? Ще ти кажа. *За любовта*. За това.

Втори поглед, още по-кратък от първия.

Той кимна.

— Точно така. Питаха: „Ти, жрецо — да, ти, с тази, ръка под одеждите, какво в името на Гуглата знаеш ти за любовта? И по-важното, какво знаеш ти за *романтиката*?“ Виждате ли, повечето хора рано или късно започват да хленчат за връзките си. Повече, отколкото да си беден, сакат или болен, повече от всяка друга тема, която може да си представи човек. Любовници, съпрузи, съпруги, непознати, сестри — безкрайни изповеди и желания, и измени, и всичко останало. Точно затова рано или късно въпросът възникваше — това, че сме жреци, ни измъкваше от цялата бъркотия. Едва ли е силна позиция, от която да ръсиш празни баналности, минаващи за съвет. Следите ли мисълта ми дотук, адюнкта.

— Нищо ли нямаш за пиене, Банашар?

Той изрита грозд кристали — очакваше да се счупят, но уви. Изруга от болка и изкуцука няколко крачки.

— Какво знаех за романтиката? Нищо. Но след достатъчно години слушане на всички възможни твърдения по темата нещата, въ, по някое време започват да ти се изясняват.

— Нима?

— Да, адюнкта. Да изложи ли теорията си за любовта и романтиката?

— Бих предпочела да...

— Всъщност е математическо упражнение. Романтиката е преодоляване на възможности с цел постигането на онази неуловима цел, наречена любов. Ето, виждате ли? Обзалагам се, че очаквахте да продължавам и продължавам, нали? Но ми омръзна. Писна ми да обсъждам любовта и романтиката.

— Липсва му нещо на описанието ти, Банашар.

— Липсва му *всичко*, адюнкта. Всичко, което обърква и размътва, което прави мътно онова, което всъщност е едновременно просто и тъпо изясно. Или изясно тъпо, според отношението ви към темата.

Продължиха напред и дълго време никой не проговори. Дрънченето и пъшкането от колоната зад тях бе непрестанно, но освен по някой изригнал самотен смях далече назад нямаше никакви мръсни песни и подвиквания, никакви гръмки шеги или препирни. Макар адюнктата да беше наложила неумолима крачка, Банашар знаеше, че тези войници са достатъчно калени и че изобщо не мислят за това. Тишината беше изнервяща.

„Пустиня имаме да преминем. Студено е и изобщо не е толкова тъмно, колкото би трябвало да е. И онова чуждо сияние ни нашепва отгоре. Ако се вслушам внимателно, мога да чуя думи. Сипят се отгоре. На всички езици на света — но не на този свят, разбира се. Друг някой, където лица се вдигат с надежда към небесата. «Там ли сте?», питат. А небето не отвръща.“

„Докато тук ние вървим. Тук поглеждам нагоре и питам: «Там ли сте?», и гласовете се спускат. «Да. Тук сме. Просто... посегни.»“

— Бях трезвен жрец някога — каза той. — Сериозен. Слушах. Съветвах.

По някое време тя го погледна, но не каза нищо.

Фидлър погледна надясно. На юг, на четирийсет крачки напред, челото на колоната. Адюнктата. Жрецът до нея. Двама Юмруци зад тях.

Осем хундрилски младоци вървяха с Фидлър, измъкнали се изпод полите на майките си. Бяха го забелязали, че върви сам, и се бяха приближили. Любопитни може би. Или очакваха, че прави нещо, което може да е важно. Да разузнава, да пази фланга.

Не ги отпрати. Твърде много от тях имаха онзи объркан, обнадежден поглед в очите. Мъртви бащи, братя, майки, сестри. Огромни липси, през които виеха ветрове. Сега се бяха скупчили от двете му страни все едно, че той бе самата колона.

Фидлър мълчеше — а те бяха подели това мълчание все едно, че щеше да ги направи по-големи — тъй че единствените звуци бяха от камъните, мърдащи под краката им, скърцането на мокасини, тупането на ботушите. И стърженето на колоната.

Беше видял картата. Знаеше какво лежи напред. „Само невъзможното. Без вода никога няма да излезем от тази пустиня. Без

вода всички нейни планове умират тук. И боговете ще връхлетят като чакали, а тогава Древните богове ще се намесят и ще се лее кръв.“

„Сакатия бог ще страда ужасно — всичките болки и терзания, които е познал досега, ще са само встъпление. Ще се хранят с агонията му и ще се хранят дълго, много дълго.“

„Твоята агония, Паднал. Ти си в Драконовата колода. Твоят дом е осветен. Ако се провалим, това решение ще се окаже най-тежката ти грешка. Ще те заклеци тук. Ще превърне страданието ти в свято писание — о, мнозина ще се стекат към теб. Никой не обича да страда в самота и никой не обича да страда без причина. Ще отвърнеш и на едните, и на другите и ще ги превърнеш в болест. На тялото, на духа. Докато изтезанието на душата ти продължава и продължава.“

„Никога не казах, че те харесвам, Паднал. Но и ти никога не каза, че съм длъжен. Нито на мен, нито на адюнктата, нито на никого. Просто ни помоли да направим каквото е правилно. Казахме «да». И свърши. Но не забравяй, ние сме смъртни и в тази предстояща война сме крехки — сред всички играчи ние сме най-уязвимите.“

„Може би така подобава. Може би е най-правилно точно ние да сме тези, които да вдигнат знамето ти, Паднал. А невежи историци ще пишат за нас, под маската на знание. Ще разсъждават за нашата цел — нещата, които сме се стремили да направим. Ще обръщат всяка канара, всеки надгробен камък, за да търсят мотивите ни. Да търсят податки за амбиция.“

„Ще съчинят «Книга на мъртвите».“

„И ще разсъждават за нейната значимост. Под маската на знание — но всъщност какво ще знаят? За всеки от нас? От това разстояние, от това студено, студено разстояние — човек трябва да примижи. Да се вгледа упорито.“

„Защото сме незначителни на земята.“

„Толкова... нищожни.“

Децата винаги го караха да се чувства неловко. Възможности за избор, които е изоставил, за бъдеще, което отдавна е предал. И изпитваше угризения, щом ги погледнеше. „Бяха престъпления по необходимост, всеки път, когато обръщах гръб. Всеки път, когато го правехме всички. Уискиджак, помниш ли как веднъж стояхме на бастияните на Твърдината на Мок? Ласийн тъкмо беше излязла от... сенките. Имаше едно дете, син на някакъв търговец. Беше смел. Ти му

каза нещо, Уискиджак. Някакъв съвет. Какъв беше? Не мога да си спомня. Дори не знам защо изобщо си спомням това.“

Очите на майките бяха впити в децата, тяхното наследство, и щяха да се вкопчат в тях като нокти, ако можеха. „Но пропастите вече са зейнали и децата пристъпват към тях, за да запълнят онова, което е изгубено. А майките си казват, че стига, че трябва да стига.“

„Точно както аз ти казвам сега, Паднал: каквото и да успеем да направим, ще трябва да стигне. Ще допишем тази книга докрай, така или иначе.“

„И още нещо. Нещо, което осъзнах едва днес, когато неволно се озърнах и я видях, застанала там, малко преди да даде сигнал за началото на този марш. От самото начало сме живели приказката за адюнктата. Първо беше Лорн, още в Даруджистан. А сега е Тавори Паран.“

„Адюнктата никога не стои в центъра. Тя стои отстрани. Винаги. Истината е точно там, в титлата ѝ — която тя никога няма да изостави. Тъй че какво означава тя? Ах, Паднал, означава това: тя ще направи каквото трябва да направи, но твоят живот не е в ръцете ѝ.“

„Вече го разбирам.“

„Паднал, твоят живот е в ръцете на един убиец от малазанските морски пехотинци и тежки.“

„Твоят живот е в моите ръце.“

„И скоро тя ще ни отпрати по пътя ни.“

„В тази Малазанска книга на мъртвите, в тази Книга на падналите, историците ще пишат за нашето страдание и ще говорят за него като за страданието на онези, които са служили на Сакатия бог. Като за нещо... подобаващо. И при целия ни уж фанатизъм ще пренебрегнат всичко, което бяхме, и ще мислят само за онова, което сме постигнали. Или не сме успели да постигнем.“

„И с това ще пропуснат целия шибан смисъл.“

„Паднал, всички ние сме *твои деца*.“

12.

Дойде вест и аз най-сетне се надигнах от пепелта, и погледнах малкото свои деца, които бяха устояли. Трона на Сенките вече го нямаше и от сумрака излитаха дракони, изпълваха въздуха с виковете на гняв и безсилие.

Тогава разбрах, че го е направил. Беше ги измамил всички, но на каква цена? Гледах грамадите трупове, чудовищна ватерлиния на този прокълнат бряг. Потоци кръв течаха надолу по склона, над който се изливаше прошарена с пурпур светлина там, където всички рани все още зееха. Прииждаше нова вълна. Не можехме да задържим.

В онзи миг на най-дълбоко отчаяние от леса излязоха три фигури. Извърнах лицето си към тях и от опустошената ми душа се роди лъч надежда.

Откъс
Единадесета книга „Трон,
скиптър и корона“
Харат Хълма (Коралов залеж)

Пити се измъкна със залитане и плувнала в кръв. Ослепително бялата ивица на брега я стъписа, наклони се и се разтърси пред очите ѝ. Тя падна на колене, а след това на една страна. Пусна меч си, но дръжката се задържа в пръстите ѝ още миг, преди да ги отвори с хлип. С другата си ръка смъкна шлема си. Ударът на меч бе оставил жлеб през очуканото желязо. Кичури прогизнала от кръв коса и туфи подплата запълваха пукнатината.

Легна по гръб. Ужасният грохот на битката заглъхна. Небето се завъртя. Раздрани късове светлина се зареяха в сумрака. „Ах, Брев. Той ни предупреди. По своя си начин ни предупреди. Крачеше напред-назад, вадеше и прибираще, и вадеше онзи проклет меч. Отново и отново.“

„Можеш да мислиш за това, което предстои. Можеш да се опитваш да си го представиш в ума си. Това, което правеха воините. В което влизаха войниците. Но това не те подготвя. Изобщо.“

Писъците вече изглеждаха далечни. Напорът и ужасният трясък, зейналата паст на пробива — гмеж от оръжия, копия и мечове, ножове и брадви, и единственото, което правеше онази уста, бе да дъвче хора на кървави късове, железните зъби трещяха и стържеха — гладът ѝ бе ненаситен.

„Докато има още хора, които да бъдат натикани вътре.“

Беше мокра от пот и долницето я жулеше под мишниците. Можеше да надуши собствената си воня.

„А ние се нарекохме капитани, нали, Брев? Биваше ни да раздаваме заповеди. Биваше ни да се перчим и да се правим на важни. Там с принца. С неговото ядро елитни бойци, които той вече нарича своята Стража. Ти и аз, Бревити, бяхме офицери.“

„В армия на глупци.“

Кръв се стичаше топла в ушите ѝ, първо в лявото, после — в дясното. Други звуци се давеха в пороя. „Океанът ли е това, което чувам? Океан от кръв? Това ли е, питам се, последното, което ще чуя? Скъпи мой океане, повикай душата ми. Искam отново да плувам във водите. Дай ми отново да плувам във водите ти.“

Нещо разтърси пясъците под нея. „Не, няма да спрат. Искат да преминат. Точно както каза той.“

Не беше никакъв капитан. Изобщо не знаеше какво значи да си истински капитан. От онзи първи миг, когато се отвори разломът, когато светлината изригна като огнен език и всички онези гласове отвъд преградата връхлетяха...

Видя как Йедан Дериг тръгна надолу към пробива. Стражата му се беше развърнала, като водачи на отделения в предната линия на ледерийските доброволци. И Уидал, който бързо тръгна нагоре по раздрания склон към леса. „Вест за кралицата на Карканас: битката започва.“

Погледът ѝ се върна към пробива. „Лепваш наемниците във фронта, където няма място за отстъпление, освен през по-верните ти войници. Те са там за бъдещата плячка. Но плячката никога не може да

задържи мъж или жена, не за дълго, не и когато всичко се разпадне. Тези ледерийски островитяни — те са моите хора. Моите.“

Вдигна меча си и затича към първата висока рампа. Никога не се беше чувствала добре с това оръжие в ръка. Плашеше я всъщност. Ужасяваше се да не се прониже сама на него толкова, колкото от стрелващото се към нея копие на озъбения насреща враг. Къде беше Бревити? Някъде в суматоката — „ние сме като разритано гнездо термити“.

Някой ридаше — майка, чието дете току-що се е изтръгнало от прегръдката ѝ, току-що е изчезнало в гъмжилото с меч и щит, копие или пика. „Това е сцена на света. На всеки свят. От другата страна на бариерата някоя майка пищи от страх, изгубила от погледа си скъпата си рожба.“ Олюля се, коленичи и повърна върху натрошените кости по брега. Закашля се, изплю и усети вътре в себе си странна празнота, която разцъфна навън, докато мозъкът ѝ сякаш вече не бе задържан за нищо и се зарея освободен от тялото ѝ.

Чу оглушителен рев. Звук на битка... не, никога не беше чувала нещо такова. Бягството от брега в Ледер изобщо не беше като това. Тогава гласовете и волята бяха дошли от болка и страх, обагрени бяха с отчаян, умолителен тон. Срещу желязната дисциплина на Йедан Дериг и елитните му бойци жалкият враг не бе имал никакъв шанс.

Това беше друго. Звукът, който изригна от пробива, сам по себе си бе достатъчен, за да изтласка защитниците на стъпка назад. Триумф и ярост — бяха пробили! Най-сетне пробили! И омразният враг нямаше да ги спре, нямаше да ги забави дори. Докато пълчищата на другарите им воини ги тласкаха отзад, докато върховете на копията се снишаваха и забиваха напред, Тайст Лиосан се изливаха през раната между двата свята.

Пити с усилие се изправи отново на крака, с усилие тръгна напред. Все още се рееше сякаш във въздуха, но зрението ѝ бе станало невероятно остро. Видя как предната линия на ледериите се надигна във въздуха, видя как главите им се отметнаха, с широко отворени усти. Вдигнати на копията на врага.

Мечът се изхлъзна от ръката ѝ. Изтръпнала и обърквана, тя се наведе да го вземе. Някой я блъсна и я събори. Тя се закашля, задавена от праха и пясъка. Къде беше мечът ѝ? Ето там. Пропълзя към него. По дръжката бе полепнал пясък. Пити я стисна. Погледна към пробива.

Линията на ледериите някак се бе задържала. Биеха се и задържаха лиосаните на склона на рампата.

Двете вещици вече бяха сред ранените. И двете държаха ками. Пити видя как Скуиш коленичи до една ранена жена, огледа раната ѝ. Поклати глава и заби ножа в гърдите ѝ, право в сърцето, а след това тръгна към следващия ранен.

„Шибани убийци.“

Пули тикаше парцали в дълбоката рана в хълбока на един мъж и крещеше на носачите. По-нагоре по брега се оформяше втори пункт за ранени, където резачите се мъчеха да спрат кървенето, да шият рани и да режат негодни за нищо крайници. Наблизо в пясъка бяха изровили яма за тях и за ранените, които никой не можеше да спаси.

„Всичко е... организирано. Готвили са се за това. Да, всички се готвехме за това. За това, което се случва сега.“

Отново залитна напред.

— Те държат — изпъшка. — Държат!

— Капитане!

Едно момче притича до нея. Май не го беше виждала досега. Беше плашещо мършаво, с рани по устата. Ледерийче.

— Кой те изпрати?

— Ефрейтор Найт от Стражата, дясна котва, беше ранен и изтеглен от бойната линия. Принцът се нуждае от вас незабавно да поемете командването на отделенията на онзи фланг.

„Блудния да ме бутне дано.“ Облиза устни. Мехурът я щипеше все едно всичко, което съдържаеше, бе вкиснало.

Проклетото момче се бе вторачило в нея. Тя виждаше гнойните ранички около устата му, петната на лицето му. Виждаше, че е изплашено до смърт. Сирак, чието ново семейство е било убито пред очите му. Беше донесло думите на принца. Беше я намерило, изпълнило бе заповедта на Йедан. Правеше каквото трябваше да прави. „Да изпълнява заповеди. Вкопчил се е в дълга толкова отчаяно, колкото всеки от нас. Престани да ме гледаш така.“

— Заведи ме.

И като зажадняло за брега дете, момчето я хвана за ръката и я поведе.

Вонята на кипящото гъмжило я задави. Пот и повръщано, лайна, пикня и страх. Как можеше да се бие човек сред това? За малко издърпа ръка от студената ръка на момчето. Но отзад вече я бутнаха други ръце. Лица се обръщаха към нея и крещяха нещо. Изпълнени с молба очи се взираха в нейните. Паниката я загръщаше като сив облак.

Някакъв мъж ѝ пречеше да мине, мъж, паднал на четири крака. Пити го погледна, докато се мъчеше да го прекрачи. Ранен не от някакво оръжие, а от самия ужас. Осъзнаването на това разпали яростта ѝ и тя кресна:

— Вдигни се, жалка торба говна! Там умират! За теб! Стани! — Най-последно изтръгна ръката си от ръката на момчето и сграбчи мъжа за косата. — Изправи се! Ти си с мен — хайде!

Бойците около нея гледаха. Зяпнали. Нещо се втвърдяваше в очите им и тя се зачуди защо.

— Хайде води ни, момче! Към предната линия, бързо! Ти, войник, не си и помисляй да отстъпваш!

„Леле! Сякаш знам какво правя. Сякаш вече съм го правила.“

Вече чуваше гласове около себе си.

— Виж, капитанът е тук...

— Капитан Пити — видя ли я? Там...

— Скастри един бълзльо...

— Уби го!

— Пити уби един страхливец — ей така, пред очите ми!

— Богове на бездната! — измърмори тя. Момчето се обърна, докато се мъчеше да се провери между двама ледерии. Очите му грейнаха.

И тогава, изведнъж, тя видя върховете на копията, святкаха и трещяха при сблъсъците с щитове, замахваха напред. За първи път успя да зърне лице на лиосан. Дълго, тясно, изопнато — но — „Блудния да ме вземе! Та те приличат на андиите! Досуц са като тях.“

Само че белокожи вместо чернокожи. „Това ли е? Това ли е единствената шибана разлика?“

Очите се впиха в нейните, светлосини и плашещо млади, над сражаващата се гмеж между тях. И тя видя страха му. Ужасния му и ужасяващ страх.

— Не — промълви Пити. „Не прави това. Върни се назад. Моля те...“

Острие на брадва изтрещя в слепоочието на лиосана, костите се огънаха и то хлътна. Кръв блисна от едното око, носа и устата. Другото око, останало впито в нея, изведнъж помръкна и младежът рухна и се скри от погледа ѝ.

Пити простена. Сълзите ѝ се надигнаха, ноздрите ѝ се запушиха и се наложи да задиша през уста — не можеше да вдиша достатъчно. Едва виждаше през мъглата. А светлината се изливаше, изпъстрена от сенки. Лееше се надолу и надолу...

Някаква ледерийка се пресегна назад, кървавата ѝ ръка се вкопчи в китката ѝ. Дръпна я напред.

— Ефрейтор Найт каза, че ще се върне скоро, сър.

Разговор ли щеше да е това? Вече виждаше битката — ето там, почти на ръка разстояние. Къде бе отишло момчето? Не се виждаше никакво. Страхливецът ѝ? Там, изведнъж озовал се на първата линия, изкрещя и завъртя щита нагоре, за да отбие свирепия замах на меч.

— Какво стана с него?

— Капитане?

— С Найт! Какво стана с него?

— Посякоха му едната ръка, сър. Изтегли се да му я отрежат — каза, че ще се върне скоро. — Жената отново се обърна напред и повиши глас: — Капитан Пити пое командването!

Никой сякаш не чу вика ѝ.

И тогава Пити усети как въздухът се промени, все едно че ушите ѝ изпукаха. Нещо закипя около нея и навън. Отникъде и отвсякъде се разнесе рев, а след това флангът се понесе напред, надигна се срещу фронта на лиосаните.

Пити връхлетя напред, понесена от течението.

Стъпи върху нещо, което се изгъркаля в краката ѝ, и погледна надолу.

Момчето я зяпна. Но не, беше зяпнало в нищото. Раничките около зейналата му уста бяха почернели от прах.

„Не, изчисти ги...“

А след това телата под нея бяха на лиосани, извити, сгърчени около бликащата от зейналите рани кръв. Счупени копия, разкъсани кървави дрехи, празни лица.

Чу други резове и разбра — *знаеше!* — че цялата линия на ледериите напират напред, един участък след друг. „Назад в дупката си,

жалки окаяни псета!“

— Назад! — изрева тя. — Назад! Това е наше! Това е наше!

И изведнъж викът ѝ беше подет.

Видя как лиосаните залитнаха пред него, видя как редиците на врага се огънаха, докато ледериите връхлитаха срещу тях и блъскаха, отново и отново.

Изведнъж пред нея се отвори зев. Лиосан, паднал на колене, едното му рамо посечено чак до ставата, ръката увиснала. Видя я и се помъчи да се вдигне. Беше стар, със сбръчкано лице, погледът му беше отчаян.

Замахът на меча ѝ бе непохватен, но с цялата ѝ сила зад него. Острието се плъзна по ръба на челюстта му, преди да посече дълбоко в шията. Плисна кръв и я заля цялата. Стъписана от топлия дъжд, тя залитна назад...

И тази единствена стъпка спаси живота ѝ — връхлитащото острие проби шлема ѝ, изстърга по костта, но не успя да я пробие.

Нападателят ѝ падна съсечен.

Един плещест мъж я дръпна към себе си.

— Заеби го това — още си имаш главата, нали? Да си виждала меча ми? Изтървах го шибаняка — ще го познаеш, щот' още е в ръката ми — заеби го... — Държеше тежка брадва в единствената си ръка. — Кон да го нашиба в ухото на Блудния, какво е това, мамка му? Заеби го — марш на задната линия, капитан Пити. Аз го почнах това и смятам аз да го довърша.

„Найт? Найт Заебиго? Така ли те наричат?“

— Това е наше! — Викът проехтя отново и отново.

Нечии ръце я държаха. Теглеха я назад. Първият ѝ сблъсък с Лиосан. Първото ѝ вкуване — на всичко. Клането. Болката. Гневът. Падащата светлина. „Всичко. Всичко. О, богове, всичко!“

Изведнъж се олюля, вън от битката.

Примижа от ослепителния блясък на брега. Отгоре се гърчеха пипала убийствена светлина. Долу, на колене. Долу, на една страна. Меч и шлем настрана. Звуци — глъхнат, стапят се...

Някой клекна до лявото ѝ бедро. Тя примига и вдигна очи. Скуиш. Видя ножа в плувналата в кръв лява ръка на вещицата и ѝ изръмжа:

— Не си и помисляй.

Вещицата се ухили.
После изчезна.

В самия край на разгромените пълчища малка група Тайст Лиосан влачеше назад през разлома ранени събратя — фигурите им изчезваха в ослепителната светлина. Мечът на Йедан Дериг бе натежал неописуемо, тъй че той го отпусна и върхът му изстърга в напоения с кръв бряг.

— Принце!

— Организирай изнасянето на ранените и убитите ни, сержант.

Погледна намръщен към разлома — почерняло сълзящо петно в Светлопада. Твърде увредено, за да направи нещо толкова чудодейно, че да зарасне пред очите му, но първият пробив на врага беше спрял.

Лиосаните бяха взели колкото можеха от своите ранени и издъхващи, но все още имаше десетки и десетки, струпани на грамади в подножието на първата рампа.

— Събери екип да почнат да ги трупат срещу пробива. Като стена. Но им кажи да внимават — да се уверят, че наистина са мъртви или са толкова зле, че да е все едно.

— Слушам, сър.

Вдигна очи, когато една сянка премина пред стената от Светлина, точно над раната, озъби се и изръмжа.

Друг глас заговори до него.

— По-рисковано беше, отколкото се надявах, принце.

Той се обърна.

— Бедак. Ти ли беше зад последния натиск?

— Аз бях последна на десния фланг — отвърна тя.

— Найт? Можех да се закълна, че беше женски вик.

— На Найт му отсякоха ръката. Не му изтече кръвта, за щастие. Капитан Пити пое командването на онова място, ваше височество. Найт се върна навреме, за да пръсне с дърварска брадва черепа на един от последните лиосани от онази страна. Толкова силно, че счупи дръжката.

Йедан се намръщи.

— Какво търси дърварска брадва сред оръжията ни? Заповедите ми бяха достатъчно ясни. Което ми напомни... Сержант! Ще съберете

най-доброто от оръжията на лиосаните, нали?

— Какво ще правите с трофея си, принце?

— Какъв трофей?

Бедак кимна към меча му.

Йедан го погледна. На острието бе нанизана глава на лиосан, от върха на черепа чак до врата.

— Нищо чудно, че тежеше толкова — изсумтя Йедан Дериг.

Ян Товис стоеше в края на леса. Гледаше как извличат телата, гледаше как други хвърлят отрязани крайници и търкалят трупове в ямата.

Всичко изглеждаше толкова нереално. Победоносните и изведнъж грохнали от умора ледерийски бойци по рампата седаха да си поемат дъх, да проверят оръжия и броня, да вземат мехове с вода от младите, които вече пъплека през редиците. „Мислят, че сме спечелили.“

Без Йедан и неговата Стража първата линия щеше бързо да е рухнала. Но сега оцелелите се чувстваха дръзки, изпълнени с гордост до пръсване. Нещо бе закалено в този сблъсък. Ян Товис знаеше какво вижда. Една бойна сила не може просто да бъде събрана. Нужна е жестоката ковачница на битката и нажеженият гняв да изсъска в кръв. Брат й изковаваше нещо тук.

Но нямаше да е достатъчно.

Можеше да се досети как гледат нейните шейки на всичко това — не по-различно от самата нея. Йедан нямаше да изразходва тепърва ледерийските бойци като негодна за нищо друго жива стена, не и след това, което бе направил от тях. Щеше да ги изтегли назад и да ги държи в резерв през следващата битка.

„Сондираха, за да изпитат куража ни. Следващия път ще видим истинската им ярост. И ако предмостиято бъде укрепено, първият дракон ще премине.“

Шейките гледаха, да, и мислеха за своето време, което щеше да дойде, за своя отпор срещу Лиосан. Малцина ледерии бяха обучени като войници и в това отношение не бяха по-различни от шейките. Но Стражата на Йедан щеше да е там, непоклатими като канари. „Докато не започнат да падат. Нищо повече не могат да направят. Те са най-

ценният ресурс на Йедан, но трябва непрекъснато да ги излага на риск. А когато започнат да падат, ще трябва да хвърли следващите ветерани, тоест тези ледерии тук, а тогава сред тях ще са нашите шейки...”

„Толкова е... логично. Но, скъпи братко, това е, което правиш най-добре, нали?“

„Как мога да се преклоня пред това? Няма ли така да направя всичко... неизбежно? Не. Това няма да стане. Ще заема мястото си сред моя народ, на рампата. Знам как да се бия. Може да отстъпвам на Йедан в това, но съм адски близо.“

„Всечено е в душите ни от кралската кръв. Да стоим тук, на Първия бряг. Да стоим тук и да умрем.“

Трупата тела на лиосани и вдигаха стена пред разлома. Презрението в този жест бе също толкова добре пресметнато, колкото всичко останало, което правеше Йедан. „Гневът е враг. Пазете се от това, Тайст Лиосан. Той ще превърне вашия гняв във ваше падение, ако може.“

„Не мога да накарам брат си да се разгневи. Той не е като вас. Не е като никой от нас. И неговата армия ще го следва. Ще гледат към него и ще поемат в себе си каквото им дава. То е хладно. Безжизнено. Ще го поемат и то ще ги промени всички.“

„Твоята армия, братко. Моят народ. Не мога да спечеля това, но не можеш и ти.“

Взе оръжейния си колан от близкия дънер и го запаса. Сложи си шлема и стегна ремъка. Нахлузи металните ръкавици.

Хората ѝ го забелязаха. Обръщаха се към нея и гледаха как кралицата им се подготвя за бой.

„Но какво си мислят?“

„Защо изобщо гледат към нас. Към брат ми? Към мен? Виж докъде ги доведе любовта ни към тях. До всичките онези осакатени безжизнени тела, които падат в ямата.“

Гледаха как тази спокойна, безмълвна жена се подготвя за битка.

Не знаеха, разбира се, за ужасния вой, който продължаваше да кънти в главата ѝ, за отчаяните писъци и отровната безпомощност, която глождеше всяко кътче в душата ѝ. Не, нищо не знаеха за това.

Брат ѝ ръкомахаше и раздаваше заповеди.

А после се обърна към нея.

Трябваше ли да вдигне ръка? Да признае подвига му? Този първи триумф? Да извади меча си, може би, и да го вдигне високо? Щеше ли да отвърне той подобаващо?

„Исключено. Но виж ме. Гледаме се един друг, да, и никой от двамата ни не прави нищо, за да стигнем един до друг. Как бихме могли? Ние сме заговорници в избиването на всички тези хора.“ Ян Товис се обърна към един от вестоносците си.

— Ейрас, отнеси вестта на кралица Друкорлат. Пробивът е отблъснат. Загубите са приемливи. Очакваме следващата им атака.

Момичето се поклони и затича навътре в гората.

Сумрак отново погледна към брега. Брат й не се виждаше никъде.

Беше вече като път, донякъде поне. Бялата прах бе прогизнала от кръв и отъпкана на червеникавокафява кал. Път прав като прът на копие между Венчалната порта на Саранас и Разлома. Разтреперан, Апарал Фордж гледаше приближаващите се фургони, натоварени с ранените. От двете страни на тясната ивица струпаните легиони се готвеха за следващия щурм. Главите се извъръщаха да проследят минаващите разбити останки от пропадналата надежда.

Е, това бе достатъчно доказателство, нали? Карканас отново бе окупиран. Пъклените шейки се бяха завърнали, или някой досущ като тях, и бяха решени да оспорят пробива. Лудост. Погледна нагоре и видя четирима от Тринадесетте, все още преобразени, огромните им криле блестяха златни сред несекващата светлина. Драконовата кръв най-сетне ги бе завладяла. Бяха се предали завинаги на хаоса. Сред тях беше Ипарт Ерюл, доскорошен негов приятел.

— Сине на Светлината — прошепна той, — пази се от избраниците си, сега, когато кипва кръвта на Елейнт, за да удави всичко, което бяхме някога.

Вратата зад него се люшна и изтрещя в каменната стена. Апарал потръпна, но не се обърна.

— Ако ме беше послушал, братко...

— Но аз те послушах, Сине на Светлината.

Кадагар Фант изруга, застана до Апарал и отпусна ръце на алабастровия зъбец.

— Почти бяхме пробии!... Виждам, че децата ми още са на крилото. Къде са другите?

— Господарю, Гривата на хаоса ги плаши. Ако ѝ се предадат задълго... Сине на Светлината, може да изгубиш власт над тях...

— Когато съм преобразен, те добре осъзнават силата ми — господството ми. Какво повече е нужно, за да се огънат пред волята ми? Наистина ли вярваш, че не разбирам естеството на Елейнт?

— Рискът, Господарю...

— Плаши те, нали, братко?

— Плаши ме това, че можем да изгубим контрол над своя народ, Господарю, и не заради някаква грешка в целта ни или заради водачеството. Ипарт Ерюл и сестрите му вече не се връщат. Кръвта на Елейнт ги е завладяла, отнела е умовете им. Щом престанат да бъдат Тайст Лиосан, колко остава, преди каузата ни да стане безсмислена? Колко остава, преди да открият собствените си стремежи?

Кадагар Фант дълго помълча. След това се наведе над стената и погледна право надолу.

— Много време мина — заговори разсъдливо накрая, — откакто за последен път поставихме предател на Бялата стена. Братко, мислиш ли, че народът ми започва да забравя? Трябва ли отново да им напомня?

Апарал Фордж помисли над това.

— Ако чувстваш, че е необходимо, Господарю. — Гледаше колоната, пълзяща към Венчалната порта.

— Това е ново — отрони Синът на Светлината.

— Господарю?

— Не виждам страх да отвърща в теб, братко.

„Гривата на хаоса, глупако. Тя поглъща страха като кървава плът.“

— Аз съм твой вечен слуга, Господарю.

— Дотолкова, че си готов да рискуваш собствения си живот, но да кажеш каквото мислиш, виждам.

— Може би. — „Направих го веднъж, отдавна, когато бяхме други хора, все още не тези, които сме сега.“ — Ако е тъй, ще добавя едно: денят, в който престанеш да ме чуваш, ще е денят, в който сме загубили.

Гласът на Кадагар бе толкова тих, че Апарал едва успя да долови казаното.

— Толкова ли си важен, братко?

— Вече да, Господарю.

— Защо?

— Защото съм последният сред хората ти, когото все още слушаш, Господарю. Поглеждаш надолу от тази прокълната стена и какво виждаш? Храбри воители, които не се съгласиха с теб. Гниещите останки от жречеството ни...

— Те се противопоставиха на пътя на Елейнт — прошепна Кадагар.

— Да, Господарю, и сега са мъртви. А четирима от Тринадесетте няма да се върнат.

— Мога да им заповядам.

— Доколкото благоволят да се престоят на верни и така ще остане, Господарю.

Премрежените очи се вдигнаха и срещнаха погледа му.

— Много си близо до границата, Апарал Фордж, много.

— Ако съветът ми е измяна, тогава ме осъди, Господарю. Но няма да видиш страх, не и в мен. Вече не, и никога повече.

— Не е времето за това — изръмжа Кадагар Фант. — Легионите са готови и си ми нужен там долу, да командваш щурма. Врагът откъд разлома бе изненадващо слаб...

— Слаб ли, Господарю?

— Ще приема дръзки думи от теб, братко, но не и открита грубост.

— Съжалявам, Господарю.

— Слаби. Всъщност, изглежда, дори не са истински шейки. Лишени напълно от кръв на Тайст. Мисля, че са наемници, наети защото андиите в Карканас вече са твърде малко, за да ни се противопоставят лично. Всъщност мисля, че шейките вече не съществуват. Изчезнали са, като кошмар пред утрото.

— Биха се изненадващо добре за наемници, Господарю.

— Човеците са такива, братко. Решат ли нещо, не отстъпват. Трябва да посечеш и последния. Докато не остане никой да диша.

— Най-сигурният начин да спечелиш спор — вметна Апарал.

Кадагар го стисна за рамото.

— Още по-добре! Върни се при живите, приятелю! Днес ще спечелим Брега. Тази нощ ще пируваме във Високия палат на Карканас!

— Господарю, може ли да сляза, за да поема командването на легионите?

— Върви, братко! Ще ме видиш много скоро, полетял над теб. Апарал се поколеба.

— Господарю, мога ли да изрека един последен съвет?

Лицето на Кадагар помръкна, но той кимна.

— Не бъди първият от нашите Тринадесет през разлома. Остави това на Ипарт Ерюл или някоя от сестрите му.

— Но защо?

— Защото врагът знае, че сме тук. Соултейкън или истински Елейнт. Ще имат планове как да се справят с възможното ни идване, Господарю. Използвай Ерюл, за да ги разкриеш. Не можем да рискуваме да изгубим теб, Сине на Светлината.

Светлите очи на Кадагар се взряха в неговите.

— Приятелю, ще бъде както казваш. Сега върви.

„Татко Светлина, това ли е, което искаш? Какво мислеше, когато излезе от града през портата, която щеше да бъде наречена на деня на твоята венчавка, на твоята процесия в селението на Тъмната? Представяше ли си изобщо, че ще донесеш края на света?“

„Вземи скиптъра в ръка. Иди до трона. Има една стара поговорка: всяка корона оставя кръг от кръв. Винаги съм се питал какво означава това. Къде е кръгът? Обкръжил онзи, който властва сега, или още по-близо, като бръснари около челото му?“

Апарал Фордж можеше да се е превъплътил в драконовия си облик. Можеше да е излетял от високата стена и след няколко мига да кацне пред разлома, онези стари разпръснати камъни от рухналото здание, с всички прелестни ваяния по тях. Но какво щеше да говори това за воините му? „Всъщност ви водят дракони, онези с омърсената кръв, гълтачите на Кесобан.“ Но не беше ли той Тайст Лиосан? „Съм. Засега, за толкова дълго, колкото мога да устоя. И бих предпочел да им покажа това. Бих предпочел да ме видят тук, ходещ по земята.“

Войниците бяха готови. Това поне можеше да разбере. Постара се да извлече сила от тях, спокойствие, цялата увереност, която щеше да му трябва, за да може на свой ред да ги командва. Както и те на свой ред щяха да сторят, щом го видеха.

„Трябва да им говоря. Да измисля думи. Какво трябва да кажа? Очакват ни наемници. Човешки същества. Те могат да бъдат разбити, защото волята им е купена, а щом е нещо, за което можеш да се пазариш, като удобен халат, то тази воля не може да струва много, когато цялото удобство изчезне. Не, направи го по-просто. Кажи им, че парите не могат да купят праведност. Срещу нашата воля хората ще се огънат.“

„Трябва просто да натискаме достатъчно здраво и достатъчно дълго.“

„Говори с увереност, да.“

„А след това ще помисля за изгубени любви, за да опразня всички места в мен. За да са готови да се изпълнят с гняв и страст.“

Лиосан знаеха достатъчно за човешките същества. С разкъсване на булото, каквото жрец или маг понякога постигаше, бяха навлизали в човешките светове. „Изпитване на понятията за справедливост“, както бе казал веднъж един стар съгледвач. Малки групи, без ясна цел и намерение. Често тези проучватели се връщаха от странстванията си със знание за странните, слаби, но безпътни човешки същества. Мимолетни и с окастрена мисъл. Неспособни да планират за повече от няколко години напред и по-често едва годни да мислят за повече от няколко дни.

Винаги имаше изключения, разбира се. Велики водачи, хора с визия. Тирани. Но дори сред тях целта, към която се стремяха, най-често бе егоистична лична слава или безсмъртната памет за величието им.

Жалко.

Докато се приближаваше към разлома, Апарал се питаше дали има някой велик водач сред тези хора, тези наемници. Беше възможно, разбира се, но се съмняваше.

Величествената някога порта бе разбита отдавна. Беше означавала бракосъчетание, което бе проляло невъобразимо много кръв. „Разби три цивилизации. Унищожи цял свят. Татко Светлина, ако

беше знаел, щеше ли да отстъпиш? Щеше ли да пожертваш щастието си заради своя народ? И заради нейния?“

„Искам да мисля, че си щял. Да. Щял си да се самопожертваш, защото беше по-добър от всички нас.“

„А сега децата ти копнеят да отмъстят за твоя провал. Но каквото и да можем да направим, каквото и да направим изобщо, то няма да поправи нещата. Но няма значение. Не ни интересува изцериането на стари рани — погледни тази порта, тя доказва това!“

Пред разлома бе оставено празно пространство. От самата рана не можеше да се види нищо освен стена от трупове, смътни и призрачни през несекващото кървене на Светлопада. Щом ги видя, Апарал се намръщи и дълбоко от недрата на душата му се надигна вълна от гняв.

Излезе пред разлома и се обърна към родствениците си.

— Братя! Сестри! Вижте какво са направили тези човеци на нашите паднали! Избраха да не ни почетат като достойни врагове! Въобразяват си, че тази ужасна стена ще ни уязви! Синът на Светлината ни гледа от бойниците на Бялата стена над нас. Синът на Светлината каза, че днес ще завладеем света на Мрака! Ще завладеем Карканас! Знаем, че те чакат. Ще тръгнем ли? Братя! Сестри! Ще тръгнем ли?

Ревът, който му отвърна, бе като удар в лицето, но той го прие с ликуване. „Гневът им е безмерен. Праведността им е ненакърнима. Кадагар е прав. Ще спечелим.“

Обърна се отново към рухналата порта и изгледа с ярост разлома. Извади меч си и го вдигна високо.

— Седми легион, формация Стрела! Кой води?

Отзад му отвърна дрезгав вик.

— Аз водя, Апарал Фордж! Гаелар Троу ще поведе!

„Гаелар. Трябваше да се сетя.“

— Гаелар. Сред човеците има командир. Намери го. Убий го.

— Заклевам се, Апарал Фордж! Заклевам се!

Силата, струпана зад Апарал, го накара да потрепери. Този щурм щеше да помете човешките същества. Нагоре и през леса. Към самия град. Към двореца, през трупове и кръв. Синът на Светлината, триумфиращ на Трона, със Скиптър в ръка.

А ако Майката Тъма обитаваше храма, щяха да я убият.

„Няма да ни спрат. Този път не.“

Сенки отгоре. Той вдигна очи. Три дракона, а след тях четвърти. „Толкова нетърпелив. Ипарт Ерюл. Мисля, че искаш трона. Мисля, че си решил на всяка цена да го вземеш.“

— Лиосан! Седми легион, сниши копията! — Обърна се и се отдръпна вдясно. Гаелар бе готов. Всички бяха готови, настръхнали, напрегнати за сигнала, отчаяно копнеещи да се втурнат напред. Да изригнат през стената от трупове, да изригнат на Брега.

И да започнат клането.

Апарал Фордж рязко спусна меча си.

Сандалат Друкорлат, кралицата на Върховния дом на Тъмната, владетелката на Карканас, крачеше сама в двореца и се питаше къде ли са отишли всички призраци. Трябваше да се тълпят из тези древни зали, да шепнат по коридори и проходи, да дебнат в ниши и прагове. Да се мъчат да си спомнят какво трябва да се направи, да зоват любими същества със смътни гласове. Опипваше с длан стените, докато вървеше, усещаше под кожата си здравия лъскав камък. Оставила бе далече зад себе си жалката свита слуги.

„Дебнещи призраци. Камък като кожа, но кожата е студена.“

Помнеше време, когато всичко това бе различно. Живо. Стражи и гости, молители и слуги, жрици и акушерки, придворни и учени. Заложници. Кръжаха всички в собствените си любими въртопи като кръв в пулсиращо сърце.

Изтърканите ѝ ботуши шумоляха по тесния коридор. Проходът се стесни и стъпалата, до които стигна, бяха ниски и протрити; извиваха нагоре в тясна спирала. Отгоре я лъхна смътно течение и тя спря. „Помня това. Лъхването отгоре. В лицето ми, в шията ми. Надолу около голите ми глезени — бягах — кога беше това? Трябва да съм била дете. Да, дете. Кога беше това?“ Заизкачва се отново. Каменният таван беше потискащо близо.

„Защо бягах?“

Може би някакъв намек за бъдещето. Но за онова дете нямаше никакво убежище. Как можеше да има? Беше тук и столетия след столетия от тогава до сега бяха изваяни плътно като този камък. „Спри да бягаш, дете. Свършено е. Спри да бягаш, дори споменът боли.“

Стигна до горния етаж и спря на малка каменна площадка с врата от черно дърво, вградена в ниша. Дръжката бе направена от железни брънки, оформящи халка. Тя си спомни как първия път трябваше да се пресегне високо нагоре, за да я сграбчи, и да дръпне с всичка сила, за да отвори. „Стая на зложници. Родена в нея, затворена вътре в нея, до деня, в който те отпратят. До деня, в който някой дойде да те вземе. Стая на зложници, дете. Ти дори не знаеше какво означава това. Защото това бе твоят дом.“

Пресегна се и хвана дръжката. Побутна — и нещо се счупи от другата страна, падна и издрънча. „О... не, не, не...“

Отвори вратата.

Леглото почти се беше разпаднало. Насекомите бяха издъвкали завивките и ги бяха направили на прах. Хиляди поколения насекоми. Бяха изiali восъчните свещи в сребърните стойки на здравия скрин от черно дърво. Лъскавото огледало над скрина бе зацапано с черни петна. Навремето на широките прозорци имаше кепенци. Сега не беше останало почти нищо, само купчинки трици по пода.

Влезе. Все още не можеше да го види, но знаеше, че е тук.

„Заклучено отвътре.“

В коридорчето към стаичката на дойката намери малките трошливи кости на последната зложничка в тази стая. Мишките бяха изiali детското телце и само сиви петна издаваха местоположението му — телце, проснато между двете стаи. Зъбчетата лежаха пръснати като мъниста от скъсана огърлица.

„Знам какво ти е било. Знам.“ Клане в цитаделата, писъци отдолу, миризма на пушек. Светът свършва. „Майката Тъма обърна гръб. Мечтите на Аномандър за единение се разсипаха като прах между пръстите й. Хората бягаха — бягаха от самия Куралд Галайн. Краят на света.“

Присви се в тесния коридор и се взря в останките. „Дете? Аз ли съм това? Не. Тогава бях много далече оттук. Изпратена, за да изпълня мисията си, но тя се провали. Бях сред тълпа бежанци на Пътя на Галан. Слепият Галан ще ни отведе на свобода. Трябва само да следваме незрящия пророк. Трябва само да вярваме във визията му. О, да, дете, безумието на всичко това бе очевидно. Но Тъмата никога не е била така студена като в онзи ден.“

„А в онзи ден всички ние бяхме слепи.“

Момиченцето заложник не бе напуснало тази стая. Беше се научило на покорство от съвсем мъничко. Казали ѝ бяха да остане тук и беше дръпнала резето, за което бе вярвала, че ще залости външната врата — „всички го вярвахме, всяка от нас поред. Беше утехата ни. Нашият символ на независимост. Резе, което възрастен Андий можеше да счупи с един пръст.“

„Но никой не идваше да опровергае заблудата ни за безопасност.“

„Резето бе неподвластно на всичко, което ставаше извън тази стая. Беше всъщност най-здравата преграда от всички.“

Въздъхна, клекна и опря гръб в стената.

„Аз съм кралица и заложница. Никой не може да ме вземе. Докато не решат. Никой не може да счупи резето ми. Докато не им потрябвам. Междувременно, вижте как царствено седя на своя трон. Замръзнала като образ във фриз.“ Но нямаше да плаче, не и за себе си. Всичкото това бягане я беше довело точно до това място, в този миг във времето. „Всичкото това бягане.“

Стана и се върна в предната стая. Взря се в онова, което бе останало от нея, в зацапаното огледало. Парчета, късчета, непълна карта. „Виж ме. Мен ли виждаш сега, най-сетне? Долавям безпокойството в ума ти. Нетърпението, искането да си далече, да си другаде — където и да е, но не и в този череп, където и да е, но не и зад тези очи. Какво в живота ти така смрази сърцето ти, че толкова бързо да откажеш болката на друг, чуждата загуба?“

„Бягай тогава. Хайде! Избягай, затичай по коридора, намери всички места, които пронизват достатъчно дълбоко, за да те накарат да чувстваш.“

Обърна се. Към вратата и надолу по витото стълбище. Не бяха нужни призраци, нито едно мимолетно ефимерно зърване не беше нужно. Празните коридори и кухо отекващите стаи бяха сами по себе си призраци, изникваха в мига на появата ѝ и изчезваха, щом ги подмине. „Като кътчета на паметта. Пристъпиш вътре, представиш си какво виждаш, запиташ се какво чувстваш — и се махаш. Но взимаш нещо със себе си. Винаги взимаш нещо със себе си. Вихреца се, издигаща се прах.“ Искаше ѝ се да вие.

— Майко Тъма, вече те разбирам. Отново съм заложница.

Беше умряла — удавена? — в кипналия прибор на един далечен бряг. Краят на едно дълго, мъчително пътуване — такъв позорен, жалък край. Мята се в тъмното, убийствен студ изпълва дробовете й... така ли беше? Трябваше да е било така.

„Силхас Руин дойде при нас на онзи път. Сломен. Каза, че е сключил нов съюз. С един принц едур — или беше крал? И да е бил, не е било задълго. Емурлан бе унищожен, разкъсан. Той също бягаше.“

Съюз на победените, на бягащите. Щяха да отворят портал към друг свят. Щяха да намерят място на мир и изцеление. Никакъв трон, за който да се бият, нито скиптър, който да владеят, нито корона, която да реже челото.

Спасение.

Обичаше да плува навътре, към дълбокото. Място, където да се удави, място на мир, край на бягането. Отново ли предстоеше това? „Тогава, Майко Тъма, те моля, направи го този път окончателно. Дари ме с блажена забрава, с място без война.“

Пратениците я намериха в коридора. Подканиха я да се върне в тронната зала. Имало вести за пробива. Уидал я чакал. Тя тръгна. Вървеше като опиянена от д'баянг, стенописите се нижеха от двете страни, зацапани като огледалото, в което се беше взирала вече толкова отдавна. Преди векове. „Драконовата кръв се оказа тъмна гробница, нали? Виждаш ли как блуждаят мислите ми? Виждаш ли как терзаят спомените? Наистина ли мечтаеш за възкресение? Уви, не мога да ти го препоръчам.“

Очите на съпруга й се впиха в нея, щом влезе.

— Санд...

— Проучвах — каза тя, докато сядаше на трона. — Е, колко е зле?

— Първият щурм беше спрял — отвърна й той. — Ледерийците на Йедан удържаха, а след това изтласкаха лиосаните обратно през раната. Стражът...

— Стражът, да.

„Вече си спомням. Винаги е било в мен. Растеше. Искаше любовта ми. Но как можех да обичам?“

— *Шейките са удържали, Господарю. Стражът командваше. Изтласкали са лиосаните обратно през раната. Жриците вярват, че са измислили начин да затворят раздраното, Господарю...*

— Тогава да се залавят бързо да го направят, Келарас, защото Лиосан скоро ще предприемат нов шурм. А после друг, и друг. Ще идват непрекъснато, докато не пробият или не умрат до последния.

— Господарю, такъв ли е гневът на Оссерк срещу вас, че да...

— Командир Келарас, това не е дело на Оссерк. Не е дело дори на Татко Светлина. Не, това са деца, които ще държат да бъде по тяхному. Няма да има край на усилията им, освен ако раната не бъде изцелена. — И тогава очите на Аномандър я намериха. — Заложнице — промълви той и даде знак на другите да напуснат. Надигна се от трона. — Не те видях там. Тогава той те освободи — не мислех, че...

— Не, Господарю — отвърна тя. — Не ме освободи. Той ме... изостави.

— Заложнице Друкорлат...

— Не съм заложница повече, Господарю. Не съм нищо.

— Какво ти направи той?

Но нямаше да отговори на това. Не можеше. Самият той си имаше достатъчно грижи, нали? Войни на всички страни, армии, настъпващи към Карканас. Загиваше, всичко. Всичко загиваше и тя виждаше в очите му, че го знае.

— Сандалат Друкорлат. — И щом изрече името ѝ, протегна ръка и опря хладната си длан на челото ѝ. И взе от нея знанието, което търсеше. — Не — прошепна. — Не може да бъде.

А тя се отдръпна, без да може да го погледне в очите, без да може да приеме гнева, който се излъчваше от него.

— Ще отмъстя за теб.

Тези думи я пронизаха като копие. Олюля се, болката закипя в нея като огън. Тя поклати глава и заотстъпва. Да отмъсти? „Сама ще отмъстя за себе си. Заклевам се.“

Той я извика, но тя изскочи от тронната зала. И побягна.

Тесни стъпала нагоре... дървена врата. Резе.

— Сандалат?

— Жриците могат да изцерят раната.

— Какви жрици?

— Лиосан няма да спрат. Нищо не може да ги накара да спрат. Стражът знае — и шейките също. Те са го приели. Ще умрат за нас. Всичките, до последния. Не можем да позволим това. Къде е Галан? Къде е Силхас? Къде е моят брат...

Уидал я прегърна, вдигна я от трона и я притисна до гърдите си. Чувстваше се слаба като дете, но той бе силен — по-силен, отколкото изобщо можеше да си представи, че е възможно за човек. Тя усети как нещо се прекърши в нея и тихо изхлипа.

— Отидох да търся призраци — промълви. — И... мисля, че ги намерих. Майка ми помогна. Спаси ме... непоносимо е...

— Санд... — почти изплака Уидал.

— Трябва да бягаме — каза тя. — Само това можем да направим, обич моя. Да бягаме. Кажи на Сумрак да вдигне знамето на примирието — ще отстъпя Карканас на Лиосан. Да го вземат и дано да *го изгорят до шибаните му основи*.

— Санд... тази битка вече е на Йедан и той няма да преговаря с лиосаните. Той е принц на шейките. Има меч Хуст — вещиците ми обясниха какво значи това...

— Хуст? Меч Хуст? — „Знаех ли това? Трябва да съм го знаела. Нали?“

— Изкован да убива Елейнт — без тях андиите изобщо е нямало да могат да избият всички онези дракони при Разделението. Изобщо е нямало да устоят в боя. Мечът на Йедан знае какво предстои...

— Спри го!

— Твърде късно е...

— Йедан...

— Той знае, Санд. Разбира се, че знае. Вещиците са отчаяни — Ян Товис изобщо не приема това...

— Защото не е глупава! — Сандалят се изтръгна от прегръдката му. — Трябва да бягаме!

Той поклати глава.

Тя огледа свирепо присъстващите. Стражите извърщаха очи. Слугите навеждаха глави. Сандалят изръмжа:

— Сигурно ме мислите за луда. Нали? Но не съм. Вече го разбирам, толкова ясно, колкото и Ян Товис. Това ли е всичко, което трябва да са за нас шейките? Жалка жива стена, обречена да рухне? Как смеем да искаме от тях да се бият? — Обърна се рязко и погледна вбесена нагоре към сводестия таван. — Майко Тъма! Как смееш да искаш това?

Единственият отговор бе ехото от вика й.

— Шейките ще се бият — промълви Уидал в последвалата тишина. — Не за теб, Санд. Не за кралицата на Върховен дом Мрак. Не за Карканас дори. Ще се бият за своето право на живот. Този път, след поколения отстъпление и коленичене пред господари, Санд... *това е тяхната битка.*

— Тяхната смърт искаш да кажеш. Нали? Тяхната смърт!

— И те ще изберат къде да ги стигне, Санд. Не аз. Не ти.

„Какво ни кара да правим това? Какво ни кара да изоставим удобствата на мира?“

— Санд — каза тихо Уидал, — това е тяхната свобода. Това единствено нещо. Тяхната свобода.

— Върни се при тях тогава — изхриптя Сандалят и се обърна. — Бъди техният свидетел, Уидал. Поне това са заслужили. Запомни всичко, което видиш, за целия живот, който ти остава.

— Обич моя...

— Не. — Тя поклати глава и излезе от тронната зала.

„Заложници. Всички сме заложници.“

Йедан Дериг вдигна меч на рамото си като тояга. Челюстите му се издуваха ритмично, докато гледаше с присвити очи разлома.

— Подайте сигнал на предните линии. Идват.

Размътените фигури на драконите прелетяха като носени от вятъра облаци зад булото на Светлопада. Преброи пет, но подозираше, че са повече.

— Ще е пълен щурм този път — рече той. — Ще се опитат да настъпят десет крачки в началото, а след това да оформят полумесец, докато задните редици излизат и се разгръщат. Нашите флангове трябва да предотвратят това. Натискаме ги покрай самия Светлопад и откъсваме авангарда.

— Трудна работа — измърмори Бревити до него.

Йедан кимна.

— Може би даже невъзможно — продължи тя. — Никой от нас не е обучен за войник. Не знаем какво точно да правим.

— Капитане, лиосаните не са по-различни от нас. Щитовете и бронята не правят армията. Те са мобилизирани насила — това поне го видях. И също ги е страх.

— Казвате, че изобщо не искат това?

— Също като нас, нямат избор — отвърна той. — Ние сме във война, която е започнала много отдавна и никога не е свършвала, капитане.

— Пити казва, че са като Тайст Андий, само дето са бели.

Той сви рамене.

— Това няма значение. Всичко опира до разногласието как трябва да са нещата.

— Не можем да спечелим, нали?

Той я погледна.

— Сред смъртните всяка победа е временна. Накрая губим всички.

Тя плю на белия пясък.

— Изобщо не ме въодушевявате, сър. Щом нямаме никаква надежда да спечелим срещу тях, какъв е смисълът?

— Печелила ли си някога битка, капитане? Заставала ли си над труповете на враговете? Не? Когато го направиш, ме намери. Ела и ми кажи колко сладък е вкусът на победата. — Вдигна меча си и посочи към разлома. — Можеш да спечелиш дори когато губиш. Защото можеш да успееш да докажеш своето. Да покажеш, че не си съгласна с онова, което искат.

— Е, това ме кара да се чувствам малко по-добре.

— Не ме бива с въодушевяващите речи, капитане.

— Забелязах.

— Всички думи звучат кухо, всички. Всъщност не вярвам някога командир или владетел да е казал нещо вдъхновяващо. Нещо, което да накара войниците да искат да направят това, което искат от тях. Тъй че — добави добродушно, — щом аз не съм готов да умира заради някой друг, как мога да искам друг да го направи?

— Тогава за какво ще умрем тук?

— Заради самите нас, капитане. Всички ние. Какво може да е по-честно от това?

— Мислех, че става дума да се биеш заради другаря си до теб. От този сорт. Да не искаш да предадеш своите, това имам предвид.

— Това, което не искаш да предадеш, капитане, е усещането ти за себе си. Как виждаш себе си дори когато се виждаш през очите на

хората около теб. — Йедан поклати глава. — Няма да оспорвам това. В края на краищата повечето неща се свеждат до гордостта.

— Тоест трябва да устоим срещу Лиосан — да удържим Първия бряг — заради някаква тъпа гордост?

— Бих искал да чуя наистина окуражаваща реч някой ден — въздъхна Йедан. — Поне веднъж. — Въздъхна пак. — Все едно. Човек не може да има всичко, нали?

— Ето ги... идат!

Йедан тръгна надолу по склона.

— Задръж назад ледериите, докато ми потрябват, капитане.

— Да, сър!

Авангардът на Лиосан изригна през разлома с рев.

Щом видя кръжащите над Лиосан сенки, Бревити потръпна. „Драconi. Не е честно. Просто не е.“ Обърна се и пое надолу към ледерийския легион.

Вече бяха като Пити. С онова нещо в очите — Бревити не можеше да намери думи, с които да го опише. Бяха се били за живота си, но не в онази ежедневна борба да има какво да сложиш на масата или в онези кротки мигове, когато тялото се предава на някоя болест. Това беше нещо внезапно, свирепо. Не знаеше какво е този поглед, който виждаше в тях сега.

Но искаше да го има и тя.

„Блудния да ме бутне дано, сигурно съм полудяла.“

Шарл от малка беше по-голямата сестра, опитната. Когато майка им зачезнеше някъде, както правят пияниците, и ги оставяше сами, Шарл се грижеше за двете си по-малки братчета.

Шейките разбираха двете страни на Брега. Сближаването и разпадането. Тези две страни живееха в кръвта им и във всички гета, обитавани от останките на народа й, съдбите се люшкаха напред и назад и единственото, което можеше да направи човек, бе просто да се държи.

Беше ги отгледала и опазила. Но освен това се бе опитала да ги опази от нещо друго, от нещо много по-жестоко. От усещането за

провал, надвиснало тежко в гетото, онзи провал, който се промъква по уличките с извадени ножове, който прекрачва тела, лежащи в сметта. Онзи провал, който развихря омраза към всички, които търсят подобър живот, онези, които дръзват да се издигнат над окаяното си положение.

Беше видяла как пребиха до смърт едно умно момче пред колибата ѝ. Пребиха го братовчедите му.

Ледерийски мисии пращаха хора в районите. Строяха пътища навън, пътища, които да изведат шейките далече от мизерията им. Беше безсмислено. Шарл многократно се бе уверявала в това. Външните изобщо не разбираха как един народ може да се самоизяде отвътре.

Мислеше за това, докато наместваше краката си да стъпят потвърдо в пясъка и нагласяше тежката пика в ръцете си. С братята ѝ от двете страни, с всички шейки, строени в плътни редици срещу враговете чужденци. Стояха на Първия бряг, окъпани от зловещия дъжд на Светлопада, и тя се питаше това ли ще е последният миг за нея и момчетата. Колко бързо щеше да изчезне семейството ѝ от света на живите? Кой от тях щеше да падне първи? Кой — последен?

„Страх ме е. Кълна се в дълбините, страх ме е.“

„Опитната Шарл, о, виж как лъсва лъжата на този ден. Ще се опитам да ги опазя живи. Ще направя всичко, което мога.“

„Майко, казаха, че намерили тялото ти в една канавка извън града. Къде отиваше? Кой път проправяше?“

— Касел, Орут, обичам ви. И двамата.

Усети погледите им, но задържа своя впит в разлома.

Някой извика:

— Ето ги, идат!

Но викът беше ненужен, понеже раната се разтвори и лиосаните изригнаха от нея с ужасен вой. Предвождаше ги висок воин. Очите му грееха като огън, устата му бе разтворена широко.

И се понесе право срещу Шарл.

Тя щеше да побегне, ако имаше път назад. Щеше да падне на колене, ако милостта бе възможна. Щеше да извика, да се моли за край на тази ужасна необходимост да се бие, да убива. Щеше да направи всичко, само и само всичко това да свърши.

Братята й крещяха и виковете им бяха изпълнени с такъв ужас, че Шарл потрепери, съкрушена от този миг на пълна, ужасяваща уязвимост...

„Мама. Залита, олюлява се по пътя. Дрехите й вонят, дъхът й излиза на мокър хрип.“

„Шейките не могат да бягат от себе си.“

— Шарл!

Тя вдигна пиката в последния миг. Воинът дори не бе забелязал оръжието, нито убийствената му дължина. Широкото острие го порази точно под гърдния кош.

Сблъсъкът я разтърси до костите.

Доплака й се, като видя изненадата на лицето му — така детинска, така безпомощна.

Тежестта на тялото му повлече пиката надолу. Тя я изтръгна, задъха се, светът се завъртя пред очите й. „Той не го видя. Как можа да не го види?“

Боят закипя по редицата, разгръщаше се от центъра. Лиосаните се опитваха да ги изтласкат. Яростта им я стъписа. Биеха се като побеснели псета. Тя забиваше и забиваше с пиката. Върхът се остъргваше в щитове, отбиваха го настрани обковани с бронз дръжки. Лиосан се снишаваха под него, но ги чакаха свистящите мечове на братята й.

Пикня подмокри лявото й бедро. „Срам, ох, какъв срам!“

Отстъпиха крачка назад — цялата редица — като по команда. Но не чу нищо освен рева, който я поглъщаше, освен грохота на оръжия, пъшканията и стоновете. Това бе приливна вълна, тласкаше ги назад и като пясъка под тях шейките рухваха под напора й.

Дългият прът на пиката лъщеше от кръв. По острието бяха полепнали парчета плът.

Видя някакво лице и го прободе. Върхът изстърга покрай зъбите, прониза гърлото, широките ръбове се врязаха в бузите. Кръв блъвна от носа на лиосана и той изпусна оръжията си и се смъкна на колене. Вдигна ръце към устата си, мъчеше се да задържи на място увисналата челюст и ивиците прерязан език.

Касел замахна ниско и заби върха на меча си в шията му.

А в следващия миг брат й падаше. От гърлото му се изтръгна животински вой. Една лиосан го бе прободла с копието си и Касел се

гърчеше като пронизана от харпуна змиорка.

Шарл изкрещя, извъртя пиката и върхът посече жената точно под брадичката и ѝ разпра гръкляна ѝ.

Нечии ръце хванаха Касел за глезените и го повлякоха назад. Някакъв непознат пристъпи напред и зае мястото на брат ѝ.

Не... не непознат...

Тежко острие на меч профуча до нея и порази върхлитащ лиосан, посече го от рамото до бедрото. Обратният замах посече половин глава с все шлема и ги отпрати във въздуха. Трети замах отсече нечии ръце, стиснали копие. Тримата паднали лиосан отвориша място за настъпление.

— След мен — каза Йедан Дериг и пристъпи напред.

И Стражата настъпи — грамадни войници с тежка броня, черните им щитове бяха като крепостна стена. Дългите мечове се вдигнаха и засякоха напред.

Настъпващата вълна понесе Шарл и брат ѝ напред.

Пити — лицето ѝ бе червено и лъснало от пот, по меча ѝ имаше кръв — стигна до Бревити и каза задъхано:

— Две роти ледерии, сестро — да облекчат центъра на шейките. Прегазват ги.

— Йедан натиска право в раната — отвърна Брев. — Редно ли е това? Той и половината от Стражата му — богове, лиосаните сякаш се стапят назад.

— Две роти, Брев! Ще отцепим врага от тази страна, но това означава, че трябва да натиснем право в шибаната дупка, нали? И след това да задържим толкова дълго, колкото трябва, докато не избием всички на фланговете.

Бревити облиза пресъхналите си устни, кимна и каза:

— Аз ще ги поведем.

— Да, добре, скъпа — всеки миг ще рухне. Какво чакаш? Върви!

И Брев поведе сто ледерии надолу към рампата. Сърцето на Пити най-сетне забави лудешкия си танц. Тя заби върха на меча си в пясъка, обърна се и огледа останалите ледерии.

Отвърнаха ѝ кимания. Бяха готови. Бяха го опитали и искаха да го вкусят отново. „Да, знам. Ужасява ни. Гади ни се отвътре от него.

Но е като рисуване на света със злато и диаманти.“

Ревът откъм разлома не секваше, свиреп като буря срещу скали.

„Е, скъпи океане, призови душата ми. Готова съм плувам във водите. Да плувам във водите. Отново.“

13.

Да, имаше веднъж една любов,
изваях я с ръцете си
и в очертанията ѝ видях
лъчи на изгрев, бисерни потоци,
роса по утринни ливади.

Побра се лесно във торбата ми
и утешаваше
годините на странстване
в горите тъмни в отстъпление
и на реката по трагичното течение.

В деня, когато се прекършихме
на бряг далечен,
избягах аз премръзнал и ограбен
през пелени от пепел
и ледени високи проходи.

Сред купищата плячка
на триумфиращ враг
се лута любовта ми
сама сред ближните, сломени
от ударите безпощадни.

Сега, когато дните ми залязват,
в съня на жалостта
сънувам мека нежна глина
и ваят старите ръце,
и вятър пее за любов.

Гори в отстъпление
Фишер кел Тат

Хилядите подковани ботуши отъпкваха път през прегорялата трева и вдигаха огромни облаци прах. Вятърът от север бе отслабнал, но продължаваше да подкарва колоните с вяла крачка и ги заслепяваше за света. Конете измършавяваха, главите им клюмаха унило, очите им помръкваха.

Араникт смуши коня си, за да настигне Брис, но животното изобщо не реагира.

Яздеха откъм западната страна на колоната. Тук-там се вдигаха прашни лица да проследят минаването им, но повечето войници гледаха в земята, твърде уморени, за да имат време за любопитство.

Знаеше как се чувстват. Самата тя бе понесла своя дял вървене пешком, макар и без допълнителното бреме на походната торба, натежала от броня и оръжие. Бяха се придвижвали в усилен марш, за да се приближат до легиона Евъртайн на Болкандо, който на свой ред бе изостанал на една трета ден зад перишите. Щит-наковалня Танакалаян се беше оказал по-суров от Кругава в напрегането на Сивите шлемове. Бързината им беше убийствена. Сякаш не се съобразяваха със съюзниците си.

Брис беше притеснен, кралица Абрастал също. Дали перишите бързаха единствено от жажда за слава, със свирепото рвение на фанатици? Или тук действаше нещо много по-неприятно? Араникт си имаше своите подозрения, но все още не искаше да ги сподели, дори с Брис. Танакалаян не бе останал доволен от настояването на адюнктата Геслер да поеме върховното командване. Може би възнамеряваше да направи този пост несъществен, поне по отношение на перишите. „Но ако е така, защо иска да го направи?“

Подминаха последните няколко фургона и през валмата прах видяха ариергарда — десетина копиеносци от Блууроуз, струпани около трима непознати. Араникт се надигна в седлото и погледна на запад — знаеше, че К'Чаин Че'Малле са някъде там. Все така извън погледа им, но продължаваха да се движат успоредно на ледериите. Чудеше се кога Геслер, Сторми и Калит ще ги посетят отново. „Още спорове, още смут, по-гъст от тези облаци прах.“

Отново насочи вниманието си към тримата опърпани новодошли. Две жени и един мъж. Без никакъв багаж, в жалко състояние.

И без униформи. „Не са малазански дезертъори значи. Не са и по-лошото: оцелели.“

Брис забави коня си, погледна я през рамо и щом видя облекчението му, тя кимна. Беше се опасявал от същото. Но в някои отношения това бе по-обезпокоително, осъзна тя. Все едно Ловците на кости наистина бяха изчезнали, неизвестно къде и защо. Като призраци.

С усилие се пребори с мисълта, че вече са мъртви. Виждаше в ума си празни очни кухни, съсухрена кожа, която се цепи над костите — образът бе ужасяващ и в същото време я привличаше. Виждаше края на Стъклената пустиня на изток, зноят потръпваше в непроницаема стена, извисила се като преграда, отвъд която земята бе напълно безжизнена.

Спряха. Брис огледа за миг тримата странници и каза:

— Добре дошли.

Жената отпред извърна глава и заговори на спътниците си.

— *Гесрос ладерии стиган тал. Ур лежт.*

Другата жена, ниска и пълна, с покрити с петна хлътнали скули, издаващи обезводняване, се намръщи и рече:

— *Хегоран стиг дару?*

— *Ур хедон ап* — отвърна първата. Беше по-висока от другата, с дълга до раменете тъмнокафява коса. Имаше очите на същество, свикнало с болката. Обърна се отново към Брис и каза: — Ладерии ерлии? Вие говори ли ерлии? Говори ли вие ладерии?

— Ледерий — поправи я Брис. — Езикът на Първата империя.

— Първа империя — повтори жената, уподобявайки съвършено интонацията на Брис. — Бедняшка... ъъ, неблагоприятна... Ерлитан.

Пълната жена заговори рязко:

— *Турул берис? Турул берис?*

Първата въздъхна.

— Моля. Вода.

Брис махна с ръка на командващия пиконосците Преда.

— Дайте им вода. Много са зле.

— Командире, запасите ни...

— Преда, трима души повече в армията ни бездруго е все едно. И намерете лечител — слънцето ги е опекло. — Кимна на първата жена. — Аз съм командир Брис Бедикт. Тръгнахме на война. Добре

сте дошли да пътувате с нас толкова дълго, колкото пожелаете, но след като влезем във вражеска територия, освен ако не останете с нас, не мога да гарантирам сигурността ви.

„Разбира се, не се нарече принц. Просто командир. Благородните титли го притесняват.“

Жената кимаше замислено.

— Пътувате на юг.

— Засега — отвърна той.

— А после?

— На изток.

Тя се обърна към другата жена.

— *Гесра илит.*

— *Илит? Корл местр ал'ахамд.*

Жената се обърна към Брис.

— Аз съм Фейнт. Ние вървим с вас, *ту...* извинете. *Илит.* Изток.

Араникт се покашля. В устата ѝ щипеше вече от няколко дни. Сърбеше я под мокрите дрехи. Запали пръчка ръждивец. Знаеше, че Брис се е извърнал в седлото си и я гледа. През булото дим срещна погледа му и каза:

— По-младата е маг. Мъжът... има нещо странно в него, все едно е само предрешен като човек, но този външен образ е отчасти разкъсан. Зад него... — Сви рамене и дръпна от пръчката. — Като вълк, който се преструва, че спи. Има желязо в ръцете си.

Брис погледна мъжа и се намръщи.

— В костите — поясни тя. — Сигурно може да пробие дупка и през крепостна стена.

— Желязо ли, Атри-Цеда? Сигурна ли си? Възможно ли е това?

— Не знам. Може и да греша. Но виждаш, той не носи никакви оръжия, а кокалчетата на пръстите му са ужасно ожулени. В него има някаква демонична поквара... — Замълча, след като Фейнт заговори бързо на младата магьосница.

— *Хед хенап вил нен? Ул стиг Атри-Цеда. Цеда гес кералу. Уст келан варад харада унан ю? Текел еду.*

Очите им се впиха в Араникт и всички за миг се смълчаха.

Младата магьосница присви очи и се обърна към Фейнт.

— *Келан варад. В'ап геруле ю мест.*

Каквото и да беше казала, явно не изискваше отговор от Фейнт, която заговори на Араникт:

— Ние загубили. Търси Крепости. Път за дома. Даруджистан. Ти керал... ъъ, ти хвърля магия? Келан Варад? Висш маг?

Араникт се озърна към Брис и той сви рамене. Тя помълча малко, помисли и рече:

— Да, Фейнт. Атри-Цеда. Висш маг. Името ми е Араникт. — Кривна глава настрани и попита: — Ледерийския, който говориш, висша реч ли е, или не? Къде го научи?

Фейнт поклати глава.

— Грас. Седем града. Ерлитан. Низша реч, в гета. Ти говориш като курва.

Араникт дръпна силно от ръждивеца и се усмихна.

— Е, това вече е забавно.

Призракът на Суитист Сафърънс вдигна глинената си лула и примижа в къдрещия се от нея дим.

— *Виждаш ли това, Фейнт? Това е съвършеният дъх на всеки животворящ бог, съществувал някога. По-свято от тамяна. Ако жреците пълнеха мангалите си с ръждивец, храмовете щяха да са пълни до пръсване с богомолци, като солена риба в каца...*

— Богомолци ли? — Фейнт изсумтя. — Наркомани имаш предвид.

— *Вариации на тема, скъпа. Спряла си да трепериш при всяко вдишване, виждам.*

Фейнт се отпусна върху завивките.

— Чу Прешъс. Онази Араникт гребе Древна магия...

— *И още нещо, каза тя. Новородено го нарече — какво означава това, в името на Гуглата?*

— Все ми е едно. Знам само, че спря да ме боли навсякъде.

— *И мен.*

Суитист изпуфка доволно няколко пъти и рече:

— *Бяха изнервени покрай Емби обаче, нали? — Погледна смълчания мъж, седнал до входа на палатката. — Сякаш изобищо не са виждали някой Боул досега, а, Емби?*

Той с нищо не издаде, че я е чул, което за Фейнт бе донякъде повод за облекчение. „Сигурно си мисли, че съм превъртяла, с този мой еднопосочен разговор. Но пък може и да е прав. Нещо ми е прещракало, предполагам.“

Суитист Сафърънс завъртя очи към Фейнт.

— Видя ли сбруята на коня на командира им? — попита Фейнт тихо. — Моделът е различен от този на пиконосците. Ремъкът през рога на седлото. Ъгълът на стремето...

— *За какво ми говориш, Фейнт?*

— Конят на принца, идиотко. Сбруята е в малазански стил. Суитист Сафърънс я изглежда намръщено.

— *Съвпадение?* — Махна с ръка. — *Извинявай, все едно не съм го казала. Странно, нали? Не мога да си представя, че малазанците са стигнали толкова далече. Но може и да са. О, добре, трябва да са, щом си видяла каквото си видяла...*

— Главата ти се замая, нали?

— *Бих могла да изпъля навън и да повърна всеки момент. Емби, ще се дръпнеш от платнището, нали? Значи малазанска сбруя. Какво може да значи това според теб?*

— Ако Прешъс и Араникт намерят начин да си поговорят, може и да разберем.

— *Използваме ли изобищо Крепостите, Фейнт?*

— Не предназначено. Не. Майстор Квел разправяше разни истории обаче. Ранните дни, когато нещата са били доста по-дивни от това, което ние търпим — когато не са знаели как да контролират или дори да избират порталите си. От време на време някой впряг скачал в някой свят, за който не знаели, че дори съществува. И се набутвали в големи неприятности. Квел веднъж ми каза за едно селение, където буквално нямало никаква магия. Акционерите, озовали се в тая дупка на Качулатия, доста се озорили, докато се върнат.

— *М-да, нашата беше лесна, нали?*

— Докато майстора ни не го изкормиха, да, Суити.

— *Знаеш ли, съмнявам се, че Прешъс ще измъкне нещо полезно от Висшия маг.*

— *Защо мислиш така?*

Суитист сви рамене.

— *Защото нямаме какво да им предложим. Не можем да се пазарим и да сключим сделка.*

— Разбира се, че можем. Връщат ни у дома и Тригали ще им предложат безплатна доставка. Каквото и да е, където и да е.

— *Мислиш ли? Защо? Не вярвам, че може да сме толкова важни, Фейнт.*

— Не си чела всички клаузи, нали? Ако изпаднем в беда, можем да се спазарим с пълната подкрепа на Гилдията и те ще уважат споразуменията до последната буква.

— *Наистина ли? Е, значи се грижат добре за акционерите си. Впечатлена съм.*

— Не можеш да им го отречеш — съгласи се Фейнт. — В смисъл, освен ако не изпаднем от впряга в движение и не ни разкъсат и изядат. Или не ни накълцат, докато се пазарим неуспешно. Или не ни размажат от бой на местната арена. Или не ни повали някоя чужда болест. Или не изгубим някой крайник, или не ни се размътят мозъците, или...

— *Гигантски гущери не долетят от небето и не ни убият, схванах, да. Стига, Фейнт. С нищо не помагаш така.*

Фейнт затвори очи.

— Просто се опитвам да не мисля за онези хлапета и дъртата, която ги взе.

— *Те не бяха акционери, миличка.*

„Ах, ето я пак моята Суитист.“

— И все пак. Беше жестоко, Суити, и още ме измъчва. Наистина.

— *Мисля вече да изляза и да повърна.*

Шмугването покрай Емби беше лесно за призрак, Фейнт го видя с очите си.

Прешъс Тимбъл потърка лицето си — беше леко изтръпнало.

— Как го правиш това? Тикаш думи в главата ми.

— Празната крепост се е пробудила — отвърна Араникт. — Тя е Крепостта на Невидимото, селенията на ума. Възприятие, знание, илюзия, заблуждение. Вярa, отчаяние, любопитство, страх. Оръжието ѝ е лъжовната вярa в шанса, в сляпата съдба.

Прешъс клатеше глава.

— Слушай. Шансът е реален. Не можеш да кажеш, че не е. И лошият шанс също. Каза, че армията ви се е ввлякла в битка, която никой не е търсил — какво означава това?

— Страх ме е да мисля — отвърна Араникт. — Но те уверявам, че не беше сляпа случайност. Във всеки случай речникът ти се подобри чувствително. Разсъждаваш стабилно...

— Тъй че можеш да спреш да ми тъпчеш още неща, нали?

Араникт кимна.

— Пий. И си почини.

— Твърде много въпроси имам за това, Атри-Цеда. Защо Крепостта е празна?

— Защото е дом на всичко, което не може да бъде притежавано, не може да бъде владяно. Също така и *тронът* в Крепостта е празен, оставен е вечно незает. Защото в самото си естество владееенето е илюзия, заблуда и продукт на голям заговор. За да има владетел, човек трябва да избере да бъде управляван, а това налага възгледи за неравенство, докато не бъдат, мм, официализирани. Докато не станат централни във възпитанието, съществени като свързваща сила в едно общество, докато всичко съществуващо не започне да крепи онези на власт. Празният трон ни напомня за всичко това. Е, на някои от нас поне.

Прешъс Тимбъл се намръщи.

— Какво имаше предвид, като каза, че Крепостта се е *пробудила*?

— Пустинните земи са наречени така, защото са увредени...

— Знам това. Но не мога да направя нищо по въпроса.

— И аз, до скоро. — Атри-Цеда извади пръчка навит ръждивец и бързо я запали. Димът сгъсти въздуха в палатката. — Представи си къща, която изгаря. Остава само купища пепел. Това се е случило с магията в Пустинните земи. Дали изобщо ще се върне някога? Дали някога ще се изцери? Може би точно това виждаме тук, но силата просто не се показва. Тя расте и вече си мисля, че трябва да започне да покълва по определен начин. Да започне със... странстване. А после да стигне до Крепостите, като пускащи корен растения. — Махна с ръка. — Много странстване има в тези Пустинни земи напоследък, нали? Могъщи сили, толкова много насилие, толкова много *воля*.

— А от Крепостите към лабиринтите — промълви Прешъс и кимна замислено.

— А, малазанците също говорят за това. Тези „лабиринти“. И да е предопределено да се появят тук, още не са, Прешъс Тимбъл. Освен това съществува притеснение, че са болни, нали?

— Малазанците — изсъска Прешъс. — Приказват така, все едно те са *изобретили* лабиринтите. Имаше заболяване известно време, да, но това отмина.

— Крепостите винаги са били източникът на магическа сила на този континент — каза Араникт и сви рамене. — В много отношения ние, ледериите, сме доста консервативни, но започвам да мисля, че е имало други причини тук нещата да останат непроменени. К'Чаин Че'Малле са останали. А Форкрул Ассаил господстват в земите на изток. Дори съществата, известни като Т'лан Имасс, вече са сред нас, а и несъмнено Крепостта на Лед е във възход, което означава, че Джагът са се върнали. — Тя поклати глава. — Малазанците говорят за война между боговете. Боя се, че това, което предстои, ще се окаже по-ужасно, отколкото дори можем да си представим.

Прешъс облиза пресъхналите си устни и извърна очи. Палатката сякаш се беше стегнала около нея като изпъната смъртна плащаница. Тя потрепери.

— Искаме просто да се върнем у дома.

— Не знам как мога да ви помогна — рече Араникт. — Крепостите не са селения, през които пътуваш с охота. Всяко извличане от силата им носи хаос и лудост. Те са коварни места, пълни със смъртоносни капани и трапове, водещи към непознати светове. Още по-лошото е, че някои ритуали изискват кръв.

Прешъс се овладя и погледна Атри-Цеда в очите.

— На изток. Там има нещо — усещам го. Нещо с огромна мощ.

— Да — отвърна Араникт.

— Вие отивате там, нали? Тази армия и войната, която предстои. Отивате да се биете за онази сила, да я вземете за себе си.

— Не съвсем, Прешъс Тимбъл. Онази сила... искаме да я освободим.

— И ако го направите? Тогава какво става?

— Не знаем.

— Непрекъснато говориш за малазанците. Те тук ли са? Те ли са една от армиите, тръгнали на тази война?

Араникт като че ли се канеше да отвърне нещо друго, но премисли и рече:

— Да.

— Аз съм от Едноока котка, град в Дженабакъз — каза Прешъс. — Бяхме завладени от малазанците. За тях е важно само да печелят и нищо друго, Атри-Цеда. Ще ви излъжат. Ще ви пронижат в гърба. Каквото и да виждате на повърхността, не вярвайте. Недейте. При тях нищо не е такова, каквото изглежда, никога.

— Сложен народ са...

— От първия им император започна всичко — изсумтя Прешъс. — Коварството, гибелното подвеждане — всичко, с което Малазанската империя си спечели лоша слава, започна с *него*. И макар той вече отдавна да е мъртъв, нищо не се е променило. Кажи на командира си, Араникт. Кажи му. Малазанците ще ви измамят. *Ще ви предадат.*

— Успя ли да говориш с нея? — попита Брис, щом тя влезе в палатката.

— Да, след като свърших малко странна работа — както казах, силата на Крепостите расте. Преди изобщо не можех да боравя с Празната крепост както тази нощ. Всъщност... — Отпусна се на постелята и започна да си смъква ботушите. — Не ми е никак приятно, но трябваше да го направя. Когато приключих, дори и най-интимните й мисли не останаха скрити за мен. Чувствам се... опетнена.

Той се приближи и я прегърна.

— Никакъв друг начин ли нямаше?

— Не знам. Може би. Но този беше най-бързият. Тя има някои интересни мнения за малазанците.

— О?

— Не им вярва. Народът ѝ е пострадал по време на малазанското завоевание на Дженабакъз. Но въпреки цялата си неприязън отчасти признава, че накрая от това е произлязло нещо добро. Налагането на закони и правосъдие, и прочие. Не е притъпило омразата ѝ обаче.

— Доверието. Винаги труден проблем.

— Е — каза Араникт. — Тавори *наистина* крие нещо.

— Вярвам, че това, което крие, е осъзнаването колко нищожни са шансовете ѝ, Араникт.

— Но точно това е проблемът. Според това, което успях да доловя от Прешъс Тимбъл, малазанците *никога* не правят нещо, в което има вероятност да се провалят. Тъй че ако шансовете на Тавори са толкова лоши, колкото всички ние, изглежда, си мислим, какво пропускаме?

— Виж, това е интересен въпрос — призна Брис.

— Все едно. Те идват с нас до Коланси.

— Това ясно. А можем ли да им вярваме?

Араникт легна и тежко въздъхна.

— Не.

— Аха. Ще се окаже ли проблем това?

— Съмнявам се. Ако Прешъс Тимбъл се опита да извлече от Крепост, главата ѝ ще се пръсне от цялата тази сурова сила. Твърде млада е и не знае какво прави.

— Хм. Може ли едно такова лично нещастие да изложи някой друг на риск?

— Би могло, Брис. Добре, че ме взе с теб, нали?

Той легна до нея.

— Какво стана с онази свенлива боязлива жена, която направих моя Атри-Цеда?

— Ти я съблазни, глупако.

— Блудния да ме бутне дано!

Тя се смъкна на колене с клюмнала глава, дишаше задъхано. Спакс навлече гамашите и се отдръпна от постелята в дъното на палатката.

— Най-хубавият десерт на света — подхвърли през рамо. — Бягай сега. Трябва да видя майка ти, а ако те мерне наблизко, ще разбере.

— И какво от това? — сопна се Спултата. — Не че и *тя* си е отваряла краката на теб, нали?

— О, и още как — изсумтя Спакс. — Като кралска хазна.

— Не си достатъчно хубав. И миришеш.

— Мириша като гилк от Бялото лице на Баргаст, жено, и едва ли си се оплаквала.

Тя стана и заоправя туниката си.

— Сега го правя.

— Майка ти става все по-грижовна към дъщерите си — рече той и зачеса с две ръце брадата си. — Духове на бездната, този прах влиза навсякъде.

Спултата се шмугна покрай него без повече приказки. Той погледа след нея, докато се скри в нощта, а след това тръгна покрай снабдителната палатка на кралския обоз. Отсреща бе палатката на кралицата, с двама стражи пред входа.

— Готова ли е за мен? — попита ги Спакс.

— Много късно е за това — отвърна единият, а другият се изсмя. Отдръпнаха се да го пропуснат. Той влезе в преддверието и после и във вътрешното помещение.

— Може ли да ходи? — попита кралицата.

— Ваше величество?

Абрастал допи останалото вино и вдигна бокала.

— Този ми е третият. Не чакам с особено нетърпение това, а това, че трябваше да слушам как една от дъщерите ми вреци като мирид с ръката на пастира на задника ѝ, едва ли подобри настроението ми.

— Не е научена как го правят истинските мъже — отвърна Спакс. — Къде ме искаш сега?

Абрастал посочи единия ъгъл на палатката.

— Там. С извадени оръжия.

Бойният главатар вдигна вежди, но си замълча и отиде където му показаха.

— Това ще е нещо като портал — обясни Абрастал. — Може да преминат разни неща, а още по-лошото е, че ще ни е трудно да разберем какво виждаме — между нас ще има було. Ако положението се влоши, може да се разкъса било от онова, което е от другата страна, или ако ти преминеш.

— Аз да премина? Ваше величество...

— Млък. Наела съм те и ще правиш каквото ти се каже.

„Блатни говна, наистина сме ѝ развалили настроението. О, добре.“ Извади дългите си ножове и се присви в готовност.

— Ако знаех, щях да си взема брадвите.

— Какво ти казват шаманите ви, Спакс, за вашите баргастки богове?

Той примига.

— Ами, нищо, Огнекоса. Защо да ми казват? Аз съм Бойният главатар. Занимавам се с военните работи. Всички други глупости са тяхна грижа.

— А те са ли?

— Какво да са?

— Загрижени.

— Те са вещици, винаги са загрижени.

— Спакс...

Той се намръщи.

— Баргастките богове са идиоти. Като шестнайсет деца, заключени в малка стая. Дни наред. Ще започнат да се ядат едни други.

— Значи са шестнайсет?

— Какво? Не. Просто подхвърлих числото ей така — духове на бездната, Огнекоса, непрекъснато ме разбираш буквално — аз съм Спакс, забрави ли? Измислям си неща, за да се забавлявам. Искаш да говоря за моите богове? Ами, по-лоши са от мен. Вероятно са се *самоизмислили*.

— Какво казват шаманите ви?

Спакс се намръщи.

— Не ме интересува какво казват!

— Толкова ли е лошо?

Той сви рамене.

— Боговете ни току-виж може изведнъж да поумнеят. Може току-виж да осъзнаят, че най-добрият им шанс да оцелеят в това, което предстои, е да си кротуват и да се спотайват. Или пък да изцерят злините на света с една сладка целувка. — Вдигна ножовете си. — Но няма да затая дъх.

— Не им се моли, Спакс. Не и тази нощ, не сега. Разбираш ли ме?

— Не мога дори да си спомня кога за последен път им се молих, ваше величество.

Абрастал си наля четвърти бокал.

— Събери онези кожи там. Ще ти потрябват.

„Кожи?“

— Огнекоса, аз...

Тъмно петно зацапа пространството в центъра и миг след това от него изригна убийствено студен въздух и покри със скреж всичко. Дробовите на Бойния главатар пареха при всеки дъх. Грънците, струпани пред едната стена, се пропукаха, натрошиха се и съдържанието им се изсипа на замръзнали буци.

С насълзените си от болка очи Спакс видя как в мразовитото петно се оформиха фигури. Най-отпред, срещу Абрастал, се появи ниска добре закръглена жена — млада, помисли си той, въпреки че не можеше да е сигурен. „Фелаш. Това ли е тя? Да, трябва да е тя, коя друга да е?“ Вляво от нея стоеше по-висока жена, макар че единствената подробност, която успя да различи, бе нещо като искрящ диамант на челото ѝ, от който се изливаха необичайно пъстри цветове.

След това вдясно от Четиринадесетата дъщеря се възплъти друга фигура. Неестествено висока, облечена в черно, намек за ризница под наметалото. Качулката бе смъкната и се виждаше мършаво демонско лице. От долната челюст израстваха тъмни бивни като извити ножове. Дупките на очите на съществото бяха тъмни. „Проклет Джагът. Коего ме кара да се питам колко точно ужасии от детството ми са реални?“

Джагътът сякаш огледа дълго Абрастал, а след това главата му се обърна и Спакс усети, че е зяпнал в безжизнените дупки. Изсъхналите устни помръднаха и привидението проговори.

— Баргаст. — Изрече го като оскърбление.

— Аз съм гилк — отвърна Спакс. — Имаме много врагове и всички се страхуват от нас. Можеш да станеш един от тях, Джагът.

— Майко — каза дъщерята. — Виждам, че си добре.

Абрастал наклони бокала си. Изсипа се твърда буца вино.

— Наистина ли беше нужно това? Замръзнах на стола си.

— Омтоуз Феллак, майко — древният крал на Крепостта се е върнал. Стои до мен.

— Той е мъртъв.

Джагътът отново се обърна към кралицата.

— Чувал съм по-добри обиди от паленцата си, смъртна. — После посочи Спакс. — Като стана дума за палета, какво смяташ да правиш с твоето?

— Предпазна мярка. — Абрастал сви рамене.

Другата жена, непознатата за Спакс, заговори:

— Ваше величество, преди няколко дни този Джагът отхапа лицето на Форкрул Ассаил. — Отстъпи назад и огледа баргаста. — Не размахвай тези ножове, войне — ще се строшат.

— Майко — каза Фелаш, — намерихме нов съюзник в нашите... начинания. Кралят на Крепостта на Лед вече стои на наша страна.

— Защо?

— Мисля, че не харесват Форкрул Ассаил, ваше величество — каза другата жена.

— Ти трябва да си капитан Шурк Елале. Чувала съм интересни неща за теб, но това ще трябва да изчака за друг път. Четиринадесета дъщеря, отново ли сте по морето?

— Да. На кораба „Смърт“. Мислиш, че на *теб* ти е студено? — Едната ѝ ръка изпърха. — Ние сме на по-малко от две седмици от Зъбите.

— А флотата на перишите?

Фелаш поклати глава.

— Никаква следа. Трябва да допуснем, че сме пристигнали — дали още има блокада... — Сви рамене. — Майко, внимавайте. Форкрул Ассаил знаят, че идваме — всички ние. *Знаят го*.

— Можем ли да поддържаме тази линия за връзка?

— Не за много дълго — отвърна Фелаш. — Щом се доближим до владението на Ассаил, тяхната Крепост ще надделее.

— Дори срещу краля на Крепостта Лед? — изсумтя Спакс. — О, колко жалко.

Джагътът отново го изглежда.

— Когато Драконъс стъпи на този свят, пропусна да настъпи неколцина от расата ти. Станал е немарлив в старостта си. Следващия път щом се срещнем двамата, баргаст, ще си поговорим по въпроса.

— Имаш ли си име, Джагът? — попита Спакс. — Искам да знам кого да кълна. Искам името на тази жалка гниеща леш, която гледам сега.

Устата се разтвори отново.

— Не можеш ли да се досетиш, баргаст? Докато клечиш и трепериш в дъха ми?

— Майко — каза Фелаш, — сигурна ли си, че искаш да продължиш с това? Срещу силите, които се събират сега, ние сме нищо.

— Мисля — каза Абрастал, — че е дошло време да сме поткровени за нашите съюзници тук в Пустинните земи. Изглежда, сме спечелили на своя страна сила от, мм, гущери. Големи, могъщи, добре въоръжени. Наричат се К'Чаин Че'Малле и ги командват двама малазанци...

Млъкна, защото джагътът се разсмя.

Звукът стигна до костите на Спакс и те задрънчаха като ледени висулки. Очите му, впити в джагъта, изведнъж се разшириха. „Неговият дъх? Но как... Не. Да, виж това наметало, гуглата.“ Той се изправи и изду гръд.

— Никога не съм се страхувал от теб.

Качулатия спря да се смее и го изгледа.

— Разбира се, че не си, Боен главатар Спакс. Но пък след като вече ме позна, страхът е неуместен, нали?

— Особено след като вече си мъртъв!

Дълъг кокалест пръст се вдигна и се размаха към Бойния главатар.

— А, но как би могъл да знаеш? Представи си, че умираш, а след това усещаш как се питаш: „Сега какво?“ В деня, в който се озовеш от грешната страна на смъртта, Спакс, ела ме намери и в горчивата истина на равните с теб ще обсъдим *истинския* страх. — Качулатия се разсмя отново.

Малко след това трите привидения изчезнаха. Убийственият студ остана и в стаята се завихриха облаци мъгла. Коровият поглед на кралица Абрастал се впи в Спакс.

— За какво беше всичко това, Боен главатар?

Той се намръщи.

— Нито за миг не се съмнявам в твърдението на капитана. Отхапал лице на Ассаил, а? Изненадан съм, че не е била цялата проклета глава. — Спакс потисна поредния трепет. — Твърде много мечове са в огъня, Огнекоса. Лошо.

— Други идеи?

— Повече, отколкото смея да изброя. — Дъхът изригна студен от ноздрите му. — Време е да предложи съвет, все едно дали го харесваш,

или не. Знам, че си се обрела на този риск и че каквото и да кажа, няма да те разубеди — предстои ни да воюваме срещу Форкрул Ассаил. — Изглежда я с присвити очи. — Искала си това от дълго време. Виждам истината. Но чуй, има времена, когато един избран курс започва сам да набира сила. Инерция, която ни помита всички по пътя си. Огнекоса, тази река, на която сме, изглежда съвсем спокойна. Засега. Но течението се усилва и усилва и скоро ще е твърде късно дори да потърсим спасителния бряг.

— Чудесно слово, Спакс. Бойният главатар на гилките съветва за предпазливост. Отбелязваме го. — Изправи се рязко. — Моята Четиринадесета дъщеря не е от тези, които можеш да въргаляш зад багажната палатка. Като оставим това, не мисля, че тя е поканила онзи немрящ Джагът в съюза ни — по-скоро подозирам, че е нямала какво да каже по въпроса.

— И течението става неудържимо.

Тя го изглежда.

— Иди до ледерийския лагер. Уведоми принц Брис за този обрат на събитията.

— Сега ли?

— Сега.

— А перишите?

Кралицата се намръщи, след това поклати глава.

— Няма да наредя един от малкото ни здрави коне да тича до смърт само за да отнесе вестта на Сивите шлемове. Не знам какво се опитват да докажат с тази бясна скорост...

— Аз знам.

— Нима? Много добре, Спакс, да го чуем.

— Опитват се да ни направят незначителни, Огнекоса. Теб, Брис, и особено К'Чаин Че'Малле.

— Искат славата за себе си?

— Щит-наковалня Танакалаян. — Изсумтя отвратено. — Той е млад и има твърде много да доказва. Но не това ме притеснява, ваше величество. Вече не вярвам на мотивите му — не бих могъл да твърдя, че целта, към която се стреми, изобщо е свързана с целта на адюнктата. Тези Сиви шлемове, те са аватарите на войната, но служат не на войната между хората, а на войната на природата срещу хората.

— Значи е по-голям глупак, отколкото изобщо можем да си представим — каза Абрастал. — Той не може да спечели тази война. Природата не може да спечели — никога не е печелила.

Спакс помълча за миг, а след това каза тихо:

— Убеден съм, че е обратното, ваше величество. Това е война, която *ние* не можем да спечелим. Всички наши победи са временни — не, илюзорни. Накрая губим, защото дори печелейки все пак *губим*.

Абрастал излезе. Спакс повдигна вежди и я последва.

Навън, под огряното в зелено нощно небе, покрай двамата стражи.

Тя тръгна през централния кръг между офицерските палатки, после покрай кухненските биваци, ямите за смет, редиците нужници. „Като обелване на подредената фасада, вече надолу сред мръсната смет, която оставяме. Ах, Огнекоса, не съм толкова сляп да пропусна смисъла на тази разходка.“

Заведе го извън североизточните постове и спря. За да стигне Спакс до лагера на ледериите, трябваше само да продължи на север и леко да възвие на запад. Виждаше мъждукащата светлина от позицията на принца.

Абрастал се обърна на изток, където точно зад ивицата бяла кост на Стъклената пустиня имаше море от ярки блещукащи звезди, окъпани в нефритена светлина.

— Пустинните земи — промълви тя.

— Ваше величество?

— Кой спечели тук, Спакс?

— Както виждаме, никой.

— А в Стъклената пустиня?

Той примижа.

— Ранява окото, Огнекоса. Кръв е пролята там, мисля. Безсмъртна кръв.

— Би ли приписал това престъпление на хората?

Той изсумтя.

— Ето, че цепите косъма на две, ваше величество. Врагът на природата е своенравният ум, защото от това своенравие идва арогантността...

— И презрението. Боен главатар, в такъв случай, изглежда, ще се изправим пред ужасен избор. Заслужава ли да бъдем спасени? Ти? Аз?

Моите деца? Народът ми?

— Да не би решимостта ви вече да е разколебана?

Тя се обърна към него.

— А своята?

Спакс зачеса брадата си с две ръце.

— Всичко онова, което каза Кругава, когато я изгониха. Премислял съм го много пъти. — Намръщи се. — Изглежда, че дори и Спакс от гилките може да ревизира възгледите си. Време на чудеса, явно. Мисля, че ще предпочета да го видя ето така: щом природата трябва да спечели накрая, то нека смъртта на нашия вид да е сладка и бавна. Толкова сладка и толкова бавна, че дори да не го забележим. Нека изчезнем и се стопим в своята тирания, от свят до континент, от континент до страна, от страна до град, от град до квартал, до дом, до земята под краката ни, и най-сетне до безсмислените триумфи в черепите на всеки от нас.

— Това не са думи на воин.

Тонът ѝ беше рязък. Той кимна в тъмното.

— Ако е истина и Сивите шлемове се стремят да бъдат мечовете на възмездието на природата, то Щит-наковалня не е разбрал. Откога природата се интересува от възмездие? Огледайте наоколо. — Спакс махна с ръка. — Тревата израства отново там, където може. Птиците свиват гнездо, където могат. Почвата диша, когато може. Тя просто продължава, ваше величество, по единствения начин, който познава — с това, което е останало.

— Също като нас — промълви тя.

— Може би точно това Кругава можа да види ясно, а Танакалаян не може. Когато воюваме срещу природата, ние воюваме срещу себе си. Няма разлика, никаква разделителна линия, никакъв враг. Ние поглъщаме всичко в страст към *самоунищожение*. Сякаш това е единственият дар на разума.

— Единственото проклятие, имаш предвид.

Той сви рамене.

— Предполагам, че има дар в това да можеш да видиш какво правим дори докато го правим. И с виждането стигаме до разбиране.

— Знание, което избираме да не използваме, Спакс.

— Нямам отговор на това, Огнекоса. Пред нашето бездействие съм безпомощен като всеки друг. Но е възможно *всички* да се

чувстваме така. Колкото и да сме умни поотделно, заедно ставаме глупави, изумително глупави. — Отново сви рамене. — Дори боговете не могат да ни намерят изход през това. А и да го бяха намерили, нямаше да ги слушаме, нали?

— Виждам лицето ѝ, Спакс.

„Лицето ѝ. Да.“

— Не е кой знае какво лице, нали? Толкова простовато, така... безжизнено.

Абрастал потрепери.

— Намери друга дума, моля те.

— Студено тогава. Но тя не полага никакво усилие, нали? Нищо величествено в облеклото ѝ. Нито един накит. Никаква боя на лицето ѝ, или на устните ѝ, а косата ѝ — толкова къса, толкова... ах, ваше величество, защо това изобщо ме безпокои? Но ме безпокои и не знам защо.

— Нищо... величествено — повтори замислено Абрастал. — Ако това, което казваш, е истина — и да, и на мен така ми се струва, — тогава защо щом я погледна виждам... нещо...

„Кое не видях преди. Или което не разбрах. Все израства в ума ми, тази адюнкта Тавори.“

— Благородно.

Тя ахна.

— Да!

— Тя не воюва срещу природата, нали?

— Толкова ли е просто? Това ли е всичко?

Спакс поклати глава.

— Ваше величество, казвате, че непрекъснато виждате лицето ѝ. Същото е и с мен. Обсебен съм и не знам защо. Рее се зад очите ми и се вирам в него отново и отново, сякаш очаквам. Очаквам да видя изражението, което ще придобие, онова единствено изражение на истината. Идва. Знам го и затова я гледам, и не мога да престана да я гледам.

— Тя смути всички ни — каза Абрастал. — Не допусках, че мога да се чувствам толкова обезпокоена, Спакс. Не е в нрава ми. Като някой древен пророк, тя всъщност ни отведе в пустошта.

— Докато ни доведе до дома.

Абрастал се обърна и пристъпи към него, с блеснали очи.

— А ще го направи ли?

— В онова благородство, Огнекоса — отвърна той шепнешком, — намирам вяра. — „Срещу отчаянието. Като Кругава. И в малката длан на адюнктата, като зрънце, чакащо да бъде посято, има състрадание.“

Видя как се разшириха очите ѝ, а след това ръката ѝ бе зад главата му и тя го притегли към себе си. Една силна целувка и го избута назад.

— Става студено — каза и тръгна към лагера. През рамо добави: — Би трябвало да можеш да стигнеш до лагера на ледериите преди разсъмване.

Спакс зяпна след нея. „Добре, изглежда, ще го направим в края на краищата. Качулатия, богът на смъртта, стоеше пред мен и говореше за страх. За страха на мъртвите. Но ако мъртвите познават страха, каква надежда имаме ние?“

„Тавори, бог ли стои в твоята сянка? Готов да ни предложи дар заради жертвата, която ще направим? Това ли е твоята тайна, нещото, което отнема целия ти страх? Моля те, наведи се и ми я прошепни.“

Но онова лице, там зад очите му, беше далечно като самата луна. И ако боговете дойдеха накрая да се струпат около нея, щяха ли и те да гледат в почуда крехката магия в шепата ѝ? Щеше ли да ги изплаши?

„След като толкова плаши всички нас?“

Погледна нагоре към мъртвите звезди, поднесени като свещен дар от Стъклената пустиня. „Тавори, блестиш ли вече ярко сред тях, само още една от падналите?“ И щеше ли да дойде време, когато костите ѝ щяха да допълзят до този бряг, за да се съберат с другите? Спакс, Бойният главатар на гилките на Баргаст, потръпна като дете, оставено голо в нощта, и се отправи към лагера на ледериите.

Винаги беше смятала идеята за самонаказание за жалко самоизвинение и онези, които бяха тръгнали в тази посока, избирайки самотата и самоотричането в някоя далечна пещера или схлупена колиба, не бяха за нея нищо повече от страхливци. Етиката на света принадлежеше на обществото, на тази отчаяна вихрушка от отношения и връзки, където логичният аргумент и страстните чувства водят вечна война.

Но ето, че сега седеше сама под огряното в зелено небе, единствено с дремещия кон за компания, и всичките ѝ лични аргументи бавно заглъхваха, все едно че преминаваше от едно помещение в друго, оставяйки все по-далече зад себе си някаква величествена зала, в която ехти буйният спор. Раздразнението, признак на безсилие, най-после си бе отишло и в тишината напред тя усещаше благодатта на мира.

Изсумтя. Може би всички онези отшелници и аскети бяха помъдри, отколкото подозираше. Танакалаян сега стоеше на нейното място, начело на Сивите шлемове, и щеше да ги отведе накъдето пожелае. Беше заварена неподготвена от логиката на аргумента му и като вълк, хванат натясно от хрътки, се оказа съкрушена.

Противоречие. В света на рационалното тази дума бе унищожително обвинение. Доказателство за дефектна логика. Да го разкриеш в позицията на противника бе равносилно на смъртоносен удар и тя си спомни победоносния блясък в очите му в мига, в който удари. Но, чудеше се сега, къде бе престъплението в това най-човешко качество: да носиш в сърцето си противоречие, да го оставиш непредизвикано, неподвластно на примирението. Всъщност да бъдеш две личности едновременно, като всяка е вярна на себе си и не отрича присъствието на другата? Що за необятни закони на космологията бяха нарушени от този човешки талант? Самата вселена ли се беше разцепила? Реалността ли бе объркала пътя си?

Не. Всъщност като че ли единственото владение, където противоречието имаше някаква сила, бе тъкмо владението на рационалния аргумент. И, призна Кругава, беше започнала да се съмнява в самопровъзгласеното достойнство на това владение. Разбира се, Танакалаян щеше да твърди, че ужасното ѝ престъпление е довело Сивите шлемове на Периш до криза. На чия страна щяха да застанат те? Как можеха да служат на повече от един господар? „Няма ли да се бием за Вълците? Няма ли да се бием за Дивото? Или ще коленичим пред някаква жалка смъртна жена? Тази криза, Кругава, бе причинена от теб.“ Или думи в същия дух.

Може би беше точно така — причинена от нея. И все пак... В самата нея не бе имало никакъв конфликт, никаква назряваща буря. Беше избрала да тръгне редом до Тавори Паран. Заедно бяха прекосили половин свят. И, Кругава бе сигурна, в самия край щяха да

са останали редом една до друга, две жени срещу бушуващия пожар. В този момент успехът или провалът щяха да изгубят всякакво значение. Триумфът беше в това да стоиш. „В упорството. Защото то е същината на самия живот. Човешко и диво, в този момент всички сме едно и също. Противоречие ли, Танакалаян? Не. Бих искала да ти покажа този последен дар. Човешко и диво, всички сме едно. Бих показала на вълчите богове истината за това. Все едно дали я харесват, или не.“

„И това твоє противоречие, Щит-наковалня, би изчезнало като облаче дим.“

„Какво търсех в нашата вяра? Исках да поправа невъзможната криза, която е нашият култ към Дивото, нашето боготворене на всичко, което сме оставили зад себе си и към което никога не можем да се върнем. Търсех примирение. Приемане на жестокото противоречие на нашия човешки живот.“

Но след това адюнктата я бе отхвърлила. Имаше една стара поговорка сред перишите, че стая пълна с жени е представата на продавача на ножове за рая. „Ще има предателство.“ О, да, как ли не. Предателство. Толкова неочаквано, толкова болезнено, че Тавори като нищо можеше да е прерязала гърлото на Кругава и да гледа как кръвта ѝ изтича на пода на командната палатка.

А сега Смъртният меч бе изгубена.

„Противоречие. Само достойното ли си готов да избереш да прегърнеш, Щит-наковалня? Тогава това, което правиш, не е прегръдка. Това е награда. И ако това, което ще опиташ, е само вкусът на добродетелни души, как изобщо ще намериш силата да надвиеш пороците в собствената си душа? Щит-наковалня Танакалаян, чакат те трудни времена.“

Седеше сама, навела глава, плътно загърната с коженото наметало. Оръжията оставени настрана, вързаният кон — зад нея. „Рун’Турвиан, къде си, стари приятелю? Ти отказа прегръдката му. Душата ти е оставена да скита където пожелае. Вървял ли си с мен? Можеш ли да чуеш молитвата ми?“

„Бях предадена и предадена отново. Ако съм жестока, то ненавременната ти смърт би могла да бележи първото от трите. И навсякъде около себе си виждам... противоречие. Ти беше дестраянтът. От теб идва гласът на нашите богове. Но сега псетата не могат да ни кажат нищо, защото ти си безмълвен. Сивите шлемове се

водят от Щит-наковалня, който се е самоизбрал за единствен съдник за праведност. Заклех се да служа на адюнкта Тавори Паран, само за да бъда прогонена от нея.“

„Нищо не е както изглежда...“

Затаи дъх. „Ледът на повърхността на езерото изглежда здрав и можем да се плъзгаме бързо от едно място на друго. Но ледът е тънък и това е опасността, цената на невниманието. Не оспорвах ли престъпното в противоречието?“

Стана и се обърна към Стъклената пустиня.

— Адюнкта Тавори — прошепна Кругава. — Твърде уверено ли съм се плъзгала по леда? Ако не съм обезпокоена от собствените си противоречия, защо избирам да гледам на твоите като на престъпление? Като на предателство?

„Онзи Боен главатар на гилките — той ли говореше, че Тавори се е предала на отчаяние? На очакванията си за провал? На желанието си да ни спести засвидетелстването на този провал?“

„Или не е нищо повече от това, което каза тя: тактическа необходимост?“

— Дестраянт — стари приятелю. Моите хора ли ще се окажат предателите? Ние ли ще се окажем ножът, който фатално поразява Тавори Паран и нейните малазанци? Рун’Турвиан, какво трябва да направя?

„Би могла да препуснеш назад до лагера, жено, и да забиеш една педя студено желязо в кучия син.“

Тя поклати глава. Сивите шлемове спазваха твърди закони и нямаше да позволят да бъдат водени от убиец. Щяха да я екзекутират. „Но поне няма да има Танакалаян. Кой би поел командването? Хевет, Ламбат? Но пък как ще се чувстват, обвързани с намеренията на последния си командир?“

„Чуй се, Кругава! Наистина мислиш за убийство на свой събрат, Сив шлем!“

Не, това беше грешната посока, грешният път. Щеше да остави перишите на съдбата, която им е намерил Танакалаян. Но измяната — е, това нямаше да бъде приписано на нея.

Извърна лице към Стъклената пустиня. „Ще ида при нея. Ще я предупредя.“

„И ще стоя до нея до самия край.“

Всякакво съмнение изчезна и тя стана и взе оръжията си. „Виждаш ли колко чист е станал ледът, Рун’Турвиан? Мога да видя дебелината му. По това цяла армия би могла да премине без страх.“

Кругава вдиша дълбоко студения нощен въздух и се обърна към коня си.

— Ах, приятелю, още едно нещо остана да те попитам...

Ве’Гат стояха отпуснали глави, сякаш съзерцаваха безжизнената земя в краката си, но Геслер знаеше, че просто спят така — или по-скоро почиват, защото, доколкото можеше да прецени, огромните воини влечуги никога не затваряха очи. „Като да командваш десет хиляди хрътки. Но тия са по-умни от хрътки, което го прави още по-лошо.“ Крилата на Ловците К’елл оставаха много извън лагера, като че ли неуязвими за трудностите с храна, вода и почивка — издръжливостта им го караше да се чувства мек. „Но не толкова мек като Сорми. Чуй как хърка кучият му син — сигурно могат да го чуят чак в ледерийския лагер.“

Знаеше, че трябва да спи, но го бяха споходили лоши сънища. Неприятни. Достатъчно притеснителни, за да го изкарат от кожените завивки, макар утрото все още да беше на две камбани време. Сега стоеше и гледаше струпаните легиони на Ве’Гат. Бяха спрели в строй, като унили статуи, сиви като потъмняло желязо под зловещото нощно небе.

Беше паднал сломен на колене сред безброй разкъсани тела. Кръвта се беше просмукала през гамашите му и вече засъхваше по кожата на коленете и прасците му. Някъде извираше огън от самата скала и към небето се къдреха облаци смъртоносни газове... а в онова небе, щом се взря нагоре, видя... *нещо*. Облаци? Не можеше да е сигурен, но имаше нещо чудовищно в тях, нещо, което разкъсваше гърдите му като нокти. Беше зърнал движение, все едно самото небе дишаше. „Портал? Би могло. Но никой портал не би могъл да е толкова голям. Обхващаше цялото небе. И защо имах чувството, че аз съм виновен за това?“

Можеше да е изкрещял в този момент. Достатъчно, за да се събуди. Беше останал да лежи под кожата плувнал в пот и

разтреперан. Близките редици на Ве'Гат се раздвижиха — миризмите на злочестината му бяха разбудили спящите К'Чаин Че'Малле.

Армия, спряла на лагер без кухненски огньове, без палатки, без възжените заграждения за животни или тълпата цивилни. Не изглеждаше правилно. Всъщност изглеждаше *нереално*.

Уикският браничар, Бент, ги беше намерил. Смазана муцуна, едното око размътено, лъсналите натрошени зъби — никога не беше виждал толкова много рани по едно животно. Но щом звярът се приближи, Геслер си спомни един късен следобед на пътя за Ейрън.

„Търсехме оцелели. И каква жалка гледка беше това — две проклети кучета. Сред толкова трупове, споменът ме гложди до ден-днешен. Две проклети кучета.“

„А после онзи Трелл, там на фургона.“

„Всички ние на долницата, аз, Сторми, Трут и онзи Трелл. Искахме две издъхващи животни да се съживят. Трут — той плачеше, но ние знаехме за какво е всичко. Знаехме го, защото го изпитвахме. Толкова много ни бяха отнети този ден. Колтейн. Бълт. Лъл.“

„Дюйкър... богове, когато го намерихме разпънат така, в края на пътя, закован на последното ужасно дърво... не, не можехме да кажем на Трут за това. Затаихме го от него, аз и Сторми — но онзи Трелл ни разбра. И толкова по-добре, че си замълча.“

„Спасихме живота на две тъпи кучета и това бе като ново разсъмване.“

Погледна Бент в краката си.

— Помниш ли онзи ден, грозен кошмар такъв?

Широката глава се вдигна, движението изпъна разкъсаните устни от кривите зъби, изкълчената челюст, която трябваше уж да придава комичен вид на животното, но вместо това късаше сърцето. „Всичко, което направи в наше име. Толкова верен и храбър. И въпреки това не успя да ги защитиш. Щеше ли да си по-щастлив, ако те бяхме оставили да умреш? Да освободиш духа си да тича с онези, които обичаш?“

„Наранихме ли те в онзи ден? Аз и Сторми, Трут и онзи Трелл?“

— Чувам те — прошепна той, докато гледаше кучето. — Как тръпнеш, когато станеш след поредната нощ върху студената земя. Виждам как накуцваш в края на деня, Бент. — „Ти и аз, двамата се прекършваме. Това пътуване ще бъде нашият край, нали? Ти и аз, Бент.

Краят ни.“ — Ще взема страната ти, когато дойде времето. Всъщност ще умра за теб, куче. Това е най-малкото, което мога да направя.

Обещанието звучеше глупаво и той се огледа да се увери, че няма кой да чуе. Единственият друг наблизко бе другото куче, Роуч, което ровеше бясно в някаква миша дупка. Геслер въздъхна. „Но кой казва, че животът ми струва повече от този на кучето? Или че неговият живот струва по-малко от моя? Кой стои и мери тези неща? Боговете? Ха! Добре. Не. Ние, и това е най-жалката шега от всички.“

Усети студа и разкърши рамене.

Бент клекна вляво от него, прозя се и зъбите му изстъргаха.

— Много неща видяхме с тебе, а? — изсумтя Геслер. — Всичкото това сиво по муцуните ни, приятел.

„Пътят за Ейрън. Слънцето беше горещо, но едва го усещахме. Трут пъди мухите от раните. Не ни харесва смъртта. Толкова е просто. Не я обичаме.“

Чу тихи стъпки зад себе си, обърна се и видя приближаващата се дестраянт Калит. Когато седна от другата страна на Бент и отпусна длан на главата му, Геслер потръпна, но кучето не помръдна.

— Не бях виждал Бент да дава да го гаят, дестраянт.

— Южно от Стъклената пустиня — заговори тя. — Скоро ще навлезем в родната земя на народа ми. Не моите племена, но наши родственици. Еланите живееха по равнините, обкръжаващи Стъклената пустиня от три страни. Моят клан беше на север.

— Значи не можеш да си сигурна, че всички са мъртви — тези на юг.

Тя поклати глава.

— Сигурна съм. Убийците с глас от Коланси избиха и последния от нас. Тези, които не умряха от сушата, искам да кажа.

— Калит, щом ти си се измъкнала, успели са и други.

— Дано да не са — прошепна тя и се захвана да разтрива кучето браничар по раменете, по гърба и бедрата, и тихо и монотонно зареди нещо на своя език. Бент бавно затвори очи.

Геслер я гледаше, зачуден какво ли трябва да означава отговорът ѝ. Изшепнат като молитва.

— Изглежда — промълви той след малко, — че нас, оцелелите, ни мъчи едно и също.

Тя вдигна очи и го погледна.

— Затова двамата с Щит-наковалня непрекъснато се карате. Все едно да гледаш как умира децата ти, нали?

Болката го жегна отвътре и той извърна лице.

— Не знам защо адюнктата го иска така, но знам защо таи всичко в себе си. Тя няма избор. Може би никой от нас няма — ние сме каквото сме и никакви приказки или обяснения няма да променят нищо.

Бент вече лежеше отпуснат и дишаше бавно в съня си. Калит отдръпна ръцете си.

— Току-що отне болката му, нали?

Тя сви рамене.

— Народът ми гледаше такива животни. Като деца всички учехме песните на мира.

— Песните на мира — повтори Геслер замислено. — Би било хубаво да се чуят още няколко от тях на този свят, нали.

— Няма да е скоро, боя се.

— Те просто те намериха, нали? Докато търсеха хора, които да ги поведат.

Тя кимна и изправи рамене.

— Не беше честно. Но се радвам на това, Смъртен меч. — Обърна се към него. — Наистина. Радвам се, че срещнах и теб. И Сторми — и тези кучета. Дори за Гръб.

„Но не за Синн. Никой не се радва на Синн. Горкото момиче — сигурно и самата тя го знае.“

— Тя изгуби брат си — рече той. — Но може да е превъртяла много преди това. Беше въввлечена в един бунт. — Погледна спящия Бент. — Никой не излезе невредим от него.

— Ти го каза. Проклятието на оцелелите.

— Не сме по-различни от К'Чаин Че'Малле — отбеляза той. — Изненадан съм, че им отне толкова време, докато го разберат.

— Майката на Гунт Мач го разбра и заради това я сметнаха за обезумяла. Ако не воюваме заедно, накрая воюваме помежду си. Тя умря преди да може да види плодовете на прозрението си. Умря с убеждението, че се е провалила.

— Калит, крилатият убиец, Гу'Рул. Продължава ли да ни пази?

Тя погледна към небето. Очите ѝ се присвиха към Нефритените странници.

— Изпратих Шай'гал напред, да разузнае пътя ни.

— В Коланси? Не е ли рисковано?

Калит сви рамене.

— Всъщност Гу'Рул служи на Гунт Мач — тя го пуска при нас по своя команда. Този път обаче с Матроната бяхме съгласни. Смъртен меч, ако се съди по образите, които ми подаде Гу'Рул, не мисля, че Сивите шлемове приемат командването ти.

Геслер изсумтя.

— Благочестиви досадници. Всъщност това ме радва, честно казано. О, Кругава изглеждаше способна и така нататък, но повярвай ми, целият този култ към Вълците ме притеснява. — Забеляза как Калит вдигна вежда, сви рамене и продължи: — Да, и аз си избрах своя бог на войната, тъй че малко приличам на перишите. Работата, Калит, е, че е логично един войник да избере бог на войната. Нелогично е, когато бог на войната превърне във войници цял народ. Някак си е погрешно, нали? Има нещо изкривено в това — макар че всъщност не мога да ти кажа защо го чувствам така.

— Значи са свободни да правят каквото пожелаят?

— Предполагам. Не знам много за този Танакалаян, освен че щеше да се оправи добре в малазанския двор, ако е вярно това как е узурпирал властта на Кругава. Не вярвам на такива хора, Калит. Вкарвало ме е в беля през всички тези години. Все едно, щом Танакалаян иска да натика перишите си в гъза на Форкрул Ассаил, да го направи.

— Какво мислиш за ледерийския принц, Смъртен меч?

— Него го харесвам. Араникт също. Стабилни хора са тия двамата. Според това, което чух в Ледер, преди брат му да вземе трона Брис е бил нещо като лична охрана на ледерийския император. Ненадминат с меча. Това ми казва повече за него, отколкото си мислиш.

— В какъв смисъл?

— Всеки, който е усвоил едно оръжие — овладял го е истински, — е смирен човек. Нещо повече, знам как разсъждава и отчасти какво вижда. Как работи мозъкът му. И изглежда това, че е станал принц, изобщо не го е променило. Тъй че, Калит, за ледериите не се безпокой. Дойде ли денят, те ще са там.

— Остава само Болкандо...

— Мисля, че тя отстъпва пред Брис. Не го иска, но просто е така. Освен това има червена коса — добави той.

Калит се намръщи.

— Не разбирам.

— Двамата със Сторми сме фаларийци. Много червенокоси хора има във Фалар. Тъй че ще ти кажа каква е Абрастал. Убийствен нрав, като нажежено желязо, но майчинството я е научило на мъдростта да разбира какво е под нейна власт и какво — не. Не ѝ харесва, но го търпи. Обича секса също, но е склонна към ревност — и цялото това вилнеене е само за показ. Вътрешно просто търси мъж като мен.

Тя ахна.

— Но тя е омъжена! И то за крал!

Геслер се ухили.

— Само исках да видя дали още слушаш, дестраянт. Видях, че вниманието ти се разсея.

— Един Ловец ме намери — ти си затворил сетивата си, а Сторми спи. Видян е ездач. Идва откъм лагера на перишите и навлиза в Стъклената пустиня.

— Повече подробности?

— Можеш да видиш каквото видя Ловеца, Смъртен меч.

— Вярно, че мога, нали? — Съсредоточи се за миг, след което изруга тихо. — Кругава.

— Къде...

— При адюнктата, обзалагам се. Но изобщо няма да стигне.

— Какво да направим?

Геслер се почеса по брадичката, след което се обърна.

— Сторми! Събуди се, дебел брадат вол такъв!

ПЕТА КНИГА

РЪКА НАД СЪДБИТЕ

Имах видения за бъдещето и всяко от тях свършва на едно и също място. Не ме питайте какво означава това. Вече знам. Това е проблемът с виденията за бъдещето.

Император Келанвед

14.

Къде е смисълът във този поход крак след крак?

Защо земята трябва да пълзи така под нас по пътя ни?

*За да ни върне само там, отдето тръгнахме в началото,
и да намерим чуждо мястото, забравено и непознато?*

*Кой тази просека проправи и колко трябва да се уморя,
преди като сълзи да стане мек дъждът по челото?*

Додето долината се превърне във река със цвят на пясък

и дървеса с листащи прашни увенчаят небесата?

И колко трябва да се умориш, докато дрънкаш със веригите,

удавен в смисъла на мрачното знамение?

Ако споделяш моето мълчание

във този поход крак след крак,

*то знай, това е моето проклятие,
страстта жестока*

на отказа от връщане назад.

А щом кръвта ни смеси се в прогизналата сива пръст

и щом лицата замъглят се пред очите в най-сетния от дните,

ще се обърнем, за да видим просеката, що проправихме с годините,

и ще ридаем безутешни за неща, останали невидими,

защото туй е легионът на живота от
истина тъй чужда и неведома,
така невъзвратима, че не знаем
какво ще преживеем, докато свърши
пътят.

Красив мой легион, край пътя остави ме да
отдъхна,
докато продължава маршът ти към
слънцето кръжащо
където сенките чертаят вечен ден.
И струпай камъни във знак оттук че минах,
не казвай нищичко за мен,
не казвай нищо:
безлико е пълчището, безлико трябва да
остане,
безлико колкото небето.

Вопълът на черепа
Аномандарис
Фишер кел Тат

Бели като кост, пеперудите пърхаха на огромен облак. Жужащият рояк затулваше слънцето с благословения дар на сянката, преди да се разпадне отново, доказвайки че всеки дар таи проклетия и че благословието може да отmine с едно мигване на окото.

Око гъмжащо от мухи. Бадале можеше да ги усети и дори да ги види, струпани в ъгълчетата. Можеше да ги усети как пият сълзите ѝ. Не я дразнеше жаждата им, а трескавото им пълзене и бръмчене носеше прохлада по опърлените ѝ страни. Онези, които налитаха в устата ѝ, изяждаше, когато можеше, бяха горчиви, като ги схрускаше, а крилцата бяха като люспи суха кожа и беше почти невъзможно да ги глътне.

Откакто Елитрите си бяха отишли, останаха само пеперудите и мухите, а в тези две последни сили имаше нещо чисто. Едната бяла, другата черна. Само крайностите оставаха: от неподатливата земя долу

до празното небе горе. От тласкането на живота до тегленето на смъртта. От затаения в гърдите дъх до последния, напуснал паднало дете.

Мухите се хранеха от живите, но пеперудите чакаха мъртвите. Нищо не беше останало между едното и другото. Нищо освен това ходене, раздраните стъпала и петната, които оставяха след себе си, падащите телца и газенето през тях.

В главата си Бадале пееше. Усещаше присъствието на други — не тези напред или зад нея, а призрочни неща. Невидими очи и забулени мисли. Нетърпение, неистово желание да се съди. Сякаш самото съществуване на Змията бе оскърбление. И трябва да бъде пренебрегнато. Отречено. Да се избяга от него.

Но тя нямаше да позволи на никого да избяга. Не бяха длъжни да харесват това, което виждаха. Изобщо не бяха длъжни да харесват нея. Нито Рут или Хелд, или Садик, или когото и да е от останалите едва хиляда все още живи. Можеха да се надсмиват на мислите ѝ, на поезията, която намираше в самото ядро на страданието, все едно че няма никакъв смисъл за тях, никаква стойност. Никаква истина. Можеха да правят всичко това. Все пак нямаше да им позволи да избягат.

„Аз съм най-истинското нещо, което сте виждали някога. Едно умиращо дете, изоставено от света. И казвам това: Няма нищо по-истинско. Нищо.“

„Бягайте от мен колкото искате. Обещавам, че ще ви терзая. Това вече е единствената ми цел, единственото, което ми е останало. Аз съм оживяла история, която не се крепи на нищо друго освен на вярата. Аз съм всичко, за което не искате да мислите, с пълния корем и с утолената жажда там, сред всичките ваши удобства, обкръжени от лица, които познавате и обичате.“

„Но чуйте ме. Чуйте моето предупреждение. Историята има нокти.“

Садик все още носеше съкровището си. Влачеше го след себе си. В торба, скърпена от дрехи, които вече не трябваха на никого. Драгоценното му имане. Неговите... *неща*. Какво искаше да прави с тях? Какъв смисъл се криеше в тази торба? Всички онези глупави късчета, лъсканите камъчета, парчетата дърво. И как при всяко

мръкване, когато не можеха повече да вървят, ги изваждаше всички, за да ги гледа — защо я плашеше това?

Понякога той заплакваше, без никаква причина. И стискаше юмручета, сякаш искаше да натроши всичките си дрънкулки на прах, и тогава тя разбираше, че Садик също не знае какво означават те. Но нямаше да ги остави. Тази торба щеше да е неговата смърт.

Представяше си мига, в който той щеше да падне. Момчето, което бе готова да превърне в свой брат. На колене, ръцете му скрити в ръкавите, пада напред така, че лицето му се забива в земята. Ще се опита да се вдигне отново, но няма да може. А мухите ще го връхлетят, докато вече не може да се вижда — само кипяща лъскава чернилка. На мястото на Садик.

Ще изядат последния му дъх. Ще изпият последните сълзи от очите, които сега гледаха. Ще нахлуят в отворената му уста, за да я направят суха като пещера, дупка на паяк. А после роякът ще изригне и ще отлети, за да потърси още от сладката вода на живота. И ще се спуснат пеперудите. За да изядат кожата му. И онова, което ще остане — с торбата си, — няма вече да е Садик.

„Садик ще си е отишъл. Щастлив Садик. Блажен Садик, зареян призрак, гледащ отгоре торбичката си. Ще имам думи за него, за неговото заминаване. Ще стоя над него, взряна във всички пърхащи крилца, досущ като листа, и ще се опитам още веднъж да проумея смисъла на тази торба, торбата, която го уби.“

„И няма да мога. Думите ми ще се окажат малко. Слаби. Песен на незнаещата. Единственото, което имам за своя брат Садик.“

„Когато дойде това време, ще знам, че е време и аз да умра. Когато дойде това време, ще се предам.“

Тъй че пееше. Песен на знаещата. Най-силната песен от всички.

Беше им останал ден, най-много два.

„Това ли исках? Всяко пътуване трябва да свърши. Тук не е останало нищо освен краища. Никакви начала не са останали. Тук нямаме нещо освен нокти.“

— Бадале. — Думата бе тиха като смачкан плат и тя усети как забърса сетивата й.

— Рут.

— Не мога повече.

— Но ти си Рут. Главата на змията. И Хелд, която е езикът.

— Не. Не мога. Ослепял съм.

Тя се обърна и огледа старческото му лице.

— Подути са. Затворени са, Рут. Това е за да ги пази. Очите ти.

— Но не мога да виждам.

— Няма нищо за виждане, Рут.

— Но не мога да водя.

— За това няма по-добър от теб.

— Бадале...

— Дори камъните ги няма. Просто върви, Рут. Пътят е чист. Докъдето мога да видя, пътят е чист.

От устата му се изтръгна хлип. Мухите налетяха и той се преви, закашля и повърна. Залитна и тя го задържа да не падне. Рут се изправи и стисна здраво Хелд. Бадале чу тихия хленч и на двамата.

„Никаква вода. Това ни убива сега.“ Примижа и погледна назад. Садик не се виждаше никакъв — беше ли паднал вече? Ако беше, толкова по-добре, че не го беше видяла. Други лица, смътно познати, се вираха в нея и Рут и чакаха Змията да започне да пълзи отново. Стояха изгърбени на място и се олюляваха. Стояха с превити рамене и издути коремии, сякаш щяха всеки момент ще изтърсят бебе. Очите им бяха бездънни езера и мухите се събираха да пият от тях. Язви покриваха носовете, устите и ушите. Кожата на бузите бе пропукана и лъснала под ивиците полепнали мухи. Много бяха оплешивели, с окапали зъби и кървящи венци. И не само Рут беше сляп.

„Нашите деца. Виж какво им направихме. Нашите майки и бащи ни оставиха на това, а сега и ние на свой ред ги оставяме. Няма край поколенията на глупавите. Едно след друго и след друго, и в някакъв момент всички сме започнали да кимаме и да мислим, че така е трябвало и трябва да бъде, тъй че дори не се опитваме да променим нещата. Всичко, което предаваме на децата си, е същата глупава усмивка.“

„Но аз имам нокти. И ще съдера от лицата ви тази усмивка. Заклевам се.“

— Бадале.

Беше започнала да пее на глас. Без думи, тихо отначало, а след това гласът ѝ започна да става по-силен и плътен. Докато не започна да усеща в себе си повече от един глас, докато всеки от тях не започна да

се влива в песента. Да изпълва въздуха. Песента, в която се вливаха, бе песен на ужас — усещаше как нараства силата ѝ. Как расте.

— Бадале?

„Имам нокти. Имам нокти. Имам нокти. Покажи ми онази глупава усмивка още веднъж. Покажи ми я, моля те! Дай ми да я съдера от лицето ти. Дай ми да забия ноктите си дълбоко, да остържат чак зъбите ти! Дай ми да усетя кръвта и ми дай да чуя как се цепи месото и ми дай да погледна в очите ти докато ти срещаш моите и ми дай да имам нокти да имам нокти да имам нокти...“

— Бадале!

Някой я удари, събори я. Замаяна, тя зяпна лицето на Садик — кръглото му сбръчкано лице. И от очите му потекоха червени сълзи през прахта, полепнала по набръчканите му страни.

— Не плачи — прошепна му тя. — Всичко е наред, Садик. Не плачи.

Рут коленичи до нея и зашари с ръка, пръстите му забърсаха челото ѝ.

— Какво направи?

Тонът му я стъписа. „Платът е разкъсан.“

— Твърде слаби са — каза тя. — Твърде слаби, за да изпитат гняв. Затова го изпитах заради тях — заради всички вас... — Замълча. От пръстите на Рут капеше кръв. Усещаше парчетата кристали, впити в гърба ѝ. „Какво?“

— Ти ни задвижи — каза Садик. — Това... болеше.

Чак сега чу стоновите. Змията се гърчеше от болка.

— Тръгнах... Тръгнах да търся.

— Какво? — попита Рут. — Какво да търсиш?

— Нокти.

Садик поклати глава.

— Бадале. Ние сме деца. Нямаме нокти.

И тогава слънцето помръкна и тя примижа нагоре покрай Садик. Но пеперудите ги нямаше. „Мухи, виж всички тези мухи.“

— Нямаме нокти, Бадале.

— Прав си, Садик. Нямаме. Но някой има.

Силата на песента все още се беше вкопчила в нея, яростна като закана. „Някой има.“

— Водя ни там — каза тя и се вгледа в широко отворените очи на Садик.

Той се отдръпна и я остави да се взре в небето. Мухи, кипнали като огромен облак, черен като Бездната. Бадале се вдигна на крака.

— Хвани ръката ми, Рут. Време е да вървим.

Стоеше присвита и загледана нагоре към портала. Рухналите развалини на Дома Кетъл под него сякаш бяха смачкани от нечия пета. Нещо подобно на кръв се процеждаше от корените ѝ и изравяше дерета надолу по склона. Вярваше, че е мъртва, но, разбира се, нямаше как да е сигурна.

Нищо величаво нямаше в провала. Килава бе научила това много, много отдавна. Отминаването на един век винаги бе свързано с разпад, с последна въздишка на умора и примирение. Беше видяла как родствениците ѝ бяха изчезнали от света — продажният фарс, наречен Т'лан Имасс, едва ли тежеше повече от прах на везните на оцеляването — и добре разбираше тайните желания на Олар Етил.

Може би вещицата щеше да успее. Духовете знаеха, узряла бе за избавление.

Килава бе излъгала. Онрак, Удинаас, Улиун Прал и неговия клан. Не беше имало избор. Оставането и тук щеше да ги убие всичките, а тя нямаше да приеме това на съвестта си.

Когато раната се отвореше, Елейнт щяха да нахлуят в този свят. Нямаше никаква надежда да бъдат спрени. Тиам не можеше да се отрече, не и при това, което предстоеше.

Единственото неизвестно за нея бе Сакатия бог. Форкрул Ассаил бяха съвсем ясни, подчинени на безумието на окончателните аргументи също като Тайст Лиосан. Близки духом бяха. А тя вярваше, че знае какво възнамерява да направи брат ѝ, и щеше да го остави, и ако благословията ѝ означаваше нещо, добре, имаше я, даваше му я с цялото си сърце. Не, Сакатия бог бе единствената сила, която я безпокоеше.

Помнеше болката на земята, когато го бяха смъкнали от небето. Помнеше яростта му и агонията му, когато бе окован. Но боговете не бяха приключили с него. Връщаха се отново и отново, съкрушаваха го, осуetyаваха всеки негов опит да намери място за себе

си. И да зовеше за справедливост, никой не го слушаше. И да виеше в злочестото си страдание, те просто обръщаха гръб.

Но Сакатия бог не бе единственият, подложен на това пренебрежение. Светът на смъртните бе пълен със също толкова наранени като него, също толкова прекършени и забравени. По този начин всичко, в което се беше превърнал — самото му място в пантеона, — бе създадено от самите богове.

И сега те се страхуваха от него. Сега бяха решили да го убият.

„Защото боговете няма да отвърнат на тленното страдание. Твърде много... работа.“

Трябваше да знае какво възнамеряват — сигурна беше в това. Трябваше отчаяно да търси изход, спасение. Независимо от всичко нямаше да умре без борба. Не беше ли точно това смисълът на страданието?

Котешките ѝ очи се присвиха към портала. Старвалд Демелайн бе огненочервена резка в небето, растяща и все по-нажежена.

— Скоро — прошепна тя.

Щеше да побегне пред тях. Да остане тук бе твърде опасно. Унищожението, което щяха да донесат на този свят, щеше да надмине дори мечтите на Форкрул Асшил. А след като излетят над тленния свят, толкова претъпкан с жалките човешки същества, щеше да има касапница в колосални мащаби. Кой можеше да им се противопостави? Усмихна се при тази мисъл.

— Те са малко, нали? Твърде малко. Не, приятели, оставете ги да се развихрят. Тиам трябва да се прероди, да се изправи срещу своя най-древен враг. Хаос срещу ред, нищо по-просто от това. Не заставайте на пътя им — никой от вас не би могъл да се надява да го преживее.

А децата и?

— Скъпи братко, да видим, а? Сърцето на вещицата е разбито и тя ще направи всичко, което е по силите ѝ, за да го изцери. Презирай я, Онос — духовете знаят, тя не заслужава нищо друго, — но не я пренебрегвай. Недей.

Изглеждаше много сложно.

Килава Онасс погледна нагоре към раната.

— Но не е. Изобщо не е.

В Дома Кетъл — дома на котела — изпраця камък и я стресна. Ръждиви мъгли се завихриха от срутените стени.

— Несвършена беше Кетъл, с недостатъци. Твърде слаба, твърде млада. — Какво наследство може да се намери у дете, оставено само, изоставено на съдбите? Колко истини се криеха в малките разпръснати кости? Твърде много, за да е поносима самата мисъл за тях.

Още един камък изпраця и звукът отекна като скършена верига.

Килава отново се загледа в портала.

Грънтъл се смъкна до огромната канара под жаркото слънце, отпусна глава върху топлия камък и затвори очи. „Инстинктът е мръсна работа.“ Богът, който го бе прокълнал, бе като изгарящо присъствие вътре в него, изпълваше го с непонятна настойчивост. Нервите му бяха изопнати. Беше капнал от изтощение.

Пътувал беше през неизброими светове в отчаяния си стремеж да намери най-бързия път, който да го отведе... къде? „Портал. Бедствие, което всеки момент ще се развихри. От какво толкова те е страх, Трейк? Защо не можеш просто да ми кажеш, жалък дъвчещ плъхове кучи сине? Покажи ми враг. Покажи ми някой, когото мога да убия заради тебе, след като това е единственото, което те радва.“

Въздухът вонеше. Заслуша се в бръмченето на мухите, пълзящи по труповите около него. Не знаеше къде е. Широколистни дървета обкръжаваха поляната. Беше чул крясъка на гъски високо горе. Но това не беше неговият свят. Усещането беше... различно. Беше място, покварено от болест — и не болестта, поразила двадесетината окаяни човешки същества, обезобрази кожата им с гнойни пъпки, издула гърлата им и изтикала езиците им през изприщените устни. Не, всичко това бе само симптом на някакво по-дълбоко заболяване.

„Имало е намерение. Тук. Някой е призовал Полиел и я е накарал да порази тези хора. Показва ми се истинско зло — това ли искаш, Трейк? Да ми напомниш колко ужасяващи можем да бъдем? Хората те проклинат и покварата на допира ти съсипва безброй животи, но няма свят, на който да не те познават.“

„Тези хора... някой те е използвал, за да ги убие.“

Мислеше, че е видял най-лошите пороци в човешката природа още в Капустан, във Войната на Панион. Цял народ съзнателно доведен до лудост. Но ако разбираше истините, криещи се зад войната, то там, в сърцевината на Домина, бе имало нещо наранено, нещо, което можеше само да се развихри с оголени нокти — толкова необятна и всепоглъщаща беше болката му.

И макар все още да не бе готов за това, разбираше отчасти, че е възможна прошка; от улиците на Капустан до трона в Корал — и може би извън тези граници — споменаваха за същество, пленено в портал, запусило рана със собствената си жизнена сила. Можеше да намери основание във всичко това и то му даваше усещане близко до покой. Достатъчно силно, за да го понесе.

„Но не и тук. Какво престъпление са извършили тези нещастни хора, за да заслужат такова наказание?“

Усещаше как сълзите засъхват по страните му. „Това е... непростимо. Моя гняв ли искаш, Трейк? Затова ли съм тук, да се събудя отново? Стига срам, стига скръб и самоосъждане, това ли ми казваш?“

„Е добре, не става. Единственото, което виждам тук, е това, което сме способни да направим.“

Липсваше му Гъноуз Паран. И Итковиан. Приятели, с които би могъл да поговори. Сякаш бяха част от друг живот, живот, който отдавна бе изгубил. „Харло. Ах, би трябвало да видиш съименника си, приятелю. О, колко щеше да го обичаш — тя щеше да те гони, да зазижда вратите си, за да не станеш неговия баща. Щеше да си й показал какво значи да обичаш едно дете безусловно.“

„Стони, липсва ли ти Харло толкова, колкото на мен?“

„Но ти си имаш момчето. Имаш си сина. А аз обещах да се върна. Обещах.“

— Какво щеше да направиш тук, Господарю на Колодата? — Безмълвието на поляната погълна въпроса му. — Какъв избор щеше да направиш, Паран? Не беше щастлив жребият ни, нали? Но ние все пак го спипахме. За гърлото. Предполагам, че още го държиш здраво. А аз? Ах, богове, колко оплесках нещата.

В сънищата си беше виждал нещо почерняло, с почервенели нокти и зъби, от които капеше кръв. Лежеше задъхано, издъхващо

върху разровената земя. Въздухът беше убийствено студен. Вятърът пердашеше бясно. Що за място бе това?

„Това място ли? Богове, точно там отивам, нали? Битка ме чака. Ужасна битка. Съюзница ли ми е тя? Моята любима? Имаше ли я изобщо?“

Време беше. Край на тези нездрави мисли, на това самосъжаление. Знаеше добре, че да даде глас на определени чувства, да ги оголи с цялата си искреност означава да стане уязвим на присмех. „Не ни докосвай с чувствата си. Не ти вярваме.“ Примига, отвори очи и огледа наоколо.

По клоните бяха накацали врани, но и те все още не бяха готови за своя пир.

Грънтъл стана на крака и се приближи до първия труп. Млад мъж с тъмна бронзова кожа и сплетена катраненочерна коса. Облечен като скитник риви. Каменни сечива, дървен кривак на кръста му — красиво резбован и оформен като закривен меч, ръбът смазан и излъскан.

— Обичаше този меч, нали? Но не ти помогна. Не и срещу това.

Обърна се, огледа поляната и разпери ръце.

— Умряхте окаяно. Сега ви предлагам нещо повече. Втори път.

Настръхна. Духовете се бяха приближили.

— Бяхте воители. Елате с мен и бъдете воители отново. И ако трябва да загинете, ще бъде по-добра смърт. Мога да ви предложа това, но нищо повече.

Последния път, когато бе направил това, следовниците му бяха живи. До този момент дори не беше знаел, че е възможен този пробив в бариерата на смъртта. „Всичко се променя. Не мисля, че ми харесва.“

Духовете се понесоха към телата си. Мухите се разлетяха.

Малко след това потръпнаха ръце и крака, уста се отвори с сух хрип. „Хайде, Трейн, не можем да ги вземем така, нали? Изцери плътта им, жалко безсмъртно говно.“

Поляната се изпълни със сила, излъчване, което изтласка мръсното проклятие на този свят, всички ликуващи гримаси на злото, тържествувало тук, бяха пометени. Отхвърлени.

Спомни си как седи край лагерен огън, заслушан в приказките на Харло и откъслеци от думите се върнаха в ума му. Лицето отсреща,

издължено и потръпващо зад пламъците. „Войната, Грънтъл. Харесва ли ни, или не, тя тласка цивилизацията.“ И кривата усмивка след това.

— Чуваш ли това, Трейк? Току-що проумях защо ме дари с този дар. Всичко е изгода при теб. Едната ръка благославя, другата чака отплатата. И ще ти се плати, все едно как. Все едно как.

Двадесет и един безмълвни воители вече стояха пред него — здрави и изцерени, с блеснали очи. Можеше да е жесток и просто да ги вземе със себе си.

— Трябва да се е погрижил да можете да ме разбирате. Поне така мисля.

Те кимнаха колебливо.

— Добре. Можете да останете тук. Можете да се върнете при своите — ако все още са останали живи. Можете да се опитате да отмъстите на тези, които са ви убили. Но знайте, че ще загубите. Срещу злото, сполетяло земята ви, сте обречени.

— Вие сте воители. Тръгнете ли с мен, знайте, че ни чака битка. Това е нашият път. — Замълча и плю настрани. — Има ли величие във войната? Елате с мен и нека разберем.

Когато пое на път, двадесет и един воители го последваха.

А щом пробуди силата в себе си, се стекоха жадно около него. „Това, приятели мои, се нарича преобразяване. А това, приятели мои, е тяло на тигър.“

„Доста голямо.“

Тримата чудато облечени странници, които намериха по пътя напред, едва имаха време да вдигнат криваците си, преди Грънтъл да връхлети сред тях. Когато продължи напред, от тримата бледи мъже не беше останало много и той усети ликуването на спътниците си, и не остана чужд за него. „Само едно нещо може да се направи със злото. Да го стиснеш с челюстите си и да го съкрушиш.“

А след това напуснаха света.

„Що за място изхвърля кости като плавей по бряг?“ Маппо присви очи към плоската ослепително бяла ивица напред. Кварц и гипс бяха осеяли безцветната мъртва повърхност като гнезда кактуси. Хоризонтът се простираше равен зад тръпнещите вълни от зной, сякаш тази пустиня стигаше до самия край на света.

„Трябва да я прекося.“

Наведе се, вдигна една дълга кост и я огледа замислено. „Бедерин? Може би. Още неотраснал напълно.“ Взе друга. „Вълча или кучешка челюст. Тази пустиня е била прерия някога. Какво се е случило?“ Костите паднаха и изтракаха. Маппо бавно се изправи и си пое дъх. „Мисля... Мисля, че се уморих да живея. Омръзна ми. Нищо вече не е като някога. Пукнатини се появяват, признаци, че нещата се разпадат. Отвътре. В самото ядро на духа ми.“

„Но трябва да свърша още едно нещо. Само още едно нещо остана и след това мога да приключа с всичко това.“ Усети, че се е отнесъл, не за първи път. Отново бе намерил онова място, където всяка мисъл дрънчеше като вериги и можеше само да се влачи в кръг, бремето им да отнема силата му и волята да продължи напред.

„Едно нещо остана. Всичко опира до това да овладееш ресурсите. Да съхраниш волята си. Да си проправиш пътя през всички горчиви истини. Можеш да живееш толкова дълго, Маппо. Нямах друг избор освен да живееш толкова дълго, иначе всичко това ще се окаже напразно.“

„Виждам края на света. Чака ме.“

Затегна ремъците на торбата си и тръгна. „Това е само една пустиня. Преминал съм много истини през живота си. Няма да огладнея. Няма да ожаднея, а каквото и изтощение да ме споходи, просто ще свърши, когато всичко свърши.“

С всяка стъпка нервите му сякаш се стягаха от отвращение. Това място беше увредено, огромна рана върху земята. И въпреки всичката смърт, очертала странния бряг на пустинята зад него, тук имаше живот. Враждебен, омерзителен живот. И този живот имаше *цел*.

„Усещаш ме, нали? Аз те оскърбявам. Но не това е желанието ми. Остави ме да премина и ще приключим един с друг.“

Наоколо забръмчаха мухи. Той тичаше в лек тръс и дишаше дълбоко и ритмично. Насекомите не изоставаха и се трупаха все повече. „Смъртта не е наказание. Тя е освобождение. Виждал съм го през целия си живот. Въпреки че не я желяех, въпреки че си казвах неща, които уж доказват обратното. Всяка борба трябва да свърши. Вечен ли е покойт, който идва след това? Съмнявам се. Съмнявам се, че изобщо ще се измъкнем толкова лесно.“

„Чувствам отсъствието ти, Качулати. Кой ни очаква сега отвъд портата? Толкова много злочестина идва от това да знаем, че всеки от нас трябва да я премине сам. За да разберем след това, че щом я преминем, оставаме сами — не, това е твърде непоносимо.“

„Можеше да съм се оженил. Да си остана в селото. Можех да съм баща и във всяко свое дете да виждам нещо от живота си, нещо от мен. Не придава ли това достатъчно смисъл на един живот?“

„Можеше да убия Икариум... но пък той има инстинкти за такива неща. Лудостта му се пробужда толкова бързо, че можеше да не успея — а след като ме убие, яростта му би намерила нова жертва и много други щяха да са загинали.“

„Наистина нямаше избор. Никога не е имало. Чудно ли е, че съм толкова уморен?“

Мухите вече кръжаха на гъст лъскав облак. Опитваха се да стигнат до очите му, но те се бяха присвили на цепки. Кръжаха около устата му, но издишванията от ноздрите му ги гонеха. Някогашните му сънародници бяха пастири. Разбираха от мухи. Не обръщаше внимание на жуващата им прегръдка — нищо не означаваше за него — и продължаваше да тича.

„Но пък смъртта ми щеше да наскърби скъпите на сърцето ми хора, а в скръбта няма нищо приятно. Тя е гореща и суха на допир. Тя е слабост, поета отвътре. Може да се надигне и да удави един живот. Не, радвам се, че така и не намерих жена, така и не станах баща на деца. Не бих могъл да понеса да съм причината за тяхната скръб.“

„Как може човек така свободно да се отдаде на обич към друг, когато крайният изход е измяна? Когато единият трябва да напусне другия — умиращият да се окаже предателят, останалият жив да се окаже предаденият. Как може да е равностойна размяна това, след като в края чаква смъртта?“

Тичаше и времето минаваше. Слънцето преполови пътя си по небето. Топлата болка в краката му отново и отново изтласкваше терзаещите мисли и го въвеждаше в свят, изпразнен от всичко. „Колко съвършено е бягането. Тази велика илюзия за бягство. Все по-далече от демоните ни, докато дори стоновете на същността ни се изгубят по дирята ни.“

„Съвършено, о, да. И достойно за презрение. Никакво разстояние не може да те измъкне. Никаква бързина не може да изпревари тази

твоя същност и цялото ѝ гъмжило от тревоги. Единствено сладката умора, която следва, е това, което толкова ценим. Умора толкова чиста, че е най-близкото нещо до смъртта, до което можем да се домогнем, без да умрем.“

Поетите можеха нещо да говорят за метафори. Ако животът е ходене, то бягането е целият жизнен цикъл ускорен, и да отиграваш отново и отново в един ден всичко, от раждане до смърт, носи вкуса на съвършенството, защото преповтаря неоспорими истини. „Малки смърти, отдаващи почит на истинските. Избираме ги в безброй форми и се наслаждаваме в ритуала. Бих могъл да бягам, докато се износя. Всяка става, всяка кост и всеки мускул. Бих могъл да тичам, докато сърцето ми грохне, по-старо от годините си, и накрая се пръсне.“

„Бих могъл да прокълна поетите и да превърна метафората им в истина. Всички ние сме самоунищожителни. Това е неразделна част от същността ни. И ще тичаме дори когато няма накъде да се тича и нищо ужасно, от което да се бяга. Защо? Защото да вървим е също толкова безсмислено. Просто отнема повече време.“

През пелената от бръмчащи мухи видя нещо в небето напред. По-тъмен облак, нещо извисяващо се на вихрушка. Прашна буря? Нямаше никаква прах. Вихър? Може би. Но въздухът бе неподвижен. Беше на пътя му, макар и все още далече. Загледа го, за да проследи пътя му.

Облакът оставаше точно пред него. Просто ставаше по-голям.

„Иде право към мен.“

„Още мухи?“

Насекомите, които го обкръжаваха, изведнъж изпаднаха в паника и той долови нещо в безумното им бръмчене. „Съучастници сте в това, нали? Търсачи на живот. И щом го намерите... призовават.“

Вече чуваше облака, по-дълбок и по-плашещ монотонен звук, който бързо заглуши рояка мухи.

„Скакалци.“

„Но това е безсмислено. Тук няма нищо, което да ядат. Тук няма абсолютно нищо.“

Всичко това бе някак сбъркано. Маппо забави крачка. Спря. Мухите продължиха кръженето си още за миг и се пръснаха. Той задиша дълбоко, присвил очи към огромния вихрещ се стълб от скакалци.

А след това изведнъж разбра.

„Д'айвърс.“

Нещо наподобяващо бяла пяна се разгръщаше от облака скакалци и се понесе напред на безредни вълни. „Богове на бездната. Пеперуди.“

— Всички вие сте д'айвърс. Всички сте едно нещо, едно същество — мухите, скакалците, пеперудите — и тази пустиня е обиталището ви. — Спомни си костите на границата. — Тази пустиня... вие сте я направили.

Пеперудите го достигнаха и запърхаха около него — толкова много, че вече не можеше да види земята в краката си. Трескавият полъх на крилата им изсуши потта му и той затрепери.

— Д'айвърс! Искam да говоря с теб! Слей се в едно! Превърни се! Покажи ми се!

Скакалците затулиха половината небе и погълнаха слънцето. Закръжиха отгоре, а след това се спуснаха на яростна вълна.

Маппо се смъкна на колене и скри лицето си с ръце, присвит и изгърбен.

Заудряха по гърба му като градушка от стрели.

Изсипваха се все повече и той изпъшка под тежестта им. Костите му запращяха. Дишаше с усилие, стиснал зъби от болка.

Щипеха го с челюстите си, полудели от допира и миризмата на жива плът.

Но той беше Трелл и кожата на расата му бе жилава и твърда.

Скакалците не можеха да пуснат кръв. Но тежестта им стана огромна, стремеше се да го премаже. В пролуката, оставена между ръцете за лицето му, той се взря в мастилена тъмнина, вдиганията му вдигаха прах от земята. Продължаваше да се държи, оглушен от безсилното щракане на остриите челюсти и погребан в бушуващия мрак.

Вече можеше да усети ума на д'айвърса. Гневът му не беше единствено към него. „Кой те ужили така? Кой те подгони в тази пустиня? Защо бягаш?“

Съществото беше древно. Не се беше сливало от много време — от хиляди години, а може би повече. Вече изгубено в първичните инстинкти на насекомите. „Елитри опали диаманти геми листа пиячи...“ Думите пропълзяха в него, дошли сякаш отникъде, напевен

момичешки глас, който вече ехтеше в ума му. „Елитри опали диаманти геми листа пиячи — махнете се!“

С оглушителен рев огромното бreme върху гърба на Маппо се пръсна, сякаш изригна във въздуха.

Той свали ръце от очите си и вдигна глава.

— Елитри опали диаманти геми листа пиячи — махнете се! Махнете се!

Песен за прокуждане!

Облакът се надигна нагоре, изви се и профуча покрай него. Нова кипяща вълна пеперуди, а после и те изчезнаха.

Замаян, Маппо се огледа. Беше сам. „Къде си, дете? Такава сила имаше в песента ти — Форкрул Ассаил ли си? Все едно. Маппо ти благодари.“

Беше покрит с отоци. Всяка кост го болеше. „Но все още съм жив.“

— Дете, пази се. Този д'айвърс е бил някога бог. Някой го е разкъсал на толкова много късчета, че никога не може да се изцери. Не може дори да намери себе си. Единственото, което вече познава, е глад — не за теб или мен. За нещо друго. За самия живот навярно. Дете, песента ти притежава сила. Внимавай. Това, което прогонваш, можеш и да го призовеш.

Чу отново гласа ѝ, вече по-смътен и заглъхващ:

„Като мухите. Като песента на мухите.“

Изпъшка и се изправи. Развърза торбата и извади мях. Отпи дълбоко, въздъхна, пи още и отново натика меха в торбата. Затегна ремъците, обърна се на изток и затича отново.

Към края на света.

— Хубав меч.

— Уви, този трябва да задържа. Ще ти дам двата си ледерийски меча.

Риад Елеис отпусна гръб на възлестия камък на стената на пещерата.

— Как са докарали драконите на това острие?

Силхас Руин продължи да оглежда изваденото от ножницата оръжие. Пламъците на огнището танцуваха по дългото лезвие.

— Има нещо сбъркано в това — рече той. — Домът на Хуст изгоря до основи с всичко останало — не самият Карканас, разбира се, градът не изгоря. Но Хуст, хм, онези ковачници бяха ценна плячка, виждаш ли. А това, което не можеше да се владее, трябваше да се унищожи.

Риад извърна очи към перленото небе отвъд устието на пещерата. Дошло беше ново утро. Беше стоял сам доста време. Събуди се и видя, че Тайст Андий се е върнал някъде през нощта, издухан вътре като преспа сняг.

— Не разбирам за какво говориш.

Бялото лице придоби почти човешки цвят, окъпано в светлината на огъня. Но червените очи си оставаха все така изнервящи.

— Мислех, че знаеш всичко за оръжията, изковани от Хуст. Дори странните.

— Това не изглежда странно, Силхас. Прилича на оръжие на герой. Прочуто оръжие. С име.

— Щом казваш — отстъпи Силхас. — Не съм толкова стар да забравя древното предупреждение да не вярваш на сенки. Не, този, който ми даде този меч, играе някаква игра.

— Някой ти го е дал ли? В замяна на какво?

— Де да знаех.

Риад се усмихна.

— Никога не се спазарявай, ако знаеш цената само на едната страна от сделката. Онрак ми каза това веднъж. А може би беше Улшун Прал.

Силхас го изгледа накриво.

Риад сви рамене и стана.

— Е, продължаваме ли пътуването си?

Силхас прибра меч в ножницата и също се изправи.

— Стигнахме достатъчно далече, мисля.

— Какво имаш предвид?

— Трябваше да те изведа от Старвалд Демелайн и вече го направих. — Обърна се към Риад. — Ето какво трябва да научиш. Кръвта на Елейнт в теб е отрова. И аз я имам, разбира се. Двамата с брат ми си го избрахме — предусетихме необходимост, но точно това е фаталната съблазън на силата, нали? С кръвта на Тиам в жилите ни можехме да донесем мир на Куралд Галайн. Разбира се, това

означаваше да съкрушим всеки Дом, който ни се противопостави. Жалко, но точно това чувство, съжалението, бе единственото, което отровата позволи да проникне в мислите ни. Хилядите, които умряха, не можаха да ни разколебаят, не можаха да ни спрат да продължим. Да избием други хиляди.

— Не съм с тебе, Силхас Руин.

— Няма и да бъдеш, ако зависи от мен.

Риад отиде до входа на пещерата и се загледа в голата разядена скала и ослепителните навеи сняг, където слънчевата светлина бе плъзнала по долината под тях. Другаде, в сенките, снегът беше син като небето.

— Какво си направил, Силхас?

Тайст Андий зад него отвърна:

— Каквото сметнах за... нужно. Не се съмнявам, че Килава е успяла да изкара народа ви от онова селение — няма да умрат, не и там, не и тогава. Удинаас е умен мъж. През живота си е осъзнал практичността на оцеляването. Вече трябва да е извел имасите оттам. И ще им намери нов дом, някъде, където да се скрият от хората...

— Как? Това не е възможно.

— Ще потърси помощ.

— От кого?

— От Серен Педак — отвърна Силхас. — Старата й професия я прави добър избор.

— Детето й вече трябва да се е родило.

— Да. Дете, за което знае, че трябва да го опази. Когато Удинаас дойде при нея, тя ще разбере, че нейната нужда и неговата могат да се съчетаят. Тя ще отведе имасите до скрито убежище и там ще скрие и себе си, и детето. Пазени от Онрак и от Имасс.

— Защо не може просто да бъдем оставени на мира? — Риад долови мъката в собствения си глас и затвори очи срещу ослепителния блясък навън.

— Риад Елеис. Има един вид риба, живее в реки. Когато е малобройна — две или три риби, — е съвсем мирна. Но щом пасажът нарасне, щом се стигне до определен праг, тази риба полудява. Започва да разкъсва всичко. Могат да погълнат живота в една река на цяла левга дължина и се разбягват чак когато коремите им започнат да се пръскат.

— Какво общо има това? — Риад се извърна и го изгледа ядосано.

Тайст Андий въздъхна.

— Когато порталът на Старвалд Демелайн се отвори, Елейнт ще влязат през него на огромна чет. Повечето ще са млади, сами по себе си неголяма заплаха, но сред тях ще са и последните Древни. Гиганти с чудовищна мощ — но те са непълни. Ще дойдат, за да потърсят свои събратя. Риад, ако двамата с теб бяхме останали, за да се опитаме да се противопоставим на отварянето на онзи портал, щяхме да изгубим умовете си. Обладани от безумна страст, щяхме да се присъединим към Бурята на Елейнт. Щяхме да последваме Древните — никога ли не си се питал защо във всички селения освен в самия Старвалд Демелайн никога не можеш да намериш повече от пет или шест дракона на едно място? Дори това изисква владичеството на поне един Древен. Всъщност, за да са в безопасност, Елейнт обикновено пътуват по трима. — Силхас Руин се приближи, застана до Риад и се загледа навън. — Ние сме кръвта на хаоса, Риад Елеис, а когато твърде много от нас се съберат на едно място, *кръвта завира*.

— Значи Елейнт идват и няма кой да ги спре — прошепна Риад.

— Самата истина. Но ти си в безопасност.

— Аз? А ти?

Ръката на Силхас Руин се отпусна на дръжката на меча.

— Мисля, че вече трябва да те напусна. Не го замислях и не ме радва мисълта, че ще те изоставя...

— И всичко, което говорихме преди, беше лъжа — прекъсна го Риад. — Опасната ни мисия — всичко това е било лъжа.

— Баща ти разбра. Обещах му, че ще те спася, и го направих.

— Защо?

— Защото си достатъчно опасен сам, Риад. В една Буря... не, не бих рискувал това.

— Значи все пак възнамеряваш да се биеш с тях?

— Ще защитя свободата си, Риад...

— Какво те кара да мислиш, че ще успееш? След това, което каза за Древните...

— Защото съм от тях, Риад. Древен.

Риад зяпна високия белокож воин.

— Би ли могъл да ме принудиш, Силхас Руин?

— Нямам никакво желание дори да опитвам, Риад. Хаосът изкушава — усетил си го. И скоро може да видиш пълния израз на това проклятие. Но аз съм се научил да се противопоставям на изкушението. — Изведнъж се усмихна и добави с ирония: — Ние, Тайст Андий, имаме опит в самоотричането. В края на краищата сме имали много време да го усъвършенстваме.

Риад придърпа кожата около себе си. Дъхът му излизаше леден. Съсредоточи се за миг и в отговор пламъците в огнището зад него лумнаха. Блъвна вълна от зной.

Силхас хвърли поглед през рамо към внезапно забушувалия огнен ад.

— Наистина си син на майка си, Риад.

Той сви рамене.

— Омръзна ми студът. — После погледна Силхас накриво. — И тя ли беше Древен Елейнт?

— Първите няколко поколения соултейкън се числяха към Древните, да. Кръвта на Тиам бе най-чиста тогава, но тази чистота е мимолетна.

— Има ли други като теб, Силхас? В този свят?

— Древни ли? — Помълча за миг и кимна. — Няколко.

— Когато дойде Бурята, какво ще направят те?

— Не знам. Но всички ние, което не сме пленени в Старвалд Демелайн, притежаваме обща страст за независимост и свобода.

— Значи ще се борят? Като теб?

— Може би.

— Тогава защо аз не мога да се бия редом до теб?

— Ако се наложи да те защитя, докато защитавам себе си — вероятно ще се проваля и в двете.

— Но аз съм син на Менандори...

— При това могъщ, да, но ти липсва контрол. Един Древен ще те види — ще види всичко, което си — и ще те вземе, ще разкъса ума ти и ще пороби останалото.

— Ако ти беше направил същото — с мен, — представяш ли си колко могъщ щеше да си, Силхас?

— Вече знаеш защо драконите толкова често си изменят един на друг в разгара на битката. Страхът е това, което ни кара да поразяваме съюзниците си — преди те да могат да ни ударят. Дори и в Бурята

Древните няма да се доверяват на никого от равните си и всеки ще притежава десетки по-низши роби, като защита срещу предателство.

— Изглежда ужасен живот.

— Не разбираш. Не е само това, че сме кръвта на хаоса, а че сме жадни да кипим. Елейнт се наслаждават на анархията, на това да събарят режими сред Кулите, с пълно избиване на победените и невинните. Да виждаме пожари на хоризонта, да виждаме как лешоядите енкар'ал се спускат над осеяна с трупове равнина — това зарежда сърцето ни и нищо друго.

— И Бурята ще развихри всичко това? На този свят?

Силхас Руин кимна.

— Но кой може да ги спре?

— Другите ми мечове са до постелята ти, Риад Елеис. Достойни оръжия са, макар и досадни понякога.

— *Кой може да ги спре?*

— Ще видим.

— Колко време трябва да чакам тук?

Силхас Руин се вгледа в очите му с нетрепващ поглед на влечуго.

— До мига, в който разбереш, че е време да тръгнеш. Всичко добро, Риад. Може би ще се срещнем отново. Когато видиш отново баща си, кажи му непременно, че направих каквото обещах. — Помълча, после добави: — Кажи му също така, че вече мисля, че с Кетъл действах... припряно. И съжалявам за това.

— Олар Етил ли е?

Силхас Руин се намръщи.

— Какво?

— Нея ли отиваш да убиеш, Силхас Руин?

— Защо да я убивам?

— Заради онова, което каза.

— Тя каза истината, Риад.

— Нарани те. Нарочно.

Той сви рамене.

— Какво от това? Само думи, Риад. Само думи.

Тайст Андий се надвеси напред, скочи от ръба на скалата и се скри от очите му. След миг се извиси отново, костенобял дракон, бял като снега долу, където крилатата му сянка се хлъзна да го догони.

Риад постоя още миг, след което се обърна към огъня. Пламъците се разгоряха и мечовете запяха в зноя.

— Виж се само, затънал така в собствената си мръсотия. Какво стана с голямата гордост на Фенн — не се ли казваше така? Онзи воин Теблор? Той умря, приятелю — това не значи, че трябва да паднеш толкова ниско. Отвратително е. Върни се отново в планините... о, чакай малко. Я да видим този боздуган — ще смъкнеш калъфа, нали?

Облиза напуканите си щипещи устни. Цялата му уста бе подпухнала отвътре. Имаше нужда от пиене, но портата беше заключена. Беше спал до нея цялата нощ, заслушан в пеенето вътре в кръчмата.

— Покажи ми го, Теблор — сигурно бихме могли да се спазарим. Надигна се, колкото можеше.

— Не мога да боравя с това. Това е Елейнт'арал К'ет. С тайно име — извървах Пътищата на смъртта, за да спечеля това оръжие. Със собствените си ръце прекърших врата на Форкрул Ассаил...

Но стражът се смееше.

— Значи струва четири корони, а не две, а? Дъх на Косача, и вие можете да ги въртите тия, така ли? През Портата на смъртта си минал, а? И си се върнал оттам? Голям подвиг за един пиян Теблор, вмирикан на свинска тор.

— Не съм бил винаги така...

— Не си, приятел, но сега си така. Пие ти се, та две не видиш, и само аз стоя между тебе и кръчмата. Може пак да е Портата на смъртта, ако си помислиш, а? Щото ако те пусна, ми то следващия път може да излезеш с краката напред. Искаш ли да те пусна, Теблор? Трябва да платиш с монетата на Косача. Тоя боздуган... я ми го дай.

— Не мога. Не разбираш. Когато се върнах... не можеш да си представиш. Бях видял къде свършваме всички, разбираш ли? Когато се върнах, пиенето ме теглеше. Помага ми да забравя. Помага ми да се скрия. Това, което видях, ме прекърши, това е. Моля те, виждаш го — как ме прекърши. Моля...

— Просяци тука не вървят. Нямаш с какво да платиш входа — да те няма. Марш обратно в горите, сух като вещерски скут, това е. Виж, за тоя боздуган, е, ще ти дам три корони. Даже ти не можеш изпи три корони за една нощ. Три. Ей на, давам ги. Какво ще кажеш?

— Татко.

— Разкарай се, момче. С татенцето ти се спазарихме тука за размяна.

— Няма сделка, страж, не и за това оръжие...

— Татенцето ти ще направи каквото намери за добре...

— Не можеш дори да го вдигнеш.

— Не се и каня да го вдигам. Но горе на стената на кръчмата на брат ми, е, голяма гледка ще е, не мислиш ли? Славно място за вас теблорите, точно над огнището.

— Съжалявам, сър. Сега ще го върна в село.

— До утре вечер — или другата седмица — слушай, момче, не можеш да спасиш тия, дето не щат да ги спасят.

— Знам. Но Убиеца на дракони мога да спася.

— Убиец на дракони? Дръзко име. Колко лошо, че дракони не съществуват.

— Синко, нямаше да го продам. Заклевам се...

— Чух, татко.

— Нямаше.

— Древните се съгласиха, татко. Сетният камък чака.

— Нима?

— Ей, ей, вие двамата! Момче, Сетният камък ли каза?

— Направете се, че не сте чули, сър.

— Тая гадост е забранена — заповед на краля! Ти — татенцето — синът ти казва, че Древните ще те убият. Под една голяма шибана канара. Можеш да поискаш убежище...

— Сър, ако го вкарате в крепостта, няма да имаме никакъв избор.

— Избор ли? Освен да направите какво?

— По-добре това изобицо да не става, сър.

— Ще извикам капитана...

— Ако го направите, всичко ще излезе наяве. Сър, искате ли да тласнете теблорите към война? Искате ли да сринете новата си колония до основи? Искате ли да ви подгоним и да ви избием всички?

Деца, майки, старите и мъдрите? Какво ще си помисли Първата империя за една замлъкнала колония? Ще прекосят ли океана, за да разследват? А следващия път, когато хората ви слязат на брега ни, ще ги срещнем ли не като приятели, а като врагове?

— Синко... погребете оръжието с мен. И бронята — моля те...

Младият кимна.

— Да, татко.

— Този път, когато умра, няма да се върна.

— Така е.

— Живей дълго, синко, колкото може по-дълго.

— Ще се опитам. Страж?

— Махайте се от очите ми, и двамата.

Нагоре по горската пътека. Далече от търговския пост, мястото, където теблорите идваха, за да предадат всичко, като се започне с достойнството. Държеше ръката на сина си и не поглеждаше назад.

— Няма къде да се пие в света на мъртвите.

— Съжалявам, татко...

— Аз не, синко. Аз — не.

Ублала се надигна рязко и изтри очите си.

— Те ме убиха! Отново!

Ралата до него се размърда, изви се, вдигна глава и го изгледа с размътени очи. След малко главата ѝ отново се скри под кожата.

Ублала се огледа. Видя застаналия наблизко Драконъс, но вниманието на воина остана приковано в хоризонта на изток, където новородената светлина на слънцето бавно разкриваше камениста блещукаща пустиня. Великанът потърка сънено лицето си и се надигна.

— Гладен съм, Драконъс. Измръзнал към, стъпалата ме болят, имам мръсно под ноктите и никакви неща бъкат в косата ми. Но сексът беше чудесен.

Драконъс го погледна през рамо.

— Бях започнал да се съмнявам, че ще отстъпи, Тоблакай.

— Беше отегчена, разбираш ли. Скуката е добра причина, нали? Май е така. Ще го правя по-често вече, с жени, с които искам да правя

секс.

Едната вежда се повдигна.

— Ще ги отегчаваш, докато ти отстъпят ли, Ублала?

— Да. Веднага щом си намеря други жени. Ще ги отегчавам, докато паднат. Онова, в което се превърна, дракон ли беше? Трудно се виждаше, целият беше един такъв мътен и черен като дим. Можеш ли да го правиш това винаги, когато си поискаш? Вие боговете сте добре май, като можете да правите такива неща. Ей, а този огън откъде се взе?

— По-добре започни да готвиш закуската, Ублала, много имаме да извървим днес. И ще е през лабиринт, защото тази пустиня отпред не ми харесва.

Ублала го засърбя и се почеса по темето.

— Щом можеш да летиш, защо просто не идеш където отиваш? Ние с жена ми можем да си намерим друго място, където да идем. И мога да си заровя боздугана и бронята. Ей тука. Не ги обичам. Не ми харесват сънищата, които ми дават...

— Наистина ще ви оставя, Ублала, но още не. Колкото до оръжията, боя се, че скоро ще ти потрябват. Ще трябва да ми се довериш за това, приятелю.

— Добре. Сега ще направя закуската — половин прасе ли е това? Къде е другата половина? Винаги се питам това, знаеш ли, когато съм на пазара и видя половин прасе. Къде е другата половина? Избягала ли е? Ха-ха... Ралата? Чу ли ме как се пошегувах? Ха-ха. Сякаш половин прасе може да бяга! Не, ще трябва да подскачат някак, нали? Скок-подскок.

Ралата изсумтя под завивките.

— Ублала.

— Да, Драконъс?

— Вярваш ли в справедливостта?

— Какво? Нещо лошо ли казах? Какво направих? Няма да се шегувам повече, обещавам.

— Нищо лошо не си направил. Разбираш ли когато нещо е нечестно?

Ублала се заозърта отчаяно.

— Не в този момент, приятелю. Искам да кажа, изобщо. Когато видиш, че нещо е несправедливо, нечестно, правиш ли нещо по

въпроса? Или просто обръщаш гръб? Мисля, че знам отговора, но трябва да съм сигурен.

— Не обичам лоши неща, Драконъс — измърмори Ублала. — Опитвах се да го кажа на тоблакайските богове, когато излизаха от земята, но те не слушаха, тъй че с Лоста трябваше да ги убием.

Драконъс го изгледа продължително и рече:

— Мисля, че току-що направих нещо подобно. Не заравяй оръжията си, Ублала.

Беше излязъл от палатката си много преди смрачаване, за да тръгне по дължината на колоната сред неспокойните войници. Спяха лошо или изобщо не заспиваха и не един чифт зачервени сънени очи проследиха Рутан Гъд, докато вървеше към ариергарда. Жаждата завладяваше ума като напаст. Изтласкваше всички нормални мисли и изпъваше времето, докато го скъса. От всички мъчения, измислени за да прекършат хората, нищо не можеше да се сравни с жаждата.

Вече бе сред фургоните, пълни със сухо опушено месо, увито в кожи. Дългите дебели въжета бяха навити и сложени до хомотите пред всеки фургон. Воловете ги нямаше. Вече ги бе заменила човешка сила. Да влачи храна, която никой не иска да яде. Храна, която засяда на буци в корема, храна, която те гърчи в жестоки спазми и те смъква на колене.

По-натам по пътя бяха болничните фургони, натоварени с вече предалите се, полупобърканите от слънцето и обезводняването. Стражи в пълно снаряжение бдяха над каците с вода, използвана от лечителите, и това го отчая. Дисциплината се разпадаше и Рутан добре разбираше това, което виждаха очите му. Че простата нужда има силата да съкруши цели цивилизации, да надвие целия ред в човешките дела. „Да ни сведе до неразумни зверове. И вече се прокрадва в този лагер, сред тези войници.“

Тази армия скоро щеше да се разпадне. Жаждата глождеше безмилостно.

Слънцето кацна на хоризонта на запад, червен като безкръвна рана. Скоро пъклените мухи щяха да се пробудят, отпървом сънливо във враждебния студ, а след това щяха да връхлетят и да заиграят по всяка оголена част от кожата, все едно че самата нощ се е пробудила

със сто хиляди крака. А след тях щяха да дойдат гъмжащите облаци пеперуди, да се понесат неуморно отгоре като сребърни облаци, прошарени с нефритенозелено — първия път бяха дошли, за да се хранят от труповете на последните заклани волове, а сега се връщаха всяка вечер, гладни за още.

Тръгна между фургоните със стенещия им товар, като кимаше на резачите, които се движеха сред подопечните си с мокри парцали, за да ги притиснат до подутите устни.

Никакви постове нямаше отвъд отходната траншея — като че ли нямаше много смисъл от тези неща, — само редица гробни могили с екип от десетина копачи, които довършваха още няколко с кирки и лопати. Под напечената от слънцето повърхност нямаше нищо освен корави като камък наноси, дълбоки един човешки ръст. Понякога, когато кирката изкъртеше по-голяма буца, отдолу се разкриваха вкаменени рибешки кости, на видове, каквито едва ли някой бе виждал. Рутан Гъд бе видял скелета на едно такова, някакво чудовище: грамадни челюсти в отдавна спеклата се тиня, огромни очни кухини над няколко реда дълги остри зъби.

Беше послушал малко равнодушните предположения и след това бе отминал, без да добави свой коментар. „От най-дълбоките недра на океана“, щеше да им каже, но това щеше да предизвика много въпроси зад гърба му, а нямаше желание да отговаря. „Откъде, мамка му, знаеш това?“

Хубав въпрос.

„Не, лош въпрос.“

Така че си беше замълчал.

Подмина и копачите, които се изправяха, подпрени на лопатите, и зяпваха след него. Продължи назад по оставената от колоната диря — нещо като път, острите камъни по който бяха изритани настрани от преминаването на хиляди ботуши. Двайсет крачки. Трийсет, вече далече от лагера. Спря.

„Е, добре. Сега се покажете.“

Зачака, като разчесваше с пръсти брадата си, да види как прахта се завихря във въздуха и придобива форма. Самата поява на Т’лан Имасс го потискаше. Има нещо срамно в това да направиш погрешен избор — само глупак би го отрекъл. И както си дължен да живееш с

избора си, така си принуден да живееш със срама си. Е, може би да живееш не беше подходящата дума в случая, не и с Т'лан Имасс.

„Горките глупци. Да се превърнат в слуги на войната. Да предадат всичко останало. Погреби спомените си. Престори се, че изборът е бил благороден и че това окаяно съществуване е съвсем добро. Откога възмездие е отговор на каквото и да било? На каквото и да е ценно?“

„Знам всичко за наказанието. За отплатата. Бих искал да не беше така, но знам. Всичко се свежда до премахването на това, което оскърбява. Сякаш можеш да опразниш света от негодници, да го прочистиш от злодейства. Е, това би било хубаво. Толкова по-зле, че не става. А цялото онова удовлетворение се оказва мимолетно. С вкус... на прах.“

Никой поет не можеше да намери по-могъщ символ на безсилието от Т'лан Имасс. Безсилие и упорита глупост. „В една война ти трябва нещо, заради което воюваш. Но вие премахнахте това, нали? Всичко, заради чието съхраняване да воювате. Осъдихте целия си свят на забравя и изчезване. И какво остана? Каква бляскава цел, която да ви тласка все напред?“

„О, да, спомням си. Възмездие.“

Никакви вихрушки от прах. Само две фигури се появиха от мъртвешки бледия загърнат в прах запад и се затътриха по дирята на Ловците на кости.

Мъжкият беше грамаден и изгърбен. Каменният му меч, почернял от засъхнала кръв, почти се влачеше по земята. Женската изглеждаше по-крехка от повечето Т'лан Имасс, беше облечена в изгнили тюленови кожи и над рамото ѝ стърчеше цяла гора от дървени и костени харпуни. Двете фигури спряха на пет крачки от Рутан Гъд.

Мъжкият сведе глава.

— Древен, поздравяваме те.

Рутан се намръщи.

— Колко още от вас има там?

— Аз съм Калт Урманал, а Гадателката на кости до мен е Ном Кала от клана Брод. Само двамата сме тук. Ние сме дезертьори.

— Така ли? Е, при Ловците на кости дезертьорството се наказва със смърт. Кажете ми, след като това явно няма да подейства в случая, как Т'лан Имасс наказват дезертьорите, Калт?

— Не ги наказват, Древен. Дезертъорството е достатъчно наказание.

Рутан Гъд въздъхна и извърна очи.

— Кой води армията на Т'лан Имасс, Калт? Армията, от която избягахте?

Отговори женската, Ном Кала.

— Първи меч Онос Т'уулан. Древен, има миризма на лед около тебе. Джагът ли си?

— Джагът ли? Не. Приличам ли на Джагът?

— Не знам. Никога не съм виждала джагъти.

„Никога... Какво?“

— Не съм се мил от доста време, Ном Кала. — Почеса брадата си. — Защо ни проследихте? Какво искате от Ловците на кости? Не, чакайте, на това ще се върнем по-късно. Казвате, че Онос Т'уулан, Първият меч, предвожда армия на Т'лан Имасс — кои кланове? Колко Гадателки на кости? През тази пустиня ли минават? Колко далече са от нас?

— Далече на юг, Древен — отвърна Калт Урманал. — От Гадателките на кости има малко, но от воините има много. Забравени кланове, останки от армии, разбити на този континент в древни конфликти. Онос Т'уулан ги призова...

— Не — прекъсна го Ном Кала, — призивите дойдоха от Олар Етил, в създаването на Онос...

— Мамка му! — изруга Рутан.

Двамата Т'лан Имасс замълчаха.

— Пълна каша. — Рутан отново се почеса по брадата и изглежда навъсено двамата немрящи воини. — Какво замисля тя? Знаете ли?

— Смята да завладее Първия меч, Древен — отвърна Ном Кала. — Търси... изкупление.

— Тя ли ти го каза, Гадателко на кости?

— Не, Древен. Тя гледа да е далече от Онос Т'уулан. Засега. Но аз съм родена на тази земя. Тя не може да върви по нея безнаказано, нито да крие силата на желанията си. Пътува на изток, успоредно с Онос Т'уулан. Първият меч също знае за нея, но остава непокорен.

— Той е Детеубиец, Древен — каза Калт Урманал. — Черна река е удавила ума му и тези, които избрах да го последват, вече не могат да се измъкнат от ужасното ѝ течение. Не знаем какво е намерението

на Първия меч. Не знаем какъв враг ще избере. Но той жадува за унищожение. Тяхното или неговото — все му е едно как ще паднат костите.

— Какво го е довело до това? — попита Рутан Гъд, смразен от думите на воина.

— Тя — отвърна Ном Кала.

— Той знае ли това?

— Да, Древен.

— Възможно ли е тогава да избере Олар Етил за свой враг?

Двамата Т'лан Имасс помълчаха за миг, а след това Калт Урманал рече:

— Не бяхме обмисляли тази възможност.

— Изглежда, че го е предала — изтъкна Рутан. — Защо да не й го върне?

— Той беше благороден някога — каза Калт. — Доблестен. Но сега духът му е наранен и върви сам, колкото и души да го следват. Древен, ние сме същества, склонни към... необузданост. В чувствата.

— Представа нямах — отвърна сухо Рутан. — Значи избягахте от един кошмар и намерихте друг, уви.

— Дирята ви е пълна със страдание — рече Ном Кала. — Не беше трудно да я проследим. Не можете да преминете тази пустиня. Никой смъртен не може. Бог е умрял тук.

— Знам.

— Но не си е отишъл.

— И това знам. Натрошен на милион къса, но всеки къс продължава да живее. Д'айвърс. И няма надежда да се слее отново в едно — твърде късно е и е минало много време. — Махна с ръка към мухите. — Лишени от разум, изпълнени с жалка потребност, неразбиращи нищо. — Кривна глава. — Не са много по-различни от вас.

— Ниско паднахме и не го отричаме — отвърна Калт Урманал.

Рутан Гъд наведе поглед.

— С всички ни е така, Т'лан Имасс. Страданието тук е заразително, мисля. Просмуква се в нас, вгорчава мислите ни. Съжалявам за думите си...

— Не е нужно извинение, Древен. Ти каза истината. Дойдохме при вас, защото сме изгубени. Но все пак нещо ни държи тук, макар да

ни зове забравата с обещанието за вечен покой. Може би също като вас търсим отговори. Може би също като вас копнеем за надежда.

Душата му се сви от тези думи и той извърна очи. „Не се поддавай! Не ги съжaliaвай!“ Надви сълзите си и рече:

— Не сте първите. Позволете да призова събратята ви.

Петима воители се извисиха от прахта зад него.

Уругал Втъкания пристъпи напред и заяви:

— Вече отново сме седмина. Най-сетне Дом на Верики е пълен.

„Чу ли това? Всички вече са тук, Паднал. Не мислех, че ще можеш да стигнеш дотук. Наистина. От колко време градиш това сказание, тази своя неумолима книга? Всички ли са на местата си? Готов ли си за своя последен, обречен опит да спечелиш за себе си... каквото искаш да спечелиш?“

„Виж как се сбират боговете срещу теб.“

„Виж порталите, които отровата ти е покварила, готови да се раздерат и да развихрят опустошение.“

„Виж тези, които излязоха да прочистят пътя напред. Толкова много умряха. Някои умряха добре. Други умряха лошо. Ти ги взе всичките. Прие недостатъците им — фаталните им слабости. Прие ги и ги благослови.“

„И не беше особено мил в това, нали? Но пък и как можеше да си?“

С отчаяние си даде сметка, че никога няма да проумее пълния мащаб на приготовленията на Сакатия бог. Преди колко време бе започнало всичко това? На коя далечна земя? От чия неволна ръка на смъртен? „Никога няма да узная. Никой няма да го узнае. Победа или поражение, никой не ще го узнае. В това той е също тъй незасвидетелстван като нас. Адюнкта, започвам да те разбирам, но това не променя нищо, нали?“

„Книгата ще е шифър. За вечни времена. Неразгадаем шифър.“

Вдигна очи и видя, че е сам.

Зад него армията се вдигаше на крака.

„Вижте, нощ се роди. И трябва да вървим с нея... Прав беше за това, Галан. — Загледа как погребалният наряд спуска увити трупове в гробните ями. — Кои са тези клетки жертви? Какви са имената им? Какъв е бил животът им? Знае ли някой?“

— Не е отворил нито една бъчва?

Поурс поклати глава.

— Още не. А е зле като всички нас, сър.

Кайндли изсумтя и погледна Фарадан Сорт.

— По-корав е, отколкото очаквах.

— Има нива на отчаяние — рече тя. — Още не е стигнал до следващото. Ще дойде. Въпросът е какво правим тогава, Кайндли? Разкриваме ли го? Гледаме как войниците ни го разкъсват? Адюнктата знае ли за всичко това?

— Ще ми трябва още охрана — каза Поурс.

— Ще говоря с капитан Фидлър — заяви Кайндли. — Ще сложим на тези постове морската пехота и тежките. Никой няма да посмее да се забърка с тях.

Поурс надраска нещо на восъчната си плочка, прочете написаното и кимна.

— Същинският бунт назрява при теглещите екипи. Храната ни убива. Вярно, дъвченето на сухо месо извлича сокове, но е все едно да дъвчеш плацента на крава бедерин, след като е стояла десет дни на слънцето.

На Фарадан Сорт ѝ се догади.

— Кълна се в подножието на Стената, Поурс! Не можа ли да измислиш по-приятно сравнение?

Поурс вдигна вежди.

— Но, Юмрук, цял ден измислях това.

— Тази нощ ще е лоша — каза Кайндли и стана. — Колко още ще загубим? Вече залитаме като Т'лан Имасс.

— По-лошо от градинска веселба на некромант — подхвърли Поурс и си спечели още един навъсен поглед от Фарадан Сорт. Усмихна се вяло и отново заби очи във восъчната табличка.

— Дръж под око запасите на Блистиг, Поурс.

— Да, сър.

Кайндли излезе от палатката и в същия миг едната ѝ стена изведнъж хлътна.

— Сгъват ме — подхвърли Поурс, надигна се от походното столче, изохка и си заразтрива кръста. — Чувствам се с трийсет години по-стар.

— Всички сме така — измърмори Сорт и също стана. — Ще търпиш.

— Търпението не отлага смъртта, Юмрук.

Тя спря на входа на палатката. Още една стена се смъкна.

— Греша, Поурс. Има изход от това. Трябва да има.

— Неопетнена вяра в адюнктата, тъй ли? Завиждам ви, Юмрук.

— Не очаквах да се сгънеш толкова бързо — подхвърли тя и го изгледа.

Поурс прибра счетоводната табличка в малкия си сандък и вдигна глава.

— Юмрук, тази нощ по някое време теглещият наряд ще пусне въжетата. Ще откажат да теглят фургоните и една стъпка повече, а ние ще продължим марша покрай тях без храна, а когато стане това, разбирате ли какво ще означава? Ще означава, че сме се предали — ще означава, че не можем да видим изход. Юмрук, Ловците на кости скоро ще обявят смъртната си присъда. С това ще трябва да се справя тази нощ. Първо аз, преди да се появи някой от вас.

— Тогава го предотврати!

Той я погледна унило.

— Как?

Фарадан потрепери.

— Пазенето на водата... можеш ли да го направиш само с морските пехотинци?

Той присви очи и кимна мълчаливо.

Тя го остави в смъкващата се палатка и тръгна през вдигания се за поход лагер. „Говори с тежките, Фидлър. Обещай ми, че можем да се справим с това. Не съм готова да се предам. Не преживях Стената, за да умра от жажда в някаква шибана пустиня.“

Блистиг изгледа с яд Шелемаса и изпълнените му с омраза очи се впиха в конете на хундрилите. Усети как кипва гневът му. „Кучка — виж какво ни причиняваш заради някаква война, която дори не искаме.“

— Просто ги избийте — заповяда ѝ той.

Младата жена поклати глава. Лицето му пламна.

— Не можем да хабим вода за коне!

— Не хабим, Юмрук.

— В смисъл?

— Конете получават водата, отредена за нас — каза Шелемаса.

— А ние пием от конете.

Той се стъписа и я изгледа невярващо.

— Пиете пикнята им?

— Не, Юмрук, пием кръвта им.

— Богове на бездната! — „Не е чудно, че всички изглеждате полумъртви.“ Извърна очи. „Кажете истината, Блистиг. Само това ти остана.“ — Получихте си конния щурм, хундрили — каза ѝ, загледан в минаващите покрай тях тежки — запътени в грешната посока. — Друг няма да има, тъй че какъв е смисълът?

Погледна я и видя, че е пребледняла. „Истината. Никой не е длъжен да я харесва.“

— Дошло е време за сурови думи — заговори той. — Вие сте свършили. Загубихте бойния си водач и вместо него си имате една старица, бремна при това. Воините, които са ви останали, не могат да подплашат и едно семейство берачи на малини. Адюнктата ви позволи да тръгнете с нея от жалост — не разбирате ли това?

— Стига — прекъсна го друг глас.

Обърна се, видя застаналата зад него Ханават и изръмжа:

— Радвам се, че чу всичко това. Трябваше да се каже. Избийте проклетите си коне. Безполезни са.

Тя го изгледа мрачно.

— Юмрук Блистиг, докато вие се криехте зад драгоценните стени на Ейрън, воините на Уик от Седма армия водиха битка в една долина и в тази битка предприеха щурм нагоре към вражеска стена. Спечелиха тази битка, когато изглеждаше, че ще я загубят. Но как? Ще ви кажа. Шаманите им бяха избрали един кон и със сълзи в очите се храниха с духа му, а когато свършиха, конят беше мъртъв. Но невъзможното бе постигнато, защото Колтейн не очакваше нищо по-малко от тях.

— Криел съм се зад шибаната стена, така ли? Аз бях гарнизонният командир! Къде другаде да бъда?

— Адюнктата ни помоли да опазим конете си и точно това ще направим, Юмрук, защото тя не очаква нищо по-малко от нас. Ако трябва да възразите, поднесете възраженията си на адюнктата. Колкото

до вас, тъй като не сте Юмрукът, командващ хундрилите, заявявам ви, че повече не сте желан тук.

— Чудесно. Продължавайте тогава, задавете се с тази кръв. Дойдох от загриженост, а в отговор вие само ме оскърбявате.

— Знам причините, които се крият зад думите ви, Юмрук Блистиг — отвърна Ханават невъзмутимо.

Той срещна погледа ѝ, без да трепне. Сви рамене и измърмори:

— Думи на курва.

После се обърна и си тръгна.

След като Юмрукът се отдалечи, Шелемаса издиша разтреперано и пристъпи към Ханават.

— Майко?

Тя поклати глава.

— Добре съм, Шелемаса. Жадната треска е поразила Юмрук Блистиг. Това е.

— Той каза, че сме *свършили*. Няма да бъда *съжбявана*! От никого! Хундрилите...

— Адюнктата вярва, че все още струваме нещо, аз също. Хайде да се погрижим за животните. Имаме ли достатъчно фураж?

Шелемаса се овладя и кимна.

— Дори повече, отколкото ни трябва.

— Добре. А водата?

Шелемаса потръпна.

Ханават въздъхна, изви гръб и простена.

— Твърде стара съм, за да мисля за нея като майка. И все пак го правя. Все още дишаме, Шелемаса. И все още можем да ходим. Засега би трябвало да е достатъчно.

Шелемаса пристъпи към нея — толкова близо, колкото можа да си позволи.

— Ти си родила деца. Любила си мъж...

— Много мъже, честно казано.

— Мислех, че един ден ще мога да кажа същото за себе си. Мислех, че ще мога да погледна назад, и да съм доволна.

— Не заслужавах да умреш, Шелемаса. И няма да умреш. Ще направим каквото трябва. Ще преживеем това... — Замълча, а Шелемаса вдигна очи и видя, че се е загледала към лагера на хундрилите. Проследи погледа ѝ.

Гал идваше, а до него стоеше Джастара, вдовицата на най-големия му син. Шелемаса пристъпи пред Ханават и изсъска:

— Боен водач, колко пъти още ще я нараняваш?

Воинът сякаш се бе състарил с десетина години, откакто го беше видяла за последен път, но това не охлади гнева ѝ. А в нежеланието му да я погледне в очите видя само страх.

— Отиваме при синовете си тази нощ — отвърна той. — Кажи ѝ това. Не исках да я нараня. Тази нощ или следващата. Скоро.

— Скоро — повтори мрачно Джастара. — И аз отново ще видя мъжа си. Ще вървя до него...

Лицето на Шелемаса се изкриви от отвращение.

— След като спа с баща му? Ще го направиш ли, Джастара? Тук ли е неговият дух? Вижда ли те? Знае ли какво си направила? И въпреки всичко си казваш, че ще вървиш отново до него — ти си луда! — Нечия ръка се отпусна на рамото ѝ и тя се обърна. — Ханават... не...

— Винаги бързаш да ме защитиш, Шелемаса, и за това съм ти благодарна. Но сега ще говоря с мъжа си.

Джастара бе отстъпила при думите на Шелемаса и след миг побягна назад през тълпата, която вече се беше струпала. Няколко старици се обърнаха да я ударят, когато профуча покрай тях, а десетина млади, струпани наблизко, се изсмяха, едно момиче посегна за камък...

— Спри, съгледвач!

Момичето замръзна, чуло вика.

Капитан Фидлър влизаше в лагера на хундрилите, за да вземе съгледвачите си. Хвърли поглед към Гал, Ханават и Шелемаса и за миг сякаш бе готов да ги подмине и да продължи към подчинените си, но после се обърна и се приближи.

— Моите уважения, Майко Ханават, но нямаме време за всички тези дивотии. Цялата ви история е това — куп приказки, които непрекъснато влачите със себе си, където и да идете. Боен водач Гал, цялата тази обреченост, за която дрънкаш, е само хабене на дъх. Не сме слепи. Никой от нас. Единственият въпрос, с който трябва да се справиш сега, е как ще посрещнеш края? Като воин или на проклетите си от Гуглата колене? — Без да обръща внимание на тълпата, Фидлър тръгна отново към бойците си. — Тази нощ сме върха на копието,

съгледвачи. Вземайте копията и да тръгваме. Колоната е готова за марш.

Шелемаса се загледа след малазанеца, повел младите.

Ханават се изсмя тихо.

— „Моите уважения.“ А след това ни зашлеви през лицата.

— Майко...

— Не, той е прав, Шелемаса. Стоим тук съвсем голи, облечени само в гордостта си. Но виж колко тежи тя. Е, тази нощ мисля да стъпвам леко — в края на краищата какво ми е останало да губя?

„Детето си.“

Ханават сякаш разчете мисълта ѝ. Пресегна се и я погали по бузата.

— Аз ще умра първа — прошепна ѝ. — А детето в мен ще ме последва бързо. Щом трябва да е така, значи трябва да го приема. Като всички нас. — Обърна се към съпруга си. — Но не на колене. Ние сме хундрили. Изгорените сълзи.

— Ако не бях ни повел към Ейрън — каза Гал, — децата ни все още щяха да са живи. Аз убих децата ни, Ханават — имам нужда от омразата ти.

— Знам, съпруге.

Шелемаса ясно видя настойчивата нужда в зачервените очи на Гал. Но жена му не предложи нищо повече.

Той опита отново.

— Жено, Изгорените сълзи умряха в Щурма.

Ханават само поклати глава, а след това хвана ръката на Шелемаса и я поведе в лагера. Време беше да тръгват. Трябваше да се погрижат за конете. Шелемаса се озърна плахо назад и видя останалия сам Гал, покрил лицето си с ръце.

— В скръбта си — промълви Ханават — някои са готови на всичко, за да избягат от онова, от което не можеш избяга. Шелемаса, трябва да идеш при Джастара. Трябва да вземеш думите си обратно.

— Няма.

— Не е твоя работа да съдиш — и въпреки това колко често тези, които нямат правото да съдят, го правят първи, и то с такъв плам и злост! Поговори с нея, Шелемаса. Помогни ѝ да намери малко мир.

— Но как, след като дори само мисълта за нея ме изпълва с отвращение?

- Не казах, че ще е лесно, дъще.
- Ще помисля.
- Добре. Просто не чакай дълго.

Армията се надигна и се раздвижи като звяр, затънал в тинята, последен уморен тласък напред, докато бремето го повлича надолу. Фургоните залитнаха зад теглещите екипи, след като хората се впрегнаха в яремите и изпънаха въжетата. Десетки палатки останаха вдигнати до пръснатите незагаснали огнища и мръсни дрехи, проснати по земята като стъпкани знамена.

Мухи забръмчаха на гъсти облаци и се спуснаха над изгърбените смълчани войници, а високо горе Нефритените странници бяха по-ярки от най-ярката лунна светлина, дотолкова, че Лостара Юил можеше да види всеки детайл по боядисаните щитове на редовните — носеха ги, за да си опазят гърбовете от мухите. Злокобно зеленикавата светлина очертаваше изпити набръчкани лица и придаваше призрачен вид на пустинята. Рояци пеперуди кръжаха над колоната като буреносни облаци.

Лостара стоеше с Хенар Вигълф и гледаше как адюнктата придърпа наметалото си и вдигна качулката. Беше повела лично авангарда, на пет-шест крачки пред всички останали освен тридесетината хундрилски младежи и девойки на капитан Фидлър, развърнати на стотина крачки напред — съгледвачи, които нямаше какво да разузнават. Очите на Лостара не се откъсваха от адюнктата.

— В Блууроуз — заговори Хенар — има един празник на Чернокрилия господар, веднъж на всеки десет години, в най-дългата нощ на зимата. Върховната жрица се загръща в черно и води процесията през града.

— Чернокрилият господар е вашият бог?

— Неофициално и под подозрителния поглед на ледериите. Силно отричан всъщност, но тази процесия е едно от малкото неща, които не забраниха.

— Празнували сте най-дългата нощ на годината?

— Не точно. Не така, както биха го правили селянци всяка зима, за да отпразнуват идването на сеитбения сезон — твърде малко ферми има около Блууроуз. Ние сме предимно морски народ. Предназначен е

да призове бога ни, предполагам. Не разбирам много от тези неща. Пък и беше веднъж на десет години, както казах.

Лостара изчака. Хенар не беше от приказливите — слава на Гуглата, — но когато заговореше, винаги имаше да каже нещо полезно.

— Закачулена, тя вървеше по затихналите улици, следвана от хиляди също толкова неми, надолу до брега. Заставаше точно до прибоа. Един послушник идваше до нея, понесъл фенер, и тя го взимаше в едната си ръка. И в мига, в който се пробудеше зората, хвърляше фенера във водата и светлината изгасваше.

— Любопитен ритуал. Слънцето вместо фенера значи. Звучи сякаш сте почитали по-скоро идването на деня, отколкото нещо друго.

— След това изваждаше церемониална кама и си прерязваше гърлото.

Потресена, Лостара Юил го погледна, но не намери какво да каже. Никаква реакция сякаш не бе възможна. След това я поразиха неочаквана мисъл.

— И ледериите разрешаваха този празник?

— Слизаха долу да гледат, пируваха на брега. — Хенар сви рамене. — За тях е било една досадна Висша жрица по-малко, предполагам.

Погледът ѝ се върна към адюнктата. Тъкмо беше тръгнала. Загърнатата плътно, скрита от всичко зад нея под грубата качулка. Войниците поеха след нея и единственият звук, който идеше от тях, бе глухото дрънчане на бронята им и тропотът на ботушите им. Лостара Юил потрепери и се притисна до Хенар.

— Качулката — промълви Хенар. — Напомни ми за това, нищо повече.

Тя кимна. Но я плашеше мисълта, че историята се е върнала, за да ги терзае.

— Не мога да повярвам, че умрях заради това — рече Хедж. Искаше му се да се изплюе, но нямаше достатъчно слюнка в устата си, а и трябваше да е луд да хаби водата. Извърна се и погледна намръщено трите вола, теглещи впряга на Бейвдикт. — Имаш ли още от онова питие, дето им го даде? Изглеждат адски здрави, алхимик — няма да ни дойде зле по някоя глътка на всички.

— Едва ли, командире — отвърна Бейвдикт с ръка на теглича. — Мъртви са вече от три дни.

Хедж присви очи към най-близкото животно.

— Е, успя да ме впечатлиш. Признавам го. Впечатлен съм, а това не може да се каже често за стария Хедж.

— Из Ледерас — заговори Бейвдикт — се мотаят стотици хора, които всъщност са мъртви, и то от доста време. Некромантската алхимия е една от най-напредналите от „неудобните изкуства“ при ледериите. Всъщност от всички прокълнати еликсири, които съм продал, този, който постига вечна не-смърт, е може би най-популярният — доколкото нещо, което струва цял сандък злато, може да е популярно.

— Би ли могъл да направиш това за цяла армия?

Бейвдикт пребледня.

— К-командире, такива неща са, въ, изключително трудни за постигане. Приготвянето на една-единствена стъкленица-проклятие например включва месеци убийствен труд. Денатуриран хайвер на утуулу — основната съставка — късмет ще имаш, ако докараш три капки за нощ, а събирането му е ужасно рисковано, да не говорим колко е изтощително дори за човек уж толкова опитен като мен.

— Хайвер от улатуло, а? Не бях чувал за това. Все едно. Беше просто хрумване. Но имаш още от това, нали?

— Не, сър. Прецених, че Подпалвачите на мостове имат най-голяма нужда от мунициите в този впряг...

— Шшт! Не използвай тази дума, глупак!

— Съжалявам, сър. Може би трябва да измислим друг термин тогава — нещо по-невинно — и да си го използваме спокойно.

Хедж се почеса по четината.

— Добра идея. Какво ще кажеш за... котенца?

— Котенца ли, сър? Защо не? Е, значи впрягът ни с котенцата не е нещо, което може да се изостави, нали, сър? И трябва да ви кажа, цялата рота Мостоваци няма достатъчно сила да го тегли.

— Сериозно? Хм, и колко точно котенца си напъхал там?

— Суровите съставки, сър. Бутилки, бурета и стъкленици и... ъм, инсталации. Кондензатори, дестилатори. Хм, без две котки от противоположните полове, сър, правенето на котенца не е лесна работа.

Хедж го зяпна за миг, после кимна.

— Аха. Разбира се, алхимик. Точно така. — Погледна надясно към отделението морски пехотинци, които току-що се бяха изравнили с тях. Но вниманието им бе съсредоточено върху фургона с храна и вода, който пазеха, или поне Хедж предположи така, понеже държаха ръцете си на дръжките на мечовете и гледаха войнствено. — Ами, пази го тогава, Бейвдикт. Котенцата никога няма да са ни в повече, нали?

— Точно така, сър.

На шест крачки зад двамата мъже Ръмджъгс се наведе към Суитлард.

— Имах си котенце някога, знаеш ли.

Суитлард я погледна равнодушно.

— Блудния знае, ще вземеш пари от всеки, скъпа.

Перчеше се много, това го помня. И как ми прилошаваше, стомахът ми гореше, все едно че съм глътнал въглени всеки път, когато се върнеше вкъщи. Мама, тя беше птица всъщност, от тия, дето прехвърчат насам-натат, сякаш нито един клон не може да ѝ даде мира, нито едно листо да ѝ даде хубава сянка. А очите ѝ скачаха към него и пак настрани. И с онзи единствен поглед разбираше дали иде нещо лошо.

Ако идеше, пристъпваше по-близо до мен. Сойката е на дървото, пиленцето е в опасност. Но нищо не можеше да направи. Той тежеше два пъти колкото нея. Веднъж я хвърли през паянтовата стена на колибата. Това бе един вид грешка за тате, защото показва отвън това, което ставаше вътре, и хората видяха истината. Малкото ми семейство.

Някой съсед или минувач сигурно бе видял и беше решил, че това не му харесва. Ден по-късно тате го домъкнаха вкъщи пребит почти до смърт и ние, мама и двете ѝ момчета — беше преди брат ми да избяга, — почнахме да се мъчим да го върнем към живота.

Глупаво, нали? Трябваше да довършим каквото бе започнал справедливият ни съсед.

Но не го направихме.

Помня последния ден на всичко това. Бях на седем, почти на осем. Джинанси Кроткия, който живееше горе по улицата и

работеше като точилар на ножове, го бяха намерили удушен в уличката зад дюкяна му. Хората бяха разстроени. Джинанси беше стабилен човек, стар ветеран от Фаларийските войни, и макар да си имаше слабост към пиенето, не беше ужасен пияница. Изобищо. Удари повече ейл и налита да съблазни всяка жена, която му се мерне пред очите. С две думи, мила душа. Така казваше мама, а ръцете ѝ пърхаха като криле.

Тъй че хората бяха разстроени. Беше пил предната нощ. Не бил в добра форма да се защити. Въжето, което го беше убило, бе оплетено от конски косъм — помня как хората говореха за това, все едно е важно, макар да не знаех тогава защо е важно. Но бяха намерили конски косъм в шията на Джин.

Стариците, които живееха в една къща на ъгъла, три, като че ли все поглеждаха към нас — бяхме отвън, слушахме как говорят всички, до един развълнувани. Мама беше станала бяла като оскубана птица. Тате седеше на пейката до вратата на колибата. Имаше обрив на дланите и бавно ги мажеше с шепа свинска мас. Имаше някакъв странен поглед в очите му, но за първи път не изказваше мнение по въпроса.

Конски косъм. Традиция сред външните, лагерите на дървосекачите извън града. „Как се бесят прелюбодейците, а?“ И стариците кимаха. „Но старият Джинанси, той пък никога...“ „Не го можеше, нали? Изгорял беше отдолу — бил на кораб, дето се подпалил, когато взеха пристана на Фалар. Нищо не можеше да направи.“

Пияният съблазнител, дето нищо не може да направи. Колко лишибано жалко трябва да е било това? Да ти се скъса сърцето.

И винаги имаше добра дума за мама, когато ходеше при него да занесе единствения ни нож да го наточи. Че и едва ли ѝ взимаше нещо. „С тоя нож мишка не можеш обръсна, ха! Ей, момче, мама давала ли ти е да обръснеш мишка? Хубаво упражнение, като ти се мерне някоя под носа! Малко са ти годинките още обаче.“

„Ревнивец ще е, значи“ — каза някой в тълпата. „Не, кажи го ревнив глупак. С дървен мозък.“ И няколко души се засмяха, но смехът не беше приятен. Хората се досещаха за нещо. Знаеха нещо. Стигаха до нещо.

Като птица в трънлив храст, мама се шмугна вътре без звук. Последвах я, като си мислех за горкия Джинанси и кой ще точи ножа на мама сега. Но тогава тате стана и влезе на стъпка пред мен. Стопената мас капеше от ръцете му.

Не помня какво точно видях. Само едно блясване всъщност. Горещост към лицето на тате, точно под грамадната му брадата челюст. А той издаде хриплив звук и коленете му се огънаха, сякаш се канеше да седне — точно върху мен. Сkochих назад, спънах се в прага и паднах в прахта до пейката.

От тате излизаха някакви звуци, все едно хрочеше, но не от устата му. От шията. А когато падна на колене и се изви към входа, сякаш искаше да излезе навън, предницата на ризата му бе мокра и светлочервена. Погледнах в очите на баща си. И за първи и единствен път в живота си с него всъщност видях там нещо живо. Трепване, проблясък, който си отиде завинаги, щом се смъкна на прага.

Зад него мама държеше малкия нож в дясната си ръка.

— Хайде дръж го, момче. Остър е достатъчно да обръснеш мишка — магия на Подпалвачите на мостове, каквато мога да направя с читаво желязо. Дай ни още една усмивчица, миличък Еладе, нищо друго не искам в отплата, скъпи.

— Е, новобранец, можеш ли изобщо да стоиш мирно? Гледам те как все се въртиш като шугав. Я кажи, твоят старец да не е бил дворцов клоун или шут?

Не, старши сержант, тате беше дървосекач.

— Нима? От кръвта на външните значи? Но си доста мършав за син на дървосекач. Не ставаше за занаята, а?

Той умря, когато бях на седем, старши сержант. Не исках да тръгна по неговия път. Повечето научих откъм страната на мама в семейството ни — имах леля и вуйчо, които работеха с животни.

— Намерих ти име, момче.

Старши сержант?

— Виж, написах го ей тук, правим го официално. Името ти е Уидършинс и вече си морски пехотинец. Сега ми се махай от очите — и кажи на някой да разкара ония кучета. Тоя лай ме побърква.

— Как е стомахът, Уид?

— Гори като въглени, сержант.

Шестима от редовната пехота се приближаваха към тях. Водачът им изгледа Балм накриво и рече:

— Юмрук Блистиг ни назначи към тоя, сержант.

— Тоя или оня, ефрейтор? — каза Балм.

Троутслитър се изсмя със зловещо пискливия си смях и редовните чак подскочиха.

— Помощта ви винаги е добре дошла — добави Балм. — Но отсега нататък тези фургони се охраняват от морската пехота.

Ефрейторът беше толкова изнервен, че Уидършинс го огледа внимателно. „Прекалено гладко лице за човек на три чашки вода дневно.“

Ефрейторът се оказа достатъчно упорит или тъп, за да пробва отново.

— Юмрук Блистиг...

— Не командва морската пехота, ефрейтор. Но знаеш ли, защо не идеш при него и да му кажеш всичко за този разговор? Ако има проблем, може да дойде при мен. Аз съм сержант Балм, девето отделение. Или ако рангът ми е много нисък за него, може да потърси капитан Фидлър, който е напред, в челото. — Балм кривна глава и се почеса по брадичката. — Май си спомням от новобранското ми време, че един Юмрук е над капитан... ей, Детсмел, така ли беше?

— Общо взето, сержант. Но понякога, хм, зависи от Юмрука. Колко здраво стиска.

— Виж, това да — разсъди Балм. — Лепкаво малко, като ръка под одеяло.

Вторият смях на Троутслитър ги прогони.

— Изглеждат доста свежи — промърмори Уидършинс, след като войниците се оттеглиха в тъмното. — Отначало, хм, горките глупаци просто изпълняваха заповеди, тъй че си помислих, че съм неучтив, сержант. Но вече имам някои подозрения.

— Обидата не беше кой знае каква — каза Детсмел. — Предположението ти е вярно, Уид.

— Скоро ще се случи, ако вече не е. Всички го знаем. Защо според вас Фид ни лепна за тия фургони?

— Чух, че щял да ни даде и тежките — добави Троутслитър. — Ама не.

— Нервен ли си, Троути? — попита Уидършинс. — Само четирима сме в края на краищата. Най-плашещото нещо у нас е ужасният ти смях.

— Но свърши работа, нали?

— Отидоха да хленчат на капитана си или който е там — рече Балм. — Ще се върнат с подкрепления, така мисля. Обаче имаме друго отделение от другата страна на фургоните — изтъкна Балм. — Някой ще види ли кое е?

Всички погледнаха, но трите редици впрегнати в хомотите мъже затулваха гледката им.

— Дори да е самият Уискиджак, ако стане беля, ще загазим — изсумтя Троутслитър.

— Какъв ти е проблемът? — настоя Балм.

Троутслитър се озъби.

— Тук си имаме работа с *жажда*, сержант... не, на всички ви говоря! Там, където съм се родил, сушите бяха чести и най-лошото беше, когато градът е обсаден — а при Ли Хенг, хм, при свадите ни със сетите това беше почти всяко лято. Тъй че знам какво е жажда, ясно? Удари ли треската, няма спиране.

— Можеш да млъкнеш вече, Троутслитър, и това е заповед.

— Мисля, че е отделението на Бадан Грук — рече Детсмел.

Балм изсумтя и Уидършинс го погледна намръщено.

— Това проблем ли е, сержант? Те са далхонийци също като тебе, нали?

— Не ставай идиот. Те са от южните джунгли.

— Ти също, нали?

— Даже и да бях, а не казвам, че съм или не съм, това не променя нищо, разбираш ли ме, Уид?

— Не. Самият Тайсхрен нямаше да схване какво каза току-що, сержант.

— Сложно е, това е. Но... Бадан Грук. Е, можеше да е и по-лошо всъщност. Макар че както каза Троути, и за тях, и за нас ще е трудно да се подкрепим. Жалко, че Фид изтегли тежките от нас. Какво е направил с тях според вас?

— Фарадан Сорт дойде да говори с капитана — каза Детсмел. — Не че подслушвах нарочно, просто случайно бях наблизил. Тъй че не хванах всичко, но май може да има някоя неприятност с теглещите храната отзад. Мисля, че тежките отидоха там.

— Да се натоварят и те на каруците?

Троутслитър се изкикоти пронизително.

Лап Туърл почеса пънчето на отрязания си нос и измърмори:

— Обидно е някак, да се наричат Подпалвачите на мостове.

Бърнт Роуп погледна ротата, която крачеше вляво от тях, и примижа към трите вола, тътрещи се като всички волове по света. „Ей така изглежда, когато накараш някой да прави нещо, дето никой не ще да прави. Товарни животни. Всичко е до глупостта, разбира се, нали? Свърши работата, на ти храна, свърши повече работа, на ти повече храна. И все така. Изобщо не е като нас.“

— Все ми е тая как се наричат, Лап. Вървят също като нас. В същата гадост, а когато от всички ни останат само бели кости, кой ще може да ни различи?

— Аз бих могъл — отвърна Лап Туърл. — Лесно. Само като погледна черепите. Мога да кажа дали е жена или мъж, млад или стар. Мога да кажа дали е градски тъпак или селски. Когато чиракувах във Фалар, майсторът ми имаше рафтове и рафтове с черепи. Изучаваше ги — можеше да различи напанец от кюонец, мъж от Дженабакъз от картулиеца...

Ефрейтор Класп, който крачеше на стъпка пред тях, изсумтя високо и подхвърли през рамо.

— И ти повярва ли му, Лап? Бас слагам, че така си е изкарвал прехраната. Нали вие, фаларийците, бяхте онези, дето си зазиждате умрелите близки в стените на къщите? И като дойде някой да претендира за сградата, тичате да ви гледат на черепи.

— Майсторът ми беше прочут в решаването на спорове.

— Има си хас. Слушай, да разбереш мъж ли е, или жена, стар или млад, това да. Но другото? Забрави, Лап.

— Защо пак заговорихме за черепи? — попита Бърнт Роуп и след като никой не можа да му отговори, продължи: — Все едно, мисля, че е

добре, че Подпалвачите са край нас, вместо ония редовни — ако ни налазят до тоя фургон тука, може да ги повикаме на помощ.

— Че защо да ни помагат? — попита Лап Туърл.

— Не знам. Но Мъртвия Хедж, той е истински Подпалвач на мостове и...

— Да бе — провлече Класп. — И аз го чух това. Пълни глупости. Те всички са мъртви. Всички го знаят.

— Не и Фидлър...

— Освен Фидлър...

— А Фидлър и Хедж са били в едно отделение. С Бързия Бен. Тъй че Хедж е истински.

— Е, добре, значи не са пълни глупости. Но той да ни помага си е глупост. Стане ли беля тук, няма кого да търсим за помощ. Отделението на Тар е от другата страна, няма как да стигнат до нас. Тъй че стойте нащрек, особено щом удари среднощната камбана.

Сержант Ърб пред тях отсече:

— Успокой се всички. Никаква неприятност няма да има.

— Откъде си толкова сигурен, сержант?

— Защото, ефрейтор Класп, Мостоваците крачат до нас. А те си имат котенца.

Бърнт Роуп зажима мрачно с останалите. Ърб си знаеше работата. Късмет бяха извадили с него. Щяха да се оправят, нищо, че пратиха Солтлик назад по колоната. Погледна завистливо към огромния ледерийски впряг.

— Да си имах и аз няколко от ония котенца...

Да се откаже беше най-лесният избор. Всички други възможни избори се тълпяха, бутаха се противни пред него и го гледаха войнствено. Настръхнали в очакване. А толкова искаше да обърне гръб на всичките. Толкова искаше да се откаже.

Вместо това капитанът просто вървеше напред, съгледвачите му шепнеха наоколо като орда от детски спомени. Не ги искаше около себе си, но не можеше и да ги прогони. В това се беше натикал. „В това сме се натикали всички.“

Тъй че нямаше измъкване от всичко това. Знаеше какво иска адюнктата и какво иска от него. „И от моите морски пехотинци, и от

тежките. И всичко това изобщо не е честно, и двамата го знаем, и това също не е честно.“ Онези други възможни избори, които толкова искаха да ги погледне, стояха пред него като настръхнал легион. „Вземи ни, Фидлър, ние сме всичко онова, което искаше да кажеш, хиляда пъти в живота си — когато погледна напред и запази мълчание, когато остави всичко да се плъзне назад покрай теб, вместо да се изпречиш на пътя на целия този боклук, на това жестоко страдание. Когато... се отказа. И усети как малки късчета от теб умряха, съвсем малки, едва оципаха и ги нямаше. Но те се трупат, войник. Нали? Затова тя казва, не се отказвай този път, не се отдръпвай. Казва... е, знаеш какво казва.“

Фидлър не се изненада, че укоризненият глас вътре в него, гласът на всички онези корави избори напред, беше на Уискиджак. Почти виждаше очите на сержанта си, синкавосиви, с цвета на наточено оръжие, цвета на зимно небе, приковани в него с онзи разбиращ поглед, който казва:

„Ще се справиш, войник, защото не знаеш да правиш нищо друго. Справянето, войник, е единственото нещо, в което си добър.“

А ако боли?

„Толкова по-зле. Престани да се оплакваш, Фид. Освен това не си толкова сам, колкото мислиш.“

Той изсумтя. Тази мисъл пък откъде беше дошла? Все едно. Започваше да изглежда, че цялото това нещо е безполезно. Започваше да изглежда, че тази пустиня ще ги убие всички. Но дотогава трябваше просто да продължава, напред и напред. Да върви.

Да върви.

Малка мръсна ръчичка го дръпна за ръкава. Фид погледна надолу.

Момчето сочеше напред.

Фидлър примижа. Фигури. От тъмното напред в далечината изникваха фигури.

— Богове на бездната — прошепна той.

15.

*И всички векове отминали
остават все така безмълвни
почиват под нозете ни
без да прошепнат дума
мъртви са като очите
които са ги гледали
яхнали прахта събираща се
по забравените ъгли
не ще ги намерите
изписани в свитъци
или между кориците
на кожешите томове
нито веднъж не са изваяни
на стели и на каменни стени
не се крият и не чакат
да ги намерят
като съкровища от истина
или пък свято откровение
и нито един отминал век
не ще се спусне от небето
свит в шепите на някой бог
или притиснат до гърдите
на нероден пророк
за всички тези векове отминали
остават вечно недокоснати
с уроците си ненаучени
от бедния глупец що може само
напред да гледа
там където го чака бъдещето
ухилено и с празни очни кухни.*

Безпомощни дни

Времето беше станало безсмислено. Светът се търкаляше като вълни напред и назад, окъпан в кръв. Ян Товис се сражаваше със своя народ. Не отстъпваше на брат си в яростта, ако не в умението. Можеше да сече лиосани, докато мускулите на ръката ѝ най-сетне не се предадат, и тогава се отдръпваше назад, повлякла меча след себе си. Докато не ѝ причернееше и тогава тя залиташе, гърдите ѝ крещяха за въздух миг преди да потъне в безсъзнание, но по някакъв начин всеки път успяваше да се изправи, пробиваше си път през гъстата гмеж, залиташе и се препъваше сред телата на ранени и издъхващи. А след това се озоваваше на колене, защото следващата стъпка изведнъж се оказваше невъзможна и навсякъде около нея кипеше непрестанният прилив и отлив, размътени фигури се движеха от тяло на тяло и въздухът бе изпълнен с ужасяващи крясъци от болка, с виковете на резачите и носачите, с грохота на безкрайната и вечна битка.

Толкова много разбираше вече. За света. За борбата за оцеляване в света. Във всеки свят. Но не можеше да намери думи за всичко това. Откровенията бяха неизразими, твърде необятни, за да ги овладее разумът. Искаше ѝ се да плаче, но сълзите отдавна бяха свършили и единственото ценно, което все още можеше да се намери, бе следващият дъх, който си поемаше, и този след него. Всеки от тях я стъписваше с дара си.

Посегна с разтреперана ръка и изтри кръвта и мръсотията от лицето си. Някаква сянка премина над нея, тя вдигна глава и видя още един прелетял ниско дракон... но не се спусна към пробива този път, извиси се нагоре и сякаш замръзна за миг зад пелената на Светлопада, преди да се понесе назад и да изчезне в ослепителния блясък.

Облекчението дойде така замайващо бързо, че тя се смъкна на колене. Някой се озова до нея и отпусна ръка на гърба ѝ.

— Ваше величество. Вода. Пийте.

Ян Товис вдигна глава. Лицето бе познато само доколкото беше виждала тази жена многократно в тълпата, биеше се с андийска пика. Благодарна и жегната в същото време от чувството за вина, тя кимна и взе меха.

— Изгубили са волята си, ваше величество. Отново. От шока е.
„От шока, да.“

„Половината ми хора са мъртви или твърде тежко ранени, за да продължат да се бият. Също толкова ледерии. А брат ми стои невъзмутимо, все едно че всичко върви по план. Все едно че е доволен от упоритото ни безумство, от това, което направи от всички ни.“

„Ковачът ще огъне желязото под волята си. Ковачът не плаче, когато желязото се бори и съпротивлява, когато се стреми да намери собствената си форма, собствената си истина. Кове меча, докато не набие в него нова истина. Остра и убийствена.“

— Ваше величество, последната кръв е разбита. Аз... видях души, затворени вътре... разпадаха се. Ваше величество... видях как пицят, но не чух нищо.

Ян Товис се надигна. Беше ред вече тя да предложи утеха, но бе забравила как.

— Изгубените вътре, войник, вечно ще стоят на Брега. Има... и по-лоши места, където да си.

Ако можеше, щеше да потръпне от собствения си тон. Толкова безжизнен и студен.

Въпреки това усети как нещо като воля се върна в младата жена. Макар да изглеждаше невъзможно. „Йедан, какво направи от моя народ?“

Преди колко време бе започнало това? В място, където дните не можеха да се отмерват, където единственият ритъм бе вълната и пороят от виещи фигури, този прилив, кипящ в сърцето на мрака, нямаше отговор на този най-прост въпрос. Вдигна меха, пи жадно, а след това със страх и неверие отново се взря в Светлопада.

И в раната, където последните живи все още лиосани от тази страна падаха под мечовете на шейките и андийските пики. Брат й беше там долу. Беше там долу сякаш от цяла вечност, докато частите се оттегляха и други залитаха напред да ги сменят, докато войните от неговата Стража падаха един след друг, докато ветерани от първата битка пристъпваха в челото на мястото им и също започваха да падат, и идваха шейките ветерани — като тази жена до нея.

„Братко. Можеш да убиваш вечно. Но ние не можем да издържим с теб. Никой не може.“

„Виждам края на това — когато ще стоиш сам и мъртвите ще бъдат твоята опора.“

Обърна се към жената.

— Трябва да си починеш. Отнеси на кралица Друкорлат тази вест. Кръвната стена е разбита. Лиосаните се оттеглиха. Половината от нас остават.

Жената зяпна. След това се огледа, сякаш едва сега осъзнала пълния мащаб на ужаса, който ги обкръжаваше, купищата трупове, целият бряг — грамада от сгърчени тела под прогизналите от кръв одеяла. Ян Товис видя как устата ѝ прошепна: „Половината.“

— Щом предадеш вестта, отдъхни. Нахрани се.

Но жената клатеше глава.

— Ваше величество. Един брат ми остана. Не мога да остана в двореца — не мога да го оставя за толкова дълго. Съжалявам. Ще доставя съобщението ви и ще се върна веднага.

Ян Товис искаше да я сгълчи, но преглътна гнева си, защото бе не към тази жена, а към Йедан Дериг, причинил това на народа ѝ.

— Къде е брат ти?

Жената посочи едно момче. Спеше сред група отдъхващи наблизно бойци шейки.

Гледката прониза Ян Товис така дълбоко, че тя едва успя да потисне хлипа си.

— Бъди с него тогава — ще намеря друг за съобщението.

— Ваше величество! Мога да...

Тя бутна меха в ръцете на жената.

— Когато се събуди, ще е жаден.

Видя обидата на лицето ѝ, но не можеше да направи нищо, освен да ѝ обърне гръб и отново да впие поглед в разлома. „Не ти провали мен — искаше ѝ се да ѝ каже. — Аз провалих теб.“ Но вече бе сама и беше късно.

„Братко, там долу ли си? Не мога да те видя. Стоиш ли отново изпълнен с триумф? Не мога да те видя.“

„Мога да видя само какво направи. Вчера. Преди хиляда години. Преди един дъх. Когато на Брега останат само призраци, те ще пеят в твоя възхвала. Ще те превърнат в легенда, която никой жив никога няма да чуе — богове, самото време сигурно гъмжи от такива легенди, завинаги изгубени и все пак нашепвани вечно от ветровете.“

„А ако точно това е истинската мярка за време? Всичко онова, което мъртвите са видели, всичко онова, за което само те могат да говорят, въпреки че никой смъртен живот никога няма да ги чуе? Всички онези истории, изгубени завинаги.“

„Чудно ли е изобщо, че не можем да проумеем отминалите векове? Че единственото, което можем да разберем, е вкопченото в собствения ни живот и онова, което чака на ръка разстояние? За всичко друго сме прокълнати със слепота и глухота.“

И тъй, понеже не знаеше какво друго да направи, Ян Товис се пресегна в ума си — към онзи миг от предния ден, или преди един дъх, или в самата зора на времето, когато видя брат си да повежда щурм срещу центъра на лиосаните. А мечът му Хуст зави жаден за смърт и с този глас призова дракон.

Тя стегна каишките на шлема си и извади меча си. При разлома лиосаните се изливаха като пяна от раната и Ян Товис видя, че нейните шейки се огъват. Навсякъде — освен в центъра, където брат ѝ със сеч си пробиваше път напред, и всички врагове, отстъпващи в ужас пред него, се движеха два пъти по-бавно. Все едно сечеше тръстика, толкова съпротива му оказваха. А воините шейки го следваха и тя виждаше ясно как убийственият му гняв ги заразява, издига ги до състояние на неудържима бойна ярост.

На единия фланг две ледерийски роти натиснаха напред, за да подкрепят хората ѝ, и тя видя как бойната линия се стегна, видя как запънаха крака в пясъка и задържаха.

Отправи се към другия фланг, почти тичаше. Малко по-бързо и щеше да събуди паника в тези, които я гледаха. Но колкото повече се забавеше, толкова по-близо щеше да е флангът до разпадане и толкова повече от народа ѝ щяха да загинат под атаката на Лиосан. Сърцето ѝ тътнеше.

Нахлу в гъстата гмеж и вече викаше, пробиваше си път напред. Бойците ѝ я срещаха с подивели от страх погледи, очите им вече се впираха в нея с надежда.

Но само надежда не стигаше. Имаха нужда от повече.

Вдигна меча си и се превърна в кралицата, тръгнала на бран. С развихрената в нея бойна страст, с тази единствена необходимост,

трупана поколение след поколение, с този нектар на сила, надигащ се в нея и отнемащ думите в гласа ѝ, оставяйки само свирепия кръсък, който караше всички наоколо да потръпват и да зяпнат изумени.

Дълбоко в ума ѝ капка хладно съзнание наблюдаваше сцената с иронична полуусмивка. „Чуваш ли ме, братко? Тук, вляво от теб? Кимаш ли доволен? Усещаш ли как посяга кръвта ми, за да се слее с твоята? Владетелите на шейките, които отново се сражават на Брега.“

„О, никога не сме били по-жалки, отколкото сме в този момент, Йедан. Жалки в ориста си, пленени в ролите си, в мястото си в нещата. Родени бяхме за тази сцена. Всякаква свобода беше лъжа. Ужасна, разбиваща сърцето лъжа.“

Враговете изведнъж изникнаха пред нея. Тя ги посрещна с усмивка, а след това мечът ѝ засече.

Народът ѝ от двете ѝ страни стегна редиците и се понесе напред. Сражаваха се с кралицата си — не можеха да я оставят сама, не можеха да я напуснат, не и сега, и това, което завладя живота им в този миг, бе нещо буйно и огромно, пробуден настръхнал левиатан. Отвърнаха на удара, спряха настъпа на лиосаните и натиснаха напред.

От раната като кръв изригна светлина.

Йедан и неговият клин от бойци на шейките изчезнаха във врълхлетялата вълна.

Видя как воините зад брат ѝ полетяха назад и западаха като парцалени кукли, пометени от ураган. Оръжията изхвърчаха от ръцете им, шлемове се разлетяха, ръце и крака се мятаха безпомощно. Падаха в краката на събратята си, които държаха центъра на бойната линия, докато тя се огъваше пред фучащия вятър, изригнал от раната.

В свирепата буря Йедан изведнъж остана сам.

Кръвта се смрази в жилите на Ян Товис. „Дъх на дракон...“

В разлома надвисна огромна фигура, изпълни го, а след това от огнената светлина напред се изпъна глава на влечуго, с разтворени в яростен съсък челюсти. Спусна се надолу към брат ѝ.

Ян изкрещя.

Чу как челюстите изтрещяха в земята като божий юмрук... и разбра, че Йедан вече го няма там. Собственият ѝ глас вече цепеше въздуха и тя засече напред, едва виждаше тези, които посичаше.

Безумен смях... „Хуст! Оживял!“

Проби напред, олюля се и видя...

Драконовата глава се надигаше сред пръски прогизнал от кръв пясък, вратът се изви в дъга, челюстите отново се отвориха широко, а след това, сякаш отникъде, Йедан Дериг се озова точно под главата на огромното влечуго и размахваше смеещия се меч... и този смях се извиси в ликуващ крясък, щом острието на меча посече дълбоко в драконовата шия.

Все едно сечеше ствола на многовековно дърво. Сблъсъкът трябваше да е разбил костите на ръцете му. Мечът трябваше да е отскочил или изригнал в ръцете му, да се е пръснал на убийствени парчета.

Но тя видя как оръжието се вряза в огромния брониран врат. Видя как кръвта изригна и бликна на фонтан във въздуха.

Драконът — раменете му бяха заклещени в пролома — се разтърси от удара. Дългият врат изплющя нагоре, мъчеше се да се измъкне назад, и в зейналата в гърлото рана Ян Товис видя бляска на кост. Йедан беше прорязал до прешлените.

Нов ликуващ крясък предвести втория му замах.

Драконовата глава и една ръка дължина от врата подскочиха настрана, зейналите челюсти се наклониха с муцуната надолу и се стовариха в брега в подигравателно подобие на първия удар. Главата се кривна и падна с разтърсващ тътен, очите зяпнаха неவிждащи.

Безглавият врат се загърчи нагоре като гигантски сляп червей, забълва кръв и от всички страни на гърчещия се обезглавен звяр черни кристали изригнаха от мокрия пясък, сбраха се и се извисиха в искрящи стени... и от всеки труп, оплискан или погребан под кървавия порой, се надигнаха призрачни фигури, гърчещи се в кристалите, усти се отваряха и безмълвни писъци.

А Йедан стъпи върху тресящото се тяло и с две ръце заби меча Хуст дълбоко в гърдите на звяра.

Драконът сякаш изригна люспи и натрошена кост и докато Йедан залиташе под пороя, кръвта се отля от него като дъжд по масло.

„Хуст. Убиецо на дракони. Ти ще заслониш владелеца си, за да опазиш жива радостта си. Хуст, ужасният ти смях разкрива лудостта на твоя създател.“

Желанието на Йедан да запуши пролома с драконовия труп нямаше да се сбъдне — не и този път, — защото тя видя как изтеглят

на тласъци огромния труп. „Още дракони зад този, струпани на портала.“

„Ще премине ли друг? За да го сполети съдбата на събрата му?“

„Не мисля.“

„Още не.“

„За дълго време.“

Лиосаните от тази страна на раната бяха мъртви, телата им — струпани на купчини. Нейните шейки стояха над куповете, затънали до колене, и тя видя потреса на лицата им. Всички бяха зяпнали Йедан Дериг. А той стоеше изправен пред раната — достатъчно близо, за да я прекрачи, ако пожелае, и да пренесе битката в света на врага. И за миг Ян си помисли, че би могъл да го стори — нищо не бе невъзможно за брат й. Но той се обърна и погледна сестра си в очите.

— Да беше коленичила...

— Няма време — отвърна тя и тръсна кръвта от меча си. — Видя го. Те знаят какво ще се опиташ да направиш, братко. Няма да го позволят.

— Значи трябва да направим така, че да нямат думата по въпроса.

— Бяха нетърпеливи — каза тя.

Той кимна и се обърна към бойците.

— Ще разчистят портала и ще се прегрупират. Капитани! Изтеглете частите си и се съберете в тила. Сигнал за сбор на ледериите. Шейки — вие устояхте. Защитихте Брега и го защитихте добре. — Прибра меча в ножницата и заглуши смразяващия му кикот. — Така ще отмерим последните си дни. Тук, на тази граница, начертана с костите на предците ни. И никой няма да ни помръдне. Шейки! Кажете ми кога се върнахте у дома. Кажете ми кога тази истина най-после ви намери. Вие сте у дома.

Думите му я ужасиха. Но още по-ужасяващ бе ревът, с който отвърна народът й.

Йедан сякаш се изненада. Извърна се към нея и тя видя истината в очите му.

„Братко, ти не го чувстваш. Не чувстваш, че си се върнал у дома. Не го чувстваш като тях!“

Нещо блесна в погледа му. Нещо лично, само между двамата, и то я разтърси така, както не беше я разтърсвало нищо друго. Копнеж,

страх и отчаяние.

„О, Йедан. Не знаех. Не знаех.“

Кадагар Фант, Господарят на Светлината, стоеше треперещ пред трупа на Ипарт Ерюл. Беше третото му посещение в разпределителния район пред портала, третото му слизване от високата стена, за да застане пред обезглавения дракон, лежащ отстрани в края на ивицата натрошени черни кристали. Златните люспи бяха потъмнели, коремът се издуваше пълен с газове и в зейналата паст на отсечения врат пърхаха пеперуди, гъмжило от бели криле — сякаш цветя бяха изригнали от трупа в някакво безумно празненство.

Апарал Фордж беше извърнал очи от своя господар, все още не бе готов за него. Беше отпращал легион след легион през разлома и с нарастващо отчаяние беше гледал как всеки следващ отстъпва, разбит и окървавен. Стотици негови войници лежаха на подгизналите нарове под платнищата — чуваше виковете им сред дрънченето на оръжия, подготвяни за следващия щурм — а трижди повече отдъхваха във вечен покой в спретнати редове зад изкопите на резачите. Нямаше представа колко бяха изгубили отвъд разлома... хиляда? Повече? Врагът нямаше да се погрижи за ранените лиосани, а и защо да го прави? „Ние щяхме да избием ранените им също толкова бързо и щяхме да го наречем милост. Такава е механиката на войната. Дотук ни води логиката винаги.“

Високо горе кръжаха три дракона. Като подгонени в небето птици, отказваха да се спуснат долу и бяха останали там след смъртта на Ипарт. Апарал усещаше яростта им и нещо подобно на глад — сякаш някаква част от тях, нещо присъщо на влечугите и бездушно, искаше да се спусне и да се храни с вонящия труп. Останалите седем, превъплътили се от сутринта, бяха вдигнали тихомълком биваците си по могилите от двете страни на Великия булевард с поверените им легиони около тях. Елитите, истинските воители на Лиосан, все още не бяха извадили оръжия и все още не бяха настъпили към портала — чакаха заповедта на Кадагар.

Кога щеше да дойде тя? Кога господарят им щеше да реши, че е видял достатъчно от гражданите му да умират? Обикновени жители на

града, предвождани от благородници, притиснати под отбраните рангове на соултейкън, войници само на думи — ах, как умираха!

При тази мисъл гневът закипя в него. „Но няма да погледна господаря си. Няма да го умолявам отново. Едва когато всички загинат ли ще се умиловичи? За кого тогава ще е тази победа?“ Но знаеше отговора на този въпрос.

Дори Кадагар Фант да останеше сам в края на всичко това. Дори да седеше в сумрака на празна тронна зала в празен дворец, в празен град, все пак щеше да го сметне за триумф. Завладяването на Карканас беше безсмислено. Важното за Господаря на Светлината бе пълното унищожение на тези, които му се противопоставяха.

„От двете страни на разлома.“

„Помниш ли, Кадагар, деня, в който чужденецът дойде в Саранас? Бяхме още деца тогава, все още приятели, все още отворени за възможности. Но дори ние двамата споделихме стъписването от дързостта му. Човек, висок почти колкото лиосан, носеше под опърпаното наметало метална ризница, която стигаше до глезените му, грозен меч, затегнат под лявата му мишница. Дълга сива коса, разчорлена брада, зацапана с цвета на ръжда под тънките устни. Беше се усмихвал — всички се съгласиха за това, от съгледвачите отвъд стените до стражите на Южната порта и тези по улиците, които се спираха да го погледат как крачи към цитаделата в центъра на Саранас...“

„И все още се усмихваше, когато влезе в тронната зала, а баща ти се наведе напред на Върховния трон и костенобялото дърво изскърца.“

„Харадегар — твойт чичо — бе този, който изръмжа и посегна за меча си. Твърде много наглост имаше в този чужденец. Твърде много презрение имаше в усмивката му.“

„Но твойт баща вдигна ръка, задържа своя Майстор оръжейник и заговори на чужденеца с тон, който никога дотогава не бяхме чували.“

— „Каллор, Върховни кралю, добре дошъл в Саранас, последния град на Тайст Лиосан. Аз съм Крин Не Фант, Защитник на Върховен дом Светлина...“

— „Синът на Серап?“

„Господарят потръпна и, Кадагар, видях срама в очите ти.“

— „Моята... баба, Върховни кралю. Не знаех...“

— „Не е имала причина да ти го каже, нали? — Каллор огледа залата. — Тя беше буквално затворничка тук — дори слугините ѝ бяха прогонили. Пристигна като чужденка и като чужденка бяхте решили да я задържите. Чудно ли е изобщо, че избяга от тази воняща дупка?“

„Мечът на Харадегар изсъска от ножницата.“

„Каллор извърна глава към оръжейника и каквото и да видя Харадегар в очите на Върховния крал, то отне куража му — ох, беше срам след срам, Кадагар! Това ли бяха първите ти рани? Вече мисля, че са били те.“

„Върховният крал отново се обърна към Крин.“

— „Обещах ѝ и затова съм тук. Крин Не Фант, твоята баба Серап, от кръвната линия на Исгин, е мъртва.“

„Крин бавно се отпусна на трона си, изглеждаше рухнал, съсипан в онази клетка от костено дърво.“

— „Какво... какво е станало?“

— „Какво е станало? — изсумтя Каллор. — Току-що ти казах. Тя умря. Това не е ли достатъчно?“

— „Не.“

„Върховният крал сви рамене.“

— „Отрова. От собствената ѝ ръка. Намерих я на разсъмване, в първия ден на Сезона на мухите, студена и отпусната на трона, който направих за нея със собствените си ръце. Крин Не Фант, аз съм нейният убиец.“

„Помня тишината, която последва. Помня как пресъхна устата ми и как не можех да погледна наникъде освен към този ужасен мъж, който стоеше там без никакъв страх и в същото изричаше думи, подканящи към насилие.“

„Но Фант клатеше глава.“

— „Щом... Нали каза «от собствената ѝ ръка»...“

„Усмивката стана злобна.“

— „Наистина ли вярвате, че самоубийството е дело само на този или тази, която взема ножа? На цялата тази отврат за егоизма и самоомразата? Лъжите, които си казваме, за да ни освободят от цялата вина, от всички роли, които сме изиграли в тази окаяна смърт? — Вдигна облечената си в плетена метална ръкавица ръка и изпъна пръст първо към Крин, а след това го развъртя към всички в тронната зала. — Всички вие изиграхте своята роля в нейната смърт. Вратите, които

държахте заключени. Верните слуги и приятели, които ѝ отнехте. Зле прикритият ви шепот зад гърба ѝ или когато влизаше в някоя стая. Но не дойдох да търся мъст заради нея. Как бих могъл? Най-прясната кръв на вина е локвата, в която стоя сега. Не можах да я обичам достатъчно. Никога не мога да обичам достатъчно.“

— „Аз я убих. По една капка отрова всеки ден, за хиляда години... По нейно желание се връщам в Саранас. По нейно желание ви нося това. — И извади изпод сивото си наметало опърпана парцалена кукла. Захвърли я така, че се хлъзна по подиума.“

„А по това време вестта вече бе излязла навън и отсам вратите, на двајсет крачки зад Каллор вече стоеше майката на твоя баща. Дъщерята на Серап.“

„Знаеше ли Каллор, че е там? Че слуша думите му? Щеше ли да промени нещо това?“

— „Тя правеше това за дъщеря си — каза Каллор, — и го взе със себе си, когато избяга. Недовършено. Всъщност нищо повече от навързан парцал и вълна. И така си остана, през всичките столетия, през които я познавах и обичах. Допускам — добави той, — че го е намерила отново случайно. И е решила, че трябва да... се довърши. На заранта, когато я намерих, лежеше в скута ѝ като новородено дете.“

„Зад него майката на Крин простена и се смъкна на колене. Слугите ѝ притичаха.“

„Каллор се усмихна отново, разкопча оръжейния си колан и го пусна на плочите. Оръжието издрънча глухо.“

— „Думите ми свършиха. Аз съм убиецът на Серап и чакам целувката на праведното ви отмъщение. — А след това скръсти ръце и зачака.“

„Защо си спомням това сега, Кадагар? Разбира се, при цялата злощастна трагедия на онзи миг, не изпълни ли гърдите ми с пепел онова, което последва?“

„Крин, вдигнал ръка, с пръсти, опрени на слепоочието, дори не го погледна, когато махна с другата си ръка. И прошепна:“

— „Върви си, Каллор. Просто... Иди си.“

„И чак тогава най-сетне разбрах усмивката на Върховния крал. Не беше усмивка на задоволство. Не — беше усмивка на мъж, който иска да умре.“

„А какво направихме ние? Отказахме му.“

„Помня как посегна да вдигне меча си, как се обърна, с гръб към трона и седящия на него мъж, и излезе. Видях го как крачи покрай присвилите се слуги и жената на колене сред тях. Спря се и я погледна.“

„И да каза нещо, така и не го чухме. И да е изрекъл тихо някакви думи, никой наблизко не ги сподели.“

„Четири години по-късно ти се закле, че никога няма да станеш баща на дете. Че всички Лиосан ще бъдат твоите деца от деня, в който се възкачиш на трона. Може да съм се засмял, твърде сляп за бъдещето, което ни чакаше всички в следващите столетия. Може да съм те наранил, както често правят децата.“

— Любими братко.

Апарал се обърна.

— Господарю.

— Мислите ти бяха отнесени. Какво мислеше, че така те отвлече оттук? Копнеж ли имаше в погледа на Кадагар? Едва ли.

— Господарю, нищо повече от умора. Миг на отдых. — Погледна строените легиони. — Те са готови. Добре.

Но когато понечи да тръгне към свитата си, Кадагар го задържа с ръка, наведе се към него и прошепна:

— За какво мислеше, братко?

„За една парцалена кукла.“

— Стари приятелю, беше миг, празен от блянове. Място на сива прах. Нищо повече.

Кадагар го пусна и се отдръпна.

— Апарал... истина ли е?

— Господарю?

— Смехът...

— Да, Господарю. Хуст ни чака, в ръцете на воин шейк. — Посочи трупа на дракона. — Два удара на острието са прерязали врата на Ипарт Ерюл.

— Трябва да бъде убит! Този воин шейк!

— Да, Господарю.

Кадагар вдигна ръка към челото си и с това напомни на Апарал за баща си, нещастния, объркан Крин Не Фант.

— Но... как?

Апарал кривна глава.

— Господарю? Ами, когато всички други паднат, когато остане само той. Когато дванадесет дракона пробият. Ваше величество, това не е легион Хуст. Само един меч.

А Кадагар кимаше, очите му се изпълниха с облекчение.

— Точно така, братко. — Погледна отново към трупа. — Горкият Ипарт Ерюл.

— Горкият Ипарт Ерюл.

Кадагар Фант, Господар на Светлината, облиза устни.

— Такава ужасна загуба.

Във всяко ехо, което достигаше Сандалат Друкорлат, тя чуваше смеха на призраци. Уидал седеше на камъка на подиума, почти в краката ѝ, но сякаш бе задрямал, умората се подиграваше на волята му да бди до нея в нощта. Все едно. Провалът на тленното винаги е обагрен с ирония, нали?

Тя притвори очи, заслуша се и зачака виденията да се върнат. Послания от Майката Тъма ли бяха това? Или просто вялото пърхане на всички онези животи, предали се на тези стени и каменни подове? „Майко, съмнявам се, че има нещо от теб в тези сцени. Сумракът е тяхно собствено творение, а онези твърди гласове, които кънтят в черепа ми, познати са ми всичките.“

С едната страна почервения от кръв, Аномандър Рейк, изправен срещу легиона Хуст.

— Нашествието започна — заговори на чакащите воители. — Рисуваме да бъдем надвити. — Издиша бавно и дълбоко и стисна за миг челюсти от болка. — Ще ги чакам отвъд Разлома, за да им откажа Трона на Сянката. С това остава самият портал. Легион Хуст! Вие ще тръгнете към портала. Ще минете през него. Ще пренесете битката при тях и ще ги задържите там. И... — Огледа бавно редиците лица под шлемовете. — Когато останат последните петима от вас, трябва да дадете живота си за запечатването на онази рана. Вие, въоръжени и бронирани от Хуст, ще затворите Старвалд Демелайн завинаги.

Див вой от мечове и брони, от шлемове, от наколенници и ръкавици, оглушителен хор, който се пръсна от безумния смях. Но сред това лудешко ликуване лицата на воините андии останаха

безизразни. И с тържествено отдадена чест приеха заповедта на господаря си.

„Легион Хуст, никога повече не ви видяхме.“

„Но Елейнт спряха да идват.“

„Легион Хуст, колко от тях убихте от другата страна? Колко кости лежат на грамади по онази чужда равнина? Там при портала? Мога почти... мога почти да ги видя, нападала гора от кокали.“

„Но сега над тях се хлъзгат сенки, сенки от небето.“

„Аномандър Рейк, онова «завинаги» беше лъжа. Но ти знаеше това. Просто печелеше време. Мислеше, че ще се подготвим за следващото нашествие. Подготвихме ли се? Който и да е от нас?“

„Но пък в черепа ми шепне подозрение. Накара я отново да извърне лице към нас. Е, не към нас. Към мен.“

„Дракон си убил, така ли, Йедан Дериг?“

„Готов ли си за още хиляда?“

Уидал знаеше, че сънува. Мекрос, където се беше родил, изобщо не беше като това, място на мътно тъмен кварцит и стени, покрити със слюда и антрацит, и докато скърцащото повдигане и пропадане под краката му подсказваше, че градът всъщност се носи по невидими морски води, отвъд наклонената широка улица покрай високата морска стена отляво не можеше да види нищо. Никакви звезди горе, никаква кипнала пяна долу.

Скърцаха възета, единствените звуци наоколо. Градът бе изоставен и той беше сам.

„Смъртен. Тя не иска да слуша. Изгубена е в отминали векове.“

Той се огледа и изсумтя, ядосан на себе си. Беше Богинята на Мрака. Какво друго щеше да види от нея освен тази празна бездна от всички страни?

„И мен, островен град, невързан и незакотвен град, понесен от неведоми течения. Маел знае, Уидал, дори на сънищата им липсва деликатност.“

„Отчаянието е проклетие, Уидал от Мекрос. Трябва да я предупредиш...“

— Прости ми за прекъсването, Майко Тъма, но тя изобщо не ме слуша. И честно казано, не я обвинявам. Нямам нищо ценно да ѝ кажа.

Ти я направи владетелка на пуст град — как очакваш да се чувства?

Твърде дръзко беше навярно, защото никакъв отговор не последва от околния мрак.

Той залитна напред, разколебан за крайната си цел, но обзет от нуждата да я достигне.

— Изгубил съм вярата си в сериозността на света. На който и да е свят. На всеки свят. Даваш ми празен град и ми се ще да се изсмея. Не че не вярвам в призраци, вярвам. Как бих могъл да не вярвам? Според мен *всички* сме призраци. — Замълча и опря ръка на студения влажен камък на морската стена. — Само това е реално. Само това продължава от миг към миг, с години. С векове. Ние... просто преминаваме. Изпълнени с безплътни мисли...

„Твърде много предаваш от себе си, Уидал.“

— Лесно е — отвърна той. — След като нямам нито едно ценно нещо в себе си.

„Този островен град е призракът. Истината му лежи разбита на морското дъно. Той се носи само в паметта ти, Уидал.“

Той изсумтя.

— Призрачни сънища на призраци, в призрачен свят. Разбрал съм това, Майко Тъма. От Тайст Андий — и от тези Лиосан. Това, че можеш да вземеш сто хиляди години и да натрошиш всичко в едната си ръка. Никаква истина няма във времето. Всичко е лъжа.

„Тя е съгласна с теб, Уидал. Беше родена заложница на тайни съдби, заложница на бъдеще, което не можеше да си представи, още по-малко да му се опълчи. В това, всички го бяха разбрали, тя символизираше всяко дете.“

— Но ти си прекалила. — Той поклати глава. — Така и не си й позволила да порасте.

„Да, искаме да ги запазим деца завинаги.“

Град Мекрос завърши с неравен ръб, все едно че бе разкъсан наполовина. Уидал продължи напред, докато стъпките му не го отпратиха надолу в непрогледния мрак.

Сепна се, вдигна рязко глава и се огледа. Тронната зала на Карканас, Сандалат на трона, хлипаше неудържимо, скрила лицето си в ръце. Той изруга тихо, надигна се, разкърши изтръпналите си крайници и пристъпи към нея, за да я вземе в прегръдката си.

— Всички умират! Уидал! На Брега — *всички умират!*

Притисна я до себе си.

Думите ѝ зазвучаха приглушено на рамото му:

— Пет хиляди воини. От мините, от затворите. От изкопите. Пет хиляди. Легионът Хуст — видях ги как излизат от горящия град. — Вдигна глава и измъчените ѝ очи се взряха в неговите. — Мечовете им виеха. Бронята им пееше ликуващо. Никой не стоеше отстрани и не плачеше. Не. Бягаха от смеха, бягаха от улиците — онези, които все още не бяха умрели. Звукът — така ужасен — легионът Хуст крачеше към своята смърт и никой не гледаше как си отиват!

Той я зашлеви толкова силно, че я събори на пода в подножието на трона.

— Стига вече, Санд. Този дворец те подлудява.

Тя се надигна на колене, с нож в ръката, очите ѝ блеснаха от гняв.

— Така е по-добре — изсумтя той и се отдръпна от замахналото острие. — Твърде много окаяни духове има в черепа ти, жено. Всички мислят, че имат да ти кажат нещо полезно, но нямат. Те са проклети глупци и знаеш ли откъде знам, че са проклети глупци? Защото още са тук.

Загледа я нащрек как се изправя. Как облизва кръвта от устните си. След това прибра ножа в канията. Въздишката ѝ бе накъсана.

— От чакането е, съпруге. Очакването всички да загинат и легионите на Лиосан да влязат в града — в двореца. И тогава ще те убият, а не мога да понеса това.

— Не само мен. Тебе също.

— Не изпитвам съжаление за това. Никакво.

— Има и други Тайст Андий. Трябва да има. Те идват...

— За какво? — Тя седна в подножието на трона. — Да отмъстят за мен? И така продължава и продължава. Сякаш всичко това има някакъв смисъл. Интересува ли ги тези стени? Този под? Не, този път ще го направя другояче. — Погледна го предизвикателно. — Ще изгоря този дворец до основи преди да са стигнали тук. Заклевам се.

— Сандалят, тук няма нищо за горене.

— Има други начини да се подпали пожар — прошепна тя.

Мъртвата зона отново бе разчистена от трупове, натрошени оръжия и разкъсана плът, но белият пясък отдавна бе станал кафяв като кал. Капитан Пити го огледа още за миг, след което отново се зае с дръжката на меча си. Кожената каишка се беше разхлабила и на два пъти в последния бой оръжието се беше изместило в хватката ѝ. Вдигна очи и видя една от младите ледерии, с които Йедан събираше здрави оръжия.

— Ти! Ей! Я чакай малко.

Момичето се спря с шейната и се отдръпна, а Пити започна да рови из оцапаните с кръв оръжия.

— Да си чула кикот от някое от тия, момиче? — Пити вдигна глава и намигна. — Не мисля, но пък човек винаги може да се надява.

— Ти си капитан Пити.

— Засега, да. — Намери един лиосански меч и го извади, пробва тежестта и баланса. После огледа наточения ръб и изсумтя. — Изглежда на сто години и е стоял занемарен половината време. — Върна го в шейната. — Защо няма ледерийски оръжия тук?

— Лиосаните ги крадат.

— Е, това е начин да ни надвият. Масова размяна на оръжия, докато накрая не останем само с този безполезен боклук, дето ни го носят от другата страна. Не е зле да кажем на принца. Трябва да им откажем точно тази плячка, и то недвусмислено. — Взе стария си меч. — Я, ти имаш тънки пръсти — виж можеш ли да провреш тази каишка оттук, че се е измъкнала. Просто я пхъни, аз ще си я затегна.

Заедно с пръстите момичето използва и зъбите си и след малко успя да провре тънката каишка.

— Умно дете. — Пити дръпна здраво и остана доволна, като видя, че намотката се затегна към дървените чирени около желязото. — Ще свърши работа за още един-два боя. Благодаря за помощта. Хайде върви — виждам, че пак се трупат от другата страна.

Момичето хвана въжетата и забърза с шейната, костените плазове се хлъзгаха леко по пясъка.

Капитан Пити зае мястото си в бойната линия.

— Значи — заговори високо на войниците, — Найд е в почивка, мързеливото му говно. Сигурно си мисли, че е заслужил ония пет курви и делвата вино в леглото, но беше само защото го съжалих.

— Капитанът е сводничка — извика някой от задните редове.

Пити изчака смехът да заглъхне.

— Нещо не виждам на офицерите в тази армия да се плаща, тъй че не ме корете за малкото страничен доход.

— Вас никога, капитане!

Отекнаха рогове и Пити се обърна към разлома.

— Идват, войници! Искам ви сега твърди като в моминска мечта! Оръжия — за бой!

Множество смътни фигури от другата страна натисна напред, а след това посякоха през издутата, тънка като кожа светлина. После оръжията се отдръпнаха.

„Какво е това? Нещо различно... какво са...“

От раната изригнаха три огромни Хрътки. Прогизналият от кръв пясък блисна навън, щом съществата заковаха на място. Едното се изви настрани и се понесе към линията на шейките вдясно от Пити като бяла мъгла, огромно като бик. Друго се втурна към левия фланг, а третото, точно срещу Пити, се взря в очите ѝ в мига преди да наведе широката си глава и тя усети как силата напусна тялото ѝ.

Хрътката връхлетя право към нея.

Докато челюстите се разтваряха широко и лъсваха дълги като ками кучешки зъби, Ян Товис се присви и замахна с меча си. Острието улучи врата на звяра отляво и отскочи сред фонтан от кръв. До нея един воин шейк изкрещя, но викът бе мимолетен и заглъхна, когато звярът захапа и челюстите му се склучиха около главата. Изпращяха кости, мъжът увисна във въздуха, докато Хрътката се надигаше на задните си крака и зъбите се врязваха през шията. Блисна кръв, обезглавеният труп рухна на пясъка и се превъртя на гръб.

Ян Товис заби с меча, но върхът се хлъзна по гърдите на звяра. Той изръмжа и люшна глава, а сблъсъкът отпрати Ян Товис настрани. Тя падна тежко, превъртя се и видя редиците на Лиосан да се изливат през разлома на по-малко от петнайсет крачки от нея. Беше изтървала меча и шарещата ѝ в паника ръка не намираше нищо освен буци втвърден от кръв пясък. Усети как силата се изцежда от нея, болката запълзя и обхвана половината ѝ тяло.

Зад нея Хрътката започна да избива хората ѝ.

„Всичко свършва. Толкова просто?“

— Пиките! — изкрещя някой. „Аз ли изкрещях?“ Огромната Хрътка скачаше към нея и Пити се смъкна на пясъка, извъртя се, докато звярът минаваше точно над нея, и заби меча си в корема му.

Оръжието отскочи като изстреляно от арбалет и заби лакътя ѝ в земята. Един от задните крака на Хрътката я забърса от пясъка и я понесе напред. Тя чу трясъка на прътове на пики от всички страни. Присви се на кълбо под звяра. Ръмженето му изпълни света ѝ, то и пукотът на кости и писъците на издъхващи ледерии. Хрътката я изрита отново и този път тя се просна на една страна.

Стисна зъби и се надигна. Все още държеше меча си, макар дръжката да бе хлъзгава от кръв — беше посечена някъде. Скочи към белия демон. Замахна.

Нащърбеният връх на меча поразил Хрътката в ъгъла на лявото око. С почти човешки писък звярът скочи настрани и повали няколко бойци. Беше целият в рани от безбройните забивания на пики, бялата козина бе обагрена в пурпур. Спъна се в някакъв труп и извърна глава към Пити.

Лявото око на Хрътката беше пълно с кръв.

„Спилах те, псе такова!“

Някой скочи, размахал дърварска брадва. Ударът в черепа на звяра го събори на колене, но и дръжката на брадвата се строши. Черепът на Хрътката лъсна наполовина оголен, разпрано парче кожа увисна покрай челюстта.

Едноръкият Найт захвърли счупената дръжка и посегна за нож.

Острите зъби пробиха ризницата и ухапах дълбоко в гърдите му. Хрътката дръпна и ребрата на Найт сякаш изригнаха навън.

Пити изпищя.

Втората ухапка на Хрътката отпра лицето на Найт — чело, скули, горната челюст. Долната увисна като кървав нашийник. Двете му очи ги нямаше. Трупът му се строполи напред.

Хрътката залитна като пияна. Зад нея воините лиосани настъпваха в настръхнала от оръжия линия.

— Изтласкайте ги обратно! — изкрещя Пити.

Пиките се снишиха и ледериите ѝ натиснаха напред.

— Кралицата! Кралицата!

Воини шейки изведнъж обкръжиха Ян Товис. Чу Хрътката някъде зад себе си, ръмжене, трясък на оръжия, трошене на пръти, ужасни викове... взел от безумие пронизваше все по-дълбоко редиците. Но за да я защитят, десетки от народа ѝ стягаха бойния ред срещу войниците Лиосан.

„Да защитите кралицата си. Не, моля ви — не го правете...“

Не бяха достатъчно. Щяха да загинат за нищо.

Лиосаните връхлетяха като гребена на вълна, втурнаха се да обкръжат Ян Товис и воините ѝ.

Някой се наведе да ѝ подаде меч.

Със стегнато гърло, задавена, тя с усилие се изправи.

Щом видя Хрътката да връхлита към линията му на левия фланг, Йедан Дериг затича да я пресрещне. Мечът Хуст изригна лудешки пронизителен вой и смразяващият звук сякаш стъписа звяра — за съвсем кратък миг — преди да скочи към принца.

Челюстите зейнаха и главата се сниши — Хрътката очакваше да ѝ влезе ниско. Вместо това Йедан скочи високо, изви се успоредно на земята, изрита с крака назад, превъртя се във въздуха над раменете на Хрътката и докато се обръщаше, мечът замахна надолу.

Лезвието Хуст изпищя, остърга гръбнака на звяра и продължи надолу и назад.

Хлъзна се по прешлените и по едното бедро и кракът падна на едната страна, а Йедан — на другата. Удари се в земята, превъртя се и скочи на крака, без да откъсва очи от Хрътката.

Туловището ѝ рухна на пясъка, главата го последва. Очите ѝ се изцъклиха неவிждащи. А зад мъртвия звяр — редици лица. Ледерии, шейки. Зяпнали като глупаци.

Йедан викна на Бревити:

— Капитане! Настъпете по фланга — широк клин! Ударете по лиосаните, и ударете здраво!

След това се обърна и затича по брега. Имаше още две Хрътки.

Напред, в клин, войници лиосани влизаха в бой с ледериите на Пити и нито една от страните не отстъпваше. Не можа да види

Хрътката — убили ли я бяха? Не... ето я там, опитваше се да се оттегли към раната в Светлопада. Трябваше ли да я остави?

Не!

Но за да стигне до нея, трябваше да си пробие път с бой през десетки лиосани.

Видяха го и отстъпиха в ужас.

Смехът на меча Хуст бе пронизителен.

Йедан посече първите двама и рани още един, преди останалите временно да го забавят. Мечове засякоха към лицето му, други забиваха към корема и бедрата му. Той отбиваше и контрираше, сечеше и натискаше напред.

Отсечени ръце и длани хвърчаха във въздуха и изпускаха оръжията. Плискаше кръв, тела залитаха и рухваха. Подивели лица, усти, отварящи се в ужас и стъписване. А след това вече бе минал през всички тях, оставяйки след себе си касапница.

Хрътката бе на три крачки от разлома и се мъчеше да се задържи права.

Обърна глава и той видя очите ѝ, и двете плувнали в кръв. Отпраните устни очертаха раздрани черни линии, когато изръмжа и се обърна да го посрещне...

Не навреме. Забиване. Удар. Вътрешностите на Хрътката се изсипаха и се плиснаха по земята сред локва воняща кафява течност.

Звярът се свлече с вой.

Йедан скочи на гърба му...

... тъкмо навреме, защото четвърта Хрътка връхлиташе през портала.

Принцът се хвърли във въздуха, с изпънат напред меч.

Заби го право в широките гърди на Хрътката. Острието се хлъзна навътре с хъхрещ смях.

Звярът го захапа и го блъсна в земята, но Йедан не пусна меч. Хрътката закашля кръв на гъсти горещи пръски, залитна и главата се люшна.

Йедан я изрита в гърлото, за да измъкне меч, след това се завъртя и видя обръщащото се към него множество лиосани. Нямахше лесен изход през тях — двата фланга се бяха затворили.

А след това откъм раната зад себе си усети внезапно присъствие, от което настръхна. Надвиснало, вонящо на хаотична магия.

Дракон.

Йедан Дериг изруга, обърна се рязко и се гмурна в раната на Светлопада.

Половината ѝ воини бяха паднали и Ян Товис усещаше как силите я напускат. Едва можеше да вдигне меча. „Богове, какво ми става? Колко тежко съм ранена? Боли ме, но... какво друго?“ Олюля се и се свлече на едно коляно. Битката се затягаше около нея. „Какво става?“

Трусове зад линията на шейките. Хрътката виеше от гняв и болка.

Замаяна, тя вдигна глава и погледна натам.

Мръсно сива вълна магия изригна от края на фланга най-близо до Светлопада, хращещата пращяща вълна връхлетя и удари в гмежта на Лиосан. Тела се взривиха в червена мъгла.

Викове... Някой беше хванал Ян Товис под мишниците и я влачеше назад към престроената бойна линия на шейките... И ето я Скуиш, затичана към тях.

— Кръв на кралицата! Кръв на кралицата! — Вещицата приличаше на десетгодишна, дете от блестящо злато. — Разкарайте я! Останалите! Напред!

И тогава от раната отекна тътен, който смъкна всички на колене.

Оглушеният от внезапния гръмовен пукот от разлома Апарал Фордж видя как събратята му соултейкън отстъпиха. Елдат Пресен, най-младата и най-храбрата от тях, толкова нетърпелива да тръгне след Хрътките на Светлината, издърпа главата си от раната и в това отдръпване кръвта бликна на фонтан.

Той зяпна потресен как мозък и кръв се изливат от посечения ѝ череп.

Тялото ѝ се разтърси дивашки, опашката се замята, ноктите раздраха земята. Сляп замах на опашката ѝ изхвърли във въздуха осакатени бойци.

Огромният ѝ торс рухна на тласъци, шията и главата на Елдат се загърчиха и Апарал най-сетне видя раната от ужасния удар на меча,

който бе унищожил Елдат и онова, което беше някога — светлокоса и вечно засмяна. От гърдите му се изтръгна хлип, но не можеше да извърне очи. „Елдат. Играехме си в градината някога, в друг век. Само за мир мислехме тогава. Но сега се питам дали е съществувал изобщо? Онзи век? Или просто бяхме затаили дъх? През всички онези години, онези десетилетия — тя порасна и стана красива жена, всички го видяхме. Виждахме го и това ни носеше радост.“

„И, ох, как копнеехме всички да легнем с нея. Но тя бе обрекла сърцето си на единствения, който нямаше да вземе жена — или мъж — в прегръдките си. Кадагар нямаше време за такива неща и ако разбиваше сърцето ѝ непрекъснато, е, това бе цената да служи на народа си. Като баща на всички, не можеше да е любим на никого.“

„Кадагар, ти отново стоиш на бойниците.“

„Гледаш отгоре смъртта и тук няма никаква бърза милост, никакъв внезапно дошъл покой. Умът ѝ е унищожен, но тялото ѝ отказва да се предаде. Кадагар Фант, какъв смисъл дръзваш да извлечеш от това?“

Овладея се с усилие.

— Разчистете зоната — нареди той с хриплив глас на офицерите. Вдиша дълбоко и се покашля. — Тя няма да умре бързо. Не сега.

Пребледнелите войници се разбързаха да изпълнят заповедта.

Апарал отново погледна към портала. „Хуст. Дойде, за да я срещнеш, преди да е прекрачила прага. Къде тогава са войниците ми от другата страна? Къде — богове на бездната — са Хрътките?“

Йедан Дериг заопипва слепешком в изливащите се потоци светлина. Смехът на меча му бавно заглъхваше. Това бе същинската опасност. Да се изгуби в Светлопада. Но не беше имал избор, а вече трябваше да се върне. Една Хрътка оставаше. Колко от войниците му загиваха в този момент? Докато той залиташе слепешком в тази пъклена светлина?

Усещаше ужасната болка на раната, зла и хапеща в неистовото си желание да се изцери.

Спря. Една погрешна стъпка можеше да го отнесе на равнината на Лиосан, срещу десетки хиляди врагове. И още дракони.

Усети зад себе си неудържими напирани течения и се завъртя вихрено.

Хрътката изригна от светлината.

Той се присви ниско и посече. Острието преряза двата предни крака. Звярът залитна... Йедан се извъртя и замахна към шията му. Мечът Хуст се хлъзна в плътта и изскочи изпод гърлото с ликуващ лай. Главата се натресе в земята в краката на Йедан.

Той постоя за миг зяпнал в нея. После прибра меч и се наведе. Гърбът му изпука, щом се напрегна да вдигне главата. Обърна се в посоката, накъдето бе тръгнал Хрътката, и след това затича, завъртя се и запокити главата през водопада от светлина.

Обърна се в другата посока и прекрачи през раната.

Апарал беше впил очи в портала и не беше единственият, който видя как отсечената глава на Хрътката излетя, тупна и се затъркаля по земята. Викове на отчаяние и ужас прокълняха от всички страни.

Зяпна потресен.

„Не може да е само един мъж. Не може!“

„Легион Хуст ни чака отгатък. Стотици прокълнати убийци, всеки от тях полудял от оръжията им. Нищо няма да ги спре, нищо не може да ги надвие.“

„Не можем да спечелим.“

Взря се в огромната глава и празните очи, а след това се обърна към издъхващия дракон. Беше изпъзлял до трупа на Ипарт Ерюл. Но движенията вече се забавяха, губеха трескавата си сила. „Елдат, моля те, умри. Моля те.“

— Скоро — прошепна той. „Вече скоро.“

Вълни от магия бяха подгонили Хрътката назад към раната, Пули и Скуиш настъпваха след тях, катереха се през трупове и разкъсани, все още издъхващи войници. Пити залиташе след тях. Беше посечена в дясното рамо, ръката ѝ бе обляна в пурпур и от юмрука ѝ се стичаха гъсти вадички. Цветовете на света бързо помръкнаха.

Видя Бревити, повела плътен клин ледерии, приближаваха се откъм левия фланг. Къде беше принцът?

„И какъв бе онзи тътен в разлома?“

Наблизо лежеше трупът на Хрътка, а още по-близо до разлома — друг от ужасните гигантски зверове, още жив, още риташе, паднал на една страна. Обкръжаваха го войници, насочили пиките си напред. Доубиването щеше да отнеме известно време.

„Толкова съм уморена...“ Изведнъж силата напусна краката ѝ и тя седна. „Лоша рана. Зъб? Нокът? Не мога да си спомня — не мога да се извия достатъчно, за да я видя. Но поне болката се махна.“

— Капитане!

Пити погледна меч в ръката си. Усмихна се. „Добре се справи. Не ме провали. Къде е онова момиче? Трябва да ѝ кажа.“

— Някой да доведе една от вещиците! Бързо!

Гласът беше силен, почти до самото ѝ ухо, но в същото време бе някак приглушен. Видя Бревити да тича към нея, но беше трудна работа да си пробие път през всичките трупове и Пити се зачуди дали ще дойде навреме.

„Навреме за какво? О. Да.“

Отпусна се, понечи да легне, усети, че се е отпуснала в нечия прегръдка.

— Половината ѝ гръб е отхапан! Къде са вещиците?!

— Изчерпани са.

— Трябва да...

Главата ѝ се изпълни с грохот. Пити погледна ръката си, която държеше меч. Насили се да го пусне, но той отказа. Тя се намръщи. Но след миг лицето ѝ се проясни. „Разбирам. Аз съм войник. Не съм крадец. Не съм престъпник. Войник съм. А един войник никога не пуска меч си. Никога. Виждаш го в очите им.“

„Можеш ли да го видиш в моите очи? Обзалагам се, че да.“

„Истина е. Най-сетне, истина е. Аз съм войник.“

Бревити беше все още на десет крачки, когато видя смъртта на приятелката си. Прекосяването на бойното поле беше кошмар. Ледерии, шейки, лиосани... телата си бяха тела и смъртта си беше смърт, и имената не значеха нищо. Беше прогизнала в онова, което бе пролято, което бе изгубено. Вонята на касапница бе толкова силна, че да удави човек.

„Пити.“

„Помниш ли мошениците? Как им взимахме всичко, което имаха? Бяхме ние с теб срещу света и боговете, беше хубаво, когато печелехме. Нито веднъж не ни заболя, нито веднъж, да ги бием в собствената им игра. Вярно, имаха закона на своя страна, правеха законно всичко, което крадяха. Но пък те бяха измислили законите. Това беше единствената разлика между тях и нас.“

„Мразехме алчността им. Но след това ние самите станяхме алчни. Падаше ни се, да се хванем така.“

„Животът на острова, виж, това бе досадно. Докато не се появиха малазанците. Всичко започна точно тогава, нали? И ни доведе дотук. До сега.“

„Разпердушиниха ни, нали? Докараха ни на Брега. Можехме да се махнем, да се върнем при всичко, което познавахме и презирахме. Но не го направихме. Останахме със Сумрак и Стража и те ни направиха капитани.“

„А сега войната за теб свърши, Пити. Аз продължавам да я водя. И все още не знам какво изобщо означава това.“

„Десет крачки, а не мога да стигна до теб, за да те видя. Не мога. Заради това разстояние между нас. И докато съм жива, няма да мога да го прекося. Пити, как можа да ме оставиш толкова сама?“

Йедан Дериг изникна от раната в Светлопада. Смахът на меча му захапа въздуха. Тя го погледна и си помисли колко объркан изглежда. „Но не. Аз съм обърканата. Само аз. Той знае каквото трябва да знае. Премислил го е всичко. То си идва от кръвта.“

Сержант Келоуз залитна и спря пред Йедан.

— Принце... жива е, но е в безсъзнание. Вещиците я използваха...

— Знам — прекъсна го той и огледа осеяното с трупове бойно поле. Сержантът, едър и изгърбен — с малко теблорска кръв в него, — проследи погледа му и изпръхтя.

— Лошо ни удариха този път, ваше височество. Хрътките размазаха центъра и десния фланг. Един от зверовете стигна до ранените, преди Пули да го прогони назад. Но загубите ни, сър. Нараниха ни лошо. Найд, Ейсган, Трапъл, Пити...

Йедан го погледна мрачно.

— Пити?

Келоуз посочи с пръст, отрязан малко под ставата.

— Там.

Тяло, отпуснато в ръцете на плачещ войник. Бревити бе коленичила наблизко, навела глава.

— Погрижи се за каквото трябва да се направи, сержант. Ранени. Оръжия.

— Да, ваше височество... мм, принце?

— Какво?

— Аз май съм последният.

— Последният?

— От първоначалния ви отряд, сър. Бреговият патрул.

Йедан усети как нещо изпука в устата му. Потръпна, наведе се и изплю.

— Мамка му, счупих си зъб. — Вдигна очи и изгледа Келоуз. — Искам те в резерв.

— Сър?

— За когато най-много ще ми потрябваш, сержант. За когато ще се наложи да си до мен. Дотогава ще останеш извън боя.

— Сър...

— Но щом те призова, гледай да си готов.

Мъжът отдаде чест и се отдалечи.

— Последният ми — прошепна Йедан.

Присви очи към Бревити. „Ако не ме гледаха всички, щях да дойда при теб, Бревити. Щях да те прегърна. Щях да споделя скръбта ти. Заслужила си поне това. И двамата сме го заслужили. Но не мога да покажа никаква слабост.“

Поколеба се. Езикът му обходи счупения зъб и той усети вкуса на кръвта.

— Мамка му.

Бревити вдигна глава, щом сянката падна над нея.

— Принце.

Понечи да стане, но Йедан се пресегна и тежестта на ръката му я натисна надолу.

Зачака да заговори. Но той не каза нищо, макар че очите му се бяха спрели на Пити и войниците, струпани около падналата жена. Тя проследи погледа му.

Вдигнаха я толкова нежно, че си помисли, че сърцето ѝ ще се пръсне.

— Не е лесно да си спечелиш това — промълви Йедан.

Апарал Фордж видя как частите, вдигнали стан по околните хълмове, бавно се раздвижиха, видя как войниците започнаха да се събират. „Това ще е истинският щурм значи. Ще хвърлим елита си през портала. Легиони на Светлината. Лорд Кадагар Фант, защо чака толкова дълго?“

„Ако бяха нападнали в самото начало, шейките вече щяха да са паднали. Направи първата си захапка най-дълбока. Всеки командир знае това. Но ти не искаше да слушаш. Искаше първо народът ти да пусне кръв, да превърнеш своята кауза в негова.“

„Но не стана. Бият се, защото не им даваш никакъв избор. Чистачите на гърнета избърсват ръцете си, а колелото забавя и спира. Тъкачите заключват станове си. Дърворезбарите оставят сечивата си. Кърпачите на пътища, свещарите, продавачите на пойни птици и търговците на дрога — всички оставят настрана нещата, които искат да правят, за да водят тази твоя война.“

„Всичко спира и за толкова много вече никога няма да започне отново.“

„Разкъса хълбока на своя народ и остави зейнала рана — рана като онази преди нашето време. И ние изтичаме през нея като кръв. Изливаме се и се съсирваме от другата страна.“

Всички соултейкън вече се бяха превъплътили. Знаеха какво трябва да се направи. И докато редиците се строяваха, Апарал видя как братята и сестрите му заемат позиция, всеки и всяка пред своя елит войници.

„Но ни очаква легион Хуст. Убийци на Хрътки и Дракони, с целия безумен смях на войната.“

„Тази следваща битка. Тя ще е последната ни.“

Вдигна очи към бойниците, но Кадагар го нямаше там. А от войниците си, поемащи си дъх около него, от ранените си и обезверени

съграждани, Апарал чуваше едни и същи думи.

— Той идва... Нашият господар ще ни поведе.

„Нашият господар. Нашата парцалена кукла.“

— Вода, ваше величество. Пийте.

Едва намери сили да отпие от меха. Като дъжд в пустиня, водата потече в раздраната ѝ уста. Разкъсаните тъкани заципаха и гърлото ѝ се отвори облекчено.

— Какво става? Къде съм?

— Вещиците и брат ви, кралице, убиха Хрътките.

„Хрътки.“

„Кой ден е този? В свят без дни кой ден е това?“

— Те са малки момиченца вече — каза спътничката ѝ.

Ян Товис примига. Познат глас.

— Брат ти?

Жената извърна очи.

— Съжалявам.

Жената поклати глава.

— Скоро ще ги видя, кралице. Това чакам вече.

— Не мисли така...

— Простете, ваше величество. Грижих се за тях през целия си живот, но срещу това не стигнах. Не успях.

Ян Товис се взря в безизразното ѝ лице, в пресъхналите очи.
„Вече е свършила.“

— Те те чакат на Брега.

Вяла полуусмивка пробяга по устните на младата жена.

— Така казваме над нашите мъртви, да. Помня.

„Над нашите мъртви.“

— Кажи на вещиците. Ако още веднъж ми направят това — ако още веднъж ме използват така, — ще ги убия.

Жената потръпна.

— Приличат на десетгодишни, ваше величество.

— Но не са. Те са две старици, вкиснати, пълни с горчилка и омерзение към света. Хайде, предай им предупреждението ми, войник.

Младата жена кимна мълчаливо и се изправи.

Ян Товис отпусна глава и пясъкът остърга тила ѝ. „Празно небе. Сънища за тъмнина. Ако бях коленичила на Брега, нямаше да ме докоснат. Но те ме наказаха.“

— Но ако не бяха — промълви тя, — Хрътките щяха да убият стотици повече. Кой от нас е вкиснат тогава? Кой е пълен с горчилка и омерзение към света?

„Ще отида при нея. В Карканас. Ще я помоля за прошка. Никоя от двете ни не може да понесе тежестта на тази корона. Би трябвало да я захвърлим. Можем да намерим силата за това. Трябва.“

„О, колко съм глупава. Йедан няма да отстъпи. Изгубеният живот на толкова хора трябва да означава нещо, дори да е безсмислено. Тъй че, изглежда, всички трябва да умрем. Изглежда, нямаме избор. Нито шейките, нито ледериите, нито Сандалат Друкорлат, кралицата на Върховен дом Мрак.“

Пресегна се и гребна шепа бял пясък. Стрити на прах кости.

— Всичко е тук — прошепна Ян. — Цялата ни история, тук. От тогава... до сега. До това, което предстои. Всичко... тук.

И пред погледа ѝ ръката се стегна в юмрук, сякаш за да съкруши всичко.

16.

Камък шепне

Търпение

Но взимаме длето в ръката

Дете моли

Още не

Но пясъците са изтекли

Небе крещи

Лети

Но стоим на земята

Вятър пее

Свободен

Но корени държат ни в плен

Любим шепне

Остани

Но трябва да си идем

Живот умолява

Живей

Но смърт е мечтата

Молим се

Още не

Но пясъците са изтекли

Камък шепне

Търпение...

Заклинание

Галан от Карканас

— Ще дойде време — подхвърли Секул Лат, — когато всички ние ще сме напълно забравени.

— Говори за себе си — изръмжа Ерастас.

— „И те ще пият кръв.“ Помниш ли това? „Книга за Древните“. И това е последният спомен, който ще остане за нас. Като кръвопийци. Тирания на жаждата. Ако ние не спасим поклонниците си, кой тогава? Кой ще спаси всички тези окаяни смъртни?

Зад тях стъпалата на Килмандарос изтъгнаха като бойни барабани и гласът ѝ изтъгна:

— Не може да бъдат спасени. Никога не е могло.

— Каква полза от нас тогава? За когото и да било от тях?

Ерастас плю на земята и отвърна с презрение:

— За да има кого да обвиняват, Сек. За цялата разруха, която нанасят сами. Едни на други. На себе си. Както и да е, стига. Предъвквали сме го това безброй пъти.

Секул Лат се озърна назад.

— Достатъчно ли се отдалечихме, как мислите?

Очите на Килмандарос бяха помръкнали от умора и тя не си направи труда да проследи погледа му.

— Не.

— Един лабиринт...

Тя го прекъсна:

— Нараняването ще порази всеки лабиринт. Млад и Древен. Единствената ни надежда е да се махнем колкото се може по-далече от нея.

Ерастас сви рамене.

— Бездруго К'рул никога не ми е харесвал много.

— Това начинание само наранява — каза Килмандарос. — Ако не бъде убита навреме, К'рул наистина ще умре и светът ще бъде развален. Смъртта на магията и много повече.

Секул Лат се усмихна на Ерастас.

— И тъй, монетата е хвърлена, върти се и върти.

— Тя вече не е наш проблем — отвърна той и почеса с пръст кухнята на откраднатото си око. — Сестра ѝ ще трябва да се оправи с нея. Или някой друг.

— И от това зависи съдбата ни — някой друг да почисти мазалото, което направихме. Смея да заявя, че децата ни няма да харесат това бремене.

— Няма да живеят достатъчно дълго, че да харесат каквото и да било — рече Ерастас.

„Виждам истинския ни проблем, приятели. Не искаме бъдещето, искаме миналото. С ново име. Но все пак миналото, онзи измислен свят на носталгията, всички нащърбени краища загладени. Рай... за кръвопийците.“

— Драконъс иска да ми навреди — каза Килмандарос. — Чака ме.

— Не бъди глупава — сопна се Ерастас. — Той ще се съюзи с Тиам, за да убият дракона Отатарал. Може да се е заклел във вечна война с хаоса, но дори той няма да се зарадва на края му. Освен това една битка с теб ще е рискована — би могла да го убиеш. Колко дълго стоя пленен в един меч? Мислиш ли, че толкова скоро ще рискува свободата си? Може би наистина има да урежда стари сметки с теб, Килмандарос, но скоро ще открие много по-непосредствени заплахи.

— Освен ако не се досеща за намерението ни.

Секул Лат я погледна през рамо.

— Вече се е досетил, майко. Уверявам те. Но преценката на Ерастас е вярна. Драконъс ще разбере заплахата, възникнала с освобождаването на дракона Отатарал, и присъствието ѝ ще се окаже магнитът за него. Фатален, да се надяваме.

— Мнозина са се опитвали да я убият — съгласи се Ерастас. — И всички са се проваляли. Дори пленяването изискваше сложен капан — на Рейк му трябваха столетия, докато го изобрети.

— Не беше сам — изръмжа Килмандарос.

— И каквото беше направено, ти го развали — подхвърли Ерастас. — А Аномандър Рейк е мъртъв и вече няма никой, който да се мери с безумните му мании...

Ръката на Килмандарос изведнъж изсвистя покрай окото на Секул и порази Ерастас. Изпукаха ребра и той отхвърча настрани и рухна на земята.

Тя пристъпи и застана над него.

— Ще престанеш да говориш лошо за него — заговори му тихо. — Не винаги се разбирахме. Често се карахме. Но Синът на Тъмната беше почтен и доблестен мъж. Никога повече няма да ти позволя да го хулиш. Той е мъртъв, а гласът ти продължава да живее като грака на страхлива врана, Ерастас. Никога не си могъл да се мериш с него и дори в смъртта си той се издига по-висок от теб във всичките ти

превъплъщения. Мислиш ли, че не чувам негодуванието ти? Завистта ти? Отвращава ме.

Секул Лат усети струйката сила от Ерастас, щом Древният бог привлече да се изцери. Изправи се бавно, без да ги погледне, и тръгна отново.

След миг Секул пое след Блудния. Килмандарос ги последва и заговори високо, за да я чуят и двамата:

— Рейк веднъж ми каза, че Драконъс бил мъж с голяма доблест. Преди измяната. Преди неговия ден на ярост. Вярвам му.

Секул се обърна и погледна майка си.

— Вярваш, че ще остави дракона Отатарал на Тиам. Че ще те издири, но не за да разчистите стари сметки, а за това, което направи тук. Да те накаже за това, че я освободи.

— Да ме накаже ли? — Тя оголи бивни. — Ще ме издири, за да ме убие, синко. И съм уплашена.

Признанието вледени жилите на Секул. „Майко?!“

— Изобщо не трябваше да правим това — прошепна той.

— Късно е за хленч — промълви тя в отговор.

— Още по-далече ли? — попита Ерастас.

Килмандарос погледна назад и каза само:

— Още.

Драконът направи два кръга над него, преди да се спусне към хълмистата тундра на двеста крачки напред. Докато се приближаваше, Тюлас Остригания видя как го наблюдава настръхнал. Люспи като ледени плочи, млечнобели и прозрачни на места, ослепително бели там, където слънчевата светлина падаше пряко. Очи, червени като кръв. А после се преобрази.

Тюлас продължи уверено напред, но на десетина крачки спря притеснен.

— Меч Хуст ли носиш, Силхас Руин? Не е в стила ти.

Оръжието стенеше, усетило близостта на същество с кръвта на Елейнт. „Не владелецът му, а друг.“ Силхас Руин го гледаше мрачно.

— Изглежда, си избегнал сделката им, защото имаше сделка, нали? Между моя брат и Господаря на убитите. Трябва да е имало.

— Мисля, че си прав.

— Владението на Гуглата ли бе затворът ти, принце, или Драгнипур?

Тюлас изправи рамене и кривна глава.

— Отказваш да ме назовеш с подобаващата титла.

— Никакъв трон не виждам, Тюлас Остригания. „Принц“ не е ли почетна титла? Би ли предпочел *претендент*?

— Ако не бях все още обвързан — за вечни времена, боя се — към това състояние на нетленност, Силхас Руин, можеше да се обидя от думите ти.

— Ако желаеш, все още можем да кръстосаме мечове, оплюто със сперма изчадие на мрака.

Тюлас обмисли предложението.

— Завръщането ти на този свят, Силхас, ме води до неизбежното заключение, че Азатът все пак може да сере.

— Тюлас — отвърна Силхас Руин, след като се приближи, — помниш ли нощта с курвите?

— Да.

— Такъв гнил урод си сега, че едва ли и кралска хазна би могла да плати услугите им.

— Доколкото помня, те си връзваха парцал на очите, преди да легнат с тебе. Какво вресяха? О, да. „Тоя има очи на бял плъх!“ Или нещо в същия дух.

Застанаха един срещу друг.

— Тюлас, дали една усмивка ще пропука това, което е останало от лицето ти?

— Вероятно, стари ми друже, но знай, че *се усмихвам* — в сърцето си.

Дивашката им прегръдка бе пълна със спомени, уж завинаги забравени, за приятелство, което мислеха за отдавна изгубено.

— Срещу това дори и Качулатия не може да се опълчи — прошепна Силхас.

Най-сетне се пуснаха.

— Не плачи за мен — каза Тюлас Остригания.

Силхас махна с ръка.

— Неочаквана радост. Но... жалко за онази война.

— Войната, в която двамата дадохме всичко от себе си, за да се убием един друг ли? Да, лоши времена бяха. Попаднахме във въртопи,

приятелю, твърде силни, за да можем да се измъкнем.

— В деня, в който Емурлан се разби, се разби и сърцето ми. За тебе, Тюлас. За... всичко, което изгубихме тогава.

— Знаеш ли, аз дори не помня собствената си смърт. Доколкото знам, като нищо може да е била от твоята ръка.

Силхас Руин поклати глава.

— Не беше. Ти се изгуби в разбиването, тъй че дори не знам какво се случи с теб. Аз... търсих те известно време.

— Както и аз щях да направя за теб.

— Но Скара...

— Проклятие на Елейнт.

Силхас кимна.

— Твърде лесно. Твърде лесно за приемане.

— Но не и ти. Не и аз.

— Радвам се да чуя това от теб. Старвалд Демелайн...

— Знам. Зовът на Бурята ще е коварен.

— Заедно можем да му устоим.

— Усмивката в душата ми расте. Най-сетне сърдечният ми блян — ще воюваме рамо до рамо, Силхас Руин.

— И първият, който падне...

— Другият ще пази.

— Тюлас?

— Да?

— Той видя скръбта ми. Тръгна с мен в диренето ми.

Тюлас Остригания извърна лице, без да каже нищо.

— Тюлас, Аномандър...

— Не, приятелю. Още не. Аз... не съм готов все още да мисля за него. Съжалявам.

Силхас Руин въздъхна. Вдигна ръка към лицето си, извърна очи и кимна.

— Както желаш. Все едно, вече няма значение. Вече е все едно. Той е мъртъв.

— Знам. — Тюлас се пресегна и го стисна за рамото. — И повече от всякога, *не е все едно*. Ако не говорим за загубата ти — известно време, — това не означава, че съм безчувствен за скръбта ти. Разбери ме, моля те.

— Разбирам те.

Тюлас го погледна накриво и промълви:

— Проклятието на Елейнт.

Но приятелят му потръпна. Двамата се смълчаха. Мечът Хуст на колана на Силхас мърмореше в ножницата си. Накрая Силхас вдигна глава.

— О, още нещо. Рожба на Менандори...

— Враг?

— Роди се отсам Старвалд Демелайн.

— А, потенциален съюзник. Трима... добро число. Владее ли това дете силата в себе си? Властва ли над вътрешния гняв?

— Ако можеше, щеше да е тук с нас сега.

— Разбирам. Тогава каква ще е съдбата му?

— Още не съм решил.

Поеха на север през необятната тундра. Малки птици изпърхваха в храстите и кръжащи облаци комари се вдигаха на пътя им. Далече напред се изпъваше искряща бяла резка, очертала края на ледените поля.

— Усещам ръката на Древни богове във всичко това — каза след малко Тюлас Остригания.

— Да.

— Какво искат?

— Това, което искат винаги. Да се върнат на власт.

— По време на моето безсмъртие, Силхас, проумях истината в онази стара поговорка: Не можеш да върнеш времето.

— Знаят го, но това няма да ги спре да опитат. А с опита си могат като нищо да унищожат този свят и безброй други. Като нищо могат да убият самия К'рул.

— Дързък риск значи.

Силхас кимна.

— Най-дръзкият.

— Секул Лат ли?

— И Ерастас, да.

— Значи Секул Лат хвърля заровете, а Ерастас ги сбутва да паднат както трябва. Играта е нагласена, приятелю.

— Точно както я обичат, да.

— И ти все пак ще играеш?

Силхас помисли и въздъхна.

— Смятат се за майстори в маменето. Но мисля, че за първи път сядат на маса със смъртни хора срещу тях. Мамене ли? В това отношение Древните богове са като деца в сравнение с хората. Това поне съм научил, откакто се върнах.

— Има опасност играта да се обърне?

Силхас го погледна и се усмихна широко.

— Мисля, че... да. Просто си отваряй очите, Тюлас.

Мечът в ножницата изхъхри. Смях ли бе това, или се давеше, зачуди се Тюлас.

— Как се оказа с това оръжие, приятелю?

— Подарък.

— От кого? Луди ли са?

— Сянката.

Тюлас онемя. Помъчи се отчаяно да изрече някакво предупреждение, каквото и да е, но бе загубил ума и дума.

Силхас го погледна.

— Не е Ходещия по ръба, Тюлас.

„Ход... Не, не може да бъде... о, чудеса на Бездната!“ Гласът му бе пресекнат, когато най-сетне можа да проговори:

— Прощавам му.

Силхас се намръщи.

— На кого?

— На твоя брат — отвърна хрипливо Тюлас. — Прощавам му, за всичко. За моя гняв, как се оказа сега толкова... *неуместен*. Богове на бездната, Силхас! Той каза истината! Но... как? Как е успял!?

Силхас все още го гледаше намръщено.

— Не разбирам, Тюлас. Как е успял какво?

Тюлас го зяпна с неверие, но след това поклати глава. „Нищо не е казал значи, дори на обичния си брат. Винаги верен на думата си. Опазил е тайната и не е издал и една дума, нито един намек — иначе щеше да се знае вече. Щеше да се знае!“

— Тюлас?

— Прощавам му, Силхас.

— Аз... толкова се радвам. Виждаш ли, за онзи ден оставам убеден, че не беше така, както изглеждаше...

— О, да, не беше.

— Можеш ли да ми обясниш тогава?

— Не.

— Тюлас?

Спряха. Слънцето бе надвиснало ниско на хоризонта, обагрило в зловещ пурпур ледовете на север. Облаците комари бръмчаха възбудено.

Тюлас въздъхна.

— Ако ти кажа, приятелю, ще издам последната му тайна. Прощавам му, но вече се боя, че той не би ми простил. За думите ми. За гнева ми. За глупостта ми. Ако издам сега последната му тайна, цялата ми надежда е изгубена. Моля те да разбереш.

Силхас Руин се усмихна кисело.

— Брат ми е имал тайна, която е опазил дори от мен?

— От всички.

— Всички освен теб.

— Пред мен се закле да не казва нищо, никога.

Очите на Тайст Андий се присвиха.

— Толкова опасна тайна?

— Да.

Силхас въздъхна отчаяно.

— О, приятелю. Не ти ли е хрумвало, че при толкова ужасна тайна, за каквато явно намекваш, брат ми щеше да направи всичко, за да предотврати разкриването ѝ?

— Да, хрумвало ми е.

— Включително да те убие.

Тюлас кимна.

— Да. Май току-що обясни кончината ми. Твоят брат ме уби. — „И за да е пълна заблудата, помогна на брат си да ме издири.“

— Но...

— Все пак му прощавам, Силхас. В края на краищата от двамата с брат ти аз се оказах неблагонадеждният. Знам, трудно ти е да приемеш, че е затаил това от теб...

Силхас се изсмя горчиво.

— Огън на Зората, Тюлас! Загубил си форма, приятелю. Беше ирония. Брат ми криел неща от мен? Едва ли е толкова съкрушително разкритие. Аномандър ми е давал много уроци за гордостта ми. Все нещо е прихванало.

— Светът е необятен, но...

— ... истините са рядкост. Точно така.

— И както шепнеха курвите за теб — добави Тюлас, — мъж с гигантски намерения, но с нищожни възможности.

— Каж ми, о, принц Бълвоч на Елейнт, дали да те запозная с този меч Хуст?

— Тази фраза си я запази за следващата курва, която срещнеш, Силхас.

— Ха! Непременно!

— Принц Силхас на Смеещия се кур. Доста време може да мине, докато срещнем...

— Греша, приятелю. Отиваме да срещнем най-голямата курва от всички.

Тюлас усети как се разпра сухата кожа, щом се озъби.

— Тиам. О, няма да ѝ хареса тази титла, изобщо.

— В името на Майката, Тюлас. Ирония!

— Аха. Да. В края на краищата, ако тя е курва, това прави всички соултейкн...

— Прави всички ни курвенски деца!

— И забавлява ли те това?

— Разбира се. Освен това не мога да измисля по-добра фраза, с която да я поздравя.

— Силхас. Само един Хуст? Много дързък си станал. Цял легион отиде да се срази с нея и не се върнаха.

— Умряха, да, но не се провалиха.

— Дар от Сянката, казваш?

— Да. Но не Ходещия по ръба.

— Кой тогава?

— Помпозна титла си е измислил. Нов бог. Сенкотрон.

„Сенкотрон. Ах. Не е толкова помпозно, колкото мислиш.“

— Не го подценявай, приятелю.

— Предупреждаваш ме за някой, когото изобщо не си срещал?

— Да.

— Какво ти дава основание?

Тюлас посочи меч в ножницата.

— Това.

— Признавам, че малко съм притеснен, приятелю.

— Добре.

— Да ти покажа ли драконовата спойка?
„О, богове!“

Татко?

Гледката беше размътена, зацапана като стар стенопис, но мъжът вдигна глава от стола, в който се бе отпуснал. Уморените очи примижаха в сумрака.

— *Ако това е сън, Руд... Изглеждаш добре и това ме радва.*

Къде си?

Удинаас изкриви лице в гримаса.

— *Упорита е, също като мен. Е, не съвсем.*

Домът на Серен Педак. След това... Силхас прецени вярно. Отишъл си при нея. За помощ.

— *Отчаяние, Руд. Май то тласка живота ми напоследък. А ти? Добре ли си?*

Силата ми расте, татко. Кръвта на Елейнт. Плаши ме. Но вече мога да достигна до теб. Не сънуваш. Невредим съм.

Удинаас потърка лицето си. Изглеждаше състарен в очите на Риад и това го жегна дълбоко. После баща му кимна.

— *Имасс се крият, на север от града. Гора, изоставена от теблорите. Опасно е, но няма избор. Утешавам се с мисълта за тези древни хора, предтечи на всички нас може би, свили се там невидими сред човечеството. Щом това е възможно, значи има толкова много други невероятни възможности и може би светът не е чак толкова пуст, колкото мислим, че сме го направили.*

Татко, Килава те отпрати, защото няма да се противопостави на раздирането на портала. Удинаас извърна лице.

— *Подозирах нещо такова.*

Тя вече е вдигнала ръце...

— *Руд, мисля, че това бе желанието ѝ през цялото време. Всъщност не мисля, че смъртното нараняване на Кетъл дойде от другата страна на Старвалд Демелайн. Азатът беше млад, да, но силен. А с Финнест на Скабандари просто... помниш ли колко уверени бяхме? Но после изведнъж нещо се промени...*

Риад помисли над това и в душата му кипна гняв.

Беше погрешно.

— Тя върна Имасс в света на живота...

Онова беше жив свят!

— Беше сън обречен да кръжи и кръжи, и никога да не се променя. В очите на природата това беше мерзост. Но чуй ме, Руд...

— И той се наведе напред. — Онрак все още я обича. Не прави нищо прибързано. Остави я на мира.

А ако всички умрем? Ако Имасс ги разкрият и избият?

— Довери се на Серен Педак. Тя ще намери място за нас. Руд... стой настрана от драконите. Когато дойдат. Стой колкото може по-настрана от тях.

Силхас ме предупреди за това, татко.

— Той с теб ли е?

Не.

Удинаас кимна.

— Не съм от много доверчивите, но той направи каквото обеща. Ще му го призная. Все пак, радвам се, че си е отишъл.

Татко, Серен Педак трябва да защити детето си — той е в голяма опасност. Предложи ѝ закрилата на Имасс.

Удинаас повдигна вежди.

— Това наистина може да свърши работа. Добра идея.

Не е моя, татко. На Силхас Руин е.

— Започваш да чезнеш от очите ми, Руд...

Уморявам се.

— Пази се. Обичам...

И се стопи. Риад примига, огледа мрачните стени на пещерата и прошепна:

— Място, където да се скрием.

„Само за това се молим. Само това бихме искали всички, ако имаше кой да ни чуе.“

„Просто ни оставете на мира.“

— Искан да ни убие — промълви Стейви. Очите ѝ не бяха като на малко момиче. — Мен и Сторий. Тя иска само Абси.

Предвечерният сумрак загръщаше плащаницата си. Торент бе намерил малко стара, съхнала с години тор от бедерин и седяха

присвити край трепкащите пламъци. Гледаше умислено странно блещукащите цветове на кристалния къс, с който си играеше Абси.

— Няма — увери той близначетата. — Иска само да ви използва, за да подчини баща ви на волята си.

— За това ѝ трябва само Абси — отвърна Сторий. — Първо ще убие една от нас, за да привлече вниманието му. А после другата, за да го остави само със сина му. И тогава татко ни ще коленичи пред нея. Ще се предаде.

— Много мислите. И двете. Нищо няма да се случи скоро.

— Греша — каза Сторий. — Много по-близо сме, отколкото си мислиш, Торент.

Нямаше какво да отвърне на това. „Дори не мога да ги лъжа.“ Хвърли нова буца тор в огъня.

— Сега се гушнете една в друга. Абси, иди при сестрите си. Тази нощ ще е студена.

— Тя ни отведе на север.

— Да, Стейви.

— Защо?

— Не знам... не бихме могли да преминем онази пустиня. — Огледа се. — Това може да е Крепост, мен ако питате. Не мога да позная звездите. А и онези нефритени копия ги няма.

— Лабиринт — промълви нетърпеливо Сторий. — Вече знаем това. Но тя все пак ни отведе на север.

— Лягайте да спите, всички.

След като децата затихнаха, Торент хвърли отгоре им единствената кожа, която имаха, а после стана да се разкърши. Погледна към вещицата, присвила се на петнайсетина крачки от тях, и си спомни за един труп, на който се бе натъкнал веднъж — една от стариците в селото, които излизаха навън в зимния студ да си намерят място, където да умрат в усамотение. Някои старци все още го правеха, макар обичаят да бе изоставен. Съсухрено същество, показало се в пролетното топене от дълбоките преспи, свито на колене в гънката на склона.

Може би не беше толкова лоша смърт. Сам, замръзваш, докато всички чувства не угаснат, и след това заспиваш с една последна топла въздишка. Ветровете я бяха накъсали, спомни си той, ледени късове

бяха пробили през кожата отвътре, а враните бяха изкълвали очите, устните и ушите й. А това, което бе останало...

Олар Етил вдигна глава и го изгледа отдалече.

Торент й обърна гръб.

— Не се отдалечавай много — предупреди го тя. — В този лабиринт е лесно да се изгубиш, а няма да ходя да те търся.

„Защото почти стигнахме, нали?“

— Ако решиш да избягаш, пале, не си мисли, че ще те връщам.

Тръгна без никакво намерение да се отдалечава. „Не ни изоставяй, помолиха ме. Няма. Обещавам ви.“ Десет крачки и погледна назад през рамо.

— Духове на бездната!

Бивакът беше изчезнал. Нищо освен проснала се в тъмното тундра.

А после погледът му улови смътно мъждукане. „Огънят. Просто съм гледал в грешна посока.“ Затича към него. На средата забави и спря. „Твърде далече е — изобщо не съм се отдалечавал толкова. Само няколко крачки!“

Но успя да различи някаква фигура, седнала край мъждукащите пламъци. Потрепери и бавно се приближи. „Олар Етил? Ти ли си това? Не.“

„Освен ако не си крила тази червена жилетка.“

Беше мъж. Бъркаше в широкия си ръкав и вадеше оттам сребърни чаши за вино, голяма гарафа, а след това захаросани плодове и печени сладкиши.

„Сънувам. Спя до децата точно в този момент и само вещицата чува стонове ми.“

Мъжът вдигна глава. Лицето му бе закръглено и меко от дълги години леност. Лице на градски човек. Махна му с пухкавата си ръка.

— Бързо, дава Круппе знак — виждаш ли? Малко време остава. Ела. Седни. Преди да се събуди Круппе в настръхналото утро в своя окаян град. Ти ли си пазителят на дъщерите ми?

— Какво? Аз...

— Круппе щеше да е там, ако можеше. Пфу! Вечното ни извинение, дребнаво и жалко. Но пък Круппе е прочут с енергичното си семе — че то, знайно е как преплува левга нагоре по реката, за да оплоди хубавата щерка на един барон няма и три месеца преди

скандалния ѝ брак. Е, бракът се оказа скандален шест месеца по-късно, но както и да е. А как бе порицан въпросният съпруг, и обезземлен при това! Виж, ако беше тъй авантюристичен, както на нея щеше да ѝ допадне, ами, семето на Круппе щеше да е стигнало до вратата и да я намери залостена, нали? Тъй че съпругът ѝ си получи заслуженото, или така поне постановява Круппе съдията!

— *Твоите* дъщери... духовете да ме вземат дано, виждам приликата — очите, жестовете с ръцете... но Хетан...

— Сладката Хетан, спомените се връщат на каша от страст и тревога... както и да е. Скръбна е съдбата на майка им. Риск дебне децата — и трябва да направим нещо по въпроса. Защо не ядеш? Не пиеш? Най-добрата стока на Барук.

Торент посочи.

— Те... изчезнаха.

— Олеле. Ужасното проклятие на безразсъдството. Може би следващия път, мой Варварски друже. Но времето се скъсява, а Круппе е още по-къс. — Махна с ръка. — Кажи, какво виждаш сега там?

Торент присви очи.

— Лък. Колчан. Стрели.

— Риви. До ден-днешен ежегодно ме отрупват с безполезни дарове по причини, които, макар и да са неясни, несъмнено са напълно оправдани. Тъй или иначе ги раздавам в израз на необичайната си щедрост. Не са ли те по-свестни оръжия от тези, които притежаваш сега?

— Лъкът ми се цепна. Не намерих нищо, с което да го оправя. Перата на стрелите...

— Преди да продължиш, добри ми господине, със своя списък, Круппе може да заключи, че да, наистина, това дарение на ривите превъзхожда притежаваното от теб досега.

— Току-що го казах.

— Нима? Чудесно. Взимай ги и да те няма. Бързо. Нека не се казва нивга, че Круппе е небрежен баща, каквото и да заяви по-късно дъщерята на барона в съда. И ако Круппе не бе разкрил тъй драматично, че сега тя спи с адвокатата си, ами че Круппе щеше да е много по-тънък мъж от този, който виждаш сега да чезне пред тебе, с червената жилетка и всичко...

— Чакай! Обърках се! Тя каза, че...

— Зад тебе, о, хитри ми съгледвачо.

С новите оръжия в ръка, Торент бавно се обърна и видя, само на двайсетина крачки, гаснещия огън, гушналите се под кожата деца и Олар Етил, присвита от другата страна. Извърна се да благодари на непознатия, но него вече го нямаше, а и скромното му огнище с него. Вдигна оръжията и ги огледа. „Тези не са от сън. Истински са и добре направени. — Изпъна тетивата и я опита. — Духове! Тези риви трябва да са великани!“

Олар Етил едва се размърда, когато Торент се върна при огъня.

— Премисли, а?

Той остави лъка и колчана до себе си.

— Да.

— Толкова по-добре, пале. Лабиринтите са опасни места за глупци като тебе. Ако искаш да уважиш клетвата, която даде, най-добре е да стоиш край мен.

Торент хвърли последната бучка тор в огъня и загледа разхвърчалите се в нощта искри.

— Ще стоя, Гадателко на кости.

Главата ѝ отново се отпусна. Той я погледна. „Когато сънят поднесе последната си въздишка, стара вещице, ще съм тук да те събудя.“

Абси се превъртя насън и избърбори тихо и напевно:

— Кралалала. Хи-хи.

Но Торент видя, че очите му са затворени, а на лицето му има доволна усмивка. Детето облиза устни.

„Спаси ги, нали, Круппе? Браво на теб.“

Онос Т'уулан спря и бавно се обърна. Хиляда Т'лан Имасс стояха пред него, окъпани в нефритена светлина. „Толкова много? И в онази вихрушка там прахта на още стотици. Непознати. Призовани от разбулването на Телланн. Това ли искам? От това ли се нуждая?“ Изведнъж усети тежестта на погледите им, така неумолимо впити в него, и едва не се огъна. „Искания, нужди. Те са несъществени. Това е, което правя с волята си. «И цял свят може да бъде унищожен само от

тази сила. Или наново съграден.»“ Бавно се изправи, укрепнал от мисълта и от силата, която дойде с нея.

„Когато приключа, прахта ще бъде прах. Нищо повече. Не нещо оживяло с тайните си. Или натежало от скръб и ужас. Само прах.“

— Разбирате ли ме?

— Да, *Първи меч*.

— Аз ще ви освободя.

— *Още не, Първи меч*.

— Бих искал да вървя сам.

— *Тогава ще*.

Армията му се разпадна на сипеши се облаци прах, освен две фигури, застанали много зад легиона на Т'лан.

Онос ги погледа замислено, а след това ги прикани с жест.

Приблжиха се и жената заговори:

— *Първи меч*, някога съм вървяла по тези земи. И не съм.

— Името ти е Ристале Ев.

— Да.

— Думите ти нямат смисъл.

Тя сви рамене и посочи на север.

— Там. Нещо... тревожно.

— Олар Етил...

— Не, *Първи меч*. Това е по-близо.

— Любопитна ли си, Ристале Ев?

Воинът до нея, Улаг Тогтил, заговори:

— Има изгубени спомени в нея, *Първи меч*. Може би са взети от други Имасс — от онези, които са живели някога тук. Може би са нейни собствени. Онова, което ще се намери на север, е като съживяване на стара рана, но тя не може да я види. Само я чувства.

— Това, което търсиш — каза Ристале Ев на Онос, — е застрашено. Или поне така се опасявам. Но не мога да съм сигурна.

Онос Т'уулан ги изгледа замислено.

— Съпротивлявате ми се добре. И виждам силата, която намирате един в друг. Това е... странно.

— Това, *Първи меч*, е *любов* — отвърна Улаг.

Онос помълча, мъчеше се да проумее казаното от воина.

— Не я открихме вътре в себе си — каза Ристале Ев. — Намерихме я...

— Като камъче в поток — рече Улаг. — Бляскаво, чудесно...

— В потока, Първи меч, на твоите мисли.

— Когато планините тътнат и ледът във високите проходи най-сетне се натроши под пролетната топлина. — Улаг вдигна съсухрената си длан и я отпусна отново. — Потокът става порой, помита надолу всичко. Жесток потоп. И все пак... камъче, искрящо.

— Това е невъзможно — заяви Онос Т'уулан. — Няма такова нещо в мен. Огньовете на Телланн са изгорили душата ми. Заблуждавате се. Един друг.

Ристале Ев сви рамене.

— Утешителни заблуди — не са ли това даровете на любовта, Първи меч?

Онос я изглежда.

— Вървете тогава, двамата. Намерете тази заплаха. Разберете естеството ѝ и се върнете.

— Нищо повече ли не искаш от нас, Първи меч? — попита Улаг.

— Нас ли дебне тя, Ристале Ев?

— Не, Първи меч. Не мисля. Просто я... има.

— Намери този свой спомен, Ристале Ев. Ако наистина е заплаха за мен, ще го унищожа.

Онос Т'уулан гледаше как двамата Т'лан Имасс бавно се отдалечават на север. Първият меч бе привлякъл от силата на Телланн. Изтощен от нападите на Олар Етил, беше направил от нея непроницаема стена. Но имаше риск в това. Стената го правеше сляп за всичко отвъд нея.

„Заплахи за това, което търся, за съдбата, която желая за нас. Олар Етил е сама срещу мен. Не мога да се сетя за никой друг. В края на краищата не бягам от унищожението, а копнея да го срещна. Да го намеря в място по мой избор. Кой би могъл да ми откаже това?“

„Ристале Ев, спомените са безсилни — не ни ли научи Ритуалът на това? Намери това, което те безпокои, и се върни.“

„Улаг Тогтил, в твой език за цветя... бих искал да науча повече за това искрящо камъче, за тази възхитителна невъзможност.“

Тръгна отново, вече сам на голата равнина, и върхът на меча му мятеше искри от камъните в твърдата земя. Зад него се вдигаше стена от прах. Оживяла от тайни. Натезала от скръб и ужас. Все по-висока.

Ристале Ев се обърна и се загледа след Първия меч, в самотния му път на изток и прахта, завихрена зад него.

— Той не знае, нали?

— Твърде много се е затворил в себе си — отвърна Улаг Тогтил.

— Виж облака. Започнахме едва няколкостотин. Оставихме хиляди да крачат след него, както настоя. Но е събудил Телланн. Призовал е.

— Колко са вече, Ристале Ев?

— Пет хиляди? Десет?

— Онази стена, Ристале Ев, е огромна.

— Да — прошепна тя.

Изтече още миг. Обърнаха се и продължиха на север.

Мъглата се разчисти и Грънтъл видя, че гази в пресен сняг. На хиляда крачки вляво от него две стрोшени мачти стърчаха от бяла могила, навятият сняг бе струпан на висока дюна около останките от разбит кораб. Точно напред скални издатини очертаваха подножието на стръмен хребет, прорязан от тесни урви.

В равното подножие на стръмнините, прикътани в завета на скалите, стояха подобни на скелети рамки от стари колиби. Дъхът на сурова магия бе натежал във въздуха.

В гърдите му отекна тътен и той усети воинските души в себе си, струпали се и съживили силата си. Продължи напред.

Чу ниско ръмжение, спря и се напрегна, щом видя две големи котки да излизат от една пещера. Козината им бе нашарена в сиво и черно, като сенки по камъка. Горните им кучешки зъби стърчаха до долните челюсти. Зверовете го изгледаха, малките им уши се изпънаха назад покрай черепите.

Грънтъл се прозя широко. Пещерата бе точно зад колибите и от тъмното ѝ устие бълваше зловонна миризма. Той тръгна натам.

Двете саблезъби котки затичаха към него.

„Не са соултейкън. Нито д’айвърс. Това са си истински зверове. Ловци. Но изглеждат... гладни. Толкова ли сте безстрашни? Какво искате от мен?“

Вече съвсем близо до него, котките спряха, тази отляво клекна, а след това полегна върху тънкия сняг и се претъркаля на гръб.

Грънтъл се отпусна. „Гладни за компания.“ Пристъпи към пещерата и се шмугна в тъмното. Вместо жесток студ го посрещна зной, влажен и вонящ.

„Тя е тук. И ме чака.“

„О, как съм очаквал този момент. Трейк, изобщо не исках това. Изобщо не исках теб. И когато ме избра, толкова пъти ти казах, че е грешка. Стони, ако можеше да ме видиш сега, щеше да разбереш, щеше да разбереш причината... за всичко това.“

„Почти го виждам — онова единствено, бързо кимване, което да ми каже, че всичко е наред. Няма да се върна, но всичко е наред. И двамата знаем, че има места, от които не може да се върнеш. Никога.“

Помисли да се превъплъти, но бързо се отказа. Тя щеше да го срещне както тя избере, но той беше Смъртният меч на Трейк — поне за този ден. Глас зашепна в него, далечен, глух, настоя да се обърне, да избяга оттук, но той го пренебрегна.

Цепнатината се стесни, заизвива се и накрая свърши в огромна сводеста зала.

Тя стоеше срещу него: набита мускулиста жена, загърната в кожата на пантера, но гола отдолу. Скрытите ѝ под тъмните вежди очи блещукаха златни. Закръглено лице, гъста дълга черна коса. Широка ѝ уста с пълни устни беше стегната неприязнено.

Зад нея, върху напукана скална грамада, се виждаха развалините на къща. Стените се бяха огънали навътре и сякаш древно дърво бе израснало под сградата, разбило основите, но дървото вече бе мъртво. Скръб се сипеше от руините и вгорчи сетивата на Грънтъл.

Над нея, точно под купола, се вдигаше пара на облаци, осветени отзад, сякаш покривът сияеше, толкова сгорещен, че да стопи камъка. Зяпнал нагоре в тази изява на сила, Грънтъл за малко щеше да залитне напред и да падне по очи, притеглен към някакъв невъобразимо огромен свят. „Огромен, да, но не и пуст.“

Тя заговори в ума му, с онзи вече така познат напевен глас.

„Старвалд Демелайн, Смъртен меч, сега властва тук и преобразява самия камък. Никакъв друг портал не е останал. Колкото до тебе... паниката на твоя бог ли е това? Не биваше да идваш тук.“

Кажи му, Смъртен меч — кажи на моето дете, — няма да позволя намесата ти.“

„Твоето дете? Твърдиш, че си майката на Трейк, така ли?“

Долови мигновеното ѝ раздразнение.

„Първи мечове, Първа империя, Първи герои — бяхме народ, който се гордееше с такива неща, не че ни донесоха нещо добро. Родила съм много деца. Повечето вече са мъртви.“

„Като Трейк.“

„Първите герои бяха избрани, Смъртен меч, за да станат богове и така да избягат от смъртта. Единственото, което той предаде онзи ден на Равнините на Ламатат, бе смъртната му плът. Но като всеки бог, не може да рискува да се покаже наяве. Затова сътвори теб. Неговия Смъртен меч, оръжието на волята му.“

„Напомни ми да му благодаря за това.“

„Трябва да стоиш настрана тук. Елейнт идат. Опиташ ли се да им се противопоставиш, ще умреш, Смъртен меч.“

„Не, страх те е, че ще успея.“

„Няма да позволя това.“

„Значи ти и аз ще се бием в тази пещера, както съм го виждал в сънищата си...“

„Сънища? Глупак. Опитвах се да те предупредя.“

„Черна козина... кръв, последен дъх — жено, тези послания не бяха твои.“

„Малко време остана! Грънтъл, не се опълчвай на това! — Вдигна ръце. — Виж ме! Аз съм Килава Онасс, Гадателка на кости на Имасс. Отхвърлих Ритуала на Телланн и силата ми надмогва тази на вашите човешки богове. Това, което ще се случи тук, дори аз не мога да предотвратя — разбираш ли ме? То е... необходимо...“

Беше очаквал такива думи, но все пак настръхна. „Това чуваме винаги, нали? От пълководци, бойни главатари и жалки тирани. Оправдаващи поредната кошмарна епоха на избиване. На страдание, мизерия и отчаяние. И какво правим всички ние? Присвиваме се и търпим. Казваме си, че точно така трябва да бъде — стоях на покрива на здание и около мен загиваха хора. И то от моята ръка — богове! Онова здание плачеше с кръв!“

„За какво? Всички умряха — целият шибан град — всички онези хора — просто така си умряха!“

„Казах на Трейк, че е избрал погрешно. Изобщо не бях войник — презирам войната. Ненавиждам всички мръсни лъжи за слава и чест — ти, Килава, ако наистина си живяла толкова дълго, колкото твърдиш, ако Трейк е твоя рожба, значи си виждала свое дете да коленичи пред войната — сякаш самата война е някой проклет бог!“

„Но все пак искаш да живее — искаш твоето дете-бог, твоят Първи шибан герой, да продължава и да продължава. Войни без край. И мечът ще сече, и те ще падат — вечно!“

„Грънтъл, защо си тук?“

Той пристъпи напред и усети как се надигна и кипна кръвта му. „Не си ли се досетила? Ще се бия. Ще сваля твоя син — тук и сега. Ще убия кучия син. Край на бога на клането, на ужаса и насилието...“

Обзета от внезапна ярост, Килава нададе вой и изчезна в непроницаемо черна мъгла. Превъплътена в пантера, огромна колкото самия Грънтъл, присви се и скочи.

В ума си той видя едно-единствено, бързо кимване. „Да.“ Оголи зъби и се хвърли напред.

Далече на североизток нещо блещукаше. Маппо стоя загледан натам дълго, докато слънцето не изду хоризонта зад него, а след това потъна червено и подпухнало надолу покрай ръба на света. Далечният проблясващ огън се задържа още малко, като горящи хълмове.

Той извади меха от торбата си, отпи глътка и се наведе да огледа разранените си стъпала. Подметките на ботушите му се бяха разпразили от жестоките атаки на кристалните късове. По обед краката му се разкървавиха и всяко петно кръв изчезваше под настървен рояк пеперуди, сякаш цветя изникваха под всяка негова стъпка. „Такъв е дарът на живота в това изтерзано място.“ Вдиша дълбоко. Мускулите на краката му бяха като стегнати юмруци. Не можеше да продължи още много дълго без пълна нощ отдих.

„Но времето изтича.“

Отпи още глътка и прибра меха. Нараме торбата и отново пое на път. На североизток.

Нефритените копия врязваха пътека в нощното небе и надолу кървеше зелена светлина, преобразила равната пустиня в искрящо море. Докато тичаше, Маппо си представи, че прекосява дъното на

океан. Жестоко студеният въздух изпълваше дробовете му и хапеше като лед с всяко вдишване. Никога нямаше да изплува от това място. Тази мисъл го притесни и той я изхвърли от ума си с ръмжене.

Докато тичаше, високо горе прелитаха и лумваха звезди, нарастваха в смараглова буря и кръстосваха небесата. Струваше му се, че ако се заслуша достатъчно внимателно, ще ги чуе как съскат като нажежена пара и след това пламват с гръм, щом започнат последното си спускане. Но съсъкът бе от собствения му дъх, тътенът бе само тупането на сърцето му. Небето си оставаше безмълвно и горящите звезди оставаха далече, далече.

Скръбта в душата му бе започнала да добива горчив вкус. Състарена и грохнала, готова всеки миг да рухне. Не знаеше какво ще я замени. Примирение, каквото може да споходи болен човек в сетните му дни? Или просто ликуващо нетърпение да види как всичко свършва? В този момент дори отчаянието сякаш изискваше твърде много усилие.

Приближи се и впи очи в нещо, наподобяващо редица високи кристали, зелени като ледник и властващи над целия пейзаж напред. Изтощеният му ум се мъчеше да му придаде някакъв смисъл. „Каквото и да е... ред, шаблон...“

„О, богове. Виждал съм негови подобия преди. В камък.“

„Икариум...“

„Безсмъртен архитект, строител на монументи, ти тръгна да предизвикаш боговете, да се опълчиш на предачите на времето. Създател на онова, което не може да умре, но с всяко здание издигаш нещата, които най-много са ти нужни — спомените, които ние останалите толкова ревностно пазим — и те идват мъртвородени в ръцете ти. Всеки един мъртъв като предишния.“

„И виж ни, нас, които сме готови да се молим да забравим толкова много — съжаленията си, глупавите си избори, раните, които сме нанасяли цял живот — презираме този дар, тази свобода, която виждаме като клетка и в гръмогласния си гняв съжаляваме, че не сме точно като теб.“

„Създател на празни здания. Фантазър на безмълвни градове.“

Но колко пъти можеше да напомня на Икариум за приятелството? За драгоценната утеха на вярната дружба? Колко пъти можеше отново да запълва всички онези празни стаи? „Приятелю мой,

мой кладенец бездънен. Но кажа ли ти истината, ти ще посегнеш на живота си.“

„А толкова лошо ли е това? След всичко, което си направил?“

„А сега си заплашен. И безпомощен. Усещам го. Знам, че е самата истина. Боя се, че ще се събудиш в пълната си ярост и този път не само хора ще се окажат в обхвата на мечата ти. Този път ще има богове.“

„Някой те иска, Икариум, за свое оръжие.“

„Но... ако стигна пръв до теб, бих могъл да те събудя към това, което си. Бих могъл да изрека истината за историята ти, приятелю. И когато опреш върха на камата до гърдите си, бих могъл да се отдръпна. Да не направя нищо. Бих могъл да те почета с единственото нещо, което все още притежавам — себе си. Бих могъл да се окажа свидетелят на твоя единствен акт на справедливост.“

„Бих могъл да те склоня да се самоубиеш.“

„Възможно ли е това? Възможно ли е приятелството да ни доведе до това?“

„Какво бих направил после?“

„Бих те погребал. И ще плача над камъните. За своята загуба, както подобава за приятели.“

Градът бе неговото гениално творение — Маппо можеше да го види във всяка линия, — но щом се приближи и примижа към странно преливащата светлина и сенки в кристалните стени, видя доказателства, че е обитаван. Стъпките му се забавиха.

Натрошени черупки от плодове, дрипи, мухлясалата миризма на изсъхнали изпражнения.

Слънцето започваше да се издига — толкова далече ли се бе оказало това място? Приближи се към най-близкия, най-широк булевард. Щом мина между двете здания на ъглите, замръзна, зърнал за миг смъртно движение — там, отразено в кристалния фасет, издаден от стената вдясно. И щом се взря, го видя отново.

Деца. Преминаващи деца.

И все пак тук нямаше никой. „Никой освен мен.“

Излизаха от града — стотици и стотици деца. Тънки като клечки крайници и издути от глад кореми. Той гледаше процесията им и не видя нито един възрастен сред тях.

Продължи напред. Зърваше по пътя си в кристалите гледки от краткотрайното им обитаване, плахото им присъствие сред великолепия, макар и хладен, безчувствен разкош. „Икариум, започвам да разбирам. И все пак най-жестоката шега от всички е това, че никога вече не можеш да намериш това място отново.“

„Всеки път, когато казваше, че го чувстваш близо... този град бе мястото, което търсеше. Тези кристални машини на паметта. И дирята, която търсеше — все едно дали бяхме на друг континент, все едно дали бяхме на половин свят далече от тук — тя беше дирята на спомена. Спомена за този град.“

Вървеше напред, сглобяваше късовете по-отскорошна история, армията от деца и много пъти зърваше едно и също момиче, с уста покрита с ранички, с коса, избелена от всякакъв цвят. И огромни очи, които сякаш някак търсеха неговите — но беше невъзможно. Тя отдавна си бе отишла, с всичките други деца. Не можеше да е...

„Ах! Това е то! Оглася песен заклинание — прогонва д'айвърс. Опали геми елитри — това е детето.“

Беше излязъл на голям площад. Тя беше там и гледаше към него от наклонен кристален шпил. Той продължи напред, докато не застана пред нея. Очите ѝ го проследиха по целия път.

— Ти си само спомен — каза Маппо. — Функция на машината, която пленява минаващия през нея живот. Не може да гледаш към мен — не, някой е минал по моя път, някой друг е дошъл и е застанал тук пред теб. — След това се обърна рязко.

На петнайсет крачки, пред заключената врата на тясно здание, видя момче, високо, сгушило до гърдите си увито в парцали телце. Погледите им се срещнаха.

„Аз съм между тях. Това е всичко. Те не ме виждат. Виждат се един друг.“

Но очите на момчето го пронизаха като върхове на ножове. И то проговори.

— Не се обръщай.

Маппо се стъписа.

Зад него момчето отвърна:

— Икариас не може да ни задържи. Градът е затруднен.

Той отново се обърна към нея. Този път до нея стоеше момче с куп боклуци в мършавите си ръце. Взираше се с открито обожание в

профила на момичето. Тя издуха мухи от устните си.

— Бадале. — Гласът на високото момче се разнесе покрай него.
— Какво сънува?

Момичето се усмихна.

— Никой не ни иска, Рут. Никой. В своя живот те няма да променят нищичко, за да ни помогнат. В своя живот те правят още и още като нас, но когато казват, че са загрижени за бъдещето ни, лъжат. Думите са празни. Безсилни. Но аз видях думи с *истинска* сила, Рут, и всяка от тях е оръжие. *Оръжие*. Затова възрастните през целия си живот ги затъпават. — Сви рамене. — Никой не обича да го режат.

Когато момчето проговори отново, бе все едно, че стоеше на мястото на Маппо.

— Какво сънува, Бадале?

— Накрая взимаме със себе си своя език. Накрая ги оставяме всички зад себе си. — Тя се обърна към момчето до нея и се намръщи.
— Хвърли ги. Не ми харесват.

Момчето поклати глава.

— Какво сънува, Бадале?

Погледът на момичето се върна и се спря на лицето на Маппо.

— Видях тигър. Видях огре. Видях мъже и жени. После дойде една вещица и отведе децата им. И нито един от тях не се опита да я спре.

— Не беше така — прошепна Маппо. Но беше.

— После един препусна след тях — не беше много по-голям от тебе, Рут. Така мисля. Трудно беше да се види. Призрак излезе на пътя. Беше достатъчно млад, та все още да се вслушва в съвестта си.

— Не беше така! — простена Маппо.

— Това ли е всичко? — попита момчето на име Рут.

— Не — отвърна тя. — Но той чу достатъчно.

Маппо изрева. Залитна назад и ѝ обърна гръб, готов да побегне. Озърна се за миг назад и видя, че очите ѝ го следят. И тя заговори в черепа му:

„Огре, не мога да те спася и ти не можеш да спасиш него. Не и от него самия. Той е твойт Хелд, но всяко дете се събужда. На този свят всяко дете се събужда — и точно от това най-много се страхувате всички вие. Виж Рут. Той държи Хелд в прегръдката си. А ти, ти иди да намериш своя Хелд, да напълни още веднъж ръцете ти. Виж Рут.

Той изпитва ужас, че Хелд ще се събуди. Той е също като теб. Сега чуй стиховете ми. Те са за тебе.“

*„Тя те накара да избереш
кое дете да спасиш.
И ти избра.
Едно да спасиш,
другите да предадеш.
Не е лесен избор,
но го правиш всеки ден.
Не е лека тази истина,
но истината е всеки ден.
Едно от нас сред тези,
които изоставяш,
умира,
а има повече истини
на този свят,
отколкото мога да изброя.
Но всеки път, когато си отиваш,
остава споменът
и колкото и далече и бързо
да бягаш,
остава споменът.“*

Маппо се обърна рязко. И побягна от площада.

Ехото го подгони. Понесло гласа ѝ.

„В Икариас остава спомен. В Икариас чака гробницата на всичко, което е забравено. Където остава споменът. Където той ще е намерил своята истина. Избираш ли да го спасиш сега, Огре? Избираш ли да го доведеш в този град? Когато отвори собствената си гробница, какво ще намери?“

„Какво намира всеки от нас?“

„Ще дръзнеш ли да начертаеш живота си, Огре, с всяко мъртво дете, оставено след тебе? Виждаш ли, сънувах сън, който не мога да разкажа на Рут, защото го обичам. Сънувах гробница, Огре, пълна с всички мъртви деца.“

„Изглежда, всички ние сме строители на паметници.“

А Маппо ревеше и тичаше. Тичаше и оставяше след себе си диря от кървави стъпки, и от всички страни — отражението си. Пленено завинаги.

Защото споменът остава.

— Ще ти омръзне ли някога тази мрачна обреченост, Сек?

Секул Лат хвърли поглед към Ерастас.

— Да, когато на теб ти омръзне всичката тази кръв на ръцете.

Ерастас изръмжа.

— И задачата ти е да ми напомняш непрекъснато за нея ли?

— Честно казано, не знам. Сигурно бих могъл да си извадя очите и да благословя новооткритата си слепота...

— На раната ми ли се подиграваш сега?

— Не, прощавай. Мислех за поета, който един ден решил, че е видял твърде много.

Килмандарос зад тях попита:

— И това негово самоосакатяване промени ли света?

— Невъзвратимо, майко.

— Как така?

— Очите могат да бъдат корави като броня. Могат да бъдат втвърдени, за да виждаш, но да не чувстваш нищо, ако волята е достатъчно силна. Виждала си такива очи, майко — както и ти, Ерастас. Лежат безчувствени в кухините като каменни стени. Способни са да видят всякакво отвратително зверство. Нищо не прониква вътре, нищо не излиза навън. Е, онзи поет махнал тези камъни. Разкъсал булото завинаги. Тъй че каквото имало вътре, всичко се изляло навън.

— Но след като е станал сляп, нищо отвън не е могло да проникне вътре.

— Да, майко, но вече е било много късно. Трябва да е било, като си помислиш.

— Изляло се значи — избоботи Ерастас. — После какво?

— Бих се обзаложил, че е променило света.

— Не към по-добро — промърмори Килмандарос.

— Не изпитвам изгаряща нужда, Ерастас — каза Секул Лат, — да изцера злините на света. На този или на който и да е друг.

— Но все пак наблюдаваш критично...

— Ако всяко честно наблюдение накрая прозвучи критично, тогава честността ли отхвърляш, или акта на наблюдение?

— Защо не и двете?

— Вярно, защо не и двете? Бездната знае, така е по-лесно.

— Защо си правиш труда тогава?

— Ерастас, останали са ми две възможности за избор. Бих могъл да плача с основание или без никаква причина. Във второто намираме лудост.

— А първото по-различно ли е? — попита Килмандарос.

— Да. Част от мен избира да вярва, че ако плача достатъчно дълго, ще се изплача. И тогава в пепелта ще се роди нещо друго.

— Например какво? — настоя Ерастас.

Секул Лат сви рамене.

— Надежда.

— Виждаш ли тази дупка на лицето ми, Ашик? И аз плача, но моите сълзи са кръв.

— Приятелю, най-после си станал истинският бог на всички живи светове. Когато най-сетне застанеш на самия връх на цялото сътворение, ще ти вдигнем статуи в знак на свещеното ти нараняване, символ на вечното страдание на живота.

— Това ще го приема. Стига кръвта, стичаща се от лицето ми, да не е собствената ми.

Килмандарос изсумтя.

— Богомолците ти несъмнено ще са щастливи да кървят за теб, Ерастас, докато Бездната ни погълне всички.

— И жаждата ми няма да отстъпва на тяхната щедрост.

— Когато ние...

Но ръката на Килмандарос изведнъж стисна рамото на Секул и го обърна.

— Време е — изръмжа тя.

От хребета, на който стояха, низината на запад се простираше плоска, осеяна със скали и туфи жилава трева докъдето стигаше погледът. Но сега, под слънцето на късния предобед, пейзажът бе започнал да се променя. Изпъната в огромната извита сянка, земята

започваше да избелява, всички цветове се отцеждаха. От сиво в бяло, докато сякаш цялата низина се превърна в пространство от кости и пепел, а в далечината — в самия център на тази гола пустош — земята бе започнала да се надига.

— Тя се пробужда — каза Килмандарос.

— А сега — прошепна Ерастас и самотното му око заблестя ярко — ще говорим за дракони.

Хълм, там където не бе имало никакъв хълм допреди малко. Надигна се над хоризонта, изду се и се разшири — планина...

Видяха как изригна, взрив от пръст и камък.

Огромни пукнатини раздраха дъното на низината. Целият хребет се разтресе под краката им и тримата Древни богове се олюляха.

Докато стълбът от прах и пепел се издигаше към небето, докато облакът се разтваряше като гъба, за да запълни половината небе, звукът най-сетне стигна до тях, плътен като връхлитаща стена, и възпламени зашеметяваща болка в черепите им. Секул и Ерастас бяха съборени на земята и се затъркаляха надолу. Дори Килмандарос бе надигната във въздуха — Секул зяпна към нея, видя как устата ѝ се отвори широко в ужасяващ писък, който не може да чуе от воя на вятъра и съкрушителния тътен на взрива.

Превъртя се на гръб и се взря нагоре в огромния вихрен облак. „Коурабас. Върна се на света.“

Сред урагана бяха започнали да се оформят въртопи от пръст, прах и пушек. Видя как се извиха, изтласкани настрани сякаш от невидим стълб въздух в самия център на бурята.

„Крилата ѝ? Крилата ѝ ли ги правят? Древна кръв!“

Щом грохотът заглъхна, Секул Лат чу смеха на Ерастас.

— Майко?

Килмандарос се вдигаше на крака. Обърна се към сина си.

— Коурабас Отатарал ирас'Елейнт. Отатарал, Секул, не е нещо — това е титла. — Обърна се към Ерастас. — Блуден! Знаеш ли значението ѝ?

Смехът на едноокия Древен бог бавно замря. Той извърна очи и промърмори:

— Какво ме интересуват древни титли?

— Майко?

Взираше се в ужасната погибел на земя и небе на запад.

— Отас’тарал. Във всяка буря има едно око, място на... покой. Отас’тарал означава Окото на Отрицанието. А сега, над този свят, ние родихме буря.

Секул Лат се смъкна на земята и покри лицето си с оцапаните си с пръст длани. „Ще ми омръзне ли някога? Да. Трябва. Виждам какво сме развихрили. Виждам какво сме започнали.“

Ерастас залитна, падна на колене до Секул и той погледна изтерзаното му лице, и видя там безумно ликуване и горчив ужас. Усмивката на Блудния бе грозна.

— Виждаш ли, Сек? Те трябва да я спрат! Няма друг избор!

„Да, моля ви. Спрете я.“

— Започна да се движи — обяви Килмандарос.

Секул избута Ерастас настрани и се надигна. Но небето не разкриваше нищо: твърде много прах, твърде много пушек и пепел — плащаницата бе затулила две трети от небесата, а последната третина изглеждаше излиняла, сякаш отстъпваше. Неестественият сумрак се спускаше бързо.

— Накъде?

Майка му посочи.

— Проследи я по земята. Засега това е единственото, което можем да направим.

Секул Лат се изправи.

— Там — посочи тя.

Широк откос бяла смърт, изпънат в права линия.

— Североизток — прошепна той, загледан как бавната, опустошителна гибел прорязва пейзажа. — Всичко, което лежи под нея...

— Където мине тя — каза Килмандарос, — никакъв живот няма да се върне никога. Покоят на материята става абсолютен. Тя е Окото на Отрицанието, центърът на бурята, където всичко трябва да умре.

— Майко, твърде далече стигнахме. Този път...

— Твърде късно е! — вресна Ерастас. — Тя е сърцето на магията! Без Окото на Отрицанието не може да има магия!

— Какво?!

Но Килмандарос клатеше глава.

— Не е толкова просто.

— Какво не е просто? — настоя Секул.

— След като вече е освободена, Елейнт трябва да я убият. Няма друг избор. Тяхната сила е магическа, а Коурабас ще убие всичко, от което зависи магията. А след като е неуязвима за чародейството им, ще трябва да е с нокти и зъби, а за това ще е нужен всеки Елейнт — всяка буря, докато се събуди самата Тиам. А колкото до К'рул, той вече не може да отказва на призивите на Блудния — тъкмо той обузда хаоса на драконите, преди всичко.

— Те трябва да я убият! — изкрещя Ерастас. Кръвта, стичаща се от окоето му, вече бе почерняла от прахта.

Килмандарос изсумтя уклончиво.

— Ако наистина я убият, Ерастас, тогава бурята умира. — Извърна се към него. — Но ти знаеше това — или най-малко се досещаше за истината. Това, което търсиш, е смъртта на цялото чародейство, подчинено на законите на контрол. Искаш да сътвориш свят, където никой смъртен не може да те нарани, никога повече. Свят, където кръвта е осветена в твоё име, но всъщност нямаме никаква сила да се месим, дори да го искахме. Искаш да бъдеш почитан, Ерастас, но в култ, при който не си длъжен да даваш нищо в замяна. Правилно ли предположих?

Секул Лат поклати глава.

— Не могат да я убият...

Ерастас се обърна към него побеснял.

— Но трябва! Казах ти! Ще се погрижа всички да бъдат унищожени! Месеците се богове — *искам децата ни да са мъртви!* К'рул ще разбере — ще види, че няма друг начин, никакъв друг начин да се сложи край на тази продажна, жалка трагедия. — Изпъна пръст към Секул. — Мислеше си, че това е игра, нали? Мамиш с ашиците и после смигваш на курвата? Аз *призовах* Древните богове! К'рул мисли да ме пренебрегне? Не! Принудил съм го! — Изведнъж се изкиска, пръстите му потрепераха. — Тя е съсирек, потекъл в жилите му! И ще намери мозъка му, и той ще умре! Аз съм Господарят на Крепостите и *няма да бъда пренебрегнат!*

Секул Лат залитна назад.

— Те я оковаха първия път. Защото убийството ѝ не беше избор — не и ако искаха да запазят лабиринтите живи. — Обърна се рязко към Килмандарос. — Майко... ти ли...

Тя извърна очи и промълви:

— Уморих се от това.

„Умори се?!“

— Но... но сърцето на Сакатия бог...

— Какво ни интересува онова изсъхнало парче месо? — викна Ерастас. — Той ще е също толкова мъртъв като всички други, когато това свърши! Също и Форкрул Ассаил — и всички други, които мислят да ми се опълчат! Ти не ми повярва, Сек — предпочете да не ме вземеш на сериозно — *отново*.

Секул Лат поклати глава.

— Вече те разбирам. Твоят истински враг е Господарят на Драконовата колода. Дракони, които са лабиринти — цялата нова, сурова сила. Но знаеше, че не можеш да се надяваш да се мериш с онзи Господар — не и докато боговете и лабиринтите остават господстващи. Затова си съставил план да убиеш всичко това. Колодата, магията на драконите, Господаря — боговете. Но какво те кара да мислиш, че Крепостите по някакъв начин ще се окажат неуязвими за Окоето на Отрицанието?

— Защото Крепостите са Древни, глупако. Спазаряването на К'рул с Елейнт направи цялата тази бъркотия — това доведе лабиринтите в световите, това наложи ред над хаоса на Старата магия. Заговорът на К'рул да бъде избран един дракон между Великия клан, избран да стане Отрицателя, Отатарала, докато всички други ще се самооковат в аспекти на магията. Те наложиха закон над чародейството и сега аз ще разбия този закон. Завинаги!

— К'рул искаше мир...

— Искаше да ни стъпче! И го направи — но това свършва днес! Днес! Секул Лат, не се ли съгласи да сложим край на всичко това? Според думите ти се съгласи!

„Не бях сериозен. Никога не съм бил сериозен. Това е проклятието ми.“

— Е, Ерастас, щом няма да търсиш сърцето на Сакатия бог, къде ще отидеш сега?

— Това си е моя работа — отсече той, обърна се и огледа бялата рана, прорязала земята. — Далече. — Обърна се отново към Секул. — Маел най-сетне разбира какво сме направили тук — но кажи ми, виждаш ли го? Тича ли сега към нас с цялата си ярост? Не. А Ардата? Знай, че тя също крои нов заговор. Както и Олар Етил — Древните

отново се приближават към възнесение, връщане на власт. Много работа има да се свърши.

И Блудния тръгна. На юг.

„Бяга.“

Секул се обърна към Килмандарос.

— Вече виждам пътя си, майко, от този момент насетне. Да ти го опиша ли? Виждам себе си скитник, изгубен и сам. Това е видение — виждам го ясно като ден. Е... — Смахът му бе сух. — Всеки пантеон има нужда от един глупак, олигавен и подивял.

— Синко — отвърна тя. — Това е само план.

— Моля? Какво?

— Блудния. Това, което развихрихме, не може да бъде удържано. Сега, повече от всякога, бъдещето е неизвестно, в каквото и да избере да вярва.

— Може ли отново да бъде окована, майко?

Тя сви рамене.

— Аномандър Рейк е мъртъв. Другите Елейнт, които съучастваха в оковаването, също са мъртви.

— К'рул...

— Тя е развихрена в *него*. Нищо не може да направи. Елейнт, които дойдат, ще се сразят с нея. Ще се опитат да я съкрушат — но Коурабас отдавна е предала разсъдъка си и ще се бие с тях до горчивия край. Очаквам повечето да умрат.

— Майко, *моля те*.

Килмандарос въздъхна.

— Няма ли да останеш с мен, синко?

— За да видя срещата ти с Драконъс? Не мисля.

Тя кимна.

— Драконъс ще те убие!

Тя го погледна с изгарящи очи.

— Беше само план, скъпи ми синко.

ШЕСТА КНИГА

ОКОВАНИЯТ

*Ако знаеше къде води тази пътека,
би ли я извървял?
Ако знаеше болката на любовта в края,
би ли я изживял?*

*В тъмно върти се колелото,
в тъмно прахта лежи,
в огън червен гори колелото,
в тъмно слънцето кръжи.*

*Ако знаеше мисълта в главата си,
би ли я изрекъл?
Ако знаеше, че с една дума предаваш
приятел,
би ли я промълвил?*

*В тъмно върти се колелото,
в тъмно прахта лежи,
в огън червен гори колелото,
в тъмно слънцето кръжи.*

*Ако знаеше лицето на мъртвия,
би ли го докоснал?
Ако с тази монета душа откупва пътя си,
би ли я откраднал?*

*В тъмно върти се колелото,
в тъмно прахта лежи,
в огън червен гори колелото,*

в тъмно слънцето кръжи.

Заклинение на
Спарак
Псалм VI „Смехът
на лешояда“
Спарак Нетем

17.

Лицата в безмълвни редици ще чакат
докато взимам всякое от тях в ръцете си
за да си спомня какво е
да бъда който не съм.
Ще повехнат ли някога в бяло
всички тези борби?
Или ще се стопят като сняг по камък
в зноя на утрото?
Усещате ли дланите ми?
Тези обрулени криле
от сънища за полет —
оголени —
са похабени дарове.
И все пак здраво се държа и се катеря
през очите ви —
които чакат ме
далече от разбитите гнезда
и гледките с насилие
всеки търсец лесно ще намери
клонките прекършени
туфите пера и косми
пролятото и вече засъхващо —
скочихте ли нависоко
бързи и невредими?
Толкова много лъжи оставяме
сладката храна с която крепнем
ала редиците са неподвижни
и на място пътуваме
каквото ви приканвам да изгубите
отдавна съм предал
ала каквото умолявам да намерите
трябва ли след това да изгубя?

*В тези редове има сказания
за всяка бръчка за всяка скършена усмивка.
И тъй, приближете се
и пресушете тези сълзи,
че почвам да разказвам.*

Незасвидетелствани
те
Фишер кел Тат

„Тези войници.“ Двете думи висяха в ума ѝ като месо от куки на касапин. Въртяха се бавно, безцелно. Капеха, но капките бяха започнали да забавят. Легнала на хълбок върху купищата увита храна, Бадале можеше да отпусне глава на една страна и да вижда грубия път, изпънал се зад тях. Вече не оставаха много неща зад тях — освен телата, — а под светлината на Нефритените странници тези бледи тела приличаха на съборени статуи от мрамор от двете страни на отдавна изоставения път. Неща, чиито разкази са свършили, чиито истории са изгубени завинаги. Щом ѝ омръзнеше тази гледка, можеше да се загледа в обратната посока, напред, а отвисоко колоната бе като подут червей, с хиляди глави по дългия му гръб, всяка от тях роб на същото това пълзящо туловище.

От време на време червеят изхвърляше част от себе си, умряла част, и тези късове биваха избутвани настрани. Ръце се пресягаха от червея, събираха парчета дрехи, които щяха да се използват през деня, навързани за навеси — подарена сянка от мъртвите, — и щом захвърлените късове се окажеха близо до нея, бяха почти голи и се бяха превърнали в мраморни статуи. „Защото щом нещата се провалят, събаряш статуите.“

Точно пред нея голите гърбове на теглещите лъцяха от драгоценната пот, докато се напрягаха в яремите. А дебелите възета се усукваха, изпъваха се и бълваха лъскава прах по цялата си дължина. „Тези войници ги наричат тежки. Някои от тях поне. Тези, които не спират, които не падат, които не умират. Тези, които плашат другите и

ги карат да продължават напред. Докато не паднат мъртви. Тежки. Тези войници.“

Замисли се отново за онзи ден. Слънцето се беше разляло по хоризонта. Денят си отиваше, а беше ден, в който никой не проговори, когато Змията се беше смълчала. Беше вървяла на три крачки зад Рут, а Рут вървеше изгърбен над Хелд, която се беше сгушила в прегръдката му, и очите на Хелд бяха затворени срещу блясъка — но пък те винаги бяха затворени, защото толкова много на този свят бе твърде тежко за гледане.

Това щеше да е последната им нощ. Знаеха го — цялата Змия го знаеше. Бадале не беше казала нищо, с което да ги разубеди. Навярно и тя се беше предала — трудно бе да се разбере със сигурност. Упорството може да съхрани целостта си, макар и да е направено само от въглини и пепел. Гневът може да изглежда жарък на допир, докато всъщност е студен и безжизнен. Така светът може да заблуди. Може да излъже и с лъжата да донесе заблуда. Да ти внуши представата, че каквото е, е истина. Така светът може да превърне една вяра във фатална болест.

Загледа се в гърбовете на тежките и си спомни още.

Стъпките на Рут се поколебаха. Спря се. Гласът му изпраща с безсловесен звук, а след това изпраща отново и той каза:

— Бадале. Мухите вече вървят.

Тя погледна краката си, да види дали ще могат да я отведат поблизо до него, и те бавно, с убийствена болка, я отведоха. И далече напред, там, накъдето гледаше той със заслепените си затворени очи, видя гъмжащи фигури, излизаха черни от червения блясък на залеза. Черни и гъмжащи. Мухи. И вървяха на два крака, едно гъмжило, после друго и друго, извираха от кървавата светлина.

— Мухите вървят — каза Рут.

Но тя ги беше прогонила. Последната ѝ повеля със сила, тази, която я бе изразходила. И сега, този ден, вече не издихваше от устните си нищо освен въздух.

Бадале примижа.

— Искам пак да съм сляп, Бадале.

Тя погледна подпухналите мехури на мястото на очите му.

— Още си сляп, Рут.

— Тогава... те са в главата ми. Мухите... *в главата ми*.

— Не. И аз ги виждам. Но бръмченето — то просто е слънчевата светлина зад очите ти. Рут, те са хора.

Той залитна и едва не се строполи, но направи крачка встрани и с ужасно изящество се изправи.

— Бащи.

— Не. Да. Не.

— Върнали ли сме се, Бадале? Върнали ли сме се някак?

— Не. Вървим на запад. Със слънцето, всеки ден, всяка вечер. — Замълча. Змията се гърчеше зад двамата, мършавото ѝ тяло се свиваше, сякаш това можеше да го опази. Фигурите от залеза се приближаваха. — Рут, има... деца.

— Какво е онова по кожата им — по лицата им?

Тя видя единствения баща сред тях, ръждивосива брада, очите му изпълнени със страдание, както са очите на някои бащи — когато за последен път прокуждат децата си. Но лицата на децата задържаха вниманието ѝ. *Татуировки*.

— Те са се белязали, Рут.

„Капчици. Черни сълзи. Не, вече виждам истината. Не са сълзи. Сълзите са пресъхнали и никога вече няма да се върнат. Тези знаци, на лица и на длани, на ръце и рамене, и гърди. Тези знаци.“

— Рут.

— Бадале?

— Те имат нокти.

Той издиша хрипливо, разтреперан.

— Опитай се, Рут. Очите ти. Опитай се да ги отвориш.

— Не мога...

— Опитай се. Трябва.

Бащата, с тълната негови деца с нокти, се приближи. Бяха напрегнати — виждаше го ясно. „Не ни очакваха. Не идват да търсят нас. Не са тук, за да ни спасят.“ Вече виждаше страданието им, жаждата, стиснала лицата им като ноктести ръце на скелет. „Ноктите ще те накарат да страдаш.“

И все пак бащата, застанал вече пред Рут, се пресегна към меха, окачен на оръжейния му колан. Малко вода имаше в него, виждаше се

ясно по това колко е сплескан и по лекотата, с която го вдигна. Дръпна запушалката и го подаде на Рут.

А той на свой ред поднесе напред Хелд.

— Тя първо — каза Рут. — Моля ви, малкото първо.

Жестът бе недвусмислен и без да се поколебае, таткото пристъпи напред, и докато Рут дръпваше парцала от малкото сбръчкано личице на Хелд, брадатият мъж се наведе.

Бадале го видя как се присви от ужас, видя го как се взря в присвитите очи на Рут.

Затаи дъх. Зачака.

А той наклони меха, опря отвора на устата на Хелд и водата закапа. Тя въздъхна.

— Този татко, Рут, е добър татко.

Едно от ноктестите деца, година-две по-голямо от Рут, се приближи и нежно пое Хелд от ръцете му. Той понечи да се възпротиви, но нямаше нужната сила и когато бебето се озова в ръцете на непознатото момче, ръцете на самия Рут останаха присвити, все едно още я държеше, и Бадале видя как са се свили и стегнали сухожилията на лактите му. И мисълта ѝ се върна назад, помъчи се да си спомни кога за последен път бе видяла Рут да не държи Хелд, и не можа.

Бебето вече бе призрак в ръцете му.

Таткото плачеше — тя виждаше вадичките, стичащи се по коравите му, изпечени от слънцето страни — и натика мундщука в устата на Рут, насила го пхна между устните му. Няколко капки и отново навън.

Рут преглътна.

Другите деца с нокти се шмугнаха покрай тях, в навитата Змия, всяко заизважда меха си. Но не бяха достатъчно. Въпреки това продължиха.

И сега Бадале видя нова Змия, излизаше от залеза, и тази беше от желязо и ризници, и тя знаеше, че я е виждала вече, в сънищата си. Беше виждала отвисоко тази искряща змия. „Татковци и майки, но всички деца. А там — виждам я — онова там е единствената им майка. Виждам я. Идва.“

Около жената се изсипаха хора, с още мехове с вода.

Тя спря до брадатия мъж, очите ѝ се спряха на Бадале, а когато заговори, бе на езика от сънищата на Бадале.

— Фидлър, те вървят в грешната посока.

— Да, адюнкта.

— Виждам само деца.

— Да.

Зад тази жена заговори друг войник.

— Но... Адюнкта, чии са те?

Тя се обърна.

— Няма значение, Юмрук, защото вече са наши.

Рут се обърна към Бадале.

— Какво казват?

— Казват, че трябва да се върнем обратно.

— Обратно? — прошепна той.

— Рут, ти не се провали — каза Бадале. — Ти поведе Змията и слепият ти език пробяга навън, и намери тези чужденци, които вече не са чужди. Рут, ти ни изведе от смъртта в живота. Рут... — Пристъпи към него. — Вече можеш да отдъхнеш.

Брадатият мъж — когото нарекоха Фидлър — успя да задържи Рут, но двамата паднаха на колене.

Адюнктата пристъпи към него.

— Капитане? Жив ли е?

Той долепи ухо до гърдите на Рут, после вдигна очи.

— И да бие все още сърцето му, адюнкта, не мога нито да го усетя, нито да го чуя.

Бадале заговори на езика им.

— Жив е, татко. Просто си отиде. За малко.

Мъжът, когото мама бе нарекла „Юмрук“ и който бе отстъпил назад, се приближи към нея.

— Дете, как така говориш малазански? Коя си ти?

„Коя съм? Не знам. Никога не съм знаела.“ Погледна мама в очите.

— Рут ни доведе до вас. Защото вие сте единствените останали.

— Единствените?

— Единствените, които няма да ни оставите. Ти си нашата майка.

При тези думи адюнктата сякаш се стъписа и очите ѝ пламнаха от болка. Извърна лице от Бадале, а тя посочи Фидлър.

— А той е нашият татко и скоро ще си отиде, и никога повече няма да го видим отново. Както става с татковците. — Тази мисъл я натъжи, но тя тръсна глава да махне тъгата. — Просто така става.

Адюнктата трепереше и сякаш не можеше да погледне Бадале. Вместо това се обърна към мъжа до себе си.

— Юмрук, отворете резервните бурета.

— Адюнкта! Погледнете ги! Половината ще умрат преди разсъмване!

— Юмрук Блистиг, дадох заповед.

— Не можем да хабим никаква вода! Не и за тези... тези...

— Подчинете се на заповедта ми — каза адюнктата с много уморен тон. — Или ще заповядам да ви екзекутират. Тук. Моментално.

— И ще се изправите пред открит бунт! Заклевам се...

Фидлър се беше изправил, тръгна и застана пред Юмрук Блистиг толкова близо, че Юмрукът отстъпи назад. Фидлър не каза нищо, само се усмихна и белите му зъби блеснаха изпод сплъстената ръждива брада.

Блистиг изръмжа и се обърна.

— На ваша отговорност тогава.

— Капитани Юил и Гъд, придружете Юмрука — каза адюнктата.

Мъж и жена, които се бяха задържали назад, се обърнаха и тръгнаха от двете страни на Блистиг назад по колоната.

Фидлър се върна при лежащия на земята Рут. Коленичи до момчето и отпусна длан върху мършавото му лице. След това вдигна очи към Бадале.

— Той ви преведе?

Тя кимна.

— Колко далече? Колко време?

Тя сви рамене.

— От Коланси.

Мъжът примига, обърна се за миг към адюнктата, после отново към Бадале.

— Колко дни трябва да се върви до вода?

Тя поклати глава.

— До Икариас, където има кладенци... Не мога да си спомня. Седем дни? Десет?

— Невъзможно — каза някой от тълпата, събрала се зад адюнктата. — Имаме запаси само за ден. Без вода, три дни най-много... Адюнкта, не можем да се справим.

Бадале кривна глава.

— Където няма вода, има кръв. Мухи. Елитри. Където няма кръв, има деца, които са умрели.

— Юмрук Блистиг е прав този път, адюнкта — каза някой. — Не можем да направим това.

— Капитан Фидлър.

— Да?

— Наредете на съгледвачи да отведат онези, които могат да вървят, до фургоните с храна. Помолете хундрилите да се погрижат за тези, които не могат. Вижте всяко да получи вода и храна, ако могат да намерят.

— Да, адюнкта.

А после пхна ръце под Рут и го вдигна. „Рут сега е Хелд. Той носеше Хелд, докато вече не можеше да я носи, а сега го носят, и така продължава това.“

— Адюнкта — рече тя, докато Фидлър отнасяше Рут, — наричат ме Бадале и имам стихове за теб.

— Дете, ако постоиш още малко без помощ, ще умреш. Ще чуя стиховете ти, но не сега.

Бадале се усмихна.

— Да, мамо.

„И за вас имам стихове.“ Взираше се в напрегащите се гърбове, в изпъващите се въжета, в съборените статуи край пътя. Две нощи вече след онази среща, последния път, когато Бадале бе видяла адюнктата. Или мъжа на име Фидлър. А водата вече бе свършила и Рут все още не искаше да се събуди, и Садик седеше върху балите и редеше боклуците си на фигурки, и след това отново ги прибираще, за следващия път.

Слушаше караниците. Чуваше свадите, виждаше кипналите изведнъж въртопи, където замахваха юмруци, счепкваха се войници, вадеха се ножове. Гледаше как тези мъже и жени залитат напред към

смъртта, защото Икариас бе много далече. Нищо не им беше останало за пиене, а онези, които пиеха собствената си пикня, вече започваха да полудяват, защото пикнята е отрова — но не пиеха кръвта на мъртвите. Просто ги оставяха да лежат на земята.

Тази нощ беше преброила четиридесет и пет. Предната нощ бяха трийсет и девет, а в деня между тях бяха изнесли седемдесет и две тела от лагера, без да си правят труда да копаят ров, просто ги оставиха да лежат в редици.

Децата от Змията бяха на фургоните с храна. Тяхното вървене бе свършило и те също умираха.

„Икариас. Виждам кладенците ти. Бяха почти пресъхнали, когато те оставихме. Нещо отнема водата им, дори и сега. Не знам защо. Но няма значение. Няма да стигнем до тях. Вярно ли е тогава, че всички майки трябва да се провалят? И всички бащи трябва да си отидат, и никога повече да не ги видим отново?“

„Майко, имам стихове за теб. Ще дойдеш ли при мен? Ще чуеш ли думите ми?“

Фургонът трополеше, тежките се напругаха. Умираха войници.

Вече бяха излезли на път. Съгледвачите на Фидлър го бяха проследили лесно. Малки избелели кости, всички, които бяха паднали зад момчето на име Рут и момичето, наречено Бадале. Всяка малка купчинка, в която се спънеше, бе обвинение, ням укор. Тези деца. Бяха направили невъзможното. „А сега ние ги предаваме.“

Чуваше кръвта в собствените си жили, трескава, нахлуваща в кухи места, и звукът, който издаваше бе несекващ вой. Вярваше ли все още адюнктата? Сега, след като вече умираха с десетки, държеше ли все още на вярата си? Когато решимостта, когато упоритата воля се окажат недостатъчни, тогава какво? Нямаше отговори на тези въпроси. Ако я потърсеше... „не, има си ги предостатъчно. Всички са постоянно на главата й. Юмруци, капитани, лечители.“ Освен това говоренето бе изтезание — устните се разцепват, подпухналият език се мъчи да се размърда, гърлото е стегнато и раздрано. Всяка изречена дума беше болезнена.

Вървеше със съгледвачите си и не искаше да се задържи назад, да види какво става в колоната. Не искаше да види разпадането й.

Теглеха ли все още неговите тежки фургоните? Ако го правеха, бяха глупци. Останали ли бяха още от онези примрели от глад деца? Онова момче, Рут — който беше носил онова нещо толкова дълго в ръцете си, че изглеждаше невъзвратно осакатен, — още ли беше в кома, или беше издъхнал, повярвал, че ги е спасил всички?

„Това би било най-добре. Да яхне заблудата към забрава. Никакви призраци няма тук, не и в тази пустиня. Душата му просто се е отнесла. Просто. Мирно. Вдига се, понася онова бебе — защото винаги ще носи онова бебе. Лек път, момче. Лек път и на двама ви.“

Бяха дошли да потърсят майка и татко. Хиляда деца, хиляда сирачета — но започваше да разбира тук, на този път, точно още колко са били — в този керван, който Бадале бе нарекла Змията, и осъзнаването на това се извиваше като нож в гърдите му. „Коланси, какво си направил? На своя народ? На децата си? Коланси, нямаше ли по-добър отговор от това? Богове, ако можехме да те намерим — ако можехме да се изправим срещу теб на бойно поле. Щяхме дадем отговор на престъпленията ти.“

„Адюнкта, беше права да търсиш тази война.“

„Но не беше права да мислиш, че можем да я спечелим. Не можеш да водиш война срещу безразличието. Ах, чуите ме само. Но мъртъв ли съм аз? Още не.“

Предния ден, когато целият лагер бе притихнал, докато войниците лежаха неподвижни под мухите, беше бръкнал в торбата си и бе отпуснал ръката си върху Драконовата колода. И... нищо. Безжизнено. Тази пустиня беше празна и никаква сила не можеше да стигне до тях. „Направили сме боговете слепи за нас. Боговете и врага напред. Адюнкта, разбирам основанията ти за това. Разбрах ги тогава, разбирам ги и сега. Но виж ни — ние сме хора. Смъртни. Не по-силни от който и да е друг. И колкото и да искаш да направиш от нас нещо повече, нещо по-голямо, изглежда, че не можем да бъдем каквото искаш.“

„Не можем да бъдем и каквото ние искаме. И това, повече от всичко друго, ни съкрушава сега. Но все пак още не съм мъртъв.“

Замисли се отново за мига, когато бяха намерили децата. За начина, по който съгледвачите му — самите те не много по-големи — се движеха толкова сериозни сред бежанците, раздадоха им всичката вода, която носеха — цялата дажба за нощния преход бе раздадена, от

една уста на друга, докато и последните капки не бяха изцедени от меховете. А след това младите хундрили можеха само да стоят безпомощни, всеки обкръжен от деца, които протягаха ръце — не за да сграбчат или да искат, а да докоснат и в това докосване да отдадат благодарност. Не за водата — тя беше свършила, — а за жеста.

Колко трябва да паднеш, за да си благодарен само заради едното желание? Заради едното безсилно намерение?

„Онези, които са ви прокудили...“

„Но ние имаме съюзници и пред тях няма никаква преграда, нищо, което да забави марша им към Коланси. Геслер, покажи на Сторми истината за това и срежи нашийника му. Остави го да нададе вой и да накара самите Хрътки да затреперят от страх! Остави го да се развихри, Гес, моля те.“

„Защото не мисля, че ние ще успеем.“

Костите на врата му изскърцаха, когато вдигна глава и се загледа с гняв към Нефритените странници. Вече изпълваха цялото небе, огнени сечове по небесния лик. „Повръща ми се от поличби. Гадни ми се от тези отвратителни неща. Но... ако вие, там горе, изобщо не сте това? Ако странстването ви си е само ваше, без никаква крайна цел, никаква причина или предназначение? Ако утре или вдругиден най-сетне се спуснете, за да ни заличите всички, да направите безсмислена всяка наша борба, всяка наша велика и благородна кауза? Какво ни казваш тогава, о, прекрасна вселено?“

„Предопределението е лъжа.“

„Но тогава интересува ли ме изобщо? Виж тези кости, по които стъпваме. Вървим дотам, докъдето можем, и после спираме. Просто е така. Това и нищо повече. Тъй че... сега какво?“

— Змии — каза Банашар и примига. Да се гледа с трезви очи беше непоносимо тежко. „Много по-добре е, когато всичко е размътено. Много по-добре.“ — Това може да е било първият ми страх, когато за първи път стъпих в онова гнездо на пепелянки, което така нехайно наричахме Храма на Д’рек. Погледни в лицето това, от което те е страх, не гласеше ли така мъдрият съвет? Може би трезвостта е истинското проклятие, осъзнаването, че страхът не укрепва характера и че онзи съвет е боклук, а светът е пълен с лъжци.

Адюнктата крачеше мълчаливо до него. Не че очакваше отговор, след като вече не беше сигурен дали думите му всъщност излизат от гърлото. Възможно беше — и всъщност силно вероятно — всичко, което бе изрекъл през последните два дни, да си е било само в ума му. Но пък така беше по-лесно.

— Бунт. Дори самата дума ме кара да изпитвам... завист. Никога не съм го чувствал — тук, в душата си. Никога не съм изпитвал нито миг на непокорен гняв, непозната ми е настойчивостта на този гняв за правото да бъде точно такъв, какъвто иска да е. Дори да не знае какъв точно иска да е. Просто го иска... Разбира се, пианството е сладкото поражение. Светая светих за страхливците — а всички ние, пианиците, сме страхливци и не позволяваме на никого да ни убеди в обратното. Това е единственото нещо, в което ни бива, най-вече защото е едновременно причината и средството, чрез което бягаме. От всичко. Точно затова пианицата има нужда да остава пиан.

Хвърли поглед към нея. Слушаше ли го? Имаше ли нещо друго, което да слуша?

— Да продължим нататък — тази тема ме плаши. Друга велика представа ни чака, стига да се сетя за някоя. Змии значи? Е, разбира се, че е велика представа — момичето, което ни дава такива имена. Техни. Наши. Змии в пустинята. Дръзко е, като си помислиш. Змиите са адски трудни за убиване. Плъзгат се под крака ти. Крият се от очите ти.

— Тъй че... хм, а знанието? — продължи той. — След като знанието се превръща в немилост. След като на истината започва да се гледа като на осъждане, вместо на освобождение. След като просветлението започва да показва единствено мрачния патос на безкрайния ни списък от провали. И така нататък. Но тези възгледи, е, те идват от онези, които искат да окуражат невежеството — съдбовно важна тактика в задържането им на власт. Освен това истинското знание те принуждава да действаш...

— Нима?

Той замълча и се помъчи да го обмисли, но само го жегна страх.

— Права сте, да продължим по-нататък. Ако има нещо, което знам, то е, че за някои неща не искам да знам нищо. Тъй че... а, в приемането на неочакваните ни гости, ще говорим ли за героизъм?

Смайлс се люшна напред, изпънала ръка, и в следващия миг се смъкна на коляно. Ботъл зае позиция зад нея, за да ѝ пази гърба, и късият меч в ръката му затрепери сякаш от само себе си.

Видя как Тар се запровира назад през гъстата гмеж. Лицето му бе по-мрачно от всякога.

— Корик! — сопна се той.

— Тук, сержант.

— Жив ли си?

— Засякох погледа на един — отвърна мъжът. Половината му лице беше плувнало в кръв, но не беше негова. — Хиени съм виждал да гледат по-разумно. — Посочи с кървавия дълъг нож в ръката си. — Онзи ефрейтор там го насъска...

Мъжът, когото сочеше, бе паднал на колене. От редовните. Як, с широки рамене, дръжка на нож бе щръкнала от дясната страна на гърдите му. Кипнала кръв течеше от устата и ноздрите му.

Тар огледа навъсено наоколо и погледът му се спря на Ботъл. Приблужи се.

— Смайлс... погледни ме, войник.

Тя вдигна глава.

— Както каза Корик, сержант — не сме слепи и не сме тъпи. Видях как пак дава знак и му пуснах ножа.

Тар погледна Ботъл в очите.

Ботъл кимна.

— От дванайсет крачки. В тъмното, в тълпа.

Издъхващият ефрейтор беше отпуснал брадичката на гърдите си и сякаш бе зяпнал в коленете си. Коураб се приближи до него и го бутна. Мъжът се строполи. От устата и носа му бликна последната кървава пяна, преди тялото да застине.

— Двама ли свалихте? — попита Тар.

Ботъл усещаше омразата в погледите на струпаните наоколо редовни и потръпна, когато Коураб отвърна:

— Трима, сержант. Първите двама бяха за отвличане на вниманието, още двама дойдоха ниско отзад, към фургона. Аз свалих първия, Кътъл подгони последния — още го гони, предполагам.

— Навън? Дъх на Гуглата!

Смайлс се изправи, залитна като пияна, приближи се до мъртвия ефрейтор и си прибра ножа.

— Не е редно — измърмори тя и се обърна към тълпата. — Празни бурета пазим, проклети глупаци!

Някой подвижна:

— Не бяхме ние, десантчик. Онова беше бандата на Юмрука.

Ботъл се намръщи. „Блистиг. Богове на бездната!“

— Просто ни оставете на мира — каза Смайлс и им обърна гръб.

Кътъл се върна, засече погледа на Тар и с една ръка небрежно забърса окачения на рамото му арбалет.

Сержантът се обърна към теглещите.

— Хващай въжетата, войници — хайде, движение.

Смайлс се върна при Ботъл.

— Да избиваме свои. Не е редно.

— Знам.

— Пазеше ми гърба. Благодаря ти.

Той кимна.

Тълпата редовни се стапяше. Фургонът се затъркаля, отделението тръгна до него, а телата останаха назад.

— От лудостта е — заговори след малко Коураб. — В Седемте града...

— Няма нужда да ни го разправяш — прекъсна го Кътъл. — Бяхме там, забрави ли?

— Да де. Просто казвах. Лудостта от жаждата...

— Това беше планирано.

— Ефрейторът, да. Но не и онзи глупак, дето скочи на Корик.

— А другите отзад? Планирано беше, Коураб. Нечии заповеди. Не беше лудост. Изобщо не беше такова нещо.

— Говорех предимно за останалите редовни, дето се струпаха, щом замириса на кръв.

Никой не отвърна на това. Ботъл се усети, че все още държи късия меч. Въздъхна и го прибра в ножницата.

Шортноус взе оцапаната с кръв риза и я натика под хамута на кожения ярем, по ширината на ключицата си, където кожата му се беше протъркала и жулеше. Някой му бе донесъл ризата, мокра и топла. Кръвта по нея не го притесняваше много — той самият кървеше достатъчно.

Фургонът бе тежък. Още повече бе натежал с децата, които сега се возеха върху вързопите с храна. Но колкото и много да бяха, не беше толкова тежък, колкото трябваше да е, главно защото бяха измършавели до кости. Не му харесваше да мисли за това. От детството си помнеше гладни времена, но всеки път тате си идваше с нещо за дребосъците, а Шортноус беше най-малкият дребосък от всички. Коричка. Нещо за дъвчене. А мама излизаше с други майки и бяха заети по няколко дни и нощи, а после се връщаше, пребита понякога, разплакана понякога, но носеше пари и тези пари се превръщаха в храна. Татко му много ругаеше, когато тя правеше това.

Но всичко бе за да изхранят дребосъците. „Хубавите ми дребосъчета“, казваше тате. А после, години по-късно, когато гарнизонът се вдигна и напусна града, мама изведнъж вече не можеше да взима пари като преди, но въпреки това двамата с тате бяха пощастливи. По-големите братя на Шортноус вече бяха заминали, двама от тях на война, а другият се ожени за вдовицата Карас, която бе с десет години по-стара от него и с която Шортноус правеше тайно любов с цялата си мощ, тъй че може би беше добре, когато избяга, щото на брат му нямаше да му е приятно онова, дето правеха зад плевника с Карас, кога пияна, кога не, но все едно, всичко беше забавно и...

Забеляза някакво момче да върви до него. Носеше торба. Ръцете му бяха окървавени и ги облизваше да ги изчисти.

„Ти ми донесе ризата, нали?“

— Не е хубаво, дребосък — рече той. — Да се пие кръв.

Момчето го погледна начумерено и продължи с близането, докато не ги изблиза до чисто.

... и по-късно беше чул как са убили единия му брат край Натилог, а другият се върна само с един крак, а после дойдоха пенсиите и тате и мама вече не трябваше да се бършат толкова, особено след като Шортноус също се записа във войската и пращаше две трети от заплатата си вкъщи. Половината от това отиваше вкъщи за тате и мама. Другата половина отиваше за брат му и жена му, защото се чувстваше виновен за бебето и прочие.

Все пак не беше добре да си гладен толкова млад, а да умираш от глад бе най-лошото от всичко. Татко му често казваше: „Ако не можеш да ги изхраниш, не ги прави. Кълна се в колеца на Гуглата, не е нужно

да си гений, за да разбереш това!“ Определено не беше нужно и точно затова Шортноус продължи да плаща за дребосъка си, и все още щеше да плаща, ако не ги бяха уволнили и не ги бяха изкарали престъпници и дезертьори, и всякакви други имена, които армията измисляше за такива, дето не правят каквото им се каже да правят. Онзи изтърсак обаче вече трябваше да е достатъчно голям, за да си заработва сам. Може би всичко се беше оправило вече, прахът да е улегнал и прочие.

Хубаво беше да си мисли така. Вече беше заобичал Флашуит и Мейфлай, а не беше ли глупаво това, след като те бяха две, а той само един. Не че виждаше някакъв проблем в това. Но жените често се държаха странно за такива неща. И за много други неща също, поради което бяха такава голяма беля.

Впрегнатият в ярема вдясно от него залитна. Жена. Шортноус се пресегна и я вдигна на крака. Тя изпъшка за благодарност.

Та, жените. Виж, за жени можеше да мисли цял...

— Ти си Шортноус, а?

Погледна я. Беше ниска, с големи, силни на вид крака — виж, това беше лош късмет за нея, нали? Щото точно заради тях я бяха впрегнали в ярема като... като...

— Аз съм, да.

— Чух, че са ти отхапали едно и също ухо два пъти.

— Е, и?

— Ами, въ, как е възможно?

— Не ме питай. Беше по вина на Бред.

— Бред? Нефариас Бред? Бил си се с него?

— Може и да е било. Спести си дъха, войник. Виждаш ли тоя дребосък? Нищо не казва, щот' е умен.

— Щот' не разбира малазански.

— Все едно. Просто тегли и мисли за неща, за които ти харесва да мислиш. Да те разсейват от лошото.

— А ти за к'во мислиш?

— Аз ли? За жени.

— Да бе. Значи аз пък да мисля за красиви и умни мъже.

Шортноус й се усмихна.

— Не е нужно, момиче — имаш си един, дето върви тука до тебе.

Момчето се отдалечи и скоро се върна с още плат. Даде го на Шортноус, за да може да спре кървенето от носа си.

Татко му често казваше: „С жените никога не знаеш как ще реагират.“ Лошо. Не изглеждаше зле, а още по-доброто беше, че можеше с ругатните си да съдере кожата на бедерин. Можеше ли да има по-съблазнително съчетание? Едва ли.

— Сигурно си мислиш, че съм нещо като прокажен. Не съм виновен, че бях мъртъв по едно време, а може би да си бил мъртъв означава, че такива неща като да си жаден не те тормозят много. Не знам.

— Кондензирам всичко, което ми се мерне пред очите — каза Бейвдикт. — Това ме държи.

Хедж го изгледа озадачено, след което сви рамене.

— Е, по-добре, отколкото да бръщолевиш по цял ден.

Бейвдикт отвори уста и я затвори отново.

— Как са котенцата? — попита Хедж.

— Котенцата са си много добре, командире.

— Ще ни стигнат ли?

— За повече от едно сражение ли? Трудно е да се каже, сър. За една битка съм спокоен, ако използваме всичко и нищо не задържим. — Погледна назад към впряга и добави: — Мислил съм доста над стратегии, сър, от гледна точка на алхимични... тъ... котенца. Не мисля, че върши работа да се скъпиш с тях. Обратното е по-добро всъщност. Заливаш бойното поле, шибваш ги толкова силно, че ударът да ги смаже...

— Мислех, че няма да приказваш цяла нощ. Виж, това сме го разбрали още преди години. Стени и вълни го наричахме. Стени, когато държиш фронт или позиция. Вълни, когато си в настъпление. И няма никакъв смисъл да пестиш — освен тази със собственото ти име на нея, разбира се. Защото всеки сапърор ще ти го каже: щом ти искаш да ги убиеш, и те искат да те убият, гарантирано. Наричаме го „сдържащ фактор“.

Бейвдикт отново погледна назад към тъпчещите покрай впряга бойци. Капитаните не се оправяха добре. Не си бяха отваряли устата от дни. Зад тях вървяха хундрилите, които все още водеха конете си. „Тъй че малко го поизлъгах Хедж. Дадох дози не само на воловете, но пък си помислих, че ще...“

— Още ли си изнервен? — попита го Хедж. — На твое място щях да съм. Хундрилите си обичат конете. Много. Не се знае кого би спасил един хундрил, ако трябва да избира между майка си и коня. А ти просто взе, че ги уби.

— Бездруго умираха, сър. За ден един кон има нужда от повече вода, отколкото четирима войници, а водата им свършваше. Опитайте се да изцедите кръв от обезводнено животно. Не е лесно.

— Тъй де. А сега имат немрящи коне и пак са без вода, тъй че ако го беше направил преди седмица, цялата тази жертва нямаше да е нужна. Искат да те убият, алхимик — половин ден ми трябваше, докато ги разубедя.

Бейвдикт го погледна сърдито.

— Току-що казахте, че между конете и майките си...

— Биха спасили майките си, разбира се. Ти какво, идиот ли си?

Алхимикът въздъхна.

— Все едно — продължи след малко Хедж, — всички вече сме Подпалвачи на мостове. Вярно, убивали сме по някой офицер от време на време, ако станат много лоши. Защо не? Сложи един глупак да командва и най-вероятно ще направи така, че да ви избият всички, тъй че защо първо да не бутнем тях в трапа, нали така? Но ти не си направил нищо, че да си заслужиш това. Освен това ми трябваш, както и на тях. Тъй че работата е проста — никой няма да ти пререже гърлото.

— Много съм облекчен, сър.

Хедж заговори по-тихо:

— Само че слушай. Скоро всичко ще се разпадне — не го ли виждаш? Ловците на кости — редовните — губят.

— И ние не сме много по-добре, сър.

— Тъй че гледаме да не влезем в мелачката, ясно? Вече казах на капитаните си. Ще дръпнем навън веднага щом се почне — искам да има поне сто крачки между нас, преди да почнат да търсят кого още да убият.

— Мислите ли, че ще стане толкова зле, сър?

Хедж сви рамене.

— Трудно е да се каже. Дотук морската пехота ги държи изкъсо. Но бой ще има, веднага щом падне някой от техните. И миризмата на кръв ще го почне, помни ми думата.

— Как щяха да се справят Подпалвачите на мостове с това, сър? По онова време.

— Просто е. Надушваш плямпаджиите и ги убиваш. Те са тия, дето непрекъснато мрънкат и ръчкат по-тъпите да направят нещо тъпо. И се надяваш всичко да се кротне. Колкото до мен... — Кимна към крачещата покрай тях колона. — Щях да овържа Блистиг, да го измъкна в пустинята и целия проклет ден никой нямаше да заспи от писъците му.

— Нищо чудно, че са ви обявили всичките извън закона — измърмори Бейвдикт.

Небето на изток изсветляваше. Слънцето се издигаше, за да поведе война с Нефритените странници, преди да се гмурнат под хоризонта на север. Колоната се разпадна на части, групи войници се разпръсваха от двете страни на пътя. Смъкваха се на земята, отпускаха глави, оръжия и броня издрънчаваха и пътни торби тупваха в прахта. Влекачите се спряха и засмъкваха тежките хомоти. Откъм хундрилите се разнесе рев, когато поредният кон залитна и падна на една страна. Засвяткаха ножове. Този ден щеше да има много кръв за пиене, но никой сред Изгорените сълзи не се радваше.

Морските пехотинци сядаха около фургоните капнали от умора, с изпити лица. Около тях войниците се движеха като старци, мъчеха се да вдигнат платнища и навеси, да разгънат походните одеяла, да легнат за малко отдых преди следващия преход. Оръжията се изваждаха бавно, повредите от поредния преход се оправяха с намастените брусове, но умът почти не участваше в това: инстинктивни действия, наблюдавани с помръкнали подути очи.

А след това от фургоните дойдоха децата, по едно и по две, и тръгнаха между войниците. Идваха не за да просят, а просто да седнат и да гледат спящите. Или да страдат с ококорени очи. Или, в някои случаи, да издъхнат кротко.

Сержант Синтър наблюдаваше това, седнала подпряна на колелото на фургона, който бяха пазили през нощта. Трепетното приближаване на някое дете при всяка групичка войници им въздействаше странно. Споровете заглъхваха, сърдитите погледи се смириваха, негодуванието угасваше. Спящите се обръщаха настрана и

се предаваха на умората. Болката се преглъщаше и плачещите без сълзи затихваха смълчани.

Що за дар беше това?

Не го разбираше. А когато един войник се събуди в настъпващия здрач и намери до себе си малко неподвижно телце, изстинало и бледо, цялото отделение събра късове кристал и ги струпа върху издъхналото дете на искряща могила. След това войниците засмъкваха фетиши от коланите и вратовете си — костите, които носеха чак от Ейрън — и ги положиха върху жалката купчинка камъни.

— Те ни убиват.

Синтър погледна сестра си, която седеше до задното колело, изпълнала напред счупения си крак.

— Кой ни убива този път, Кисуеър?

— Идват и споделят последните мигове. Нашите. Своите. Не е честно това, което ни носят.

Синтър присви очи към Кисуеър. „Побъркала си се, сестро.“

— Какво ни носят? — попита. — Не те разбрах.

— Няма начин да разбереш. Точно ти.

Гневът, който се събуди в нея, беше въл и бързо угасна.

— Пак не те разбрах?

Кисуеър се озъби, после отпусна глава между две спици и затвори очи.

— Ти си такава, Синтър. Има го у теб. За разлика от мен. Просто не можеш да го видиш. Да го разпознаеш. Все едно да гледаш в собствената си душа, а това е нещо, което никой не може да прави. О, казват, че могат. Говорят за прозрение или за истина. Това са глупости. Но въпреки това вътре в нас нещо си остава скрито. Завинаги.

— Нищо не се крие вътре в мен, Кисуеър.

— Но тези деца: как сядат до тях, как ги гледат, как се сгушват до тях — боли те да ги гледаш, нали?

Синтър извърна очи.

— Глупачка! — Кисуеър въздъхна. — Те носят *достойнство*. Също като теб. Също като адюнктата — защо мислиш, че толкова много от нас я мразят? Мразят да я гледат дори? Показва ни всичко, за което не искаме да ни се напомня, защото за повечето от нас няма нищо по-трудно от това да намерим *достойнство*. Нищо. Тъй че те ни

показват как можем да умрем с достойнство — показват ни го, като умираат самите те, като ни позволяват да умрем, докато ни гледат.

— Адюнктата каза *незасвидетелствани*. Тези деца не са съгласни.

„Но все пак е безсмислено.“

Кисуеър продължи:

— Мислеше ли, че това ще е лесно? Мислеше ли, че няма да започнем да се влачим? Минахме през половината свят, за да стигнем тук. Отдавна престанахме да сме армия — не знам какво сме вече. Не смятам, че на света има и един човек, който би могъл да ни даде име.

— Няма да успеем — каза Синтър.

— И какво от това?

Погледите им за миг се кръстосаха. Зад Кисуеър ефрейтор Рим седеше и втриваше масло в чукана на дясната си ръка. Не издаваше, че ги слуша, но тя знаеше, че слуша. Както и Хъни, легнала свита под лепената дрипа да не ѝ грее слънцето в очите.

— Значи не ти пука, Кисуеър. Никога не ти е пукало.

— Смисълът не е в оцеляването от това, Синтър. Отдавна престана да бъде.

— Добре де — сопна се тя. — Просветли ме тогава.

— Вече го знаеш. Сама го каза — няма да успеем. А всичките тези деца идват сред нас като хомункулуси. Направени от всичко, което сме предали в живота си — всичкото онова достойнство, почтеност и честност — всичко, и виж ги — само кожа и кости и нищо повече. Не сме били добри с най-доброто в нас, сестро, нали?

Ако сълзите бяха възможни, Синтър щеше да ги изплаче. Но само седеше отпусната върху коравата земя.

— Трябваше да избягаш.

— Обзалагам се, че адюнктата си го казва по хиляда пъти на ден.

„Адюнктата?“ Синтър поклати глава.

— Тя не е от бягащите.

— Не е. И ти не си. А както се оказва, вече и аз не съм.

„Това не е моята сестра.“

— Мисля, че утре ще е последният ни преход — продължи Кисуеър. — И знаеш ли, нищо лошо няма в това. Опитът си струваше. Някой би трябвало да ѝ го каже. Струваше си.

— Никакви паяци — рече Хелиан, отпуснала глава на походното одеяло. — Това му е най-хубавото тук. Тази пустиня е рай. Нека мухите и пеперудите да вземат трупа ми. Дори и ония проклети месоядни скакалци. Няма да намериш и къорав паяк да си прави гнездо в очните дупки на черепа ми — какво може да е по-добро от това?

— Защо толкова се плашиш от паяци, сержант?

Тя се замисли как да обясни. Умът ѝ се унесе и видя грамади черепи, всичките усмихнати. А и защо не? Ами да, никакви паяци.

— Баща ми разправяше една история, особено когато беше пиян. О, чакай, баща ми ли беше всъщност? Може да е бил чичо ми. Или даже пастрокът ми. Може даже да е бил другият ми чичо. Все едно, беше страхотна история — и как се смееше само. Трябва да ти кажа, Мейби, че в Картуул има толкова големи паяци, че ядат чайки, чувала ли си?

— Бях там веднъж, сержант. Страшничко си е.

— Червеногърбите са най-лошите. Не са големи, нито много отровни. Поединично имам предвид. Работата е, че когато се излюпят, се струпват хиляди и могат да убият голяма плячка и всички да се хранят с нея, нали разбираш? И си снасят яйцата къде ли не.

Въздъхна.

— Та значи бях някъде на две години. По цял ден си седях в кошарката, щото мама чакаше друго бебе, само че непрекъснато имаше треска и накрая взе че го загуби, а това беше тъпо, щото имахме добра знахарка наблизо, обаче татко изпиваше всичките пари, дето ги изкарваше. Както и да е. Та значи имах си една кукличка...

— О, богове, сержант...

— Да. Излязоха от главата ѝ. Проядоха през парцалите, а след това изпълзяха от очите и устата, отвсякъде. И ето ме мене: храна. Брат ми ме намерил. Главата ми се била подула двойно — не можел очите ми да види, и съм се задушавала. Преброили двеста ухапвания, може и повече да са били, щото повечето били в косата ми. Та като за плячка съм се оказала твърде голяма, дори за хиляда червеногърби паяченца. Но се постараха добре.

— И тази история го е разсмивала? Що за шибан...

— По-полека, за баща ми говориш. Или за чичо, или пастрока, или другия ми чичо.

— Вече разбирам, сержант — каза Тъчи. — Ясно. Разбрах. Това ще остави белег за цял живот и на идиот.

— Историята не е свършила, ефрейтор. Най-важното не съм казала още. Виждаш ли, аз съм ги яла тия проклети паяци. Като бонбонки. Казаха, че коремът ми се бил подул повече от главата ми, та затова съм се давела толкова лошо — хапели ме отвътре.

— Тъй че доведоха знахарката, това вече го помня, и тя направи големи парчета лед. В устата ми. Чак в гърлото. И около шията също. И съм получила удар от всички този лед. Убил оная част от мозъка ми, която знае кога е време да спреш. — Хелиан се взря в изсветляващото небе. — Откраднах първото шише от запасите на баща ми на шест. Толкова съм се била напила, че трябвало пак да повикат знахарката. Та тогава тя ми гледала и казала, че цял живот ще съм в беда.

— Разби ми сърцето с тази история, сержант.

— Тъй ли?

„Сигурно. Само че я измислих току-що, разбира се. Дръпнеш сърдечните струни и гледаш милото съчувствие на миличките им личица. Вече ще ми прощават всичко.“

„Защо мразя паяци ли? Богове, че кой не ги мрази? Що за тъп въпрос?“

— Ликове в Скалата — рече Уругал Втъкания. Беше се навел и драскаше по коравата земя. — Седемте Огъня. Необвързаните. Това са титлите ни. Ние, Т’лан Имасс, които бяхме отхвърлени от клановете си. Ние, които се провалихме във войните. Ние, които бяхме прокълнати да станем свидетели.

Ном Кала се извърна и погледна към човешкия лагер — разпаднала се колона, очертала раздрана линия по втвърдената пръст. Всякакво движение там бе замряло, усиливащият се зной отнемаше и последното, което бе останало.

— Избрахме Рицар на Вериги — продължи Уругал. — И по негова воля бяхме освободени от своя затвор, и по негова воля веригите един ден ще се строят. Тогава зачакахме освещаването на Дома на Вериги.

— Този рицар — избоботи Калт Урманал. — Той сред нас ли е сега?

— Не, но ни чака — отвърна Уругал. — Дълго беше странстването му и скоро съдбата на всички ни ще падне в нозете му. Но уви, Падналия не властва над него, а Кралят във Вериги е обърнал гръб на каузата ни — защото Кралят на Дома е прокълнат и неговите вериги никога няма да се строшат. Вярата ни е, че той няма дълго да седи на трона. Тъй че го отхвърляме.

Бероук Тихия глас рече:

— Рицарят ненавижда вериги, но разбирането все пак му убягва. Много са веригите, които се връзват жестоко, които заробват със злоба. Но съществуват и други вериги, и те са тези, които всеки от нас избира да носи — не от страх или невежество. Тези вериги са най-благородните. Доблест. Добродетелност. Вярност. Мнозина ще се доближат до Дома на Вериги, но ще се поколебаят на прага му, защото изисква от нас рядко използвани сили. Когато те очаква страдание, се иска голям кураж, за да прекрачиш, да влезеш в това неумолимо, коравосърдечно владение.

Уругал беше надраскал на земята седем символа. Запосочва ги един по един и заговори:

— Консорт. Тази, която ни е позната. Жетваря — има две лица. Едното мъж. Едното жена. Рицар, за него говорихме. Седемте огъня, Необвързаните — ние, Т'лан Имасс засега, но това ще се промени. Сакатия, онзи, чийто ум трябва да изпълзи и да послужи на святия живот вътре в него. Прокажения — онова, което е едновременно живо и мъртво. Глупака, заплахата отвътре. Тъй че всички, но Рицарят ходи сред смъртните да ни пази. Тук. Сега.

Ном Кала огледа символите.

— Но, Уругал, всички те умират.

— И няма вятър, който да ни понесе — рече Бероук. — Не можем да отпътуваме към онова, което е напред.

— Тъй че не можем да им дадем надежда.

Калт Урманал изсумтя, щом чу заключението на Уругал.

— Ние сме Т'лан Имасс. Какво знаем за надеждата?

— Значи ли това, че сме изгубени? — попита Ном Кала.

Другите се смълчаха.

— Мисля си нещо — рече тя. — Както казва Калт, ние сме същества без надежда. Не можем да им дадем онова, което предадохме толкова отдавна. Тези смъртни ще умрат, ако не можем да ги спасим. Оспорва ли някой от вас това?

— Не — отвърна Уругал.

— И така... — Ном Кала пристъпи напред и с костеливото си стъпало заличи драскулките в пръстта. — Домът на Вериги ще умре.

— В друг век ще се събуди отново.

— Ако трябва да сме ние... а искаме да сме ние, нали? Ако трябва да сме ние, Необвързаните, тогава нямаме избор. Трябва да идем при адюнктата.

— И да ѝ кажем какво? — попита Уругал.

— Ами... трябва да я излъжем.

Дълго време никой не проговори.

Ном Кала пак погледна към лагера и каза:

— Нека се опитаме да откраднем още един ден.

— За какво ни е още един ден?

— Казва ли ти някой, Уругал Втъкани. Понякога надеждата се ражда от лъжа. Така да бъде. Пред нея ще излъжем.

Очите на Рутан Гъд проследиха Лостара Юил, докато тя се приближаваше към адюнктата. Двете застинаха загледани на изток, опълчили се на безжалостното утро. Рутан се зачуди какво ли държи Тавори на крака. Всяка нощ тръгваше на път, крачеше неуморно и само със силата на волята си влачеше след себе си цялата армия. Щом тя не залиташе, нямаше да го направят и войниците след нея. Беше се превърнало в сражение, в мълчалива война. „И тя я печели. Всеки труп, останал зад нея, е доказателство за това.“

„Но колко дълго още може да издържи? Погледни това изгряващо слънце, адюнкта, и пустотата под него. Понякога, когато хората говорят за враждебни, убийствени места, не е просто приказки. Понякога всичко е вярно и предупрежденията са искрени. Има места, които убиват. И ние сме в едно от тях.“

— Какво си казват според теб? — попита Сканароу.

Той я погледна отгоре, очите му бяха тъжни.

— Спи, обич моя.

Тя отпусна отново глава върху твърдата земя и затвори очи.

„Не остава много. А вече е твърде късно — не мога да те спася.“
Зачуди се дали ще излезе сам от тази пустиня. Един оцелял, оставил зад себе си шест хиляди трупа. Проклет меч Отатарал в едната ръка за деня, в който щеше да му потрябва. „Да, Рутан Гъд, било е армия от един мъж и преди. Ето го пак.“ Вдигна очи към двете жени, застанали на дващестина крачки напред, и се намръщи. „Лостара — тя е обсебена от бог. Прави ли я това по-корава? Кой знае? Но изглежда в по-добра форма от Сканароу. И от адюнктата също.“

— Моля те, легни до мен.

Рутан трепна. Почеса брадата си.

— Ей сега.

— Скъпи...

— Момент.

Стана и тръгна към Тавори и Лостара.

И да разговаряха, беше без думи. Адюнктата чу стъпките му и се обърна.

— Капитане. Ледената броня, която сътвори...

— Не тук, адюнкта. Нищо не действа тук.

Очите ѝ помръкнаха.

— Но вие ще... устоите.

Лостара Юил се покашля.

— Рутан, Т'лан Имасс ти се кланят. Титулуват те *Древен*.

— Не съм бог, Древен или не, Лостара. Съжалявам. Нямаше да е лошо обаче ако бях, нали? За всички нас. Просто да бях... извън това. Т'лан Имасс ще се справят, когато...

— Ти също — прекъсна го адюнктата. — И все пак не си бог.

— Не избираме кой ни ражда.

— Точно така. Кой са родителите ти?

Той се почеса енергично по брадата.

— Адюнкта, важно ли е? Възможно е тази пустиня да не ме убие. Също толкова вероятно е да ме убие.

— Ти ще стигнеш до града с кладенците.

— Нима? — Рутан поклати глава. — Позволете да бъда честен с вас. Не мога дори да си представя как са стигнали толкова далече тези деца. Какво казва Бадале? Преди десет дни? Но Икариас е на две, дори три седмици поход оттук.

— Откъде знаеш?

Той въздъхна.

— Гостувах някога на Джагът, които обитаваха Икариас с отцепница К'Чаин Че'Малле. Но простият факт си остава: единственият начин тези деца да са стигнали толкова далече, адюнкта, е през *лабиринт*.

Тавори се обърна към Лостара.

— Намери момичето и го доведи.

— Слушам, адюнкта.

След като се Лостара отдалечи, Тавори впи очи в Рутан.

— Лабиринт.

— Кое е невъзможно. Знам. — Видя проблясък на надежда в очите ѝ и поклати глава. — Недейте, адюнкта. Пустинята е пресъхнала и ако не внимавате, нещата може да се влошат още повече.

— Да се влошат? Обясни ми как може да се влошат още повече, капитане.

Той извърна поглед назад, където спеше Сканароу, и пак въздъхна.

— Извадете меча си, адюнкта.

— Моля?

— Извадете от ножницата своя меч Отатарал.

Беше го извадила наполовина, когато Рутан се пресегна и я сграбчи за китката. А след това повърна, рухна на колене и извърна глава.

Тавори тикна оръжието обратно в ножницата и се олюля.

— Богове!

Рутан изплю и изтри брадата си с ръка.

— Точно това никой от вас така и не разбра. — Погледна разтрепераните си ръце и огледа петната кръв, която беше изхранил. — Не е просто някакъв проклет метал, който случайно поглъща магията. Отатарал е *повлиян*. — Изправи се. — Следващия път, когато извадите това оръжие, адюнкта, то ще *призове*. Тя вече се е развихрила в света. Драконът, който е източникът на всички Отатарал — живото сърце на онова, което отнема живот. Освободена е.

Видя паниката, надигаща се в нея — огромни пукнатини в бронята ѝ — и протегна ръка.

— Чакайте... чуйте ме. Тавори Паран, чуйте! Ще се даде отговор — на всичко. На всичко!

И изведнъж сякаш дете вече стоеше пред него. Объркано, уплашено. Това разкъса сърцето му.

— Не ги интересува Сакатия бог. Разбирате ли ме? Онези, които са направили това. Не ги интересува какво става с него. Те посягат за нещо по-голямо — и мислят, че ще пометат всичко останало. Вас, Падналия, Форкрул Ассаил — всичко това пометено! Но са глупци. Разбирате ли ме? Аномандър Рейк загина, но Драконъс сега крачи по света. Разбирате ли? На всичко ще се даде отговор. — „И точно това е идиотският проблем — драконът Отатарал не може да остане неокован. Драконъс ще трябва да го убие — той или Елейнт — и с убиването му ще сложат край на цялата магия. Ще ни захвърлят всички в свят, лишен от чародейство.“

Беше му обърнала гръб и пак се взираше на изток.

— Това имаше предвид той — промълви тихо.

— Адюнкта?

— Каза, че мечът ми няма да е достатъчен — спорихме за това многократно. Каза... каза... — Обърна се към него и очите ѝ изведнъж заблестяха, и Рутан бе поразен от внезапната красота на лицето ѝ, красота, избуяла сякаш отникъде. — Каза... „Ще се даде отговор.“ Неговите думи, същите като твоите.

— За кого говорите? — настоя той. „Кой е замислял този кошмар през цялото време? Кой побеснял безумен идиот...“

— Бен Адефон Делат.

Рутан я зяпна невярващо, онемял от собствената си глупост.

— Това име...

— Висшият маг Бързия Бен, капитане. Той се закле, че ще спаси Бърн и че това е единствената клетва, която няма да предаде. Каза, че рактъ трябва да бъде изрязан... Рутан? Какво ти е?

Но той ѝ бе обърнал гръб, мъчеше се да задържи всичко в себе си. И не успя. Смахът изригна неудържим. Невярващ, изпълнен с удивление смях.

— Делат? Адефон Делат? Бързия Бен... О, в името на Бездната! Проклетата му дързост! Обаянието му ли ме направи толкова тъп? Нищо чудно, че странеше от мен!

— Капитане?

Той я погледна и усети как устата му се разчекна в безумна, безпомощна усмивка.

— И изчезна в битката с Късоопашатите! Ама разбира се! Гуглата да ме вземе дано!

Устните ѝ се стегнаха в тънка резка.

— Капитан Рутан Гъд, дори ти не може да си толкова задръстен. Разбира се, че не е мъртъв. — Посочи един сгърбен мъж, седнал наблизо на един камък. — Попитай септарха на Д'рек. Той ще ти каже. Дори той най-сетне го проумя.

Банашар се вдигна като по команда и с олюляване се приближи към тях. Размаха пръст на Рутан Гъд и изръмжа през разядените си кървящи зъби:

— Това е игра на Бързия Бен, о, Древни. Костите са в неговите потни ръце и е така от доста време. Е, щом на масата му ще намериш Червея на Есента и някогашния Господар на Смъртта, и Сенкотрон и Котилъон, да не говорим за предишните играчи Аномандър Рейк и Десемврий, и кой знае още кого, какво — наистина ли вярваше, че няколко хиляди проклети На'Рук биха могли да го свалят? Номерът в играта с Адефон Делат е, че *той* *мами*.

Обърна се към адюнктата и я удостои с лек поклон.

— Лейди Тавори, ще е честно, ако кажа, че ще помня светлината в очите ви — след като имах привилегията да я видя сега — до края на живота си. Не говорех ли за героизъм? Вярвам, че да, макар в отчаянието си може би да не слушахте.

— От думите ви, Върховен жрец, намерих силата за следващата стъпка. Простете ми, че не мога да ви дам нищо в замяна.

Той я изгледа, а след това промълви тихо:

— Милейди, не дадохте ли предостатъчно?

Рутан Гъд се почеса по брадата. Радостта бързо гаснеше и той се боеше, че ако разбърка пепелта, ще открие, че надеждата е била само една искра, вече изтляла.

— Все пак сме изправени пред дилема и наистина съжалявам, че Делат не е тук, макар да смятам, че дори и той нямаше да има отговори за тежкия ни хал. Тази пустиня ще ни довърши.

— Капитане — каза Тавори. — Ако падна, вземете меча ми.

— Ако го направя, адюнкта — и ако дойде време, когато ще трябва да го извадя, — това ще ме убие.

— Значи, както казахте, не може да сте Древен бог.

— Както казах — съгласи се той сухо. — Но работата е проста. Живял съм дълго и това е само благодарение на магията. Без чародейство ще съм нещо по-нищожно и от прах. — Обърна се към Банашар. — Делат не е единственият, играл на масата на боговете.

— Бих искал да чуя разказа ти някой ден, Рутан Гъд — отвърна с тъжна усмивка Банашар.

Рутан Гъд сви рамене.

— Честно казано, твърде гадно е за разказване.

Замълчаха, толкова изцедени от всичко казано — и почувствано, — че повече нищо сякаш не им бе останало.

И тогава се върна Лостара с момиченцето Бадале и с едно момче с торба на рамото.

Ном Кала вървеше през затихналия лагер сред лежащите неподвижно хора и усещаше как полузатворените очи я проследяват. Виждаше страдание в такива мащаби, че отдавна умрелите уж чувства тръпнеха в нея, и си спомни съдбата на собствената си раса, когато настъпваха стените от лед, когато измираха или си отиваха животните, когато нищо не бе останало за ядене, когато хората ги избиваха.

Отговорът им бе Ритуалът, бягство, оказало се затвор. Но такова нещо не бе достъпно за тези смъртни. „Още ден. Лъжа, която да им го даде, ако изобщо е възможно. Виж колко са слаби. Виж как се провалят. Още ден — но дали ще е дар? Походът, влачещите се стъпки, спомените, които се предават на поражението. Ще ми благодарят ли те за тези няколко мига повече?“

Може би желанието ѝ да помогне бе всъщност проява на жестокост...

— Та какво е усещането? — чу немощен глас.

Спря и се обърна към войника, който я бе заговорил.

— Кое усещане?

— Да бъдеш... прах.

Не знаеше как да му отговори и затова замълча.

— Скоро ще се присъединим към вас — каза той.

— Няма. Никакъв спомен няма да остане, нищо, което да ви връща.

— Но аз имам нишки, Т'лан Имасс. Това е личното ми проклятие. *Мен* ще ме притеглят отново — или ще се опитват поне. Отново и отново.

Ном Кала го огледа замислено и поклати глава.

— Никакви нишки не виждам, смъртен. И да са съществували някога, вече ги няма. Нищо не те задържа. Нито волята на богове, нито лъжите за предопределение или съдба. Ти си откъснат от всичко освен от онова, което живее в теб.

— Нима? Нищо чудно, че се чувствам така самотен.

— Да. Това е причината.

— Но... Ти не си сама, нали, Т'лан Имасс?

— Да, не съм. Но това не е спасение. Просто споделяме самотата си заедно.

Той изсумтя.

— Не съм сигурен колко смислено е това, но мисля, че те разбирам. Виж, направете ни една услуга. Щом падне последният от нас, не се разпадайте на прах, не се предавайте. Излезте от тази пустиня. *Извървете я*. Моля те, ще го направите ли?

— Защото е казано, че тази пустиня не може да се прекоси. Да, разбирам те, смъртен.

— Ще го направите ли?

— Да.

Той се отпусна на походното одеяло с въздишка.

— Добре. Докажете им, че грешат. Мисля, че ще е достатъчно добре.

Ном Кала се поколеба за миг, след което промълви:

— Не се предавай, войник. Още един преход.

Без да отваря очи, той попита:

— И какъв е смисълът?

— Тласкай другарите си напред — през тази следваща нощ. Направи го, моля те. Както аз се съгласих да изпълня желанието ти, моля те да го сториш в замяна.

Той отвори очи и примижа към нея.

— Толкова ли е важно?

— Страданието е пропаст. Но я има другата страна, и на другата страна чака Падналия бог. Аз съм една от Седемте. Една от

Необвързаните. Падналият бог разбира от страдание, смъртен. В това нещо не сте сами. Също както Т'лан Имасс не са сами.

— Да, ще се съглася с теб, че той разбира едно-друго за страданието. И вие също. Просто не виждам утехата в споделянето му.

— Ако не утеха, тогава намери *сила*.

— За да продължа да понасям това страдание? За какво?

„Да, Ном Кала, за какво? Имаш ли отговор? Има ли някой отговор?“

— Когато най-сетне стигнеш другата страна на тази пропаст, смъртен, и се вкопчиш в ръката на Падналият, задай му въпроса си.

Той се усмихна горчиво.

— Адски умно.

И отново затвори очи.

Тя продължи напред, притеснена и натежала от злочестина. „Ние, Т'лан Имасс, сме виждали цивилизации да се издигат и да пропадат. Виждали сме земи да умират и да се възраждат. Виждали сме морета да се пълнят и сме вървели по изсъхналите дъна на древни моря. Били сме свидетели на безчет борби на живота. От самотното същество, страдащо в последните си мигове, до хилядите, умиращи в един мразовит сезон.“

„И какво сме научили?“

„Само, че животът е цел сам по себе си. И че там, където има живот, ще има страдание. Има ли смисъл в това? Достатъчно основание ли е съществуването?“

„Аз съм Необвързана. Свободна съм да виждам — и какво виждам?“

„Виждам... нищо.“

Напред, в авангарда на колоната, видя няколко души. Изправени. Будни. „Сега трябва да намеря достойна лъжа. И ако името ми трябва да бъде прокълнато с последния дъх на тези човешки същества, така да бъде. Престъплението ми беше надеждата. Наказанието ми е да видя как се проваля.“

„Но Т'лан Имасс са понасяли това наказание дълго, а провалът на надеждата си има име. Нарича се страдание.“

— Думите — каза Бадале и погледна адюнктата в очите. — Намерих сила в думите. Но тази сила си отиде. Нищо не ми е останало.

Мама се обърна към приятелите си, но не отвърна нищо. Нямаше почти никакъв живот в простоватото ѝ лице и безизразните ѝ очи и тази гледка нарани Бадале някъде отвътре. „Имах стихове за теб. Но си отидоха. Пресъхнаха.“

Единият мъж почеса брадата си и каза:

— Дете... ако силата ти се върне... някой ден...

— Не е от онзи вид сила — отвърна Бадале. — Отиде си, може би завинаги. Не знам как да я върна. Мисля, че е умряла. — „Аз не съм надеждата ви. Не мога да съм. Трябваше да е обратното, не разбирате ли? Ние сме деца. Деца и нищо повече.“ — Богът, който е умрял тук. Било е същото.

Мама се намръщи.

— Можеш ли да обясниш това, Бадале?

Тя поклати глава.

Другият мъж — с тъжните очи — проговори:

— Какво можеш да ни кажеш за този бог, Бадале?

— Разпаднал се е.

— Просто сам се е разпаднал или някой го е разпаднал?

— Убиха го вярващите му.

Мъжът реагира все едно, че са го зашлевили през лицето.

— В песента на Елитрите е — продължи тя. — Богът поискал да даде на хората си един последен дар. Но те го отказали. Не искали да живеят с него и затова го убили. — Сви рамене. — Било е отдавна, във века, когато вярващите убивали своите богове, когато не им харесвало това, което им казвал богът. Но сега е различно, нали?

— Да — промърмори брадатият. — Сега просто ги пренебрегваме до смърт.

— Не боговете пренебрегваме — каза жената, която стоеше до мама. — А само даровете им на мъдрост.

— Стига да е достатъчно дълго, боговете просто увяхват и умират — каза другият мъж. — Повече време отнема, но все пак в крайна сметка си е убийство. И също толкова зли сме със смъртни, които имат дързостта да казват неща, които не искаме да чуем.

Мама погледна Бадале в очите и попита:

— Този град — Икариас — кой живее в него?

— Само призраци, мамо.

Садик бе седнал на земята и вадеше нещата си, но при споменаването на Икариас вдигна очи към нея и посочи брадатия.

— Бадале. Аз видях този мъж. В кристалните пещери под града.

Тя помисли и сви рамене.

— Значи не са призраци. А спомени.

— Замръзнали завинаги. — Брадатият изглежда момчето, след това се обърна към мама. — Адюнкта, те не могат да ти помогнат. Погледни ги — умират също като нас.

— Едва ли можем да се справим по-добре от тях — каза другият.

Мама се поколеба и кимна примирено.

„Това не трябваше да е така. Какво не виждам? Защо се чувствам толкова безпомощна?“

Брадатият продължаваше да гледа Садик. После каза:

— Върнете ги да спят, адюнкта. Всичко това е твърде... жестоко. Слънцето и горещината имам предвид.

— Лостара...

— Не. Аз ще ги заведа, адюнкта.

— Добре, капитане. Бадале, този мъж, Рутан Гъд, ще ви заведе.

— Да, мамо.

Капитанът се наведе към Садик и каза хрипливо:

— Я дай да ти помогна с тези играчки, момче.

Бадале зяпна, изведнъж затаила дъх, докато Рутан Гъд и Садик пълнеха опърпаната торба. Нещо накара Садик да вдигне глава и погледите им се срещнаха.

— Бадале? Какво?... Какво каза той?

Тя се мъчеше да си поеме дъх, да проговори. Нещо свирепо и диво закипя в нея. Падна на колене, дръпна торбата от малките ръце на Садик. Изсипа отново нещата и ги зяпна в почуда.

— Бадале?

Капитанът се беше отдръпнал, стъписан от страстта в жеста ѝ, но мълчеше.

— Бадале?

— Садик... тези неща... това са *играчки*!

Той вдигна очи към нея. Лицето му бе пребледняло и издаваше неподправено, отчаяно изумление. После изумлението се счупи и тя

видя, че е готов да заплаче.

„Съжалявам. Бях... забравила.“

А погледът на Садик се върна на пръснатите по земята неща. Той посегна да пипне едно — снопче вързани с конци пера — и дръпна рязко ръката си.

— Играчки — прошепна Садик. — Те са играчки.

Капитанът се изправи и се отдръпна. Тя погледна в тъмните му очи и видя ужаса в тях, и разбра. „Да, това изгубихме.“

— Ей сега, капитане — промълви Бадале. — Ей сега. Само... още малко. Моля ви.

Той кимна и отведе възрастните настрана и макар да личеше, че са объркани и че имат въпроси, никой не каза и дума.

Бадале клекна срещу Садик. Взря се в нещата безпомощна. „Аз... не помня.“ Но когато посегна да вдигне някакво копче, когато се поколеба и погледна Садик, той само кимна, че може да го вземе и да си поиграе.

На трийсетина крачки от тях, потен от изгарящия зной, Рутан Гъд стоеше и гледаше, останал само с адюнктата. С няколко кратки, трудно изречени думи бе обяснил усещането си за станалото току-що.

Не беше честно. От всички престъпления, които бе видял през невъобразимо дългия си живот... „това надвишава всички. Изражението й. И на момчето, когато му го каза. Тези жалки боклуци, носени като съкровище — и не са ли съкровище?“ Най-сетне избърса очите си с ръка и рече:

— Говорихме за убийства на богове със странно безразличие, почти с гордост — а какво ни показаха те? Адюнкта, какво сме ние, когато убиваме *невинността*?

Тавори пресекнато пое дъх и каза:

— Ще се даде отговор.

Видя я как стегна рамене и пое бремето. Видя изумителния кураж в начина, по който вдигна глава, отказвайки да извърне очи... „Две деца, които се опитват да си спомнят какво е да си играеш. Адюнкта, не прави това. Не можеш да понесеш повече...“

Чуха стъпки и се обърнаха.

Т'лан Имасс.

— Един от дезертъорите ни — изсумтя Рутан Гъд.

— Ном Кала — отвърна привидението. — Вече на служба на Падналия, Древен.

— Какво искаш да ми кажеш? — попита Тавори.

— Адюнкта. Трябва да продължите още една нощ — не може да спрете тук. Не може да се предадете. Още една нощ.

— Възнамерявам да продължим толкова нощи, колкото можем, Ном Кала.

Т'лан Имасс мълчеше и ги гледаше.

— Не искате да се предадем — разбираме това, Ном Кала — каза Рутан Гъд. — Ние сме последната надежда на Падналия.

— Войниците ви се предават.

— Тях не ги интересува култът към Сакатия бог. Не искат да дадат живота си за кауза, която не разбират. Това объркване и тази неохота отслабват духа им.

— Да, Древен. Тъкмо затова трябва да има още една нощ поход.

— А след това? — попита адюнктата. — Какво спасение ще ни донесе следващото утро?

— Седемте Умиращи огъня ще се постараям да съживим Телланн — отвърна Ном Кала. — Започнали сме приготовленията си за Ритуал на отваряне. Щом сътворим портал, ще преминем през него до място, където има вода. Ще напълним буретата и ще ви ги донесем. Но ни трябва още един ден.

— Вие сте само седем — каза Рутан. — В тази пустиня не е достатъчно.

— Ще се справим, Древен.

— Щом казваш.

— Да, казвам. Сега уведомете войниците си. Още един преход.

— За да стигнем до спасението — каза адюнктата.

— Да.

— Добре, Ном Кала.

Т'лан Имасс им се поклони, обърна се и закрачи обратно през лагера.

Адюнктата въздъхна.

— В твоя явно дълъг живот, капитане, хвърлял ли си някога зарове с Т'лан Имасс?

— Не. Бях убеден, че е благоразумно от моя страна.

— А сега?

Рутан Гъд поклати глава.

— Те са ужасни лъжци.

— Все пак съм благодарна за желанието им да помогнат.

— Не ни е нужно, адюнкта. Не ни трябва помощ, за да продължим напред.

— Нима?

— Да. — Посочи Бадале и Садик. — Днес ще обиколя сред бойците, адюнкта, защото имам да им разкажа нещо. За две деца и торба играчки.

Тя го погледна.

— Тези деца ли?

Той кимна.

— Да. Тези деца.

18.

На брега там където среща земята
морето
рибарите где коленичат над рани
неизцелими
и водата по здрач гдето с плач се отлива
в огледалото ти си отиваш

Сред дървета червени и листа излинали
брадварят където се лута в дъбрава
а земята тече на сълзи към забрава
в огледалото ти си отиваш

И високо в безмълвен сезон на хълмист
бастيون
в дъжд изгарящ и в душа опетнена
там където децата лежат и където
заспиват
в огледалото ти си отиваш

Дълга там сред браздите дебне сянката
скрита
от олтара събудена за да сбъдне съдбите
на друг бог на когото са свършили дните
в огледалото ти си отиваш

И когато над полята стихват вечерта
бедите
и надеждата войнишка непостигната умре
в сънища за нищо идно, в блянове за нещо
дивно
в огледалото ти си отиваш

Святото е опетнено паметникът
разрушен е
срутен долу на земята от разрухата
горчива
красотата мимолетна още малко уж е
жива
в огледалото ти си отиваш

Боговете дават боговете вземат
щом нашата вяра е на вкус като кръв
пий тази кръв и моли се човече
красотата от кратка да стане вечна
че когато всичко свърши
и си довършен
в огледалото ти си отиваш
в огледалото ти си отиваш

Песен за последната
молитва (във века на
осъждането)
Севул от Коланси

Усети смушкването с лакът и си представи, че е в трюма на кораб, подмятан от тежки вълни. Когато смушкването се повтори, си помисли за пиянски ноци — че е паднал под маса и нечий ботуш го подритва. При третото смушкване — по-силно този път, раздразнено или нетърпеливо — изруга тихо. Но нещо бе слепило устните му, тъй че ругатнята излезе на стон.

Реши, че е време да отвори очи.

Това се оказа трудно: клепачите му бяха като залепнали, заципаха жестоко щом примига. Сумрак, размътени фигури, нещо като лице, зареяно над него. Въздухът миришеше на развала. Вкусът в устата му бе на стара, много стара кръв. И още нещо имаше. Горчиво. Вкусът на провала, реши той.

— Ставай.

Друга фигура, този път коленичила до него. Мека длан се притисна до лицето му — но брадата му бе корава и изстърга под дланта и тя се отдръпна. Но веднага след това се върна, толкова корава, че сякаш го зашлеви.

И някаква жена каза:

— Нямаме време. Вратата е отворена. Някои тъдява ги усещат тия неща.

Първият глас рече:

— Отровата вече не действа. Отдавна. Но дълго не се е движил.

— Пазачът трябваше да...

— Заскитал се е из лабиринтите сигурно. Късмет имаме.

— Просто ми помогни да го вдигнем, става ли?

Ръце под мишниците му, пъшкат — и той усети, че се отлепва от каменния под, само петите му останаха долу. Последва внезапна болка в кръста и краката, докато се мъчеха да го вдигнат. Не можеше да си спомни да е бил толкова тежък... беше ли изобщо толкова тежък?

— Изправи се, проклет да си — не мога да те крепя така.

— А какво мислиш че ми беше на мене? — попита жената до него. — Всичките ми кокали працяха под него.

Болката го жегна остро в краката, той изруга, залитна и...

— Така, сега стъпка назад — облегни се на стената. Добре, точно така. Сега ме погледни, идиот с идиот. Погледни ме и се сети, че ме познаваш.

Беше тъмно, но успя да различи лицето на мъжа. Взря се във впитите в него очи и се намръщи.

— Как се казвам? — попита мъжът.

Той облиза сухите си устни, преглътна и успя да каже:

— Познавам те. Ти си... Б-б-б... Бух.

— Бух? — Мъжът се обърна към жената. — Казва, че съм Бух.

— Да го зашлевя ли още веднъж?

— Бррр. — Примига към жената. — Бух и Бррр. А, сетих се. Вие ме напихте. Прецакахте ме. Къде са ми гащите?

Оттласна се от стената, изгледа кръвнишки мъжът и жената и с удоволствие видя как двамата отстъпиха назад.

Бяха в някакъв коридор и вдясно от него имаше дървена врата, отворена, и зад нея се виждаше мръсен дом, а от него лъхаше на студ, вмирисан на застояла вода и на смет.

Мъжът заговори бавно, като на дете.

— Гащите ти са на задника ти.

— Да бе, вярно. А къде са ми ножовете?

— Изгубил си е ума — каза жената. — Не че имаше много голям поначало, но вече съвсем го няма. Безполезен е — Котилъон ни излъга. Просто искаше да не му се пречкам, затова ме прати да се вихря като вещица... за едното нищо!

— За ума съм съгласен — каза мъжът и скръсти ръце пред гърдите си. — Обаче другото...

— Кое?

— Бух и Бррр? Тоя тъпак се гъбарка с нас, Майнала. И даже си мисли, че е смешно. Виждаш ли колко сърдито ни гледа? Сякаш всички океански бури са кацнали на лицето му. Работата е там, че Калам никога не гледа сърдито. Никога не се мръщи. Калам е убиец и лицето му винаги е спокойно.

Калам се подсмихна.

— Гъбаркам се с вас, така ли? Виж какво, чародейче, толкова ли се гъбаркам с вас, колкото ти се изгъбарка с мен, когато счупих оня жълъд и ти така и не се появи, въпреки че около мен имаше поне стотина Нокти?

— Не беше по моя вина. А и я се виж. Здрав си, прав си...

— Не точно — намеси се Майнала. — Според Сенкотрон, искам да кажа. Онзи изтърсак е трябвало да го домъкне до тая врата. Чудо е, че изобищо е успял.

Бързия Бен изсумтя и продължи:

— Тъй че изобищо не си толкова добър, колкото си въобразяваш, Калам. То пък голямата изненада. Виж си дрехите и бронята — накълцали са те на кайма, о, велики убиецо. Шепа недоносчета на Ласийн са те направили на кайма — и имаш дързостта да обвиняваш мен.

— Та къде е тя? — попита Калам.

— Коя?

— Ласийн, коя. Трябваше да уредя сметките с нея — тя прецака Тавори. Каза, че уикците трябва да бъдат пожертвани. И Корболо

Дом. Искам топчестата глава на това копеле да подскача на всяка стъпка от Твърдината на Мок до устието на канала... Къде са ми шибаните ножове, питам?

Майнала хвърли колана с двата ножа в краката му.

— Значи, идвам аз, хвърча през хиляда лабиринта, едва не ме тресна мълния, а ти нямаш и една мила дума да кажеш на проклетата си от Гуглата жена, така ли?

— Ти ме изхвърли, не помниш ли?

— Дали помня? Помня защо, това помня. Котилъон е виновен.

Бързия Бен се намеси:

— Тя няма да ти го каже, но ѝ липсваше...

— Ти не се бъркай! — викна му тя вбесена.

— На драго сърце, но нямаме време. Виж, Калам, тя е искрена — даже кон ти намери...

— За какво ми е кон? Ние сме в град Малаз! Ако Ласийн е избягала, не ми трябва кон — трябва ми кораб.

— Калам, чуй ме. Сенкотрон те донесе до Скръбния дом. Ти умираше. Отровен. А после, тъ, просто те остави тук. Да лежиш на пода. За малко — е, за малко повече всъщност.

— Ти уби ли я Ласийн? Отмъсти ли за мен? И имаш нахалството да се наричаш мой приятел — не ме уби ти, нали? Нали?

— Не съм — просто затвори тая уста и се опитай малко да слушаш. Остави Малазанската империя. Остави Регента или Протектора, или каквато там титла си е измислил Малик Рел. И Ласийн може да е убита, както казват, или да не е — все едно. Калам, нужни сме другаде. Разбираш ли какво ти говоря?

— Нито дума. Но разбирам, че трябва да бързаме. — Погледна Майнала. — Значи си ми довела кон, тъй ли? Бива ли го? Дано да не е жребец — знаеш колко ревниви стават, когато съм край теб.

— Не подбирах — отвърна му тя. — Но ако се бях сетила, щях да ти доведа някое дебело едноухо трикрако магаре и можехте да се редувате да се яздите. Не че някой ще направи разлика.

— Богове, ама че сте и двамата! — изсъска Бързия Бен и погледна нервно към двора. — Целия квартал ли искате да събудите?

Калам запаса колана, измъкна ножовете, огледа ги и пак ги пъкна в каниите. Умът му още не беше наред, за да е сигурен, но май бяха добре наточени.

— Добре. Млъквайте и двамата и да тръгваме.

Отвън, под странно зеленото облачно нощно небе, Бързия Бен ги поведе по лъкатушешката пътека между обраслите гробни могили и изсъхнали дървета. Стигнаха до портата и магьосникът посочи наляво.

Конете бяха вързани на дървеното перило пред схлупената кръчма. Калам присви очи към тях и изсумтя:

— Я чакай малко! Това не е кон.

— Най-доброто, което можях — отвърна Бързия Бен. — Не се безпокой, той е моят.

На четири крачки от перилото от уличката до кръчмата пристъпи изгърбена облечена в броня фигура. Два тежки меча се надигнаха застрашително.

— Виж, Темпър, почуках — почна Бързия Бен. — Нямаше те и...

Лицето под забралото се извърна, огледа Скръбния дом и изръмжа гърлено:

— Все едно, мога да ви убия и тримата.

— Защо? — почти изскимтя Бързия Бен.

Темпър посочи с единия грамаден меч.

— Не сте затворили шибаната врата.

— Ей сега ще я затворя.

Магът заситни назад към Скръбния дом, а Темпър се обърна към Калам.

— Никога не съм му се връзвал на номерата, честно ти казвам.

— Миришеш ми на ейл „Кууп“ — каза Калам. — Ожаднял съм. Виж, Майнала — като се върне Бързака, кажи му че...

— А, не! — изръмжа тя. — А и той вече идва.

— Готово — каза Бързия Бен и цъфна до тях. Зъбите му блеснаха в усмивка.

Темпър прибра мечовете в ножниците.

— Ще ме извинявате, обаче... Не се връщайте. Не искаме проблеми тука. Ако видя някой от вас още веднъж...

Усмивката на Бързия Бен се стопи и той въздъхна и поклати глава.

— Темпър, трябваше да драснеш към Мостоваците, когато имаше възможност.

— Чувам, че всички са мъртви.

Магьосникът се метна на призрачния си кон и се ухили.

— Точно така.

Калам огледа коня, намерен му от Майнала, и се озърна през рамо.

— Харесва ли ти да си пенсиониран, Темпър? Сериозно питам. Харесва ли ти?

— В нощи като тази... като гледам как всички толкова бързате да препуснете... за да се набутате в сериозна неприятност... да, убиецо. Харесва ми. И ако решиш и ти да се пенсионираш, ще те черпя една халба „Кууп“ в тая гостилница, преди да те хвърля в залива.

— Ще го имам предвид — отвърна Калам и яхна коня. Погледна Майнала, след това и Бързия Бен. — Добре де, освен ако тия коне не могат да препускат по вода, някой трябва да откrehне лабиринт.

— Е, моят може — рече Бързия Бен.

— Самодоволен както винаги, а?

— Все пак лабиринтите са моя работа...

— И как е? Работата имам предвид.

— Ужасно. Но всичко това скоро ще се промени.

— Сериозно? Защо?

— Богове на бездната, Калам. Защото се върнах, затова. Сега млъкни и ме остави да си свърша работата, става ли?

Щом тримата ездачи заминаха и дрипавите валма зловонен дим се разнесоха, Темпър се обърна, върна се в тъмната уличка, погледна призрачната фигура, застанала сред сметта, и измърмори:

— Стара дружба. Иначе нямаше да ги пусна. Скръбният дом не е шибан хан, императоре.

Сребърният връх на бастун изтропа силно по мръсните камъни.

— Император? Това го изоставих отдавна. А колкото до дните, когато давах добронамерени съвети, е, тях никога не ги е имало. Но само този път и само за тебе, Темпър, едно предупреждение. Внимавай как говориш на богове, смъртен, че... — изкикоти се — да не се докачат.

— Да се докачат... хъ.

Обърна се да си тръгне, но Сенкотрон отново изтропа с бастуна по камъните.

— Е? Това ли е?

— Какво да е? Кое това?

— Само това ли имаш да кажеш? Това е изключително важна сцена, тлъст глупак такъв! Точно оттук всичко наистина, реално, най-после започва! Тъй че изстискай ейла от мозъка си, смъртен, и кажи нещо достойно за своя вид. Стоиш пред бог! Изрази витиеватото си красноречие за цялото грядущо поколение! Бъди дълбок!

— Дълбок... хъ. — Темпър помълча дълго, загледан в калдъръма. А после вдигна покритата си с шлем глава, обърна се към Сенкотрон и изръмжа: — Да ти го натикам в гъза.

Сестра Опровержение гледаше мъжа, който се провираше през руините на някогашната порта на цитаделата. Не беше особено висок. Нямаше яките издути мускули, присъщи за войник, макар ясно да се виждаше бял белег, пропъзлял от едната страна на челюстта му до откъснатото ухо... не приличаше на срез от меч обаче. „Нещо го е захапало. Щеше ли сестра Благоговение да види това? Бивен на Джагът? Едва ли.“ — Не, нищо особено нямаше у този мъж. Нищо, което да обясни непокорството му, дразнещата му съпротива на волята и гласа на Разводнените.

Това скоро щеше да се промени, разбира се. Вражеският командир току-що бе направил фатална грешка, като се бе съгласил на тези преговори. Защото кръвта на сестра Опровержение не беше разводнена и този мъж скоро щеше да открие силата в гласа на чистокръвна Форкрул Ассаил.

Опушените напукани стени на цитаделата бяха доказателство за усилието, положено от командирите на Разводнените да приключат с тази обсада. А близо хилядата гниеци трупа, нападали в мъртвата полоса под тези стени, бяха свидетелство за дивашката решимост на Изповяданите. Но всеки щурм дотук бе завършил с поражение.

„Да, врагът се е справил добре. Но нашето търпение е на изчерпване. Време е да се приключи с това.“

Глупакът беше без охрана. Излизаше сам — не че беше важно, но можеше да накара собствените му телохранители да го съсекат. А сега щеше да го накара сам да посегне на живота си, тук, пред ужасените погледи на войниците му по бойниците горе.

Вражеският командир мина през и покрай трупове, стигна на десет крачки от нея, спря, изгледа я с любопитство и каза на коланси:

— Чиста значи. Това ли е правилният термин? Не със смесена кръв — онези, които наричате *Разводнени*, като „разредени“ един вид. Не, ти си истинска Форкрул Ассаил. Дошла си да... отсъдиш? — И се усмихна.

— Човешката наглост ме изумява — отбеляза сестра Опровержение. — Навярно, при определени обстоятелства, е оправдана. Например когато си имате работа с други от вашия вид, които сте направили безпомощни и подчинени на милостта ви. Или с по-низши зверове, когато дръзват да се опълчат на тиранията ви. В двореца на мъртвия вече крал на Коланси има една огромна зала, пълна с препарирани трофеи — животни, убити от кралската фамилия. Вълци, мечки, диви котки. Орли. Елени, лосове, бедерини. Придадени са им свирепи пози в знак на онзи сетен миг на непокорство — на наглостта им да отстояват правото си на свой живот, предполага се. Ти си човешко същество — човек, какъвто беше кралят на Коланси. Можеш ли да ми обясниш тази мизерна нужда да се избиват животни? Трябва ли да повярваме, че всеки един звяр в онази зала се е опитал да убие убиеца си?

— Виж сега — отвърна мъжът, — признавам, че имам лично мнение по тези въпроси, но трябва да разбереш: никога не съм могъл да проумея удоволствието от избиването. Онези, които съм познавал, които са се забавлявали с подобни дейности, ами, причините, които обикновено ми изтъкват, не ми звучат особено логично. Могла си просто да попиташ краля на Коланси.

— Попитах го — отвърна сестра Опровержение.

Той вдигна вежди.

— И?

— Каза, че го карало да се чувства едно цяло с животното, което е убил.

— Аха. Чувал съм нещо подобно.

— Съответно — продължи тя — убих всичките му деца и заповядах да ги препарират и изложат в същата зала. Желанието ми бе той да се почувства едно цяло с рожбите си.

— Едва ли е било много успешно, нали?

Тя сви рамене.

— Да чуем твоето мнение тогава.

— Някои потребности са толкова жалки, че не могат да бъдат удовлетворени другояче освен с убиване. Нямам предвид тези от нас, които ловуват по необходимост. Това е просто храна. Но нека си го признаем — щом започнеш да засаждаш градини, да засяваш ниви и да гледаш домашни животни, вече не ти се налага да ловуваш за храна.

— Кралят каза също, че това било неговият начин да почита природата.

— Като я унищожава?

— И аз си помислих същото, човеко. Но пък не е ли това основната ви форма на почит?

— Виж, това е проникателно, макар и леко болезнено наблюдение. Но прецени: с убийството и препарирането на онези деца не си ли проявила и ти същата отвратителна наглост, която толкова е оскърбила чувствата ти?

— Беше експеримент, за да видя дали и аз бих могла да се почувствам едно цяло с тези, които убивам. Уви, не стана. Почувствах се... тъжна. Че трябва да имам такава власт в ръцете си и да избира да я използвам за унищожителни цели. И все пак открих нещо друго — една истина за самата мен всъщност. В унищожението има удоволствие и то е удоволствие от най-гнусния вид. Подозирам, че това се обърква с представата за „сливане в едно цяло“ от такива патологични убийци.

— Вероятно си права.

— Защото те всъщност не са особено интелигентни.

— Допусках, че рано или късно ще стигнеш до това мнение.

— Защо?

— Ами, имам чувството, че изпитваш потребност да оправдаеш нашето избиване и макар да съжаляваш по-низшите зверове на този свят, твоето определение за „по-низши“ не включва хората. И все пак, по ирония, оправданието ти се основава на същия арогантен възглед за превъзходство, който намери за толкова укорим в кралската фамилия

на Коланси. Неразумният звяр може да бъде убит безнаказано. Разбира се, в този възглед изобщо няма никаква логика, нали?

Сестра Опровержение въздъхна.

— Това бе изключително забавно. Сега обаче ми се налага да те поканя да отнемеш живота си, за да можем да сложим край на тази безсмислена битка. Бих искала да мога да те уверя, че ще се отнесем добре с армията ти и прочие. Но истината е, че аз ще ги командвам — точно както командвам Изповяданите. И със силата на своя глас ще ги настроя срещу враговете си, които и да бъдат те, и ще те се бият без страх. Ще се бият с ярост, каквато никой от вас не е виждал сред вашия вид, защото възнамерявам да ги *използвам*, както вие използвате коне или бойни кучета. С други думи, като добре обучени животни.

— Каква потискаща идея, Форкрул Ассаил. Онези жалки потребности, за които говорих, всички те се свеждат до власт. Кралят е убивал онези животни, защото е имал властта да го прави и изразяването на тази власт го е карало да се чувства добре. Но това никога не продължава дълго, тъй че е тръгвал отново, за да убие още. Намирам го за жалко. А всичко, което ми каза ти, ами, всъщност е същият боклук. Със своя глас и с магията на Акраст Корвалайн ще се опиташ да запълниш пустотата в душата си, пустотата, която е глад за господство, докато горчивата истина е, че всъщност не господстваш над нищо и че вселената е предопределена да те погълне също както поглъща всичко останало.

— Не вярваш ли в силата да се прави добро? Да се прави каквото е редно?

— Крепостта на Зверовете иска възмездие. Иска да възстанови баланса на избиването. Колкото и кърваво да се окаже това, поне виждам логика в него. Но се боя, че е твърде късно. Техният век вече е отминал.

— Ние ще докажем лъжата в думите ти, човеко.

— Не, няма. Защото, Форкрул Ассаил, вие ще се провалите, а с провала си провалите и своите съюзници и за тях злочестината просто продължава безкрайно. Единственият край на трагедията на зверовете ще дойде от ръцете на хората — а Вълците бих посъветвал да проявят търпение. Нищо повече няма нужда да правят, защото ние, хората, *ще* се самоунищожим. Може да отнеме повече време, защото сме много,

но в крайна сметка ще успеем, защото сме много усърдни. Колкото до вашия вид — вие дори не сте от значение.

— Извади ножа си, човеко. На колене.

— Съжалявам, не те чух.

Тя примига.

— Извади ножа си!

— Чувам само шепот. — Той извади малка дървена карта. — Аз съм Гъноуз Паран. Войник бях в малазанската армия, морски пехотинец по-точно. Но после станах Господарят на Драконовата колода. Не съм се молил за титлата и дълго време не разбирах истински ролята. Но вече започвам да я схващам. — Вдигна картата. — Тук отива гласът ти. Това е друго селение, където единствените неща, които те чуват — или по-скоро се покоряват на волята ти, — са насекомите и червеите в калта. Те са объркани. Не знаят какво е *нож*. Не знаят дори как да коленичат.

Сестра Опровержение пристъпи напред.

— Тогава ще те убия със собствените си ръце...

Той сякаш се наведе назад — и изведнъж изчезна. Картата падна и изтропа върху камъните. Тя се пресегна и я вдигна. Образът бе само няколко груби драскулки, намек за земя, ниски растения... и там, смътно в сумрака, стоеше мъжът. Махна ѝ с ръка и в ума си тя чу гласа му.

„Ела, Форкрул Ассаил. Каня те да се сразиш с мен тук. Не? Е, колко глупаво от моя страна да си помисля, че си толкова глупава. В края на краищата трябва само да изляза от това окаяно място и да те оставя пленена — и ще мине много, безкрайно много време, преди да намериш пътя обратно. Добре. Вече се срещнахме. Вече сме врагове, които се познават един друг, както трябва да бъде.“

„Не можеш да поробиш армията ми. Ако искаш да ни победите, ще трябва да го направите по трудния начин. А, между другото, малкият ни разговор ми беше забавен. Мисля, че вече те разбирам по-добре, отколкото ти мен, което е предимство и смятам да го използвам. А, ако можеше да видиш изражението си...“

Тя счупи картата на две и хвърли парчетата на земята. Обърна се бясна и закричи към чакащите я офицери.

— Призовете брат Гроб. Съберете легионите. Ще сложим край на това!

Един от Разводнените пристъпи боязливо напред и се поклони.

— Чиста, трябват ни подкрепления...

— И ще ги имате. Ще поддържаме този щурм — не им давайте отдих. Брат Гроб чака с легионите си. Ще съдери кожата на онзи човек и ще я закова на стената на тази цитадела.

Разводненият се ухили.

— Ценен трофей, Чиста.

Тя се обърна отново към крепостта и прошепна:

— Ще го имам. Защото мога.

— Глупак — скастри го Ното Бойл. — За малко да те спипа, нали?

Паран изтри калта от ботушите си.

— Намери Юмрук Бюд. Пригответе резервите. Няма да е лесно.

— Опитал ли се да те изкомандва?

— Казах ти, бях подготвен за това. Но си прав, Форкрул Ассаил действат адски бързо. На косъм беше. Повече, отколкото ми харесва, но пък ги разстроихме. — Паран се усмихна на лечителя. — Имат двама чистокръвни вече. И още повече легиони.

— Всичко върви според плана ти, доколкото разбирам.

— Къде е Ормулогун? Трябва ми да довърши онзи офорт — в случай, че се наложи да духнем оттук.

Ното Бойл въздъхна и тръгна да търси имперския художник. Задъвка рибешкия гръбнак, докато не усети вкус на кръв.

Отново вървеше в съня си, този път навън и по стъпалата надолу до мазето, където я чакаше мъртъв приятел. Седеше на едно от буретата, които Анци наричаше „кисалети“ — едно от онези, където държаха труповете на проклетите сегюле. Не че вече бяха тук, но този буламач бе най-зловонната марината, която бе помирисвала в живота си.

Блупърл ли го беше направил това? Не можеше да си спомни, но... сигурно.

Той седеше и чистеше мръсните си нокти с нож.

— Пак ли спя? — попита Пикър.

— Аха — отвърна Блупърл. — Но казвам ти, Пик, не е много забавно да го въвличат човек така в сънищата ти.

— Знаеш ли какво е станало с този град?

Той погледна намръщено ноктите си.

— Гласувах против отсядането ни тука. Но се оказах малцинство. А после Даруджистан взе, че ме уби.

— Но не разбра защо, нали? Вече мога да ти го кажа, Блупърл. Вече знам защо.

Той прибра ножа в канията и звукът, който издаде оръжието, бе толкова рязък, че я накара да затаи дъх. Погледна я и рече:

— Преосветихме това място, разбра ли го? С проливането на цялата тази кръв... Вече се раздвижваше, когато влязохме, но ние, така да се каже, боядисахме камъните в червено.

— В смисъл?

Той сви рамене, отново извади ножа и се захвана с чистенето на ноктите също като преди.

— Тук сме в безопасност, Пик.

— Ти може би — изсумтя тя.

— Скоро трябва да тръгваш, сержант. Извън града. Ще имаш ли проблем с това?

— Нарече ме сержант.

— Нарекох те, да. Защото предавам заповеди тука. Нищо повече.

— Чии заповеди?

Той загледа ноктите си.

— Няма такова нещо като уволнение от Подпалвачите на мостове, Пикър.

— Я си върви при Гуглата!

Той се изсмя, отново прибра ножа и този път звукът бе посилен и смущаващ отпреди.

— Там, където е Гуглата, не отивам, Пик. Имаме си отново подходящия командир, когото трябваше да имаме от самото начало. По чии заповеди ли, сержант? — Извади пак ножа. — На Уискиджак.

— Какво общо има той с всичко това? Знам кого трябва да намеря. Знам дори къде се е скрил и това, че стои извън Даруджистан, ми говори, че е по-хитър, отколкото изглежда. — Вдигна ръката си и зърна блясък на сребро. Зяпна с ужас гривните,

които бяха стегнали ръцете ѝ над лактите. — Богове на бездната! Как се върнаха тия? Махни ги от мен!

— Трийч се нуждае от теб. Тигърът на Лятото и прочие. — Блупърл ѝ се ухили. — Всичко се мъти отново, скъпа.

— Мамка му! Сложих ги само защото бяха красиви!

Той я гледаше, кривнал глава.

— Дебелееш ли ни, сержант?

Тя се намръщи.

— Нося си ризницата под дрехите.

— И под нощничката ли? И твърдиш, че вече не си Мостовак?

— Що за сън е това?

Той пак пъкна камата в канията. Този път звукът бе толкова рязък, че я накара да потръпне.

— От важните, сержант. Погледни го така. Гуглата го няма. Портата на смъртта просто... зее. Но някой ни освети. Видели сме повече смърт, отколкото който и да е човек със здрав разум би могъл да понесе. Но ние не сме с ума си, нали? Ние сме войници. Ветерани. Здравия разум отдавна сме го оставили зад себе си. Ние сме там, където цялото безумие бушува около нас от толкова време, че и то вече не може да ни засегне. Кое то означава, че сме извън и едното, и другото. Какво ни прави свършени за Портата на смъртта? Просто е, Пикър. Каквото и да погледнем, не мигваме.

— Мога да изляза от града — рече тя. — Но няма да е лесно.

Той пак започна да чисти ноктите си, острието на ножа проблясваше в мътния сумрак.

— Радвам се, че увереността ти се връща. Работата е там, че не ни се ще да се месим в ставащото тук. Освен това в момента сме малко заети.

— Значи да действам сама, така ли?

— Не точно. Уредили сме ти благонадежден... водач.

Камата отново изтрака в канията...

Това я сепна и я събуди. Лежеше потна под разбърканите завивки, Бленд хъркаше до нея. При вратата имаше нещо и се опитваше да влезе. Пикър изруга тихо и вдигна опрания на стената до леглото меч.

Видя как мандалото помръдна — и изщрака същият звук, който издаваше камата на Блупърл.

Който и да се опитваше да отвори, не успяваше.

— Що за чудесен водач си ми пратил, Уискиджак? Не може да отвори дори една тъпа врата.

— Мм?

— Спи, обич моя.

Стана и отиде до вратата. Вдигна мандалото с върха на меча, отстъпи крака назад и я дръпна.

В коридора клечеше проскубана котка.

Проскубана?

— Това гадно животно е умряло! Проклета от Гуглата немряща котка... богове на бездната.

Котката имаше плетен нашийник, кожен. От него висеше потъмняла сребърна монета или може би медальон. Пикър се наведе, хвана го и я дръпна. Намръщи се, когато котката не направи никакво усилие да тръгне, а просто се хлъзна по пода.

— Богове, вониш ужасно!

Изгнилите очни кухни я изгледаха толкова изразително, колкото би направила всяка жива котка. Пикър се наведе още малко и огледа медальона. Смътни драскотини от двете страни, име на архаичен джадроби или на езика на ривите.

— Тъфти?

Значи Бленд и Анци не си го бяха измислили. Говореха истината. Бяха намерили проклета умряла котка на джагъта.

Присви очи към нашийника. Кожата бе изпъстрена с татуировка с цвят на охра.

— О... Чакай да се сетя... Т'лан Имасс?

Зад нея Бленд подвижна:

— Пик?

— Спокойно — отвърна Пикър и се изправи. — Котката е.

— Нахрани ли я? Аз забравих... О, богове, не изобищо не си спомням кога за последен път я храних!

Бленд, разбира се, продължаваше да спи. Просто сънуваше един от онези сънища. Седна до нея и прошепна:

— Вярно е, Бленд. Забравила си. От месеци!

Бленд простена, лицето ѝ се изкриви от тъга, но очите ѝ си останаха затворени.

— Голяма беля си направила, Бленд. Горката котка. Току-що я намерих и Гуглата ми е свидетел, не е приятна гледка.

— Можеше да я нахраниш, Пикър — защо не я нахрани?

Нещо остро бодна Пикър под брадичката и тя замръзна.

— Няма да е зле да ми отговориш — каза почти нехайно Бленд.

— Виждаш ли, обичах я онази котка. Подариха ми я на шестия ми рожден ден. Беше любимата ми котка.

— Блупърл? — извика Пикър. — Можеш ли да оправиш това? Моля те! Блупърл?

Никакъв отговор. Пикър знаеше, че ако се опита да се отдръпне, убийствените инстинкти на Бленд ще отвърнат с фатално забиване — нагоре и през мозъка ѝ. Изтръпна.

— Само се пошегувах, скъпа. Тъфти е добре.

Веждите на Бленд се свиха.

— Тъфти ли?

— Тъ... котката, дето забравих да я нахраня.

Ножът изчезна под завивките и Бленд ѝ обърна гръб.

— Никога не те е бивало с животинките, Пикър. Бас държа, че вече те мрази. Няма повече да се гушка в теб.

След миг отново хъркаше.

Пикър въздъхна треперливо. Избърса потта от очите си и погледна ядосано грозното същество на прага.

— Богове на небесата, дано.

И видя сребърните гривни.

Водите се укротиха, както всеки път щом излезеше на палубата.

Шурк Елале се обърна към приближаващия се Джагът. Останалите от екипажа ѝ — малцината все още живи — седяха или лежаха отмалели и гледаха с почти завидно възхищение ужасния воин. Да, доскорошният бог на смъртта бе тук и изключителната ирония в срещата ѝ с Качулатия беше просто прелестна. В Ледерас щеше да е готова да заложи всичко, че точно такава среща никога няма да има.

Но ето, че бе капитан на Кораба на мъртвите на Гуглата, или както там го наричаше той. „Съд на душите“? Само „Смърт“? Нещо

злокобно във всеки случай. Не че имаше много работа за нея, като да дава заповеди или нещо такова. Това, което тласкаше кораба напред, не бе подвластно на ветрове, на платна или въжета. И нито едно гребло не се виждаше.

Изведнъж морето бе станало безинтересно. Все едно всичките й умения — и тези на екипажа й — бяха станали несъществени. И въпреки цялата лекота и удобство, които произтичаха от такова плаване, усещането й бе за трагична загуба. Уважението й към морето се разколебаваше, сякаш фатално отслабнало, и тя се зачуди дали скоро хората няма окончателно да господстват над вълните и това няма да доведе до края на всякакво смирение. „А нека си го признаем, човечество без смирение е опасна сила. Не знам защо си въобразявам, че виждам бъдещето, но чувството е точно това. За някакво бъдеще, когато магията решава всичките ни проблеми, но единствено за да създаде нови. Ако това ще е реалното бъдеще, не го искам.“

— Има мрак в мислите ти, капитан Елале.

Тя го гледаше. Лъскави бивни, потъмнели от невъобразима старост. Протрита набръчкана кожа, изопната върху остри кости. Хлътнали очи, измъчени и потънали в сянка, едва видими вертикални зеници — но тях ги нямаше, когато се бе появил първия път, тъй че животът, изглежда, се връщаше в древния Джагът.

— Можеш ли да усещаш такива неща, Качулати?

— Ти си капитанът.

— Вече не съм.

— Напротив — отвърна Гуглата. — Тъкмо теченията на мислите ти предопределят курса ни. — И посочи напред.

Шурк присви очи. На хоризонта набъбваше тъмно петно.

— Сътворила съм буря с мислите си?

— В безразсъдната си скука създадох кораби като този и поставих на тях капитани. Избирайки ги сред онези мъртъвци, за които смъртта се е превърнала в обсебеност.

— Е, разполагал си с богат избор. Как може мъртвите да не са обсебени от това, че са мъртви?

— Не нося вина за дребните умове, капитан Елале. Всъщност винаги съм изпитвал нещо като възхищение към онези, които се опълчват на съдбата си, които се борят да избягат от ужасното ми владение.

— Толкова, че да ги пуснеш да си идат?

— Да си идат ли? Повярвай, всички, които *наистина* са избягали от владението ми, сега съществуват в злочестина. Защото техният път вече не е загадка и за тях вече не съществува надежда. Знаят, че не ги очаква никакъв рай и че никакво усърдно боготворене, жертвоприношения или благочестие не може да промени това.

— Това е... ужасно.

— Непростимо е, капитане.

Тя се замисли над думите му.

— Боговете взимат, но нищо не дават в замяна.

— Аа, виждаш ли как се разсейва бурята? Чудесно, капитане... ах, ето, че се връща, много по-силна отпреди. Капитане, бих те посъветвал...

— Не ме съветвай!... Не можеш ли да им наложиш волята си? Да направят каквото искаш?

Странните му — ужасни — очи се впиха в нея.

— Но аз я наложих.

— Тогава... тогава защо си напуснал селението на смъртта? Защо си тук? О, да. Планираш нещо.

— Не действам сам, капитане.

— Държа да чуя повече, Качулати. Ако има някакво основание за всичко това — трябва да го знам.

Гуглата помълча, вперил поглед в кипящите облаци напред. После, заговори:

— Никак не обичам миговете на откровение, капитане. Приканват те да приведеш всякакви възможни съображения, водещи ни до тук и сега. След като истината е, че случайността и лошият шанс управляват всяка наша стъпка. — Въздъхна. — Е, добре, не съм безразличен към твоите... потребности. Тази възможност се породил едва когато двама узурпатори съживиха останките от Куралд Емурлан — Селението на Сянката — и след това тръгнаха да пътуват през лабиринтите, Крепостите всъщност. За да търсят познание. Да търсят истината за нещата. Това, което откриха, не ги удовлетвори. И в дързостта на своята... младост, решиха, че трябва да се направи нещо.

— Двама нови богове — промълви Шурк Елале. — Дойдоха при теб?

— Не веднага. Потърсиха верни съюзници сред смъртните, над които бяха властвали. Е, може би „смъртни“ не е съвсем точно в някои случаи. Все едно, да го наречем удивително изригване на обстоятелства и характери, вид дързост, която направи възможно всичко. Скоро след това им се наложи да намерят още съюзници. Да ти ги изброя ли?

— Защо не?

— Синът на Тъмната, който разбра истинското бреме на предаденото бъдеще, фаталността на празната вяра. Пълководецът на Спящите богини, който се опълчи на вечното търпение на самата земя, Владелеца на камъка, Онзи, който се изправи срещу Каладън Бруд, за да гарантира равновесието на света. Тези двамата бяха обречени да тръгнат по различни пътища, но стремежът им като цяло бе един и същ. Кралицата на сънищата, чието езеро бе гладко като самата смърт. Господарят на трагедията... и, ами, множество още други, всички привлечени в стадото.

— Тези, които спомена... богове ли са?

Качулатия сви рамене.

— Асценденти. Сложността на това е невъобразима, честно казано. Чистият мащаб на непредвидимите случайности... е, при всичките му особености нека не обвиняваме Сенкотрон в непрозорливост. Същото може да се каже и за Котилъон, защото Покровителят на убийците добре проумя, че точно както определени индивиди заслужават нож в сърцето, така го заслужават и определени... идеи.

— Значи и смъртни са част от този план?

— Несъмнено.

— Адюнкта Тавори Паран?

Гуглата помълча, после каза:

— Използването на смъртни не ни е чуждо, капитане.

— Но това е... нечестно.

— Но прецени какво може да бъде спечелено, Шурк Елале.

— Преценявам. Но... не. Нечестно е!

— Бурята, капитане...

— Защо те изненадва? — отвърна тя ядосано. — Опитай се да ми кажеш нещо, което няма да разбие сърцето ми. Опитай се да ми кажеш

нещо, което няма да ме разгневи — от наглостта ви. От презрението ви.

— Не изпитваме презрение към адюнкта Тавори Паран.

— Нима?

— Капитане, тя взима наглостта ни и ни смирява.

— А каква е наградата ѝ?

Гуглата извърна очи.

— За нея награда няма.

— Но тя... Тя не се е съгласила на това, нали?

— На този въпрос няма да ти отговоря, капитане. — Подмина я и вдигна ръце. — Не можем да понесем насилието, което сътвориха мислите ти. Така че нямам друг изход освен да се намеся. За щастие... — изгледа я за миг през рамо — Маел съдейства.

— Да използвате една невинна жена...

— Започваш да злоупотребяваш с търпението ми, капитан Елале. Ако смяташ да се бориш с мен през остатъка от това пътуване, ще трябва да си намеря друг капитан.

— Както си решиш. Бегло познавам адюнктата, но...

Той рязко се обърна към нея.

— Бегло я познаваш, да. Ще ти кажа следното. Погледнах я през очите на сестра ѝ, иззад забралото на шлема ѝ — в мига, в който тя умря, — и видях своя убиец — адюнкта Тавори Паран. А кръвта, която капеше от меча ѝ, беше моята. Ти ли ще ми говориш за невинност? Няма такова нещо като невинност.

— В такъв случай използването ѝ сега... това наказание ли е?

— Приеми го така, ако облекчава съвестта ти.

— Тя е убила сестра си?

— Да.

— Чувството за вина ли я тласка сега, Качулати? Изкупление ли търси?

— Предполагам, че да.

— Ще го намери ли?

Гуглата сви рамене.

„Какво премълчаваш? Усещам, че... има нещо. Сестрата... забрало.“

— Качулати, смъртта на сестра ѝ... нещастен случай ли беше?

Джагътът мълчеше. Тя пристъпи към него.

— Тавори всъщност знае ли, че е убила сестра си?

— Въпросът е несъществен, капитан Елале. Тъкмо незнаещият най-много копнее за изкупление.

Тя се отдръпна, отиде до перилото и загледа вълните. Точно на тези Скорген им казваше „шупнали“.

— Ако се бяхме срещнали в твоето владение, Качулати, нямаше да откажа участта си. Нямаше да се опитам да избягам. Щях да се опитам да те убия.

— Мнозина са опитвали, капитане.

— Браво на тях. — „Шупнали вълни.“ — Качулати, ако тя така и не разбере... ако носи в себе си това незнание до края на живота си... интересува ли те изобщо?

— Мислиш ли, че знанието е дар?

— Не знам...

— Истината може да е в краката ти. Истината може да лежи свита на кълбо в тревите. Но все пак има нокти, все пак има зъби. Внимавай къде стъпваш, капитане.

— Запасите ни са на изчерпване. — Фелаш въздъхна и вдигна очи към слугинята си. — Скъпата ми майка е в беда. — Надигна се, разкърши гръб и простена. — Отдих ли предлагаш? Тези пътувания през неспокойни светове, чрез ледения дъх на Джагът или не, все пак оказват влияние върху деликатното ми естество. Но се налага да отхвърля притесненията ти, скъпа. Необходимостта налага... вино ли е това, което наливаш? Чудесно, мислех, че отдавна е свършило.

— Помолих за малко, ваше височество.

— Нима? Кого?

— Изглежда — заговори жената, докато ѝ подаваше чаша, — че възлиянията в името на смъртта продължават с неотслабваща сила, а ако богът на онзи ужасен долен свят е склонен да съгрешава в старите си... тъ, общения, какво пък, защо да имаме нещо против?

— Точно така. И все пак, миличка, не ми допада мисълта, че общуваш с това престаряло същество. По-добре се дръж на почтително разстояние и се придържай към моята благоразумна предпазливост в това отношение.

— Както наредите.

— Но трябва да призная, че виното е превъзходно предвид произхода му... Вярвам, че си осигурила приличен запас, нали?

— За щастие, да, ваше височество.

— Другата новина е почти толкова потресаваща, опасявам се. Вече имаме основание да се съмняваме в мотивите на Сивите шлемове на Периш. Крайно обезпокоително.

Очите на слугинята — пълнеше лулата с ръждивец — се присвиха.

— Всъщност не плаваме ли за среща с флотата на перишите, ваше височество?

— Стига да не ни сполети бедствие, да. Но какво е разположението им? Отговорът на този въпрос сега е най-важният.

— Сигурно бих могла да погадая...

— Не можем да рискуваме с това. Лабиринтът на Форкрул Ассаил е настръхнал от гняв... хм, поетично ли се изразих, или се поддадох на клишето?

— Не бих могла да знам — отвърна слугинята, докато разпалваше лулата.

— Небрежни бяхме в образованието ти. Все едно. Твърде късно е вече, тъй като е добре известно, че мозъкът на човек заострява от определена възраст нататък и става негоден за нови придобивки освен за прости неща като езици, бойни умения и прочие. Съществува момент, когато истинската гениалност е на ръка разстояние за всяко дете, и преценката на продължителността на този момент е всъщност единственото средство да се дефинира интелигентността. Ето защо, макар да си природно интелигентна и следователно е вероятно времето на твоята възприемчивост да е могло да се измерва с месеци, ако не и с години, направили сме всичко, което сме се сетили да направим в този времеви отрязък, и времето за съжаление е отминало... леле, какво има в това вино? Устата ми сякаш плеци сама. За повечето хора, разбира се, този момент на възприемчивост е кратък, за жалост. Ден? Половин ден? И, уви, отиде ли си, не можем да го върнем.

— Извинете, ваше височество, лулата ви е разпалена.

— А, добре. Подай ми я. Та значи това вино...

На вратата на каютата се потропа и след миг на прага изникна първи помощник-капитан Скорген Кабан Хубавеца.

— Принцесо, моля за извинение. Горе стават спешни неща, ако благоволите. Капитанът спешно моли за присъствието ви.

Фелаш въздъхна.

— Добре, стига да мога, мм, да стана. Уф, няма ли кой...

Слугинята ѝ помогна да се изправи.

— Води, Скорген — рече Фелаш и махна небрежно с ръка. — И ако се налага да гледаш така влюбено циците ми, прави го поне дискретно, нали?

— Съжалявам, ваше височество. Само едно здраво око ми остана, нали разбирате.

Спряха и изчакаха, докато на слугинята ѝ мине внезапният пристъп на кашлица.

Шурк Елале се обърна, когато първият ѝ помощник затропа по палубата към нея.

— Капитане! Вещицата... пияна е!

— Хубав, това шепнене ли трябваше да е? Моите почитания, ваше височество.

— Пиянството е в сферата на компетентност на простолюдието. Капитане, позволете ми да ви уверя, че не съм нито пияна, нито от простолюдието. Но, дължна съм да попитам, къде е нашият гост Джагът?

— Мислех, че сте го подминали на идване. Има го този момент, че винаги трябва да държиш поне един нож добре скрит, ако ме разбирате.

— Не, капитане. Боя се, че не.

— Всъщност да де. — Шурк посочи напред. — Забелязани сме от ето онзи кораб и сега той се носи право към нас. Не е Трон на войната. Колансийски, предполага се.

Принцесата се добра до капитана с леко клатушкане.

— Олеле! Това е кораб на Ассаил. Вероятно го командва най-малкото низш Разводнен. Изводите, разбира се, са крайно обезпокоителни.

— Например къде е перишката флота ли?

— Точно така. И ако това не е достатъчно тревожно, опасявам се, че днес бях ангажирана в изтощителни ритуали. Ако се наложи да се

бием, няма да съм от голяма полза. Вече сме преживявали опасността, налагана от Форкрул Ассаил, както от физическата им мощ, така и от магията на гласа им.

— Нямам нужда от напомняния, ваше височество. И макар да се оказах неподвластна на тази магия, същото не може да се каже за екипажа ми. Та толкова с криенето на един нож, ваше височество.

— Хм. Разполагаме със слугинята ми в края на краищата.

Шурк погледна жената и си спомни атаките ѝ срещу сестра Справедливост.

— Не се справи много добре срещу Чиста, ваше височество.

— Е, кръвта на висш Разводнен Ассаил е, мм, разводнена и не е чак толкова силна. Все едно, остава да видим как ще се разиграе това. Междувременно, капитане, позволете ми да предложа първият помощник да събере екипажа ви и да се отправят към трюма.

— Скорген, отведи ги долу и да стоят кротко.

— Да, капитане.

Корабът на Ассаил приличаше на скелет. Виждаха се два вида дърво, едното костенобяло, другото — мътно черно. Беше с тесен корпус, висока кърма и само с две мачти, така че Шурк предположи, че е строен за каботажно плаване. Буря в открито море щеше да го обърне. Беше почти два пъти по-голям от „Вечна благодарност“ и Шурк прецени, че трябва да има около седемдесет моряци и двайсетина морски пехотинци. Когато корабът подходи към левия борт на „Смърт“, тя пристъпи до перилото и вдигна глава. Отгоре я гледаше висока призрачна фигура с двама телохранители с дълги ризници и шлемове от двете ѝ страни.

Зад гърба ѝ принцеса Фелаш рече:

— Миличка, тези десантчици.

— Да, ваше височество? — отвърна слугинята.

— Капитане?

— Да, ваше височество?

— Защо не ги попитаме какво искат?

Шурк се извърна да погледне принцесата. Преди да успее да каже нещо обаче откъм кораба на Ассаил се разнесоха викове, тя погледна натам и видя как слугинята се изкатерва през борда му. „Мамка му, как не го видях този скок!?“ Корабът на Ассаил бе на почти шест разтега.

— Принцесо, какво прави тя?

Слугинята се прехвърли през перилото. Палубата бе на болезнени за окото шарки от черно и бяло дърво, като натрошена мозайка. Шестима морски пехотинци с шлемове и дълги ризници стояха до главната мачта и вече вадеха тежки извити мечове.

Полукръвният командир Ассаил носеше пищно украсено наметало от дебела промазана вълна, тъмносиньо. Златни гривни стягаха дългата ѝ шия, а главата ѝ бе обръсната и ъгловатите плочки на черепа ѝ изпъкваха. Беше невъоръжена. Обърна се към нея с изражение на насмешлива изненада и вдигна ръка, за да спре войниците си.

Слугинята се огледа и забеляза следи от претърпени наскоро щети — повечето такелаж бе разкъсан и палубата бе осеяна с купища въжета. Поне двайсетина моряци работеха по възстановяването.

— Уведоми своя капитан — заговори полукръвната Ассаил, — че тъй като е нарушила териториални води, е длъжна да се подчини на законите на Висш Коланси. Аз съм Низша Разводнена Непримирила, Инквизитор на Южния флот.

— То пък един флот — подхвърли слугинята.

Инквизиторът примига.

— Внезапна буря временно ни разпръсна. Та да продължа посланието си до капитана ви: тя и екипажът ѝ, включително всички пътници, трябва да приемат отсъждане.

— Под „отсъждане“ избиване ли имаш предвид?

Светлокожата жена се усмихна и усмивката сякаш огъна двете страни на лицето ѝ леко навътре.

— Прогласът на Възмездие то бе осветен. Продължаваме задачата.

— Това ли е съдбата и на перишите?

— Вашият кораб не е перишки. — Полукръвната се намръщи. — Долавям враждебност от кораба ви... а онова дебелото момиченце с лулата е маг, нали? Нея ще отсъдя първа.

Слугинята се върна до перилото, наведе се над него и подвижна:

— Ваше височество, има леко увъртане тука относно перишите. Май ще се окажете права.

— Нещо друго, които би могло да е важно? — попита Фелаш.

— Не, ваше височество. Просто искат да ни избият.

— А, добре. Продължавай.

Низшата Разводнена заговори:

— Не посягай за оръжията си. На колене. За всички вас изцеряването на света започва с вашата смърт. Сред всички причини да се умре има ли друга по-достойна от тази? Бъди благодарна, че придаваме смисъл на твоя край. На колене.

Слугинята поклати глава.

— Една Чиста вече го пробва това. Хвана ме неподготвена... за миг-два. Не можеш да командваш волята ми.

А след това се задвижи, доста по-бързо, отколкото очакваха. Ръцете ѝ се стрелнаха напред, удариха двамата телохранители в гърдите и ги изхвърлиха през борда. Слугинята приклепна, избегна атаката на Низшата, изрита я във втората става на левия крак и той се огъна между коляното и глезена. Тя се олюля, а слугинята се шмугна покрай нея и се извъртя мълниеносно срещу шестимата морски пехотинци.

Видя, че зад тях идват още, и извади ножовете си. Трябваша ѝ големи оръжия, а най-близкият до нея войник разполагаше с два хубави извити меча. Щеше да ги вземе.

Шурк Елале изруга слисана и се наведе да погледне как двамата телохранители в броня плъснаха в кипналите вълни между корабите и потънаха сред пяна и мехури. Извърна се към Фелаш и попита:

— Трябва ли ѝ помощ?

Оскубаните вежди на принцесата се вдигнаха.

— Определено се надявам, че не!

От палубата на другия кораб доехтя дрънчене на оръжия, виковете и крясъци.

— Принцесо, тази ваша слугиня... откъде се е взела?

— А, виж, това е загадка.

— Просветлете ме все пак.

— Разполагаме ли с нужното време? Е, предполагам, че да. — Пуфна с лулата — лицето ѝ за миг изчезна зад облаче дим — и рече: — Принос на майка ми е това. Седем бяха. Останаха шест... седмата,

ами, имаше едно малко лично предизвикателство, което, мм, се провали. Все едно. Ще ви призная, изглеждат млади, но не се подвеждайте. Майка ми реши, че алхимиите са добро инвестиране в поддържането на енергичността на слугините на нейните шест любими дъщери. А ние, дъщерите, разбира се, сме се заклели да пазим в тайна всякакви такива неща, като поддържаме илюзията, че просто сме отраснали със своите верни спътнички и прочие...

Замълча, когато още един войник в ризница изхвърча през перилото на другия кораб и плъосна във водата, после продължи:

— Бяха изключително недоволни, че трябваше да се лишат от ужасните си маски, но накрая волята на майка ми надделя.

Шурк Елале се намръщи. „Маски?“

Моряците не бяха голям проблем, въпреки че Низшата Разводнена ги командваше с магията на гласа си, но все пак ѝ отне известно време да се справи с тях. Необузданата им ярост бе стъписваща, но в действията им нямаше никаква тактика. Когато най-сетне прегази през проснатите в локви кръв тела и се приближи до Инквизитора, дишаше тежко и пот щипеше очите ѝ.

Жената пред нея я изглежда гневно и изсъска:

— Що за демон си ти?

— А, на такива въпроси не отговарям — отвърна слугинята с крива усмивка.

Инквизиторът — бърза като мълния — опита да я изрита, но слугинята скочи високо, замахна с единия меч и посече крака ѝ точно над коляното, а с другия разцепи черепа.

Трупът се смъкна в краката ѝ сред локва кръв. Тя се огледа. Никакво движение нямаше при никой от другите трупове. „Точно както учеше майка.“ Погледна мечовете в ръцете си и ги пусна на палубата. „Боклуци.“

Отиде да си прибере ножовете.

Когато поежа отново, Гуглата се върна на палубата и се намръщи, като видя горящия зад тях кораб.

— Щях да я спра да го пали, но нямах шанс — измърмори Шурк Елале.

— О? Че защо, капитане?

— Димът се вижда отдалече.

— Да, наистина.

И Качулатия й се усмихна.

— Сега трябва да те оставя.

— Знаех си, че не си ми приятел — изсумтя Ублала.

— Уверявам те, че съм, Ублала Пунг — каза Драконъс. — Но възникнаха събития, които налагат намесата ми. Колкото до теб, чака те друго предназначение.

— Мразя предназначения.

— Разбираш ли какво значи „предназначение“?

Ублала хвърли поглед към Ралата и се намръщи.

— Разбира се. Мястото, където те пращат. Че кой не го знае?

— В известен смисъл е така. Боя се обаче, че бъркаш предназначение с предназначение. Ублала, предназначение е съдбата, която намиращ за себе си. Мнозина се придържат към вярата, че е предопределена, сякаш бъдещето вече е решено и не можеш да направиш нищо, за да го избегнеш. Аз — не. Всеки от нас е свободен да решава.

— Тогава тръгвам с теб. Жена ми може да иде другаде. Непрекъснато говори за бебета, обаче аз не искам бебета — пречат ти да се забавляваш, а хората, които си родят, по цял ден приказват колко било страхотно, обаче са нещастни дори когато се усмихват. Или още по-лошо, има едни, дето си мислят, че бебетата им са преродените Богове на гения и че дори акито им мирише на цветя, и само говорят и говорят за тях, и е толкова скучно, че ми се ще да избягам или да им счупя вратовете, или да ги удавя всичките във ведрото с помия.

— Много строг възглед, Ублала.

— Да бе, лош. Хората се побъркват, като им се роди бебе. Почват да пълзят и да му гукат. Лошо ми става. — Сниши се да избегне камъка, с който го замери Ралата, и продължи: — Тъй че идвам с теб и ако си истински приятел, ще ме вземеш, защото ако направя бебе, животът ми е свършил. Свършил!

— Можеш ли да летиш, Ублала?

— Не е честно!

— Знам. Но няма да те нося. Чуй ме сега. Стигнахме толкова на запад, колкото трябваше. Сега трябва да тръгнеш на север.

— Защо?

Драконъс извърна очи и въздъхна.

— Твоята невинност е дар, Ублала Пунг. Рядък дар. Трябва да се съхрани. Трябва да се пази, но не мога повече да правя това. Върви на север, само за това те моля.

— Къде отивам?

— Не мога да кажа със сигурност — призна Драконъс. — Нищо не е сигурно, особено сега.

— Ще се върнеш ли?

Драконъс помисли и поклати глава.

— Не мисля, че ще се срещнем отново. И това искрено ме натъжава.

— Ще отидеш някъде да умреш ли?

— Не плачи, приятелю. Не знам какво ме очаква. — Пристъпи към Ублала. — Оставил съм ви достатъчно храна и вода за седмично пътуване. По-нататък, каквото — такова. — Протегна ръка. — Хайде, да си стиснем ръцете.

Но Ублала награби бога в пламенна прегръдка.

След малко Драконъс се освободи.

— Даваш ми основание за онова, което трябва да опитам, приятелю. Ако чародейството трябва да умре, то магията в смъртната душа ще се съхрани. Или поне искам да вярвам в това.

— Убий го, Ублала! — изсъска Ралата. — Убий го веднага — можеш го! Прекърши му врата! Вземи му меч!

Ублала потръпна, после сви рамене.

— Тя все това разправя. Не го мисли сериозно, Драконъс. Честно. — Избърса очите си. — Довиждане. Никога вече няма да те видя. — И избухна в сълзи и захлипа, скрил очите си с ръце.

Когато обаче Ралата притича и посегна към ножа му, я перна небрежно и тя отхвърча, тупна тежко на земята и не помръдна.

Драконъс се наведе над нея и се намръщи.

— В несвяст. Е, това си го биваше.

Ублала подсмръкна и отвърна:

— Жените винаги ревнуват от приятелите на мъжа. Вечно казват лоши неща за тях. Понякога се опитват да ги наръгат с нож. Понякога правят секс с тях. Понякога бягат с тях. Понякога толкова се побъркват, че просто пукват. Но всичко това просто е глупаво.

Драконъс се изправи, тръгна, после спря и се обърна към Ублала.

— Всичко добро, Ублала Пунг.

— Не умирай, Драконъс.

Богът се усмихна.

— Ще се постарая.

Ублала погледа, докато приятелят му се стопи в изригналия черен призрачен мрак, видя как тъмното придоби очертания — разперени криле, дълга змийска шия, огромна глава с редици дълги като ятагани зъби, зловещо жълти очи.

Драконът се извиси в небето и огромните криле изсъскаха като студена вода по горещи камъни, щом съществото възви в кръг и отлетя.

Теблорът въздъхна, наведе се и вдигна торбата с храна, тежките мехове с вода и оръжията си.

Сграбчи Ралата за глезена и я повлече.

Както беше в несвяст, че то жена си беше толкова зле, колкото и бебе.

Брат Усърдие пристигна много преди кортежа и стъпките му отекнаха в дългата тронна зала. Всички петна кръв си стояха, оплискани и размазани по мраморните плочи, по колоните от двете страни и по стените зад тях, а и на самия трон, на който седеше сестра Благоговение.

Тук, в същата тази зала бе започнало Възмездието и подобаваше да се напомня на всички влизащи. Той спря пред Благоговение и заяви:

— Трябва да приемем, че са изгубени за нас, сестро.

— Надушвам дим, братко.

— Наистина.

— Чудесно. — Тя помълча. — Изгубени. Любопитна дума. Мъртви ли са, или са изменили на великата ни кауза?

— Ако е първото, сестро, трябва да обсъдим отново враговете, съюзени срещу нас.

— А ако е второто, ще трябва да преоценим верността *между* нас.

— Проблемът е основно със сестра Смирение — заяви брат Усърдие. — Справедливост е вторична.

— Не съвсем вярно, братко. Справедливост е в сърцевината на идеалите, към които биха се придържали, а Смирение държи на практичното. Боя се, че дългият ѝ плен, а сигурно е бил ужасен, е увредил духа ѝ. Всъщност трябва да се надяваме, че по-скоро тя е мъртва, отколкото горката подведена Справедливост.

— Получих известие от обсадата, сестро. Щурмът е провален.

Благоговение се надигна.

— Но как е възможно това?

— Сестра Опровержение ме уведомява, че Акраст Корвалайн е неефективен срещу командира на обсадените.

— Невъзможно... Освен ако е бог? Асцендент?

— Нито едно от двете, както ми се съобщава. Този мъж — смъртен — се титулува Господаря на Драконовата колода. Командва лабиринтите по непонятен за сестра Опровержение начин. Но това, което тя описва, най-сетне обяснява внезапната поява на онази армия. Пристигнали са през портал, през лабиринт. Тъкмо затова не са могли да се доближат толкова до нас тук при Шпила, където магическото ни влияние е най-силно.

— Разбирам. В такъв случай силата на този господар не може да ни предизвика.

— Все пак с армията си представлява военна заплаха. Ето защо съветвам да изпратим нови три легиона, командвани от друг Чист.

— Подгответе легионите, братко, но не ги пращайте в Естобанси. Още не. Предизвикателството, наложено от Господаря на Драконовата колода, ме... интригува. Ще помисля малко повече как да се справим с него.

— Както наредите, сестро.

В този момент вратите се отвориха и Усърдие се обърна към влизащите. Придружавани от двама Чисти, воините в тежка броня закрачиха към трона — цяла дузина офицери от най-висш ранг.

— Внушителна гледка са, нали, сестро Благоговение? — промърмори брат Усърдие.

— Да, братко, наистина внушителна.

Воините спряха на десет крачки от подиума.

Брат Усърдие ги огледа, после се обърна към единия от придружаващите ги Чисти.

— Брат Спокойствие. В пристанището ли са закотвили корабите си?

— Да, братко. Вече са слуги на Възмездието.

— Добре дошли, Сиви шлемове на перишите — заяви сестра Благоговение. — Вашият жест не оставя в умовете ни съмнение за верността на твърденията ви.

Един от командирите наведе почитателно глава и рече:

— Обсъдихме аргументите ви обстойно, сестро Благоговение, и сме съгласни. Нашият Смъртен меч извърши светотатство, като се закле във вяроност на малазанците. Нещо повече, убедени сме, че нашият Щит-наковалня е заключил същото и вече е в разпра със Смъртния меч.

— И кой ще спечели тази борба за власт в базираната ви на суша армия?

— Няма съмнение, сестро Благоговение. Смъртният меч ще трябва да признае престъплението си и да се покае. Ако откаже, ще бъде лишена от титлата и привилегиите, които дава тя. Дошло е времето. Отмъщението на Вълците на Зимата вече трябва да започне.

— Всичко това е възхитително — каза сестра Благоговение и се наведе напред. — За жалост Форкрул Ассаил настояват за нещо повече от съюз на сили, които случайно — поне за момента — споделят обща кауза. — Повиши глас: — Сега ще коленичите. Ще се закълнете в служба на волята на Форкрул Ассаил.

Дори брат Усърдие се почувства зашеметен от мощта на магията на сестра Благоговение. Срещу това никой простосмъртен човек не можеше да устои, колкото и да бе благочестив или дисциплиниран.

Тронната зала отекна от дрънченето на броня и оръжие, докато воините периши коленичиха върху зацапаните с кръв плочи на пода.

Усърдие се обърна към Благоговение:

— Сестро, с нетърпение очаквам да използвам тези поданици. И съм щастлив, че още идват насам.

Тя кимна и се отпусна на трона.

— Какво са вълците, ако не псета, все още непокорени с бой?

Усърдие се намръщи.

— Каузата им е справедлива, сестро Благоговение.

— Несъмнено, братко. Но дивото е без дисциплина. Дори дивачеството трябва да бъде контролирано, да му се даде посока и цел. Ние ще бъдем насочващата ръка.

— Както кажете, сестро. — Загледа мълчаливо перишите, които още бяха на колене.

— Изглеждате замислен, братко.

— Размислях дали да пратя тези воини срещу Господаря на Драконовата колода.

Благоговение го погледна учудено, после попита:

— Брат Спокойствие, какво мислите за тази идея?

— Моля само да ми бъде дадена привилегията да ги командвам, сестро. Доколкото разбирам, вражеската армия е съставена от малазанци, а имам да уреждам сметки с малазанците.

— Пратете ги тогава, брат Усърдие. Разбийте защитата им, Спокойствие, и ако можете, изкарайте ги на открито. Смея да заявя, че дори владееенето на лабиринтите не ще ги спаси. И ще открием с какви други ресурси разполага той, ако изобщо има такива.

— Искате ли да бъде доведен окован пред вас, сестро?

Тя помисли малко и отвърна:

— Не. Главата му ще е достатъчно.

Роякът Елитри се изви високо във въздуха и затули половината небе. Сянката, която хвърли, се просна над злочестата безжизнена пустиня и потече като черна вода. Миризмата на страдание бе натежала във въздуха, а гладът на скакалците бе неутолим, както винаги.

Сянката намери плячката, но и внезапното изстиване на въздуха не се оказа достатъчно, за да я предупреди за бързо приближаващата се заплаха, и скакалците ѝ налетяха. Огромният облак надвисна и за миг сякаш потръпна, а след това от недрата му изригна крилато същество. Понесе се стремглаво надолу към проснатото в безсъзнание тяло върху каменистата земя, а след него с грохот на крилете се спуснаха Елитрите.

Ноктести ръце се пресегнаха надолу, сграбчиха тялото и го надигнаха без усилие. С тътен на криле съществото отново се извиси в

небето, а скакалците закръжиха объркано зад него.

От тялото, което държеше, Гу'Рул усещаше вкуса на живот, но този вкус отслабваше. Запита се дали всъщност няма да занесе на Геслер и Сторми труп. За него бе все едно. Тази жена, Смъртният меч на Сивите мечове, бе загубила командването, а такива провали издаваха слабости на характера — по-добре тези слабости да бъдат разкрити сега, отколкото по-късно, когато можеше да е заложен животът на хиляди.

„Загуба на време е това. Вече се приближавах към врага. Дестраянтът не трябваше да ме призове да се върна.“

Шай'гал очакваше с нетърпение предстоящата война. Горчивият вкус на древните спомени бе силен в К'Чаин Че'Малле. Не можеше да има удобно пренаписване на историите така, както, изглежда, бе обичайно сред расата на хората. Никакво съчиняване на митове за отминала слава и чест, каквито никога не е имало. Престъпленията, извършени тогава, бяха толкова безчестни, колкото и извършваните сега — и в бъдеще. А в мига на избиването нищо от това всъщност нямаше значение. Кой е нанесъл първия удар преди всички онези хиляди години бе несъществено. Единствено важно бе кой ще нанесе *последния* удар.

Тези Форкрул Ассаил — тези Чисти, толкова отклонили се от собствената си история, та да си въобразят, че са съдниците на цял един свят — бяха навярно най-могъщата останка от вида си. А не можеше ли да се каже същото и за Скитниците Гунт'ан? „Не сме ли ние последните К'Чаин Че'Малле? Не е ли подобаващо да се срещнем за още една битка, за едно последно стълкновение между Древни сили?“ Фактът, че тази война щеше да въвлече хора и от двете страни, бе случайност. Че цели цивилизации можеше да рухнат — или всъщност *всички* цивилизации... е, Гу'Рул нямаше да пролее и една капка масло от скръб заради това. При хората всяка вяра не бе нищо повече от дим, понякога толкова гъст, че да заслепи, а понякога — цинично прозрачен. И всяка вяра бе огън, който поглъщаше собственото си гориво, докато не остане само пепел. Доколкото Гу'Рул можеше да прецени, единствената добродетел, която притежаваха хората, бе този техен талант да започват наново, с крепка решимост, възстановена във внезапния блясък на подновения оптимизъм, в пълно пренебрежение към уроците, които можеха да им предложат миналите

провали. И нямаше друг избор освен да признае силата на тази добродетел. „Основава се на колективната безпаметност, но както всеки знае, глупостта няма нужда от оправдание, за да се преповтаря.“

Жената, която носеше, издаде тих стон и той я погледна. Не се беше справила добре в безумния си опит да намери Ловците на кости. Гу'Рул беше намерил скелета на коня ѝ на по-малко от третина дневен преход от дирята, оставена от армията, а с помощта на месоядните скакалци я бе проследил до самата диря.

Изпита смътно безпокойство при мисълта за Ловците на кости. Високо от небето над пустинята бе видял раздраната им, накъсана пътека, изпънала се на изток. Назад бяха останали стотици трупове на хора и животни, но не можеше да види края на тази пътека. „Би трябвало вече всички да са измрели.“

— Намалете дажбите още — заповяда кралица Абрастал.

Офицерите се поклониха покорно и тръгнаха към ротите си.

Спакс погледна намръщено към залязващото слънце и изпъшка:

— Страдат, Огнекоса. Баргастите са свикнали на такива лишения — от поколения сме били изтласквани към най-оскъдните райони. Научили сме се на страдание.

— Утре ще стигнем южните провинции на Коланси — каза тя. — Но се боя, че няма да намерим спасение там.

Той мълчаливо кимна. Бяха се натъкнали на останките от бежански кервани. Лагери, затрупани с изсъхнала смет и съсухрени трупове. Ями за огнища, пълни с човешки кости, много от тях на деца. Предния ден глутница измършавели псета бе нападнала патрул гилки и се наложи да избият всички животни — отчаянието бе изпило всякакъв страх, всякакъв усет за самосъхранение.

— Ще започнем да колим товарните животни — каза Абрастал. — Боен главатар, мисля, че вече разбирам защо адюнктата прие така всичко, пред което ни предстоеше да се изправим, и начина, по който тези истини я нараниха. Трябва да се откажем от всякаква надежда изобщо да се върнем от тази война.

Той се почеса по брадата, помисли над думите ѝ и отвърна:

— Белите лица тръгнаха, за да търсят последна битка, миг на съвършена слава. Младите ни богове се изправиха пред нас, с

почернелите им от мръсотия лица, с косите им с цвета на кръв. От най-дълбокия торф се надигнаха пред нас. И от древните погребални кораби извадиха най-прекрасните оръжия на предците ни. „Враговете ни очакват“, казаха ни.

Тя го изгледа с присвити очи.

— И все пак вие, гилките, се отцепихте. Изоставихте предначертанието, което ви доведе на този континент.

— Ще ви кажа истината за това, ваше величество. Когато Хъмбръл Тор умря, видяхме края на съюза на Бялото лице. Онос Т'уулан, издигнат на мястото на Тор, нямаше никакъв недостатък. Всъщност, ако може да се вярва на определени слухове, този воин е по-стар от боговете ни, а мощта му с кремъчния му меч изобщо не подлагам на съмнение. Не, той прие тази титла от любов — към единствената дъщеря на Хъмбръл. Не притежаваше фанатизма, който по-младите воини толкова искаха да видят у своя водач. Очите му не блестяха жадни за воинска слава, а в гласа му — колкото и мъдри да бяха думите му — нямаше никакъв плам.

— Накратко казано, не е бил политик.

Спакс отвърна с гримаса:

— Човек би си помислил, че племена, довеждани до разгром през столетията, кланове, прогнани от кръвни вражди и пропити от взаимна омраза, би си помислил, нали, че ще се вслушат в благоразумието, че са ни нужни тези предупреждения срещу самоунищожението.

— А ако Хъмбръл Тор не се беше удавил...

— Дори Тор едва успяваше да задържи клановете заедно. Не мога дори да заявя със сигурност, че удавянето му бе нещастен случай — не бях свидетел на това. Тъй или иначе, ние гилките не видяхме нищо зло в Онос Т'уулан, само в онова, което вероятно щеше да го споходи. При баргастите, Огнекоса, един водач не бива просто свален, отхвърлен. Убиват го. А също и фамилията му — избиват целия му род. Ние гилките не искахме да сме част от това.

— А предупредихте ли Онос Т'уулан, преди да тръгнете?

— Не, защото бе възможно той да потърси подкрепата ни в предстоящата борба за власт. А ако я беше поискал, как щях да го погледна в очите и да откажа? Сега си мисля, че нямаше да я поиска. Но въпреки това вероятно щях да я предложа.

Тя го изглежда намръщено.

— Избрал си пътя на страхливеца.

— Може би го виждате така. Може би мнозина са го видели така и все още така го мислят. Но това, което направих, го направих, за да спася народа си. И това само Онос Т'уулан го разбра — защото не ме подгони, въпреки че имаше шанс.

— А сега, може би единствените сред Бялото лице на Баргаст, намерихте последната война, която да водите в името на блатните си богове.

Той въздъхна.

— А нощем се моля когато последната битка започне, Онос Т'уулан да е там. Да поведе баргастите.

— Но това няма да го бъде, Спакс.

— Знам, ваше величество. Знам. И гилките ще стоят сами. Последният клан от Белите лица.

— Ще призовете ли боговете си на щурма, Спакс?

— Едва ли.

— Тогава какво ще направиш? За да вдъхновиш воините си?

Той разкърши рамене и усети как умората се оттича.

— Вярвам, ваше величество, *че ще ги засрамя.*

Фейнт се метна на гърба на мършавия кон и погледна през рамо към призрака на Суитист Сафърънс, застанал в края на лагера. Побиха я тръпки.

— Кажи ми, че не я виждаш.

— Не я виждам, Фейнт — отвърна Прешъс Тимбъл. — Да тръгваме, че ще ги изгубим в тъмното.

Подкараха в лек галоп. Тежките облаци скриваха Нефритените странници дотолкова, че да приглушат зеленикавото сияние, завладявало всяка нощ сякаш вече от месеци, ако не и от години.

— Типично, нали? Единствената нощ, в която онази злокобна светлина нямаше да ни дойде зле.

— Дъждовни облаци ли са? Това искам да знам. Кажи, Фейнт?

— Какво, да не съм гадателка? Не знам. Но не ми мирише на дъжд. Надушвам... прах.

— Това и аз го надушвам — тросна се Прешъс Тимбъл.

Фейнт едва можеше да различи двамата ездачи напред. Брис и Араникт. По здрач бе дошъл Ловец К'елл със съобщение, надраскано на восъчна табличка, и сега яздеха към лагера на Че'Малле. Поканата на Араникт ги бе изненадала, но Фейнт гореше от нетърпение да види огромните воители гущери, които щяха да се бият на тяхна страна. „Ще се бият. Е, не и ние, акционерите, ние сме само на разходка. Но да видя съюзниците на ледерите може да ме успокои. Поне една армия има, която не мре от глад и жажда. Така поне чух.“

„Но колкото и да недоволстват, а Гуглата знае, че недоволството е голямо, май никой не може да се разгорещи особено. Не и при тази малазанска армия, която се опитва да премине пустинята. Колкото и да сме зле ние...“

— Все пак мразя конете — измърмори Прешъс Тимбъл до нея.

— Трябва да го усетиш вътре в тебе, момиче. Просто си представи, че правиш любов с него.

— Какво?!

— Богове на бездната, само не ми казвай, че си проклета девственица.

— О, млъкни!... Виж, изчакват да ги настигнем.

Брис и Араникт пред тях бяха забавили до бърз тръс.

— Конете са задъхани, Прешъс. Всички сме в лоша форма.

Скоро се изравниха с принца и Атри-Цеда и Фейнт попита:

— Та къде е тази армия все пак? Мислех, че лагерът им е близо.

— Съвсем близо са, Фейнт — отвърна Араникт. — Просто не им трябват огънове и фенери.

И наистина Фейнт вече различаваше голямо по-тъмно петно, покрило ниските хълмове пред тях, както и смътния блясък тук-там — от желязо или навярно очи на влечуги. Отново потръпна.

— Колко сте сигурни в тези съюзници?

Вече виждаше добре огромните издължени глави и очите, впити в тях. Виждаше редиците огромни зъби.

— Командват ги хора, Фейнт. Трима души, двама от тях бивши войници в Ловците на кости.

Прешъс Тимбъл измърмори нещо, ругатня сигурно.

Араникт погледна младата магьосница, после отново се обърна към Фейнт.

— Споделяш ли недоверието й към малазанците, Фейнт?

— Е, те се опитаха да завладеят Даруджистан. Но после се обърнаха и съкрушиха Панион Домин — а панионците бяха тръгнали към Даруджистан с лоши намерения. — Сви рамене. — Не гледам на тях като на по-добри или по-лоши от които и да е други. — Обърна се към Прешъс и подхвърли: — Освен това бях в Еднооката котка, преди да я завладеят, и беше голяма дупка.

— Но поне си беше *моята* дупка! — сопна се Прешъс.

— Нали току-що каза, че...

— О, млъкни, казах ти! Знаеш какво имам предвид.

Принцът и Атри-Цеда успяха да запазят невъзмутими физиономии, поне доколкото можеше да се види в тъмното. „Мракът, нашият спасител!“

На трийсет крачки напред, в началото на широк проход между редиците тихи и неподвижни К'Чаин Че'Малле, стояха двама мъже и жена. Жената коленичи, вдигна капака на голям фенер и земята наоколо се окъпа в светлина.

Докато се приближаваха, Фейнт огледа тези... командири. Мъжете бяха войници, в униформи на малазански морски пехотинци. Отначало ги взе за фаларийци, с рижата и руса коса, но кожата им имаше странен цвят, между бронз и злато, огряна сякаш отвътре. Жената като че ли бе от някое номадско племе, като риви, само че с поедра кост, с широко чело, а тъмните ѝ очи лъщяха като обсидиан.

Принц Брис слезе от коня си, последван от Араникт и Фейнт. Прешъс остана на седлото, гледаше малазанците намръщено.

— Сержант Геслер... — почна Брис. — Всъщност сигурен ли сте, че предпочитате това скромно звание? Като Смъртен меч на...

— Извинете, че ви прекъсвам, командире. Но Сторми настоява така. Иначе изобщо няма да ми говори. Да оставим превзетите титли за други...

— Не случайно го разжалваха — намеси се Сторми. — И според мен и двете не заслужава. Много по-зле е. Всъщност, ако сега ми дойдеше като новобранец, щях да го пратя при тиловаците и ако проявят добрина, може и да му разрешат да изтърка няколко котли. Все едно, той е сержант, а аз съм ефрейтор.

— Начело на седем хиляди К'Чаин Че'Малле — отбеляза Араникт, докато палеше пръчка ръждивец.

Сторми сви рамене. Брис въздъхна и продължи:

— Сержант Геслер. Съобщението ви. Разбирам, че тя се е съживила.

— Да, и не е особено щастлива. Командире, тя има да каже нещо. И иска да го каже на вас.

— Разбирам. Е, водете ни тогава, сержант.

Тръгнаха през лагера, с Геслер напред, а Сторми с фенера на няколко крачки след него. Фейнт тръгна до жената.

— Вие сте дестраянтът.

— Калит, от някогашните елани. А вие сте от чужденците, намерили ледерийската армия.

— Фейнт, от Търговска гилдия Тригали. Момичето на коня зад нас е Прешъс Тимбъл. Не обича малазанците.

— Мирише на страх — каза Калит.

— И има защо да я е страх.

— Не разбираме смисъла на тази война — рече Фейнт. — Малазанците воюват когато и където ги устройва. Те са проклета империя в края на краищата. Всичко се свежда до завоеванието. До експанзията. Общо взето не се борят за благородни каузи. Дори разбиването на панионците беше политически изгодно. Тъй че ни е трудно да схванем какво са замислили сега. От всичко, което съм чула, Коланси не си заслужава усилието. Особено с онази сган Форкрул Ассаил, които в момента претендират за нея.

Тъмните очи на жената се впиха във Фейнт.

— Какво знаете за Форкрул Ассаил?

— Не много — призна тя. — Древна раса. В Даруджистан, откъдето съм родом, повечето хора ги мислят за, ами, митични същества. Властвали във век, когато в целия свят е царяла справедливост. Отдавна сме изпаднали от този век, така да се каже, и колкото и да недоволстват някои от сегашното ни състояние, никой не иска да се върне, ако ме разбирате.

— Защо не?

— Защото тогава ще трябва да отговаряме за всички ужасни неща, които вършим. А и това, че сме изпаднали, извинява най-лошите ни черти. Не сме това, което сме били някога. Може и да е лошо, но просто е така. Слава на Гуглата и на всички останали.

Калит кимаше бавно.

— Значи убеждението ви е, че не можем да бъдем по-добри от това, което сме сега?

— Нещо такова.

— А ако ви кажа, че малазанците се стремят да променят това? Че се стремят да се извисят? Че след като сме паднали, сега те искат да станат? Още веднъж. Може би за последен път. И не просто заради себе си, а заради всички нас?

Прешъс зад тях изсумтя. Фейнт се намръщи и поклати глава.

— Тогава защо ще се биете с Форкрул Ассаил?

— Защото Форкрул Ассаил са ни осъдили. Дойдоха и сред моя народ, тъй че го знам много добре. И с тази присъда са решили, че всички ние трябва да умрем. Не просто в Коланси, не просто в равнините Елан. А навсякъде.

— Предвид историята ни, не е прекалено изненадващо.

— Но, Фейнт от Търговска гилдия Тригали, Форкрул Ассаил нямат правото да съдят. Вкусила съм древните миризми на К'Чаин Че'Малле и тази история вече все едно е моя лична. Векът на справедливостта — времето на Форкрул Ассаил — е свършил не от ръката на врагове или чужди раси, а от ръцете на самите Форкрул Ассаил.

— Как?

— Осъдили са собствения си бог и са намерили, че е несвършен. И заради несвършенствата му накрая са го убили.

Отпред имаше голяма палатка и принцът, Араникт и малазанците влязоха. Калит спря пред входа и Фейнт спря до нея. Зад тях Прешъс Тимбъл дръпна юздите на коня, но не слезе от седлото.

Калит продължи:

— Имало е война. Между К'Чаин Че'Малле и Ассаил. Причините били прозаични — глад за повече земя предимно. Форкрул Ассаил започнали войни на унищожение срещу много други раси, но нито една нямала силата и волята да им се противопостави както К'Чаин Че'Малле. Когато войната започнала да се обръща против Ассаил, те се нахвърлили върху собствения си бог и в нуждата си от повече мощ го наранили. Но нараняването се оказало недостатъчно. Извличали все повече и повече от него. Гнездата на К'Чаин Че'Малле започнали да падат едно подир друго и тогава последната оцеляла Матрона, в отчаянието си, отворила портал към сърцевината на хаоса

и застанала с гръб към него, за да скрие присъствието си от настъпващите Ассаил. И когато накрая се озовала срещу тях, когато мощта на изтерзания бог връхлетяла, за да унищожи нея и всички от расата ѝ, тя отдала живота си и порталът, който била запушила със собственото тяло, с жизнената си сила, се разтворил. За да погълне душата на бога на Ассаил.

— Той бил твърде тежко ранен, за да се съпротивлява. Това, което останало от него, в това селение, било разбито, безумно и объркано. — Очите ѝ блестяха. — Видели сте Стъклената пустиня. Там е всичко, останало от онзи бог, всичко, което сега е живо. Стига човек да може да го нарече „живот“.

— Какво е станало с Ассаил, Калит?

Жената сви рамене.

— Силата им се изразходвала. Макар да обвинявали Матроната за загубата на своя бог, всъщност тъкмо те били виновни, защото боравели с него като с оръжие, вещ, негодна за нищо друго. Тъй или иначе, вече не притежавали силата да унищожат К'Чаин Че'Малле. Но всъщност войната унищожила и двете раси, а когато през пукнатините на хаоса — който сега може да стигне до всяко селение — се появили други раси, никой не могъл да спре нашествията. Нови войни, поражения, предателства — и накрая самият век рухнал и престанал да съществува.

— Звучи като легенда, Калит.

— Споменът на всяка Матрона се предава в кръвта, в мазнините — в секретите. Нищо не се губи. Гунт Мач ми предостави някои от миризмите им. За много неща не мога да съм сигурна — имало е някакво време сред звездите... Не знам. И е възможно да не съм разбрала напълно историята, която току-що разказах. И е възможно много истини да са ми убегнали — нашите сетива са много ограничени в сравнение с тези на К'Чаин Че'Малле.

— Обясните ми причината, поради която К'Чаин Че'Малле искат да се сразят с Форкрул Ассаил. Защото войната им така и не е свършила.

— Ние сме последните от своята раса.

— Няма ли достатъчно място и за едните, и за другите?

— К'Чаин Че'Малле може и да желаят да е така, но Ассаил — не. Тяхната памет е също толкова дълга, разбирате ли. И вярват, че

каузата им е справедлива.

Прешъс зад тях се обади злорадо:

— Вие ги използвате! Малазанците и цялата им жалка арогантност? Вие, К'Чаин Че'Малле — *вие ги използвате!*

Дестраянтът се обърна.

— Така ли ви се струва, магьоснице? Долавям задоволство от тази мисъл.

— А защо не? Само това заслужават.

— Ако *те* заслужават всичко това, значи *всички* заслужаваме точно това.

— Просто ги използвайте, дестраянт. Използвайте ги!

Незнайно защо Фейнт вече престана да държи да влезе в палатката. Кимна към входа и попита:

— Какво става вътре, дестраянт?

— Кругава, бивш Смъртен меч на Сивите шлемове на перишите, говори на принц Брис Бедикт. Предупреждава го за измяна. Перишите се заклеха да служат на адюнкта Тавори. Но вместо това ще извадят мечовете си срещу нас. Ще се бият под знамето на Форкрул Ассаил.

— Богове на бездната... Защо?

Прешъс зад тях се изсмя.

Калит въздъхна.

— Истината е следната. Знамето на справедливостта може да се вдигне от мнозина и всеки да претендира за това с основание. Как се претеглят тези претенции? Геслер би отвърнал съвсем бързо. Претеглят се на бойното поле. Но... аз не съм толкова сигурна. Перишите претендират, че почитат древни богове на войната и тези...

— Какви богове на войната? — прекъсна я Фейнт.

— Наричат се Фандърей и Тогг, Вълците на Зимата.

Фейнт се обърна, изгледа Прешъс, а след това отново заговори на Калит.

— И Кругава беше Смъртният меч. Кой ги командва сега?

— Щит-наковалня Танакалаян.

— А дестраянтът? Трябва и дестраянт да има при тях, нали?

— Умрял е по пътя, както ми казаха. Постът все още е незает.

— Не е.

— Остави това, Фейнт — намеси се Прешъс. — Не знаеш. Не можеш да си сигурна.

— Не бъди глупава. Видя очите ѝ — бяха очи на вълк. И всичките ѝ приказки за призраците и старите престъпления, и всичко останало.

— Не разбирам — намеси се Калит. — За кого говорите?

„Мамка му.“ Фейнт се обърна към палатката.

— Май все пак ще трябва да вляза.

— Опрощаващата прегръдка трябва да се заслужи — заяви Щитнаковалня Танакалаян. — Толкова ли съм недостоеен, че страхливците и глупците сред вас да могат да *настояват* за благословията ми? — Огледа лицата пред себе си, видя изписаната на тях умора и се отврати. — Непрекъснато идвате при мен. Питате не е ли време да се избере нов Смъртен меч? Нов дестраянт? Може би е. Може би просто изчаквам... някой от вас да се издигне над другите, да покаже на всички ни, че е достоен. Уви, все още изчаквам.

Очите, които го гледаха изпод ръбовете на шлемовете, бяха унили, уморени. Лагерът зад тези офицери бе загубил всякаква подреденост. Дисциплината бе отстъпила на животинско безразличие, единственото им извинение бе изнурителната бързина на похода. Бяха преминали границата на Коланси преди два дни и се тътреха по вече обрасъл път, през села, от които бяха останали само изгорени петна. Тази земя се връщаше към дивото и въпреки това вонеше на смърт.

— Налага се засега един човек да търпи бремето на всичките три титли — продължи Танакалаян. — Не съм го искал. Не ми е приятно. Амбицията е отрова — всички видяхме какво причини тя на Кругава. Трябва ли тепърва да позволим връщането на тази лудост? Няма да...

И замълча. Ледено дихание го облъхна откъм гърба и той видя как офицерите пред него се присвиха, видя как се разлюляха войнишките редици зад тях. От земята се вдигнаха мъгли, завихриха се и кипнаха от всички страни.

„Какво е това? Какво дойде сред нас?“ Сепна се, уловил нещо с крайчеца на окото си. Мигновено движение. После ново. Ниско долу, шумолене на козина, злокобен блясък на пламтящи очи. Перишите се развикаха, редиците се разпаднаха, оръжия засъскаха от ножниците.

Танакалаян усети прилива, връхлитащ покрай него. Невидими тела се плъзнаха покрай краката му и го накараха да се олюлее. Обърна

се рязко и се взря назад в мрака.

— Покажете се!

И видя момиче, облечено в дрипи. И видя и връхлитащите призрачни животни, които я обкръжаваха. „Вълци. Идва сред море от вълци.“ Но те не бяха истински. Не бяха живи. Не дишаха. Тези зверове отдавна бяха мъртви. Носеха рани. Петна по козината, язви по кожата. Блясъкът на очите им беше неземан, очите им бяха като дупки, прогорени в стена — а зад тях имаше ярост. *Нажежена ярост.*

Тя се приближи и очите ѝ бяха същите. Пронизани от гняв. Едното грееше жълто, другото — като сребро.

Ужас изпълни Танакалаян в мига на осъзнаването. „Вълците на Зимата — те са в нея. Там са, вътре в нея... — Тези очи! Взират се в мен от Зверския трон. Фандърей. Тогг. Боговете ни са сред нас.“

Цялата сила се изцеди от крайниците му, когато ужасяващите очи се впиха в него и потънаха в черепа му като зъби, принудиха го да рухне на колене.

И изведнъж тя се изправи над него. Зъбите се впиха още по-дълбоко, врязаха се в мозъка му и изтръгнаха всяка тайна, всяка прикрита алчност. Насилиха го с хладна неумолимост. Все едно, че беше мърша. Нещо се изля гъсто като кръв, и беше пълно с презрение. Миг след това бе оставен, жалък и нищожен. Погледът ѝ се вдигна над него, към Сивите шлемове, и той видя, че те също са на колене, унижени, безпомощни, без капка кураж, с побелели от страх лица.

А тя заговори в умовете им и гласът ѝ бе като вой на хиляди вълци, звук по-ужасен от всичко, което бяха чували.

„Аз съм гласът на Вълците на Зимата. Чуйте добре тези слова. Ние *няма* да бъдем осъдени. — Погледна рухналия в нозете ѝ Танакалаян. — Ти ли искаш да властваш над мечовете ми, смъртен? Ти ли си този, който ще опустоши хиляда свята в мое име? Не мисля. Нищожност поглъща мислите ти. Суетност властва над всеки твой блян.“

„Погледнете добре това дете. Тя е Сеток. Дестраянт. Тя е нашият глас. Тя е волята ни.“

Момичето отново вдигна очи и се обърна към цялата армия:

„Вашите събрата коленичиха пред Форкрул Ассаил в двореца на Коланси. Ассаил ще принудят Сивите мечове на Периш да им служат и

чакат с нетърпение пристигането ви и мига, в който и вие ще трябва да коленичите пред тях в покорство.“

„Това... ни оскърбява.“

„Когато сестра Благоговение призове дестраянт Сеток, когато се опита да изтръгне тази армия от нас, ще познае гнева на Вълците.“

Един от офицерите намери кураж да извика:

— Благословени Вълци, искате ли да унищожим Форкрул Ассаил? Истината ли каза Смъртният меч?

„Около нас, смъртен, има само врагове. Но сега ние сме сред вас и в мига на битката призраците ще се вдигнат, в неизброима чет, и пред нас всяка армия ще падне. Пред нас всеки град ще пламне. Пред нас ще има заклание, което да възстанови равновесието.“

„Мислете за вярата си. Добре помислете за неравновесието, за хилядолетията касапница от ръката човешка. Ние ще дадем отговор. Във всяко селение, ще дадем отговор!“

Танакалаян сведе глава пред мощта на своите богове. За да скрие очите си. Кипеше отвътре, времето на славата му бе свършило, бляновете му за власт отнети, възнесението му рухваше пред това... това момиче.

Тя го подмина и навлезе сред войниците му. Но те вече не бяха негови войници, нали?

— Няма да свърши така — прошепна той. — Няма да свърши така!

Тя се олюля. Кръвта струеше от раните.

Грънтъл понечи да се изправи, да вдигне още веднъж огромното си тяло, но волята не бе достатъчна. Болката заглъхваше, тъгата нахлуваше, а единственото, което надушваше, бе миризмата на изгоряла козина и овъглена плът. Времето бавно се затваряше — като необятна сила. Изглеждаше плътно и неподатливо и въпреки това можеше да види протежението му, както се беше изпънало зад него... но не и напред. Не, там, почти на ръка разстояние, се губеше в тъмни мъгли.

Ако можеше, щеше да се изсмее. Иронията на края на един живот се разкриваше във всички изведнъж открити истини, когато вече е твърде късно да направиш и едно проклето нещо по тях. Казваха, че в

миговете преди смъртта идвало приемане, готовност да видиш, че краят е дошъл, и безразличие към болката и скръбта на живите. „Щом аз мога да се примиря, защо вие да не можете? Работата е в тези истини и в безпомощността ми да им отвърна. Бих се смял, но в смеха има болка. Бих благословил, но в благослова има скръб. Никой не го иска така. А и не може да е така.“

„Не го ли разбираш, Стони? Във всичките си отчаяни мигове — а не е ли всеки миг отчаян, — във всички тях пропускаш шанса за мир. Спокойствието от всички онези истини, онези, които откриваме умирайки и дори тогава не можем нищо да кажем. Нищо да предложим.“

„Това време. Всичко е минало. Не. То е моето минало. И нищо не мога да направя с него.“

Бяха се били с ужасна ярост. Представа нямаше колко дълго. Два неукротими звяра, проливащи горещата си димяща кръв, замахваха с гняв и залитаха от болка. Нотките деряха и се връзваха дълбоко. Зъбите се впираха в кожа и стегнат мускул. Каменният под на залата бе станал хлъзгав, въздухът — нажежен и душен.

А горе, извисена над рухналата коруба на къщата Азат, огромната рана изригваше, ръбовете ѝ горяха и съскаха, сякаш сипеха жупел.

Грънтъл дори не видя мига, в който премина първият дракон. Дватамата с Килава се бяха вкопчили, ноктите им деряха в хълбоците на другия дълбоко до костите, когато нещо подобно на ураганен вятър ги събори. Стрит на прах камък изригна и изпълни залата, огромните цепнатини се заразтваряха в грубите стени.

Замаян от оглушителния взрив, Грънтъл се изтръгна от Килава. Но яростта не го остави и той усети как богът му вие някъде дълбоко в гърдите му — същество, твърде дълго задържано от упорството на Килава — и сега с нокти и зъби си пробиваше път навън. Вече не можеше да му се противопостави, не можеше да намери повече сила да се опълчи на това, което идеше.

„Предупредих те.“

Драконът изпълни залата — неописуемо огромен, крилете му заплюяха в стените. И Грънтъл разбра, че съществото е пленено от древния тежък камък на стените. Трябваше да развихри магията си, да

разбие затвора, да отвори път за стотиците други дракони, тълпящи се на портала.

Трябваше да удари веднага.

Ревът, който се изтръгна от гърлото му, бе на самия Трейк, божият боен зов. Силата, побрана в него, се превърна в нещо убийствено; краката на Грънтъл се присвиха, той приклезна... и скочи.

Драконът изви врат, главата му рязко се спусна надолу, челюстите се разтвориха.

Ноктите на Грънтъл се забиха дълбоко, зъбите му се впиха в гърлото. Изхрущяха люспи.

Драконът залитна. Устата на Грънтъл се напълни с кръв. Той се вкопчи в гърчещия се врат и тежестта му започна да тегли дракона надолу. Крилата изпращяха по каменния под. Ноктите задраха в камъка, застъргаха в паника. Сблъсъкът, щом драконът се срути на пода, едва не отхвърли Грънтъл, но той успя да се задържи, мускулите на раменете, врата и челюстите му се издуха. Чуваше отчаяния хриплив дъх на чудовището и стегна още по-здраво убийствената си хватка.

Драконът размята глава и го надигна във въздуха.

А след това Килава го порази със силата на таран. Гърлото на дракона се разпра и зейна, бликна порой от кръв, но Грънтъл вече падаше, ноктите на Килава бяха забити дълбоко в раменете му.

Стовариха се върху каменния под, отхвърчаха един от друг и Грънтъл се надигна, обърна се да я намери и да я убие веднъж и завинаги...

Челюстите на издъхващия дракон го захапаха. Зъбите, дълги като ятагани, го пронизаха. Надигнаха го от пода и го запокитиха във въздуха.

Костите в изтерзаната му плът се пръснаха, щом се удари в стената. Плътна се надолу по камъка, като оставяше след себе си лъскава пурпурна ивица, и се свлече задъхан. Не можеше да помръдне.

Драконът се олюля, главата му се извъртя, огнените очи се впиха в Грънтъл. Челюстите се разтвориха и магията изригна на порой.

Грънтъл чу смъртния вик на Трейк и самият вой сякаш пламна в огнения пъкъл на драконовата магия. Изведнъж богът му го напусна, изчезна далече от този свят. Пътека, друга пещера, място на мрак, място, където да се просне и да издъхне.

„Пак. Проклет глупак. Така и не се учиш. А сега... вече е твърде късно.“

Драконът рухна и изля и последната сила от себе си.

Но над него през разкъсващата се рана вече се промушваше друг.

Пещерата се разпадна, щом магията на Елейнт изпепели последните прегради, обкръжили Старвалд Демелайн. Дебелите снегове отвън изригнаха в облаци нажежена пара. Самата земя се раздра във вихрен хаос.

Сред кръжащи облаци прах и падащи с грохот камъни, сред бушуващите огньовете на хаотична магия драконите се върнаха на света.

„В сънищата ми — овъглена котка, издъхваща в локва кръв. Овъглена. В сънищата си видях не нея, а себе си.“

„Скъпа Килава, ти ме предупреди. А аз не послушах.“

„А когато предупредих Трейк, Тигъра на Лятото и бог на войната, той не послуша. Глупак такъв. Трябваше ти благоразумие в онзи, когото избра, Трейк. Не просто още едно твоє проклето копие. С всичките безполезни, убийствени недостатъци.“

„Цялото онова време, проснато вече зад мен. Твърдо като камък, всички действия, всички издигания и пропадания, откъснати от тези ветрове на смъртта. Стони, видя ли какво направих? Или не успях да направя. Беше права да ме отхвърлиш. Винаги си въобразявах, винаги исках повече, отколкото можех да дам. Винаги исках онова, което не можех да задържа.“

„И го видях в очите ти — в деня, когато заставах пред тебе, когато обещах, че ще се върна. Видях в очите ти, че знаеше, че няма да успея. Знаеше, че никога вече няма да ме видиш. Ах, обич моя, толкова истини, дошли твърде късно.“

„И тази любов, тя е последното, което ми е останало, последното, в което да се вкопча. Всичко, което изобщо съм искал... усещам как се изплъзва, изплъзва.“

„Не трябваше изобщо да ме пускаш да тръгна. Трябваше да ти отстъпя тази власт над мен. Ако го бях сторил, щеше да разбереш. Щеше да повярваш в любовта ми към теб. А ако беше повярвала в онзи момент... аз също щях да повярвам. Как иначе?“

„Аз съм виновният. Разбрах го тогава и го разбирам сега. Вината е моя.“

„Стони, любов моя, съжалявам.“

Времето, проснало се зад него завинаги, времето, стегнало се здраво и плътно, времето, което зовеше напред с тъмнина на ръка разстояние, свърши.

Олюля се и спря до него. Беше мъртъв. Преобразена в облика си на Имасс, се смъкна изтощена до трупа му и вдигна очи към пустото прашно небе.

Последният вече бе излязъл. В света. Знаела беше, че ще са стотици, но все пак бе стъписана.

Кръвта ѝ се смесваше с кръвта на Грънтъл, този благороден глупак, така застинал до нея. Нищо по-сърцераздирателно няма от това да гледаш мъртво животно, същество, лишено от природната си сила, от съвършеното си величие. А още по-жестоко е, когато животното е звяр, тоест ловец, хищник. Съперник. Убит не за храна. Не. Убит за съществуване, убит заради предполагаемо съперничество. „Хищникът се бие докрай. Отказва да се предаде. Убий го. Притисни го. Виж оголените зъби. Вслушай се в яростта му и в страха му, и в благородното му упорство.“

„Ти разбра всичко това, Грънтъл. Разбра неизбежната, дълбока трагедия, чието име е ловуващият звяр, дръзнал да се опълчи на господството ни.“

„Не исках да отнема живота ти.“

Знаеше, че е тежко ранена. Знаеше, че може и да не оцелее. Дори без силата на своя бог — когото тя бе задържала до идването на дракона — беше... невероятен. Ако не се беше нахвърлил върху дракона... „да, щеше да ме убие“.

„Грънтъл, ще те помня. Заклевам се. Тук, в пукнатините на сърцето си. Ще проклинам Трейк до края на дните си, но теб, братко в лова, ще те помня.“

Чу стържене по камъните и вдигна глава.

Двете емлава се бяха върнали и пристъпваха бавно към нея. Долови тъгата им. Скръбта им.

— Той е жив — прошепна Килава. — Съпругът ми е жив. Засега. Колкото до бъдещето... — „Да можех да имам отговор.“

Отпусна се назад, затвори очи и усети как светът се полюшна под нея. Толкова... лекичко, мило, като полюшване на кораб. „Съпруже. Сгреших ли, като направих това?“ Отвори очи и видя двете саблезъби котки легнали до тялото на Грънтъл. Сякаш за да го стоплят.

Да го направят свой.

19.

Дори за мъртвите войната няма край.

Искар Джарак

— Какво правиш?

Уидал стегна здраво последните ремъци и посегна за черните метални ръкавици.

— Не мога просто да седя тука повече. След като май бездруго всички ще умрем. — Погледна я и сви рамене.

Устните ѝ бяха пресъхнали и напукани. Очите ѝ бяха зачервени и хлътнали от умора.

— А аз? — прошепна тя. — Ще ме оставиш ли... сама?

— Санд, не си вързана с вериги за този трон...

— *Вързана съм!*

— Не си. И никой закон не казва, че трябва да седиш тук до края. Защо да им отстъпваш славата да те смъкнат от него, удоволствието да видят свежа андийска кръв, оплиската стъпалата на подиума? Пикай на тях! Ела с мен. По-добре да умреш с тези, които отдават живота си, за да те защитят.

Тя извърна очи.

— Не знам как да се бия.

— Няма значение. — Той стана от каменните стъпала в подножието на трона и вдигна тежкия боздуган, който бе намерил заедно със загадъчната броня в една прашасала крипта под двореца. — Виж ме. Твърде стар съм за това. — Взе щита и пхна ръката си под ремъците.

Тя го погледна.

— Тази броня не е андийска.

— Знам. Иначе изобщо нямаше да ми прилегне. Още по-хубавото е, че не са нужни двама души, за да я облечеш. А кожените ремъци изобщо не изглеждат стари.

— Няма да мога да го понеса, Уидал! Да гледам как загиват.

— Седиш тук и водиш личната си война, Санд. Ако ти е по-лесно да понесеш смъртта им във въображението си, то е защото не виждаш кръвта. Не чуваш виковете им. Дори не благоволяваш да видиш цената, която плащат.

— Нима изразих дръзка претенция за храброст?

— Имаш много претенции — отвърна той уморено. — Но нито една от тях не се доближава до храбростта.

— Махай се! — изсъска тя. — Приключих с теб.

Той я изгледа бавно и кимна.

После излезе от тронната зала.

Сандалат Друкорлат се отпусна в трона, затвори очи и промълви:

— Вече си имам само мой призрак. — Живота, който току-що бе убила. — Храброст е все пак да направиш това. А ако ти се стори лесно, е, знаем, че това е лъжа. Но нежна. Нежна като така и неполучена целувка... изплъзва ти се завинаги.

Войникът, който влезе след малко, й беше много познат. Можеше да види през бронята му чак до туптящото сърце — о, какво голямо, силно сърце. Можеше също тъй да види всичките му кости, нашарени с белези от изцерени счупвания, а зад тях — пода на залата. Защото войникът бе дошъл много, много отдавна, а на този трон, пред който бе коленичил сега, не беше седяла Сандалат Друкорлат.

В един миг войникът бе навел поглед, а в следващия се смееше. Смях, изпълнен с топла любов, смекчена от някакво неведомо съжаление.

— Богове на бездната — каза глас от трона, дошъл сякаш от тъмното дърво зад главата й. — Как тъй дори не мога да си спомня името ти?

Войникът вдигна глава. Усмиваше се широко.

— Господарю, кога за сетен път Страж на Външния предел е посетил тронната зала на Карканас? Дори аз не мога да отговоря на това.

Но Аномандър все още не бе готов да извини себе си за този провал.

— Не съм ли те виждал преди? Не ми ли говори за тебе твоят командир на Предела?

— Може би похвалата е била уклончива, Господарю, ако изобщо я е имало. Да облекча ли смута ви, Господарю?

Сандалат видя как една ръка се вдигна оттам, където собствената ѝ ръка лежеше отпусната на облегалката. „Неговата ръка. Сочи... не, просто жест, нищо повече.“

— Не е нужно. Страж Спинок Дурав.

Войникът се усмихна и кимна.

— Дойдох по вашия призив, Господарю, защото тогава бях старшият офицер на Предела.

— Къде тогава е Калат Хустейн?

— Събитие на портата, Господарю.

— Старвалд Демелайн? Нищо не съм чул за това.

— Едва отпреди седмица е, Господарю.

— Що за събитие — знаеш ли?

— Известието, което стигна до нас от Стражите, не предполагаше спешност или опасна заплаха, Господарю. Оживяване на чужди енергии. Скромно, но заслужаваше внимателен оглед.

— Добре. Тогава ще си ти, Спинок Дурав.

— Винаги съм готов да се отзова на призива ви, Господарю. Какво желаете да сторя?

Отговорът на Аномандър отне цялата веселост от лицето на войника. И тя никога нямаше да се върне, Сандалат го помнеше много добре.

Мирът на леса прикриваше ужаса, който го чакаше напред. Вода прокапваше и се стичаше като сълзи по браздичките в лишея, покрил дървесните стволоче. Някъде над горския саван тежки облаци се бяха затаили и ръсеха дъжд. За Уидал хладните капки щяха да са добре дошли, като мили целувки от небето. Имаше нужда от напомняне за неща отвъд всичко това — тронната зала и жената, която бе оставил зад себе си, а пред него — Първият бряг, с грамадите трулове и локвите засъхваща кръв. Но тази гора бе твърде тясна, за да побере всичко, което искаше, и да премине от една злочестина към друга му отне малко усилие, и много скоро вече чуваше битката напред, а между извисените стволоче на древните дървеса вече виждаше проблясъци от ярка светлина... „там, където светът свършва“.

„За всички нас.“

Омръзнало му бе тя да обсебва сънищата му, омръзнали му бяха исканията да превърне любовта си към Сандалат в нещо като оръжие, нещо, с което да заплашва и приласкава. И Санд с право го беше отхвърлила. Не, тя вече бе проблем на Майката Тъма.

Пътеката се спусна надолу, преди да се закатери към хребета над Първия бряг, и докато се изкачваше по склона, звуците на битката се извисиха в грохот. Още две стъпки, дебел корен, за който да се хване, а след това се изправи на билото и пред него се разкри гледка, която изцеди силата от нозете му и стисна с хладна ръка сърцето му.

„Кой някога е виждал такова нещо?“ Пред него лежаха проснати седем хиляди тела. Ледерии. Шейки. А там, покрай подножието на Светлопада — от двете страни на разлома — колко мъртви и издъхващи Лиосан? Десет хиляди? Петнайсет? Числата изглеждаха непонятни. Числата не му даваха нищо. Можеше да ги повтаря в ума си, да ги шепне като мантра, докато погледът му се местеше от един ужас към друг, а после там долу, където защитниците се сражаваха при самото устие на раната — сражаваха се, за да откажат на Лиосан единствения подстъп към Брега — и все пак всичко това беше безсмислено. Макар и да имаше смисъл.

„Това е последният отпор. Точно това е. Те продължават да идват. Ние продължаваме да падаме. Цял народ, лице в лице с унищожението.“

Изведнъж му се дощя да се обърне, да тръгне обратно към Карканас, до двореца, в тронната зала и... и какво? „Вината не е нейна. Тук няма нищо, което тя да е поискала. Богове на бездната, Санд, започвам да разбирам лудостта ти. Никой тук няма да приеме поражение, каквото и да кажеш ти. Би могла да прережеш гърлото си там на онзи трон, и пак ще е без значение. Тези хора ще се сражават, за да защитят един труп. Труп на трон, в трупа на град. Каузата отдавна е престанала да има значение.“

„Трябваше да съм го разбрал.“

Две момичета обикаляха сред мъртвите и издъхващите, залитаха от едно тяло към друго. Бяха боядисани в яркочервено от глава до пети. Едното пицеше, сякаш искаше да разкъса на късчета собствения си глас, да го унищожи завинаги. Другото залиташе между труповете, с ръце на ушите.

Нямаше резерви. Всички все още останали бяха при разлома, където Йедан Дериг продължаваше да стои и да се сражава. Но къде бе Ян Товис? Къде бе кралицата на шейките? И да беше там, сред онова ужасно гъмжило, Уидал не можеше да я види. И да беше умряла, беше заровена под падналите си поданици.

Дишаше задъхано и сърцето му биеше до пръсване. Дръжката на боздугана бе хлъзгава в ръката му. Остави го на земята и посегна към богато украсения шлем, окачен на оръжейния му колан. Засуети се, докато го развърже — пръстите сякаш отказваха да действат. Найсетне го измъкна, нахлузи го на главата си и стегна закопчалката под брадичката си.

Звуците на битката се приглушиха, смътни и далечни като вълни на някоя невидима пясъчна ивица. Последва малко по-силно изскърцване, щом свали забралото и го щракна. Гледката пред него изведнъж се нацепи, накъсана от запоените под хаотични ъгли решетки. Дъхът му изпълни тясното пространство на шлема.

Вдигна боздугана, изправи се и тръгна.

Някой друг вече бе наложил властта си над тялото му: краката му, които го понесоха надолу към брега; очите му, търсещи път през бледите неподвижни тела; ръката, държаща оръжието, и другата, сгъната в лакътя, понесла тежестта на щита — вече не му принадлежаха, не се отзоваваха вече на неговата воля. „Не влизаш доброволно в такава битка. Как би могъл? Не, някоя друга сила те повежда натам, движи те като кукла. И се гледаш, докато вървиш все напред, изумен и невярващ. И целият онзи страх, той вече е кух, просто едно празно място. И ревът отвън е заглушен от рева вътре — на собствената ти кръв, на собствения ти дъх — и устата ти вече е напукана от жажда, и си готов да убиеш собствената си майка за глътка вода. Но, разбира се, няма да го направиш, защото ще е грешно — и тази мисъл те кара да искаш да се разсмееш. Но ако го направиш, знаеш, че няма да го удържиш, знаеш, че започне ли този смях, няма да спре.“

„Така ли беше в първата ми битка? Затова ли можех да си спомня толкова малко — само замръзнали мигове, онези мигове, които посягат и те хващат за гърлото? Които те принуждават да видиш всичко, което не искаш да видиш, да помниш всичко, което се молиш да забравиш?“

„Така ли беше?“

Вече се катереше през струпаните тела, студената плът хлътваше под стъпалата и коленете му като мокра глина... погледна през рамо вдлъбнатините, зачуден колко са нелепи. А после продължи напред и пред него имаше раздрана стена, ледерии и шейки на колене, или превити на две, или мъчещи се да се измъкнат от гора от крака, притискайки раните си... помисли си, че ще види разплакани лица, отчаяние, но изкривените от болка лица бяха сухи и всеки вик, пропълзял през собствения му рев, бе вик на сурова болка. „Само това. Нищо друго. Звук без усложнения, можеш ли да го чуеш?“

„Ако можеше да има един бог, с един глас, точно този звук щеше да издаде — за да ни спре всички в безкрайната ни лудост.“

„Но продължавай да гледаш, Уидал. Виж истината. Ние не слушаме.“

Провря се през тези капнали от умора и ранени другари и продължи напред сред гъстото множество. Вонята го разтърси. Касапница, клоака, воня толкова гъста, че го задави. Едва се сдържа да не повърне — вътре в шлема — но не, нямаше да го направи. Не можеше.

Вече бе обкръжен от лица, отвсякъде. Никой не говореше, а погледът в очите им беше безизразен, по-безизразен от всичко, което бе виждал. И всички напиреха към предната линия, движеха се напред да заемат местата си, да запълнят празнините, непрестанно отварящите се празнини, сякаш държаха да заявят: „Щом ще ни избиете всички, убийте мен сега. Но не мислете, че ще е лесно.“

Изведнъж се почувства готов за това. „Крачиш, докато нещо не препречи пътя ти. И тогава стоиш, докато не паднеш. Кой изобщо е казал, че животът е сложен?“

Потоците и теченията го бяха отнесли към левия фланг, далече от онова неподвижно ядро в центъра, където смехът на един меч бе побрал цялото безумие на Брега, всяко късче от него.

Видя Бревити, макар че отпървом не я позна — жизненото чаровно лице, присмехулният поглед в очите ѝ, всичко си бе отишло. На тяхно място имаше маска от мокра кръв върху засъхнала кръв, върху кръв, превърнала се в черен катран. Прорез бе разтворил едната буза и бе оголил два реда червени кътници. Нищо язвително не бе останало, но тя командваше тази част от предната линия, стегнала волята си като юмрук.

От лявата ѝ страна двама шейки паднаха и трима лиосани настъпиха напред, за да разширят пролуката.

Зяпнал в съвършената, секваща дъха простота на това, което имаше нужда от него, Уидал се втурна напред да ги пресрещне.

Това бе нещо ново. Ян Товис го усещаше. Йедан Дериг бе придвижил бойната линия напред, до самия ръб на разлома, и бяха удържали срещу Лиосан. Този път подстъп нямаше да има. Нямаше да им отстъпи нито крачка.

Не беше обяснил нищо и докато се биеше, притискана здраво напред срещу раната, от която лиосаните се изливаха като кръв, тя започна да разбира, че този път няма да има никакъв отдых, не и докато едната или другата страна не падне до последния войник. Започналото нямаше да свърши, докато и последният меч не замахне надолу и не се забие дълбоко в гърчеща се плът.

Как го беше разбрал? Какво бе направил от другата страна на портала? Какво бе видял?

Зърваше за миг брат си, там, където ужасяващият звънлив смях не секваше, където бликаше кръв, където телата на лиосани се трупаха все по-високо и те заставаха върху тях, мъчеха се да се укрепят едни срещу други, и оръжията святкаха. Лице, което едва можеше да разпознае, толкова разкривено бе, мечът Хуст го теглеше извън всякакъв предел на изтощението, извън границите на всичко, което може да понесе едно човешко тяло. От лицето му виждаше белите кости под прозрачната плът, всички вени, артерии и гъстата червена плетеница кръвоносни съдове, виждаше кървавите сълзи, стичащи се от очите му.

Нощ бе дошла при шейките. Пясъкът отмерваше времето в някакъв вид безмълвие, някакъв вид тишина под всичко това, и зрънцата се хлъзгаха надолу, и вече бе дошла вечността преди разсъмване, времето на Стража. Той стоеше. Сражаваше се, разкрачен широко, за да стои крепко на хълма от трупове.

„Виж го. Във вечността преди разсъмване. Когато сред смъртните куражът е най-слаб, когато страхът впива нокти на прага и не иска да пусне. Когато човек се пробужда в такава самота, че стонът

се изтръгва от гърдите му. Но после... усещаш го, затаил дъх. Усещаш го. Не си сам.“

„Стражът те брани.“

Нямаше да се прекършат, нямаше да отстъпят — всички, които стояха сега с него. Загиваха и загиваха от двете му страни.

Беше същество от пепел и кръв, беше споена в нещо смътно оформено в човешка плът, закалено от натрошената кост на предците ѝ, и продължаваше да се бие, защото брат ѝ нямаше да отстъпи, защото самата граница, която бе Светлопадът и раната, вече се бяха превърнали в мястото, където щеше да се реши всичко.

А лиосаните продължаваха да идват, връхлитаха с подивели очи от вихрения хаос — повечето дори нямаха време да реагират, да осмислят кошмарния свят, в който току-що са нахълтали, преди някоя пика да ги прониже или меч да ги посече. Така че умираха там, на прага, и възпираха другите, напиралците след тях.

Нямаше представа колко от народа ѝ са останали и едно видение, което я бе споходило преди столетие, може би дори повече, с Йедан Дериг, застанал сам пред разлома, последния, който щеше да падне, сега се върна: не като ужасяващо въображение, а като пророческа истина.

„И всичко това защото не пожелах да коленича пред Брега.“

Нямаше дракон, който да атакува през разлома. Дойдеше ли някой, вече нямаше да се колебае. Щеше да се хвърли, да се довери на Йедан, че ще убие проклетото същество, да се довери на силата на собствената си кръв, че ще завладее умиращото създание, ще го сграбчи здраво, ще сграбчи кръвта му и ще я вдигне нагоре, все по-високо и по-високо, за да сътвори стена и да запечата портала.

„Защо чаках? Защо се възпротивих?“

„Защо повярвах, че свободата ми изобщо струва нещо? Защо си въобразих, че имам правото сама да избирам съдбата си? Или да реша да я отхвърля?“

„Само победеният коленичи. Само роби, тези, които са предали живота си в ръцете на други.“

„Но сега... бих го сторила. Да спася народа си, тази жалка останка. Елате при мен сега, мои деца вещици. Вижте ме как коленича. Изцедете кръвта ми. Готова съм.“

Един лиосан падна под удара на меча ѝ на колене пред нея, като в подигравка към внезапно обзелото я желание, и над главата му тя видя брат си — видя как се обърна, видя как очите му я намериха. Погледите им се сплетоха.

Ян Товис изхлипа и кимна.

Йедан Дериг разпери ръце настрани и изрева:

— Назад! Десет крачки!

И нека дойде драконът.

Пред очите ѝ Спинок Дурав отново влезе в тронната зала и тя се зачуди къде е отишла усмивката му. Лицето му не понасяше строгата физиономия, носеше я като неподходяща маска. Правеше го набръчкано, след като трябваше да е гладко, караше очите му да потрепват, щом ги вдигнеше, за да срещне погледа на седящия на трона.

Миришеше на изгоряло дърво, все едно че влачеше зад себе си смъртта на гора, а и дим се вихреше около нозете му, около коленичилото му тяло, като змии, които можеше да види само тя.

— Ваше величество.

— Говори. — Гласът беше напрегнат, пресекнат. — Какво става с легионите ми?

— Някои водачи — отвърна Спинок, навел очи, — са смутени в душите си. Миризмата, понесена от този вятър...

— Ако огънят се приближи, градът ще изгори.

— Срещу този пожар, ваше величество, само вие можете да се изправите, защото е по ваша воля — вече го разбираме. Виждаме скръбта ви, макар все още да не можем да разберем смисъла ѝ. Какъв бе договорът, който сключихте със Силана? Защо опустошава тя цялата страна? Защо настъпва към гордия Карканас?

— Гордия? — Думата прозвуча като подигравка. — Вече съм един призрак между много, а тук има място само за призраци. Ако трябва да бъдем забравени, градът трябва да падне. Ако трябва да бъдем простени, градът трябва да погълне престъпленията ни. Ако трябва да станем прах, градът трябва да стане на пепел. Така трябва да свърши това.

— Пътувахме дълго, ваше величество. От Външните блатата, по хиляда скрити пътеки, които само крадец би могъл да запомни. А след това насилието отне водачите ни. *Кръвта на Елейнт.*

— Прокълнатата кръв!

— Ваше величество?

— Не! Тя ме отрови веднъж — знаеш го, Спинок Дурав! Ти беше там!

Сведе още по-ниско глава.

— Видях стореното, да. Видях какво се опитахте да скриете.

— Не съм ги молила да се върнат. Не!

— Чувствам... това е важно. Ваше величество. *Кои не сте молили да се върнат?*

Корави студени длани покриха лицето ѝ. Усети ги като свои, усети дългите пръсти като решетки на затвор и помириxa восъка на стопени свещи по тях.

— Не можеш ли да чуеш?

— Какво да чуя, ваше величество?

— Письците им. На умиращите! *Не можеш ли да ги чуеш?*

— Ваше величество, има един далечен рев. Светлопадът...

„Светлопадът!“ Очите ѝ се разшириха, но не можеше да говори, не можеше да мисли.

— Какво ви е? — настоя той.

„Какво ми е? Ужасно ми е!“

— В безредие ли са? Бойците ти?

Той поклати глава.

— Не, ваше величество. Чакат на пътя на Слепия Галан.

„Пътят на Слепия Галан? Нямахме такъв път. Не и тогава. Не и когато Спинок Дурав дойде, за да коленичи пред своя господар. Изгубила съм си ума.“

Проплака и се присви назад в трона.

— Махни тази маска, Спинок Дурав. Изобщо не беше толкова стар.

— Защо не искахте да се върнат?

Тя облиза устни.

— Тронът трябваше да го заеме тя. Тя е истинската кралица. На шейките. И на ледериите, които спаси. Мястото ми не е тук — казах им...

Но Спинок Дурав се беше вдигнал на крака и ужасът, изписан на лицето му, се усилваше.

— Ваше величество! Сандалат Друкорлат! Какъв е този рев?

Взря се в него. Устата ѝ се раздвижи, за да оформи думи. Не успя. Опита отново.

— Разломът. Дошли са отново — кажи на Аномандър — кажи му! Никой не може да ги спре, само той! Шейките... *умират*. О, Майко, благослови ни. УМИРАТ!

Писькът ѝ отекна в огромната зала. Но той вече излизаше. Вече беше в коридора и крещеше заповеди... но гласът, така отчаян и панически... сякаш изобщо не беше на Спинок Дурав.

Лорд Нимандър Голит Аномандарис, първородният син от отчаяния съюз на Сина на Тъмната и първата дъщеря на Драконъс, падна на колене. Тялото му затрепери, докато се мъчеше да устои на кръвта на Елейнт и нейната ужасна нужда, неумолимата ѝ *необходимост*. Къде беше Скинтик? Десра? Ненанда?

Камъните на речното дъно изпращяха под него и той усети как две ръце се вкопчват в раменете му.

— Възпротиви се на това, Господарю. Ние сме последните двама останали. Възпротиви се на зова на Елейнт!

Вдигна изумен глава и се взря в древните очи на Корлат.

— Какво... кой?

— Заповядала е на Силана. Призовала е Лабиринта на Огън и е наложила над дракона безумното си желание — разбираш ли? Искане да изгори този свят до основи!

Той поклати глава.

— Кой седи на трона? Кой, в името на Майката Тъма, би сторил това?

— Не можеш ли да надушиш кръвта? Нимандър! Има война — тук. Не знам кой. Но умират души, ужасно много. А на трона на Мрака седи кралица — *кралица в отчаяние*.

Той примига. „Кралица?“

— Къде е Апсал'ара?

Корлат погледна отвъд реката.

— В града, Господарю.

— А Спинок?

— И той замина — да моли кралицата. Да оправи нещата... Нимандър, чуй ме. Твоите събратя соултейкън са се подчинили на властта на Силана — сега тя командва Бурята. Ако сега се превъплътим, ти, аз, Датенар и Празек — ще бъдем принудени да се сразим с тях. В небесата над Карканас ще се унищожим взаимно. Това не трябва да става!

Нимандър с усилие се изправи.

— Не. Силана трябва да бъде спряна.

— Само кралицата може да й заповяда да спре, Нимандър.

— Тогава... Отведи ме при нея.

Корлат се поколеба и той я изгледа с присвити очи.

— Какво има, Корлат? Коя е тази Кралица на Мрака?

— Боя се, че... Няма значение. Хайде върви, Нимандър. Убеди я да освободи Силана.

— Но... ти къде ще отидеш?

— С Датенар и Празек. Господарю, вярвам, че вече знам къде е битката. Дано да греша. Но... върви. Върви където вървя баща ти!

Колко отдавна беше? Не можеше да си спомни. Беше млада. Предната нощ бе взела момче в леглото си, за да си напомни, че не всичко е болка. И макар по-късно да разби сърцето му, не го направи преднамерено. Но това бе нов ден и предната нощ вече изглеждаше стара отпреди векове.

Беше тръгнала с ловната група на брат си. По дирята на тенаг. Денят бе топъл, слънцето — ярко, доволно от себе си.

Първо чула смеха му, дълбок звук, напомнящ за гръм, и тръгнаха към него в една падина с трънливи храсти арония и кучешки дрян. Фигура, излегната на склона. Беше Имасс, като тях, ала не го познаха и това само по себе си бе стъписващо. Смуцаващо.

Разбра веднага, след като се струпаха около него, че раните му са смъртоносни. Беше истинско чудо, че все още е жив, а още по-голямо чудо — че може да се смее така и през всичката агония в очите му това веселие все още искреше, когато ги погледна.

Брат ѝ заговори пръв, защото така се полагаше.

— Що за камък носиш по себе си?

— Камък ли? — отвърна мъжът и се озъби с червена усмивка.
— Метал, приятели. Броня. Дар от Тел Акаи.

— Откъде си дошъл?

— Без клан съм. Скитах се. Натъкнах се на армия, приятели.

— Няма никаква армия.

— Джагът. Тел Акаи. Други.

Това ги накара да се смълчат. Джагът бяха омразни. Вдъхваха страх. Но армия на Джагът? Невъзможно.

Във война ли бяха вече? Нейният клан? Народът ѝ? Ако бе така, то всички щяха да умрат. Армия Джагът — самите думи се разтвориха като Омтоуз Феллак в душата ѝ.

— Присъединих се към тях — рече мъжът. — Не ме обвинявайте за това. Защото, видите ли, аз съм последният останал. Те умряха. Всички. Джагът. Тел Акаи. Дхеките. Всички... са мъртви.

— Що за враг се е появил сред нас? — попита брат ѝ, очите му се ококориха от страх.

— Само този, който винаги е бил с нас, приятели. Помислете добре над думите ми. Когато убиете звяр, когато го преследвате в лов като сега и се пролее кръв. Когато се струпате около звяра в мига на издъхването му, не виждате ли непокорството му? Борбата му до най-сетния миг? Краката, които ритат, главата, която се опитва да се вдигне, кръвта, кипнала от ноздрите?

Кимнаха. Виждали го бяха. И всеки път бяха усещали как нещо изпълва сърцата им, задавя гърлата им. Трябваше да се преглътне това. Нещата бяха такива, каквито бяха.

— Благословени да са Джагът — каза непознатият и се засмя, но смехът този път бе къс, немощен. — Защо да се опълчваш на смъртта, когато неизбежно ще се провалиш? Те биха ви казали защо. Не. Биха ви показали защо — само да имаште куража да видите, да застанете с тях, да разберете истинския враг на целия живот. — Очите му я намериха, само нея, и той отново понечи да се усмихне. — Сега ще умра. Ще се... проваля. Но моля от тебе... — И очите му блеснаха, и тя видя, че са красиви, особено сега, — целувка. Много жени са ме прокълнали в живота. Дори докато ме обичаха. Беше... прекрасно.

Видя как животът се изцежда от тези очи, затова се наведе да улови напускането му. С нежна целувка. Дъхът му бе кървав. Устните

му бяха напукани, но бяха топли.

Задържа тази целувка, докато топлината не си отиде. Задържа я, за да му даде от себе си толкова, колкото можеше.

Брат ѝ я дръпна да се изправи и я прегърна, както правеше някога, докато бе по-млада и собственото ѝ тяло все още не можеше да я пази достатъчно.

Взеха бронята, преди да оставят тялото му на дивото. И тя настоя за тази броня. Заради целувката.

А сега искаше да си я върне. Апсал'ара изсъска отчаяно, докато оглеждаше празната стая. Беше под наземния етаж на двореца. Тук оставиха бронята и боздугана ѝ първия път, когато се озова сред тях. Бяха ѝ се изсмели — винаги бе така, сякаш в Карканас нямаше нищо, заслужаващо да се открадне, сякаш самата мисъл за кражба е твърде нелепа.

Но някой бе откраднал бронята ѝ.

Кипнала от гняв и възмущение, тя тръгна да си я потърси.

Всякакъв разум бе напуснал лицето на повелителя им. От ъгълчетата на устата му бликаше пяна, докато крещеше от гняв и тласкаше бойните редици в пастта на портала, а беше истинска паст — Апарал Фордж ясно виждаше тази истина. Зъбите се вдигаха и падаха. Дъвчеха народа му на кървави ивици и нацепени кости, с неутолим глад.

Не можеха да пробият нито една проклета стъпка напред — да отнемат от легионите предмостие, място, в което да могат дойдат господарите им соултейкън, да се превъплътят и най-сетне да разбият съпротивата.

Командирът от другата страна го бе предвидил. По някакъв начин бе улучил точния момент, в който да промени тактиката си.

Апарал гледаше как издърпват осакатените тела от кипящия въртоп на портала, гледаше как се трупат тези тела като отломки и падат в дълбоките изкопи, вече почти пълни с мъртъвци. Освен елитните роти едва ли бяха останали войници. „Тази желязна уста погълна населението на цял град. Вижете добре, събрата соултейкън, и

се запитайте: над кого ще господствате сега? Кой ще слугува в именията ви? Кой ще отглежда храната ви, кой ще ви обслужва, кой ще прави хубавите ви одежди, кой ще чисти нощните ви ведреа?“

Нищо от това не беше реално. Вече не. Целият ред и прецизност на самото съществуване беше разбит и превърнат в кървава каша. Нищо нямаше за обсъждане, никакви аргументи в една или друга посока, никакви паузи, в които да можеш да отстъпиш, да огледаш древните гоблени по стените и да се молиш за напътствието на героични предци.

Саранас бе унищожен и когато това свършеше, щеше да е празен, също тъй пълен с призраци, както и Карканас. „Светликът намира лицето на Тъмната и виж, то е неговото. Не искаше ли точно това, Кадагар? Но когато най-сетне получиш каквото искаше, о, Господарю на Призраци, кой ще мете подовете?“

И ето, че най-сетне елитните части настъпиха към портала — всичката груба воинска сила бе изразходена. Най-сетне идваше последната битка.

Апарал се запъти натам, където отнасяха ранените — където ги изоставяха покрай изкопите. Хорът на виковете им бе неопишимо ужасен — да навлезеш тук бе подкана да се предадеш на лудостта и той почти бе готов за тази възможност. Запровира се сред залитащите от умора лечители и резачи и спря до един мъж, взрян в чукана на лявата си ръка, от който струеше дим. Мъж, който не крещеше, не плачеше, не беше се предал все още на жалкото отчаяние.

— Войник. Погледни ме.

Главата се вдигна. Мъжът сякаш потрепери.

— Минал си през портала, нали?

Мъжът кимна колебливо.

— Колко останаха — от враговете. Колко?

— Не... мога да съм сигурен, милорд. Но... мисля... малко.

— Това чуваме непрекъснато, но какво означава то? Петдесет?

Пет хиляди?

Войникът поклати глава.

— Малко, милорд. И... *имаше смях!*

— Оръжия Хуст, войник. Обладани от демони мечове. Кажи ми какво значи „малко“?

Мъжът изведнъж оголи зъби и преднамерено се изплю в краката на Апарал.

„Всички, които се връщат от другата страна, вече не са поданици. Запомни го, Кадагар.“ Апарал посочи към легионите, които вече се трупаха при портала.

— Повече ли са от тях? Погледни, проклет да си!

Помръкналите очи се извърнаха и примижаха.

— Това, войник, са седем хиляди, може би осем. От другата страна колко са? Повече ли? По-малко ли? — Мъжът само извърна поглед и Апарал извади меча си. — Минал си през портала. Видял си. Прецени силата на врага!

Мъжът се ухили, очите му вече се бяха спрели на оръжието в ръката на Апарал.

— Давай.

— Не, не тебе, войник. — Махна с меча в жест, който обхвана още двайсетина ранени наоколо. — Ще убивам тях, един след друг, докато не ми отговориш.

— Не разбирате ли защо ви отказваме? Вие вече сте ни убили. Всички. Преживяването от тези рани няма да го промени. Вижте ме. Аз вече съм мъртъв. За вас. За целия свят. Сега вървете на майната си. Не, още по-добре — отнесете се от другата страна. Вижте сам...

Апарал не разбра откъде дойде гневът, но дивашката сила на удара му отнесе главата на войника и я отпрати във въздуха. Тя падна, подскочи и се удари в друг ранен, който само извърна глава, погледна я за миг и отново се взря в нищото.

Разтреперан и ужасен от това, което бе сторил, Апарал Фордж отстъпи назад.

Чу уморен смях, а след това:

— Едва ли са останали и хиляда, милорд. Свършили са.

Обърна се рязко и подири с поглед заговорилия. Пред него бе изкопът, пълен почти догоре с трупове.

— И мъртвите ли заговориха вече?

— Почти. Не разбирате, нали? Не ви го казваме, защото уважаваме врага си — те не са Тайст Андий. Хора са и се бият като демони.

Най-сетне го видя. Виждаше се само горната половина на тялото му, останалото бе заровено под труповете. Някой го беше взел за

мъртъв. Някой бе сбъркал. Но после Апарал видя, че половината от черепа му я няма — мозъкът бе оголен.

— Легион Хуст...

— О, иска ви се да е така, нали? Но няма никакъв легион Хуст. Има един мъж. Един меч Хуст. Убиец на дракони и убиец на Хрътки, убиец на хиляда лиосани... *един мъж*. И когато най-сетне пробиете, дано да ви посече — вас соултейкън, вас, предателите. До последния.

„Ако беше тук, Кадагар Фант... ако беше тук, най-сетне щеше да проумееш какво направихме.“

Апарал се обърна и тръгна към портала. Щеше да пробие, да. Щеше да стъпи на онзи чужд бряг. И ако можеше, щеше да унищожи онзи самотен воин. „И тогава ще се свърши. Защото само това искам вече, това да свърши.“

Зърна отряд вестоносци, десетина бегачи, застанали до най-близкия легион, и им изрева:

— Вест до събратята ми! По-малко от хиляда останали на другата страна. И има само един мъж с меч Хуст. Уведомете господаря ни — моментът е сега!

„Край. Благословен да съм, край.“

Прибра в ножницата окървавения меч и впи поглед в портала.

— Там — прошепна. — *Сега*.

На средата на моста Нимандър спря и впери поглед в портите на цитаделата. Въздухът се изпълваше с дим и вече чуваше взривовите. Магията на драконите Елейнт вършеше онова, което можеше най-добре. „Унищожава всичко по пътя си.“

Завръщането на Тайст Андий не трябваше да е такова. В пламъци и унищожение. Беше усетил как се откъснаха от него събратята му. Бяха се превъплътили над Външните блата: бяха полетели редом със Силана. За да почетат точно нея. Тя вече бе от кралската фамилия, или така бе пожелал Нимандър — „поредната глупава заблуда. В драконовата си форма тя бе любовница на баща ми — ала това бе много отдавна.“ Но Аномандър Рейк бе овладял жаждата да пробуди у себе си кръвта на Елейнт. Дори когато бе видял разрушаването на Лунния къс не й се беше предал.

Нимандър не можеше да си представи волята, опълчила се на такъв... дар. Над Пейл Аномандър можеше да е убил Тайсхрен — Корлат поне го беше казала. Можел беше да полети надолу от Лунния къс със Силана до него и да донесе огън и опустошение на малазанците. Внезапно изсипване на ужас от небесата, разпръсване на врага, разбиване на строената срещу него съпротива.

Ала бе изчакал, а когато най-сетне се бе въплътил в драконовия си облик, беше за да спаси града...

— Щеше да го направи за Пейл, ако не беше измяната — така каза.

— Но, Корлат, само маговете измениха на клетвата си. Не и хората на града.

А тя кимна и погледна двамата си спътници. Празек Гул, някогашния оръженосец на Орфантал. И Датенар Фандорис, изоставена рожба на Висша принцеса, а след това, много по-късно, Старша на убийците на самата Корлат. Тримата, единственото останало от кадъра на баща му от дракони соултейкън.

Празек каза:

— Все едно, Пейл щеше да го сполети ужасно унищожение. Ако Аномандър Рейк се бе въплътил в дракон, Тайсхрен нямаше да има избор, освен да обърне пълната си мощ срещу него. Докато двамата приключат, целият Пейл щеше да е в пепелища. Но господарят ни се спусна в града и се справи с онези магьосници един по един. Тъй че всъщност спаси Пейл.

— Въпреки че не може да предвиди отмъщението на морантите над гражданите на Пейл — вметна Датенар.

— Малазанците можеше да спрат това — възрази Празек.

И тримата кимнаха.

Нимандър примига, пое си дълбоко дъх и потисна глождещия го вътрешен глад — да се въплъти, да се издигне високо и да се присъедини към Бурята. Продължи по моста и към двореца.

От сенките при входа излезе Апсал'ара и прегради пътя му.

— Лорд Нимандър, на трона има жена Тайст Андий.

— Така ми каза Корлат. Обвързала е Силана — трябва да я убедя...

— Тя е майката на Корлат, милорд. Някогашна заложница, а сега кралица на Трона на Дома Мрак. Но лудостта я е обзела. Може би ще се наложи да я убиете, милорд.

— Какво?! Къде е Спинок?

— Върна се при легионите ви. Има война на Първия бряг. Тайст Лиосан се опитват да нахлуят, а противниците им са малко.

— Има други Тайст Андий?

Тя поклати глава.

— Не. Шейки са.

„Шейки? Островът затвор — богове, не!“ Стоеше раздвоен и разколебан.

— Накарайте кралицата да се подчини, милорд — рече Апсал'ара. — Спинок ще поведе хората ви на бой. — След това се приближи и го погали по бузата. — Направи го, любов моя.

— Няма да посегна на кралицата на Висшия дом Мрак! Нима се връщаме само за да се пролее отново андийска кръв? — Поклати глава ужасен. — Не, не мога!

— Тогава я убеди да освободи Силана — Бурята ще е нужна. Да спасим Карканас. Да спасим шейките.

— Ела с мен.

— Не, Нимандър. Ще отида на Първия бряг. Ще се бия. Намери ме там.

Плъзна ръка зад главата му и го притегли към себе си. Целуна го силно, а след това го избута, подмина го и излезе на моста.

Грохотът на яростта на Силана се приближаваше.

Нимандър нахлу вътре.

Старите и малките оставаха на лагер до речния бряг, макар Спинок да знаеше, че скоро ще се наложи да се изтеглят в града. Ако Силана не можеше да бъде спряна. Погледна назад по пътя. Сякаш половината небе беше пламнало. Лесовите горяха, самата земя изригваше на фонтани от разтопена скала. Зърна тъмна фигура, зареяна високо сред пушеците.

Навлече тежките ръкавици, обърна се към воините си и видя, че очите на всички са приковани в него. Зад гърба му бе лесът, а отвъд него чакаше Първият бряг. Разбираха какво предстои. Не беше нужно да им казва нищо.

И все пак...

„Аномандър, стари приятелю. Седиш ли сега до майка си? Гледаш ли ни отгоре сега? Безпомощен ли си, безсилен да се пресегнеш, да усмириш свирепия гняв на Силана? Или вече ти е все едно?“

Изправи рамене и огледа лицата под шлемовете. А след това извади меча си. Засече погледа на капитан Айринд и му махна да излезе напред.

— Вдигни пред мен щита си, капитане, и стой здраво.

Мъжът леко присви очи, а след това зае позиция, вдигна щита между двамата и го подпря с рамо, извърнал глава настрани.

Спинок се извърна настрани, а след това замахна. Мечът изтрещя и капитанът се олюля. Трясъкът отекна в леса и ехото се изсипа като дъжд над бойците.

— Когато той изведе вас и предците ви от това място — заговори Спинок, извисил гласа си толкова, че да заехти — макар че пълна тишина бе завладяла околността и сякаш дори грохотът на Бурята не можеше да стигне до тях, — от пушеци, от огън и разруха, Майката Тъма бе извърнала очи. Пред вас, пред вашия господар Аномандър Рейк, нямаше... *нищо*.

Мечът му отново удари. Айринд отново се олюля, но устоя.

— Пригответе се за бой. Няма да се строим, когато излезем от леса. Няма време за това. Капитан Айринд, остани до мен.

Поведе ги през древния лес. Строят веднага се разпадна, заради дърветата, долчинките и гъсталаците. Въздухът бе натежал от влажна мъгла. Вода се стичаше от всеки ствол, от всеки клон и листо с тъмни жили.

Докато крачеше напред, повиши глас: знаеше, че ще го чуват, знаеше, че Майката Тъма му е дала това. „За своя народ. За този ден, за този най-отчаян ден.“

— Лорд Нимандър е отишъл в двореца. Опитва се да отклони Силана от пътя ѝ. Каква полза да спечелим битката, ако губим войната? Ако не бе това, щеше да е тук. Щеше той да ви говори. Но не

е. И... този път, *този единствен път*, това е добре — защото като мнозина от вас, аз *бях роден* в този свят.

Айринд бе до него, готов за удара. Мечът изтрещя в щита и звукът отекна като железен вик.

— Лорд Аномандър Рейк ви отведе на друг свят. Бори се да ви даде цел — основание да живеете. И за мнозина в това той се провали. Но за тези, които сте тук — за вас, — *той не се провали!*

Замахна отново с меча и сблъсъкът разтърси ръката му.

— Поиска от вас да се сражавате във войни, които не бяха ваши. Поиска от вас да се преклоните на каузи, които не бяха ваши. Сто знамена, сто града — съюзници, които ви приемаха радушно, и съюзници, настръхнали враждебно. Съюзници, които ви благославяха, и съюзници, които се бояха от вас. И вашите събратя умираха, ох, как умираха — отдаваха живота си за каузи, които *не бяха техни*.

Мечът изтрещя отново и този път Айринд едва не се огъна под удара. Спинок чу накъсания му дъх.

— Всички бяха различни и всички бяха едни и същи. Но тази кауза — истинската кауза, която ви предложи — *не се промени!*

Ударът смъкна Айринд на колене.

Друг войник пристъпи на мястото му и приготви щита си. Звукът от настъпващите зад Спинок воители бе шепот — дихания, шумолене на броня, ботуши, търсещи здрава опора в листата.

— Вашият господар мислеше — всеки път — мислеше... *за този момент*.

Мечът отново блесна.

— Всеки път, всеки път. Каузата бе справедлива!

Тряс!

— Трябваше винаги да ви го напомня. За този ден!

Тряс!

— Днес Тайст Андий се бият за себе си!

И този път други оръжия отекнаха по ръбовете на щитове.

ТРЯС!

— За своя дом!

ТРЯС!

— За своя род!

ТРЯС!

Мечът потрепери в ръката му. Войникът до него се олюля и се свлече, щитът му бе разцепен на две.

Задъхан, Спинок Дурав продължи напред. „Аномандър Рейк — гледаш ли това? Виждаш ли тези лица — всички тези лица зад мен?“

— Този път! Чужди се бият във ваше име! Чужди умират за вас! Вашата кауза — не е тяхната!

ТРИАС!

Сблъсъкът го тласна напред, прониза го целия като нещо свято.

— Деца на Майката Тъма, човешки същества умират във ваше име!

ТРИАС!

Самият въздух затрепери от удара. Порой вода — полепнала по високите клони, по иглички и листа — се изсипа на дъжд със съсък.

Спинок вече чуваше грохота на битката напред.

„Виждаш ли, Аномандър? Стари приятелю, виждаш ли?“

„Това е наша война.“

ТРИАС!

През стволовете блесна изливаща се светлина. Огромно, извисяващо се туловище, внезапен рев на дракон.

„Богове, не! Какво са направили?“

ТРИАС!

Аномандър Рейк влезе в тронната зала. Сандалят Друкорлат се взря в него, докато крачеше към трона.

Тътенът отвън се смеси с гласа му.

— Освободи Силана.

— Къде е мечът ти?

Синът на Тъмата спря и се намръщи. Ръката му забърса дръжката на оръжието, окачено на колана му.

— Не този — рече тя. — Убиецът на Драконъс. Покажи ми. Покажи ми неговия меч!

— Ваше величество...

— Престани! Този трон не е мой. Твой е. Не ми се подигравайте, милорд. Казаха, че сте го убили. Казаха, че сте го посекли.

— Не съм направил такова нещо, ваше величество.

Внезапна мисъл я порази.

— Къде е Орфантал? Ти го взе с теб. Къде е синът ми? Любимият ми син? Кажи ми!

Той се приближи. Изглеждаше толкова млад, толкова уязвим. И всичко това беше... грешно. „А, това е много по-рано. Той все още не е убил Консорта. Но тогава... аз коя съм?“

— Освободи Силана, Сандалат Друкорлат. Бурята трябва да се освободи — разрушението на Карканас ще направи смъртта на всички безсмислена.

— Безсмислена! Да! Това казвах през цялото време! *Всичко е безсмислено! И го доказвам!*

Той вече стоеше пред нея, очите му на нивото на нейните.

— Корлат...

Писък прекъсна следващите му думи. Сандалат се присви и едва тогава осъзна, че се е изтръгнал от гърлото ѝ.

— Още не! Къде е Орфантал? Любимият ми син?

Видя нещо в лицето му: болка, която не можеше да прикрие. Изобщо не беше знаела, че е толкова... слаб. Толкова беззащитен. Усмихна се презрително.

— На колене, Аномандър, Сине на Тъмната. На колене пред тази Заложница!

И той наистина коленичи и внезапно смях изригна от гърлото ѝ. Неверие. Стъписване. Радост.

— Провъзгласявам своя любим син за Рицар на Мрака — а теб низвергвам! Коленичил си! Сега... — Тя се наведе от трона: — Пълзи!

— Освободете Силана, ваше величество, иначе може да няма Рицар на Мрака.

— Защо не?

— Защото унищожаваш Карканас!

Тя изпъна пръст към него.

— Както и ти! Когато накара Майката Тъма да обърне лицето си! Но не разбираш ли? Мога да ви спася от всичко това! Мога първа да го направя! Е, сега кой е заложникът?

Той се изправи, а Сандалат се присви в трона. Беше прекалила — виждаше го в очите му. В треперещите му ръце. Сякаш му беше трудно да проговори.

— Просто ми кажи — прошепна Сандалат. — Истината. Къде е синът ми?

Този въпрос сякаш нанесе смъртоносна рана. Аномандър Рейк се олюля, падна пак на колене, едната му ръка се вкопчи в ръба на тронния подиум.

И тогава тя разбра. Беше спечелила.

Десет крачки назад.

В пространството, оставено при отдръпването им от пробива, телата образуваха настилка от стъпкана кървава плът, натрошени копия и прекършени мечове. Тук-там потръпваха крайници, протягаха се ръце, подритваха стъпала. Уста на оцапани с кръв лица се отваряха като дупки към Бездната, очи зяпваха от ужас, болка и гаснещо примирение.

Шарл — не бе успяла да опази братчетата си живи и не бе успяла да иде при тях до този момент — стоеше до капитан Бревити. Мечът ѝ беше забит в труп под краката ѝ и тя знаеше, че няма да може да го вдигне повече. Нищо не бе останало, нищо освен бушуващата болка в ставите ѝ, в мускулите и гръбнака ѝ. Жажда пълзеше към гърлото ѝ и всеки отчаян дъх, който поемаше в дробовете си, бе изпълнен с вонята на мъртвите и издъхващите.

— Стегнете се, момчета и момичета — изръмжа Бревити. — Не знам колко са. Но бъдете сигурни: идват.

В този момент някой мина покрай тях — плещест и с тежка броня. Сержант Келоуз, последният от войниците на принца.

Провря се и застана вляво от Йедан Дериг, намести щита си и приготви тежкия си меч в другата си ръка. Незнайно защо появата му — така внушителна и самотна — смрази Шарл до дъното на душата ѝ. Погледна наляво и видя Ян Товис. Стоеше твърдо, загледана напред, кралица, покрита с кръв... а колко от тази кръв беше на поданиците ѝ? Но не, този въпрос вече бе маловажен. Без значение вече бе и това, че тя ги беше довела до този край.

— Всички свършваме някъде — прошепна Шарл.

Бревити я чу, погледна я, изплю кръв и отвърна:

— Това е истината, да. Единствената истина.

Шарл кимна и успя някак да вдигне меча си.

— Готова съм, капитане.

— Всички сме готови, войник.

Чу зад себе си тихо мърморене. Думите „всички свършваме някъде“ се понесоха на вълна, задържаха се, а войниците бавно се заизправяха и надигнаха оръжията.

Щом думите се понесоха по извитата линия на чакащите войници и най-сетне стигнаха до Ян Товис, Шарл видя как тя потръпна, а след това се обърна, за да погледне хората си, видя ги как се изправят, приготвят се за бой, видя израженията на състарените им в битката лица.

И тогава кралицата отстъпи назад, в празното. Една крачка, после още една — и изведнъж очите на всички се приковаха в нея. Светлопадът се изливаше зад нея. Можеше да е красива гледка, гледка на възхита и почуда. Но все едно бе престанал да съществува за Ян Товис, докато оглеждаше лицата им, докато впиваше очи в последните хиляда поданици на своето владение.

И тогава, пред очите и на родния си брат, кралицата коленичи. Не на Първия бряг — не пред този ужас, — а пред своя народ.

В кипящата рана на осем крачки зад нея изригна редица от върхове на копия и проряза въздуха. А след това през тъмното петно настъпиха воители в пълна броня.

— Проклятие — измърмори Бревити. — Това е тежка пехота.

Ян Товис се изправи и се обърна с лице срещу древния си враг. За миг сякаш бе оглушала за войниците си, които викаха да се върне при бойната линия. За миг Шарл си помисли, че може просто да тръгне напред, за да ги срещне, и видя как флангът отзад настръхна, сякаш готови да се втурнат напред към нея — един последен, самоубийствен настъп. За да умрат до кралицата си. И, о, как копнееше Шарл да тръгне с тях.

И тогава Ян Товис обърна гръб на врага и се върна при бойците си.

Първият ред на Лиосан излезе от раната, последва го друг. Кресяха нещо тези лиосани, кресяха победоносно, една-единствена дума, но Шарл не можа да я различи.

Гласът на Йедан Дериг прокълня над виковете им:

— Всички редици! Пет крачки напред!

И ето, четири реда зад първата линия на лиосаните, ядро офицери, самотна фигура сред тях размаха меча си като да посече своите... и те натиснаха от всички страни. А там, отдясно, друга гмеж

от воини се отдръпна, за да отвори пространство... и ето там, отляво, същото. Шарл зяпна, не можеше да разбере какво правят...

И изведнъж трите групи воини се стопиха в ослепително бяла светлина... и светлината лумна, а вътре в тази светлина огромни, смътни люспести очертания се сляха в едно. Блясък на огнени очи. Крила заплюяха като платна на бойна галера.

И драконът в центъра се извиси във въздуха.

„Всички свършваме някъде.“

„Всички свършваме тук.“

Щом централните редици се надигнаха, за да се сблъскат с предната линия на лиосаните, Йедан Дериг и сержант Келоуз до него натиснаха напред. Пет реда имаше между Йедан и възпламващия се дракон. Единственото му препятствие. Но това бяха елити, тежковъоръжени и безупречно дисциплинирани.

Видя другите двама соултейкън, по един от всяка страна, но за тях нищо не можеше да направи. Все още не.

Налетя срещу първата линия и мечът Хуст в ръцете му нададе вой. Оръжието бе пропито с драконова кръв. Пило беше дълбоко от червеното вино на кръвта на Хрътките. Окъпано беше в житейския край на хиляда войници на Лиосан. И сега се отърси от последните поддържащи го окови.

Толкова бързо сечеше, че Йедан едва успяваше да го задържи в ръцете си. Изпъшка и посече войника пред себе си — щита, меч, ризницата, плътта, диагонално през тялото, кръвта швирна от двете страни. Заден замах разпра гърдите на мъжа от едната му страна, след това — на този от другата. Йедан и войниците най-близо до него се врязаха в редиците на Лиосан като железен юмрук.

Мечът Хуст се въртеше вихрено, посичаше като мълния и плискаше кръв. Теглеше след себе си Йедан и той залиташе; понякога почти го надигаше във въздуха, виеше ликуващо и поваляше всичко, което дръзнеше да се озове на пътя му.

И изведнъж вече нямаше никого между него и соултейкън. Вълни нажежен до бяло огън се изливаха от бляскавите люспи, туловището на дракона се извиси и изпълни ползрението на Йедан Дериг.

„Проклятие. Не прецених. Ще излети. Сестро... съжалявам. Много закъснях.“

Главата се изпъна напред.

Той скочи.

Мечът потъна дълбоко в драконовата гръд. Съществото изрева от болка и крилете му забиха от двете му страни, разпръсквайки и лиосани, и шейки — и соултейкън се надигна във въздуха.

Увиснал на меча си, Йедан се изкатери до раменете на дракона. Вече бяха на двацет разтега над гмежта на битката. Принцът на шейките изтръгна оръжието си и посече с две ръце по врата.

Съществото се люшна, наклони се силно и рухна в стената на Светлопада.

Сблъсъкът отекна като гръм.

Йедан Дериг се хлъзна през дясното рамо на дракона, между него и Светлопада.

Драконът изви врат и челюстите се спуснаха надолу да го погълнат.

Докато се затваряха, мечът Хуст изригна от върха на муцуната му. Крилете се блъснаха в стената от светлина, гигантското влечуго надигна отново глава и Йедан се изтръгна, все още стиснал меча в ръцете си.

Уловиха го ноктите на левия крак и огромната лапа се сви в конвулсия. От тялото, което стискаше, плисна кръв.

Драконът се натресе отново в Светлопада и този път едното му крило се прекърши. Съществото се сгърчи, люшна се с главата напред и се свлече на земята.

Йедан Дериг — вече на кървава пихтия — бе отхвърлен настрана. Падна и не помръдна. Мечът Хуст до него виеше от гняв.

Преминаването през леса на тримата последни соултейкън на Рейк — Корлат, Празек Гул и Датенар Фандорис — бе също толкова трудно, колкото да се бориш с насрещно течение. Силана бе сред най-древните от всички живи Елейнт. Волята ѝ ги разкъсваше, събаряше ги отново и отново на колене. Силана ги зовеше по име, стремеше се да ги привлече към себе си. Все пак успяваха да устоят, но Корлат знаеше, че превъплъщаването им в драконов облик само ще влоши нещата,

хаосът щеше да избуи в душите им като най-смъртоносното цвете. В същото време знаеше, че на Първия бряг има соултейкън. Усещаше ги. А какво можеха да направят шейките срещу такива същества?

Единствено да умрат.

Соултейкън на Лиосан щяха да могат да устоят на Силана — поне временно, — а може би щяха да са в състояние и да я надвият, ако собствената им Буря, щом изригнаше над този свят, се оказеше достатъчно силна. А тя се боеше, че ще се окаже така. „Това не е вкусът на един или двама соултейкън. Не... богове, колко са?“

— Корлат! — изпъшка Датенар.

— Знам. Но нямаме избор, нали?

Празек зад нея плю и рече:

— По-добре да умрем в Карканас, отколкото другаде.

Корлат беше съгласна с това.

Стигнаха на хребета и видяха ожесточената битка при раната в Светлопада. Войниците на Лиосан, които се изливаха от пролома, многократно надвишаваха защитниците по брой. Видяха как един мъж се срази с издигащ се във въздуха дракон. Видяха как двама воители на Лиосан се превъплътиха, за да се присъединят към крилатия си събрат.

Не се поколебаха. Тъмнината разцъфна, изригна като черен дим под вода и три черни дракона се издигнаха над брега.

Докато се приближаваха, още осем Лиосан се превъплътиха и небето се изпълни с рева на дракони.

Ян Товис се повлече над труповеите към ужасяващо безжизненото тяло на брат си. Двете вещици извличаха последните капки сила от нея — усещаше всяка магическа вълна, която хвърляха по драконите от двете страни, чуваше как соултейкън пищят от болка и гняв. И знаеше, че *не е достатъчно*.

Но ѝ отнемаха този последен акт — този път на любов и на скръб — и безчестието на това виеше в сърцето ѝ.

Около нея се сражаваха войници, мъчеха се да защитят падналата си кралица. Тела падаха от двете ѝ страни. Лиосан като че ли вече бяха навсякъде — редиците на шейките и ледериите се бяха огънали, ротите се разпадаха, притискани от всички страни.

А той все още изглеждаше на хиляда левги далече.

Изригна драконова магия. Морето от тела под нея се надигна и после пропадна с барабанен грохот. И Ян Товис изведнъж усети отсъствие. „Скуиш. Мъртва е.“

Струйка сила се върна в нея и тя продължи да се тътри напред.

Костите ѝ се разтърсиха от някакъв далечен звук... или беше вътре в нея? „Да, вътре, и все пак... далечен. Далечен като надежда. И това е бряг, до който никога няма да стигна.“ Разтърси я цялата. Разтърси дори труповете под нея и тези отстрани.

Само двама вече стояха до нея. Двама от нейните, последните, които продължаваха да се бият.

Не беше нужно да погледне, за да разбере кои са. Любовта, изпълнила цялата празнота вътре в нея, вече можеше да ги побере, като ухания. Бревити, която си въобразяваше, че приятелката ѝ Пити все още е с нея, че все още се бори за достойнството, което винаги бяха търсили, което някога си бяха мислили, че могат да намерят с измама и лъжа. Шарл — милата, младата, древната Шарл, която изобщо не знаеше как да се бие, която знаеше само, че не е успяла да спаси братята си и че няма повече да се провали.

Има всякакви видове любов. И тя с почуда осъзна, че вече ги познава всичките.

Пред нея, само на пет крачки, пет прости крачки, ако можеше да върви, лежеше тялото на брат ѝ.

Нов трус.

„Пули. Съжалявам.“

„Нищо красиво няма в това да умреш млад, освен ако вече не си бил стар.“

Вече нямаше вещици, които да отнемат силата ѝ. Надигна се на ръце и колене и продължи към Йедан. Щом стигна, видя, че едната му ръка помръдва.

Коленичи до него и се взря в лицето му: единственото, което не беше смачкано до неузнаваемост. Видя, че устните му се движат, и се наведе към тях.

— Любими братко — прошепна. — Аз съм, Ян.

— Виждам го — отвърна той шепнешком.

— Какво виждаш?

— Виждам го. Ян. Там е, точно пред мен. — Разкъсаните му устни се усмигнаха.

— Йедан?

— Най-после — въздъхна той. — Най-после съм... у дома.

Кралицата им и тялото на принца им вече бяха остров над море, а последните от тях се бяха събрали наоколо, за да удържат вечно свиващия се бряг. А над всичко това три черни дракона се сражаваха с десет бели, а после останаха само два срещу десет.

Обкръжили острова и неговия бряг, лиосаните връхлитаха на вълни от стомана и гняв. Бяха гладът на океана и този глад бе вечен и неутолим.

Но земята трепереше. Тресеше се. И източникът на този постоянен барабанен тътен се приближаваше.

Замаяният Нимандър се мъчеше да намери изход. Като че ли трябваше да се въплъти, и то скоро, а след това трябваше да се опита някак да се противопостави на волята на Силана. Трябваше да се бие с нея, да се опита да я убие. Но знаеше, че ще се провали. Тя щеше да прати срещу него своите братя и сестри, а ужасът от кръвта, която щеше да се пролее, бе твърде голям, за да го понесе.

Сандалат Друкорлат седеше на трона и мърмореше нещо. „Мога да я убия. В края на краищата не съм ли оцапал вече достатъчно ръцете си с кръв на Тайст Андий? А след това, ако по някое чудо се наложим тук, какво пък, някой узурпатор би могъл да вземе този трон. Това също е правено преди.“

„И новото кралство Карканас ще се роди сред пепелища и убийства. Да, бих могъл да направя това. Но виж я, Нимандър — тя дори не те помни. В лудостта ѝ аз съм моят баща. Сандалат, наистина ли не помниш? Уидал и аз — ние те излъгахме. Ужасна злополука, убийство, което така и не съществува.“

„Отново ли трябва да те излъжа?“

„Не, не мога.“

Имаше призраци в този дворец. В същата тази зала. Никога не бе усещал така осезаемо присъствието им, сякаш безброй векове се бяха съживили точно в този момент. Сякаш всички паднали се бяха завърнали, за да видят края на всеки блян.

— Апсал'ара — прошепна той. — Имам нужда от теб.
Отвърна му шепот:
— Не от нея се нуждаеш.

Сандалат погледна отгоре падналия в краката ѝ Аномандър Рейк, усмихна се и бавно извади камата си. „Но той няма меч. Не е направил онова, което се закле да направи. Как мога да го убия сега?“

„Погледни го обаче! Това... същество. Срещу могъщия Драконъс? Невъзможно. Подозирах го, още на острова. Онзи счупен прозорец, тялото, лежащо на камъните. Колко малко бяха следовниците му тогава, колко жалко беше безсилието му.“

Нов глас проговори:

— Ако не освободиш Силана, Орфантал ще умре.

Сандалат вдигна глава. Там, където допреди миг бе Аномандър — в онзи дързък, измамен миг на гневна закана — пред нея стоеше призрак. Жена, млада, и тя я познаваше... „не, не я познавам. Няма да я позная. Отказвам. Как може мислите ми да призовават призраци?“

„Силана? Кой говореше за нея? Аз ли бях?“

Изръмжа на застаналия пред нея призрак:

— Не те познавам.

Призракът отвърна с усмивка:

— О, познаваш ме. Познаваш ме много добре, доколкото помня. Аз съм Фаед. Брат ми... — и тя посочи Аномандър в краката си — е толкова доблестен, че би предпочел да срещне края си, тук и сега, вместо да те нарани още. И никога не ще те заплаши с онова, което бездруго не може да причини — каквато и да е цената — на своя народ, на онези обречени човешки същества на Първия бряг.

— Искам само сина си — прошепна Сандалат. — Той го взе и си го искам!

— Това не е Аномандър Рейк — заяви Фаед. — Това е синът му. Как може да не го помниш, Сандалат Друкорлат? На островите, отвъд морския простор — ти ни прие все едно, че бяхме децата ти. Сега Нимандър е тук, моли те да освободиш Силана — да спреш унищожението на Карканас.

Сандалат се изсмя презрително.

— Мога да надуша лъжите — изпълнили са тази зала. Десет хиляди лъжи изградиха този замък, камък по камък. Помниш ли какво каза Галан? „В корените на всяка велика империя ще намериш десет хиляди лъжи.“ Но тогава не беше сляп, нали? Изобщо не ти повярвах, Фаед.

— Но повярва на Нимандър.

Тя примига. „Нимандър?“

— Права си. Той не лъже. Какъв проклет глупак, също като баща си, и виж докъде ни доведе това.

— Твоят син Орфантал ще умре, Сандалат Друкорлат, ако не освободиш Силана.

— Орфантал! Доведи го при мен!

— Веднага след като отстъпиш трона и цялата власт, която ти дава той. След като освободиш Силана от волята си.

Тя облиза устни. Взря се в странно безизразните очи на призрака. „Помня тези очи, разбирането в тях. Съзнанието, че знам истината й. Фаед. Користната. Безскрупулната.“

— Ти си лъжкинята сред нас!

Фаед кривна глава и се усмихна.

— Никога не съм те харесвала, вярно. Но никога не съм те лъгала. Е, искаш ли да видиш сина си, или не? Това предлагам.

Тя се взря в призрака, а след това — надолу към Аноман... не, Нимандър.

— Никога не си ме лъгал, Нимандър. Вярно ли казва сестра ти?

— Не питай *него*! — сопна се Фаед. — Преговаряме ти и аз. Сандалат, точно ти от всички би трябвало да разбираш какво става тук. Знаеш как е със заложниците.

— Орфантал не е заложник!

— Събитията промениха нещата — тук има нови сили.

— Това не е честно!

Смехът на Фаед я прониза като нож.

— Заложницата хленчи колко е нечестно всичко.

— Недей.

— О, милост ли трябва да проявя?

— Престани!

— Добре — каза Фаед. — Ще ти дам този... дар. Оттегли се в килията в кулата, Сандалат. Знаеш я. Заклучи вратата отвътре, за да не

може никой друг да влезе. Остани там. Изчакай сина си. А когато дойде, е, тогава можеш да отключиш вратата. За да го вземеш в прегръдката си.

„Стаята ми. Моята мила, съвършена стая. Ако изчакам там. Ако се скрия там, всичко ще е добре.“ Сълзи потекоха по лицето на Сандалат.

— Да — прошепна тя. — Моят син.

— Ще отстъпиш ли трона? — попита Фаед. — Трябва да стане сега. Щом го направиш, можеш да идеш в стаята си, Сандалат. Там ще си в безопасност и ще го чакаш.

Онова, което се изливаше от очите ѝ, сякаш нямаше край. Стана, камата падна от ръката ѝ и издрънча върху камъните. „Моята стая, да. Там съм в безопасност. И ключът е там, там на вратата. Ключът, който да ме опази.“

„Силана — чуй ме. Ще видя моя син! Те ще ми го доведат! Но първо трябва да те освободя. Елейнт, ти си свободна.“

„И скоро всички ще сме свободни. Всички ние, заложниците. Най-сетне ще бъдем свободни.“

И Сандалат Друкорлат, хлипаща като възбудено дете, избяга от тронната зала, а Нимандър извърна поглед към призрака на Фаед.

Тя се взря в него безизразно.

— Заклех се да те изтезвам. Братко мой. Убиецо мой. Да те изтезвам до края на дните ти. Но ето, че ти ме връщаш... у дома.

Очите му се присвиха подозрително. Никога не ѝ беше имал вяра.

— Иди при другите, Нимандър. Няма много време.

— А ти? — попита той.

Фаед сякаш омекна пред очите му.

— Една майка седи в една кула и чака своя син. Ще държи вратата заключена. Ще чака тропота на ботуши по стъпалата. Ще ида да ѝ правя компания.

— Фаед...

Призракът се усмихна.

— Ще наречем ли това покаяние, братко?

Ударите кънтяха, отскачаха от бронята му, а под стегнатите железни пластини, плочки и ризница плътта му бе натъртена, нацепена и премазана. Нечие копие изстърга в ръба на шлема му и изметна главата му настрани. Уидал замахна с боздугана, усети как някакъв щит се пръсна под удара и чу как някой изрева от болка. Полузаслепен — кръв замъгляваше лявото му око — натисна напред, за да довърши лиосана.

Вместо това го блъснаха с щит в хълбока. Уидал залитна, препъна се в оплетените крака и ръце на мъртъвците и падна.

Над него надвисна лиосан и замахна надолу с меча си.

Странна черна резка блокира удара като мълния... и лиосанът изрева в предсмъртна болка и рухна.

Над Уидал се надвеси полугола жена с лъснали от пот мускули. Държеше обсидианов нож, от който капеше кръв. Наведе се още и притисна лицето си в решетките на забралото.

— Крадец!

— Какво?!

— Бронята ми! Открадна я!

— Не знаех...

— Но се биеш добре, а има още врагове — тъй че вдигай си задника!

Сграбчи го за рамото и с една ръка го издърпа на крака. Уидал залитна, разкрачи се, нагласи щита и стисна боздугана.

Бяха обкръжени. Биеха се до последния.

Високо горе два черни дракона — откъде, в името на Гуглата, бяха дошли? — бяха в центъра на буря от белозлати дракони. Бяха раздрани, разкъсани, съскаха като котки и се мятаха в ярост, докато ги натискаха надолу и надолу.

Полуголата жена се биеше до него със змийско изящество, нелепите ѝ обсидианови ножове съскаха като черни езици напред и се връщаха облени с кръв.

Смут прониза Уидал. Тази жена бе непозната... но това беше невъзможно. Изрева през решетката на забралото:

— Коя, в името на Качулатия, си ти?

Коленете на Шарл се огънаха и изведнъж тя вече лежеше на земята, в краката на сражаващите се. Беше изтървала меча си, а някъде под гръдния ѝ кош изтичаше кръв. Опипа с треперещи пръсти раната — продължаваше навътре и навътре.

— Убиха ме.

— Можеш ли да дишаш? Поеми си дъх, жено! Поеми си дълбоко дъх, заповядвам ти!

— К... капитане?

— Чу ме!

Шарл не можеше да я види — беше някъде зад главата ѝ — и гласът бе едва разпознаваем, но коя друга можеше да е? Земята под нея тръпнеше. Откъде идеше това потръпване? Като хиляда железни сърца. Туп. Туп. Вдиша зловонния въздух. По-дълбоко и още по-дълбоко.

— Капитане! Мога да дишам!

— Значи ще живееш! Ставай! Искam те с мен — до края, разбра ли?

Шарл понечи да се надигне и да седне, но се смъкна отново и изохка от болка.

— По-добре заклана, капитане...

— Точно така влизаш в проклетия клуб на губещите! Ставай, проклета да си!

Шарл се завъртя на една страна и успя да се надигне на четири крака.

Бревити продължи задъхано:

— Момиче без приятелка... Няма нищо по-лошо от това! Знаеш ли какво става, когато момиче е без приятелка?

— Не, капитане.

— Женят се!

Шарл видя някакъв меч наблизо — стискаше го труп. Пресегна се и изтръгна оръжието от мъртвите пръсти.

— Добре, капитане. Ще бъда твоята приятелка.

— До края?

— До края.

— Закълни се!

— Заклевам се!

Една ръка я хвана под мишницата и я надигна.

— Дръж се, мила. Хайде сега да убием няколко мъже.

Зевган Друлс беше убил притежателя на дълга си, а след това цялото семейство на кучия син. След това бе подпалил имението и с него всички записи за стотиците семейства, измамни и доведени до задлъжнялост от човек, който смяташе, че е в правото му да прави каквото му скимне с живота на толкова хора, колкото може да окове във вериги. По-натам Зевган бе запалил банката, а после и Централния архив — е, само половината, разбира се, но точната половина.

Не че някой можеше да докаже нещо, защото той не беше глупак. Все пак накрая се струпаха достатъчно подозрения, за да го пратят на островите затвори. Където бе прекарал двайсет и една години от живота си — до изхода. До похода. До този проклет бряг.

Беше твърде стар, за да се сражава в бойните редове, и сега седеше на хребета над Първия бряг, до десетината други в Гвардията на децата. Сакатите, старите, почти слепите и почти глухите. Зад тях, присвити в сумрака в края на леса, децата и бременните жени, както и твърде старите или напоследък — твърде тежко ранените, за да могат да продължат боя, а такава имаше много.

Зевган и групата му — с още десетината други отделения — чакаха да дадат живота си, за да защитят децата на шейките и ледериите островитяни. Децата и другите, но Зевган не преставаше да мисли за децата.

Е, знаеше, че няма да е кой знае каква защита — всички го знаеха всъщност, — но все едно. „Това зад нас са деца, гледат ни с уплашените си очи. Какво друго има значение?“

Микстър Фрил се присламчи до него и си избърса носа.

— Признаваш значи, а?

— Чу ме — тросна се Зевган. — Признах. Всичко. И пак бих го направил при това. Всъщност, ако не ме бяха тикнали на оня остров, изобщо нямаше да спра. Щях да подпаля всички банки и всички регистри, всички тлъсти имения и тлъстите им собственици, тлъстите им жени и мъже, и тлъсти каквото още там.

— Убил си невинни, Зев, това си направил. Трябвало е да те обесят.

— Да ме обесят. Да ме скъсат от бой, жив да ме одерат, ташаците ми да опекаат и с кура ми на зарове да играят, да, Микс. Блудния знае, да се бъркаш в това как са уредени нещата за хората на власт — че то има ли по-зло престъпление от това? И те първи биха ти го казали, да.

— Гледай ги как умират там, Зев.

— Гледам, Зев.

— А ние сме следващите.

— Ние сме, да. И точно затова признавам. Виждаш ли, това е последният ми смях. Към всички тях, нали? Не удушен, не жив одран, не с опечени ташаци, не с отрязан кур.

Микс отвърна нещо, но при тоя шум отдолу Зев не можа да го чуе. Извърна се да попита, но после видя — от всички страни — тичащи напред фигури. И имаше мечове, и гората зад тях кипеше, и оглушителен шум идеше все по-близо — и вече бе тук.

Микс викаше нещо, но Зев само зяпна.

Кожа, черна като мастило. Високи шибанияци с какви ли не щеш оръжия, блъскат по ръбовете на щитовете, а погледът им — докато газеха през лагера, където всички деца се бяха присвили и зяпаха, където бременните жени трепереха и се свиваха — погледът им... „Познавам този поглед. Видях го в огледалото.“

„В нощта, когато избих всички.“

Двата черни дракона нямаше да издържат много дълго — чудо беше, че все още бяха живи, че продължаваха все още да се борят. Кадагар Фант ги остави на събратята си и се спусна над Брега. Вече виждаше как последните останки от омразния враг падат под мечовете на елитните воители — бяха обкръжени, окаяните убийци, които все още тъй глупаво бранеха водачите си — мъртвия и жената, коленичила до него.

Скоро щеше да кацне. Щеше да се преобрази. Искаше да е там, когато остане само жената. Искаше да й отсече главата със собствените си ръце. Тя ли беше кралицата? На цял Карканас? Вярваше, че е тя. Трябваше да признае храбростта ѝ — да слезе на Първия бряг и да се бие редом до своя народ.

Но не всяка храброст е достойна за награда или дори признание. И единствената награда, която смяташе да даде на тази жена, беше

бърза смърт. „Но жалка. Може би просто ще изтръгна живота ѝ с ръце.“

Този свят бе натежал от дим, горяха далечни лесове и Кадагар се запита дали врагът не иска да му откаже трона, като злостно изгори града до основи. Лесно можеше да си представи подобно вероломство. „Но ние ще пресъградим. И ще отприщим светлината над този свят. Ще прогоним мрака, пъклените сенки. Нещо ново ще се роди от това. Век на мир. Блажен мир!“

Единият черен дракон профуча покрай него, подгонен от двама събратя. Знаеше, че скоро ще го сполети смъртта.

„Апарал, не биваше изобищо да преминаваш пръв. Знаеше, че той те чака.“ Но брат му, най-верният му слуга и приятел, вече се бе преобразил — самотно вцепенено тяло в подножието на Светлопада. От толкова високо изглеждаше нищожно малък и незначителен. А всичко това бе нередно — щеше да вдигне монумент за жертвата на Апарал, за величието на това, че е убил владелеца на меча Хуст. Там, в подножието на Светлопада, щеше да...

Черна като нощ, от края на гората долу връхлиташе приливна вълна. Кадагар се взря с ужас, щом се изля по брега и се стовари върху легионите му Лиосан.

Тайст Андий!

Завъртя се в кръг, присви крилете си, съживи магията в себе си и се понесе надолу към омразните си врагове. „Ще ги избия. Ще ги избия всичките!“

Нещо се завъртя покрай него сред мешавица от кръв — един от братята му, раздран на късове. Кадагар изкрещя, изви шията си и погледна нагоре с гняв.

Видя червен дракон — истински Елейнт, дважд по-голям от събратята му — да връхлита върху брат соултейкън. Огънят се изля от него на яростна вълна и порази белия дракон. Тялото се взриви на огнено кълбо, откъснати парчета месо излетяха настрани, ръсеха след себе си черен дим. А от небето идваха още черни дракони.

Два от тях се спуснаха към събратята му, които гонеха самотния дракон, и връхлетяха върху тях на порой от зъби и нокти.

Самотната жертва под тях се задържа, крилете ѝ изтъгнаха във въздуха и тя се заиздига към Кадагар.

Срещу него нямаше да издържи. Твърде ранена и изтощена беше — щеше да я унищожи бързо и след това да се върне на помощ на събратята си. „Това не може да свърши така! Не трябва!“

Нещо се стовари върху него като каменен юмрук и той изкрещя от болка и гняв, докато огромните зъби раздираха дълбоки бразди по гърба му. Изщракаха челюсти и прекършиха едното му крило. Безпомощен, Кадагар полетя надолу към земята.

Падна на брега сред дъжд от натрошена бяла кост, превъртя се и се удари в неподатливата стена на Светлопада. Пясък се изсипа отгоре и запълни раздраните рани. Далече горе ехтяха предсмъртните викове на събратята му. На хиляда крачки встрани кънтеше битката при пролома. Беше сам, ранен, довършен.

Преобрази се, седна, опря гръб на стената на Светлопада и загледа как черният дракон, който го бе поразил, каца на трийсет крачки от него, като ръси кръв като дъжд.

Високо горе червеният Елейнт уби още един от събратята му соултейкън — сграбчи го в ноктите си като птиче, разкъса крайниците му и му строши черепа в огромните си челюсти.

Черната, която го бе повикала, се бе преобразила и вече крачеше към него.

Кадагар затвори очи. „Моят народ. Моят народ.“ Шумоленето на ботушите ѝ по пясъка. Вдигна очи. Държеше нож.

— Моят народ — каза Кадагар.

Усмивката ѝ бе кървава.

— Твоят народ.

Усмивката ѝ изчезна.

— Името ти, Лиосан.

— Кадагар Фант, Господар на Светлината.

— Господар на Светлината.

— Призовавам древния обичай на Заложника.

— Нямам нужда от заложници. Армията ти е унищожена, Кадагар.

— Ще говоря от името на Лиосан. Ще има мир.

Жената кимна.

— Да, ще има мир. Лорд Кадагар Фант, от името на Тайст Андий, *добре дошъл в Мрака*. — Ножът блесна към очите му.

Внезапна пареща болка и след това...

Корлат погледна мъртвия мъж и ножа си, натикан до дръжката в дясната очна кухня, а след това отстъпи назад и се обърна.

При пролома събратята й Тайст Андий избиваха последните Лиосан. Бяха ги изтласкали до самата рана, а когато врагът отстъпи навътре в петното, бойните редици на андиите го последваха. Щеше да има край на това. Край.

Нимандър се спускаше отгоре със събратята си и Празек. Датенар бе паднала преди това. Корлат бе усетила предсмъртния й вик и воят все още ехтеше в душата й. Силана кръжеше високо горе. Не бе останал нито един соултейкън на Лиосан.

Огледа брега и присви очи към пъстрите останки на шейките — триста, четиристотин най-много — изгърбени, присвити, събираха се в накъсан кръг около коленичила жена. Погледът й за миг се откъсна от тази група оцелели и се понесе над плътния килим от тела, проснат от всички страни. И бавно величината на кръвопролитие то тук, на Първия бряг, намери очертания.

„Богове на бездната.“

Тръгна към оцелелите. Жена, от чиито неизброими рани капеше кръв и около нозете й се стичаше несекващ пурпурен дъжд.

Невероятно, но звукът си бе отишъл и безмълвието, което ги обкръжаваше, се бе сгъстило. Уидал се смъкна на колене и се преве, мъчеше се да си поеме дъх, но някакъв удар му беше счупил ребра и се боеше да се движи, боеше се да вдиша по-дълбоко.

Полуголата жена се отпусна до него и го заболя още повече, щом се подпря на него.

— На това му се викаше бой, крадецо. А за теб май не е свършил.

Трудно му беше с очите — кръвта засъхваше и се мъчеше да ги затвори.

— Не е свършил?

— Ако не ми върнеш бронята, ще трябва да те убия.

Той се пресегна, смъкна шлема и го остави да се изтъркаля от ръцете му.

— Твоя е. Не искам никога повече да я виждам.

— Зли думи — сгълча го тя. — Спаси ти живота десетина пъти този ден.

Беше права за това. И все пак.

— Все едно.

— Вдигни очи, човече. Това е най-малкото, което можеш да направиш.

Но беше твърде трудно.

— Не. Ти не видя тук от началото. Не ги видя как умираха. Колко време се биха? Седмици? Месеци? Вечност?

— Мога да видя истината за това.

— Не бяха войници.

— Не мисля.

— Не бяха войници!

— Вдигни очи, старче. В името на падналите, погледни.

И той погледна.

Той и шейките, ледериите, кралицата Ян Товис, Сумрак — тези няколкостотин — бяха обкръжени отново. Но този път от Тайст Андий, хиляди.

И нито един от тях не стоеше.

Бяха на колене, с наведени глави.

Уидал се извърна и понечи да се изправи.

— Не съм този, който трябва да види това...

Но жената до него го хвана за ръката и го дръпна долу.

— Не. — Също като него гледаше Ян Товис, която все още бе на колене над тялото на брат си, все още държеше очите си стиснати, сякаш не можеше да задържи в ума си всички истини пред себе си. — Още не.

Сержант Келоуз седеше до кралицата, мечът Хуст бе положен на бедрата му. Той също сякаш не можеше да вдигне очи, да погледне извън скръбта в душата си.

И всички други, слепи за всичко, което ги обкръжаваше. „О, никой ли няма да вдигне очи? Да погледне и да види тези, които станаха свидетели на всичко, което сторихте? Вижте как ви почитат... но не, те вече са извън тези неща. Надживели са ги.“

Група Тайст Андий се приближаваше от брега горе. Нещо познато сякаш имаше в тях... Уидал присви очи, а след това изсъска

проклятие и бавно се изправи. Нимандър. Скинтик. Десра. Ненанда. Но това не бяха хилавите същества, които познаваше някога — „ако изобщо са били това, за което ги мислех. Ако всичко е било скрито тогава, вече не е. Но... Аранта? Кедевис?“

— Уидал. — Гласът на Нимандър беше хриплив, уморен, пресекнат.

— Ти намери народа си — промълви Уидал.

— И ти — своя.

Отговорът го нарани дълбоко. Не искаше да мисли за това. Уидал поклати глава.

— Шейките и ледериите островитяни, Нимандър — виж какво направиха.

— Удържаха Първия бряг.

И Уидал разбра защо е така пресекнат гласът на Нимандър. Сълзи се стичаха по страните му. Заради всичко, което бе видял — което трябваше да е видял, защото със сигурност бе летял сред черните дракони — от този бряг и тази битка.

Нимандър се обърна към жената Тайст Андий, която се приближи до тях. Дрехите ѝ бяха разкъсани, имаше десетки рани.

— Корлат. Тя направи каквото трябваше. Тя... разбра защо е нужно. Ще идеш ли при майка си сега?

— Няма.

Нимандър се намръщи.

— Тя седи на трона на Карканас, Корлат. Трябва да разбере, че дъщеря ѝ се е върнала при нея.

Корлат бавно извърна очи и погледът ѝ се спря върху коленичилата Ян Товис.

— Синът ѝ беше единственото дете, на което майка ми изобщо държеше, Нимандър. А аз не можах да го защита. Не изпълних единственото, което ми възложи. Да защита сина ѝ.

— Но ти си ѝ дъщеря!

Корлат повиши глас:

— Сумрак, кралице на шейките! Погледни ме.

Ян Товис бавно вдигна глава.

Корлат заговори:

— Няма място за мен в двореца на майка ми, кралицата на Карканас. В древни времена, ваше величество, до вас стоеше Сестра

на Нощта. Ще ме вземете ли? Ще вземете ли Корлат, дъщерята на Сандалат Друкорлат?

Ян Товис се намръщи. Погледът ѝ се зарея от Корлат към коленичилите наоколо Тайст Андий, а след това, най-сетне, към хората от нейния народ, тъй малкото оцелели. А после, подета сякаш от неведома сила, тя се изправи. Изтупа вяло пясъка, полепнал по кървавите ѝ дрехи. Изправи и рамене.

— Корлат, дъще на Сандалат Друкорлат, Сестрата на Нощта в Дома на шейките не е за жена от чистата кръв...

— Прощавай, кралице, но моята кръв не е чиста.

Ян Товис замълча, а след това продължи:

— Кръвта на Елейнт...

— Кралице, *моята кръв не е чиста.*

Уидал изведнъж проумя смисъла на казаното от Корлат. Гърдите му се смразиха от ужас. „Не, за Корлат не ще има място в двореца на кралица Сандалат Друкорлат.“ И как бе възможно след всичко, което се бе случило тук, на Първия бряг, сърцето му отново да се разбие...

Още веднъж.

„О... Санд.“

Ян Товис проговори:

— Корлат, дъще на Сандалат Друкорлат, приемам те радушно в Дома на шейките. Сестро на Нощта, ела при мен.

„Още веднъж.“

— Какво правиш? — попита Шарл. Лежеше отново на земята без спомен как се е озовала там.

— Запушвам дупката в корема ти — отвърна Бревити.

— Ще умра ли?

— Изключено. Ти си новата ми най-добра приятелка, забрави ли? Впрочем, как се казваш?

Шарл се опита да се вдигне, но никаква сила не ѝ беше останала. Никога не се беше чувствала толкова слаба. Искаше само да затвори очи. И да заспи.

Някой я разтърсваше.

— Недей! Не ме оставяй сама!

Чувстваше тялото си оковано и искаше да се освободи от него. „Така и не знаех да се бия.“

— Не! Не мога да понеса това, не разбираш ли? Не мога да понеса да те видя, че умираш!

„Съжалявам. Не бях достатъчно смела за всичко това. Братчетата ми, те умряха отдавна, виждаш ли. Беше само моята упоритост, гузната ми съвест — не можех да ги оставя. Донесох ги със себе си. А онези две момчета, които намерих, те нямаха нищо против новите имена, които им дадох. Орут. Касел.“

„Не можах да предотвратя смъртта им. Беше гладът, нищо друго. Когато нямаш земя, никакъв изход, когато просто те прегазват на улицата. Правех всичко по силите си. Не бяхме достатъчно добри — така казваха, онзи поглед в очите им, прегазваха ни — просто не бяхме достатъчно добри. Достатъчно умни, достатъчно смели.“

„Касел беше на четири, когато издъхна. Оставихме го в задната уличка зад дюкяна на Скадан. Намерих парче зебло. Поставих го върху очите му. Орут попита защо и казах, че така правят на погребения. Правят разни неща на тялото. Но защо? — попита той. Казах, че не знам. Когато Орут умря след месец, намерих друго парче плат. Поставих го върху очите му. Друга уличка, друго погребение.“

„Бяха толкова малки.“

Някой плачеше. Звук на ужасяваща, раздираща душата тъга. Но тя самата бе приключила с това. „Остави веригите да паднат. А за очите ми — парче плат.“

„Това правят.“

Сестрата на Студените нощи застана до кралицата. Ян Товис кимна и отново седна до тялото на брат си. Погледна лицето му и се запита какво изглежда така различно в него сега. Запита се какво се е върнало тук, в смъртта, че изглежда толкова кротко.

И тогава го видя. Мускулите на челюстта му вече не бяха стегнати, издути от непрестанното стискане. И изведнъж той й се стори млад, по-млад, отколкото изобщо го беше виждала някога.

„Йедан Дериг, ти си красив.“

И чу как от всички страни се извиси пронизителен звук. Нейните шейки и нейните ледерии оплакваха падналия си принц. Остави

вопълът да я загърне като плащаница.
„Добре дошъл у дома, братко.“

20.

Стояхме и гледахме телата, които падаха и се търкаляха по широките стъпала. Половината град бе в пламъци, а в чифлиците отвън изпаднали в ужас роби влачеха животински трупове на огромни купчини и фенерджии с черни шалове през лицата изливаха масло и палеха могилите подута плът, а черните стълбове се понесоха като демони по земята.

В каналите труповете бяха толкова нагъсто, че видяхме как едно мръсно момче не тръгна по моста и залази дивашки по тях, но стигна едва до средата, преди да пропадне, и последното, което видяхме от него, бе малката ръка, махаща отчаяно към небето, преди да потъне.

Повечето уродливи сгърчени бебенца вече бяха избити, по-скоро акт на милост, отколкото проява на някакъв неуместен срам, макар да имаше много неща, за които с право трябваше да ни е срам и кой би посмял да възрази на това? Животните бяха свършили, небесата бяха безжизнени, водите бяха отровени и там, където някога зовеше раят, властваше пустошта, и всичко бе заради собствената ни праведна воля.

Последните двама политици паднаха вкопчили се всеки в гърлото на другия, последвани от френетични ласкатели и професионални апологети, търсеци изход, макар да нямаше изход, и скоро те също се задавиха в собствените си лайна.

Колкото до нас, е, ние подпряхме окървавените си пики на пиедестала на съборения монумент срещу широките стъпала, седнахме сред отломките и заговорихме за времето.

Описанието на Садакар
Падането на Индерас

Слънцето бе залязло. Момчето, най-сетне събудило се, заситни колебливо из стана на хундрилите. Държеше ръцете си все едно беше сгушило нещо в тях. Чуваше виковете на жената — невъзможно бе да не ги чуе — и на всички хундрили, струпали се пред една палатка, докато останалата войска се надигаше като звяр, повече мъртъв, нежели жив, за да започне поредния нощен поход. Спря и се заслуша. Във въздуха се носеше мирис на кръв.

Боеен водач Гал чуваше родилните мъки на жена си. Виковете й го изпълваха с ужас. Можеше ли да има нещо по-жестоко от това? „Да донесеш дете на този свят. Кълна се в Падането на Колтейн, не сме ли пролели достатъчно сълзи? Не носим ли техните белези за доказателство?“

Помъчи се да се обърне, загърнат в дебелиите кожи, не искаше да слуша повече това, но ле можа да помръдне. Все едно, че тялото му бе умряло този ден. „Родено от умираща майка. Кой се събира около нея сега? Шелемаса. Последната оцеляла шаманка. Но няма никакви дъщери. Никакви синове с жените им. И мен ме няма, и при това дете, това последно дете, за първи път няма да видя как ражда жена ми.“

Нож се опря до бузата му. Гласът на Джастара изсъска в ухото му:

— Ако не идеш при нея веднага, Гал, ще те убия.

„Не мога.“

— Ще те убия за това, че си такъв страхливец. Чуваш ли ме, Гал? Ще направя така, че писъците ти да удавят света — дори виковете на жена ти — или забравяш? Аз съм Семк! Цялата тази нощ — ще я превърна във вечното ти изтезание. Ще се молиш за край — и ще ти го откажа!

— Тогава го направи, жено.

— Не трябва ли бащата да коленичи пред майката? По време на раждане? Не се ли прекланя пред силата, която той самият не притежава? Не гледа ли в очите на жената, която обича, за да види странната, ужасяваща сила — как тя самата дори не го вижда, как гледа покрай него — или не, как гледа *вътре*? Не трябва ли един мъж да се смири?! Кажи ми, Гал, че отказваш да видиш това отново — един последен път в живота си!

Той примига. Върхът на ножа се бе забил дълбоко, вече стържеше в костта на бузата му. Усети кръвта, стичаща се към челюстта и ухото му.

— Детето не е мое — прошепна.

— О, твоє е. Глупак, не можеш ли да го разбереш? Това ще е последното дете на Хундрил! Последното от Изгорените сълзи! Ти си Боен главатар Гал. То ще се роди и ще те погледне в лицето! *Как смееш да откажеш това?!*

Дъхът му излизаше накъсан. „Останало ли е това в мен? Мога ли да намеря силата, която иска тя от мен? Толкова... много изгубих. Толкова много.“

— Това е нашата последна нощ, Гал. Бъди нашият Боен водач за последен път. Бъди съпруг. Бъди баща.

Плаха, трепереща ръка зашари по кожата, които го загръщаха, и той се зачуди. „Моята ръка? Да.“ Простена и се надигна с усилие. Ножът се хлъзна по окървавената му буза. Взря се в Джастара.

— Синът ми... добра жена си е взел.

Очите ѝ се разшириха. Лицето ѝ пребледня.

Гал отметна завивките и посегна за оръжейния си колан.

Призована от майчини викове, Бадале тръгна с децата си. Садик залиташе до нея. Прииждаха от всички страни като дъх.

Армията се беше раздвижила. Не беше вярвала, че тези войници са способни да се вдигнат отново, да се изправят срещу пустошта напред. Не разбираше извора на силата, която бяха намерили, твърдата воля в очите им. Не разбираше и защо гледаха така нея и Садик, и другите деца от Змията. „Сякаш са ни направили свещени. Сякаш сме ги благословили. Докато истината е, че ни благословиха те, защото сега ние, децата, няма да трябва да умрем сами. Можем да умрем в прегръдките на мъже и жени, мъже и жени, които за този миг стават наши бащи, наши майки.“

Но тук, в лагера на хундрилите, ново дете скоро щеше да дойде на този свят.

Коравите воители бяха обкръжили родилната палатка. Видя труп на кон наблизо и се качи на него.

Децата ѝ я видяха и се обърнаха към нея, защото знаеха какво предстои. Тя погледна надолу, срещна блесналите очи на Садик и кимна.

После съживи гласа си.

— Има майка тази нощ.

Воините се извърнаха към нея — нямаха избор. Щеше да ги накара да слушат, поне за да им даде единственото, което ѝ бе останало. „Както започна всичко, така свършва. Това е, което имам, единственото, което винаги съм имала. Думи.“

*— Има майка тази нощ
в пустинята от сънища
под звезди ослепителни
и войници вървят там където
тя ги води по мъртва пътека
край телата оставени в изкопа
вижда тя там където не можем
и без край е небето
вървим след нея неродените
към времето на своето рождение.
Има майка тази нощ
тя води армия деца
какво от нея ще поискате
когато се роди зората?
Какво от нея ще поискате
което би ви дала
само ако можеше?
Има майка в нощта
за дете изгубено в тъмното.*

Лица се взираха в нея, но не можеше да проумее онова, което виждаше в тях. И едва можеше да си спомни думите, които бе изрекла току-що, но щом погледна надолу към Садик, той кимна, за да ѝ каже, че ги има, събрал ги е като играчките в торбата, увиснала от ръката му. „А когато стане мъж, ще го запише, всичко това, и една нощ ще го намери странник, поет, певец на приказки и мълвец на песни.“

„Ще дойде да подири падналите.“

„Като новородено дете, ще дойде да подири мъртвите.“

„Садик, ти няма да умреш тук. Не и за много, много години. Откъде знам това? А жената, която спи в другата стая — която те е обичала през целия си живот — коя е тя? Бих искала да видя това, ако можех.“

Виковете на майката бяха затихнали.

Появи се някакъв мъж. Мина през смълчалата се тълпа, която се раздвои да му отвори път. Влезе в палатката. Няколко мига по-късно майката вътре плачеше — звук, който изпълни света и от който сърцето на Бадале се разтуптя. А после: тъничък, жален плач.

Бадале усети, че някой е застанал до нея. Обърна се и видя адюнктата.

— Майко. Трябваше да водиш децата си.

— Наистина ли мислиш, че бих пропуснала това?

Бадале въздъхна и слезе от конския труп. Посегна и хвана ръката на адюнктата.

Тя потръпна като ужилена и я погледна отгоре стъписано.

— Не прави това.

— Майко, кога ще си позволиш да чувстваш?

Адюнктата се отдръпна и след малко вече се бе изгубила сред тълпата. И да ѝ бяха отворили път, Бадале не го видя.

— Има майка тази нощ — прошепна тя. — Но за нея звездите са слепи.

Корик опипа с пръст венците си. Когато го извади и го погледна, беше оцапан с кръв. И това бе добра шега. Умираще от жажда също като другите, но вече от два дни пиеше собствената си кръв. Избърса пръста в бедрото си и огледа другите.

Смайлс щеше да ги надживее всички. Жените бяха по-силни по начини, които никой мъж не смееше да признае. Но пък и трябваше да са.

Вътре от носа му течеше още кръв. Изобщо не можеше да очисти гърлото си от нея, колкото и да преглъщаше. „Трябва да са по-силни. Курвенски дом. Видях всичко, което изобщо е трябвало да видя. По-добре, отколкото безкрайното дърдорене на който и да е учител по

история. По-добре от всички ясновидци, пророци, агитатори и бунтовници. Да, ония свиваха юмруци и ги разтърсваха, блъскаха стените заради несправедливостта на всичко — но тези стени бяха просто кутиите, които построиха за себе си, кутиите, в които живееха. Изобщо не можеха да видят извън тях. И за повечето от тях кутията беше целият им свят. Представа нямаха, че извън нея има нещо друго.“

„Но курвите знаеха. Смях за мига, но вземи протежението на годините и всичко е скръб. Една жена отдава тялото си, когато вече не е останало нищо друго за даване. Отдава го както мъж дава последния си петак. В очите на курва ще намериш всичко, което си правим един на друг. Всичко.“

Предната нощ бе убил свой другар от Ловците на кости. Беше се опитал да открадне празно буре. Но не мислеше за това. Онова проклето лице, така изкривено от нуждата, или въздишката, излязла от мъжа в последния му дъх. Не, мислеше за курви.

„Можеше да ме накарат да се засрамя. Но не го направиха. А сега, боговете да са ми на помощ, съжалявам, че не го направиха.“ Защото тогава щеше да разбере какво принуждава другарите му отново да се вдигат на крака, какво им дава силата да вдигнат отново снаряжението си, докато коленете се огъват под тежестта. „Малазанският войник носи на гърба си всичко, което е нужно за война.“ Кредото на Дасем за военните кампании. „Но ако няма никаква война? Ако врагът е вътре в самия теб? Ако това бреме не е само твое? Ако е на цял един проклет свят? Тогава какво?“

Беше слушал оня капитан, Рутан Гъд. Докато лежеше с изсъхнала кожа в непоносимия зной, треперещ под единственото одеяло, което все още му бе останало, беше чул за момчето и момичето, и играчките, пръснати на земята между тях. Бяха забравили света. „Играчки.“ Но дори това, че отново ги бяха открили, не бе помогнало много, защото и те бяха забравили *как да си играят*.

„Има една тайна, за която малцина биха се досетили. В един дом на курви обичта към децата е почти толкова близо до светостта, колкото може да е за смъртен. Твърде скъпа, за да ѝ се подиграеш, защото всяка курва помни детето, което е била някога. Може би са тъжни спомени, може би са горчиво-сладки, но са всичко преди последното отдадено нещо. Тъй че те знаят. Невинността е святото.“

„Нищо друго.“

В свещени дни жреци обикновено насъскваха тълпите да пребиват курви с камъни. Никой не излизаше навън — той помнеше как всички жени се криеха в стаите си, говореха само шепнешком, да не би някой звук да се измъкне навън през капациите или изпод вратата. И той също се криеше с тях, изплашен, и в такива дни се научи на омраза към жреци, към храмове, към всички гонители на презрените.

„Тъй че, Сакатия бог. Падналият. Ако можех да те убия с голи ръце, бих го сторил. Ако можех да убия всеки жрец и всеки бог, и всички онези, другите, които дебнат по улиците с камъни в ръцете, бих го направил. Заради курвите и всичко, което взимахте от тях. И заради децата.“

Стана, метна торбата на рамото си, безполезните си оръжия, безполезната си броня, и се обърна към другите да види дали са готови, а когато Тар махна с ръка, тръгнаха един подир друг.

„Още една нощ. В името на невинността.“

Ставите на Ботъл бяха пламнали. Бяха подути и зачервени и превръщаха всяка крачка в агония. Откога един разказ бе достатъчен да те опази жив? Колкото и да е сърцераздирателен, колкото и да е трагичен. Колкото и гняв да може да събуди в слушащия. Светът не притежаваше такава простота. Никога не беше вярвал в речи, винаги бе подозрителен към силата на насърчителното слово. Мечти можеше да се огласят, желанието да се споделят и да се шепнат трескаво след това, но накрая повечето хора се отдръпваха и тълпата се разпръсваше, а после се връщаш у дома и продължава животоцът.

При цялата дързост на вярващите на предната линия, когато пламъците угаснат и никой не гледа, беше време отново да се скриеш. „Но може би имаме нужда от това. Наша си малка дупка, в която да се сврем. За малко отдих, където вярвата на всички гласове в главата ти може просто да заглъхне. За блажена тишина.“

„А онези, които никога не стигат до това, които са толкова обсебени, че не могат да намерят къде да се скрият, никое място, където да отдъхнат, виж какво става с тях — виж треската в очите им. Превърнали са живота си в изтезание, превърнали са гласа на своя дух в един дълъг несекващ вой.“

Трескави, да. Това беше той, и повече. „Ние сме ходещи мъртъвци.“ Думи на Фидлър, или на някой друг, все едно. Май на Кътъл. Все едно. Ходещите мъртъвци не изпитват такава болка. Ходещите мъртъвци не носят на гърбовете си хиляда въпроса — въпроси без отговори.

Баба му куцукаше сега до него. Мястото ѝ не беше на тази пътека, в тази пустиня, но ето, че беше тук. А може би изобщо не беше баба му, просто някоя вещица, която сплита тръстики в кокалестите си ръце, прави играчки за децата от селото. Подаръци.

„Талисмани. Помня как ги раздаваше. Играчки, казваше, и клатеше глава. Безплатни играчки! И всички те тичаха към теб, и се смееха.“

„Но ти заплиташе защиты в онези кукли. Благословии, магии против болест. Нищо силно, нищо, което да спре, да речем, наводнение или лавина. Но бащата, който размаха юмруци. Чичото, който се пхна под завивките посред нощ. Те си платиха за стореното.“

„И раните, които изцеряваше. Треските, които отнемаше.“

„Тъй че, бабо, ще измина този последен път. В твоя памет. Направи ми кукла за тази болка.“

„И хвани това дете за ръка. И му кажи отново как ще си платят за стореното.“

Години наред, преди ноктите ѝ да се изтъркат на кървави ивици от всичко, по което бе драчила, Смайлс носеше в себе си един сън. Носеше го като бисер в натрошена раковина. За ден в бъдещето, когато е майка и е родила близначета. Две момиченца, които пищят и съскат, както правят момиченцата. Играят на брега под бдителния ѝ поглед.

И тогава, в един мрачен, безрадостен сезон — със сиви небеса и набъбнали вълни — старците идваха при нея. „Рибата си е отишла“, казваха. „Духовете трябва да бъдат усмирени. Избери една, майко, и направи от нея дар от нашия народ, нашия дар към жадните води.“ А тя си тръгваше и повикваше дъщерите си да се върнат в колибата.

Бяха от низше потекло. Цялото семейство. Съпругът и бащата на близначетата си бе отишъл, може би мъртъв. Всичко зависеше от нея. Едното дете благословено, другото — прокълнато. Но можеше да се спори кое от двете за какво. Знаеше всичко за това.

Нощ на жестоки ветрове, на огньове, съскащи от водните пръски. И Смайлс щеше да тръгне, с ножове в ръцете. И щеше да избие до един всички онези старци — с всичкия им глад, с цялата им нужда сега, когато бяха твърде стари вече, за да ловят риба, сега, когато единствената власт, която все още имаха, идеше със заплахите и предупрежденията им за гневни, отмъстителни духове. Да, щеше да им покаже един отмъстителен, гневен дух и даровете, които щеше да поднесе на гладното море, щяха да утолят хиляда духове от дълбините.

Тези сънища бяха като мед на езика ѝ, натежал от соковете на наслада и задоволство. Подозираше, че такива сънища се крият в сърцата на всички. Копнежи за справедливост, за отплата, за изравняване на везните. И, разбира се, онова горчиво подмолно течение на знание, че всичко това е невъзможно, че толкова много би се вдигнало в съпротива, в самосъхранение дори, за да съкруши този сън, крехките му кости, туптенето на сърцето му — дори то не можеше да отнеме сладката радост, драгоценната надежда.

Кладенци за монетата, милеарни камъни за гирляндите, гробни могили за бесовския танц — светът беше пълен с магически места, очакващи желания. Империи вдигаха залози, откриваха турнири, стремяха се да издигнат високо герои от простолюдие — „и всички се втурват нагоре със своите сънища. Но спрете. Погледнете назад. Богове, огледайте се наоколо! Ако единственото, което търсим, е бягство, какво казва това за света, в който живеем? За онова село, онзи град, онзи живот?“

„Отчаяни сме със своите сънища. Какво — о, какво — казва това?“

Тъй че онези две деца бяха забравили за играчките. Не беше изненадана. Помнеше деня, в който седна с последните играчки, които си имаше, но срещу нея не седеше никой. Къде беше сестра ѝ? Бяха я взели. „Но как ще си играя?“

— „Дете, взеха я отдавна. Не можеш да помниш онова, което никога не си имала. Излез сега и си играй със Скела.“

— „Скела е знатна — тя само ми заповядва.“

— „Така са нещата, дете. По-добре да свикваш.“

В съня си пазеше убийството на Скела за края.

Братята на Кътъл бяха на стената, когато ги връхлетя. Помнеше стъписването си. Градът им падаше. Братята му току-що бяха загинали, докато го бранеха. Войниците на Хендж бяха в пробива, катереха се над развалините, излизаха от прахта и виеха като демони.

Тъй че — уроци. Никоя стена не е несъкрушима. А човекът с решителен дух може да загине точно толкова лесно, колкото и страхливецът. Би предпочел да вярва, че не е така — нищо от това. И че децата може да бъдат оставени да си играят, без да се тревожат за предстоящото. Да си играят, както той и братята му си бяха играли, без да съзнават иронията, докато се нападат с дървените мечове и се борят да защитят някое сметище зад рибарските кейове, умират един по един като герои в някакъв въображаем последен отпор, отдават живота си, за да спасят рояците мухи, пицящите чайки и купищата раковини. Където е коленичила безпомощна девица или нещо такова.

Девица, открадната корона, скъпоценното око на богиня. А какви разкази за подвизите си заплитаха, нали? В онези дълги зими, когато сякаш сивото болнаво небе искаше да рухне върху целия град, да го съкруши завинаги, те живееха и умираха в бляскавата си епичност.

Ритник в задника го беше изхвърлил от детството. Не беше забравил онези игри обаче. Живееха в него и щяха да живеят до последния проклет ден. Но не заради очевидните причини. Носталгията е като болест, която се прокрадва и отнема цвета от света и времето, в които живееш. Създадена за вгорчени хора. Опасни хора, когато искат да върнат нещо, което никога не е било. „И онова тогава дори не беше нашата невинност — изобщо не се чувствахме невинни.“ Ден след ден живееха по-големи от годините си в края на краищата. И не дори връзките на семейната кръв, онези тъй познати лица, покрай които бе отраснал, и цялата сигурност, закрила и утеха, която предлагаха. Не, онези игри оставаха с него заради нещо друго, нещо, което сега разбираше, че е било с него живо още от онези дни.

„Девица, открадната корона, скъпоценното око на богиня. Да има за какво да умреш. Това е всичко. Кътъл, ти си последният останал брат, който може да направи това. Другите не успяха да стигнат до този епичен край. Тъй че ги носиш сега, тук на гърба си, онези момчета със зачервените лица, тях носиш. Носиш ги отвъд безполезната смърт на онази стена във война, която не значеше нищо. Отнеси ги там, където имат нужда да стигнат.“

„Имаш за какво да умреш. Не е твърде много за искане, нали?“

„Трябваше да видите последните ни съпротиви. Бяха голямо нещо.“

Коураб мислеше за Леоман от Вършачите. Не че го искаше, но онзи зъл лъжлив кучи син бе като приятел, когото повече не искаш, но който все ти се появява с тъпата широка усмивка на грозното си лице. Той също бе покрит с прах и нямаше представа защо, и не, изобщо не му пукаше.

Това се получава от вярването в хората. Всякакви хора, с пламнали и изгарящи чела и без глътка вода наоколо. Онзи изгори цял град до основите. Опита се да избие петдесет милиона души също така, или колкото бяха там в Ю'Гатан, когато армията проби и храмът пламна, а главата на жреца се търкаляше по пода като топка за ритане с лице на нея.

Коураб беше искал да е добър. Беше отраснал с искането на това и нищо друго. Светът бе лош и той искаше да е добър. Тъпо ли беше това? Какво казваше онзи учител, онзи дете крещеше, докато не прегракне, и си скубеше косите, докато шепите му се напълнеха с туфи косми... как се казваше всъщност? Плешивко? Гледаше малкия Коураб и викаше: „Добър? Ти не знаеш значението на тази дума. Всъщност ти си най-лошият ученик, който някога съм имал ужаса да забавлявам.“

Все едно. Той, старият Плешивко, бездруго не забавляваше много добре. Всъщност беше най-досадният човек в цялото село, та за това бяха гласували да учи младите, щото младите им създават толкова много грижи, като им се пречат в краката, и всички възрастни решиха, че трябва да им се говори, да им се набива в главите, докато не станат на буци и очите им не изпадат и не се търкулнат като топчета.

Но ония юмруци, с туфите косми. Това беше забавно. Птици можеха гнезда да си направят от тях. Тъй че Плешивко може би всъщност *беше* забавен, когато лицето му почервенееше и заподскачаше около стола си.

Леоман не беше по-добър. Беше просто скапаният късмет на Коураб, с всички тия лоши учители.

Помнеше деня, в който разплака майка си. Братята Гафан го дразнеха, не можеше да си спомни вече за какво, тъй че ги беше

погнал, поотупа ги малко, а после с едно въже, дето го открадна от един кърпач, ги овърза всички, за глезените и китките, и четиримата, лицата им бяха като пръснати кратуни, и ги домъкна в къщата.

— Мамо! Сготви ги тия!

Грънтър Гафан беше дошъл да си прибере децата. Има наглостта да заплаши майката на Коураб и понеже баща му още беше на война, на Коураб му се падна да се разправя с кавгаджията със свинското лице. Но тя готвеше яхния в онова котле, пък и щом главата на Грънтър се напъха вътре, вече нямаше място за момчетата. Казваха, че миришел на лук седмици наред.

Разлятата вечеря разплака майка му. Така поне реши Коураб след време. Можеше и нещо друго да е било, а и да бяха принудени да бягат от родата на Грънтър, все едно, новите съседи не бяха по-добри. А деня, в който Грънтър взе, че пукна, какво пък, да беше мислил, а не да се пъха под оня фургон и това, че Коураб го изрита няколко пъти в главата, нямаше нищо общо с трагичната му кончина. Все едно, никой не харесваше Грънтър, макар че Коураб може би не трябваше да използва това в своя защита пред съда.

Тъй че за младия Коураб се падаха рудниците на жреца. Дялането на варовик не беше толкова лоша работа, освен когато камъните не премажеха хора или пък по-отдавнашните не си изкашляха дробовите — плискаха кръв навсякъде. И точно там започна да слуша историите, които разправяха хората. Да минава времето. И това беше грешка. Разбира се, ако не беше бунтът, сигурно все още щеше да е там, да го премаже камък или да си изкашля дробовите. А бунтът... е, точно това всъщност бе началото на собствения му бунт, който по-късно го отведе до по-големия. Само защото някои разправяха истории за свобода и за времето преди малазанците. Истории, които сигурно дори не бяха верни.

Леоман. Леоман от Вършачите. И Ша'ик, и Тоблакай. И всичките фанатици. И всичките трупове. Нищо добро нямаше във всичко това. „Когато вярваш на хора, дето разправят всичките тия лъжи.“

Адюнктата по-различна ли беше? Вече не беше сигурен. Не разбираше цялата тая работа да останели незасвидетелствани. Точно срещу това се беше борил през целия си живот.

„Но сега си имам глава — топка за ритане — и тя изгаря на слънцето. А на заранта всички ще сме свършили. Мъртви, и никой

няма да е останал да види. Това ли искаше да каже? Но... какъв смисъл има в това?“

Беше се родил инат. Или поне така казваха всички. Може би това му носеше проблеми в живота, но Тар не беше от тия, които ще мислят за тях. Тук, тази нощ, инатът бе единственото, което му бе останало. Сержант на отделение морски пехотинци — никога не беше си и помислял, че може да стигне толкова далече. Не и с Фидлър, който се грижеше за всичко, за което трябваше да се грижи някой. Но Фид вече не водеше това отделение. „Вече е моето. Аз съм тоя, който ги води на плаца. Аз съм тоя, дето трябва да гледа как мрат като мухи на перваза.“

Смяташе да е последният, който ще падне — нали беше инат в края на краищата. Инат да натиска и да натиска, докато пробие.

Помнеше деня, в който се сформираха официално, в Ейрън. Помнеше бъркотията, недоверчивите погледи, злобния ропот. Непокорни, недоволни, на път да се разпаднат. И тогава дойдоха няколко от ветераните. Фидлър. Кътъл. Геслер, Сторми. И направиха каквото трябваше. „И точно тогава разбрах, че няма да мръдна от това. Бъди войник. Имах тях, от които да взимам пример, и това бе достатъчно.“

„Все още е. Трябва да е.“

„Фидлър е някъде напред. Кътъл е точно зад мен. Адюнктата ми е командир и тя ми опази живота толкова дълго. Искан още един преход, ще го получи. Никакви въпроси, никакво мърморене.“

Обърна се през рамо и изгледа навъсено отделението си.

— Първия, който падне, лично ще го прокълна в Тринайсетте Порти на Бездната. Ясен ли съм?

— Това си струва едно пиене — рече Кътъл.

Другите се разсмяха. Не беше кой знае какъв смях, но за Тар си бе съвсем добър. „Ще се справят тази нощ. След това няма да им искам и едно проклето нещо.“

„Освен ако не потрябва.“

Химбъл Тръп си беше избрал ново име. Шортхенд. Харесваше му. Старата фамилна линия на Тръп, е, братята му да си я задържат.

Онова дълго, лигаво нещо, което го беше вързало за мястото, откъдето бе дошъл, и което той, ами, просто го беше клъцнал. Край. Всички говна, дето се лашкат на една страна, на другата страна, гнилата пъпна връв, която никой Тръмп не смееше да пипне. „Клъц. Край. Махна се.“

„Шортхенд^[1] да е, заради късите ми ръце, нали? Един проклет гигантски гущер ги взе. Не, момчета, честно. Гигантски гущер. Чаин Кемалета им викаха нещо там, но ние им викахме Пънчовците, зарад опашките им. Това беше още докато бях от тежките. Е, да, не приличам на тежък. Знам го. Но не просто големината те прави тежък. Всъщност знам, че един далхонийски тежък не е по-голям от жабок, а и по-хубав не е. Всичко е в отношението.“

„Виж само ония, дето теглят въжетата — ей ония, напред. Какво в името на Гуглата правят те, да теглят тия фургони? Все едно. Те са тежки и някой им каза: «Теглете тия фургони», и те го правят. Схващаш ли? Отношение.“

„Заковахме ги ония Пънчовци, да. Те замахнат високо, ние влезем ниско. Дадоха ни меча, ние им дадохме щита. Така стана. Вярно, няма да лъжа, малко от нас останаха. Превъзхождаха ни числено, много.“

„Тия дни ли? Тия дни работя за старши сержант лейтенант интендант Поурс. Току-що се върна да провери една пукната ос три фургона по-назад. Но скоро пак ще е с нас. Аз ли? Чакам отделението ни морска пехота, да пазят, да. Но се сбиха малко снощи, понаразяха се, но по-далече не стигнаха, щото никой няма сила да стигне по-далече, ако ме разбирате. Все пак трябваха им няколко шева и превръзки. Чакам ги всеки момент.“

„Та значи вече съм Шортхенд...“

Нещо твърдо като камък го фрасна в слепоочието.

Ракъл отпусна боздугана, а Стъл и Бестер извлякоха тялото настрана. Двайсетина от редовната пехота бяха видели боричкането и сега гледаха унило, докато минаваха — краката ги влачеха напред все едно, че бяха единствената част от телата им, която все още работеше.

Ракъл не беше готов да стане като тях. Гуглата да го вземе, не беше.

— Толкова с охраната — рече той.

— Млък! — изсъска му Бестер и кимна към редицата на влекачите. — Качвай се на фургона, Рик, но бавно и внимателно — ще усетят допълнителната тежест.

— Тия тъпацы отдавна вече не усещат нищо, Бест — изсумтя Ракъл.

Но се доближи крадешком до фургона, пресегна се, стъпи с единия крак на стъпенката и когато фургонът се изтъркаля напред, надигна другия от земята леко и бавно, както го искаше Бест.

Видя как Стъл се върна при Бестер и двамата се стопиха в тъмното.

Дотук добре. Някъде в този фургон, струпани навярно в самия център, бяха специалните бурета на Блистиг. Дошло беше време за пиене. Заопипва да се хване за нещо. Водата. Надушваше я. Близо.

Поурс изпълзя изпод фургона.

— Разцепена е цялата. — Изправи се и се обърна към мъжа до себе си. — Какво има в тоя?

Бившият ротен готвач се почеса по брадата.

— Масло за фенери. Подкови. Восък, смазка...

— Смазка?! И не ти ли хрумна, че можеш да *използваш* малко от нея на проклетата ос?

— Пестяхме я за когато стане съвсем лошо, сър. Може би беше грешка, да.

— Добре. — Поурс въздъхна. — Пусни влекачите и ги прати напред. Ще огледам по-внимателно какво още има горе.

— Да, сър, но не мисля, че някой ще се върне за каквото решите, че още ще ни трябва.

Поурс се огледа. Бяха изостанали от обоза. „Мамка му!“

— Все пак... може някое дете да се е скрило под одеялата, както изпълзват от най-неочаквани места. Или да е болно.

— Аз да се заема тогаз, сър.

— Разпредели влекачите с останалите.

— Слушам, сър.

След като онзи тръгна, Поурс се качи във фургона и се захвана с огледа, като се мъчеше да не обръща внимание на огъня, който някой бе запалил в гърлото му, и на усиливащото се чувство за безпомощност.

Буренцата със смазка бяха почти празни — само няколко шепи от вонящата лепкава каша — тъй че бездруго нямаше да е стигнала да се спаси оста. Опита се да избута настрана едно буре с подкови, но вече не му беше останала сила за това. Изкатери се през него и потупа най-близката бала.

— Да има някой долу? Събуди се или ще те оставим!

Тишина.

Извади камата си и срязва балата. „Резервни униформи? Богове на бездната! Влекачите ако го разберат, жив ще ме одерат.“ Срязва още малко. Пълнеж за дюшеци. Оловни топки за прашки — „нямаме никакви прашки. Кой е интендантът на тая идиотщина? О, аз. Да.“

— Така значи — замърмори той. — Старши сержант Поурс, уволнете интендант Поурс. Мога ли да го направя, лейтенант? Можеш, защото аз ти казвам, или искаш да докладвам на Юмрук Кайндли? Моля ви, сър, не, не правете това. Той ме мрази! Странно, не мрази мен, старши сержант. Нима, сър? Сигурен съм, старши сержант. Умерено. Надявам се. Добре, никакви извинения повече за стареца — мрази ни всички. Така става с плешивците, като почнат да събират гребени...

— Интендант Поурс.

Вдигна глава. Видя Юмрук Блистиг при задницата на фургона.

— Юмрук?

— Трябва да говоря с теб.

— Да, сър. Какво мога да направя за вас?

— Можеш да ми дадеш буретата ми.

— Буретата? О, онези бурета.

— Ела тука, Поурс, не съм в настроение да те гледам отдолу.

Поурс се провря обратно до задницата на фургона и скочи долу — непохватно. Коленете му се огънаха и той изруга и приклегна.

И ножът, насочен към сърцето му, го прониза под рамото.

Поурс падна назад и се изхлузи от острието. По прашната земя блисна кръв като червени капки дъжд. Усети, че е зяпнал нагоре към Нефритените страници.

— Добре тече — измърмори Блистиг и го погледна отгоре. — Ще свърши работа.

Чу го как се отдалечи и му се дощя да се разсмее. „Спестява ми един нощен поход.“

Всичко бе тихо за малко, а после усети, че се унася. И тогава чу хрущане на стъпки до главата си. Примига и отвори очи. „Я! Сивия, Вършача — дошъл е за мен. Знаех си, че заслужавам специално внимание.“ Гнилият скелет се наведе и се взря в него с черните си празни очни кухини.

Поурс се усмихна.

— Какво мога да направя за вас?

Балм се огледа и се намръщи.

— Та къде е той?

Троутслитър се закашля сухо, преви се, задиша задъхано и накрая изхъхри:

— Сигурно тича по задача за Поурс, сержант.

Детсмел изсумтя:

— Задача? Ума ли си загуби, Троут? Никой вече не тича по задачи. Трябва да е тук. Не, не ми харесва това.

Балм смъкна шлема си и се почеса по темето.

— Троут, що не се качиш горе и да огледаш, а?

— Нищо няма за крадене там, сержант.

— Знам го и ти го знаеш, но това не значи, че някой друг го знае. Хайде.

Троутслитър изпъшка и бавно се изправи. Затътри се покрай фургона.

— Уидършинс — рече Балм, — иди да поговориш с влекачите, виж какво знаят.

— Знаят само как изглеждат собствените им крака, сержант.

— Все едно.

Магът тръгна към предницата на фургона.

— Пълзим — подхвърли Балм и изгледа накриво едва тътрещите се колела. — Късмет ще имаме, ако направим две левги тая нощ.

Троутслитър понечи да се качи.

Стрела на арбалет излетя от тъмното, удари го в десния бут и той изрева.

Балм се обърна рязко и вдигна щита си. Друга стрела се натресе в него, плъзна се покрай лицето му и срязва бузата и ухото.

— Засада!

Фургонът изскърца и спря.

Троутслитьр беше паднал и съскаше порой ругатни. Детсмел се хвърли по очи до него.

— Стой мирно, проклет да си — ще го изрежа или не ставаш за нищо повече!

Но Троут бе успял да сграбчи с ръка дръжката на стрелата. Отпраща и я хвърли настрана.

Детсмел го зяпна — не беше издал нито звук.

Троутслитьр му даде знаци с ръце: „Някой във фургона.“

Лечителят кимна и се огледа. Балм беше приклепнал ниско зад щита си, пригответил за атака късия меч. Уидършинс не се виждаше никакъв. Последните редовни откъм този фланг просто се бяха стопили напред и макар сиянието от Странниците да къпеше равната пустиня в призрачно зелена светлина, нападателите им също не се виждаха.

Детсмел вдигна камъче и го хвърли към Балм. Удари го в бедрото и сержантът извърна рязко глава.

Още ръчни сигнали.

Балм отстъпи назад, докато не опря гръб в предното колело на фургона. Мъчеше се да оближе с език кръвта, стичаща се по бузата му. Направи няколко жеста с дясната си ръка, а след това се озърна през рамо към Детсмел и с изплезен все още език му кимна.

Детсмел се спогледа с Троутслитьр и му кимна нагоре. „Правим показно.“

Троут извади ножовете си и се присви за скок.

Ракъл стоеше абсолютно неподвижен. Не вървеше както го бяха замислили. Един ранен досега. Юмрукът нямаше да е доволен, но може би щеше да успее да ги измъкне от кашата.

Чу как раненият изсъска:

— Качи се горе, Детсмел, и огледай.

— Ума ли си изгуби, Троут?

— Просто го направи — изръмжа сержантът.

Тежестта на фургона се измести. „Идва. Ей, Детсмел, имам тук една хубава изненада за теб.“ Стисна дръжката на боздугана в дясната си ръка.

Звук от задната страна на фургона. Извърна се и раненият изникна пред очите му. „Мамка му!“

Фургонът отново се разтърси и Детсмел се покатери от едната страна.

Ракъл погледна отново към Троутслитър и видя, че му се хили. Време беше да се маха. Надигна се, завъртя се рязко...

Ухиленият Уидършинс заби късия меч в корема на кучия син и след това — нагоре към сърцето му.

— Наведи се, Уид! — изсъска Троутслитър.

Той се остави тялото да го дръпне надолу зад някакви бали и попита:

— Къде е другият?

— Повече са — отвърна Детсмел и се смъкна във фургона. — Двама според мен. С арбалети. Залегнали са в плитки ями някъде там.

Фургонът силно се разтърси от другата страна и сержант Хелиан ги зяпна отгоре.

— В беда ли сте, момчета?

— Наведи се, сержант! — изсъска Троутслитър. — Имат арбалети!

— Оу? Къде?

— В пустинята.

Тя примижа накъдето ѝ сочеше, после изкомандва:

— Отделение, развърни се — атакуваме окопани позиции. Време е за лов на зайци. А, и вдигни щитовете — имат арбалети.

Детсмел зяпна Троутслитър, но той само поклати глава.

— Слушай, сержант...

— Имаш един ранен тука, лечител — рече Хелиан и тръгна през фургона, последвана от двама войници от отделението ѝ. Другите бяха заобиколили фургона и бавно настъпиха по фланговете. Хелиан скочи долу. — Сержант Балм, ще държите тук, нали? Ние го поемаме.

— Няма да ги намерите — отвърна Балм. — Видях две сенки да притичват.

— Сериозно? Накъде?

— Към редовните. Изгубихме ги, Хелиан.

— Какво търсеха?

— Гуглата знае.

— Браво, Уид. Макар че щеше да е добре, ако го беше задържал жив — каза Детсмел.

— Не ми беше до приказки — отвърна Уидършинс. — Сигурно са убили Шортхенд.

Детсмел се намръщи. Би трябвало и сам да се сети за това.

— Трябва да го потърсим.

— И да оставим фургона? — изръмжа Троутслитър.

— Нищо няма в този фургон!

— Вярно, извинявай. Улучиха ме. Все едно, май не мога да вървя, тъй че мога да остана и да, въ, пазя тука.

— Къде, Троут? — попита Уидършинс.

— Казах, че не мога да вървя, Уид.

— В задника — обясни Детсмел. — Не кърви... тая стрела удари ли кокала?

— Не мисля.

— Цяло чудо с тоя мършав задник...

— Просто иди и намери Шортхенд, става ли?

Детсмел кимна на Уид и двамата слязоха от фургона.

Докато ставаше всичко това, колоната просто ги беше заобикаляла. На отсामната страна бе дошло отделението на сержант Ърб и след като размени няколко думи с Балм и Хелиан, Ърб поведе десантчиците си напред. Балм се обърна към двамата си войници.

— Целеха точно нас.

— Белязаните бурета — каза Уидършинс. — Нищо, че раздадохме всичко на децата. Още си мислят, че го пазим.

— Блистиг — каза Детсмел.

Лицето на Балм се изкриви от отвращение. Той вдигна ръка и изтри още кръв от бузата си. После си облиза пръстите.

— Да убиеш офицери е едно... но Юмрук? Не знам?

— Кой ще е против? — настоя Детсмел.

— Това си е бунт.

— Не нарушаваме заповедта на адюнктата...

— Греша. Точно това правим. Тя го направи Юмрук.

— Но той се опитва да убие собствените си войници!

Уидършинс изсъска да привлече вниманието им.

— Един Т'лан Имасс идва насам, сержант.

— Сега пък какво?
Немрящият спря пред Детсмел.
— Лечител, има нужда от теб.
— На теб отдавна не може да ти се помогне...
— Мъжът на име Поурс издъхва от рана от нож. Ще дойдеш ли?
Детсмел погледна Балм и сержантът каза:
— Върви. Аз ще потърся Кайндли.

Шортноус беше побеснял. Останалите рекоха, че трябвало да е той, тъй че той отиде и намери Флашуит и Мейфлай, а малко по-късно към тях се присъедини и Солтлик. Никой не каза кой знае какво, но беше ясно, че Шортноус ще ги води. Не знаеше защо, но не беше в настроение да спори, тъй че щеше да е той, все едно дали го искаше, или не.

Поведе ги през гъстата гмеж на редовната пехота; войниците се стапяха пред тях и с празни и измъчени очи ги проследяваха по пътя им.

Можеше да са впрегнати като волове, но това не означаваше, че не обръщат внимание на ставащото около тях. Повечето не си струваше да го дъвче човек, но понякога някой непредпазлив коментар увисваше във въздуха, а след това, щом дойдеше още нещо, се връщаше и нещата започваха да се навързват.

Не бяха волове. Бяха тежки. И до ушите им бе стигнала вестта, че са разбили черепа на Шортхенд и вероятно няма да преживее нощта, и че отделение морска пехота е нападнато от засада, като единия е свален, но за щастие е жив. Този, който беше смлатил главата на Шортхенд, май бил изкормен от морски пехотинец, но поне други двама от нападателите се бяха измъкнали.

Не бяха само двама, знаеше Шортноус. Двама с арбалети, да, откраднати от фургон. Но поне още седем с тях. Бандата главорези на Блистиг.

Всяка армия си ги имаше. Създаваха проблем само когато някой глупак ги събереше наедно, а Блистиг беше направил точно това.

Счупване на глава на тежък? И то в гръб? На това трябваше да се отговори. Шортхенд беше чвор в триона на Пънчовците. Беше затъпил доста зъби на този трион. Лош късмет с пръстите, но рязането на дърва

си е опасна работа, почти... Шортноус се намръщи... почти толкова опасна, колкото да си тежък.

Толкова по-зле, че Блистиг не беше с хората си, когато ги намериха. Нямаше да го убият обаче. Щяха просто да го оставят да гледа как нагазиха в бандата му гадняри, разоръжиха ги, изпочупиха ръце и крака, а Мейфлай шибна един от тъпачите в бъбрека и го накара да оплиска навсякъде. Да, щеше да е страхотно Юмрукът да види, когато Солтлик намери един от откраднатите арбалети и се опита да го натика с дръжката напред в устата на гадняра. Разни неща се скъсаха, изпращяха и се счупиха, но успя да му го навре чак до средата на гърлото, което си беше успех. Там го оставиха.

Шортноус и Флашуит използваха само юмруците си и млатеха лица на кървава пихтия, а за това потрябваха доста удари, но единствените, които гледаха, бяха редовните и накрая те просто тръгнаха отново напред, защото нищо друго не можеше да се направи.

Някой да пръсне главата на тежък! Това не беше правено. Никога.

Но дори Шортноус се изненада, когато един от редовните, сержант, който водеше отделението си последен, погледна телата на гаднярите, проснати на земята, и заплю най-близкия — не истинска плюнка, само звукът и тръскането на главата, но достатъчно ясно да се разбере. И Шортноус тогава погледна към Флашуит, а после към Солтлик, и те му кимнаха.

Точно както тежките не бяха волове, така и не всички редовни бяха товарни мулета. Бяха видели, бяха чули. Бяха схванали за какво става въпрос. И това беше добре.

По-добре, отколкото да ги избият всичките, нали? „Щеше да отнеме цяла нощ. Ако не и повече.“

— Намерихме го, Юмрук — каза капитан Рабанд.

Кайндли се обърна към Балм.

— Изтегли всички веднага — това е между мен и Блистиг, ясно?

Сержантът кимна, но след това се поколеба.

— Юмрук? Ще го убие, нали?

— Сержант?

— Ами, сър, просто... ако вие не щете, заради разни правила там, една дума на Троутслитър или на Смайлс, дето е в отделението на Тар, или...

— Десантчик, чуй какво ще ти кажа. Освен ако не държиш да видиш някой от морската пехота обесен, няма да пипате Юмрук Блистиг. Ясен ли съм?

— Да ме прощавате, Юмрук, но до изгрев-слънце всички ще пълзим, и то ако можем. Тъй че тая заплаха не значи много, ако ме разбирате. Имаме списък под името на Блистиг, Юмрук, и очакваме да драснете една хубава червена черта през тоя списък, като почнете с него.

— Говориш за бунт, сержант.

— Гадна дума, сър. Как го наричаха Подпалвачите на мостове? *Чистка*. Стар малазански навик, нали? Подхванат от самия император, а императрицата после правеше същото.

— И се опита да го направи с уикците, сержант. Или си забравил?

— Да, лесно е да се увлечеш, сър. Но тази нощ говорим за един човек.

Кайндли погледна Рабанд, който стоеше отстрани и чакаше.

— Сам ли е Юмрукът, капитане?

— Не, сър. Юмрук Сорт и капитан Сканароу са с него, също и капитан Рутан Гъд. Предявено е обвинение, сър... канех се да ви го кажа, но... — И изгледа накриво Балм. — Рутан Гъд казва, че на ножа на Блистиг има кръв. Кръвта на Поурс.

— Проклетата гуша на Тогг! — изруга Балм. — Тоя човек луд ли е?

Рабанд сви рамене.

— Водете, капитане — каза Кайндли толкова тихо, че думите едва се чува.

Балм се загледа след тях.

Детсмел вървеше на крачка след водача си. Отпред другите Т'лан Имасс бяха вдигнали платнище. Имаше запалени фенери, със смъкнати капаци и вдигнати фитили, които горяха ярко. Беше много назад по дирята на колоната, четирийсет или повече крачки. Наблизо стоеше

килнат на една страна фургон. Видя тялото на Поурс в рязката светлина под платнището.

„Толкова кръв... Няма да оцелее.“ Подмина водача си Т’лан Имасс и се пхна под платнището. Смъкна се на колене до Поурс и огледа раната. „Над сърцето. Би трябвало вече да е мъртъв.“ Но виждаше пулсациите на изтъняващите струйки кръв. Поурс дишаше плитко и хрипливо.

— Нямам магия тук — промълви той, вдигна очи и видя само сбръчкани, безжизнени лица, зяпнали го отгоре. „Мамка му, никаква помощ от тях.“

Отново се взря в Поурс.

— Виждал съм вътрешностите на много хора. Живи и мъртви. Добре. Имах един учител някога, жрец. Приготвяше мъртвите за погребение. Имаше някои радикални възгледи. Богове, защо не? Той все едно ще умре.

Извади комплекта си за шиене.

— Казваше, че трябва да е възможно да бръкнеш в едно тяло и да зашиеш прободеното, вътре. Не че ще помогне много, ако пробода и дроба. Но няма никаква пана на устата. Още не. Тъй че... Мисля да опитам. — Вдигна глава. — Двама от вас — раната трябва да се държи отворена, колкото може по-широко — богове, колко мръсни изглеждат пръстите ви, Имасс.

— Нищо живо няма по ръцете ни — рече единият.

— Какво общо има това?

— Няма да донесем зараза на плътта, лечителю.

— Но ножът сигурно е донесъл.

— Кървенето е прочистило раната, лечителю. Най-големият риск от зараза ще е от твоите ръце и инструментите ти.

Детсмел се намръщи, докато вдяваше сухо черво в иглата.

— Онзи стар жрец казваше същото. Но нищо не мога да направя за това, нали?

— Да. Не можеш.

Изведнъж му причерня и той стисна очи. „Невероятно. Самият аз умирам, докато се опитвам да спася друг човек от същото. Има ли изобщо някакъв смисъл в това?“

Отвори очи. Двама Имасс бяха коленичили и посягаха да разтворят раната.

— Бръкнете с пръстите си навътре — трябва да видя колкото може повече. Не, чакайте. Виждам само пръстите ви.

Единият проговори:

— Лечителю. Единият от нас ще задържи раната отворена. Другият ще бръкне вътре и ще намери двата откъснати края на кръвоносния съд.

— Да! Точно така! И щом ги хванеш, стисни здраво — спри изтичането на кръвта, — а после ги събери, за да мога да ги видя.

— Готови сме, лечителю.

— Загубил е много кръв. Изненадан съм, че все още не е мъртъв. Сигурно просто ще го убия. Или ще умре след това. От загуба на кръв. От заразяване. — Замълча и погледна унилите безжизнени лица. — Добре, трябва да махна всичко това от ума си. Почваме.

Чакаха встрани от пътя. Накъсаният край на колоната вече беше подминал. Блистиг стоеше срещу другите скръстил ръце.

Кайндли и Рабанд се приближиха.

Нефритените странници грееха с толкова ярка светлина, че хвърляше резки сенки и сякаш въздухът на самата пустиня беше объркан, съвсем не толкова студен, колкото трябваше да е. Никакъв вятър нямаше и безмълвие обкръжаваше групата.

Блистиг срещна погледа на Кайндли, без да мигне.

— Тази нощ езекутирах изменник, Кайндли. Нищо повече. Пазех резерви вода — знаех, че ще дойде момент на голяма необходимост.

— Точно тъй — отвърна Кайндли. — Я пак, колко бурета бяха? Четири? Пет?

— За офицерския корпус, Кайндли. И малко за морската пехота и тежките, ако преценим. Нямаше да е много, вярно, но все пак нещо... може би достатъчно. Адюнктата не се ли изрази ясно? Десантчиците и тежките пред всички останали. Всъщност останалите са без значение.

— Лейтенант Поурс не беше под твоя команда, Блистиг.

— Актове на измяна са в компетенцията на всеки командващ офицер, който се окаже на мястото, Кайндли. Действах според военния закон в този случай.

— Онази вода — каза Рутан Гъд — беше раздадена на децата от Змията, по пряка заповед на адюнктата.

— Адюнктата нищо не знаеше за това, капитан Гъд, тъй че говорите глупости.

— Всички знаехме за личния ти склад, Блистиг — изсумтя Фарадан Сорт. — Просто чакахме да направиш хода си. Но първо, не можеш да претендираш за нещо, което никога не е било твое, въпреки че вече го няма. Ако тук има измяна, Блистиг, тя е твоя.

Той се изсмя презрително.

— Точно тук сте се объркали всички — всички! Цялата тази глупост с „всички сме заедно в това“ — тъй че най-низшият копач на кенефи получава същата дажба като Юмрук или капитан, или самата проклета адюнкта — светът не е подреден така, и с основание! Ние, знатните, сме заслужили по-големия дял. Заради по-големите ни отговорности, по-големите ни умения и дарби. *Така* е уреден светът, приятели.

— Не знаех, че си знатен, Блистиг — подхвърли Фарадан Сорт.

Той се намръщи.

— Има други пътища към привилегията, Сорт. Виж себе си в края на краищата. Дезертъор от Стената, а ето те тук, проклет Юмрук. И Кайндли, издигна се от прост войник, нали? И не беше стремглаво издигане, нали? Десетилетия посредственост, а, Кайндли? Просто надживя всички останали.

— Всичко, което казваш, Блистиг — заговори Рутан Гъд, — омаловажава първоначалния ти аргумент. Май няма нито един знатен тук сред нас. Всъщност само адюнктата може да претендира за това.

— Жена, която предаде собствената си класа — каза с хладна усмивка Блистиг. — Измяната започва от върха, ако ще говорим за Ловците на кости.

— Всички ли се каниш да убиеш, Блистиг?

— Кайндли, оказва се, че не е нужно да го правя, нали? С нас е свършено. Всички тия предупреждения се оказаха верни. Тази пустиня не може да се премине. Провалени сме. Във всяко отношение. — Поклати глава. — Направих проклета услуга на Поурс. Направих го бързо.

— И очакваш някой от нас да го направи също толкова бързо за теб ли? — попита Рутан Гъд.

Блистиг сви рамене.

— Защо не? Вече ми е все едно. Честно. Тя вече ни уби всички. От твоя меч ли ще е, капитан Гъд? Направи ми услуга — направи го леденото.

— Никой няма да те убие тази нощ — рече Кайндли, откопча оръжейния си колан и го хвърли настрани. — Носим тези титли. Юмруци. Хайде да открием първоначалния им смисъл, ти и аз, Блистиг.

— Шегуваш се, старче.

Фарадан Сорт се обърна към Кайндли и каза притеснено:

— Какво правите? Просто да го домъкнем пред адюнктата. Кайндли!

Но Кайндли налетя. А Блистиг го посрещна.

Бяха твърде слаби, за да се наранят сериозно. Боят беше жалък. Удари, които не можеха дори да охлузят кожата, удари, които едва можеха да натъртят. Три-четири замаха и двамата бяха на колене, на три стъпки един от друг, задъхани и навели глави.

Когато Кайндли вдигна поглед, Блистиг хвърли в очите му пясък, протегна ръце, сграбчи го за главата и я дръпна към коляното си.

Сорт понечи да се намеси, но Рутан Гъд се пресегна и я задържа.

Ударът трябваше да пръсне носа на Кайндли, но не стана това. Главата му се натресе в слабините на Блистиг.

Той изпъшка и се смъкна на пясъка.

Кайндли се опита да се изправи, но падна по гръб и стисна очи; гърдите му се надигнаха, за да вдиша.

— Това беше — каза Рутан Гъд. — Приключиха.

— Тъпо! — Фарадан Сорт издърпа ръката си от ръката на Гъд и застана над двамата. — Защо беше нужно това? Ако войниците ви бяха видели... тъпаци с тъпаци! Блистиг, ако нямаше скоро да измрем всички, щях да те убия. Но не заслужавах тази милост. Не, ще изстрадаш тази нощ като всеки друг. — След това се обърна. — Капитан Рабанд, помогни на Юмрука си.

Блистиг успя да се надигне и бавно седна.

— Тя ни уби всички. За нищо. — Гневният му поглед обходи лицата им едно след друго. — Да, виждам го в очите ви, никой от вас не може да ми каже друго. Тя ни уби. Знаете го също като мен. Е,

искате да ме убие? Искате да свършите нейната работа? — Изправи се с усилие. — Дайте ми достойнството да умра сам.

— Трябваше да си разбрал цената му, преди да забиеш нож в Поурс, Юмрук Блистиг — каза Рутан.

— Може би. Но той ме излъга, а мразя да ме лъжат. — Изпъна пръст към Кайндли. — С тебе не сме приключили. Ще те чакам при Портата на Гуглата, старче.

— Жалък си — изсъска Фарадан Сорт.

Оставиха го. Блистиг едва се държеше на крака и щеше да му трябва време, докато отново може да тръгне. Сканароу закрачи до Рутан Гъд.

— Надявах се, че просто ще го убием — каза тихо. — Този човек е убиец все пак. Поурс изобщо не е бил въоръжен — ножът му бе забит до дръжката в една бала във фургона.

— Ако някой ще чака Блистиг при Портата на Гуглата, това ще е лейтенант Поурс, не мислиш ли?

Но Сканароу поклати глава.

— Никога не съм вярвала във възмездие отвъд Портите на смъртта. Никой не клечи от другата страна да претегля везните на живота. — Залитна и Рутан я задържа. За миг тя се отпусна на него. — Мамка му, май няма да издържа тази нощ.

— Ще издържиш, Сканароу. Няма да ти позволя да умреш, разбираш ли ме?

— Няма изход и ти го знаеш, мили. Знаеш го — не можеш да скриеш това, което виждам в очите ти.

Той нямаше какво да отвърне.

— Ще ме забравиш, нали? След време. Като... всички останали.

— Не казвай това, Сканароу — грешно е да мислиш така. За такива като мен... не забравянето е проклятието ни. А помненето.

Тя се усмихна тъжно и се отскубна от прегръдката му.

— Тогава те моля, мили, направи всичко, което можеш, за да ме забравиш. Не оставяй никакъв спомен, който да те мъчи — нека всичко угасне. Няма да е трудно — това, което имахме, не трая дълго, нали?

Беше чувал такива думи преди. „И точно затова помненето е проклятие.“

Блистиг се загледа назад, откъдето бяха дошли. Видя в далечината светлина на фенери, люшкаха се ниско над земята. Намръщи се. Фенерите се приближаваха.

„Тя ни уби. На разсъмване, когато всички ще сме свършили, когато вече няма да можем да направим нито крачка повече, ще ида при нея. Ще я пробода. Не фатална рана, не бърза, не. В стомаха, където киселините ще изтичат и ще започнат да я прояждат отвътре навън. И ще коленича над нея, ще се взра в болката и това ще е най-сладката гледка в живота ми. Гледка, която ще отнесе чак в смъртта.“

„Но и това няма да е достатъчно, не и заради всичко, което ни причини. Кайндли, при Портата на Гуглата ще трябва да почакаш, защото няма да съм приключил с Тавори Паран от Дома Паран.“

Т’лан Имасс бяха направили носилка, на която лежеше загърнато тяло. До нея се влачеше морски пехотинец с оцапани с кръв до лактите ръце.

Блистиг примижа към тях.

Т’лан Имасс го подминаха и Юмрукът погледна преbledнялото лице на мъжа в носилката. Изсумтя.

Войникът спря пред него и отдаде чест.

— Юмрук.

— Поурс не е ли мъртъв вече? Какво значи това, лечител?

Отговори му юмрук — стовари се в лицето му толкова силно, че му размаза носа. Блистиг залитна, падна и остана да лежи замаян.

Лечителят се наведе над него. Заговори, докато разтриваше кокалчетата си:

— Това значи, Юмрук, че въпреки всички говна, които Поурс трябваше да изгази заради теб, решихме да го направим почетен морски пехотинец. Значи, ти ръгаш с нож наш приятел, морски пехотинец, и вече си ни на мушката. Ясен ли съм, сър? Вече си на мушката на морската пехота.

Блистиг го чу как се отдалечи след Т’лан Имасс. Обърна се на една страна, изплю слюз и кръв, а след това се изсмя горчиво. „Да, човек го измерват според враговете му.“

„Направете ми най-лошото, което можете. Стига първо да се добера до нея...“

Мина доста време, докато успее да се изправи, но когато тръгна след колоната, крачките му бяха твърди и отсечени, дори енергични. В

главата му три думи се въртяха като мантра: „Да я намеря. Да я намеря. Да я намеря.“

Вдигаха лагера на хундрилите, но болезнено бавно. Бадале и още двайсетина от децата на Рут гледаха как всичко бавно се събира и сгъва за тази последна нощ — всичко освен палатката на майката, а тя все още не беше се появила.

Акушерките и другите жени бяха излезли — по лицата им не можеше да се прочете нищо — и сега Бадале виждаше в ума си само трима, останали вътре. Бащата, майката и бебето. Това ли щеше да е последният им дом?

До Садик дойде още едно дете на хундрилите и тикна в ръката му още една играчка — костена свирка, Бадале едва успя да я види, преди Садик да я пхне в торбата си и да се усмихне благодарно. Нова торба, вече твърде голяма, за да я носи. Децата на хундрилите му носеха играчки през целия ден.

Колкото пъти видеше това, й се искаше да заплаче. Искаше й се Садик да заплаче. Но не разбираше защо иска това — в края на краищата тези деца го правеха от любезност. И не знаеше защо гледа на тях все едно че са само слуги на нещо по-голямо, нещо почти толкова голямо, че да го опишеш с думи. Не ги пращаха големите, нито майките и бащите им дори. Не бяха подтиквани и от жал. Не си ли искаха играчките? Беше видяла толкова скъпоценни неща да падат в дланта на Садик, видяла беше ярко блеснали очи, които се вдигаха срамежливо към Садик в мига на подаряването, а после отново се навеждаха и децата се обръщаха и изтичваха толкова леко, и се хвърляха в прегръдката на приятелите си, и това продължаваше и продължаваше, а Бадале не разбираше, но, о, как я болеше сърцето. Как искаше Садик да заплаче, как искаше да усети собствените си сълзи.

Изрече стиховете си тихичко:

— *Змиите не знаят да плачат
твърде много знаят
и копнеят за мрака.*

*Твърде много знаят
и ги е страх от светлината.
Никой не дава подаръци на змиите
и никой не взима подарък от тях.
Нито им дават.
Нито взимат от тях.
Но в целия свят
змиите не знаят да плачат.*

Садик я погледна мълчаливо и тя разбра, че я е чул. Разбира се, че бяха за него тези стихове, но тя подозираше, че той не знае това. „Но човекът, който ще го намери, ще знае. Може би ще плаче, след като ние не можем. Може би ще разкаже тази приказка така, че да накара слушащите да плачат, защото ние не можем.“

Дойде един старец хундрил и помогна на Садик да натовари торбата с играчки на един фургон. Садик погледна към нея и тя кимна и той се качи и се настани до съкровището си. Сигурно вярваше, че ще умре там.

„Но няма да умре. Как ще оцелее? Бих искала да знам отговора на това, защото в него се крие тайна.“

А после платнището на родилната палатка се дръпна настрани и бащата излезе. Очите му бяха зачервени от плачене, но въпреки това имаше огън в тях. „Той е горд. Предизвикателен е в гордостта си и е готов да предизвика всички ни. Харесва ми този поглед. Така трябва да гледа един баща.“ После зад него излезе тя — едва се крепеше на крака, изгърбена от умора, а в ръцете ѝ имаше малко вързопче.

Бадале ахна, като видя Рут да тръгва към тях — откъде бе дошъл? Къде се беше крил?

С присвитите си ръце, с ужасната нужда, изписана на състареното му лице, Рут застана пред майката.

Болка стисна сърцето на Бадале и тя се олюля, обзета от внезапна слабост. „Къде е Хелд? Хелд си отиде. Хелд си отиде отдавна. А Рут носеше в прегръдката си всички нас, по целия път. Носеше нас.“

Майката погледна момчето и Бадале чак сега видя, че е стара — а също и бащата, толкова стари, че можеше да са баба и дядо, — и погледна и Рут, празните му изкривени ръце, опустошеното му лице.

„Тя не разбира. Как би могла? Той никого не може да нарани, не и Рут. Носеше надеждата ни, но надеждата ни умря. Ала не беше по негова вина, не беше по негова вина. Майко, ако беше там... ако бе видяла...”

А после тя пристъпи напред, онази старица, онази майка с нейното най-последно дете, онази чужда жена, и нежно положи бебенцето в чакащите ръце на Рут.

Дар неизмерим. А след това прегърна момчето през раменете и го придърпа, за да може да тръгне с тях — с нея и мъжа ѝ, — и тръгнаха бавно, сякаш повече не ѝ бе по силите, след най-близкия фургон, а след тях тръгнаха всички хундрили...

Бадале стоеше замръзнала.

„Садик, ще ти кажа да запомниш това. Тези тук са хундрилите, даващите дарове. Ще ги запомниш, нали?“

А Рут стъпваше като крал.

Садик гледаше как направиха място на един хундрилски фургон за майката и за Рут, и за детето, което държеше Рут, а после фургонът потегли да догони войската. Мъжът, който беше бащата, се впрегна най-отпред в ярема и се напрегна така, сякаш само той можеше да понесе на раменете си това бреме.

Защото не беше бreme.

Садик много добре знаеше, че даровете никога не са бreme.

Пустинята се простираше напред. Фидлър не можеше да види края ѝ и вече не вярваше, че изобщо ще го види. Помнеше онзи древен бряг от кости, който бяха оставили зад себе си сякаш преди столетие. Едва ли бе могло да им се даде по-ясно предупреждение, но тя въпреки това не се беше поколебала.

Трябваше да ѝ го признае. Светът беше нейният враг и тя бе готова да се изправи срещу него, без да мигне. Беше ги повела по този път на страданието в името на Сакатия бог, а какъв друг път можеше да има към този бог? Най-великото жертвоприношение ли правеше от тях? Толкова жестоко и просто ли беше? Фидлър не мислеше, че е способна на това. Искаше му се да отрече самата мисъл.

Но ето, че крачеше тук, на малко повече от петдесет крачки пред всички. Дори хундрилските деца вече ги нямаше, бяха го оставили сам.

А зад него разбитото човешко множество се влачеше напред като звяр с прекършен гръбнак. Беше изоставило всякакъв строй, всеки войник се движеше според силите си. Носеха оръжията си, защото вече не помнеха да не са ги носели някога. И падаха един след друг.

Под призрачната светлина на Нефритените странници Фидлър беше впил поглед в далечната равна линия на хоризонта и краката му стържеха земята. Мускулите му бяха толкова изтръпнали, че не усещаше никаква болка. Слушаше собствения си дъх, хриплив и накъсан, докато въздухът пълзеше с усилие нагоре и после надолу в подпухналата му, раздрана трахея. В този тъй необятен пейзаж наоколо усещаше как собственият му свят се свива, стъпка подир стъпка, и знаеше, че скоро ще чува само собственото си сърце, как ударите му заглъхват, губят ритъм и най-сетне замират.

Този миг го очакваше някъде напред. Тръгнал бе, за да го намери.

Тихо шумолене го измъкна от трескавия унес. Видя до себе си конник — толкова близо, че можеше да го достигне с ръка, ако поискаше, и да я отпусне на покритото с коричка сол конско рамо. Мъжът, който го яздеше, му бе твърде добре познат.

„Счупи си крака. По най-тъпия възможен начин. Малът — виждам те, — ти искаше да му го оправиш. Но той не щя. Това му е проблемът: слуша само когато му скимне.“

„Тротс, все още си проклетият най-гаден баргаст, който съм виждал. Такива грозници ви въдеха в племето ти, нали? За да плашите врага. Да не би и жените ви да развъждаха кьорави? Да са равни везните, иначе няма как.“

„Та къде е Бързия Бен? Калам? Искam да ви видя всички тук, приятели.“

„Хедж, е, той се отдръпна от този път. Не мога да го гледам в очите напоследък. Това е гадното изкривяване в цялата работа, нали? Може би ти би могъл да го уговориш, сержант. Уговори го да се върне към нещата, каквито е редно да са.“

— Хедж е там, където ние го искаме, Фид.

„Какво?!“

— Пратихме го при теб... при това тук, искам да кажа. Пътят му обратно беше самотен, сапър.

Малът се намеси:

— Бас слагам, че е смятал, че се е справил добре, когато застана пред тебе, Фид. Само за да го отпратиш.

„Аз... о, богове. Хедж. Трябва да го намеря, да го разнищим всичко това, на разсъмване... ще стигнем до утрото, нали, сержант?“

— До утрото да, сапър. До утрото.

„А после?“

— Толкова ли бързаш да се присъединиш към нас?

„Уискиджак — моля те — къде другаде бих могъл да ида?“

— Ако не чакахме просто утрото, войник, щеше да се наложи да попиташ: защо, в името на Гуглата? Мислиш ли, че щяхме да те подложим на цялата тази гонка за нищо? А после и Хедж. Тук е, за да умре до теб, и толкова, така ли? Пратили сме го, за да можеш просто да го целунеш и да се помириш с него? Богове на бездната, Фидлър, не си чак толкова важен в тази скапана схема.

— Е, може и да е, сержант — каза Малът. — Капитан го направиха вече, нали? Има си вече своя рота десантчици и тежки. Адски досаден е станал вече, сериозно.

— Небето избледнява — рече Уискиджак.

„Защото сте на проклетите коне. Аз не мога да го видя.“

— Лъжлива зора — изсумтя Тротс. — А Фид гасне, сержант. Не можем да се задържим тук много дълго. Спре ли да мисли за нещо повече от следващата крачка...

„Бях чирак на зидар. Мечтаех си да стана музикант, дебел и пиан в някой кралски двор.“

— О, спри! — обади се някой от тълпата. — Някой да му намери цигулка, а на мен носна кърпа.

„Радвам се, че всички сте тук с мен. Е, повечето поне. Подпалвачите на мостове заслужаваха по-добра смърт...“

Конникът се изсмя презрително.

— Не бъди такъв идиот. В главите си всички сте ни направили на нещо, което никога не сме били. Колко бързо си забравил — бяхме размирни в най-добрите времена. Останалото време — а това май беше почти през *цялото* време — налитахме да се душим един друг. Офицерите, които назначаваха при нас, дезертираха първи. Толкова лошо беше, Фидлър.

„Виж, нищо не съм направил, за да възникне тази шибана легенда, сержант. Едно проклето нещо не съм казал.“

— И не трябва, точно това имам предвид. Хората могат да изприказват какво ли не, могат да натрупат цяла лигава планина от говна като самите богове, стига да има достатъчно време, достатъчно лъжи и достатъчно *мълчания*.

„Вече съм Ловец на кости. Нищо общо нямам вече с никого от вас — това се опитвах да кажа на Хедж.“

— Чудесно. Сега иди да наловиш няколко кости.

„Защо пък не? Чии кости искате да наловим?“

Уискиджак подкара коня си леко напред, обърна го и прегради пътя на Фидлър. Да, старият му сержант не изглеждаше добре — приличаше на скапан полумумифициран труп, а и устата му не беше много по-добре.

— Чии според теб, Фид? — И все пак гласът му беше... *беше си същият*.

— Откъде го взехте това име, Фид? — А това пък си беше Малът, но много лошо накълцан, раните му — покрити с кори съсирена кръв.

„Името? Ловците на кости? Беше заради едни кости на пръсти, мисля.“

— От чия ръка?

„Какво? Ничия... на много хора. Безименни, отдавна умрели — просто безименни кости!“

Всички вече се стапяха, изчезваха от погледа му. Но му се искаше да останат. Трябваше уж да са с него, да отнесат душата му, щом умре.

Уискиджак подкарваше коня си заднешком, ставаше все по-прозрачен, стапяхе се.

— Кости на падналите, Фидлър, Е, *кой падна най-далече?*

Пред него вече нямаше нищо освен онази далечна равна линия. Нищо освен хоризонта. Фидлър потърка лицето си. „Шибани халюцинации. Можеха поне да ми дадат глътка вода.“

Продължи да крачи. Нямаше смисъл да го прави. Нямаше смисъл и да спре.

— Ха, кой падна най-далече. Странен човек е Уискиджак.

„Но може би беше точно така? Може би тя ни направи и ни нарече така, за да изловим костите на един паднал бог. Може би ни го казваше през цялото време, но бяхме твърде тъпи, за да го разберем.“

„Но виж онази линия. Съвършената равна линия. Просто чака костите ни, за да ни превърне в бряг, а щом стигнем, вече не продължаваме.“

„Почти е време.“

„Хедж, ще те намеря, ако мога. Няколко думи. Стискане на ръце или тупване по главата, което е по-подходящо за момента.“

„Ловци на кости. О. Страхотно.“

Лостара Юил си искаше бога. Искаше да усети онзи приток на сила, онази изумителна воля. Да я отнесе оттук. Да почувства внезапно как безсмъртна мощ изпълва тялото ѝ — и щеше да се пресегне и да издърпа Хенар Вигълф под тъмното си крило. Други също, ако можеше. Цялата тази армия от страдалци... Не заслужаваха това.

Хенар вървеше до нея, готов да я подкрепи, щом залитне. Беше изглеждал несломим, но вече се беше превил като старец. Жаждата ги смазваше всички като огромна, притиснала ги отгоре длан. Адюнктата беше на десет крачки напред с Банашар вдясно от нея, а още по-напред крачеше Фидлър, сам, и тя си въобрази, че чува от него музика, зов на сирена, който ги теглеше все напред. Но цигулката му бе счупена. Никаква музика нямаше, каквото и да си мислеше, че чува, само бавната траурна песен на собствената ѝ кръв, хрипливия им дъх и скърцането на протритите им ботуши по твърдата земя.

Нефритените странници висяха в небето на север и мятаха объркани сенки — вече кръжаха и през деня, видими дори през яркия блясък на слънцето, и правеха светлината му злокобна, неземна.

Адюнктата вървеше колебливо, отклоняваше се за малко надясно и после отново наляво. Като че ли само Фидлър можеше да поддържа права линия. Лостара си спомни гадаенето. Дивашката му жестокост... за нищо ли беше? Поток от възможности, нито една реализирана, нито една — пренесена в следващите дни. Като че ли адюнктата — единствената несвързана с карта — ги беше отклонила всички от предопределението им и ги беше отвела в място, където единственият край е смъртта, при това смърт лишена от слава и чест. Ако беше така, то гадаенето на Фидлър бе най-жестоката шега.

Дали той вървеше там, пред всички останали, тласкан от някакво отчаяно желание? За да ги отведе всички до истината на виденията си?

Но пустинята продължаваше да се простира празна — дори костите на децата от Змията вече не се виждаха — бяха ги изгубили, но никой не знаеше точно кога, а пътеката, която можеше да ги е отвела до митичния град Икариас, вече не се виждаше никаква.

Погледът ѝ отново се спря на адюнктата, тази жена, която бе избрала да следва. И не знаеше какво да мисли.

Отвъд Тавори хоризонтът, бледен като водата на тропическо море, вече очертаваше огнена ивица. Възвестяваща края на нощта, края на този поход. Наоколо закръжиха сенки.

Фидлър спря. Обърна се към тях. Към всички тях.

Адюнктата продължи, докато стигна на десет крачки от него. Тогава забави, а при последната си стъпка залитна и едва не падна. Банашар забърза към нея, но спря, щом Тавори се изправи отново.

Хенар хвана Лостара за лявата ръка и двамата застинаха на място. Тя погледна земята, за да я запомнят очите ѝ: знаеше, че никога вече няма да мръдне от това място. Нито тя, нито Хенар. „Това е моят гроб.“

Юмруците и офицерите идваха. Фарадан Сорт със Сканароу, а до нея Рутан Гъд. Кайндли, с подпухнало и зачервено лице, все едно се беше спънал и ударил в нещо. Рабанд до него, с едната ръка на меча, и поглеждаше накриво Юмрук Блистиг. Блистиг беше получил юмрук в лицето, видя Лостара — виждаше се ясно по подутия му смачкан нос, разцепените устни и петната засъхнала кръв. Под зачервените му очи бяха плъзнали отоци, а самите очи се бяха приковали в адюнктата. Трескави и пламнали от злоба.

Зад тях армията бавно застиваше в нещо неподвижно и тя видя лицата на най-близките войници — този легион от старци и старици, всички вторачени напред. Походни торби и снаряжение се смъкнаха на земята. Тук-там някои се отпуснаха до багажа си.

„Свърши се значи.“

Очите на всички бяха впити в адюнктата.

Тавори Паран изведнъж ѝ се стори мъничка. Същество, което никой не би забелязал на улицата или сред тълпа. Светът бе пълен с такива хора. Не издаваха с нищо дарби, никакви красиви черти на лицето или изящество, никаква предизвикателна увереност. „Светът е пълен с тях. До пръсване. Вечно незабелязвани. Вечно... незасвидетелствани.“

Невзрачното ѝ лице бе изнурено от слънцето, изприщено и напукано. Изглеждаше мършава и съсухрена. И все пак стоеше срещу тях и понасяше това множество погледи, нажежаващата се омраза — след като всяка нужда бе отказана, след като на всяка надежда бе отвърнато с безмълвие.

Дойдоха и Т'лан Имасс, стиснали каменните си оръжия в безжизнените си ръце. Приблжиха се към адюнктата.

— Телохранители ли, кучко? — изръмжа Блистиг. — Могат ли да ни избият всички? Ще се доберем до теб. Заклевам се.

Адюнктата го изгледа мълчаливо.

„Моля те, Тавори. Дай ни няколко думи. Дай ни нещо. Направи тази смърт... поносима. Постарахме се, нали? Последвахме те натам, където ни поведе. Беше дълг. Беше вяност. И всичко, което искаше от нас, битките, маршовете... изпълнихме го. Виж колко много умряха за теб, Тавори. Виж ни, които останахме. Сега и ние ще умрем. Защото вярвахме.“

„Богове на бездната, кажи нещо!“

Адюнктата се обърна към Фидлър, а след това — към Рутан Гъд.

— Капитане. — Гласът ѝ изграчи сухо. — Къде е разположен Икариас?

— На югоизток от нас, адюнкта. Девет, десет дни.

— А право на изток? Къде е краят на тази пустиня?

Той се почеса по брадата и поклати глава.

— Още десет, единайсет дни, ако продължим под ъгъл на североизток... ако продължим по този плитък басейн, както правим от вчера.

— Има ли вода отвъд пустинята, капитане? В равнината Елан?

— Не много. Така поне казаха децата.

Тавори се обърна към Т'лан Имасс.

— В равнината Елан, Бероук, можете ли да ни намерите вода?

Едно от немрящите същества я погледна.

— Адюнкта, ще сме във влиянието на Акраст Корвалайн. Възможно е, но е трудно, и усилията, които ще направим, ще се усетят. Няма да можем да ги скрием.

— Разбирам. Благодаря, Бероук.

„Все още мисли, че можем да се справим. Още десет дни? Ума си ли е загубила?“

Блистиг се изсмя — прозвуча все едно, че разпра собственото си гърло.

— Следвали сме луда. Къде другаде би могла да ни отведе?

Лостара не може да разбере откъде намери Блистиг енергия за гнева си, но ето, че той вдигна ръце и изрева:

— Малазанци! Тя не ни даде нищо! Молихме... умолявахме я! В името на нашите войници, в името на всички вас — умолявахме я! — Обърна се към армията. — Видяхте ни! Влизахме непрекъснато в палатката ѝ. Захвърляше всички наши въпроси в лицата ни! Страховете ни, тревогите ни... казаха ни, че тази пустиня е непроходима, но тя ги пренебрегна всички!

Редиците стояха пред него и от тях — нито звук.

Блистиг се обърна рязко и тръгна към адюнктата.

— Що за власт е това? В теб, жено? Че сега умират безропотно?

Кайндли, Рабанд, Сорт и Сканароу се бяха приближили и Лостара изведнъж осъзна, че ако Блистиг се опита да нападне Тавори, изобщо няма да може да стигне от нея. Въпреки това офицерите продължаваха да гледат адюнктата и тя видя копнежа в погледите им.

Никой не можеше да издържи това повече. Дори някой бог щеше да падне на колене. Но адюнктата остана права.

— Банашар — каза тя.

Бившият жрец изкуцука до Лостара.

— Капитане. Походната ви торба, ако обичате.

Тя го погледна намръщено.

— Какво?

— Може ли походната ви торба, капитане?

Хенар ѝ помогна да я смъкне от раменете си. Оставиха я на земята.

Коленичил пред нея, Банашар се засуети с каишките.

— Тя прецени, че сте най-силната — замърмори. — Дар от бог? Възможно. — Вдигна очи към нея. — Или може би просто сте най-упоритата от всички ни. — Дръпна напукания от слънцето кожен капак, бръкна вътре и извади малка дървена кутия.

Лостара ахна.

— Това...

— Знаехме, че ще продължите.

Понечи да се изправи, кимна благодарно, след като Лостара му помогна, след което бавно се приближи до адюнктата.

В ума на Лостара се върна спомен... Тронната зала. Онзи Цеда. Кралят... „оплакваше се, такъв невзрачен дар, тази кама. И какво й каза Цеда? Ужасна нужда...“

Банашар отвори кутията. Адюнктата бръкна и извади камата. Вдигна я пред себе си.

„Когато потрябва кръв. Когато е *нужна* кръв.“

Тавори я погледна и Лостара осъзна, че е изрекла думите на глас.

Банашар заговори:

— Адюнкта, Цеда на краля...

— Е Древен бог, да.

Адюнктата продължи да оглежда камата, а след това бавно вдигна очи и погледът ѝ се плъзна от лице на лице. А после нещо пробяга по лицето ѝ, пропука маската. Пукнатина към... „към такава болка“. И изчезна отново, а Лостара се зачуди дали изобщо го е видяла, зачуди се дали просто не си го е въобразила. „Тя е само това, което виждаш. А това, което виждаш, не е много.“

— Вашата кръв, адюнкта — каза Банашар.

И видя как Фидлър, много зад адюнктата, обърна гръб, сякаш от срам.

Адюнктата ги гледаше всички. Лостара се озова до Тавори, без да помни кога и как, и видя лицата пред себе си, всички приковани в адюнктата. Видя напуканите им устни, блясъка на непоносима нужда в очите им.

До нея, с глас, който можеше да стрие камъни на прах, Тавори Паран каза:

— Не пихте ли достатъчно?

Фидлър чуваше музика, изпълнена с такава скръб, че усети как всичко вътре в него се прекърши. Нямахше да се обърне, нямахше да гледа. Но разбра, когато тя заби ножа дълбоко в дланта си. Усети го все едно, че беше в собствената му длан. Кръвта бе яркочервена по простичкото желязно острие, покрила леко извития жлеб. Можеше да я види в ума си — не беше нужно да вдига глава, нито да поглежда през

рамо към всички тях, както стояха, с жаждата им и с раната, хвърлена така жестоко в очите им.

И тогава, в непоносимо натежалото безмълвие, с капещата от ръката ѝ кръв, адюнктата падна на колене.

И заби острието в коравата земя, и Фидлър потръпна, а музиката усили ритъма, изведнъж заглъхна и се върна към него на шепот.

Коленете му бяха студени.

Лостара Юил вдигна глава. Последните си коне ли убиваха? Изобщо не знаеше, че са им останали, но сега ги чуваше — някъде сред войнишкото множество. Пристъпи напред и ботушът ѝ се хлъзна.

Хенар до нея изруга тихо. Но не от яд. От почуда.

Чуха се викове, после секнаха.

Отдолу се чуваше тихо шумолене и тя погледна в краката си. Земята бе тъмна, оцапана...

Мокра.

Банашар беше до адюнктата и я вдигаше.

— Юмруци! — изрева той. — Наредете им да приготвят буретата! Бързо!

В краката им бликаше вода. Светлината на слънцето заблестя и Лостара видя разливащата се във всички посоки вода. Вече я усещаше през дупките в ботушите си, студена, ледена. Вдигна се до глезените ѝ.

„Какво каза Рутан Гъд? Че сме в басейн? Колко дълбоко ще стане?“

Падна на колене, наведе глава и почна да пие като животно.

Хаос сред армията. Смях. Вой, гласове, извисени към боговете. Знаеше, че ще има глупаци сред тях, които ще пият твърде бързо и много и това ще ги убие. Но имаше офицери и сержанти, щяха да ги спрат. А и повечето глупаци вече бяха измрели.

С пълни бурета и мехове... Можеха ли да продължат още единадесет дни? Вече щяха да могат да ядат и да киснат в толкова вода, в колкото могат. Щяха да усетят как силата се връща в крайниците им. Мислите им щяха да се пробудят от мудната вцепененост, която ги бе обзела от толкова дни.

Водата продължаваше да се вдига.

Прозвучаха рогове. И изведнъж Ловците на кости поеха отново в марш. Да потърсят по-високо място. Този нож бе донесъл цяло езеро — не, цяло море.

Миризмата на вода изпълни въздуха, гъста като кръв.

[1] Къса ръка. — Б.пр. ↑

СЕДМА КНИГА

ТВОЯТ ЛИЧЕН БРЯГ

Тихо!
Нека застине
настойчивият зной на гнева
нека замрат
делата от страст изкривени
тъй безсъвестни
избягах далеч от тълпата
разкъсах булото и закървих
в самите ви нозе
послушайте ме не за ден
ни за година или век
зареждат думите ми ехото
на хиляди години свобода
и присмеха на всички похитители
в пастта на пещери
все крачат легионите от прах
напред и пак назад
като завоеватели
и всички трепети
вълнения неудържани
на обузданите и оскърбените
сълзите ми не утоляват вашта жажда
кръвта ми изобищо не беше за вас
все още бягам
сам както винаги съм бил
и този въздух що лицето ми целува
оттук до вечността
е чист и ясен
като чудо.

Легиони от прах
Аталикт

21.

*Беше скромен човек. Помисли за самоубийство и
призова дракон.*

Лудостта на Готос
Готос

„Дори да успееш, Котилъон. Не че е възможно. Не че го искаш дори. Те все пак ще говорят за твоя провал.“

Стоеше там, където се бе появила Вихрушката — рана в тъканта на Сянката, място, което той вече бавно изцеряваше. Нищо друго нямаше, никаква следа от борбите, разиграли се тук, от кръвта, която бе пролята. Все пак Хаосът се усещаше по-близо от всякога, готов сякаш всеки миг да изригне отново. „Лудостта на магьосници, амбициите на прегладнели... обкръжени сме от глупци, искащи повече от онова, което имат. И, уви, компанията им е твърде добре позната и грозната истина е, че може би сме съвсем на място сред тази тълпа.“ Думите на Ходещия по ръба го терзаеха. Изумителната амбиция, енергията на всичко онова, което бяха задвижили. „Но след като вече дойдохме — всичко се е развихрило и толкова, толкова много вече е извън контрола ни.“

Видя следи от стъпки в сивата прах и те му напомниха, че има и други арени, далечни места, където кипят битки. Нищо не беше просто, а и с проливането на кръв никой не може да предвиди колко канали ще вдълбае тя.

„Сенкотрон, стари приятелю, направихме каквото можахме — но играта е много по-голяма, отколкото си представяхме. Този риск... богове, този риск.“ Едната ръка посегна към ножовете на колана му. А после той се овладя и изправи рамене.

„Поеми си дълбоко дъх, момче. Ето, идва...“

— Това, което искаш от мен, е твърде много. Да, разбирам необходимостта — може да съм се поболял, може да съм застрашен дори, но магията не ми е враг. Никога не е била. Всъщност завиждам за даровете ѝ на този свят. Над собствената им... ах, все едно. Вярата може да прогние. Нужно е само едно предателство, за да бъде отнето цяло едно бъдеще.

Нямаше да си ме познал в гнева ми. Грееше ослепително ярък. Сред пълчищата, които оставих зад себе си, има такива, които си въобразяват, че са богове, въпреки всичките им тленни задръжки. Готови са да наложат тирания, каквато никой истински бог изобщо не би могъл да си представи. Готови са да заробят поколения след поколения — всички, които делят с тях същата пръст, същата вода, същия въздух. Кроят да ги държат на колене. Преклонени раболепно. И всеки един роб, претеглил живота си, може да види — ако посмее — само истината, тъй че повечето на моя свят, повечето от децата ми, живеят живот на отчаяние и страдание — и все по-усилващ се гняв.

Така ли трябва да е всичко това? Тираните биха искали да е така. Понякога мечтая... да, знам, че нямаш много време... мечтая за завръщане, мечовете блясват за свята мъст. Мечтая, Сенкотрон, за избиване на всички онези шибаняци. Това ли означава да си бог? Да бъдеш неумолимото оръжие на справедливостта?

Нямаше ли да е хубаво това? Щеше.

Не, не съм чак такъв глупак. Няма да е по-различно. И дори да постигнеш невъзможното със своята шепа смъртни, дори да ме освободиш... и да намеря пътеката, в мига, в който направя първата си стъпка по земята на моя дом, те ще ме осакатят. Ще ми изпият кръвта. Ще ме изкормят, а после ще разпънат кожата ми отгоре. Ще им трябва сянка от ужасния зной на всички огньове, които сами са подпалили. Това е проблемът с тираните — надживяват всички ни.

Ще направя каквото поиска. По-скоро, ще се опитам. Късове от мен продължават да липсват и съм изгубил надежда, че изобщо ще ги видя пак. Разбирам, че някой си, наречен Скинър, узурпатор и крал — тиранин на моя Дом на Вериги, има много врагове. Може вече да ме смята за един от тях. Мислиш ли, че страда от безсъние?

И аз не мисля. Предателите никога не страдат от безсъние.

Сенкотрон. Ти няма да ме предадеш, нали?

— Карса Орлонг, къде са всичките богове на мира?

Той пристъпи навън и изправи рамене.

— Не зная.

Пикър се обърна и се загледа към града. Много неприятности имаше там. Може би най-сетне бяха започнали да стихват. Но... всичко онова, което кипеше под повърхността, е, то никога нямаше да си иде.

— Знаеш ли как да стигнеш там?

Той я погледна.

— Зная как да стигна там.

Тя си пое дълбоко дъх. Чу шумолене в палатката зад великана. Вдигна очи и впи поглед в тоблакая.

— Позовавам се на клетвата, която даде преди много време, Карса Орлонг от теблорите. Щом стигнеш там, където трябва да стигнеш, ще те намери един сакат жрец. На улицата. Пропаднал мъж, просяк. И ще те заговори. И от думите му ще разбереш.

— Вече разбирам, малазанко.

— Карса...

— Има твърде много богове на войната. — И вдигна меча си, а в палатката една жена заплака. — И нито един от тях не разбира истината.

— Карса...

Оголил зъби, той рече:

— Стигне ли се до война, жено, на кого му трябва богове?

Тя се загледа след него, щом тръгна. И тихо прошепна:

— Даруджистан, моля те, не се изпречвай на пътя на този мъж.

Над далечния лагер се вихреше прах. Паран примижа, отхапа отново от странния плод, който събирачите му на продоволствие бяха намерили, и изтри покапалия по брадата му сок.

— Това не помага, Върховен юмрук.

Той се обърна. Ормулогун драскаше трескаво с въглен по избелена дъска. В краката му клечеше тлъст жабок и следеше усилията

му с опулени очи.

— Нищо няма да помогне в това — въздъхна жабокът.

— Поколението! — сопна се имперският художник.

— Поколението, дръжки — отвърна Гъмбъл. — О, не беше ли остроумно от моя страна? Критиците никога не ги оценяват по достойнство.

— Какво? Пиявици, смучещи от таланта на други, искаш да кажеш.

— Завиждаш ми на обективността, Ормулогун.

— А ти можеш да си натикаш тая обективност в поколението си, жабок.

Паран дояде плода, огледа костилката и я хвърли през стената. Избърса ръце в крачолите си и каза:

— Юмрук Рит Бюд.

Жената, която се бе подпряла на парапета наблизо, се изправи.

— Сър?

— Съберете ротите на определените им места. Време е.

— Слушам, сър.

Ното Бойл, и той наблизо, извади рибешкия гръбнак измежду зъбите си и се обади:

— Наистина ли?

— Оръжията — каза Паран. — Държахме ги скрити. Но идва време, Ното, когато трябва да се извадят от ножниците. Време, когато трябва да докажат претенциите си. — Погледна накриво резача. — Боговете ни подритваха дълго време. Кога казваме *стига*?

— А ако ги нямаше, Върховен юмрук, щяхме ли да се справим по-добре?

— Не — отвърна Паран и добави през рамо, след като го подмина: — Но тогава поне нямаше да имаме възможност да обвиняваме някой друг.

Сестра Опровержение бавно огледа далечните стени. Изведнъж забеляза, че не се вижда нито един войник.

— Слязоха. Въпросът сега е дали напускат, както дойдоха, или излизат от това, което остана от портата, и се опитват да разбият обсадата?

Разводнен Екзиджънт до нея погледна назад към лагера.

— Ако е второто, може би сме в беда, сестро.

Сестра Опровержение се престори, че не го е чула. Ако семето на съмнението му бе зажадняло за вода, трябваше да си я намери другаде. „Още седмица. Нищо повече не ни трябва. И тогава брат Спокойствие ще е тук с пет хиляди чужденци в тежка броня.“ Обсаждащите сили бяха пострадали — последният щурм бе жесток. Мощта ѝ се бе смалила наполовина. Властта ѝ над тях бе крехка, а това чувство не ѝ бе познато.

— Не виждам никакво движение при портата, сестро Опровержение.

Имаше барикада за махане, а това щеше да отнеме време. „Но... Усещам го. Идват.“

— Събери ротите, Екзиджънт. Портата е гърлото на бутилката. Ако можем да ги запушим там, ще ги задържим, докато не се изтощят.

— А ако пробият?

Тя се обърна се и го изглежда.

— Съмняваш ли се във волята ми? Допускаш ли, че този Господар на Колодата може да постигне нещо повече от това да ме отбива? Няма да отстъпя, Екзиджънт, разбери го. И ако това означава всеки от нашите Изповядани — и всеки един от техните командири Разводнени — да свърши като труп на бойното поле, така да бъде.

Разводнен Екзиджънт пребледня и отдаде чест.

— Ще уведомя командирите, че ще настъпим.

— Нареди им да са в готовност, Екзиджънт. Заповедта за настъпление ще е моя и само моя.

— Разбира се, сестро Опровержение.

Той тръгна, а тя отново съсредоточи вниманието си върху крепостта. Все още никаква дейност на барикадата. „Може би усещането ми е погрешно. Може би всъщност бягат през лабиринт и обсадата просто е приключила. Но той ще се върне. Някъде. Този трън все още не е изваден от петата ни, сигурна съм.“

Присви очи и примига, за да проясни гледката си — но проблемът не беше с очите ѝ. Високите стени от двете страни на барикадираната порта бяха станали странно размътени, сякаш камъкът се бе превърнал във вода.

И от този камък-вода излизаха войници в строй, а след това лека пехота и стрелци, развърнаха се настрани от главните редици. Пет линии в дълбочина, разгънаха се и започнаха да се съединяват с тези от другата страна. Конница се появи с тътен на левия фланг и препусна към възвишението на запад.

Чу обърканите викове на командирите си и усети страха, свил сърцата на Изповяданите. „Той отвори портали през стените. Знаеше, че ще следим барикадата и ще чакаме да започнат да я свалят. Знаеше, че няма да настъпим, докато не го направят. А сега сме неподготвени.“

Обърна се рязко и извика:

— Оформи боен ред! В линия!

„Гласът ми ще впримчи душите им и ще тласна Изповяданите напред, като развихрени вълци. Ще пренебрегнат раните си. Страху си. Ще мислят само за клане. Докато падне и последният ми войник, врагът ще е престанал да бъде военна заплаха. В това се заклевам!“

Видя как Разводнените й командири овладяват ротите с гласовете си, силни като камшици с железни шипове. Вече можеше да я усети: смразяващата неумолима магия на Акраст Корвалайн. Набъбващата й мощ я изпълни с наслада.

А след това някой изкрещя и сестра Опровержение се олюля. „Какво? Загубих един от командирите си? Как?“

Видя въртоп от войници, струпани там, където допреди миг беше стоял Разводненият. Ужас и страх се понесоха на вълни.

На четирийсет крачки оттам друг командир изведнъж падна убит, със зейнали в гърдите рани.

„Внедрили са убийци!“ Усили гласа си:

— НАМЕРЕТЕ ГИ! УБИЙЦИ! НАМЕРЕТЕ ГИ!

Ротите бяха изпаднали в хаос.

— ПЪРВИТЕ РЕДИЦИ, ПРИГОТВИ СЕ ЗА ВРАГА!

Видя Екзиджънт и чу виковете му, докато се мъчеше да наложи ред над изпадналите в паника Изповядани. Понечи да тръгне към него и видя тъмнината, изригнала зад гърба му. Извика предупредително, но... късно. Ножовете се забиха. Екзиджънт изви гръб, стъписан от болката, и след това вече падаше.

„Акраст Корвалайн, призовавам силата ти!“ Тръгна надолу по склона. Тъмнината бе изчезнала, но след като магията усили зора й,

успя да види лъкатушещата ѝ пътека — нямаше вече да се скрие от нея. „Маг. Как смее!“

— НИКОЯ СИЛА ОСВЕН МОЯТА!

И видя как вихрещият се черен облак се олюля, видя как застина на място и се загърчи в паника.

С тръпнещи от нетърпение ръце тръгна право към него. Чу отдясно вражеските рогове — сигнал за атака. Щеше да се справи с това по-късно. „Все още мога да спася положението. Трябва!“

Мракът се гърчеше, стиснат в здравата хватка на Акраст Корвалайн.

Само шест крачки оставаха още между нея и скрития маг.

— НИКОЯ СИЛА ОСВЕН МОЯТА!

Магията изригна и изчезна с гръмовен тътен и тя видя пред себе си залитащ мъж, който се смъкна на колене. Тъмнокож, плешив и мършав. Не беше Господарят на Колодата. Все едно. Щеше да го разкъса.

Четири крачки и ботушите ѝ изскърцаха върху чакъла, а той вдигна глава и я погледна.

И се усмихна.

— Хванах те.

Дори не чу убиеца си, когато се озова зад нея, но дългите ножове, които изскочиха от гръдния ѝ кош, я надигнаха от земята. Заизвива се на остриетата, докато убиецът я вдигаше още нагоре. След това с глухо изпъшкване я запокити настрани. Тя излетя във въздуха, тупна тежко и се претърколи върху остриите камъни.

Кучият син беше прерязал вените под двете ѝ сърца. И сега, докато издъхваше, главата ѝ се люшна и тя го видя. Плещест, с абаносова кожа, от дългите остриета в ръцете му капеше кръв.

Всичките ѝ Разводнени бяха мъртви. Чу как вражеските редици врълетяха върху обърканите ѝ бойци.

Долови смътно думите на мага, обърнал се към убиеца.

— Прибери тоя отатарал в канията, Калам, бързо.

Другият изръмжа в отговор:

— Готово. Сега... направи ме отново невидим.

Гласовете им заглъхваха.

— Да не мислиш, че е лесно? За малко да ме довърши с онази команда, проклетницата.

Отдалечаваха се.

— Просто се чувствам малко оголен тука, Бързак — зад вражеските линии и прочие.

— Какви линии?

Сестра Опровержение отвори очи. „Отатарал? Извадил си отатарал? О, глупак такъв.“ Последните й мисли бяха изпълнени с мрачно задоволство.

След като врагът бе разбит и обърнат в бяг, Боеен водач Маток препусна към позицията на Паран при западното възвишение и спря пред него.

— Върховен юмрук! Последните побягнаха в долината. Да ги преследваме ли?

— Не — отвърна Паран, загледан към връщащите се от бойното поле Бързак и Калам. — Започнете да събирате фураж за конете. Изпрати патрули по-навътре в долината, ако трябва — но само продоволствие, никаква гонитба. Боя се, че ни чака здрава езда.

— Накъде?

— На юг, Маток. На юг.

Бойният водач обърна коня си, изрева заповеди на помощника си Т'морол, който чакаше малко по-назад с крило конница, а след това препусна към главната си сила. Нападателяте на Маток бяха излезли зажаднели за бой и се бяха справили добре. Докато гледаше след него, Паран се почеса по врата и измърмори:

— Нищо чудно, че потръпваше при всяко движение, Дужек. Целият съм на възли.

„Все пак врагът се прекърши при първия сблъсък и гадният бой, който очаквах, се превърна в клане. Само няколко жертви, и то повечето на идиоти. Това с омагьосаните гласове — хубаво, но ако оттам идва цялата им дисциплина и кураж... е, вече виждаме недостатъците, нали?“

— Върховен юмрук.

Бързия Бен изглеждаше така, все едно са го пребили. А и погледът му бе станал някак плашлив, сякаш изпълнен с болка.

Паран кимна.

— Висш маг. Толкова зле ли беше, колкото виждам по лицето ти?

— Не чак. Просто съм поизгубил практика. Финес ми липсваше, мисля.

Любопитно обяснение. Паран се обърна към Калам. Оръжията му бяха прибрани и убиецът изглеждаше направо доволен от себе си. Кой знае защо, Паран усети, че му се ще да поохлади малко това самодоволство. „Уби хора все пак.“ Изглежда го мълчаливо, после каза:

— Жена ти иска да ѝ обърнеш внимание.

Мъжът се намръщи.

— Веднага ли?

„Хвана се.“

— Тъй като си оплескан с кръв, ефрейтор, сигурно първо ще поискаш да се измиеш.

— Бях забравил, Калам, — изсумтя Бързия Бен. — Ти си само *ефрейтор* — значи мога да те командвам.

— Само опитай, нахапана от Гуглата змия такава.

След като Калам тръгна, Висшият маг се обърна към Паран. Поколеба се и каза:

— Усетих нещо. Далече на югозапад...

— И аз.

Уплашеният поглед се върна.

— Знаеш ли какво беше?

— А ти?

Висшият маг въздъхна.

— Пак същото, така ли?

Паран кривна глава.

— Когато помолих Сенкотрон за Калам, признавам, че не очаквах ти да го доведеш. Последното ми усещане за теб беше, че си се спотаил в армията на сестра ми и кротуваш.

Бързия Бен кимна замислено.

— Можеш да надушваш такива неща? Впечатлен съм, Гъноуз Паран. Много си напреднал от онзи вечно притеснен капитан с нервен стомах, когото помня от Черен Корал.

— Още съм притеснен, Висш маг. А колкото до усещането на далечни сили, уви, става все по-несигурно. Очевидно след като влязох

под влиянието на лабиринта Ассаил, станах сляп. Но със сестра ми никога не е лесно и при най-добри обстоятелства...

— Мечът й.

— Мечът й, да. И... други неща.

Бързия Бен кимна съчувствено.

— Сестрите, да. — Присви очи. — Онази... проява, която усетихме. Мислиш ли, че... Тя ли беше?

Паран се намръщи. Само споменаването на стомаха му му докара болка и леко гадене. „Виж ни как все още се заобикаляме като палета, които ще се сбият. Спри вече, Паран. Бъди честен. Няма време.“

— Не знам, Висш маг. Но смятам да разбера.

Бързия Бен погледна към войниците, плъзнали из вражеския тил, и попита:

— Гъноуз Паран, какво сме ние? Тук. Какво сме?

Лицето на Паран се изкриви от спазъма, свил стомаха му.

— Войници на императора. Винаги сме били това.

— Та ти си бил още дете, когато управляваше той.

Паран сви рамене.

— И все пак.

— М-да — измърмори Висшият маг, сякаш се мъчеше да преглътне лошата новина. — *И все пак*. Но... онази империя я няма, Паран. Ако изобщо я е имало.

„Проницателно наблюдение, няма що.“

— Нищо не е вечно, Бързак. Впрочем, как оценяваш шансовете на Калам и Майнала?

Бързия Бен изсумтя — може да беше горчив смях, а може би съчувствие.

— Не знам. И макар да мисля, че им е добре заедно, непрекъснато се дърлят, ако ме разбираш.

— Донякъде.

— Не любовта е проблемът.

— А всичко останало.

Бързия Бен кимна и сви рамене. После попита:

— Е, кажи ми, о, Господарю на Драконовата колода, какво ни чака?

— Зависи.

— От какво?

— Богове на бездната, откъде да започна?
— Почни с най-лошото, което може да стане.
„Най-лошото?“

— Колко знаеш вече?

Бързия Бен потърка енергично лицето си, сякаш се опитваше да намести чертите му. „Или да се превърне в някой друг.“

— Не толкова много, колкото сигурно си мислиш. Сенкотрон все още не може да преглътне някаква обида, която съм му нанесъл — макар да се кълна в живота си, че не мога да си спомня каква може да е била. Все едно, не бих казал, че сме първи приятели.

— И? — каза само Паран.

— Виж. Трябва да разбереш — обикновено действам сам. А ако ми дотрябва помощ, гледам сделката да е взаимноизгодна... да намаля риска да ми забият нож в гърба. Признавам го, Върховен юмрук, всъщност не се доверявам на никого.

— Съвсем на никого?

— Доверието, което имам... в някои хора... се свежда до това колко добре ги познавам, и оттам — да се доверя, че ще направят каквото аз мисля, че ще направят.

— Доста цинична форма на доверие — отбеляза Паран.

— Най-безопасната. Не е нужна голяма проникателност, за да разбереш, че повечето хора се грижат единствено за себе си. А щом проумееш какво искат, можеш да...

— Да ги манипулираш?

Магьосникът сви рамене.

— Толкова голяма загадка ли съм? Дванайсет души имам в себе си. Помисли над това. Всички онези животи, всички страсти, съжаления, рани. Това, което усещаш за живота си, аз го имам дванадесетократно. А някои от тези души в мен са... *стари*.

— И все пак по необходимост всички трябва да действате заедно, заради обща цел.

— Щом казваш.

Паран го загледа замислено. „Загадка ли? Каква загадка?“

— Добре. Най-лошото ли? Ето ти го. Куралд Галайн пада пред отмъстителните Тайст Лиосан и те тръгват по този път право в сърцето на Сянката, свалят Сенкотрон и оттам продължават напред, до този свят, обединяват се с Форкрул Ассаил в убийствена вълна, докато не

остане нито един град, нито едно засято поле, нито едно човешко дете, родено на света. Искаш ли останалото?

— Още ли има?

— Древните богове, след като най-сетне са освободили дракона Отатарал, успяват да унищожат магията, освен заплатената с кръв — освен ако Коурабас не бъде убит, разбира се, но ако стане това, ще означава, че Елейнт, които вече са се развихрили или скоро ще се развихрят в този свят, ще са го убили — и те на свой ред ще се опитат да наложат господството си, не просто в това селение, а във всички, и ще носят хаос навсякъде, където отидат. И тъй, макар че ще сме заличени от лицето на земята, ужасни сили ще се надпреварват да завладеят наследството ни. Боговете ще са мъртви, магията ще се е превърнала в жажда, която само глупци биха дръзнали да утолят и... е, трябва ли да продължавам?

Бързия Бен облиза пресъхналите си устни.

— Части от Бърн умират... на път за тук всеки път, щом докоснем пръстта на този свят, усещах как кожата ѝ се раздира, умира и изсъхва в нещо... безжизнено.

— Драконът Отатарал, да.

— Май вече го знаех това — измърмори Бързия Бен. — Просто се опитвах да не мисля за него и се надявах, че ще отmine. Дъх на Гуглата! Гъноуз Паран... кажи ми какво можем да направим, за да предотвратим всичко това?

Върховният юмрук повдигна вежди.

— Колко жалко. Това е въпросът, който аз исках да ти задам, Бързи Бен.

— Не е смешно.

— Не съм искал да е.

— Сестра ти...

— Сестра ми, да. Ти беше с нея, магьоснико. Би трябвало да ти е обяснила плана си.

Бързия Бен извърна поглед.

— Искан да освободи Сакатия бог.

— И нищо повече?

— Откъде да знам? Цялото ви семейство ли бяхте такива? Никой не казва и едно проклето нещо на другия? Мъртво мълчание на

обедната трапеза? Така ли успяхте да се разбирате, ако изобщо се разбрахте?

Паран се намръщи.

— Не мога да кажа. Че се разбирахме много, имам предвид.

— Какво би могла да таи тя?

— Де да знаех.

Бързия Бен ставаше все по-неспокоен, махаше нервно с ръце, закрочи напред-назад, хвърляше нервни погледи към Паран.

— Мислех, че вие двамата сте планирали това!

— *Кое* да сме планирали?

— Ти си Господарят на Драконовата колода!

— Да. Защо, да поиграем ли искаш?

За миг очите на Бързия Бен сякаш бяха готови да изскочат. А след това магьосникът, обзет от внезапна надежда, възкликна:

— Гадаене! Да — точно това! Едно проклето гадаене, точно сега — защо не?

Но Паран поклати глава.

— Не го искаш, Висш маг. Повярвай ми. Твърде много пакостливи играчи има в тази игра. Икариум. Драконъс. Първият меч на Т'лан Имасс. Олар Етил, Силхас Руин, Тюлас Остригания, Килава — дори Грънтъл, Смъртният меч на Трийч. А сега и Елейнт, а колко дракони са дошли или идват през портала? Сто? Хиляда? А, и Древните богове: Ерастас, предишният Господар на Плочите, и Килмандарос, и синът й...

Бързия Бен го беше зяпнал, сякаш Паран си бе изгубил ума.

— Сега пък какво? — попита Паран намръщено.

— Те... *всички са тук*?

— Нося Драконовата колода в проклетия си череп, забрави ли? Долових първите ветрове на сливането още преди време. Повярвай ми, като казвам, че това ще е най-голямото, което светът е виждал някога, по-голямо дори от оковаването на Сакатия бог. Никой не е казал, че ще е лесно, Висш маг. Въпросът е какво имаш да ми предложиш?

— Ами, още добри новини — изръмжа Бързия Бен. — Какво друго?

— В смисъл?

Висшият маг вдигна ръце.

— Да добавим просто К'Чаин Че'Малле и Джагът, и, а, може би е редно да споменем самия Качулат — вече не влачи Трона на Смъртта на глезена си. И неизвестно колко олигавени фанатици на Вълците на Зимата! А какво да кажем за самия Сакат — той ще кротува ли? От къде на къде? На негово място, само да ми покажеш подканящата врата в другия край, бих рязал гърла по целия коридор. Все пак съм си спечелил правото на толкова мъст, колкото мога да нанеса, нали така?

Паран изпъшка.

— Добре, значи е много по-сложно, отколкото си представях.

Бързия Бен като че ли се задави от отговора му. Закашля се, изплю, а накрая тръсна глава, пое си дълбоко дъх и рече:

— Трябва ни тайно оръжие, Паран.

— Имам едно смътно усещане...

— Дето изгаря дупка в стомаха ти ли?

„Надявам се, че не.“

— Мисля, че може би имаме две тайни оръжия, Висш маг.

— Моля, умолявам те — продължи.

— Бързи Бен, кажи ми: кой беше най-коравият Подпалвач на мостове, когото изобщо си познавал? Помисли, но внимателно. Забрави любимците си. Забрави фаворитите си и онези, които непрекъснато се стараеха да изглеждат зли. Не задебелите тъпаци, не забиващите нож в гърба, дори не позъорите. *Най-коравият*, Бързи Бен. Ден след ден, в добри времена, в лоши. Кажи ми. Кой?

Висшият маг примижа, погледна земята в краката си, а после въздъхна и кимна. Вдигна глава и отвърна:

— Нямахше нужда от това изброяване, Гъноуз. Знаех отговора от самото начало. Всички го знаем.

— Кой?

— Фидлър. Няма по-корав жив човек от него.

Паран извърна очи.

— Семейството ми... да, наистина беше доста сложно. Но ще ти кажа едно. Единственото, което знам без никакво съмнение. И то започва с един спомен. Сестра ми имаше едно местенце, разчистено за нея в двора на извънградското ни имение. И там, още докато бе само на пет години, с играчки разиграваше сражения от всяка историческа книга и всеки ръкопис, който успееше да намери. А когато баща ми забавляваше Върховни юмруци при сделките си с продажба на коне,

понякога предизвикваше тези командири ветерани да поиграят на бойното поле срещу малката Тавори с всичките онези войници играчки. Да преценят честно загубите и да видим какво става. Сестра ми, Бързи Бен, от седемгодишна, никога не губеше срещу нито един командир. А когато извличаха трупове им, така да се каже, навлизаше по-надълбоко в историите и започваше да взима страната на губещия — и пак печелеше.

— Тавори значи.

— Помисли за всички велики пълководци — Дасем, Колтейн, К'азз, Дужек, Греймейн — заклевам се, бих заложил на сестра си срещу всеки от тях. Богове на бездната, срещу *всички тях* наведнъж. — Беше се загледал на югозапад. — Ето ти ги, Висш маг. Фидлър и сестра ми. Нашите две оръжия. — Когато се обърна, видя, че Бързия Бен го гледа умислено.

— Възнеслите се Мостоваци държат Портите на смъртта — каза Висшият маг.

— Знам.

— Освен Хедж. Уискиджак върна Хедж — при Фидлър.

— Той знаеше ли?

— Помниш ли Пейл, Гъноуз Паран?

— Отчасти.

— Да, ти все още не беше там, не и когато се събрахме на оня хълм край града. А ако беше, Сори щеше да забие нож в гърба ти.

— Та какво за Пейл, Бързак?

— Просто... всички бяхме там. Опитяхме се да осмислим нещата. А сега имам усещането, че... че всички ще се срещнем отново. За да доведем всичко до края.

— По един или друг начин.

— Да.

— Как оценяваш шансовете ни, Висш маг?

— Нищожни.

— А оръжията ни?

— След като аз залагам на Фидлър, а ти на сестра си — те са най-доброто, на което можем да се надяваме.

— А тук имам още две — омразния Калам и Бързия Бен. Знаеш ли, ако не бях такъв реалист, щях да се чувствам уверен.

Усмивката на мага повехна.

— Трябваше ли наистина да го кажеш точно така, Върховен юмрук?

Усети погледа ѝ върху себе си, докато се мятеше на гърба на коня, и присви очи към широката долина отдясно. Богати земи. След това се обърна към нея.

— Какво?

Майнала поклати глава.

— Някой ден ще те прати на сигурна смърт. Знаеш го, нали?

— Каквото и да си мислиш, че си видяла, Майнала, просто трябва да ми повярваш: наистина си нямаш представа какво сме преживели двамата с Бързака — изсумтя Калам.

— Страхотно. Хайде, впечатли ме.

— Сигурно е невъзможно, но все едно, ще се опитам. Джагът и Пурпурната гвардия в Леса на Мот. Магове убийци Тайст Андий и знатни демони в Даруджистан. Повече Нокти, отколкото можеш да изброиш. — Погледна я, видя безизразната ѝ физиономия и въздъхна. — И никак не бяхме зле двамата, да знаеш. Икариум, Панион Домин, К'Чаин На'Рук и дракони соултейкън — Бързака се изправяше срещу всички тях. Колкото до мен... ако можех да вдигна на крак всеки човек и всеки демон, и всеки каквото и да е, когото съм убил, щях да имам достатъчно голяма армия, за да удави Форкрул Ассаил в пикня, боя го остави.

Тя продължи да го гледа мълчаливо, а после отрони равнодушно:

— Вие двамата сте непоносими.

— Какво нахалство — изръмжа той. — След всичкото внимание, което ти отделих.

Около тях войнството на Паран се строяваше и се подготвяше за поход. Оставаше им една трета дневна светлина и Върховният юмрук, изглежда, не мислеше да остави войниците си да отдъхнат. „Бърза. Това винаги е лошо. Войниците изглеждат прилично обаче. Много от Северен Дженабакъз и малазанци от континента. А и ония конни воители от Седемте града. Племенни. Тия от племената винаги ме плашеха.“

— Всички ли Подпалвачи на мостове бяхте такива? — попита Майнала. — Нагли, самоуверени, самовлюбени?

— Да. И си заслужихме перченето.

— Глупости.

— Всъщност — продължи Калам, все едно не я бе чул, — може би точно затова решиха да ни премахнат. Никой офицер, който ни тупваха на главата, не можеше да издържи. Бяхме част, командвана от сержанти, Уискиджак преди всичко, и сержантите съгласуваха помежду си заповедите, които да дадат на капитаните и лейтенантите, и заповедите, които да спуснат на нас. Както можеш да си представиш, висшето командване не харесваше много това. О, слушахме неколцина, тези, за които знаехме, че ще са с нас — Дасем, Дужек, тези, за които знаехме, че ги бива. Но останалите? Забрави.

— Значи сте били неуправляеми.

— Значи, че всъщност мислехме да свалим императрицата. Да, погледнато така, Ласийн трябваше да ни премахне. Нямахме избор, а и да не я устройваше много, че трябва да избие най-коравите си войници... е, мисля, че й дадохме няколко повода.

— Е, най-после малко откровеност — каза Майнала.

— Тъй че сега съм с Воинството, жено. Което ме довежда до въпроса *ти* какво правиш тук? Там, където отиваме, не е безопасно.

— Децата на Сенкотрон — отвърна тя. — Оцелелите, имам предвид. Не можех да ги погледна в очите след онова, което стана. Не можех да го понеса повече. А разбирах — Котилъон и Сенкотрон крояха нещо. Но най-вече децата и станалото извън тронната зала. Ще ти призная, Бързия Бен не се поколеба. Дори когато изглеждаше, че ще умре, не се поколеба.

— Икариум — промърмори Калам. — Може би някой ден ще се изправя срещу него и ще видим.

— Това бързо би сложило край на наглостта ти, Калам Мекхар — изсумтя Майнала.

Един сигналист развя флаг. Беше време да препуснат към авангарда. Калам помисли над думите на Майнала и въздъхна.

Смушиха конете и поеха напред.

И той помоли:

— Мила, я ми кажи пак за онзи Тайст Едур с копието...

Командир Ерекала от Сивите шлемове влезе в палатката и завари брат Спокойствие в отсрещния ъгъл, загърнат в сенки и с лице към платнената стена. Сам. Ерекала спря и каза:

— Чист?

Спокойствие бавно се обърна.

— Заравяли ли са те някога жив, Ерекала? Не, предполагам. Може би в някой кошмар... все едно. Днес усетих убийството на сестра Опровержение. И на всички нейни офицери — всички са мъртви. Обсадата е разбита и врагът ни вече вилнее във владението ни.

Ерекала примига, но си замълча.

— Свали си шлема — каза Спокойствие. — Виждаш ли, ей там? Гарафа. Чуждестранно вино. Признавам, че привикнах към него. Помага ми да облекча... опасенията си. — Приблужи се до масата и си наля бокал. Наля втори и го покани с жест.

Стиснал сваления шлем под мишница, Ерекала поклати глава и рече:

— Опасения ли, Чист? Не е ли справедлива каузата?

— О, да, Ерекала. Във вълната на нашето възмездие ще има справедливост. Но ще има и престъпление. Ние не щадим децата. Не ги оставяме да пресъградят своя свят, да сътворят от него ново място на смирение, на уважение и състрадание. Не им даваме шанс да се справят по-добре.

— Чист — заговори Ерекала, — както ясно сочат ученията на Вълците, на всяко ново поколение се дава нов шанс. И всеки път те просто продължават престъпленията на своите бащи и майки. „От удара, който нанася невинното дете, до този, който опустошава леса, макар величината на жеста да е различна, страстта зад ръката не е.“ Така би заявило Дивото, ако разполагаше с думите, за да го изрече.

Очите на Спокойствие блеснаха в сенките.

— И ти не виждаш никаква самонадеяност в това?

Ерекала кривна глава.

— Чист, проявите на самонадеяност на Сивите шлемове на Периш са безкрайни. Но все пак, ако не можем да разберем страданието на невинния — било то бебе или звяр, — какво заместват думите ни тогава, ако не онова, което не искаме да чуем, не искаме да приемем, за да не би да ни принуди да променим нравите си, нещо, което никога не ще сторим. Ако искаме да говорим от името на Дивото,

трябва да започнем с гласа на човешката съвест. А когато не се вслушваме в съвестта или когато я пренебрегнем, какъв избор ни остава?

— Явно ти харесва този дебат, Ерекала. Напомняш ми за добри дни... мирни дни. Добре, ще помисля какъв би могъл да е светът и всичко в него, ако съвестта бе нещо повече от шепнещ глас. Ако можеше да вдигне ръка в праведен гняв. И когато словесният бой се окаже недостатъчен, да може да стисне с тази ръка нечие гърло и да отнеме живота на престъпника.

— Най-голямата ни самонадеяност е, че ние сме тази ръка на съвестта, Чист — рече Ерекала.

— Ръка, държаща меч.

— И най-сетне изваден, да.

Спокойствие изпи бокала си и взе другия.

— И все пак вашите събратя хора — вашите *жертви* — неизбежно ще ви приемат като зло, като ужасни убийци на невинното — всъщност самото понятие за вина и невинност би загубило значение в очите им.

— Щом трябва да бъдем зло, просто ще балансираме злото, което ни се противопоставя.

— В търсене на... отрицание. — Спокойствие се усмихна.

— Сестра Благоговение ни накара да коленичим, Чист. Но не сме толкова наивни, че да дойдем при вас с очакване за нещо друго освен възможността да отдадем живота си в името на онова, което винаги сме вярвали, че е правилно. Вие ще ни използвате, докато не остане нито един от нас. Не беше нужно да принуждава перишите.

— Вярвам ти, Ерекала. И намирам в теб и хората ти много неща, достойни за възхищение. Ще съжалявам, че изпращам всички ви на смърт. Но, както може би разбираш добре, Дивото представлява заплаха дори и за нас, Форкрул Асасил, ако наистина бъде оставено да се развихри в света.

— Чист, с моите Троне на войната докарах в тази земя най-опасния ви враг. Добре знам какво предстои. Моята преценка — а съм убеден, че Смъртният меч и Щит-наковалня ще се съгласят — моята преценка, Чист, е, че в започналата вече война *всички ние* ще загубим. А с нашата загуба ще спечели Дивото.

Спокойствие помълча, впил поглед в перишкия командир. Неземните му очи не мигнаха. Най-сетне си пое дъх.

— Погрешно ли те разбрах, Ерекала? Прекосихте бойното поле... *за да помогнете в изравняването на везните?*

— Спокойно можете да ни изпратите на смърт, Чист. Ще ви чакаме от другата страна.

Спокойствие пристъпи към него.

— Добре познавам тези малазанци. Ще ги посрещна *с охота!*

— Смъртен меч Кругава застана пред адюнкта Тавори и положи меча си в ръцете ѝ. Пред *нея*, Чист, ние не коленичихме.

— Сестра Благоговение ви принуди да коленичите, помпозен глупако!

Ерекала кривна глава.

— Нима?

— Вие се съпротивлявахте!

— Чист, защо да се съпротивляваме? Забравяте, че ние дойдохме при вас, а не обратното.

Спокойствие му обърна гръб. Изпи и втория бокал.

— Утре удвояваме скоростта, командире. Ще ударим чуждестранната армия — убийците на сестра Опровержение. А вие, перишите, ще се хвърлите в битката и ще се биете, и няма да отстъпите. Дори да струва живота на всеки един от вас, врагът ще бъде унищожен.

— Точно така — отвърна Ерекала.

— Свободен сте.

Ерекала нахлузи шлема си и напусна палатката.

Сестра Благоговение закричи по билото над спеклата се вече орна земя. Виждаше къде брат Усърдие бе разположил каменни ограждения, гнезда на стрелци с арбалети, проходи и траншеи. Виждаше как е замислил да вкара противника в чувал до мъртвата зона. Тук бяха само предните ешелони и инженерният корпус на армията на Изповяданите. Другите бяха по-близо до града, където тиловите части можеха лесно да ги осигуряват.

„Каква армия. Петдесет хиляди само за това сражение, твърди брат Усърдие. А скоро ще дойдат още Сиви шлемове на Периш. Пет

хиляди тежка пехота, фанатизирани и изцяло подчинени на желанието ми — и на брат Усърдие. А около Шпила — още двадесет хиляди, окопани. Що за враг би се опълчил на това?”

Видя напред командира си, обкръжен от офицери и вестonosци. Колкото и да беше стар, брат Усърдие сякаш бе свалил от годините си покрай предстоящата битка. Щом се приближи, чу думите му към офицерите.

— ... ще гладуват — добре знаем колко неплодородни са южните земи. И изтощени, ще заложат всичко на едно хвърляне на зара: единствено, решително, отчаяно настъпление. Трябва само да ги задържим, докато енергията им се изразходи, защото щом свърши силата им, няма да имат нищо в резерв. И тогава, и само тогава, ще настъпим. А, сестра Благоговение. Добре сте дошла.

— Брат Усърдие. Всичко, което виждам тук, ме радва.

Той кимна признателно.

— Сестра, има ли някаква вест от сестри Смирение и Справедливост?

— Не, но това не ме безпокои особено. Всъщност доста добре можем да се справим и без тях.

Той се намръщи, но кимна мълчаливо.

Отдалечиха се от офицерите.

— Брат Усърдие — заговори тя, докато оглеждаше подготвителните дейности, — наясно съм за защитата на Шпила и за тази ваша главна армия. Къде са резервните ни войски?

— Сестра Свобода и брат Гроб командват дващест хиляди колансийска пехота, разположени на десет левги на запад. В тяхна подкрепа брат Възвишеност командва петнайсет хиляди помощни Изповядани. Тези обединени сили са разположени така, че или да реагират на пробив от страна на врага, държащ крепостта, или да ударят на юг и да влязат в бой с идващия насам враг — в случай, че предвидим необходимост от тях, каквато не предвиждам. — Млъкна и Благоговение видя, че вниманието му е насочено надолу по склона, откъдето бързо се приближаваше ездач.

— Идва вест — рече тя. — Спешна.

— От южните ми външни патрули, сестро.

Конят на Изповядания бе плувнал в пяна и когато ездачът дръпна юздите, се олюля и едва се задържа на крака. Мъжът, подгизнал от пот,

слезе и застана пред Усърдие.

— Инквизитор... — почна задъхано.

— Момент — спря го Усърдие. — Виждам, че си препускал бързо, Изповядан, а такива усилия изтощават несъвършените ви тела. Съвземи се и когато си готов, започни.

Мъжът вдиша дълбоко десетина пъти, после заговори:

— Инквизитор, предавам донесение. Шест дни на юг, приближава се армия.

— Големината на тази армия?

— Може би седем хиляди, Инквизитор.

Усърдие махна на един от офицерите си да се приближи.

— Разводнен Хестанд, подгответе един конен ескадрон и пълен обоз — вода и храна за поне три легиона. Трябва бързо да пресрещнем армията, идваща в момента от юг. Тези чужденци са наши съюзници, сухопътният елемент на Сивите шлемове на Периш. Отнесете се към тях с уважение, Хестанд, в името на живота ви.

— Слушам, сър. Ще занеса ли послание от вас?

— Едно просто „добре дошли“ ще е достатъчно, докато се срещнем лично. Те обаче със сигурност ще имат сведения за вражеското разположение и това искам да чуя незабавно. Вземете със себе си пълен кадър вестноосци и коне.

Разводненият отдаде чест и напусна.

Сестра Благоговение въздъхна.

— Скоро значи. — Помълча, след това заговори: — Трябва да е ясно, братко, че Сърцето трябва да се пази над всичко друго. Знаем добре, че боговете се сбират и че със сила или хитрост ще се опитат да ни отнемат този орган. Не успеят ли, ще се опитат да го унищожат.

— Никой не може дори да се надява да се доближи, сестро. Силата на Акраст Корвалайн им се опълчва и така ще бъде. Единственият възможен път до Сърцето е чрез смъртните им слуги.

Тя обаче се боеше, че нещо ѝ се губи. Нещо... *съдбоносно*.

— Аз ще бъда при Сърцето. Няма да го оставя.

— Разбрано, сестро Благоговение. Така ще имате прекрасна гледка към сражението тук и бихте могли да разпознаете победата ни на бойното поле преди самите нас.

— Но ако видя поражение, братко, със собствената си ръка ще унищожа Сърцето.

— Благоразумно.

„Достатъчно ли е? Какво друго мога да направя? И защо... защо това внезапно безпокойство?“ Загледа се на юг, присвила очи.

— Защо, братко, се натъкваме сега на такава съпротива? Още година, може би две, и Акраст Корвалайн ще е с такава мощ, че да господства над този свят. И тогава бихме могли да развихрим праведен съд над всяка земя, в очистителен гняв.

— Падналият бог им е влял сила, сестро Благоговение. Не можем да определим как точно, след като е окован и отслабен, но оставам убеден, че тъкмо той е зад тази игра.

— Може би е точно така, както трябва да е — разсъди тя. — В края на краищата веруюто му не е ли самата антитеза на нашето? Несъвършеното, безпомощното и безнадеждното... дръзва да се опълчи на святото съвършенство. Нищият духом срещу несломимия духом, ощетеният срещу съвършения. Това, което ме изумява, брат Усърдие, е дързостта им да мислят, че биха могли да ни надвият! Преди да са се появили още, ами, заради самите си съмнения и взаимно недоверие те вече са загубили.

Мършавото лице на Усърдие се сви в лека усмивка.

— „В една война между фанатици и скептици фанатиците печелят винаги.“ — Видя, че тя се намръщи, и сви рамене. — В дворцовите подземия, сестро, архивистите ни се натъкнаха на древен ръкопис на Джагът. „Лудостта на Готос“. Отделих време да се запозная лично с особената му перспектива.

Тя му отвърна с гримаса.

— Фанатизмът, брат Усърдие, е убежище за заблуди. Макар за други да изглеждаме не по-различни от фанатици, все пак сме фундаментално различни, защото каузата ни е справедливост отвъд нас самите, отвъд нашата раса дори. И при все че ние, Форкрул Ассаил, можем само да се домогваме до съвършенството, справедливостта е извън нас и съвършенството ѝ не може да бъде оспорвано.

— „Когато от мъдростта капе кръв, глупците триумфират.“

Благоговение го погледна рязко.

— Разпоредете се тези ръкописи да бъдат изгорени, брат Усърдие. Това е заповед, не молба.

Той се поклони.

— Ще бъде сторено незабавно, сестро Благоговение.

— И не желая да чувам повече за тази „Лудост на Готос“, ясна ли съм?

— Да, сестро Благоговение. Простете ми.

Бедрата ѝ потръпваха от старата болка. „Стигнахме чак дотук. Но най-сетне спираме и даваме отпор. И се превръщаме в опорната точка на света. А къде ще се намери справедливостта, ако не на опорната точка?“ От работните групи се вдигаха облаци прах и се носеха над позицията им. Щипането в очите и горчивият вкус в устата я принудиха да се обърне.

— Продължавайте, брат Усърдие.

Залегнал в изсъхналите треви и загледан в огромния лагер, проснал се долу в равнината, Сторми изруга тихо, бръкна под корема си и измъкна острия камък, който му убиваше. Геслер до него се почеса по носа и рече:

— Зловещо изглежда, а?

Отряд периши бяха подкарали свои другари — обезоръжени и по долни дрехи — към един изкоп, от който копачите вече излизаха. Накараха ги да застанат в редица пред изкопа и да коленичат. Блеснаха мечове. Главите се изтъркаляха и телата паднаха.

— Това обяснява защо Бент и Роуч се побъркаха вчера над ония могили — изсумтя Геслер.

Сторми въздъхна.

— Ако практикувахме това, вместо да спорим непрекъснато, Гес, вече щяхме да сме се убили един друг хиляда пъти.

— Някои мразят, когато забавлението свърши.

— Именно.

— Слушай — заговори Сторми след малко. — Набутахме се в тези говна — трябваше да направим както казва Гу'Рул и да ги изколим всички, като почнем с Танакалаян.

— В най-лошите си моменти Кругава сигурно щеше да се съгласи. Ако не я държахме изкъсо, рано или късно щеше да слезе долу и да го направи лично — измърмори Геслер. — Но все пак е погрешно. Не е... тактическо.

— О, хайде пак. Върховен Първи Юмрук Меч Фукльо Геслер Велики пак ни говори за тактика. Ще се обзаложиш ли, че останалите

периши не чакат вече в столицата на Ассаил? Тъй че вместо да свалим пет хиляди Сиви шлема тук и сега, ще трябва да свалим два пъти повече след седмица. Какъв тактически смисъл има в това?

— Кругава смята, че може да ги освети, Сторми. Но сега не е моментът.

— Тя мисли, че и слънцето залязва в задника ѝ всяка нощ и излиза от устата ѝ всяка сутрин. Тя е смахната, Гес. Виждаш го, нали? Луда е като котка с пет очи и един мустак...

— Тихо... коя е онази там?

— Коя? Къде?

— Онова момиче.

Сторми замълча и се загледа. Видя как Танакалаян се приближи към момичето и се слича, когато коленичи пред него. Бяха твърде далече, за да ги чуе, но ако се съдеше по жестовете ѝ — сочеше към траншеята, където бяха хвърлили телата и главите, — беше недоволна от нещо. И четеше конско на онова изменническо говно.

— Тя трябва да е — рече Геслер. — Онази, за която ни каза Фейнт.

— Дестраянт — изсумтя Сторми. — Но въпросът е как, в името на Гуглата, се е озовала тук?

— През лабиринт. Изплюта е от Вълците.

— Ако Кругава ще трябва да се разправя с някого, ще е тя.

— Може би си прав, Сторми. — Геслер изпълзя назад по склона и се надигна. След малко Сторми се хлъзна до него. — Това е. — Геслер изтри пръстта от дланите си. — Вълците на войната, а? Защо тогава тази армия се държи все едно, че изобщо не знаят, че сме на половин ден зад тях?

Сторми се почеса по брадата.

— Вълците преследват в лова. Не са преследваните.

— Освен от нас, хората.

— Все пак може би просто не им е хрумнало да погледнат назад.

— Тъй че адюнктата може би беше права. Тази армия на К'Чаин Че'Малле е готова да се забие като нож в средата на масата.

— По-скоро сме като змии в тревата и от зъбите ни капе шибана отрова. — Сторми се усмихна горчиво. — Още ли си възбуден, Смъртен меч?

Очите на Геслер бяха блеснали.

— А ти?
— Тц. Няма начин да не оплескаш всичко.
— Благодаря.
— Просто кротувай, Гес. Само за това моля.
Геслер го погледна невярващо.
— Точно от теб ли го чувам, Сторми?
— Повече съм закоравял в боя от тебе напоследък, Гес. Много мъдрост насъбрах в тежки уроци.
— Ама ти сериозно ли говориш?
— Това закоравелите в боя ветерани винаги говорим сериозно. Дай да се връщаме в лагера. Устата ми се напълни със слюнка от мисълта за плесен от подмишница и пълна халба със сок от жлеза.

„В сърцето му има измяна.“ Сеток гледаше телата на обезглавените братя и сестри, чувстваше гнева на Вълците и се мъчеше да овладее дивата им ярост. Присъствието на боговете-зверове в нея напираше навън като безразсъдна буря и тя отново и отново усещаше, че е на ръба да се удави в пороя ѝ. „Аз съм Сеток. Оставете ме да бъда вашият глас! Сляпата ярост е безсмислена — колкото и да е справедлива каузата ви, трябва да има човешки ум, който да ни поведе всички в предстоящата война.“

А точно това не разбираше Танакалаян. Или може би най-много се боеше от него. „Трябва да сме свободни да говорим — всички ние. Трябва да сме свободни да възразяваме, да спорим — дори Вълците не разбират това. Виж тези тела — те възразиха срещу жестоката бързина... и срещу други неща. И на първо място изразиха страха си за готовността на приятелите си войници — тази армия е изтощена.“

Обърна се на юг и присви очи към тревистия хребет отсреща. „Ако връхлетят сега, тези воини гущери, ще паднем като мириди. Ако връхлетят сега, ще трябва да разбудя Вълците. Но... стъпките на боговете по земята ще задумкат като бойни барабани. Силата привлича сила — много скоро и от много далече.“

„Все пак... Питам се. Защо не нападат?“

Обърна се и видя приближаващия се Танакалаян. „Още публика. Да го накарам ли отново да падне на колене и да го унизя? Не. Това

може да почака.“ Тръгна, за да се отдалечат от лагера и да не ги чуе никой. „Все пак... измяна в сърцето му.“

Мъжът заговори още преди да я е настигнал:

— Дестраянт, трябва да разбереш. Ние, перишите, се подчиняваме на строги правила на поведение. Точно тази дисциплина ни дава силата.

— Унищожаваш тази армия, Щит-наковалня.

— К'Чаин Че'Малле...

— Вече са ни настигнали.

Очите му се разшириха, но този път поне не оспори думите ѝ.

— Вълците трябва да се пратят срещу тях, дестраянт! Не можем да се надяваме да...

— След като войниците вече едва стоят на краката си, да, прав сте: не можем.

Мъжът се стегна.

— Тази заплаха не излизаше от ума ми, дестраянт. Надявах се, че К'Чаин Че'Малле ще се задоволят само да придружават ледериите и войниците на Болкандо. Но знаех, че не мога да излагам на риск живота на своите братя и сестри с това предположение. Точно затова подкарах войниците си така бързо — трябва да стигнем до Форкрул Ассаил колкото се може по-скоро.

— Но не успя, Щит-наковалня. Колко радушно ще ни посрещнат Ассаил според теб, когато пристигнем с вече полумъртва армия?

Той пребледня и Сеток видя озлоблението в очите му.

— Нямах избор.

— Ти си нетърпелив, Щит-наковалня. Тържествуваше в измяната си и така разкри твърде скоро истинския си нрав — предишните ви съюзници вече знаят истината за теб. И са имали време да пригледят тактиката си.

— Това е по вина на Кругава! Всичко!

— Повече екзекуции няма да има, Щит-наковалня. Още по-лошо — ти им отказа да им дадеш прегръдката си и това превърна титлата ти в подигравка. Гледам те и вече виждам пътеката, която те е повела към Форкрул Ассаил.

Лицето му потъмня от възмущение.

— Какво означава това? Заклет съм на Вълците на Зимата!

— Опиянен си от чувството за справедливост, Щит-наковалня, и при все че си въобразяваш, че вървиш по права пътека, всъщност залиташ и лъкатушиш. Сега стоиш пред мен, заблуден в праведността си, а пътят, който си извървял... — махна назад към траншеята, — е осеян с труповете на невинни.

— Заблудите не са мои, дете — изръмжа той.

Сеток се усмихна.

— Продължи. Заинтригувана съм.

— Наистина ли вярваш, че можеш да устоиш на волята на Форкрул Ассаил? Ще бъдем смъкнати на колене — но не така трябваше да бъде. Техните цели са нищожни в сравнение с нашите. Въпреки всичките им претенции, дестраянт, истината е, че възнамерявах да ги *използвам*. Настояват да коленичим? Така да бъде. Няма значение. Вълците са слепи за всичко това — ние мислим по непонятен за тях начин и тази игра няма да бъде спечелена с олигавени челюсти и необуздан гняв. Срещу нас това *никога не е действало*. Не, Вълците на Зимата по-добре да се крият в гората, в тъмните сенки. Да оставят на нас да направим каквото трябва и когато всички играчи бъдат отслабени, тогава ще дойде времето нашите богове да нападнат — в края на краищата не правят ли точно това вълците в дивото?

— Танакалаян — каза Сеток, — съгласна съм с тебе. Но, уви, не мога да избирам моментите, когато боговете говорят чрез мен. Няма да имам власт над силата им, когато тя отнеме волята ми. Техният гняв ще надделее и няма да виждат нищо друго освен кръв.

— Така не се води война.

— Знам.

Той пристъпи напред, изведнъж обнадежден.

— Тогава трябва да действаш с мен, дестраянт! Можем да спечелим — да спечелим истински! Предупреди Вълците — ако се проявят в близост до Форкрул Ассаил, ще бъдат *убити*. Или още по-лошо, поробени.

— Тогава застани сега пред мен като истински Щит-наковалня. Не ти е дадено да съдиш, нито да отричаш своите братя и сестри. И над всичко, не ти е дадено да отнемаш живота им.

Танакалаян посочи назад към телата в траншеята.

— Щяха да дезертират, дестраянт. Щяха да се върнат при Кругава и да й занесат жизненоважна информация. Престъплението им

беше измяна.

— Те се опитаха да издигнат нов Смъртен меч — отвърна тя. — Потърсиха ветеран, който да ги командва на бойното поле. Ти ги уби заради лична обида, Танакалаян.

— Нещата са по-сложни. Ти не разбираш.

Тя поклати глава.

— Изправен си пред криза, Щит-наковалня. Войниците ти са загубили вяра в теб. Съдбоносно е да разбереш — ако не бях аз, тази армия щеше да се върне при Кругава.

— Хвърли Вълците срещу К'Чаин Че'Малле — спечели ни времето, което ни трябва.

— Не.

— Защо?

— Защото те отказват, Щит-наковалня.

— Но... защо?

Сеток сви рамене.

— К'Чаин Че'Малле никога не са били врагове на зверовете. Никога не са се чувствали толкова несигурни, че да изпитват нужда да избиват всичко наоколо. Никога не са били толкова уплашени, толкова невежествени, толкова... жалки. Вярвам, че Вълците не гледат на тях като на заслужаващи избиване.

— А ще премислят ли, когато онези гущери ни нападнат?

Тя впи поглед в него.

— Какво ще видят вълците обаче? К'Чаин Че'Малле ще избиват... хора.

— Но ние, перишите, трябва да сме техните мечове на възмездието!

— Значи можем само да се надяваме да не се изправим срещу К'Чаин Че'Малле на бойно поле.

— Не разбираш ли необходимостта, бремето над нас, дестраянт? Трябва да стоим в сянката на Форкрул Ассаил. Трябва да сме свободни да *избираме* къде и кога да се бием, срещу кого да се изправим. Да оставим Ассаил да вярват, че ни държат оковани и покорни, нетърпеливи да загинем в бой дори.

— Крепиш всичко на ръба на ножа, Щит-наковалня.

— Ние сме Сивите шлемове, дестраянт. И *ще* служим на Вълците.

— Разбира се.

— И точно затова трябва да продължим марша с тази скорост — да не оставим на гущерите време да помислят какво да правят с нас. А ако ни подгонят чак до армията на Ассаил, в мига, в който тези древни врагове се видят едни други...

— Трябва само да се отдръпнем встрани.

Той кимна.

Сеток извърна очи. „Може би. Това ли е измяната, която усещам в Танакалаян? И ако не мога да се съглася с методите му, трябва ли да отхвърля намеренията му? Но играта, която иска да играе... между такива убийствено опасни врагове... възможна ли е?“

„Не, по-скоро се запитай следното, Сеток: каква алтернатива имаме?“

Погледна го. Той не беше помръднал. Гледаше я и на лицето му бе изписана сляпа нужда.

— Достатъчно умен ли си за това, Щит-наковалня?

— Не виждам никакъв друг начин, дестраянт. — Помълча разколебан, после добави: — Всяка нощ се моля на Вълците на Зимата...

Тя отново извърна очи — този път окончателно.

— Напразно си губиш дъха, Щит-наковалня.

— Какво?!

— Те не разбират богомолците — отрони тя и затвори очи. — *Никога не са ги разбирали.*

Отново залиташе объркан и без посока. Тъмнина и непоносим натиск, бесни течения, които се мъчеха да откъснат плътта от костите му, и от всички страни — полузаровените отломки от изгубените. Препъваше се в изгнили греди от разбити корпуси, краката му изритваха избелели кости, които блясваха и кръжаха сред млечнобели облаци. Зацапани със сол амфори, калаени и оловни слитъци, стотици разпръснати кръгли щитове, бронзов обков върху разпадащо се дърво. Обковани сандъци, натрошени и изсипали драгоценните си камъни и монети — и навсякъде останки от морски същества, безчувствените им тела довлечени до дълбините, а дъждът отгоре не секваше.

Брис Бедикт познаваше този свят. Поредният сън ли бе това? Терзание от спомените му? Или душата му най-сетне се бе завърнала в това място, което щеше да се научи да нарича свой дом?

А над всичко, най-големият натиск, който изпитваше, единствената сила, която нито здравината на краката му, нито твърдата упоритост на волята му можеха да понесат, бе от тази необятна, опустошителна самота. „В смъртта пристъпваме сами. Последното ни пътуване става в самотност. Очите ни се напрягат, ръцете ни опипват — къде сме? Не знаем. Не можем да видим.“

Това бе всичко, от което се нуждаеше. Всичко, от което се нуждае всеки. „Ръка, която да хване нашата. Ръка, която да се протегне от сумрака. Да ни посрещне, да ни увери, че нашата самота — тази, която сме познавали през целия си живот и срещу която сме се борили с всеки дъх, който поемаме — че тази самота най-сетне е свършила.“

„За да се превърне смъртта в най-драгоценния дар от всички.“

Хиляди мъдреци и философи отчаяно бяха стягали пръсти около гърлото на това... това единствено нещо. Било със свити от ужас сърца, било с предизвикателен вик. „Кажни ни — покажи ни доказателствата си. Кажни ни, че забравата има лице, а на него — извивката на усмивка, благословът на разпознаването. Твърде много ли е да молим за това?“

Знаеше, че това е тайният ужас, затаен зад всички вери. Изборът да вярваш, когато да *не вярваш* носи ужаса на безсмислеността, когато животът е изпразнен от цел, всички надежди са изтървани, изпаднали от ръката, оставени да потънат в гъстата кал — „а тинята се сипе отгоре на дъжд, докато всичко не бъде погребано“.

„Познавах един, който проучваше вкаменелости. Беше го превърнал в цел на целия си живот. Говореше с голяма възбуда за нуждата си да разреши загадките на далечното минало. Това направляваше живота му десетилетия наред, докато в една изповед, написана в нощта, когато посегна на живота си, накрая не изрече истината, която най-сетне бе открил. «Открих тайната, единствената тайна, която е миналото. Тайната е тази. В историята на този свят съществуват повече форми на живот, отколкото бихме могли дори да си представим, още по-малко да възприемем. Те са живели, умирали са и малкото, което остава от тях, ни казва само, че са съществували

някога. И тук се крие тайната, ужасната тайна. Всичко е за нищо. Нищо освен парчета кост. Всичко... за нищо.»“

Не беше никак трудно да се проумее как това заключение води до самоубийство.

Но тогава видя пред себе си познато лице, там, в изтерзаните си спомени или в сънния свят — което и от двете да беше. Техол, и онзи поглед в очите му, който можеше да видиш в мига преди да плюе в лицето на всеки съществувал бог, за да мине след това на мрачните мърморковци, философи и чорлави поети. „Майната им на всички, Брис. Никой всъщност няма нужда от оправдание, за да се откаже от живота, и на всичките ония, които слушаш, просто им тегли по една майна. Да се предадеш е лесно. Да се бориш е трудно. Братко, помня как веднъж прочетох за убийствени мечове, които в мига на битката вият от смях. Какъв по-добър символ на човешкото непокорство от това?“

„Да, Брис, помня го онзи събирач. Той сбърка, и то много. С онази тайна, която откри, той всъщност имаше избор. Отчаяние или възхита. Кое от двете би избрал ти? Колкото до мен, гледам идиотизма и безсмислието на съществуването — и как мога да не се възхитя?“

„Всяко същество умира, братко — знаеш го много добре. Готов съм да се обзаложа, че всяко едно от онези същества се отправя в мрака с присвита и плаха душа, без да знае какво го чака. А защо ние, умните същества, да сме уникални? Смъртта ни изравнява с хлебарките, с плъховете и със земните червеи. Вярата е нещо повече от това да обърнем гръб на бездната и да се престорим, че я няма, Брис. Така се изкатерваме над хлебарките, на върха на стълбата, момчета! И точно в тези седем-осем стъпала е цялата разлика! Десет? Десет да са, добре. Тук горе боговете най-сетне могат да ни видят, нали?“

„Помниш ли онзи, другия мъдрец, който каза, че душата се отнасяла от тялото от личинки? Смажеш ли личинка, убиваш душа. И проклет да съм, но трябва да изпълзят далече, тъй че боговете са им дали криле, та да ги отнесат нагоре в небесата. Странно логична теория, не мислиш ли? Та докъде бях стигнал, братко?“

„По-важното — ти докъде стигна?“

Лицето на Техол изчезна и Брис отново остана сам.

„Докъде стигнах ли, Техол? Доникъде.“

Препъна се, зашари слепешком с ръце, олюля се под невъобразимата тежест — твърде ефимерна, за да я смъкне от раменете си, и в същото време тежка като планини. А от всички страни тази непрогледна тъмнина...

„Но не... светлина ли е онова там? Онова...“

В далечината сред теченията проблясваше и гаснеше мъждукаща светлина на фенер.

„Кой?... Хей... виждаш ли ме?“

Протегнатата ръка, извивка на усмивка на добродушно лице.

„Кой си ти? Защо идваш за мен, ако не да ме благословиш с откровение?“

Странникът държеше фенера ниско, сякаш вече не го интересуваше къде стъпва и какво осветява, и Брис видя, че е Тайст Едур, сивокож воин, загърнат в опърпани кожи, които се полюшваха зад него като пипала.

Приближаваше се, стъпка по стъпка. Брис застана на пътя му и зачака.

Едурът стигна до него, вдигна глава и тъмните му очи се взряха в неговите. Устните му се раздвижиха, но не излезе нито звук, все едно бе забравил как се говори.

Брис вдигна ръка за поздрав.

Едурът я стисна и Брис изпъшка, щом воинът се наведе напред и отпусна върху него цялата си тежест. Лицето, изпито и прогнило, се приближи към неговото.

И едурът проговори:

— Приятелю, познаваш ли ме? Ще ме благословиш ли?

Когато очите му се отвориха, Араникт бе готова за него, готова за неподправения ужас, изписан на лицето му, за душата му, оголена и разтърсена до сърцевината си, и го притисна в обятията си. И разбра, в дълбините на сърцето си, че го изгубва.

„Назад. Тръгнал е по пътя си назад и не мога да го задържа. Не мога.“ Усети го как потръпва, а кожата му бе хладна на допир, влажна почти. „Мирише на... сол.“

Мина малко време, докато дишането му се успокои, и той пак заспа. Тя бавно се отдръпна от него, стана, загърна се с наметалото си

и излезе от палатката. Беше почти на разсъмване, лагерът бе затихнал като гробище. Високо горе Нефритените странници прорязваха огромна ивица през нощното небе, остри като готови да се спуснат надолу нокти.

Тя извади кутийката с огнивото и пръчка ръждивец. Да облекчи глождеция глад.

Тази земя бе съсипана, в много отношения беше дори по-зле от Пустинните земи. Навсякъде се виждаха следи от някога процъфтявал живот. Цели села бяха запустели, оставени на бурените. Пръстта по нивите бе издухана до камък и глина и не беше останало ни едно дърво — само пънове или тук-там дупки, където дори пъновете бяха изтръгнати. Нямаше никакви животни, никакви птици и всеки кладенец, който бяха огледали, всяко корито на поток, което низшите ѝ магове бяха разровили в опита си да извлекат вода от дълбочините, не даваше нищо повече от мътна тиня. Малкото им останали коне едва ли щяха да могат да стигнат дори до същинска Коланси. „А някъде напред ни чака добре отпочинала, добре нахранена армия.“

Дръпна силно от пръчката и погледна на изток към далечния лагер на Болкандо. Никакви огньове. „Няма да сме достатъчно. Не и за да направим това, от което се нуждае адюнктата, което поиска от нас. Може да се окаже, че цялото това пътуване ще свърши с провал и смърт.“

Брис излезе от палатката и застана до нея. Взе пръчката от пръстите ѝ и дръпна. Беше започнал да пуши ръждивец преди няколко седмици, може би за да успокои нервите си след кошмарите си.

— Почти мога да вкуся мислите на войниците ми — заговори той. — Ще трябва да убием и последните си коне и да ги изядем. Няма да е достатъчно — нямаме вода да сготвим свята яхния... ех, ако можехме да ядем мърша, можеше и да успеем.

— Още не сме свършили, скъпи. — „И те моля, умолявам те, не ми отвърщай с поредната тъжна усмивка. С всяка от тези усмивки усещам как се изплъзваш все по-далече.“

— Това, което най-много ги безпокои, е, че ставаме все по-слаби. Боят се, че няма да сме годни за бой.

— Перишите ще са още по-зле и от нас.

— Но те ще разполагат с няколко дни, за да се възстановят. А ние ще трябва да се изправим пред армията на Ассаил, Араникт.

Тя запали нова пръчка, после посочи с ръка.

— Ако цяла Коланси е такава, няма да *имат* армия.

— Кралица Абрастал ме уверява, че Коланси продължава да процъфтява — с това, което предлага морето, и с плодородната долина на провинция Естобанси.

„А всяка нощ кошмарите те отнасят. И всяка нощ лежа будна и те гледам: И мисля за всички други пътища, по които можеше да тръгнем.“

— Как я провалихме? — попита Араникт. — Какво повече можехме да направим?

Брис се намръщи.

— Това е рискът, когато повеждаш една армия към неизвестното. Всъщност никой разумен пълководец дори не би и помислил за такъв рискован акт. Дори при нахлуване в нови територии всичко се предшества от сериозно разузнаване, връзка с местните елементи, събиране на колкото се може повече информация: история, търговски маршрути, предишни войни.

— Значи без Болкандо всъщност щяхме да вървим слепешком. Ако Абрастал не бе решила, че е в интерес на кралството ѝ да се включи... Брис, да не би грешно да преценихме адюнктата от самото начало? Да не би да попаднахме в капана на предположението, че тя знае повече, отколкото всъщност знае, и че всичко, което се е наела да направи, наистина е постижимо?

— Зависи.

— От какво?

Той се пресегна и взе новата пръчка ръждивец.

— От това дали ще успее да мине през Стъклената пустиня.

— Кое е невъзможно.

Брис кимна.

— Да.

— Брис, дори адюнктата не може да *наложи* на малазанците си да постигнат невъзможното. Светът ни поставя физически граници и трябва да се примирим с тях, иначе тези граници ще ни убият. Огледай се — ние сме почти без храна и вода. А тази земя няма какво да ни даде, и както всички селяни са избягали или изгинали, така и ние сме изправени пред същата сурова реалност. Тази страна е унищожена.

Сякаш се бе загледал в небето.

— Баща ми не беше човек с въображение. Не можеше да разбере мен и Техол — особено Техол. Брат ни Хул, е, той в началото бе свършеният най-голям брат, но бе обявен за мъртъв в очите на татко. — Помълча няколко мига, докато пушеше, след което продължи: — Освен всички учители, които ни бяха натрапили, баща ни настоя да ни предаде единствения си урок. Дори това да ни убиеше, искаше да ни научи колко ценен е прагматизмът. Който, както съм сигурен, че разбираш добре, не е нищо повече от убедено признаване на реалността: на нейните ограничения, на изискванията ѝ и на потребностите ѝ.

Араникт кривна глава, зачудена от посоката на мислите му.

— Скъпи, от всички хора, които познавам, точно името на Техол не ми хрумва, когато мисля за *прагматизъм*.

— А за мен какво ще кажеш?

— Ти да. Ти си ненадминат майстор с меч в края на краищата. Хул така и не познавах, така че за него не мога да кажа.

— Значи заключаваш, че от тримата братя Бедикт само аз съм попил суровите уроци на баща ни по прагматизъм.

Тя кимна.

Брис отново извърна поглед, този път на югоизток.

— Колко далече е оттук брегът според теб?

— При добър марш — на три дни. Стига картите на кралицата изобщо да са точни.

— О, сигурен съм, че са точни — промърмори той.

— Вече е време да тръгваме — каза Араникт.

— Днес ще си дадем почивка, мила.

Тя го изгледа.

— Един ден почивка — точно в този момент — може да се окаже неразумно решение.

Брис захвърли пръчката, очите му проследиха огънчето.

— Преди да... си промени мнението за нещата, Техол стана най-богатият човек в Ледер, Араникт. Запитай се: как би могъл да постигне това, ако беше пълен провал в прагматизма? — Обърна се към лагера. — Днес изяждаме последната си храна и изпиваме последната си вода.

— Брис?

— Мисля да отида до лагера на Болкандо. Ще ме придружиш ли, мила?

— Кълна се в калта на боговете, жено! Какво правиш?

Абрастал вдигна очи.

— Не виждаш ли какво правя, Спакс?

Огнените ѝ кичури лежаха на купчина на пода на палатката. Беше загърната в одеялото си и гола отдолу, доколкото можеше да прецени. Загледа я, когато отново започна да реже дълги кичури с ножа си, и въздъхна:

— Виждам, че убиваш страстта ми.

— Добре. Крайно време беше. Никога нямаше да легна с тебе, баргаст.

— Не това е важното. *Желанието* ми носеше удоволствие.

— Това е жалко.

Спакс сви рамене.

— Аз съм грозен. Така се оправяме грозните мъже всеки един проклет ден.

— Спиш с дъщеря ми.

— Тя го прави само за да те ядоса.

Абрастал спря да реже и го погледна.

— И успя ли?

Спакс отвърна ухилен:

— Това ѝ разправям всяка нощ. За всичките ти клетви, за пяната на устата, за гнева и беса ти.

— Грозен и умен. Убийствено съчетание за мъж.

— И за жена.

— Какво искаш?

— Съгледвачите ми са се върнали от брега, ваше величество. С вести.

Тя най-сетне долови нещо в него, в тона му или в погледа му, защото бавно се изправи.

— Обкръжени ли сме, Боен главатар?

— Никакъв враг не е забелязан на фланговете, ваше величество.

— Тогава какво? Както виждаш, съм въоръжена и търпението ми се скъсява като косата ми.

— Видели са кораби. Рехава флота.

— Какви кораби? Под чий флаг?

— Ледерийски, ваше величество.

Изведнъж тя скочи. Косата ѝ бе остригана едва наполовина, но захвърли ножа. Одеятото се хлъзна надолу и Спакс зяпна великолепно то ѝ тяло.

— Ваше величество, бих могъл да се примиря с тази къса коса.

— Махай се оттук... и прати вестоносец до Брис.

— Не е нужно, ваше величество — за вестоносеца имам предвид. Двамата с Араникт идват към лагера.

Тя се заоглежда за дрехите си.

— Това е било планирано!

Спакс сви рамене.

— Вероятно. Но пък защо да не ни кажат? По съм склонен да мисля, че този жест е направен от краля, изцяло по негово решение.

— Може и да си прав — изсумтя Араникт. — Какво още са видели съгледвачите?

— Десанти, ваше величество. Батальонна сила, ледерийска пехота и помощни. И повече продоволствие, отколкото изобщо ще трябва за един батальон.

— Имперското знаме ли веят? Крал Техол ли ги командва?

— Не, само знамето на батальона, доколкото са могли да преценят съгледвачите ми. Във всеки случай едва предната нощ съгледвачите ми са разбрали, че ги следват ездачи. Те също скоро ще стигнат до нас.

Тя все още стоеше пред него в целия блясък на голотата си.

— Какво правиш още тук?

— Отговарям на въпросите ви, ваше величество.

— Приключих с въпросите си. Напусни.

— Още една подробност, които може би ще е ви е интересно да научите — каза Спакс. — Сред помощните, ваше величество, има воини Теблор.

Абрастал и Боен главатар Спакс ги чакаха пред палатката на кралицата. И двамата носеха пълните си регалии. Кралицата изглеждаше величествено, въпреки че косата ѝ от едната страна бе остригана, а Бойният главатар на гилките се бе накичил с оръжия и

носеше дълго до глезените наметало, направено от черупки на морски костенурки. „Какво значи това? Какво се е случило?“

Абрастал заговори първа.

— Принц Брис, изглежда, скоро ще посрещаме гости.

— Преди да сте запитали — отвърна Брис, — не беше уговорено предварително. Но последните вестоносци, които пратих до брат си, му съобщиха подробно каквото знаехме тогава за маршрута ни. По това време бяхме на десет дни преход в Пустинните земи.

— Все пак разчетът на времето изглежда... необичаен.

— Цеда на моя брат е в състояние да усети, дори от голямо разстояние, магически усилия да се търси подземна вода. — Кимна към Араникт. — Както знаете, легионните ни магове извършваха такива ритуали още откакто напуснахме Пустинните земи.

Абрастал отвърна мрачно:

— Вашият Цеда е могъл да ни проследи по извличането на вода от земята... докато си седи удобно в двореца в Ледерас? Очаквате ли да повярвам на това обяснение, принце? Дори един бог не би могъл да стигне толкова далече.

— Мм, щом казвате.

Вече чуваха тропота на коне от югоизток и лагерът на Болкандо изведнъж се раздвижи: изтощените, измъчени войници напускаха биваците си, за да се струпат около главния път между двете редици палатки. Извисиха се гласове и Араникт успя да види авангарда. Примижа към знамената.

— Ваше височество — обърна се тя към Брис. — Ледерии, да. Но не мога да разпозная хералдиката — кой батальон е това?

— Нов, доколкото виждам — отвърна Брис.

Батальонният командир вдигна ръка да спре отряда си, а след това препусна напред и спря на десет крачки от Брис и останалите. Слезе с дрънчене на броня, смъкна шлема си, пристъпи и коленичи пред принца.

— Идист Тенедикт, ваше височество, командващ Канцлерския батальон.

— Станете, командири — рече Брис. — Пристигането ви ни радва изключително. Идист Тенедикт... убеден съм, че знам фамилията, въпреки че в момента не мога да се сетя.

— Да, ваше височество. Баща ми беше един от главните кредитори на брат ви, един от първите, които пропаднаха в Деня на загубите.

— Разбирам. Изглежда обаче, че фамилията Тенедикт се е съвзела от... лошия късмет.

— Да, и кралят намери за уместно да ни възнагради, ваше височество...

— Чудесно.

— ... под формата на обществена служба чрез неговата нова програма за Задълженост към обществото, ваше височество. Като средния син и изправен пред малко перспективи, избрах да поема по военния път за моята обществена служба, докато останалите от фамилията Тенедикт се заеха да преустроят мизерното съществуване на бедняците на Островите.

Абрастал издаде някакъв звук, нещо средно между неверие и отвращение.

— Простете ми за прекъсването, командире. Трябва ли да разбирам, че кралят на Ледер, след като е разорил богатството на фамилията ви, е сметнал за уместно да изисква от вас обществена служба?

— Точно така е, ваше величество.

— Как *изобщо* може да е честно това?

Идист я погледна с лека усмивка.

— По въпроса за честността, кралице, крал Техол имаше много неща да каже на баща ми, а и на всички останали, които се облагодетелстваха от дълговете на други.

Абрастал се намръщи.

— От позиция на висша привилегированост намирам това за оскърбително.

— Точно това е идеята, ваше величество — отвърна Идист.

Брис се намеси:

— Командире, докарали сте не само себе си, но и продоволствие, прав ли съм?

— Да, ваше височество. Нося и писмено послание от краля, адресирано до вас.

— В момента у вас ли е?

— Да, ваше височество.

— Тогава, моля, прочетете ни го.

Младият командир повдигна вежди.

— Ваше височество? Все пак това е лично писмо и...

— Аз решавам, командире. Прочетете ми думите на брат ми, ако обичате. Високо.

Изведнъж мъжът започна да се поти и Араникт изпита внезапно съчувствие. Наведе се към Брис.

— Може би трябва да премислиш, мили. Това е брат ти все пак.

— Да, и?

— Ами той... понякога се изразява доста...

Принцът се намръщи.

— Ах, да.

Но Идист вече бе започнал:

— „Поздрави до принц Брис от крал Техол Единствени на Ледер. Прескъпи братко, успя ли вече да спиш с нея?“ — Благоразумно спря и погледна принца. От всички страни, от войниците, които можеха да чуват, до Абрастал и Спакс, се бе възцарила мъртва тишина. Араникт въздъхна и си запали пръчка ръждивец.

Брис — бе вдигнал ръка пред очите си — с безпомощен жест подкани Идист да продължи.

Все едно, можем да поговорим за това по-късно, но нека се знае, че като крал мога да ти заповядам да ми изложиш всяка подробност до най-последната, въ, подробност, като същевременно обещавам, че жена ми изобщо няма да чуе и една дума за това. Тъй като, както съм сигурен, че вече си открил, креватните приказки може да са опасни.

Но най-добре е сега да преминем към досадното официално съдържание, за да можем по-късно да се върнем на пикантните подробности. Чувствам се удовлетворен в очакванията си, след като открих, че жените наистина се увеличат в най-ужасно подробни дискусии за своите мъжлета, когато са в компанията на цицестите си приятелки, подканяйки танто за кукуригу, а кое танто може да е по-подканящо от кукуригуто?

Спакс избухна в груб смях, а после се присви неловко.
— Извинявам се. Такъв съм си, когато нещо ме втрещи.
Идист продължи:

Сега официално. Бъг сформира свой личен батальон, намери способен командир за него, а след това нае флота да превози въпросните подкрепления с цялото продоволствие, което успя да натика в трюмовете. А после, след моята прокламация за суверенитет на бедняците на Островите, събра всички теблори, които, странно, се стекоха да се включат в ледерийската армия с цел да придружат Канцлерската флота. Между нас казано, теблорите май са най-противоречивият народ, който съм познавал. Все едно, с всички тези Бъг направил това, Бъг направил онова, разбираемо съм изтощен и благодарно приемам съчувствието ти. Да продължа: батальонът сега има триста теблори в помощните си части. Вярвам, че някакво древно пророчество ги държи в напреднала фаза на възбуда.

Точно както собственото ми пророчество за твоя предстоящ любовен живот вече се е сбъднало (вярвам), поради което съм в напреднала фаза на възбуда — но не по неприличен начин, уверявам те. Би било извратено. Остави приказките за войни и кланета, братко, развърти ми един романс! Както съм затворен в двореца, окован за съпруга, можеш да си представиш отчаянието ми тук.

Съвсем честно, докато привеждам в практика нов период на аскетизъм тук в двореца, току-що открих грешката си да диктувам това послание на жена си. Тъй че ще използвам този момент, преди да избягам от стаята, да ти изпратя цялата си любов и да препредам най-топлите си поздравии до всеки друг, когото си поставил в неловкото положение да чуе това.

С най-дълбоки чувства, твой любящ брат, крал Техол

— Принц Брис — измърмори Абрастал, — имате съчувствието ми.

Брис въздъхна, а след това със забележително спокоен и твърд тон се обърна към Идист.

— Командире, кога ще пристигне батальонът ви?

— Вече идват, ваше височество. Оставих заповеди да се движат бързо през нощта и да стават преди залез, тъй че с малко късмет ще пристигнат вдругиден призори.

— Благодаря, командире.

На връщане към лагера на ледериите — Идист и отрядът му бяха на почтително разстояние зад тях — Араникт хвана Брис за ръката.

— Всички онези викове и смях — това беше от благодарност. Разбра го, нали?

Той се намръщи.

— Брис.

— Нарочно го прави, знаеш ли. Смята ме за прекалено сериозен — но пък аз, просто случайно, скоро ще поведе войниците му на бой. Изминахме дълъг път и търпяхме лишения, а врагът ни очаква, добре подготвен, отпочинал и вероятно дълбоко окопан. Този враг ще избере терена и най-лошото е, че вероятно ще ни превъзхожда многократно по численост.

— Нищо в думите му не хвърля светлина върху това — отвърна тя. — Но си личи, че се тревожи за теб. Тази помощ ни дава шанс да се бием.

— Знам. И, разбира се, съм благодарен — как бих могъл да не съм?

— Идист те предупреди.

Брис поклати глава.

— Не е писмото, Араникт.

— Не е ли?

— Това, което се случи току-що там, се е разиграло в ума на Техол още докато е диктувал на жена си. Знаел е, че ще поиска думите му да се прочетат на глас — брат ми е подъл и изключително безсрамен. Цял живот съм влизал в клопките му и това изобщо не ме притеснява. Всъщност дори се възхищавам на гения му. Всеки път.

Араникт се обърка.

— Брис, какво е тогава?

— Не мога да си спомня, Араникт — а съм се опитвал, — не мога да си спомня Техол да е казвал някога, че ме обича. И това само по себе си показва притеснението му, и то ме разтърси до дъно.

— Брис...

— Техол се бои, че няма да се видим повече. Въпреки всички досадни глупости се е доближил толкова до това да каже „сбогом“, колкото би могъл да го направи човек, без да използва самата дума. Тъй че, както сигурно можеш да си представиш, той ми липсва. Липсва ми ужасно.

Тя го стисна силно за ръката. Сякаш това можеше да помогне, след като знаеше, че не би могло. Но нямаше какво да му каже — умът ѝ бе празен след онова, което го бе пронизало току-що. „Той очаква да умре. Любимият ми очаква да умре.“

Фургоните с продоволствие влязоха в лагера и за първи път очите на Щит-наковалня Танакалаян се спряха на Форкрул Ассаил — или поне си помисли така, макар впоследствие да разбра, че мъжът е само полукръвен, Разводнен. Все едно, в него имаше нещо кошмарно — кожата, бяла като папирус, движенията му, ръцете, извити като змии, гъвкавите стъпки, мъртвешката студенина в светлите му очи.

„Това са най-опасните съюзници. Не съм сляп за презрението, което изпитвате към нас, щом видите окаяното ни състояние. Но ние ще се възстановим, и то бързо, и когато дойде време да направим нужното, ще сме готови.“

Видя, че Сеток стои отстрани, без да обръща внимание на Разводнения и офицерите му, пренебрегнала всички и всичко. Вълците ли я бяха стиснали в хватката си? Те ли гледаха сега от разноцветните ѝ очи? „Тя е пречка. Но вината не е нейна — Вълците са я взели, те я използват — момичето не е нищо повече от портал, а когато боговете решат да се проявят в този свят, ще изригнат направо през нея. Съмнявам се, че изобщо ще оцелее.“

„Ако потрябва, ще запечатам този портал. Ще попреча на Вълците да дойдат. Ще го направя, за да спася живота им.“

Значи молитвите му оставаха без отговор. С думите си тя бе дала ясно да се разбере, че всички жреци на Сивите шлемове са глупци, самозаблудени във вярата си, че могат да трогнат ума на Дивото. А

поколенията периши, дали живота си за Вълците... „прахосани. Всичката онази пролята кръв. И борбата за власт, драгоценните титли на Смъртния меч, Щита-наковалня, дестраянта, всички те не значат нищо.“

„И тук се крие най-жестоката истина от всички. В крайна сметка ние не сме по-различни от всеки друг култ, от всяка друга религия. Самоубеждаваме се в праведността на нашия път. Самоубеждаваме се, че ние единствени се придържаме към някаква неизменна истина. Сигурни в убеждението си, че всичко друго е прокълнато.“

„Но всичко това е било игра, осветеният от вярата терен за игра на борби за светска власт, на злостна амбиция.“

„В какво тогава да вярваме?“

Мислите му закръжиха на въртоп и го отнесоха все по-надолу и надолу... до Кругава. „Провидя ли всичко това? Реши ли, че личната слава е всичко, единственото, заслужаващо да се домогваш до него? Ти ли си решението, Кругава?“

„Дай последния си отпор. Умри, заровена до шията в почтеност, доблест и дълг — тези думи се веят на флаг, в три отсенки на червеното, и ти ще се притечеш към това знаме и ще умреш щастлива. Добре, Кругава, вече мога да те разбера. Не помага, защото все пак няма да те последвам. Но поне разбирам.“

Нямаха нужда от Сеток. Сивите шлемове щяха да са яростта на Вълците, гневът на Дивото, без риск за Вълците. „Да, това е война, но вие не идвате тук. Не в тази война. Иначе ще ви вземат. Дойдете ли, на този ден ще умрат богове.“

„Няма да го позволя.“

Осъзна, че е застанал между двете — между Кругава и Сеток, между профанното и святото, но на нито една от двете нямаше да даде прегръдката си. „На резеца на ножа, наистина. Аз съм Щитът-наковалня и моя и само моя е властта да дам благослов. Но ето ме, впримчен тук и отказващ да протегне ръце към която и да е от двете.“

„Изглежда, в края на краищата доблестната смърт ще е моята.“

— Щит-наковалня.

Обърна се и се озова срещу Разводнения командир.

— Да?

— Съветвам ви да отдъхнете и да се нахраните тази нощ. На разсъмване можем да започнем своя марш към Благословения дар...

— Извинете, накъде?

— Благословения дар е старото име на равнината, където чака армията на Коланси. Беше богата на жито земя.

Танакалаян се усмихна.

— Добре.

— Щит-наковалня.

— Да?

Разводненият кривна глава.

— Канех се да коментирам впечатляващата вежливост в поведението на войниците ви.

— Извинете ме — отвърна със стегнато гърло Танакалаян. — Разсеян съм.

— Разбира се. Брат Усърдие иска да узнае преследващите ви единствената заплаха ли са, която трябва да очакваме?

„Преследващите ни... но нищо не съм казал за К'Чаин Че'Малле. Нито на тебе, нито на никого от вас.“

— Вярвам, че да. Само че...

— Щит-наковалня?

— Има една армия на чужденци... но те решиха да преминат Стъклената пустиня. Мисля, че спокойно можем да допуснем, че са се провалили.

— Съгласен съм. Не усетихме нищо да посяга към нас от онази посока.

Танакалаян кимна.

— Съмнявам се, че изобщо бихте го усетили. Но се радвам на увереността ви в преценката, че Стъклената пустиня не може да се премине.

— Един момент, Щит-наковалня. Казвате ми, че не мислите, че бихме могли да усетим появата им. Защо?

Погледът на Танакалаян се зарея и отново се спря на Сеток. Сви рамене.

— Техният командир — тя е жена — владее меч Отатарал. Не че той би могъл да спаси... — Млъкна изведнъж, защото Разводненият вече крачеше към свитата си и ревеше команди на езика на Коланси. След малко трима ездаци обърнаха конете си и препуснаха в галоп на север.

Погледна към Сеток и видя, че е впила очи в него.

Щит-наковалня усети, че се поти, сърцето му заби бързо в гърдите.

— Само един меч Отатарал — промълви той, озадачен от явната тревога на Разводнения и притеснен от внезапното внимание на Сеток.

„Успокой се. Задръж се на резеца на ножа. Дишай дълбоко... дишай...“

22.

*Дори който е живял живот на скърби, ще помоли за
поне още ден.*

Молитви на осъдените
Имперски архив на Коланси
Анонимен

Смирение стоеше вцепенена, извърнала очи на югоизток. Небето бе празно, безоблачно, синьото отмито и обагрено в зелено от Странниците. Празно, и все пак... „Смърт иде. Виждам път, съграден от кости и прах, път, прорязал плътта на земята. Иде със скоростта на вятъра. Иде в сянката на... богове на бездната!“ В душата ѝ изригна смут. След него — ужас и страх. „Коурабас! Неокована! Но защо? Кой би направил такова нещо? Кой е призовал тази сила?“ За миг отново усети неумолимата тежест на камъка, който някога я беше пленил — усети задушавания ужас от това, че не може да раздвижи крайниците си, тъмнината и ужасната, ужасна самота. И разбра какво е това. Разбра усещането, животинския ужас. Паниката. „Не! Никой няма да ме вземе отново!“

Помъчи се да се овладее.

„Коурабас. Ти си освободена — усещам горчивото ти ликуване. Навярно аз единствена мога истински да го разбера.“

„Но те ще дойдат за теб. Не можеш ли да ги усетиш? Елейнт са на този свят. Те ще те убият.“

„Не ни търси. Не пронизвай кожата на Акраст Корвалайн. Не трябва да бъдем наранени — не сега, Коурабас, Моля те.“

Но знаеше, че такова същество не може да бъде вразумено. От мига на сътворяването му драконът Отатарал бе обречен на вечна болка и гняв. Бе дарен с несравнима мощ, но все пак тази мощ бе отрицание. Единствената храна на Коурабас бе магията, но самият

живот бе проява на магията, тъй че тя убиваше всичко, което докоснеше. Единствени Елейнт притежаваха волята да устоят на това.

„Такава... самота. Мъката на съществуването... така неумолимо в своето отхвърляне. Да, Коурабас, бих могла да погледна в очите ти. Без да мигна. Защото знам истината за твоя смут.“

Знаеше, че не може да отклони дракона от гибелния му път. Братята и сестрите й нямаха представа какво се носи на криле сега към тях, а срещу дракона Отатарал... „всички може да загинат. Благоговение, Усърдие, Спокойствие... всички мои чисти братя и сестри. И всичко, което се стремяхме да постигнем, ще бъде унищожено.“ Не, не можеше да спре Коурабас.

„Но мога да отмъстя за смъртта на братята и сестрите ми.“

Бивакът й бе на три дни от вързаното тяло на Крадеца на живот. Три дни от оръжието, годно да се противопостави на дракона Отатарал. „Икариум. Ще те събудя. Ако Елейнт се провалят — ако не дойдат навреме, — ще оставя Коурабас на теб.“

Двамата щяха да се издирят един друг — нищо друго не можеха да сторят. „Драконът е отрицание. Но Икариум е отворена рана в самия Хаос. Когато същността му се разбие, когато тъй нареченият му гняв се развихри, той е само един проводник, портал. Точно затова не може да бъде спрян — той дори не съществува. Ще се сразиш ли със самия хаос? Невъзможно.“

„Ще се сблъскат и тази битка ще унищожи света.“

„Добре.“

„Дори сестра Благоговение не разбира: има повече от един път към справедливостта.“

И тя тръгна.

Писъкът на земята под нозете й вече достигаше до сетивата й — можеше да усети трусовете от ударите, които й се нанасяха. Внезапното излиняване, изригващата прах, огромните цепнатини, разтварящи се под Коурабас. „Където тя премине, няма да има живот. Където тя премине, всичко живо ще умре.“

„Елейнт, намерете Коурабас. Убийте дракона Отатарал. Само това искам. А сетне може да се спазарим, защото ще имам Икариум — ще имам сила от хаос, неотстъпваща на вашата. Можем да постигнем съвършен баланс, в свят, прочистен от досадни богове... представете си какво може да бъде постигнато!“

„Можем да дадем на наследилите го истинска свобода и можем да гледаме как с всяко свое деяние сами увисват на бесилото. Никакви богове, които да винят, никакви извинения, които да трупат, никакви лъжи, зад които да се крият. Такъв блестящ свят ще бъде! Такова добродетелно място — място, където справедливостта бди, без да мигва.“

„Можем да споделим един такъв свят, Елейнт.“

Изкачи склона и видя две фигури, застанали на пътя ѝ.

Т’лан Имасс.

Древен гняв лумна нажежен до бяло в Смирение. Паниката също отново я прониза, но тя бързо я потисна.

— Нима ще посмеете?

В отговор те приготвиха за бой каменните си оръжия.

— Той е мой!

— Не е ничий, Форкрул Ассаил — каза женската. — Върни се.

Смирение се изсмя горчиво и затърси със силата си.

— Не усещам други на тази земя, нито във ветровете — само вие двамата сте. Трябва да сте глупци, ако си мислите, че можете да ме спрете. Задържах Каменното стълбище срещу стотици от расата ви. *Сложих край* на войната им.

Двамата Т’лан Имасс се разделиха, за да я нападнат от двете страни. Огромният мъжкар надигна покрития с кремъчни късове костен боздуган, а женската стисна дръжката на каменното си копие.

Смирение се задвижи с изумителна бързина: скочи към женската и тялото ѝ се изви, за да избегне забиващото се към нея оръжие. Едната ѝ ръка прониза гърдите на немръщия воин и натроши ребрата му, другата замахна към лицето на женската, сграбчи долната челюст, дръпна и я откъсна.

Изви се, за да избегне замаха на оръжието на мъжкия, и с едната ръка, вече вкопчена в гръбнака на женската, я завъртя, надигна я от земята и я запокити на пътя на мъжкаря. Докато залиташе, той замахна с боздугана. Форкрул Ассаил блокира костената дръжка с китките си, а после се извъртя срещу него и го удари с ръце от двете страни на долната челюст. Силата на удара скъса прешлените на врата му и черепът излетя във въздуха.

Докато огромният обезглавен воин рухваше, Смирение отново се хвърли срещу женската, която немощно се опитваше да се изправи.

Форкрул Ассаил сграбчи дясната ѝ ръка, отпра я от рамото, замахна с нея като с тояга и я стовари в слепоочието ѝ.

Т'лан Имасс се олюля.

Смирение удари отново и плочките на черепа се разцепиха. Трети удар разби лицето на женската и тя падна. Форкрул Ассаил пристъпи и с носа на ботуша си обърна Т'лан Имасс на гръб. След това заудря с ръката по онова, което бе останало от лицето и черепа. На деветия удар костта на ръката се счупи. Смирение я захвърли отвратно и продължи с петата на ботуша си.

Тъпчеше и тъпчеше омразното лице.

Накрая спря, огледа се и тръгна отново по пътя си.

„Такъв блестящ свят ще бъде.“

Килмандарос бягаше. Не можеше дори да си спомни кога бе побягнала, кога бе нахлула в първия от безбройните лабиринти. Земята, по която тичаше сега, беше унила, обезцветена — корава неравна глина, разровена от хиляди копита. Две малки луни пълзяха по нощното небе.

На половин левга напред видя хълмове от червен пясък, вълнисти и плъзнали към хоризонта. Нямаше място, където да се скрие — никакви пещери, никакви гори — трябваше бързо да напусне това селение. И все пак... Килмандарос погледна назад през рамо.

Буря от мрак, кипнал и погълнал половината небе.

„Близо! Близо!“ Дъхът раздираше гърлото ѝ. Сърцата ѝ туптяха като гръм от сблъскали се буреносни облаци. Разкъравените ѝ ходила щипеха, мускулите ѝ пареха като киселина.

„Къде? Къде да се скрия?“

— Направих нещо ужасно. И сега ще платя — заради Ерастас! Той е виновен, не аз! Не исках да бъде освободена — кълна се!

Наближи склона на най-близкия хълм, гладък откос червен пясък — как го мразеше това място!

— Ужасно. Ужасно!

Мракът горе закипя. Килмандарос извика, залитна и спря, обърна се рязко, вдигна ръце нагоре...

Той удари от небесата.

Криле като пламъци от нощ. Чудовищен блясък на сребристи очи. Нокти, които се впиха в раменете ѝ и я надигнаха от земята.

Килмандарос изпищя, юмруците ѝ се свиха и заудряха дракона в гърдите. Звукът от ударите бе като гръм.

А след това падаше и оставяше подир себе си диря от кръв.

Сянката му премина над нея, кръжащо, шеметно спускащо се присъствие, извиси се огромен... челюстите зейнаха, изтрецяха, зъби се впиха в лявото ѝ бедро и отново я запокитиха нагоре. Кост лъсна там, където бяха мускулите ѝ, от крака ѝ плисна кръв. Запропада отново с вой надолу към земята.

Този път не усети сблъсъка. Падна на краката си с трясъка на чупещи се дъждовни дървета. Изтрецяха кости, острите парчета се забиха в таза и торса ѝ. Сблъсъкът я хвърли по очи. Успя да се превърти по гръб и зашеметена и безпомощна се взря в спускащия се Драконъс.

„Не е честно.“

Мека длан се отпусна на бузата ѝ. Тя примига и разбра, че се взира в лицето на сина си.

— Не! Иди си! Скъпи сине — *бягай!*

Но той се изправи и извади меч.

Килмандарос чу гласа на Драконъс — чу го от съвсем близо.

— Къде е Ерастас, Секул?

— Замина — отвърна синът ѝ.

— Къде?

— Не знам. Да се скрие, разбира се. Няма да го намериш скоро. Трябва ли да те предупредя да не изричаш никакви клетви, Драконъс, или това ще те уязви твърде много?

— Винаги си бил вързан за глезена му, Секул Лат, но ако си решил да ми се противопоставиш, ще те убия.

— Ще защитя майка си.

— Значи ще умреш с нея.

Видя тъжната усмивка на сина си.

— Драконъс, нищо не ми е останало. Никой освен нея. Ако я убиеш, то... няма да имам никаква причина да продължа. Разбираш ли?

— Жалко — изръмжа Драконъс. — Готов си да прекараш цяла вечност под крилото на майка си? Отдръпни се, намери някаква

светлина — някаква своя светлина, Секул.

— Разбирам. Значи това е шансът ми, така ли? Това ли ми предлагаш, Драконъс? Никога не си разбирал от милост и щедрост, нали?

Последва дълга пауза и Килмандарос разбра, че са сплели погледи, а после Драконъс промълви:

— Добре. Бий се.

Тя понечи да извика, да се помоли за живота на сина си... но когато отвори устата си, гърлото ѝ се напълни с кръв и започна да се дави.

Чу съсъка на меч, скърцащите ботуши по коравата разровена земя, а след това ужасния стържещ звук. Един меч падна на земята и някой изплака като дете. Като нейното дете.

Приближаващи се стъпки.

Не можеше да вдиша, чувстваше, че умира. Взря се нагоре... видя двете проклетни жалки луни в необятното нощно небе — а после тази гледка бе загулена и Драконъс се взря отгоре в нея. „Не ти остави никакъв избор, да... но не го казваш. Нужно ли е изобщо да го кажеш?“

Очите му грееха като посребрени езера в полунощ и, осъзна тя стъписана, имаше такава красота в тях — „с мрака, изтичащ покрай тях, капещ като сълзи, но можеш да видиш как ще се извърнат. Можеш да видиш. Такова ужасно нещо.“

„Ерастас, ти ни уби.“

Милост ли беше, когато той опря острия връх на меча си във вдлъбнатината между ключиците ѝ? Погледна отново в очите му, но не видя нищо. „Да. Нека го наречем така. Милост.“

Острието влезе в гърлото ѝ студено като лед и горещо като огън и всичко, което виждаше Килмандарос, изведнъж изгасна, отвътре навън.

„Аз... няма ме.“

„Сине мой. Дори в последния миг ме разочароваш.“

Драконъс изтръгна меча и се обърна. Срещу него стоеше кълбо от сенки със смътно човешки очертания. От двете страни имаше по

една Хрътка и той улови движение отдясно, а след това отляво — още зверове го обкръжаваха.

Присви очи към привидението и се подпря на меч.

— Узурпатор, Тюлас знае ли, че си откраднал псетата му?

Сребърната топка на бастун лъсна за миг, преди отново да се скрие в сенките като рибарска блесна в тъмна вода. Привидението заговори с тънък треперлив глас:

— Не си особено вежлив, Древен. — Последва кикот. — Твоят... наследник... някога стоеше пред мен, също като теб сега. Той също държеше пъклен меч — о, да не би да беше твоят? Колко непредпазливо от твоя страна.

— Ако ме принудиш, ще убия тези Хрътки — рече Драконъс.

— Как беше оназ песничка? „Едно детенце имало кутренце...“

Драконъс пристъпи напред и надигна лезвието.

— Кой, в името на Азатанаи, си ти?

Бледа отпусната длан махна вяло.

— Прощавай, обидих ли те?

— Какво искаш?

— Само един въпрос към теб, Древен. — Бастунът отново се появи и се люшна към трупа на Килмандарос. — Къде след това? Или... — Нов кикот: — *Кой след това?*

— Защо те интересува?

— Защото... Остави Коурабас. Остави Форкрул Ассаил — всъщност остави цялата тази бъркотия. Дори Елейнт. Ако се намесиш, това само ще усложни нещата.

— Ти си значи — рече Драконъс. Отпусна меч и се отдръпна назад.

— Аз ли? Ами, да, аз съм.

— Паякът в центъра на тази паяжина. Гуглата. Рейк...

— И те бяха верни на думата си — виж, *това* е рядкост. Може би по-същественото е друго. Аномандър Рейк ти го каза добре, Драконъс. Можеш ли да си представиш такова нещо? Но освен това каза, че и ти ще си верен на думата си. Ще бъдеш ли, Драконъс? Ще бъдеш ли верен на думата си?

— Не помня да съм ти давал дума за нещо — отвърна Драконъс.

Върхът на бастуна потропа по земята.

— Чудесно! Е, колкото до това...

Скоро след като Драконъс си отиде, Хрътките се приближиха до трупите на Килмандарос и Секул Лат и задушиха с настръхнала козина. Сенкотрон ги погледа как кръжат възбудено, а след това вдигна глава и видя застаналия наблизо Котилъон.

Покровителят на убийците изглеждаше... потресен.

Сенкотрон въздъхна, не без съчувствие.

— Древните са толкова *неумолими*. Погледни тези две трагични жертви. Колко векове са преживели? За да свършат тук. — Размаха бастуна. — Където и да е това *тук*. Дори на Хрътките им бе трудно да ги проследят.

— Убеди ли го?

Сенкотрон изсъска, вдигна бастуна и огледа сребърната топка.

— Помисли ме за... дързък.

— Само теб?

— Нас.

— Изгубихме я — каза Котилъон. — Така поне се опасявам. Твърде много беше за тях, приятелю, твърде много — не са изминали нашия път. Те са смъртни. Нищо повече освен смъртни. Не *разбират*. Необходимостта не гложди... не глождеше душите им, както беше с нас.

— Пътища? Глождене? Души? Всичко това нищо не значи за мен. Решихме, че нещата трябва да се променят, това е всичко.

— Трябваше, защото положението ни беше твърде рисковано — отвърна Котилъон. — Всичко, което последва — цялата тази безумна схема, — всичко започна с нуждата ни да си осигурим място в пантеона.

— Точно така.

— Но после всичко се *промени*.

— Може би за теб — промърмори Сенкотрон.

— Лъжец.

— Сенките никога не лъжат.

Двамата замълчаха за миг, а после Сенкотрон се изсмя дивашки. Котилъон потисна усмивката си и извърна очи.

— Приключи ли със своя миг на съмнение? — попита Сенкотрон. — Добре. Не ти отива. Виж сега, тя е жена, а това само по

себе си я прави най-ужасяващата сила във всички селения.

— Да — отвърна Котилъон. — Знам за стария ти страх от господстващия пол.

— Обвинявам майка си.

— Удобно.

— Не знам кой повече го е страх от гостуванията ни.

— Още ли е жива? Не ставай смешен, Амманас.

— Виж, не съм бил винаги толкова стар. Все едно, всеки път, щом се окажем в една и съща стая, мога да видя разочарованието в очите ѝ и да чуя гласа ѝ. „Император? О, *онази* империя. Значи вече си бог? Олеле, не на *Сянката*, нали? Не е ли разбита? Защо трябваше да си избереш *разбито* владение? Когато баща ти беше на твоята възраст...“ Отврат! Бягах от деветгодишен, и чудно ли е?

Котилъон го гледаше слисан.

— Ще излязат от онази пустиня, приятелю — каза Сенкотрон. — Чувствам го в костите си.

— Не знаех, че имаш кости.

— Добре де, пръчки тогава. Чувствам го в пръчките си. Хмм, звучи съвсем успокоително, нали?

— Успокоително? Не. Зловещо? Да.

Сенкотрон потропа с бастуна и се огледа.

— Още ли сме тук? Защо още сме тук?

— Няколко последни мисли за починалите, може би?

— Това ли трябва да се направи? Сигурно.

Котилъон огледа труповете и изсумтя:

— Можеше просто да го плесне по ръката, нали?

— Небитите деца рано или късно свършват с убийство.

— Това ли е последната ти дума към тях? Безсмислено звучи, Сенкотрон.

— Но е така. Древните богове бяха като разглезени деца, без никой, който да ги надзирава. Единственото, което не мога да разбера за тях, е защо не са убити отдавна. Защото колко точно може да търпи всеки от нас? Това е въпросът, единственият въпрос всъщност. — Махна с бастуна. — А това тук е един отговор.

— Изглежда, трябва да сме благодарни, че Драконъс бе окован в Драгнипур толкова време — разсъди Котилъон. — Ако Рейк не го беше убил...

— Всяко разглезено дете би трябвало да прекара няколкостотин живота в теглене на фургон, пълен с трупове. — Сенкотрон изсумтя. — Звучи все едно, че го каза майка ми. „Само сто живота ли, Келлан? Твърде слаб си, за да се справиш с хиляда, нали? Е, баща ти...“ Отврат! Стига!

Секул Лат усети, че лежи на земята. Беше затворил очи и не изпитваше никакво желание да ги отвори. Все още не.

Чу приближаващи се стъпки. На двама. Спряха и застанаха от двете му страни.

— О. Трябваше да се случи, рано или късно — каза женски глас отляво. — Все пак... кажи ми, братко, изпитваш ли нещо?

— Не — отвърна мъжки глас отдясно. — Защо, трябва ли?

— Ами, все пак *ние* сме онова, което бе най-доброто от него, и ние *ще продължим* да живеем.

— Мислиш ли, че може да ни чуе, сестро?

— Може би. Помниш ли как хвърлихме една монета и тя се завъртя?

— Отдавна беше.

— Ако се вслушам силно...

— Може би е просто въображението ти, мила. Някои игри просто заглъхват. А колкото до тази, новата — не искам да участвам в нея.

Жената издаде звук — почти като смях.

— Благоразумие ли е това, което чувам?

— Погледни баща ни — отвърна той. — Когато отвори очи, когато се изправи, връщане няма да има.

— Не, връщане — не. Никога повече.

Синът на Секул въздъхна.

— Мисля, че трябваше да подгоним Блудния, скъпа. В името на баща ни трябваше да го научим за бутването на бога.

— Драконъс ще го намери. Можеш да си сигурен в това.

— Но искам да съм там, когато го намери.

— По-добре да го срещнем пред портите на смъртта, братко. И да му напомним, че баща ни го чака от другата страна.

— И да го преведем през портата, да.

— Точно така.

— А след това да го...

— Бутнем.

Децата му се засмяха и Секул Лат усети, че се усмихва. „Синко, дъще, какъв чудесен дар ми поднасяте, преди да бъда отпратен по пътя си.“

— Сестро... виждам монета с две лица, и двете на Блудния. Да я завъртим ли?

— Защо не, братко? Бутваш и дръпваш, така правят боговете.

Когато най-сетне отвори очи, вече ги нямаше.

И всичко беше добре.

Там, където драконовата ѝ сянка се плъзгаше над земята, твърдта изригваше на облаци от прах и камъни. Пукнатини се разтваряха, раздрани и бездънни. Хълмове се смъкваха и рухваха, зелените им наметала повяхваха и почерняваха. Там, където минеше, земята умираше. Свободата бе дар, но свободата я изпълваше с отчаяна ярост и с такава болка, че въздухът, врълхитащ по люспите ѝ, бе агония.

Нямаше съмнение, че притежава душа. Можеше да я види дълбоко вътре, по тунел през пропуканата скала, надолу и все надолу, до едно разбито ядро, лежащо на пода. „Там. Онова.“ А писъците, които виеха от него, караха корените на планини да тръпнат, караха моря да треперят. Караха ветрове да затихват и правеха безжизнен самия въздух.

Преди рождението ѝ бе покоят на неведомото, неподвижността на онова, което не съществува. Нито чувстваше, нито я интересуваше, защото просто не беше. Преди боговете да се намесят, преди да откъснат светлината от мрака, живота от смъртта, преди да вдигнат стените си и да изрекат скверните си слова. „Това е, но *това* не е. Ще има магия в световите, които сме сътворили, и чрез нейната сила ще се роди живот, и като се вираме в безбройните му лица, ще виждаме своите — ще научим кои и какво сме. Тук има магия, но *тук* няма.“

Не можеше изобщо да даде лицето си на боговете — нямаше да гледат, щяха само да извързват очи. Можеше да събуди цялата мощ на гласа си, за да извика: „Аз съм тук! Вижте ме! Признайте ме — вашето единствено забравено дете!“ Ала това нямаше да постигне нищо.

„Защото дори в полезрението на боговете трябва да има сляпа точка. А какво ще намериш там? Само мен. Разбито ядро, лежащо на пода.“

Живите ѝ братя и сестри сега я преследваха. Не знаеше колко са, но беше все едно. Искаха унищожението ѝ. „Но... още не. Оставете ми тази свобода... да направя нещо. Да направя нещо... нещо, което не унищожава, а създава. Моля ви, не мога ли да бъда повече от това, което съм? Моля ви. Не ме намирайте.“

Полетът ѝ оставяше кървяща рана в земята, а докъдето стигаха очите ѝ, където докоснеха цялата красота и чудо напред, появата ѝ не носеше нищо освен опустошение. Беше безсъвместно. Непоносимо.

„Виж какво става, когато всеки дар е проклятие.“

Усети внезапен натиск, някъде далече зад себе си, изви врат и погледна назад по дирята на опустошение, оставена от самата нея.

Елейнт.

„Толкова много!“

Гневът подсили вика ѝ и този вик разтърси земята на левги във всички посоки. Щом ехото заглъхна, Коурабас потръпна от разрухата, която бе нанесла. „Не! Къде е *моята* красота? Защо е само за вас? Не!“

„Ще имам тази свобода! Ще я имам!“

„За да направя... да направя... нещо.“

Крилете ѝ се напрегнаха, но по-бързо от това не можеше да полети, а не стигаше. Елейнт се приближаваха и Коурабас виждаше онова разбито ядро — как лумва с вътрешен огън, как грейва с цялата ярост, която бе изпитвала някога, която бе поела в себе си — задържана толкова дълго. Ярост към боговете. И към създателите — *нейните* създатели — заради онова, което ѝ бяха причинили.

„Елейнт! Искате да ме убие и го наричате свобода? Елате тогава и опитайте!“

Яростта ѝ ги очакваше.

Маток дръпна рязко юздите и от копитата на коня му се разхвърчаха прах и камъни. Облакът се вдигна около него и той изруга, плю и рече:

— В прохода са, Върховен юмрук. Кучите синове! Как са ни усетили?

— Успокой се — каза Паран, обърна се и хвърли поглед към колоната. — Ние сме в проявата на Акраст Корвалайн. Ассаил могат да проследят всяко движение. — Обърна се отново към Бойния водач. Добри ли са позициите им?

— Окопани са, сър. И са тежко бронирани, Върховен юмрук. Не са местни — Ассаил са довели наемници.

Юмрук Рит Бюд, застанала до Паран — толкова близо, че можеше да помирише косата ѝ — попита:

— Можеш ли да видиш отличителните им знаци, Боен водач?

Маток изкриви лице.

— Вълчи кожи, Юмрук. Вълчи черепа също. Не се приближих достатъчно, но ако имат трупчета на вълчи кутрета, увиснали от ушите, нямаше да ме изненада.

Паран въздъхна.

— Тогг и Фандърей. Това вече усложнява нещата.

— Защо да ги усложнява? — изсумтя Ното Бойл, извади рибешкия гръбнак от устата си и огледа червения му връх. — Нищо сложно няма в цялата тази работа, нали, Върховен юмрук? В смисъл, тръгнахме в бърз марш кой знае накъде, а където и да е това къде, няма да е хубаво, а щом стигнем там, се каним да съберем сили с някой, който може би може да е там, да водим война срещу Древна раса и техните човешки роби без никаква определена причина, освен че са адски гадни. Сложно ли? Глупости. Виж, Седемте града... *онова* беше сложно.

— Свърши ли, Бойл?

— *Ното* Бойл, сър, моля. И да, свърших. Засега.

— Сложно го прави — продължи Паран — това, че не държа особено да се бия с поклонници на Вълците на Зимата. Всъщност симпатизирам на каузата им и макар че бих могъл да не се съглася със средствата, с които се канят да изразят вярата си... — Млъкна и се обърна към Рит Бюд. — Богове, чуй ме само. Започнах да дрънкам като Бойл!

— *Ното* Бойл.

— Въпросът е, че се налага да минем през този проход. Маток? Някакви други маршрути през планините?

— Откъде да знам? Никога не съм бил тук.

— Извинявай. Глупав въпрос.

— Дайте просто да ги прегазим, Върховен юмрук. Смятам, че са под пет хиляди...

Юмрук Рит Бюд се задави. Изкашля се и рече:

— Пет хиляди?! Окопани? Ще е страшна касапница!

Ното Бойл се намеси:

— Върховен юмрук, едно скромно предложение.

— Казвай.

— Вие сте Господар на Драконовата колода, сър. Поговорете с Вълците на Зимата.

Паран повдигна вежда.

— Да поговоря с тях? Знаеш ли какво? Следващия път, когато се набуташ в пълна с вълци яма, пробвай да преговаряш с тях. Ното.

— Ното *Бойл*.

— Можете да си менкате кокали — обади се Гъмбъл, който бе клекнал на една плоска скала наблизо. — Да им подушите задниците — чувал съм, че го обичат това. Да легнете на гръб и да вдигнете лапи също.

— Я някой да ни намери някоя по-голяма змия — изръмжа Маток и изгледа ядосано жабока.

Гъмбъл въздъхна шумно и издутото му тяло се сви като спукан мехур.

— Чувствам, че коментарът ми не се приема за конструктивен, което ме води до заключението, че съм в компания на глупци. Какво му е новото на това, питам се?

Паран смъкна шлема си и изтри мазната пот от челото си.

— Значи го правим по трудния начин. Не, Юмрук Бюд, „трудния“ не в смисъл „юмруци в зъбите“. Дайте сигнал на корпуса — нощен марш. Искам на разсъмване да сме строени срещу врага.

— Звучи точно като „юмрук в зъбите“, сър.

— И точно така ще *изглежда*. Може да свърши с бой, но с малко късмет няма да е касапница.

— И как ще стане това, сър?

— Смятам да ги накарам да се предадат, Юмрук. Гъмбъл, вдигни си пъпчивия корем от тоя камък, намери си бившия художник и му кажи, че е време. Той ще се сети какво имам предвид.

— Той не е мой, Върховен юмрук, а колкото до бивш...

— Тръгвай, преди Маток да те е нанизал на шиш с копието си.

— За буйна радост на приятел и на враг — измърмори Ното Бойл, рибешкият гръбнак в устата му мърдаше напред-назад при всяка дума.

— Виж го как се забърза — подхвърли Рит Бюд. — Мислех, че отдавна е забравил как се подскача.

Паран се върна при коня си и взе юздите от ръцете на едно от бездомните деца, които вече придружаваха войската. Метна се на седлото и погледна мръсното лице на момчето.

— Още ли си искаш наградата?

То бързо кимна.

Паран се пресегна и го вдигна зад себе си.

— Дръж се здраво. Ще препуснем. Може би в галоп. Готов ли си?

Ново кимване. Тънките ръчички се стегнаха здраво около кръста му.

— Да идем да видим този проход. — Паран смуши коня си и се обърна към Маток, който препусна до него. — Е?

— Какво „е“? — изръмжа воинът.

— Физиономията ти едва ли може да мине за щастлива.

— Остро око имате, Върховен юмрук.

— Та какъв е проблемът?

— Има само един проблем, сър, и дано да го решим.

— Винаги ли си толкова жаден за бой, Маток?

— Остро око, тъпа глава.

Паран се ухили.

— Е, никой не е съвършен, нали?

— Вече го разбирам, Върховен юмрук.

— Можеше да ни стане свестен капитан — подхвърли Калам, докато крачеше с Бързия Бен. Гледаха как Паран, съпровождан от конници от Седемте града, препусна към подножието на суровия планински хребет. Убиецът придърпа плътно наметалото си на широките си рамене. — Лошо, че дойде при нас твърде късно.

— Нима? — учуди се магьосникът. — Ако беше дошъл преди Пейл, щеше да е долу в тунелите, когато се срутиха.

— Може би.

— Защо вървиш с мен, Калам? Къде е Майнала?

В отговор убиецът само изръмжа тихо.

— Е, всъщност е добре, че си тук — каза Бързия Бен. — Трябва да обсъдим следващите си ходове.

— Какви ходове бе?! Тук сме, за да избием Форкрул Ассаил. Няма други ходове, за които да говорим, а тия не си струва да обсъждаме.

— Виж сега, онази, последната Чиста, едва не ме уби.

— Глупости.

— Може и да си прав. Обаче болеше. Много.

— Стискай зъби, магьосник. Отново водим истинска война. В стария стил. Гадна магия, гуша за гуша. Не ми казвай, че си забравил как се прави.

— Не съм. Но... къде е Фидлър? Хедж? Малът, Тротс, Уискиджак? Къде са ония, които трябва да ни пазят гърба? Паран ни праща във вражеския лагер, Калам. Ако нагазим в сериозна беда, свършено е с нас.

— Тогава го нагласи така, че да можем да се измъкнем, ако се наложи.

— Лесно ти е да го кажеш.

Калам въздъхна и се почеса по четината на брадичката.

— Нещо се случи, Бързак, още в град Малаз. В Твърдината на Мок. В онази проклета зала с Ласийн и адюнктата. Е, веднага след това. Тавори и аз... помоли ме да избира. Ласийн вече ми бе предложила каквото исках, до голяма степен. Само за да се разкарам.

Бързия Бен го гледаше с присвити очи.

— Всичко ли?

— Всичко.

— Да бутнеш Топър от клончето?

— Аха. Даваше ми Нокътя, макар да имах чувството, че всичко е дълбоко прогнило, още тогава — и по-късно същата нощ открих, че си е самата истина.

— Значи нещо е било отчаяло императрицата.

— Да.

— Добре. И... какво ти предложи Тавори в замяна?

Калам поклати глава.

— Проклет да съм, ако знам... Мислил съм за това. Много. Просто в погледа... Не знам. Нужда може би. Знаеше, че Ласийн ще се опита да я убие на връщане към корабите. Всички го знаехме.

— Поискала е помощта ти — толкова ли е изненадващо? Кой иска да умре?

— Не е толкова просто. Бързак, тя искаше аз да умра вместо нея. Това искаше.

— Също толкова отчаяна като Ласийн значи. Двете са ти казали да избереш между две огледални отражения. Кое беше истинското? Кое си заслужаваше да му служиш? Все още не си обяснил как го направи Тавори.

— Направи го така, както, изглежда, кара всички ни да правим каквото ѝ е нужно.

— Е, това е единствената загадка, на която никой не може да отговори, нали? Но също като тебе я следваме. Калам, ще ми се да те бях видял онази нощ в Малаз. Сигурно си бил въплъщение на ужаса. Значи, като всички нас, ѝ даде всичко, което имаше. Как го прави Тавори това?

— Просто ти казва — отвърна Калам.

— И толкова? — изсумтя Бързия Бен.

— Да. Никакви предложения — никакви богатства, титли, нищо, което някой от нас би приел като отплащане или награда. Не, просто те гледа право в очите и ти го казва.

— Тръпки ме ползиха чак, Калам, а дори не знам защо.

— Не знаеш ли? Хайде пак глупости.

— Добре де, не е молба, нали? И не е свалка. Тя никога не би посегнала да откrehне онази врата. Никакво пърхане с клепачи, никакви съблазнителни погледи...

Калам се изсмя гърлено, като си го представи, но бързо се овладя.

— Тя просто ти казва и нещо в главата ти ти казва, че това, което прави, е редно — и че това е единствената причина, която има тя, за да живее. Помоли ме да умра, като я защитавам — след като знаеше, че дори не я харесвам. Бързак, до края на живота си никога няма да го забравя това.

— И не можеш да проумееш какво се е случило, така ли?

Убиецът кимна.

— Да. Изведнъж... все едно някой е оголил душата ти и ето я — гола, треперееща, невероятно уязвима — и тя може да я хване, да я стисне здраво, докато от нея не прокапе кръв. Може дори да я убие. Но не го прави — нищо такова не направи тогава, Бързак. Просто те гледа и ти казва.

— Можеш вече да спреш — промърмори магьосникът. — Това, за което говориш, не се случва почти никога между двама души. Може би точно това искаме всички, но, Калам, почти *никога* не се случва.

— В предложението на Ласийн нямаше никакво уважение — каза убиецът. — Беше си чист подкуп, посягащ към най-лошото в мен. Но Тавори...

— Никакво уважение. Вече разбирам, Кал. Разбирам.

— Бързак?

— Какво?

— Тя жива ли е? Мислиш ли... Тавори жива ли е още?

Бързия Бен изрита някакво камъче.

— Дори брат й не може да отговори на това. Просто не знам.

— Но ти... ти нали...

— Дали имам вяра? Това ли питаш? — Размаха ръце. — Огледай се, Калам. Цялата тази проклета армия се крепи единствено на вяра! Трябва просто да продължим с нея, нали?

— Да те попитам тогава друго — изръмжа Калам. — Може ли Паран да успее в това сам? Ако се наложи?

Бързия Бен се намръщи и рече тихо:

— Я ми кажи... Правило ли ти е впечатление?

— Кое?

— Просто... когато Паран върви из лагера. Или язди. Чуваш ли войниците — как му подвикват, докато минава? Шегите, смехът и така нататък. Те са тук, защото да го следват е това, от което имат нужда, това, което искат. Воинството загуби Дужек Едноръкия — и това трябваше да ги е довършило, но не е, нали? И сега капитанът води цялата армия. Според теб Тавори просто *казва*, защото има нужда от нещо. Но брат й — той не казва нищо, той *очаква*.

Калам кимна замислено.

— Прав си, Бързак. Но все пак... — Погледна рязко магьосника. — Сенкотрон те изпрати тук, нали?

Бързия Бен сви устни.

— Императорът и неговото дърпане на всички стари нишки... Честно, изумен съм, че все още може да го прави това, знаеш ли? Що за възли ни е затегнал, между другото? Богове на бездната!

— Вярваш ли му?

— На Сенкотрон? Ти луд ли си?

Убиецът замълча. После тръсна глава и рече:

— Е, това е. Калам приключи с въпросите си — ти, магьосник, ще ми пазиш гърба, а аз ще пазя твоя. Хайде да ходим да трепем Форкрул Ассаил. Много.

— Крайно време беше да се върнеш към обичайната си безмозъчна същност. Значи виж сега: там горе ще има лагер, където са събрани всички офицери. Много зад окопите. Разводнени, Чисти и така нататък. Трябва да намерим Чистите — оправяме ги и останалото би трябвало да е лесно.

— Хубаво. Та какво беше онова, да не вадя ножа си Отатарал? Защо трябва да е проблем?

Бързия Бен го изглежда, после попита:

— Как се прави Отатарал?

— Представа нямам.

— Разбира се, че нямаш! — сопна се магьосникът. — Прави се, като излееш толкова магия на едно място в едно и също време, колкото е възможно, и ако имаш късмет, се преминава праг — огнена буря, която изгаря всичко и прави...

— Отатарал.

— Ще спреш ли да ме прекъсваш? Искам да кажа, какво става, когато десет хиляди дракона и няколкостотин Древни богове решат да се съберат и да правят едно и също?

— Остров Отатарал? Край Седемте града? Нищо чудно, че има толкова много...

— Млъкни! Не. Не остров Отатарал — той е някакъв тъп боклук някъде отпреди милион години. Не. Това, което получаващ, Калам, е дракон Отатарал.

— Гуглата да ме вземе... чакай, не ми казвай, че са направили това!

— Добре, няма. Но нямам предвид това, Калам.

— А какво имаш предвид?

— Че драконът е на свобода и се е запътил насам — и, най-важното, че може да *надуши* Отатарал. Тъй че всеки път, когато го използваш... Оу!

Калам го беше стиснал за гърлото. Придърпа го към себе си и зашепна, докато очите на Бързия Бен се издуваха и лицето му потъмняваше:

— Хедж беше прав за тебе. Ти си побъркан и още по-лошо, мислиш, че това е смешно! — Немоцните ръце на Бързия Бен се впиха в китките му. Калам изръмжа и го блъсна настрана.

Магьосникът залитна, падна на колене и се закашля.

Трима войници притичаха към тях, но Калам вдигна ръка да ги спре.

— Върнете се в строя. Ще живее, а и да го сритам, ще е само да му набия малко ум в главата. — Видя физиономииите им и изсумтя: — Да, той е Висшият маг. Точно това ми е идеята. Хайде, *изчезвайте*.

Войниците се разкараха.

Калам се обърна и изгледа с яд Бързия Бен.

— Хедж винаги си пазеше една острилка, знаеш ли. Беше нарисувал лицето ти на нея. Казваше, ако вземеш, че го убиеш с някой от тъпите си планове, с последния си дъх щял да ти я натика в гъза. Знаеш ли, мислех, че е малко крайно. Но вече не.

„Брат ми не е могъл да замисли това. Да види толкова много от работата си... разнищена. Разбираше необходимостта от равновесие, но също тъй разбираше чудото на самия живот. Не, не може да е мислил, че ще се случи това.“ Силхас Руин погледна Тюлас Остригания, който стоеше на ръба на стръмния бряг. „Спасението от смъртта изобщо не е спасение.“

— Щяхме ли да го направим? — попита.

Главата на немрящия воин леко се извърна.

— Бяхме млади. Всичко беше възможно.

— Тогава... един от нас щеше да е коленичил пред тялото на другия и да плаче.

— Вероятно.

— Но сега... Тюлас, изглежда, ще паднем един до друг и няма да има никой, който да коленичи до телата ни, никой, който да плаче за

нас.

— Хрътките ми се скитат... усещам ги. Ловят натрапници, сънуват гонитбата. Скитат из натрошените късове на Куралд Емурлан.

Силхас Руин не каза нищо, зачуден накъде са се отнесли мислите на приятеля му.

Въздишката на Тюлас Остригания излезе на дълъг сух хрип.

— Знаеш ли за какво най-много завиждам на моите Хрътки? За свободата им. Нищо сложно в живота им. Никакъв... труден избор.

Силхас кимна и извърна поглед.

— А сега сме изправени точно пред такъв, нали?

— Елейнт ще бъдат тласнати до безумна ярост. Цялото им същество ще бъде погълнато от необходимостта да убият Коурабас — не го ли усещаш в собствената си кръв, Силхас?

„Усещам го.“

Тюлас продължи:

— Не сме изправени пред проблем на вярата. Едва ли дори Аномандър е можел да предвиди, че Древните богове ще са толкова отчаяни, толкова отмъстителни.

— И точно това ме безпокои — призна Силхас Руин. — Не можем да допуснем, че *всички* Древни богове са се съгласили с освобождаването на дракона Отатарал.

— Има ли значение?

— Не съм сигурен.

— Ще съжали ли някой от тях за унищожението им? Съмнявам се. Щом децата им си отидат, тяхното възкресение е гарантирано.

— За да наследят какво, Тюлас?

— Те очакват Елейнт да убият Коурабас. *Изискват* го всъщност.

— Трябва ли да ги удовлетворим?

Тюлас Остригания помълча. Лицето му, отнесено в смъртта, беше безизразно, очите — затворени врати.

— Приятелю, какъв избор имаме? Ако Коурабас оцелее, това селение ще умре и ще бъде първото от много.

— И ще остане земя без магия. Но дори в такива места животът ще се върне.

— Не можем да сме сигурни в това. При все че сме изследвали тайните на магията, все още знаем малко. Реели сме се над безжизнена плът... виждали сме какво става, когато всичко е наистина оголено.

Силхас Руин изгледа приятеля си за миг, а след това се наведе и отпрати взор към долината на юг.

— Лъжа ли се?

— За какво?

Силхас се сепна — не беше осъзнал, че го е изрекъл на глас.

— Брат ми добре познаваше Древните богове. Твърде често се сблъскваше с тях.

— Може би освобождаването на Драконъс бе неговият отговор на заплахата от страна на Древните богове.

„Драконъс.“

— И какво ще направи Драконъс?

— Не знам, но дори мисълта за това ме изпълва със страх. Добре знаем какво следва, когато гневът на Драконъс се събуди в пълната си сила — неговото решение може да се окаже по-лошо от проблема. Бездната знае, приятелю, виждали сме го лично. Все пак, след като попита... Не знам. Драконъс... освободен. Кой може да му се противопостави сега, след като брат ти е мъртъв? Не знам — този свят се е придвижил напред. Какво би направил той първо? Би подгонил и избил онези, които освободиха Коурабас. Винаги е взимал възмездията на сериозно.

Силхас Руин кимаше.

— А след това?

Немрящият воин сви рамене.

— Ще убие Коурабас?

— И ще остави свят пълен с Елейнт?

— Тогава... може би ще се отдръпне и ще гледа как двете първични сили се сблъскват и се бият, докато едната не победи... но толкова отслабнала, толкова разбита, че той ще трябва само да действа бързо и хладнокръвно. Може би точно това е поискал брат ти от Драконъс в замяна на свободата му.

Силхас Руин вдигна ръце пред лицето си и поклати глава.

— Доколкото познавам брат си, не е имало никакво искане. Имало е само даване.

— Какво терзае ума ти, приятелю?

— Това, че в освобождението на Коурабас има нещо повече, отколкото знаем. Че по някакъв начин, който все още не сме проумели,

свободата на дракона Отатарал служи на по-висша цел. Коурабас е тук, защото *трябва* да е тук.

— Силхас... живите ти сетива са по-остри от моите мъртви. Колко Елейнт са дошли в този свят?

Белокожият Тайст Андий смъкна ръце от лицето си и погледна Тюлас Остригания.

— Всички.

Тюлас Остригания залитна и се обърна — сякаш всеки негов инстинкт настояваше да побегне, да се махне оттук. Където и да е. А после отново погледна Силхас.

— Коурабас няма шанс.

— Да, няма.

— Елейнт ще завладеят този свят — кой ще ги спре? Приятелю — ние сме без значение. Всякаква цел... свърши. *Няма* да се предам на Тиам обаче!

Внезапният му гняв накара Силхас да изправи рамене.

— И аз.

— Какво можем да направим?

— Можем да се надяваме.

— Какво имаш предвид?

— Казваш, че усещаш Хрътките на Сянката...

— Не близо...

— И ми казваш, че имат нов господар, узурпатора на Куралд Емурлан...

— Който не властва над нищо.

— Да. Все още не. Игра се разиграва тук — извън всичко, което мислим, че разбираме за положението. Казваш, че Хрътките се скитат. Въпросът, който трябва да се зададе, е: *защо*? Какво общо има Сянката с всичко това?

Тюлас Остригания поклати глава.

Силхас Руин извади от ножницата меча Хуст.

— Онзи узурпатор ми даде това оръжие, както ти казах. Виждаш ли острието? Ецвано с дракони. Но има нещо повече. Саможертвата на брат ми. Връщането на Майката Тъма.

— А сега Драконъс. Силхас — брат ти не може да е мислил да...

— Да, Тюлас. Ние децата бяхме толкова отговорни за станалото между Майката Тъма и нейния консорт, колкото всеки друг — дори

Оссерк. Приятелю... *те са задействали нещо*. Аномандър, този Сенкотрон, дори Качулатия — и може би други богове, скрити от погледа ни, забулени завинаги.

— Драконъс никога няма да се върне при Майката Тъма — наистина ли вярваш, че онези рани *изобщо* може да се изцерят?

— Тюлас, на Елейнт трябва да се окаже отпор — трябва да бъдат изтласкани назад. Те са Децата на Хаоса, а кой винаги се е изправял срещу Хаоса? Какво беше Драгнипур, Тюлас, ако не опит на един отчаян мъж да спаси жената, която е изгубил? Не успя — Бездната знае как се провали, — но сега, най-сетне, Драконъс е освободен — веригите му са свалени завинаги. Не разбираш ли? Брат ми сложи край на клетвата на Майката Тъма за усамотение — тя отново е извърнала лице към децата си. Но защо трябва да спре дотам? Тюлас! Моят брат също така освободи Драконъс.

— Аномандър иска да насили раните да се изцерят? Каква арогантност!

— Той не насилва нищо, Тюлас. Той само отваря вратата. Прави възможно... *всичко*.

— Драконъс разбира ли?

„Ето, това е въпросът, нали?“

— Когато приключи с избиването на Древните богове, които чувства, че трябва да бъдат избити, той ще спре. Ще си зададе въпроса: *а сега какво?* И тогава, може би, ще го осени. Пълното осъзнаване на дара на Аномандър.

— Приятелю, ако наистина имах дъх, щеше да си ми го отнел. Но... как може да си сигурен? За всичко това?

Силхас Руин огледа меч в ръката си.

— Мисля, че знам кой стои присвит в центъра на тази безумна паяжина. Тюлас, когато се превъплътя, какво става с този меч Хуст?

— Слива се с фибрите на твоята плът и кост — както добре знаеш, Силхас.

— Да... но това е меч *Хуст* — убиец на дракони.

— Мислиш ли, че узурпаторът се е опитвал да ти каже нещо?

— Започвам да подозирам, че дарът не беше мечът. Дарът беше онова, което означаваше мечът — което *означава*. — Прибра оръжието. — Дошло е времето за последния ни отпор, приятелю. Война, която ще поведем.

Сухото гърло на Тюлас Остригания отново изхриптя, но този път беше смях.

— Развеселява ме тази ирония, любими братко по оръжие. Добре, хайде да идем да убием няколко дракона. — Замълча и кривна глава към Силхас. — Коурабас... ще ни благодари ли?

— Очакваш ли го от нея?

— Не, едва ли. Защо да го прави? Ние ще се провалим.

— Ето, че ми даваш повод да се чудя — отвърна Силхас. — В края на краищата няма ли това да е първият път, когато тя не загива сама?

Тюлас помълча за миг, после каза:

— Приятелю, нашата смърт ще е нашият дар към нея.

— Тюлас, могат ли двама Древни да направят Буря?

— Ще трябва да опитаме.

„Аномандър, вярвам, че скоро ще те видя. И Андарист също.“

— След като скоро ще умрем, Силхас, ще ми кажеш ли какво сполетя Трона на Сянка?

Силхас Руин се усмихна и поклати глава.

— Може би, ако пожелае, Тронът ще ти го каже сам.

— Троновете не могат да говорят.

— Вярно е. И толкова по-добре, не мислиш ли?

— Добре е, че ще умрем един до друг — изръмжа Тюлас Остригания. — Иначе щях да съм принуден да се бия с теб.

Бяха се отдалечили много един от друг и вече се превъплъщаваха.

И два Древни дракона, единият жив, другият немрящ, се издигнаха в пустото небе.

Олар Етил клечеше присвита в тревите като заек, чакащ да го грабне ястребът. Торент я огледа още за миг, като се мъчеше да прикрие мрачното си задоволство, а след това отново се обърна да погледне трите деца. Продължаваха да спят — старата вещица им бе направила нещо. Беше малко след пладне и не бяха стигнали далече от разсъмване.

— Твърде много са — няма къде да се скриеш — мърмореше Гадателката на кости. — Вече знам какво опитват. Не може да стане.

Искам го за мен — и ще го получа! Древни има в небето, но аз съм най-древната от всички. Ще се погрижа да бъдат изтласкани — но първо Коурабас трябва да умре. Трябва да се провалят!

Торент отиде при коня си, огледа стрелите в колчана, после подхвърли през рамо:

— Какво чакаш?

— Няма да вляза в тази битка — изръмжа Олар Етил.

Той се огледа. Не виждаше нищо освен пуста равнина.

— Каква битка?

— Ти все едно вече си умрял, кутре. Скоро няма да ми трябваш повече. Дарове имам да дам. А той ще ми прости — ще видиш, ще ми прости.

— Как ще мога да видя, щом ще съм мъртъв?

Тя се изправи и разрита тревите. Два скелета на гущери побягнаха от костеливия ѝ крак. Торент чу щракащите им челюсти, когато пропълзяха покрай него и надолу по склона.

— Така значи — изхриптя Олар Етил, загледана след тях. — Отидоха си. Добре. Изобщо не им вярвах... Добре, вървете! — И завика след тях: — Намерете великата Буря на Тиам! Сякаш това ще ви помогне, ха! — Завъртя се рязко и изпъна крив пръст към Торент. — Следя те, кутре!

Торент въздъхна.

— Всичко тръгна накриво, а?

— Ерастас беше глупак! И всичките Древни, които го слушаха — неговото безумие ги уби! Добре! Стига да ме остави на мира.

— Изгубила си си ума, вещице.

— Събуди ги! — сопна се Олар Етил. — Трябва да тръгнем на юг — и бързо!

— Надушвам море във вятъра — рече Торент и кимна на изток.

— Разбира се, глупако. Хайде, вдигай изтърсаците — трябва да тръгваме!

„Губиш хватката, вещице, и го знаеш, нали? Мислиш, че каквото си се захванала да направиш, ще е достатъчно, че ще реши всичко — но сега откриваш, че няма. Дано да поживея още малко — достатъчно дълго, за да застана над трупа ти.“

— Изтича от ума ти, кутре.

„Изтича само когато аз го пусна.“

Изглежда го рязко. Торент ѝ обърна гръб и отиде да събуди децата.

— Там ще сме в безопасност, Кърдъл, нали? Веригите на проклятието ни — счупени в Бурята! Нали?

— Каквото замислях от самото начало, Телораст — и ако не беше толкова задръстена, щеше да си се досетила отдавна.

— Беше онзи жрец на Червея, онзи хитър пияница — по-добър от Не-Апсалар, много по-добър! Той ни каза всичко, което трябваше да знаем, тъй че няма нужда да се досещам, Кърдъл, защото от двете ни аз съм по-умната.

— Единственото умно нещо, което изобщо си направила, е да ме склониш да съм ти приятелка.

— Приятелка любима сестра или по-добра половинка, все едно е с нас, и не е ли така най-добре, Кърдъл? Това означава да живееш живот на загадка и приключение! О... кракът ми ли се измъква? Кърдъл! Кракът ми!

— Добре си е. Просто се е разхлабил. Скоро ще е все едно. Скоро ще си имаме тела, подходящи за самолюбието ни, и няма ли да е страшно? Ами че аз мога и трон да ни надуша, Телораст. А ти?

Но Телораст бе застинала на място.

— Почакай! Кърдъл, чакай! Тази Буря... тя ще ни погълне!

— Значи ще ни изядат... и поне ще сме свободни. А и рано или късно Бурята ще спре. Трябва да спре.

— По-скоро ще се разпадне — изсъска Телораст. — Тъй че трябва да сме предпазливи, Кърдъл, та да не ни изядат наистина.

— Ама разбира се, че ще сме предпазливи. Ние сме умни.

— И подли.

— Точно затова същества като нас никога не губят, Телораст. Ние преливаме от таланти — изливат се от нас навсякъде!

— Стига кракът ми да не изпадне.

— Ако изпадне, ще те нося.

— Наистина ли?

— Е, ще те влача.

— Толкова си мила, Кърдъл!

— Защото сме влюбени, Телораст. Заради любовта бих те влачила навсякъде. Обичаме се и затова заслужаваме два трона — поне

два! Заслужаваме ги и ще ги имаме, дори да трябва да избием десет хиляди бебенца, за да ги вземем.

— Бебенца? Да убиваме бебенца?

— Защо не?

Продължиха да пълзят през тревите.

— Мога почти да ги видя, Телораст! Армия от бебенца между нас и онези тронове. Може да си въртят костените кречетала колкото си искат — ще ги сдъвчем като сиренце.

— И котенца, и кутренца, и мишчици също!

— Спри, Кърдъл — огладнявам от думите ти! И си спести дъха — ще ни трябва да убием Коурабас.

— Не можем да убием Коурабас с дъха си, Телораст — тя е Отатарал, забрави ли? Трябва да го направим по трудния начин — парче по проклето парче, докато не завали от небето!

— Ще е страхотно. Нали? Кърдъл, нали?

— Най-хубавото, Телораст. Почти толкова хубаво, колкото да ядеш бебенца!

— Колко време ще ни отнеме това? Стигнахме ли вече, Кърдъл? Краката ми скоро ще изпаднат, заклевам се.

— Хмм, може би трябва да се въплътим. За малко, искам да кажа. Съвсем за малко, а после пак долу, ще потичаме малко и пак ще се въплътим — какво мислиш?

— Мисля, че си умна почти колкото мен.

— А ти си умна почти колкото *мен*. Ние сме умни почти колкото мен и мен — колкото теб де. Не е ли страхотно?

Паран спря и свали момчето от седлото. Нареди на отряда да чака и махна на Маток да го придружи. Малко по-напред склонът им предлагаше ясна гледка към траншеите, рамките и редутите на противника.

Които гъмжаха от войници.

— Виждат ни — каза Маток.

Паран спря и огледа позициите. Нагоре по прохода лъкатушеше каменист път. В първата линия на защитата полукръг от земни насипи се извиваше навътре към пътя — опит за щурм по него щеше да доведе до убийствен обстрел. Освен насипите всичко беше стръмни сипеи.

— Имах една жена — измърмори Маток. — Същата като това тука.

— Моля?

— Колкото повече ѝ налитах, толкова по-грозна ставаше. Един от многото капани, когато се напиеш по пълнолуние. Събуждаш се за ужасите, които си направил, и после трябва да живееш с тях.

В защитата ясно се виждаха две предмостия и на по-близкото се вееха знамената на Коланси.

— Изповядани помощни — каза Паран. — Ще трябва да минем през тях, за да стигнем до Вълчата армия. Виж, това е неочаквано усложнение.

— Обаче знаеш ли, обичах я тая жена. Беше най-добрата ми жена, както се оказа.

— Какво стана с нея?

— Наследи ме и се събра с един по-хубав. Виждаш ли, будеше се сутрин и изпитваше същия ужас като мен, и колкото повече налитах...

— Маток, май ни очаква кървав бой.

— Думите ви ме радват.

— Трябва да надделеem и да разбием Изповяданите. После можем да се заемем с наемниците. Всъщност може би точно това е, което ни трябва, за да ги убедим да се предадат.

— Там горе ще има Чист, Върховен юмрук. Още веселба за Калам и Висшия маг.

— Ще подходим през нощта. Маток, твоите воители ще са от голяма полза — конници са все пак.

Маток сви рамене.

— Защо ударните части яздят коне, Върховен юмрук? Защото е най-бързият начин да се измъкнеш.

— Вече не сте само ударни, Маток.

— Ще влезем в схватка, ако това ви трябва, но няма да ни хареса. Виж, пътят... Широк път, военен. Разчистваме фланговете и можем да препуснем право нагоре.

— В чакащите зъби на онези наемници? И нагоре при това? Няма да ви похабя толкова глупаво. Съжалявам, но колкото и да сте жадни за кръв, ще се наложи да почакате малко.

Воинът се намръщи, но после сви рамене.

— Жадни сме за кръв, да, но не и ако повечето е наша.

— Добре. Дръж папачта си изкъсо, само това те моля.

Маток го гледаше някак особено.

— Върховен юмрук, цял живот съм слушал приказки за малазанската армия. И аз съм бягал навремето от няколко сблъсъка, и са ме гонили седмици наред. — Посочи с брадичка към прохода. — Но това... дори онези Изповядани изглеждат достатъчни не само да ни спрат, но и да ни скапят.

— Тоест?

— Тоест боя се за Воинството, нищо повече.

Паран кимна.

— До утре сутринта, Маток, намери висока позиция за теб и воините ти. Ще ви покажа всичко, което трябва да знаете за малазанската армия.

Две обръщания на пясъчния часовник след като слънцето бе залязло Воинството спря недалече от прохода. Под яркозеления блясък на Нефритените странници ротите вдигнаха палатките. Поставени бяха предни постове, въпреки че не се очакваха излази от врага. Войниците се нахраниха бързо и легнаха да почиват. Придружен от Юмрук Рит Бюд, Паран тръгна да обиколи лагера.

Никога не бе мислил, че ще командва армия. Никога не бе мислил, че ще заеме мястото на Дужек Едноръкия. Често мислеше за него и взимаше от него всичко, което можеше. Воинството бе познало лоши времена. Заслужаваше нещо по-добро — но пък Паран подозираше, че всеки командир изпитва това чувство.

Когато с Рит Бюд се върнаха в командната палатка, завариха там Калам и Бързия Бен. Оставаха още две обръщания до разсъмване.

Убиецът се беше увил в черен муселин, нахлузваше протърканите си кожени ръкавици и макар да носеше ризница под плата, нямаше почти никакъв звук, докато крачеше напред-назад. Бързия Бен седеше на пода, облегнат на един скрин, изпружил крака и притворил очи.

— Е? — попита го Паран.

— Какво „е“?

— Готови ли сте? Обикновено надушвам магията, но сега не мога да помириша нищо, Висш маг.

Бързия Бен отвори едното си око и го изглежда.

— Ако ти можеш да я усетиш, Върховен юмрук, ще я усетят и Чистите горе. Повярвай ми. Готови сме.

Паран погледна Рит, но тя само сви рамене и той й каза:

— Иди да поспиш, Юмрук.

— Слушам, сър.

Щом Рит Бюд излезе, Паран препречи пътя на Калам. Убиецът изръмжа тихо, спря и се озъби.

— Лазиш ми по нервите, Върховен юмрук.

Бързия Бен се намеси:

— Приготвиха ли ти оная карта, Върховен юмрук?

Паран кимна и се отдръпна встрани, за да може Калам да продължи да крачи.

— Добре — рече магьосникът, бръкна в кожената си торба и извади крива пръчка с вързана за нея един разтег дълга връв. Единият край на пръчката бе заострен и Бързия Бен го заби в пода. После извади от торбата две малки платнени топки, едната черна, другата златна. Върза ги за връвта я изпъна. — Калам. Време е.

Убиецът спря и тръсна рамене като мечок.

Бързия Бен се изправи и се обърна към Паран.

— И да не сте мигнали, сър. Ясно?

— Ще бдя, Върховен маг — увери го Паран. — Но съм притеснен. Какво мислиш, че ви очаква?

— Освен един-двама Чисти Форкрул Ассаил? — Бързия Бен изсумтя, после се намръщи. — Не съм сигурен. Нещо.

— Давай да почваме — изръмжа Калам.

Паран свали шлема си и го остави на масата. Беше странно изделие, от Унта, подарък от Рит Бюд, и все още не бе свикнал с тежестта му. Обърна се към двамата и рече:

— Мисля, че трябва да... — И млъкна. Беше сам в палатката. — Богове на бездната, добър е.

А после, с изведнъж разтуптяно сърце и свит от нерви стомах, извади дървената карта, приготвена от Ормулогун. Огледа я на светлината на фенера. „Първата истински малазанска карта за Драконовата колода. Караш ме да се гордея, художнико.“

В средата на тъмно поле бе изобразен безформен смътно лъскав предмет.

— Ашикът в Дупката — прошепна Паран.

Невидим за всички, Калам крачеше безшумно по настлания с камък път. „Дано да сме невидими и за Чистите. Е, скоро ще го разберем.“ Вдясно и вляво от него в дълбоките окопи стояха часови, опрели гърди на стената, и гледаха надолу към нашествениците. В краката им смътно блещукаха сигнални фенери. Зад тях се издигаха първите насипи пред главната траншея: струпани камъни и пръст, достатъчно високи, за да осигурят прикритие от стрели, и достатъчно коварни, та да забавят щурма на нападателите.

Самите траншеи бяха пълни с войници на Коланси. На седем крачки зад тях и по-нагоре по склона минаваше окоп със стъпала за стрелците. Щяха да стрелят почти от упор, над главите на първата линия защитници, и да поразяват малазанците, които успеят да се покатерят по насипа.

Калам се надяваше, че проклетата карта на Паран ще подейства. Надяваше се, че Върховният юмрук в момента вижда каквото вижда и той. „Това може да се окаже много гадно. Там, горе някъде, има способен командир. Бързак... не мисля, че това е работа на Форкрул Ассаил. Тук е пипал професионален военен. Вероятно командирът на Вълците. Дано да се сетиш и ти за това.“

„Чакай... наемници, облечени във вълчи кожи? Не, не може да са те. Други трябва да са.“

Имаше още два пояса, успоредни на първата линия, с подравнени рампи за изтегляне в случай, че първата траншея бъде превзета. И много резерви, разположени в три укрепени лагера точно над последния пояс. Калам прецени, че трябва да има поне шест хиляди Изповядани. „Добре, че не съм на твое място, Паран.“

Още по-нагоре, където му се стори, че вижда билото и зад него проходът се изравняваше, пътят бе преграден от каменна порта с ниска стена над ров, изпънат от двете страни. Зоната бе добре осветена и се виждаха роти тежка пехота. Бяха будни, разделени на отделения по десет души, всяко отделение строено в кръг с лице навътре... войниците се молеха.

„Фанатици. Това е лошо. Виждали сме го преди, много пъти. Да се предадат? Изключено. Обаче...“ Все още бяха твърде далече, за да е

сигурен. Огледа за знамена, но нямаше. „Там.“ Войник в пълно снаряжение до портата. „Богове на бездната! Шибани периши!“ Калам спря. Умът му заработи трескаво. „Обърнали са се срещу нас? Кругава? Не мога да го повярвам — войници на Вълците. Богове, кои други може да са? Калам, идиот такъв. Гуглата да ме вземе, Гуглата да ни вземе всички.“

„Но... ако Кругава е тук, нищо чудно, че отбраната е толкова здрава.“

„Добре. — Закрачи отново напред. — Предателите получават каквото заслужават.“

Портата бе преградена с издадени напред шипове от черно желязо. Най-долният ред, високи до глезена, стърчаха на педя дължина над най-високите, освен реда на нивото на очите. Зад портата стоеше самотен страж от перишите, със спуснато забрало и тежко копие.

На десет крачки от него Калам слезе от пътя, мина покрай дренажния изкоп и се спусна в рова. На дъното в земята между острите камъни бяха набити къси дървени шипове. Брегът срещу стената бе напоен с катран. „Огнен вал. Гадно ще е тук, много. Дано да си близо, Бързак. Дано разбираш какво трябва да направя тук.“

Промъкна се предпазливо през рова. Изчака за миг, след което прошепна ключовата дума, която му бе дал магьосникът. Испита внезапна безтегловност, протегна се нагоре и без усилие се изкатери през стената и я прехвърли. Щом стъпи на земята от другата страна, безтегловността изчезна. „Никакъв сигнал за тревога дотук, добре. Засега обещанието на Бързака, че ще може да скрие магията, май държи.“ Отпред имаше други стражи, но разредени достатъчно, за да може лесно да мине между тях. Навлезе в лагера.

Подмина отделъонните кръгове с все още молещите се войници и излезе на празния полигон в центъра. Срещу него имаше две командни палатки, онази отдясно увенчана с вълчи череп на централния пилон. „Сиви вълци, да. Но... това не може да са всичките. Освен ако Тавори не ги е накарала да платят скъпо за измяната. Но ако го е направила, сигурно е мъртва. Така и не е имала шанс.“

„Е, добре. Ако ни е останало само възмездие, да почваме.“

Другата палатка бе по-голяма, от същия вид като в лагера на обсадата извън цитаделата. Беше осветена отвътре и от двете страни на входа стояха двама пазачи, и двамата колансийци.

Калам извади два метателни ножа и бързо се задвижи към тях. На пет крачки разстояние вдигна двете оръжия и ги метна едновременно с плавно движение. Улучиха право в гърлата. Телата се огънаха, блисна кръв, но преди да паднат, Калам стигна до тях, стисна дръжките на ножовете и ги задържа, преди внимателно да ги отпусне на земята.

„Колко шум вдигнахме? О, все едно.“

Остави камите в гърлата им и извади двата дълги ножа. Срязва връзките на входното платнище и влетя вътре.

Явно изненада Чистия — нищо дискретно нямаше в това нахлуване все пак. Единият нож се врязва дълбоко, право под сърцето. Другият, тръгнал нагоре да посече в гърлото, бе блокиран от ръка, твърда като желязо. Ръцете на Ассаил излетяха напред, докато залиташе.

Първият удар порази Калам високо в дясното рамо и го отпрати назад. Вторият се стовари в гърдите му от лявата страна, разбистри ризницата, счупи две ребра и пукна поне още няколко. Отхвърли го назад и той се блъсна в стената на палатката вляво от входа.

Замаян от болка, Калам видя как Ассаил изтръгна дългия нож от гърдите си и го захвърли настрана.

— Ядосах те, а? — изпъшка Калам.

Ассаил изръмжа и настъпи към него.

Подът под краката му изчезна и той полетя някъде надолу. Последва тътен.

Бързия Бен изведнъж изникна от другата страна на дупката. Извади малка кръгла топка от черна глина, наведе се и надникна долу.

— Поздрави от морската пехота — изръмжа и пусна топката.

Калам залегна. От дупката изригна огън и таванът на палатката пламна. Бързия Бен не се виждаше никакъв.

Калам изруга, прибра си ножа — някак бе успял да задържи другия — и изскочи навън.

Изохка от заслепяващата болка, която избухна в гърдите му. От всички страни към горящата палатка тичаха перишки войници. Вадеха мечовете си.

— Бързак! Невидим съм, нали? Бързак!

Чу съсъка му:

— Прибери го тоя проклет нож!

Калам се обърна и побягна от най-близкия нападател. Натика ядосан ножа в канията. Залитна и падна. В устата му имаше кръв. Лошо.

Една ръка се отпусна на гърба му.

— Не мърдай — чу шепота на Бързия Бен.

Перишите вече се отдръпваха от бушуващите пламъци. Огънят бе толкова близо, че Калам почти можеше да се протегне и да го пипне. Но не усещаше никаква топлина.

— Можем ли да говорим? — попита след малко.

— Вече можем, да.

— Каза острилка!

— Премислих. Исках да съм сигурен. А и острилката е доста шумна.

— Проклетата от Гуглата *запалка* обаче? Виж, така вече ще е тихо и кротко! Други Чисти?

— Не. Шшт... има нещо наблизо. Следи ни.

— Как?

— Не знам.

— Исках да скоча на перишкия командир — Кругава или който е там.

— Бълваш кръв с всеки дъх, Калам. Не си във форма за нищо.

— Намушках кучия син в сърцето и нищо не стана.

— Станало е. Но те имат две сърца.

— Благодаря, че ми каза. — Калам пак изпъшка. — Тези *все пак* са перишите, нали?

— Да. Сега млъкни и ме остави да те извлека. Тоя огън започва да изгаря каквото хвърлих около нас.

Но успя да го дръпне само два пъти, преди убиецът да усети как ръцете му се стегнаха.

— Мамка му, тук е!

Калам примига и огледа наоколо.

— Не виждам...

— Мирише като енкар'ал, прилича на тоблакай.

„Изключено... о, богове на бездната, какво търси тук?“ Вече го усещаше. Огромно, надвиснало над него присъствие.

— Какво прави? — изсъска Калам.

— Тъ, души те.

Калам настръхна.

— Защо не мога да го видя?

— Защото то не иска да го видиш.

Убиецът едва не извика, когато един остър нокът леко премина по едната му буза и спря точно под окото. Стисна зъби и остана да лежи неподвижно.

— Слуга на Вълците, мисля.

„Да. Не ми казвай каквото вече знам.“

След това ръката се притисна в гърдите на Калам, точно над счупените ребра. Но не последва никаква болка, само внезапна топлина. След миг ръката вече я нямаше. А след това...

— Гуглата да ме вземе — измърмори след малко Бързия Бен. — Изчезна. Не бях виждал такова нещо. Шибано те изцели, Калам. Защо го направи това?

Разтреперан и объркан, убиецът бавно се изправи. Около горящата палатка цареше хаос. Видя между войниците перишки офицер, един от корабните командири на Кругава. Стоеше загледан към палатката със странно, почти доволно изражение на мършавото лице.

— Готов ли си да опиташ с него? — попита Бързия Бен.

Калам поклати глава.

— Не. Перишите не пипаме.

— Какво имаш предвид?

— Освен ако не искаш онова да се върне много по-ядосано.

— Прав си.

— Сигурен ли си, че няма още Чисти?

— Не.

— Време е да тръгваме тогава.

Запровираха се невидими през тълпата войници. При стената убиецът се обърна и погледна назад. И кимна.

— Винаги честна размяна...

„Не че мога да си спомня какво направих, че да го зарадвам толкова.“

Паран бавно се надигна и остави дървената карта на пода. Можеше да ги издърпа точно в момента, в който демонът се приближи

към тях. Но нещо го бе задържало. „Това беше избран слуга на Вълците на Зимата. Усетих гнева му, а след това усетих... какво? Загриженост? Не знаех, че изобщо могат да изпитват такива неща.“

Изправи се, отиде до пръчката, хвана я и я дръпна от пода. Топките на връвта подскочиха след нея.

В палатката изтрещя оглушителен взрив, вдигнаха се облаци прах и Бързия Бен и Калам се олюляха пред очите му. Лицето на магьосника бе разкривено от гняв. Погледна намръщено Паран.

— Малко закъсня, Върховен юмрук! Почти се бяхме върнали вече.

Паран махна с ръка да разчисти праха. Чу стъпки зад платнището на входа и извика:

— Всичко е наред!

Отвън един войнишки глас изсъска:

— Чу ли го, Гебла? Когато Върховен юмрук пръдне, целият свят се тресе!

— Шшт, проклет идиот!

Стъпките заглъхнаха.

Паран въздъхна.

— Изгубих търпение да ви чакам. Съжалявам. Не знаех, че ще е толкова гадно.

— Беше за в *краен случай*, сър. Имам чувството, че са ме разтеглили отвътре.

— Същото и при мен — изръмжа Калам и седна тежко на скрина. Здравите крака изпращяха и сандъкът тупна на пода. Убиецът изохка.

— Точно каквото му трябваше на стария ми болнав гръбнак. — Започна да смъква ръкавиците си.

— Съюзниците на сестра ми значи... прав ли съм, Калам?

— Почти.

— Вече не са съюзници. — Този път Бързия Бен закрачи нервно напред-назад. — Но командирът е Ерекала, не Смъртният меч. И Щита-наковалня не видях. Тази сила е която дойде от морето. Войниците, оставени да тръгнат с флотата.

— Значи Кругава може да не знае, че са се преметнали към врага — каза Калам.

— Този съюз винаги ме е изнервял. Фанатични поклонници на свят без хора — що за смисъл има в това? Дори Кругава да не ни е предала, е само въпрос на време — трябва само да последват вярата си до логичното ѝ заключение. Предупредих Тавори...

— Е, сега вече лъжеш — изръмжа Калам.

— Откъде знаеш? — сопна му се магьосникът.

— Просто предполагам. Познавам те все пак. Просто те е яд, че не си го предвидил.

— Няма да споря с теб. Работата е, че Тавори е в беда. Всеки момент може да ѝ забият ножа в гърба, а няма как да я предупредим.

— Може би има — каза Паран. — Щом преминем този проход, искам двамата с Калам да препуснете напред толкова бързо, колкото могат да издържат конете ви. Да намерите сестра ми.

— Видяхте ли онези защиты, сър? — тросна се Калам. — Как се надявате да накараме перишите да се предадат? Могат да спрат Воинството на място.

Но Паран се беше намръщил.

— Защо онзи демон не те разкъса на парчета, Калам?

Убиецът извърна очи и сви рамене.

— Срегнах го веднъж. Направих му услуга. Може би. Мисля. Не мога да си спомня точно. Беше в Седемте града, наред Вихъра.

— Голяма приказка развъртя, Калам — подхвърли Бързия Бен.

— Плямпащата уста я оставям за теб, маг.

— Разумно решение. Но следващия път просто резюмирай.

Шестима Висши Разводнени офицери стояха неспокойно пред Ерекала. На двайсет крачки зад тях се виждаше почернялото петно и овъглените останки от палатката на Чистия. Въглените все още мигаха като отварящи се и затварящи се греещи очи.

Няколкото пъти, в които перишкият командир се беше срещал с тези полукръвни същества, те бяха гледали на него с надменно пренебрежение. Сега това чувство на превъзходство бе пометено от пожара. Брат Спокойствие беше мъртъв. Но да се изрече това бе все едно да изречеш невъзможното. Спокойствие бе един ранг под Благоговение и Усърдие и властта му бе огромна, сравнима единствено с тази на Смирение — или така поне бяха убедили Ерекала.

„А тази нощ Спокойствие падна от двама малазанци. А на разсъмване ще се изправим в битка срещу още осем хиляди. Но вслуша ли се Чистият брат в предупреждението ми? Не.“

— Намерихме следи от кръв, водещи от палатката на Чистия — заговори той. — Има основания да предположим, че брат Спокойствие е оказал силна съпротива на нападателите си. Всъщност възможно е сериозно да ги е наранил, може би дори е убил един.

Но думите му не произведоха никакъв ефект. Ерекала въздъхна и продължи:

— Ще изберете ли сред вас някой, който да поеме командването на Изповяданите? Или бихте могли да се поставите под моя команда. Утрото бързо се приближава, господа, и скоро ще влезем в сражение.

Един от офицерите пристъпи напред.

— Сър, по всички тактически въпроси брат Спокойствие ни нареди да се подчиняваме на заповедите ви.

Ерекала кимна.

— Както и направихте.

— Сър — почна офицерът, но се поколеба.

— Говорете откровено.

— Чистите почувстваха смъртта на брат Спокойствие. Те са наранени, объркани и от тях не получаваме никакво напътствие. Всъщност самият Акраст Корвалайн е бил увреден тук.

— Увреден? — Това беше неочаквано. — Как така?

— Друга Крепост се е проявила тук нощес.

— Нима? — Огледа бавно лицата пред себе си. — Може би твърде лесно пренебрегнахте ефикасността на седем хиляди периши, молещи се на своите богове.

— Не говорим за Зверската крепост, сър.

Ерекала се смълча, защото сега той беше стъписаният. След това попита тихо:

— А идентифицирали ли сте натрапника, сър?

— Не ние, командире. Сестра Благоговение обаче... в бурята на мислите й усещаме нейното... *разпознаване*.

— Продължете.

Мъжът поклати глава.

— Само с това разполагаме, сър.

— Да не би мисълта ви да е, че друга Древна крепост се е опълчила на Акраст Корвалайн?

— Бихме искали да знаем повече за тези малазанци, сър.

Ерекала се намръщи.

— Да не би да сте разколебани за подготвителните ми действия тук?

— Не, командире. Днес врагът ще пострада, може би ще бъде разбит. Но искаме да разберем... нали тези малазанци не са с нищо повече от човешки същества?

— Не по-различни от нас перишите, имате предвид?

— Тогава... и те ли служат на Древен бог.

— Малазанската империя отдавна е забранила култове към войната във войската си... но това не означава, че в армията ѝ няма тайни вярващи. — Огледа ги замислено. — Не е ли хрумвало на Форкрул Ассаил, че с това толкова насилствено налагане на властта на Акраст Корвалайн биха привлекли вниманието на другите Древни крепости?

— Нашето разбиране беше, че почти навсякъде в този свят Крепостите са изоставени, отстъпили са на по-младо асцендентство.

Ерекала кривна глава.

— А такъв ли е случаят с перишите?

Най-сетне офицерът отвърна с леко презрителна усмивка:

— Вие бяхте сметнати за отклонение.

Командирът се усмихна.

— Можем да подновим тази дискусия по-късно. Сега идете при Изповяданите и поемете командването на ротите си.

Офицерите отдадоха чест.

Ерекала махна на един от адютантите си.

— Сестра Стейлок, предупредете войниците си, че днес може да се изправим срещу повече от един враг.

Младата жена се намръщи.

— Сър?

— А след това ги уверете, че Вълците ще ни пазят от всички заплахи.

— Слушам, сър.

Отново останал сам, Ерекала тръгна към наблюдателната платформа, която бе вдигнал на петдесет крачки вляво от портата.

Оттам щеше да има безпрепятствена гледка към вражеския щурм. „Малазанци. Само изричането на това име стига, за да пребледнее и най-коравият войник — особено сред тези, които са се изправяли срещу тях. Какво има у тези чужденци, което толкова ги отличава?“

Щом стигна до стълбата, спря, спомнил си всичко, което бе видял от онова ужасно отстъпление от град Малаз. „Адюнкта Тавори, знаеше ли, че ще дойдеш на тази земя и ще завариш други малазанци, които те чакат? Твои съюзници ли са те, или някоя друга игра, скроена от императрица Ласийн? Теб ли гонят? Или това е просто друго нашествие? — Прониза го внезапен студ. — Ако са съюзници... тогава това трябва да е било планирано.“

Бързо се качи на платформата и застана до перилото от северната страна. Небето изсветляваше, но подстъпът към прохода все още бе в сянка. Виждаше вражеските редици, вече подредени в пет ясно открити клина в подножието. „Не могат ли да видят какво ги очаква? Може би ще успеят да завземат първата траншея — но втората? Невъзможно е. Сивите шлемове дори няма да извадят оръжията си днес. — Безпокойството му се усили. — Наречи малазанците с всяко мръсно име, но не ги наричай глупци.“

Остана на платформата да види какво ще последва.

Гъноуз Паран застана срещу безредната тълпа и примига с гуреливите си от безсъние очи. Винаги беше проблем, когато се опиташ да стегнеш четиристотин мърляви недисциплинирани морски пехотинци. Коравите погледи, загрубелите лица, усещането, че са полудиви и напъват да скъсат каишката. Още по-лошото бе, че тази сган, струпана пред него сега, в мразовитото утро, бяха до един сапъори.

Паран хвърли поглед през рамо към грамадата дървени сандъци, оставени зад него. Около тях нямаше охрана. Цялото това събиране ставаше на двеста крачки северно от края на лагера. „И с пълно основание.“ Усети вадичката пот, потекла по гръбнака му.

Погледна Ното Бойл, а после капитан Суиткрийк, застанали благоразумно настрани, покашля се и започна:

— Напълно съм наясно за разочарованието ви — задържах ви от защитата на цитаделата, пратих ви да правите ремонти и нищо повече.

Смея да кажа, че мечовете ви вече са ръждясали в ножниците... — Замълча, но не видя никаква реакция, никаква усмивка, никакво кимване. Покашля се отново. — Реших, че ще ни донесе тактическо предимство, ако задържа вас, сапъорите, с вашите специфични... таланти, колкото може по-дълго.

Нито звук не последва от събраните бойци, но всички очи бяха вперени в него. Той отново погледна Ното Бойл. Мъжът стоеше на няколко крачки по-назад и встрани, рибешкият гръбнак помръдваше нагоре-надолу в устата му. И той се бе втренчил в сапъорите.

Върховният юмрук въздъхна и продължи:

— Всъщност може би трябваше да задържа нападението над онзи морантски склад и не просто по причини на безопасност, макар че, както съм сигурен, че знаете всички, морантите са много предпазливи в складирането на муниции. Все пак транспортирането им в голямо количество и по суша крие безспорни рискове. За щастие вече сме тук. — Посочи зад себе си. — А те са *там*.

Беше очаквал напрежението да се усили, тълпата да се размърда в нетърпеливо очакване. Първите широки усмивки, войниците най-после да изправят рамене и да застанат „мирно“ дори. Но вместо това... Паран присви очи. Нищо.

„Все едно, че им говоря за времето. Какво им става?“

„Мислех, че ме уважават. Мислех, че най-после съм си заслужил ранга, с който почнах. Но сега... имам чувството, че всичко е било преструвка.“

— Може би ще сте доволни да научите, че чакането ви приключи. Тази сутрин ще си разпределите тези муниции и ще се върнете в отделенията си. Морските пехотинци ще поведат атаката. Трябва да пробиете отбраната и, ако е възможно, да настъпите до втората траншея. Щурмът трябва да е бърз и стегнат... — Спря, защото видя нещо. По-точно някого.

В предната редица, вдясно от него, където слънчевата светлина безпрепятствено се спускаше косо, стоеше ефрейтор с побеляла коса. Широкото му плоско лице бе нашарено с белези, виждаха се дори от мястото, където стоеше Върховният юмрук. Паран примижа към него, после махна с ръка на Ното Бойл. Резачът се приближи и извади гръбнака от устата си.

— Ното Бойл — тихо каза Паран.

— Сър?

— Иди до онзи ефрейтор — ей онзи там, — погледни го добре и след това ми докладвай.

— Това проба ли е?

— Просто го направи.

Резачът пхна отново гръбнака между зъбите си, тръгна и спря точно пред ефрейтора. След миг се обърна и закричи обратно.

— Е? — попита Паран.

Ното Бойл измъкна рибешкия гръбнак от устата си.

— Той плаче, Върховен юмрук.

— Плаче?!

— Така изглежда, сър.

— Но... *защо* плаче?

Ното Бойл се обърна и отново погледна ефрейтора.

— Само една сълза, сър. Може да е от всичко.

Паран изруга тихо, закричи и застана пред ефрейтора. Погледът на десантника беше вперен право напред. Самотната сълза от дясното му око бе прорязала дيريا по прашната му буза.

— Нещо в окото ли, ефрейтор?

— Не, сър.

— Болен ли сте?

— Не, сър.

— Треперите.

Очите за миг примигаха в тесните цепки и се впиха в неговите.

— Тъй ли? Не знаех, сър. Виноват.

— Войник, гледката ли ви затулвам?

— Да, сър, затулвате я, сър.

Паран бавно се отдръпна встрани. Гледа сапъора няколко мига, после още няколко, докато не... „О, богове на бездната!“

— Стори ми се, че каза, че не си болен, ефрейтор.

— Не съм, сър.

— Позволи ми да не се съглася.

— Както заповядате, сър.

— Ефрейтор.

Очите отново примигаха.

— Сър?

— Контролирайте се. Искам ред. Да не гръмнете някой от нас. Ясен ли съм?

Бързо кимване.

— Да, сър. Благословен да сте, сър.

Стъписан, Паран възкликна рязко:

— *Благославяш ме?!*

И от тълпата сапъори се надигна тих хор, повтарящ благословията на ефрейтора. Паран се отдръпна, помълча, докато се овладее, и повиши глас:

— Няма нужда да бързате — има предостатъчно за всички. — Замълча, чул тихо скимтене, после продължи: — До едно обръщане на пясъка искам да сте се върнали в отделенията си. Сержантите ви са уведомени за това снабдяване, тъй че вече се е разчуло. Докато се върнете при тях, ще са приключили с молитвите си, жертвоприношенията и прочие. С други думи, ще са готови за вас. Атаката започва две обръщания на пясъка от този момент. Това е всичко.

И тръгна, без да поглежда назад.

Ното Бойл го догони.

— Върховен юмрук.

— Какво?

— Разумно ли е? Това са повече муниции от всичко, което е виждал някога някой от тях.

— В тези сандъци са само острилките, запалките и димките. Още не съм им дал дори да *видят* проклетите и червените гръмове...

— Извинете, сър, *какви* гръмове?

— Оказва се, Ното, че съществува цял клас муниции, специално за морантите. Не за износ, ако ме разбираш. Чрез една карта станях свидетел на демонстрация на някои от тях. Тези, които съм нарекъл червени гръмове, са подобни на катапултните гръмове. Само че не им трябва катапултът.

— Любопитно, Върховен юмрук. Но ако още не сте ги показвали на никой сапъор, как ще знаят как да ги използват?

— Ако се наложи да се бием с перишите, тогава... хм, сигурно ще трябва един бърз курс. Засега обаче защо да ги разсейвам?

Приближаваха се към края на лагера, където две роти редовни и тежки се бяха събрали от двете страни на каменния път. Юмрук Рит

Бюд стоеше между тях и ги чакаше.

— Още един въпрос, сър — каза Ното Бойл.

Паран въздъхна.

— Какво?

— Онези проклетии и червени гръмове — къде ги скрихте?

— Успокой се. Направих си личен лабиринт за тях... е, по-точно заградих малък участък, достъпен само за мен чрез карта.

— Ормулогун?

— Моля? Дали той рисува картата? Разбира се.

— Използва ли една странна червена резка, сър? Като мълния, само че с цвета на кръв?

Паран се намръщи.

— Символът на червения гръм, да. Откъде знаеш?

Ното Бойл сви рамене.

— Не съм сигурен, сър. Сигурно съм го видял някъде. Няма значение.

Ефрейтор Стърн изтри очите си. Сандъците бяха отворени и сапъорите действаха бързо. Огледа останалите сандъци, изруга тихо и се обърна.

— Манкс, я ела тук.

Далхонийският шаман с патешката походка се дотътри до него.

— Точно както си мислехме! Само че от малките. Кучият син не ни се доверява.

— Идиот — изсумтя Стърн. — Аз не ни се доверявам. Но слушай, ако...

Манкс вдигна ръка пред лицето му.

— Покрих го. Виждаш ли?

Ефрейторът огледа татуировката, издраскана на дланта. Кървавочервена назъбена линия.

— Това ли е? Само това ли ти трябва?

— Трябва да свърши работа. Погрижихме се жабокът да ни го опише подробно.

— Добре. Той свързе ли се?

— Е, поопекохме го малко, но ще оцелее. Малко се пообърка — в смисъл, наложи се да ги вържем двамата и помислихме, че ако

заплашим жабока, ще е достатъчно художникът да се прекърши и да проговори. Сбъркахме обаче. Всъщност Ормулогун предложи да го поизпечем — не бях виждал стария сбърканяк толкова щастлив. Мислехме, че са приятели...

— По-тихо! Много дрънкаш. Не ме интересува какво е станало, стига да не сте убили някой от двамата.

— Живи са, казах ти. Вързани и със запушени уста. Ще ги пуснем по-късно.

Стърн се огледа и извика високо:

— Сапъори! Оставете си място за една-две проклетии!

— Няма такива, Стърн.

— Ще има. Уредено е. Хайде приключвайте — и внимателно. Сбъркаме ли тук, няма да вземем никой от лошите с нас, а това ще прати душите ни на демоните в Сапъорския пъкъл за вечни времена — а никой не го иска, нали?

Изведнъж се смълчаха и се стегнаха, някои дори плюха в пазвите си в суверен жест против проклятието на Сапъорския пъкъл.

Доволен, Стърн кимна.

— Манкс, от този момент не се отделяш от мен.

— Никога не сме използвали тия червени гръмове, Стърн.

— Покажи ми муниция, която не мога да разбера, и ще ти покажа носа на бога Кобра отвътре — изсумтя ефрейторът.

Манкс го погледна накриво.

— Като гледам, има далхонийска кръв в тебе.

— Какво има в кръвта ми не е важно. Знам обаче, че стъпят ли сапъорите на бойното поле, е разумно да призовеш всеки бог, за който си чувал.

— Амин и му плюй в очите на това.

Стърн помълча, после кимна.

— Амин и му плюй в окото, да. Е, готов ли си? Добре. Хайде да си намерим отделението. Сержантът ще го хареса това.

— Няма!

— Сержантът харесва каквото аз му кажа да хареса, Манкс. Кредото на Сапъорския ашик.

— Сапъорския ашик, да. Най-важен е онзи, който държи острилката. Ей, Стърн?

— Какво?

Шаманът се беше ухилил.

— Схващаш ли какво значи това? Ние сапъорите. Върнахме се към това, което изобщо не бяхме, но можеше да сме, и не е ли гот?

— Гот е, обаче само ако не го оплескаме. Сега внимавай къде стъпваш. Видях дупки на полски гризачи.

— Не са гризачи, Стърн. Прерийни кучета са.

— Все едно. Набуташ ли си крака в някоя, гръмваме.

Командир Ерекала усети промяна в полъха на вятъра по тесния подстъп към прохода. Сега носеше миризмата на желязо, на кожа, на пот и коне. Сестра Стейлок стоеше до него с половин дузина вестоносци, строени зад тях в случай, че се наложи да се пратят команди до сигналните постове по стената.

Вражеските сили се развърщаха на кипяща вълна по протежение на предните линии. Средната и тежка пехота, разположена там в няколко стегнати редици от заранта, сега се разцепваше да пропусне напред нови бойци, в нахъсан строй. Новите не носеха знамена, нито никакви отличителни знаци, а щитовете на повечето все още бяха стегнати на гърбовете им. Доколкото Ерекала успяваше да види, бяха въоръжени с арбалети и къси мечове.

— Лека пехота ли? — попита Стейлок. — Не изглеждат леки в краката, командире — някои носят ризници. И не се строят в линия. Какви са тия войници?

— Морска пехота.

— Изглеждат... недисциплинирани, сър.

— Доколкото знам, сестра Стейлок, срещу малазанската морска пехота армиите на Седемте свети града нямаха какво да хвърлят. Всъщност те не могат да се сравнят с никой друг войник на бойното поле.

Тя го погледна озадачено.

— Сър, може ли да попитам: какво друго сте чули за тези морски пехотинци?

Ерекала се опря на парапета.

— Чул? Това ще да е думата, да.

Вече настъпваха, на отделения по осем-десет. Катереха се уверено по грубия терен към първата траншея, пълна с Изповядани —

редовната пехота на Коланси. Достатъчно стабилни войници, знаеше Ерекала. Ефикасни, но все пак зависими от магията на Форкрул Ассаил. Без Чистия нямаше да има достатъчно сила, която да развихри в тях бойната ярост. Все пак нямаше да се огънат, докато нервите на командирите със смесена кръв издържат.

— Не ви разбирам, сър.

Той я погледна.

— В нощта на оттеглянето на адюнктата от кейовете на град Малаз, сестра — къде беше позицията ти?

— При външния пояс кораби, сър.

— Аха. Помниш ли случайно да си чула грохот онази нощ — от острова?

Тя се намръщи и поклати глава.

— Сър, половината нощ бях в хамака си и спях дълбоко.

— Ясно. Опасявам се, че скоро ще получиш отговора си.

На трийсет крачки под първия насип отделенията се развърнаха и тези с арбалетите вдигнаха оръжията си.

Изповяданите наклониха пиките, готови да посрещнат врага. Железните остриета образуваха настръхнала стена. От втората траншея стрелците се бяха вдигнали, заредили стрелите, но все още не опъваха тетивите. Щом малазанците стигнеха билото на насипа и навлезеха в пряк обхват, стрелите щяха да засъскат песента си. И атаката щеше да спре, докато войниците се присвиват под щитовете и търсят укритие от смъртоносния дъжд.

На двайсет крачки отделенията спряха — само за миг — и Ерекала видя замахващи ръце, а от тях нагоре полетяха малки предмети.

„Твърде рано.“

Западаха по насипа, на две трети височина до билото. Изригна гъст черен дим, закипя, скри всичко и като тъмна пелена се закълби нагоре и през върха на насипа.

— Магия ли е това? — ахна Стейлок.

Ерекала поклати глава.

А от издигащата се катраненочерна вълна излетяха още неща и западаха сред гъстата гмеж Изповядани с пиките.

Взривове и огнени блясъци изригнаха по цялата дължина на траншеята. Във въздуха се разхвърча яркочервен дъжд и парчета

разкъсана плът.

Втора вълна муниции.

Грохотът от взривовите отекна нагоре по склона, последван от виковете и болезнени крясъци. Пушекът вече се търкаляше в изкопа, нахъсан тук-там от още взривове, но това само вдигаше още повече прах и пръски кръв в кипящата нагоре вълна.

Стрелците във втората траншея се двоумяха объркани.

— Стрелба слепешком! — нареди Ерекала. — Веднага!

И остана доволен, щом Разводнените офицери зареваха команди и лъковете се изпънаха.

Градушка метални стрели изсвистяха от дима и прахта и се заби в стрелците. А главите на много от железните пръчки бяха експлозивни. Цялата линия се разпадна, телата западаха върху присвитите в изкопа зареждащи стрелци.

След стрелите на арбалетите излетяха още гранати и западаха в окопа. Ръце и крака, откъснати от телата, се разхвърчаха във въздуха.

По-нагоре по склона резервните роти кипнаха и се понесоха надолу към третия окоп, докато бойците в него вече изригнаха, спускаха се по насипа и започваха атака надолу по склона. Линията стрелци, окопани над третия окоп, бе пометена от атаката.

— Какво правят? — попита Стейлок.

— Окопите се оказват уязвими срещу тези муниции — отвърна Ерекала. — Полукръвните офицери правилно избраха подходящия отговор на това — трябва да влязат в близък бой с морската пехота. По-високата позиция и численото превъзходство би трябвало да донесат победа.

Десантчиците, видя той през разнасящата се димна пелена, вече бяха завзели траншеята на стрелците и като че ли се окопаваха по цялата линия — но Ерекала се бе погрижил съоръженията да се изградят така, че да са изложени на обстрел и атака от по-високо. Тези траншеи не им предлагаха нищо. Морските пехотинци се спуснаха надолу в пълно отстъпление.

— В паника са — изсъска Стейлок. — Свършиха им играчките и сега...

Спускащото се отгоре множество колансийци бе като лавина, връхлитаща след разпилените десантчици.

— Спрете — викна Ерекала. — Не ги преследвайте!

Атаката — през окопа на стрелците и към най-долната траншея — беше като порой.

Офицерите в първите редици разбраха какво ги чака и Ерекала видя как се опитват да задържат войниците...

Взривове! Сякаш целият склон изригна под колансийските сили. Взривната вълна се затъркаля нагоре и разтърси билото, разклати стената и каменните порти се разтресоха, сграбчи дървената платформа, на която стояха Ерекала и останалите, и я разтърси толкова свиреп, че перилата изпрацяха и се изпочупиха. Мъже и жени западаха от платформата с писъци.

Ерекала се вкопчи в страничната греда и успя да се задържи. „Вълците да ни опазят дано!“

Изправи се на странно килнатата на една страна платформа и погледна облаците прах и пръст — а в тях парчета броня, оръжия и кървави ивици плат: и всичко това вече се изсипваше върху тях като зловещ унищожителен дъжд.

Беше сам — дори Стейлок бе паднала от платформата.

От небето падна меч, заби се дълбоко в дъските вляво от него и затрепери. Отгоре се изсипваха още отломки.

Ерекала се мъчеше да проумее какво виждат очите му. Всичко освен най-високия, най-близкия окоп — с подравнения терен зад него — се бе превърнало в раздран хаос, земята бе осеяна със застъпващи се кратери, димящи сред натрошени и премазани трупове. По-голямата част от колансийската армия просто беше... *изчезнала*.

И тогава отново видя движение, долу — морските пехотинци отново лазеха нагоре по склона. Събираха се на групи и правеха нещо.

Оцелелите колансийци, замаяни и оцапани с кръв, се оттегляха нагоре към каменната стена и се трупаха на пътя. Повечето бяха захвърлили оръжията си.

„Краят на колансийската армия.“

Със странен пукот откъм морските пехотинци изригнаха пламъци и Ерекала облещи очи, щом видя огнените мълнии, излетели от позициите им. Изсвистяха във въздуха и се извиха нагоре в дъга.

От десетината ужасяващо мощни снаряда само два удариха претъпкания с бягащи войници път.

Платформата под краката на Ерекала се люшна, той изтърва стълба, хлъзна се покрай забития меч — а след това падаше. Нямахте

никакъв звук. Осъзна, че е оглушал, и в сладката, съвършена тишина загледа връхлитащата да го срещне земя. А високо горе сянка забули утринната светлина.

Стейлок тъкмо се беше изправила, когато взривът отново я събори. Стената пред нея се разлюля и присвилите се за укрите под нея войници побягнаха. А след това, с огнен рев, нещо връхлетя върху портата вдясно от нея. Камъните се пръснаха в нажежена до бяло светлина, грохотът бе съкрушителен. Замаяна, тя побягна от пламналата порта. Видя командир Ерекала, паднал на десетина крачки от нея в развалините на разбитата платформа. Тялото му потръпваше. Тя забърза натам.

— Брат Ерекала!

Очите му бяха отворени, но бялото им бе зацапано с кръв. Устата му се отваряше и затваряше като на риба на сухо.

Тъкмо когато стигна до него, той се надигна на четири крака и се закашля.

— Командире!

Явно не можеше да я чуе. Стейлок погледна нагоре — цяла рота периши бяха повалени на земята от ужасните взривове. „Това не е битка. Това е касапница.“

И й се стори, че чу в черепа си воя на своите богове. Вой на безсилен гняв и на сляпо упорство. Вой, който не разбираше нищо.

Ръка в метална ръкавица стисна рамото на Стърн и го обърна. Той изръмжа и посегна за меча си, но спря.

— Юмрук?

— Спрете бомбардировката. Незабавно!

Ефрейторът огледа хората си с червени гръмове. Сандъците зад тях бяха отворени и между сандъците и местата за хвърляне лежаха вързопи подплата от овчи руна.

— Още им остават по четири-пет залпа, сър — по цялата линия!

— Казах, спрете! Върховният юмрук не иска да въвличае перишите!

Стърн примига.

— Но ние не въвличаме перишите!

— Имате ли представа докъде стигат тия гръмове?

— Ама ние само по стената, сър, нищо повече. Никой не е хвърлял зад нея, Юмрук. Честна дума!

— Спри огъня!!!

— Слушам, Юмрук! А, Юмрук... голяма работа са тия гръмове, нали? Богове на бездната — до последния си ден няма да го забравя...

Млъкна, като видя как лицето ѝ потъмня от гняв.

— Искяхме ги *уплашени* — не *мъртви*!

Стърн се намръщи.

— Съжалявам, Юмрук, но никой не ни го каза.

За миг си помисли, че ще го удари. Но тя се обърна бясна и тръгна надолу. Стърн се загледа след нея, докато слизаше по склона, където редовните и тежките стягаха редици и се мъчеха да останат общо взето на онова, което бе останало от каменния път. „Мамка му, сега ще трябва да го ремонтираме това, нали? Но не е ли това тайната истина за всичко във военния живот? Заповядат ни да го гръмнем, а после ни заповядат да го построим отново. Да, това е то проклетата сапъорска съдба...“

Манкс се смъкна до него, лицето му бе обгоряло и зацапано от мазен дим.

— Защо задържаме? Имаме още много!

— Заповед на Юмрука, Манкс. Предай нататък — прибирай сандъците и да сложат повечко подплата. Всичката да я сложат.

Изправи се, разкърши схванатия си кръст и се огледа. Огромни дупки в земята, димящи кратери, купища трупове, прах, пръст и кръв. Въздъхна.

— Май работата ни тук свърши.

Ерекала се хвана за ръката на Стейлок и се изправи. В главата му ревеше буря, сякаш небесата се бяха разтворили за потоп, но по-силно думкаше барабанът на собственото му сърце. Той примижа от пушека и прахта и огледа войниците си — бръмчаха като настъпено гнездо на оси, офицерите викаха и се мъчеха да въведат някакъв ред.

— Какво... какво става? — Чу собствения си въпрос като съвсем смътен шепот.

Стейлок му отвърна сякаш от хиляда разтега:

— Има малазанци от другата страна на прохода, командире — поне четири роти.

— Но това е невъзможно!

— Просто се появиха, сър. Сега сме заклещени между две армии!

Ерекала тръсна глава, за да проясни ума си. „Не може да бъде. Казаха ни, че няма друг път през планините.“

— Стройте се в празни карета, с ранените в центъра.

Тръгна към южната страна на прохода. Стейлок зад него зарева заповеди.

Ужасен от разбитата дисциплина, Ерекала се запровира през войниците и още полузамаян излезе много зад последните палатки на перишите. Пушекът и прахта се кълбяха около него, носеха вонята на изгоряло месо и опърлен плат и кожа. Помисли отново за онова, което бе видял по траншеите, и потръпна. „В какво сме се превърнали, че да правим такива неща?“

Видя малазанците и спря. Нямаше грешка — ротите, които гледаше сега, бяха същите като видените преди малко, от северната страна на прохода. „Лабиринт. Но... никой няма такава сила — едва ли и боговете биха могли да отворят такива портали. Но как мога да отрека това, което виждат очите ми?“ Врагът се беше строил — любопитна смесица от тежка пехота, десантчици, арбалетчици, редовни и лека пехота. Зад тях беше вдигната малка палатка, около която се бяха струпали войници.

Притича вестоносец.

— Сър! Врагът стигна до най-високата траншея и продължава да настъпва.

— Знам — отвърна Ерекала.

От редиците от юг излязоха двама души и тръгнаха един до друг, единият висок, другият — почти толкова висок, но по-широк в раменете. Абаносовият цвят на кожата им бе в рязък контраст със сякаш обезцветения пейзаж. „Далхонийци или от югоизтока на Седемте града — а, познавам ги тези двамата. Слабият — помня как стоеше на носа, загледан към флотата на Тайст Едур. Висшият маг Бързия Бен. Което означава, че другият е убиецът. Мястото им не е тук.

Но от всички злочестини, които ме сполетяха, слепотата не ме връхлетя.“

Тръгна надолу към двамата.

— Стана — измърмори Бързия Бен.

— Стана, да — изръмжа Калам. — Виж командира им обаче — Ерекала е, нали? И войската зад него. Пълен хаос.

— Знаеш ли — каза магьосникът, — не мислех, че е възможно. Отварянето на два портала едновременно, а и големината им! Богове на бездната, той *наистина* е Господарят на Колодата.

Калам го изглежда накриво.

— Ти съмняваше ли се?

— От малък съм си скептичен.

— Е, колкото и впечатляващо да беше, Паран насмалко щеше да умре — тъй че и той си има граници.

— Майнала се грижи за него... Ти всъщност не ревнуваш ли, Калам?

Убиецът въздъхна.

— Тоя кокал никога не съм го имал в тялото си, Бързак.

— Тя и Рит Бюд — какво толкова има у този Гъноуз Паран, между другото? Всички тия жени, дето се лигавят около него.

— По-млад е — каза Калам. — Дори само това стига, знаеш ли. Ние, старите пръдни, нямаме шанс.

— Говори за себе си.

— Изтрий я тая усмивчица, Бързак, да не го направя аз.

Вече се приближаваха към Ерекала и бяха горе-долу на средата между двете войски. Както бе редно.

— И сега какво? — каза Бързия Бен. — Какво разбираме ние с тебе от преговори?

— Аз разбирам — отвърна Калам. — Само стоиш и гледаш.

— О, сигурно ще е забавно.

Спряха на пет крачки от командира на перишите, който също спря, и убиецът каза отсечено:

— Командир Ерекала, Върховен юмрук Паран ви праща поздравите си. Искане да се предадете, тъй че да не се налага да ви избием всички.

Мъжът като че ли бе ударен от взривната вълна на проклетия или острилка — лицето му беше нашарено от малки драскотини. Униформата му беше прашна и беше загубил едната си метална ръкавица. Отвори уста, затвори я, после я отвори пак.

— Да се предадем?

Калам се намръщи.

— Сапъорите само започнаха. Ясен ли съм?

— Какво направихте?

Калам свъси вежди, сложи ръце на кръста си и го погледна свирепо.

— Виждате как ще е оттук нататък. Старият стил на водене на бой приключва. Бъдещето, Ерекала, току-що се надигна и ви скрита в задника.

Ерекала го гледаше объркано.

— Бъдещето...

— Да. Отсега нататък ще е точно така. Майната им на всички животни — всичките ще изгинат. Но ние ще продължим да сме тук. И ще продължим да се избиваме по-жестоко от зверове.

Командирът поклати глава.

— Когато всички зверове свършат...

— ... ще оцелеят най-жестоките — прекъсна го Калам с озъбена усмивка. — И това няма да свърши. Никога няма да свърши.

Очите на Ерекала бавно се разшириха, а след това погледът му пробяга над Бързия Бен и Калам към чакащите редици на малазанските бойци.

— Когато всички зверове свършат — прошепна той, а след това повиши глас и се обърна към Калам. — Думите ви ме... удовлетворяват. Уведомете вашия Върховен юмрук. Сивите шлемове на Периш се предават.

— Добре. Разоръжете се — ще съберем оръжията ви пътъм. Съжалявам, че не можем да помогнем с ранените ви обаче — малко бързае.

— А какво смятате да направите с моите братя и сестри?

Калам се намръщи още повече.

— Нищо. Просто не тръгвайте след нас — вашата роля в цялата тази проклета от Гуглата тъпотия вече приключи. Виж сега — добави убиецът, — трябваше да минем през прохода. Вие се изпречихте на

пътя ни. Нямахме никакви угризения да убием ассаилите и техните Изповядани — това сме дошли да направим все пак. Но вие, перишите... ами, Върховният юмрук го каза съвсем ясно — вие не сте ни врагове. Никога не сте ни били врагове.

На връщане Бързия Бен погледна накриво Калам и попита:

— Откъде знаеше?

— Какво да съм знаел?

— Че ние, хората, ще продължаваме да се избиваме и да се избиваме — откъде знаеше, че той ще се примири с това?

Убиецът сви рамене.

— Просто му казах как ще стане. Щом го чу, разбра, че е самата истина. Може да са фанатици, но не са глупаци.

— Позволи ми да не се съглася с това, Калам.

— Добре де, ще ти обясня така: дори фанатик ще помирише лайната, в които се е заровил. Става ли?

— Мм, не бих казал. Те са глупаци, защото след това ще се самоубедят, че помирише приятно. Ти всъщност му каза, че със свещените му зверове е свършено.

— Да де. И после го направих да замирише хубаво.

Бързия Бен се позамисли и накрая въздъхна.

— Знаеш ли, Ерекала май не е единственият глупак тука.

— Каква е тая миризма? А те мислех за умен, маг. Хайде, намери ни някакви коне, докато докладвам на Паран.

— А Тавори?

— Ако е жива, ще я намерим.

Коурабас изпищя гневно, захапа и челюстите ѝ се впиха в рамото на елейнта. В устата ѝ се натрошиха кости. С ноктите на единия си крак раздра корема на елейнта и след това удари отново, впи ги дълбоко. Кръв и слуз блисна, докато изтръгваше червата му. Замахна с другата си предна лапа към друг Елейнт.

По гърба ѝ задрашиха нокти. Драконът Отатарал се изви, замахна с лапи, проби люспестата кожа, придърпа дракона към себе си, захапа го за врата и след това го запокити настрана. Остри зъби

захапах глезена ѝ. Тя изви врат назад и надолу и захапа нападателя за тила. Едно конвулсивно стискане — и черепът се пръсна. Друг дракон се стовари отгоре ѝ. Ноктите раздраха кървави дири точно под лявото ѝ око. Зъби се забиха във врата ѝ. Коурабас присви криле, изтръгна се и запропада надолу, далече от нападателя. Дракон под нея понесе удара на неимоверната ѝ тежест и отхвърча настрани и после към земята с натрошени криле и прекършен гръбнак.

Тя отново се извиси във въздуха. Около нея гъмжеше от Елейнт — като врани, обкръжили кондор. Налитаха бясно и се отдръпваха. Въздухът ехтеше от змийските им съсъци, Древните сред тях изливаха яростта си с рев.

Вече беше убила десетки, беше оставила диря от драконови трупове по мъртвата земя зад себе си. Но не стигаше. Кръв се стичаше от хълбоците ѝ, гърдите ѝ се пръскаха от усиления дъх, а атаките ставаха все по-яростни.

Промяната идеше. Вкусваше я — в кръвта, изпълнила устата ѝ и капеща между зъбите ѝ, в нажежените пещи на ноздрите си, във въздуха. „Твърде много Елейнт. Твърде много Древни — Бурите още връхлитат, но скоро ще се слоят.“

„Скоро Тиам ще се пробуди.“

Нова Буря я връхлетя. Коурабас нададе вой и замахна. Трошеше гръдни кошове, късаше крака от бедрата, криле от раменете. Изтръгваше глави от вратове. Хапеше през ребра и пръскаше черва. Във въздуха хвърчаха струи кръв и много от кръвта бе нейна. „Твърде много моя.“

„Тиам! Тиам! Майко! Ще ме погълнеш ли? Ще погълнеш ли детето си, тъй грешно, тъй омразно, тъй изоставено?“

„Майко — виждаш ли идещия мрак? Ще чуеш ли виковете ми? Виковете ми в тъмното?“

Ужасна болка. Слепият гняв, който я бе обкръжил, сам по себе си беше буря, вихреше се и я затискаше надолу. Не беше искала да вдъхва страх. Не беше искала такава омраза — единствения дар от всичките ѝ близни. Не беше искала да бъде родена.

„Толкова боли.“

„Ще ме убиеш ли сега?“

„Майко, когато дойдеш, ще убиеш ли грешното си дете?“

Около нея — безкраен вихър от дракони. Изтощена, тя продължаваше да се бори, вече сляпа за пътя си, сляпа за всичко освен за вълните от болка и омраза, които я връхлитаха.

„Този живот. Той е всичко, което е, всичко, което съм аз. Този живот — защо съм заслужила това? Какво съм направила, за да заслужа това?“

Бурите я раздираха. Бурите късаха кожата ѝ, деряха бразди в крилете ѝ — и само волята остана да я държи високо в изтерзаните небеса, докато слънцето кървеше отвъд хоризонта далече, далече зад нея.

„Виж мрака. Чуй виковете ми.“

23.

В този сив ден в долина дълбоко в камък
където като сенките от гробища
прииждат скърби в траурен саван
и като пеперуди сивите листа
по клони на изгърбените склонове
на ветрове понесли края на нощта
изпърхват
аз коленичих сам гласа си да пробудя
в зов към своя бог.

Зачаках идването на деня докато ехото
заглъхна и тишината очертание намери
за да докоснат пръстите ми светлината
като прах
а враните изпърхали в дърветата
да видят мъж на колене със лъскавите си
очи
напомниха ми за звездите в онзи миг преди
да се възправят като стражи
там на небесната стена отдръпнала се
вече
зад очите ми.

И всички мои думи тъй искрено изречени
и всичките терзания и воля пламенна така
неумолимо
настъпващи като войници към врага
заряха се като ято птици
без песен в полет да ги призове
и дланите като криле разперени
окървавени в страстната молитва
полегнаха умиращи във купела

на скута ми.

И моят бог за мене думи нямаше във този
тъй сив ден
и бледа прах бе отговорът нежелан
безмълвен като лист застинал във
безветрие
и даже и небето бе слънцето забравило
о дайте ми благодатта на тишината
пред безпокойни отговори
извлечени от безразличие — но все едно
аз свърших със молитвите на прага на
зората
и ще повехнат скърбите
със светлината.

Наситих се на
отговори
Фишер кел Тат

Беше донесъл увитото тяло толкова близо, колкото посмя, и сега то лежеше на земята. Платът бе зацапан, протрит, с цвета на суха пръст. Яхнал безжизнения си кон, той се наведе над седлото и с едното си око се взря в далечния Шпил. Просторният залив отляво, отвъд скалите, бушуваше, разкъсван сякаш от вълните на прилива — ала това насилие не идваше от прилива. Магии се сбираха там и въздухът бе натежал и душен от тяхната мощ.

Всичко се беше развихрило и не се знаеше как ще свършат нещата. Но бе направил всичко, което можеше. Чу тропот на конски копита зад себе си и се обърна.

Отдаде чест.

— Сър.

Изсеченото лице на Уискиджак бе жалко подобие на онова, което бе някога, приживе. Брадата му бе с цвета на желязо под дълбоките

бръчки — като оголени корени на отдавна мъртво дърво. Очите бяха невидими под хребета на веждите, потънали в чернота.

„Отиваме си. Потъваме надолу от този обичен бряг.“

— Не можеш да останеш тук, войник.

— Знам. — Ток махна със съсухрената си ръка към загърнатото в плащаница тяло на земята. Зад Уискиджак Подпалвачите на мостове чакаха на конете си, смълчани и неподвижни. Окото на Ток пробяга по тях. — Нямах представа, че са толкова много, сър.

— Войната е най-големият лакомник, войник. Яде наред.

Гласът бе лишен от всякакво чувство и това само по себе си заплашваше да разбие каквото бе останало от сърцето на Ток. „Не трябваше да е така. Ние гаснем. Толкова малко са останали. Толкова малко...“

Уискиджак обърна коня си и подкара, Подпалвачите на мостове го последваха, а Ток препусна с тях, встрани от плътното множество, но нещо го порази под лъжичката и той спря, загледан след тях. Копнеж разкъса душата му. „Някога мечтаех да съм Подпалвач на мостове. Ако бях спечелил това, сега щях да яздя с тях и всичко щеше да е много по-просто. Но, като с толкова много мечти, се провалих и нищо не стана така, както исках.“ Обърна коня си и се загледа назад към далечната вече могила на земята.

„Паднал, разбирам те. Ти ме осакати край Пейл. Изтръгна едното ми око и остави пещера в черепа ми. Духове влизат там за подслон. Използват тази пещера. Използват мен.“

„Но сега ги няма и оставаш само ти. За да нашепваш обещания в пещерата на раната ми.“

— Но не можеш ли да разбереш истината за това? — промълви на глас. — Държа се. Държа се, но усещам, че хватката ми се... изплъзва. Изплъзва се, Паднал. — Все пак щеше да се вкопчи в това последно обещание толкова дълго, колкото може. Щеше да се възползва от това единствено останало око, за да види как свършва всичко това.

„Ако мога.“

Смуши коня и пое след Бранителите на Портата. Градчетата и селцата навътре в сушата бяха сиви, изоставени, загърнати в пепелта от Шпила. Набраздени поля се гънеха на вълни от мътно бяло, заровени сякаш под сняг. Тук-там щръкнали над повърхността ребра и

бедрени кости очертаваха малки могили. Той препусна покрай тях, през надвисналия облак прах, останал зад Подпалвачите на мостове.

„Стой в тази пещера и чакай. Почти е време.“

Някога, много отдавна, тревистите равнини на тази земя бяха гъмжали от огромни стада космати животни, мигриращи привлечени от неустоимия зов на сезоните. Брат Усърдие си ги спомни, докато гледаше как фургоните с продоволствие лъкатушат нагоре по склона по издигнатия път, далече от траншеите и редутите. Изхранването на петдесет хиляди войници бе започнало да напруга снабдителната система. Още седмица и това чакане щеше да опразни зърнохранилищата на града.

Но нямаше да е нужна още седмица. Врагът вече се съсредоточаваше на юг, с конни съгледвачи по билата на възвишенията от другата страна на широката долина.

Утринният въздух бе настръхнал от кипящи енергии. Акраст Корвалайн се вихреше толкова наситен, че беше почти видим за очите му. При все това усещаше дълбоко вълнение, чужди течения дърпаха краищата на изявата на Древния лабиринт и това го безпокоеше.

Стоеше на леко издигната платформа с изглед към отбранителните съоръжения и докато дневната светлина се усилваше, огледа за пореден път сложната система от насипи, окопи, проходи, фортове и редути, разпръснати под него. Разиграваше в ума си картината на вражеското настъпление и си представяше как катапултите обстрелват атакуващите във фронт, а след това залпове от стрели от високите редути ги подхващат по фланговете. Виждаше връхлитащите вълни от вражески войници — как се лашкат насам-натам, как налитат срещу укрепените пунктове, за да отстъпят окървавени.

Очите му пробягаха надолу към центъра на изкопите и земните валове, където бе разположил Сивите шлемове на Периш — бяха приковани на място, набити в равния терен, със съвсем малко пътища за отстъпление. Твърде нетърпелив да коленичи бе този Щитнаковалня. И момичето — нещо диво имаше в очите ѝ и Усърдие не ѝ вярваше. Но щяха да се бият и да умрат на мястото си и той беше уверен, че ще удържат центъра толкова дълго, колкото се наложи.

Според всичките му преценки неговите защитници надвишаваха по численост атакуващите, което буквално заличаваше шансовете на врага за успех. Това нашествие вече се бе провалило.

Дъските под краката му изскърцаха и леко се огънаха. Брат Усърдие се обърна и видя Щит-наковалня Танакалаян. Беше пребледнял, лицето му бе лъснало от пот. Пристъпи към Форкрул Ассаил, сякаш едва се държеше на крака, и Усърдие се усмихна, щом си представи как се просва в нозете му.

— Щит-наковалня, как са братята и сестрите ви?

Танакалаян избърса потта от горната си устна.

— Силите на Болкандо имат железен юмрук в лицето на легиона Евъртайн, брат Усърдие. Командван лично от кралица Абрастал. А и баргастите...

— Баргастите? За първи път споменавате за тях. — Усърдие въздъхна. — Значи най-сетне са дошли в родината на древните си родственици, така ли? Колко подходящо.

— Смятат се за ударни сили, сър. Ще ги познаете по боядисаните им в бяло лица.

Усърдие се сепна.

— Боядисани в бяло лица?

Танакалаян присви очи.

— Наричат се Бялото лице на Баргаст, да.

— Преди много време — заговори в почуда Усърдие — създадохме баргастка армия, за да ни служи. Стремяха се да подражават на Форкрул Ассаил по външност и решиха да боядисват кожата на лицата си.

Щит-наковалня поклати глава намръщен.

— Мисля, че имаше някакво пророчество, което ги поведе през моретата към сушата на север от Ледер. Свещена война или нещо такова. Мисля, че е останал само кланът на гилките.

— Те ни предадоха — каза Усърдие, загледан замислено в Танакалаян. — Много Чисти умряха на тяхната земя. Кажете ми, тези гилки... носят ли броня.

— От морски костенурки, да — много странно.

— Гиланакаи! — възкликна Усърдие. — Ръцете им са прогизнали от кръвта на Чисти!

Танакалаян отстъпи крачка назад пред лицето на този внезапен гняв. Видял това, Усърдие присви очи към него.

— Колко воини имат тези гилки?

— Три хиляди, може би четири.

Усърдие изръмжа и отново се обърна към долината.

— Оръжията на Форкрул Ассаил са нашите ръце и крака. Гиланакаи изобретиха броня, която да притъпява ударите ни. Щит-наковалня, когато дойдат, съсредоточете се срещу тези баргасти. Избийте ги!

— Сър, разположението на вражеските сили не зависи от мен. Дойдох тук, за да споделя подозрението си, че със Сивите шлемове ще влезе в бой легионът Евъртайн — сблъсък на тежка пехота. Но ние ще ги надвием. Тъй че, сър, гилките, сафиите и други помощни сили оставяме на вашите колансийци. В добавка към ледериите, разбира се.

— Някакви други заплахи, които още не сте споменали, *братко*?

— Сър, вие многократно надвишавате по численост нападателите. Очаквам да приключим бързо с тях.

— А това разочарова ли ви, Щит-наковалня?

Танакалаян отново избърса потта, избила на горната му устна.

— Стига да не се опитвате да използвате гласа си, сър, за да поискате да се предадат, ще се радваме на всичката кръв, която ще се пролее днес.

— Разбира се. Клането е това, което жадувате, нали? Може би ще ви го дам. Може би не.

Погледът на Щит-наковалня пробяга за миг настрани, после той наведе глава.

— Както желаете, сър.

— Върнете се при войниците си — каза Усърдие. — И дръжте под око дестраянта си. Тя не е това, което иска да повярваме, че е.

Танакалаян кимна, без да вдига глава, и тръгна.

„Глупак“, помисли Усърдие, докато гледаше след него.

Разводнен Хестанд изтропа на платформата и отдаде чест.

— Благословен Чист, съгледвачите донасят, че врагът настъпва — скоро ще прехвърлят билото и ще се появят.

— Добре.

— Сър... те не са достатъчно.

— Несъмнено.

Хестанд като че ли премълча нещо, така че Усърдие се извърна и го погледна.

— Съображенията ви?

— Сър, със сигурност техните съгледвачи са преценили броя ни и качеството на отбраната ни. Освен ако не държат някакъв скрит нож или оръжие, не могат да се надяват да ни надвият. Сър...

— Продължете.

— Висшите Разводнени сред нас са усетили внезапното отсъствие на брат Спокойствие, далече на северозапад. Явно силите, които излязоха от цитаделата, в момента настъпват и — по някакъв начин — доказват, че са силни дори срещу най-могъщите Чисти.

— Хестанд.

— Сър.

— Този ден не е подходящ за опасения, породени от далечни събития, колкото и обезпокоителни да са те.

— Сър, мисълта ми е... може би врагът, който сега се строява пред нас, притежава подобна ефикасност по отношение на Форкрул Ассаил.

След дълга пауза Усърдие кимна.

— Добре казано. Оценявам настойчивостта ви по този въпрос. Предупреждението ви е благоразумно. Както отбелязахте, врагът пред нас не може да се надява да надвие, нито може да са толкова слепи, че да не видят суровата истина, която ги чака. Кое то повдига въпроса: каква тайна притежават?

— Сър, какво можем да направим?

— Ще изчакаме и ще видим, Хестанд. — Усърдие отново се обърна към долината и погледът му проследи пътеките, водещи към централния редут и вълчите знамена на перишите. — Може би трябваше да принудя Щит-наковалня. Той таи нещо — вече го разбирам. Това, което взех за нерви преди сражение — може да съм го изтълкувал погрешно.

— Да върна ли командира на перишите, сър? Или може би да пратим долу отделение да го арестува?

Усърдие поклати глава.

— И да предизвикаме бунт сред бойците, които държат центъра? Не. Мисля, че трябва лично да се заема с тази задача.

— Сър... има ли време за това?

И Хестанд посочи на юг.

Врагът излизаше в плътна линия по билото.

— Има време — каза Усърдие. — Изчакай ме тук, Хестанд. Няма да се бавя.

Беше се качила на Шпила и стоеше с гръб към олтара и Сърцето на него, загледана към залива. Флотата закотвени кораби на Периш подскачаше като парчета дърво в казан с вряща вода и пред очите ѝ три мачти се пречупиха. Бялата пяна на вълните плискаше високо във въздуха.

Сестра Благоговение усети, че трепери. „Има нещо там долу, в дълбините на залива. Нещо, което набира гняв.“

„Чужди са дошли сред нас.“

Обърна се рязко към сушата и очите ѝ пробягаха по внушителните защитни съоръжения, струпани на подстъпа към тесния провлак. Двайсет хиляди елитна колансийска тежка пехота: пиките им образуваха плътни пояси гора, плъзнали на ивици надолу по терасирания склон. Хиляда и петстотин катапулта, вдигнати на укрепленията, разпръснати между линиите на окопите, всеки способен да хвърли двайсет тежки метални стрели в един залп, с време за презареждане по-малко от четирийсет изтупвания на сърцето. Огънят надолу в гърлото на подстъпа гарантираше пълно унищожение, ако нападателят се опита да подходи към най-долните укрепления.

В устата ѝ имаше горчив вкус на метал. Костите я боляха въпреки полъха горещ сернист въздух, изригващ от цепнатините в камъка от всички страни. „Уплашена съм. Дали да се пресегна към брат Усърдие? Дали да се възползвам от всички тези неведоми ужаси? Но какъв враг мога да му покажа? Бурен залив... онази смътна пелена от мъгла или прах на юг? Тези неща са нищо. Той се подготвя за битка. Умът му е съсредоточен върху реални проблеми — не бива да го разсейвам с бърливото въображение на една стара жена!“

Изобщо не трябваше да отпраща брат Спокойствие. А сега той беше мъртъв. Беше споделил последните си гледки — бушуващ огън, пламъците почерният бялата му кожа, пърлят плътта на лицето му, кипват водата на очите му, докато топките се пръснат — „и виковете му! В името на Бездната, виковете му! Огънят, изпълнил устата му,

пламъците, нахлуващи през овъглените устни, за да погълнат дробовите му! Такава ужасна смърт!“

Тези човешки същества бяха мерзост. Бруталността им я разтърсваше до дъно. Край нямаше способността им за жестоко унищожение, край нямаше жаждата им да развихрят ужас и смърт. Светът щеше да си поеме чист дъх, след като всички те най-сетне изчезнеха, чист и благословено невинен дъх.

„Акраст Корвалайн, бъди с мен! Това е денят, в който сме предизвикани! Трябва да надвием!“

Пристъпи към олтара и погледна с гняв възлестото кълбо, положено върху камъка. Съживи магическото си зрение и огледа видимите вече вериги, овързали Сърцето — всички нейни предци, на чиито кости бе придадена нова форма, но силата им не се беше променила. Нямаше слабост в това, което видя. Гледката я успокои. „Никой няма да вземе това от нас. Ако потрябва, ще го унищожа със собствената си ръка.“

Лабиринтът, обкръжил Сърцето, го беше пазил скрито през цялото това време. Какво се бе променило? Как беше намерено? „Дори боговете не можеха да го усетят, не и скрито тук, в сърцевината на нашия лабиринт. И все пак скоро ще ни нападнат. Скоро ще ни обсадят. Усещам истината за това! Кой може да го е намерил?“

Внезапна мисъл я порази и стегна гърдите ѝ като в юмрук. „Падналия! Но не — той е твърде слаб! Овързан от собствените си вериги!“

„Каква игра играе той? Да си помисли, че може да ни се опълчи! Не, това е лудост!“ Но пък Сакатия бог не беше ли луд? Изтерзан от болка, сломен, разкъсан — късове от него бяха разпръснати из половината свят. „Но аз съм тази, която държи сърцето му. Аз го... откраднах. Ха, и виж колко дълбока и огромна е любовта ми! Виж как изстисквам от него всичкия живот!“

„Брак между справедливост и болка. Не е ли това изтезанието на света? На всички светове?“

— Не — прошепна тя. — Никога няма да изоставя своята... любов. Никога! — „Това е единственият култ, достоен за името си. Държа в ръката си сърце на бог и заедно пеем хиляда песни на страдание.“

Далечни взривове я накараха да се обърне. Корабите на Периш! Откъснати от котвите си, огромните съдове се надигаха диво над издутите вълни... бяла пяна изригваше към небето, хвърчаха дъски и мачти, корабите се блъскаха и разпадаха... колансийските кораби в залива долу, привързани на пристаните отсам вълнолома, също се бяха раздвижили като зверове в сляпо объркване. Вълните биеха по каменния вълнолом и вдигаха огромни пелени във въздуха. И все пак. Все пак... „няма никакъв вятър“.

„Няма никакъв вятър!“

Гръб почти се беше изгубил в излятото люспесто седло зад раменете на Ве'Гат и все пак, докато звярът скачаше напред и напред, седлото не го подхвърляше насам-натам, както щеше да е на конски гръб. Люспите продължаваха да се променят, растяха и покриваха краката му, включително бедрата, все едно седлото се стремеше да се превърне и в броня — беше удивен, че вижда такова нещо. Люспи от двете страни изникнаха нагоре и обхванаха бедрата му. За миг изпита страх — щеше ли тази броня, израстваща от звяра, който яздеше, да го покрие целия? И щеше ли после да се махне?

Извърна глава към ездача до себе си, за да види дали кожата и на неговия Ве'Гат расте по същия начин, но не — там си оставаше изящно извито седло и нищо повече. А Смъртен меч Кругава яздеше на него с лекотата на ветеран. Гръб завиждаше на такива хора, при които всичко се получаваше съвсем лесно.

„Баща ми не беше такъв. Изобщо не беше боец по рождение. Изобщо не притежаваше дарбата на, да речем, Калам Мекхар. Или на Сторми, или на Геслер. Беше просто обикновен човек, принуден да е повече от това, което е.“

„Радвам се, че не го видях как умира. Радвам се, че спомените ми го виждат само като жив, вечно жив.“

„Мисля, че мога да живея с това.“

„Нямам друг избор.“

Бяха изоставили лагера на К'Чаин Че'Малле предната нощ и сега бързо догонваха армиите на ледериите и Болкандо. Ако се надигнеше — колкото щеше да позволи бронята, загърнала бедрата му, — можеше да види точно напред тъмното кипящо петно на войските,

изкачващи се към билото. Гръб отново се обърна към Кругава. Тя бе спуснала забралото на шлема си. Наметалото от вълча кожа бе твърде тежко, за да се развее зад нея въпреки бързината на Ве'Гат, но все пак се спускаше с впечатляващо изящество по гърба на К'Чаин Че'Малле, загръщаше бедрата му и издутата грамада мускули по горната част на краката, тъй че козината се полюшваше и блестеше, докато мускулите се издуваха и напругаха.

Щеше да е плашеща майка тази Кругава, реши Гръб. Плашеща, и в същото време подозираше, че любовта, която би отдала на дете, ще е несъкрушима. „Свирепа като вълчица, да.“

„Но аз нямам майка. Може би никога не съм имал — не помня. Нито едно лице, което да заплува размито в сънищата ми — нищо. А вече нямам и баща. Нямам си никой и когато погледна напред, към бъдещето си, виждам се как яздя вечно сам.“ Представата, която връщаше отново и отново, сякаш за да опита вкуса ѝ на езика си, не събуждаше нищо. Питаше се дали в него няма нещо сбъркано. Питаше се дали след години, по дългия път на живота, няма да го намери — онова сбъркано нещо, като труп, лежащ на земята край пътя. Питаше се какво ще почувства тогава.

Опита да си спомни причините, стоящи зад решението му да изостави Синн. Нещо го бе притегнало към Брис Бедикт и всички ледерии и болкандо, някаква смътна увереност, че там ще е полезен, макар да нямаше никаква представа какво би могъл да направи, нито дали има нещо, което би могъл да им даде. По-лесно бе да мисли за това така, вместо да признае, че бяга от Синн — че бяга от онова, което тя може да направи.

„Никой не може да ме спре, Гръб. Никой освен теб.“

Така му беше казвала неведнъж, но не утешително, не по начин, който да му подсказва, че държи на него. Не, беше по-скоро като предизвикателство, сякаш го питаше: „Какво имаш скрито в себе си, Гръб? Хайде да видим, искаш ли?“ Но той не искаше да знае какво има скрито в себе си. В деня, когато бяха стигнали до битката с Луните, в деня, когато бе имало огън, камък и пръст, и нещо студено в центъра на всичко това, беше усетил как се отделя и момчето, което бе вървяло до Синн, бе някой друг, понесъл неговата кожа и неговото лице. Беше... ужасяващо.

„Цялата онази сила, как се изля през нас. Не ми хареса. Не ми харесва.“

„Не бягам. Синн може да прави каквото ѝ харесва. Всъщност не мога да я спра и не искам тя да го докаже, да плюе на собствените си думи. Не искам да чуя как се смее. Не искам да погледна в очите ѝ и да видя огньовете на Телас.“

Бяха ги видели и воините-зверове вече се отклоняваха от пътя си към малка група, отделила се настрани. Принц Бедикт. Араникт. Кралица Абрастал и Спакс, и трима души, които не беше виждал — две жени и висок, тромав на вид мъж с дълго конско лице. Точно зад тази група стоеше сама невероятно висока жена, загърната в наметало от заешки кожи до глезените, с диво разрошена като кафява грива коса и с лице, изваяно сякаш от пясъчник.

Тътенът под краката на Ве'Гат заглъхна, щом се приближиха към групата. Гръб погледна надолу и видя, че бронята е оформила висока яка нагоре от бедрата му, разтворена малко над ребрата. А зад гърба му издадените напред и застъпващи се люспи оформяха нещо като облегалка, предпазваща гръбнака му.

К'Чаин Че'Малле спряха и Гръб видя, че Брис Бедикт е вперил поглед в Кругава.

— Изключително желана гледка сте, Смъртен меч.

— Къде са разположени моите периши? — изхриптя гласът на Кругава.

Кралица Абрастал отвърна:

— В центъра, най-близката отбранителна линия и малко по-назад. Смъртен меч, позицията им е неудържима — не са им осигурени никакви пътища за отстъпление. С малко натиск можем да ги атакуваме от три страни.

— Замисълът е сами да се натресем в шиповете на този юмрук — изсумтя Кругава. — А ако всичките ми братя и сестри умрат, това изобщо не интересува Форкрул Ассаил.

— Повече или по-малко се досетихме за това — каза Спакс. Бойният главатар на гилките беше в пълната си броня от морски костенурки, лицето му боядисано в бяло, очите — обкръжени от тъмночервена охра.

Смъртният меч се смълча за миг, погледът ѝ ги обходи един по един, а след това се плъзна към огромната жена, застанала зад тях.

— Нови съюзници сте намерили, принце. Тоблакай?

— Богове на бездната! — въздъхна Брис. — Никога не бях виждал толкова срамежлива жена. Тя е Теблор и командва триста от своята раса. Казва се Гилимада.

— Къде ще ги поставите?

Тонът на Кругава бе още по-суров, отколкото допреди миг.

Гръб видя, че всички се поколебаха, и това го обърка. „Какво не е наред?“

Араникт запали нова пръчка от старата си и каза:

— Смъртен меч, от другата страна на долината има над четирийсет хиляди колансийци.

— Над четирийсет хиляди?!

— Изправени сме пред сериозно предизвикателство — заяви Брис Бедикт. — Трябва да се постареем да ангажираме цялата тази сила колкото може по-дълго.

Кралица Араникт се намеси:

— Щом Чистият, който командва тук, научи за същинския щурм — онзи срещу Шпила, — ще се опита да изтегли колкото може повече от войските си. По наша преценка бързият преход до провлака е три камбани време — с други думи, могат да стигнат до онази битка навреме, Смъртен меч, и да ударят Геслер във фланг. Засега не сме в състояние да измислим как да предотвратим това.

— Аз ще обърна перишите — заяви Кругава. — Ще ги изтегля от позицията им и ще ги поставя да преградят пътя на изток. Трябва само да забавим врага, не да го спрем.

— Ако успеете да си възвърнете командването на Сивите шлемове — попита Брис, — ще приемете ли компанията на Теблор?

Присвитите очи на Кругава се присвиха още повече към високата жена и тя заяви достатъчно високо, за да чуят всички:

— Да се сражаваме редом с Теблор е ненадмината чест.

Гръб погледна Гилимада да види ефекта от думите ѝ, но не видя нищо. Никаква реакция.

— Смъртен меч — каза кралица Абрастал, — убедена ли сте, че можете да си върнете командването на Сивите шлемове? И преди да отговорите — моментът все пак не е подходящ за нереалистично перчене.

Кругава се вцепени.

— Допускате ли, че не разбирам сериозността на момента, ваше величество? Ще бъда откровена. Не знам дали ще успея. Но ще отдам живота си в усилието — можете ли да поискате повече от мен?

Абрастал поклати глава.

— Трябва обаче да излезем срещу врага по такъв начин, че да се справим и с двете възможности — каза Брис.

Зад тях прогърмя глас:

— Те говорят лошо!

Гилимада изведнъж се озова между тях, очите ѝ бяха на нивото на мъжете и жените на конете.

Погледът ѝ се впи в принца и тя свъси вежди свирепо.

— Рибешките лица. Използват думи, които раняват. Ако тази битка тръгне зле, рибешкото лице ще говори и ще ни накара да коленичим. Ще ни накара да убием своя гняв. Вие... вие трябва да сте упорити! Трябва да кажете „не“ и да поклатите главите си за „не“! Трябва да видите рибешкото лице в главата си и после трябва да го бутнете на земята, и после трябва да клекнете отгоре и да се изсерете върху това рибешко лице! Казах!

Последва неловко мълчание, а след това Гръб видя, че Араникт гледа право към него.

Усети странен трепет по гръбнака си и промълви:

— Не знам.

Очите на всички се впиха в него и той усети, че се свива в странната си полуброня.

— Гръб, чухме какво си постигнал в битката между фракциите на К'Чаин — каза Араникт. — Командирът на Теблор говори за силата на Акраст Корвалайн — тази магия на гласа — и не знаем дали ще се озовем днес срещу тази сила. Нито знаем как да ѝ се противопоставим, ако стане това.

— Серете! — изрева Гилимада. — Казах!

Гръб поклати глава.

— В битката на Луните... беше Синн. Повечето. Тя просто ме използва. Все едно, че бях нож в лявата ѝ ръка. Не знам какво мога да направя.

— Ще се справим с тази заплаха, когато дойде — заяви Брис Бедикт. — В момента бих приел с охота предложения за сражението. Кралице Абрастал, вашите съображения?

Жената от Болкандо се намръщи. Развърза шлема си и го смъкна. Главата ѝ беше обръсната.

— Мисля, че трябва да пренебрегнем перишите — да си стоят в дупките си или... — Хвърли поглед към Кругава. — Или да обърнат знамената си, ако Смъртният меч възвърне властта си. Тъй или иначе, оставяме центъра на мира.

Брис кимаше.

— Мислех почти същото. Нямам желание да лея перишка кръв, а всъщност командирът Ассаил ни е направил услуга, като ги е изолирал така. Следователно трябва да подсилим десния си фланг — в мига, в който видим, че врагът се разцепва, за да се престрои и тръгне в бърз марш към Шпила, трябва да се противопоставим на този ход с колкото може повече сила. Съответно, бих искал Теблор да оформят центъра на това прихващане.

— За другото ще трябва само шепа, да задържим траншеите — промърмори Спакс.

— Така че влизаме в бой само с шепа — отвърна Брис — и разгръщаме ред след ред колкото може по-бързо.

— Би трябвало да свърши работа — каза Абрастал. — Без да се засягате, принце, но ще поставя легиона Евъртайн вдясно от центъра.

— Не се засягам, ваше величество. Преценката ви, че легионът ви е нашият елит, е основателна. Щом започне това разгръщане на резервите, врагът може да упражни натиск от вашата страна, за да пробие и да спре придвижването ни на изток.

— Аз бих направила същото — отвърна Абрастал. — Ще сме готови за това.

— Много добре. — Брис ги огледа. — Е, това е, нали? Така да бъде. Желая на всички ви успех в задачите.

— Принце — каза Кругава. — Бих искала да продължа с вас до билото.

Брис кимна.

Щом групата се разпръсна, Гръб остави своя Ве'Гат да тръгне след звяра на Кругава. Погледна нагоре към небето. Нефритените странници гreeха точно над него, върхът на всеки нокът ярък като самото слънце. Небето бе твърде претъпкано и изведнъж той осъзна, че ще стане още по-претъпкано, преди да свърши този ден.

— Какво е това, мамка му?

— Внимавай — скастри го Сторми. — Езикът ти оскърбява дестраянта ни.

Геслер изръмжа, издърпа краката си от люспестите стремена и се изправи на гърба на Ве'Гат.

— Проклетата от Гуглата армия, добре, но не виждам никакъв лагер и изглеждат... странно.

— Богове на бездната, Гес, сядай долу, преди да паднеш и да си счупиш мършавия врат. — Сторми се обърна към Калит. — Задръж ги всички, момиче, освен Саг'Чурок — ще вземем Ловеца К'елл с нас да проверим какво е това.

Тя кимна.

Внушителната армия К'Чаин Че'Малле спря и Геслер махна с ръка и поведе напред Сторми и Саг'Чурок в нещо, което можеше да мине за лек тръс.

Загадъчната армия стоеше неподвижно на обрасъл с дървета хълм в края на изоставено село. Примижал, Геслер загледа за обичайния блясък на броня и оръжия, но нямаше нищо такова.

— Може би изобщо не са армия — измърмори той, щом Сторми спря до него. — Може да са бежанци.

— Очите ти са зле, Гес.

— Какво искаш да кажеш?

— Старче, сляп си като задника на Качулатия. Това са Т'лан Имасс!

— Че кой ги е канил дъртите кучи синове? — Изглежда ядосано Сторми. — Ти ли, о, Владелецо на Шибани кремъчни мечове?

— Нищо не знам за тях, Геслер, заклевам се!

— Добре. Играем си значи приятелски на корабчета и виж сега! Никога не можеш просто да стоиш настрана от работата на други хора, Сторми. Душа, забита в небето — о! Я да го оправя аз това!

— Това не са те, Геслер. Не може да са те. Освен това онзи дълг се изплати. Още в град Малаз — ти беше там! Върнах го онзи меч!

Встрани от тях Саг'Чурок изведнъж изтреща с огромните си мечове и двамата се обърнаха към него.

— Мисля, че току-що ни каза да млъкнем, Сторми — изсумтя Геслер.

Приближаваха се към хълма и сивото безмълвно множество немрящи воители. „Този хълм... това е гробище. Е, къде другаде биха могли да са?“

Един воин закрачи надолу по склона, повлякъл каменния си меч, както дете би влачило дълъг клон.

— Искa да говори с нас — каза Геслер.

— По-добре, отколкото да се вдигне изпод краката ни и да ни накълца на парчета.

— М-да, много по-добре. Какво мислиш, Сторми? Намерихме си неочаквани съюзници?

— Направо ми е жал за Ассаил, ако е така.

— Днес не е ден за жалост. Саг'Чурок! Няма да направиш нещо глупаво като да го нападнеш, нали?

Забавиха до ходом на трийсет крачки от самотния Т'лан Имасс. На петнайсет Ловецът К'елл спря и заби върховете на мечовете си в земята. Геслер и Сторми продължиха и спряха на пет крачки от немрящия воин.

— Кой клан? — попита Геслер.

В първия миг изглеждаше, че Т'лан Имасс ще пренебрегне въпроса му, но след това воинът отвърна с хриплив глас:

— Логрос, малазанец. Аз съм Онос Т'уулан.

— Онос... — почна Геслер и затвори уста.

Сторми изруга тихо.

— Не може да бъде! Първият меч? Колко приятелчета на оня отдавна мъртъв император с плъше лице са замесени в това?

Още Т'лан Имасс бавно се заизсипваха надолу по склона, като стържещи камъни, и Геслер долови нещо окаяно в тази гледка, нещо... ужасно. „Какво правят те тук?“

Онос Т'уулан заговори:

— Прокуждането ми от Логрос беше безсмислено, малазанец. Коленичих пред смъртен човек на Трона на Костите и не ще служа на никой друг. Това не проумя Олар Етил. Отново обвързан с Ритуала на Телланн, се върнах в сянката на императора.

На Геслер му призля. Не разбираше изцяло значението на всичко това, но то вече разбиваше сърцето му.

— Той ли те изпрати, Първи меч?

— Поканен съм на собствената си смърт, малазанецо. Как ще дойде тя — тепърва ще се реши. Ако Онзи на Трона можеше да погледне в душата ми, щеше да знае, че съм прекършен.

— Прекършен, казваш? — прекъсна го Сторми. — Виж, това е интересен факт, Онос Т'уулан.

Древният воин кривна глава.

— Не те разбирам.

Сторми посочи на север.

— Виждаш ли онзи каменен шпил, Първи меч? Точно там, на върха му, има още нещо — нещо, което е също толкова прекършено като теб. Форкрул Ассаил го пазят — но ние смятаме да им го вземем. Казваш, че Келанвед ти е заповядал да си тук — тъй че трябва да знаем, Първи меч, за да се биете ли сте тук? И ако да, срещу нас ли ще е, или на нашата страна?

— Вие сте малазанци.

— Армията зад нас не е.

Онос Т'уулан помълча малко, а после рече:

— К'Чаин Че'Малле са избивали Имасс от време на време.

— Също както вие сте избивали бедерини или лосове, или каквото и да е. Какво от това?

— Когато бяхме смъртни, имяхме причина да се боим от тях.

— И лосовете ще бягат, когато видят вас. Но пък вече не сте смъртни, нали?

— Тук съм, малазанци, за да потърся война. И все пак едва сега осъзнавам, че съм вървял в сянка през цялото това време, още откакто се вдигнах от прахта край град Пейл. Мислех, че съм изоставен. И всеки път, щом подирех нов път, сянката ме следваше. Сянката ме *намери*, както трябваше да стане. Аз съм Първият меч на Т'лан Имасс и от това няма спасение.

Геслер се покашля и примига, за да махне сълзите от очите си.

— Първи меч, добре ли те разбирам? Поставяте ли се под нашата команда — просто защото случайно идваме от Малазанската империя? Преди да отговориш, трябва да разбереш — Келанвед отдавна е мъртъв и онази империя ни е обявила извън закона. Тук сме не заради някакъв проклет трон, нито сме призовани от някой, който седи на него.

— Кажи ми тогава, човеко, *защо* сте тук?

Геслер вдигна очи и огледа стотиците Т'лан Имасс, изсипващи се по склона, извиращи от улиците на селото. Безжизнени лица, които се обръщаха към него, и тежестта на погледа им бе съкрушителна. „Богове на бездната!“

— Звучи... глупаво, знаеш ли — отвърна смутено и хвърли поглед към Сторми. — Когато просто вземеш, че го кажеш.

— Продължи — изръмжа Сторми с вече почервенияло лице от чувствата, които се надигаха в него — Геслер го виждаше ясно, а и той изпитваше същото. Самият въздух сякаш гъмжеше от чувства с ужасяваща сила. — Продължи, Геслер, и дори да излезем глупци... е, можем да преживеем това, нали?

Геслер въздъхна и се обърна отново към Онос Т'уулан.

— Защо сме тук ли? Истината е, че дори не сме сигурни. Но... мислим, че сме тук, за да поправим една стара неправда. Защото това трябва да се направи, и толкова.

Тишината се проточи.

Геслер се извърна към Сторми.

— Знаех си, че ще прозвучи тъпо.

Онос Т'уулан проговори:

— Какво търсите на онзи шпил, малазанецо Геслер?

— Сърцето на Сакатия бог.

— Защо?

— Защото искаме да го освободим — отвърна Сторми.

— Той е окован.

— Знаем.

Онос Т'уулан помълча за миг, а след това попита:

— Искате да се опълчите на волята на боговете?

— Позна — изръмжа Сторми.

— Защо искате да освободите Падналия?

Сторми се поколеба, но Геслер помръдна на люспестото седло и отвърна:

— Гуглата да ни вземе. Искаме да го върнем у дома.

У дома. Онос Т'уулан насмалко да залитне й да падне. Нещо ревеше в черепа му. Беше вярвал, че е звукът на собствения му гняв — но вече можеше да долови множество гласове в този неистов и

нестроен хор. Повече от необузданите мисли на следващите го Т'лан Имасс. Повече от далечния все още огнен вихър на дракона Отатарал и Елейнт. Не, това, което го оглушаваше тук, бе несекващото ехо от ужасна болка — тази земя, целият живот, процъфтявал някога тук, само за да повехне, да страда и накрая да изчезне. А там, на онази скална кула, на онзи пропукал шпил, който бе сърцевината на неспокоен вулкан — където кръвта на земята течеше тъй близо до повърхността, в криволичещите дири около раздраното му от цепнатини кухо подножие — друг разбит къс от прекършен бог, същество, което се беше гърчило в терзание хиляди години. „Също като Т'лан Имасс. Също като нас.“

„Сянката на трон — не е ли това място студено и плашещо? И все пак, Келанвед... наистина ли ни предлагаш помощ? Смейш ли да хвърлиш сянка, която да ни заслони? Да ни защити? Да ни смири в името на човечеството?“

„Някога ви наричах наши деца. Наши наследници. Простете ми иронията. При всичката корист на вашия вид... мислех... мислех... все едно.“

Пресегна се в ума си сред своите следовници и намери когото търсеше. Беше близо — почти зад него.

„Гадателко на кости Горчив извор, от Втория ритуал, чуваш ли ме?“

„Да, Първи меч.“

„Ти си ясновидка. Можеш ли да видиш какво ни очаква?“

„Не притежавам истинска пророческа дарба, Първи меч. Дарбата ми беше да подготвям хората. Това и нищо повече. Била съм самозванка толкова дълго, че не знам никакъв друг начин на съществуване.“

„Горчив извор, всички сме самозванци. Какво ни очаква?“

„Каквото ни е очаквало винаги — отвърна тя. — Кръв и сълзи.“

Всъщност не бе имал причина да очаква нещо друго. Онос Т'уулан издърпа кремъчния си меч, прорязвайки бразда по пръст и камъни. Вдигна поглед към малазанците.

— Дори мощта на Телланн не може да прониже преградите, вдигнати от Форкрул Ассаил. Не можем, следователно, да се вдигнем сред врага в окопите им. Ще трябва да е пряк щурм.

— Знаем — отвърна мъжът на име Геслер.

— Ще се бием за вас — заяви Онос Т'уулан, а след това замълча, объркан от въздействието на думите си върху тези двама мъже. — Наскърбих ли ви?

Геслер поклати глава.

— Не, неимоверно ни облекчавате, Първи меч. Не е това. Просто... Сега е мой ред да попитам. Защо?

— Ако с нашата саможертва — ваша и моя — рече Онос Т'уулан — болката на един живот може да свърши, ако с нашата смърт този един може да бъде върнат у дома... това е достойна кауза.

— Този Сакат бог... той е чужд за всички нас.

— Достатъчно е, че в мястото, което той нарича свой дом, не е чужд.

„Защо трябва тези думи да изтръгват сълзи от тези двама закоравели войници? Не разбирам.“ Онос Т'уулан разтвори ума си към своите следовници.

„Вие чухте. Вие споделихте. Това е пътят, който вашият Първи меч избира — но няма да ви заставам, тъй че питам, ще се сразите ли редом с мен в този ден?“

Горчив извор отвърна:

„Първи меч, избрана съм да говоря заради всички. Видяхме изгрева на слънцето. Възможно е да не видим залеза му. Тъй че си имаме този единствен ден, за да намерим мярата на своята цена. Може би това време е по-малко, отколкото мнозина биха могли да притежават; но също тъй е повече, отколкото мнозина други са привилегировани да познаят. Един ден, за да видим кои и какво сме. Един ден, за да намерим смисъл в съществуването си.“

„Първи меч, приемаме с радост възможността, която ни даде. Днес ние ще бъдем твоите близни. Днес ние ще бъдем твои сестри и братя.“

На това Онос Т'уулан не можа да намери отговор. Поколеба се сякаш дълго, много дълго време. А след това от дълбините на съществуването му се надигна странно чувство, усещане за... за *разпознаване*.

— Значи ще сте мои близни на този ден. А сред своите близни, не съм ли най-сетне у дома? — Беше изрекъл тези думи на глас и щом се обърна, видя изненадата на лицата на двамата малазанци. Онос Т'уулан пристъпи напред. — Малазанци, известете своите К'Чаин

Че'Малле. Всеки в своето време, нашите два народа сме воювали срещу Форкрул Ассаил. На този ден, за първи път, ще го сторим като съюзници.

На петнайсет крачки назад Ловецът К'елл се изправи и вдигна двата си меча и Онос Т'уулан усети, че змийските му очи са впити единствено в него. И също вдигна оръжието си.

„Още един дар значи, на този сетен ден. Виждам те, К'Чаин Че'Малле, и те наричам свой брат.“

Геслер изтри очи — не можеше да опише дълбочината на чувствата, които го бяха обзели.

— Първи меч — извика той с предрезгавял глас, — колко от воините ви са тук?

Онос Т'уулан се поколеба.

— Не знам.

Друг Т'лан Имасс, който стоеше зад Онос Т'уулан, проговори:

— Смъртни, ние сме осем хиляди шестстотин осемдесет и четири.

— Черният дъх на Гуглата! — изруга Сторми. — Геслер... Т'лан Имасс в центъра? С Ве'Гат от двете страни и К'елл на фланговете ни?

— М-да. — Геслер кимна. — Първи меч, знаеш ли Нащърбените зъби...

— Геслер — прекъсна го Онос Т'уулан. — И аз като теб съм ветеран от кампаниите в Седемте града.

— Всъщност да де — отвърна Геслер и се ухили. — Сторми, смукни малко масло и накарай гущерите ни да се задвижат. Не виждам смисъл да губим повече време.

— Добре, а ти?

— Ние със Саг'Чурок тръгваме напред. Искам да видя разположението на терена, особено в подножието на Шпила. Ще ни догоните, нали?

— Да. Оная крилата змия къде се дяна пак?

— Откъде да знам? Хайде, тръгвай — ще намеря някой висок терен и ще се видим там. Погрижи се да сме в стегнат строй — не мисля да им позирам на ония копелета.

Калит стоеше близо до Матрона Гунт Мач. Бе скръстила ръце в предпазващ жест, макар да знаеше, че няма да свърши много работа — не и пред това, което идеше. Войните не бяха част от наследството на Елан — малки сблъсъци, да, и кръвни вражди, и набези. Но не и войни. Само че тя вече се бе озовала веднъж в разгара на една война и ето, че сега ѝ предстоеше да се въвлече в друга.

Крехката жена, побягнала от лагера преди толкова време, сега щеше да се е свила от страх при тази мисъл, да е заплакала безпомощна и уплашена.

Но миризмите на К'Чаин Че'Малле я правеха толкова издръжлива, толкова решителна...

„Грешиш в това, дестраянт.“

Обърна се изненадана и погледна надвисналата до нея огромна глава на влечугото, толкова близо, че можеше да я погали.

— От *вашия* кураж е — настоя Калит. — Това трябва да е. Нямам го в себе си.

„Грешиш. Тъкмо твоят кураж дава *на нас* сила, дестраянт. Тъкмо човешкото в теб ни води в мрака на битката.“

Калит поклати глава.

— Но не знам защо сме тук. Не знам защо ще водим тази битка. Трябваше да ви отведе другаде — някъде далече от всички. Някъде, където не се налага да се бия и да умира. Място за живот. В мир.

„Няма такова място, дестраянт. Дори в изолация бяхме нападани — от собствените си съмнения, от всички миризми на скръб и отчаяние. Ти и Смъртният меч, и Щит-наковалня, вие ни върнахте в живия свят — дойдохме от място на смърт, но сега ще заемем мястото си сред хората на този свят. Правилно е, че го правим.“

— Но толкова много от вас ще умрат днес!

„Трябва да се борим, за да спечелим правото си на всичко, което искаме за себе си. Това е борбата на целия живот. Има такива, които искат да ни отрекат това право — чувстват, че то принадлежи само на тях. Днес ще заявим, че не е така. Бъди свободна този ден, дестраянт. Ти направи каквото трябваше — доведе ни тук. Смъртният меч и Щит-наковалня ще ни поведат в битка — а мирисът във вятъра нашепва, че ще се съюзим с Т'лан Имасс, за които надеждата за изкупление не е чужда.“

При мисълта за Сторми и Геслер Калит потръпна.

— Защити ги, умолявам те.

„Те ще водят. Това е предназначението им. Това също е свобода.“

Някакво движение привлече вниманието на Калит. Беше Синн — смъкна се от гърба на своя Ве'Гат, затича няколко крачки напред като безгрижно дете. А след това се завъртя като в танц и се обърна към Калит.

— Червеят гори — нима не усещаш вкуса му? Гори!

Калит поклати глава.

— Не те разбирам, Синн.

Момичето се усмихваше.

— Не можеш да оставиш огъня зад себе си. Щом го намериш, носиш го със себе си — той е в мечовете в ръцете ти. Той е в бронята, която носиш, и в храната, която ядеш, и в топлината на нощта, и в начина, по който виждаш в тъмното. И никога не седи мирно — винаги се движи. Отдръпна се от Имасс, когато те му обърнаха гръб. Но сега те ще разберат, че огънят, който познаваха някога, *не ги е напуснал* — просто се *разпростря*. Но може би те бездруго не го разбират — та те дори не са живи в края на краищата. Толкова много забравяш, когато спреш да живееш. — Размаха възбудено ръце. — Точно това бе сбъркано с лагерите на гущерите! Никакви огънове! — Изпъна пръст към Матроната и изсъска: — Ще трябва да ви се напомни за огъня!

Думите хапеха като лед и Калит усети, че е присвила още поплътно ръце около гърдите си. А миризмата от Гунт Мач до нея изведнъж се вгорчи и дестраянтът разбра какво означава това.

„Уплашена е. Матроната е уплашена.“

Сестра Благоговение се загледа на юг. „Най-сетне врагът показва лицето си.“ Все още бе твърде далече, за да различи нещо повече от плътната тъмна грамада настъпващи легиони. „Числеността им е жалка. Трябват им петдесет или шейсет хиляди, за да се надяват изобщо да пробият отбраната. А както изглежда, тези са конница — какъв фураж трябва да са носили със себе си!“

Погледна наляво. Бурята в залива си оставаше същата — казанът кипеше свиреп, но ѝ се стори някак странно... безсилен. „Онзи, който се крие там, не може да се доближи повече. Акраст Корвалайн е твърде

могъщ, докато пие дълбоко от сърцето на Падналия. Твърде късно е за всички тях — станали сме твърде силни. Постигнали сме това, което искахме.“

На стълбите долу имаше Разводнен, пълзеше с усилие нагоре на четири крака и дъхът му излизаше накъсан и хриплив. Сестра Благоговение го зачака нетърпеливо. „Дори с благословената ни кръв човешкото в тях ги прави слаби!“

— Възлюбена сестро!

— Тук съм — отвърна тя.

— Съгледвачите ни се върнаха! Армията на юг!

— Виждам я, да.

— Те са гигантски гущери! Хиляди гигантски гущери!

Сестра Благоговение се стъписа. След това в прилив на внезапна, трескава сила затърси към онази далечна армия... умът ѝ заопипва, още и още... и тя извика:

— Матрона! Но не са останали никакви матрони! На'Рук обещаха! К'Чаин Че'Малле са унищожени! — Осъзна, че вика на глас, и погледна широко отворените очи на коленичилиия на ръба на стълбището мъж. — Върни се при отбраната! Да заредят катапултите. Че'Малле няма да губят време — никога не го правят. Върви!

Отново сама, Благоговение затвори очи и се помъчи да укроти двете си сърца, затупали бясно в паника. „Брат Усърдие, чуй моя зов. Измамени сме! Противникът пред теб е само заблуда — забрави го. Призовавам те с толкова от армията ти, колкото можеш да отделиш — пред нас са К'Чаин Че'Малле!“ Освободи силата си и зачака, затаила дъх, отговора на своя брат.

И... той не дойде.

От върха на един от насипите Сеток се загледа нагоре по склона към спускащия се брат Усърдие и се намръщи.

— Мястото ти не е тук — прошепна. — Не го ли чувстваш вече? Вълците си взеха тази бърлога — тази бърлога, която бе така добър да направиш за нас. И тук ще чакаме до избрания миг.

Обърна се рязко и очите ѝ обходиха братята и сестрите. Надушваше терзанието им, вдигащо се горчиво от плетеницата окопи, от тези прашни дупки, изсечени в камъка и сухата пръст. Много от тях

гледаха към армиите на Болкандо и Ледер, които вече започваха да се спускат в долината, и тя видя стъписването им от това, че центърът на вражеския ред остава празен. Е, не само стъписване — имаше и зле прикрито облекчение. Надушваше го.

„Когато те завладее вълкът, чуваш, вкусваш и надушваш толкова много повече, че зрението сякаш се превръща в по-нищожна сила, заслепена от лицето на истините. Не, по-добре е с призраците, събрани сега в мен. Много по-добре.“

Брат Усърдие слизаше към тях и ето, че Танакалаян също се качи на насипа, обърна се първо да погледне приближаващия се Форкрул Ассаил, а след това към Сеток. Приблужи се към нея, но не дотолкова, че зъбите ѝ да намерят гърлото му, ако скочи. Тя забеляза това и не се изненада.

— Дестраянт Сеток. Скоро ще бъдем предизвикани.

В отговор тя се озъби.

Той се намръщи.

— Слушай! Няма никаква полза, ако не можеш да направиш нещо повече, освен да ти настръхне козината и да ръмжиш! Той ще използва Акраст Корвалайн — разбираш ли ме?

— А какъв е поводът за този страх, Щит-наковалня?

— Ассаил не знаят нищо за К'Чаин Че'Малле — разбираш ли? Скрих го от тях.

— Защо?

— За нас няма да е добре, ако Ассаил спечелят днес, нали?

Тя кривна глава.

— Нима?

— Оставаме да се крепим на ръба на ножа — забрави ли? С това, което направим, с това, което кажем или не, всичко пада върху нас. Тук. Сега.

— Щит-наковалня... — Сеток замълча и се прозя пренебрежително, като вълк. — Щит-наковалня, защо прогони Смъртния меч?

— Тя наруши святата ни клетва, дестраянт. Вече ти казах.

— Като се закле във вярност на онази жена, адюнктата.

— Да.

— И тези ледерии и болкандо — те са нейни съюзници? Съюзници на тази адюнкта? — Видя усиливащото се безсилие в него,

но остана равнодушна.

— Казах ти го!

— Боиш ли се от брат Усърдие? Виждам, че се боиш. Да не би... да ни принуди. Но, Щит-наковалня, искам да знам, от кое от двете се боиш повече? От адюнктата или от брат Усърдие? Представи си го като състезание, ако ще ти помогне. От кое от двете?

Танакалаян погледна към Усърдие, който слизаше към укреплението им, а после — отново към нея.

— Адюнктата е мъртва.

— Не знаеш това, а и няма значение — няма отношение към въпроса, който зададох.

Устните му се извиха в презрителна усмивка.

— Ако е въпрос на неотложност, тогава е брат Усърдие. — От тона му капеше злъч и тя разбра и това — разбра всички съображения, всички емоции, които кипяха у този човек.

Кимна и бавно се изправи. Изви гръб и разкърши ръце и крака.

— Неотложност. Такава лъжа. Едното е близо, другото — далеко. Тъй че... бой се повече от това, което е близо. Но, виждаш ли, неотложността има две страни. Тази, която виждаш, е сегашната, но има и друга, онази, която ще намериш в края на нещата.

Очите на Танакалаян се присвиха към нея и тя видя, че е стъписан и че мисли, мисли напрегнато.

— Тъй че — продължи Сеток — нека за момента забравим сегашното и да идем до края на нещата. В края на нещата, Щит-наковалня, от кого най-много ще се боиш? От онзи брат Усърдие там или от адюнктата? — Чу гласове от окопите — изпълнени с изумление и възбуда, — усмихна се и добави: — Или от нашия Смъртен меч, който сега язди към нас?

Изведнъж пребледнял, Танакалаян се обърна към долината, наречена Благословения дар. За няколко мига остана съвсем неподвижен. След това отново се обърна към Сеток.

— Къде ще застанеш в това, дестраянт?

— Стоя с Вълците.

В очите му блесна триумф.

— Но — продължи тя, — това е само половината от въпроса, нали?

Той се намръщи.

— Трябва да ме попиташ къде ще застанат Вълците — каза тя.
Той почти изръмжа:

— Знам добре позицията им, дестраянт.

— Е, мислеше, че я знаеш — поправи го Сеток.

После скочи долу, отиде до задния край на укреплението и застана срещу тясната стъпалчата пътека, по която слизаше Форкрул Ассаил. Вдигна очи, разпери ръце и извика:

— Брат! Не се приближавай! Не си желан тук!

Усърдие — беше на над петдесет крачки нагоре — спря, явно изненадан.

Отвори уста и Сеток усети как събужда магията в гласа си.

А в мига, в който я освободи, Сеток разтвори гърлото си за воя на десет хиляди призраци вълци.

Звукът бе като взрив. Извиси се и събори Усърдие по гръб. В изтръпналата тишина, която последва, Сеток извика отново:

— Не си желан! Върни се при своите роби!

Нищо не показва, че Форкрул Ассаил я е чул. Лежеше проснат и неподвижен на пътеката. Изповядани се втурнаха към него от двете страни и отгоре. След няколко мига вече го носеха нагоре по стъпалата.

Доволна, Сеток се обърна.

Цялата армия на перишите я гледаше, всеки войник. Сред най-близките до нея видя кръв, стичаща се от ушите и ноздрите им. Видя посинели лица и кървясали очи. Когато отново разпери ръце, всички видимо потрепериха и някои заотстъпваха.

— Никаква чужда магия не може да ни принуди — рече тя и след това посочи. — Смъртният меч се приближава. Ще я посрещнем с „добре дошла“. И с делата си този ден ще познаем съдбите си.

— Дестраянт! — извика някой от окопите. — Кого избираме? Кого следваме?

Танакалаян се обърна натам, но нямаше как да открие извикалия сред гъстата гмеж.

— Аз съм дестраянт на Вълците — отвърна Сеток. — Не съм Сив меч, не съм сестра на никого от вас. Не съм от глутницата ви и по този въпрос, кой трябва води глутницата, не съм аз, която да каже.

— С кого се бием? Дестраянт! С кого се бием?

Сеток сведе поглед към Танакалаян само за миг, а после отвърна:

— Понякога дори вълците знаят цената на това *изобищо да не се биеш*.

И с това му даде каквото мислеше, че ще му трябва за предстоящото предизвикателство. Защото Сеток надушваше, че Смъртният меч, онази жена... „Онази жена е същество на войната.“

Вътре в нея призрачните вълци се бяха присвили, за да ѝ дадат неизмерима топлина. Ехото от воя им заглъхваше — дори те се бяха изненадали от силата му. „Но аз — не. Това е моята бърлога и ще я защитим.“

Кругава забави коня си в лек тръс. Ушите ѝ още кънтяха от свещения вик. Пред нея, по върха на предния насип, стояха братята и сестрите ѝ — онези, които бе познавала и обичала години наред. Беше все още твърде далече, за да може да различи израженията им, да види дали идването ѝ е добре дошло, или е повод за гняв. Но дори второто нямаше да я разубеди. Идваше, за да се бори за своите, и въпреки цялото презрение на Танакалаян към вярата ѝ в героизма — а тъкмо в героизма бе единствената ѝ и най-истинска *вяра* — знаеше, че следващите няколко мига ще я подложат на изпитание, на каквото не я беше я подлагала никоя битка.

„Ако ще бъда герой, ако имам такава сила в себе си, нека дойде сега.“

Гледаха я безмълвно, когато спря в подножието на могилата. Кругава слезе, върза юздите около рога на седлото, обърна коня отново към долината и със силно плясване по задницата го отпрати назад. Разбраха ли гледащите смисъла на жеста ѝ? „Да, сигурна съм.“

Смъртен меч Кругава свали шлема си, обърна се и вдигна очи към братята и сестрите си. Извика високо:

— Искам да говоря с Щит-наковалня Танакалаян.

Един стар ветеран ѝ отвърна с равнодушен тон:

— Чака те. Ела с мир, Кругава.

„Не са избрали нов Смъртен меч... но и няма да ми върнат старата титла. Значи всичко предстои да се реши. Така да бъде.“

Въжена стълба се хлъзна надолу по стръмната страна на рампата. Тя я хвана и започна да се изкачва.

Прешъс Тимбъл плахо се доближи до Фейнт. Бяха останали на билото и гледаха как редиците на ледериите се спускат в марш към долината. Далече вдясно легионът Евъртайн и помощните им сили правеха същото. „Целият този поход заради това. Това и само това. Никога няма да разбере войниците.“

— Фейнт?

— Какво има, Прешъс? Ще ми кажеш, че можеш да използваш всичката тази сила, за да всечеш портал към дома? — Обърна се към пребледнялата си приятелка. — Добре де, знам, че не можеш.

— Какво усещаш?

Фейнт сви рамене.

— Кожата ми настръхва, а не съм маг.

— Именно! Представа нямаш какво е усещането! Дори Емби Боул е взел от нерви, макар вече да не иска да говори с мен. Мисля, че е станал неуравновесен.

— Той никога не е бил уравновесен — отсече Фейнт. — Та какво искаш от мен?

— Това момче...

— Кое момче?

— Онова, дето гигантският гущер почти го е обвил в люспите си — за кого мислиш, че говоря?

Фейнт разкърши гръб и потръпна от болка.

— Добре. Та какво то? Признавам, че е хубавичък, но...

— Мислиш, че всичката тази магия, от която ни прилошава, идва от Ассаил? Грешиш.

— Какво? — Фейнт я зяпна. — Той ли?

— Прилошава ни само защото не знае какво да прави с нея.

— Е, той е малазанец, нали?

— Не мисля, е изобщо някакъв.

— Какво трябва да означава пък това?

Но вещицата бе зареяла поглед в празното.

— Може ли една идея да намери плът? Кост? Има ли лице — възможно ли е изобщо това? Могат ли хора да *съградят* спасител, с шепи глина и сухи пръчки? Ако нуждата им от глас е тъй ужасна, така... настойчива — може ли един народ да съгради собствения си

бог, Фейнт? Кажи ми — чувала ли си изобщо някога за такова нещо? Помислял ли си е изобщо някой за това?

Фейнт я дръпна и я обърна към себе си.

— Какво, в името на Гуглата, ми говориш? Какво виждаш в онова момче?

— Не знам!

Фейнт се обърна и огледа множеството бойци... къде беше той все пак? Онова странно момче? Но прахта се вдигаше на стени, огъваше се като пелени под колебливия вятър, плъзнал по долината. Погледна към командната позиция на принца, но видя само конни вестonosци, сигналисти и свитата на Брис. Очите ѝ се присвиха към Атри-Цеда Араникт.

— Прешъс... ела с мен.

Тръгна натам.

Призракът на Суитист Сафърънс изведнъж закрачи до нея.

„Трябва да слушаш вещицата, мила.“

Фейнт погледна с яд призракната фигура, а след това хвърли поглед през рамо и видя, че Прешъс стъпва като пияна на десетина крачки назад.

— Суитист — прошепна Фейнт, — как мога да я слушам? Тя говори глупости.

„Просто казвам, че идеите ѝ са интригуващи. Може и да е хванала вярната диря — съмнявам се, че момчето дори си има пъп. Погледнала ли си? Може би е достатъчно голям за едно търкаляне в тревата, малко урок от госпожа Фейнт... какво мислиш? Може ли да гледам? Просто за да видя дали си има, разбира се.“

— Богове на бездната — изсъска Фейнт. — Дори не мога да го видя тоя изгърсак. Освен това, в случай че не си забелязала, цялата тази долина скоро ще изригне в кървава баня — а ти искаш да му гъделичкаш проклетите топки?

„Остави всичко това с пъпа. Беше просто хрумване. Сигурна съм, че си има. Всички си имат. Прешъс е в паника, това е. Когато Форкрул Ассаил развихрят Акраст Корвалайн, когато съживят онзи убийствен глас, е, кой ще се бори срещу това? Онази Атри-Цеда там и самата Прешъс, и толкова. Чудно ли е, че дрънка глупости?“

— Млъкни, Суитист.

Фейнт вече почти бе стигнала до Атри-Цеда — жената стоеше на ръба на склона към долината и дърпаше от пръчката ръждивец все едно, че бе побрала кръвта на безсмъртието и вечната младост. А доколкото Фейнт знаеше, можеше и да е.

— Атри-Цеда.

Араникт се обърна и почти мигновено очите ѝ пробягаха покрай Фейнт и се впиха в Прешъс Тимбъл.

— Поздрави, вещице. Бъди така добра да вдигнеш кръг около нас — бих помолила да добавиш дарбите си към моите усилия в предстоящата защита. — Дръпна силно от пръчката. — В противен случай ще паднем много бързо.

Прешъс Тимбъл изскимтя жално.

Лицето на Араникт помръкна.

— Кураж, дете. Къде е приятелчето ти? Ще ни трябва тук — той притежава естествена невъзприемчивост към магически атаки.

Фейнт облиза пресъхнали устни и се покашля.

— Атри-Цеда, думите ви не вдъхват увереност за изхода от това сражение.

Араникт запали нова пръчка и махна разсеяно с ръка. Издуха облак дим и рече:

— Бих посъветвала да бягате, но няма накъде да се бяга. — Посочи с видимо разтреперана ръка. — Виждате ли принца, там долу, на коня зад последните редици? Това е мъжът, когото обичам, и той скоро ще умре. Прешъс — чуй ме. Защити тази позиция с всичко, което имаш в себе си, защото цялата моя сила ще бъде там, долу, с него. Щом Чистият ме открие, ще положи всички усилия, за да ме разкъса жива.

Фейнт се ужаси от раздиращата сърцето суровост на тази жена, оголила душата си така отрито. „И все пак... все пак... ако можех да намеря любов като тази. Ако можех да откроя такава любов.“

— Араникт — промълви тя тихо и нещо в тона ѝ накара Атри-Цеда да се обърне. — Ако позволиш, ще стоя с теб.

Видя как очите на Араникт се разшириха, а след това пробягаха встрани — сякаш не можеше да понесе това, което видя в лицето на Фейнт. Атри-Цеда се загледа на север.

— Още не е докоснал силата си. Но е въпрос само на време.

— Може да не му се наложи — каза Фейнт, проследила погледа на Араникт. — Не разбирам много от битки, но не виждам как ще спечелим тази.

— Не сме тук, за да спечелим — отвърна Араникт. — Тук сме просто за да умрем бавно.

И тогава Прешъс Тимбъл пристъпи покрай Фейнт и тихо замълви обвързващите думи. И там, на три крачки отдясно, се изправи Емби Боул, лицето му — като каменна маска, стиснал юмруци.

А призракът на Суитист Сафърънс проговори:

„Фейнт, чувам ехо от... нещо.“

— Нищо не е — промълви в отговор Фейнт. „Нищо освен звука на всичко, което скоро ще изгубим. Какъв е звукът ли? Когато го чуеш, ще разбереш.“

Брис Бедикт яздеше зад резервната линия. Искаше войниците му да чуват копитата на коня му зад себе си, искаше да знаят, че е тук. Тъй че да разберат, че където се поколебаят, ще препусне към тях; когато изпитат нужда от силата на командирската воля, ще им я даде. Яздеше успоредно на редиците и оглеждаше строя. Ротите вървяха стегнато в карета с широки проходи между тях. Дисциплината бе твърда.

От предните редици прозвучаха рогове в знак за последните петдесет крачки от първите окопи на врага. Самотният зов прокълтя в него и Брис за миг се поколеба. „Жива ли е? Дали не даваме живота си за вече изгубена кауза? Дали последният ми жест не е напразен? О, скъпи братко — точно сега няколко окуражителни думи нямаше да ми дойдат зле.“

„Още по-добре да ме разсмееш. Има ли по-подходящ начин да срещнеш мига, в който падаш на колене, от сладкия, волен смях? От онзи смях, който те издига във въздуха, високо над мрачната злост на земята и цялата ѝ мръсна жестокост?“

Вече яздеше от дясната страна на редиците и скоро щеше да излезе на откритото пространство срещу държания от перишите център и да види пред себе си от другата страна как легионът Евъртайн влиза в бой с колансийската отбрана. „Кралице Абрастал, какъв благороден съюзник се оказа. Ако брат ми можеше да научи за това — ако съпругът ти можеше да види това... бъдещето понякога

обещава такива неща, че да не вярваш, че може да се окажат нещо повече от мечти, от заблуди, изградени върху неосъществими желания.“

„Вървиш по стъпките на своя живот и онази мечта те зове като маяк, онази мечта те очаква. Не знаеш дали изобщо може да се превърне в реалност. Не знаеш дали дори ако по някакъв начин се натъкнеш на нея, няма да се окаже, че е нещо по-нищожно от това, което е, по-малко от това, което е могла да бъде... стига само да си успял да я задържиш на разстояние, да я задържиш само на ръка разстояние. Вечно грееща пред тебе. Вечно ненакърнена от собствените ти твърде реални недостатъци.“

„Араникт. Как можа да ми дадеш такъв дар? Как можа да ми позволиш да го взема в ръцете си, да го усетя в прегръдките си, толкова топъл и чист?“

„Когато тези мечти в онова недостижимо бъдеще изведнъж се извисят около теб, как може да не бъдеш заслепен от тяхната истинност? Изведнъж то е тук. Изведнъж вече живееш сред него. Защо тогава трябва да се опитваш да се отдръпнеш?“

Яздеше напред и очакваше всеки миг да чуе грохота на оръжията, да се пробуди силата на Акраст Корвалайн... „И трябва да й отвърна по единствения начин, който знам. А когато свърша, знам, че нищо няма да е останало от мен.“ Толкова дълго не бе разбирал какво трябва да направи, ала сега, с прациящите във въздуха енергии, всичко изведнъж се бе прояснило.

„Араникт, обич моя, сега ти имаш най-доброто в мен. Моля се за теб да е достатъчно.“

Излезе пред каретата, дръпна рязко юздите на коня и го обърна срещу укреплението на Сивите шлемове на Периш. Но не можа да види какво става зад стените от пръст.

В центъра на плетеницата от траншеи и насипи имаше широк полигон от отгъпкана пръст, прорязан с тесни изкопи, за да събират кръвта на ранените, които щяха да се донасят тук по време на боя. Резачите стояха в очакване до носилките, лицата им бяха зацапани с пепел, за да не капе потта в отворените рани. Инструментите им за шиене и рязане лежаха подредени върху кожи до кожени мехове с

вряла вода. Във всички траншеи, където Кругава бе успяла да погледне, благословените ѝ войници стояха впили очи в нея, докато тя вървеше към центъра, където я очакваше Щит-наковалня Танакалаян — и на десетина крачки зад него млада жена, която Кругава не бе виждала никога.

Имаше нещо странно в очите ѝ, но Смъртният меч все още не можеше да определи какво им придава този притесняващ поглед. Едва бе навлязла в женската си зрялост, бе облечена в опърпани сърнешки кожи, косата ѝ бе дълга и сплъстена от мръсотия, а усмивката, извила устните ѝ, изглеждаше някак смътно иронична.

Кругава се изкачи по високата рампа и стъпи на отъпканата пръст. Остави шлема си на земята и смъкна металните ръкавици.

Танакалаян заговори:

— Надеждата ни, Кругава, е, че си се върнала в паството. Че днес ще се биеш редом с нас. Че ще ни поведеш в бой.

Тя се стегна, ръката ѝ се отпусна на ефеса на меча.

— Да, бих искала да поведя Сивите шлемове в битка, Щит-наковалня Танакалаян. Но не срещу ледериите или болкандо. По-скоро искам войниците ни да напуснат тези окопи. — Вдигна очи, огледа проходите, водещи назад по склона, и се намръщи. — Не виждате ли какво са направили? Ассаил са изоставили Сивите шлемове сами на съдбата им.

Танакалаян въздъхна, кривна глава и я изглежда.

— На тази позиция тук може да се погледне и по друг начин, Кругава. Казано просто, брат Усърдие не ни се доверява, а ти искаш да му докажеш, че перишите са точно толкова вероломни, колкото подозира.

— Вероломство? Виж, това е любопитно, Щит-наковалня. Не съм изненадана, че Ассаил не ви вярват, предвид прецедентите.

Щит-наковалня се изчерви.

— Предателството беше твое, не мое — но не сме ли обсъждали вече всичко това? Сивите шлемове чуха аргументите ти. Чуха и моите. Гласуваха.

Кругава се огледа. Сурови, непреклонни изражения отвсякъде.

— Днес, братя и сестри, нашите съюзници ще се опитат да прекършат тиранията на Форкрул Ассаил. Но това не е единствената причина за тази война — всъщност е най-малката от тях. Чуйте ме,

всички! Преди много време един чужд бог е бил свален на тази земя. И разкъсан на парчета. Но не са го оставили да умре — не, вместо това са го оковали, както някой би вързал див звяр. *Както някой би оковал вълк!* И така вързан, така задържан в клетка, този бог не познава нищо освен безкрайна мъка и терзание. Боговете се хранят с него! Нещастниците сред нас, смъртните, пият кръвта му в молитва! А тези Форкрул Ассаил, те държат сърцето му в студените си жестоки ръце!

— Мои братя и сестри! Днес ще се опитаме да разкъсаме тези вериги. Ще се опитаме да освободим Падналия бог! Но и нещо повече: ще се опитаме да го върнем в неговия свят! — Кругава посочи нагоре по склона. — А къде сте застанали вие? Застанали сте на страната на мъчителите и всички думи за справедливост, които тъй настойчиво шепнат в ушите ви, не са нищо повече от лъжи!

Младата жена пристъпи напред и едва сега Кругава разбра какво придава тази странност на погледа ѝ. „Вълчи очи. Едното сребро, другото — кехлибар. Благословен трон — тя е нашият дестраянт! Вълците на Зимата гледат от тези очи!“ Откъде беше дошла?

Дестраянтът заговори на търговската реч на ледериите:

— Смъртен меч, развълнувани сме от думите ти. Но пък какво знаем ние за милостта? Ние, които никога не сме усещали нежното ѝ докосване? Ние, които винаги сме били гонени и избивани? Да ти разкажа ли за спомените, които бушуват в мен сега? Ще чуеш ли думите ми?

Кругава усети как кръвта се изцеди от нея, как угасна зноят на страстта ѝ. Изведнъж ѝ стана студено под тежката броня. „Тази жена е мой враг. Танакалаян е нищо в сравнение с нея.“

— Дестраянт, ще чуя думите ти.

Младата жена огледа наоколо.

— Представете си стадо... огромно стадо! Големи, силни животни — и те ни виждат, виждат ни как тичаме до тях или стоим встрани. Виждат косматите ни глави ниско наведени. Но въпреки боязливата им напрегнатост ние сме безразлични. Очите ни ги оглеждат. Търсим миризми във вятъра. И когато най-сетне подгоним това стадо в бяг, кого открояваме? Кои от тези големи страховити животни избираме?

Танакалаян отвърна с искрена възбуда:

— Дестраянт Сеток, вълците винаги избират *най-слабите* сред стадото. Старите, *ранените*.

Кругава се взря в Сеток.

— Да се хранят ли искат вълците днес, дестраянт? От сърцето на Сакатия бог?

Сеток махна вяло с ръка.

— Кажи на съюзниците си — забравете за нас в тази битка. Няма да напуснем бърлогата си. А когато този ден свърши, ще видим кой ще остане прав. Все едно ще е кой от вас е спечелил — ще сте ранени и главата ви ще се люшка от умора. Ще сте на колене.

— И тогава ще ударят Сивите шлемове! — извика Танакалаян. — Не можеш ли да видиш истината за това, Кругава? Толкова ли си сляпа, че още да държиш на глупавата си заблуда?

Кругава мълчеше. После, след дълга пауза, през която се чуваха само звуците от настъпващите на равнината войски, пристъпи към Щит-наковалня и спря точно пред него.

— Танакалаян — изхриптя тихо, — ние не сме вълци. Разбираш ли? Когато действаме, ние сме привилегировани — или прокълнати — да знаем последствията. Вълците на Зимата не са. Те нямат усет, никакъв усет за бъдещето. Не може да има никакъв култ към Дивото, Щит-наковалня, без *знанието за добро и лошо*.

Танакалаян поклати глава и очите му блеснаха в злорадо доволство.

— Загубила си, Кругава. Не можеш да спечелиш — вече не съм само аз, нали? Не са дори перишите. Вече си изправена срещу дестраянт, а чрез нея — срещу самите ни богове.

— Това дете е лудо, Танакалаян.

— Не се боя от нея, Кругава.

Странният отговор я поразил. Дълбоко потресена, тя вдигна очи и погледна Сеток.

— Дестраянт! Това ли е единствената игра, която играят Вълците?

— Тази игра познават добре.

Кругава избухна Танакалаян настрани — вече не беше важен, не беше съществен повече.

— О, да, познават я, нали? Великолепието на лова, нали? Ще говоря на вълчите богове сега и ще е добре да ме чуят.

От Сивите шлемове на Периш се надигнаха виковете: обида, възмущение, стъписване. Но Сеток само сви рамене.

Кругава си пое дълбоко дъх. Земята под нея вече тръпнеше и скоро силите извън този форт щяха да влязат в бой.

— Вие, вълци, се мислите за вещи в лова. Но не сте ли разбрали? Ние хората сме по-добри в него. Толкова сме добри, че ви преследваме и избиваме от половин милион години. Но не се задоволяваме само с най-слабите между вас, или с ранените. Избиваме всеки един проклет вълк. Може да е единствената игра, която познавате, но чуйте думите ми. *Не сте достатъчно добри в нея!* — Пристъпи срещу Сеток и видя как дестраянтът потръпна. „Намерих своя момент. Виждам разбирането в очите й — Вълците на Зимата ме чува. Най-сетне проумяха.“ — Нека ви покажа друг път! Нека отново бъда вашият Смъртен меч!

Но не вълците бяха разбрали. Беше само Сеток и в мига преди вълчите богове да изригнат през нея, тя се завъртя вихрено в ума си. „НЕ! Послушайте думите й! Не можете ли да видите истината — не можете да ловувате тук!“ Но те вече се бяха нахвърлили, разкъсваха я в яростното си настървение да се пресегнат и да впият челюсти в омразното човешко същество.

„НЕ! Обичах ви! Плаках за вас!“

Сеток изпищя. И това бе последният звук, който издаде.

Очите на Кругава се разшириха, щом видя как лицето на младата жена се преобрази в нещо нечовешко. Плътта по ръцете й се пръсна, докато костите сякаш се заизвиваха, за да се изтръгнат навън, черни жили се загърчиха като змии. Тялото й се изпъна, раменете се изгърбиха. Очите лумнаха. С писък, тя се хвърли срещу Смъртния меч.

Зъби... каша от кипнала кръв и гъста слюнка... внезапно извисила се над нея грамада от плът и черна козина... а след това някаква фигура се плъзна покрай Кругава... Танакалаян, *забравеният Танакалаян*, ножът му блесна и острието се заби дълбоко в гърдите на Сеток.

Последва оглушителен вой. Кругава се олюля и залитна назад.

Кръв блисна от очите на Сеток... тя се дръпна от ножа и замаха с ръце слепешком. Нов вой прокълтя и разби въздуха. От устата и носа ѝ потече тъмна кръв, тя падна по гръб върху стъпалата в пръстта и се присви на кълбо като дете.

— Танакалаян! — викна Кругава. — Какво направи?!

Той беше съборен на земята от ужасния предсмъртен вик, но вече се изправяше, ножът още бе в ръката му. Лицето му я ужаси.

— Това трябваше да е моят ден! Не твоят! Не нейният! Аз съм героят! Аз!

— Тана...

— Това е *моят* ден! *Моят!* — И връхлетя към нея.

Тя вдигна ръка, но зацапаното с кръв острие се хлъзна покрай нея и прониза шията ѝ от едната страна до другата.

Кругава се помъчи да се задържи на крака, но залитна и рухна на колене. Страната на лицето ѝ, откъдето стърчеше дръжката, запулсира. Ръката ѝ посегна нагоре и се удари в увитата с кожа дръжка. Ножът все още бе забит през гърлото ѝ и дробовете ѝ се пълнеха с кръв. Отвори уста, но не можа да вдиша.

Танакалаян крещеше:

— Те излизаха! Не можех да позволя това! Ассаил! Ассаил! Щеше да ги удари! Щеше да ги убие!

Тя се надигна с усилие и извади меча си.

Той отстъпи назад.

— Спасих боговете ни!

„Глупак — ти уби един от тях! Не чу ли как умря?“ Светът почерняваше от всички страни. Гърдите ѝ бяха натежали, все едно че някой бе излял разтопено олово в дробовете ѝ. „Благословени Вълци! Не исках това! Мръсен убиец! Този ден... толкова подъл... толкова... човешки.“ С кръвта, изливаща се по брадичката ѝ, Кругава тръгна напред.

— Трябваше да я отстраним! — викна Танакалаян. — Не разбираш ли! Не...

Първият ѝ замах го удари отдясно, натроши ребра и се врязва през дроба, преди да се забие до средата на гръдния кош. Ударът го надигна от земята и го запокити на три крачки вдясно.

Изумително, но той падна на крака сред резачите — кръв и парчета месо се изсипаха от огромната рана в гърдите му.

Кругава отново настъпи. „Сила за още един. Сила за...“ Вторият ѝ удар отпра горната половина на главата му, острието се хлъзна точно под очите му. Отсеченото теме се завъртя по хлъзгавия гръб на меча ѝ, след това настрани, повлякло мозъка и двете полюшващи се очи. Останалото от Танакалаян залитна напред и падна по лице.

Тя се смъкна на колене. Всичкият ѝ дъх бе свършил. Светът забушува в черепа ѝ.

Някой бе коленичил до нея и опипваше дръжката на ножа, все още забит в шията ѝ. Тя избута немощно ръцете му и падна напред по очи. Лицето ѝ се отпусна върху твърдата глина... изровена бразда, само два пръста широка, изпънала се напред под очите ѝ. Загледа как се пълни с кръв.

„Исках... Исках по-добра... по-добра смърт... Но не го ли искаме всички?“

Два оглушителни воя прокънтяха един след друг от позицията на перишите и дивата им сила хвърли в сляпа паника коня на Брис Бедикт. Подплашеното животно за малко щеше да го хвърли, но той успя да задържи пети в стремената и да стисне здраво юздите.

Конят скочи, а след това неочаквано се понесе в бяг право към високия бряг на укреплението.

Брис погледна към върха на високия пръстен вал, но не видя никакви перишки войници. Никакви приготовления за идването му, нищо.

Насочи с твърда ръка коня нагоре по насипа.

Щом стигна върха, дръпна юздите толкова силно, че конят се изправи на задните си крака.

Перишите долу се заизвърщаха към него.

Къде беше Кругава? Къде бяха всичките офицери?

Видя как най-близките Сиви шлемове — почти точно под него в първата траншея — посягат за пиките си, изруга, завъртя коня докато още стоеше на задните си крака и го подкара обратно надолу. Камъни и облаци пръст захвърчаха в бясното спускане. „Богове, можех да ги оставя да свършат с мен още сега!“

„Никой ли не наблюдаваше? Не, всички се бяха обърнали нагоре. Изненадах ги напълно — но какво става в този лагер?“

Подозираше, че никога няма да научи. Яздеше отново по равния терен. Напред и вдясно от него войниците му ледерии вече бяха стигнали първите окопи. Зад ротите гъмжаха екипи и теглеха на позиция тежките катапулти, набиваха клинове под предните шини, за да повдигнат стрелковата дъга.

Врагът бе започнал да стреля от високите укрепления по фланговете на траншеите и убийствените метални стрели врязваха дълбоки бразди в настъпващите редици.

Неговите войници бяха започнали да умират. „Защото аз поисках това от тях. Да умрат в името на едно провалено желание. Аз ги доведох до това.“

„Но... защо? Защо ме следват? Не са по-големи глупци от самия мен. Знаят — титлата ми не означава нищо. Тя е илюзия. Не, още по-лошо, заблуда. Благородството не е нещо, което мога да нося като проклето наметало, обсипано със скъпоценни камъни. Не можеш да го купиш. Не можеш дори да се родиш в него. Благородството, за което говорим, не е нищо повече от подигравка с всичко, което е означавало някога.“

„В никакъв случай не съм благороден.“

„Защо ме следвате?“

„Богове, защо си въобразявам, че имам право да водя? В това?“

Извади меча си. Устата му се изпълни с вкус на пепел. Толкова много заблуди се бяха събрали тук, натежали над този миг и над всички мигове, които предстояха. „Хайде, пробуди се, Брис. Времето е дошло... да си намерим име.“

Обърна коня към най-близкия проход между ротите и препусна срещу врага.

Старши резач Синдекан все още бе на колене до тялото на Кругава, взрян в бледото ѝ безжизнено лице. На равната площадка зад него се бяха събрали всички офицери и ветерани и споровете кънтяха яростно отвсякъде. Ужас, стъписване и смут — воинството на перишите всеки миг щеше да се разпадне.

Синдекан бе най-старият от всички тук. Ветеран от много кампании, войник в дългата безнадеждна битка със запущване на рани

и вдъхване на живот в умиращи дробове. И за пореден път можеше само да седи смълчан и да гледа пред себе си поредния си провал.

„Тя дойде сред нас. Храбра, храбра жена. Всички знаехме, че гордостта ѝ е най-големият ѝ враг. Но виж я, дойде при нас. Представям си как това е наранило гордостта ѝ. И все пак, дори над тази своя голяма слабост, накрая тя триумфира.“

„Какво би могло да е по-героично от това?“

Когато най-сетне се изправи — макар всъщност да не беше повече от трийсет удара на сърцето след издъхването на Кругава, — всички гласове заглъхнаха. Той беше ветеранът. Той бе този, към когото щяха да се обърнат сега в отчаяната си потребност за водачество. „О, всички вие, глупаци. Какво да правим? Какво да правим сега?“

Синдекан се покашля.

— Не знам какво стана тук. Не знам дали Щит-наковалня уби млада жена или бог. Нито мога да преценя основанията му да го направи — това е извън възможностите на всички нас.

Един от младите войници извика:

— Брат Синдекан! Ще се бием ли днес?

Беше помислил за това още в мига, в който падна Кругава, и помнеше как погледна към накълцания труп на Танакалаян с мисълта: „Ти си само това, което заслужихме.“

— Братя, сестри, днес трябва да се бием, да!

Отвърна му мълчание.

Беше го очаквал. Нямаше да го последват слепешком — вече не. „Не и след това.“

— Братя, сестри! В нашето паство имаше убийство — бяхме свидетели на това! И като свидетели, станахме част от това престъпление. Трябва да се пречистим. Днес трябва да се бием, за да възвърнем честта си!

„Но кой е проклетият враг?“

И тук старият ветеран се оказа в безизходица. „Вълците да са ми на помощ, не знам. И няма да съм този, който ще реши. Ветеран съм, нали? Да, но единствените мъдри ветерани са онези, които са оставили войната и убийството зад себе си. Не, аз просто съм най-големият глупак сред всички ви. О, добре! Време е да се опрем на безполезното

суеверие. Не е ли това, към което се обръщат старите войници, когато всичко друго се провали?“

— Братя, сестри! Трябва да потърсим знак! Трябва да погледнем към света — тук и в този ден! Трябва да...

И изведнъж очите му се разшириха.

Извърнаха се лица. Ококориха се очи...

... принцът на Ледер изникна пред погледите им на върха на високия насип на предния вал на укреплението. Надвисна горе на тесния и разяден ръб... и как се задържа там конят, си остана загадка. След това животното се изправи на задните си крака, копитата заритаха във въздуха, а принцът ги изглежда отгоре с гняв. И в този момент от двете страни, по дължината на долината, отекна грохотът на битката.

„Боговете да ме вземат дано! Май се напиках.“

Бойният кон на Абрастал беше измършавял, но тръпнеше в очакване. „Кучият син обича това — вонята на кръв, писъците — иска ги. Богове, войната е такава треска!“ Тя погледна назад към Спакс и ордата му воини.

— Задръж ги, Боен главатар! Изчакай!

Гилкът баргаст я изглежда сърдито.

— Но колко още? Проклетите ти войници умират — остави ни поне да нападнем и да свалим едното укрепление. Катапултите ви разкъсват!

Знаеше го. Виждаше ужасните загуби, които нанасяха съвършено насочените оръжия, докато легионите ѝ се мъчеха да завземат първата линия на отбраната.

— Казах изчакай, Спакс! Ще ми трябваш с теблора да тръгнете бързо, когато онзи Ассаил открие...

— Но ако всичко при Шпила се е объркало? Огнекоса! Можем да сринем този фланг — просто ни остави да се развихрим, проклета да си!

Но нещо привлече погледа ѝ... тя обърна рязко коня си и се загледа към центъра.

— Кълна се в дебелия чеп на Джеркан! Перишите излизат от окопите си! Спакс!

— Виждам ги! Виждаш ли Кругава?

Абрастал поклати глава.

— Много са далече... слушай, оформи линия да задържи вътрешния ни фланг, Боен главатар. Ако аз командвах онази позиция и видя, че срещу нея няма противник, щях да направя точно каквото те правят сега — навън и по незащитените ни флангове.

— Ще ни видят... — Спакс вече бе до нея с тежка брадва в едната ръка, с копия в другата и с лице, почти скрито от пищния му шлем от черупки — и ще обърнат да ударят фланга на ледериите — Брис няма резерви, които да пазят срещу тях.

— Направят ли го — изръмжа Абрастал, — знаеш какво да направиш, Спакс.

— В косматите им задници, да. Но...

— Просто пригответи войните си — прекъсна го тя и заби шпорите в хълбоците на коня. — Отивам да погледна отблизо!

— Не прекалявай!

Тя подкара коня в галоп и бронята затреця около нея като оръжейна ковачница. Четирима от телохранителите ѝ препуснаха да я догонят, но тя им махна да спрат. Мразеше глупаците. По-лоши бяха от кокошки. Но на вестоноската, която се приближи, даде знак да продължи с нея напред.

Отвъд перишите ледерийската армия беше впила челюсти в първата линия защитници, но и тя понасяше загуби от колансийските катапулти. Видя, че принцът е развърнал своята и че скоростта на стрелбата им превъзхожда вражеската. Поне три позиции съсредоточаваха огъня си върху най-близкия редут и той вече бе настръхнал от тежките метални стрели. Пеши стрелци и лека пехота настъпваха под прикритието на контраогъня и вече нападаха позицията.

Принцът си знаеше работата. Но имаше ли значение? Загубите вече бяха ужасни... а тя знаеше, че собствените ѝ войници понасят същото зад нея.

А сега и тези периши... искаше ѝ се да впие зъби в гърлото на Сивите шлемове. Въпреки всички предателства и коварства, които вирееха в дворцовите игри на кралство Болкандо, това тук бе много по-убийствено. „Може би ми дава урок. За забиването на нож в гърба, за лъжата и коварството, за да наложиш своето.“

„Не, колкото и да се опитвам, не мога да го простя. Дворецът е моят свят и ще го управлявам както искам.“

Приближаваше се бързо към перишите, копитата на коня тътнеха в бесен галоп. Войниците се строяваха, след като вече бяха излезли от укреплението, и тя видя, че възвиват към нея.

— Искате нас първи, нали? Спакс ще е адски доволен!

Но беше тактически погрешно... не, явно трябваше да възвият срещу ледериите. Когато се приближи още повече, първите редици не направиха опит да извадят оръжия. „Възможно ли е? Спечелила ли ги е Кругава? Къде е Танакалаян? Блудния да ме бутне дано, кой командва тази армия?“

Махна на младата вестonosка.

— Стой по-назад, но така, че да можеш да чуваш. Слушай добре преговорите, войник — животът на хиляди като нищо може да зависи от това, ако не успея да ги убедя.

Младата жена, избрана заради умелата си езда, беше пребледняла, но кимна.

— Очите ти са по-добри от моите — виждаш ли командир някъде?

— Ваше величество, има един... със сиво лице. Жестикულიра — раздава заповеди. Ето там. — Тя посочи.

— Виждам го. Защо е боядисано лицето му?

— Резач е, ваше величество. Полеви лечител.

„Добре. Какъвто ще да е.“

— Изглежда, иска да говорим — не ми харесва това. Какво е станало с Кругава?

Забавиха до тръс и на подходящото разстояние вестonosката спря, а кралицата продължи бавно напред. Отгледа отдалече резача. Стар мъж, като за Сивите шлемове. Лицето му бе изпито от живот в скръб и загуба и тя не видя в него никакъв плам. Безпокойство й се усили.

Лечителят вдигна ръка за поздрав.

— Ваше величество, Сивите шлемове ви поздравяват. Аз съм Синдекан, избран командир след трагичната смърт на Смъртния меч и Щита-наковалня.

Думите му я поразиха като удар в гърдите. „Остави. Не му е сега времето.“

— Строени сте. Кажете намеренията си, Синдекан — както виждате, имаме бой тук и не мога да губя повече време, докато решите в коя посока ще духа шибаният вятър.

Мъжът се присви като ударен през лицето, после си пое дълбоко дъх и бавно изправи рамене.

— Сивите шлемове на Периш смирено се поставят под вашата команда и на принц Брис. — Махна с ръка към бойците зад себе си. — Обърнахме се към вас, защото не можахме да определим местоположението на принца. Ваше величество, Чистият Форкрул Ассаил бе ранен в сблъсък с нашия дестраянт. Разумно е да се допусне обаче, че ще се възстанови. А когато стане това... очакваме пробуждане на ужасна магия.

— Можете ли да се защитите срещу нея?

Старият мъж поклати глава.

— Боя се, че не, ваше величество. Загубихме мястото си като оръжие на вълчите богове. Виждате ни такива, каквито сме — прости войници, които искат да върнат честта си като мъже и жени. Това и нищо повече.

— Веднага щом Чистият разбере за атаката на Шпила, ще задели за там толкова войници, колкото реши, че може да си позволи.

— Разбираме това, ваше величество.

— Отдъхнали ли са войниците ви, Синдекан? Можете ли да се спуснете в бърз бяг през долината и да намерите незащитено възвишение? — Усили гласа си и се обърна към войниците зад лечителя: — Сиви шлемове! Можете ли да застанете на пътя на колансийците, които скоро ще потеглят на изток към Шпила?

В отговор войниците вдигнаха щитовете на гърбовете си и започнаха да затягат ремъците.

Абрастал изсумтя.

„За какво са ми думи?“

Синдекан заговори:

— Искате да забавим врага ли, или да го спрем?

— Не сте достатъчно, за да ги спрете, командире, и го знаете. Ако мога, ще ви заделя моите баргасти и теблорите — но те може да закъснеят за битката.

— Ще държим докато пристигнат, ваше величество.

Абрастал помълча за миг, а после извика:

— Това, което съм видяла досега от вас, периши, бяха пръчки в задниците, и много добри маршове, и нищо повече. Е, сега е шансът ви да покажете на света какво можете в един истински бой.

Изглежда, го понесоха — било от смирение, било от срам. Беше очаквала вълна от гняв, но не забеляза нито искра. Погледът ѝ отново се върна на лечителя.

— Синдекан, ще трябва здраво да се потрудите, за да вдъхновите тази сган — отчаяни са.

— Да, ваше величество. Но днес това не е слабост. Ще го покажем на света.

Тя го изгледа за миг, после каза:

— Вярвам, че ще простите на моите баргасты, ако се обърнат с лице към вас, докато преминете.

Мъжът само кимна.

— Сбогом тогава. Ако справедливостта наистина съществува, може би вашият Смъртен меч ще е с вас, макар и само духом. Опитайте се да бъдете равни на мярата ѝ, всички, и може би наистина ще намерите отново честта си.

Обърна коня и пое обратно.

Вестоноската подкара до нея и Абрастал ѝ каза:

— Препусни напред и уведоми Боен главатар Спакс, че перишите ще преминат, за да заемат позиция на очаквания път на колансийското подкрепление. Ще минат южно от нашата позиция в бърз бяг — но трябва да обърне воините си с лице към тях, докато преминат. Повтори.

Вестоноската повтори дума по дума.

— Добре. Тръгвай!

Загледа се след младата жена. „Бях ли изобщо толкова млада някога? Проклятието на благородничеството е, че сме принудени да израснем прекалено бързо. Но пък виж се само — циците ти едва са напъпили, а вече си в разгара на проклета война.“

„А аз дори не мога да си спомня името ти.“

„Но ако двете преживеем това, пращам те да учиш бродерия и година-две флиртуване с художници, музиканти и прочие непрокопсаници.“

Кралицата на Болкандо изръмжа през зъби, поклати глава, изправи се на стремената и огледа намръщено предните линии на

възлюбления си легион.

Още не бяха завзели първите окопи — а склонът бе грамада от мъртви и издъхващи войници, грамада, която ставаше все по-висока с всеки миг. „Блудния да ме дръпне дано — хванали са ни за топките. Трябва да натиснем по-силно — никакъв напредък дотук. Време е за сафиите значи — стига очите на всички да са пожълтели вече от онази «слюнка за кураж», с която се тъпчат преди битка. Би трябвало да са се натъпкали добре.“

Но правеха ли всички нещо повече от повърхностни жестове? „Четиринадесета дъщеря — можеш ли да ме чуеш?... Помислих си, че не. Бих искала да видя през очите ти сега, просто за да разбера как стоят нещата там. Би трябвало вече да си в проклетия залив. Би трябвало да си на добра позиция, за да виждаш... всичко.“

Отново тръсна глава — твърде много неща се въртяха в проклетия й череп.

Конят ѝ се уморяваше и тя забави ход — можеше да ѝ се наложи след малко да го пришпори да препусне. „Кралицата взима меча и показва лицето си под маската. Но светът не трепва, както би трябвало, защото маската пада едва пред лицето на смъртта. Съпруге, скъпи мой, този път твоята жена май наистина прекали.“

Извади меча си, докато се приближаваше — командирът на сафиите стоеше вдясно от кралската свита, впил очи в нея, както и всички останали. Тя посочи с меча право към него и той изведнъж изправи рамене, сякаш зарадван, вдигна копието си в едната ръка, а след това...

След това сафиите затанцуваха в буйна възбуда. „О, колансийци. Представа си нямате какво ще ви удари.“

Капитан Фивърин, Девета кохорта на легион Евъртайн, се хлъзна надолу по кървавата грамада от тела. Руга чак докато не стигна подножието и не се блъсна в пищялките на войници, опитали се да направят същото като него. Беше изгубил от погледа си собствените си бойци — все още останалите живи, — но такива подробности вече не бяха от значение. Единството сцепление, което оставаше, бе това, която отличава живо от мъртво.

Това беше касапница. На два пъти за малко бяха преодолели първата траншея, но и двата пъти бяха изтласкани от катапултите: огромните стрели пронизваха десетки тела, кръвта плющеше на пороен дъжд, мъже и жени се мятаха като парцалени кукли. Пръснати от ударите щитове събаряха войниците на колене. Брегът на първия насип бе непрестанен гаден порой от всичко, което може да се излее от човешко тяло — изливаше се върху посиняващи ръце и крака, върху зяпнали невиждащи лица, разкъсана броня и сплетени в смъртта прегръдки.

Изруга и се надигна. Усети поредния тласък от напиралите нагоре редици и му се дощя да може да яхне тази нова вълна. Щяха да завземат проклетата траншея, щяха...

Но пехотата на Евъртайн беше разбутана, плътните редици се накъсаха... и Фивърин изруга, като видя напиралите през тях високи сафии, с яркожълтите им очи от проклетия опият, който взимаха преди битка, с гъстата пяна по устата им.

— Отворете им път! — изрева капитанът. — Отворете им път!

Но заповедта бе ненужна — нищо не можеше да спре сафиите с копията, не и толкова близо до врага.

С лека броня, пъргави и подвижни, воините залазиха нагоре като паяци. В едната ръка държаха копията си, а в другата — нещо като кирки, всъщност повече приличаха на остри извити нокти — забиваха ги в мъртва и умираща плът и се издърпваха още нагоре.

След малко първата линия на сафиите стигна до върха, прехвърли се и се скри от поглед.

Письците от първата траншея се усилиха.

— След тях! — изрева Фивърин. — След тях!

И тръгнаха отново нагоре.

Успяха някак да го вдигнат на крака. Но умът му си остана изгубен сред оглушителния рев. Беше обкръжен от офицери, трупаха се лечители, а далечният грохот на битката кънтеше над долината и го разтърсваше неспирно.

Помъчи се да осмисли хаоса в главата си. Чу писъци, ужасни писъци, надигащи се на вълни от паника и страх, но дори това изглеждаше твърде далечно. „Твърде далечно, да. Онзи глас... толкова

далечен.“ Избута рязко помагачите си настрана, след това се олюля и най-сетне успя да различи думите, източника на онези отчаяни писъци.

„Сестро Благоговение!“

Отговорът ѝ дойде на свиреп порой.

„Брат Усърдие! Вашата битка е отвличане! Атакуват ни! К’Чаин Че’Малле! Т’лан Имасс! Не можем да удържим — богове, каква касапница!“

Усмири я с вик, силен като шамар през лицето. „Трябва да удържите! Идваме!“

Огледа се и видя паниката в очите на Разводнените — бяха я усетили, чули бяха паническите ѝ викове.

— Мирно! — изрева той. — Слушай моята заповед! Поддържай отбраната на двете най-долни полоси — останалите да се оттеглят към високия път — трябва да тръгнат на изток към Шпила колкото може по-бързо! Оръжия, броня и мех с вода, нищо повече! Имате една камбана време да изведете дващест и пет хиляди войници на пътя!

— Благословен Чист, перишите ни предадоха!

Той махна презрително с ръка.

— Оставете ги. Ще събудя Акраст Корвалайн — ще залича враговете пред нас! Чакай! Искam силите ни от левия фланг да контраатакуват — във вражеския фланг, — искам онези болкандо и баргастите да бъдат изтласкани от бойното поле! Хайде, разчистете ми път към втората полоса!

Светът сякаш трепереше под краката им. Докато слизаше към десния фланг, огледа набързо битката. Проклетите ледерии се сражаваха сякаш бяха слепи за поражението си — а то ги чакаше, в това нямаше съмнение. Дори без гласа му не можеха да се надяват да пробият защитата му.

„Но ги искам на колене, с празни ръце и наведени глави. И моите войници ще се вдигнат от окопите и ще тръгнат сред тях, размахали оръжия. Нито един ледериец няма да оставя тук — нито един!“

„А щом ги покося, ще се обърна към другия фланг — той е посилен, виждам го, Белите лица остават в резерва — но никой там не може да се надява, че ще ме спре. Ще бъдат задържани на място от контраатаката. Ще ги имам всички!“

Почти точно под себе си видя плътна маса ледерии, над които се развяваше знаме, и там, за негово удивление — двама К’Чаин

Че'Малле. Войници Ве'Гат, единият яхнат от фигура в люспеста броня, другият с празно седло. Стояха от двете страни на самотен ездач, който се мъчеше да оформи връх на клин и да си пробие път нагоре към първия насип.

„К'Чаин Че'Малле ще трябва да избием по трудния начин — а сестра Благоговение е изправена пред цяла армия от тези същества! Бяхме самоуверени. Бяхме глупци, като си помислихме, че им липсва хитрост.“

„Виждам те, командире. Теб ще сваля пръв.“

„Ти си първият, който ще коленичи. Първият, който ще се покори на езекуцията.“

Продължи бързо надолу. Лабиринтът в него се съживяваше.

Ледерийската магия запраща на сива мъгла, надигна се и заля редута с катапултите. Тела избухнаха на пурпурна мъгла. Побеснял, Усърдие се пресегна в ума си и намери шепата отделъонни магове. Строши им черепите с една дума.

Стигна до рампата и зае позиция над втората полоса. На разстояние по-малко от един хвърлей на стрела ледерийският командир бе стигнал до върха на насипа — Ве'Гат разчистваха пътя му със свирепия замах на алебардите си, които отпращаха във въздуха посечени тела.

— Виждам те! — изрева Усърдие.

Конят под Брис Бедикт рухна и докато измъкваше крака от стремената и скачаше настрани, за да не го затисне, той видя огромната стрела, забита дълбоко в гърдите му. Успя да стъпи на краката си, присви се и вдигна за бой зацапания си с кръв меч.

Траншеята долу гъмжеше от колансийска пехота, с вдигнати нагоре пики. От двете страни на принца Ве'Гат отбиваха контраатаките по фланговете и жестоката им сеч уширяваше пробива още повече.

В мига, в който се изправи, две извикани с убийствена сила думи го поразиха като юмрук, отметнаха главата му назад и Брис изведнъж се озова под обсада.

Форкрул Ассаил го беше намерил. „Най-сетне. Видя ме. Видя ме и искаш да съм първият. О, посрещам те с най-голяма охота!“

Вдигна глава и срещна погледа на Чистия.

— Виждам те! На колене! ПОДЧИНИ СЕ НА ВОЛЯТА МИ!

— Виждаш ли ме? Кажи ми, Ассаил, кого виждаш?

— Ще ти заповядам... Ще взема всичко, което е в теб...

Брис Бедикт, Кралски защитник и принц на Ледер, разпери широко ръце и се усмихна:

— Вземи ме тогава.

И от душата му, от един дълбок, неосветен свят на тиня и натрошени кости изведнъж се раздвижиха и надигнаха тъмни валма, а от този вихър изплуваха... *имена*. Порой, стихия от имена.

— Седен Тар, бог закрилник на семиите, Хараватан на Речния народ, Ю'тюн Дра Планинските очи, Жената на небето над Ереститидан, Блажения Хайлар Двурогия на елананите, Итковас Бог на ужаса сред К'оллас К'Чаин Че'Малле от гнездото Етилас... — И имената се надигаха безкрай, понасяха се в ума на Брис Бедикт едно след друго. — Тра Телор на Близначните реки, Пролетния сеяч сред граланите, Адаст Лунното лице сред корсоните...

Всички забравени богове — и всяко име се понасяше през яростния порой на лабиринта на Форкрул Ассаил — през ужасяващата сила на гласа му, на думите и цялата тяхна магия. Брис усещаше как част от него се откъсва изтръгната, удавена във вихрения поток на тези имена.

Нямаше спиране. Чистият го бе намерил точно така, както искаше Брис — докато язди начело на армията си, докато се сражава между двама К'Чаин Че'Малле, докато избива врага. „Намери ме — беше се молил, — очаквам те. Намери ме!“

Веднъж започнал, пороят нямаше спиране. Сила се хранеше със сила и горивото ѝ бе справедливостта. „Нека се знаят. Всички забравени богове. Всички техни забравени народи. Всички отминали векове, всички изгубени тайнства. Този безкраен поток на възход и падение, на блян и отчаяние, на любов и примирение.“

„Заслужават да бъдат назовани. Още веднъж. Един последен път.“

„Вземи ги, вземи ме. Ти, с твоята сила в думите, аз — с моята сила в имената. Без мен твоите думи са нищо.“

„Ела, нека се погълнем един друг.“

Вече можеше да види Чистия с изумителна яснота: висок, стар, изпънал едната си ръка напред, пръстът сочи право към него, но Асшил стоеше неподвижен и замръзнал... не... Брис присви очи. Той *рухваше*. Лицето му се беше изопнало в маска, изтъняло над костите отдолу. Очите му плачеха с червени сълзи, устата му бе отворена, зинала конвулсивно... сякаш имената се изливаха през гърлото на Чистия, сякаш го давеха в своя порой.

Душата на самия Брис се разкъсваше. Светът — тази долина, тази битка, всичко — се разпадаше. Вече усещаше натиска на морето, усещаше краката си затънали до прасците в кал, а течението бушуваше покрай него, стържеше плътта от костите на душата му, а все още имаше още да даде.

Облаци тиня се вдигаха и кипяха около него... губеше взора си... нещо заслепяваше душата му, нещо ново, неочаквано.

„Все едно. Почти свърших с него... не, имената няма да секнат, не могат никога да секнат, а щом моят глас свърши, ще бъде друг. Някой ден. Да съхрани онова, което иначе би се изгубило завинаги. За теб, Форкрул Асшил, затаих едно последно име — онова, което ще сграбчи живота ти и ще го отнесе в мрака.“

„Името на вашия бог, Форкрул Асшил. Мислехте, че е име забравено.“

„Но аз помня. Помня ги всички.“

Заслепен, оглушен от някакъв неведом рев, усетил как последният къс от душата му се изтръгва, Брис Бедикт се усмихна и изрече последното име. Името на убития бог на Форкрул Асшил.

Чу как Чистият изкрещя, когато мощта на името го връхлетя. Защото този бог, единственият от всички други, не дойде лишен от своя народ. Този бог течеше в душата на собственото си дете.

„Не е добре да изоставиш собствените си богове, защото когато се върнат, особено тъй нечакано, те са крайно отмъстителни.“

Течението го издърпа от тинята и го понесе към толкова пълен, толкова абсолютен мрак, че той позна в него самата Бездна.

„Спасих своите, спасих скъпите си войници... нека продължат да се борят. Нека си поемат дъх, в дълг и облекчение, във всяка стъпка и мяра на това да си жив. Направих това, което трябва да направи един принц, всеки принц. Техол, гордей се с мен. Араникт, не ме проклинай.“

Скръбта на вековете го обкръжи. От тази единствена река не можеше да има спасение. „Не скърбете. Всички трябва да стигнем до това място.“

„Приятели мои, време е да си ида...“

Невероятно... усети как две ръце го стиснаха отзад, корави като желязо на раменете му. И груб глас изсъска в ухото му:

— Не бързай толкова.

Фейнт стоеше плътно до Араникт. Атри-Цеда бе навела глава, с изпънати напред ръце... но ръцете ѝ до лактите се губеха в издуващ се сиво-кафяв облак и от лактите ѝ се стичаше вода. Въздухът около нея бе наситен с миризмата на развала от залети от прилива плитчини.

Виждаше изпъкналите жили по врата на Араникт, напрягащите се мускули на раменете ѝ. И нещо бавно притегляше Атри-Цеда напред — онова, което се таеше вътре в кипящия облак, сякаш искаше да я издърпа в зейналата си пасть.

До тях Прешъс Тимбъл бе паднала на колене и пицеше.

Бяха видели Брис Бедикт там, на върха на първия насип — видели бяха изправените камъни, надигнали се от земята около него: как избиха нагоре през пръст и чакъл, почти черни от мръсната тиня. Видяха как се разпаднаха бронята и дрехите на принца, а след това тъмното гъмжило по бялата кожа — татуировки, руни — изникваха и се откъсваха, кръжаха бясно около него и след това връхлитаха безмилостно към Форкрул Ассаил.

А след това Брис Бедикт изчезна във вихрения сумрак, гъст и непроницаем, въртопът се разпротря и погълна огромните менхири.

Араникт започна да вие... теглеше я напред... и Фейнт изведнъж разбра. „Тя го държи. Държи принца! Богове...“

Фейнт се олюля към Атри-Цеда... но нещо я спря, убийствено студен натиск, отхвърли я назад и тя се закашля и изплю кръв.

Ръцете на Араникт бяха потънали почти целите в облака. И сега Фейнт успя да различи думите във вековете ѝ:

— Маел! Проклет да си! Помогни ми!

Фейнт пропълзя до Прешъс Тимбъл.

— Стига си пицяла, вещице! Погледни ме! Погледни ме!

Но очите, които се впиха в нея, бяха на обезумяла жена.

— Не мога да ѝ помогна! Не виждаш ли? Отиде твърде далече — твърде дълбоко — как изобщо е жива? Невъзможно е! — Прешъс Тимбъл запълзя назад като рак. — Изгубена е! Изгубена е завинаги!

Фейнт я зяпна и думите ѝ бавно се утаиха в ума ѝ. „Но това е нечестно. Не и такава любов... не! Не можеш да я отнемеш — не смей да я убиеш!“

— Прешъс! Какво мога да направя? Как да помогна? Кажете ми!

— Нищо!

„Върви при Гуглата тогава.“

Обърна се рязко и извади кама. „Маел е Древен бог — и Араникт го знае. Но не може да го помоли както трябва, не и както е сега. Аз обаче няма да стоя тук и да гледам как умира тази любов.“ Острието вряза лъскава дيريا по лявата ѝ ръка, а след това тя стисна ножа с нея и посече дълбоко и косо и през дясната, под лакътя. Изправи се с усилие и протегна ръце към Араникт.

„Маел... вземи кръвта ми в жертвен дар. Просто я вземи!“

Напорът на тъмния въртоп се опита да я спре, но тя натисна напред още по-здраво... и след това проби, затъна вътре, без да може да вдиша, студът я смрази... видя как кръвта ѝ се разлива като под вода, видя как закръжи по теченията, толкова много... почти изгуби от погледа си Араникт.

Отчаяна — костите ѝ працияха от непоносимата тежест, — Фейнт направи още една крачка и прегърна Атри-Цеда.

„Маел... да не си посмял... да не си посмял да ми кажеш, че не е достатъчно.“

Прешъс Тимбъл гледаше невярващо как Фейнт се бори да стигне до Араникт. Кръвта, изливаща се от нея, кръжеше на въртоп, гъста и пурпурна в тъмния облак, и сякаш нямаше край.

Някой я хвана — две силни ръце се стегнаха около нея и я вдигнаха от земята. Тя се извърна.

Лицето на Емби Боул беше почти неузнаваемо.

— Това е лоша магия — изръмжа той.

— Спаси Фейнт! Спаси я!

Но той поклати глава.

— Никой не може да оживее там вътре.

— Спаси я, Емби! Заради любовта ми — спаси я!
Той се намръщи, примига, после я погледна в очите.

— Какво?

— Искаш ме, нали? Твоя съм, проклет да си — само спаси Фейнт!

Но той я блъсна настрани и лицето му потъмня.

— Най-хубавото развали! Не те искам, вещице! Не искам да те виждам никога повече!

Прешъс го зяпна неразбиращо, а след това изръмжа:

— Ще те гоня, Емби! Ще те хвана, където и да идеш! Година след година, ще те преследвам, заклевам се! Няма къде да избягаш от мен — разбираш ли ме? Няма!

— Мразя те!

— Единственото място, където можеш да избягаш от мен... е *там*! — И посочи издуващия се облак от кръв, който скриваше Фейнт и Араникт.

Емби изрева като животно, обърна се и се хвърли в пурпурния облак.

Прешъс Тимбъл падна на земята и изпъшка:

— Богове на бездната... Какъв глупак!

„Дръж се, моя любов! — прошепна глас до ухото на Фейнт. — Някои закони дори Древен бог не може лесно да отхвърли. Но се опитва.“

Фейнт усещаше, че животът я напуска. Лежеше в краката на Араникт — усещаше ги студени като ледени пръчки. Бяха ли отворени очите ѝ? Виждаше само червеното от собствената си кръв.

— Суитист, ти ли си?

„Винаги съм знаела, че имаш романтична жилка. Да направиш такова нещо!“

— Умирам.

„Така изглежда. Съжаляваш ли за своя миг на лудост?“

Фейнт поклати глава... или поне се опита.

— Само ако се провали.

„Е, колко често съжаляваме при успехи?“

— Достатъчно ли е, Суити? Това е всичко, което имам.

„Във вода си, глупачко, разбира се, че изглежда много — а ако останеш тук повече, със сигурност ще я изцедиш всичката. Жалко, че не мога да ти помогна. Жалко, че не мога да помогна и на двете ви, но аз съм само призрак, нали така. Е, може би дори не съм и това. Може и да съм само глас в главата ти, Фейнт, породен от някакво странно и неуместно чувство за вина.“

— О, благодаря ти за утехата.

Нечий крак я удари в главата и почти я зашемети. Тя се замята безсилно в ръцете, които шареха по тялото ѝ — опипаха едната гърда, продължиха надолу — а после се върнаха нагоре и стиснаха.

Някой я вдигна от тинята и я метна на кокалестото си рамо. Тя усети как една ръка стисна и след това пусна бедрото ѝ, усети как пръсти се плъзнаха по коляното ѝ, докато ръката се протягаше към... към какво?

Глухо пъшкане — и Фейнт усети как краката на непознатия се хлъзнаха, избутани назад от непреодолим натиск... а след това петите се забиха здраво и... невероятно... усети как непознатият върви срещу течението. Една стъпка, после втора. Още една...

Емби Боул се измъкна от пурпурния облак. Фейнт висеше отпусната на рамото му. Другата му ръка бе изпъната назад и Прешъс видя как се напруга, видя го как се наведе напред — и след това от облака се появи Араникт, хваната за колана на кръста... а след нея — голият Брис Бедикт.

Облакът се взриви и се разпадна на локва ледена вода.

Четиримата се свлякоха на земята, Фейнт почти до вещицата. Кръвта все още пулсираше от посечените ѝ ръце. Прешъс ги стисна в треперещите си длани и целебните заклинания се изляха, понесени от дъха ѝ.

Разтърчаха се войници. Викове изпълниха въздуха.

Ръцете на Прешъс Тимбъл се стегнаха върху раните и след миг под дланите ѝ вече имаше само зараснали белези и тя усети пулса на Фейнт. „Но... богове, ето го — напипвам го. Той е... мек.“ Внезапен кикот се изтръгна от гърлото ѝ — кикот от облекчение. Винаги беше мразила каламбурите, като всяка благопристойна жена. Погледна намръщено бележите. „Чакай, откъде все пак получих тази сила?“

Вдигна очи и видя Емби Боул, проснат неподвижно върху калната земя. Зад него войниците се бяха струпали около Араникт, която бе на колене, положила в скута си главата на своя принц.

А после видя, че едната ръка на Брис помръдва под наметалото, което някой бе хвърлил отгоре му.

„Не може да бъде.“

Фейнт се размърда, простена, отвори очи и погледът ѝ се съсредоточи върху вещицата.

— Не съм ли умряла?

— Не. Току-що те изцерих. Атри-Цеда също се измъкна. Както и принцът. Кръвта ти откупи изход... макар че как тази рядка пикня, която наричаш кръв, успя да задоволи Древен бог, никога няма да разбере.

— Какво... но как? Кой ни спаси? Кой ни измъкна?

Проснатият наблизо Емби Боул се закашля.

Прешъс Тимбъл поклати глава.

— Единственият, който можеше, Фейнт. Идиотът от Блатото на Черното псе.

Менхирите, изригнали около принц Брис Бедикт, разбиха насипа на шейсет крачки околоръст и хвърлиха във въздуха сражаващите се войници — телата падаха в окопите, докато грамадите от пръст и камъни се изсипваха отгоре и заравяха живи десетки други.

Ве'Гат под Гръб реши да избяга от хаоса — скочи напред, прехвърли окопа и стъпи пред изправения зад него Форкрул Ассаил. Преди малко алебардата на К'Чаин Че'Малле се беше счупила и сега той размахваше двуостра брадва в едната си ръка и крив меч в другата.

Форкрул Ассаил стоеше със сгърчено от болка лице, затворил очи и със зяпнала уста. Не реагира на връхлитащия Ве'Гат. Две бързи крачки и кривият меч замахна надолу и порази вцепенения Чист между дясното рамо и шията, мина през гърдите и излезе от другата страна.

Другият Ве'Гат бе последвал събрата си и връхлетя отляво. Миг след атаката на първия тежката му брадва се стовари върху главата на Ассаил сред взрив от парчета кост и пръснат мозък.

Форкрул Ассаил рухна, облян в кръв.

Докато Гръб се мъчеше да обърне звяра, две тежки метални стрели изсъскаха между него и главата на Ве'Гат и се забиха в хълбока на другия. Гигантският гущер залитна от удара, падна и задните му крака заритаха във въздуха.

— Назад! Обръщай!

К'Чаин Че'Малле се понесе вихрено по насипа... петнайсет, двайсет крачки, а след това обърна и се хвърли долу сред тълпите колансийци в първата траншея. Оръжията му засякоха осеяна с трупове пътека към отсрещната страна.

Остриета на пики се хлъзгаха по бронята, обхванала краката на Гръб и стегнала бедрата му... а след това Ве'Гат вече дращеше нагоре по отсрещния склон.

Гръб се огледа за принца — за някой офицер поне, — но навсякъде цареше хаос.

Паднал ли беше Брис? Нямаше как да се разбере.

Но ето, че видя ледерийски войници, които вдигаха глави, видя как проследиха с погледи пътя му през фронта на сражаващите се сили, докато Ве'Гат разчистваше нападателите пред себе си с убийствените удари на острите си оръжия.

„Гледат към мен.“

„Но аз не знам нищо.“

„Глупак! Цял живот си живял във война! Погледни добре — реши какво трябва да се направи.“ Изви се в седлото и огледа полегатия склон отляво, след това примижа към серията укрепени тераси... и видя стичащите се от най-високите позиции войници.

Но между тях и ледериите... „Четири траншеи?! Не, това е невъзможно. Загубили сме една трета от армията само срещу първата!?“

Обърна се към ледериите и изрева:

— Отстъпвай! По заповед на принца — отстъпвай!

И видя как по целия фронт ледерийските войници започнаха да се оттеглят, вдигнали високо щитовете; докато едни отстъпваха заднешком, други влачеха със себе си ранените си другари.

Нова стрела изсвистя покрай него — твърде близо. Гръб изруга и скрита Ве'Гат.

— Прибирайте оръжията и щитовете! Не, вдигайте ранените — да не остане нито един тук!

Звярът продължаваше да го носи под прикритието на първия насип, газеше през купищата тела.

Гръб гледаше ужасната касапница. „Помня стената и онзи мъж, и всички онези, които падаха около него — биеше се и се биеше, докато не го надвиха, свалиха го, а след това имаше кръст и го приковаха на него, и враните кръжаха и пицяха, и падаха от небето.“

„Помня стареца на коня му, пресегна се, за да ме вдигне — и как се обърна, за да погледне назад — сякаш можеше да види целия път, по който бяхме дошли — кървавия път, където се родих, където оживях.“

„Всички храбри войници, ваш съм. Винаги съм бил ваш.“

Колансийската контраатака от отрядите, оставени в следващите две траншеи, посрещна атаката на сафиите и легионерите на Евъртайн с лавина от железен гняв. Изсипаха се по склона по широките проходи и се стовариха върху силите на Болкандо като буря от стоманени юмруци. Въпреки дивата си ярост сафиите не бяха достатъчно бронирани срещу тежка пехота, а войниците на Евъртайн не можеха да стегнат плътна стена от щитове със сафиите между тях.

Първите линии бяха пометени, изтласкани назад и целият фронт на Болкандо се огъна, отстъпи отново втория насип, а след това първата траншея и най-сетне — първия вал. Врагът бе набрал инерция и легионът бе изтласкан още назад.

Почти никой не бе останал вече от сафиите и след като се изсипаха на равния терен, колансийците връхлетяха напред, за да се сблъскат с легионерите. Този път се натъкнаха на здрава стена от щитове. Вкопчиха се в яростна схватка.

Кралица Абрастал усещаше туптенето на сърцето на ранения си кон и знаеше, че той никога не се е чувствал по-жив, отколкото в този момент. Невъзможно бе да не се усмихне широко на ужасяващата му радост. Невъзможно бе да не я споделя.

Бяха стигнали до задънена улица обаче — а като погледна на запад, видя, че силите на ледериите се оттеглят от щурма, макар катапултите им да продължаваха залповете си без прекъсване.

Чистият бе направил каквото очакваше — беше опитал да разбие позицията ѝ тук, като лиши ледериите от всякакъв шанс да настъпят

към Шпила, като блокира долината — но само ако успееш да спре легиона Евъртайн.

Бойците на баргастите все още стояха в резерв. Абрастал препусна към Боен главатар Спакс, който чу тропота на копитата на коня ѝ и се обърна.

Тя дръпна юздите до него.

— Никога не съм се къпал в море от кръв, Огнекоса. Как беше?

Кралицата погледна надолу и видя, че е плувнала в кръв. Тръсна меча си и го забърса в хълбока на коня.

— Колко бързо се придвижиха перишите?

— Добър бяг — почти като Бели лица в набег. Ако им е останало нещо, след като излязоха от долината, би трябвало да са почти на позиция... но, ваше величество, видяхте сама колко се запътиха натам. — Спакс поклати глава.

— Могат поне да ги забавят.

Бойният главатар сви рамене.

— Зависи от разположението на терена. Ако се наложи да задържат широк фронт... ще е за съвсем малко.

Абрастал изруга, после каза:

— Добре. Боен главатар, вземи воините си и теблорите и се придвижете колкото може по-бързо в помощ на перишите — каквото успеете да постигнете, разбрано?

— Пращаш ни на смърт, Огнекоса.

— Да — изръмжа тя в отговор. — Показвам ти каквото имам. Ти ми покажи любовта си.

— Не се оплаквам, просто казвам.

— Ние ще ви прикриваме.

— Ваше величество, не можете да удържите срещу контраатака.

— Ще ви прикриваме толкова дълго, колкото се наложи — заяви твърдо Абрастал. — Хайде тръгвай, Боен главатар.

— Ако не се срещнем отново, Огнекоса, трябва да ти кажа... Взех, че хвърлих семето си в дъщеря ти.

— Богове на бездната!

— Ще има да му гукаш на стари години на изтърсака — ще знаеш, че е мое, щото ще има моите очи.

— Просто тръгвай, Блудния да те вземе!

Спакс се изсмя, вдигна брадвата си и я размаха в кръг над главата си.

Белите лица наскочаха като един и затичаха — на изток.

Впечатлена, Абрастал се загледа мълчаливо след тях.

Спакс проследи погледа ѝ.

— За това живеем, Огнекоса, да. Ще се отчетем добре, обещавам ти. — Вдигна очи към нея. — Пейте песни за нас и не забравяй да кажеш на дворцовите си поети, че Гилк е с едно „к“.

Тя го погледна намръщено.

— А как иначе да е, глупако?

— Сбогом, кралице моя — отвърна Спакс, поклони се и се обърна.

Когато се отдалечи на десетина крачки, Абрастал извика след него:

— Спакс?

Бойният главатар погледна през рамо.

— Момче или момиче, ще се погрижа да бъде наречено на теб — но това е единственото благодеяние, което ще получиш.

Баргастът се ухили, размаха брадвата и затича след бойците си.

Теблорите поеха след Белите лица, а тя се обърна и огледа легиона си.

Отстъпваха, разбира се — тежките колансийци не си поплюваха. Абрастал намести дръжката на меч в ръката си и сбра отново юздите. „Хайде да ги накараме да ни запомнят.“

Канеше се да срита коня напред, когато вляво от нея изтъгнаха копита и до нея спря вестоносец.

— Ваше величество!

— Каква е новината?

Вестоносецът — пиконосец от Блууроуз — отдаде чест.

— Благопожелания от принца, ваше величество...

— Благопожелания? Боговете да ме вземат... прощавай. Кажи.

— Ваше величество, Чистият Форкрул Ассаил е мъртъв. Само Ассаил със смесена кръв останаха да командват. Принцът ви уведомява, че е изтеглил силите си от колансийските позиции. Окопал се е в отбрана по линията на катапултите в долината и ще задели една трета от силите си там...

— Моля? Една трета?

— Да. Принцът ви уведомява, ваше величество, че е на път към позицията ви.

Абрастал се огледа и изруга.

— Уведомете принц Брис, че няма да е зле да побърза.

Вестоносецът обърна уморения си кон и се отправи обратно в галоп.

„Проклетата да съм, но тези пиконосци знаят как да яздят. И проклетата да съм, ако не е хубав. Ако двамата преживеем това, младежо, така ще те язда, че никога няма да го забравиш.“

Въздъхна, тръсна глава, изсумтя и смуши коня си.

— Знамето ми до мен! Хайде, напред след проклетата си кралица!

Бяха намерили дрехи и броня за принца и сега той стоеше с Араникт и гледаше как войниците се окопават по линията на катапултите. Други пренасяха на носилки ранените назад, трети събираха годни за бой оръжия по полето. И всичко това се надзираваше от някакъв младеж, още почти момче, яхнал К'Чаин Че'Малле.

Брис все още се мъчеше да дойде на себе си — не знаеше как Араникт бе успяла да го спаси, нито как самата тя изобщо бе оцеляла от това спускане в безжизнения лабиринт. Докато беше все още в полусъзнание, беше чул откъслеци от разговор: изглежда, тримата чужденци, Фейнт, Прешъс Тимбъл и Емби Боул, имаха пръст във възкресяването му. А след това бе доловил името *Маел*.

„Старче, толкова много ти дължим. Защо ние, двамата Бедикт, сме толкова важни за теб? Но... не направи това заради мен, нали? А заради Техол. Твоя избраник смъртен, този, когото би искал да имаш за твой роден син.“

„Бъди спокоен, не роптая.“

Някой му донесе шлем и той си го сложи и стегна каишката.

Един от офицерите се приближи.

— Сър, намерихме ви кон... ще е добре бойците да ви видят отново, колкото се може по-скоро.

Брис поклати глава.

— Малазанският ни гост се справя доста добре с нещата, лейтенант.

— Издаваш заповеди от ваше име, сър!

— Умно, предвид обстоятелствата. Може да е млад, но вдъхва респект на гърба на онзи гушер. От този момент да бъде смятан за мой първи помощник — разясни го на всички офицери.

— Слушам, сър.

— Все пак, скъпи, за тях ще е добре да те видят — каза Араникт.

— Изкушавам се да поставя Гръб начело на подкреплението — отвърна той и щом тя отвори уста да възрази, вдигна ръка. — *Не съм* се възстановил все още — чувствам, че да падна от този кон е толкова вероятно, колкото и да се задържа на него. О, ще го яхна и стига да не мърда, какво пък, току-виж съм се оказал вдъхновяваща гледка. — Вдигна очи към имперското знаме и потръпна. — Стига никой да не гледа много внимателно. — Пресегна се и хвана ръката ѝ. — Араникт, радвам се, че се бори за мен.

— Беше Маел — отвърна тя. — И кръвта на Фейнт. А след това, ако не беше Емби Боул, пак щяхме да се провалим.

— Ще те разочаровам ли, ако предпочета да остана тук и да командвам отбраната?

— Брис, ако трябваше, бих те вързала да те задържа тук. До мен. Не те спасихме само за да паднеш от някоя случайна стрела. Така че оставаш, издаваш заповеди и оставаш всичко на другите.

Той се усмихна.

— Започваш да показваш опърничавата си страна, Атри-Цеда.

— Идиот. — Тя запали пръчка ръждивец. — Просто ти току-що започна да я забелязваш — но точно това прави първия любовен порив толкова опасен. А щом угасне и отново започнеш да виждаш ясно — е, вече е много късно.

Усмихнат, той взе юздите, пхна крак в стремето, изпъшка и се покатери на седлото.

Щом го видяха, от всички страни се надигнаха викове. Брис се изправи с гримаса, а след това вдигна облечената си в метална ръкавица ръка. Ревът се усили.

Гръб подкара нагоре по склона към него. Момчето вече не приличаше много на момче. Беше зацапан с изсъхнала кръв и отнякъде

бе намерил пика на Блурууз — железният ѝ връх съвсем наскоро се бе натопил в кръв.

— Принц Брис... не знаех, че... искам да кажа...

— Нямаме време за губене — прекъсна го Брис. — Поставям те начело на подкреплението. Почти са се събрали... всъщност... — Примижа на изток. — Могат да се разгърнат в движение — болкандо губят терен. Поведи ги, командире, и бързо.

Гръб отдаде чест.

— Сър, щом се приближим, мога да препусна напред.

— Би ли очаквал някой от нас нещо друго? — попита Брис. — Само гледай да не те убият.

Младият малазанец кимна, обърна Ве'Гат и огромният звяр пое на изток с тътен.

Фейнт огледа защитниците отсреща. Прегрупираха се и притегляха подкрепления от по-високите отбранителни линии.

— Ще излязат от укритията си. Ще ни атакуват.

Прешъс Тимбъл я погледна.

— Какво? Защо ще го правят това?

— Защото повечето от нас тръгнаха на изток, по долината — не могат да ни оставят да подгоним подкрепленията им. Налага им се да пометат и ледериите, и болкандо.

Погледът на вещицата зашари по вдиганата припряно отбрана на ледериите.

— Много повече са от нас. Лошо.

— Атакуването струва скъпо — скоро ще си разменим ролите и няма да им хареса.

— Само смесената кръв ги държи да се бият изобщо — промълви тихо Прешъс.

— Какво?

— Смесената кръв. Захранват се от този проклет лабиринт — използват го, за да подчинят колансийците на волята си. Съмнявам се, че ще се бият толкова твърдо без това.

— И го казваш чак сега? — Фейнт се огледа и видя принца, яхнал коня си на двайсетина крачки встрани, с гръб към тях и загледан

към тръгващите роти на подкреплението. Тръгна към него, но се олюля. Причерня й.

— Какво ми става?

— Загуба на кръв — сопна се Прешъс Тимбъл.

Фейнт изсъска от безсилие и бавно закрета към Брис Бедикт. „Намерете проклетите със смесената кръв. Насочете няколко катапулта към тях. Разкъсайте ги на парчета. И тази битка е свършила.“

— Принц Брис!

Мъжът извърна глава.

Фейнт изкуцука до него.

— Две думи, ваше височество...

Останали без дъх, перишите се изкачиха по склона на долината на бегот и в пълно снаряжение. Синдекан спря и огледа терена.

„Лошо. Много лошо.“

На четирийсет крачки напред успоредно на долината минаваше издигнат път, чиято страна откъм тях бе укрепена с огладени речни камъни. Преди него имаше ивица разорана земя, оставена на угар от поне две години. Отдясно, на стотина крачки, се издигаха няколко сгради — чифлик откъм нивите, конюшни и хан откъм пътя.

Синдекан продължи напред, като оглеждаше намръщено стръмния скат на пътя. Стигна до него, прибра меч в ножницата и се изкатери горе.

Отвъд пътя незасетите ниви се простираха на една трета левга, накъсани от хаотична плетеница каменни огради.

— Виж, това е по-добре — измърмори той.

Никоя войска нямаше да се зарадва, ако й се наложи да мине през това — дори само стените щяха да я забавят, тъй като бяха високи един човешки бой. Перишите можеха да се раздробят на полукохорти, да влизат в бой една след друга и докато колансийците успеяха да си пробият път, битката при Шпила отдавна щеше да е приключила.

„Все пак остава пътят от тази страна обаче. Достатъчно тясно, но къде да натежи отбраната ми? Изобщо не може да се защити. Впрочем, опитът за пробив оттук ще е кошмар... докато пробият. Тъй че хвърлям една кохорта на пет стъпки зад линията и ги чакам. Запушваме ги, не

им позволяваме да се развърнат встрани. Ще свърши работа. Би трябвало.“

Обърна се и огледа Сивите шлемове. Задъхани, повечето превити на две или коленичили, гълтаха въздух като риби на сухо. Синдекан посочи към сградите.

— Ранените отиват там. Резачите да тръгват — устройте се колкото може по-бързо. Останалите, изпийте последната си вода, ако вече не сте го направили. Ще държим пътя и отсамната му страна, предимно. Искам две кохорти от другата страна в случай, че пратят части натам. Ако го направят, накарайте ги да си платят, братя и сестри. Сега марш на двайсет крачки от сградите и се стройте там.

Перишите безмълвно станаха и тръгнаха през буренясалото поле. Синдекан се обърна и погледна по пътя.

Това там не беше ли блясък от върхове на пики?

Погледна навъсено през рамо Сивите шлемове.

— Стъпвай по-живо! Врагът е на пътя!

„Вълците дано ни опазят днес.“

Старши Разводнен Фестиан даде знак и загледа как спусналите се от пътя откъм сушата кохорти се раздробиха, щом навлязоха в полето с каменните огради. Малки отряди затичаха напред да осигурят проходи между стените.

На шестстотин крачки по-натам по пътя се виждаха проклетите периши... но почти бяха зарязали заградените ниви.

Смяташе да влезе в решителна схватка със Сивите шлемове, да натисне напред с тежестта на петнайсет хиляди тежка колансийска пехота, а след това да прати осем хиляди през загражденията и да завземе пътя зад тях. Първо щяха да съкрушат защитниците на самия път, а след това да изтласкат останалите през полето до самия ръб на долината, откъдето единственото отстъпление щеше да е убийствено търкаляне надолу по стръмния склон.

Смяташе да го приключи бързо.

В далечината на изток се открояваше горната третина на Шпила. Всичко отвъд него, по неравното възвишение на провлака, бе скрито в облаци прах и дим. Гледката го смрази.

„А брат Усърдие вече е мъртъв. Убит с подъл магически капан. Сега всичко се крепи на теб, сестро Благоговение. Но ние ще надделеem. Справедливостта е меч, който няма равен. Моля те, сестро, дръж се. Ние идваме.“

Гилимада забави стъпките си, за да се изравни с Бойния главатар, и той я погледна навъсено, докато се мъчеше да си поеме дъх.

— Пратих съгледвач на пътя — войници има на него — каза грамадната жена.

Спакс кимна, но за повече нямаше сили. Не можеше да си спомни кога за последен път е водил набег, а макар стъпките на воините да тътнеха зад него с всичката пъклена лекота на младите, краката му се огъваха, болеше го от шева на хълбока и потта щипеше нетърпимо пениса му, ухапан от дъщерята на Абрастал предната нощ. Беше се опитала да му го откъсне със зъби само заради безсилието и яда си, че е забременяла — нищо общо нямаше с него самия всъщност, — а беше просто лош късмет, че най-могъщият му воин бе най-близкото същество, върху което можеше да излее гнева си.

— Можем да атакуваме — предложи теблорката с гръмкия си глас. — С изненада!

— Можем... можем ли да ги надвием?

— Теблор могат — но вие не. Те използват пътя. Има път там горе. Съгледвачът ми го видя и има войници на него. Бягат.

— Съгледвачът ти... съгледвачът ти видя ли... перишите?

— Не. Колансийски войници! На пътя. Бягат!

„О, проклети мои богове на Баргаст, в лайната ли нагазих с вас? Така изглежда! С някаква безмозъчна брантия от черните гори за компания при това!“

— Сякла ли си дървета напоследък, жено?

— Какво? Никакви дървета няма тука. Щях да си удрям главата, ако имаше. Радвам се, че няма никакви дървета! — И се изсмя гръмко, след което поклати глава. — Езикът ви — толкова е тромав! — Изведнъж си пое дъх и от устата ѝ се заизлива плавен поток от звуци, каквито Спакс не си беше и представял, че са възможни.

— Какво беше това? — попита я, след като свърши.

— Съчинявам стихове за песни на моя език. Прочута съм с това, ха-ха!

— Би ли превела какво каза току-що?

— Не. Безполезно е. Вие имате една дума за една мисъл. Ние имаме много мисли за една дума! Вие говорите твърде бавно и ние трябва също да забавяме, и ни е скучно да говорим с вас, хората!

Задъханият Спакс поклати глава.

— Точно сега... никакви думи от мен... никакви!

— Искаш ли да те нося?

„О, и да гледаш как се мъча да го преживея — пред всичките ми воини? Ще умрат и без вражеските пики и мечове! От смях.“

— Да не си ме пипнала! — изръмжа той.

— Ха-ха-ха!

Без да губят време, половината колансийци се изсипаха от пътя и се строиха срещу перишите на полето. Събраха щитовете в стена, извадиха мечовете и настъпиха бавно; останалите на пътя войници тръгнаха в стъпка с тях.

Синдекан стоеше един ред зад фронтовата линия. Колкото и да му се искаше да е с приятелите си резачи между сградите, сега командваше и мястото му бе тук, с братята и сестрите му.

Все още бяха задъхани и краката им се огъваха — познаваше признаците на мускулно изтощение, а не бе имало време да се възстановят напълно. „Много лошо.“

Колансийците се приближиха на шейсет крачки и се понесоха в щурм.

Гилимада отново изостана до Спакс.

— Почна бой!

— Гуглата да те вземе, жено — може да сме бавни, но не сме глухи!

— Ще се включим ли оттук?

— Не и ако не държиш да се биеш нагоре по проклетия склон! Ще заобиколим, ще излезем зад перишите и след това настъпваме.

— Но аз искам да убия смесената кръв!

— Може и да извадиш късмет...

— Не! Искам да го убия веднага! Важно е!

— Чудесно! Можеш да поведеш контраатака, щом стигнем горе, така става ли?

Гилимада се усмихна широко, зъбите ѝ бяха равни и бели като сняг.

— И ще посечем всяко дърво, което видим!

Той изгледа гърба ѝ навъсено, когато отново затича напред. Сърцето му бе готово да се пръсне и Спакс се запита дали наистина няма да го направи в мига, в който стъпеше горе за бой — внезапно стягане в гърдите или каквото става там, когато проклетото сърце спре. Беше сигурен, че ще боли. Навярно много.

Погледна нагоре по склона отляво и видя вдигащата се прах, а в нея — блясъка на копия и мечове. Напред теблорите се развиваха... Спакс присви очи и видя тела, хлъзгащи се надолу по склона, махащи ръце и крака, изтървани оръжия.

— Подмини! Подмини ги!

Воините му натискаха зад него. Спакс изръмжа:

— Заобиколете ме тогава, проклети да сте всички! Ще ви догоня!

Изсипаха се от двете му страни с дрънчене на броня и извадени оръжия.

„Скъпите ми глупаци, всички.“

Още четиридесет задъхани крачки, още десет, още пет, а след това пак погледна нагоре и видя как баргастите му се катерят след теблорите, нагоре по ската на долината. А над тях перишите отстъпваха, завъртаха се да избегнат ударите, падаха и се търкаляха надолу сред катерещите се воители.

„Боговете да ни прокълнат всички!“

— Нагоре! Давай нагоре!

Видя, че теблорите стигнаха билото, видя как се хвърлиха напред и се скриха от погледа му, размахали оръжия. А после, след тях — първите гилки, с посивялата от прах броня, белите им лица набраздени от вадичките мръсна пот.

Спакс стигна до подножието и започна да се катери. Краката му бяха изтръпнали. Ожулените глезени и пети заръмжаха от болка. Изкашля прах. Един падащ труп за малко да го събори — периш, половината му лице отсечено. Продължи да се катери.

„Няма ли край тоя проклет склон?“

А след това една ръка се пресегна надолу, хвана го за китката и го изтегли на равното.

Намираха се между стопански сгради и колансийците бяха отвсякъде, изсипваха се от пътя и изтласкваха огъващите се редици на перишите назад към ръба на долината.

От пръв поглед разбра, че Сивите шлемове са обкръжени по фланговете и макар да продължаваха да се бият с ярост, достойна за боговете им, загиваха с десетки. Гилките бяха ударили в гъстата гмеж, но колансийците натискаха и бяха обкръжили защитниците напълно — единственият възможен изход оставаше склонът на долината.

Мрачна ярост го обзе, докато залиташе напред. „Провалихме се, Огнекоса. Дано всички блатни богове изгният в тресавището на Гуглата! Трябваше да тръгнем по-рано — трябваше да тръгнем с перишите!“

Теблорите бяха оформили плътно каре и пробиваха през бойния ред на врага, но не бяха достатъчно.

Спакс видя на пътя внушителни части колансийка войска — настъпваха безпрепятствено на изток, без да обръщат внимание на яростния последен отпор вдясно от тях.

„Дори не ги забавихме.“

— Оттегляй се! Баргасти! Периши! Теблор! Отстъпвай — надолу по склона! Назад по склона!

Докато гледаше залитащите назад воини и бойци, докато гледаше как се обръщат и се спускат от билото, сърцето му изстина. „Геслер, внимавай с фланга си. Не можахме да ги задържим. Просто не можахме.“

Напорът на отстъпващите воини, окървавени и отчаяни, го понесе и всички се запързалиха надолу по склона. „Целият този път — за това? Можехме да направим повече.“ Но знаеше, че всякакъв отпор щеше да е обречен — колансийците просто бяха твърде много и се сражаваха с демонска ярост.

Беше изтървал оръжията си при спускането и душата му виеше от безсилие. Вдигна глава и погледна слънцето.

Беше едва пладне.

В дълбините на нощта над Даруджистан се изливаше дъжд. Карса Орлонг бе влязъл в града и сега стоеше и чакаше. Водата се лееше на порой от него. Срещу него бе храмът и клетвата, която бе дал преди толкова време, в свирепата страст на младостта, бе като зной в плътта му, така нажежена, че сякаш виждаше пара, вдигаща се от краката му.

Беше почти време.

От свечеряване не бе видял никого на улицата, а през деня, докато бе стоял на място, хората на този град го бяха подминавали, като отбягваха да го поглеждат. Отряд градска стража се бе задържал за малко, изнервени, оградиха го в полукръг където стоеше, с върха на огромния му каменен меч надолу, с ръце стегнати около увитата с кожа дръжка. След това просто си бяха продължили по пътя.

Щеше да се подразни, ако се бе наложило да ги убие, а несъмнено щяха да последват викове за тревога, още стражи и още убийства. Но вместо да е покрита с трупове, застланата с каменни плочи широка улица пред него си оставаше чиста.

Притворил очи, той преживяваше отново отзвука на живота, който бе гледал да кипи около него през вече изтеклия ден. Всички тези живи същества — и колко малко от тях срещаха погледа на събратьята си, все едно тълпите налагаха анонимност, докато всъщност всички бяха заедно вътре в това, всичките тези хора, изправени пред едни и същи борби и страхове. И все пак като че ли всеки бе решен да оцелее в тях сам, едва с няколко близки или приятели, предлагащи му жалкия си съюз. Може би всеки от тях вярваше, че е изключителен, като ос във воденичния камък на света, докато всъщност малцина можеха да претендират за такова централно съществуване.

В края на краищата имаше само един Карса Орлонг. Застанал тук, срещу скромен храм със зацапани стени и избелели фризове. Застанал тук, със съдбата на света в ръцете му.

Беше познал време в окови. Беше живял в онази окаяна къща, стиснал юмруци срещу робството, в което толкова много настояваха, че пребивава, приел съдбата си безропотно и примирено. Помисли си отново за гражданите, които бе видял тук. Толкова много от тях бяха влачили вериги. Толкова много бяха вървели наведени и

огънати под тежестта им. Толкова много със собствените си ръце бяха изковали прангите, вярвайки, че така трябва да бъде, потящи се под чуждо повеление, отдали мускули и воля, станали вече притежание на някой, който претендира да е по-добър от тях във всички неща. Година след година, цял живот в робство.

Това бе разговорът на цивилизованите и той отблъскваше Карса Орлонг до дъното на съществуването му.

Кой беше робовладелецът? Множеството жестоки идеи. Безбройните измамни аргументи. Ловкото фокусничество с ценни вещи, където един печели, а другият винаги губи. Беше чул как се пазарят, видял беше как си разменят и във всичко това се съдържаше илюзия за честност, и всичко това се разиграваше като някакъв неизбежен ритуал, станал желязен като естествен закон.

Но къде беше радостта в тази непрестанна борба? Къде беше присъщата отпуснатост на хищника и колко зъби точно трябваше да ръфат, за да се създаде тази тяхна драгоценна цивилизация?

Разбира се, не всички страдаха от същото безсилие и точно тук най-накрая се събираха всички лъжи. Най-гладните усти, с окървавени зъби, се криеха в прохладните горни стаи на именията, в градините с фонтани на богатите — а те, о, те се наслаждаваха на цялата отпуснатост, която си пожелаеха. Докато тълпите на понизиите от тях гледаха ококорени и жадни.

Един прекършен и страдащ бог във вериги го беше терзал. Хвърлял беше оръжия на пътя му. Шепнел бе какви ли не изкусителни неща. Втурвал се беше по хиляди пътеки в цялата си отчаяна болка, без да намери нито миг блажено облекчение.

Карса вече разбираше този бог. Във времето, докато бе окован, бе изпитал онази ужасна паника, животинската страст да се освободиш. Никой смъртен, човек или тоблакай, не биваше изобщо да изпита такива чувства. Нито бог, знаеше вече той.

„Не може да познае състрадание онзи, от когото състраданието е отнето. Не може да познае любов онзи, комуто любов е отказана. Но ще познае болка, щом болката е единственото, що му е дадено.“

Състрадание. Любов. Не цивилизацията раждаше тези нежни дарове — макар последователите ѝ да твърдяха обратното. Нито беше цивилизацията най-прелестната градина, в която разцъфтяват

такива неща — макар затворените в нея да можеха да си го въобразяват. Не, доколкото той можеше да разбере, цивилизацията бе един безумен механизъм, който въпреки всичките си добри намерения накрая впримчваше нежните дарове, задушаваше ги и ги оставяше да се скитат и умрат самотни в тъмното.

Механизъм, клетка, и в нейния хаос робите се раждаха като мухи — докато самият свят не застане под атаката на ненаситния им глад.

„Много клетви си дал, Карса Орлонг.“

Цивилизацията бе средството, чрез което твърде много хора можеха да живеят заедно въпреки взаимната си вражда. И в миговете, когато любов и общение избуят, циниците се спускаха като лешояди, небесата кипваха и мигът умираше.

— Над сърцето ми, Карса Орлонг. Чуваш ли ме? Над сърцето ми!

Карса примига и погледна сакатия, който бе допълзлял в краката му. Дъждът се лееше, плющеше и плискаше, а лицето, извило се нагоре към него, сякаш изливаше от слепите си очи сълзите на света.

— Е, време ли е? — попита Карса.

— Всичко ли ще убиеш?

Тоблакаят оголи зъби.

— Ако мога.

— Просто ще израсте отново, като бурен от пепелищата. При все че сме родени да коленичим, Карса Орлонг, копнеем да летим.

— Да, благородно и красиво като гълъби. Виждал съм статуите на древни герои, старче. Виждал съм короните им от курешки.

— Аз... бях художник някога. Тези ръце... вече толкова разкривени, толкова непохватни... можеш ли да го разбереш? Целият този талант, а няма как да го изразя, няма как да му придам форма. Но може би всички сме така и едва малцината късметлии могат да намерят пътя на таланта безпрепятствено.

— Съмнявам се — отвърна Карса.

Сакатият се закашля.

— Давя се. Приятен ми беше разговорът ни за заслугите на цивилизованите, Карса Орлонг, но вече трябва да се предам. Трябва да

умра. Болен. В треска. Нуждата па̀ри, толкова гореща. Дадох ти думите, които ще използваш. Над сърцето ми. Над сърцето ми.

Карса погледна нещастника в краката си. Подпря меча си на стената зад себе си и клекна.

Лицето на сакатия се надигна, незрящите очи бяха бели като излъскани монети.

— Какво правиш?

Карса се пресегна и взе в ръцете си мършавата като скелет фигура.

— Прекрчвах трупове на път за тук — каза тоблакаят. — Хора, от които никой не се интересуваше, умираха сами. В моето варварско село това никога нямаше да се случи, но тук, в този град, това цивилизовано бижус, става непрекъснато.

Изтерзаното лице бе обърнато нагоре, последните дъждовни капки се оттекоха, щом се сви под сушината, предложена от раменете на Карса. Устата се раздвижи, но не излязоха звуци.

— Как е името ти? — попита Карса.

— Мунуг.

— Мунуг. Тази нощ — преди да трябва да стана и да вляза в храма — аз съм село. И ти си тук, в ръцете ми. Няма да умреш изоставен.

— Ти... искаш да направиш това за мен? Чуждия?

— В моето село никой не е чужд — а точно на това цивилизацията е обърнала гръб. Един ден, Мунуг, ще направя свят от села и епохата на градовете ще свърши. И робството ще е свършило, и няма да има окови — кажи на своя бог. Тази нощ аз съм негов рицар.

Мунуг беше спрял да трепери. Усмихна се.

— Той знае.

Не беше кой знае какво — да вземеш едно крехко тяло в прегръдката си в тези сетни мигове живот. По-добре от нар или дори от легло в стая, пълна с обичани хора. По-добре и от пуста улица в студен дъжд. Да умреш в нечий ръце — може ли да има нещо по-милостиво?

Всеки див варварин знаеше истината за това.

Зад тежките си щитове войниците Ве'Гат на К'Чаин Че'Малле настъпваха сред градушка от стрели на лъкове и тежки арбалети. Някои залитаха и падаха пронизани, но събратята им заемаха местата им и щурмът на влечугите прииждаше на вълна, все по-близо до траншеите и редутите.

В центъра на атаката Т'лан Имасс понасяха същия убийствен порой от метателни оръжия, но бяха без щитове и големите метални пръти ги пръскаха на парчета. Онези, които можеха, се вдигаха отново и продължаваха напред, но мнозина се оказваха твърде натрошени и оставаха да лежат сред отломките на костите си.

Унищожителните залпове по настъпващите сили валяха непрестанно. Падаха десетки Ве'Гат, ритаха, опашките им плющяха във въздуха и биеха по земята. В редовете на Т'лан Имасс се разтваряха дълбоки зевове. Но нямаше никакви писъци, никакви викове на предсмъртна агония или ужас.

Сестра Благоговение стоеше високо над бойното поле, с фучащите около нея горещи и леденостудени ветрове, и гледаше как вражеските сили напират към войниците ѝ, чакащи в траншеите и високите редути. С изливащата се от нея магия на Акраст Корвалайн държеше здраво тежката пехота на колансийците, без да оставя място за страх, и усещаше как настръхват, запазенени от бойната ѝ ярост. „Не се огъвай! Избийте ги всички! Не се огъвай!“ Щяха да удържат — трябваше — а след това Висш Разводнен Фестиан щеше да дойде, за да удари по фланга на К'Чаин и да нанесе дълбока смъртна рана на тези стари омразни врагове.

Изруга тихо, щом видя как стотици Ловци К'елл пробиха покрай високите каменисти скатове, за да щурмуват укрепените позиции на катапултите. Пред очите ѝ екипите трескаво заобръщаха тежките оръжия. Успяха да хвърлят един залп и десетките метални пръти се врязаха в редиците на Ловците, преди те да стигнат подножието на хълма и да се понесат нагоре, размахали високо страховитите си мечове.

След като безпомощните екипи бяха избити и машините им натрошени на парчета, сестра Благоговение залича сцената от ума си. Беше видяла да падат над десет Ловци К'елл и ако всяко укрепление постигнеше това или повече, щеше да е доволна. Разчиташе на изтощението — нямаше друг избор.

След като битката вече бе в разгара си, паниката ѝ бе заглъхнала, макар все още да я побиваха тръпки от убийството на брат Усърдие. Все още не знаеше как е загинал и това продължаваше да я безпокои. Знаеше, че ако отпусне юздите на страха си, той ще я завладее. Човешките същества бяха подли и нагли — не трябваше да подценяват коварния им и измамен нрав. По някакъв начин го бяха ударили със собствената му сила. Бяха го удавили в порой от думи и тя не можеше да проумее как изобщо е възможно това.

Но в тази битка долу можеше да види само две човешки същества. „Яхнали Ве’Гат, в името на Бездната! Те ли командват? Не, не може да бъде. К’Чаин Че’Малле никога не биха се покорили на властта на хора. Винаги се командват от тяхната Матрона и от никой друг. Винаги е било така и така си остава.“

„Могъща Матрона обаче, след като е родила толкова много Ве’Гат. Остава скрита. Отбягва търсенето ми. Това само по себе си говори за впечатляваща мощ.“

„Но когато това свърши, когато армията ѝ бъде унищожена, ще я намеря. Ще я изкормя. Този ден е последният дъх на К’Чаин Че’Малле. Други Матрони не са останали — сигурна съм в това. Сигурно са открили съюза, който сключих с На’Рук, и са дошли тук, за да потърсят мъст.“

„Нима съм дете, чиято ръка трябва да бъде плесната?“

„От четирите древни раси, коя винаги е била най-страховитата, ако не Форкрул Ассаил?“

Знаеше, че на далечни континенти има други Чисти. И след като силата на Акраст Корвалайн станеше ненакърнима тук, щеше да ги издири. Щеше да ги покани да споделят тази сила и прочистването щеше да започне не на шега. „Такова правосъдие ще развихрим, че...“

Мразовит въздух я лъхна в гърба и сестра Благоговение се извърна от полето на битката и прекоси платформата до страната с изглед към морето.

Това, което видя, я стъписа.

Заливът Коланси се изпълваше с лед. Планини, блеснали като смарагд и сапфир, се вдигаха от дълбините и тя зяпна, като видя как кипналата вода побелява, как всяка вълна замръзва на място. Перишките кораби, които бяха разбити, натрошени и погълнати от морето, сега изникваха отново, отломките оковани в лед... а имаше

още кораби, погребани отдавна под наносите на морското дъно, които сега се надигаха към повърхността. Точно под нея прислонените галери и триреми на колансийците, вече стиснати от лед, започнаха да се трошат, корпусите се пръскаха. Звукът бе като хор от взривове, като от дървета, събаряни от ураганни ветрове.

Целият залив вече се бе превърнал в твърд лед, повърхността — безумен пейзаж от назъбени кристални върхове, цепнатини и равни ивици мръсен сняг. Мъгли изригваха от него и се надигаха на кипящи облаци.

Ледът започна да се надига все по-високо, да се накланя, да се протяга нагоре. Дигата и вълноломите на залива точно под нея изведнъж бяха заличени, разкъсани и натрошени... и докато ледът се местеше към подножието на Шпила, сестра Благоговение усети как камъкът потрепери под нозете ѝ.

„Не може да бъде!“

„Омтоуз Феллак... кой Джагът дръзва да стори това? Не! Тях ги няма! Унищожени са... нито един Джагът не е останал, особено с такава мощ — щяхме да сме открили заплахата, щяхме да сме я премахнали!“

Шпилът под нея се разклати и сестра Благоговение се отдръпна от ръба, с разтуптени сърца и изтръпнали нозе. Залитна по платформата, върна се на предишната си позиция и погледна към бойното поле.

Войниците Ве'Гат връхлитаха нагоре по насипа.

„Вдигни се! Колансийци — благословени мои деца — вдигнете се и ги срещнете!“

Стиснала юмруци, запокити човешките същества срещу К'Чаин Че'Малле.

От гърба на своя Ве'Гат Геслер видя как предните редици се изсипаха в траншеята... а от по-високите укрепления стотици колансийци се стичаха надолу да подкрепят другарите си.

Видя как Сторми размаха брадвата си, с нанизан на шипа на острието рогат шлем. Лицето му бе почервенияло като брадата, разкривено от безумен гняв. Неговият Ве'Гат стоеше на върха на насипа и оръжията му сечаха по връхлитащите колансийци.

„Този глупак ще се убие! Само за да ми направи напук!“

Заповяда на своя Ве'Гат да тръгне напред и сред вихрещите се в ума му миризми заговори на своите К'Чаин Че'Малле:

— Завземи тази траншея! Натисни! Всички — натисни напред!

Вдясно от него Т'лан Имасс си пробиваха със сеч път през защитниците и завземаха редутите. Щом влезеха в ръкопашен бой, битката се превръщаше в клане. Видя Онос Т'уулан — вражеските оръжия отскачаха от него — как гази напред, размахал кремъчния меч. Сякаш газеше през мъгла от кръв.

„Кучите синове ни го показват. Разбира се, всички ние сме плът и кръв, а те — не. Нищо не е по-драгнещо от нечестно предимство на бойното поле. Поне са на наша страна — богове, защо изобщо се оплаквам?“

— Натисни!

Настъпът на Ве'Гат се забави в траншеята. Самото множество бронирани тела спираше огромните воини влечуги — оръжията им посичаха пътеки през колансийците, но прииждаха още и още врагове. Щом се изкачи на насипа, Геслер видя, че следващата полоса е изоставена — всички сили там се изсипваха надолу, за да ударят по К'Чаин Че'Малле. Но отвъд нея останалата пехота оставаше на позиции. Видя високите редуты за кос обстрел и заредените и чакащи в готовност катапулти.

„Това ще продължи цял ден.“

„Още по-лошо. Може дори да загубим.“

Т'лан Имасс бяха завзели траншеята в центъра и сега се мъчеха да уширят пробива. Залп тежки стрели удари в редиците им.

— Ловци К'елл — Саг'Чурок, — трябват ни в центъра — трябва да унищожим катапултите! Т'лан Имасс могат да разширят пробива. Спусни се зад тях — задните редове на Ве'Гат в центъра — и настъпи в пробива!

Стрела се плъзна покрай лявото му рамо. Геслер изруга и сръга своя Ве'Гат надолу в траншеята при Сторми.

Касапницата бе ужасяваща — гмеж от напирани тела и сечащи и забиващи оръжия. Траншеята вече бе наполовина запълнена с трупове, окървавени ръце, крака и торсове се хлъзгаха под тежестта на влечугото.

Отряд колансийци държеше върха на рампата точно срещу Геслер, с готови за бой брадви с остри шипове — нападаха Ве'Гат ниско, сечаха в краката и коремите. „Малазанците го правеха така. Не можеше ли тези колансийци да са по-глупави?“

Изрева и подкара Ве'Гат напред.

„Избиваме и избиваме, а те не отстъпват. Дестраянт, тези войници са омагьосани. Чистокръвната Форкрул Ассаил командва душите им.“

Калит кимна. Виждаше го сама — никоя армия не можеше да издържи на такава непрекъсната сеч. Знаеше, че вече хиляди колансийци са паднали. Битката за първите траншеи бе погълнала почти половината ден, слънцето вече грееше сред Нефритените страници, а К'Чаин Че'Малле и Т'лан Имасс едва бяха успели да съкрушат последните защитници на третата полоса.

„Едва до средата на защитата.“

Матроната Гунт Мач до нея заговори със смесица от миризми:

„Воините Ве'Гат започват да се изтощават, дестраянт. Хиляда паднаха вече и няма да се вдигнат отново. А сега Гу'Рул ме уведомява, че насам идват още колансийци — по високия път откъм сушата на запад.“

Калит се присви. Какво можеше да направи? Какво да отвърне?

— Значи ледериите и болкандо са се провалили.

„Не. Гонят ги, но са много оредели и изтощени — няма да пристигнат навреме, за да ни помогнат. Дестраянт, трудно е да достигна до Щит-наковалня и Смъртния меч. Обзети са от бойна ярост — непрекъснато зоват непознато за мен име, но всеки път щом го изрекат, нещо тръпне във въздуха. Остра и зверска миризма.“

„Дестраянт, трябва да изтеглим част от силите ни, за да посрещнем заплахата от запад. Трябва да достигнеш до човешките същества, нашите командири — трябва да обуздаеш яростта им и да им заговориш с гласа на разума. Възседни умовете на Ве'Гат — те ще те отведат до тях.“

Калит си пое дълбоко дъх и затвори очи.

Татуировките по ръцете на Геслер пареха все едно, че бяха залети с киселина, но той не го забелязваше, надвесен над раменете на вдигналия се на задните си крака Ве'Гат. Беше толкова уморен, толкова... изгубил дух. Врагът не се прекършваше. Врагът се сражаваше с ярост, неотстъпваща на неговата и на Сторми, и макар да умираха непрестанно, продължаваха да прииждат още.

Шипът на брадва се бе забил дълбоко в корема на носача му и животното под него издъхваше, но все пак, по някакъв начин, оставаше на крака, по някакъв начин продължаваше да настъпва и оръжията му помитаха вражеските войници по пътя му.

Бяха се приближили към центъра, където Т'лан Имасс продължаваха да натискат напред, неуморните им ръце се вдигаха и падаха. Геслер никога не се беше озовавал толкова близо до древните немрящи воители в разгара на битка, за да стане свидетел на тази убийствена... неумолимост.

„А императорът разполагаше с близо двайсет хиляди от тях под своя команда. Можеше да завладее света. Можеше да нанася такива поражения, че да покори всяко кралство, всяка империя на пътя си.“

„Но той почти не ги използваше.“

„Келанвед — възможно ли е? Възможно ли е дори ти да си се уплашил от клането, което гарантират тези същества? Възможно ли е да си разбрал как победата може да те унищожи, да унищожи цялата Малазанска империя?“

„Богове на бездната, мисля, че да.“

„Поел си пълководството над Т'лан Имасс... за да ги държиш извън бойното поле, да ги държиш извън човешките войни.“

„И вече разбирам защо.“

Още държеше тежкия си меч, но не беше му останала сила дори да го вдигне.

Бойната страст угасваше... нещо я нападеше, дереше и я смъкваше пред очите му, и изведнъж червеното, изпълнило погледа му, се разпадна на късове и изчезна.

И чу гласа на Калит:

„Геслер. Друга колансийска армия идва насам по пътя откъм сушата. Напредват в бърз марш — трябва да опазим фланга си.“

— Да си опазим фланга? С какво? — Звярът под него се олюля и той залитна напред. — Мамка му, моят Ве'Гат свърши. — Измъкна

крака от люспестите стремена и се смъкна от масивния гръб. Коленете му се огънаха и той падна на една страна. Пое си с усилие дъх и зяпна нагоре към странното — странно запълнено — небе. — Добре. Слушай, Калит. Изтегли назад К'елл и ги прати там, всички. Кажи на Саг'Чурок... пращам му Т'лан Имасс. — Надигна се и се изправи. — Чу ли ме? — Потръпна, когато Ве'Гат рухна до него, зарита и половината му черва провиснаха от разпрания корем на дебели въжета. Видя как животът се изцеди от очите му.

„Да. Гу'Рул казва, че трябва да побързате. Няма много време.“

— Онзи проклет ризан най-после се върна, тъй ли?

„Гу'Рул казва, че идва буря, Геслер. Казва, че ти си я повикал.“

— Гуглата да ме вземе, как така аз! — Огледа се, но Сторми го нямаше никакъв. „Буря ли? За какво говори тя? Каквото и да е, сигурно онзи червенобрад кучи син е виновен.“

Смъртният меч изруга и тръгна да подири Онос Т'уулан. Видя с лека тревога, че по ръцете му до лактите са избили капки кръв.

Онос Т'уулан посече косо надолу през торса на колансиеца пред него, издърпа лезвието и прекрачи през свличащото се тяло. Бравда се стовари в ребрата му от лявата страна и отскочи, а той се обърна и отсече главата на нападателя. Още две крачки и вече бе горе на четвъртия насип, воините му настъпиха от двете страни.

Погледна долу в траншеята. Гмеж от извърнати нагоре лица, всички изкривени от нечовешка омраза. Оръжията се вдигнаха, докато се готвеше да скочи сред тях.

— Първи меч!

Онос Т'уулан спря. Отдръпна се и се обърна.

Малазанецът Геслер кретаеше към него.

— Геслер — каза Онос Т'уулан, — само още две полоси останаха, а броят на враговете в тях е силно намален. Ще надвием. Подкарайте своите Ве'Гат след нас...

— Първи меч... скоро ще бъдем ударени във фланг от запад. Изпратих там каквото остана от моите Ловци К'елл, но не са достатъчно.

Онос Т'уулан отпусна меча си.

— Разбирам.

— Ще продължим натиска тук без вас. Разцепихте отбраната на две и когато всичко свърши, Ве'Гат могат да изпреварят хората... ще се бием в подножието на стълбището. Ще щурмуваме Шпила.

— Акраст Корвалайн вече е наранен, Смъртен меч. Телланн се е съживил — Олар Етил е наблизил. Изглежда, че това ще е ден на древни сили. Малазанецо, пази се от гласа на Чистата, която те чака горе на Шпила.

Мъжът оголи зъби.

— Щом стигна горе, няма да има време да изрече и една проклетата дума.

— Желая ти успех, Смъртен меч. Кажи на К'Чаин Че'Малле, че за нас бе чест да се сражаваме редом с тях този ден.

Онос Т'уулан се пресегна в ума си към своите и всички като един се разпаднаха на прах.

Сестра Благоговение чуваше стърженето на пълзящия нагоре лед по Шпила отляво, а пред себе си виждаше как К'Чаин Че'Малле със сеч си проправят път все по-близо към подножието на стълбището. Т'лан Имасс бяха изчезнали, ала тя знаеше накъде са тръгнали... „и Разводнен Фестиан ще трябва да се изправи срещу тях. Ще трябва да намери начин да ги обкръжи, да ги разгроми и да удари К'Чаин Че'Малле.“

Погледна към небето, където, почти над главата ѝ, се трупаха огромни тъмни облаци на исполински стълбове от тъмносиньо и зелено. Видя блясъци на мълнии, изригващи от дълбините им... и ослепителната им светлина погасна бавно. Две останаха да горят зловещо, но вместо да се смаят, лъчистите блясъци ставаха все по-силни и наситени.

Изведнъж тя осъзна какво вижда.

„Има бог сред нас. Бог е призван!“

Очите грееха с демонски огън, а облаците се сгъстиха, намериха очертания, форма — толкова необятна и непреодолима, че сестра Благоговение извика стъписана.

Сребрист блясък на бивни, облаците се завихриха и сгъстиха на въртопи от тъмна козина. Извисиха се кипнали и се въплътиха в същество от мускули и страховита ярост, очите — изпепеляващи като

две пустинни слънца. Завладял цялото небе над Шпила, Финир, Глиганът на Лятото, изплува наяве пред очите ѝ.

„Това не е видение. Той е тук. Богът Финир е тук!“

С изгрева сивото небе изсветля. Водата се стичаше на мътни потоци в канавките. Карса Орлонг погледна кроткото лице на стареца, сгушено в скута му. Пъхна длан под главата и леко я повдигна, а после я положи върху коравите каменни плочи.

Време беше.

Надигна се и взе меча си. Очите му се впиха в храма отсреща и той закрачи към залостената врата.

Градът се пробуждаше. Ранобудници на улицата се спираха, щом прекосеше пътя им, а които видеха лицето му, се отдръпваха боязливо.

Карса хвана тежкото месингово мандало, стисна го здраво и го отпра от дървената врата. После изрита, дъските на вратата се пръснаха като подпалки и звукът от удара изтрещя като гръм и прокътня вътре. Завикаха гласове.

Карса пристъпи в храма на Финир.

Продължи по пищния някога коридор, като подминаваше мангалите от двете страни — двама жреци се появиха, решени да преградят пътя му, но като го видяха, се присвиха боязливо назад.

Влезе в залата с олтара. Беше изпълнена с гъст дим, наситена с миризмата на тамян, топлината се вдигаше от самите камъни на пода, а от двете страни боята по стенописите се разпукваше, набъбваше на мехури, а след това започна да почернява, да се люци от стените и да поглъща образите.

Жреци ридяха в ужас и скръб, но тоблацията ги подмина с пренебрежение. Очите му бяха впити в олтара, блок от грубо изсечен камък, върху който лежеше обсипан с драгоценни камъни глигански бивен.

Карса спря пред олтара и надигна каменния си меч.

— Над сърцето му.

Лезвието се спусна, посече бивена, продължи надолу и с гръмовен тътен разсече олтарния камък на две.

Онос Т'уулан чуваше плач, ала това бе звукът от нещо невидимо, нещо отдавна скрито в душите на Т'лан Имасс. Никога не бе очаквал, че ще се съживи, никога не бе очаквал, че ще го изпита отново. В ума си видя дете, облечено в тленна плът, да вдига лице към небесата и това лице бе неговото — отпреди толкова време. Имало беше сънища, но докато те гаснеха, момчето плачеше и телцето му се тресеше.

„Умират неща. Сънища се разпадат на прах. Невинността кърви и се просмуква в земята. Любовта уляга на студена пепел. Имахме толкова много. Но го предадохме всичко. Беше... непроситимо.“

Надигна се отново, на широка равна ивица земя там, където някога се бе издигало село. Беше съградено предимно от дърво и това дърво бе взето, за да се построят военни машини. Останали бяха само камъните на основите. Високият път се спускаше, за да се изравни с настланата с каменни плочи главна улица.

Събратята му се надигнаха около него и се развърнаха в широк фронт с лице към пътя, за да зачакат армията, която вече виждаха на запад. Звукът от хилядите крачеци в марш ботуши бе като грохот под нозете им.

„Ще се сразим тук. Защото боят и избиването продължават вечно. А детето ще пролива сълзите си до края на времето. Помня толкова много любви, толкова много изгубени неща. Помня как бях прекършван. Отново и отново. Не е нужно да има край това — няма закон, който да казва, че не можеш да бъдеш прекършен още веднъж.“

Вдигна оръжието си и събратята му го последваха. Седем хиляди четиристотин петдесет и девет Т'лан Имасс. „Още една битка, същата война. Войната, която никога не губим, но и която така и не се научихме как да спечелим.“

Грохотът, който изригна от кипящите облаци зад тях, накара Т'лан Имасс да залитнат, толкова силен гръм, че разтърси костите им. Онос Т'уулан се обърна рязко и зяпна каменен меч — меч на Имасс, — който се спусна отгоре, стиснат сякаш в ръката на Нефритените странници, невероятно огромен. Посече през смътните очертания на чудовищен звяр... който след това се *олюля*.

Два пурпурни кехлибара — *очи* — изведнъж лумнаха, изпълнени сякаш с кръв.

Отекна рев и изпълни въздуха с такава ярост и болка, че блъсна цялото воинство на Т'лан Имасс стъпка назад, после — още една.

„Предсмъртният вик на бог.“

Небесата се взривиха.

Пред очите на Онос Т'уулан вълни кръв рукоуха към земята на пурпурни пелени, пометоха я, приближаваха се... а след това с нов рев дъждът се стовари върху Т'лан Имасс и ги смъкна на колене.

Присвил глава под убийствения порой, Онос Т'уулан вдиша задъхано. Един дъх. Още един. Очите му, впити в ръцете му, бавно се разшириха.

Изсъхналата кожа омекваше и се стягаше. Мускулите се издуваха.

Още един болезнен дъх, дълбоко в изтръпналите дробове.

От събратята му прокълняха викове. На стъписване. На почуда.

„Пресътворени сме. От кръвта на един убит бог, преродени сме.“

После вдигна очи към бързо настъпващите към позициите им редове на колансийците.

„Това... това беше ненавременно.“

От небето валеше кръвта на убит бог. На порой. Сипеше се от раздраните, безформени вече облаци. Въздухът се изпълваше с ужасния грохот на гъстите капки, тежки като разтопено олово. Войските, които се сражаваха при най-високото ниво на провлака, залитаха под пороя. От огромната ледена стена, която продължаваше да се вдига към върха на Шпила, вече се изливаха потоци от пурпур.

Присвита под кървавата градушка, сестра Благоговение закрета към олтарния камък. Видя сърцето на Сакатия бог през червената пелена — вече не сгърчена, изсъхнала буца на камъка — вече пулсираше и набъбваше с живот.

Но магическите вериги все още го държаха приковано.

„Това... това не променя нищо. Войниците ми ще устоят. Все още държа душите им в ръцете си. Държа веригите на падналите им другари, покосените им души — всички те захранват силата ми. В подножието на стълбицето ще направят човешка стена. И аз ще взема тази нечакана сила и ще я превърна в дар. Ще влея тази кръв в душата на Акраст Корвалайн.“

Подпря се на олтарния камък, бавно се изправи и вдигна лице към небето, за да усети тази изливаща се отгоре гореща кръв. А след това със смях отвори уста.

„Направи ме млада отново. Прогони това превито тяло. Направи всичко, което е отвън, тъй красиво, както е онова, което открай време е вътре. Направи ме цяла и ме направи съвършена. Кръвта на бог! Вижте как пия дълбоко!“

Небесата все едно бяха понесли смъртна рана. Калит извика стъписана от ужас, докато пороят се изливаше над земята — от всички страни, поглъттеше всяка гледка, гълташе целия свят. Кръвта — на лицето и по ръцете ѝ — бе като огън, но не пареше. Видя как тежките капки запердашиха по безжизнената земя, видя как почвата почерня и потоци гъста кал се засвличаха по склоновете.

Едва можеше да си поеме дъх.

— Гунт Мач! Какво... какво ще произтече от това?

„Дестраянт, не мога да дам отговор. Разгръщат се безсмъртни ритуали. Древна мощ се разтапя... разтваря се. Но какво значат тези неща? Какво се решава? Никой не може да каже. Бог е умрял, дестраянт, и вкусът на тази смърт е горчив, и ме изпълва със скръб.“

Калит видя как К'Чаин Че'Малле, стъписани за миг, подновиха настъпа си срещу най-високите позиции на колансийците. Видя как се вдигнаха защитниците да посрещнат Ве'Гат.

„Бог умира. А боят просто продължава и ние вливаме в дъжда собствената си кръв. Виждам историята на света — тук, пред мен. Виждам я цялата, век подир век. Всичко толкова... безполезно.“

Смях зад нея проряза глухия рев и Калит се обърна.

Синн се беше съблякла гола и цялата бе окъпана в кръв.

— Чистата е направила блестящ юмрук — рече тя. — За да спре изкачването. Гущерите не могат да пробият — мазнините им са зацапани от умора. — Очите ѝ се вдигнаха към Калит. — Кажи им да се отдръпнат. Заповядай им да се оттеглят.

След това я подмина.

Имасс отстъпваха. Тежката пехота на Коланси натискаше напред през трупите им. С щитовете и бронята понасяха ударите на каменните оръжия. С железен меч, брадва и копие разкъсваха незащитената плът и от всички страни дъжд от кръв — вече изстинал и безжизнен — плискаше по земята.

Измислени зад останките на селото, силите на Имасс се свиваха, без да могат да задържат врага. Стягаха ги като в клещи от двете страни, в стремежа си да обкръжат все по-обърканите и безредни воители. Онос Т'уулан се мъчеше да удържи центъра на фронтовата линия: само той помнеше какво е да защитаваш тялото си — вече толкова уязвимо и крехко. Събратята му... бяха забравили. Нападаха, без да мислят да се защитят, и загиваха.

Преродени, за да изживеят едва няколко мига. Болката от това застрашаваше да разкъса Първия меч. Но беше само обикновен мъж, смъртен вече като своите братя и сестри, и беше само въпрос на време, преди...

Видя как бойната линия на колансийците срещу него изведнъж се отдръпва, видя как се разколебаха и в първия миг не разбра.

Някъде отдалеч отекна нисък гърлен смях и докато Онос Т'уулан се обръщаше наопаки, проговори глас:

— Имасс, поздравя.

Джагът!

Пробиха си път през редовете и застанаха в първата линия. С брони и шлемове, отрупани с оръжия, от които капеше кръв.

Джагътът до Онос Т'уулан извика високо:

— Сувалас! Толкова ли си красива, колкото те помня?

Гласът на женската прокълта в отговор:

— Помниш само каквото ти казвах, Хаут! Всичко беше лъжи!

Сред смеха на джагътите онзи, когото нарекоха Хаут, кривна глава и изгледа Онос Т'уулан.

— Това, че дишаме отново, бе неочаквано. Помислихме да се биеш с вас — два безжизнени, но вечно упорити народа. Ден за клане, ха!

Другият до Хаут рече:

— И клане ще бъде! Но в грешната посока, уви. А сме едва четиринайсет. Айманан — тебе те бива с бройките! Четиринайсет мъртви Джагът правят ли добро клане?

— С пет хиляди Имасс, тъй мисля, Гедоран!

— Значи няма да се разочароваме и мога да съм спокоен!

Хаут до Онос Т'уулан рече:

— Тръгнете с нас, Първи меч. Ако трябва да умрем, трябва ли да е в отстъпление? Не мисля. — Очите му блеснаха в сянката на шлема.

— Първи меч — виждаш ли? Форкрул Ассаил, К'Чаин Че'Малле, Имасс и сега Джагът! Много гадна компания, нали?

— Трябват ни само и няколко Тел Акаи, Хаут, и можем да си подхвърляме стари лъжи цяла нощ! — изсумтя Гедоран.

А след това, с бичи рев, джагътите врхлетяха срещу колансийците.

Онос Т'уулан се понесе напред с тях, а Имасс го последваха.

Гилимада, избрана да води, защото бе най-красивата, погледна назад по пътя, откъдето бяха дошли. Едва успя да различи баргастите.

— Много са бавни!

— Само да беше по-висока, Гили — ревна брат й, Ганд, — можеше да погледнеш в другата посока и да видиш боя!

Намръщена, Гилимада отново впери поглед напред.

— Тъкмо се канех... нетърпелив изгърсак си, Ганд! Всички, стига почивка — ще потичае още малко. Виждате ли всички?

— Естествено — викна един от по-устатите приятели на брат й. — Все пак всички сме по-високи от теб, Гили!

— Но коя е най-красивата? Точно така!

— Гили... с онези Имасс има джагъти!

Гилимада присви очи напред. Но истината си беше, че *все пак* бе най-ниската тук.

— Избиват ли се?

— Не!

— Добре! Всички стари истории са лъжи!

— Е, само тази, Гили...

— Не! Щом една е лъжа, значи всички са лъжи! Казах! Отдъхнахте ли всички? Добре! Хайде да влизаме в бой, точно като в онази стара история за войната срещу самата Смърт!

— Но тя е лъжа, Гили — току-що го каза!

— Е, може пък аз да съм излъгала, не помисли ли за това? Хайде, стига приказки, да потичаме и да се бием!

— Гили... струва ми се, че там вали кръв!

— Все ми е едно — всички трябва да правите каквото аз кажа, защото все пак съм най-красивата, нали?

С останалите Ловци К'елл, целите в рани, с пречупени стрели, стърчащи от телата им, Саг'Чурок тичаше към битката. Пред тях Имасс — надарени с горчивия дар на тленността — се бяха вкопчили в свиреп бой срещу смазващо превъзхождащата ги тежка пехота на Коланси. Най-отпред се виждаха бронирани същества от расата на Джагът.

При гледката как тези древни врагове са застанали сега рамо до рамо, странни миризми закипяха в него и заличиха всякаква умора. Усети как миризмите потекоха и обгърнаха събратята му, усети как се оживи отново силата им.

„Какво е това, което тъй вълнува сърцето ми?“

„То е... слава.“

„Връхлитаме към своята смърт. Връхлитаме да се сразим рамо до рамо със свои древни врагове. Връхлитаме като самото минало в лицето на настоящето. А какъв е залогът? Самото бъдеще.“

„Възлюбени събратя, щом в този ден трябва да вали кръв, нека пролеем и ние. Щом този ден трябва да познае смъртта, нека впием челюсти в гърлото ѝ. Живи сме и няма по-велика сила в целия свят!“

„Братя! Вдигнете мечовете си!“

Щом стигнаха на равното, Ловците К'елл на К'Чаин Че'Малле изпънаха тела, вдигнаха високо мечовете си и връхлетяха.

Двеста седемдесет и осем воини Теблор се стовариха във фланг на колансийските сили. Запели с цяло гърло древни песни, повечето за неочаквани любовни срещи и нежелани раждания, удариха като небесен гръм гъстата гмеж и оръжията засвистяха. Колансийски тела се разхвърчаха из въздуха. Цели редици падаха прегазени.

Страховит смях се надигна от джагътите, щом видяха появата им. Всеки от четиринадесетимата водеше групи Имасс и самите

джагъти бяха като острови сред касапницата — никой не можеше да устои пред тях.

Но все пак бяха само четиринадесетима, а сражаващите се редом с тях Имасс продължаваха да падат, колкото и дивашки да се биеха.

Ловците К'елл удариха по вътрешния кръг и изтласкаха назад врага в яростен вихър. Изсипаха се на голото пасище и през загражденията, а след това заобиколиха и се врязаха в другия колансийски фланг, почти срещу теблорите.

В отговор на всичко това Старши Разводнен Фестиан вкара резервите си в бой. Четири легиона, близо осем хиляди тежка пехота, се понесоха като вълна срещу врага.

Горчив извор, осакатена от меч, посякъл лявото ѝ бедро, лежеше сред купищата паднали братя и сестри. Имало беше атака — беше се изсипала като вълна върху нея, но вече виждаше, че е спряна, и врагът отново отстъпваше.

Не съществуваха спомени, които да се сравнят с този миг — това толкова кратко, тъй сладко време, когато отново бе вкусила дъха на живота, усетила бе мекотата на кожата си и влагата на сълзите в очите си — как бяха размътили гледката ѝ, нещо, което бе забравила. Ако това бе да се живее, ако това бе реалността на тленното... не можеше да си представи, че някой, колкото и отчаян да е, изобщо би пожелал да го предаде. „И все пак... все пак...“

Кръвта продължаваше да вали — вече по-слабо и по-хладна по кожата ѝ — но не предлагаше повече дарове. Усещаше как собствената ѝ кръв, много по-топла, се излива от бедрото ѝ и около него и животът — толкова свеж, толкова нов — бавно се изцежда.

По-добре ли беше това от неумолимия настъп през вражеските сили? По-добре ли беше, отколкото да избиваш стотици и хиляди, докато те не могат да се защитят срещу теб и безсмъртната ти раса? Не беше ли това всъщност възстановяване на равновесието?

Нямаше да скърби. Колкото и краткотраен да бе този дар.

„Познах го отново. А толкова малко са така щастливи. Толкова малко.“

Корабът „Смърт“ лежеше на една страна, окован в леда. Капитан Шурк Елале се надигна и изтупа снега от дрехите си. До нея Скорген Кабан Хубавеца, все още на колене, сбра шепа леден сняг и го натика в устата си.

— Лошо е за зъбите ти, Хубав — подхвърли Шурк Елале.

Той я погледна отдолу ухилен и тя въздъхна.

— Извинявай. Забравих, че са ти останали съвсем малко.

Принцеса Фелаш заситни към тях от другата страна на корабния нос, слугинята вървеше по петите ѝ.

— Открих го — заяви принцесата през облака дим. — Наистина върви по този леден път и е разумно да предположим, след грижлива преценка на посоката на дирята му, че смята да стигне чак до Шпила. Под онзи крайно неестествен дъжд.

Шурк Елале присви очи и огледа това, което съвсем доскоро бе залив. Съживяването на Омтоуз Феллак бе дошло като юмрук, стоварен в слепоочието, и само тя бе останала в съзнание в последвалото развихряне на сила. Само тя бе видяла замръзването на морските вълни.

И само тя единствена бе видяла как Качулатия тръгна по него пешком.

Скоро след това над Шпила се бе развихрила буря и се изля пороен дъжд, който сякаш блестеше червен като кръв, докато се изсипваше над сушата.

Шурк Елале изгледа Фелаш.

— Принцесо... някакъв усет за съдбата на майка ви?

— Твърде много смущение в етера, уви. Изглежда — добави тя, замълча да дръпне от лулата си и се обърна към сушата, — че и на нас ще ни се наложи да минем по това окаяно ледено поле... и да се надяваме, че няма да започне да се троши много скоро, след като Омтоуз Феллак вече отново спи.

Скорген се намръщи.

— Моля?... Спи ли? Капитане, да не би да казва, че ще започне да се топи?

— Вече се топи, Хубав. Е, добре, дали да не побързаме тогава?

Но принцесата вдигна пълничката си ръка.

— Отначало си помислих дали да не последваме дирята на Качулатия, но това, изглежда, включва стръмно и несъмнено опасно изкачване. Следователно, бих ли могла да предложа алтернатива? Да ударим право на запад оттук?

— Не знам — отвърна Шурк Елале. — Половин ден ли ще похабим в обсъждането на това?

Фелаш се намръщи.

— А какво точно казах, че да предизвикам такъв сарказъм? Мм, капитане?

— Моите извинения, ваше височество. Това пътуване бе доста напрегнато.

— Едва ли е приключило, скъпа, и трудно бихме могли да си позволим да се оплакваме тепърва, нали?

Шурк Елале се обърна към Скорген.

— Пригответи всичко. Наистина нямаме време за губене.

Първият ѝ помощник се обърна и я изгледа сърдито през рамо.

— Ако е така, тогава защо в името на Маел тя...

— Достатъчно, Хубав.

— Слушам, капитане. Извинявам се. Тръгвам.

„Кралице Абрастал, ще доведе дъщеря ти и ще ти я връча. С всички благословии, които мога да измисля. Вземи си я, умолявам те. Преди да съм сграбчила тази мека хубава шийка и да изстискам мозъка ѝ от всяка дупка по главата ѝ. А после слугинята ѝ ще трябва да ме накълца на малки парченца, а Скорген ще направи нещо глупаво и главата му ще бъде клъцната на две, и няма ли това да е хубав белег, с който да се перчи?“

Едва можеше да различи дирята, оставена от Гуглата към Шпила, и се усети, че се е загледала с копнеж натам. „Не бъди глупава. За някои съдби е по-добре само да слушаш над халба ейл в кръчмата.“

„Върви с мир по пътя си, Качулати. А следващия път, когато отново видя лицето ти, дали просто няма да го отхапя?“

Беше минал през Портите на смъртта и този дъжд — в своя кратък миг на магия — не можеше да направи нищо на призраци. Никаква целувка на прерождение — „и никакво заслепяващо було, което да ми спести това, което виждам сега“.

Седеше на гърба на безжизнения си кон и от отдавна изчезналия хълм — заравнен до малка полегата могила от столетия оран — наблюдаваше в ужас гибелта на най-драгоценните си сънища.

„Не трябваше да стане така. Надушихме кръвта, да — знаехме, че идва.“

„Но, Онос Т’уулан... тази война не беше твоя. Тази битка не беше за теб.“

Виждаше стария си приятел — там, в центъра на по-малко от хиляда Имасс. Четиринадесетимата джагъти се бяха отделили от събратята му и вече се сражаваха сами, а стрелците бяха излезли напред, и воините Джагът бяха като таралежи от стрели, но продължаваха да се бият.

Ловците К’елл също бяха изтласкани назад, далече от Имасс, а тоблакаите — останали бяха едва петдесет — бяха принудени да отстъпят до самото подножие на склона. На отсрещната страна вече имаше баргасти, но бяха малко и полумъртви от изтощение.

Ток усети, че е стиснал ятагана в ръката си. „Но силата ми свърши. Отдадох и последната капка. Какво ме задържа тук, ако не някакво проклятие да бъда принуден да видя собствения си провал? Онос Т’уулан, приятелю. Братко. Няма да те чакам при Портите — срамът ми е твърде голям. — Стисна юздите. — Няма да видя как умираш. Съжалявам. Страхливец съм — но няма да видя как умираш.“

Обърна коня си...

И спря.

На високия хребет пред него имаше войници, яхнали безжизнени коне.

Подпалвачите на мостове.

Щом видя Уискиджак в центъра, Ток скрита коня в галоп и той препусна по склона, копитата зачаткаха по каменистата земя.

— Нима просто ще гледате това? — извика Ток. Подкара право към Уискиджак и дръпна юздите в последния миг.

Празните очи на стария воиник се бяха впили в сцената долу. Сякаш изобщо не чу думите му.

— Моля ви! — продължи Ток, скръбта и безсилието всеки миг щяха да го разкъсат. — Зная — не съм Мостовак — *знам това!* Но като твой събрат, малазанец, моля те! Уискиджак — *не го оставяй да умре!*

Безжизненото лице се извърна. Празните очи го изгледаха.

Ток усети как рухва отвътре. Отвори уста да заговори отново, да се помоли с всичко, което му бе останало...

Уискиджак проговори и в тона му имаше лека изненада.

— Ток-младши. Наистина ли си въобрази, че ще кажем „не“?

И вдигна облечената си в метална ръкавица ръка, а двамата войници от отделението му подкараха и спряха до него — Малът отляво, Тротс отдясно.

Уискиджак изпъна ръката си напред и струпаната войска на Подпалвачите на мостове се изсипа по склона, понесе се като лавина и профуча покрай Ток.

Подпалвачите на мостове — за последен път — влизаха в бой.

Оглушителният грохот от смъртта на бога бе съборил коня на Торент на земята. Докато лежеше замаян, младият воин чу тупането на копитата на животното, щом отново се вдигна и след това побягна на север, далече от вихрушката.

А след това удари дъждът и от надигация се отвъд сушата лед се чува взривовите на кършещи се ледени поля. Вихри от сняг и суграшица изригнаха от стръмния бряг и закръжиха на пурпурни стълбове... а земята под Торент се раздвижи и запропада на юг.

„Това е безумие! Светът не е такъв.“ Торент се изправи, погледна присвитите от ужас деца и викна:

— Бягайте от брега... Навътре в сушата и далече оттук!

Замръзнала кръв запердаши от небето. Вятърът зад него донесе смеха на Олар Етил. Той се обърна и видя, че тя гледа към Шпила.

Абси проплака.

— Не ни оставяй, Торент! — извика Сторий. — Ти обеща!

— Ще ви догоня!

— Торент!

— Просто бягайте!

Стейви взе Абси в тъничките си ръце и се вкопчи в мръсната ризка на сестра си. А след това затичаха, скриха се бързо от погледа му в червената лапавица, която се усилваше, мятеше пелени надолу и все по-навътре в сушата, една след друга.

Торент се обърна на изток и зяпна изумен. Целият бряг вече се смъкваше стръмно към залива... но ледът се вдигаше над ръба, вече

изравнен с върха на стръмнината. Вдясно от него Шпилът бе погълнат от кървия порой.

Чу отново смеха на вещицата и погледна натам.

Но старицата вече я нямаше — млада жена стоеше под поройния дъжд.

— Преродени! — изкрещя тя. — Моите събрата — всички сме преродени! Аз ще ги поведя — ще се вдигнем отново! — Обърна се рязко към Торент, кръвта се стичаше като боя по дръзкото ѝ лице, а след това главата ѝ клъвна напред като птича.

— Къде са те? Къде са децата? Моите дарове за него — и аз ще му дам още! Още деца! Ще властваме заедно — Гадателката на кости и Първият меч — къде са те?!

Торент се наведе и взе лъка и колчана си.

— Подхлъзнах се. Изпаднах в паника и се свлякох надолу по склона. Долу на леда... Не можах да ги хвана...

— Глупак такъв!

Тя хукна към леденото поле. Торент я последва.

Замръзналата кръв шибаше лицето му. Вдигнал ръка да заслони очите си, Торент залиташе след Олар Етил.

„Още ли ще му дадеш? Заради това ли беше всичко? Обичаш ли го? Отне живота му и го превърна в същество от кожа и кости — отне децата му — може би дори си убила жена му, майка им. И си направила всичко това... като си си мислела, че можеш да спечелиш сърцето му?“

Но я беше видял. Преродена, отново млада, не беше неприятна за окото, здрава, с тежки гърди и широки бедра, косата ѝ — преди да прогизне от кръв — толкова руса, че почти бяла, очите ѝ — с цвета на зимно небе. „Вече не е немряща. Значи и с Онос Т’уулан е така? Вече прероден? Тя му е отнела всичко и сега иска да го замени със себе си — със света, който иска да създаде.“

„Ток Анастер, знаеше ли това? Разбираше ли мотивите ѝ за всичко, което ти направи?“

„Има ли значение?“

Стигна до леда. Тя тичаше напред, пъргава като заек. Стори му се, че я чува да вика децата.

Разтваряха се цепнатини, а и склонът ставаше все по-стръмен — вдясно Торент видя, че част от него продължава да се издига, сякаш

щеше да стигне до самия връх на Шпила. Някакво тъмно петно ли бе онова там, на средата на ледената рампа? Изкачваше ли се някой там?

Подхлъзна се и се затъркаля по твърдите като скала късове лед. Профуча покрай Олар Етил и чу изненадания ѝ вик. Главата му се удари в нещо и той се завъртя, а в следващия миг стъпалата му се натресоха в някакъв твърд ръб, който изведнъж поддаде — и все едно челюсти стиснаха долната половина на тялото му... стегнаха се на бедрата му.

Чу и в същото време усети как изпращяха костите на краката му.

Изкрещя. Заклещен бе в цепнатина, ръбовете ѝ вече се издигаха над бедрата му. Затъваше. Усети как кръвта му се излива и замръзва.

Беше изтървал лъка и колчана — лежаха на крачка от изпънатата му ръка.

Олар Етил изведнъж се озова над него.

— Чух кости да се трошат — вярно ли е? Вярно ли е, кутре? — Пресегна се надолу, сграбчи косата му и изви раздраното му лице към себе си. — Вярно ли е? Толкова ли си безполезен вече за мен?

— Не, чуй... стори ми се, че ги чух... децата. Абси... стори ми се, че чух плача му.

— Къде? Посочи — още можеш да направиш поне това. Къде?!

— Издърпай ме, вещице, и ще ти покажа.

— Можеш ли да вървиш?

— Разбира се, че мога — просто се заклеших в тази пукнатина. Издърпай ме — можем да ги намерим! Но побързай — цялото това поле се троши!

Тя се изкиска.

— Омтоуз Феллак в целия му блясък — но кой смее да се изправи срещу него? Гадателка на кости, ето кой! Ще го унищожа. Вече го унищожавам — онзи глупак си мисли, че ще вземе онова жалко сърце, така ли? Ще му се опълча! Нищо друго не заслужава той — той е *Джагът*!

— Издърпай ме, вещице.

Тя дръпна.

Силата ѝ бе неимоверна и Торент усети как замръзналата кръв се разтрошава, усети как се откъснаха парчета кожа и плът, докато вещицата го извличаше от цепнатината.

— Лъжец! Излъга ме!

Торент се просна по гръб. Червената лапавица вече намаляваше — можеше да види Нефритените странници и слънцето. Не усещаше краката си. „Не ми остава много.“

— Къде са? — повтори Олар Етил.

Той успя да се надигне на лакът и посочи надясно и леко надолу.

— Там, зад онова възвишение — застани горе на него, вещице, и може би ще ги видиш.

— Само това ми трябваше от теб. Вече можеш да мреш, кутре. Нали ти казах, че ще умреш?

— Каза, Олар Етил.

Тя се изсмя и тръгна към могилата. На дваисет и пет — трийсет крачки.

Торент запълзя към лъка си.

— Обещах — прошепна.

С изтръпнали пръсти стисна лъка. Другата му ръка зашари към колчана и издърпа стрела с каменен връх. Той се претърколи на гръб и полежа за миг задъхан. Ставаше все по-трудно... все по-трудно да направи каквото и да било.

Ледът изскърца и след това изпраця и той се хлъзна половин крачка надолу — обратно към цепнатината, но тя вече бе по-широка — вече можеше да го глътне целия.

Огъна с усилие лъка и нахлузи клупа на тетивата в прореза.

Олар Етил почти беше стигнала възвишението — катереше се по ръбестия склон.

Торент нагласи стрелата и опъна тетивата. „Това е невъзможно. Само се залъгвам. Много е далече!“ Обзе го отчаяна паника. Помъчи се да успокои дъха си. Беше оглушал от тупането на сърцето си.

Олар Етил се изкатери на върха, изправи се и се взря надолу.

Той видя как юмруците ѝ се свиха и почти чу яростния ѝ вой.

Присви очи — мускулите му започваха да треперят, изчака, още... а когато видя, че се обръща, пусна стрелата.

„Скъпо ще плати за лъжите си!“ Олар Етил, най-старата от всички Гадателки на кости и вече преродена, се обърна рязко към Торент...

Стрелата я порази в лявото око.

Каменният връх се врязва през очната ябълка, проби очната кухина, където костта бе тънка като кожа, и въртящото се като свредел каменно острие изрови кървав тунел през мозъка ѝ, преди да се пръсне в черепа.

Торент видя как главата ѝ се отплесна назад, как стрелата щръкна от лицето ѝ, а по начина, по който се смъкна тялото ѝ — като торба с кокали — разбра, че е мъртва, убита мигновено. Изпъшка и се отпусна на леда, останал без капка сила. „Видя ли това, Ток? Видя ли този изстрел?“

„Ах, богове. Успях, братко.“

„Свърши се. Аз съм Торент, последният воин на Оул.“

Хлъзна се надолу към цепнатината.

„Торент. Последният воин на...“

Геслер повлече Сторми назад. Глупакът беше пронизан в дясното бедро. Но кръвта капеше бавно, бликаше само щом мускулите се раздвижеха, което означаваше, че няма да издъхне, преди да го е извлякъл навън.

Всички Ве'Гат се отдръпваха — назад и назад...

„Защото тя идва. Защото най-после се включва в тази битка.“

„Боговете дано ни спасят всички.“

Издърпа Сторми на прогизналия от кръв насип на третата траншея и погледна назад.

Крачеше сама към множеството на колансийците. Още дете, слаба като клечка, измършавяла от глад. Жалка.

Геслер я видя как вдигна ръцете си и потрепери.

С ужасаващ рев стена от огън обгърна най-високата траншея. Изпепеляващи ветрове изригнаха на свирепи вълни и се затъркаляха по склона — Геслер видя как труповете най-близо до момичето се сгърчиха овъглени, крайници се заизвиваха в жестоката нажежена паст.

И тогава Синн закрича нагоре, и започна да тласка пред себе си огнената стена.

Калит клекна до Геслер.

— Трябва да я спреш! Не може просто да ги изгори живи!

— Твърде късно е, Калит. Нищо вече не може да я спре.

Огънят поглъщаше струпаната армия в подножието на Шпила. Телата просто избухваха от заврялата кръв. Хиляди войници лумваха в пламъци и плътта им се стапяше. Всичко, попаднало в огъня, почерняваше и се разпадаше на пепел. А огнената буря продължаваше да бушува.

Гунт Мач се беше надвесила над Сторми, от ноктестите ѝ длани капеше масло и затваряше раната на крака му.

— Геслер... трябва да стигнем до онези стъпала...

— Знам. — „През огън. Кой друг, ако не ние, разбира се.“

— Тя няма да спре. — Сторми се изправи и се олюля като пиан.
— Ще го вземе за себе си — цялата онази сила!

— Знам, Сторми! Знам, проклет да си! — Геслер се изправи с усилие и примижа към сушата. — Богове на бездната... какво е онова там?

— Призрачна армия — каза Калит. — Матроната казва, че просто са дошли от небето.

— Изпрати Ве'Гат натам — всички, Калит! Разбираш ли — трябва да ги разкараме колкото може по-далече от това. Ако Синн стигне до сърцето, огънят сигурно ще погълне цялата шибана земя на левги наоколо!

Тя се притисна в него.

— Тогава нищо не можете да направите. Не разбираш ли... не можете...

Геслер взе лицето ѝ в ръцете си и я целуна силно по устните.

— Научи тези гуцери, Калит. Само на най-доброто в нас, хората. Само на най-доброто! — Обърна се към Сторми. — Добре, да тръгваме. Зарежи оръжията — много ще се нажежат в ръцете ни. Бронята можем да смъкнем пътъм.

— Престани да ми заповядваш!

Рамо до рамо двамата морски пехотинци тръгнаха напред.

Закатериха се нагоре през мазни тела, по димяща земя и през въздух, нажежен като дъха на ковашка пещ.

— Не мога да го повярвам, Гес... Ти призова Финир!

— Не бях само аз, Сторми! Чух те...

— Не бях аз... сигурно е бил някой друг. Ти го призова и някой шибано го уби! Геслер, ти взе, че уби нашия бог!

— Върви при Гуглата — изръмжа Геслер. — Кой скръсти кокалчетата си от пръсти, когато се отрече от онзи култ? Не беше ли ти? Май ти беше.

— Ти ми каза, че си направил същото!

— Да, тъй че просто да го забравим — и двамата убихме Финир, нали?

Още пет крачки напред, и думите секнаха. Всеки дъх пареше, а кожата, единственото, което носеха по себе си, започнаха да почерняват. „Сега вече ще стане лошо.“

„Но това е Телас. Усещам го — минавали сме през това.“ Затърси Синн, но не я виждаше никъде. „Излезе от пламъците при Ю’Гатан. Влезе в тях тук. Тук е нейният свят, винаги е бил. Но ние го знаехме, нали?“

„Кълна се, че мога да чуя смеха й.“

Продължиха напред.

Когато Геслер и Сторми изчезнаха в пламъците, Калит ахна. Не разбираше. Беше гледала с неверие как газеха през труповете, които се свличаха на черна пепел... видя как туниките им пламнаха, но...

— Матрона... що за дар е това? Що за сила притежават?

„Дестраянт, това е непосилно за мен. Но вече ми е ясно — и за всички нас, — че ти избра съвсем мъдро. Ако можехме, щяхме да последваме тези две човешки същества в самата огнена буря. Ако можехме, щяхме да ги последваме до ръба на самата Бездна. Питаш ме що за хора са тези... Дестраянт, канех се да ти задам същия въпрос.“

Калит поклати глава и сви безпомощно рамене.

— Не знам. Малазанци.

Пламъците го тласкаха назад. А това бе източник на гняв и болка. Опитваше отново и отново, но любимият му господар бе недостижим за него. Виеше и тичаше напред-назад по третия насип, мръсната воня на изгорените му косми пареше в ноздрите му.

И тогава видя палето — онова с рошавата козина и пронизителния лай, палето, което така и не порасна — да тича към студеното, към замръзналото море.

*Намерило ли беше палето път покрай този изгарящ въздух?
Уикският браничар с раздрана от белези муцуна затича след него.*

Щеше да има път през това — щеше да намери отново господаря си. Да се бие редом до него. За Бент нямаше никакво друго основание да съществува.

Подножието около Шпила се бе превърнало в овъглена скала — нито къс броня не беше останал, само петна стопено желязо по склоновете почернял камък.

Но Геслер и Сторми продължавала да газят напред през огнената стихия. Кожите по тях се бяха стопили по телата им, твърди и трошливи като яйчени черупки, и докато двамата морски пехотинци вървяха към стъпалата, останките от дрехите им пукаха и се свличаха като на змии, сменящи кожата си.

Геслер вече виждаше стъпалата — но тя не беше там. Погледът му се плъзна нагоре. Мамка му! Беше изкачила почти една четвърт. Сбута Сторми по рамото и посочи.

Стигнаха до основата и стъпиха на изпечения разпадащ се камък.

Сторми замаха с ръце на езика на жестовете на морската пехота.

„Остави я на мен — аз ще я забавя, ще я задържа или каквото е там. Ти подминаваш. Продължаваш колкото може по-бързо нагоре — до върха.“

„Слушай — това вече е почти прекалено дори за нас. Ще те изпече до кокал...“

„Все едно, майната му. Ще я задържа — само не се ебавай горе, Гес! Хвърли дъртата вещица от ръба. Вземи го онова шибано сърце!“

Краката на Геслер стенеха от болка на всяко стъпало — твърде уморен беше за това качване. Цял ден боеве. Напрежението на командването. Безкрайното сякаш клане. Докато стигне до върха — стига изобщо да можеше да подмине Синн, — нищо нямаше да му е останало. Без никакви оръжия, лице в лице срещу проклета Форкрул Ассаил.

Синн не беше погледнала надолу, нито веднъж. Представа нямаше, че са след нея. Стъпките ѝ бяха отмерени, неумолими, но бавни, почти небрежни.

Всички се бяха изкачили над пламъците, които най-сетне бяха започнали да гаснат под тях.

Момичето сега щеше да го задържи — да го запази за Форкрул Ассаил. Телас във война с лабиринта на Ассаил. „Старите говна. Не могат ли просто да се махнат? Да се върнат в забравените си гробове. Не е редно на нас да ни се налага да водим войни, които дори не сме започвали — войни, които продължават толкова дълго, че вече нищо не значат.“

„Взе нараненото сърце на един паднал бог. Видях кръвта на устните ти. Не е редно. Просто не е.“

„Адюнкта. Знам, че не си мъртва. Е, добре де, не знам. Но отказвам да повярвам, че не си успяла. Не мисля, че на този свят има нещо, което може да те спре. Ние ще свършим нашата част. Ще го научиш. Ще го узнаеш.“

„Поправи го това.“

Сторми беше едно стъпало по-нагоре. Геслер видя как приятелят му се пресегна, видя как ръката му се стегна около глезена на Синн.

А след това Сторми изръмжа, откъсна я от стъпалата, люшна я над рамото си и я запокити във въздуха.

Геслер видя как полетя надолу, видя как устата ѝ се отвори широко — а след това тя изчезна.

„Сега вече я ядоса много, Сторми.“

Но Сторми вече посягаше към него, сграбчи го за ръката и го издърпа нагоре.

— Давай, Гес! Разкарай си жалкия задник горе!

Избута го толкова силно, че едва не го просна на стълбите, но той залази нагоре, оставяйки Сторми зад себе си.

„Не поглеждай надолу... не поглеждай към него, Геслер. Знаеш защо... недей...“ Но спря, обърна се и погледна приятеля си в очите.

Погледите им се сплетоха.

А после Сторми кимна и лицето му се разцепи в безумна усмивка.

Геслер му показва среден пръст и преди сърцето му да се е пръснало, се обърна и продължи нагоре по каменните стъпала.

Гуглата се издърпа през нацепения ръб на ледения хребет и погледна нагоре. Вече не беше далече. Леденият път под него стенеше, цепнатините пълзяха на зигзаг като мълнии. Беше усетил атаката на Олар Етил към Омтоуз Феллак — бе развихрила мощ, която прониза остра като нокти... а след това бе изчезнала и той разбра, че е мъртва. Но вредата беше нанесена. Имаше съвсем реална възможност да не успее, тази ивица лед под него да се разпадне и да го отпрати долу на смърт.

Смърт. Виж, това понятие бе интересно. Може би трябваше да му е по-познато, отколкото на всяко друго същество, но истината беше, че нищо не знаеше за него. Джагът бяха тръгнали на война срещу смъртта. Толкова много от тях срещнаха това понятие с неверие или объркване. Не можеха да го разберат. „Кой е врагът? Врагът е поражението. Къде е бойното поле? В сърцето на отчаянието. Как се печели победата? Тя е на ръка разстояние. Трябва само да избереш да я познаеш. Иначе винаги можеш да измамиш. И точно това направих.“

„Как надвих смъртта?“

„Като взех трона ѝ.“

А сега кръвта на един умиращ бог го беше дарила със смъртна плът — с връщане към тленността. Неочаквано. Невероятно нежелано. Потенциално... *фатално*. „Но пък кой има избор в тези неща?“

„Ах, да, аз имах.“

Грохот на смях дълбоко от гърдите му последва тази мисъл. Той отново се заизкачва.

Пътят му напред бе пресечен косо от широка пукнатина. Щеше да се наложи да я прескочи. Опасно и недостойно. Смахът му секна.

Усети изригване на Телас някъде наблизо... видя как въздухът около Шпила посивя от пушек, лъхна го воня на изгоряла плът. „Това не е от ръката на Имасс. Това е нещо ново. Вони на лудост.“

„Това би могло да ни надвие всички.“

Стигна до цепнатината и се хвърли над нея. Гърдите му се удариха в ръба, сблъсъкът го остави почти без дъх, ноктите му се забиха в мръсния лед. Изчака за миг, докато се съвземе, преди да залази нагоре. В същия миг нещо профуча вляво от него, падна с пукот, задращи с нокти в твърдия сняг... *куче*.

„Куче?“

Псето издращи още нагоре и после затича като демон, изскочил от Бездната.

Зад себе си, от другата страна на цепнатината, Гуглата чу яростно джавкане, извърна глава и видя друго куче — или по-скоро някакво смачкано чорлаво жалко подобие на куче, затичано към ръба, преди да замръзне на място и да отстъпи.

„Не се и опитвай...“

А след това ужасното същество се засили и скочи, полетя във въздуха...

„Няма да стигне...“

Изруга, щом челюстите се стегнаха около лявото му стъпало и зъбите се впиха в гнилата кожа на ботуша му. Изсъска от болка, развъртя крака си и зарита, за да изтръска ръмжащото същество. Зърна за миг ужасната му муцуна — като плъх, изпердашен с главата напред в стена, — когато дребосъкът профуча покрай него след големия пес.

Джагътът погледна след тях с яд, надигна се и продължи нагоре.

С куцане.

Беше ранена, видя Сторми, докато тя се тътреше отново по стъпалата. Лявата ѝ ръка явно беше счупена, рамото изкълчено, кожата ожулена там, където се бе ударила в твърдата скала. Ако я беше хвърлил десетина стъпала по-надолу, вече щеше да е мъртва.

Изруга, обърна се и погледна ядосано нагоре към Геслер. Беше стигнал до нещо като площадка, може би на двайсет и пет крачки под върха. „Какво прави там? Почива си? Няма време за това, идиот такъв! Давай!“

— Ще те убия!

Крясъкът го накара отново да погледне надолу. Десет стъпала между него и Синн. Лицето ѝ бе озверяло от омраза и гняв.

Убийствено горещ въздух изригна нагоре и го блъсна. Той продължи заднешком по стъпалата. Две, три, пет.

Тя се приближаваше.

Въздухът около нея пламна, червени и оранжеви пламъци, нажежени до бяло там, където допреди миг бе тялото ѝ. И все пак в тази адска огнена сърцевина все още можеше да види очите ѝ — впити в него.

„Богове на бездната, тя дори не е човек! Беше ли изобщо човек? Що за същество е това?“

Огънят зарева думи:

— *Ще те убия! Никои не ме докосва! Ще те изгоря — ще изгоря всички, които ме докоснат! Ще ви изгоря всички! Ще научиш какво е да боли! Каза, че искаш огъня в мен — каза, че искаш да го целунеш — но излъга! Нарани ме! Нарани ме! Искаше огъня в мен, така ли? Ето ти го!*

Пламъците изригнаха от нея, понесоха се бясно нагоре и го погълнаха.

Сторми изпищя. Това не беше Телас — това *изгаряше*. Това *посегна* към него и го задържа в хватката си, пропука и пръсна кожата му, разкъса плътта под нея и се вряза дълбоко до самите му кости. Крясъците му заглъхнаха, макар устата да остана отворена в зашеметяващата агония на огъня... дробовете му бяха изгорени и безполезни. Очите му избухнаха и извряха.

Усети приближаването ѝ — разбра, че вече е точно под него. Усещаше каменните стъпала зад гърба си и как тялото му се стапя, изтича надолу като втечнено.

Ръката ѝ се стегна на единия му глезен и го смачка на прах.

Но той беше чакал това докосване. Беше издържал и го бе изчакал — за какво, не знаеше — и с безмълвен хлип, който сякаш раздра душата му на две, се хвърли напред. Онова, което бе останало от ръцете му, се стегна около нея.

Писъкът ѝ изпълни черепа му... а след това падаха.

Не като първия път — сега я беше привлякъл почти до средата на стълбището. Усещаше тялото ѝ вътре в огъня, или поне така му се стори.

Полетяха надолу във въздуха.

„Гес... това е... всичко, което можах...“

Беше мъртъв още преди да рухнат долу, но от трупа му бе останало достатъчно, за да сплеска Синн върху голата скала. Сблъсъкът разцепи черепа ѝ, горящо месо, кръв и плът плиснаха и зацвърчаха върху свръхнажежения камък. Гръбнакът ѝ се прекърши на

четири места. Ребрата ѝ се огънаха и изпрацяха, натрошените краища се врязаха в дробовите и сърцето.

А след това яростните пламъци я погълнаха до последния къс, преди да замрат на мъждукащи петна по скалата и да угаснат.

Геслер не можеше да сдържи сълзите си, докато изкачваше последните няколко стъпала. Нямахте да погледне надолу, нямахте — знаеше, че погледне ли, сърцето му ще се пръсне. Яростния зной, надигнал се около него допреди няколко мига, вече го нямаше. „Успял е. Някак. Успял е да я убие.“

„Но не оцеля. Усещам го — празно, издълбано в душата ми. Скъпи братко, няма те вече.“

„Трябваше да ти заповядам да останеш.“

„Не че щеше да се вслушаш в заповедите ми — това винаги ти беше проблемът, Сторми. Това беше... о, боговете да ме вземат!“

Излази на върха, превъртя се на гръб и се взря в хаотичното небе — в пушека, в Нефритените страници, в гаснещия ден, — а после, задъхан и изтръпнал, се изправи.

Жената Форкрул Ассаил стоеше срещу него. Млада, нажежена почти до бяло от мощ. Зад нея се виждаше грамада от костени вериги, струпани върху нещо, което пулсираше с пурпурна светлина. Сърцето на Сакатия бог.

— Къде ти е мечът? — попита Форкрул Ассаил. — Или си мислиш, че можеш да ме надвиеш с голи ръце?

— Доста носове съм чупил — отвърна той и пристъпи към нея.

— Твърде късно, човеко — изсумтя тя. — Смъртта на твоя бог гарантира това — *твоят бог* беше, нали? Призова го със собствените си молитви — на екзекуцията му. Със собствените си молитви загуби своята война, човеко. Какво изпитваш сега? Не трябва ли да коленичиш пред мен?

Думите ѝ го забавиха, после го спряха, все още на три крачки от нея. Усещаше как последните останки от силата му се изцеждат. „Никаква магия няма в гласа ѝ, поне нищо, което бихме нарекли така. Не, единствената сила в гласа ѝ е в истината на това, което казва.“

„Аз убих Финир.“

— Когато започна този ден — продължи Форкрул Ассаил, — бях старица, крехка и прегърбена. Можеше да ме хвърлиш долу с едно бутване с пръст — погледни се все пак. Войник. Ветеран от много битки, много войни. Знам това не от белезите по теб, а от многото загуби в очите ти.

„Загубите. Да. Толкова много загуби.“

Жената посочи зад себе си.

— Може да има край на болката, войнико, ако пожелаеш. Мога да ти дам тази... глътка.

— Аз... трябва ми изход — каза Геслер.

Тя кимна.

— Разбирам, войнико. Да ти го дам ли? Този изход?

— Да.

Тя вирна брадичка. Челото ѝ сякаш потръпна навътре за миг, все едно че щеше да се огъне наполовина.

— Не долавям никаква двойственост в тебе — това е добре. Наистина съм твоето спасение.

— Да — отвърна той. — Изведи ме оттук, Чиста.

Тя вдигна дългопръстата си ръка и посегна към челото му.

Юмрукът му бе като мълния. Натресе се в лицето ѝ. Изпращаха кости.

Форкрул Ассаил залитна назад, от разбития нос плисна кръв, а гънката, раздвоила лицето ѝ, се пропука дълбоко. Но тя тръсна глава и се изправи.

Геслер знаеше, че е бърз — но тя беше по-бърза. Блокира втория му замах и контрира. Ударът счупи лявото му рамо и го отхвърли на цели шест крачки. Той падна тежко, хлъзна се по камъка и се превърта върху счупеното рамо... болката, която го прониза, отне всичката му сила и воля. Замаян и безпомощен, той я чу как се приближава.

А после чу нещо като шепот по камъка, и нещо като дращение, а след тях — тъп звук като от две сблъскали се тела.

Чу как тя изпъшка и заедно с това — зверско ръмжене.

Надигна се на лакът и погледна.

Бент беше блъснал Форкрул Ассаил с такава сила, че тя се беше смъкнала на колене. Челюстите на псето браничар бяха ухапали лицето ѝ и остриите зъби се впираха в плът и кост. Едното око вече го

нямаше, скулата беше отпрана — лежеше изплюта на оцапания с кръв камък.

Тя извъртя ръка, докато се изправяше, вкопчи пръсти в гърлото на Бент и го откъсна от раздраното си лице.

Браничарят, стиснат в изпънатата дълга мускулеста ръка, се замая отчаяно, за да се отскубне от задушавашата хватка.

„Не!“

Геслер успя някак да се вдигне на крака. И тръгна към нея.

Неизваденото ѝ око се впи в него и тя се усмихна.

Видя я как сгъна другата си ръка... назад, за удар. Можеше да го блокира тоя удар — можеше да се опита да я събори, — но Бент издъхваше. Тя трошеше гърлото му. *Не!* Бойно поле, осеяно с трупове, Трут извлича от телата окуцяло псе. Изненаданият вик на момчето... после — онзи поглед в очите му. Толкова обнадежден. Толкова... млад.

Не!

Забравил за юмрука ѝ, изстрелял се към главата му, Геслер нанесе своя удар — не в лицето, а в рамото на ръката, която държеше кучето.

Най-силния удар, който бе нанасял в живота си.

Изпращяха кости и след това...

Войнишкият юмрук завъртя Благоговение като пумпал, изумителната сила зад него натроши рамото ѝ, докато собственият ѝ удар се натресе в челото на Геслер, разцепи го, главата му се отметна и прешлените на врата се прекършиха.

Беше мъртъв още преди да падне.

Но дясната ѝ ръка увисна безсилна и тя се смъкна на колене. Кучето се измъкна от изтръпналите ѝ пръсти.

„Нищо. Ще го убия и него. Ей сега... да овладее само болката... да проясня мислите си.“

Дробовете на Бент се напълниха с въздух и животът се вля в него отново. В ума му — червена мъгла, неистова нужда и нищо повече. Вдигнал глава, песът се обърна отново към врага на господаря си.

А господарят му лежеше неподвижно, мъртъв.

Уиската порода браничар не се гледаше заради гласа. Бент рядко лаеше и никога не виеше.

Но воят, който се изтръгна сега от гърлото му, можеше да събуди самите вълчи богове.

А белокожата жена се изправи, засмя се и бавно се извърна към него.

Бент прилекна. Покритата с белези кошмарна муцуна се набръчка и оголи разядените зъби.

И тогава някой пристъпи покрай него.

Форкрул Ассаил видя Качулатия в мига, в който се извърещаше към кучето. Извика и се извъртя към него.

Замахна с лявата ръка, но той я хвана, стисна и прекърши костите на китката ѝ.

Тя изпищя.

Джагътът стисна китката ѝ и с другата си ръка. С дивашки замах я надигна, развъртя я във въздуха и натресе тялото ѝ в каменната площадка.

Кучето изквича и се дръпна.

Но Качулатия още не беше свършил с нея. Надигна я отново, развъртя я и отново я блъсна в плочите.

— *Дойде ми...* — изрева джагътът, а тя излетя отново във въздуха и отново я стовариха долу.

— *... до гуша...*

Тялото ѝ отново изтреця в камъка.

— *... от...*

— *... своята...*

— *... справедливост!*

Непознатият пусна увисналата безжизнено ръка и Бент изпълзя до господаря си. Легна и отпусна тежката си глава върху гърдите му.

Непознатият го погледна.

Бент се озъби и изръмжа тихо. Непознатият го разбра.

„Мой е“ — казваше Бент.

Тежък тътен на криле накара Качулатия да се обърне... Убиецът Шай'гал се спусна към Великия олтар и кацна. Изглежда джагъта със студени очи.

Качулатия погледна сърцето на Сакатия бог.

Веригите от кости на Чистата се бяха разпаднали — унищожени със собствената ѝ смърт. Освободеното най-сетне сърце пулсираше вяло сред локва кръв.

Малкото куче притича и заръфа разкъсаното лице на Форкрул Ассаил.

Гуглата изсумтя, махна към сърцето, а след това се обърна и зарея поглед към земите на запад. Към осеяното с трупове поле, към струпаните, замръзнали сякаш на място от умора войски. По стъпалата вече се изкачваха фигури.

Чу как крилатият гущер излетя. Знаеше, че е стиснал в ноктите си онова жалко сърце. Сянката на Шай'гал се хлъзна над джагъта и след това той го видя — издигаше се все по-високо и високо, полетял към гаснещото слънце. Отново погледна към опустошението долу.

„Седях на Трона на Смъртта някога. Посрещах всички, които трябва накрая да се предадат с пожълтели ръце, с лице от кожа и кост, скрито в мрак. Колко бойни полета съм извървял? Трябва ли да извървя още едно?“

„Но този път тези тук останаха.“

„Бранители на Портата, ще кажете ли на всички, които идват при вас сега, че всичко това не значеше нищо? Или имате да им дадете нещо? Нещо, повече, отколкото можех аз?“

Вече бяха дошли. Чу скръбно ридание на жена.

И си спомни, че няма по-тъжен звук във всички светове.

Горчив извор, Лера Епар от Имасс, седеше отпуснала гръб на изстиналите тела. Раната ѝ бе превързана, кръвта спряна. Оцелелите обикаляха около нея, някои безцелно, с блуждаещи погледи, други оглеждаха по земята за познати лица.

Видя събратята си. Видя Тел Акаи. Видя К'Чаин Че'Малле и джагътите.

И се загледа след Онос Т'уулан, който ги оставяше всички, тътреше се бавно по равната ивица земя пред стените на пристанищния град, доскорошната столица на империята на Форкрул Ассаил.

Никой от сънародниците ѝ Имасс не извика след него. Никой не го попита къде отива. Беше Първият меч, но беше също тъй и човек.

Изви глава и се загледа в процесията нагоре по обгорените стъпала на Шпила. Принц Брис Бедикт, Араникт, кралица Абрастал, Спакс от гилките на Баргаст, жената жрица на К'Чаин Че'Малле. Единадесетте оцелели Джагът също се отправяха натам.

„Свършило е значи. Трябва да е свършило.“

„Вече има мир. Трябва да е мир — какво друго име за тази ужасна тишина?“

Светлината на деня бавно умираше. Отново заваля дъжд. Но този дъжд бе ясен и чист. Тя затвори очи и го остави да изчисти лицето ѝ.

Онос Т'уулан подмина града и продължи по гола, обрасла с прецип и пирен межда. Денят свършваше, но той беше безразличен към това. Напоената с кръв земя под краката му вече ставаше хлъзгава от новия, истински дъжд.

Слънцето окъпа в злато хоризонта на запад.

А след това, в далечината, Онос Т'уулан видя три фигури и присви очи. Също като него, те сякаш се скитаха без цел. Също като него — изгубени в света. Тръгна към тях.

Дъждът вече отмиваше лепкавата засъхнала кръв от меча в дясната му ръка. Онос го пусна на земята и затича. Сърцето му сякаш се изду в гърдите, нараснало толкова, че клетката на ребрата едва можеше да го удържи.

И те също го видяха. Чу детски викове и те се втурнаха към него, момичето, което не носеше малкия, се понесе напред като на криле. И трите деца плачеха, затичани към него.

Той падна на колене и ги взе в прегръдките си.

Близначките го засипаха с думи. Спасител — воин Оул, — когото изгубили в бурята. Вещица, която ги откраднала... бягството им... а той им обещал, че ще ги намери, но така и не успял и...

Онос Т'уулан вдигна поглед на север — и видя още нещо.

Смътна фигура, която като че ли седеше присвита на земята.

Стана, момичетата го хванаха за ръцете, а момченцето се вкопчи в прасеца му. Той тръгна напред и ги поведе, почти ги повлече със себе си. Момчето измрънка и Сторий се наведе и го взе на ръце. А Онос Т'уулан продължи и стъпките му ставаха все по-бързи.

Не беше възможно. Беше...

А после затича отново.

Тя сигурно го чу или го усети, защото вдигна глава, извърна се и загледа как тича към нея.

Той едва не падна отгоре ѝ, ръцете му я сграбчиха здраво и я надигнаха в прегръдката му.

Хетан ахна.

— Съпруже! Липсваше ми. Не... не знам къде съм. Не знам какво се случи...

— Нищо не се е случило — прошепна ѝ той, а децата пицяха зад тях.

— Онос... пръстите на краката ми...

— Какво?

— Пръстите на краката ми са на някой друг, заклевам се...

Децата се блъснаха в тях.

В далечината напред, на едно възвишение, Онос Т'уулан видя конник. Стъмваше се вече и не можеше да го види ясно.

Но видя как вдигна ръка.

Онос Т'уулан се изправи и отвърна на жеста. „Виждам те, братко.“

„Виждам те.“

24.

Чух гласове наситени със жал
лица видях покрусени от скръб
съзрях прекършени мъже как вдигат се
отново
и гледах как жени си тръгват от малките
гробове
а вие пак ще ми говорите за слабост
и за достойни за презрение провали
пак искате да ми покажете страха си в
целия му блясък
като трофеи бронзови на кухото
завоевание
ала какво спечелихте при идването на
нощта
та да направи вашата решимост тъй
неумолима в сенките
когато най-подир приключили сме със
света
когато вече ни стоим ни падаме нито се
будим от покоя
и чака ни безмълвното незнание?
Чух своя глас наситен с жал
лицето си усетих съкрушено в скръб
прекърших се и тръгнах си от гробовете
и стиснах здраво тази длан на слабостта
провалите познати бяха спътниците ми
лежи в прахта презрението и далеч назад
трофеите от погледа се стапят
нощта лежи напред и ме привлича
защото щом приключа с този свят
в незнанието ще се вслушам в тишината
за да дочакам бъдното

*а ако още търсите
ей тук ме намерете
на мястото преди зората.*

Краят на пътя
Фишер кел Тат

Банашар никога нямаше да я забрави как стоеше до масата.

Мечът в ножницата бе сложен върху разгънатите карти. Единственият запален светилник цедеше немощна светлина и още по-немощни сенки играеха по стените на палатката. Въздухът бе тежък и загръщаше нещата като нова кожа. Малко преди това беше говорила на Лостара Юил с гръб към меча и Банашар не знаеше дали е използвала тези думи преди, и въпросът го глождеше по някакъв странен и загадъчен начин.

Ако бяха думи, повтаряни често от адюнктата, какви трагични истини разкриваха за нея? Но ако не ги беше изричала преди — нито веднъж, — защо тогава ги беше чул като някакво ехо, прозвучало от някое далечно и отдавнашно място?

Лостара се канеше да иде при Ханават, за да сподели с нея дара с раждането на сина ѝ. Очите ѝ бяха зачервени от плач и Банашар разбираше загубата, пред която бяха изправени сега тези жени — бъдещето щеше да им бъде изтръгнато. Не трябваше да е там. Не трябваше да е чул казаното от адюнктата.

— Не е достатъчно да желаем по-добро бъдеще за децата. Не е достатъчно да ги обградим със спокойствие и удобство. Лостара Юил, ако не пожертваме собственото си спокойствие, собственото си удобство, за да направим света на бъдещето по-добър, тогава проклинаме собствените си деца. Оставяме им нещастие, което не са заслужили с нищо. Оставяме им множество ненаучени уроци. Не съм майка, но трябва само да погледна Ханават, за да намеря силата, която ми е нужна.

Думите се бяха врязали в паметта му. Изречени от бездетна жена, те го бяха потресли и смутили повече, отколкото може би щеше да е иначе.

Заради това ли воюваха? Една от множеството причини, разбира се — всъщност той не можеше да проумее напълно как пътят, който бяха избрали, би могъл да послужи на такива стремежи. Не се съмняваше в благородството на мотивите на адюнктата, нито в искреното ѝ състрадание, тласкащо я да се стреми към нещо, което в очите на повечето хора беше буквално непостижимо. Но тук имаше още нещо, нещо, което все още оставаше скрито.

Колко ли големи състрадания се пораждат от тъмен източник? От съкровено място на тайни провали?

След като отпрати Лостара, Тавори отново се обърна към меча, а малко след това Банашар се размърда на скрина с военно снаряжение, на който седеше, стана и се приближи до нея.

— Престанах да бягам, адюнкта.

Тя мълчеше, взряна в оръжието, в очуканата му надраскана ножница.

— Аз... искам да ви благодаря за това... доказателство... — добави с горчива усмивка — за дарбите ви да постигате невъзможното.

— Жрецо — промълви тя. — Чал'Манага — Змията — беше проявление на Д'рек, нали?

Усети, че не може да я погледне в очите, но сви рамене.

— Така мисля. За известно време. Децата ѝ бяха изгубени. В нейните очи поне. А това я е правело също толкова изгубена, предполагам. Трябва да намерят пътя си заедно.

— Тези подробности не ме интересуват — заяви тя по-твърдо. — Банашар, кажи ми. Какво иска тя? Защо е така решена да бъде тук? Ще се опита ли да ми се противопостави?

— Защо мислите, че имам отговори на тези въпроси, адюнкта?

— Защото тя така и не те остави. Трябваше ѝ поне един от поклонниците ѝ да продължи да живее и по някаква неизвестна причина избра теб.

Дося му се отново да седне. Където и да е. Може би на пода дори.

— Адюнкта, казано е, че червей, озовал се в локва ейл, ще се напие и след това ще се удави. Често съм мислил за това и признавам, започнах да подозирам, че всяка локва ще свърши работа, а напиването няма нищо общо с това. Проклетите твари просто се давят. И все пак, колкото и да е странно, без локви червеите изобщо не се появяват.

— Оставихме новото езеро зад себе си, жрецо. Никой не се удави, дори и ти.

— Сега те са просто деца.

— Знам.

Банашар въздъхна и кимна към меча.

— Тя ще го защити, адюнкта.

Тавори затаи дъх, а след това промълви:

— Но... това като нищо може да я убие.

Той кимна. Не намери кураж да отвърне.

— Сигурен ли си в това, Демидрек?

— Деми... Богове на бездната, адюнкта — да не би и теология да изучавате? Тайсхрен беше...

— Ти си последният оцелял жрец на Червея на Есента и почетната титла ти се полага, Банашар.

— Чудесно, но къде са обшитите със злато халати и тежките пръстени?

Зад тях влезе адютант, покашля се и съобщи:

— Адюнкта, три коня са оседлани и ви очакват отвън.

— Благодаря.

Изведнъж Банашар се смрази. Дланите му изстинаха и изтръпнаха, все едно ги бе натопил във ведра с ледена вода.

— Адюнкта... не знаем дали сърцето ще бъде освободено. Ако вие...

— Те ще успеят, Демидрек. Собственото ти божество явно вярва в това.

— Грешите.

Тя го изглежда стъписано.

— Много по-просто е, адюнкта — продължи Банашар. Думите имаха вкус на пепел в устата му. — На Д'рек ѝ е все едно дали Сакатия бог е цял, или не — дали е просто един ломотещ несвързано глупак, или изкормено тяло с огромна дупка в гърдите, все едно. Това, което имате от него, *тя иска да го няма*.

— Но тогава... — Очите ѝ се присвиха.

— Правилно. Послушайте последния ѝ Демидрек, защото той знае кога божеството му е изгубило всякаква вяра.

— Те няма да се провалят — прошепна Тавори и погледът ѝ отново се върна на меча.

— А ако перишите ги предадат? Тогава какво?

Но тя клатеше глава.

— Не разбираш.

— Всичките ни предполагаеми съюзници, адюнкта — достатъчно силни ли са? Достатъчно решителни? Достатъчно упорити? Когато телата започнат да падат, когато кръвта започне да тече... чуите ме, Тавори... трябва да претеглим какво правим — всичко, което правим тук — спрямо вероятността да се провалят.

— Няма да го направя.

— Мислите ли, че не храня уважение към принц Брис Бедикт? Или кралица Абрастал? Но, адюнкта, те удрят там, където Акраст Корвалайн е най-силен! Където ще бъдат най-могъщите Форкрул Ассаил — нито веднъж ли не ви е хрумвало, че съюзниците ви няма да са достатъчно?

Но тя клатеше глава и за миг Банашар изпита гняв. „Нима няма да си нищо повече от дете, запушило ушите си с ръце, защото не му харесва да чуе каквото имам да му кажа?“

— Все още не разбираш, Демидрек. Нито божеството ти, както изглежда.

— Кажете ми тогава. Обяснете ми го! Как, в името на Гуглата, можете да сте сигурна?

— К'Чаин...

— Адюнкта... това е последният дъх на онези проклети същества. Няма значение кой *привидно* ги командва — защото командва Матроната. Матроната *трябва* да командва. Ако види, че твърде много от децата й умират, тя ще ги оттегли. Дължна е! Заради самото оцеляване на вида й!

— Водят ги Геслер и Сторми, Банашар.

— Богове на бездната! Колко точно вярва влагата в усилията на двама разжалвани морски пехотинци?

Погледна го в очите, без да трепне.

— Всичката, която ми е нужна. Е, вярвам, че се наслади на своя миг съмнение. Време е да тръгваме.

Изглежда я продължително. След това се усмихна криво.

— Аз съм Демидрек на Червея на Есента, адюнкта. Може би тя чува чрез мен. Може би, в крайна сметка, можем да дадем на Д'рек урок по вяра.

— Дано — отсече Тавори и взе меча.

Излязоха.

Трите коня чакаха, две от седлата бяха празни. На третото седеше отпуснат... Банашар го погледна и кимна за поздрав.

— Капитане.

— Жрецо — отвърна Фидлър.

Двамата с адюнктата се качиха на конете — измършавелите животни се размърдаха неохотно — и тримата излязоха от малазанския лагер и поеха през степта.

На север.

Не говореха много. Почти никак всъщност. Редуваха галоп и тръс. Зловещи мълни огряваха понякога хоризонта на запад с кървавочервени отблясъци, но над тях Нефритените страници властваха в нощното небе толкова ярки, че заличаваха звездите и хълмистите степи наоколо носеха оттенък на живо зелено, чиято лъжливост дневната светлина разкриваше. Тук от години не бе валил дъжд и копитата на конете мятаха натрошени сухи стръкове трева.

Накрая видяха на хоризонта господстващо над всичко друго самотно възвишение и адюнктата насочи коня си към него. По помалките хълмове, покрай които минаваха, личаха следи от древни лагери — големи камъни, наредени на груби кръгове там, където са били затискани стените на типитата. Хиляда разтега на северозапад теренът се спускаше в широка плитка долина, чийто отсрещен склон бе очертан от ивици скали и балвани, заслони за отдавна измрели стадни зверове, изчезнали също като ловците, които ги бяха гонили.

Банашар усещаше безутешната пустош на това място като сърбеж под кожата си, като пълзящ смут на тленността. „Всичко отминава. Всичките наши привички да правим неща, да виждаме неща, всички тези изгубени начини да се живее. И все пак... ако можех да се върна в онова време, ако можех да застана невидим сред тези хора, нямаше да е по-различно — по-различно вътре в мен... богове, ако можех да обясня това, дори на самия себе си, може би един ден щях да имам правото да се нарека мъдрец.“

„Световите ни са толкова малки. Струват ни се безкрайни само защото умовете ни побират хиляди от тях наведнъж. Но ако спрем да

се движим, ако се задържим на едно място, ако си поемем дъх и огледаме наоколо... всичко си е все същото. Освен някои малки подробности. Изгубените векове не са нито повече, нито по-малко дълбоки от този, в който живеем сега. Мислим си, че всичко е някаква инерция напред, безкрайно оставяне на неща зад нас и посягане напред. Но истината е, че на което и място да се озовем — с всичките му блестящи дарове, — ние просто се движим в кръгове.“

„Иска ми се да заплача от тази мисъл.“

Спряха в подножието на хълма. Склоновете бяха неравни, с оголена ронлива скала под тънката кожа на пръстта, камъкът разпукан и набразден от столетия студ и зной. По-близо към билото се виждаше хаотична гмеж от жълто-бели доломитни канари, по-меките им повърхности бяха нашарени и набраздени с геометрични шарки и непонятни сцени. Сухи дървета и трънливи храсти прерийна роза запълваха пространствата между скалите.

Адюнктата слезе и смъкна кожените си ръкавици.

— Капитане.

Фидлър се смъкна от коня си, Банашар го последва.

Адюнктата ги поведе нагоре по склона. Наближиха разронените скали и Банашар видя избелели парчета човешки кости, изсипани в пукнатини и цепнатини или струпани по скални издатини и в ниши. По тесните лъкатушещи пътеки между скалите ботушите му изскърцваха по лъскави черупки от плодове, а земята бе осеяна с изсъхнали останки от плетени кошове.

Излязоха на билото и видяха, че доломитните камъни оформят груб пръстен, може би десет разтега широк и повече или по-малко равен в центъра. Когато адюнктата мина между два балвана и пристъпи вътре в кръга, ботушът ѝ се хлъзна и тя залитна. Погледна надолу, след това се наведе и вдигна нещо.

Банашар спря до нея.

Беше връх на копие, направен от парче кремък и дълъг почти колкото кама. Целият кръг равна земя бе покрит с хиляди подобни върхове на копия.

— Изоставени, всички непокътнати — измърмори Банашар, щом Фидлър се приближи до тях. — Защо ли?

— Никога не съм могъл да разбирам свещените места — изсумтя капитанът. — Все пак тези сечива са направени красиво. Дори Имасс

щяха да се впечатлят.

— Ето ви моето предположение — каза Банашар. — Открили са технология, която е била твърде успешна. Започнали са да избиват всяко животно, което видят, докато не е останало нищо. Защо? Защото всички сме еднакво глупави, еднакво късогледни, преди хиляда години или сега — все едно. А изкушението да избиваш е като треска. Когато накрая са разбрали какво са направили, когато са започнали да измират от глад, са обвинили сечивата си. И все пак... — Погледна Фидлър. — До ден-дневен си мислим, че ефикасността е нещо добро.

Фидлър въздъхна.

— Понякога си мисля, че сме изобретили войната едва след като са ни свършили животните за убиване.

Адюнктата пусна върха — той се строши на две, щом падна върху събратята си — и пристъпи напред. Остриетата прасяха под всяка нейна стъпка. Когато се озова в самия център, тя се обърна към спътниците си.

— Не е въпрос на святост — каза високо. — Нищо достойно за почитание няма тук, освен може би миналото, което никога вече не може да съществува, а името за това е *носталгия*. Не вярвам и в невинността.

— Тогава защо тук? — попита Банашар.

Но отговори Фидлър:

— Защото е защитимо, жрецо.

— Демидрек? — попита Тавори, вече с едната ръка на дръжката на меч.

Той се огледа, след това пристъпи към един от доломитите. Завихрени шарки, тънки резки като развята коса. Демонски, смътно човешки лица, съставени от ококорени очи и отворени уста, пълни с остри зъби. Въздъхна, после погледна адюнктата и кимна.

— Тя може... Не знам... увила се е около подножието на този хълм като дракон червей от легенда, предполагам.

— С каква цел, Демидрек?

— Сдържане.

— За колко дълго?

„Докато умре.“ Сви рамене.

Адюнкта Тавори го изгледа мълчешком. А след това извади меч. Отатарал.

Острието с ръждивочервения цвят блесна в очите на Банашар и той отстъпи назад.

Фидлър до него изруга тихо.

— Адюнкта... буди се.

— И *ще* призове — прошепна Банашар.

Тавори разчисти с крак земята около себе си, опря в нея върха на меча и натисна с цялата си тежест.

Острието се хлъзна надолу като през пясък и потъна до средата.

Адюнктата отстъпи назад и сякаш се олюля.

Банашар и Фидлър стигнаха едновременно до нея и я задържаха. „Богове, съвсем се е стопила! Кожа и кости!“ Тавори се отпусна в несвяст в ръцете им.

— Тъй — изпъшка Фидлър. — Дай да я измъкнем оттук — намери някое чисто място.

— Не. Ще я отнеса долу при конете — каза Банашар.

— Добре. Ще ида напред да си взема меха. Трябва да й дадем вода.

Банашар вдигна Тавори.

— Фидлър...

— Да — изръмжа той. — Като примряло от глад дете е под тая броня. Когато се свести, жрецо, ще я накараме да яде.

Все едно че каза: „Ще обсадим луната“, абсолютно убеден, че ще направи точно това и ще смъкне долу проклетата луна разбита и в пламъци. „Така мисли един войник. Или поне този проклет морски пехотинец.“

Тръгна по тясната пътека надолу след Фидлър.

Бяха я положили на земята върху опърпан конски чул. Банашар бе развързал и смъкнал шлема ѝ, след което отпусна главата ѝ на протритото седло, което бяха свалили от коня ѝ.

Малко встрани Фидлър палеше огън.

Жрецът взе един мех, намокри вързоп превръзки от походната торба на сапъора и започна внимателно да изтрива потта и мръсотията от челото и толкова простоватото лице на Тавори. Както бе затворила очи, видя детето, което е била някога — сериозно, съсредоточено,

нетърпеливо да порасте. Отмести кичурите сплъстена коса от челото ѝ и погледна през рамо към Фидлър.

— Мислиш ли, че е само умора... Богове на бездната, Фидлър!

Мъжът трошеше Драконовата си колода, цепеше всяка карта с ножа си. Спря и хвърли поглед към жреца.

— Ще получи сготвена храна.

И захвърля подпалките в огъня. Боите изпълниха пламъците със странни цветове.

— Не очакваш да оцелее, нали? — попита Банашар.

— И да очаквам, приключих с това. С всичко.

— Не можеш да се оттеглиш от войниклъка, дори да го искаш.

— Сериозно? Само гледай.

— Какво ще направиш? Ще си купиш ферма и ще почнеш да гледаш зеленчуци ли?

— Богове, не. Твърде много работа е. Никога не съм разбирал войници, дето казват, че ще правят това щом зароят мечовете си. Земята ражда каквото иска да роди — да изкараш целия си живот в борба с това е просто друга проклета война.

— Е, добре. Ще пиеш, ще разказваш стари истории в някоя мръсна кръчма...

— Каквото ти правеше в град Малаз ли?

Банашар се усмихна кисело.

— Тъкмо се канех да те разубеждавам, капитане. Може и да звучи добре оттук — да можеш да си живееш всеки миг без цел, освободен от напрежението. Но запомни го от мен: по-добре скочи от високо — по-бързо е и може би по-малко мизерно.

Фидлър сипа вода в едно котле, сложи го над пламъците и започна да пуска в него парчета сушено месо.

— М-не, нищо толкова... съсипващо. Мислил съм да се захвана с рибарлък.

— Не знаех, че си морски човек.

— В смисъл, с лодка, с въдици и мрежи? Навън по вълните и на дълбокото? Не, не такъв рибарлък, жрецо. Звучи ми като работа, и опасна при това. Не, ще си стоя на брега. За хоби мисля, не за препитание.

Банашар погледна изнуреното лице на Тавори и въздъхна.

— Всички би трябвало да живеем такъв живот. Да правим само каквото ни носи удоволствие, каквото ни възнаграждава по свой си, личен начин.

— Мъдри думи, жрецо. Тази нощ просто си пълен с изненади, а?

Банашар го погледна накриво, но видя усмивката му и се отпусна. Изсумтя:

— Влязох в жречеството да търся мъдрост и чак тогава разбрах, че съм тръгнал в най-грешната посока.

— Благочестието не е това, което уж трябва да е, значи?

— А воюването, Фидлър?

Мъжът бавно се отпусна и заразбърква в котлето с ножа си.

— Имах един приятел някога. Опитва се да предупреди едно нетърпеливо момченце да не се хваща с войнишкия живот.

— А успя ли приятелят ти?

— Все едно дали е успял, или не. Не това е важното.

— А кое е важното?

— Не можеш да отклониш никого от пътя, който си е избрал. Можеш да покажеш, че има много други пътища — толкова можеш — но повече? Хората ще тръгнат накъдето тръгнат.

— Приятелят ти е трябвало да уплаши момчето хубаво. Това е можело да свърши работа.

Фидлър поклати глава.

— Не можеш и да изпиташ чуждия страх, Банашар. Страх го познаваме само когато ни погледне право в очите.

Тавори въздъхна и жрецът я погледна. Беше отворила очи.

— Припаднахте, адюнкта.

— Мечът...

— Свърши се.

Тя понечи да седне.

— Тогава трябва да се махаме.

— Щем, адюнкта — рече Фидлър. — Но първо ще ядем.

Тавори избута ръцете на Банашар и се изправи с усилие.

— Глупак такъв... знаеш ли какво призовава този меч?

— Да. Просто изгорих оная карта обаче.

Банашар почти усети стъписването на адюнктата — като искри, изригнаха във въздуха между тях.

— Току-що я лиши от дар слово, сапъоре — изсумтя жрецът.

— И по-добре. Не може да говори и да яде едновременно. Елате тука, адюнкта, иначе двамата с жреца ще трябва да ви държим и да ви натикаме насила тази яхния в гърлото. Няма да е добре за никой, ако вземете, че припаднете в неподходящ момент, нали?

— Ти... не трябваше да правиш това, Фидлър.

— Спокойно — отвърна той и потупа торбата си. — Спасих един Дом — единствения, който значи нещо за нас тепърва.

— Нашият Дом все още е разделен, капитане.

— Кралят във вериги? Оставете го него — този глупак е твърде зает да подронва трона, на който сам седи. А Рицарят е с нас.

— Сигурен ли си?

— Да. Бъдете спокойна за това.

— Когато този бог се прояви, Фидлър, ще бъде на бойно поле — хиляди души ще захранят появата му. Говорим за бог на война — дойде ли, току-виж изпълнил половината небе.

Фидлър хвърли поглед към Банашар и сви рамене.

— Пази се от клетвата на Тоблакай. — После с нещо като усмивка напълни една калаена купа с яхния и я подаде на адюнктата. — Яжте, скъпа Консорт. Останалите са с нас. Жетваря, Глупака, Седемте... Прокажения... — При тази титла наведе поглед за миг, а после отново вдигна очи и се ухили на Банашар. — Сакатия.

„Сакатия. О. Е, да. Зяпал ме е в лицето през цялото това време, предполагам. Мислел е, че е ужас, онова старо огледално отражение. И изненадващо — беше ужас.“

Докато се хранеха, спомените на Банашар се зареяха назад, към мига в палатката ѝ и думите ѝ, и всичко, което последва.

„Деца, съберете се. Дните на майка ви са изпълнени с грижа. Тя се нуждае от вас. Нуждае се от всички вас.“

Вдигна глава и видя, че Тавори го гледа замислено.

— Банашар, ти ли свали шлема ми? Изтри лицето ми и среса косата ми?

Той наведе очи.

— Да, адюнкта.

Тя издаде някакъв странен звук, след което отрони:

— Съжалявам. Сигурно съм изглеждала ужасно.

„О, Тавори...“

Фидлър изведнъж стана и каза пресипнало:

— Ще оседлая коня ви, адюнкта.

Хедж се загледа в тримата връщащи се в лагера ездаци.

— Бейвдикт, разпредели мунициите.

Алхимикът се обърна и попита стъписано:

— Всичките ли?

— Всичките. И да се снаряжат — вода, малко храна, броня и оръжие, нищо друго.

— Ще ида да кажа на сержантите.

Хедж кимна и тръгна.

Завари Фидлър слязъл от коня пред палатката на адюнктата. Беше сам, забил поглед в земята.

— Идваме с теб — заяви Хедж.

Фидлър вдигна глава и се намръщи.

— Не.

— Подпалвачите на мостове идват с теб — толкова.

— Свършено е, Хедж. Просто остави. — И му обърна гръб.

Но Хедж се пресегна и го завъртя към себе си.

— Вече питах адюнктата — още снощи, щом се досетих какво става. Имаш нужда от мен там, Фидлър. Просто не го знаеш още — не знаеш и половината, но просто трябва да ми се довериш. *Имаш нужда от мен там.*

Фидлър пристъпи към него, лицето му бе потъмняло от гняв.

— Защо? Защо да го правя, мамка му?

Минаващи войници се спряха и ги загледаха.

— Просто го направи! Ако не... заклевам се, Фид — ще прекараш остатъка от живота си отровен от съжаление. Послушай ме! Въпросът не е само за нас, не можеш ли да го разбереш? Трябват ти Подпалвачите на мостове!

Фидлър го бутна с ръце и Хедж залитна.

— Те *не са* Подпалвачи на мостове! Това не е просто едно шибано име! Не можеш просто да вземеш някакви негодни глупаци и да ги наречеш Подпалвачи на мостове!

— Защо не? — отвърна Хедж. — Не бяхме ли и ние точно това? В началото? Млади, ококорени, тъпи и искащи да сме по-добри,

отколкото сме! — Махна към лагера. — Не по-различни от тези Подпалвачи на мостове — не разбираш ли?

— Не тръгвай след мен!

— Не ме слушаш! Аз преминах — върнах се! Нямам избор, проклет да си!

В очите на Фидлър лъснаха сълзи.

— Просто недей.

Хедж поклати глава.

— Казах ти. Никакъв избор, никакъв.

Фидлър го избута от пътя си и тръгна. Хедж не го спря. Огледа се намръщено и отсече:

— Обед е вече — марш да ядете нещо, кръшкачи такива.

После се запъти обратно към лагера на ротата си.

Фидлър сви между две щабни палатки, спря и бавно се смъкна на колене, с ръце на лицето. Трепереше и вече не можеше да сдържи сълзите.

„Ще умрем... не може ли да го разбере? Не мога да го загубя отново... просто не мога.“

Още усещаше раменете на Хедж, когато го блъсна, и виждаше наранения му поглед... „Недей!“ Дланите му щипеха, пареха. Стисна ги в юмруци и задиша дълбоко, с усилие, за да надвие суровата мъка, която заплашваше да го съкруши.

Трябваше вече да отиде при войниците си. Сержантите щяха да са ги подготвили. Да чакат. Морска пехота и тежки, последните. „Още едно нещо само да свършим, а после край. После ни няма.“

„Богове, Хедж, трябваше да умрем в тунелите. Толкова по-лесно и по-бързо. Никакво време за скръб, никакво време белезите от раните да загрубеят така, че да е почти невъзможно да чувстваш каквото и да било.“

„А после ти се появи и ги отвори отново.“

„Уискиджак, Калам, Тротс — няма ги. Защо не остана с тях? Защо не можа просто да ме дочакаш?“

Сълзите се стичаха по лицето и мокреха брадата му. Едва можеше да види кафявата суха трева под себе си.

„Да свършим това. Още само едно нещо — те ще се опитат да ни спрат. Трябва. Трябва да сме готови за тях. Трябва да... аз трябва... да бъда капитан, този, който ги води. Трябва да кажа на войниците си къде да умрат.“

Изтри лицето си и бавно се изправи.

— Богове. Първо адюнктата, а сега — това. — Фидлър въздъхна. — Да го наречем просто лош ден и да приключим. Готов ли си, Фид? Готов ли си за тях? Гледай да си.

И закри.

В пикаенето имаше нещо славно и величествено, реши Коураб, загледан в изящната дъга на струята, ръсеща земята с онзи тъй познат, но неповторим звук.

— Като гледам, май не ти трябва две ръце за това — подхвърли седналата наблизо Смайлс.

— Днес дори на теб ще гледам със съчувствие — отвърна той, след като свърши, а после плю на ръцете си да ги почисти.

— Съчувствие ли? Какво, да не съм някое куцо псе?

Облегнатият на походната си торба Ботъл се изсмя и си спечели мрачен поглед от Смайлс.

— Отиваме някъде да се бием — рече Коураб и се обърна към другите насядали по земята. — Днес всички вие сте моето семейство.

— Кое то обяснява съчувствието — измърмори Корик.

— И ще стоя рамо до рамо с теб, Корик от сетите — каза Коураб.

— Що, да го държиш да не побегне ли? — изсумтя Смайлс.

— Не, защото този път той ще стои с нас. Ще бъде отново войник.

Последва дълго мълчание, а после Корик стана и се отдалечи малко от отделението.

— Демони са се напъхали в мозъка му — рече Кътъл тихо. — Всичкото това шепнене го е побъркало.

— Ето го и сержанта — каза Коураб. — Време е.

Отиде до походната си торба, провери отново ремъците, вдигна арбалета и го огледа с възхита, преди да го затегне за торбата. Преброи стрелите и остана доволен, след като се увери, че все още са дванайсет на брой.

— Стягай се — каза Тар, щом дойде при тях. — Тръгваме на северозапад.

— Та това е почти обратно откъдето дойдохме! — възмути се Смайлс. — Колко далече? Само да ми се мерне пред очите онази проклета пустиня, ще си прережа гърлото.

— Тя вече е голямо езеро, Смайлс — изтъкна Ботъл.

— Трябва да сме там утре до обед — обясни Тар. — Така поне каза капитанът. Вземете храна за два дни и колкото вода можете да носите.

Коураб се почеса по брадата.

— Сержант... редовните също се готвят да вдигат лагера.

— Те тръгват на изток, ефрейтор.

— Кога се срещаме?

Но вместо отговор сержантът само го изглежда рязко и отиде за снаряжението си.

— То мисленето не е като пикаенето, ефрейтор — подметна Смайлс.

„О. Схванах. Не се връщаме.“

— Значи тръгваме към славата.

— Дъх на Гуглата — въздъхна Смайлс.

Но той улови изражението ѝ — бързо прикрито. „Тя е уплашена. Толкова е млада.“

— А ти, Смайлс, ще стоиш от другата ми страна.

Дали не залитна към него? Не можеше да е сигурен, а и тя задържа лицето си наведено, обърна се и се зае с торбата си.

— Пуснала си косата си дълга. Прави те почти хубава.

Кътъл се приближи.

— Ти наистина не знаеш кога да си държиш устата затворена, а, Коураб?

— Строй се — отсече Тар. — Ние ще водим.

Кътъл срещна погледа на сержанта и кимна. Тар се обърна и погледна напред към чакащия Фидлър. Капитанът изглеждаше зле, но издържа погледа на Тар с равнодушно лице, а след това се обърна и закрачи напред.

Маршът им щеше да ги преведе през целия лагер на редовните, по централната, най-широка улица между неравните редове палатки и заслони. Сапърът погледна към небето и отново наведе очи — ярките ивици изглеждаха по-близки отвсякога и го изнервяха.

Кътъл махна на другите в отделението да тръгнат, а после погледна през рамо и видя, че Балм повежда войниците си, а зад тях сержант Ърб. И после останалите. Хелиан, Бадан Грук, Синтър, Гонтай, и тежките, вливащи се в колоната кой където му падне.

Стъпваше зад Шортноус — той имаше навика да се обърква, все едно забравяше към кое отделение е зачислен, но сега беше тук, тътреше се под огромен вързоп навита ризница, оръжия и щит. Тежкият беше вързал кост от пръст на На'Рук на брадата си и тя потропваше на гърдите му, докато вървеше. Осакатената му лява ръка бе овързана с кожени каишки.

Докато крачеха, редовните от двете страни започнаха да се трупат напред като в шпалир, сякаш искаха да погледат в тази проклета от Гуглата тишина минаващите тежки и десантчици. Тревогата му се усили. „Нито дума от тях, нищо. Все едно че сме непознати.“ Когато частта излезе на широката улица, единственият звук идваше от стъпките им — тежкият тропот на ботушите и дрънченето на снаряжение — и го обзе зловещото чувство, че върви през армия от призраци, докато редовните се трупаха от двете страни. Не виждаше ни едно младо лице между зяпачите. „И ни едно кимване, нито кривване на глава дори.“

„Но ние изглеждаме също толкова стари и пребити, нали? Какво виждат те? Какво мислят?“

„Тавори, не ти завиждам за тези войници. Изобщо не мога да ги разгадая. Разбират ли? Проумели ли са го вече?“

„Тръгват на изток — да спрат армията, която Ассаил пращат след нас — да ни спечелят нужното време. Но ако не успеят — ако не могат да забавят кучите синове, — всичко е загубено. Цялата тази проклета работа се разпада.“

„Тръгвате на бой. А ние няма да сме там за вас — за никого от вас. Без юмрука на тежките. Без здравите възли на морската пехота в бойния ред. Тъй че ако тези погледи ни укоряват мълчаливо в измяна, ако мислите, че всичко това е за да ви изоставим, тогава Гуглата да ме вземе...“

Мисълта прекъсна рязко и усиливащият се гняв на Кътъл изведнъж се стопи.

Редовните започнаха да отдават чест, с юмруци на гърдите. Заставаха мирно, в свършени редици от двете страни.

Малкото тихи разговори между десантчиците и тежките заглъхнаха и изведнъж тишината стана потискаща по съвсем друг начин. Кътъл по-скоро усети, отколкото чу как стъпките на ротата започнаха да влизат в ритъм, а в отделението точно пред себе си видя как войниците заоформяха редове по двама зад капитан Фидлър, с Коураб и Тар отпред, Смайлс и Корик зад тях, следвани от Ботъл и Шортноус.

— Просто трябваше да си тек — изръмжа тихо Ботъл, щом закрачи вдясно от него.

— Тогава задръж назад.

— И да го разваля това пак? Даже не помня кога за последен път се намерих на парад — не, задържаме го, сапър, и се надяваме никой да не се препъне в собствените си проклети от Гуглата крака.

— Не го очаквах.

— Мразя го. Гади ми се. Та къде отиваме, викаш?

— Стига си се паникьосвал, сержант.

— А кой в името на Белия чакал си ти, войник?

Кътъл въздъхна.

— Просто марширувай, сержант. Щом минем през това, можем пак да отпуснем. Обещавам.

— Медали ли получаваме, или какво?

„Не. Това е нещо друго. Това е, което адюнктата каза, че няма да стане. Виж тези редовни.“

„Те са свидетелите ни.“

— Видя ли това? — попита Кисуеър.

Синтър — продължаваше да гледа право напред — се намръщи.

— Какво имаш предвид?

— Виденията ти — видя ли нещо такова? А за това, което идва — за утре или вдругиден?

— Не е така.

Сестра й въздъхна.

— Странно. Аз мога да видя какво идва, чак до самия край.

— Не можеш. Просто страхът ти говори.

— И има много да каже.

— Просто спри, Кисуеър.

— Няма. Кажи ми за видение за бъдещето само с нас двете в него. Ето го моето. Носиш бебе на ръце, а напред тича момче. Сутрешното ходене до имперското училище — онова, което строяха, преди да напуснем. А аз имам момиче, което е досущ като мен, само че диво, като предрешен демон. Уморени сме, като всички майки, а аз дебелея. Бърборим за хлапетата, оплакваме се от съпрузите си, мрънкаме колко сме скапани. Горещо е, мухите са се разбръмчали и въздухът мирише на гнил зеленчук. Мъжете. Кога ще свършат с оправянето на покрива, това искаме да знаем, след като вместо да правят нещо полезно, мързеливите гадове по цял ден стоят под навеса и си чоплят носовете. И понеже това не...

— Млъкни, Кисуеър.

И за изумление на Синтър сестра ѝ млъкна.

Първия път ли? Беше момчето на мелничаря Соридо. Онази сутрин се събудих с цици. Отидохме зад старата пристройка на митницата, където бяха изгорили стърнището да опека навъдилата се напаст паяци преди няколко дни и аз вдигнах ризката си и му ги показах.

Как се казваше онова момче? Рилт? Ралит? Очите му се опулиха. Бях откраднала едно шише от къщи. Прасковено бренди. Дъхът ти пламва от него. Помислих, че ще му трябва малко да се отпусне. И добре, че го направих. Тъй че пихме и той си игра с тях.

Насила трябваше да му извадя пишката.

И това беше първият път. Жалко, че нямаше още хиляда, но не стана така. Убиха го след година в дюкяна на баща му — имаше безредици, слухове за нов удар срещу пиратите на Картуул, защото малазанските господари губели приходи от митото или нещо такова.

Не бяха пирати. Това е просто име за хора, които крадат, без да се крият.

Можеше да има други момчета. Десетки. Но кой иска да легне на земята на остров, гъмжащ от убийствени паяци?

*Ралит или Ралт, или както ти беше името, радвам се, че се чукахме, преди да умреш. Радвам се, че получи поне това.
Не е честно, как се нижат просто годините.*

„Обичам те, Хелиан.“ Колко ли трудно можеше да е просто да каже тези думи? Но само от мисълта за тях челюстите на Ърб се стягаха като вързани с тел. Изведнъж се запоти под бронята, сърцето му затупа по-бързо, усети гадене в гърлото си. Никога не беше изглеждала по-добре. Не, не по-добре, беше прекрасна. Защо *той* не беше пиян? Тогава щеше да може да избълва всичко, което искаше да каже, с присъщото за пияниците безсрамие. Но защо тя щеше да го иска тогава? Освен ако не е също толкова пияна. Но сега изобщо не беше. Очите ѝ бяха ясни и изобщо не се затваряха уморено, сякаш най-после бе започнала да вижда нещата и всичката онази отпуснатост се беше махнала от лицето ѝ, и сега можеше сигурно да има всеки мъж, когото си поиска, тъй че защо да си прави труд да поглежда него?

Задържаше погледа си напред и се стараяше да не забелязва всички тези войници от редовната пехота, с техните поздравявания. По-добре беше да се престорят, че изобщо ти няма, че не им обръщат никакво внимание, и можеха да си заминат от тази армия, да направят каквото там трябваше да се направи, и никой нямаше да забележи нищо.

Вниманието го изнервяше, след като единственото внимание, което искаше всъщност, бе от нея. Но ако му го обърнеше, сигурно щеше да се разпадне на парчета.

„Искам да я любя. Само веднъж. Преди да умра. Искам да я държа в ръцете си и да усетя как светът сякаш просто се хлъзга и се намества в правилната си форма и всичко става свършено. Искам да видя всичко това там, в очите ѝ.“

„А щом вдигна поглед... да видя всички тези войници, които ми отдават чест.“

„Не, това не е редно. Не вдигай поглед, Ърб. Чуй се само! Идиот!“

Уидършинс се усети, че крачи до Троутслитър. Не беше очаквал истински военен марш и босите му стъпала в протритите му ботуши бяха ожулени. Винаги беше мразил да се налага да набива пети с всяка стъпка, да усеща как ударите разтърсват гръбнака му, а това, че трябва да вдига коленете си по-високо от обичайното, го уморяваше.

Виждаше му се вече крайт напред, извън проклетия лагер. Щом се махнеха от очите на тия нещастни редовни, дето ги изпращаха толкова официално, можеха да се отпуснат. Забравил беше целия този боклук, първите месеци обучение, преди да успее да се шмугне в морската пехота — където дисциплината не означаваше да маршируваш в крак, да изпъваш рамене и всичките тия говна. Където означаваше да си вършиш работата и да не си хабиш времето с нищо друго.

Помнеше първите офицери, на които се бе натъкнал, как се дразнеха на роти като Мостоваците. „Размъкнати, разхайтени кръшкачи — не можеш да ги вкараш в права редица дори животът им да зависи от това, и по-скоро ще клъцнат гърлата на офицерите си, вместо да изпълнят заповед.“ Е, не съвсем. Ако беше добра заповед, умна заповед, изпълняваха я веднага. Ако беше тъпа заповед, заповед, заради която безсмислено ще загинат войници, изборът беше да не я изпълниш и да те скъсат от бой за неподчинение, или кротко да уредиш трагична злополука на бойното поле.

Подпалвачите на мостове може би бяха най-лошите от цялата пасмина, но бяха и най-добрите също така. Не, на Уидършинс му харесваше, че е в морската пехота, Ловец на кости в традицията на разхайтените им предшественици. Това поне бе сложило край на този вид маршировка.

Петите му вече бяха разранени.

Детсмел не искаше да се сбогува с никого. Дори с Троутслитър, който куцукаше един ред пред него и когото можеше с един-два подбрани лафа да накара да изпищи онзи смях — като ощипана патка. Винаги беше забавно да видиш как някои потръпват, щом го чуят. А Детсмел можеше да го прави колкото си ще.

Доста време бе минало, откакто го чу за последен път, но сега не беше моментът — не и пред всичките тези редовни от двете страни.

„Всички тези мъже и жени, които се сбогуват с нас.“ Дните на Ловците на кости свършваха. Тази изтерзана армия най-сетне можеше да види края на нещата — и той сякаш бе дошъл бърз, неочакван и ужасяващо близък.

„Но не. Преминахме в марш половината свят. Гонихме Вихъра. Излязохме от горящ град. Стояхме срещу свои в град Малаз. Съборихме Ледерийската империя, задържахме На'Рук. Прекосихме пустиня, която не може да се прекоси.“

„Вече знам какво трябва да са изпитвали Подпалвачите на мостове, когато последният от тях е бил разкъсан и стъпкан. Всичката тази история изчезнала, попила червена в земята.“

„У дома — в империята — вече сме забравени. Просто още една армия, задраскана от ведомостите. И така отминават нещата, така нещата просто си отиват. Заминали сме на поход през ръба на света.“

„Не искам да се сбогувам. И искам да чуя безумния смях на Троутслитър. Искам да го чувам отново и отново, и винаги.“

Хедж беше изтеглил своите Подпалвачи на мостове извън северозападната граница на лагера. Докато изчакваше десантчиците и тежките, огледа сбирщината си. Бяха натоварени и само дето не пъшкаха под тежкото снаряжение. „Доста котенца.“

Сержант Ръмджъгс улови погледа му, приближи се, застана до него и кимна към лагера на Ловците на кости.

— Виждали ли сте такова нещо, сър? Кой според вас даде команда за това? Може би лично адюнктата?

Хедж поклати глава.

— Никакви команди, сержант — това дойде от другаде. От самите редовни, войнишката маса и прочие. Признавам, не мислех, че го имат в себе си.

— Сър, чухме слухове, за десантчиците и тежките... че може би няма да искат да сме с тях.

— Все едно е, сержант. Когато се стигне до това, няма да приемаме заповеди дори от адюнктата.

— Но тя не...

— Излъгах — каза Хедж. — Не съм говорил с никого. Това е мое решение. — Погледна я накриво. — Някакъв проблем да имаш с това,

сержант?

А тя се ухили.

Хедж я изглежда.

— Смешно ли ти се струва? Защо?

Тя сви рамене.

— Сър, чухме слухове — други — за нас, че не сме истински Подпалвачи на мостове. Но вие току-що доказахте, че са неверни, нали? Ние не сме на никого — само един на друг и ваши, сър. Излъгахте — ха!

Суитлард зад тях подхвърли:

— Снощи легнах с един безплатно, сър, и знаете ли защо? Когато ме попита на колко съм и казах дващест и шест, той ми повярва. Лъжите са сладки понякога, а?

— Ето ги — каза Хедж.

Фидлър извеждаше бойците си от лагера. Макар и от толкова далече виждаха лицата на морските пехотинци и тежките — пребледнели и мрачни. Не бяха очаквали никакво изпращане. „И не знаят какво да правят с това. Отвърнал ли им е Фидлър с поздрав? Не, едва ли.“

„Фид, виждам те. Също толкова зле си като останалите. Все едно си тръгнал към екзекутора.“

„Ние войниците имаме само една монета, която струва нещо, и тя се нарича уважение. И я кътаме, крием я и няма никой, който би могъл да ни нарече щедри. Не харчим лесно. Но има нещо по-лошо от това да трябва да похарчиш монетата — то е когато някой излезе и ни я хвърли обратно.“

„Ставаме нервни. Извърщаме погледи. Нещо сякаш се прекършва в нас, укоряваме се, а външните не разбират това. Мислят, че трябва да се усмихваме, да махаме с ръка и да стоим гордо. Но не искаме да правим нищо такова, дори когато сме принудени. То е заради всички приятели, които сме оставили зад себе си, на всички онези бойни полета, защото знаем, че те са тези, които заслужават всичкото това уважение.“

„Може да седим върху кралско съкровище от такива монети и пак да останем слепи за тях. Защото някои богатства лепнат на гърлото и ни задавят.“

Щом видя, че Фидлър го погледна, Хедж закрачи към него.

— Не прави това, Фид.

— Кое? Казах ти...

— Не онова. Сега спираш ротата. Строяваш ги с лице към онези редовни. Сега си капитан и те те гледат. Монетата, Фидлър. Връщаш им я.

Капитанът го изгледа продължително.

— Не мислех, че ще е толкова трудно.

— Значи мислеше просто да избягаш?

Фидлър поклати глава.

— Не. Не знаех какво да направя. Не бях сигурен какво искат.

— Не си убеден, че го заслужават, нали?

Капитанът не каза нищо.

— Не сме направени за това двамата с теб, Фид. Ние сме сапъори. Когато съм затруднен с тия неща, просто си помислям: какво щеше да направи Уискиджак? Слушай, онези редовни ти трябва да стоят, трябва да ти спечелят времето, което ти е нужно. Все едно е дали смяташ, че не заслужават едно проклето нещо. *Трябва да им върнеш монетата.*

И понеже Фидлър продължаваше да се колебае, Хедж махна на своите Мостоваци и отново се обърна към него.

— Ние се строяваме, Фид, с лице към лагера — нима просто ще стоиш така, с цялата си сган десантчици и тежки, без да знаеш накъде шибано да гледаш?

— Не — отвърна Фидлър хрипливо. — Хедж... мисля, че... просто обърках стъпката. Това е всичко.

— По-добре сега, отколкото след няколко дни, нали?

Хедж тръгна към отделенията си, а Фидлър подвижна след него:

— Чакай.

Хедж се извърна.

— Какво пък сега?

— Още нещо, което всички трябва да видят, мисля. — И Фидлър пристъпи към него, и протегна ръка.

Хедж я изгледа.

— Мислиш, че това е достатъчно?

— Почвай, идиот.

Хедж се усмихна и сграбчи ръката му под лакътя.

А Фидлър го дръпна в яка прегръдка.

Бадале стоеше на фургона със Садик до нея и гледаше сцената в края на лагера.

— Какво става там, Бадале? — попита Садик.

— На раните им трябва време да зараснат — отвърна тя, загледала в двамата прегърнати мъже, и усети как се изцеди сякаш напрежението от всички страни.

— Те любовници ли са?

— Братя — отвърна тя.

— Онзи с червената брада — ти го нарече татко, Бадале. Защо?

— Това е да си войник. Точно това видях, откакто ги намерихме. Не избираш семейството си и понякога в това семейство има беда, но не избираш.

— Но те са избрали. Избрали са да са войници.

— А след това са застанали лице в лице със смъртта, Садик. Това е кръвната връзка и тя прави възел, който дори смъртта не може да пререже. — „И точно затова другите отдават чест.“ — Скоро — промълви тя, — много скоро ще видим как това семейство се събужда за ярост.

— Но Майка ги отправя онези. Ще ги видим ли някога отново?

— Лесно е, Садик — отвърна тя. — Просто затвори очи.

Поурс бавно отиде до края на лагера, за да може да погледа десантчиците и тежките, които вече се строяваха с лице към редовната пехота. Огледа се за адюнктата, но не я видя. Юмрук Блистиг също го нямаше никакъв. „Човекът, който се опита да ме убие.“

„Нищо по-опасно няма от човек без чувство за хумор.“

Когато Фидлър и Хедж се пуснаха и тръгнаха към ротите си, Фарадан Сорт се приближи до Поурс, а малко след това от другата му страна се озова Юмрук Кайндли.

Поурс въздъхна.

— Юмруци. По ваша заповед ли беше всичко това?

— Ревях заповеди, когато те просто се наредиха тук и ме зарязаха — отвърна Фарадан Сорт. — Гадни са като морската пехота тия редовни.

— Много скоро ще видим дали е така — рече Кайндли. — Старши сержант лейтенант Поурс, оправи ли се?

— Малко допълнително лечение се оказа възможно, щом излязохме от пустинята. На крака съм, както виждате, сър.

— Вроденият ти мързел трябва да се избие обаче.

— Да, сър.

— Съгласен ли си с мен, старши сержант лейтенант Поурс?

— Винаги съм съгласен с вас, сър.

— О, хайде стига, двамата — каза Фарадан Сорт. — Ще ни отдават чест.

Всички редовни се бяха струпали от тази страна на лагера в безредно множество. Някаква отпуснатост имаше в тях и на Поурс това му се стори... необичайно, сякаш цялата военна структура, цялата й скованост и маниерност изведнъж бяха престанали да са от значение. Редовните вече не стояха мирно, а само гледаха, като най-обикновена тълпа, струпана на пристанището да гледа тръгваща от залива флотилия, как капитан Фидлър застана пред морските си пехотинци, с лице към всички тях. Вдигна ръка да отдаде чест, задържа я за миг, докато войниците му направят същото, и след това я пусна.

И толкова. Никакъв ответен жест от редовните.

— Старият номер с монетата, а? — изсумтя Поурс.

— Да — отвърна пресипнало Кайндли. Покашля се и продължи: — Тази традиция се роди в равнината на сетите, от безкрайните братоубийствени войни между конните кланове. Честни сблъсъци, завършвали с размяна на трофейни монети. — Помълча няколко дъха и въздъхна. — Гребените на сетите са изделия на изкуството. Еленов или бичи рог, излъскан до блясък...

— Усещам нов пристъп на мързел, сър. Не е ли време да ми заповядате да направя нещо?

Кайндли примига и се извърна към него. После го хвана за рамото и го разтърси.

— Не днес.

И тръгна обратно към лагера.

Фарадан Сорт се задържа до него още малко.

— Ако трябваше да избира син, Поурс...

— Вече се отказаха от мен веднъж, Юмрук, а и каквото и да си мислите, не ламтя за наказание.

Тя го изглежда.

— Той се сбогува с теб.

— Знам какво направи — сопна се Поурс, потръпна и някак много бързо ѝ обърна гръб. Когато тя посегна да го хване за рамото, той се дръпна. Заболя го в гърдите и от двата жеста, но тази болка последните дни бе добре дошла. Задържаше настрана другото.

„Забравих да му благодаря. Детсмел. А вече е много късно. А и Кайндли ми се е размекнал. Къде е забавното в това?“

— Върни се при фургона си — каза Фарадан Сорт. — Ще заделя три отделения за впряговете.

„Няма тежки вече.“

— По-добре да са четири, Юмрук.

— Разбирам, че няма да ни се наложи да ходим далече днес.

Той я погледна през рамо.

— Сериозно? Значи е обявила целта?

— Да.

— И?

— Търсим удобен терен за бой.

Поурс помисли няколко мига.

— Значи знаят, че сме тук.

— Да, лейтенант. И са тръгнали да ни срещнат.

Той погледна към отдалечаващата се колона десантчици и тежки. „Тогава... какво правят те? Пада ми се, след като лежах полумъртъв дни наред, а после Шортхенд ме хранеше с лъжица и чаках поне дума да чуя от него. Само една думичка. Нещо повече от това просто да зяпам в празното — което е най-лошият начин да му свършат дните на човек.“

„А сега не знам какво в името на Гуглата става. Точно аз, от всички.“

Редовните вече вдигаха лагера. Всичко се събираше за поход, без дума да се изрече. Не помнеше да е виждал толкова безмълвна армия.

— Юмрук.

— Да?

— Ще се бият ли?

Тя пристъпи към него и го изглежда ледено.

— Не задаваш такъв въпрос, Поурс. Нито дума повече. Ясна ли съм?

— Да, Юмрук. Просто не искам да съм единственият, който ще извади меча си, нищо повече.

— Не си в състояние за това.

— Тази подробност едва ли е от значение, Юмрук.

Тя изкриви лице и се обърна.

— Прав си, не е.

Тръгна обратно към лагера и Поурс се загледа мълчаливо след нея.

„Освен това мечът може да ми потрябва. Ако Блистиг е наблизо. Бездруго няма да е от полза в свадата — тъкмо обратното. Но ще избира съвършения момент. Всичко е до избора на точния момент. Целият живот е в избора на момента, а винаги съм имал талант в това, нали?“

„Общо взето съм добър тип. Направих кариера, като избягвах кръвта, боя и всички други неприятни неща. Предизвикателството беше да ги отбягвам точно докато съм в армията. Но... не е толкова трудно, колкото изглежда.“

„Все едно. Не че ме е страх от войната. Хаосът не ми харесва. Гребените на Кайндли... виж, тях ги разбирам. Този човек мога да го разбера. Дълбоко. А това, че бях единственият му своеволен гребен, колко съвършено беше!“

„Добър тип, общо взето, както казах. Но Блистиг се опита да ме убие заради няколко празни бурета.“

„Вече не ми харесва да съм добър.“

— Адюнктата желае да ви види, Юмрук — каза Лостара Юил.

Блистиг вдигна глава, видя погледа в очите ѝ и реши да го пренебрегне. Изсумтя и се изправи, както седеше сред изоставена лагерна екипировка.

Последва я през лагера, без да обръща много внимание на приготовленията наоколо. Тези редовни ги биваше с всевъзможните движения в края на краищата и сигурно бяха изминали повече левги, откакто ги бяха сформирали, от повечето хора през целия им живот. Но това не нащърбяваше ножницата на меча, нали? При целия им професионализъм — внезапно преоткрит след чудото с кръвта вместо вода, и не просто преоткрит, а наново изобретен с толкова ревностна

дисциплина, че граничеше с маниакалност — тези редовни изглеждаха крехки и безпомощни в очите на Блистиг.

Щяха да се разпаднат пред врага още преди първия намек за натиск. Видял ги беше как се подредиха от двете страни на пътя на морските пехотинци и тежките. Видял беше жалкото им отдаване на чест. Биваше ги в жестовете тия войници, но лицата им бяха празни. Приличаха на мъртъвци. Всеки мъж и всяка жена.

Стигнаха до палатката на адюнктата и Лостара спря и го подкани да влезе.

Той мина покрай нея и пристъпи вътре.

Само предното помещение още стоеше — вече бяха измъкнали колчетата на задния край на палатката и тя висеше зад Тавори като дебела нагъната завеса. Никой друг нямаше вътре, дори самодоволно хилещия се жрец го нямаше, а Лостара Юил бе останала навън.

— Какво има, адюнкта? Трябва да надзиравам бойците, ако искате да сме готови и тръгнали преди обед.

— Юмрук Блистиг, поставям ви да командвате центъра. Юмрук Кайндли ще бъде от дясната ви страна, а Юмрук Фарадан Сорт отляво. Боен водач Гал ще държи хундрилите в резерв, с леката пехота и стрелците.

Той я зяпна я стъписан.

— Описвате разположение за битка. Но никаква битка няма да има. Ще бъде бягство. Ще бъдем изправени срещу Форкрул Ассаил — а вие взехте, че си оставихте меча. Магията им ще ни съкруши.

Тя го гледаше неумолимо.

— Вие ще държите центъра, Юмрук. Това е единствената ви задача в предстоящото сражение. Ще бъдете атакувани от обикновени войници — колансийци — редовна армия. Очаквайте да бъдат високо дисциплинирани и добре обучени. Ако има тежка пехота сред врага, бъдете сигурен, че ще ударят по вашата позиция. Няма да отстъпвате нито крачка, ясно ли е?

Блистиг смъкна шлема си. Помисли да го запокити по нея. Вместо това прокара длан по оредялата си коса. „Мога да я убия. Още сега, тук, в тази палатка. Но тя пак купи душите им, нали? Изобщо няма да се измъкна жив. По-добре да изчакам, да намеря по-удобен момент. Но пък кого се опитвам да излъжа?“

— Поставите ли ме там, адюнкта, ще ми забият нож в гърба още преди колансийците да се покажат на хоризонта.

Погледът ѝ го накара да се зачуди доколко е отгатнала мислите му. Дали знаеше колко близо е до това да бъде убита и просто не ѝ пукаше достатъчно, за да изпита страх?

— Юмрук, в Ейрън бях посъветвана да ви оставя за командващ градския гарнизон. Всъщност говореше се да ви повишат за градски Юмрук и ако това беше станало, възможно бе след това да ви препоръчат за Висш юмрук, командващ целия Седем града. Разбирам, че това, което описах току-що, щеше напълно да ви е устроило. Поне до следващото въстание.

— Какъв е смисълът на това, адюнкта? — попита с хриплив глас Блистиг.

— Само че вашите застъпници — офицерите и влиятелните особи в Ейрън — не можеха да видят на един разтег извън градските стени. Не можеха да си представят, че джисталецът Малик Рел няма да гние до края на живота си в килия в тъмницата или че главата му няма да бъде набучена на пика над главната порта. С други думи, нямаха никакво понятие за мащабите на влиянието му, как вече бе корумпирал Нокътя или че агентите му още тогава бяха стигнали почти на ръка разстояние до трона на Ласийн.

— Още повече — продължи тя, без да откъсва очи от него, — че омразата му към вас и... измяната ви при Ейрън, след падането на Колтейн, до голяма степен гарантираха евентуалното ви убийство. Може и да сте в неведение, че между Падането и моето пристигане в града бяха направени три опита за покушение върху живота ви. И трите успешно предотвратени, с цената на ценни агенти.

— Прехвърлянето ви под моя команда всъщност беше единственият начин да ви опазя жив, Юмрук Блистиг. Четвъртия път животът ви бе спасен в град Малаз. Ако не бяхме успели да се изтръгнем, щяхте да бъдете арестуван и екзекутиран. Значи, може да предпочетете да вярвате, че съм предприела тези усилия, защото ви ценя като командир, и да сте уверен, че и до ден-дневен оставам впечатлена и се възхищавам на бързия ви ум и решителност, когато отказхте да предадете Ейрън на бунтовниците. Но това не беше основната причина да спася живота ви. Малик Рел, Висш юмрук Корболо Дом и техните интереси щяха да наложат събитията в Ейрън

да се преразгледат — обявяването извън закона и наказанието на уикците бе само началото. — Направи кратка, съвсем кратка пауза. — Юмрук Блистиг, малцина знаят истината за онези събития. Аз ви спасих, за да запазя тази истина жива.

Мълча дълго след тази реч. Отчасти му се искаше да не повярва на нито една дума, искаше му се да я нарече лъжкиня и дори егоистка. Но... какъв личен интерес можеше да има във всичко това? Поставяше го да командва центъра — вероятно срещу тежка пехота — сред малазански войници, които го презираха. Беше спасила живота му само за да го захвърли сега — и как в това изобщо можеше да има някаква логика?

— Адюнкта, очаквате ли да ви благодаря?

— Единственото очакване, което е от някаква важност, Юмрук, засяга командването на центъра по най-добрия възможен начин.

— Няма да ми се подчинят.

— Ще се подчинят.

— Защо?

— Защото няма да има никой друг.

„Никой друг?!“

— Къде ще сте вие, адюнкта?

— Ще се противопоставям на Форкрул Ассаил и тяхната магия. Ще се боря със силата на волята им. Ще им преча да стигнат до моите войници.

— Ни вие вече не разполагате с проклетия си меч!

— Носенето на такова оръжие има остатъчно въздействие, Юмрук. Все едно, това не е ваша грижа.

— Освен ако не се провалите. *Когато* се провалите.

— Дори и тогава, Юмрук.

Той присви очи.

— Това може да се получи само ако ги отнесете с вас. Това ли е планът, адюнкта? Една последна жертва за армия, която дори не ви обича? Която не иска да е тук? Която дори не знае за какво трябва да се бие? А после очаквате от мен и от другите Юмруци да ги задържим на място? Когато умрете?

Тя кривна глава.

— Сам си противоречиш.

Блистиг махна презрително, сякаш посичаше въздуха.

Тавори като че ли леко трепна, но тонът, с който изрече следващите думи, опроверга впечатлението му.

— Поддържай права линия с фланговете, Юмрук.

— Ще ни наскат на парчета.

Тя се обърна и посегна за кожените си ръкавици.

— В такъв случай, Юмрук, постарайте се да умрете бавно.

Той излезе, без да си прави труд да отдава чест.

„Три осуетени опита за покушение върху живота ми? Корумпиран Нокът?“

„Тогава кой ги е осуетил?“

Банашар стоеше на двайсетина крачки от палатката ѝ. Искаше му се да е като тежък камък в потока, място, където да стъпиш и да намериш един-два мига покой. Но беше като безжизнен остров, докато Лостара Юил не дойде и не го дръпна за ръката. Хенар Вигълф се хилеше отстрани.

— Какво искаш? — сопна се Банашар: току-що бе видял Блистиг да излиза от палатката на Тавори, крачеше като безжизнен Т’лан Имасс, и бе помислил отново да иде при адюнктата и да види какво ще може да изкопчи за разигралото се между нея и Юмрука. Но Лостара го задържа упорито.

Там, напред, стоеше малка група офицери. Сканароу. Рутан Гъд, Рабанд и Фарадан Сорт.

Банашар се опита да издърпа ръката си.

— Все забравяш, аз всъщност не съм в тази армия.

— Последният ни разговор — каза Лостара. — Вземи го на подигравка или на сериозно, както ти харесва, жрецо. Но ще стане и ти ще участваш.

— Защо?

Стигнаха при другите. Банашар видя изписаното на лицата им очакване и му се дося да се скрие зад щит.

Рутан Гъд се почеса по брадата и заговори пръв:

— Жрецо. На всички ни дадоха заповедите. Ще бъдеш ли до адюнктата през всичко това?

„Всичко кое? Умирането?“

— Не знам. Съмнявам се.

— Защо? — попита Фарадан Сорт с рязък, обвинителен тон.
Той сви рамене.

— Очаквам, че ще се бие. Рано или късно.

В последвалата тишина Лостара Юил се покашля и каза:

— Тя заповяда на мен, на Хенар и Рутан Гъд да сме до нея през цялото време.

— Обяснимо е — каза Банашар.

— Защото са Форкрул Ассаил, нали? — попита Лостара.

Банашар само сви рамене.

— Меча ѝ го няма — каза Фарадан Сорт. — Как очаква да се защити срещу магията на Ассаил?

— Не знам.

Рабанд изтърси груба ругатня и изглеждаше готов да си тръгне, но Сканароу му поклати глава заканащо и той притихна намръщен.

Лостара улови погледа на Банашар и той видя страха в очите ѝ.

— Жрецо, не мисля, че ще успее отново с Танца на Сянката. Не и както стана преди. Ако тя очаква такова нещо от мен срещу Форкрул Ассаил...

— Капитане, не знам какво очаква — отвърна тихо Банашар. — Двамата с Рутан Гъд показахте изключителни способности. Дали затова ви иска до себе си? Предполагам, че е това, а в мига на най-голяма нужда ще погледне ли към вас? Защо не?

— Не мога да го направя отново!

Банашар се обърна към Рутан Гъд.

— А вие, капитане? Обсебен сте от същите колебания, нали? Или дарът на Ездачите на бурята ще се съживи отново, за да ви защити?

— Адюнктата явно го вярва — отвърна той.

— Казахте ли ѝ, че няма да стане, капитане?

— Сложно е.

— Не сте ли точно затова тук? — попита Банашар. — Не беше ли това причината за техния дар?

Другите вече гледаха Рутан Гъд. Това явно не му харесваше.

— Зависи. Никой не е сигурен в тези неща. Знаеха ли какво е скрито в Коланси? Може би. Интересува ли ги... освобождението?

— Едва ли — изръмжа Фарадан Сорт, вече с ръка на меча си.

Рутан Гъд се усмихна кисело.

— Подозирах, че имаш сериозна причина да се отречеш от Стената, Сорт.

— Сражавах се на един разтег от Греймейн.

Рутан Гъд кимна, но си замълча.

— Това не е честно! — изсъска Лостара Юил. — Рутан... страх ли те е да използваш онова, което са ти дали Ездачите на бурята?

— Ездачите на бурята не са склонни към компромиси — каза Банашар, след като стана ясно, че Рутан Гъд няма намерение да отговаря. — Капитанът усеща несигурността в това, което предстои. И риска от провал. Предчувства, че силата на Ездачите на бурята, ако бъде отприщана, ще заключи, че въпросният риск е твърде голям — с твърде много за губене в случай, че планът на адюнктата се провали.

— Рутан — каза Лостара, — ти не *владееш ли* тази сила?

Той се намръщи и отвърна:

— Запитай се същото за Танца на Сянката, Лостара Юил.

— Но това е волята на бог!

— А на кого служат Ездачите на бурята? Знае ли някой изобщо? Ти, Фарадан? Дали са неразумни, безчувствени същества? Ти си стояла на Стената. Кажи й — кажи й какво си видяла със собствените си очи.

— Те имат цел — отвърна замислено Фарадан Сорт. — Неудържим подтик. Повече от това не мога да кажа.

— Това не ни води доникъде — каза Рабанд. — Фактът е следният: двамата с теб, Сканароу, командваме ротите си. Има ли нещо повече, което трябва да знаем? Тогава предлагам да се върнем при бойците си и да оставим тази дискусия на по-старшите от нас.

Хвана я за ръката и я задърпа след себе си. Сканароу погледна през рамо към Рутан Гъд, но той или не забеляза, или се престори, че не вижда съкрушителната тъга на лицето й.

Фарадан Сорт въздъхна и издърпа ръкавиците от колана си.

— Сбогом, капитани.

Жрецът вдигна очи към утринното небе и примижа към Нефритените странници. „Още по-близо са. Имаме само ден или два. Не повече, със сигурност.“

— Котилъон ми се закле, че никога повече няма да ме обсеби — каза Лостара Юил.

Банашар я погледна питащо.

— Твърде изкусително е, предполагам?

— Даденото, както и взетото, жрецо.

Той кимна разбиращо.

— Очаквах да преживея всичко това — каза Рутан Гъд. — Вече не съм толкова сигурен.

— Значи знаеш как се чувстваме останалите — сопна се Лостара Юил.

Но той просто се обърна към Банашар.

— Щом няма да си с нея, жрецо, къде ще си тогава? Каква е причината да си тук.

— Има един въпрос, който ме терзае — отвърна Банашар, надмогвайки звука на първите рогове, сигнал колоната да се строи за поход. — Как един смъртен надвива бог? Случвало ли се е изобщо досега? Нарушаван ли е старият ред? Или това е просто... особено обстоятелство? Изключителен момент в цялата история?

— Нима си спечелил Червея на Есента за каузата ѝ, жрецо? — попита Лостара.

Банашар се намръщи, изгледа я, след което се обърна към Рутан Гъд.

— Изглеждате стъписани. От това, че някак в мен се е намерила такава сила? Или от самата идея, че това, което правим на този тленен свят — с живота си, с волята си, — би могло да накара един бог да коленичи пред нас? — Поклати глава. — Но и двамата ме разбрахте погрешно. Изобщо не говорех за себе си. Не мога да се наложа над бог дори и да съм последният жрец в Дома на този бог. Не разбирате ли? Тя е. *Тя го направи*. Не аз.

— Тя говори с твоя бог?

Банашар изсумтя.

— Не, Лостара. Тя рядко изобщо говори — точно ти от всички би трябвало вече да го знаеш. Не. Тя просто отказа да се отклони от пътя си и само с това смири боговете. Разбирате ли ме? *Смири ги*.

Рутан Гъд поклати глава.

— Боговете са твърде арогантни, за да бъдат смирени.

— Преди година, докато лежах пьян на нара си, щях да се съглася с теб, капитане. Тъй че кажи ми сега, ще се биеш ли за нея?

Рутан Гъд го изгледа с присвити очи, а след това промълви:

— С цялото си сърце.

Лостара изхлипа сподавено.

Ловците на кости се строиха в колона. Останала сама по изрична заповед, адюнктата яхна коня си и остана неподвижна на него, докато и последният фургон не изтрополи напред, а след това обърна коня на запад.

Виждаше утъпканата диря, оставена от морската пехота и тежките, леко извита на север, но все пак в западна посока. Вече не се виждаха, потънали в измамните гънки на равнината. Ръката ѝ забърса празната ножница на хълбока ѝ и се отдръпна. Тя намести каишката на шлема си, след това огледа захабената си, многократно кърпена малазанска униформа. Тъмночервеното бе избледняло, сивото — станало бяло на места. Кожата на ръкавиците беше напукана и зацапана от пот и засъхнала сол. Брънките на бронята, предпазваща бедрата ѝ, бяха протрили тук-там подплатата.

Прокара ръце по връзките на тежкото черно наметало, за да провери дали са затегнати добре. След това избута с ръка измъкналите се кичури рядка коса от страните си.

Обърна коня си и го подкара в бавен тръс.

Докато подминаваше колоната от дясната страна, гледаше право напред.

Войниците я изпращаха с поглед.

Нито една окуражителна дума, нито един жест, нито един въпрос — само тропот на ботуши и дрънчене на броня.

Яздеше изправена и се придвижваше бавно към челото на колоната. И от всички пътувания, които бе предприемала, от самото начало, това — от тила на колоната до челото ѝ — бе най-дългото, което изминаваше. И както винаги, изминаваше го сама.

Яхнали костенобели джагски коне, тримата Форкрул Ассаил спряха на една трета левга от армиите си. В умовете си чуваха далечен грохот и знаеха, че щурмът срещу Великия шпил е започнал. Но Акраст Корвалайн тръпнеше от ударите на чужда магия, древна и нова, тъй че подробностите им убягваха. Тревогата, понесла се между тях, беше, уви, осезаема.

— Няма значение — заяви брат Възвишеност. — Имаме пред себе си изрична задача и в това ще надделеem. Окаже ли се, че трябва да се върнем, за да спечелим отново Олтара на Съда, ще го сторим.

Сестра Свобода заговори:

— Братя, усещам три заплахи пред нас, но една от тях няма да ни достигне навреме, за да повлияе на предстоящото сражение, така че за момента можем да я пренебрегнем. Това, което ме безпокои обаче, е по-малкият от двата елемента пред нас. Ясно е, че имат специфично намерение, а главната сила, която идва към нас, цели да блокира настъплението ни. От това заключавам, че целта на по-малката сила е от съдбоносна важност.

Брат Възвишеност кимна замислено.

— Какво предлагаш, сестро?

— Всеки от нас притежава армия, братя. Ако сетивата ми са точни — а ви уверявам, че са, — всеки от нас сам надвишава по мощ главната сила пред нас. Но предвид това, че врагът ни вероятно е трудно преодолим по начин, който все още не сме осъзнали — все пак успяха да прекосят Стъклената пустиня, — съветвам да отделим две армии за тяхното унищожаване. Третата, може би твоята, брат Гроб, се отправя с бърз ход да догони по-малката сила — и да предотврати онова, което са замислили да направят.

— А тази малка сила — рече брат Гроб с тънкия си глас — бяга на северозапад, нали?

— Едва ли е точно бягство — отвърна сестра Свобода и се намръщи. — Продължавам да усещам известна самоувереност у теб, брат Гроб, може би малко прекалена предвид обстоятелствата.

По-старият Чист изсумтя.

— Ще се изправим срещу хора. Дотук, през всичките ми хиляди години живот, тези същества все още не са ме впечатлявали.

— При все това те умолявам да влезеш в бой с увереност, смекчена с предпазливост, братко.

— Ще бъда подobaващо изряден в изпълнението на мисията си, сестра Свобода. Ще, догоня тази шепа хора и ще ги унищожа.

— Думите ти ме успокояват — отвърна тя. — Брат Възвишеност, ще приема с охота съображенията ти по предстоящия проблем, тъй както и на брат Гроб. Този трети елемент — тъй смущаващо ефикасен срещу северните ни сили — е, както казах, твърде отдалечен, за да

повлияе на сраженията, които предвиждаме. Съществува обаче нищожният риск — след като е известно, че определени части от тях са мобилни — да не пресрещнат брат Гроб, ако той поведе силите си на север отгук в опит да стигне колкото може по-бързо до целта си. Виждате ли, инстинктите ми подсказват, че противникът на брат Гроб — въпреки жалката си численост — е всъщност най-опасният елемент пред нас.

— Разбрано, сестра Свобода. В такъв случай бих ли могъл да предложа следното? Брат Гроб да раздели армията си въз основа на скоростта на придвижване. Лично да поведе леката си и средна пехота не на северозапад, а на югозапад, като заобиколи силата, с която ти и аз ще влезем в бой, а след това да удари право на север зад въпросния враг. В същото време тежката му пехота взима по-късия северозападен маршрут — бидейки тежка пехота, те могат успешно да устоят на набезите на конница, в случай че стане неочакваното. Предвождан от най-чистите Разводнени, елементът на тежката пехота може да координира пристигането им до целта да съвпадне с това на частите с брат Гроб, след като елементарна комуникация би трябвало да е възможна.

Сестра Свобода се обърна към брат Гроб.

— Устройва ли те това, брате?

— Леките и средни елементи съставят малко над две хиляди войници — в моята сила винаги е преобладавала тежката пехота, след като първоначално бе организирана за обсади и позиционни сражения. Сестра Свобода, колко точно е преценката ви за състава на тази помалка вражеска сила?

— Не повече от сто, смятам, брат Гроб.

— Е. — Той се усмихна. — Две хиляди срещу сто. Ще ми простите ли двамата за леката увереност предвид това съотношение?

— След като сме сигурни — отвърна брат Възвишеност, — че няма никакъв проход или други подобни особености на терена, където да бъдат изтласкани атакуващите, не мога да не споделя увереността ти, брате Гроб. В най-добрия случай врагът ще защитава някой хълм — може би една от древните могили на Елан — и така ще може да бъде атакуван от всички страни. И, разбира се, дори леките и средни сили да се провалят, отрядите на тежката пехота ще се присъединят към вас и с това ще подсилят следващите атаки. Предвид всичко това вярвам,

че успешно решихме проблема с по-малката вражеска сила. — Възвишеност се обърна към Свобода. — Само сто, казваш? Може би са дезертьори?

— Възможно е — съгласи се тя. — Но все пак инстинктите ми подсказват друго.

— Със страст?

Тя го погледна.

— Да, брат Възвишеност, със страст.

— Тогава, ако позволите — рече Възвишеност, — може би трябва да обсъдим друг повод за загриженост. Третата сила, която толкова упорито се противопостави на усилията ни да я съкрुшим или дори задържим, сега се придвижва с ясното намерение да се включи в битката — въпреки че, както казваш, сестро, ще дойдат твърде късно. Съображенията ми са следните: би било прекалено да си представим, че тук не е имало никакво координиране. Първо, завладяна е най-силната крепост в Естобанси, с което е застрашен нашият север, и, по-важното, нашият основен източник на храна, след като провинцията на долината е най-плодородната. Ние реагираме, като изпращаме армии срещу тях, само за да бъдат съкрушени. Сега, според това, което успяваме да доловим от сестра Благоговение и брат Усърдие, при Шпила два отделни елемента са влезли в бой с нас от юг. И ние, разбира се, сега тръгваме, за да блокираме нахлуване от запад. Доколкото знаем, чужда флотилия в момента влиза в залива Коланси. — Изглежда мълчаливо израженията им и бавно кимна. — Това е било добре планирано, не сте ли съгласни? Първоначалната му цел, да раздробии активните ни армии, вече е постигната. Във всеки отделен случай ние сме принудени да реагираме, вместо да държим инициативата.

— Вещо върховно командване значи — каза сестра Свобода.

Но брат Възвишеност поклати глава.

— Всъщност в това се долавя голяма стратегия и също както твоите инстинкти говорят със страст за проблема с по-малката сила, сестра Свобода, така и моите инстинкти крещат, че това нашествие — тази стратегия и всеки един отделен тактически ход — е всъщност продукт на една-единствена индивидуална воля. — Кимна към брат Гроб. — Приемам преценката ти за хората като цяло. Но не е ли вярно също така че, в редки случаи, от множеството на посредствеността,

каквато е човечеството, се издига личност с изключителна визия, съчетана с волята за постигане на тази визия, която личност излъчва внушително присъствие. Личност, която оформя хода на историята.

— Харизматични тираны имаш предвид — изсумтя брат Гроб. — Всъщност те наистина се появяват от време на време, горят ярко и гибелно и също така бързо биват отхвърляни. Такива индивиди сред хората са неизбежно самопожарени и при все че може да оформят историята, това оформяне най-често е породено от страстта на въпросния тиран към унищожение. Брат Възвишеност, възможно е да сме изправени пред такава личност, която стои зад всичко това. Но важно ли е в крайна сметка? И не гарантира ли тъкмо тази необузdana амбиция края на глупака? Бих вметнал, с немалка доза насмешка, че ние сега представляваме доказателството за тази фатална самонадеяност от страна на въпросния тиран. — Обърна се към сестра Свобода. — Не потвърди ли ти, че северната заплаха е твърде далечна? Това грандиозно осъществяване на координирани нашествия всъщност се провали.

— Възможно е да е както твърдиш — отстъпи брат Възвишеност. — Но ако очите ни ни лъжат? Ако това, което виждаме, всъщност се окаже точно каквото противникът ни иска да видим?

— Тук си твърде великодушен в преценката си за врага — увери го сестра Свобода. — Това е провал в разчета на времето, може би ускорен от факта, че засякохме заплахата от запад почти в мига, в който излязоха от Стъклената пустиня, и вече сме в идеална позиция да ги ударим без забавяне.

— Приемам мъдростта в думите ти, сестро.

— Няма да те укоря, братко, за това, че се вслушваш в инстинктите си. Въпреки че, както знаем, ако бъдат оставени необуздени, инстинктите имат навика да подбуждат паника — след като са извън контрола на интелекта, преди всичко, то пътят им към страха е най-кратък.

Тримата Форкрул Ассаил замълчаха, всеки потънал в собствените си мисли.

А след това сестра Свобода заяви:

— Ще се опитам да заробя войниците, които се изправят срещу нас. Може да се окажат полезни.

— Но не и стоте, които аз ще ударя — каза брат Гроб.

— Тях не — съгласи се тя. — Убий ги всички, братко.

Бен Адефон Делат дръпна юздите толкова силно, че копитата на коня му се хлъзнаха по сухата трева.

Калам изруга, обърна коня си и животното се олюля под него от изтощение. Изглежда с яд приятеля си.

— Сега пък какво, Бързак?

Но чародеят вдигна ръка и поклати мълчаливо глава.

Калам се отпусна в седлото, разкърши схванатия си гръб и се огледа, но не видя нищо освен пуста, осеяна с ниски хълмове равнина. Зеленикавият блясък от нефритените резки в небето придаваше болезнен вид на света, но той вече бе започнал да свиква с това.

— Остави адюнктата — каза Бързия Бен.

Калам го изгледа стъписано.

— Какво? Брат й...

— Знам... Мислиш ли, че беше лесно? Усетих отдръпването им един от друг. Мислих за това цяла сутрин. Знам защо Гъноуз иска да я намерим — знам защо ни изпрати напред. Но не е добре, Калам. Съжалявам. Не е добре.

Убиецът го изгледа втрещено, след това се изплю, за да махне вкуса на пепел от устата си.

— Тя действа сама значи.

— Да. Неин избор.

— А, без тия, Бързак. Това е *твоя* избор!

— Тя ме принуди, проклет да си!

— Как? Какво е направила? Какво е всичко това с отдръпването им? Какво в името на Гуглата изобщо означава това?

Конят на Бързия Бен трябваше да е прихванал нещо от вълнението на ездача си, защото се задържа плашливо под него и той с усилие го обузда. Животното заотстъпва в полукръг и магьосникът изруга тихо.

— Слушай. Той вече не е с нея. Тя сама направи жертвата — как според теб мога изобщо да го знам? *Калам, тя предаде меча си.*

Калам го зяпна.

— Какво?!

— Но го усещам — онзи меч. Той е празното пред очите ми. Точно там трябва да отидем.

— Значи тя загива, нали? Просто така?

Бързия Бен потърка лицето си.

— Не. Прекалихме с това — всички ние. От самото начало.

— Пак почваш с шибаните гатанки.

— С подценяването ѝ! Почти от проклетия първи ден, откакто се озовах с Ловците на кости, слушах как всички я одумваме, всяка стъпка, която предприемеше. Гуглата знае, и аз не останах настрана. Но не бях само аз, нали? Офицерите ѝ. Десантчиците. Шибаният лагерен готвач... какво ми каза ти преди малко? За онзи момент в Твърдината на Мок, когато те помолила да я спасиш? Каза, че си го направил, защото просто те помолила, без никакви причини или обяснения. Просто взела, че те помолила, Калам. Трудно ли беше да кажеш „да“? Кажи ми истината.

Калам бавно поклати глава.

— Но понякога се питам... дали просто не я съжалих.

Бързия Бен реагира все едно, че го удариха през лицето. Попита тихо:

— Още ли мислиш така, Калам.

Убиецът замълча и помисли. После въздъхна.

— Знаем къде ни иска Гъноуз. Дори знаем защо — той ѝ е брат, Гуглата да ме вземе дано.

— Знаем и тя къде ни иска, Калам.

— Нима?

Бързия Бен кимна.

— Тогава на кого от двамата проклети Паран се подчиняваме в случая?

— Пред кого от тях би се изправил — тук или от другата страна на Портите — и да му кажеш: ти се провали, направи погрешния избор? Нямам предвид да си нагъл. Просто заставаши и казваши каквото трябва да се каже?

— Чувствам се все едно, че отново съм в Твърдината на Мок — изръмжа Калам. — Все едно не съм я напуснал изобщо.

И изведнъж се разрида.

Приятелят му изчака, без нищо да каже — а Калам знаеше, че няма да каже нищо, защото бяха понесли всичко това заедно. Защото

истинските приятели знаят кога да замълчат и да ти предложат цялото нужно търпение. Постара се да овладее чувствата си — не беше сигурен дори какво го обзело в този момент. „Може би този неумолим натиск. Този несекващ вой, който никой друг дори не чува.“

„Стоях и гледах града долу. Стоях и знаех, че скоро ще тръгна по кървав път.“

„Дори предателството не беше от значение — не и за мен. В Нокътя винаги е било пълно с боклук. Беше ли от значение за нея? Не. Тя вече го беше презряла. Просто още един нож в гърдите ѝ, а тя вече носеше много, като се почне с онзи, който бе забила със собствените си ръце.“

Калам се съвзе.

— В същата посока ли?

— Засега — отвърна Бързия Бен. — Докато се приближим. После... на югозапад.

— Към меча.

— Към меча.

— Някой да го наглежда, Бързак?

— Надявам се, че не.

Калам стисна юздите, пое си дълбоко дъх и бавно издиша.

— Бързак... тя как успя да премине пустинята все пак?

Магьосникът поклати глава.

— Предполагам, че я... подценихме.

Присвил криле, Силхас Руин се хлъзна надолу във въздуха. След миг Тюлас Остригания го последва. На юг се виждаше нещо като облак, или рояк. Въздухът, съскащ покрай крилете им, бе наситен с далечна болка, разнесла се на вълни през небето.

Силхас Руин кацна тежко на земята, преобрази се почти мигновено и залитна напред с ръце на ушите си.

Възвърнал облика си на едур, Тюлас Остригания погледна съсредоточено приятеля си, но не се доближи. Една от нефритените резки горе пропълзя пред слънцето. Внезапно ги загърна дълбока сянка, зловещ и мъртвешки блед сумрак.

Силхас простена и най-сетне се изправи вдървено като старец.

— Мечът Хуст е. Воят му ме влудява.

— Нищо не чувам — отвърна Тюлас.

— В черепа ми е — кълна се, че чувам пукот на кости.

— Извади го, приятелю.

Силхас Руин го зяпна с широко отворени очи и на лицето му се изписа страх.

— Сграбчи го, когато се превъплътиш.

— И какво ще постигне това?

— Не знам. Но не мога да си представя, че този дар е предназначен да те изтезава. Единственият ти друг избор, Силхас, е да го захвърлиш. — Посочи на юг. — Почти сме стигнали до тях... честно казано, изумен съм, че тя все още е жива. Но ако се забавим много тук...

— Тюлас, страх ме е.

— От смъртта ли? Малко е късно за това.

Силхас се усмихна, но беше по-скоро гримаса.

— Лесно ти е да го кажеш.

— Дълго време обитавах Дома на Смъртта, изтезаван от истината, че не успях да постигна каквото най-много исках в живота си. Това чувство за ужасна непълнота ме е потискало много пъти. Но сега стоя с теб, братко мой, и ще падна вместо теб, ако мога, в тази предстояща битка. Забвението не ме плаши — виждам само блаженото освобождение, което носи.

Силхас Руин го изгледа замислено. После въздъхна и посегна за меч. Стегна длан около простата ръкохватка и го издърпа.

Мечът Хуст се изпъна в ръката му и нададе оглушителен писък.

Тюлас Остригания залитна стъпка назад и зяпна стъписано огромните призрачни вериги, които се появиха и се загърчиха от нашареното с фигури острие. Изглеждаха забити дълбоко под повърхността — и изведнъж земята около тях започна да се тресе, да ги дърпа насам-натам, все едно светът разтърсваше рамене. Отдолу се надигна тътен...

Взрив от пръст и камъни изригна към небето вляво от Тюлас Остригания и той отскочи, щом видя дракона, задрацил с нокти нагоре от димящата пръст. Отдясно изригна друг сред дъжд от отломки, а после трети — всеки се надигаше окован от земята, крилете им заблъскаха в изпълнения с прах въздух.

Ревът им — рев на освобождение — се понесе на вълни през равнината.

Силхас Руин стоеше вече стиснал меч с две ръце, а призрачните вериги се изпънаха над него, все едно държеше огромни хвърчила.

„Елот. Ампелас. Калси.“

— Въплъти се! — викна Тюлас Остригания. — Силхас Руин — въплъти се! Имаме своята Буря! Той ни я даде!

Силхас Руин закреця, замъгли се, отровни облаци изригнаха от него и го обвиха. Меч и вериги изчезнаха... но трите дракона се задържаха във въздуха над тях.

Тюлас Остригания също се преобрази в дракон и се извиси към небето.

Гласът на Елот изпълни черепа му:

„Братя! Както Котилъон обеща! Свободни сме отново!“

„Само за да умрем!“ — изрева друг глас — Ампелас, — но нямаше и троха отчаяние в него.

„Ако надвием... Силхас Руин, ще се закълнеш ли да счупиш веригите ни?“

А Силхас отвърна:

„Елот, заклевам се в това.“

„Тогава имаме достойна кауза, за която да се бием! Той е верен на думата си. Той е бог с чест!“

Петте Древни дракона закръжиха, извисиха се още в небето и полетяха на юг. Сянката, която хвърляха по земята, приличаше на стрела, устремила се към сърцето на врага.

— Кракът ми! — вресна Телораст. — Кърдъл! Осакатена съм! Помогни ми!

Другият скелет-гущер спря толкова бързо, че се прекатури, изтъркаля се веднъж, още веднъж, и скочи отново на крака.

— Айй! Виждаш ли сянката! Тя ни гони! Преследва ни! Паяжини по небето! Телораст — обречени сме!

— Виждам Елейнт! Идат за нас! Това е капан! Лъжа! Измама! Измяна! Лош късмет! Помогни ми, Кърдъл!

Кърдъл заподскача, все едно ловеше мухи във въздуха.

— Те само се преструваха! Онези двама узурпатори — те са коварни и зли, себични! Не-Апсалар беше тяхна слугиня, нали? Точно така! Това е било замислено от самото начало. Телораст, ще плача за теб. Сестро моя, любима моя, случайна моя позната — обещавам, ще плача за теб.

— Лъжлива кучка такава! Отнеси ме! Спаси ме! Аз щях да те спася, ако бях на твое място, ако аз бях ти, а ти беше аз и исках да избягам, защото така е умно... освен когато аз съм аз, а ти си ти! Тогава изобщо не е умно! — Задраци свирепо по земята, единият крак зарита, малките ѝ ръчички замахаха във въздуха, зъбатите ѝ челюсти защракаха бясно. — Ела по-насам, моля те! — Щрак-щрак. — Искam само да се сбогувам, заклевам се! — Щрак-щрак-щрак.

— Сянката! — вресна Кърдъл. — Чаках толкова дълго! Помощ! — Побягна, запрескача туфи суха трева. Стресна един щурец, той скочи и тя го прехапа на две пътом. — Видя ли? Телор...

Двете същества се въплътиха. Вериги изтрещяха като мълнии и ги надигнаха към небето.

„Буря! Пет Древни... вече седем!“

„Елот ви поздравява, изменници! Телораст Антрас! Керудас Каросиас!“

„Елот! Ампелас! Калси! Те още ни мразят! Телораст, видя ли какво направи!“

Тласкаха Коурабас, дракона Отатарал, към земята. Дракон след дракон връхлитаха отгоре ѝ, раздираха кожата ѝ и разкъсваха крилете ѝ. Беше убила стотици, но вече се предаваше. Земята под нея се заиздига, всеки детайл шепнеше с горчивата реч на смъртта. Не можеше повече да даде глас на яростта си, на съкрушителното отчаяние, и беше твърде изтощена, за да отвърне на ударите на връхлитащите я от всички страни Елейнт.

Кръвта се стичаше по хълбоците ѝ и капеше отровна по мъртвата земя.

Призивът я теглеше напред, но беше сляпа за неговата цел. Навярно не беше нищо повече от примамка. Но настойчивостта му бе абсолютна и тя щеше да се помъчи да му се отзове. До последния си дъх щеше да търси онова съдбовно място. „Капан или обещание?“

Отговор на молитвите ми или моя гробница? Все едно. Провалям се. Приела бих с охота дори веригите, но ще ми откажат тази милост. Усещам пробуждането на Майка. Усещам Тиам, вече толкова близо — събраните Бури, набъбващата сила. Тя иде — ще поиска смъртта ми!“

Пропадна, когато поредният Елейнт се стовари отгоре ѝ. С последен напън изви назад шията си, разтвори челюсти...

И видя седем дракона — спуснаха се отвисоко над ятото, което я бе обкръжило. Нова Буря. „Това е краят.“

Драконът, който се бе вкопчил в гърба ѝ, я пусна, литна уплашено покрай челюстта ѝ... тя захапа единия му заден крак и зъбите ѝ отпраха плът.

Седемте Древни се гмурнаха във вихъра... и изведнъж Елейнт запищяха от болка, тела се заизвиваха и полетяха стремглаво надолу, кръв изригна на облаци...

„Бият се, за да ме спасят! Но защо? Не се приближавайте, приятели! Аз съм отрова!“

„Но... нещо повече... не умирайте за мен!“

„Аз, чийто допир е смърт, умолявам ви — не умирайте за мен!“

Продължаваха да се бият, но враговете им вече се съвземаха и десетки от тях се извисиха да ги посрещнат.

„А щом Тиам се появи — ще унищожи и вас.“

Мястото на призова на изток я зовеше и Коурабас впи поглед в мамещия хоризонт. Съюзниците ѝ бяха прогонили убийците, спечелили ѝ бяха отдих с фаталната си саможертва. Не разбираше защо, но щеше да ги почете по единствения достъпен ѝ начин.

„Ако това е предложената ми съдба, ще я срещна. Ще се изправа срещу нея и ако мога, ще проговоря на света.“

„И ако това ще е мястото на моята смърт, така да бъде.“

„Бях свободна, макар и само за миг.“

„Бях свободна.“

Беше ги подкарал здраво: вървяха половината нощ и без отдих през по-голямата част от деня и десантчиците и тежките вече залитаха, когато хълмът изникна пред очите им. С натежали като олово крака, Фидлър тръгна към него. Огромни ивици сянка пълзяха все още над

околността, хвърляни от Нефритените странници, обхванали цялото небе, и го оставяха с чувството, че светът се разпада пред очите му.

Беше се старал упорито да не мисли за армията, която бяха оставили зад себе си, и за съдбата, която чакаше редовните. Единственото, което вече бе важно, беше напред. Този самотен хълм и самотният меч Отатарал, забит дълбоко в земята на самия му връх.

Боеше се, че няма да е достатъчно — всички се бяха бояли от това, тези, които разбираха какво се опитва да постигне тя тук. Веригите, оковали Сакатия бог, бяха изковани от богове. „Един-единствен меч да ги разбие всички? Тавори, сигурно си вярвала, че е възможно. Или че някоя друга сила ще се пробуди тук, за да ни подаде благословена ръка.“

„Без него — без това разбиване на оковите — всичко, което правим тук, е напразно.“

„Тавори, доверявам ти се. С живота на своите войници — със смисъла на тяхната смърт. Знам, нечестно е да искам това от теб. Ти си смъртна и нищо повече; Но знам — чувствам го — прехвърлям бремето си върху твоите рамене. Всички го правим, все едно дали го признаваме, или не.“

„И точно тази нечестност ме разкъсва.“

Погледна наляво. Там, начело на отряда си, крачеше Хедж — ледерии и хундрили, смесица от полукръвни от десетина покорени племена от империята Ледер. Трудно им беше да не изостават, толкова тежко бяха натоварени — Гуглата знае защо бяха решили да носят толкова много. „Всичките си котенца носят сигурно. Дано поне да си струва.“

Хедж се държеше на разстояние и Фидлър знаеше защо: усещаше как собственото му лице се преобразява всеки път, щом приятелят му се приближи, как се превръща в мрачна маска — и болката и страхът запълзяваха в него със сила, на която не можеше да се противопостави. „Толкова много от всичко това е нечестно. Толкова много.“ Но сега Хедж се отклони от пътя си и се приближи.

Посочи към хълма.

— Това ли е? Адски гадно е, Фид.

— Можем да го защитим.

— Твърде рехави сме дори за такова жалко хълмче. Виж сега, аз се отделям. Не правя много големи обещания, но моите Подпалвачи на

мостове си имат една тайна...

— Котенцата, да.

Хедж се намръщи.

— Имал си шпиони! Знаех си!

— Богове на бездната, Хедж! Никога не съм познавал побезнадежден в пазенето на тайни от теб.

— Я помисли по-добре. Ще се изненадаш, уверявам те.

— Могат ли да се сравняват с морантските муниции? Само това искам да знам.

Но Хедж поклати глава.

— Не с тях. Все едно. — Сви рамене. — Вероятно беше твърде зает последния път, но ония Късоопашати ги размазахме.

— И не си използвал повечето? Не ти е присъщо, Хедж.

— Бейвдикт направи нови — този човек е гений. Побъркан маниак — от най-добрия вид гении. Все едно, опаковахме всичко.

— Забелязах.

— Е, да, произтощи ни толкова много товар. Кажи, Фид, ще имаме ли време първо да отдъхнем?

— Малко е късно да ме питаш чак сега.

— Късно, не късно — питам те.

— Честно, не знам. Зависи.

— От какво?

— Дали Шпилът е паднал в наши ръце. Дали сърцето е останало неувредено. Дали са успели да разбият неговите вериги или каквато там магия го пази — би могло да са двацет демона Кенил'ра, доколкото знаем, а представи си каква патаклама ще е тогава.

— Двацет демона Кенил'ра? Какво е това, някаква гадна приказка ли? Защо не крал на демоните? Или гигантски триглав огре с опашки на скорпиони на всеки пръст и една голяма на кура му за равновесие? И бълва огън през гъза си отгоре на това.

— Добре, въображението ми е бедно. Съжалявам — никога не ме е бивало с хубавите приказки, Хедж.

— Да бе! Е, и какво още трябва да знам? Трябва да събудим шибаното сърце с целувка, щом стигнем до него, така ли? Да му вържем панделка? Да танцуваме около него шибани танци? Богове, само без кръвни жертви, нали? Изнервят ме, сериозно.

— Дрънкаш глупости, Хедж. Точно това правиш винаги преди бой — защо?

— За да те разсея, разбира се. Ако продължаваш да се дъвчеш, няма да остане нищо освен мокър хрущял и няколко срамни косъма, които не държа да виждам. А, и зъбите, дето вършат цялото дъвчене.

— Знаеш ли — каза Фидлър и го погледна накриво, — ако те нямаше, Хедж, щях да те измисля.

— Това пък какво значи?

— Просто казах благодаря, нищо повече.

— А. Добре. Мога ли да подрънкам още малко? Щото съм уплашен, нали разбираш.

— Ще стане, Хедж. Разпръсни хвърлячите си на котенца из отделенията ми и ще размажем всеки, който се опита да ни мръдне оттук.

— Точно така. Добра идея. Трябваше сам да се сетя.

Тръгна към Подпалвачите на мостове и Фидлър го проследи с поглед. „Благословен да си, Хедж.“ После се обърна към бойците си.

— Това е мястото, войници. Този хълм. Сега действаме бързо — само една-две камбани имаме до стъмване. Искам да се окопаем и да струпаме камъни в здрав периметър.

— Ясно, капитане — ревна една от тежките. — Че то това дотука си беше просто разходка. Време е малко работа да свършим...

Изкачиха по-малките възвишения и атакуваха склона. Ботъл подмина Коураб и се закатери до сержант Тар.

— Слушай, сержант...

— Сега пък какво, Ботъл? Хващай лопатата — работа ни чака.

Войниците наоколо смъкваха снаряжението си, мърмореха и се оплакваха от ожулени гърбове и схванати рамене.

— За този терен — каза Ботъл. — Трябва да говоря с капитана.

Тар го погледна навъсено, но кимна.

— Давай, но не се бави много. Не искам да умреш само защото си си изкопал дупката много плитко.

Ботъл изхъмка, после се огледа.

— Толкова ли са близо?

— Откъде да знам? Държиш ли да си заложиш живота, че не са?

Ботъл изсумтя и тръгна натам, където бе видял Фидлър за последен път — близо до върха на хълма. Хедж също бе тръгнал натам.

Докато вървеше по тясната криволичеща пътека между скалите, чу зад себе си стъпки и се обърна.

— Детсмел. Имаш ли някаква причина да вървиш подир мен, или е заради хубавия ми задник?

— Заради хубавия ти задник. Но трябва и да говоря с Фид. Два късмета накуп, ако ме разбираш.

— Този хълм...

— Могила.

— Да, добре. Могила. Има нещо...

— Потънало дълбоко около нея, да. Уидършинс за малко да се надриска още щом стигнахме до склона.

Ботъл сви рамене.

— Нямаше да му е за първи път. Другите отделенийца му викаме Уидърдрис.

— Сериозно? Уидърдрис? Страхотно. Чакай само Троутслитър да го чуе. Обаче защо пазите такива тайни от нас? Такива имена? Ние нямаше да го направим, знаеш ли.

— Дървената уста и Цепката? Кофата и Чепа? Лайното и Фъстъка?

— О. Чули сте ги, а?

Стигнаха равната площадка на върха. Фидлър и Хедж стояха до забития в земята меч. Обърнаха се, щом чуха хрущенето на камъните под ботушите им.

— Вие двамата да не сте забравили как се копаят дупки?

— Не, капитане. Само дето си имаме компания.

— Обясни, Ботъл. И се опитай да бъдеш кратък поне веднъж.

— Има бог тука с нас.

Хедж все едно че се задави с нещо — обърна се, закашля се и после изплю.

— Идиот — рече Фидлър. — Точно това беше цялата шибана идея.

— Не той, капитане — рече Детсмел.

— Какво имаш предвид? Разбира се, че е тук — толкова от него, колкото е, искам да кажа. Адюнктата каза, че мястото е това.

Детсмел и Ботъл се спогледаха и Ботъл, с изведнъж пресъхнала уста, каза:

— Капитане. Сакатия бог не е тук. Щяхме да знаем, ако беше.

Фидлър посочи меча.

— Това е на адюнктата, Ботъл. Отатарал, забрави ли? Защо си мислиш, че можеш да усетиш нещо?

Детсмел се чешеше енергично по врата, сякаш искаше да смъкне три пласта кожа и да види дали още му е останал гръбнак. Вдиша дълбоко за кураж и рече:

— Той е чужд — все едно, щяхме да го знаем, капитане.

Фидлър изведнъж се оклюма.

Хедж го потупа по гърба.

— Спокойно, Фид. Просто обичайното прецакване. Все едно, ние си действаме — все още си проклет сапъор, нали така. Кой е казал, че трябва да си откъм страната на мислещите? Така или иначе, в момента не знаем, че всичко това не е както трябва да е. Всъщност не знаем абсолютно нищо за нищо. Винаги е било така. Какъв е проблемът тогава? — Обърна се към Ботъл. — Та кое богче си пъха лайняната гага в нашите работи, викаш?

Но отговори Детсмел:

— Мирише на стара смърт.

— Гуглата? Грешка. Невъзможно.

— Не казах това, нали? — отвърна навъсено Детсмел. — Просто мирише на старо и мъртво. Като кафяви листа в студен вятър. Като каменна гробница. Като първи лъх на зима. Като...

— Червея на Есента — изръмжа Ботъл.

— Натам вървах, проклет да си!

— Какво иска Д'рек от нас? — настоя Хедж.

— Няма значение — рече Фидлър, обърна се и се загледа в меча. — Онзи жрец ни виси на раменете още от град Малаз. Май си спомням, че когато бяхме тук, каза нещо за своя бог. Че се бил увил около подножието на хълма. Двамата с адюнктата май мислеха, че ще ни потрябва помощ. Не че можем да направим нещо по въпроса. Добре, както ти каза, Хедж. Ние си действаме. Детсмел, гробна могила ли е това?

— Да, но вече не е свята. Осквернена е. Гробницата е ограбена. Разбита.

— Разбита значи?

— Довери се на адюнктата — подхвърли Хедж.

— Ти ли ми казваш това? — ядоса се Фидлър.

Хедж сви рамене.

— Помислих, че си струва. — След това се намръщи. — Каква е тая воня?

— Сигурно Уидърдрис — отвърна Ботъл.

— Богове, винаги по посока на вятъра, проклет да е. Ама винаги!

Мейсан Джилани се тръшна до Синтър и Кисуеър.

— Балм току-що се опита да ми бръкне в бричовете. Каза, че се бил объркал. Изобщо не гледал. Мислел, че бърка в мешката си.

— И с тия остри умове далхонийците спечелиха империя — изсумтя Кисуеър.

— Трябваше да си остана с конницата.

— Нямаше конница.

— С хундрилите тогава.

Синтър бавно се изправи и огледа помръкналото небе.

— Да виждате някакви облаци?

— Облаци ли? Какво става, сестро?

— Не знам. Все очаквам...

— Облаци?

— Ти все питаш какво виждам, нали? — сопна се Синтър. — Е, сега ти казвам. Долавям нещо.

— Облаци.

— О, стига! — Седна отново в окопа. — Но ако някоя от вас вижда...

— Облаци, да — въздъхна Мейсан Джилани и потърка очи.

Щом се върна при отделението си, Ботъл каза на Шортноус:

— Пак си с нас, а?

— Донесох си щит — рече тежкият.

— О, чудесно.

— Трябва да ми го вържеш за ръката.

— Какво, сега ли?

— Вържи го да не се разхлаби. С хубави възли.

— С мокра кожа.

— И с хубави възли.

Ботъл се приближи до него и се наведе.

— Направиш ли го — подхвърли Смайлс, — следващия път ще поиска и да му го изтръскаш.

— Гледай да е след първото тръскане — посъветва го Кътъл. — Иначе ще се опръскаш.

— Веднъж така си го изтръсках, че се насрах — каза Шортноус.

Всички го погледнаха, но май никой не може да измисли отговор.

Корик беше извадил меча си и прекарваше бруса по острието.

— Някой да накладе огън — рече той. — Тук сме с лице на изток — ако дойдат откъм изгрев-слънце... искам да има жарава под очите ми.

— Съвсем разумно — отвърна Кътъл и се надигна с пъшкане. — Радвам се, че отново мислиш като войник, Корик.

Полукръвният сети не отвърна нищо. Вдигна меча и огледа преценяващо ръбовете.

— Като приключим с всичко това, ядем, пием и спим — каза Тар. — Ефрейтор, назначи постове.

— Да, сержант. Слушай всички! Надушвам го във въздуха!

— Това е Уидършинс.

— Не! Това е слава, приятели. Слава!

— Ако това е миризмата на слава, Коураб — рече Корик, — познавах една проскубана котка, която беше кралица на света.

Коураб го погледна намръщено.

— Не схващам. Тя Слава ли се казваше?

Ефрейтор Рим седна до Хъни и каза:

— Мога да държа щит. Ще те прикривам отстрани.

— Не и ако те убият.

— Войник, загубил дясната си ръка, не е добър за никого. Просто ми позволи, а?

Хъни се намръщи.

— Виж какво, вкиснал си се от гущерите насам. Ясно е защо, но все пак пусни една усмивка, а? Ако умреш тука, няма да си

единственият, нали така?

— Тогава какъв ти е проблемът, ако ме убият, докато те пазя?

— Не искам да се спъна в теб.

Рим се почеса по брадата.

— Добре де, ще ги бухам скапаняците с щита тогава.

— Така е по-добре. Виж, аз съм на пост тука — лягай да спиш, ефрейтор.

Фидлър обиколи върха на хълма, оглеждаше окопите и укрепените с камъни позиции на войниците си. Хедж беше прав. Отбраната им бе много рехава и в най-добрия случай — несигурна. „Трябваше да взема копия — като онези на Подпалвачите на мостове.“

„Признай си го, Фид. Това, че Хедж е тук, може да боли като забит нож, но все пак му се радваш.“

Огледа небето — залезът бе преминал почти незабелязано, толкова ярки бяха Нефритените странници. Капитанът въздъхна, намери удобно място, седна и опря гръб на една гравирана стела. Затвори очи. Знаеше, че трябва да поспи, но знаеше също така, че е невъзможно.

Изобщо не беше го искал това. Да командваш само едно отделение беше предостатъчно бreme. „А сега всички гледат към мен. Само ако знаеха, че съм объркан също като тях.“

Извади Дома на Вериги на призрачната светлина. Лакираните дървени карти се хлъзнаха в ръцете му като намазани с грес. Примижа и бавно ги заоглежда една по една. Седем карти. Шест бяха студени на допир. Само една лъщеше от пот.

Прокажения.

„Оу, Хедж. Съжалявам.“

Убиецът Шай’гал бе оставил далече зад себе си мястото с пламъците. Пламъци и кръв на един убит бог, кръв, която бе плиснала като дъжд от изтерзаното небе. Видял беше смъртта на хиляди. Хора, К’Чаин Че’Малле, Имасс. Видял бе падането на воини Форкрул Ассаил, Джагът, Тоблакай и Баргаст. И всичко това — заради нараненото нещо, което стискаше сега в ръцете си.

От него капеше кръв и сякаш нямаше край, процеждаше се между пръстите му, цапаше ноктите му, стичаше се по бедрата му, докато ритмичните удари на крилете го отнасяха на запад, подгонил сякаш припряното гмуркане на слънцето отвъд хоризонта. Сърцето бе живо, по-тежко от всеки камък с подобна големина — тежестта на небесен камък, паднал от звездите. Но така сигурно бе редно, след като бе сърцето на Падналия бог.

Умът на Гу'Рул се върна към последната сцена, която бе видял на върха на Шпила, няколко мига след като бе откъснал сърцето от онези разпадащи се вериги. Тялото на Смъртния меч, лежащо неподвижно върху оплисканата с кръв платформа. Кучето, пазещо онова, което вече бе напуснало света.

„Единствено тъпият звяр разбира напразните жестове — хладната им необходимост пред лицето на всички тежки истини. Ние, които се придържаме към по-висшите стремежи на разума, се предаваме толкова бързо... И все пак, като погледнем онова куче — същество, което познава само вяръност и кураж, — виждаме неща, които нараняват душите ни.“

„Завист ли е това, което изпитваме?“

Беше подценил избора на Матроната. Дестраянт Калит, Щитнаковалня Сторми и Смъртен меч Геслер — не бяха ли те достойни човешки същества? „Посочиха ни път, за всички деца на Гунт Мач. Двама паднаха. Двама дадоха живота си, но остава една.“

„Едва ли ще я видя отново. Но в ума си, в този миг и във всички мигове, които ми остават, ще я почитам, както почитам Геслер и Сторми. Живяха като братя и паднаха като братя. Ще ги наричам свои близки и в задачите, които ми предстоят, на свой ред ще се постарая да придам смисъл на това.“

„Дестраянт, в твоята тъга и скръб — която и сега вкусвам — ще се постарая да придам смисъл на тяхната смърт.“

Крилете му леко потръпнаха от внезапната промяна в течението и изведнъж въздухът около Убиеца Шай'гал сякаш се сгъсти, изпълнен със странно шумолене — глух дълбок шепот, внезапен мрак, който закипя и се завихри, затулил цялото небе.

И Гу'Рул осъзна, че няма да е сам в това пътуване.

Синтър се сепна и скочи. Огледа небето... ето там, на изток. Черен облак, нарастваше. Все по-голям. „Богове на бездната.“

— Всички! — извика тя. — Залегни под щитовете! Прикрий се! Всички!

„Възлюбени деца! Чуйте своята майка! Чуйте думите ѝ — думите на Старицата! Ние поехме в себе си неговата плът! Всичко, което можахме да намерим! Опазихме я жива чрез кръвта на магията! Всичко за този миг! Възрадвайте се, мили мои деца, защото Падналият бог е прероден!“

И Старицата даде глас на радостта си, а от всички страни децата ѝ, десетки и десетки хиляди, завикаха в отговор.

Крилатият К'Чаин Че'Малле, стиснал в ноктите си безценната плячка, застина във въздуха, блъскан от оглушителния им хор, и Старицата заграчи от възторг.

Усещаше там, напред, разпръснатите парчета кости по малкия хълм — костите на десетки хора, положени някога в криптите на гробната могила. Щяха ли да стигнат? Нямаше избор. Мигът бе дошъл и щяха да вземат каквото им бе достъпно. Щяха да съградят човек. Жалък човек. Слаб човек. Но все пак човек — щяха да съградят дом за плътта на бога от тези кости, а след това да го изпълнят със собствената си кръв, и това трябваше да е достатъчно.

Великите гарвани закръжиха над хълма и се спуснаха стремглаво надолу.

Фидлър се хвърли зад стелата. Грохотът на криле бе оглушителен, въздухът настръхна нажежен. Усети как камъкът зад гърба му се разтресе.

Нещо като юмруци заудря по земята, съкрушителни удари, падаха един след друг. Той скри главата си с ръце и се опита да си запуши ушите, но напразно. Светът бе изчезнал сред буря от черни криле. Задушаваше се, а пред очите му блясваха някакви малки неща и се сливаха някъде близо до меча. Късчета, избелели парчета — кости, издърпани във въздуха, изтръгнати от тувите трева и сплетените

корени. Едно проряза кървав жлеб по ръката му и той я сви под гърдите си.

Кой беше дал сигнала за тревога?

Който и да беше, навярно бе спасил живота им.

„Освен моя — останах твърде близо до меча. Трябваше да сляза по-надолу, да съм с войниците си. Но не го направих. Не исках да гледам лицата им, не исках да изпитам онази ужасна любов, която завладява командира преди битка — любов към войниците му, към всеки от тях, любов, която набъбва и набъбва, докато не разбие сърцето му.“

„Не намерих кураж... а сега...“

Гу'Рул кръжеше високо горе. Гледаше как Великите гарвани се спускат към хълма, гледаше разцъфващите един след друг взривове на сила. Чернокрилите същества се принасяха в жертва едно подир друго, за да върнат своя бог в жива плът — да съградят тленен дом за душата му.

Една от птиците се зарея до него и тоя я проследи с долните си очи.

— К'Чаин Че'Малле! Аз съм Старицата, майка на всички тези благословени деца! Ти носиш дар! — И се разсмя.

Гу'Рул се пресегна към ума ѝ и се отдръпна бързо — толкова чужд и студен беше.

Старицата се изкиска:

— Внимавай! Ние сме проклетие на този свят! Сега ме чуй добре — задачата ти не е приключила. Освен с дара, който носиш, ще си нужен на заранта. Но ти казвам това: в своя миг на най-отчаяна нужда погледни отново към небесата. Разбираш ли? Обещах на един най-благороден бог. Изпратих надалече най-милата си дъщеря, но тя ще се върне. Ще видиш — тя се връща!

Огромният гарван се понесе още по-близо.

— Погледни долу! Почти всички свършиха. Чакахме за това през целия си живот — виждаш ли какво направихме? Виждаш ли?

Виждаше. Човешка фигура, просната на земята до меча Отатарал, окована с вериги към земята. Но гърдите ѝ бяха зейнала дупка.

Гу'Рул присви криле и полетя надолу.

Старицата го последва с безумен грак.

Последните останали гарвани се гмурнаха в мъжкото тяло сред блясък на зловеща сила.

Шай'гал изпляска с криле, за да забави спускането си, кацна над мъжа и го погледна, стъписан от ужасната пародия на тяло, сътворено от Великите гарвани. Огънати кости, сгърчени мускули, лицето — мъртвешки бледо и уродливо.

Дупката в гърдите бе като извор, изпълнен с черна кръв, и отразяваше издълженото лице на Гу'Рул и лъсналите му очи.

Той нагласи сърцето в ръцете си и бавно го положи в черната дупка. Кръвта го погълна.

Плътта се сплете и зарасна, костите се изпънаха като корени.

К'Чаин Че'Малле разпери криле и литна.

Старицата гледаше отгоре. „Прероден! Прероден! Вижте, всички вие, небесни души — вижте долу онзи, който ви бе отнет! Той е почти до вас — скиталчеството ви скоро ще свърши, защото искрата му живот ще се върне, очите му ще се отворят!“

„Вижте, защото аз съм тази искра.“

„Той беше свален. Беше разкъсан. Разпръснат по света. Накара ни да го опазим жив — хранихме се с неговия труп, по негова воля.“

„Вие, души в небесата — вашият бог не изгуби вяра. Не я изгуби.“

Докато К'Чаин Че'Малле се издигаше, Старицата полетя стремглаво надолу и силата в нея изригна. Всичко, което имаше. Впила очи в тялото долу, тя нададе последен вик — на триумф, — преди да удари.

Последният взрив бе толкова мощен, че отхвърли Фидлър назад и той се претърколи до самия ръб на склона. Изпъшка, вдиша смразения нощен въздух, докато ехото заглъхваше, и се надигна с усилие на четири крака. Изумен, че все още е жив.

Тишина бе загърнала малкия хълм... но не, щом вдигна очи, видя бавно надигащите се от окопите морски пехотинци и тежки, поразени

от чудото. Кънтежът в ушите му взе да заглъхва и през смътния шум вече можеше да чуе гласовете им.

Изправи се и видя, че полузаровеният надгробен камък, зад който се беше крил, е почти избутан настрана от взрива — а всички останали в кръга около билото също се бяха килнали. В кръга не бе останал нито един връх на копие, само опърлена земя.

Видя и лежащата до меча фигура и залитна напред.

Прекаршен, обезобразен и изтерзан мъж. Сакатия бог!

Тежки вериги го държаха прикован към земята.

„Никога няма да ги разбием. Не и с този меч. Само го направихме по-уязвим, отколкото беше. Сега наистина може да бъде убит.“

„Може би това е милост.“

И тогава видя, че очите на мъжа са се спрели на него.

Фидлър се приближи и промълви тихо:

— Съжалявам.

Но сгърченото лице се смекчи и Сакатия бог отвърна с немощен глас:

— Няма защо. Приблужи се — все още съм толкова... слаб. Искам да ти кажа нещо.

Фидлър пристъпи и застана до него, а след това приклезна.

— Имаме вода. Храна.

Но богът поклати глава.

— Докато не бях нищо повече от болка, докато само злост излизаше от мен и жажда да нараня този свят, не виждах у вас, малазанците, нищо по-добро, отколкото у всички други. Деца на своите жестоки богове. Техни инструменти, техни оръжия. — Замълча и вдиша хрипливо. — Трябваше да усетя, че сте различни — не беше ли тъкмо поборникът на вашия император, който се опълчи на Качулатия при последното Оковаване? Не извика ли тъкмо той, че това, което искат да направят, е несправедливо? Не заплати ти ли той ужасно за своята дързост?

Фидлър поклати глава.

— Нищо не знам за това, боже.

— Когато той дойде при мен — вашият император, — когато ми предложи изход... Бях недоверчив. И все пак... все пак какво виждам сега? Тук, застанал пред мен? Малазанец.

Фидлър мълчеше. Чуваше разговорите от всички страни на могилата, извисени от удивление гласове, ругатни и проклетия.

— Вие не сте като другите. Защо е така? Искам да разбера, малазанецо. Защо е така?

— Не знам.

— А сега ще се биете, за да ме защитите.

— Не можем да счупим тези вериги — тя сгреши в това.

— Все едно, малазанецо. Ако трябва да лежа тук, окован до края на дните си, все пак... вие ще се биете, за да ме защитите.

Фидлър кимна.

— Бих искал да мога да го разбера.

— Аз също — отвърна Фидлър с гримаса. — Но може би в боя, който предстои, ще получиш... не знам... по-добър усет за това.

— Ще умрете за мен, един чужд бог.

— Боговете могат да живеят вечно и да сбъдват всяко свое желание. Ние не можем. Те имат сили — да изцеряват, да унищожават, да се възкресяват дори. Ние нямаме. Боже, за нас всички богове са чужди богове.

Окованият мъж въздъхна.

— Тогава когато се биете, ще слушам. За тази ваша тайна. Ще слушам.

Фидлър изведнъж се почувства толкова уморен, че краката му затрепериха. Сви рамене, извърна очи и каза:

— Скоро ще е, боже.

Обърна се и си тръгна.

Хедж го чакаше, седнал на един от кривнатите камъни.

— Гуглата да ни вземе всички — измърмори и го изгледа накриво. — Успяха — съюзниците й. Направиха каквото поиска от тях.

— Да. А колко хора загинаха заради онова проклето сърце?

Хедж смъкна опърпаната си кожена шапка.

— Малко късно е да съжаляваме за всичко това, Фид.

— Това е работа на Келанвед. Всичко това. Негова и на Танцъора. Използват Тавори Паран от самото начало. Използват всички нас, Хедж.

— Това правят боговете, да. Е, и не ти харесва? Добре, но ме чуй. Понякога това, което искат — това, което имат нужда да направим за тях — понякога е добре. В смисъл, добре е да се направи. Понякога ни прави по-добри хора.

— Наистина ли вярваш в това?

— А когато сме по-добри хора, правим по-добри богове.

— Безнадеждно е — въздъхна Фидлър. — Можем да натъпчем един бог с всички добродетели, които имаме, и това все пак няма да ни направи по-добри, нали? Защото никак не ни бива с добродетелите, Хедж.

— Повечето пъти не ни бива, да. Но пък може би, когато сме най-лоши, бихме могли да погледнем нагоре, бихме могли да видим онзи бог, когото сме направили от най-доброто в нас. Не покварен, не отмъстителен, нито нагъл или злостен. Не егоистичен, нито алчен. Просто с ясен поглед, без да си губи времето с всички наши глупости. Бог, който да ни зашлеви през лицето заради това, че сме такива говна.

Фидлър седна и затвори очи.

— Вечният оптимист.

— Когато си бил умрял, всичко след това е гледане нагоре.

Фидлър само изсумтя.

— Слушай, Фид. Те успяха. Сега е наш ред. Наш и на Тавори. Кой можеше да си помисли, че изобщо ще стигнем толкова далече?

— Две имена ми идват наум.

— Че кога империята им не е изисквала най-доброто в нас, Фид? Откога?

— Грещиш. Беше толкова покварена и егоистична, колкото всяка друга. Завладя половината шибан свят.

— Не съвсем. Светът е доста по-голям.

Фидлър въздъхна и махна с ръка.

— Защо не идеш да си починеш малко?

Хедж стана.

— Не искаш никой да те прекъсва, докато се самосъжаляваш, а?

— Да се самосъжалявам?

Фидлър вдигна очи, тръсна глава и погледът му се плъзна покрай Хедж, надолу към войниците му, които отново се отпускаха да поспят.

— Още не сме свършили — каза Хедж. — Смяташ ли да им поговориш, на всички? Преди да се почне.

— Не.

— Защо не?

— Защото това си е тяхно време, от сега и до края. Те могат да говорят, Хедж. Точно сега, за мен, а аз ще съм слушащият. Точно като онзи бог горе на върха.

— Какво очакваш да чуеш?

— Представа нямам.

— Хълмчето е добро — рече Хедж. — Защитимо.

А след това си тръгна.

Фидлър затвори очи и се заслуша в стъпките му, докато не заглъхнаха. „Вериги. Дом на Вериги. Ние смъртните знаем всичко за тях. В тях живеем.“

Смирение виждаше възвишението, където го бе оставила, виждаше една по-тъмна фигура, лежаща на върха. Веригите на предците ѝ все още го държаха окован. Далечна смърт дращеше със студени пръсти по кожата ѝ — Благоговение вече я нямаше. Усърдие го нямаше. Загубили бяха сърцето на Падналия бог.

Когато една сграда е толкова порутена, че не е възможно никакво възстановяване, трябва да бъде съборена. Толкова просто беше вече. Враговете им можеше да стоят, изпълнени с триумф, точно в този миг, там високо на Великия шпил. Можеше да вярват, че са спечелили и че Форкрул Ассаил никога повече няма да стегнат юмрука на неумолимото правосъдие — да поразят користната им същност, да съкрушат самонадеяната им наглост. Можеха да си въобразяват, че са свободни да завладеят бъдещето, да погълнат този свят звяр след звяр, дърво след дърво, да опразнят океаните и небесата от всякакъв живот.

А ако победата в този току-що отминал ден имаше вкус на кръв, така да бъде — беше познат вкус за тях и те все още не бяха отбити от него, и може би никога нямаше да бъдат.

Но природата си има свои оръжия на праведност. Оръжия, които поразяват дори когато никой не ги държи. Никакъв бог, никаква водеща сила или воля зад тази на сляпото унищожение изобщо не е необходима. Нужна е само свобода.

Времето за Крадеца на живот бе дошло.

„Гледайте към морето, глупци. Гледайте към слънчевия изгрев и си представяйте своя нов ден.“

„Не виждате какво иде от мрака на запад. Убиецът се е пробудил. Унищожението ви очаква всички.“

Невинност и невежество. Толкова дълго се беше борил с тези две думи и всеки път, когато бе поглеждал лицето на Икариум, Маппо бе разпознавал собствената си война, вътре в ума си. Бяха места за обитаване и нищо повече, а мъдреците от дълго време напразно предъвкваша тяхната същност, но малко разбираха битката, която беше водил треллът. Той защитаваше невинността, като превръщаше невежеството в оръжие и щит. С вярата, че невинността има стойност, че е добродетел, че е състояние на чистота.

„Докато той остава... невеж.“

„Знанието е врагът. Знанието винаги е било врагът.“

Залиташе в сумрака, пътища от сянка кръстосваха равнината около него, макар да не бе останало никакво слънце, което да ги хвърля. Вдигна очи и видя в далечината фигура, идеше от югоизток.

Нещо студено го прониза.

„Той е близо. Чувствам го... толкова близо!“ Забърза с усилие... онзи странник там, начинът, по който вървеше, начинът, по който му напомняше за нещо от избеляла кост под тази зловеща светлина — той знаеше. Разбираше.

Изстена и затича.

Кожа с цвета на зацапано дърво, мрачно лице, зверско и опустошено от злочестина. Съществото бе изтощено, изгърбено под тежката торба, дрехите му бяха опърпани и прогнили. Привидение, въплътило в себе си слабост и нищожност.

Смирение се извърна към него и зачака.

Когато видя, че зърна тялото на Крадеца на живот — когато изквича почти като животно, олюля се и тръгна към Икариум, — Смирение пристъпи на пътя му.

— Твърде късно е, Трелл. Той вече е мой.

Измъчените очи се впиха в нея и тя видя болката и умората от тичането в начина, по който се издуваха гърдите му, в отпуснатите му рамене. После той клекна и смъкна торбата от рамото си. Отвори я и от нея се изсипаха парчета от натрошено гърне. Треллът се взря в тях сякаш в ужас.

— Ще го оправим това — изломоти и потръпна, докато откъсваше погледа си от чирепите. Вдигна глава и погледна Смирение с гняв. — Няма дати позволя, Ассаил.

— Не бъди глупав.

Той извади от торбата тежък боздуган и се изправи.

— Ще те убия, ако продължаваш да стоиш на пътя ми — рече тя. — Разбирам, Трелл. Ти си последният му защитник — но го загуби. Всички преди теб — а бяха много, — всички го загубваха, рано или късно, и след това умираха.

— Но никой от вас така и не разбра — продължи тя. — Безименните не се интересуваха от Икариум. Всеки път онзи, когото избираха — той беше истинската заплаха. Боен водач, застрашил тайните им съюзи. Бунтовник с ужасяващ потенциал. Всеки път заради нищо повече от презряна непосредствена нужда — политическа целесъобразност — избираха този, който може да създаде неприятности, и му възлагаха невъзможна за постигане задача и обвързан с нея живот. Ти си последният от тях, Трелл. Направен... безвреден.

Той клатеше глава.

— Икариум...

— Икариум Крадецът на живот е това, което е и което винаги е бил. Неудържим, обречен да се пробужда отново и отново сред опустошението, което е причинил. Не може да бъде спрян, не може да бъде спасен. — Пристъпи напред. — Тъй че остави ме да го освободя, Трелл.

— Не. — Боздуганът се надигна в ръцете му. — Първо аз ще умра.

Изрева и нападна.

Смирение отбягна тромавия замах, влезе ниско и едната ѝ ръка се стрелна напред. Ударът в дясното му рамо изби костта от ставата и разкъса мускулите. Треллът се завъртя, тя натресе лакътя си в лицето му и го разби. Косо изритване в десния му пищял натроши костта.

Боздуганът тупна тежко на земята.

Докато падаше, той посегна да я хване с лявата си ръка. Улови я за китката, стисна и изви, кокалите изпращяха. Тя го дръпна свирепо към себе си. Другата ѝ ръка се вряза в гърдите му, нагоре и под ребрата, пръстите се впиха дълбоко. Изтласка го назад и дланта ѝ се измъкна с блискалата кръв, с пръстите стиснали половината дроб.

Нов удар го събори на гръб.

Смирение го затисна и ръцете ѝ се вкопчиха в гърлото му.

Маппо я гледаше. „Лъжи. Не бях нищо. Дадох ми цел — единственото, което е нужно на всеки. Цел.“ Беше спряла дъха му и гърдите му горяха. Идваше краят.

„Икариум! Тя ти е направила нещо. Наранила те е.“

Загърна го мрак. „Опитах се. Но... твърде слаб. Твърде несъвършен.“

„Всички те нараняват.“

„Не бях нищо. Младеж от един умиращ народ. Нищо.“

„Приятелю мой. Съжалявам.“

Тя премаза трахеята му. Счупи всяка кост във врата му. Пръстите ѝ натискаха през сбръчканата хлъзгава кожа — като протрита козина на сърна — и кръвта потече.

Мъртвите му очи се виждаха в нея от почернялото лице, лице, което вече бе замръзнало в странно изражение на тъга. Но нямаше да се предаде на тази мисъл. Просто още един воин, прокълнат да се провали. Светът беше пълен с тях. Осейваха бойните полета. Влизаха в крак в гмежта на битката, отмервайки ритъм с мечовете по щитовете си. Но не за дълго.

„Той е мой. Сега ще го пробудя — ще го освободя, за да убие този свят.“

Чу някакъв звук вляво от себе си, а след това глас:

— Това не е хубаво.

Тя се изви, за да скочи, но нещо огромно се натресе в слепоочието ѝ толкова силно, че я надигна от земята и я запокити във въздуха.

Смирение падна на дясното си рамо, претърколи се и се изправи. Лицето ѝ бе размазано.

Обратният замах я удари в лявото бедро. Парчета натрошена кост изригнаха от таза ѝ. Тя се преви, залитна и отново тупна на земята. Надигна се с усилие на колене и зяпна със здравото си око застаналия над нея Тоблакай.

„Но ти ме освободи!“

„Не. Ти не си онзи. Онова беше отдавна. На друго място... в друго време.“

— Не обичам боя — каза той.

Следващият му удар откъсна главата ѝ от раменете.

— Брат Гроб?

— Момент. — Форкрул Ассаил се взря към далечните хълмове. „Точно там се спусна облакът птици. Виждам... фигури, там, по склоновете на могилата на Елан.“ Заговори на Висшия Разводнен до себе си: — Виждаш ли, Хаграф? Сега ще ги обкръжим — но останете на разстояние. Искам да сме отпочинали, преди да ударим.

— Може би трябва да изчакаме тежката пехота, Чист. Онези на могилата явно са се подготвили.

— Няма да чакаме — отвърна Гроб. — Хълмът не е достатъчно голям, за да побере сила, която да представлява сериозна заплаха. Преди разсъмване ще се строим и ще атакуваме.

— Те ще се предадат.

— Дори да се предадат, ще ги екзекутирам.

— Чист, ще ги принудите ли да коленичат пред мечовете ни?

Брат Гроб кимна.

— Да. А след като приключим тук, ще се върнем при брат Възвишеност и сестра Свобода — може би врагът, когото са намерили, ще се окаже по-сериозно предизвикателство. Ако не, ще се строим и ще поведем трите ни армии на север, за да премахнем онази заплаха. А след това... ще си върнем Великия шпил.

Хаграф тръгна да предаде заповедите на ротните командири.

Брат Гроб се загледа към далечната могила. „Най-сетне ще сложим край на това.“

Вастли Бланк слезе от канарата и седна да оправи кожените ремъци, които пазеха прасците му.

Фидлър го изглежда намръщено, след което се обърна към Бадан Грук.

Сержантът сви рамене.

— Той ни е късметът, капитане. Има най-острия поглед тука.

— Войник.

Вастли Бланк вдигна глава и се усмихна.

— Капитанът иска да знае какво видя отгоре — рече Бадан Грук.

— Обкръжени сме. — Тежкият задърпа счупения нокът на палеца на десния си крак да го откъсне.

Фидлър стисна юмрук, погледна го и го отпусна.

— Колко?

Вастли пак вдигна глава и се усмихна.

— Към три хиляди. — Отпра нокътя, огледа го с присвити очи, после изтри кръвта от пръста си.

— И?

— Предимно кожа, капитане. Дърво. Слаби ризници. Кръгли щитове и къси копия, извити мечове. Малко стрелци. — Изтри още кръв от нокътя.

— Готвят ли се да атакуват?

— Още не — отвърна Вастли Бланк. — Надушвам потта им.

— Какво?

— Дълъг марш.

— Най-добрият нос също — подхвърли Бадан Грук.

Вастли Бланк си облиза пръстите.

Фидлър въздъхна и се отдалечи.

Небето на изток изсветляваше, с жилки сребро и калай на хоризонта. От настъпващите от всички страни колансийци се носеше тихо дрънчане. Врагът заемаше позиции, с готови за бой щитове и оръжия. Стрелците вече изпъваха лъковете си и зареждаха арбалетите.

Сержант Ърб чу командир Хедж да говори на десетината си стрелци, но не можа да хване добре какво им казва. Измести тежкия щит и се примъкна към седналата в окопа Хелиан. Не можеше да

откъсне очи от нея. „Толкова е красива сега. Толкова непорочна и чиста, а ужасната истина е, че я харесвах повече, когато приличаше на птица, блъснала се в стена. Тогава поне имах шанс с нея. Едни пияна жена ще легне с всеки в края на краищата, стига да има пари за още пиене.“

— Прикрий се — стрелят!

Той се намести отново зад щита си.

Чу гласа на Фидлър:

— Хедж!

— След първия залп!

Глухо свистене и изведнъж стрелите западаха по земята, затрещяха и зачаткаха от камъните. Болезнен вой, последван от хор ругатни.

Ърб се извърна към нея, за да се увери, че е добре. Две стрели се бяха забили в щита ѝ и беше толкова мила с изненадата, изписана на лицето ѝ.

— Обичам те! — извика Ърб.

А тя го зяпна.

— Какво?

В този момент глух тътен изпълни въздуха и тя залегна в окопа. Но това не бяха стрели. Ърб се надигна и видя нападалите по земята гърчещи се стрелци, а назад към могилата драсна един от Подпалвачите на мостове на Хедж: раменете му бяха покрити с пръст, униформата му — сива и кафява от мръсотия.

„Дупка си си изровил, а? И удари стрелците с ония проклети гранати.“

— Стрелците са поразени! — извика Хедж.

— Богове на бездната! — ревна някой. — Какво е онова синкавото? Гният до кокалите!

Ърб надникна отново и се увери с очите си. Онова, което бе оплискало вражеските стрелци, разтапяше плътта им. Дори костите им и колчаните, пълни със стрели, бяха станали на пихтия.

Пред колансийската пехота излезе офицер — висок и белокож.

Ефрейтор Класп изръмжа:

— Един от ония шибаняци, нали?

— Ти! — извика Хелиан и посочи Ърб с пръст. — Какво каза?

А Форкрул Ассаил зарева — невероятно силен звук, който удари по хълма като чук. Трусът събори Ърб на земята и той затисна ушите си с ръце. Втори рев...

А после заглъхна, сякаш приглушен.

Някой от близкия окоп извика с треперещ глас:

— Червея каза майната ти, Ассаил!

— Пак ли на теб ми замириса, Уид?

Ърб бавно се надигна на колене.

Видя как Форкрул Ассаил отвори уста да изреве за трети път — но звукът едва стигна до хълма.

Полетя камък, тупна близо до Чистия, отскочи и се изтъркаля настрана. Вражеският командир все пак се стресна, после махна на армията си.

— Идват! — викна някой.

Гласът на Хелиан този път бе по-близо и много по-силен:

— Какво каза?

Ърб се обърна. Ефрейтор Класп лежеше между тях и въртеше очи ту към него, ту към нея.

— Какво в името на Гуглата ви прихвана двамата?

— Обичам те! — извика Ърб.

И като видя щастливата ѝ усмивка, нагази през пъшкащия Класп. Хелиан залитна напред да го посрещне и устата ѝ се лепна в неговата.

Затиснат под тежестта им, Класп изскимтя и зарита.

— Идиоти такива! Врагът настъпва! Разкарайте се от мен!

Кътъл гледаше настъпващите редици. На двайсетина крачки блеснаха копия, удариха във вдигнатите щитове и след това, по знак от командирите на роти, колансийците се понесоха в атака по склона.

Сапърът се надигна, арбалетът избръмча, дебелината жила забърса леко бузата му. Видя как стрелата му порази в гърлото един отделен командир. Останалите морски пехотинци също бяха пуснали стрелите си срещу врага. Между пукнатините и скалите западаха тела.

Сапърът остави оръжието зад себе си, взе щита, пхна ръката си в ремъците и извади късия меч. И четирите движения бяха направени още преди отделенният командир да падне на земята.

— Бий! — изрева Кътъл и се надигна, когато първият колансиец се появи пред него.

Една стрела беше заковала лявото стъпало на Солтлик за земята, но той бездруго не искаше да става. Войникът, появил се точно пред него, залитна в последния момент. Солтлик го натисна надолу с щита си и натресе ефеса на меча през шлема му и в костите на черепа. Когато дръпна, шлемът се изхлузи заедно с дръжката.

Нечие копие заби към него. Той го отби настрана с шлема, натисна с рамо щита и сплеска лицето на войника. Докато онзи залиташе назад, го промуши ниско в корема. Издърпа оръжието и посече друг колансиец — извираха сякаш отвсякъде.

Така и не видя копието, което прониза врата му и му разпра гърлото.

Корик изруга и завъртя лявата си ръка, за да изтръска останките от натрошения си щит. Измъкна от колана си дълъг нож, изрита настрана мъжа, чийто череп бе разбил с щита си, и вдигна глава тъкмо навреме, за да посрещне следващия нападател.

Остриетата блеснаха, по-тежкото отби забиващото се копие, потънкото се вряза през кожената броня и затъна на педя в гърдите на колансиеца, после се измъкна. Докато войникът залиташе, Корик го удари с меча между главата и врата, толкова силен удар, че преряза ключицата и мина надолу през три ребра, докдето се срещаша с гръдната кост.

Корик се изви, за да избегне друго копие, чу смях и видя как Смайлс се изправя над свличащ се труп.

Нова озверяла тълпа колансийци врѣхлетя към тях.

Синкавото ледерийско острие сякаш извика ликуващо, щом се вряза отстрани през шлема, разби набузника и след това костите, които той трябваше да пази. Крѳв плисна от зяпналата уста на войника, очите му се опулиха, а Коураб го изрита назад върху следващия войник.

Ехото от вика на меч се затъркаля в черепа му и той изрева в отговор, вдигна оръжието кръстато над щита си и зачака следващия глупак.

„Аз съм морски пехотинец! Героичен войник в ден на слава! Елате ми и умрете!“

Троутслитър изруга и посече ръка отдясно, после друга отляво. Кръв блисна от двете му страни и го накара да изругае отново. Измести се да отбегне забиващото копие, изрита под нечия челюст толкова силно, че главата изпращя назад, а след това посече оголения врат.

До него Детсмел залиташе под ударите по щита му от колансиец, размахал тежка брадва с шип. Страничният замах на Троутслитър вкара дългия нож над рамото на нападателя, в пролуката зад ъгъла на челюстта и ръба на шлема, леко вдигнат нагоре, за да се влезе между прешлените точно под черепа.

Детсмел се изправи, хвърли се с щита напред и блокира нападателя, опитващ се да удари Троутслитър отстрани. Вражеският войник изпъшка и коленете му се огънаха. Детсмел беше счупил оръжието си, така че грабна брадвата с шипа, замахна, разцепи кръглия колансийски щит и след това заби шипа в рамото на мъжа.

Ниско наведен, Троутслитър посече ахилесовото сухожилие на десния крак на колансиеца и докато той падаше с крясък, го прободеше в окото. Виковете му спряха.

— Наведи се! — извика зад него Уидършинс.

Стрела от арбалет изсвистя над Троутслитър и порази в гърдите следващия нападател.

Балм от другата страна на Детсмел извика:

— Откъде я намери тая тъпа брадва, войник! Намери си меч!
Още малко ако ми се мотаеш така, и си свършил!

— Търся, проклет да си! Търся!

Кисуеър падна по гръб. Чу блокирания удар над себе си, а след това ръмженето на Синтър, щом сестра ѝ посече колансиеца през

лицето. Изрита от себе си рухналото тяло и ръката ѝ стисна късото копие. Изправи се и отново скочи в гъстата гмеж.

Синтър едва отбиваше с щита си ударите на един огромен колансиец. Бадан Грук се хвърли към него и заби меча си дълбоко под ребрата му.

Нечия брадва посече отзад в шлема на сержанта, разцепи го и събори Бадан Грук на земята. Извитото като полумесец острие се измъкна и повлече след себе си коса и парчета кости.

С вой, Синтър посече ръката, която държеше брадвата, а след това разпра широка дупка в корема на мъжа. Вътрешностите му се изсипаха върху трупа на Бадан Грук.

А тя продължаваше да вие.

Копие прониза Лап Туърл и железният връх изстърга в скалата зад него. Лечителят фалариец изкрещя, посече надолу с късия си меч и преряза пръстите на по-близката ръка по дръжката на копието. Натискът от оръжието изведнъж отслабна. Той се хлъзна напред по гладкото дърво, докато се доближи до колансийката, и я посече през врата.

Докато тя падаше, резачът пусна меча и щита и се вкопчи в долния край на копието. Усети, че върхът се забива под ъгъл в земята в подножието на камъка зад него, запъна стъпала назад и се хвърли по очи. Дръжката се прекърши зад гърба му. Той се надигна на колене, изтри ръцете си в сухата трева и взе отново щита и меча.

Изплю кръв — беше си прехапал езика — и изпъшка:

— Не беше зле.

Между скалите се катереха още колансийци. Лап Туърл тръгна напред да ги посрещне, като прегازی трупа на Бърнт Роуп. Беше му останал достатъчно живот, за да свали още няколко. Може би.

Скълдет скочи във въздуха и излетя над приведения гръб на колансиеца, вкопчен в свиреп бой с Релико. Замахна надолу, мечът му се врязва дълбоко под ръба на шлема и посече прешлените. Скълдет се превъртя, приземи се приклепнал, а след това изкрещя и се хвърли към зяпналото лице право пред себе си. Колансиецът се сниши зад кръглия

щит и посече с извития си меч, но Скълдет скочи високо, опря едната си ръка върху шлема на врага и се превъртя над него. Посече надолу и преряза коленните сухожилия.

Пустинният принц стъпи на земята, огледа се и...

Чу вика на Синтър... И как Кисуеър изруга...

Беше обкръжен. Развъртя се, засече, наведе се ниско, изрита и развъртя меча. Западаха тела. Плисна кръв.

А след това нещо го прободеше в кръста и го надигна от земята. Той се опита да се извърти, но металното острие изстърга в гръбнака му. Събориха го по лице на земята, а след това го удряха... тежки и остри ръбове закълцаха мускули и кости.

Един се стовари в тила му и дойде тъмнина. И забрава.

Хедж стоеше над трупа на Бейвдикт — проклетият глупак бе убит още при първия дъжд от стрели, улучен в окото. От позицията си виждаше как кръгът на защитниците се свива, докато врагът натискаше нагоре по склона. Видя как Фидлър тръгна надолу да запуши дупката в едно почти избито отделение.

— Стрелците! Дръжте капитана под око. Ако пробият там, пътят към Сакатия бог е прав.

— Да, сър!

— Останалите — трябва да отслабим натиска. Взимате ония, бронзовите, и хвърляте по пети и шести ред — изразходвай ги всичките. Ако не ги принудим да отстъпят веднага, свършили сме.

— Какво правят бронзовите котенца, сър?

Хедж поклати глава.

— Забравил съм, а алхимикът е мъртъв. Просто действай. Живо!

Щом те тръгнаха, взе арбалета си — бяха му останали само шест стрели. Сапъорите, които бе окопал долу под склона, или всички бяха мъртви, или бяха изразходвали мунициите си — щеше да е само лош късмет, ако някоя случайна стрела улучеше него или Фидлър точно сега.

Зареди арбалета и тръгна надолу покрай останалите си четирима стрелци, към Фидлър и двете сестри далхонийки плюс оня тежък пехотинец, най-ниския от всички. Всички колансийци, които бяха

настъпили по фланга им, вече бяха нападали, пронизани от стрелците му.

— Добра работа — ревна Хедж на хората си. — Сега си намерете други цели, не ми се помайвайте.

Един камък се обърна под крака на Фидлър и левият му глезен поддаде болезнено. Той изруга и залитна. Вдигна очи и видя връхлитащ колансиец — с подивели очи под шлема, вдигнал високо тежка брадва.

Метална стрела оттласна колансиеца стъпка назад и той зяпна изумено тежката пръчка, забита в гърдите му.

Една ръка стисна Фидлър за яката и го дръпна настрана. Метален арбалет тупна в скута му, последван от стрела.

— Зареждай, Фид — изръмжа Хедж, докато вадеше късия си меч. — Задържаш ги от левия ми фланг, нали?

— Побесняваш ли, Хедж?

— Да.

— Боговете да са им на помощ.

Нападателят на Ботъл заби копието си през дясното му бедро и го прикова към земята, но Ботъл отвърна с меч през корема му и докато колансиецът рухваше с ужасни крясъци, реши, че е спечелил малкия спор.

„Това ли е то? Спор? Но виж ги само — те са роби. Не го искат това.“

Тар спря до него, от рана на лицето му бликаше кръв.

— Да го издърпам ли това копие, Ботъл? В момента не кърви много, но ако го извадя...

— Знам. Но е пробило целия крак — махни го, сержант. Ще запуша раната с парцали.

Тар го натисна с коляно и бързо издърпа копието.

— Кърви. Но не шурти. Като видя Детсмел, ще го пратя насам.

Ботъл кимна замаяно, надигна се, бръкна в кесията на колана си и извади превръзки. Докато запушваше единия край на дупката, от

подножието на хълма изригна убийствен зной, последван от смразяващи кръвта писъци.

Брат Гроб зяпна потресен и вбесен от собствената си безпомощност, когато бронзовите на цвят гранати западаха в колансийските редици в подножието на могилата и на равния терен под нея. Изригналите с грохот смарагдови пламъци плъзнаха с демонска ярост през бойците му.

Атаката бе разбита — видя как войниците му заотстъпваха.

„Ще е по-дълго, отколкото предвиждах.“

Погледна на северозапад и затърси очи очакваната прах на хоризонта. „Къде са те?“

— Хаграф. Сигнал за отбой. Ще изчакаме, докато огньовете затихнат. После удряме отново и отново, докато не паднат всички!

Вонята на изгоряла плът понесе със себе си странния мирис на сяра и вар.

Сакатия бог се вслушваше в грохота на битката от всички страни. Чуваше виковете на болка и гняв, но бе очаквал тези звуци. Сред трясъка на желязо и пращането на дървени щитове, сред свисъка на стрелите — някои падаха съвсем близо — и чаткането им по безчувствения камък чуваше как войниците си крещят, чуваше отчаяния им дъх, докато се бореха да останат живи и да убият онези, които се надигаха срещу тях на сякаш несекващи вълни.

А небето горе бе почти ослепително с всички души, изоставени от пропадането му на този свят. Струваше му се, че чува и тях, но бяха твърде далече, изгубени в небесата. Дали все още се бореха да съхранят вярата си, след като богът им бе изчезнал толкова отдавна? Или се бяха предали на жестоката злост, спохождаща толкова много опустошени духом? Дали се скитаха сега без цел, сред ужаса на безсмисленото съществуване?

Около него изригнаха огньовете — не толкова близо, че да усети зноя им, — а след тях писъци изпълниха въздуха.

Викове на умиращи, от всички страни. Беше чувал тези звуци. Нищо ново нямаше тук, нищо, което да му предложи разбиране. Тези

смъртни можеха толкова лесно да отдават живота си в името на каузи и благородни желания — това ли бе най-пълното, най-изумителното жертвоприношение от всички? Единственото жертвоприношение, което всеки бог отдавна бе забравил. Единственото жертвоприношение, което те, в закоравялото си безразличие, не можеха дори да проумеят.

„Плътта им е всичко, което познават — всички тези мъже и жени тук. Плът, каквато ме облича сега. Усещаме границите си, ужасните си граници. Толкова уязвими и временни. Мимолетна светлина, мигновен дъх.“

„Чувам как я дарявате. Този дар е единственият дар, който изобщо ви е даден — а вие го връщате в твърдта. И светът подминава, едва забелязал.“

„Никой ли няма да забележи?“

„Ще се вслушам във вашата смърт. Ще запомня.“

Сакатия бог слушаше, слушаше зова на роговете за отстъпление, виковете за лечители, сигналите, възвестяващи следващата вълна срещу малцината обсадени. Слушаше и чакаше.

Седемте Мъртви огъня Т'лан Имасс стояха на голо възвишение на изток от малазанските редовни. Ном Кала и Калт Урманал вече бяха сред тях, обвързани като истински родственици, и в ума на Ном Кала всичко беше наред. Не се чувстваше чужда. Не се чувстваше сама.

Уругал Втъкания заговори:

— Тя се подготвя за приближаващия се враг. Вслурахме се в мълчанието ѝ и знаем, че в душата ѝ няма лъжи. И все пак е смъртна.

— Мнозина, които я виждат — каза Бероук, — вярват, че е слаба — не във волята си, а в своята плът и кости. Тя предаде меча си. Опитах се да ѝ дам своя, но тя ми отказа.

— Разбираме силата на могъщата воля — вметна Калб Безшумния ловец.

— И все пак — рече Бероук.

— Избрах да останем с нея — заяви Уругал. — Да останем тук, вместо да споделим съдбата на морските пехотинци. Ако Сакатия бог наистина се вдигне отново, няма дори да станем свидетели на този миг.

— Обърна се към другите. — Не сте съгласни с мен за това — със заповедта ми да останем с нея.

— Заради това, което губим, Уругал — рече Теник Разбития. — Да го видим прероден.

— Трябва ли нашата вяра да ни покаже лицето си, Теник?

— Копнеех за доказателство — отвърна Разбития. — Че всичко, което сме сторили, има цел. Не ни ли предложи точно това Падналия? И все пак не посвещаваме мечовете си в защитата на нашия бог.

— По начина, който избрах — възрази Уругал, — правим точно това.

Ном Кала заговори колебливо.

— Родственици, слушала съм войниците — тези малазанци. Край лагерните огньове, в миговете на отдых. — Всички я гледаха. — Рядко си говорят, но когато го правят, е за нейните думи, казани преди време. Когато заяви, че ще бъдат незасвидетелствани. Чувствам, че не я разбират съвсем — нито пък аз, — и все пак, когато ги чуя, когато видя какво се раздвижва в очите им... тази дума пробужда нещо в тях. Може би не е нищо повече от непокорство. Но не е ли непокорството най-могъщият проглас на тленността?

Последва дълго мълчание, чуваше се само тихият стон на утринния вятър.

Най-сетне Бероук проговори:

— Незасвидетелствани. Тогава нека и ние превърнем това в своя кауза.

— Каквато никой от нас не разбира? — попита Теник.

— Да. Каквато никой от нас не разбира.

— Добре. Ном Кала, твоите думи пробудиха в мен... непокорство. — Теник се обърна към Уругал. — Ние бяхме призраци сред тях. Дадохме им малко, защото имаме да дадем малко. Този ден нека ѝ дадем всичко, което ни е останало.

— Падналия е вложил вярата си в нея — каза Бероук. — Вярата си. Уругал, аз те ценя. Мои братя и сестри, ценя ви всички. — Т'лан Имасс помълча, после отрони: — Един трябва да бъде пожертван. Намесата на Акраст Корвалайн остава и ще си остава, докато не падне последният Форкрул Ассаил. Но отменянето на Клетвата, от един от нас тук, ще ни даде каквото търсим. Предлагам се доброволно да бъда тази жертва.

— Тих глас — каза Уругал, — ти си най-могъщият в битка. Някой от по-непригодните трябва да е този, който да се отрече от Клетвата. Ще бъда аз.

— И двамата грешите — заяви Теник. — Аз не случайно съм назован Разбития. Не бива да има сантименталност в това решение. Нито упорит кураж — в края на краищата не го ли притежаваме всички ние? Бероук. Уругал. Калб и Халад. Ном Кала на мъдрите слова. Калт Урманал от кръвта на Трелл. Аз ще отворя път за всички ви, в името на непокорството. Обсъждането свърши.

Т'лан Имасс се смълчаха.

И в мълчанието се разпаднаха на прах.

Врагът се приближаваше. Лостара Юил стоеше в палатката на Тавори и гледаше как адюнктата се подготвя за битката.

Бе избрала стандартен дълъг меч от почти изчерпаните запаси. Последният му собственик бе изчегъртал неравни шарки по обшитата с кожа дървена ножница. Око лишено от талант, но притежаващо безгранична дисциплина и търпение. Не художник. Войник.

Лостара я бе попитала защо е избрала точно това оръжие — сложната шарка на ножницата ли ѝ е привлякла интереса? Добре наточеното острие? Стабилната удобна дръжка? И разбра, след като Тавори миг след това хвърли поглед към ножницата, че адюнктата дори не е забелязала нищо от тези неща.

Ризницата я чакаше върху дървения скрин, в който я държеше, ръкавиците с кожени маншети бяха положени върху лъскавите брънки. Простата риза, в която бе облечена сега Тавори, беше протрита на места и оголваше бледата, почти безкръвна кожа и изпъкващите под нея кости. Железният шлем с решетъчните набузници чакаше на масата.

Тавори привърши със стягането на връзките на ботушите, а след това застана пред малка дървена кутия до шлема, с инкрустирания със сребро фамилен герб на Дома Паран. Връхчетата на пръстите на дясната ѝ ръка се отпуснаха на капака, а след това адюнктата затвори за миг очи.

Лостара изведнъж се почувства като натрапница в тази толкова интимна подготовка на Тавори за предстоящото и почти се обърна да

излезе, но пък адюнктата бе заповядала да присъства на приготовленията ѝ, да ѝ помогне с ризницата и затягането ѝ.

Капакът изскърца и Тавори бръкна в кутията и извади огърлица — проста каишка и орлов нокът от месинг или може би злато. Обърна се към капитана.

— Би ли ми го завързала?

Но Лостара просто зяпна ноктя.

— Капитане.

Тя вдигна глава и срещна погледа на Тавори.

Адюнктата въздъхна.

— Аз съм дете на императора — какво повече има за разбиране, Лостара Юил?

— Нищо, адюнкта.

Пристъпи и взе каишката. Когато мина зад Тавори, долови смътен мирис на парфюм от рядката ѝ права коса и коленете ѝ за малко да се огънат от прилива на неописуема тъга.

— Капитане?

— Момент... извинете, адюнкта. — Помъчи се да затегне възела, но се оказа по-трудно, отколкото трябваше да е, а и погледът ѝ бе размътен. — Готово.

— Благодаря — каза Тавори. — Сега ризницата.

— Разбира се, адюнкта.

Банашар стоеше отвън и държеше юздите на коня на адюнктата. Хундрилска порода, здрав и упорит, но беше измършавял и състарен от страдание, козината посивяла и зацапана. През последните дни в пустинята дори Изгорените сълзи бяха забравили обичайното си усърдие. На животното не му бе останала сила за бягане — като нищо можеше да рухне под Тавори, щом го подкара, за да се обърне със слово към армията си.

„Да се обърне към армията си. Това наистина ли е адюнктата? Кога за последен път е говорила на всичките си войници? А, да. На корабите. Объркващите слова, съживяването на идея, която малцина можеха дори да проумеят.“

„Дали ще се справи по-добре този път?“

Осъзна, че е изнервен заради нея — не, призляваше му от притеснение. „Ето, че стоя тук и държа юздите на коня й, пред палатката й. Аз съм... богове, думата е *жалък*. Но какво значение има? Също така съм жрец на бог, който скоро ще умре.“

„Някога се заклех да срещна този ден спокоен и трезв. Каква жалка клетва.“

Платнището на палатката се дръпна настрани и капитан Лостара Юил пристъпи навън и му махна с ръка.

Той поведе животното за юздите.

Адюнктата се появи. Погледна го в очите и кимна.

— Демидрек. Стояли сте тук от доста време, допускам — очаквах някой от адютантите ми да се погрижи за това, те са свикнали да стоят наоколо и да чакат. Моите извинения.

Той примига.

— Адюнкта, грешите. Аз ги отпратих. — Подаде й юздите. — За мен винаги ще е чест, Тавори Паран.

— Ако можех, щях да ви заповядам да си идете оттук.

— Но аз не съм от войниците ви, за да ми заповядате — отвърна той с усмивка. — Тъй че ще правя каквото ми харесва, адюнкта.

Тя го изгледа замислено.

— Питам се...

— Какво, адюнкта?

— Не е ли това истинското предназначение на един жест? Да взима вяра от едната ръка и да я поставя в следващата? Да стои между бог и такава като мен?

Той затаи дъх.

— Малцина са останали. Повечето вършат рутинните неща, но се виждат като привилегировани... от двете страни. По-близо до своя бог от непосветеното си стадо.

— Но не и ти, нали?

— Адюнкта, коленича до вас.

В очите й нещо проблесна, нещо сурово, но тя бързо го потисна, а след това пхна ботуш в стремето и се качи на седлото.

Банашар се отдръпна. Извърна очи и видя как редица след редица войниците се обърнаха към тях, и как бавно се размърдаха, щом Тавори подкара в тръс към строя. Стигна до югозападния край и

зави, за да мине покрай задния ред. Яздеше изправена — жена в опърпана ризница върху измършавял, издъхващ от глад кон.

Образът се вряза в ума на Банашар.

Щом стигна до другия край, тя пак зави и подкара към фронта на трите, вече толкова оредели легиона. Сега щеше да говори на войниците. И колкото и да копнееше да чуе думите ѝ, той знаеше, че не са за него.

Със стегнати от болка гърди жрецът се обърна и се отдалечи.

Докато яздеше към челото на войските си, Тавори виждаше облака прах от приближаващия се враг. Беше огромен. Обърна коня и го подкара успоредно на строя, като забави стъпките му достатъчно, за да може да мести поглед от едно лице към друго по първата редица.

Когато най-сетне заговори, гласът ѝ бе твърд и вятърът го понесе.

— Познава ли ви някой? Вие, които стояхте в сянката на тежките и морската пехота. Кой сте вие? Какъв е разказът ви? Толкова много са ви виждали — докато подминават в марш. Виждали са ви как стоите мълчаливи и неизвестни. Дори сега лицата ви са почти изгубени под ръбовете на шлемовете ви. — Замълча, очите ѝ преминаваха по всяко лице.

А после спря и погледът ѝ се впи в един мъж. Фалариец.

— Ефрейтор Грид Флан, Трето отделение, Единадесета рота. Ловец на кости. Ти носеше Сампъл — войника вляво от тебе — на гръб. Последния ден в пустинята. А преди „Кръвта вместо вода“ единственото нещо, което те опази — и нея — бе любовта ти към нея.

Мъжът сякаш се олюля пред думите ѝ. Тя смуши коня напред.

— Къде стои Рек-ай?

— Тук! — извика глас десетина реда по-назад.

— Когато Лостара Юил изгуби съзнание, докато защитаваше живота ми в деня на На'Рук, ти поведе отделението си, за да ни изтеглите. Мен. Хенар Вигълф. Капитан Юил. Изгуби брат и до днес не можеш да намериш сълзи за него. Но бъди спокоен. В твоето отделение плакаха вместо теб. Нощем, докато ти спеше.

Подкара коня си още няколко стъпки и разпозна друго лице.

— Сержант Ординъри Грей. Когато отделението морски пехотинци на сержант Гонтай се разпадна и се опитаха да го убият, ти

и Куд Хоул ги задържахте всички — посякохте ги, за да спасите Гонтай. Защото веднъж, много отдавна, в Свещената пустиня Рараку, той прояви доброта към вас.

Стигна до края на редиците, обърна коня и подкара по същия път.

— Кои сте вие? Аз знам кои сте. Какво сте направили? Стояли сте с мен от самото начало. Войници, чуйте ме! Този ден вече е изгубен за историята и всички, което стане тук, ще остане завинаги неизвестно. На този ден вие сте незасвидетелствани.

— Освен войниците от двете ви страни. *Те* ще свидетелстват. И ви казвам това: тези войници от двете ви страни, *те* са всичко, което е от значение. Свитъците на историците нямат време за войници като вас — знам го, защото съм изчела стотици от тях. Отпускат скъпернически няколко думи, за да кажат за поражение или победа. Може би, ако им се нареди, ще споменат за голяма храброст, за необикновен кураж, но тежестта на тези думи не е нито повече, нито по-малко от думите, говорещи за клане и убийства. Защото, както знаем всички, един войник може да бъде и герой, и злодей... Ние нямаме място в техните истории. Малцина имат. Те не са ние — никога не са били ние и ние никога няма да сме те... Вие сте Незасвидетелстваните, но аз съм видяла каквото виждате вие. Чувствала съм каквото чувствате вие. И съм точно толкова чужда за историята, колкото всеки от вас.

Спря отново, в самия център, и обърна коня си срещу смълчаните войници.

— В деня на На'Рук те стояха заради вас. Днес, тук, вие ще стоите заради тях. И аз ще стоя с вас, мои възлюбени войници. — Вдигна облечената си в ръкавица ръка. — Не казвайте нищо. Ние сме стени от мълчание, вие и аз. Ние сме свършените отражения на това, в което се вираме, а вече толкова дълго сме се гледали в очите.

Огледа ги за последно и отсече:

— А смисълът на това мълчание не е работа на врага.

Зад себе си вече чуваше тропота на хиляди ботуши, отекващ от твърдата земя, но нямаше да се обърне. Нямаше да погледне врага. Очите ѝ бяха само за нейните войници и виждаше, че техните са само за нея.

— Ловци на кости. Този ден отстъпете само в смъртта.

Когато адюнктата препусна, за да заеме позиция на левия фланг, Юмрук Блистиг се загледа след нея, очите му я проследиха като погледите на всеки един около него.

„Богове на бездната. Що за насърчително слово беше това? Спаси положението, Юмрук, преди да е станало твърде късно.“

Обърна се рязко.

— Първи редове! Изв...

Но не продължи. Оръжията изсъскаха от кании и ножници, щитовете се вдигнаха към раменете.

А лицата наоколо му бяха от най-студеното желязо, което бе виждал.

Сестра Свобода огледа вражеската позиция. Бяха направили най-доброто възможно предвид ограниченията на терена: бяха се строили по протежението на нисък хълм, а пред тях земята се простираше повече или по-малко равна, макар на север да се издигаха ниски хълмове. Съгледвачите ѝ я бяха уведомили, че земята отвъд тези хълмове е нахъсана от оврази — ако не беше това препятствие за подредено отстъпление, вражеският командир несъмнено щеше да е разположил войските си на онези височини. Но движението щеше да е твърде ограничено, а в битка това можеше да се окаже смъртоносно.

Не видя тежко бронирана пехота сред врага, и никаква конница. Редиците на стрелците по двата фланга изглеждаха нищожно малки.

— Едва ли може да се нарече армия — подхвърли брат Възвишеност, който яздеше до нея. — Бих могъл да повярвам, че са преминали Стъклената пустиня — виж колко са изтощени, колко малко са на брой. Сигурно са оставили път от трупове зад себе си.

— Не се съмнявам в това — отвърна Свобода и присви очи, щом видя самотния ездач — малка, крехка на вид фигура — пред първата линия на войниците. — И все пак преминаването на пустинята трябваше да е невъзможно.

— Враговете, които унищожиха братята и сестрите ни при Великия шпил, бяха познати на брат Усърдие. Болкандо. Ледерии. Тези знамена тук не са ми познати.

— И на мен също, брат Възвишеност. От коя ли земя са дошли, питам се? — Огледа се изумена. — Чак тук. За да умрат.

— Брат Гроб се приближава към по-малката сила.

Тя кимна. Макар и смътно, посланието на брат Гроб бе достигнало до нея. Акраст Корвалайн беше в смут — притеснен и изтъняващ от слабост. „Все още предстои да се появи нещо. Усещам напора му.“ Погледна към небето, но видя само онези резки от нефрит. Ледени светове, понесли се през небесата. Бяха се появили в деня, в който чуждият бог беше свален.

„И това е истината за всичко, което става сега. Опитват се да го върнат в небесата.“

„Но съдбата на Падналия бог е в ръцете на боговете, не на хората. Можехме да изтръгнем тази привилегия от боговете — с древната ни сила, с Древния ни лабиринт — но това ни беше отнето. Засега.“

— Чия игра беше това? — запита се тя на глас, без да откъсва очи от крехката фигура на командира, който явно се обръщаше с реч към бойците си. „Жена е.“

— Сестра?

Тя поклати глава.

— Дързостта рядко остава ненаказана. — Дръпна юздите. — Пътят на юг е открит. Братко, искам те там — вече не вярвам, че ще имаме силата да принудим тези чужденци да се покорят.

— Но... защо?

— Ще ги ударим, да, но без да се опитваме да ги заробим. Не изричай никакви думи във виковете си, братко. Разкъсай плътта им, откъсни я от костите им. На нищо по-деликатно не разчитам.

— Както пожелаеш.

— Поведи силите си на юг, за да ги обкръжим — редовете, които виждаме, несъмнено прикриват резерви и бих искала да разбера силата им. Аз на свой ред ще оставя центъра на Висш Разводнен Мелест и ще мина на север, където ще поведе елитната пехота на мъртвия крал през извивката между вражеския фланг и хълмовете.

— Има голям риск в това, сестра Свобода.

— Никой не се крие зад онези хълмове, братко. Нещо повече, така ще можем да притиснем онзи фланг навътре. Разбий ги откъм своята страна, докато аз разбия тези от моята, и ще приключим бързо.

Възвишеност се загледа на север.

— Усещаш ли нещо от Висш Разводнен Кесган? Влезли ли са в бой с другата армия? Брат Гроб изобщо не може да ги намери.

— Аз също. Ако са в бой, трябва да разчитаме, че ще могат да забавят врага и дори да го изтласкат назад.

Жената, командваща чужденците, вече яздеше към южния фланг. Каквото и да беше казала на войниците си, не предизвика никакви одобрителни възгласи, никакви бойни викове.

— Тя ги изгуби! — извика брат Възвишеност.

— Така изглежда. Братко — виждаш ли къде отива тя? Разбира слабостта на онази страна. Препусни право срещу нея, когато настъпиш. Убий я.

— Като нищо може да е останала сама дотогава — мисля, че армията ѝ всеки момент ще побегне.

— Това е недостатъкът на расата им — отвърна Свобода. — Хората имат качествата на насекоми — ще ги намериш навсякъде, но вярват в ефикасността на бягството, когато са застрашени. Ще трябва да ги изловим и избием до крак, братко, и да се отървем от тях веднъж завинаги.

— Тръгвам към авангарда си, сестро. Когато следващия път се срещнем, ще бъде над труповете на тези жалки парвенюта.

— Земята с охота ще приеме костите им — отвърна тя.

Боен водач Гал огледа жалкия си отряд конни воители, а след това пхна шлема си под мишница и тръгна към Ханават. Намерението Рут бе до нея, с безименното още бебенце сгушено в ръцете му. Слабото му лице беше пребледняло от страх.

— Жено — каза за поздрав Гал.

— Съпруже.

— Днес ще загина.

— Знам — отвърна тя.

— Ще избягаш ли от тази битка? Заради детето ни?

— Не — каза тя.

— Моля те.

— Съпруже, нямаме къде да идем. Ще те намерим в Хълмовете на предците, под топло слънце, и пустинните цветя ще пълнят очите

ни с цветовете на пролетта.

При древните думи за раздяла на хундрилите Гал бавно затвори очи.

— Паднал съм. — Вдигна глава и срещна спокойния ѝ поглед. — Видя слабостта ми.

— Видях само това, което може да се намери у всички ни, любими. Не стъпва ли един Боен главатар на хундрилите по същата земя като нас, останалите? Твоят дар беше куражът и острият ум на бойното поле. Този дар си остава. Вземи го със себе си този ден, в името на Колтейн и на духа на уикците, които бяха най-великите конни воители, каквито този свят е виждал някога. Не прогласихме ли точно това? Не извикахме ли името им към небесата — и дори Хълмовете на предците се разтърсиха от събуждането на нашите призраци?

— Да, обич моя.

— Ние изгорихме сълзи на лицата си в знак на тяхното напускане на света. Но виждам воители хундрили зад тебе, съпруге. Виждам най-доброто от това, което остава. Поведи ги. Давам ти куража на собственото си сърце, за да се слее с твоя. Днес съм горда.

Треперещ, той пристъпи напред и я взе прегръдката си.

Юмрук Фарадан Сорт гледаше огромната армия, строяваща се за бой на равнината отпред. Дори само центърът им ги превъзхождаше многократно. Тежка и лека пехота, с полукръговете на стрелците: седем или осем хиляди. Крилата бяха за тежката пехота и тя видя, че всяко от тях се командва от чистокръвен Форкрул Ассайл. Очите ѝ се присвиха към Чистата срещу нея — жена, яхнала костенобял кон, в момента слизаше от него.

— Те имат сила в гласа си! — извика Фарадан Сорт. — Само със заповед ще се опитат да ви накарат да се предадете. Да пуснете оръжията си. Опълчете им се, малазанци!

„Много е лесно да се каже. И сигурно невъзможно да се постигне. Това може много бързо да се превърне в ужас.“ Извади меча си. Стари белези от магията на Ездачите на бурята бяха нашарили острието на безумни шарки под гладката повърхност.

В ума ѝ се надигна смътно ехо — грохот на огромни вълни, разтърсващи коварния леденостуден камък под краката ѝ. Жестоката

студена захапка на железните пранги около окованите ѝ глезени. Взривове пяна — а след това, надигнала се над синкавобялата пяна фигура, бронирана в лед... Тръсна глава да прогони спомена. Устата ѝ изведнъж пресъхна.

„Денят е топъл. Нищо, на което да се хлъзнеш. Никаква изтръпналост, която да отнеме всякакъв усет от дланите ми. Никакви рани по кожата, разкъсана от допира на метала.“

„Изправяла съм се срещу по-лошо. Помни това — то те опази, докато влизаше от една битка в друга.“

Форкрул Ассаил вече крачеше пред бойците си, нагоре към ниския хълм.

Фарадан Сорт наведе очи и огледа жълтите изсъхнали треви и безбройните дупки на полски гризачи.

— Войници... някой да е виждал скорпиони тъдява?

Отвърна ѝ хорово сумтене за „не“.

— Добре. Така бива. Щитовете високо — тая май има да ни казва нещо!

„Богове, точно тук става нечестно.“

Усмивната, сестра Свобода огледа вражеските сили. „Ах, не бяхме прави. Не се канят да побегнат.“ В лицата срещу нея имаше ярост и твърда решимост, но всичко това нямаше да помогне — не и сега. Щитове и броня щяха да устоят на мощта, която скоро щеше да отприщи, щяха да ги защитят — за малко. Може би за няколко удара на сърцето. Но след това гласът ѝ щеше да разкъса, да разреже кожа и мускул и да плисне кръв във въздуха. Кости щяха да се прекършат, черепи — да се натрошат.

Всички те щяха да измрат и каквото и да направеха, нищо нямаше да го предотврати.

„Както тук, така и по целия свят.“

Погледна наляво и видя, че центърът настъпва — вече на по-малко от трийсет крачки от неподвижната линия на защитниците. Стрелците пускаха стрела след стрела, а вражеските стрелци им отвръщаха нарядко. Падаха войници, макар че щитовете опазваха повечето от убийствения дъжд. „Двайсет крачки, а след това атаката.

Тежестта ѝ ще ги изтласка назад, ще разбие първата линия и ще разцепим строя им. А след това ще почне касапницата.“

Насочи отново вниманието си към фланга срещу себе си, вдигна ръце и започна да си поема дъх.

Кремъчният меч, който изригна от земята под Форкрул Ассаил, се вряза във вътрешността на лявото ѝ бедро и я надигна във въздуха, върхът изстърга и се вряза в бедрената кост. Докато Т'лан Имасс се вдигаше нагоре сред дъжд от пръст, камъни и корени, други изникнаха с взрив от земята около Форкрул Ассаил.

Оръжията им я заудряха.

Тя нададе вой, загърчи се на върха на меча и замахна. Опакоето на ръката ѝ удари Уругал Втъкания по челото, огъна го навътре и Т'лан Имасс рухна на земята.

Костеният боздуган на Калт Урманал я порази под лявата мишница, завъртя я във въздуха с ботушите към небето и я откъсна от меча, на който бе нанизана като на шиш.

Тя падна с рев и бързо скочи на крака.

Копието с обсидианов връх на Бероук се хлъзна през нея и изригна от корема ѝ. Ассаил се изви рязко, сграбчи го и го надигна във въздуха, а заедно с него и Бероук. Пусна дръжката, пресегна се и стисна черепа на Бероук, когато той се хлъзна към нея.

Нададе рев и разби с него черепа на воина.

Закрещя заповеди на офицерите си:

— Атакувай врага... пробий и ги обкръжи! Избийте всяка една проклета твар! Оставете тези торби кокали на мен!

Т'лан Имасс с пръснатото чело отново тръгна към нея. Тя изръмжа и се хвърли срещу него.

Отчаян гняв се надигна у Блистиг, когато вражеските редици изведнъж сякаш се извисиха на вълна и с вой връхлетяха към него, и той закрепця в отговор на собствената си ярост.

Сблъсъкът надигна от земята войници и ги запокити във въздуха. Мъгла от кръв, сечащи надолу оръжия — и първите малазански редици се огънаха, но след това се стегнаха отново. Шумът бе оглушителен — грохот на желязо и писъци — и светът полудя пред очите на Юмрука: потни лица, оголени зъби, бликнала кръв от усти и прерязани гърла. Тела, притиснати в прасците му. Блистиг залиташе, размахваше меча си, залиташе от непрестанните удари по щита му и се биеше с яростта на побесняло псе.

Щеше да умре. Искяха да го убият — всяка една проклета гадина искаше да го убие и да стъпче трупа му. Животът му не трябваше да свърши така. Щеше да се бие и да се бие. Това нямаше да е краят — нямаше да го позволи. „Няма да го позволя!“

Изтласкаха ги още на стъпка.

Лостара Юил пристъпи до адюнктата и извади мечовете си. „Още един танц. Единственото, което мога да направя. Танцът на света — този шибан, жалък, убийствен свят.“ Видя как Рутан Гъд пое другия фланг на Тавори, а зад себе си чу Хенар Вигълф — глупакът пееше някаква мръснишка морска песен на Блууроуз.

Срещу нея, приведен напред и пристъпващ с вдървени крака като обезумял, врхлетья Форкрул Ассаил. Очите му бяха подивели и впити в адюнктата.

Изрева и ревът му ги блъсна назад.

Кръв блисна във въздуха и Лостара се олюля заслепена. „Чия кръв? Какво...“ И вече се стичаше по страните ѝ, и видя падащия Хенар, извърна към нея окървавеното си лице. „О, богове, това е моя кръв... всички сме...“

Невероятно, но адюнктата се изправи срещу убийствения напор нда безсловесния вик, завъртя меча си и понечи да тръгне напред.

Форкрул Ассаил все още бе на трийсет крачки от тях.

„Не можем да направим това. Дори Тавори... не можем...“

Рутан Гъд стигна до адюнктата в бронята си от лед — но и тя беше пропукана и се разпадаше на дъжд от парчета. Като че ли посягаше към нея, за да я издърпа назад — далече от това, — но никакво бягство не беше възможно.

Ассаил изрева отново.

Писъкът на Лостара Юил остана нечут дори за собствените й уши.

Усети как тялото й се хлъзна по разбитата земя.

„Срещу това... свършено е с нас. Дори адюнктата. Дори Рутан Гъд. Той ни убива. Котилъон...“

Но и бог не можеше вече да чуе молитвите й.

На петдесет крачки назад, смъкнат на колене от силата на Акраст Корвалайн, Банашар изтри кръвта от очите си. Беше се опитал да се доближи — да продължи напред и да се присъедини към адюнктата и свитата й — но не бе успял.

„Провал. Познавам тази дума — много нощи съм седял на масата й...“

Някой мина край него.

Бадале си тананикаше тихичко и този едва доловим звук изтласкваше всичко, което Квизиторът хвърляше по нея. Виждаше там, напред, как силата наранява Мама — разкъсваше Мама въпреки всичката й убиваща магията кръв, въпреки цялата й изключителна воля.

Вля думи в безсловесната си песен. Прости думички, три да намерят четвъртата, а най-важната от всичко сега бе четвъртата.

— Опали бисери диаманти елитри. Опали бисери диаманти елитри.

„Толкова много си забравил. Докато остана само глад и болка. Знам тези две неща. Познавам ги добре. Споделихме си ги с теб, ти и аз.“

— Опали бисери диаманти елитри. Опали бисери диаманти елитри.

„Прогоних те веднъж. Казах ти да отнесеш далече от нас своята болка и глад. Защото не ги бяхме заслужили с нищо.“

„Някой те нарани преди много време. Някой нарани Рут преди много време. Някой нарани Садик и Хелд, и всички други. Някой трябва да е наранил и мен.“

— Опали бисери диаманти елитри. Опали бисери диаманти елитри.

„Прогоних те. Сега те призовавам. Виж носителя на болка. Виж раздавача на глад. Квизитора. Познавам го. Помня го. Той дойде сред моя народ. Каза им, че трябва да умрат. Да отговорят за стари престъпления.“

„Може би беше прав.“

„Но това не значи, че *имаше* право.“

— Опали бисери диаманти елитри. Опали бисери диаманти елитри.

„Познаваш ли неговия вид? Мисля, че да. Пробуждаш ли се сега за старата болка? Мисля, че да. Призовавам те. Те обичат своето правосъдие. Сега, приятелю мой, дай им го ти.“

— Опали бисери диаманти елитри. Опали бисери диаманти елитри.

А над Форкрул Ассаил небето помръкна.

Банашар гледаше невярващо рояка скакалци — откъде бяха дошли, как бяха призовани, не знаеше. Звукът, който издадоха, бе като кипяща вода, а след това — какофония от бръмчене и вой. Видя как Форкрул Ассаил спря атаката си и погледна нагоре.

А след това роякът се понесе надолу в буря от криле, които изведнъж разцъфнаха в пурпур.

Брат Възвишеност закрепця и докато крещеше, скакалците пропълзяваха в отворената му уста, изливаха се вътре и челюстите им сечаха. Прогизнали от кръв, тварите след това се хлъзгаха лесно надолу в гърлото му. Задавен, заслепен и оглушал, той падна на колене. А те дъвчеха отвътре — трахеята, вече и в стомаха. Запушваха ноздрите му и се мъчеха да нахлуят в ушите му. Изгризаха клепачите и се заеха с очите зад тях.

Богът на Форкрул Ассаил се завръщаше.

Скакалците кръжаха на кипящ стълб, който се разпадна, щом тялото, което бяха загърнали, рухна на една страна. Късчета червена слуз, парчета розова кост — а след това съществата се извисиха нагоре и налетяха върху колансийската пехота — но войниците бяха с броня и заслоняваха лицата си с щитовете, така че скакалците закръжиха бясно, бръмченето на крилете им стана още по-пронизително, огласило сякаш безсилието им.

Роякът изведнъж се извиси и закръжи във въздуха.

Бадале усещаше глада им — неутолим — и разбра, че ако останат тук, ще изгуби власт над тях — щяха да погълнат всички.

„Иди си вече. Не може да останеш.“

Въздухът затрепери от пронизителен писък — писък на безизходно отчаяние, — а след това облакът се завихри и се отнесе надалече.

Отвъд купчината кости, останали от Форкрул Ассаил, колансийската пехота настъпваше, а пред тях стояха четири фигури, окъпани в кръв.

„Майко, когато свърши това — когато ти и всички твои деца паднете — с последния си дъх ще ги призова отново. Да донесат нашата мъст.“

Боен водач Гал седеше на коня си, загледан в тежката пехота, настъпваща покрай сражаващата се Форкрул Ассаил. Редиците им бяха разбъркани, накъсани от стръмния склон на хълма от дясната им страна и струпани, за да избегнат хълма, на който командирът им се биеше с Т'лан Имасс.

Видя как флангът на малазанците се обърна, за да посрещне атаката — но бързо разбра, че намерението на врага е да стигне до тила на защитниците.

Шелемаса до него промълви:

— Боен водач... южният фланг...

— Трябва да изберем едното или другото — прекъсна я Гал. — Виждаш ли онези пред нас? Не могат да задържат строя си... но виж как след като подминат малазанците ще могат да се развърнат отново на равния терен. Тогава ще се престроят.

— Боен водач, адюнктата...

— Не можем да ѝ помогнем. Ако имахме три хиляди, да, можехме да ударим онзи фланг. Но тези тук — на прага на открития терен — тях ще посрещнем.

Извади тълвара си, препусна пред жалката си войска и викна:

— В името на Колтейн и Падането!

Не беше нужно нищо повече. Блеснаха оръжия, конете отметнаха глави и запръхтяха, прихванали бойната треска на ездачите си.

Гал дръпна рязко юздите и обърна коня. Животното се вдигна на задните си крака и зарита във въздуха.

И Бойният водач се засмя.

Фарадан Сорт се беше добрала до края на фланга — щом колансийците пробиеха, трябваше да е там, да задържи войниците си, да укрепи решимостта им — „но те нямат нужда от мен. Виж лицата им! Врагът посяга към корема ни и ще бъде посрещнат с желязо. И аз ще съм там — тази битка ще е моя, до самия край.“

И тогава чу тропот на конски копита. Вдигна глава и се обърна... и видя Изгорените сълзи на хундрилите в атака. Докато първите колансийци се изсипваха през тесния проход, конните воители — с Гал начело — врхлетяха срещу тях.

Сблъсъкът разтърси земята на вълни, чак до малазанските редици.

— Дръж здраво! — извика Фарадан Сорт. — Сега натисни! Натисни!

Колансийският настъп бе спрял. Но не задълго, знаеше тя. „Трябва да е достатъчно. Сега да ги накараме да си платят за лошата позиция.“

Северната страна на малазанската фаланга се понесе напред и колансийската тежка пехота се обърна да ги посрещне. Но се олюляваха, под краката им се обръщаха камъни, скали спъваха стъпките им.

А хундрилите, побеснели, се врязваха все по-дълбоко в редиците им.

„Богове! Само как се бият!“

Сержант Ординъри Грей сграбчи ефрейтора за кожения елек и го дръпна към себе си.

— Грид Фан — къде ти е отделението?

Очите на фалариеца бяха подивели, лицето — налято с кръв.

— Навсякъде, стръв за картуулски паяк такава!

— Къде е сержантът ти?

— Мъртъв! Къде е шибаното ти отделение?

— С твой сержант — сопна се Ординъри Грей. — Освен моите Семк тука...

Притискаха ги и непрекъснато губеха терен. Очите на Грид Фан се изместиха покрай сержанта и се облешиха.

— Зашиха му шибаната уста!

— Така му се пада. Слушай сега — южният фланг...

— Нямаме южен фланг!

— Тя е там — с танцуващата Сянката и оня капитан с пикнята-лед в брадата. Ассайлът свърши, но тежката им пехота ще ни разкатае. Тя ти каза името, Фан! Както и моето, и на Куд Хоул. Разбираш ли ме?

Грид Фан се размърда.

— Хеър Равидж! Сампъл! Намерете другите — измъкваме се от тая гмеж!

Грамадният стоманен юмрук на отделението се обърна към ефрейтора.

— Още не съм се развъртял! Цяла шибана вечност чакам, ефрейтор!

— Ще ти дадем шибаната от Гуглата битка, ядачо на сепии канийски — скачаме на цяла армия тежки!

— Колко сме? — попита Сампъл, синкавата ѝ кожа беше посивяла от прахта.

Фан се обърна към Ординъри Грей и той отговори:

— Десетина някъде.

Белите зъби на напанката блеснаха в широка усмивка и тя извика пронизително:

— Шейдс, Брутън, Асп, Шипрек и Джил Слайм! С нас! Живо, проклети да сте!

Поурс се смъкна до Кайндли и той го погледна ядосано.

— Разкарай се оттук! Само се пречкаш!

— Само да... си поема... дъх!

В кипящата гмеж зад Поурс Кайндли видя десетина войници да се провират между редиците назад от първата линия.

— Какво правят ония там, в името на Гуглата?

Но не видя паника на лицата на бойците най-близо до тях — извикаха си нещо и редиците се изместиха, за да им отворят път.

Поурс се изправи и проследи намръщения поглед на Кайндли.

— Ординъри Грей... Фан и Сампъл. И оня ужасен Семк — дето им извика имената, сър.

— Тъй ли?

Нов тласък от първата линия ги накара да залитнат назад.

— Връщай се в лагера, Поурс — свърши нещо полезно. Пази децата.

— Не мисля, че... о, добре. Сър...

— Тръгвам — разкарай се оттук.

— Сър...

— После искам да ми докладваш! Тръгвай, преди лично да съм те убил! Изпълнявай.

Низша Разводнена Трисин прекрачи през костите на брат Възвишеност — мъчеше се да не поглежда надолу, но не можа да се сдържи. Все още тук-там пълзяха скакалци — по кокалите и по хлъзгавите вътрешности, изпълзваха от зяпналите челюсти.

Усещаше яростта на сестра Свобода, докато ранената Чиста замахваше — Т'лан Имасс нямаше да я победят, но отнемаха цялата ѝ концентрация. Всъщност сега атаката се командваше от Висш Разводнен Мелест, от центъра.

Видя пред себе си редица от четирима войници и очите ѝ се разшириха — „това ли е всичко, което имат срещу нас? Те са луди!“

Отдясно се изсипаха и десетина бойци редовна пехота.

От гърлото ѝ изригна смях.

— Това ли ни предлагат в съпротива?

Махна с ръка и умът ѝ отсече командата да се развърнат и да разширят предната линия.

Щяха да пометат тези глупаци, а след това да завият и да ударят по фланга отзад.

И битката щеше да приключи.

— Адюнкта — каза Рутан Гъд, — трябва да се отдръпнем назад — във фалангата. Не можем да останем тук — не можем да задържим тази лавина...

Но Тавори Паран все едно не го чу. Кръвта течеше по лицето ѝ, сякаш всичко, което бе задържала, всичко, което бе таила досега вътре себе си, вече се изливаше на воля.

— Застани от лявата ѝ страна, Лостара — с Хенар до теб. Аз съм отдясно. Адюнкта! Майната му на това чакане, да атакуваме.

Главата ѝ се извърна рязко, очите блеснаха, изпълнени с дива ярост.

И четиримата се понесоха напред.

Трисин извика стъписана... Те атакуваха!?

И сега видя — един от войниците беше обвит в лед, чак до дългия меч в ръката му. А друг връхлиташе напред плавно като потекла вода, двата меча сякаш изтичаха от ръцете на жената. Освен бронираната в лед фигура другите бяха окъпани в кръв — да, тези бяха стояли срещу брат Възвишеност. „Тази жена — тя командва тази армия.“

„Но какво прави тя?“

„Какво правят всички те?“

Грид Фан изля поток ругатни на няколко езика и изрева:

— Бегом, тъпац такава! Да ги догоним!

И докато тичаха напред — десет редовни войници, за да се притекат на помощ на своята адюнкта и офицерите ѝ, ефрейторът намери дъх да изреве заповеди:

— Хеър Равидж — към другия край и бързо! Сампъл — след него! Шейдс Елар и Бругън Харб — прикрий Танцърката и Блуроуз. Шипрек и Куд Хоул, останете с мен за адюнктата. Ти също, Грей.

Сержант Ординъри Грей изруга.
— По-старши съм от теб, Фан!
— Е, и?
— Добре де — изпъшка сержантът. — Изпълнявайте каквото каза Фан! Давай, ефрейтор!
— Асп Слитър — някаква магия имаш ли? Ти, Джил?
— Връща се — изсъска Джил Слайм.
Асп Слитър се изкиска като удушен лебед и изграчи:
— Само гледайте!
— Не! — извика Фан — бяха вече само на десетина крачки. — Задръжте, и двамата! Открийте шибания им командир и го ударете тоя шибаняк с всичко шибано, което имате, ясно?
Магьосницата от Картуул се изкиска пак.
— Не, сър. Изобщо не схванах.
От гърлото на семка Куд Хоул се изтръгна странно гъргорене.
Фан го погледна накриво.
— Тоя твой смях...

Врълетяха като вихрушка и се врязаха в първата линия на колансийците. Мечовете бяха като мълния в ръцете на танцюрката и където докоснеха, швирваше кръв и падаха тела. Загърнатият в лед воин газеше напред, ударите отскачаха от него, без да ги усети, врязваше се дълбоко в редиците и мечът му сякаш бе навсякъде. Високият войник отляво на танцюрката изрева и удари колансиеца пред себе си, натресе щита си в лицето на друг и събори и двамата в краката на настъпващите зад тях. Командирът им се биеше с изумителна точност, всяко движение или избягваше удар, или нанасяше смърт, а изражението й смрази сърцето на Трисин.

А след това дойдоха другите войници, четирима обкръжиха командира, трима от тях виеха като демони, четвъртият — с ужасна, грозно защита уста. Удариха с безумна ярост и изтласкаха колансийците назад.

Видя как един грамаден войник налетя върху тежките, обкръжили бронирания в лед мъж, и успя да събори трима от тях. Късият му меч посече надолу, сякаш не повече от лек допир в шията на всеки колансиец — и от трите гърла швирна кръв.

— Обкръжете ги! — изкрещя Трисин три реда по-назад от предната линия. — Избийте ги...

Кълбо от пламъци погълна колансийския командир и забушува яростно, а от безоблачното небе изтрещя мълния, удари с тътен по земята, събори десетки войници и изрови огромна дупка в редиците. Заваля дъжд от изгоряла плът и разкъсани тела.

Три демона изпълзяха от земята под горящата жена, телата им покрити с изпъкнали усти, пълни със зъби като ками, ноктите им дълги като саби, главите им — гъмжащи от нажежени като въглени очи. Зареваха, хвърлиха се в пламъците и разкъсаха командира на парчета.

Грид Фан погледна вбесено двамата си мага — и видя как се гърчат от смях. „Шибани фокусници!“

— Смалете я, тъпаци такива! Не искате да я хвърлите всичката, нали?

Лицата на Джил Слайм и Асп Слитър се изопнаха.

— Нещо друго имате ли? — попита ядосано Фан.

Двамата поклатиха глави.

— Тогава елате насам и се бийте!

Колансийците се бяха съвзели и отново напиха. Други възвиха на другия фланг и принудиха Сампъл и Хеър Равидж да отстъпят.

Фан изруга и се провря напред до адюнктата.

— Адюнкта! Трябва да се отдръпнем назад във фалангата!

И след като тя не отвърна — дори не даде знак, че го е чула, — изръмжа на сержанта:

— Грей, слушай. Излизаме напред и около нея, от двете страни — правим стена, за да не може да мине пред нас. Шипрек, иди там — и ти, семк, тука — изтласкваме я назад и в редиците, ясно?

— Бойната страст е, сър! — викна Шипрек и залитна като пиан, какъвто навик имаше в мигове на голяма възбуда, когато повреденото му вътрешно ухо се обади.

— Шибано знам какво е, идиот. Дай да го направим!

Лостара Юил беше избутана назад — Хенар Вигълф беше притиснат здраво и вече се бранеше сам от нападателите от двете му

страни. Внезапното идване на редовните бе облекчило заплахата, но само за миг — кучите синове просто бяха твърде много.

Понесла безброй рани, Лостара Юил изхлипа.

„Не умирай. Моля те. Не умирай.“

Острие на меч удари шлема на Хенар и той залитна.

Лостара изпищя и се хвърли към него, сляпа за заплахите.

Двамата редовни връхлетяха, за да отбият ударите, сипещи се върху Хенар. Жена и мъж, тя бивша натийка, той от Седемте града — никога преди не ги беше виждала, но спряха нападателите. Любимият ѝ смъкна разцепения шлем и от раната в черепа бликна кръв; помъчи се да се вдигне отново на крака.

Лостара съсече колансиеца отляво и прескочи рухналото тяло. Вече нямаше никакво изящество, само дива ярост. Разпра с меча с гърлото на друг.

Натийката изпищя — меч бе пронизал гърдите ѝ. Пусна оръжието си, докопа ръката, стиснала меча, и дръпна нападателя със себе си, докато падаше. Късият меч на приятеля ѝ облиза през половината му врат. Мъжът викаше, мъчеше се да вдигне отново Хенар на крака, но една брадва го натресе в тила, през шлема и костта, и го тласна напред по очи. Но Хенар отново се беше изправил... и Лостара стигна до него. Малазанските редовни крещяха и ги подканяха. *Насам! Бързо! При нас!*

Лостара се завъртя и оръжията в ръцете ѝ изсвистяха.

— Хенар! Към редиците! Назад!

Видя как другите редовни заотстъпваха, всички в кръг около адюнктата, изтегляха я насила към бойния строй. Рутан Гъд и един грамаден пехотинец с бой пазеха групата да не бъде откъсната и обкръжена, но ги изтласкваха назад.

„Вземи ме, Котилъон! Моля те! Вземи ме!“

Но от бога ѝ покровител... Нищо. Обърна се наляво и закричи напред, за да задържи врага.

Дванадесет колансийци връхлетяха срещу нея.

Хундрилите се бяха врязали дълбоко в гъстата гмеж на тежката пехота. Стигнаха бяха по-далече, отколкото Боен водач Гал бе мислил, че е възможно. Но сега всички коне бяха мъртви, както и последният

воин. Но настъпът беше спрян — самите тела бяха достатъчно, за да попречат на врага да заобиколи малазанското крило, — така че сега колансийците само натискаха напред и принуждаваха редовните да свиват строя.

Меч беше разпрал всичко под гръдния му кош. Лежеше на гръб върху трупите на чужди и свои, вътрешностите му се изсипваха и заплитаха около краката му.

Нещо пулсираше във въздуха — не беше сигурен откъде ли иде, или някъде дълбоко вътре от него. „Не. Отвън.“ Гласове, извисяващи се в ритъм, но не можеше да различи думата. Отново и отново, звукът се извисяваше и затихваше, идеше отнякъде вдясно от него.

Усети как ударите на сърцето му влязоха в ритъм с този пулс и го обля топлина, макар да не знаеше източника ѝ.

Тъмнината настъпваше.

„Този звук. Този звук... Тези гласове. Те са гласове, да. Малазанците. Какво казват? Какво викат, отново и отново?“

Изведнъж гъстата кръв изпука в едното ухо, отвори проход и той най-сетне успя да чуе безкрайно повтаряния вик.

— *Хундрил! Хундрил! Хундрил!*

Дума за заглъхващото му сърце, песен за свършващия му живот. „Колтейн, ще застана пред тебе. Ще яздим с твоите уикци. Виждам врани над Хълмовете на предците...“

Грамадният Имасс рухна и сестра Свобода прекрачи напред, изрита го в гърба, протегна надолу ръце, стегна пръсти през раздраната суха кожа и изтръгнати сухожилия и стисна гръбнака му. Спря за миг и погледна с яд другото същество с увенчания с кремък харпун, което отново се изправяше на няколко крачки от нея.

Форкрул Ассаил беше цялата рани и натрошена кост, но не беше, изобщо не беше мъртва. Надигна с рев Т'лан Имасс от земята и прекърши гръбнака му като клон, изви го и той изпраця и изстърга в ръцете ѝ. Захвърли трупа настрани и се обърна към последната немръща.

— Край на това!

Жената воин отстъпи назад.

Бяха слезли от хълма, сред купища тела — още топла плът и гъста изстиваща кръв под краката ѝ; крайници се отплесваха настрани при всяка стъпка.

Гняв изпълни Свобода. Заради убийството на брат Възвишеност. Заради жалката дързост и упоритост на тези Т'лан Имасс. Заради тази армия чужденци, които отказваха да се прекършат, които само умираха и избиваха още и още нейни войници.

Щеше да ги унищожи — скоро, след като разкъсаше тази последна Имасс.

Прекрачи над мъртъв воин и ботушът ѝ изпраща отстрани в главата му.

Ударът изкъртя силно и Гал отвори очи. Примига към небето. „Трябваше да съм мъртъв. Защо все още не съм мъртъв?“

Някой заговори зад него:

— Покори ми се, Т'лан Имасс. Всички твои събрата си отидоха. Никакъв смисъл няма да продължаваш тази борба. Опълчиш ли ми се, ще те унищожа. Ако не, ще те оставя да си тръгнеш. Край на това — тази битка не е твоя.

Гал се пресегна надолу, стисна вътрешностите под гръдния си кош и ги откъсна. Ръката му зашари по земята и напипа захвърлен меч — колансийко оръжие, право и с остър връх за забиване. „Детска играчка. Не като моя тълвар. Но ще свърши работа.“ Надигна се и се преви почти на две, когато тежестта зад ребрата му се хлъзна надолу — бръкна с другата си ръка вътре, за да задържи всичко.

Обърна се бавно към гърба на Форкрул Ассаил. Пред нея стоеше Т'лан Имасс, тази, която наричаха Ном Кала. Лявото ѝ бедро беше огънато и нацепено, но тя все още стоеше, стиснала харпуна си.

Гал пристъпи напред и заби меча през тялото на Форкрул Ассаил, през гръбнака ѝ. Тя се изви на дъга от удара и дъхът ѝ изригна навън.

Хундрилът падна назад, дробовете му се хлъзнаха между разперените пръсти и плеснаха в скута му.

Беше мъртъв преди главата му да се удари в земята.

Ном Кала пристъпи напред. Очите на Форкрул Ассаил бяха широко отворени и зяпнали в нея. Т'лан Имасс беше гледала тези очи сякаш цяла вечност, от мига, в който се беше вдигнала от земята под нея. Видяла беше злобата и яростта в този нечовешки поглед. Видяла беше блясъка на задоволство и триумф всеки път, когато Ассаил разбиеше на късове поредния неин събрат. Видяла беше насладата в тях, когато прекърши гръбнака на Калт Урманал.

Но сега в тялото на Форкрул Ассаил беше забит меч, желязото лъщеше синкавочервено и в очите нямаше нищо освен изумление.

Ном Кала направи нова стъпка напред. След това заби харпуна си в окоето на кучката.

Толкова силно, че проби през черепа.

Малазанската армия рухваше. Изтласкваха ги назад, притискаха ги все повече, оставяха купчини тела при всяка стъпка. Банашар, със залитащия до него Поурс, отведоха цивилните — децата на Змията и хундрилите — колкото може по-далече, но беше ясно, че колансийците искат да унищожат само Ловците на кости. Цялата тежка пехота, действаща вече от юг, не обръщаше внимание на струпаните и разтреперани зрители.

Блистиг продължаваше да се бие, здраво и упорито ядро на фронта на централната фаланга. Банашар видя Кайндли отдясно, и Фарадан Сорт до него. Тези трима Юмруци, избрани от адюнктата, просто отказваха да паднат.

Бившият жрец вече не можеше да види Тавори, но нещо му подсказваше, че е жива — някъде сред редиците на обърнатата на юг бойна линия. Онази атака, с отделението редовни, притекло се на подкрепление, беше... невероятна.

„А онази магия беше... нелепа. Но виж онзи командир там — лежи мъртъв. Това си е съвсем истинско. Няма много ассаилска кръв в него, да се предаде на жалки илюзорни кошмари. Добра игра, момчета.“

Но всичко беше безнадеждно. Всичко, което вече беше видял, всичко, на което беше свидетел сега.

Някой застана от дясната му страна. Банашар се обърна и видя Ханават, а на стъпка зад нея и отстрани — Рут, с детето в прегръдката

му.

— Твоят съпруг... съжалявам — каза Банашар.

Тя поклати глава.

— Той ги спря. Всички те. А сега... виждаш ли? Самата Форкрул Ассаил падна.

— Беше добър бой, нали?

Тя кимна.

— Кажете ми, даде ли име на детето?

Ханават го погледна в очите.

— Вярвах... какъв е смисълът? До този момент. Докато не го каза. — После извърна глава. — И все пак, кълна се в живота си, не мога да го измисля.

— Гал?

— Гал има само едно лице в живота ми и така ще си остане. Жрецо, отчаяна съм.

Нищо не можеше да отвърне.

„Всички сме отчаяни.“

Банашар отново се обърна към ужасната битка. Ханават стоеше до него с момчето с бебето, Поурс — от другата страна. Продължиха да гледат смълчани.

Към Ловците на кости, които умираха. До последния.

Въздухът кипеше настръхнал от гняв.

Върховен Юмрук Гъноуз Паран се изкачи на билото, Юмрук Рит Бюд бе до него. Зад тях Воинството се изкачваше в бавен тръс — не беше нужно Паран да поглежда зад себе си или да чува отчаяния дъх на Бюд, за да разбере, че са капнали от умора.

Легионът тежка пехота ги беше изтощил. Без убийствените хитрини на Калам и Бързия Бен Висшият Разводнен, командвал колансийците, се бе оказал упорит противник. Отказал бе да отстъпи пред неизбежното и се бяха принудили да ги избият до крак, преди най-сетне да посекат командира.

И сега войската му се влачеше нагоре по склона като ранено псе.

Излязоха на билото и спряха.

Пред тях ядрото на Ловците на кости рухваше под сдържаната атака от три страни, а скоро и четвъртата страна щеше да бъде

погълната. Гъноуз едва можеше да проумее величината на касапницата, която виждаше долу — труповете очертаваха ниски хълмове около сражаващите се, като насипи на укрепление.

Потрес и ужас стегнаха сърцето му.

Армията на сестра му беше смалена до по-малко от петстотин и падаха бързо.

— Върховен юмрук...

Рит Бюд млъкна, щом той се извърна рязко и тя видя лицето му. Паран обърна коня си, когато първата линия войници излезе на билото.

— Строй се, проклети да сте! Онези, които гинат там долу, са малазанци! Вижте ги! Всички, *вижте ги!*

Конят се олюля под него, но той го изправи със свирепото дръпване на юздите, а след това смъкна забралото пред лицето си, извади меч и се изправи на стремената.

— Поемете си дъх, кучи синове! И В АТАКА!

Щом двамата с Юмрук Рит Бюд препуснаха надолу, Гъноуз Паран викна:

— Във фланга — юга го остави!

— Слушам, сър!

— Гледай за смесена кръв.

Тя го изглежда злобно.

— Сериозно ли, сър?

Земята под тях се разтърси — Воинството с тътен се запуска по склона.

— Върховен юмрук! Ако свалим командирите им, какво? Милост?

Той погледна гневно напред, после подкара коня встрани от нея и под ъгъл към незаетата полоса между сражаващите се и цивилните.

— Днес не знам тази дума, Юмрук!

Но знаеше, че щеше да премисли. Проклетата мекушавост. „Аз я поех цялата. Нищо не оставих за Тавори, сестра ми е студено като лед желязо. Трябваше да си ги споделим. Като монети. Богове, толкова много неща трябваше да сме направили. Късно ли е вече? Жива ли е тя?“

„Сестро, жива ли си?“

Висш Разводнен Мелест, все още потресен от смъртта на Чистите, се обърна при стъписаните викове от колансийците на десния фланг и очите му се разшириха, като видя друга чужда армия, изсипваща се от хълмовете. Врязаха се в тежката пехота пред очите му — а тези нападатели бяха с тежка броня и с тежестта на щурма надолу по склона разбиха крилото със силата на лавина.

С гневен вой, той се провря назад през редиците — трябваше му един от конете на Чистите, за по-висока позиция за наблюдение. Още държаха центъра и изцяло контролираха южната страна на полето. Победата все още бе възможна.

И той щеше да я спечели.

Привлече в ума си колкото можа повече сила от Акраст Корвалейн и настърви войниците си за бой.

— Избийте ги! Всички, които ни се опълчват в този ден — унищожете ги!

Конят под него започна да заплита крака и Паран изруга и го забави. Бръкна в дисагите и извади лъскава карта. Погледна намръщено самотния ездач, нарисован на нея.

— Маток! Знам, че можеш да ме чуеш! Сега ще отворя портал за теб. Но слушай! Ела на щурм, разбра ли ме? Искаше шибана от Гуглата пикаеща кръв битка и сега ти я давам!

Срита отново коня и подкара горкото животно в галоп. Впи очи натам, където щеше да разреде порталът, и се надигна на стремената.

— Там — каза на картата и я метна.

Тя полетя право като стрела от арбалет и толкова бързо, че прониза въздуха като мълния.

Конят под Паран се олюля и рухна.

Рутан Гъд се мъчеше да предотврати обкръжаването, но дори с този непознат озверял войник до него не можеше да спре стотиците заобикалящи ги в широк кръг колансийци, извън обхвата на мечовете им.

Усети внезапния напор на редовните, който ги тласна стъпка напред, и хвърли поглед през рамо да види причината... но въздухът бе

изпълнен с прах и успя да види само залитащото напред множество малазанци, които вече се разпадаха, развърщаха се, сякаш искаха да атакуват, обзети от безумна стръв... но пред тези войници нямаше никакви колансийци.

„Разбити са. Най-после са...”

Оглушителният тътен го накара да се обърне и той зяпна невярващо хилядите конници, изригващи от огромен портал... не, тази раздрана дупка в самата тъкан на света не заслужаваше толкова възвишено име. Беше огромна, отворена за виещия вятър... и бе само на трийсетина крачки от първите редици на врага.

Конниците носеха пики, конете им бяха тежко бронирани. Стовариха се в безредната маса на тежката пехота — колансийците нямаха време да се обърнат, никакво време да извърнат щитовете си, и сблъсъкът ги разтърси. Крилото се разцепи, разпадна се... и изведнъж всякакво сцепление се загуби, а конните воители сечаха и избиваха.

Редовният пехотинец до него залитна, коленичи и се опря тежко в бедрото на Рутан Гъд. Стъписан, той го погледна и видя, че е притиснал чело в бронирания му в лед хълбок.

Затворил очи, задъханият каниец въздъхна:

— Богове, колко е хубаво!

Лостара Юил видя как адюнкта Тавори се олюля извън редиците. Натиска вече го нямаше — врагът имаше друг противник и той го изтласкваше назад, далече от Ловците на кости.

Адюнктата бе почти неузнаваема. Плувнала в кръв, с разсечен шлем, косата ѝ зацапана с червено. Залитна и се спря в разчистения кръг. Десет сковани безумни крачки, мечът ѝ — още в ръката, но вдигнат настрани, сякаш ръката бе забравила да се отпусне.

Лостара се измъкна от редиците, тръгна след нея... но една ръка я сграбчи, дръпна я назад и гласът на Хенар прошепна в ухото ѝ:

— Не, обич моя. Остави я. Просто я... остави.

Стоеше сама, с гръб към армията си. Шумовете на битката сякаш заглъхваха, все едно дебели тежки завеси бяха дръпнати от всички

страни на света, закрили всяка гледка, всеки блясък на оръжие и вихрушки прах.

Беше сама.

Мечът все още бе изпънат нелепо встрани. Главата ѝ бавно се изви назад и тя вдигна лице към небето.

Стотици очи се впиха в нея. Не ги видя.

Устата на Тавори се отвори и в злочестия вик, който се изтръгна от нея, нямаше нищо човешко.

Прокънтя над полето на битката. Провря се през гледащите Ловци на кости, пресегна се и погали безбройните трупове. Надви прахта, извиси се и изчезна в злоецо зеления цвят на гаснещата небесна светлина.

А когато гласът ѝ заглъхна, всички видяха как този вик продължи да разпъва лицето ѝ. Вече безмълвна, тя не даваше на небето нищо. И в това нищо имаше всичко.

Замаян от падането от коня, Паран тръгна към нея. Този звук не бе дошъл от сестра му. Твърде ужасен, раздран и жесток — и все пак го теглеше към нея, влачен сякаш от връхлитащ поток.

Вляво от него стояха няколкостотин Ловци на кости, все още живи, неподвижни, неспособни дори да се отпуснат грохнали от умора на земята. Гледаха сестра му и той не можеше да ги разбере, не можеше да проумее какво още искат от нея.

„Не стига ли това? Тази единствена слабост, изтръгнала се от нея толкова сурова, толкова ужасяваща?“

„Никога ли не стига?“

„Не... Не разбирам какво искате от нея! Какво повече чакате!“

Беше точно пред него, зад железните решетки на шлема му. Все още затворничка.

Някой връхлиташе към нея. Още един враг. Не можеше дори да отвори очите си, не можеше да се обърне, за да го срещне. Още една смърт изглеждаше твърде много, но тя знаеше какво чака вътре в нея. Тази нужда. Тази нужда... „да свърши“.

„Не ме нападай. Моля те. Някой да го спре. Моля ви.“

„Ще го убия.“

Чу стъпките му, докато се присвиваше, завъртя се, отвори очи — тежък шлем, бронирано тяло, връхлитащо към нея.

Мечът ѝ изсвистя като мълния.

Той хвана китката ѝ.

Придърпа я към себе си, докато тя се дърпаше да се отскубне.

Пръстите му зашариха по кайшката на шлема.

— Тавори! Спри! Аз съм — Гъноуз!

Шлемът се смъкна, свлече се от ръката му и тупна на земята... тя го зяпна невярващо, а след това изплака:

— Загубих я! О, Гъноуз, загубих я!

И рухна в прегръдката му, крехка като дете, а Гъноуз я притисна до себе си. Галеше сплъстената ѝ от пот коса, а окървавеното ѝ лице бе притиснато в рамото му, и докато тя ридаше, той я усети, че се свлича, и коленичи заедно с нея.

А когато вдигна очи към Ловците на кости, видя, че вече са намерили каквото са чакали.

Като него, като нея, смъкваха се на колене. Предаваха се.

На онова, което бе останало вътре в тях.

Приглушено, между хлиповете, тя повтаряше името му. Отново и отново.

В една далечна част на бойното поле, докато Висш Разводнен Мелест обръщаше джагския си кон да побегне, пиката на Маток го порази в слепоочието.

И последната битка на Редовната пехота на Ловците на кости приключи.

— Ефрейтор, марш при ония дебелани!

— Мъртви са, сержант!

— Тогава при другата, проклет да си!

— И двамата ефрейтори са мъртви — казах ти!

Хелиан изруга, отдръпна се от пътя на връхлитащия нападател и натресе коляно под челюстта му. Главата се отметна нагоре и тялото под нея се свлече. Намуши го във врата, а след това се обърна и погледна намръщено последния войник от отделението си.

— Каква полза от тебе, по дяволите? Как се казваш?

— Тъпа крава с умрял мозък — аз съм *Мейби*! С тебе съм от началото!

— И още си тук — проклетият ми късмет. Аз ще задържа тука — иди намери някой да ги свести ония два кита. Повечето Мостоваци са мъртви.

Мейби изруга и тръгна.

Хелиан изтри потта и кръвта от дланта си и отново вдигна меч. Къде се беше дянал Ърб? Ако беше умрял тоя тъпак, щеше да го убие. „Не, това не е хубаво. Добре де, все едно.“

Видя долу още глави с шлемове, изкачваха се по тясната лъкатушеща пътека.

„Хайде насам. Все някой от вас трябва да има шише. Каквото и да е, Гуглата да ме вземе. Виж какво става, когато съм трезва.“

Коураб чу вика на Мейби и се обърна... бляскаха оръжия, колансийски войници се изсипваха горе на билото. Около Мейби падаха десантчици — Мълван Дрийдър, Ръфъл, Хъни...

— Пробив! — изрева той. — Пробив!

И затича натам.

Мейби залитна, промушен в единия прасец, и се заогъва под ударите по щита му. Коураб видя как Ръфъл се надигна на колене... но една брадва посече надолу и й пръсна черепа. Тя падна като парцалена кукла.

Вече виждаше пробива. Двамата сержанти на Подпалвачите на мостове бяха паднали горе на пътеката, която бранеха.

Коураб прескочи окования бог.

Колансийски лица се извърнаха към него... а след това беше между тях и мечът му запя. Острието на брадва откъсна щита му от лявата му ръка. Копие раздра хълбока му. Той изрева и посече нечие рамо, преряза през ризницата и брънките се пръснаха, след това събори друг на колене със заден замах.

Тежко пъшкане някъде от дясната му страна — Шортноус се беше появил, блъсна с щита си двама противници и ги събори. Награби една колансийка брадва и закълца с нея замаяните войници.

Връхлетяха още врагове.

Сакатия бог бе успял да извърне глава и гледаше дивашката, отчаяна отбрана на двамата малазанци. Видя как врагът бе изтласкан за миг, но в следващия настъпи отново. Потта на единия от защитниците му бе покапала по лицето му, когато мъжът го прескочи, и тези капки сега се стичаха на вадички, оставяха по лицето му дири, студени като сълзи.

Май нямаше да има подкрепления на тази нищожна защита — врагът ги бе обкръжил от всички страни. Най-после бяха видели окованото му тяло и Форкрул Ассаил вече разбираха целта зад всичко това. Сакатия бог вече усещаше глада на Ассаил.

„Почти целият съм тук, в тази торба кожа. И оставам във вериги.“

„Може да ме нарани. Може да се захранва със силата ми през цялото време — и никой не може да му се опълчи. Ще развихри отровата ми над целия свят.“

Малазанецът с отрязания нос се олюля, пронизан от меч, после — от още един. Само за да се изправи отново — и бравата в ръцете му се развъртя. Тела западаха в мешавица от кръв. Безносият залитна напред и Сакатия бог видя лицето му отстрани — видя го как се усмихна, докато падаше по очи на земята.

Остана само един защитник, притиснат от трима колансийци, а зад тях вече се появиха четвърти и пети.

Самотният му бранител съсече единия с пеещия меч в ръцете му. После друг — осакатен в бедрото, посечено до костта.

Бравата, която го порази, беше замахнала откъм страната на щита — но малазанецът не държеше никакъв щит и не можа да блокира, така че тя проряза през лявото рамо и откъсна ръката. Плисна кръв и мъжът отстъпи назад, тялото му се задържа наклонено на една страна. Втори замах посече през половината врат.

Морският пехотинец успя някак да намери сила да забие върха на меча си в гърлото на убиеца си, върхът изригна навън от другата

страна под черепа. Забиването го наклони напред, в прегръдката на умирация, и двамата рухнаха заедно.

Останалите двама колансийци тръгнаха към Сакатия бог, вдигнали оръжия, но две метални стрели изсвистяха във въздуха и ги свалиха.

Сакатия бог чу скърцане на ботуши, а след това някой се хлъзна и се блъсна в него, и той извърна глава към коленичилиия до него спасител, и се взря в очите на капитан Фидлър.

— Стигнаха ли до теб, боже?

Сакатия бог поклати глава.

— Капитане, войниците ти...

Сякаш самата дума го нарани, Фидлър извърна очи, а след това се изправи, огледа се... и изведнъж изкрещя:

— Хедж!

Хедж падна до посечените тела на Суитлард и Ръмджъгс. Пътеката точно под двете жени беше задръстена с трупове — но още колансийски войници си прочистваха пътя нагоре. След няколко мига щяха да се изкачат.

„Твърде много са. Мамка му.“

Колко време се биеха вече? Нямаше представа. Колко атаки? Сякаш бяха стотици, но това бе невъзможно — все още имаше дневна светлина. Гаснеща вече, но все пак...

Без да откъсва очи от врага, който вече бе само на няколко стъпки, той издърпа торбата, която бе взел от купчината снаряжение до краката на Сакатия бог. И извади проклетията. „Винаги пази една. Винаги.“

„Сапърската клетва. Щом ще падаш, вземи кучите синове със себе си.“

Вдигна я високо.

Чу как Фидлър отзад изкрещя името му.

„О, мамка му. Съжалявам, Фид.“

Хвърли се надолу по пътеката срещу тълпата колансийци.

А след това чу стъпки зад себе си и се завъртя побеснял.

— Фидлър, проклет да си! Не! Върни се!

Вместо това приятелят му го блъсна. Двамата паднаха и гранатата изхвърча от ръката на Хедж.

Вместо да залегнат за укритие, двамата се обърнаха и загледаха след нея, как полита в ленива дъга над гъмжилото войници, как пада към поклащащите се железни шлемове.

Натресе се в един като кокосов орех, паднал от палма.

Пръсна се беззвучно и разсипа облак тъмночервена прах.

Двамата сапъори се спогледаха слисано — лицата им бяха само на педя едно от друго — и ревнаха едновременно:

— Шкарто!

А след това един малазанец се свлече до тях с дрънчене на броня — мъж по-нисък и от Релико, пребледнял и мършав, с щръкнали от двете страни на тясната глава уши. Извърна лице към тях с жълта зъбата усмивка.

— Сипах ви задниците, сърове. Айде марш горе!

Фидлър го зяпна.

— Кой в името на Гуглата си ти?

Войникът го погледна обидено.

— Нефариас Бред, сър! Кой друг да съм? Хайде, връщайте се нагоре — аз ви прикривам, ясно?

Фидлър се обърна, издърпа Хедж на крака и го повлече нагоре по пътеката. Когато издрачиха до ръба, отгоре се подадоха ръце и ги изтеглиха. Лицата на десантчиците около тях — Тар, Ботъл, Смайлс и Корик — бяха пребледнели. Детсмел се появи и падна на колене до проснатите тела на Ръмджъгс и Суитлард, вдигна глава и измърмори нещо на Тар.

Сержант Тар кимна и избута Хедж и Фидлър от ръба на хребета.

— Погрижихме се за този пробив, господа.

Фидлър сграбчи ръката на Хедж и го дръпна настрана.

— Фид...

— Млъкни! Мислеше просто да го повториш, а?

— Стори ми се, че сме свършили!

— Никога не сме свършили, проклет да си! Изтласкваме ги отново — чуваш ли ме? Те напират — ние ги изтласкваме *отново*!

Краката на Хедж изведнъж омекнаха и той смъкна тежко на земята.

Смрачаваше се. Хедж се вслуша в задъханото дишане, ругатните и кашлянето на другарите си — и те бяха насядали и налягали твърде уморени за нещо повече. Отпускаха глави и затваряха очи. Въздъхна хрипливо.

— Богове, колко войници ти останаха, Фид?

— Някъде двайсетина. На теб?

Хедж потрепери и извърна глава.

— Сержантите бяха последните.

— Те не са мъртви.

— Какво?

— Накълцани, да. Но са просто в безсъзнание. Детсмел смята, че е топлинен удар.

— Топлинен... Богове, казах им да изпият всичко, което имаха!

— Те са едри жени, Хедж.

— Последните ми Подпалвачи на мостове.

— Да, Хедж. Последните ти Подпалвачи на мостове.

Хедж отвори очи и погледна приятеля си — но очите на Фид си останаха затворени, лицето му бе извърнато към помръкващото небе.

— Сериозно? Какво каза?

— Сериозно.

Хедж се отпусна.

— Мислиш ли, че можем пак да ги спрем?

— Разбира се, че можем. Слушай, не криеш още някоя проклетия, нали?

— Не. Гуглата да ме вземе, носих я тая цяла скапана вечност. И през цялото това време е била шкарто!

Зад очите на Фидлър плуваха лица. Застинали в смъртта, след като толкова много спомени за всяко от тях им придаваха толкова живот — но този живот вече бе затворен там, в ума му. И там щяха да си останат, щом отвореше очи — което все още не бе готов да направи, — и щеше да види само застиналост и празнота.

Знаеше в кой свят иска да живее. Но хората нямат този избор, нали? Освен ако първо не убият искрата в себе си. С пиене, със забравата на сладкия дим — но тези сънища бяха лъжливи, фарс на

всичко, което наистина си изгубил. Насмешка над онези, чийто живот е свършил.

Задъханото дишане наоколо затихваше, стоновите заглъхваха, след като раните бяха превързани. На малко войници им бяха останали сили да се движат и той знаеше, че са се отпуснали на земята като него. Беше толкова изцеден, че не можеше да помръдне.

От склона от всички страни се извисяваха стоновите на ранените колансийци, глухи и самотни. Малазанците бяха избили стотици, ранили бяха още повече — и все пак враговете нямаше да се примирят. Този хълм все едно се бе превърнал в единствения остров в свят от бушуващи морета.

„Но не е това.“

„Просто е мястото, което избрахме. За да направим каквото е редно.“

„Но пък може би точно това им дава основание да ни унищожат.“

Хедж се беше смълчал до него, но не спеше — иначе хъркането му щеше да ги е прогонило всички оттук, включително Сакатия бог с проклетите му вериги. А от армията, която все още ги обкръжаваше, долу на равното, не се чуваше нищо освен тихо шумолене — отдъхващи войници, оглед на оръжия и броня. Подготвяха се за следващия щурм.

„Последният щурм.“

„Двайсетина войници не могат да спрат армия.“

„Дори тези войници.“

Някой се покашля наблизо и проговори:

— Та за кого се бием все пак?

Фидлър не можа да познае гласа.

Нито на този, който му отвърна:

— За всички.

Дълго мълчание, а след това:

— Нищо чудно, че губим.

Шест, десет удара на сърцето, преди някой да изсумти. Последва гърлен смях, а след това някой друг нададе неистов вой, и изведнъж от тъмните места между скалите по тази гробна могила смехът изригна, затъркаля се на вълни и отекна.

Фидлър усети как устата му се разтвори в широка усмивка. Изсмя се горчиво, и още веднъж. А после вече не можеше да се спре,

чак коремът го заболя. Хедж до него беше изпаднал в истерия, превиваше се на две, задавен от смях.

От очите му затекоха сълзи — Фидлър ги забърса припряно, — но смехът продължи.

Още и още.

Смайлс гледаше как всички от отделението се превиват на две от смях, гледаше зачервените им облени със сълзи — от смях — лица. Ботъл. Корик. Дори Тар. И Смайлс се... усмихна.

А когато приятелите ѝ от отделението видяха това, направо зацвилиха.

Затиснатият в цепнатина между два камъка долу на склона и почти погребан под колансийски трупове — кръвта му изтичаше от дълбоките смъртоносни рани в гърдите — Кътъл чу този смях.

И се върна в ума си, назад и назад. Детство. Битките, които водеха, високите редути, които бранеха, слънчевите дни с прахоляк и пръчките за мечове, и търчането насам-натам, когато времето не бе нищо повече от свят без хоризонти — и дните никога не свършваха, и всеки камък лежеше свършено в дланта, а щом се удариш, та дори без да ти потече кръв, трябваше само да изтичаш при мама или тате и те щяха да поемат това стъписване и възмущение, и да направят така, че да не изглежда толкова важно — а след това притеснението си отива, изтекло е във времето *преди*, а напред е само слънцето и яркостта на това да не порастваш никога.

В камъните, потта и кръвта тук, в последното си място за отдих, Кътъл се усмихна и им зашепна в ума си:

„Трябваше да видите последните ни отпори тогава. Голяма работа бяха.“

„Голяма работа.“

Тъмнина, а след нея — яркост. Яркост, като летен ден без край. Той тръгна натам, без да погледне назад.

Затиснат от тежестта на веригите, Сакатия бог, който слушаше, чу. Отдавна забравени чувства, в чието съществуване почти не беше вярвал, се надигнаха в него, диви и ярки. Вдиша рязко и усети как гърлото му се стегна. „Ще запомня това. Ще разгъна свитъци и ще прогоря върху тях имената на тези Паднали. Ще направя от този свой труд свят том — и никакъв друг няма да е нужен.“

„Чуй ги! Те са човечността разгъната, разпъната пред очите на всички — стига да дръзне някой да види!“

„Ще бъде Книга и ще бъде написана от моята ръка. Огледай се и потърси лицата на хилядите богове! Никой не може да направи това, което мога аз! Никой друг не може да огласи това свято творение!“

„Но това не е суетната ми гордост. За тази, моята Книга на мъртвите, единственият бог, достоен да я разкаже, е сакатият бог. Прекършеният. А не е ли било винаги така?“

„Никога не съм крил болката си.“

„Никога не съм прикривал бляна си.“

„И никога не съм губил пътя си.“

„И само падналите могат да се вдигнат отново.“

Слушаше смеха и изведнъж тежестта на веригите вече не беше нищо. *Нищо.*

— Те са възкръс... — Брат Гроб замълча. Обърна се към тъмния хълм.

Очите на Висш Разводнен Хаграф до него бавно се разшириха... а от всички страни колансийските войници се загледаха нагоре към могилата и оръжията в ръцете им увиснаха. Немалко от тях отстъпиха назад.

А смехът се изливаше върху тях.

Брат Гроб си запробива грубо път през войниците и закрачи към осеяното с трупове подножие на хълма. Хаграф го последва.

Чистият спря на пет крачки пред безредната войнишка маса и зяпна нагоре. Хвърли пълен с неверие поглед към Хаграф.

— Кои са тези чужденци?

Висшият Разводнен можа само да поклати глава.

Лицето на брат Гроб помръкна.

— Само шепа са останали — този път няма да има никакво отстъпление, разбра ли ме? Никакво отстъпление! Искам всички да бъдат избити!

— Да, сър.

Форкрул Ассаил погледна гневно войниците.

— Строй се! Пригответи се за атака!

Хълмът отвърна с внезапна, мъртвешка тишина.

Брат Гроб се усмихна.

— Чу ли? Знаят, че е краят!

Тихо свистене във въздуха и Хаграф изпъшка от болка и залитна... стрела бе пронизала лявото му рамо.

Брат Гроб се извърна рязко към него и го погледна намръщено.

Стиснал зъби, Хаграф измъкна железния връх от рамото си и едва не рухна от изригналата агония, когато кръвта бликна. Погледна лъскавата дървена пръчка в ръката си и видя, че е колансийска.

Брат Гроб изръмжа, обърна се и си запробива път през войнишкото гъмжило. Щеше да се включи в този щурм — щеше да препусне на джагския си кон до самия връх и да посече всеки глупак, който дръзне да застане на пътя му.

В ума си чуваше шепот на ужас и страх, прокрадващ се от войниците наоколо, а под тази осезаема горчивина имаше още нещо — нещо, което си пробиваше пътя през неговата пълна власт над телата и волите им.

Бяха корави ветерани, всички до един. С ръцете си бяха убивали безчет врагове — въоръжени и безоръжни — под командата на своя Форкрул Ассаил. Бяха роби вече от години. И все пак, като тъмно течение под камъка на волята му, брат Гроб долавяше чувства, които нямаха нищо общо със страстта да унищожат врага, който им се опълчваше сега.

Изпитваха... *благоговение*.

Самата мисъл за това го разгневи.

— Тишина! Те са смъртни! Нямаат ум, за да приемат неизбежното! Ще се биете с тях и ще ги убиеете всички, до последния!
— Видя как се смразиха от командата му и изпълнен със задоволство продължи напред.

— А за мен ще е Сакатия бог — изсъска тихо, след като се измъкна от редиците и продължи към вързания кон. — Ще го нараня и Акраст Корвалайн ще бъде прероден, и тогава никой няма да може да ми се опълчи. Никой!

Движение вляво от него привлече вниманието му. Спря се и примижа в обаяния в зелено сумрак.

Някой крачеше към него през равнината.

„Сега пък какво?“

Фигурата — на четиридесет крачки — вдигна ръце.

Магията, която изригна от нея, бе заслепяваща — искряща вълна, нажежена до бяло като сърцевината на мълния. Раздра земята между тях, забърса колансийските редове и продължи към него.

Брат Гроб изрева и вдигна ръце миг преди магията да го порази.

Беше отхвърлен назад и се блъсна в нещо неподатливо... нещо, което изръмжа като звяр.

Силата напусна брат Гроб. Погледна надолу и зяпна двете дълги остриета, щръкнали от гърдите му. Двата ножа бяха пронизали двете му сърца.

А след това тих глас изръмжа в ухото му:

— Приятно ми е. Калам Мекхар.

Убиецът издърпа дългите ножове и пусна тялото да се смъкне на земята. След това се обърна и отсече въжето на вързания кон.

— Мразя конете, знаеш ли. Но този път гледай да бягаш много бързо — дори *на теб* няма да ти хареса това, което предстои. — И плесна животното по задницата.

Костенобелият джагски кон скочи, опита се да изрита и Калам едва успя да избегне копитата му. Изглежда го ядосано, а след това се извърна към колансийските войници...

... нова вълна от жестоката магия на Бързия Бен се вряза в гъстото множество и разкъса стотици. Останалите се пръснаха.

А Върховният маг вече тичаше и викаше:

— Калам! Бързо! Към могилата! Бягай, проклет да си!

Убиецът изръмжа и затича тежко напред. „Мразя коне, но още по-мразя да тичам. Трябваше да го яхна това проклето животно — щеше

да е по-лесно. А и другия не трябваше да го пускаме. Бързака нещо се е размекнал.“

Колансийски офицер с асailedска кръв се изпречи на пътя му, стиснал раненото си рамо.

Калам му отсече главата с един замах, изрита настрани обезглавеното тяло и продължи напред. Гласът на Бързия Бен прозвуча в ушите му:

— Тичай като проклета *газела*, Калам!

Но той тичаше като мечка.

От друга страна, те и мечките са бързи.

Хедж позна звука, както и заслепяващия блясък на магическия огън. Надигна се и дръпна Фидлър за крака.

— Бързия Бен! Фидлър — те са тук!

Последните морски пехотинци се вдигаха около тях, лицата им бяха изпълнени с неверие.

Хедж посочи.

— Там! Ще позная тази мършава пародия на мъж навсякъде! А този там... той е Калам!

— Разбиха колансийците — отвърна Фидлър. — Защо бягат?

Хедж се обърна да извика на войниците — и ръката му изведнъж стисна рамото на Фидлър.

Капитанът се извърна и погледна към небето.

— Богове на бездната!

Беше откривателката на пътища. Имаше пътища през световите, по които само тя беше вървяла. Ала сега, докато с воля си пробиваше път през булото на лабиринта, усещаше натиска зад себе си — нужда, която сякаш оставаше без отговор.

Инстинктът я беше довел чак дотук, а светът напред бе непознат за нея.

„Беше ли вярна посоката ми? Или беше само лъжа, която шепнех на себе си непрекъснато, сякаш вселената е готова да се огъне пред волята ми?“

„Обещах го на своя господар.“

„Доведох го у дома, доведох го до трона на неговите предци.“

„Обещах отговори. На всички скрити цели зад всичко, което бе направил баща му. Обещах му смисъл на всичко това.“

„И му обещах мир.“

Излезе в гаснещ ден и нагази в сухите треви. А небето отгоре бе полудяло от смарагдови комети, светлината замая очите ѝ със силата си. Изглеждаха толкова близо, че можеше да ги докосне, а в сипещия се дъжд от светлина чу гласове.

Но след миг яркозелените дъги вече не бяха сами в небесата. Огромни сенки раздраха накъсани дири през зеленото сияние — идеха отдясно с яростта на буреносни облаци. Кръв и късове плът запердашиха земята около нея като градушка.

Апсал'ара ахна.

Погибел загръщаше земята, пълзеше по-бързо от пожар... а над нея имаше дракон, ужасяващо огромен и нападан от всички страни от по-дребни дракони.

Коурабас!

Погибелта се носеше стремглаво към нея.

Обърна се и побягна. Затърси отчаяно лабиринти, но нищо не се пробуждаше — всичко се разпадаше. Всяка пътека, всеки портал. Неизброимите пламъци живот угасваха съкрушени като изстиваща жарава.

„Какво направих?“

„Те са след мен — довериха ми се! Моят господар и следовниците му идат — не може да се спре това, но ще дойдат в свят, който не могат да напуснат.“

„Където лети Коурабас, там ще е Тиам!“

„Какво направих?“

Изведнъж в далечината напред, ясно като ужасяваща зора, разломът, който бе направила, се разтвори широко и през него излетяха пет дракона, огромните им сенки се понесоха право към нея. Четири бяха черни като оникс, петият — пурпурен, с цвета на кръвта.

Десра. Скинтик. Корлат. Силана. Нимандър.

А пред тях, в небесата над този свят, между земята и пламтящото небе, въздухът гъмжеше от техните братя и сестри. И Коурабас.

Във война.

Видя как този вихър притегли господаря ѝ и следовниците му — изгубиха се, отвлечени от това, което идеше.

„Където лети Коурабас, там ще е Тиам.“

А богинята на драконите Елейнт започваше да се въплъщава.

Разплакана, в паника, Апсал'ара затича отново и там, в далечината, изникна хълм, осеян с канари и балвани, а на този хълм — хора.

Фидлър бе зяпнал най-огромния дракон, който бе виждал. Нападнат от десетки, стотици по-малки, почти разкъсан, той се носеше тежко право към тях.

Обърна се рязко — от меча на адюнктата струеше ръждивозеленикава светлина и той видимо потръпваше, забит дълбоко в земята. „О, не! Всички сме мъртви!“

Земята под дракона Отатарал се гърчеше, разпадаше се на прах и напукана глина. Опустошението се разливаше над равнините като потоп.

„Мечът не беше достатъчен. Всички го знаехме. Когато застанахме тук — тя, аз, жрецът...“

„Жрецът!“

Завъртя се вихрено.

В този миг Бързия Бен стигна до билото.

— Никой да не напуска могилата! Стой вътре в кръга!

„В кръга?“

— Богове подземни. Д'рек!

Магьосникът го чу и отвърна с нервна усмивка:

— Добре казано, Фид. Но не богове. Само един.

Калам се олюля зад Бързия Бен, плувнал в пот и толкова останал без дъх, че рухна на колене, докато се мъчеше да вдиша.

Хедж му хвърли мех с вода.

— Не си във форма, войник.

Десантчиците се бяха смразили — очите им бяха приковани в приближаващия се дракон и стотиците други по-малки, които се спускаха върху него на убийствени вълни. Някои видяха пълзящата неумолимо към тях развала и потръпнаха.

— Бързак? Тя може ли да ни защити?

Магьосникът го погледна намръщено.

— И питаш? Тя е тук, нали? Иначе защо ще е тук? — Пристъпи към Фидлър. — Ваш ли беше този план?

— План ли? Какъв шибан план? — отвърна той, без да помръдне. — Банашар каза нещо... божеството му идвало — да предложи защита...

— Точно... Чакай, каква защита?

— Не знам!

Погибелта удари в подножието по бягащите колансийски войници.

Те се разпаднаха на облаци прах.

Малазанците се хвърлиха на земята и покриха главите си с ръце.

Драконът Отатарал нададе ужасен вик, побрал сякаш в себе си всичката болка и скръб на света, век след век — и разръфаните му криле като разкъсани платна заудряха диво във въздуха, щом спря точно над могилата.

Труп на дракон рухна от небето и земята се разтърси.

— Тя се бори с него! — възкликна Бързия Бен. — Богове, то я убива!

Фидлър надигна глава, погледна към Сакатия бог — и се вцепени.

Изкованите от богове вериги се пръснаха като лед, брънките се взривиха и изхвърлиха наоколо парчета град. Войници завикаха и запълзяха назад. Сакатия бог остана да лежи неподвижен. Толкова дълго бе носил тази тежест, че не можеше да помръдне.

Но гърдите му се изпълниха с въздух, след като неумолимото стягане вече го нямаше. Трепет обзе тялото му и той извърна глава.

Смъртните пицяха наоколо, макар да не можеше да ги чуе. Гледаха с отчаяна нужда към него, ала той вече не разбираше какво искат от него. А после примига и се взря нагоре, не в надвисналия издъхващ дракон, а отвъд него.

„Моите поклонници. Моите деца. Чувам ги. Чувам техния зов.“

Бавно се надигна и погледна безобразните си ръце, кривите пръсти и бучките плът там, където трябваше да са ноктите. Огледа

нашарената си с белези кожа и отпуснатите мускули под нея. „Мое ли е това? Такъв ли съм?“

Изправи се и погледна стотиците дракони, трупаци се на юг. Бяха се отдръпнали от дракона Отатарал и вече връхлитаха един срещу друг и се завихряха на спирални стълбове от люспи, криле и драконова плът, извиваха се нагоре в още по-плътна тъмна маса. И в тази тъмна маса изведнъж блеснаха пробудени очи.

Една дума изшепна в ума на Сакатия бог — смътно и все пак изречена с вой на ужас.

„Тиам.“

Въплъщаваше се. Съживяваше се, за да убие дракона Отатарал.

Някакъв мъж се мъчеше да стигне до него, сякаш се бореше с вихрен вятър. Желязо в брадата му, смътно познато лице... И с този спомен в мисълта на Сакатия бог се надигна смътно чувство. „Имаше жертвоприношение днес. Направено за мен, от тези непознати. И все пак... без да молят за нищо. Не и за себе си. И все пак... какво искат от мен?“

„Аз съм свободен.“

„Мога да чуя децата си.“

„Но те са пленени горе в небесата. Ако ги призова долу, всичко тук ще бъде унищожено.“

„Имаше други, някога... паднаха като мен и толкова много бе унищожено, толкова много бе загубено. Все още ги виждам, пленени в нефрит, оформени така, че да бъдат послание за тези смъртни същества — но това послание така и не беше разбрано и гласовете останаха завинаги пленени в нефрита.“

„Ако призова децата си, този свят ще свърши в огън.“

Взря се с копнеж в небесата, сякаш можеше да полети.

Пръстите му се размърдаха, жалки като прекършени криле.

Брадатият стигна до него и най-сетне Сакатия бог можа да чуе думите му и да ги разбере.

— Трябва да я оковеш! Боже! Тя ще приеме твоите вериги! Трябва... Тиам се въплъщава! Тя ще унищожи всичко!

— Да я окова? Аз, който съм познал цяла вечност във вериги? Не можеш да искаш това от мен!

— Окови я или ще умре!

— Смъртта ще бъде нейното освобождение!

— Боже — ако тя умре, тогава всички умираме! Моля те, окови я!

Той погледна смъртния.

— Тя приема ли това?

— Да! И побързай — Д'рек умира под нас.

— Но моята сила е чужда — нямам с какво да окова в този свят, смъртен.

— Намери начин! Трябва!

Беше освободен. Можеше да си отиде. Можеше да остави тези смъртни — дори убийствената сила на дракона Отатарал не можеше да му навреди. „Отатарал, в края на краищата, е струпейт, който прави този свят в отговор на заразата. А коя е тази зараза? Ами, самият аз.“

Сакатия бог погледна отгоре смъртния.

„Той коленичи, както коленичат всички прекършени смъртни. Срещу жестокостта на този и на всеки свят един смъртен не може да направи нищо друго, освен да коленичи.“

„Дори пред чужд бог.“

„А любовта, която притежавам? Може би няма нищо... но не, няма такова нещо като чужда любов.“

Затвори очи и освободи ума си за този свят.

И разбра, че го чакат.

Двама Древни богове го държаха за ръцете — допирът им бе затрогващо нежен. Съкрушителното налягане в това място бе смазало всичко, мрак и тиня кръжаха във вихъра на несекващ танц. Течения бушуваха на всички страни, но никое не можеше да стигне до тях — боговете ги задържаха настрана.

Не, само един от тези двама Древни притежаваше такава сила и името му бе Маел на моретата.

Водеха го по тази равнина, по това океанско дъно, изгубено за слънчевата светлина.

Натам, където бе коленичил друг смъртен... то само душата му оставаше, въпреки че засега отново бе заела тялото, което бе оставила така отдавна: изгнило и разкапано, с татуировките, които сякаш плуваха в теченията. Стоеше на колене, с ръце дълбоко в тинята, сякаш търсеше изгубена монета, ценно съкровище, спомен.

Когато вдигна глава към тях, Сакатия бог видя, че е сляп.

— Кой е този? — попита смъртният. — Кой е този, така жестоко прикован на това дърво? Моля ви, умолявам ви — не мога да видя. Моля ви, кажете ми. Той ли е това? Опита се да ме спаси. Не може да се е стигнало до това. Не може!

И тогава заговори Древният бог, който не беше Маел на моретата.

— Хеборик, ти само сънуваш и този твой сън не е разговор. Само монолог. В този сън, Хеборик Призрачни ръце, ти си пленен.

Но смъртният на име Хеборик поклати глава.

— Не разбирате. Всичко, до което съм се докосвал, съм го унищожавал. Приятели. Богове. Дори детето... и нея загубих от Вихъра. Загубих ги всички.

— Хеборик Призрачни ръце — каза Маел, — ще напълниш ли този океан със сълзите си? Ако вярваш, че тази идея е нова, знай: тези води бяха толкова пълни... отдавна.

Другият Древен бог рече:

— Хеборик, трябва да се събудиш от този сън. Трябва да освободиш ръцете си — те са чакали за този миг още от острова. Докоснали са и са взели Нефрита и сега в теб обитават милион изгубени души — души, принадлежащи на този чужд бог. И също тъй ръцете ти са докоснали Отатарал, призоваващия Коурабас.

Но Хеборик се отпусна отново и зарови ръце още по-дълбоко в тинята.

— Аз убих своя бог.

— Хеборик — каза Маел на моретата, — дори на боговете на войната войната им омръзва. Изглежда, само на смъртните не им омръзва никога. Все едно. Той те е освободил от всякаква вина. Кръвта му донесе живот на мъртви земи. Смята го за достойна жертва.

— Но тази жертва ще е напразна, Хеборик — каза другият Древен бог, — ако не се събудиш от своя сън.

— Кой е на дървото?

— Хеборик, никой няма на дървото.

Незрящите очи отново се вдигнаха.

— Никой?

— Нека видим ръцете ти, приятелю. Разбудил съм всички лабиринти и всички вече водят към едно място. Пещера дълбоко под една могила, направена от челюстите на Д'рек. Да отидем ли сега там, Хеборик?

— Могила?

— Могила.

— Никой не сънува в могила.

При тези думи двамата Древни богове се смълчаха и когато ги погледна, Сакатия бог видя, че плачат — видя сълзите по сбръчканите им лица, все едно бяха не на дъното на океан, а на сред пустиня.

Или върху раздраната кожа на гробна могила.

А Хеборик измъкна ръцете си от наносите тиня и едната засия смарагдова през мътните облаци, а другата — с цвета на Отатарал. Лицето му се изпълни с внезапен страх.

— Сам ли ще бъда там? В онази пещера?

— Не — отвърна Маел на моретата. — Никога повече.

— Кой беше на дървото?

— Отиваме при нея сега, Хеборик Призрачни ръце.

Тръгнаха и Сакатия бог усети магиите на този свят, привлечени към тях, сбираха се и се сливаха, за да отворят този път.

После, някъде напред по пътя, видя блещукащ фенер — фигура, която ги водеше напред, но беше много далече.

Пътят отне сякаш цяла вечност. От време на време потъваха неща, идваха от тъмнината горе и вдигаха облаци тиня в теченията. Видя кораби от дърво и желязо. Видя скелети на чудовищни влечуги. Видя дъжд от човешки трупове, нахапани от акули и повлечени надолу от ботушите, за да паднат до дъното все едно, че вървят — може би за да се присъединят в тази процесия, — но после краката им се огънаха и наносите им направиха меко място за отдих.

Стори му се, че видя конни воители — сияеха в зелено и синьо и ги проследиха в пътя им отдалече.

Светлината на фенера изведнъж стана по-близка и Сакатия бог видя, че водачът им е застанал пред пещера, издълбана в огромна отвесна скала.

Когато стигнаха до тази пещера, Древните богове спряха и се поклониха на водача си, но мъртвешката фигура само се обърна и се

отдалечи, сякаш за да понесе светлината си по друга пътека. Сякаш за да поведе други към техните съдби.

Закрачи в лъкатушец тунел и излязоха в огромна зала.

Древният бог, който не беше Маел на моретата, се обърна към Сакатия бог.

— Дълго си скитал в кръвта, която дадох на това селение. Аз съм К'рул, Създателят на лабиринти. Сега е време да си отидеш, да се завърнеш у дома.

Сакатия бог помисли над това и отвърна:

— Аз съм плът и кост. Направен съм в подобие на човек. Там, където ме зоват децата ми, не мога да ида. Искате ли да ги призова тук долу?

— Не. Това би означавало нашата смърт — на всички нас.

— Да.

— Има изход — каза К'рул. — Той започва с Хеборик, но завършва в ръцете на друг.

— Тази плът, която носиш — добави Маел на моретата, — е непригодна за завръщането ти. Но беше най-доброто, което можеха да направят.

— Паднал — рече К'рул, — ще ни се довериш ли?

Сакатия бог погледна Хеборик, а след това пусна ръцете на Древните богове. Посегна към ръцете на Хеборик.

Но смъртният отстъпи с думите:

— Още не, и не с тях двамата. Те ще те убият. Ще стигна до теб, боже, когато дойде мигът. Това обещавам.

Сакатия бог се поклони и отстъпи назад.

А с ръката си Отатарал Хеборик, наречен някога Леката ръка, се пресегна през водите над него. Лумна бронзова светлина и изпълни цялата пещера.

Огромните пръсти, които изригнаха от гробната могила, обгърнаха целия хълм — но не раздраха земята. Призрачни, прозрачни, извисиха се в дъга и се стегнаха около дракона Отатарал.

Коурабас нададе оглушителен писък — но дали бе вик на болка, на страдание или облекчение, Фидлър не разбра.

Отвъд дракона Отатарал, когото вече притегляха все по-близо към тях, възплъщението на Тиам — все по-ясно открито многоглаво чудовище — започна да се разпада. Отокнаха далечни крясъци, докато драконите се изтръгваха и литваха на свобода.

Повечето побягнаха, все едно опашките им бяха пламнали, и Фидлър зяпна след тях, забравил за огромното, спускащо се надолу тяло на дракона Отатарал, докато се разпръскваха бързо, а други, смъртно ранени, закръжиха надолу и западаха по земята с гръмовен трясък. „Шибан дъжд от дракони.“

Бързия Бен се молеше тихо, а след това присви очи — виждаше вече през Коурабас. „Той я държи... който и да си, вече е в ръцете ти.“

„Богове, ще вземе да стане.“

„Обещах, Бърн. Обещах ти, нали?“

„Добре де, сигурно не мога да си припиша цялата заслуга.“

„Сигурно.“

„В името на скромността, ако изобщо спомена за това, имам предвид. Но тук, в главата ми... успях!“

Калам видя пъклената гордост, разцъфнала на лицето на магьосника, и разбра точно какво си мисли мършавият кучи син. Искаше му се да го удари. Ама хубаво. Поне десетина пъти.

Присвит, докато призрачното тяло на дракона Отатарал се плъзгаше леко надолу около тях, той се обърна и погледна към Сакатия бог. Стоеше неподвижен, затворил очи и все така вдигнал ръце към небето.

„Навярно някой дракон може да те отнесе там горе, приятелю. Не всички бягат, нали?“

Жена, която не беше виждал никога, седна до него, погледна го с подкупваща усмивка и каза:

— Харесваш ми.

„Богове, още една.“

— Коя в името на Гуглата си ти?

Усмивката ѝ блесна още по-широка.

— Аз съм тази, която открадна луната. О, виждам, че не ми вярваш, нали?

— Не — отвърна той. — Добре, откраднала си я — но после я счупи тая шибана луна, нали?

Гняв огря лицето ѝ съвсем подобаващо.

— Аз съм Апсал'ара, Господарката на крадците!

А той ѝ се ухили.

— Никога не съм харесвал крадли.

„Разочароваш ги. Винаги действа.“

Бързия Бен ги чу и изсумтя наум.

„Калам, никога няма да се научиш, нали? Или може би просто не можеш да се сдържиш?“

Покривът на пещерата изведнъж засия нажежен до бяло и Хеборик се обърна рязко към Сакатия бог.

— Сега! Отвори очи — не можеш да си тук долу, когато дойде тя. Никой не може!

Сакатия бог се обърна. Усети, че двамата Древни богове са си отишли.

„Сбогом, Маел на моретата и К'рул, Създателю на лабиринти.“

— Отвори си очите!

И той ги отвори и в същия миг усети как Хеборик го хвана за ръката.

Корик беше излазил от пукнатината и сега бе впил очи в Сакатия бог няма и на пет крачки от него. Вътре в него имаше копнеж, непоносима и свирепа нужда. Нужда, която искаше да го погълне. Която искаше да унищожи света, онзи, в който живееше, онзи, който бе само най-тънка кожа между това, което се таеше вътре и което бе отвън.

Нямаше отговор на този копнеж. Никакъв освен очевидния — онзи, в който не смееше да се взре. Направеше ли го, щеше да се изправи пред собствената си история — не пред носталгична гордост

обаче, а като пред безброй рани, които не носеше само той. И щеше да види всички белези — тези, които бе понесъл сам, и тези, които бе оставил на другите около него.

Корик гледаше Сакатия бог така, сякаш той можеше по някакъв начин да спаси душата му.

А Падналият отвори очи... и се взря право в неговите.

Нефритени огньове лумнаха на вихрен стълб около бога, завъртяха се все по-бързо, засияха все по-ярко и въздухът зави.

Погледите им се бяха впили един в друг през смарагдовите пламъци.

И Корик видя нещо — там, пробудено... *обещание*.

Усети как душата му се пресегна напред — близо, все по-близо... пресегна се да докосне.

Сакатия бог му се усмихна — с такава любов, с такава разбиране...

Сянката, която се извиси зад него, не беше на място — нямаше място за нея сред този бушуващ огън. И все пак Корик видя как се надигна и придоби форма. Видя как две ръце се вдигнаха, видя мътносивия блясък на двете остриета.

Предупредителният крясък раздра гърлото му и Корик се хвърли напред...

А ножовете на Котилъон забиха надолу.

И потънаха в гърба на Сакатия бог.

Огряното от неземна светлина лице се вцепени все едно усмивката изобщо не беше я имало, главата се отметна и тялото се изви в предсмъртна агония.

Някой се блъсна в Корик и го повали на земята. Той се задържа отчаяно и зави.

Зеленият огън се нажежи и се изстреля на спирала към небето — толкова бързо, че изчезна за няколко мига.

Корик се взря след него, протегнал нагоре ръка.

Чу гласа на Фидлър, непоносимо близо до себе си:

— Беше единственият начин, Корик. Така е най-добре. Нищо не можеш да...

Корик захлипа, избута го от себе си и се сви на кълбо като дете, заживяло в свят на неспазени обещания.

Хедж издърпа Фидлър встрани от хлипация войник, а той го погледна безпомощно.

— Ще се съвземе, Фид. Щом се поуспокои и го проумее, ще се оправя.

Бързия Бен и Калам застанаха до двамата сапъори. Фидлър впи поглед в магьосника.

— Истинско ли беше, Бързак? Това, което видях — дали не...

Магьосникът махна с ръка да го последват към ръба на площадката. Посочи една самотна фигура далече долу, не повече от силует, с гръб към тях.

— Държиш ли да го попиташ, Фид?

„Да го попитам? След всичко, което направихме... как да разбирам това? Да го попитам? А ако ми отговори?“

— Не — отвърна той.

— Слушай, ти беше там — трябваше да е така.

„Да! Трябваше — не направихме всичко това заради нищо!“

Фидлър погледна тримата си другари и прошепна:

— Ама и ние сме едни... Изобщо не мислех, че...

— Прати ги долу, Фид — каза Хедж. — Войниците ти — заповядай им да смъкнат ранените от тази шибана гробница.

— Какво?

Бързия Бен и Калам гледаха Хедж подозрително.

Той се навъси.

— Фид, ще ги пратиш долу, нали? Това е само за нас — не разбираш ли? Това, което предстои — само за нас.

Фидлър се обърна и видя войниците си. И усетил скръбта, стиснала сърцето му, запремества с усилие поглед от едно лице към друго. Заизрича имената им в ума си. „Тар. Корик. Ботъл. Смайлс. Троутслигър. Детсмел. Уидършинс. Хелиан. Ърб. Лимп. Кръмп. Сингър. Кисуеър. Мейби. Флашуит. Мейфлай. Класп. Неп Фъроу. Релико. Вастли Бланк. Мейсан Джилани.“

— Къде е Нефариас Бред? — попита намръщено.

Сержант Тар кривна глава.

— Капитане?

— Къде е той, проклети да сте?

— Никакъв Нефариас Бред няма, сър. Измислихме си го — в похода към Ю'Гатан. Дадоха ни клисав хляб един ден. И някой го наречи „нефериъс“^[1]. Помислихме, че е смешно — като нещо, което щеше да измисли Брейвън Тут. — Сви рамене.

— Но аз... — Фидлър се обърна към Хедж, но видя безучастния му поглед. — О, добре. — Въздъхна и отново се обърна към войниците си. — Всички, слизайте долу — вземете Суитлард и Ръмджъгс с вас. Аз... ще слеза след малко.

Загледа се след тях. Знаеше какво е обсебило мислите им — празнотата, която вече ги завладяваше. През следващите дни и нощи бавно щеше да се запълни със скръб, докато всички не се удавеха в нея. Погледна отново към небето. Нефритените странници изглеждаха много далечни. Знаеше, че е невъзможно. Твърде скоро бе за това. И все пак...

Лек вятър лъхна по билото, хладен и сух.

— Сега — промълви Хедж.

Стори му се, че чува коне. Изкачваха се насам... а след това три фигури изникнаха пред погледа му. Призрачни, едва видими за очите — можеше да вижда *през* тях.

Уискиджак. Тротс. Малът.

— О, мамка му — изруга Калам, скрита някакъв захвърлен шлем и той се затъркаля надолу по склона. — Пълни говна.

Уискиджак го изглежда.

— Имаш нещо да кажеш ли, Убиец?

А Калам изведнъж се ухили.

— Вони оттук до трона, сър.

Призракът кимна, а след това примижа на запад за миг, преди да се обърне към Хедж.

— Добре се справи, войник. Пътят обратно бе дълъг. Сега готов ли си за нас?

Фидлър усети как нещо в него се прекърши.

Хедж смъкна опърпаната си кожена шапка и почеса няколко косъма, останали по петнистото му теме.

— Зависи, сър.

— От какво? — попита намръщено Уискиджак, впил очи в сапъора.

Хедж кимна към Фидлър.

— От него, сър.

И Фидлър разбра какво трябва да каже.

— Оставих те отдавна да заминеш, Хедж.

— Да. Но онова беше тогава, а това е сега. Искаш ли да остана? Още няколко години? Докато дойде твоето време, имам предвид?

Ако проговореше, щеше да се разплаче. Така че само кимна.

Хедж се обърна към Уискиджак.

— Още не, сър. Освен това, говорихме си с моите сержанти, вчера. Да си купим някоя кръчма, в град Малаз. Може би даже на Смайли.

Фидлър го погледна намръщено.

— Но никой не може да я намери, Хедж. Келанвед взе, че я скри.

— До Скръбния дом си е. Всички я знаят, Фид.

— Но не могат да я намерят, Хедж!

Сапърът сви рамене.

— Аз мога.

— Фидлър — каза Уискиджак. — Времето ни тук почти свърши — слънцето скоро ще изгрее и дотогава трябва да сме напуснали този свят за сетен път.

Махна с ръка и Малът пристъпи напред. Държеше торба. Наведе се, развърза я и извади от нея цигулка. Беше резбована на кръжащи баргастки шарки. Щом ги видя, Фидлър вдигна очи към Тротс, а той му се ухили широко.

— Аз ги направих, Фид. А онази грешка там, горе при шийката, Хедж е виновен за нея. Дръпна ме за плитката. Обвинявай него. Да.

Малът грижливо положи цигулката на земята и постави лъка до нея. После вдигна очи към Фидлър почти свенливо.

— Всички имаме пръст в правенето ѝ, Фид. Ние, Подпалвачите на мостове.

— Вземи я — заповяда Уискиджак. — Фидлър, ти беше най-добрият от нас. Все още си.

Фидлър погледна Бързия Бен и Калам. Видя кимванията им. После погледна Хедж, а той се поколеба, сякаш се канеше да възрази, но само сви рамене. Фидлър се взря в безплътните очи на Уискиджак.

— Благодаря ви, сър.

А призракът изненадващо пристъпи напред, наведе се и докосна цигулката. Изправи се, мина през тях и застана с лице към низините на

запад.

Фидлър зяпна след него и се намръщи. Какво ставаше?

Хедж до него въздъхна и каза тихо:

— Тя е там, вече превъплътена... гледат да са достатъчно далече.

Не са сигурни какво стана тук. Докато дойде, ще е твърде късно.

— Коя? Коя докато дойде?

— Жената, която обича, Фид. Корлат. Тайст Андий.

„Тайст Андий. О... не.“

Хедж въздъхна тъжно.

— Да, няма късметът сержантът. Толкова дълго да чака.

„Но ще чака.“

Зърна смътно движение в канарите наблизко. Жена, гледаше към тях.

Фидлър се присви, обърна се към Малът и Тротс и прошепна:

— Пазете го.

Те кимнаха.

А Уискиджак тръгна отново към тях.

— Време е да ви оставим вас двамата.

Малът докосна цигулката, преди да се обърне. Тротс пристъпи след него, приклепна и направи същото.

А след това вече слизаха по склона на хълма.

След няколко мига Фидлър чу тропот на коне, но не можа да види в сумрака отиващите си приятели.

— Браво — каза глас до Котилъон.

Богът покровител на убийците погледна ножовете в ръцете си.

— Не обичам провала. Никога не съм го обичал, Сенкотрон.

— Значи... — Безплътната фигура до него се изкиска. — Още не сме свършили съвсем, нали?

— А. Знаеше значи?

— Разбира се. И като нищо би могло да те стъписа, но одобрявам.

Котилъон се извърна към него и го изгледа изненадано.

— Подозирах, че все трябва да имаш сърце.

— Не бъди идиот. Просто обичам... симетрията.

Обърнаха се отново към могилата, но призраците вече ги нямаше.

Сенкотрон тропна с бастуна си по земята.

— От всички богове кои според теб най-много ни мразят?

— Тези, които все още са живи, предполагам.

— И с които не сме свършили.

Котилъон кимна към могилата.

— Биваше ги, нали?

— С тях спечелихме империя.

— Понякога се питам дали изобщо трябваше да я отстъпим.

— Проклет идеалист. Трябваше да се махнем. Рано или късно, колкото и да си вложил в това, което си създад, трябва да се обърнеш и да си отидеш.

— Е, да тръгваме ли?

И двамата богове поеха по пътя си — гаснещи сенки в пробуждащата се зора.

Ток-младши бе изчакал на коня си, на средата между замръзналите на място редици на Бранителите и Уискиджак с двамата му войници. Беше гледал далечните фигури, събрани на скалистия връх на могилата. Сега тримата призрачни ездачи вече се връщаха.

Щом стигнаха до него, Уискиджак махна на Малът и Тротс да продължат и спря.

Обърна коня си, за да погледне към могилата за сетен път.

Ток проговори:

— Онова ваше отделение там беше голяма работа, сър.

— Животът ми бе благословен с късмет. Време е — отвърна той и обърна коня. Погледна Ток. — Готов ли си, Подпалвач на мостове?

Подкараха един до друг.

И изведнъж Ток се обърна към Уискиджак и го изгледа стъписано.

— Но аз не съм...

— Каза ли нещо, войник?

Онемял, Ток поклати глава.

„Богове на бездната, успях.“

В лъчистото небе високо над равнината Гу'Рул се рееше в теченията и оглеждаше света далече долу. Десетки драконови трупове бяха осеяли земята около могилата, а на запад, докъдето стигаше погледът му, се простираше път на опустошение, близо левга широк, по който лежаха разпръснати телата на Елейнт. Стотици и стотици.

Трудно можеше да проумее изпитанието, на което бе подложен драконът Отатарал. Миризмите, които се надигаха в него, заплашваха да го съкрушат.

„Все още вкусвам ехото на болката й.“

„Какво в един живот може да се окаже толкова непокорно, толкова устойчиво пред лицето на такава упорита ярост? Коурабас, лежиш ли сега присвита в своята пещера — дар от бог, наранен почти до смърт, — свита над раните си, над своята тъга, сякаш сгънала криле би могла да накараш света отвъд да изчезне? И с него — цялата омраза и злост, и всичко, което толкова те мъчеше в тъй кратките ти мигове на свобода?“

„Сама ли си отново, Коурабас?“

„Ако приближаването ми до теб нямаше да ме убие — ако можех да ти помогна в онези изпълнени с кръв небеса, по онзи осеян със смърт път — щях да съм с тебе сега. Да донеса края на твоята самота.“

„Но единственото, което мога да направя, е да кръжа в тези небеса. Над онези, които те призоваха, които се бориха да освободят бог и да спасят твоя живот.“

„Онези, които също не разбирам.“

„Тези човешки същества имат много, на което да научат К'Чаин Че'Малле.“

„Аз, Гу'Рул, Шай'гал Убиец на Скитниците Гунт'ан, съм смирен от всичко, което видях. И това чувство, тъй странно, тъй ново, сега идва при мен с невъобразимо сладкия си мирис.“

„Не знаех.“

Икариум постави последния камък върху издължената купчина, изтупа прахта от ръцете си и се изправи.

Ублала — Ралата седеше наблизко — гледаше как воинът пристъпи до ръба, гледаше как Икариум откърти малка скала и я

търкулна надолу по склона. А след това Икариум погледна назад към могилата, и после към Ублала. Утрото беше светло, но на изток се трупяха облаци и вятърът носеше обещанието за дъжд.

— Както каза ли е, приятелю?

Ублала кимна.

Икариум изтри сълзите, които още се стичаха по лицето му, откакто бе заплакал над гроба. Но изражението му не бе изпълнено вече със скръб. Беше празно. Объркано.

— Ублала, това ли е всичко, което съм аз? — Махна вяло с ръка.
— Това ли е всичко, което е *който и да е* от нас?

Тоблакаят сви рамене.

— Аз съм Ублала Пунг и това е всичко, което винаги съм и винаги съм бил. Не знам дали има повече. Никога не съм знаел.

Икариум се загледа отново към гроба.

— Той умря, за да ме защити.

— Да.

— Но аз не знам кой беше!

Ублала отново сви рамене. Нищо срамно нямаше в това да плачеш за смъртта на непознат. Ублала го беше правил много пъти. Пресегна се, вдигна едно глинено чирепче и огледа синкавата глеч.

— Красиво е — промълви и го затъкна под колана си.

Икариум взе оръжията си и се обърна на север.

— Чувствам, че е близо този път, Ублала.

Ублала помисли дали да попита кое е близо, но вече беше объркан, тъй че заряза въпроса. Не мислеше, че ще се върне отново към него. Беше си отишъл там, където отиваха всички тревожни неща, за да не се върнат никога.

— Радвам се, че си намерил жена, която да обичаш, приятелю — каза Икариум.

Воинът великан се усмихна на Ралата, а тя го изгледа студено и с това му напомни как беше казала, че ѝ харесва повече, когато са си само двамата. Но тя беше жена и щом пак я тръшнеше, всичко щеше да е наред. Така ставаха тези неща.

Икариум тръгна, а Ублала взе полезната торба, която бе намерил, метна я на рамо и тръгна след него.

Ралата ги догони скоро след това, точно преди Икариум да погледне към глинено кърпче, което Ублала отново бе извадил да му

се възхити, а после спря и се обърна за последен път към ниския хълм, който бяха оставили зад себе си.

И промълви:

— Приятелю, спомних си нещо.

[1] Nefarious bread — нечестив хляб. — Б.пр. ↑

ЕПИЛОГ I

Накацали на каменния мост,
с очи на гарвани бяха войниците.
Оръжията им висяха като нокти птичи,
очите им ликуваха в убийствен дим.

Изтропаха железните пети на
патериците;
с горчивото търпение на хром докретах,
залитнах и заставах срещу тях,
и зинах за поема дъх.

С наежената своя мимолетна хитрина
ме гледаха в напрегнато очакване.
— Дошъл съм — рекох — от началото на
този път,
дошъл съм — рекох — да потърся най-
доброто в нас.

Озъби се тогаз сержантът между тях
и мокра лъсна рижата брада.
— Не стигат пътищата на земята,
старче,
които да те отведат до най-доброто в
нас.

— Но вие сте видели всички пътища
човешки — рекох, —
и тези, по които майки и деца побягнаха
пред вас. Един ли няма между тях,
по който да упътите старика?

Лечителката между тези хитреци
държеше кости

във кожен мех, за да оправя крайници със
тях.

— Чуй, старче — каза тя, — живяла съм
на дробовете в зноя, посред сърце и
бъбреци,

и плъзгала съм се като змия сред мускули,
в потоците съм плувала на бавна кръв,
но всички тези пътища отвеждаха към
мрака

къде намира сетен отдих скършената воля.

— И смея да твърдя, че няма — продължи

—

там вътре място, дето да намериш
в изследване на хлъзгави загадки всичко,
що дръзко ти наричаш най-доброто в нас.

Мъжът тогаз, с лопатата и кирката,
що можеше за ден да вдигне форт и вал,
грижливо укрепени с мисъл, вдигна
към слънцето преценящ взор и рече:

— И не търси във храмовете горди
или в богатите дворци на знатните,
събаряли сме до основи всички тях,
и злато сме топили от олтар и статуя.

Но в плачещите в огъня съкровища
намирали сме само алчен смях
и ненаситна страст за притежание.
Знай, старче: всички пътища пред теб

от векове отминали до тези,
които са пред нас, не носят ключ

към тайните, които търсиш,
защото всеки беше съграден от кост и
кръв

и робите превиват гръб, осъдени
да теглят цял живот хомота тежък
на нищета и отчаяние. И всичко
що градим, отеква кухо някой ден.

— Къде тогаз, войничета добри,
да търся най-доброто в нас?
Щом не във плът или във храм,
или на път злочест, застлан със камък?

— Да можехме да ти отвърнем — пак
сержантът, —
то тази кръв би спряла да тече
и с допир лекарят ми щеше рани да
затваря,
и всяко бреме щеше да олеква в миг.

— Да можехме да ти отвърнем — рече, —
ятата врани щяха да гладуват с нас,
в блатата ноктите си щяхме да захвърлим
и да се бият боговете вместо нас.

Но не намерихме през всичките години
ний най-доброто в нас, едва до този ден.
— Как тъй? — попитах го смутено.
— На този мост седяхме — рече той, —

откакто утрото изгря безрадостно,
отчаяни и уморени, и те гледахме —
тъй малко петънце отпървом
в облагрения от омраза хоризонт.

Злочестата ти стъпка ни стъписа,

*и волята ти също. А ти идваш
на патерици, тъй огънати от бreme,
да търсиш, казваш, най-доброто в нас.*

*И след като видяхме в твоя дар
ний най-доброто в нас, да имахме
съкровища
пред теб смирено бихме ги положили:
пред тебе, без крака по пътя тръгнал.*

*Войниците с такива топли думи рядко
срещат те и аз благодарих за добрината,
преминах между тях по моста
и пак по пътя дълъг продължих.*

*Вървя и търся най-доброто в нас.
И някой ден ще се издигне то пред мен
пътуването мое да благослови
и този път, по който тръгнах тъй
отдавна,
ще свърши там, където чака най-доброто
в нас.*

Където	кацат
гарвани	
Авас	Дидион
Фликър	

Това в крайна сметка беше война за освобождение. Колансийците излязоха от града и след пет дни тежък труд огромните траншеи, насипи и редути бяха превърнати в дълги гробни могили. Три такива могили вече бележеха Битката за Благословения дар, където ледериите, болкандо, гилки и теблори се бяха сражавали с армията на брат Усърдие. А в подножието на развалините на Шпила три големи могили от груба пръст се издигаха в памет на падналите

Имасс, Джагът, К'Чаин Че'Малле и колансийци, с една по-малка до тях, побрала останките на двама малазанци. И точно на това последно място сега се беше събрало множество.

На почтително разстояние назад, близо до изоставения вече лагер на копачите, лорд Нимандър стоеше с Корлат и с чичо си Силхас Руин. Със Скинтик, Десра и Апсал'ара бяха придружили бойците, командвани от капитан Фидлър в това дълго и отегчително пътуване покрай морския бряг.

Не е трудно да се скърби за смъртта на храбри бойци. Дори за войници влечуги, родени за война. Така че нищо срамно нямаше в сълзите, които потекоха по лицето на Нимандър, щом научи за избиването на Имасс в мига на тяхното прерождение. Оцелелите бяха заминали преди няколко дни на север — да търсят своя водач, както му бяха казали, чиято съдба след битката оставаше неизвестна.

А братът на баща му, застанал сега до него, бе оплакал смъртта на стар приятел, Тюлас Остригания, в драконовата Война на пробуждането. Мечът на кръста на Силхас Руин още държеше оковани в острието си душите на три оцелели дракона Елейнт от Куралд Емурлан. Подробностите около този плен все още оставаха неясни за Нимандър, а чичо му, изглежда, не беше особено словоохотлив.

От изток идеше заплаха за още дъжд и Нимандър се загледа в приближаващата се сива стена от облаци. Озърна се към Корлат. Нещо беше събудило скръбта ѝ и беше поразило дълбоко Сестрата на Студените нощи. А когато далечните фигури се струпаха около малката могила, видя как тя пристъпи колебливо напред и спря.

— Корлат — каза Нимандър.

Тя се сепна и извърна към него тъжните си очи.

— Господарю?

— Не бива да им се натрапваме в този момент.

— Разбирам.

— Но вярвам, че все пак е редно да изразим по някакъв начин уважението и почитта си. Питам се, бих ли могъл да те помоля, Сестро на Студените нощи, да ни представиш, като присъстваш от наше име на церемониите им?

Лицето ѝ се отпусна, омекна изведнъж и изключителната ѝ красота отново се съживи. Отвърна му с поклон.

— Веднага ще отида, господарю.

Нимандър се загледа след нея, щом се запъти да се включи в траурната церемония.

Силхас Руин до него промълви:

— Баща ви винаги бе благосклонен към нея, господарю.

— Силхас, тя отдаде сърцето си на човек, малазанец, който загина в завоюването на Черен Корал.

Белокожият воин помълча за миг, а след това отрони:

— Трябва да е бил... изключителен.

— Предполагам.

— Опитът ми с тези малазанци е кратък — униформите са ми познати от моя... опит срещу Ледерас. Да кажа, че са спечелили уважението ми, би било омаловажаване. Не бих излязъл драговолно на пътя им отново.

Нимандър погледна чичо си озадачен.

Колебливи и плахи от внезапно обзелото я чувство, че се натрапва, стъпките на Корлат се забавиха, докато все още беше на повече от четирийсет крачки от събралите се висши сановници. Вляво от нея стояха строени редиците на малазанците — армията, известна с името Ловците на кости. Отвъд тях, строени на по-висока позиция, бяха далеч по-многобройните редове на втората малазанска армия, Воинството.

Вдясно, където бе лагерът на К'Чаин Че'Малле, Ве'Гат и ловците К'елл се бяха подредили в права линия, с Матроната най-отпред. От този строй тъкмо излизаше жена от човешката раса и пътят ѝ щеше да пресече този на Корлат.

Може би щеше да намери сила в тази компания. Иначе едва ли щеше да може да се приближи повече. Усещаше сърцето си оголено — вярвала беше, че времето ѝ за най-дълбока скръб е отминало. Но когато видя онези малазански морски пехотинци — Хедж, Бързия Бен и Калам, — скръбта отново я бе покосила. Когато я видяха — когато най-сетне Нимандър прецени, че е време да се приближи до съдбовната могила, те само ѝ кимнаха за поздрав и сега тя си признаваше, че разстоянието, на което се държаха от нея, я е наранило дълбоко.

Навярно си мислеха, че е имала намерение да отвлече сержанта им. Навярно дори я виняха за смъртта му. А ето, че ѝ бяха заповядали отново да иде при тях — да дойде тук, където бяха погребани двамата малазански морски пехотинци.

Беше избрала лъскав черен кехлибар от скромната си колекция; знаеше как хората се усмихват на това, на тези малки кожени торбички, които Тайст Андий винаги носеха, с камъче в знак за всеки дар на сърцето им. Тя имаше само четири. Едно за Аномандър Рейк, едно за своя загинал брат, Орфантал. Едно за Спинок Дурав — който не се беше притеснил от ниското ѝ потекло — и едно за Уискиджак. Подозираше, че скоро ще тръгне да си потърси още две. За кралица Ян Товис. За лорд Нимандър.

Тези камъчета не бяха за отдаване.

Да оставиш едно от тях означаваше да изоставиш любов, да си отидеш от нея завинаги.

Но беше глупаво, че си бе намерила камъче за мъж, чиято любов бе познала за толкова кратко. Той така и не я беше изпитал като нея — не можеше — тя беше стигнала твърде далече, отдала беше твърде много. Не бяха имали времето да сътворят нещо вечно.

А след това той беше умрял и все едно, че той си бе отишъл, оставяйки след себе си камъчето си — това тъжно, безжизнено нещо, което бе собственото ѝ сърце.

„Мъртвите ни забравят. — Така бе казал Галан. — Мъртвите ни забравят и точно затова се боим от смъртта.“

Беше ѝ се сторило... там, на онази далечна могила, която вече наричаха Пробуждането... шепот някакъв, присъствие, старо и болезнено познато. Сякаш той се беше взирал към нея — сякаш бе усетила очите му — „не, глупачко. Войниците му се бяха събрали на онзи хълм. Ако е бил там, бил е заради тях.“

Приближаването на жената от строя на К'Чаин Че'Малле прекъсна мислите ѝ. Спомените ѝ секнаха и Корлат погледна непознатата с тъжна полуусмивка.

— Не ми стига кураж.

Жената, невзрачна на вид и не съвсем млада, я изгледа за миг и попита:

— Какво е това в ръката ти?

Корлат помисли да го скрие, но после въздъхна и показа черното камъче.

— Мислех си... дар. За могилата.

— Познаваше ли ги?

След малко Корлат се обърна отново напред, за да продължи.

— Не. Съжалявам. Не ги познавах.

Жената я хвана за ръка.

— Върви с мен тогава и ще ти разкажа за Смъртен меч Геслер и Щит-наковалня Сторми.

— Проявих нахалство...

— Едва ли — отвърна жената. — Аз съм Калит.

Корлат ѝ каза името си.

— Те освободиха сърцето на Сакатия бог — заговори Калит, докато вървяха. — Но не ги помня с това. Бяха твърдоглави. Дърлеха се като... като кучета. Подиграваха се на титлите си, лъжеха се. И мен ме лъжеха. Разправяха ми безумни истории за приключенията си. Кораби сред море от огън. Дракони и безглави Тайст Андий — или каквото са там...

При тези думи Корлат понечи да проговори, но предпочете да си замълчи.

— Докато ги познавах — продължи Калит, без да забелязва реакцията ѝ, — се караха почти непрекъснато. Дори в разгара на ужасна битка все спореха помежду си. И през цялото това време правеха всичко, което трябваше да се направи. Всеки път. — Кимна към Шпила. — Там горе се изкачиха през стени от огън и в този момент осъзнах, че всичките безумни истории, които ми разправяха... може би всичките са били истина.

— Сторми загина на стълбите, като задържа една подивяла вещица да не стигне до сърцето. В пламъците, които накрая не можа да надвие. Геслер — както ни казаха — умря, спасявайки живота на едно куче. — Посочи. — Онова там, Корлат, дето пази входа на могилата. Виждаш ли как ме чакат сега? Защото съм единствената, която кучето ще пусне да влезе. Лично издърпах вътре тялото на Геслер.

Жената спря да говори, Корлат я погледна и видя как се сгърчи лицето ѝ — от собствените ѝ думи, сякаш едва сега бе осъзнала смисъла им. Едва не рухна, ако не беше ръката на Корлат, която я подкрепи.

Калит се изправи.

— Съ... съжалявам. Не исках да...

— Държа те — каза Корлат.

Продължиха.

Хората пред малката кръгла могила им направиха път и толкова очи гледаха нея, колкото и Калит. Видя сред тях Хедж, Бързия Бен и Калам, и мъжа със сивата брада, за който вече знаеше, че е Фидлър, най-близкия приятел на Уискиджак. Лицата им бяха безизразни и тя издържа погледите им с толкова достойнство, колкото можа да намери в себе си. Близко до тях стояха майка и дъщеря, дъщерята, макар все още почти дете, дърпаше силно от пръчка ръждивец — а от другата ѝ страна стоеше по-възрастна жена, която правеше същото, до чаровен млад мъж. Един главатар от Бялото лице на баргастите открито ѝ се усмихна — веселият блясък в очите му издаваше желанията му.

Зад старото отделение на Уискиджак стояха мъж и жена — сигурно брат и сестра — в компанията на изгърбен възрастен мъж с халата на Висш жрец — златната коприна бе нашарена на виещи се змийски фигури. Зад тази група стоеше мъж, който бъркаше с нещо в зъбите си, а до него, седнал на столче, един художник трескаво скицираше върху избелена агнешка кожа със заострен въглен. В краката му клечеше дебел жабок.

В полукръг около тях се бе подредила нещо като почетна гвардия, но щом Корлат и Калит се приближиха, всички се обърнаха към тях като един и отдадоха чест. Бяха войниците, сражавали се на Пробуждането.

Калит пусна ръката на Корлат и каза:

— Мисля, че има погребални дарове. — И кимна към един войнишки сандък, оставен до входа на гробницата. — Ще го внесе вътре. — След това я погледна. — Ще взема и твоя дар, Корлат, ако искаш.

Корлат протегна ръка и погледна лъскавото камъче в шепата си.

Отделението на Уискиджак се размърда и Корлат се извърна към тях, готова да се отдръпне — да избяга оттук.

— Капитане! — извика грубоватата жена зад морските пехотинци.

Корлат видя, че войниците са посегнали за оръжията си, мечовете им вече бяха наполовина извадени. Резкият вик на жената ги

беше спрял и Корлат се стъписа, уплашена и изумена от това, което видя на лицата им.

Жената заобиколи и застана между нея и отделението. Обърна се срещу Фидлър и рече:

— Какво в името на Гуглата си мислите, че правите?

— Простете, адюнкта — отвърна Фидлър, без да откъсва очи от Корлат.

— Обяснете се! Върховен маг! Калам — някой от вас да каже!

— Моля за извинение, адюнкта — провлече Фидлър. — Бих искал да задам един въпрос на Тайст Андий.

— Заради заплахата ви — сопна се адюнктата и се обърна към Корлат, — в случай че не благоволи да ви отговори, ще уважава решението ѝ.

Корлат поклати глава и си пое дъх.

— Не, благодаря, адюнкта. Този мъж беше най-близкият приятел на Уискиджак. Щом желае да ме попита нещо, ще отговоря по най-добрия начин, който е по силите ми.

Адюнктата се отдръпна.

Погледът на Фидлър се спря на камъчето в ръката ѝ.

— Искаш да предадеш това? Познаваше ли Геслер и Сторми?

Корлат поклати глава.

— Тогава... защо?

Мислите ѝ се объркаха. Думите не идваха и тя извърна очи от Фидлър.

— Негово ли е?

Тя вдигна отново очи, стъписана. Зад Фидлър в десантчиците от отделението я гледаха... но сега тя видя, че онова, което преди малко бе взела за гняв, всъщност е нещо много по-сложно.

— Корлат, *негово* ли е?

Тя се обърна към входа на могилата. Гласът ѝ бе колеблив:

— Те бяха морски пехотинци. Помислих си... в знак на почит.

— Ако предадеш това, ще го унищожиш.

Тя го погледна в очите и най-сетне видя неприкритата скръб в тях.

— Помислих си... той ме остави.

— Не, не е.

Хедж заговори:

— Той само веднъж намери любов, Корлат, а ние гледаме сега жената, която избра. Ако предадеш това камъче, ще те нарежем на парчета и ще те разхвърляме из половината свят.

Корлат пристъпи към Фидлър.

— Откъде знаете това?

Очите му изведнъж се наляха със сълзи и той примига.

— На хълма. Неговият призрак... той те видя на равнината. Той... не можеше да откъсне очите си от теб. Сега разбирам — мислила си... през Портата на Гуглата, старата любов забравена, отнесена. Може би дори си започнала да се питаш дали изобщо е съществувала и дали е означавала каквото си мислила, че е означавала. Слушай, казаха ми цялата история. Корлат, той те чака. И ако трябва, ще те чака вечно.

Шепата ѝ се затвори около камъчето и изведнъж цялото напрежение се изцеди от нея, и тя погледна над Фидлър към войниците от отделението.

— Готови бяхте да ме убиеете, че го изоставям. Напомнихте ми какъв мъж беше — за да е спечелил такава вярогност сред приятелите си.

— Имаш столетия — каза Хедж. — Е, никой не знае колко. Не мисли, че очаква да си целомъдрена или нещо такова — ние също не го очакваме. Но това камъче — знаем какво означава то за вашата раса. Просто ни потресе, това е.

Корлат бавно се обърна към могилата.

— Тогава трябва да напусна, защото нямам нищо за тези паднали войници.

Адюнктата я изненада, като пристъпи напред и я хвана за ръката. Отведе я до сандъка и каза:

— Отвори го.

Учудена, Корлат се наведе и вдигна капака. Сандъкът беше празен. Изправи се изумена и погледна адюнктата.

Видя горчивата ѝ усмивка.

— Те бяха морски пехотинци. Всичко ценно, което имаха, вече го оставиха зад себе си. Всъщност, Корлат от Тайст Андий, ако Геслер и Сторми можеха, щяха да са първите, ограбили собствените си гробни дарове.

— Та след това да мърморят какви скъперници сме и как сме се стиснали — каза Фидлър зад тях.

— Тук сме, за да се погрижим могилата да се запечата — рече адюнктата. — И ако можем, да накараме онзи уикски демон да отстъпи, преди да е умрял от глад.

На хиляда крачки от тази сцена воини Джагът се бяха събрали около могила, вдигната да побере падналите Имасс.

Мълчаха, както подобава за такъв миг — миг изпълнен с почит и с дълбока скръб за другари, паднали в обща битка, за време, изживяно напълно — но при все това беше мълчание, натежало от ирония.

Малко след това едно дребно същество, което приличаше на скъсана възглавница с гнила слама, дойде и легна в нозете на един от джагътите. От мръсното проскубано кълбо се изплези език.

Един от воините проговори:

— Варандас, на командира ни никога не му омръзват любимци.

— Явно сме му липсвали — отвърна друг.

— Или доскорошният Бог на смъртта се връща с притеснителен апетит?

— Будиш безпокойство в мен — каза Санад.

— Обеща никога да не говориш за това... о, имаше предвид питането ми за апетита. Най-смирени извинения, Санад.

— Тя лъже, Гатрас, заклевам се!

— Единственият, който лъже тук, е кучето, несъмнено!

Всички воини зяпнаха животинчето.

А после избухнаха в смях. И продължиха още, и още.

Докато Качулатия не се обърна вбесен.

— Ще млъкнете ли всички!?

Във внезапно настъпилата тишина някой изсумтя.

Когато Гуглата посегна за меча на бедрото си, всичките му воини решиха да се загледат другаде. А опърпаното псе се изправи и вдигна крак.

Качулатия изтърпя грубия им смях и шурналата по глезена му струя и бавно затвори очи. „Ето защо Джагът избраха да живеят сами.“

Брис Бедикт чу далечния смях и се обърна. Примижа към воините Джагът при могилата на Имасс.

— Блудния да ме бутне дано, едва ли е много подходящо, нали?
Араникт се намръщи.

— Хуморът им е странен, любими. Не мисля, че намерението е незачитане. Безразличието щеше да го изрази далеч по-ясно. Но те отидоха там и пожелаха самота.

— Ах — промълви Брис и хвана ръката ѝ. — Време е, вярвам.

Поведе я към адюнктата, при която се бяха събрали кралица Абрастал, Фелаш и Спакс. Малко страни стоеше Гъноуз — нямаше да се присъедини към тях засега, но и не се откъсваше от сестра си.

Брис заговори веднага щом се приближиха.

— Имаше известно напрежение при могилата, адюнкта. Вярвам, че всичко е наред?

— Недоразумение, принце.

— Кучето браничар...

— Не. Веднага щом могилата бе запечатана, тръгна с дестраянт Калит и вярвам, че ще остане до нея до края на живота си.

— Говорят — рече Абрастал — за племе на платото северно от Естобанси, далечни родственици на еланите на Калит. Пастири на бедерини.

— Сами ли ще пътуват? — попита Брис загрижено.

— Само с няколкостотин Ловци К'елл за ескорт, да — отвърна кралицата на Болкандо.

— Принц Брис — каза Фелаш, — флотата на вашия брат краля е само на няколко дни оттук. — Ленивият ѝ поглед пробяга към Араникт.

— Все още не съм му казала — отвърна Араникт, докато палеше пръчка. — Любими, брат ти е с флотата.

— Техол мрази морето... сигурна ли си в това?

Но Фелаш кашляше, облещила очи към принца.

— Извинете, крал Техол *мрази морето*? Но... по-скоро, в смисъл, простете ми. Бъг... неговият... О, все едно. Моля за извинение, принц Брис.

Абрастал изглежда дъщеря си накриво и каза възмутено:

— Как може да си толкова надебеляла? Пуши повече, момиче!

— Да, мамо.

— И къде ти е слугинята?

— Долу с капитан Елале, мамо, спретват една лодка или каквото му казват там.

Брис заговори на Тавори:

— Адюнкта... имаше моменти, когато аз... ами, съмнявах се във вас. Това изглеждаше толкова голямо — което искахте да...

— Простете, че ви прекъсвам, ваше височество — отвърна Тавори. — Подвизите, които ни спечелиха тази победа, са на всяка душа в това пътуване, а беше доста дълго пътуване. Върхът на един меч не е нищо без дължината здрава стомана зад него. — Помълча. — На много съмнения трябваше да се устои, но на тази слабост сме подвластни всички.

— Казахте, че ще бъдете незасвидетелствани. Все пак това се оказа невярно, нали?

Тя сви рамене.

— За всеки миг, записан в анализите на историята, колко много други са загубени? Ваше височество, ще бъдем забравени. Всичко това ще угасне в тъмното, както угасват всички неща. Не съжалявам за това.

— В Ледерас — каза Брис — ще се вдигне бронзова статуя с вашия образ. Знам, малцина ще знаят какво означава тя, в чест на какво е. Но аз ще знам, адюнкта.

— Статуя ли? — Тавори кривна глава, сякаш обмисляше идеята. — Ще бъде ли красива? — попита и преди Брис да успее да отговори, се поклони официално на него и след това на кралица Абрастал. — Благодаря ви и на двамата, че превърнахте моята кауза в своя. Скърбя за загубите ви. Сбогом, ваши благородия.

След това ги остави.

И само Араникт чу как Брис каза:

— Разбира се, че ще бъдете.

— Проклето от Гуглата псе — измърмори Детсмел, докато морските пехотинци и тежките се отдалечаваха от могилата.

— Това е то Геслер — отвърна Троутслитър. — Безмозъчен до края.

— Все едно, без Сторми нещата никак нямаше да му харесат — подхвърли Балм.

Ботъл се замисли над думите им и кимна мълчаливо. „Има един момент, когато нищо не е останало за казване. Когато всяка дума може само да разбърка пепелта. — Погледна Смайлс, а след това Корик и

накрая Тар. — Да, понесохме сериозни загуби, отделението ни. Кътъл... не съм си и помислял, че ще умре, не и така. В леглото на някоя курва може би. Коураб... богове на бездната, как е могъл да се бие този човек?“

„Лимп казва, че го видял, там в края — пръснал си отново коляното, погледнал към Сакатия бог — и ето ти го Коураб, лицето му грейнало с триумфа на последния му отпор, над окованото тяло на бог.“

„Наистина, какво би могло да бъде по-съвършено от това?“

„Браво на теб, Коураб Билан Тену’алас.“

— Чух, че ни пенсионира — подхвърли Синтър. — Жрецът плаща — по цяло проклето съкровище за всеки от нас.

— А фавите а фанавите? Е? Хахво ва фях?

— На семействата им, ако имат такива, Неп. Така се прави. Стоиш или падаш, плаща ти се.

— Аавен ниова няа ви флахят!

Синтър ахна стъписана, а Кисуеър до нея се наведе и погледна Неп изумена.

— Сериозно ли, Неп?

— Ниага!

— Богове на бездната — прошепна Синтър. — Никога не съм...

Стигнаха до пътя и видяха напред редовните на Ловците на кости. Ботъл се озърна през рамо. Адюнктата идваше след тях, с Банашар до нея. Зад двамата вървяха Лостара Юил, Хенар Вигълф, тримата Юмруци, Сканароу и Рутан Гъд.

— Искате да им каже няколко последни думи — обясни Тар, явно забелязал погледа му. — Но ние няма да сме там за това. Само между нея и тях — чухте ли всички? Ние продължаваме.

— Ние продължаваме — повтори Хелиан. — Кръмп, върни се и помогни на Лимп — замота се отзад. Да минем през тях и да се свършва.

Закрачиха между рехавите редици на редовните.

— Де да ни беше толкова леко като на вас! — извика някой зад тях.

— Изобщо нямаше да смогнете, Фан! — ревна в отговор Корик.

— Ей, Хелиан, имам тука един голям паяк — искаш ли да ти го покажа?

— Наричай го както щеш, войник, все пак ти е малък.

Ботъл поклати глава. „О, мамка му. Те са войници — какво очакваше?“

Когато Корлат се върна в малкия лагер на Тайст Андий, вече се беше стъмнило. Бяха насядали около огън като ловци, излезли от гората, или жътвари в края на деня. Свеж дъжд бе прочистил въздуха, но бе преминал бързо и сега горе пълзяха Нефритените странници, както се бе научила да ги нарича, и хвърляха по земята зелена светлина.

Нимандър вдигна поглед и направи място за нея на колансийската дървена пейка, която бяха намерили в един от работните лагери.

— Питахме се дали изобщо ще се върнеш.

Тя придърпа наметалото около раменете си.

— Погледах заминаването на Ловците на кости.

— Корабите пристигнаха ли?

Корлат поклати глава.

— Придвижват се на лагер отсам долината Естобанси. Адюнктата поговори на редовните си. Благодарим. Нищо повече. Тя тръгна последна — заповяда на другите да идат напред, дори на брат си, и закри сама. Имаше нещо... нещо... — Корлат поклати глава. — Разби сърцето ми.

От тъмното зад нея се чу глас:

— Да, прави го това Тавори.

Обърна се и на светлината на огъня видяха Фидлър. Носеше нещо увито в кожи. Зад него, но без да се приближават, бяха останалите от отделението на Уискиджак. Говореха си нещо тихо, а после Бързия Бен посочи през пътя и каза рязко:

— Там, на онзи хълм. Не е много далече, но достатъчно. Е? — Погледна другите двама и те кимнаха.

Корлат отново погледна Фидлър и видя, че и той се е загледал натам. А след това кимна, обърна се към нея и каза:

— Не е далече — В този въздух ще се чуе добре.

— Извинявай — каза Корлат. — Какво правите?

— Виждаш ли хълма, който посочиха, оттатък пътя? Иди там, Корлат.

— Моля?

Нимандър понечи да стане, но Фидлър го спря с поглед.

— Само тя. Ще седна на ето този пън — нещо против, сър?

Силхас Руин, който седеше на пъна, стана и го покани с жест да заеме мястото му.

Фидлър се настани, сложи онова, което носеше, в скута си, започна да развива кожата, а след това вдигна глава и погледна Корлат в очите.

— Защо си още тук?

— Какво ще правиш? — настоя тя.

Той въздъхна.

— Каза, че му било за последен път. Каза го все едно, че е заповед. Е, трябваше да е разбрал вече колко гадни може да сме със заповедите. — Смъкна последната кожа и извади цигулка и лък. — Хайде иди, Корлат. А, и му кажи, че тази се казва „Любовта ми чака“. Няма да си я приписвам — на Фишер е. — После огледа събралите се наоколо Тайст Андий. — Има още една, нея ще я докарам лесно, малко е тъжна, но не прекалено. Тя е от Аномандарис. Ще ме извините, ако сбъркам заглавието — отдавна беше. „Надеждата на Галан“? Добре ли ви звучи това?... Май да.

Корлат отстъпи назад и усети ръка на рамото си. Беше Хедж.

— На билото на хълма, Корлат. Фид ще го повика. Още веднъж. Но слушай, ако е твърде много за теб, тръгни в другата посока или остани долу. Той все едно ще те види — това го правим въпреки всичко. Заради него.

Щеше да продължи да бърбори, но тя го подмина.

Взряна в хълма оттатък пътя.

Струните извлякоха песен зад нея в нощния въздух.

Когато стигна на пътя и видя любимия си застанал на хълма пред нея, Корлат затича.

ЕПИЛОГ II

Морето най-сетне бе утихнало и с отлива много Имасс бяха излезли по плитчините, за да събират стриди. Отстрани близначките си играеха с Абси и смехът на момчето достигаше до скалата, на която седеше Удинаас.

Чу стъпки по пътеката, обърна се и видя Онос и Хетан. Носеха тръстикови кошове, за да се включат в улова. Видя как Онос спря и се загледа към децата и му каза:

— Успокой се, Онос. Държа ги под око.

Воинът се усмихна. Хетан хвана ръката му и го поведе надолу.

Облегнат на висока варовикова скала над Удинаас, Риад рече:

— Стига си се притеснявал, тате. Това ще те похаби.

От една от пещерите по-нависоко зад тях се носеше бебешки рев. „Горката Серен. Опако бебе си има.“

— В безопасност сме — каза Риад. — А ако се появи някоя проклета сган зли хора, е, Килава, Онрак, Онос Т’уулан и аз ще се оправим с тях.

— Знам — отвърна Удинаас. Заразтрива ръцете си. Болежките се връщаха. Може би беше време да опита онова гадно лекарство, което Лера Епар непрекъснато му предлагаше. „Ах, от многото години студена вода е само. Просмуква се. Нищо повече.“

Изправи се с пъшкане.

— Тате?

— Всичко е наред. Близначките са заровили Абси в пясъка до шията. Тия момичета трябва да се напердашат хубаво.

— Никога не си пердашил дете през живота си.

— Ти откъде знаеш? Е, може и да не съм. Но заплахата все пак върши работа.

Риад вдигна глава и погледна Удинаас с младото си, потъмняло от слънцето лице. Удинаас примижа и рече:

— На яркото слънце виждам майка ти в тази твоя усмивка.

— Тя усмихваше ли се?

— Веднъж, мисля, но не бих си приписал заслугата за това.

Удинаас тръгна надолу към плажа.

Абси се беше измъкнал, докопал бе едно от момичетата и го гъделичкаше до безпомощност. Белята бе отминала, но Удинаас все пак продължи към тях.

В морето отвъд малкия залив китове показваха гърбове над повърхността, хвърляха фонтани във въздуха и предвещаваха идването на лятото.

Ездачът спря, погледна занемарените стръкове ряпа, израсли в канавката, и отново смуши коня. Слънцето грееше жарко в лицето му, докато яздеше по крайбрежния път западно от Итко Кан.

Зад него, в издължаващите се сенки, се очертаха две фигури. Малко след това се появиха гигантски хрътки. Една се наведе да подуши стръковете ряпа и после обърна глава.

Фигурата с бастуна въздъхна.

— Доволен ли си?

Другата кимна.

— И вече си представяш само най-доброто, нали?

— Не виждам причина да не го правя.

— Не би и видял — изсумтя Сенкотрон.

Котилъон го изгледа.

— Защо не?

— Стари приятелю, какво е това? Още ли се придържаш към вяра в надеждата?

— Дали вярвам в надеждата? Да.

— А във верността?

— И във верността. Да. Вярвам във верността.

Помълчаха известно време, а след това Сенкотрон погледна Хрътките и кривна глава.

— Гладни сме, а? — Зверовете вдигнаха глави и впиха очи в него.

— Да не си го и помислил, Амманас!

— Защо не? Да ти напомня за онова конте на трона, което всъщност върти тази игра?

— Още не.

— Къде се дяна нетърпението ти? Желанието ти за мъст? Що за покровител на убийците си ти?

Котилъон кимна към пътя.

— Остави ги на мира. Не тук. Не сега.

Сенкотрон въздъхна за втори път.

Сенките се разсипаха и след миг вече ги нямаше. Остана само празният път.

Слънцето залезе и сумракът се сгъсти. Все още не бе видял никакво движение на пътя този ден и това малко го безпокоеше, но продължи напред. Никога не беше минавал по този път и за малко да пропусне пътеката надолу към селището над пясъчния плаж, но долови миризмата на дим навреме и спря коня.

Животното предпазливо заслиза по тясната пътека.

Щом стигна долу, вече в тъмното, дръпна юздите.

Пред него имаше малко рибарско селце, изглеждаше почти изоставено. Видя една къщурка наблизко, с каменни стени и сламен покрив, с каменен комин — димът се носеше на тънка сива струя тъкмо от него. По-нагоре имаше разчистена земя, а зад нея бяха зеленчуците. Самотна фигура все още работеше там в сгъстяващия се мрак.

Крокъс слезе, върза коня пред една изоставена колиба отляво и закрачи натам.

Не беше далече, но докато стигне до градината, луната вече грееше ярко, искрящата ѝ светлина къпеше ръцете и краката ѝ, а лъскавата ѝ черна коса бе като коприна, когато се наведе да събере сечивата си.

Той пристъпи между лехите.

Тя се обърна. Загледа го как се приближава.

Крокъс взе лицето ѝ в дланите си, взря се в тъмните ѝ очи.

— Никога не ми е харесвала тази история.

— Коя? — попита тя.

— За любимата... изгубена под луната, гледа градината си сама.

— Не е съвсем така. Историята имам предвид.

Той сви рамене.

— Това помня от нея. Това, и погледа в очите ти, когато ми я разказваше. Спомних си за този поглед преди малко.

— И как?

— Мисля, че тъгата току-що си отиде, Апсалар — каза той.

— Мисля, че си прав — отвърна тя.

Момчето гледаше как старецът идва към кея, както правеше почти всеки ден по това време, докато утрото се протяга лениво към обеду, а всичката риба е заспала. Ден след ден го гледаше как носи онова глупаво ведро с дръжка от въже за така и неуловената риба — а рибарската пръчка в другата му ръка най-вероятно щеше да се счупи и от дръпването на някой рак.

Отегчено, както всеки ден, момчето закричи лениво и застана на ръба на кея, и се загледа към няколкото кораба, подирили подслон в пристанището на град Малаз. Можеше да си мечтае така за далечни светове, където се случваха възбуждащи и вълшебни неща, където герои побеждаваха и кръвта на злодеи се лееше в пръстта.

Знаеше, че все още е никой. Че не е достатъчно голям за каквото и да било. Заклещен тук, където нищо не се случваше и никога нямаше да се случи. Но един ден щеше да се изправи срещу целия свят и всички щяха да видят какъв герой е, о, да. Погледна стареца, който бе седнал на ръба на кея и слагаше стръв на куката.

— Никога нищо няма да хванеш — рече момчето и задържа разсеяно една ръждясала халка за връзване на лодки. — Много до късно спиш, всеки ден.

Старецът примижа към куката и намести вмирисаната стръв.

— Късно лягам.

— Защо? Къде ходиш? Знам всички пивници и кръчми в целия пристанищен квартал.

— Тъй ли?

— До една. Та къде пиеш тогава?

— Кой е казал нещо за пиене, момче? Не пия. *Свиря*.

Момчето малко се приближи.

— На какво свириш?

— На цигулка.

— Свириш в кръчма?

— Да.

— Коя?

— На Смайли. — Старецът хвърли въдицата и се наведе да види как стръвта потъва надълбоко.

Момчето го изглежда подозрително.

— Не съм глупак.

Старецът го погледна и кимна.

— Виждам.

— Кръчмата на Смайли не съществува. Тя е само приказка. Чуват разни неща — гласове във въздуха, дрънчене на халби. Смях.

— Само това ли чуват в нощния въздух, момче?

Момчето облиза пресъхналите си изведнъж устни.

— Не. Чуват... цигулка. Музика. Тъжна, ужасно тъжна.

— Е, стига де, не е всичката тъжна. Макар че може би само това изтича навън. — Но пък... — И той се усмихна широко. — Няма как да го знам, нали?

— И ти си като всички други — рече момчето и отново се загледа над водата.

— А кои са всички други?

— Измислят разни приказки. Лъжат... всички лъжат тука, защото нямат какво друго да правят. Хабят си живота. Също като тебе. Никога няма да хванеш риба. — И зачака да види ефекта от думите си.

— А кой е казал, че съм за риба? — попита старецът и го погледна лукаво.

— Че за какво, за раци ли? Сбъркал си кея. Тук е твърде дълбоко. Все надолу и надолу — безкрай.

— М-да. А какво ли има там, на самото дъно? Чувал ли си някога *тази* приказка?

Момчето го изглежда невярващо и малко обидено.

— На двегодишен ли ти приличам? За оня демон, демона на стария император! Не може него да ловиш на въдица!

— Защо пък не?

— Ами... ами, пръчката ти ще се счупи, затова! Виж я само!

— Видът може да е подвеждащ, момче. Запомни това.

Момчето изсумтя. Все съвети му даваха.

— Аз няма да съм като тебе, старче. Като порасна, ще стана войник. Ще се махна оттук. Завинаги. Войник. Ще воювам, ще стана

богат, ще се бия, ще спасявам хора и всичко останало!

Старецът като че ли се канеше да му отвърне нещо, но спря, въздъхна и каза само:

— Е, светът винаги има нужда от още войници.

Момчето сметна това за победа. Първата от многото победи, които му предстоеше да жъне цял живот. Щом пораснеше. И се прочуеше.

— Онзи демон хапе и ще те изяде. А даже и да го хванеш и измъкнеш навън, как ще го убиеш? Никой не може да го убие!

— Нищо не съм казвал за убиване — отвърна старецът. — Просто отдавна не сме си приказвали.

— Ха! Ха! Ха-ха-ха!

Високо над залива ветровете задухаха отривисто от морето. Шибнаха и завъртяха стария очукан ветропоказател, сякаш демонът не знаеше накъде да се обърне.

Внезапен порив го дръпна силно и с пронизителен писък ветропоказателят заяде и спря да се върти. Вятърът го заблъска, но десетилетия гниене и ръжда сякаш не бяха прекършили волята му и ветропоказателят само потръпна.

Като същество във вериги.

Край на десетото и последно сказание от Малазанска Книга на мъртвите

*А страницата пред нас се размива.
Век си отива. Затваря се книгата.
Оставаме история.
За сетен път вдигнете опърпания пряпорец
на Падналите. И вижте през валмата дим
тъмните петна по тъканта.
Това е кръвта на живота ни,*

*отплатата за делата ни,
които скоро ще бъдат забравени.
Така и не бяхме каквото можеше да сме.
Бяхме само каквото бяхме.*

Помнете ни

Издание:

Сакатият бог. Стивън Ериксън

Серия Малазанска книга на мъртвите, №10

Американска, първо издание

Превод: Валерий Русинов

Редактор: Иван Тотоманов

Оформление на корица: „Megachrom“, 2011 г.

ИК „Бард“ ООД, 2011 г.

ISBN: 978-954-655-249-5

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.